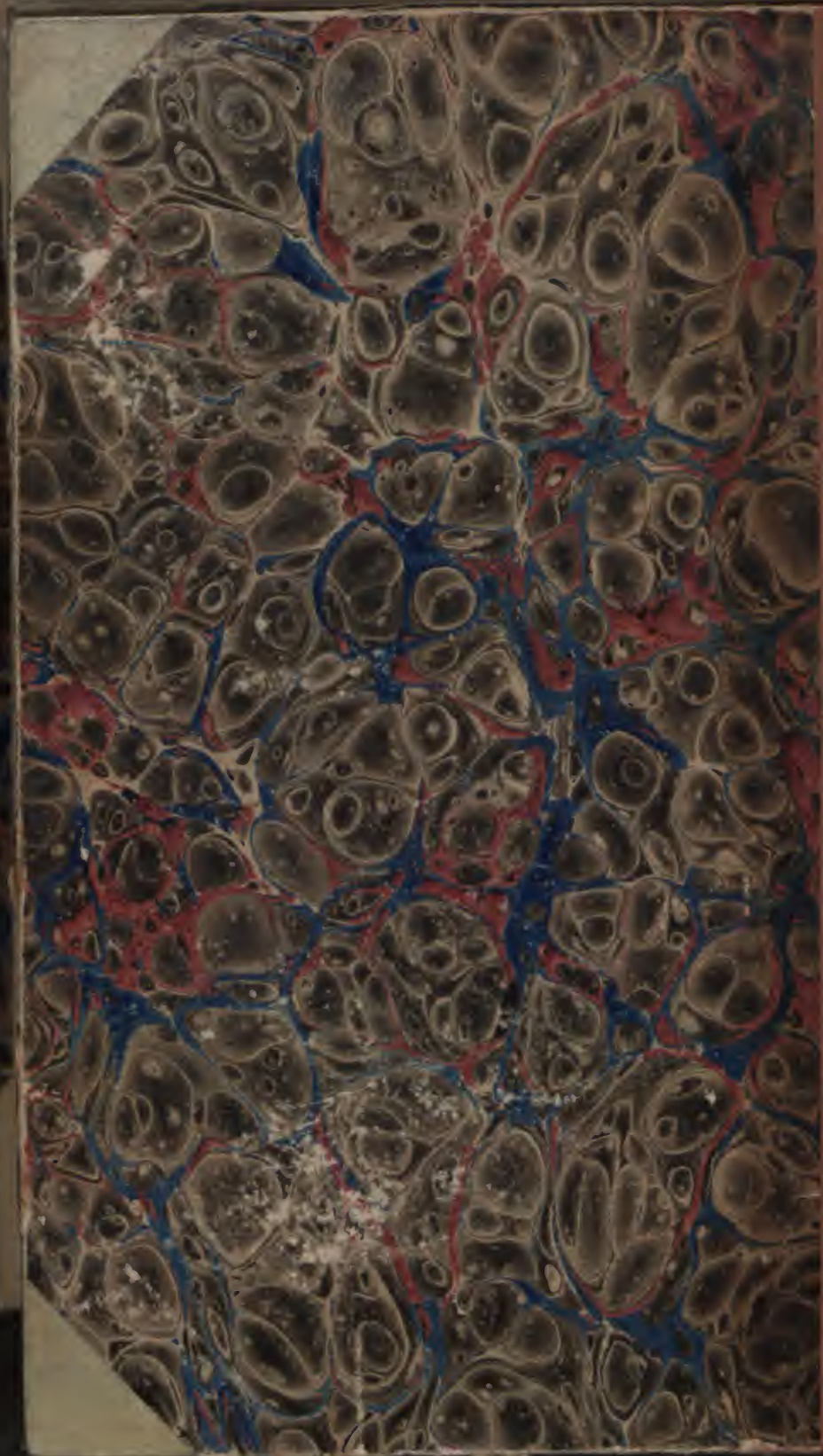
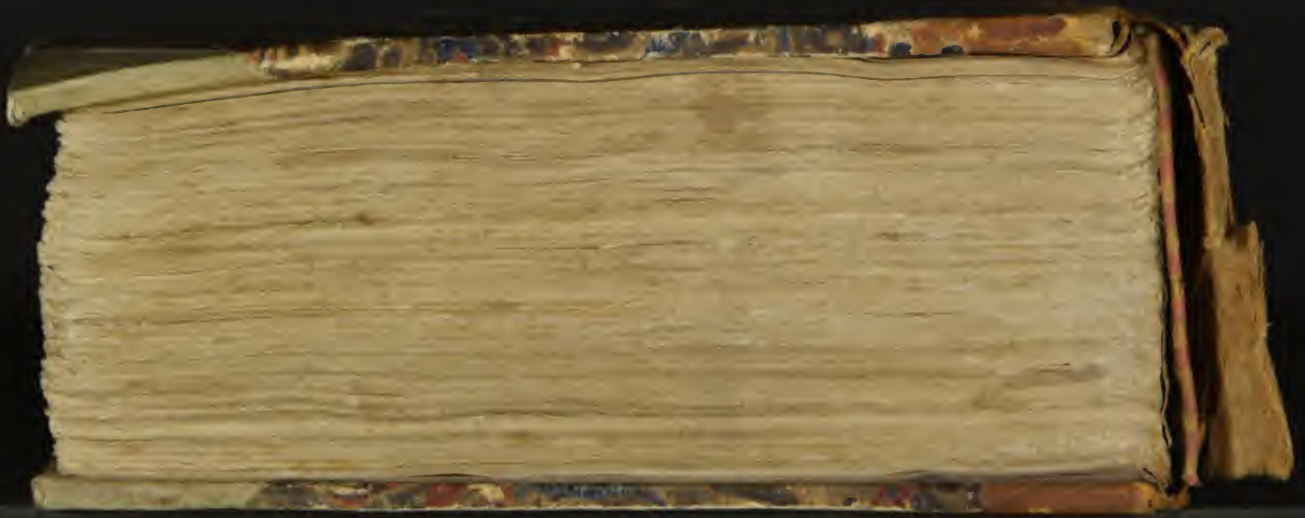

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.7.45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.7.45

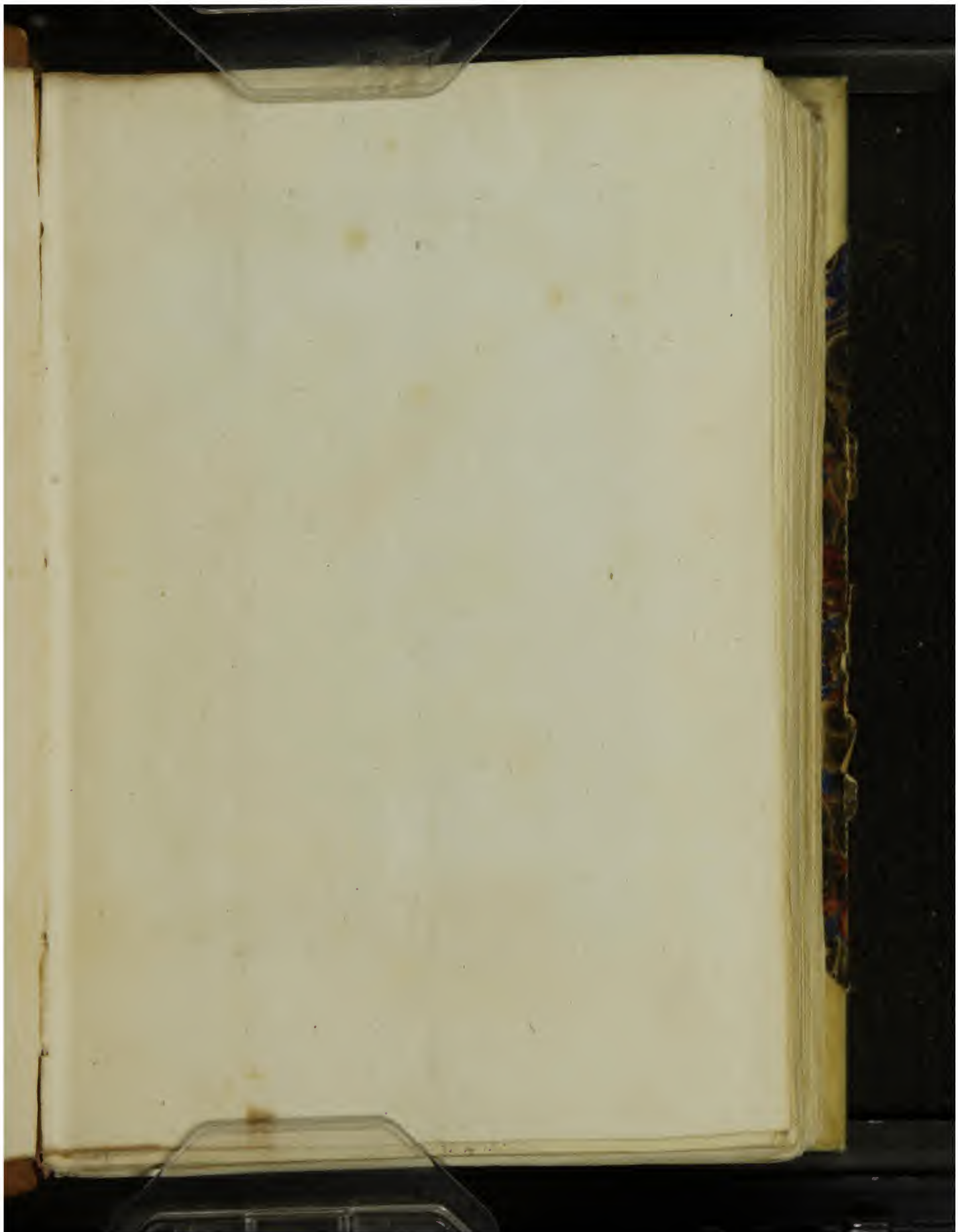

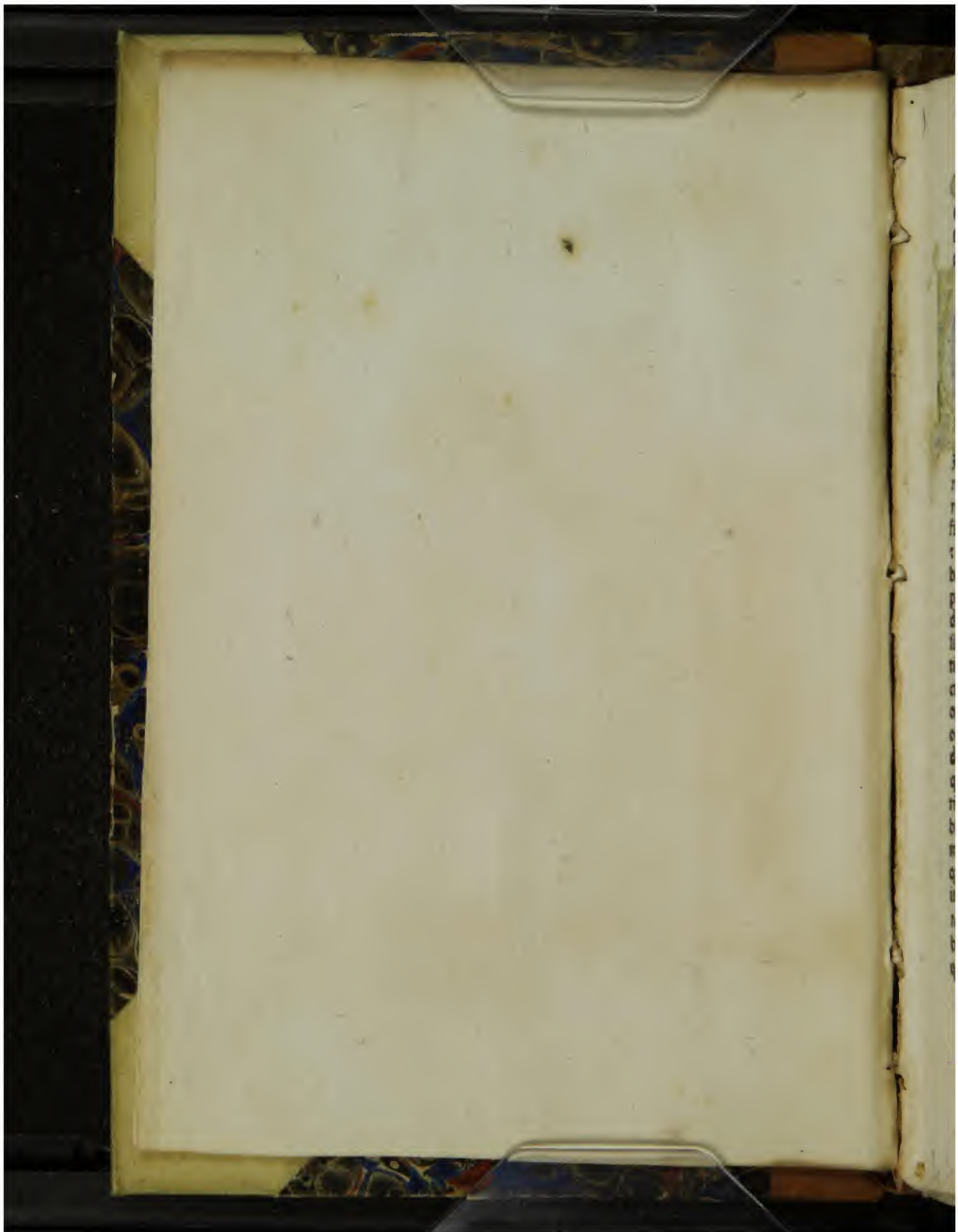
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.7.45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.7.45

K 7 45

Incipit summa pisana: edita per reuerendum patre fratrem Bartholomeum de pisas almi ordinis predicatorum.

Omniam ut ait sapiens Gregorius super ezechiele: nullus omnipotenti deo tale est sacrificium: quale zelus animarum. Ideo a pluribus nostri ordinis predicatorum fratribus huiusmodi sacrificium offerre cupientibus deo et proximorum salutem zelantibus frequentibus et assiduus sum precibus requisitus ut operam conderem in quo de casibus et consiliis ad animam seu conscientiam pertinentibus studiose tractarem. Quibus cum obijcerem opera que iam dudum per alios circa istam materiam condita fuerant. precipue summam que dicitur per seculos. contra per eos multis est: quod hoc non obstante rationabili regrebatur operam predictum multis ex causis. Primo quidem quia tempore quo dicta summa condita sunt ita multe decretales extravagantes diversorum pontificum uigebant. quibus et ipsa summa quandoque unius: que tamen postea per Boni-

facium octauum in prohemio sexti renovate fuerunt. Secundo quia per eundem sextum in licentia nouitates idem pre sunt: propter quas non uidebatur sufficere novas additiones facere: quoniam potius ex uno sepe in plurimas quodam monent. et antiquorum rationes oportebat mutare. Tercio propter plures alias extravagantes tamen ipsius bonifacii quibus benedicti. xi. Clemen. 5. per se in concilio ueniesi. Joannis etiam 22. quod omnes postea condite et promulgate sunt. Super quibus recogitans et summa predictam considerans: non solum propter predictas ab eis causas. sed et alias non paucas. id satis utile quod petebatur et necessarium fore existavi. Idcirco eorum postulationibus annexis sed iura que nunc uigent et etiam per prima que de ipsa summa cepi. quanto clari et uis potui explicare curavi singula de causa uel per iura. patetia uel per sacros doctores confirmando. ita quod quod quod omni si allegare doctores precipue quoniam ipsius ius idcirco ita clarum et expresse dicebat propositum quod omni superfluum erat idcirco probatione aliter et confirmatione. Et ad que eorum que dixi probationes ponere non habiuit: ut quoniam determinatio nes maxime que de nouo posuit non petere mibi credi nisi quod tamen inueniuntur esse probate

Et iterum q̄ si forte alijs mi-
rare ē q̄ ego minimus tam fre-
quenter a predicte summe di-
ctis et probationibus uidear di-
scessisse: subtrahēdo aliqd leu-
addēdo vel etiam apposituz di-
cendo: cōsiderari possit allega-
tio uel probatio utriusq̄ et cu-
ius probatio uerior illi sentētie
adhereri. Porro de q̄dibus in
ea motis nullā scienter preter-
misi: licet pp hoc oportuerit a-
liq̄n pertractare quedā pure
iuridica: que tamen possunt i
tellectū cōsulentis. et in spūa
lib⁹ aliquāliter dirigere et ifor-
mare. Leteruz liberatū quo es-
set ordine procedendum: non
placuit procedere p rubricas:
ne forte multitudo illaruz dif-
ficultatem et retardationem i-
duceret inquirenti. Ordinavi
ergo potius secunduz alphabe-
tuz: ut cuilibet eēt promptum
et facile quesitam materiam in-
uenire. Verum quia sicut hō
errare possum. Idcirco super
quibuslibet omissis aut fōte
non benedictis pium postulo
correctorem.

Abbas in suo mōaste-
rio cōferre po-
test suis subditis primā tōsurā:
duos ordines minores de-
bit sūt sacerdos: et man⁹ iposita ut
ei fm morē pficiēdoz. et deta.

et q̄li. cū cōtingat. 2. 69. di. qm̄
uidemus. Hoc ē pōt electus i
abbatē si ep̄s differat eū bene-
dicere. extra de sup. ne. pre. sta-
tuim⁹. Alienis at pferre nō po-
test et de priu. abbates li. 6.
Abbas et quilibet cōuēntualis p-
latus regere debet mōachos
fugitiuos. Et ad claustrū redu-
cere salua ordinis disciplia et
de regula. ne uagandi.

Utrū abbas possit licētiare
sbditos suos ad aliā religiōez?
Rēdeo fm Donaldū. Pōt q̄
dem licētiare ad eqlē religiōez
de p̄sēu capituli. alit̄ n. ad mō-
rem uero nō pōt. arg. i9. q. 3.
statuim⁹. i2. q. 2. sine exceptiōe
De artiori vō religiōe dic ut i
fra religiō. 5. §. i. Ad ep̄atum
quoq̄ si sbdit⁹ eligat p̄lat⁹ li-
cētiare pōt etiam nō requisito
cōuētu. et de elec. si religiosus
in fine lib. 6.

Abbas vnus nō potest pre-
sidere in diuersis mōasterijs.
extra de reli. do. c. ulti/ in fine
Uide de hoc. i. religiō primo.
§. r.

Abbas i collatōe alicui⁹ pri-
or⁹at⁹ n̄ pōt aliqd nouū on⁹ im-
ponē: hoc exp̄sse cōtinebat in q̄
dā decretali extrauaganti Ale-
xandri q̄rti. q̄ l3 hodie reuocata
sūt p probemiū Gregorianum
libri sexti. hoc tñ ē et de iur cōi-

extra ut bñficia ecclesiastica.
.c. ut nrm. 7 d sup. ne. prela. qz
regulares in cle.

Utr Abbas possit dar' lice
tia mōacho aliq retinē? Rñdo
q monach⁹ teneat aliqd tāqz
propriū nullo mō abbas pōt.
eē de sta. mo. cū ad monasteri
um in si. sed q teneat qz tuz ad
usu ita tñ q proprietat sit mo
nasterij cōc. dere pōt. ut ponit
vñ. f. glosator Ray.

Si ep⁹ voluerit mōachū in
stituere i. platū i ecclesia secula
ri 7 abbas nolit: obediendū est
abbati. 6. q. i. cū pro utilitate.
7. 58. di. c. i. 7. 2. Sed si utilitas
ecclesie exigit cogi: d3 abbas
per suū supiorē ut consēnat. ut
i. 2. cū pro utilitate.

Utr Abbas possit prohibē
monachis ne p'steant epō vel
eius pniario? Rñdeo fm vñ.
Nō pōt cū ep⁹ sit ordinari⁹ om
niuz subditorū. nisi forte essent
exēpti: vel p'trariū sit in eorum
p'stutionib⁹ cōfirmatis a pa
pa vel i eoz privilegiis. de elec
tōe alicuius i abbate: vel abba
tis i ep'm: satis h'r. i. electio pri
mo. §. 26. qui icipit. Quis pōt
eligi. 7. §. se. quis nō pōt.

Abbatissa statiz p⁹
cōfirma
tionē pōt p'ferre ecclesias 7 bñ
ficia 7 istituē clericos in eccle

siis ad idā monasteriū p'tinenti
b⁹ sicut faciūt alij p'stimati. eē
de elec. nosti. 7 de his que fiūt
a pla. ea noiciū. Lo. Ber. 7 do
sten.

Utruz possit excōicare? Rñ
nec excōicate pōt nec ab excōi
catōe absolue. de ma. 7 obe. di
lecta 7 eē de se. ex. de moniali
b⁹. 53. 7 addit hoc vñ. dicens
Credo q possit p'cipe p'sbyr'is
suis q excōicēt vel absoluant
moniales delināntes. 7 illi te
nēt obedire. si tñ hoc hñt p'ref
byr' ex p'cessiōe gnāli vel spāli
diocelani vel pape. vel de anti
q vel approbata cōsuetudine.

Utrū abbatissa possit aq'm
benedicere. p'fessōes audire:
sacrales p'rias iponē. Rñdeo
breuiter nullū actū sacrale exē
cē pōt eē de pe. 7 re. noua.

Utr possit suspēdē. vel iter
dicere? Rñ fm Hosti. ab offō
suspēdē nō pōt qz hoc quasi cla
uiū ē 7 s'v noie celsū ecclesiasti
ce cōtinet. Similit' nec iter di
cē possz. possz tñ fm Inn. si eēt
p'suetudo a bñficio vō suspēdē
pōt. eē de ma. 7 obe. dilecta

Utr possit p'dicare? Rñdeo
Nec pōt p'dicar nec publice do
cere. ut d'r. i. scia. §. i. Pōt tanū
suas s'bditas exortari 7 informa
re. Itē nō pōt ordinē recipe nec
sup spūalib⁹ indicare: 7 qdam

h^o mōi q̄ femis prohibēt ut. i.
feia p^o to. De electiōe abbatisse
habēt. i. electio p^o. §. fi. Et qñ
z qñt pro hōagio pōt egredi cla
usurā mōialiū uia. i. mōial. §. 3.

Absolutio. i. coiter
d^o abso-
lutiōe ab excōicatiōe Sciēdū ē
q̄ ab ol^o excōicatiōe siue mato
ri siue miori lata a iur^o p^o excōi
cat^o absolui a suo epō nisi cōdi
tor canōis sibi fseruauit. vt. ex
d^o sē. exco. nup. §. i. 7. Dōt ēt p^o
p^o r^o sacēdos absolue a miori.
ut i dco. c. nup. n̄ āt a maiōi. ut
d^o r. i. p^oessor p^o. §. i. A snie dō iū
dicis n̄ pōt q̄s absolui nisi ab ex
cōicatiōe vel ab ei^o supior^o si ad
illū fūit appellatū. vel si excōi
cator negligēt ul^o malitiose dif
ferat absolutōz z i aliis casib^o
i qb^o archieps pōt iudicare de
subditis suffraganeorum suoz
quos habes. i. archieps. §. 3.

Absolue pōt q̄ ligat^o seu excōi
cat^o pōt. 21. d^o s. inferior. Fallit h^o
i. 7. casib^o p^o. idelegato pap^o q̄
n̄ obediētez sue snie excōicare
pōt: s^o post anū absolue nō pōt.
ex. de offi. delegati q̄rēti. 2° quā
do iudex eēt excōicat^o maiori
excōicatiōe q̄ tūc nec excōicat^o
nec absolue p^o. 24. q. i. andini
m^o. Sec^o si eēt excōicat^o mīno
ri excōicatiōe. ex. de sen. exco.
duob^o z de. cle. exco. mī. si cele

brat. 3° fallit qñ p ep̄s excōicat^o
icēdiari^o. q̄ post q̄z fuerit publi
cat^o n̄ absoluit nisi a papa. ex.
de sē. exco. tua. 4° i clericis q̄
exhibēt hereticis ecclesiastica
sacra quos ordinari^o offō pua
re pōt. s^o n̄ restitue. ex. de here
ticis excōicam^o. 5° qñ q̄s p cō
ciliū p^o p^o mā z secūdā mōitiōez
fuerit rept^o culpabilis i pferē
do bñficia idignis. q̄ d^o p ip̄s
p̄ciliū suspēdi a pferēdis bñfi
ciis quā snia null^o nisi papa vel
vn^o d^o p^oncipalib^o p^oriarchis po
t^o it relaxare. ex. de p̄bē. gūe. 6°
idegdato qñ si ep̄s degdat so
l^o papa fstituit. ex. d^o cle. nō re.
ex tue. 7. si excōicator n̄ fuerit
sacerdos. q̄ q̄zuis possit excōi
care z ēt absolue a snia iudicia
li: d^o tñ dicē absoluto ut oñdar
se sacerdoti q̄ rōne clauis ip̄m
absoluat q̄zū ad solēne recōci
liationē ecclesie. Si. n. mioris
excōicatiōis absolutō requit sa
cerdotē. vt. ex. de. sē. exco. nup
multo mag^o requit i maiōi. hāc
q̄stionē vide pleni^o hic. i. §. pe.
Absolutio excōicator^o i cert^o
casib^o ad solū papā p^oinet. p^o m^o 3
est d^o eo q̄ vberat clericū. i. 7. q.
4. si q̄s suadēte. Dic tñ casus
hēt multas exceptiōes q̄s vide
i. absolutio. 2. p^o to. 2° est de eo
q̄ scēdit uel frāgit ecclesiā ul^o lo
cū religiosū aut cimitiū: q̄ āte

q̄z denūciēt pōt absolui a solo
 ep̄o. postea vō nō nisi a papa
 ex. de sē. ex cōi. cōq̄sti. Et idē ē
 de quocūq; alio icēdiāio si for
 te excōicet ⁊ publicet. ex. d. sē.
 ex. tua. Et vidē hūc casū. i. excōi
 catio. 4. 3° qū papa aliquē no
 miati excōicat quem sol^o papa
 absoluit. ⁊ sic ē solus absoluit
 oēs ei p̄cipātes. s. i. crie p̄cipi
 qd' excōicat ē ex. de sē. ex. signi
 ficauit. vel ē q ei sciēt p̄cipat
 i diuis ut qdā dicūt p̄dictū. c.
 significauit. **S**z alii exponūt. i.
 qū p̄m^o erat excōicat^o a papa
 cū p̄cipātib^o vel q dem. c. loq̄
 tur d p̄cipātib^o i crimie. 4° d
 falsate lras papales vel scient
 falsū utēte. ex. d. fals. dura. **S**ūt
 ⁊ alii cas^o papales p̄et p̄dicōs
In sexto habēt duo. **P**rim^o ē
 de isecutorib^o cardinaliū q icur
 rūt multas ⁊ gues p̄as. ut. ex.
 de pe. felici. co. li. 2° d illis qui
 occasiōe sūie excōicatiōis suspē
 siōis vel inf̄dci late dāt lniām
 gūadi illos q tulleūt vel suos i
 p̄sōis vel bōis ut. ex. de sē. ex. q
 cūq; 3. **A**līd plen^o. i. excōicatiō.
 p^o. s. 3. v. 21. Itē q cūq; corp^o ali
 c^o defūcti icideret vel de quoq;
 ret pro offib^o trāsfere dīs. **H**oc
 qdā extrauag^o. **B**onifacii octa
 ni q icipit detestāde. **I**n clei
 minis sunt. 5. **P**rim^o est si i ḡlito

res hereticoz: odio: ḡfa amor
 vel lucro cōtra iusticiā ⁊ p̄scia
 omiserit cōtra quēpiā procedē
 vel ipsā hēsi alicui iponerent:
 aut imponderent q impediant
 officium suum: ut hēre multo
 ruz i si. 2° ē d r̄ligiosis q absq;
 spālī lnia p̄cipi sacēdoti solēni
 zarēt m̄imōia aut m̄istrarent
 sacra eucharistie vel extreme
 ūctiōis. **S**uffic̄ tū lnia poebial
 ē si nōdū est sacēdos. **S**imiliē
 ē lnia illi^o uicāi q gerit ordia
 riā curā eccl̄ie. **I**tē sufficit lnia
 dioec̄sai. ut notat Jo. an. ex. de
 p̄ui. r̄ligiosi i cle. **I**tē similis ex
 cōicatiō ē r̄ligiosi q excōicatos
 a cāone absoluit i cāib^o n̄ p̄ces
 sis: aut absoluerēt a sētentiis p
 statuta p̄uincialia siue synoda
 lia promulgat. aut absoluerēt
 a culpa ⁊ pena ut in dicto capi
 tulo religiosi. 3° est de isecur
 torib^o ep̄iscoporum ut de pe.
 si quis. 4° est de clericis ⁊ re
 ligios inducentibus ad uouen
 dum: iurandum vel promitten
 dum de eligendo apud eos se
 pulchram. vel ut iam ellectam
 ulterius non immutent ut de
 pe. cupientes. **D**e hoc uide in
 fra sepultura. 2. s. primo. 5°
 de his qui cogunt celebrari in
 loco interdicto vel ad audien
 dum uocāt excōicatos vel inter
 dcōs. vel prohibēt eis ne moni

ti exeat. et de illis q. moiti nomi
nati n. exeat ut de sen. ex. quis.
Itē de illis q. ferru. equos ama
et ad ipugnadu. christianos ne
cessaria deferat uel transmittunt
seu galeas aut naues uedut ul
i piraticis sarracenoz. nauib.
gubernatoz exercet uel ipedut
psiliu uel auxiliu dispediū tre
sacte. ex. de iudeis. ita quozudā
et. c. ad liberadu et ē caus. papal
p. exuagatē ut hēs. i. sarracen.
§. 2. Etia. i. uelclauū primo.

3 **D**efuncto uel amoto epō qui
excoicauerat et uacate sede. ca
pitulū. siue ille ad quē epālī iu
risdictio tūc ptinet pōt absoluerē
a snia siue iur. siue iudicis sic
ep̄s potat ut i. 6. de ma. et obe.
c. i. Eodē mō ē successor absol
uet pōt a snia quā predecessor
tulit. ar. xi. q. 3. si ep̄s.

Si archiep̄s absoluat excoi
catos ab epō i. cau. nō cōcessō.
nō v3 absolutō q. est añ suo iu
dice. ex. de. of. or. pastoral. S3
si p. appellatōne cā deferat ad e
um potit absolue. ita tñ q. non
nisi uocat. ptib. et cognito d. ap
pellatiōe ex. de apel. romana.
li. 6. et de se. ex. c. uenerabilib.

5 **E**p̄s exn̄s i. aliēa diocesi ab
solue n. pōt i. his q. rgrūt cāe co
gnitōez ga nec sedē p. tribūali
pōt. 9. q. 2. ep̄s. sec. si nō requi
rāt cā. cognitōez. ga hec perti

nent ad uolūtariā iurisditōnez
3dē dico i. legato de later. pa
pe. ex. i. minos sue legationis
ar. ff. de. of. procō. et le. 2. et. ex.
de of. le. excoicat. Ep̄i at. exp̄
si pōt exercet iurisditōne i. a
lia diocesi. Et sic pōt absolue
ut i. ele. de. fo. ppe. q. 3. uis. Ep̄s
absoluerē pōt a snia lata p. suū
archidiaconū. et plebanū. uel a
liū sub eo iurisditōne hntē. sed
nō v3 line cōscia illi. et cōgrua
satisfactōne. ex. de. offi. or. cu3
ab ecclesiā et. c. ad repmēdaz
si tñ absoluerit v3 ar. xi. q. i. de
psōna. Et est rō ga ep̄s ē iudex
ordiar. tā laicoz q3 clericorū
sui ep̄at. ar. i. Autē. de. defē. ci
in prin. Et idē est de snia inter
dicti. ut. i. in dictū. §. §. p.

Qui de vno eōatu domicili
um trāsfert ad aliū pōt p. secū
dū ep̄m absolui ab excoicatiōe
iur. quā scurrerat i. diocesi pō
ris: sicut etia3 a peccato ibi cō
misso ut ponit gn̄l.

7 **Q**uā ep̄s pmitit alicui abso
lutionē de of. excoicatiōe n. pō
p. hoc pōt absolue illū excoica
tū ab eo cuius absolutiōne nō cō
misisset i. spālī. forte ga excoica
t. erat prop. dānū illatū epō i.
aliqd h. mōi. ex. d. re iur. in ge
nerali. li. 6.

8 **S**i papa mādāt alicui q. ali
quē excoicz. nūqd p. ea pōt euz

absoluere. Distingue. Si com
mittit ei cāe cognitōne pōt ab
soluē ar. 21. dīl. i. ferio. 7. Si vō
papa iā diffierat negociuz mā
det excōicari n̄ pōt absoluē. qā
nō ei iurisdīctio s̄ purū misse
rū d̄ legat. ex. d̄ off. dele. qm̄.

Papa si salutat aliquē excōi
catū vel p̄cipet ei siue sciēt si
ue i. gnorāter nō prop̄ h̄ ille ē
absolut⁹ ut. i. cle. si sūm⁹ d̄ sen.
exco. Si p̄ papā fūit p̄firma
ta aliq̄ excōicatiōis sn̄a quā i
feriō tulit. nūqd̄ i. ferio p̄t absol
uer. Distingue qz si p̄firmata ē
ex cēta scia null⁹ i. ferio pōt sine
pape mādato nisi cēt cētū qz p̄
fili suggestōz fūit p̄firmatio i
petrata. ex. d̄ p̄fir. vii. vel i. uti.
c. 2. Si vō simpliciter p̄firmat et
sine cāe cognitōe. tūc i. ferioz
pōt. ex. de isti. ex frequētibz.

Si d̄ scō absoluo aliquē ab
excōicatiōe d̄ q̄ nō possuz. 7 po
stea aduertā deo si possū eū cē
tificat̄ d̄ erroz meo 7 p̄sulē qz i
petret absolutōz 7 iterū d̄beo m̄
h̄re ad illū q̄ n̄ absoluisse guī.
Absolutio ex cā falsa nō v̄z fm̄
Inno. 7 host. qz iudex sic n̄ itē
d̄t absoluē. ut puta si absolue
d̄ d̄cat se satisfecisse ul̄ iuriā
sibi r̄missā fuisse vel aliquid tale
qđ n̄ sit verū. Al̄ absolutio si e
sit iusta siue iniusta tenet q̄ ad
eccl̄iā militatē. ar. ex. d̄ re iur.

ois res. Itē qz iura p̄optiōa s̄
ad absoluēdū qz ad p̄dēnādū
50. dīl. ponderet.

Absolui v̄z excōicat⁹ q̄ off̄et
se ad iusticiā n̄ obstāte si aduer
sari⁹ appeller ne absoluat. ex.
de appel. q̄ frōte. s̄ 7 istū casū
hēs. i. plēi iuridictū. 5. 8. 3. Qđ
si excōicat⁹ ipetret sibi absolu
tōne sciēte aduersario 7 n̄ cōtra
dicēte nec aliquid petēte ip̄e ad
sari⁹ n̄ pōt p̄ea cōq̄ri qz r̄miss
se videt. ex. de sc̄. 7 re. iur. q̄zuis

Etia iur⁹ qz pōt ab excōica
tiōe absolui sic 7 iur⁹ excōicatī
imo ēt manēre cōtūacia pōt ali
qz disc̄te excōicatōez iuste la
tam r̄mittē si vidrūt saluti illi⁹
expedire. Tho. 4. sc̄. disti. 18.
Idē Albricus.

Cū de excōicatiōe dubitat:
nūqd̄ v̄z absolutio peti. Distin
gue qz si qz super h̄ h̄z p̄sciam
scrupulosa nimis d̄pōat eā ad p̄
siliū bōi iuri quā si nolit i n̄ pōt
sit d̄pōet vel h̄eat d̄ h̄ probabi
lē opionē. faciat se absolui ad
cautelā ar. ex. d̄ sc̄. ex. i. ḡlitiōi.

Si excōicat⁹ dic̄ cāz excōica
tōis fuisse dubiā ul̄ nullā siue
falsā 7 peti absolui. ad cautelā
absoluetur cū iuratōia cautōe
nisi excōicatō i. s̄ p̄d̄ q̄ excōi
catio lata ē. i. octo dies proba
uerit d̄ cā. ex. d̄ sc̄. ex. solet. li. 6.

Excoīcatō cognoscēs errozē

sue excoꝛcacioꝛis dꝛ iꝛuocarꝛ siue
absoluerꝛ nō obstatꝛ appellatio
ne aduersarij. sꝛ si de errorꝛ du
bitat pōt absolueꝛ recepta cau
tioꝛ qꝛ iuri pāeat. Sꝛ caueat iu
dex ne errorꝛ figat iꝛ iudiciuꝛ
aliꝛiꝛ pꝛis. ex. de se. ex. sacꝛ.

16 **L**igatꝛ pluribꝛ sꝛetꝛis uel u
na ex diuersis cāis si uult vꝛe ab
solui dꝛ ex pꝛimꝛe oꝛꝛ iꝛniaꝛ et
cāꝛ. ꝛ sic ūa absolutioꝛ sufficit ad
plures excoꝛcacioꝛes tollēdas ali
ter nō teneret absolutioꝛ qꝛ pꝛ sꝛ
iꝛpꝛioꝛ obtēta cēt. ex. dꝛ se. ex of.

17 **Q**uātrū nō sacerdos absolueꝛ pos
sit excoꝛcātū. & o. duplex est ab
solutio. Una pꝛinꝛes ad forꝛ cō
tꝛioꝛiā. ꝛ ista pōt ꝛmitti ēt nō sa
cēdoti. qꝛ pꝛioꝛ est iuriiditioꝛis
qꝛ oꝛdis. Alia est pꝛinꝛes ad for
rū pꝛiāle. ꝛ bꝛ cū pꝛieat ad ordi
nē sacerdotale nō pōt ꝛmitti nisi
sacerdoti sic nec absoluꝛ a pꝛcoꝛ
bꝛ guil.

18 **I**n āticulo mortꝛ pōt
absolui excoꝛcātꝛ a simplici sacer
dote ar. de pe. dis. i. qꝛmꝛ pꝛiter.
ex. de se. ex nō dubiū. ꝛ dꝛ sepul
pochiāo. Sꝛ nō fuerit absolū
tꝛ si tñ aparuerit iꝛ eo signa cō
tꝛitioꝛis pōt absolui pꝛ mortē
ab illo. sꝛ qꝛ eū sanū pōt at absol
uerꝛ. ex. de se. ex. a nobꝛ. ꝛ ꝛ ualꝛ
talis absolutioꝛ sꝛ guil. ut sepel
liat iꝛ loco sacro uel ut sepultꝛ nō
erhūet sꝛ ut oꝛet ꝛ celebretꝛ pro
eo. Et iud. i. absolutioꝛ. sꝛ. sꝛ. ul.

Absolutio. ii. <sup>sꝛ pꝛu
tictiū</sup>
clericos. Iniciētes manꝛ uio
lētas iꝛ clericū uel iꝛligiosū dñt
absolui pꝛ papā tñ. i. 7. q. 4. si
qꝛ suadēte. pꝛnt ēt absolui pꝛ le
gatos qꝛ dꝛ latꝛe pape missi sunt.
ex. de se. excoꝛ. ad eminētiā. ꝛ dꝛ
offi. le. qꝛ trāllationē. ēt si iꝛ ēt
iꝛmios sue legatioꝛis dūmō sit
iꝛ uia ꝛ ēt si tales excoꝛcātꝛ aliū
de ueniāt. ex. dꝛ of. le. excoꝛcātꝛ.
Legati vꝛo qꝛ nō mittūt de latꝛe
ex. iꝛmios nemiētm talē pꝛnt ab
solueꝛ sꝛ dū sūt. i. iꝛmios pꝛnt ab
solueꝛ tñ exētes de proniciaꝛ si
bꝛ ꝛmissa nō aliūde accedētes
Alii uero legati locales qꝛ ex pꝛ
uilegio ecclesie sue hñt legatō
nez. ut archieꝛps cātuarꝛ. ꝛ simi
les bꝛ nō possūt. ut i. d. c. excoꝛ
catꝛ. Et si uis scire qui sūt lega
ti de latꝛe uide. i. legatus. sꝛ. i.
Sūt cāus fm Do. i. quibꝛ iꝛ
ciēs manꝛ iꝛ clericos citra sedē
apostolicā absolui pōt. Primꝛ
iꝛ articulo mortꝛ. i. 7. q. 4. si qꝛ
suadēte. In iꝛiugēdū est ei qꝛ si
eualēit sedi apostolice se pꝛntet
uel ei qꝛ possit eū absolueꝛ man
datū eiꝛ sup hoc rꝛcepturꝛ ex. de
sen. ex a nobꝛ. ꝛ. Et idē iꝛ casibus
frequentibꝛ remoto. sꝛ iꝛ edimēto
pꝛter qꝛ iꝛ pꝛero ut. ex. de sen. ex
de ceꝛo iꝛ si. ꝛ. c. ea nosciꝛ iꝛ fi.
Et si cessāte iꝛ edimēto nō se pꝛ

sciat incidit i eadē sentenz. ex d se.
ex. eos li. 6. r nide. i. absolutio
4. §. i. 2° caus ē qñ qñ bz sumi
citas capitales uel alias iustas
excusatiōes pp qd n pōt se sedi
aplice pntat. ex de se. ex. de ce
tero. De ista excusatiōe stabit
arbitrio bōi uiri. ff. de. v. ob. cō
tinu^o. §. cū ita. 7 ex de uoto q
sup his. 3° i hostiario q pteru
officii clicū n gñit lesit. ex. d se.
ex. si vō. 4° i officiali q arcen/
do turbā n ppea ex proposito.
sz n sine aliqli culpa clicū pcul
sit. ut no. i. d. c. si vero. 5° si sit
mulier. nec distigui dz utz sit
debilis an fort. 6° si sit senex
aut ualitudinari^o. 7° si sit mbr
dstituti^o ita. s. q ad sedē aplicaz
accedē n possit. Tres caus pro
rie dicti hñt ex de se. ex. mliēs
7. c. ea noscūt. 7. c. qzuis. 8° de i
firmo. s. qñ ppetuū bz ifirmita
tē ipediuntū lēt tpaletē tict q
accedēt mōs. ex d se. ex. qd de
his. 9° i paupe quē oz medica
re. ut i. d. c. qd d his. 10° si rgu
laris vberat rglarē. ex d se. ex.
mōachi. 7. c. cū illoz. 7 et si per
cussisset secularem. extra de se/
ten. excommuni. religio li. 6.
7 de hoc habes infra. §. 7. ii^o
in his qui non sunt sui iuris. si
cut filij familias et serui extra
de senten. excommuni. mulic/

res. Duodecimus in his qui
sunt nobiles 7 magne potenti
e. et sic delicati q laborem eū
di non sustinerent. Dic tamen
ecē pus rōan^o pōtifer pfulē^o.
ut no i dcō. c. mlieres. 13° i ipu
ber. ex. de se. ex. c. p^o. Et b et si
post pubtatē postulat se absol/
ui. ut i. c. si. i. 4° d clicis q cōit
uiuit 7 ib uō tectu dōmūt 7 i
eadē domo uescūt. ex. de ui. 7
ho. cle. qm qd cōit expōit qñ si
mul uiuūt i aliq^o codē collegio
15° i mōialib^o. ex. d se. ex. d mōi
alib^o. 16° i hospitalāij. sci Jo.
hierosolitaī. ex. de se. ex. canōi/
ca. 17° i his q clicis n enomē
sz modicā 7 leuē iuriā moga/
rūt. ex. d se. ex. pueit. q qdē de/
cretal nō cōtiet dispelationem
ut qdā dixerūt. sz poti^o ptiet i^o
comune qd hodie latis inuitur
extra de senten. ex. religioso li
bro. 6.

Nunc quedā ad declaratio
nem circa predictos casus di
cemus. Circa primū ergo casū
s. de periculo mortis nō q itel
ligitur non solum propter ifir
mitatem. sed etiam si sit i quo
cunque periculo mortis vicino.
puta si timeat hostē uel predo
nem uel crudelitatem potentē
aut hodiū spāle alic^o ul si nau i
gatur^o sit uel per loca ifidiosa

trāsitur. ff. de dōa. cā. mō. l. 3.
2. 4. **¶** Ad pōit hos. 7 addit q id
ē si sit obseſſ⁹ uel obsideat ubi
iaciūtur machine uel baliste.

4 **¶** Circa tñū 7 qrtū casū. s. de
hostiaio 7 officiali. nota q si ta
lis n̄ cāu fōruito s3 ex dlibatiōe
pcussisset clīcū qñt a papa d3
absolui. ex. d. sē. excō. si uero.

5 **¶** Quid si cleric⁹ amar⁹ uēit ad
bellū uel facit insultū. 7 is cōtra
quē uēit ip3 capit. 8. o. f3 3nn.
si h⁹ faciat sciēt excōicat⁹ ē: sed
ad papā n̄ mittit. si tñ h⁹ fit ad
dēfēsiōē n̄ ē excōicatus. dū tñ
cessāte cā dēfēsiōis ip3 libē abi
re pmittat. ut Host. dic. Si ēt
official talē capiat auctoritate
propā: qz aliū n̄ potat ppeſci ab
iuria alī⁹ n̄ ē excōicat⁹ imo m̄
ret. 23. q. 3. fōritudo cū se. Et b
dico si plat⁹ iu⁹ n̄ fuit ibi q hoc
faciat 7 ipe cū plato q3 cit⁹ pōt
fstituat aliogn contra ut. ex. d.
sen. ex. ut fame. §. laici.

6 **¶** De muliē dubitā si mutila
uēit uel occidēt clīcū an sit mi
tēda ad curiā: 8. o. f3 3nn. In
ptāte epī ē mitterē uel n̄. qz non
distīguūt circa eas inf atroce3
7 n̄ atroce iuriā. Et ibidit. Are/
do tñ q expediat h⁹ mōi mulie
rē mitti ad curiā si ē fort⁹ 7 si a
trocitas mag⁹ ē: 7 n̄ sit alī pre
iudiciū d ei⁹ missiōe. Mulie ve
ro icēdiaria sacri loci uel falsi

ficā lras pape ut ibidē guil. di
cit mittēda est ad curiā: qz nō i
ueniunt iura parcē mulierib⁹
i hac pte 7 fōte ē ca qz n̄ pmittū
tur h⁹ mōi crimia nisi p excogi
tatā malitiā. s3 man⁹ iūcto m̄
totiens sit ex subito impetu.

7 **¶** De rēgularib⁹ nota q si exces
sus fuiss3 difficilis 7 enōmis ut
si ad mutilatiōē mēbri uel ef
fusiōē sāguis sit pro: effū: pro
absolutiōe ad sedē aplicā sunt
mittēdi ex. de sen. ex. cū illorū
uide. i. absolutio. 3. §. p⁹.

8 **¶** De filio familiar⁹ 7 suo itelli
gēdū ē q n̄ d3 mitti qñ hoc ēēt
i pūdiciū prīs uel dñi: nisi fuiss3
set tā enōmis excess⁹ qz propē
uitādū scādālū ad sedē aplica3
ēēt mittēdi. ex. d. sē. exc. flatū.
Et itelligēdū ē d suis q. sūt p
uill⁹ pditionis: nō de famulis ser
uicib⁹. S3 7 d filiūsfamilias i
telligit 3nn. si sūt ipuberes. al
si sint adultri l3 sint i pīa ptāte
mittēdi sūt ad curiā qz i h⁹ sui
iur⁹ sūt. qz pnt ire quo uolunt.

9 **¶** De ipubib⁹ dicēdū est q si n̄
sūt doli capaces nō icidēt i ex
cōicatō3. Si at sūt doli capaces
tē icidūt si aīo iuriādi aut uidi
cādi pcutiūt. S3 7 p⁹ q3 ueniūt
ad pubtatē ut i. 15. uel i. 20. āno
si ad huc tales sūt q sine picu
lo ad sedem apostolicā ire
non possunt propter imbecili

tate corporis uel defectu discer-
tois. ab epō pnt absolui recep-
to iuramento qd ipedimento sbla-
to le presentabūt extra de sen.
ex. c. fi.

1 **De iniuria vō enormi.** s. q
dicat determinatū fuit p qndā
decre. Inno. qrti. cū agatē. q
icipit plectis. Sz qz illa decre.
uacat p probemū sexti pōt di-
ci sz q hī. i. enormia. s. 2.
In oib⁹ pdict⁹ casib⁹ dic Ber.
q d3 absolui reqsito pri⁹ epō
q si nō pōt hī potest absolui a
proprio sacerdote. extra de iē.
ex. nuper in fi.

Absolutio tertio.

s. regulariū. Regularis si per-
cussit regularē eundē claustrī
ab abbate uel aliter dicto pre-
lato proprio potest absolui.

Si vō alteri⁹ claustrī. tūc p ab-
batē propriū 7 ei⁹ qui passus ē
iniuriā absoluet. extra de sen.
ex. cū illoz. p modū q b pōmī i
hoc eodē. s. Si at percussit cle-
ricū secularē absoluet per epz
ex de sen. ex. religioso lib. 6.
Et hec intelligēda sūt nisi excē-
sus eoz sit difficilis 7 enormis
ut si ad mutilatōnē mēbrī. uel
ad effusione sanguinis dico ex
vulnere sit processū. uel si i epz
uel in abbate sit manus iuncta.
Eodē quoq3 mō pōt absolui r

gularis q an igressū religionis
tale aliqu. d commissū ut. i. c. cū
illoz q si regularis n h3 pātū
q sit sacerdos. aut si sit defūct⁹
uel excūscat⁹ ad diocesanū est
recurrēdū. ut nōt. Post. ex de
sen. ex. monachi. Qd intelligē
dū est fm guil. tā de exēptis q3
de nō exēptis siue sint mōaste-
ria uiroz siue mulierū. Quādo
duo abbates debēt absoluerē
fir sic. Abbas percuciet⁹ rēpi-
at a pcuciete iuramentū. 7 abbas
pcussī vberabit. q vbera erunt
loco satisfactōis. qz mōach⁹ n
h3 vñ satisfaciāt. 7 demum ab-
bas propri⁹ absoluet. pgruētī
us tñ fiet si unus alteri pmittat
totū ex de off. or. c. fi. hec do-
sti. Porro predcā oīa de regu-
lari pcuciete n sūt extēdēda ad
falsarios litterarum dñi pape
aut alios cāus uel sinias d qb⁹
papa absolutionē reservat. h⁹
n. religiosi nullo iure cōcedi-
tur. sz nec abbates siue h⁹ i pla-
ti pnt vditos absolue si ligati
eēnt p aliquā sinias latā ab hoi-
ne siue in generali siue expres-
so noie. hec guil.

2 **Religios⁹ vni⁹ diocesis si p-**
cuciat clericū vel religiosū alēmi
diocesis tē i absolutōe regret
diocesan⁹ pcussī sic nūc de du-
ob⁹ abbatib⁹ dēz. Nō tñ ho-
die n vñ regri sz a proprio epō

possunt absolui extra de se. ex
sol. religio. li. 6.

3 Qui dicit se excoicatum pp violē
tā man⁹ iiectionē hz Ray. n. dz
recipi ad religionē. si tñ recep
pt⁹ fuerit pōt postea absolui in
ita modū h dictū. §. i. Cō. No.
7 Inn. l. 3 qdā dicāt q fci pōt
ut addit guil. Ceterum an tem
pore probatōis absolui possit.
dicendūz secundū Host. q sic:
sed pōitio ibi itelligit ipō iure
si i eadē religiōe pseuerauerit
q. si nō pseuerauerit reducen/
d⁹ ē in eadē sniam ab eo q euz
absoluit

Absolutio. iiii. q^o ad
satisfaciendū. ubi sciendū q ab
soluti a snia canonis vel hois.
cū nequeūt recurrē ad illum a
quo fuerāt absoluedi pp picu/
lū mortis vel aliud impedimē
tū si cessante piculo vel ipediū
to se n pntāt illi a quo debeant
absolui recepturi mādatū eius
7 satisfacturi ut o3 reicidunt i
eadē sniam. Et eodē mō reici/
dūt absolui a sede apostolica
nel ei⁹ legatis qb⁹ iūgiūt ut o3
dinario vel alteri se pntēt pro
pria 7 q iuriatis satisfaciant
7 hoc faciāt qz cū pmode po
terūt. ex. de se. ex. eos li. 6. pp
violētā manu iiectionēz i clericū
satisfactio pecūiaria fiet iol. 3. q

qdē applicabit mōstatio n ma
n⁹ iiecta fuerit i mōstatiū l'cl'icū
l'puerū. ar. n. q. i. n. dicit. 7 ex
d sta. mo. cō ad mōstatiū. p^o.
rūso. Si at i cl'icū secularē. sat/
factō ipi clerico applicabit nisi
i pūeliā ecclesie fuerit pulsat⁹.
nā 7 tē ecclesia agē pōt iur laz
isti. d iū. §. q si usufruct⁹. hec
gof. 7 No.

Excoicatus propter dānum
si satisfacere potest non debet
absolui nisi satisfaciāt 7 peccāt
qui talem absolunt: sed tamē
absolutus est ab excommuni/
catione secundum guil. Si au
tem emendam prestare nō po
test debet absolui recepta ido
nea cautioe q satisfaciāt si ad
pinguiorem fortunam perue
nerit. extra de verbo. signi. ex/
parte. primo 7 de solu. Odoar/
dus. Et hec cautio erit pigno/
ratiua vel fideiussoria. quia di
citur hec idonea cautio quam
si prestare non potest saltem p
stet iuratoriā. Absolutio enī
non est deneganda. 26. q. 6. si
prel'byter. Talis quoq3 ad pe
titionem aduersarij tenet cede
bōis ut dic guil 7 uid ifra cautō

Absolutio. v. q^o ad
modū
non potest quis absolui sō con
ditione. puta si satisfecerit. q
taliter absolutus non esset siui

placiter absolutus secundum
guil. extra de re. iur. act. li. 6

In absolutione a maiori ex
communicatione. 4. obserua
da sunt. Primus ut excommu
nicatus iuret prius stare man
datis ecclesie. ex de sen. excōi.
ex tenore sed hoc iuramentum
non est de substantia absoluti
onis. ex de sen. excōi. cum de
sideres. unde et si omittatur qd
fieri non debet non propter hoc
minus tenet absolutio. Porro
de pueris an iurare debeant in
dicio episcopi reliquitur. Adu
lieres autem indubitanter iu
rare debent. Secundum ut si
excommunicatus sit pro noto
ria in aliquem offensio non ab
solvitur nisi prius sufficiens e
mendanda presterur. Propter occul
ta vero offensio aut contumacia
sufficit iuratoria cautio. ubi nul
le expense petuntur sed ubi ex
pense petuntur. vel satisfac
tio damni tenendum est qd
dictum est supra absolutio. 4.
§. 2. et 3. Tertium est ut absoluat
per eum qui tulit iniuriam vel eius iupi
ore aut alium cui commiserit cum
psalmo et oratione et verbis. et
postea subiungat absolvo te a tui
excommunicatione. ex de sen. excōi.
a nobis. 2. Quartus ut postmo
dum excommunicatus faciat illi manda
ta iusta et rationabilia al. post

appellari. ex de pac. c. fl. et ad ap
pel. ut debitus. De hoc vide si
fra i se. §. Et sciendum quod in pdi
ctis uno intelligitur absolvens par
ticipare illicitum cum excommu
nicato sed potius licite et in his
que ad salutem anime pertinet. et sic
nullam iniuriam incurrit ex de sen
ten. excōi. cum voluntate. In
excommunicatione vero mi
nor exprimitur excommunicatus pro
prio sacerdoti cam. et sic se faci
at absolui specialiter ab hac.
Et intelligitur proprius sacer
dos parochianus vel diocesa
nus vel ille qui de iniuria eorum
est electus. Nec requiritur iu
ratoria cautio. ut ex de senten.
excōi. nuper. circa finem. Que
autem mandata fieri debeant
absoluto qui iuravit. Dicendum
quod si erat excommunicatus a ca
none iungendum est ei principaliter quod
tra illam causam nunquam ueniat ut iudic
diario quod non iudicat et percutit clericum
ei quod non percutiat et sit. 23. q. vlti.
perissimam. Aliquid est requiritur cautio
quod de cetero talia non faciat. ex de se.
ex. §. que. Si iuraret quod huiusmodi impedim
tum absoluit ab eo quod alias non pos
set intelligendum est ut quod cito po
terit se presentet. Unde si abso
lutio. 4. §. primo. Sed si appa
ruerit sententia iniusta nullum
mandatum fiet absoluto. ex de
sen. excōi. sacro.

3 **D**efunctus hoc modo absoluetur. si est sepultus in cimiterio non exhibetur: si alibi exhibetur et corpus vel sepulchrum vberabitur ut sit circa viuos. ut non est ex de se. ex. a nobis. 2. Et ad quod valet talis absolutio. unde. s. absolutio per. s. si.

Absolutio. vi. scilicet a peccato forma absolutio in sacramento per se. s. Albi. et Thoma. in. 3. pte. q. 84. e. Ego absoluo te. Sed promittit oratio. Misereatur tui etc. ne forte effectus sacri impediatur ex parte peccatoris. Item postea puenient apponit in nomine patris etc. ut exprimat quod sacerdos non propria auctoritate absoluit sed quasi minister. et hoc relinquitur arbitrio sacerdotis. Nec etiam requiritur impositio manus. quia hoc sacramentum non ordinatur ad presequenda aliqua excellentia gratie sed ad remissionem peccatorum. Magis autem prepetaret crucis signatio. quia per signum crucis christi remittuntur peccata. et tamen est de necessitate sacri. De materia absolutiois peccatorum habentur plura. i. confessor et confessio per totum

Aceptilatio. Est quodammodo imitaria solutio. ut in istis. q. mo. tol. obli. s. i. et hinc fieri hoc modo. Interrogat debitor creditorem acceptum ne habes. Et respondet ille.

Acceptum habeo. et sic debitor liberatur. ff. eo. l. i. et l. an inutilis. s. acceptum.

Aceptio personarum. Pecunia acceptiois personarum promittit secundum Thoma. fa. se. q. 63. quicunque aliquid prestat alicui non habito respectu ad causam. s. utrum sit dignus: sed ad hanc personam petri vel martini. An solet quiri utrum peccet episcopus dando beneficium bono si pretermittat meliorem? Et indeo secundum Thoma. in quodam quolibet. Contingit aliquem esse meliorem simplicitate quam non est melior quantum ad hoc quod proficiat in ecclesia. Episcopus autem non tenetur dare meliori simplicitate. sed meliori quantum ad hoc. unde si prestat unum alii propter causam que pertinet ad honorem dei et ad utilitatem ecclesie iste melior est. Si autem causa preferendi ad hoc non pertineat erit acceptio personarum que tanto est gravior quanto in rebus divinis committitur. Idem Thoma. secunda secunde. q. 63.

Utrum peccet episcopus dando beneficium consanguineo? Et indeo secundum Thoma. in quolibet. Si consanguineus sit eque idoneus poterit episcopus eum preferre nisi forte ex hoc scandalum orietur. vel aliquexinde malum exemplum accipiat ut quando probabiliter tunc est quod alii prelati ex hoc exemplo

iduant ad dādū beneficia sibi
p̄ sanguineis etiā min⁹ dignis
al i hoc cāu licet satisfacēt na-
turali amorī qui p̄trari⁹ chāita-
ti nō est. Si vero p̄ sanguine⁹ sit
minus idone⁹ nō debz eū p̄fer-
re p⁹ posito meliōi duplici rō-
ne. p̄mo q̄a infidelit̄ agit disp̄-
sator qui negociū dñi gerens
nō m̄liōat cū possit. 2⁹. q̄ hoc
videt̄ ad acceptiōē p̄sonarū p̄ti-
nere. Cōditio. n. p̄ sanguinitatis
nō est cōditio p̄tinēs ad curas
ecclesie. qui nō obtinet iure san-
guinis s̄ diuio munerē. Est autē
conditō faciēs ad negociū dis-
p̄latiōis p̄monialiū bonorū
uñ si ep̄s ex his provideat suo
p̄ sanguineo min⁹ idoneo non
est acceptio p̄sonarū. Con. idē
Tho. secunda secunde. q. 63.

Accidia quid ē? 2⁹ fm
Tho. secun-
da secunde. q. 35. Acci-
dia fm Damascē. est quedā
tristitia aggrauās aīum hoīs
aut nihil ei agere libet. Et iō
accidia ip̄ortat quoddā tediū
operādi. Hui⁹ modi autē tristi-
cia quādoq; est mala secundū
se: quādoq; vero fm effectū
secundū se quidē si ē de eo qd ē
v̄e bonū s̄ sit appēs malū. s̄c̄
tristitia q̄ ē de sp̄uali bono. Si
v̄o ē de malo pōt eē mala fm
effectū. s̄. si sic hoīez agguet ut

eū totalit̄ a bono ope r̄trahat.
2 sic ē p̄ctm̄ nō tñ sp̄ mōtale. nā
si i choatio p̄cti sit i sola s̄tuali
tate 7 nō p̄ueiat usq; ad cōsētiū
rōnis. tunc prop̄ ip̄fectionem
act⁹ est peccatū uēiale. Qñ v̄o
pertigit ad rōnē q̄ p̄t̄it i hōīo-
rem 7 detestationē boni dñi
carne cōtra sp̄itus p̄uolen-
te est peccatū mortale.

Accomodatō

Uide. i. commodatū

Accusare Uñ ho-
mo tene-
tur accusār: 2⁹ fm Tho.
secunda secūda. q. 68. Si crimē
sit tale q̄ v̄gat i detrimētū rei
publice teneť hō ad accusatio-
nē dñmō possit sufficiētē pro-
bare puta cū p̄ctm̄ alicui⁹ ver-
git i m̄titudis corruptelā cor-
poralē siue sp̄ualē. Si autē non
fit tale q̄ in multitudinē redū-
det. uel ēt si sufficiētē proba-
tionē h̄re nō possit: nō teneť ad
accusādū q̄ null⁹ teneť ad id
qd debito mō p̄ficere nō pōt.

Quō antē fieri debeat accusa-
tio. Sciēdū p̄mo q̄ debet fieri
i scriptis. 2. q. vlti. q̄ crimē. Sed
h⁹ sp̄ nō est neciūm puta i leui
crimine. ff. de accusa. l. leuia.
Similiter etiā i notoriis q̄a i
huiusmōi nec accusator requi-
ritur. extra de accusa. euidētia

Secus i nō notorius etiā si ma
nifesta sint. xi. q. 3. cor. 3. Itē d3
accusatio fieri cū i. scriptiōe. i.
q. accusator debet se ad penas
calūis obligat. ut. 2. q. ulti. q. 8.
q. 8. 2. q. 3. calūniatō. 7. c. qui nō
probauerit. Excipiūt qdaz ca
sus. ut i leui crimie. Itē i crimi
ne apostasie. Itē cū marit⁹ ac
cusat uxore de adulterio 7 i simi
lib⁹. S3 sciēdū q 7 si accusatō
nō i. scribat. ex nā tñ accusatiōi
h⁹ mōi pena calūnie uenit. 2.
de accusa. l. ulti. Itē accusatio
d3 exprimi uia uoce 7 p. lēte
accusato. 2. q. ulti. p. scripta.

3 **S**i accusator accepit pecūi
az ob accusandū uel nō accusā
dum. crimē p. cussionis cōmī
sit. 7 tenetur ad restitutionem
sicut habetur. i. concussio.

4 **A**ccusatio reddit triplicite
uitiosa: ut h⁹. 2. q. 3. per totū. 7.
Tho. tradidit secūda secūde.
q. 68. dicēs Accusatō aut calū
niat. i. fallā crina iponēdo: aut
p. uariat. i. adhibēdo fraudez
i accusatiōe 7 adiunādo adu. sā
ptē crimia vā fraudulēt absco
dēdo de qb⁹ accusauit colludēi
cū reo propas probatiōes dis
simulādo 7 fallas accusatiōes
admittēdo. aut accusator tēgi
uer sāt. i. totalit⁹ ab accusatiōe
desistendo. 7 h⁹ cum fit iordi
nate. Cōtingit. n. aliquādo de

sistere ordinate duplici. Uno
modi si in ipso accusatiōis pro
cessu cognouerit fallū ēē illud
de quo accusabat. Alio⁹ si p.
ceps ad quē p. uet cura boni
cōis accusationez aboleuerit.
Accusatio cōtra infimōiū uide
i. infimōiū. 7⁹. 7. infimōiū. 8⁹

Accusatus **U**iz fal
sio accusa
tus possit accusati remitte
tere iniuriā. 8⁹. 13. Sho. secū
da secūde. q. 68. fallio accusat
spāliter facit iniuriā accusa
to. 7 iō si ipse accusat⁹ ino. n3
fuerit pōt iniuriā suā remittere
marie si ille nō calūniat accu
sant. i3 ex animi leuitate. Si uo
accusator ab accusatione desit
stat prop⁹ aliquā cōclusionem
cū aduersario. tūc facit iniuriā
rei publice 7 hoc mō pōt et ac
cusat⁹ remittere. sed hoc ad p.
cipē p. t⁹ q. reip. curā gerit.

2 **U**iz accusat⁹ peccet mōtal⁹
ngado uitate i iudicio. 8⁹. secū
dum. Tho. ubi sup. Accusatus
tene⁹ iudici ueritatem expōe
re. quam ab eo fm formā iur⁹
erigit. 7 iō si confiteri uoluerit
uel si mendaciū negauerit. mō
taliter peccat. Si uero iudex
exgrat quod nō pōt fm ordinē
iuris. non tenetur ei accusatus
respondere. sed pōt per appel
lationē uel aliter licite sube fu

3

gere mēdaciū: tñ dīcē nō l3
Non licet accusato calūnio
 se se defendere fm. Tho. ubi. s.
 Nam in causa criminali iura
 mētuz de calūnia pstandū est
 eē de iure. calū. c. iherētes. 7 q
 de3 accusato licet se defender
 vitatē occultando quā cōfiteri
 nō tenet 7 hoc p aliquē pueniē
 tez mōm. puta q non rīdeat.
 Hoc. n. nō est calūniose se dē
 dere l3 prudēter euader. Non
 aut l3 ei fallū dicē nec etiā vī
 tatē illā tacere quā p fiter. te
 net. nec etiā aliquā fraudē vel
 dolū adhibet. ga fra 7 dolus
 vīz mēdaciū hnt 7 hoc est calū
 mo se defendere.

4

An liceat accusato appella
 re. R. fm. Tho. secūda secūde
 q. 69. Qñ appellatio fit ex pfi
 dētia iuste cāe. ga videl3 accu
 satus iuste a iudice gnat. licet
 appellat. Sec^o si q3 appelle
 cā afferēde more ne ptra cum
 sinia proferat. Idē. 7 q. 6. q. cūq

5

An liceat accusato 7 ad mor
 tez pdenato se defendere vel fu
 gere. R. fm. Tho. ubi. s. Si dā
 nat^o fuerit iuste nō l3 ei se de
 fēder. l3 pot^o ppetit iudici resi
 stētem ipugnare. Si vero iuv
 ste. tale iudiciū lile est violētie
 latronū. 7 iō in tali casu l3 resi
 stere pncipib^o malis. nisi fōte
 prop^o scādalum vitādus. cū ex

hoc aliq^o gravis turbatio time
 ret. Accusato at cuiusq^o fuger
 licet. ga 7 si nō liceat resistere
 nō tñ tenet facer id vnde mōi
 sequatur. s. manere i loco vñā
 ducatur ad mortem.

Alrio sciēdū est q de qbus
 criminibus absolut^o est accusat^o
 nō debet accusatio replicari.
 ex. de accu. de hīl. 23. q. 4. si il
 lic. De mā aut accusatiōis tan
 git. i. iquisitio. s. primo De ac
 cusatione. etiā cōtra matrimo
 niū. i. matrimonū. 7°. 7. mī
 monium. 8°. per totum.

Diuratio

Iuraf^o R. fm. Tho. secun
 ga secūde. q. 90. Si aliquis p i
 uocationē dñi nois vel p iuo
 cationē cuiusq^o rei sacre ali
 cui hoi nō sibi subdito adiurā
 do itendat necessitatē agendi
 aliqd iponere sicut iponit sibi
 ipsi. iurādo talis adiuratio ili
 cita est. ga usurpat in aliū ptā
 tē quā nō hēt sic pnceps sacer
 dotū presumpsit dñm nostruz
 Iesum christū adiurare. Mat
 th. 23. Tamen propter aliquā
 necessitatē superiorem tali ge
 nere adiurationis pnt inferio
 res astringere. Si vero quis i
 tendat solū mō per reuerentiā
 dñi nois vel alicuius rei sacre
 aliqd ab alio obtiner absq^o ipos

32

tiōe necessitatis. talis adiuratio
licita est respectu quorūlibet.
Demōes aut possum⁹ adiurādo
p⁹ virtutē dīni nōis tāq³ inimicos
expellere: ne nob⁹ noceat spūali
ter ul⁹ corporalit⁹ s⁹m p⁹tatē no
bis dataz a r⁹po. Lucis. x^o. Ec
ce dedi vob⁹ p⁹tatē calcandi sup
serpētes et nihil vob⁹ nocebunt
Non t⁹m licitū est eos adiurare
ad aliquid ab eis addiscēdum
vel etiā ab eis obtinēdū: q³a hō
p⁹tinet ad aliquā societate cum
eis hōndā. nisi forte ex spūali in
f⁹stinctu vel revelatiōe diuina ali
qui sci ad aliq⁹s effect⁹ demo
nū ope utūt⁹: sic legi⁹ d⁹ btō Ja
cobo q³ p⁹ demōel fec⁹ dēmoge
nem ad se adduci. Adiuratio
vero ad irrōnabile creaturā
pōt itelligi duplicit⁹. Uno mō
ut adiuratio r⁹ferat⁹ ad ipā c⁹ra
tāz irrōnabile s⁹ se et sic uanū
eēt ipā adiurāt⁹. Alio⁹ ut r⁹ferat⁹
ad eū a q⁹ ipā creatura agit et
mouet⁹. et sic duplicit⁹ adiurāt⁹
c⁹atura irrōnabilis. Uno q³dē
modop modū deprecationis
q³ pertinet ad eos qui diuina i
nocatiōe mīacula faciūt. Alio⁹
per modū cōpulsionis ad v⁹sus
diabolū qui in nocumētū n⁹z
utūt irrōnabilib⁹ creaturis. et
talīs est mod⁹ adiurādī i⁹ eror
cistis p⁹ quos demonū p⁹as ex
eludit⁹. His igit⁹ modis licet.

Sed sic adiurare q³ p⁹ h⁹ demo
nū implore⁹ auxiliū uon licet
Adoptio vel arro
gatio. A
doptio est extranee plone in fi
lium vel nepotē vel deinceps
assūptio legitima. s. quia p⁹ado
ptiōe qui fili⁹ nō est pro filio
habet⁹. Qui⁹ due sūt spēs. Una
dicit⁹ arrogatio. et est q³n ille q³
non habet p⁹ez seu etiā qui ē
mācipatus est trāsīt cū rebus
suis i⁹ p⁹tatē arrogātis. et habet
h⁹ fieri auctoritate principis.
Alia uero spēs cōmū noie. s. a
doptio nūcupat⁹ q³n adoptatur
qui est i⁹ p⁹tatē p⁹ris. nec trāsīt i⁹
p⁹tatēz adoptātis. et h⁹ fit ipio
magistrat⁹. ff. eo. l. 2. et l. si p⁹at⁹
Quod siq³ i⁹ domo p⁹ se uel ēt
corā aliquib⁹ aliquē recepit in
filium vel filiam nulla est ado
ptio. L. de proba. l. non nudis
Adoptare pōt p⁹at⁹ familias
q³ sui iur⁹ est. et qui generat⁹ pōt
qm⁹ qui nō pōt generat⁹ si h⁹ ē
prop⁹ aliquod ipedimētūz na
turale nō pōt it⁹ adoptare. Se
cus si esset prop⁹ ipedimētūz
accēntale ut spado siue gladio
castrat⁹. ff. e. l. 2. **I**te nō pōt
adoptat⁹ minor⁹ ānis. 7o. nisi iu
sta cā iterueniēte. ff. eo. l. si p⁹at⁹
§. vlti. **I**te mulier adoptat⁹ nō
pōt nisi ex rescriptio p⁹ncipis i
solatiū liberorū amissorū i bel⁹

lo. L. eo. l. mulierez. Adoptari aut quilibz pot tā mascul⁹ qz femina dūmō sit in tātū minō patr adoptate q fili⁹ ei⁹ nālī esse posset. ff. eo. l. adoptio. Ad optat aut presēs et volūtarius tamē. ff. eo. neqz absens.

4 Effect⁹ adoptōis ē q adopta tul p oia ut fili⁹ adoptatū habeat. Ita ut etiā ab intestato succedat. L. eo. l. pe. Item q si sit arrogat⁹ tūc filiū ei⁹ et nepotē si quos hz trāsēūt i ptatē arrogat⁹. sec⁹ si sit solū adoptat⁹ ut i p⁹. §. dictū est. Itē q arrogatō tenet rlinq⁹ arrogato q⁹ tā ptē bonoz oīuz q hz. et hoc siue itestō: siue velit eū emācipare. Sz adoptator nihil tenetur relinquer adoptato nisi velit. L. eo. l. i. et. Idē. Tho. i 4° dis. 4. Quō at adoptio ipedit at mīrīmōiū uide ipeditū. 7

Adulatio sit peccatū. 8° f3. Tho. secūda secūde. q. iis. Si aliquis volens ad delectatiōez alteri loq excedat modū i delectādo peccat. Et si quidē h⁹ faciat sola i tēione delectādi: vocat placid⁹ fm p⁹hm. Si aut h⁹ faciat i tēione alicui⁹ lucri psequēdi vocat blanditor uel adulator. Cōmīter tū nomē adulatiōis solz attribui oib⁹ q sup debitu

modū virtutis voluit alios verbis uel factis delectare. et sic ē peccatū. p⁹inet aut ad adulatiōē laudare aliquē i quib⁹ nō ē laudand⁹ quia forte sūt mala uel recta. siue certa nō bona. Aut etiā si timeri possit q ad inanē gloriā laudat⁹ prouocet. Si q⁹ uero laudat uelit prop⁹ bonū puta ut aliquē cōsole⁹ ne i tribulationib⁹ deficiat. uel ut i bono proficiat aliis debit⁹ ciz cūstantiis seruatis. pertinebit hoc ad virtutem.

Adulatio sit peccatū mortale. 8° fm Tho. ubi sup adulatio pōt esse peccatū mortale triplici⁹. p⁹mo mō rōne mae. sic cū laudat aliquis peccatū alic⁹ hoc nō cōtrariatur dilectioni dei cōtra cui⁹ iusticiā hō loquitur. et dilectioni proximī quez in peccato fouet. unde est peccatū mortale. 2°. mō ratione i tentionis: puta cū aliquis adulat alicui ad hoc ut fraudulēt ei noceat corporalit⁹ uel spūalit⁹. et hoc est etiā mortale. 3°. mō per occasiōē: sicut cū laus adulatoris sit al⁹ occasio peccādi etiā preter adulatoris i tentionez. et tunc cōsiderādū est utruqz occasio sit data uel accepta uel q⁹lis ruiā seq⁹tur ex hoc s. uenialis uel mortalis. et fm hoc iudicādū est: Si aut aliq⁹ **B3**

et sola auaritate delectandi vel
ad evitandū aliqd malū vel con
sequendū aliqd necitatē alicui
adulatus fuerit: nō est contra
charitatē nec mōtale s; viciāle
3 **U**trū peccet adulator seu ali
us uolēdo placē hōimib⁹. R⁹
Izm. Tho. ubi. s. Velle placere
prop̄ charitatē nutriendū ut eis
spūalif ga pficere possit: lauda
bile ē. i. Lōr. x⁹. Per oia om
nib⁹ placeo. S; prop̄ inanem
gloriā vel prop̄ lucrū vel etiā
in malis est pctm. Izm illud ps
Deus dissipauit ossa eorū q; hōi
nibus placēt. Et ad Gal. prio.
Si ad huc hominibus placēt
christi seruus nō essem.

7 **U**trū dare adulatoribus sit
pctm mortale. R⁹ Izm. Tho.
secūda secūde. q. i. 68. et etiā
Izm guil. Nō nisi aliū appetit⁹
nīm⁹ nāe glorie hoc causet sic
herodes delectabat qm laudes
sibi dabant nō hōimib⁹ s; dei. ul
nisi itendat et cupiat illā adu
lationē. de q⁹ dī i. ps. Laudat
pctōr i desiderijs aie sue. Et i
Ila. Popule me⁹ q; bīm te di
cūt rē. Nec enī adulatio crimē
est. et tales largitores commu
nicant eis in crimen.

Adulterium est
alici
thōi violatio. 3. q. 5. Nō
mehaber. Quid faciet mulier

q; de adulterio suscepit filius vel
supposuit sibi alienū ptū: et ita
q; nō est fili⁹ suscepit expensas
ab eo q; putat eē p̄r et est cā q; il
li q; eēnt al heredes ei⁹ n̄ succe
dūt. R⁹. Izm Kai. Mulier i p̄nā
reuelet sacerdoti p̄ito vel epō
seu utriq; et tūc p̄dicti ingrāt
diligēt⁹ et caute decōditōib⁹
spuriū ul suppositū. et si iuenerit
q; si hō spūalis et timēs deum
tūc corā mulier si uiderit expe
dire recepto p̄us sacro ab ip̄a
q; nō calūniōse procedat et ab
illo q; secretū teneat. poterūt
fūelare sibi et p̄sulē q; igrediat
religionē vel trāsserat se ad lō
ginq; ita q; nihil p̄cipiat de bo
nis putatiui p̄ris. Et addit hic
Al. q; illa mulier pōt reuelare
marito suo si nō timet piculū
sic sūt aliq; viri q; sustinet scien
tes adulteriū vrōrū aliq; forte
q; p̄sentit. q; nō possūt p̄posol
h̄re filios. et hui⁹ modū i tali ca
su tute mulier p̄t reuelat mari
tū: et si acceptet absoluta ē mu
lier. si vō illi spurio vel suppoi
to nō pōt fūelari sic piculo. vel
et si post fūelatiōē n̄ vult acce
scē p̄silio tūc iūgat m̄h̄ci q; d
f̄b⁹ si q; h̄z ul i fūto h̄re pōsit
satisfaciat uō iuxta posse do
lēs d pctō et d eo q; nō pōt ple
ne satisfacē. Et talis satisfactio
fiat p; aliū secrete et caute nō f

uelado ipsi uiro psona vxoris. et
ita erit i bono statu ar. 22. q. 5.
hoc uidet et ex de peni. officij.
Idem Hosti. Et tenet mulier vi
ro satisfacere etiam de psumptis
ab isto filio. De hereditate autem te
netur hereditibus viri ab intestato:
vel hereditibus scriptis. vel quibusvis
milit credit quod reliquisset. et si ho
nescit det pauperibus. Item dicit In
no. quod si mulier non habet quod resti
tuat et habet probaciones per quas di
cti successores reuelarent a da
no quid habent de eas adducere
nisi graue malum esset prouento
rum tunc non debet facere quia minus
malum est damnum reus quam periculum
animarum et corporum. Si uero non habet
probaciones sileat. 2. q. 7. ple
rius. hec Ray. et Hosti. et Inno.
Sed nunquid deus filius tenet con
dere mulieri. Respondeo. secundum glossam. Guil. Non
tenet credere mulieri soli. quia
posset esse mulieris fallacia. et si
sana conscientia non credit excusatus
est tamen de preceptis quam de precipiendis.
Si uero honestas seie et alie cir
cunstantie faciunt eide de hoc pro
babilis opinionem siue conscientiam et
uult tutiores vias eligere. Nihil
ultius percipiat de preceptis autem
et consumptis quamdiu bona fides
habuit Ray. dat consilium ut re
stituatur vel componatur. Sed ta
lis ut dicit non est cogendus
quia possessor erat bone fidei

L. de rei. uendi. certus. Hosti.
quod 23. et 27. et glossa. dicunt quod non
tenetur de consumptis. quam
diu fuit bone fidei.

Sed nunquid mulier possit filios
de adulterio susceptos sibi he
redes istituere. Respondeo. Lerte sic.
quia quilibet potest sibi heredem insti
tuere cum non prohibetur. reser
uata ipsa legitima parte liberis suis
De quo uidetur infra legitima per totum

Uir habens legitimos filios si
vivente vxore aliam ducat sciens
impedimentum. et ex ea filios habeat
nunquid tales filii adulterini
possint succedere patri. an uero te
neantur restituere filiis primi
matrimonij. Respondeo. secundum glossam. Guil. Resti
tuere tenentur tota hereditate
filiis primi matrimonij cum fructi
bus mala fide psumptis. quantumcumque
oporteat eos male egeri uel me
dicare. Nisi bona fide prescriptio
marime si etiam post comple
tam legitimam prescriptiorem
retinent bonam fidem. tunc e
nim non tenentur. De accusa
tione adulterij. et quomodo adulte
ra possit dimitti. habes infra
matrimonium. 8. per totum.
Quomodo etiam adulterium
impediat matrimonium habes
infra impedimentum. 8. §. 2.
Et utrum liceat vxorem adul
teram occidere. ibidem. §. vlti.

Aduocat⁹ esse non pot⁹ imo
expresse prohibet⁹. p⁹
quidē si sit heretic⁹ vel excoica
tus vel pagan⁹. 4. q. i. c. i. r. ex
de heret. excoicam⁹ p⁹ r de pe.
dis. i. nēo vel i foro. Abi et ha
bes q⁹ peccat iudex r pūiri d³
qui sciēter admittit tales. Itē
si sit mōach⁹ vel religios⁹. Ta
les. n. peccāt aduocādo nisi pro
monasterio de mādato plati.
i6. q. i. monachi ex de postu.
ex pre. Itē prohibet⁹ si sit cleri
cus i sacris ordinib⁹ pstitutus
vel et in minorib⁹ dū tñ sit bñ
ficiat⁹. Talib⁹. n. prohibita est
aduocatio corā iudice secula
ri nisi i propria cā vel pro ec
clesia sua vel pro pūict⁹ aut mi
serabilib⁹ psonis. ex de postu.
clerici. r. c. cū sacerdoti. S³ an
corā iudice ecclesiastico possit
satis uidet⁹ q⁹ si. ar. i. dcō. c. cle
rici. Exceptis epis r et sacēdo
tib⁹ quib⁹ uidet⁹ sūplicit⁹ inter
dictū nisi ut dictū ē in cā pro
pria vel ecclesie. vel p pūictis
aut miserabilib⁹ psonis. i. 4. q.
5. de mīq³. 88. dis. plati. r exp
si i illa decr. cū sacerdot⁹. Et in
tellige dūmō i pdict⁹ casib⁹ di
uinū officiū nō ipediat. ar. q¹.
cleric⁹. Et nota q⁹ qūq³ ē bñ
ficiat⁹ i aliq⁹ ecclesia r pstat pro
extraneis patrociniū aduoca

tionis vel procuratiōis ptra cā
d³ illo bñficio expoliari ut i p
dicto. c. cū sacerdoti. Itē non
d³ quis esse iudex vel assessor
in cā illa in q⁹ uult esse aduoca
t⁹. quia duo officia in eadē cā
prohibet⁹ exēcē. 4. q. 4. c. i.
r. 2. Sūt r alie psohe ab aduo
catiōe p canones prohibite ut
surd⁹ mut⁹ cec⁹. furios⁹ impu
bes usq³ ad. i8. ānū scatu mot⁹
seru⁹ femia. r uir passus mulie
bria. i. cōtra nām. Itē dānat⁹
capitali crimie vel calūnia pu
blii iudicii. Itē qui opas suas
locauit ui pugnāt i arēa cū be
stia. hec oīa. iiii. q. 7. §. tria.

Quātrū cleric⁹ bñficiat⁹ i diu
si ecclesijs possit pfare patroci
niū cōtra aliā. R⁹. f³. Ser. Nō
uidet⁹ q⁹ possit. Si tñ esset p⁹la
tus i vna ecclesia. tūc ratiōe p
latiōis pōt. Et idez dic. Immo.
Addēs q⁹ si necō officio fūgāt
pōt ad similitudinē tutor⁹. ff.
de postu. l. puto. r. l. vlti. Item
r pro priori ecclesia pōt agere
ptra secūda³ ar. extra de iure
iur⁹. tuā. r. c. itellecto

Quātrū iudex teneat dare ad
uocatū. R⁹. teneat quādoq³ ut
eis qui habet non pnt propter
paupertatē vel prop⁹ potentiā
partis aduerse. ff. de off. i. pro
cō. l. nec quicq³. §. n. Et quidez
si iudex hoc alicui aduocato p

ci fiat. et ille sine causa denegat potest
per iudicem perpetuo removeri ab
officio advocati. L. eo pro
videndum. Et igitur obedire si
tamen preteritis salarii constituitur
de quo vide infra. §. 6. et 7.

Advocat⁹ qui sciēter defen
dit causā iniustāz absq; dubio
gravi peccat ut dicitur. Thoma. secū
da secūde. q. 71. quia illicitūz
est cooperari alicui ad malūz fa
ciendū siue consulēdo. siue adiuvā
do. siue quicūq; consētiendo
Ro. primo. Digni sūt mōte nō
solū qui faciūt et c. Tenet etiāz
ad restitutionē eius dāni q; cō
tra iusticiā p. eius auxiliū alia
pars incurrit. Si autē ignoratur
iustācām defendat excusat sūm
mōm quo ignorātia excusare
pōt. Si vero i principio credit
cām iustā esse: et in processu ap
pareat nō iusta nō d; eā prede
re. ut. s. alterā preter iunet vel se
creta siue cāe alteri pretervelet.
Et etiā cāz deferēt vel cū cū
cām agit ad cedendū inducēt
siue ad cōponēdū. siue aduēla
rii dāno. hec oīa. Thoma. Porro
in cā quā diu dubia est bñ pōt
advocat⁹ patrocinari sūm. v. v.

Quis est debitus modus ad
vocandi. s. sūm Ray. ut nō pro
ducat falsa istra neq; falsos te
stes: seu corruptos neq; inētia
tur: neq; inducat falsas leges

aut quascūq; probatiōes: neq;
querat i gravamē alteri⁹ pātē
dilatatiōes nō necessariās. Item
q; fidelitē quātū iusticia pmi
tit: cām foueat nihil de ptingen
tibus omittēdo. 3. q. 7. §. si q; s
aut. et. ar. extra d. testi. i. timauit
L. de iud. l. properandū. §. illo
proculdubio. 4. q. 4. c. p. rō
et. 2. Itē non procacit vel voc
ferādo. q; propē hoc impedit
process⁹. 5. q. 4. i loco. 3. q. 7.
si quis adeo. Itē dicit. Thoma. se
cūda secūde. q. 71. q; advoca
to defendēti causā iustā licitū
est prudētē occultare ea quib;
bus impediri posset process⁹ ei⁹
Non autē l; ei uti aliq; falsitate
Atrū advocatus possit pete
re salariū. s. vnde s; Ray. Pōt
moderatū: siue ab initio faciē
pactū: siue postea finita cā. Et
attēdi d; moderamen salarii
secundū qntitatē cāe laborem
advocatiōis et cōsuetudinē re
giōis et sciētia et honestatez ad
uocantis. 3. q. 7. §. apud urbē
et. ar. i2. q. 2. ulterane. et. c. p. cel
so. extra de prebē. de multa. v.
circa sublimes. et c. dis. 61. inīa
mur. Con. Thoma. secūda secūde
q. 61. s; caueat advocatus ne
petat salariū cum gravi dāno
litigatoris. 3. q. 7. §. Artentur.
Itē q; cā icepta et nō finita faci
at pactū cū litigatore quē i pro

pria recipit fidē qz posset esse
occasio magni mali. 3. q. 7. §.
preterea nō licet. Nā quādo vi
deret cās i pericūlo cogere cli
ētulū iūre pactū ⁊ dare salariū
ad libitū. Itē nunqz licet ad
uocatio pacisci de certa parte
lit. puta de decia uel cētesima
L. de postu. Si qs aduocatoz
q si nullū pactū certū fuit de
salario. pōt aduocat⁹ iplorare
auxilium iudicis pro competē
ti salario. ff. de vari. ⁊. extra or
cog. l. i. §. i. honorariis.

7 **¶** Itz aduocat⁹ teneat grat
p̄stare patrociniū i cā pauperū
8. q. 1. m. Th. secūda secūde. q.
7. i. Dic idē est dicēdū q de al
his opibus misericordie dicūt
Nullus. n. sufficit oibus idigē
tibus opē misericordie impen
dere: ⁊ iō sicut Aug⁹ dicit. prio
de doctrina christiana. Cū oi
b⁹ prodesse nō possis his potis
sime p̄sūlēdū est q pro locorū
uel tēporū uel quarūlibz rerū
opportunitatib⁹ p̄stricti⁹ tibi q
si qdē sorte iūgunt. Dic āt pro
locorū opportunitatib⁹. qā nō te
hō p mūdū ōrere idigētes qb⁹
s̄bueniat s̄z sufficit q eis q sibi oc
currūt misericordie op⁹ ipendat
Addidit aut tēporū. qā non te
nef hō futurū necitati altēi⁹ pro
uidē. sed sufficit si i p̄nti necita
te ei subueniat. Subdit aut uel

quarūlibet rez. qā hō sibi piū
ctis qcumqz necitate maxime
debz curā ipendere. Quib⁹ tñ
pcurrētib⁹ restat. vtz aliquis
tāta necitatē patiat q nō ip̄o
tu appeat quo possit aliē ei s̄b
ueniri. Et in tali casu tenef ei
op⁹ misericordie ipendere. Si
aut appareat quō ei aliē s̄buei
ri possit. uel per se. uel p aliaz p
sonā magis piūctā. uel maiore
facultatē hntez nō tenef ex ne
citate idigēti s̄buenire. ita q nō
faciēdo peccet. qzuis sibi s̄bue
nerit in tali necitate laudabili
ter faciat. Un aduocat⁹ nō te
nef ip̄ cause pauperū patrocini
um p̄stare sed solum concurrē
tibus conditiōibus predictis.

8 **¶** In qb⁹ casibus ⁊ de quib⁹
aduocat⁹ teneat ad restitutio
nez. 8. q. 1. m. Ray. p̄mo qā oīuz
q illi p̄tra quos aduocabat pro
pter ip̄ius patrociniū iniuste
amiserūt seu dānificati fuerūt
Unde si per cavillationē suam
abstulit aduersario bonā cām
uel etiā si ip̄m gravāi petendo
dilationem superflūam uel al
leuando falsum ⁊ contra con
scientiā uel faciēdo cauillosaz
positiōez uel istruendo falsum
testē. aut istruendo cliētulum
denegādo ueritatē ⁊ similib⁹
tenef aduersario ad interesse.
Itē tenef illis quibus i scūz

rit auxiliū si prop̄ suā infideli
tate uel negligētiā uel imprudē
tiam amiserūt. Et hoc qñ iac
tabat se scientem ⁊ non erat
ut dicit. v̄v.

Finis *fm. Ray.*

Est proxi
tas p̄sōaz ex cānali copu
la prouēns oī carēs pentela.
De hoc plene dicit. i. in̄t ipe
dīmta infimōū ipedimētū. 14°

Alchimia *de qu.
⁊. ar.*

alchīmico utrū possit uē
di uel emi uide. i. emptio. §. 5°

Allea *De omni ludo a
lee uide. ifra lu
dos alee per totum.*

Alienatio *rei eccl̄ie
in mobilis*
non ualet nisi in certis
casibus. ⁊ debita forma serua
ta priō qdem propter debitūz
urgens. x. q. 2. §. hoc ius.

2. **Forma alienādī uariā fm**
uarietate eccl̄iaz. i. ep̄alium
mōasteriorū ⁊ p̄ochialium. Lol
ligunt tñ oēs forme in dcō. c.
hoc ius ⁊. c. si quis ep̄s ⁊. 12. q.
2. placuit. §. 3. ⁊. v̄v. specificat
dicēs sic. Ep̄us res ad mensaz
suā ptinentes uel res cathedra
lis eccl̄ie nō pōt alienare sic
p̄sensu capituli. ⁊ si res sit mo
dica ⁊ necessitas magna nō est
necessarius cōsensu capituli

12. q. 2. terrulas. Nec abbas res
monasterii sine p̄sensu ep̄i ⁊ p̄
uētus sui. nec p̄elbyt parochi
alis sine cōsensu ep̄i sui fm q̄
dicūt. c. sup̄ allegata. Hoc d
reb⁹ immobilib⁹. Secus de mo
bilibus i q̄ruz alienatiōe hui⁹
modi solēmitas nō requit. Ita
tñ q̄ null⁹ p̄lat⁹ religiosus pōt
uēdere reddit⁹ seu concedere
alicui ad uitā uel ad certū tps
nisi necessitas uel utilitas loci
exposcat: de p̄sensu p̄uē⁹. uel si
cōuentū nō habeat de cōsensu
prelati sui. ut in cle. monaste
riorum de re eccl̄e. non alie.

Alienationes rez eccl̄iaz
facte a scismaticis uel intrusis
nō ualent extra de scisma. c. p̄
mo. 12. q. 2. alienationes. ⁊ tene
tur restituere loca ⁊ res ⁊ fru
ctus perceptos ⁊ q̄ percipi po
tuissēt. Sicut ⁊ quilibet raptō
extra de resti. spo. grauis. ⁊ q̄
iūtitur talibus alienationibus
excomūicatus est ut. i. excomu
nicatio. primo. §. 2°. in fi.

Si possessio data fuit eccl̄e
sic ea cōditiōe ne alienet. an a
q^o cāu alieari possit. uide. i. cō
ditio. §. 3°. alienare quidā sua
nō pōt infra ludus alee. §. 5°.

Utare *n̄ dz ēe lignēū
uel frēū l̄z la
p̄dēū d. p̄se. dis. i. alē ia. id
tho. i. 4. dis. 13. q̄ si ad celebrā*

dū missā n̄ hēat altār p̄secratū
saltem habeat tabula parvula
lapidea p̄secrata q̄ dicit̄ altare
viaticū. i. q̄ cōcedit̄ ep̄i t̄ eoz
sup̄iōib⁹ iitiner celebrat̄ t̄ cele
brari facit̄ vbiq̄q. ex de p̄ui.
qm̄. li. 6. Itē p̄cedit̄ p̄dicato
rib⁹ t̄ miorib⁹ sine t̄n p̄iudicio
parochial ecclesie. ex de p̄ui. i.
his. De consecratione altaris
habet̄ infra consecratio. 3.º.

2. **L**icitū ē presbiteris altāia
instruē i ecclesia nō p̄secrata.
s. in consecrata nō licet nisi de
licetia ep̄i. ar. dis. 68. q̄. 3. uis. t̄
de cōse. dis. i. null⁹ presbyter
Eodē mō sine p̄fessu ep̄i nō sūt
altaria destruēda. ar. de cōse.
disti. i. c. ecclesie. t̄. c. placuit.
Qui altari seruit de altari vi
uere debet. i. q. i. ex. his.

Ambitio quid est
8.º fm.

Ambitio est inordinat⁹ ap
petit⁹ honoris. Qui qdē p̄t eē
inordinatus tripl̄icif: p̄mō
p̄ hoc q̄ aliquis appetat testi
moniū de excellētia q̄ nō ha
bet. q̄ est appetit⁹ honorez su
pra suā propōtionē. secūdo mō
p̄ hoc q̄ honore sibi cupit non
referendo in deū. Tertio mo
do per hoc q̄ appetitus eius in
honore ipso quiescit: non refe
rens honore ad utilitatē alio

rū. prop̄t q̄ ābitio sēp ē pectū

Angaria t̄ per ā
garia.
hec duo sunt quedam
seruitutes ip̄se p̄ extorsiones
sup̄ioris. Et est angaria servi
tus p̄sonarū. Per āgaria uero
seruit⁹ p̄sonaz t̄ rerū. videlicet
quā facit quis proprio sūptu.
vt dicit Ray.

Appellatio **A**tz
licet
per appellationē iudi
ciū declinat̄. Vide. s. accusat⁹
§. 4. P̄ appellationē l̄nia ex
cōmunicatōis lata non v. Et si
appellās nō p̄olēq̄tur. nō pro
p̄ hoc l̄nia cōualefcit. T̄n ex
cōmunicat⁹ noiati si. i. ip̄s statu
tū appellatiōē n̄ p̄olēq̄t: ut d. 3.
lapso tempore d. 3. denūtiari. ex
tra de sen. exco. l. 3. l. 6.º.

Apostasia p̄
i. gnālī qd ē. 8.º s. 3. ray. goffre.
t̄ hostie. ē tēnari⁹ a statu fidi
obie uel fligidiis r̄cess⁹. Et d̄r
q̄li postatio. i. r̄trograda statō
Triplex ē apostasia. s. p̄fidie q̄
v. 3. r̄cedit q̄s a fide ut Juli. apo
stata. De hac hē. 2. q. 7. non
p̄t. Itē i obie. q̄. s. trāsḡditur
sp̄tanea uolūtate p̄ceptū ut A
dā t̄ Eua. Gen. 3.º. Silt t̄ q̄ sa
cr̄ canonib⁹ obedir̄ p̄tēnit. De
hac. 3. q. 4. aliēi ex de. ma. et.

obe. si q̄s. 3te irregularitatē. et
hec est duplex. Una qua quis
recedit a statu clericat^o. Alia
qua q̄s recedit a statu assumpte
religionis. 4. 7. di. q̄stionibz
16. q. i. legi

Apostasia 2°. i. a fide
Sciē
dū q̄ cu; apostata a fide
sit heretic^o infidelis ip̄o iur^e ex
comunicat^o est extra de hereti.
ad abolēdā. 3te res taliū p̄fil
catur 7 ip̄i amittūt factionez
testamēti. nec etiā pacta peni
tētia i statu p̄stinu; redeūt. L.
eodē. l. 2. 7. 3. Et debēt īcipi sic
heretici. de q̄b^o. i. heretic^o p^o
§. 1°. qui īcipit. Qualit^{er} hereti
ci 7 c. 3te sunt infames 7 repel
lunt a dignitatibz 7 aliis mul
tis. ex de iureiur^e. q̄relā. 6. q.
i. i. fāel. de cōse. di. 3. celebritatē

2 **Q**uid de his q̄ licet iterit^o
sūt fideles tñ prop̄ timorē fa
ciunt exteri^o aliquē actū ifide
litas. puta reuerētiā idol. 8°
fm. Ray. Tales licet nō sit apo
state nec heretici. mortali^{ter}
peccāt quātuscūq; fuerit me
tus. quia fm Augi. Sāctus est
mori fame q̄z uelci idolatrico.
3. q. 4. sicut sācti^o. Lō. Tho. se
cūda secūde. questione. 24.

3 **A**trū liceat xp̄iāo i aliq^o ca
su sūer hitū ifideliū. 8° 8° 3° guil.
Posset h^o fieri ex rōnabili cau

sa sic. 7 btūs Sebastian^o iō cla
mide militari xp̄i militiā ger
bat abicōditā. h^o intelligēdū est
fm eundē guil. nisi esset istitu
tū aliquod determinatū signū
ad cognoscēdū professores ali
cui^o idolatrie. tūc enī nō licēt

Apostasia 3°. i. in o
bediēti
Apostasia iobediētie qñ
quis obedire cōtemnit p̄cepto
dei siue canonū siue p̄latoz. 7
talis infamis efficit 7 repellit^{ur}
a testimonio. 7 d^o ex cōicari. 3.
. q. 4. si quis a suo. xi. q. 3. si autē
nobis. 7 sūpstitit i cōtumacia
debz crescere 7 pena extra ut
lite non conti. qm̄ frequenter.
Si autē redierit si non fuerit
ex cōmunicat^o recipit ad penitē
tiā. si fuerit ex cōmunicat^o recipi
tur cū satisfactiōe q̄z ex cōica
ti tenētur facere iniuriā pas
sis. ut dicit^{ur} s̄ absolutio. 4°. § 3°

Apostasia 4°
i. ab ordine clericat^o. Tal
apostata fit multipli. p^o. i. di
mittēdo tōsurā coronā ul hitū
clicalē. 20. q. 3. c. p^o. 2°. et 3° et
extra eo. c. p^o. 7. 3°. 3te accipiē
do uxore extra de cle. p̄iu. ex p
te. 3te cōuertendo se ad nego
tia secularia. extra de ui. 7 ho.
cle. ex lris 7 de sen. ex i audie
tia. 7. c. perpēdim^o. 7 tal^{is} ē in

sacri iteris ab accusatiōe et te
stimōio tūq; infamī repellit. 2.
q. 7. alibi. 3. q. 4. bñs. Itē in
teri ad dignitatē ul' ordinē pro
moueri nō pōt. i. q. i. legi. 50.
dis. l. ultri. Itē si admōit' se nō
corrēit ē dponēd'. 21. q. 4. sic
et c. p'cipim'. Itē in t'z caret p'
uilegio clericali ita q' uerberās
eū nō incidit i canōnē. Hoc tñ i
telligas si p' trīnā admonitio
nē epi nō se cōrexerit uel sedū
tōib' uel enormitatib' se imi
sceat. ex. c. c. p'. et de sen. 82. cū
non ab homine.

2. **Q**ui p'mā tñ tōsura accepit
utrū possit eā desere. 82. l. 3. p
antiq' iura videat' prohibituz.
hodie desere pōt tā de cōsue
tudine q; ā iur. ex. ā coha. cle.
et mu. c. ultri. **C**lic' i minori
bus p'dit p'uilegiū clericale si trā
siuit ad actū p'ori' ordinis con
trariū puta fact' ē bigam' uel
miles aut exercuit seua puta r
cepit mīsteriū occidēdi: muti
lādi: aut aduocādi i cāis crimi
nalib'. dis. 84. quīq; Itē p
dit si nullo mō uult uiuē cleri
calr. qd p' tria pōt patē. p' mō
si sic cōtrahit. sic p'cūt et p'cūt
sic laic' vadit i exercitū: talliat
et sustinet alia onera laicalia. 2.
si t'rio admōit' nolit ad clicatū
f' d'it. 3. si p'cūt corā eccl'astico
iudice excipit de foro sc'larī. v'

ali' i iure p'fite' q' nō uult cle
ricalit' uiuere. Si uero p'rarit
cū uica et egie nō oīno p'dit p'u
legiū. Vide. i. clic'. 2. 5. 3. et se

Cū clerico qui exis in sacri
de facto duxit vxorē. si ad cler
icatū redeat pōt epi dispēsa
re. extra q' cle. v' vo. c. p' et 2.

Apostasia v' f. a
fili
giōe et h'. Apostasia fit p
temerariā h'it' dimissionē cū
assūptiōe sc'lar' vite. Non tñ d's
iudicari apostata siue fugitiu'
etiā si diu aut lōgiqua uage't.
nisi postq; sic uiuit q' aiuz re
dēdi se deposuisse oñdit. ff. d
re mi. desertore. 5. emāfor. Tñ
p' solā temerariā dimissionē h'i
t' excōicat' ē ex ne cle. l. mo.
ut p'iculosa. li. 6. Qd si rediēit
r'cipiet i mōasteriū fin q' in re
gula p'tinet. Hoc dico si mona
steriū r'gularit' uiuat. aliē idi
stricti mōasteriū cū v' infructu
rez q's obtulerat p'ori mōaste
rio. q' res p' ea ad primū mōa
steriū redibūt. 27. q. i. si qua
mōachariū. et c. si q's rapuerit
i. q. 6. de lapsis. i. q. i. c. pri
mo. Alii dicunt q' res simplici
ter erūt secundi mōasteriū.

Quibus sunt bona que mona
ch' apostata acquisiuit. 82. si
abbas noluit eū recipere uel ne
glexerit cū reuocare et sit decet

lit. denegabit monasterio bo-
noz repetitio ex q^o maliciose
denegavit alimēta. ex de i. fa.
7 lan. c. p^o. 87. dis. c. vlti. Et p
tinebūt bona illa ad secundu
mōasteriu si igrediat alit ad
epm. Et hoc itelligēdū si cōue-
tus tot^o deliquit i h^o. Alii de-
lictuz psonē nō d^z redūdāt ad
dānu^z ecclie. 16. q. 6. si eps. Si
vero nō renuit eū recipe. tunc
q^oq^o acquirit suo mōasterio
acq^ouit. sic fu^o d^ono. 18. q. 2. ab
bates. ff. de acq^o. do. etiā. 7. eū
de casu vide. i. religio. p^o. §. 8.
3 **M**onach^o fugitiv^o si nō vult
redire vel habitū rāssumer^o d^z
capi 7 sub g^oni custodia cācera-
ri. extea de. apo. a nobis.

Qua benedicta

vrz sit sac^om. §. 1. fm. tho. i. 4.
dis. 2. Nō. i. 3. est sac^oale q^osi qdā
dīspō ad sac^om. Nō. n. ordiāt
dirce^z ad remediū p^ostādū. sed
ad remouēdu^z prohibēs. Un
dāt cōtra demonū neq^orias et
uēcialia. 7 p^otra oē qd ipedit^o pōt
ēt effectū sac^oroz. Et ut dicunt
De. 7. Al. Remissio venialiu q
fit p^o aiplionē aque b^ondicte. nō
fit p^o modū sac^oi. i. 5. p^o mōm me-
ritū vide ut dictū est nō ē sac^om

2 **Q**uid cū aq^o b^ondicta appōit
nō b^ondicte. §. 1. 3. tho. i. 4. dis.
12. Totū ē b^ondictū. vr^o. n. q. ac

quāta est aque et b^ondictione
p^ouēt ad aq^om additaz. Idē dic
De. sic 7 ptingit de oleo p^oiecr
to. i. oleum. §. 3.

Arbiter Cū ab uno
de plurib^o
ābitris l^o indicib^o alius p^omb^o
7 mādātib^o scripta iētētia reci-
tāt p^ouide ē acti ab oib^o eē re-
citata. D^z āt ut q^o recitat n^o utat^o
verb^o singulari nūeri i. 3. pluralis
dicendo. Nos tales arbitri vel
iudices pronūciam^o 7 ē. nūi i. 2.
bitris sup^o electiōe q^o d^z fieri ab
uno vice oīum extra de sen. 7
re. iu. cum ab uno li^o. 6°. de h^o
. i. electio. 2°. §. 5°.

Archidiaconus

Archidiaconus Qd ē ei^o officiū. §. 1. 3. Rai-
cā officia āchidiaconi p^opositi
ut d^ocāiser q^o sūt ecclie tot sūt p^o
suetudines. ex de p^oue. cū olim
in. fi. 7 de excels. pla. ad hec. Si
tū vis scis qd iura dicūt de ta-
lib^o viā dū. n. clerof. 7. 25. dis.
plecti. 7 ex de offi. archi. p^oto.

Archiepiscopus

Archiepiscopus ubi d^z p^osecrāi ar-
chiepiscopus. vide. i. consecra-
tiōez primo. §. pe. 7 vlti.

Archiep^o pōt cōpeller^o i^odi-
tū sui suffragāci ad inscipiēdas
commissions eius in canis ni
si ubi sit cōsuetudo. ex. de fo. cō

romana li^o. 6°. et extra de offi.
or. pastoralis. Sup quo .c. dic
Host. q. cū archiepō i^o sit ep̄s
quia pignus habet i^o euz q̄z
i subditū potest archiep̄s ep̄i
copū cogere ut p̄pellat i^oditū
ad suscipiendū. Et si ep̄i. i. certū
t̄p̄s assignatū sibi h^o facit n̄gle
xerit neq̄z aliqd iustū p̄tēdr̄it
demū pōt cogere utrū archiep̄s
eē de of. or. q̄z to. i. fi. et c. irre
fragabili. §. excess^o. Lon. Ber.
etiā si ab epō appellatū fuerit.
S; h^o sciēdū q̄ iure nouo ar
chiep̄s cās que per appellatio
nē uel alio iure metropolitico
deferūtur ad ipsū non pōt au
dire seu p̄mittere alibi q̄z i sua
ciuitate uel diocesi aut in eis in
quibus appellatum existit: uel
cāe ipse consistat nisi aliud sibi
competat de consuetudine. eē
de offi. or. ut litigat^o lib^o. 6°.

3 **A**rchiep̄s nō h^o iurisditōez
in subditos suffraganei sui ni
si in quib^o dā casib^o qui notan
tur extra de of. or. pastoralis.
p^o quidez cū deuiat i^o diuis of
ficiis a consuetudine metropo
litāe ecclesie. 12. di. de his. Itē
quādo subdit^o ep̄i deliquit in
diocesi archiep̄i. 6. q. 3. placu
it. In h^o. n. casū efficit aliquis
de iurisditōe alteri^o cuiuslibet
Itē si habet p̄diū i diocesi sua.
eē de fo. con. c. vlti. Et iste etiā

casus p̄tinet ad quēcūq̄z aliū.
Itē si cā deferit ad eū p̄ appel
lationez. eē de of. le. c. p^o. et de
offi. or. duo. Item cum absolu
tus ab archiepō non vult par
re epō extra de of. or. ad rep̄
mēdā. Itē si criminalis causa sit
inter episcopū et clericū suū d^o
deduci ad synodū in q̄ p̄est
archiep̄s. 6. q. 2. c. p̄mo. Item
si clericus. habet ciuilem cām p̄
tra episcopū suū. xi. q. i. si. cleri
cus. Itēz quādo est episcopus
negligens in eo quod facere
deb^o. xi. q. 3. cū simus eē de lē.
ex. per tuat et de appel. q̄ frōte
Itē qn̄ defuncto epō ecclesia
idoneos clericos nō habet. 12.
q. 2. nō liceat. Item cū euidēs
est sententiā ep̄i esse iniustā eē
de ap. sollicitudinē. Item cū
uiscitat prouiciā. eē de p̄scrip.
cū ex officii. et de celi. lōp̄ite et
c. nuper. Per solā vacationez
ep̄alis sedis nō archiep̄s s; ca
pitulū supplet uices ep̄i. eē. de
supple. ne prela. si ep̄s. et c. ce
clesie. l^o. 6°. Similit^o si ep̄s sit
excomunicat^o eē de supplē. ne p̄
la. romana. libro. 6°. Aut ca
ptus a pagāis. ut i dco. c. si ep̄s
S; nunquid pōt archiep̄s
ecclesie cathedrali vacātū dā
uiscitatorē seu administratores
8° Nō nisi forte capitulū tē
poralib^o et spūalib^o negligent

vel male administraret. tunc. n.
uocato ca. 7. et cause super hoc
pignitioe premissa uisitato:em
seu administrato:re pot deputa
re. qui quis heat legitimā ad
ministrato:ne in tpalibus 7 spūa
libus. tñ illa bñficia q ad solam
collationē epi ptinent. cōferre
nō pot. si ab alio qz romāo pō
tifice fuerit deputat. ex de sup
plen. prela. ecclesie. li. 1. 6.

Archieps pot sua prouincia
uilitare. l. 5. nō sint eis suffraga
nei negligētes. 7 iterat uilitati
onē 7 procurato:es fcipe nō ob
stante puetudine cōtraria. Et
dū uilitat pot pfeffiones audir
suffraganeo:z. absolue 7 pñas
iniungere. ex de cōn. ppetuo. li. 1.
6. Sed utrū possit aliquid fci
pere uide. i. uilitat. §. 2. 7. 3. et
ibi pla de eius uilitato:de. §. p.
7. 4. Archieps pot piliū cele
brare reglito pimate. dis. 2. si
quis eps uacās in fi. 7. 2. q. 3. et
c. 2. 7. 3. Archieps transies p
quis loca sue prouicie pot facer
an se cruce portare bñdicē po
pulo in pñficalib. celebrare 7
h. Silr et eps 7 i locis exēpt.
sue dio. ut i cle. a. biepo d. pui.

Arra siue sbarra. Arra
dicunt anul. pecu
nie siue alie res date spōse. qru
dato sbarrato uocat pēcipue qñ
fit p anulū imissionē q uulgo d

spōsatio d. Et siqdē fiat hec i
ter sponū 7 sponā. n. dico ptra
hūnt spōsalia 3 psumit pro ma
trimonio nisi probet ptrarium
ul eēt ptraria puetudo uel rpu
gnaret etas. ut no. ex de spon.
ipu. tue. Si dō fiant a pētibul
tē sola spōsalia ptrahunt. ut ibi
d. 7 hoc itellige p modū quo
sponsalia a parentibus ptrahi
pnt uide. i. impedimū. i. 3. §. fin.

Arra spōsaliē n. secuto mri
monio pbet restitui h. mō. Si
mrimoniū nō fuerit secutū abs
qz alteri. culpa. ut pp superuē
entē mortē uel religiōis igressū
7 h. restitui dnt arre simpliciē
si dō nō fuerit secutū pp culpa 3
dantis pdit arras: si prop. cul
pā recipientis restituet eas i du
plū. l. de spō. l. araf. l. fi. 7 d. h.
uid. i. spōsalia. §. 1. q. i. cipit i qb.

Arratio. Uide sup
adoptio.

Arra De arte notoria ui
d. i. sōrilegium. 2.
§. p. De artificib. faciētib. 7
uendētib. gladios: balistas: ue
nēa: taxillos: aleas: sarta. 7 h.
uide. i. negociatio. §. 5. 7 se.

Assassinus. Assassini fu
erūt 7 forte
adhuc sunt quidā ifideles. qui
ex quibuldā fallis opiniōibus
de facili mittebant ad occiden
dū quēlibet christianū: nō curā

tes si ob hoc occidendi essent ip
si. Contra quoz pestem statuit
Inno. 4° q^o quicumq³ princeps
vel prelati vel alia persona a/
liquem christianu p assassinos
interfici fecerit vel mandave/
rit etiam si mors non fuerit sibi
secuta. et qui assassinos recepta/
uerint vel occultauerint no so/
lu excoicationis et depolitiōis i/
currunt inias iplo facto. s³ sint
etiā cū omnibus suis bonis chri/
stianis expositi et perpetuo dif/
fidati. ita q^o ex quo de predictis
vel aliquo predictoz probabili/
bus constituitur documentis. n^l
la alia excoicationis depōnis:
s³u diffidationis sententia req/
ratur: sed beneficia talium per
illos ad quos pertinet collatio
libere conferatur. extra de ho/
mi. pro humani. li. 6.

Astutia secundū Tho.
secunda secunde
.q. 55. dicitur cum quis ad p^{se}
quendum aliquem finez bonū
vel malum utitur non vis viis
sed simulatis et apparentibus.
Non enim oportet etiam ad fi/
nē bonū fallis viis et simulatis
peruenire sed veris. Un astu/
tia etiam si ordinetur ad bonū
est peccatum. 2. ad Corint. 4.
Abdicamus occulta dedecori
non ambulantes in astutia ne

q³ ad ulterantes verbum dei.
Aliquando vero propter simili/
tudinem accipitur in bonū. pro/
pter. primo vt detur parvulis a/
stutia. sed proprie accipitur in
male sicut et phis dicit. 6. ethi/
corum. De dolo autem et frau/
de que sunt propinqua astutie
vide infra dolus. et infra frau/
us.

Avaritia et cupiditas
utrum sit pec/
catum? Respondeo secundum
Thomam. secunda secunde. q.
.113. Sic. nam bonam hominis
circa exteriora oportet q^o consi/
stat in quadam mensura. scilicet
vt querat habere exteriores di/
uitias prout sunt necessaria ad
vitam eius secundum suam cō/
ditionem. Et ideo in excessu e⁹
mensure consistit peccatus. dū
scilicet aliquis supra debitum
modum vult eas acquirere vel
retinere quod pertinet ad rati/
onem avaritie que diffinitur ei/
se immoderatus amor habendi.

Sed utrum sit mortale? Re/
spondeo secundum Tho. ubi s³
Avaritia potest capi dupliciter
Uno modo q^o aliquis recipiat
vel retineat iniuste res alienas
quod pertinet ad rapinam vel
furtum. et sic ex suo genere est

peccatum mortale. Contingit
tñ i h^o casu q^d est uiciale pp in/
sectionem actus. sicut de furto
dicitur infra furtu^z. §. 4. Alio
modo potest accipi avaritia se/
cundum q^d importat inordina/
tum amorem diuitiarum: qui
si in tantum crescit q^d prefera/
tur charitati. ut scilicet prop^{ter}
amorem diuitiarum aliquis nō
verecatur facere contra amorē
dei et proximi. erit peccatū mō/
tale. Si autem inordinatio a/
moris in hoc consistat. ut scili/
cet homo quāuis superflue di/
uitias amet non preferat earū
amorem amorī diuino. scilicet
propter diuitias non velit ali/
quid facere contra deum et pro/
ximum. sic est peccatum veni/
ale. Avarus seu cupidus. ordi/
nari non debet. uide. i. ordi/
nandus. §. proximo.

Baptismus primo
quo ad substantiam et formam
Quid est baptisimus? Respon/
deo est absolutio facta prescri/
pta forma verborum. ut ponit
magister. 4. sententiaru^z dis/
3. vel quali eodem modo secu/
dum Augu. Baptisimus est rin/
ctio in aqua verbo vite sanctifi

cata. De cuius substantia sunt
tria. scilicet materia elementi
forma verbi: et intētio ministri
copulans forma^z materie. Un/
de Augustinus. Accedit verbū
ad elementum et fit sacramētū
.i. q. i. detrabe.

Baptismi forma hec ē. Ego
te baptizo in nomine patris et
filii: et spiritus sancti. ex de bap/
tis. c. primo.

Sed quid si mutetur hec fo/
ma? Respondeo secundū Tho/
mam in. 4. distinctione. 3. Nō
licet mutare quantum ad id
quod est de essentia forme. Et
si mutatur nihil agitur. et pre/
ter hoc culpa incurritur. Si ve/
ro aliquid quod pertinet ad fo/
mam ex sola determinatione
ecclesie mutatur. nihilominus
est sacramentum. sed culpa in/
curritur. Verum ab apostolis
qui baptizabant in nomine chri/
sti. non fuit mutata forma quā/
tum ad intellectum q^d in chri/
sti nomine tota trinitas intelli/
gitur. sed solum quantum ad
vo. em. Nec hoc ipsum potuiss.
sent nisi ex familiari consilio
spiritus sancti. Ratio autē mu/
tationis fuit ut nomen christi
amabile redderē. Hoc ē nūc
ecclesia posset si speciale prece

ptu a spu sco hēz. nō āt propa
 aucte. Un mō lic dicēdo nō cēt
 baptism⁹ qzūl qdā ptrariū di
 cāt. qd si dicat. In noie tritat.
 Nō est baptism⁹: qz nō expmūt
 pōne lz solum nūerus psonaz.
 Silr nō ē baptism⁹ si dicat.
 In noie gēitoris 7 gēiti 7 proce
 dēt. ab utroqz: qz genitor nō si
 gat pōnā pīs. lic ypostasiz ib
 sistentē: lz p modū act⁹: 7 iō nō
 ē eadē significatō nec cēt bapti
 zat⁹: 7 eadē rō de aliis ē. Quaz
 uis āt nō sit eadē uox i greco et
 latio: tñ ē eadē significatō. Un
 i qlibet lingua illa ptinēt ad for
 mā q picipali⁹ lūt istituta ad si
 gnificandum personas illas.

7 **Q**uid si vba proferant cōru
 te: R⁹. fm Tho. ubi s. Aut facit
 aliqz ex industria. 7 sic h vī iten
 dē qd ecclesia itēdit. vñ nō ē ba
 ptismus. Aut fac ex ignorantia
 uel defectu lingue: 7 tē si tāta est
 corruptio q oīo aufeat sensū n
 ē baptism⁹. Si vō sēlus remāet
 ē baptism⁹ ut dicēdo pīa 7 fi
 lia. sic hētur de pīe. dīl. 4. rītu
 lefī 7 h⁹ pīpue accidit q sens⁹
 nō mutat qñ sit cōruptio i sic.
 lz mutatio ex pāte pīcipi vari
 at signationē. 7 iō nō ē baptism⁹

Quid si aliquid subtrahat?
 R⁹. fm Tho. in. 4. dī. 3. Si il
 lud quod subtrahit sit de essen
 tia forme nō est baptism⁹. 7 q

sic baptizat graniter peccat. ut
 si subtrahat inuocatio triū pīdaz
 uel expīio actus uel expressio
 pōne baptizate. Sed expressio
 pōne baptizantis nō est de for
 ma qzū ad necessitatē sacri sed
 institutione ecclesie. Et ideo si
 omittatur. ego. erit baptism⁹.
 sed peccat baptizans.

Quid si addit aliquid? R⁹. fz
 Tho. ubi s. Duo hic obseruāda
 sūt. Prīmū ex pte addentis. qz
 si aliquid adderet itendēs illā
 eē de forma: quasi uolēs nouū
 ritū adducere. pstat q nō iten
 dit proferre formā qua utit ec
 clesia 7 ita nec facē quod facit
 ecclesia: qz nō cēt baptism⁹. Se
 c⁹ āt cēt qui ex aliqua cā addēt
 ut ex deuotione quadaz. Secū
 dum est ex parte eius quod ad
 ditur quia si est corruptiuū for
 me: non est baptism⁹. sicut si
 dicatur. In nomine patris ma
 ioris 7 filij minoris corrupit
 fides quam forma proficitur.
 Si vero quod additur non est
 corruptiuū forme: sicut si ad
 ditur. et beate Marie. probabi
 lius uidet q esset baptism⁹.

Quid si fiat interruptio? R⁹.
 secundum Thomā in qīto sen.
 dīl. 3. Si si sit tanta interruptio
 q intercīpiat intentionem bap
 tizantis non est baptism⁹: sic
 si dicatur. In nomine patris et

interponat longa fabula. et postea dicat et filii. Si autem fuerit parua interruptio. ut puta ubi. non conruptentis forma ut si dicat. In nomine patris omnipotentis. aut interruptio silentij: aut tussis et hoc quod intentionem non discontinuet. est baptismus.

8 **Q**uid si fiat transpositio? 8° fm Tho. ubi s. Si est talis transpositio quod mutet intellectum. non fit baptismus. ut si dicat. In nomine patris baptizo te et filii. Secus si non mutat intellectum ut si dicat. In nomine patris et filii et spiritus sancti baptizo te. alij dunt quod quicunque mutetur ordo verborum non nideat intellectus mutari et erit baptismus.

2 **D**e forma verborum quando plures simul baptizant uel quando plures baptizant uidetur. i. baptismus. 3°. 8°. 9°.

Baptismus 2° quod ad materiam. **U**trum aqua permixta possit esse conueniens materia baptismi. Respondeo secundum Thomam in quarto distinctioe tertia. Permixtio potest esse duplex. Una que tollit speciem. scilicet quando per alterationem transit in aliam speciem: sicut per putrefactionem aliquam uel digestionem transit in uinum. aut etiam per additionem tantam alterius liquoris. quo solvatur species aque. licet si parum aque multo uino admisce-

atur. Alia permixtio est que non tollit speciem aque sicut bene alterat aqua secundum aliquod accusans et manet species ut in aqua calefacta: uel quando aqua addit aliquid quod illi non commisceetur: sicut si aliqua solida ponantur in aqua. uel si sit permiscibile. sicut aliquid humidum est tam per uel quantitatis quod in aquam penitus conuertitur. In aqua ergo primo modo permixta non potest fieri baptismus. quia iam non est aqua. permixta autem secundo modo potest fieri. Unde in aqua maris potest fieri. similiter in leuius. et in aquis sulfureis et in alijs que ex terra per quam transiunt non mutantur in aliam speciem.

Utrum baptismus aque possit in aliquo suppleri. Respondeo secundum Petrum. Secundum communem legem non potest in per uulis suppleri cum non possint habere usum liberi arbitrij. Sed si pro christo occiderentur: pie creditur quod saluarentur sine baptismo. In adultis autem potest per baptismum flammis seu contritionis: et per baptismum sanguinis idest martyrij. Et hoc intellige quando est articulus necessitatis: non contemptus religionis. Idem Thomas in quarto distinctioe quarta.

Prohibitum est ut non fiat

L 3.

baptismus nisi cum chrismo
te novo. scilicet illius anni pre
ter q̄ in necessitate mortis.
Punitur sacerdos si contrafe
cerit de. con. distinctiōe quā
si quis de alio. Idem intelli
gendus est de confirmatiōe et
tanto magis quanto cōfirma
tio minoris est necessitatis q̄
baptismus arg. extra de sen.
excoi. quoniam. l. 6.

Baptismus iū quo
ad
ministerium. Debitus minister
baptism⁹ fm̄ ōnes theologos
est sacerdos. Sed in necessita
te quilibet potest baptizāe vir
siue mulier. ordinatus et nō or
dinatus fidelis et non infidelis
dūmodo habeant intentionē
baptizandi et seruū formam ec
clesiē. Unde si non credat sa
cramentum baptismi neq̄ ali
quid spirituale ibi fieri dūmo
do in genere intēdat facere qd
facit ecclesia baptism⁹ est. S3
tamen simplex clericus non d
bet baptizare presente presby
tero. neque laicus presēte ele
rico. neque mulier presente vi
ro. Probantur hec omnia de
pse. vii. 4. mulier. et c. romā
us. et 30. 3. super q̄bus. Idem
Tho. in. 3. parte. q. 67.

2 **Q**uā baptismus tradi possit

a malis ministris. R⁹. fm̄ pe.
lic quia bonitas ministri non
est de necessitate s3 de congru
entia. Unde dicit Aug⁹ q̄ per
ebriosum. homicidam. et per
quemcūque malū datur bap
tilinus. et baptizatis totus ef
fectus baptismi confertur idē
Al. et Tho. in. 4. di. 5.

Sed quid si sacerdos nolit
baptizare nisi dato tibi pretio
aliquo. R⁹. fm̄. et Tho. i. 4.
di. 5. A tali licet emere aquā
pro baptismo etiā si aqua con
secrata est sed nō licet pro bap
tismo dare pecuniam nec pro
se quia in tali casu sufficit bap
tismus fluminis. nec pro alio.
quia non sunt facienda mala
ut ueniant bona. Ro. 3. Tamē
in casu necessitatis ille qui ge
rit curā pueri licite potest bap
tizare. uel a quocumque alio
facere baptizari. ut pōit Tho.
secunda secunde. q. 100.

Utrum malus mīster pec
cet mortaliter baptizādo. R⁹.
secundum Tho. et De. ubi sup
Aut baptizat cum solemnitate
et ut minister ecclesiē. et tunc
peccat mortaliter si peccatum
recolit nec penitet. Aut bap
tizat in articulo necessitatis sic
uetula baptizat: et tēn peccat.

Utrum qui scienter suscipit
baptismum a malo ministro

peccet mortaliter. Rñdeo. fm Tho. 2. De. ubi supra. Si malus minister sit precilius ab ecclesia. suscipiens scienter a tali peccat. nisi in articulo necessitatis: in qua recipere posset a quocumque heretico. Sed si ne necessitate: nec ab heretico nec ab excommunicato: nec suspensio recipi debet. Si autem non est precilius. nec peccat suscipiens ab eo nisi forte p accidens si hoc ipso foueat ei fouendo eum in peccato.

QUtrum melior sit baptismus qui confertur a bono. Rñdeo. fm Tho. in. 4. dist. 5. Equalis est ab utroque quantum ad substantiales effectus. sed tamen cum effectu principali potest aliquid plus conferri ex merito baptizantis. sed hic effectus accidentalis est. Idem. De.

QUtrum angelus possit baptizari. Rñdeo secundum Tho. ubi supra: Angelo bono ex officio quidem non competit baptizare nec ecclesiarum consecrari. Potest tamen ex spirituali mandato dei et quia nunquam usurparet sibi alienum officium. ideo si sciatur bonus angelus esse non esset quis rebaptizandus neque ecclesia resecranda ut de ecclesia sancti Michaelis factum est. Malo autem an-

gelo. i. diabolo potestas baptizandi competere non potest. neque ex officio. neque ex spiritu ali mandato non. n. potest esse minister salutis sed punitionis. Unde semper presumendum esset quod non faceret intentionem baptizandi sed decipiendi. Unde Nullo modo potest

QUtrum in baptizante requiratur intentio. Respondeo secundum Tho. i. 4. distinctione 6. Sic. Sed quando. profert uerba non adit actualis intentio. dum modo prius intenderit et contraria intentio non interuenit sufficit ad baptismum. Et ex his patet quod furiosus et ebrius quam omnino usu rationis carent baptizare non possunt quod non possunt habere intentionem

QUtrum plures possint unum baptizare. Respondeo secundum Tho. in. quarto. dist. 2. et. i. 3. parte. q. 67. Possunt dum modo quilibet intendat totum facere. Si militer et unus plures sunt dum modo intendat baptizare omnes. Neutrum tamen debet fieri sic magnanimitate. Et quod quando plures baptizant si dicant nos baptizamus non est baptismus. sed quilibet dicit ego te baptizo. Quando autem unus baptizat plures dicens ego uos baptizo baptizati sunt et dicitur uidetur. i. baptismus. 4. 5. 3.

4

Baptismus 4°.

Quo ad suscipiētes. Utrū omnes teneātur ad baptismum 8°. s. Tho. i. 4°. dis. 6. Qui libet teneē etiā sctificat⁹ i vō propter tres ratiōes. p^o quidē prop^t acquirēde caractere q̄ anumeret in populo dei. 2° q̄si deputet ad percipiēda sacra diuina. 2°. ut p baptismū perceptiōne passiōi christi etiā cōporaliē cōformetur. 3° prop^t bonum obie quia preceptum de baptismo omnibus datum est

2. **U**trū i utero exiēs puer possit baptizari. 8°. s. Tho. i. 4°. dis. 6. Nō potest. quia tal deo notus ē nō ecclesie. nec subici pōt opatiōi ministroz ecclesie. Utrū dic Aug⁹. q̄ sic qui non uixerit non potest mori. ita q̄ natus nō fuerit nō pōt renasci

3. **N**ō dēt aut mat scidi ut pūe possit nasci 7 baptizari. ga s. apostolū nō sunt faciēda mala ut ueniāt bona. Deberet autē scidi si iam defūcta esset. ut. ff. de inoffi. teston. l. postumus. Quando aut apparēt aliquod membrū 7 non est plene natus expectanda est talis egressio nisi mortis periculū imineat seu timeatur. Nam in tali periculo egressa parte principalī .s. capite baptizari debz. Se

cus de alijs partibus. ut d manu 7 de pede. q̄uis nō noceat si ille partes aspergātur aqua baptismali quia diuina mīa nō est artāda. Et si postea nascatē plenarie non est rebaptizand⁹ s. m. quoidaz sed nihil periculi accidit si ad cautelam baptizetur sub hac forma. Si non est baptizatus ego te baptizo 7 ē

4. **Q**uid fiet quādo nasci mōstrū. 8°. s. m. Tho. in quolibet Aut certū est esse duas anias rationales. aut nō. Certū autē est si sūt duo capita 7 duo colla 7 duo pectora. quia erūt per 2 sequens duo corda. 7 sic sūt baptizādī ut duo. Et quāuis presumatur q̄ plures possint siml baptizari dicendo ego uos baptizo: tutius tamen est eos baptizari singulatim. Si uero dubium est utrum sūt due anie tunc primo baptizandus est unus postea potest alter baptizari dubie sic. Si non es baptizatus. ego te baptizo.

5. **U**trum in eo qui est baptizandus requiratur intentio 7 uolūtas. 8° s. m. pe. Suscipiēti um baptismum tres sunt. dīe Quidam enim nunquam habuerunt usum rationis: ut paruuli 7 ppetuo furiosi. 7 in his nō requiritur uoluntas. Quidā vō aliquando habuerūt. licet tūc

uō hēant ⁊ i his in necessitate
sufficē ācedēs uolūtas. Itaqz
amientes ⁊ dormientes si ante
furiam uel dormitionem ha-
beant contrariam uolūtatē
non recipiunt sacramētū. Si
autē habuerūt propositū. ⁊ hō
per signa aliqua immorūt: tūc
in articulo necessitatis debent
baptizari et si furiosus tunc cō-
tradiceret. Si tamē necessitas
tunc nō sit debz expectari luci-
dum iterualluz uel uigilia dor-
mientis. Quidaz uero habent
uūū rationis tunc cū baptizāt
⁊ in his requiritur contritio ⁊
deuotio ad percipiendū rem sa-
cramenti ⁊ intentio ⁊ uolūtas
ad percipiendum sacramētuz
Nec tamen requiritur uolūtas
absoluta recipiēdi quod eccle-
sia cōfert. s. qnqz sufficit uolū-
tas coacta. Et si sit coactio suf-
ficiēs ⁊ ex toto ab eē. ut cū ali-
quis reclamās imergitur uio-
lenter. talis nec sacramētū sus-
cipit nec rē sacramēti. Si autē
sit coactio inducēs. sicut minis
uel flagellis. ita q potius ipse
eligat baptismum suscipiē qz
taliter pati. suscipit sacramētum
sed non rem sacramēti. Idēz.
Tho. i. 4. dis. 4. ⁊ 6. Simili-
ter. ⁊ Al. Sed ⁊ hec probant
45. dis. de indeis. ⁊ ex. ā bap.
⁊ eius effectū maiores circa si.

Utrū in eo qui debet bap-
tizari requiratur fides? s. De.
In pūlis ⁊ nāliter stultis ⁊ hō
qui p se nō pnt credere nō req-
ritur fides propria sed sufficit
aliēa. In aliis uero requiritur fi-
des propria nō qdē ad susceptō-
nem sacramēti. qā etiā sine ea
recipetur caracter. s. quātum
ad susceptionē rei sacri. i. grē
Idēz. Tho. i. 4. dis. 6.

Baptismus iterari nō debet
i. q. i. quod qdā. Pena autē ute-
rant. fm leges est decapitatio
L. ne sanctum baptismum. l. 2.
Secūdū canones uero tales. nō
pnt promoueri siue scientes
baptizati. sit siue ignorant. et
postqz. sciuerit ratū habuerūt
dis. 5. confirmādū. Al. uero q
ignorant rebaptizati fuerunt
ut infantes uel coacti absolu-
te pnt promoueri s. quōdā de
iure. Secūdum alios quod tu-
tius est de dispensatiōe. de cō-
se. dis. 4. eos. Idē clerici iterā-
tes baptismum depenēdi sunt
ar. i. dicto. c. eos. ⁊ c. qui bis.
Laici uero excommunicandi ⁊
pena plectendi grādi. ut ibi
Si dubitetur an aliquis bap-
tatus fuerit baptizaretur his
uerbis premissis. Si es bap-
tatus non te baptizo. si non es
baptizatus ego te baptizo. In
noīe patris ⁊ c. De bap. c. 2.

Causa iudeus uel paganus pe-
tit baptismū an statim baptizā-
dus sit. R^o. si piculū ē in mora
ut q² baptizandus timet ne al-
lij infideles sⁱ hoc senserint in-
terficiant. uel eū aliter ipediāt
q̄z citius est baptizandus. de.
ple. di. 4. ne qd absit. Sed si
periculū nō iminet. tūc p octo
menses. uel alio termino arbi-
trato debz deferri. 7 i^o catecu-
minos teneri de cōse. di. 4.
iudei. 7 capitulo. sc.

De hac dilatione iteruz ha-
bes. i. baptismus. 5. §. 2°.

Quid si quis nō baptizatus
promoueat in sacerdotē et
epm. 7 postmodū celebrat et
multos ordinat. R^o. fm. Tho.
in. 4. di. 24. Non baptizat^o
nullū ordinem recipere potest
nec conficere. nec absoluerē.
nec etiā ordinare. Tūc pie cre-
di potest q² q̄ztum ad ultimos
effectus sacramentorum sum-
mus sacerdos suppleret defec-
tum. 7 q² non promitteret hoc
ita latere qd in piculū ecclesie
iminere posset. De fictis acce-
dentibus ad baptismū habes.
i. baptismus. 7°. §. 2°.

Baptismus v^o quo
ad
tempora. Utrum aliqd
tempus determinatum sit ad
baptismum. Respondeo secun-

dū. Tho. i. 4°. di. 6. q² i bap-
tismo duo considerantur. s. i^o b-
stantia sacramenti 7 quantuz
ad hoc non est aliqd tempus
determinatum imo qualibet
die 7 hora baptismus celeb^ra-
ri potest. Aliud est solemnitas
7 quātum ad hoc etiā habz du-
plex tempus. s. sabbatum pa-
sce et sabbatuz pētecostes.

Utrum baptismus debeat
per aliquod tempus. differri.
R^o 3. Th. i. 4. di. 4. Mag^{is} ē
laudabile q² puer q̄z citius po-
test fieri baptizet. prio quia in-
terim puer mori posset 7 dam-
naretur. 2° quia demones nō
habent tantā potestātē in bap-
tizatis sicut in non baptizato
neqz quātum ad nocumenta
spiritalia neqz quātum ad no-
cumenta corporalīa. 3° quia i
pueritia facilius homo induci-
tur 7 assuecit in his que sunt
christiane religionis. 7 fortius
iheret. Adultis aut sicut diē.
Tho. i. 3. pte. q. 68. non statz
cum cōuertuntur est sacramē-
tum hoc conferendum. prio q
dem ne in talibus ecclesia de-
cipiatur. 2° ut ante baptismū
de fide plenius instruantur.
3° propter reuerentiam sacra-
menti. dum in solemnitatibus
precipuis s. pasce 7 pētecostes
homines ad baptismū admittit

runtur. Sed tamen plene effēt
instructi aut si mortis periculū
minēt. statim essēt baptizādi

3 **De differentibus aut baptis-**
mum usq; ad mortem uide
i. ordinandus. §. 2°.

Baptismus vi quo ad
ritu. Utrū imerso sit de neces-
sitate baptismi. §. 2°. fm. Tho. i.
3. pte. q. 66. Quādo consuetu-
do ecclesie patit. uel quādo ne-
cessitas. incūbit prop̄ defectū
aque. uel propter piculū pueri
de cuius morte timēt. uel etiā
quia sacerdos non posset sustē-
tare baptizandum potest sine
immeriōe baptismus celebra-
ri. Et etiā sufficit si tantum
caput aspergatur. Sed immer-
gendi cōsuetudo laudabilior
est. Similiter laudabilius est
q̄ ter immergatur quod sīgt fi-
dem trinitatis et triduum septi-
mure christi. Nec tamen signi-
ficatio non est de substantia sa-
cramēti: tamen grauiter pecca-
rent qui contra cōsuetudinem
ecclesie semel tantum immer-
gerent. Idem De. et Al.

2 **Quid si de duobus sacer-**
dotibus alter sit manebus et
alter mutus. uno proferente
et alio immergente. §. 2°. §. 3. tho
i. 4. dist. 6. Non est baptismus
Idem Host.

3 **Quid significant sacralia**
que fiunt in baptismo. §. 2°. fm
De. i. 4. sen. Quatuor sacra-
mentalīa. fiūt ante baptismū
que significāt hoc mō. Exsuf-
flatio et inflatio significant spī-
ritus mali expulsionem et bo-
ni introductionem. Salis in-
missio gratiam et sapientiam
et a peccatorum putredinē p̄-
seruationem. Salīue contactus
ad aures et nares: scilicet spī-
ritualium aperiōem. Unctio
olei in pectore. et inter icipu-
las legis dei amorem et deuo-
tam subiectiōem. Tria quoq; alia
fiunt post baptismum. i. chris-
matio i uertice que signi-
ficat christi gratiam: in men-
te impositio cerei que signifi-
cat fidei et morum charitatem
uestis candida que significat
innocentie restitutionem.

4 **Utrum in baptismo uel cō-**
firmatiōe possit leuari uel tene-
re q̄ nō est baptizatus uel cōfirma-
tus. §. 2°. nō pōt de cōse. dis. 4.
i. baptizate nisi i necessitate.
quia tūc etiā baptizare. pōt.
et de sacro fōte leuare. Et d^o h^o
cāu. hēl diffuse in īpedimēta
matrimonij. i. īpedimētū. 6°.
§. pe. Religiosis nō l: de baptis-
mo leuari. Uti d^o h^o. i. īpedimē-
tū. 6°. §. si d^o cathacis. patrē et
coz rīpōlīs hēl. i. cathacism^o.

Baptism⁹ vii^o

quo ad eius effectū. Quis sit effectus baptismi. 8°. fm. Tho. m. 4. dist. 4. Parvuli qdē in baptismo mundantur ab originali et datur eis virtutes i habitu sed nō i usu. Adultis autē fit remissio omnium peccatorum non solum originalis sed etiam aliorum et totius pene. Neqz requiritur alia penitentia 2°. pe. 7. magister sententiarum

Et fictio impediatur effectus baptismi 8° fm. pe. qui fictus est in. h^o q^o simulat se velle cū ferre vel suscipere baptismum et non intendit: effectum eius impedit. Sed qui simulat se dispositum interius cum non sit vel quia non credit vel quia cum proposito peccandi accedit aut cōtēnit sacz nō revere tur: ut in sum. cō. sequitur. Nō suscipit rem sacramenti. i. gratiam sed characterem suscipit. Et ut dicit Aug⁹. Convalescere incipit quando fictio veraci confessione recesserit. Et baptismus quidē peccata ante cōmissa delet quo ad culpam et penam. sed cōmissa p^o baptismum delet quo ad culpam. et hoc per accidens. quia magis de lentur vīte penitentie. Con. Al. 7. Tho. i. 4°. dist. 4.

Et effectus baptismi eqlis sit in omnib⁹. 8°. fm. pe. qz tū ad characterē ipressionē et peccatorum et penarū remissionē eqlis effectus est. Sz quantū ad depressionē fomitis et infasione gratie est ineqlis. qz i eqlis pōt eē dispositio volūtatis. In parvulis. tamē quia eqlis est dispositio: et effectus equal. erit. Con. Alb. et. Tho. i. 4°. dist. 4. Baptismus nō tollit irregularitatem bigamie. i. bigamia 8°. 6°. sz bene tollit illā homicidij. i. homicidij. 4°. 8°. p^o. i. si

Bellum p^o 2° Lōitē ad h^o q^o bellū sit iustū. tria requiruntur secundū Tho. secūda secunde. q. 40. Primū. s. auctoritas principis. qz privata persona i iudicio ius suū pōt prosequi. Et intellige principis siue ecclesiastici. ut quādo pugnat ecclesia. siue principis secularis. 23. q. i. quid culpatur. 7. q. 2. c. prio. Et fm. Al. sufficit auctoritas inferiorum dignitatum ad defensionē sibi subditorum quando quis al per iudice se iuvare non potest. Secundum q^o requiritur in bello iusto ex iusta causa. ut. i. illi cōtra quos bellum movetur ex aliqua culpa hoc meruerunt. Unde Aug⁹ in libro quōmū. Iusta bella

debet diffiniri que utriusque
iniurias si gens vel civitas plec
tenda est. que vel iudicare ne
glexerit quod a suis improbe fa
ctum est vel reddere quod p
riam ablatum est. 23. q. secunda
dominus. Tertium: requiritur i
tentio recta. scilicet qua intendit vel
ut bonum promoveat: vel ut ma
lum vitet. unde non licet fieri ex
odio et h^o sed propter iustitiam
et charitatem. ut in predicto. c. qd
culpatur. 7. c. militare: Sunt a
lia duo que ponuntur a gub^{er}nanda
requiri in iusto bello videlicet
ut non sit persona cui bellare non
licet. ut clericus. 23. q. 8. cleri
ci. Sed hoc est propter spales
prohibitionem ut dicitur. i. bel
lu. 20. §. p^o. Item ut fiat pro
rum repetitione vel patrie de
fensione: et h^o. 23. q. 2. c. primo
Sed h^o reducitur ad iustam causam

2 **U**trum sine principis auctori
tate per aliquod periculum bel
lu liceat iniuriam repellere. & o
de iure naturali potest quilibet
viuui repellere. dum tamen in
tineti et cum moderamine incul
pate tutelae. id est quod tutela illa mo
derata et sine culpa sit. nec sit
ad iuvendam vindictam: sed ad
propulsandam iniuriam. ex. a
homicidio significasti. 20. c.
ea finem. Dico propulsandam
sive a se sive a socio. 23. q. 3. non

inferenda. 7. c. ultimo. et si quis
dem vis seu iniuria sit in persona
tunc potest vis repelli antequam
sit illata. nam licitum est occide
re insidiantem: et cum qui vult
occidere: si aliter non potest quod
manus eius evadere. ff. ad. l.
ag. l. 4. 7. 5. Si autem vis infera
tur in rebus. tunc et illatam et in
ferendam licet repellere. sed
p^o illa tamen dum tamen in continenti. id est
quod cito sit illata vel priusquam
divertat ad alium actum. ex. de
restit. spo. olim. causam. et in pal
legato. c. significasti.

Generaliter autem sciendum est quod
ad talia nemo tenetur: imo perfec
tius est remittere iuxta illud.
Matth. 5°. si quis te percuterit in
unam maxillam. et c.

Utrum per bellum vel violentiam li
ceat propria auctore rem iam ablata
vel invasam recuperare. & o. §. 3. imo.
et Hosti. Si hoc fiat in continenti
certe licet prout. in proximo. §. di
ctum est. Si vero ex intervallo non li
cet. imo debet adiri iudex rapto
ris et eius auctoritate recupera
ri. nam si aliquis propria auctori
tate violentem recuperet etiam rem
suam: cadit a iure suo et perdit causam.
nisi forte non posset per iudicem
eam consequi vel recuperare.
ut notatur. id est. de ius gentium.

Quid si absque auctoritate su
prioris aliquis damificatus ac

cepit de rebus dānificantē nō
 quid potest retinere. Dicendū
 Si accepit absq; vitio: ut puta
 quia inuenit vel alius sibi de/
 dit 7 huiusmodi. non peccauit
 7 potest licite retinere vsq; ad
 ualorem damni. ff. de condi. in
 de. l. si non sortem. §. si centum
 Nisi forte res que peruenit ad
 eum fuisset illi a raptoze com/
 modata. L. de commodato. l.
 pretertu. vel etia; deposita. L.
 depositi. l. si quis. nam in his ca/
 sibus non potest retinere. Nec
 indubitanter vera sunt in foro
 iudiciali. sed secunduz quosda;
 etiam licet talis peccet 7 peni/
 tentiam agere teneatur. tamen
 in foro penitentiali non teneat
 ad restitutionem. In hoc con.
 Buil. 7 Al. Et ad hoc fac quod
 dicit Tho. de illo qui furtiue
 accepit rem suam apud alium
 iniuste detentam. ut habetur i
 fra depositum. §. vlti.
 ¶ **U**trum in bello liceat uti in
 sidijs: Respondeo secundū Tho.
 secunda secunde. q. 4. In bel
 lo iusto licet uti in sidijs occul/
 tando ab hostibus ea per que
 volumus eos ipugnare q; pro
 positum nostrum nō tenemur
 eis aperire. 23. q. 2. dominus.
 Sed non licet eos sic decipere
 q; dicatur eis falsum vel nō f/
 netur eis promissus. 23. q. 1. no
 li.
 ¶ **Q**ui habet iustum bellum su/
 um facit quicquid capit ab ho/
 ste: vel eius auxiliatoribus siue
 subditis siue alijs quousq; sit i/
 bi plene satisfactū de omni dā/
 no 7 labore 7 operis tā sui quā
 suorum. vel donec ipse hostis
 offerat se ad ius 7 velit satisfa/
 cere dis. i. ius gentium. 23. q. 7
 si de rebus ultra. Sic autē non
 debet aliquid accipere nisi for/
 te esset talis hostis q; propē he/
 resim: vel aliud huiusmodi. bo/
 na sua essent per edictum publi/
 cata. Subditi vero iniuste bel/
 lantium si in tali bello non pre/
 stent dominis auxilium vel fa/
 uorem non sunt expoliandi v/
 in aliquo puniendi. **P**eccata
 enim suos tantuz debent tene/
 re auctores. extra de his que fi/
 unt a ma. per. ca. c. qui sūt. i. q.
 .4. c. i. Quod verum est etiam
 si dominus predictoruz in ipso
 iniusto bello utatur rebus ipso/
 rum ab eis ablati. Similiter
 non sunt spoliandi clerici et re/
 ligiosi vel conuersi: peregrini:
 mercatores rustici, euntes 7 re/
 deuntes 7 in agricultura existe/
 tes. 7 animalia quibus arant 7
 semina portant. extra de treu.
 in nouamus. 24. q. 3. si quis ro/
 mipetas. Porro tota preda q;
 obuenit de bello iusto: domini

est: et ipse tenetur dividere sub
ditis secundum proportionem
et qualitatem personarum. ut
dicitur. i. ius militare. et notatur. 23
.q. 5. dicat.

7 **Q**uid cum subditus mouet
bellum mandante sibi domino
vel sequitur eum. nunquid tene-
tur restituere si qua ab hostibus
accepit? Respondeo si bellum sit
iustum non tenetur nisi iuxta ex-
dictum domini sui. Si vero sit
iniustum et ipse scit tenetur: quia
plus debuit timere deum quam ho-
minem. Si vero dubitat utrum
sit iustum vel non: iterum non
tenetur. 23. q. 1. quid claspatur i
fine. Excusatur enim propter o-
bedientiam domini sui licet do-
minus peccauerit si forte male
precepit.

1 **S**ed queritur an sicut subdi-
ti mouentes bellum excusantur
in dubio ut nunc dictum est. utrum
similiter excusentur amici cog-
nati stipendiarii. et huiusmodi. Re-
spondeo non. quia non excusant
eos obedientia. neque in dubio
debet se committere discrimi-
ni ut inueniat aliquem in preiud-
icium alterius. 14. questione
5. denique.

1 **Q**uid si subditus habet guer-
ram contra dominum vel con-
uerso? Respondeo secundum gregorium.
Cum vassallus comitis habet a

liquidum contra comitem. requi-
renda est primo auctoritas re-
gis. Si autem comes habet ali-
quid contra regem. et rex hu-
militer requisitus per preces curie

uollet illi ius exhibere: credo
 qd si ius suū defendat armis cū
 moderamine nō peccat. Impu-
 gnare vō regē propria auctori-
 tate nō licet: sed denunciaſ ha-
 bet pape qui pōt excoicare. et
 cōſcēte pſūacia dare lauctorita-
 tē mouēdi pira cū arma. uel cō-
 quirat corā impatore si rex illi
 ſiſit et illius auctoritate si opor-
 tebit mouebit bellū. Qñ autē rē
 hz cāz pira impatorē: uel impa-
 tor corā regē qui nō ſubest illi nō
 erit alius corāz quo q̄rimonia
 ponat nisi papa. ut nūc dictū ē.
 Tamē passus iniuriā peccaret
 mouēdo bellū si alter offerret
 satisfationē. Quz autē comes hz
 aliquid cōtra ſubditū. nō pp hō
 dz ſibi ius dicē: sed uel auctori-
 tate iudicis ſupioris gladiuz iu-
 mat. uel ad diocesanum uasalli
 recurrat. cui si uasallus obedi-
 re cauſauerit excoicabit rōe pec-
 cati extra ve iudi. nouit. Et si p-
 annū ſic pſtiterit: diocesan⁹ ip-
 ſū et res eius capiendas expōet
 ar. xi. q. 3. rursus. 2. c. quilibet.
 et extra de hereticis excomuni-
 camus. p. 9. §. si uero dominus.
 12 **D**e dānis et uastationibus q̄
 fiunt in bellis quis et cui teneat
 R. fm gūiel. qd qui hz iustum
 bellū nō tenet de illis dānis q̄
 ipse uel ſua bona fide pugnādo
 intrerūt aut a quib⁹ comod ab

ſtinere nō potuerūt. Si autem
 crassandi aio malicioſe ſtulit⁹
 cū alia poſſet ſibi pſulē tenebit
 et ppenſabunt illa dāna. cū dan-
 nis propter q̄ bellū motū ē: fac-
 ta diligenti cōputatiōe hic ide.
 Suis vō hoibus iſte qui iuſte
 bellat nō tenet de dānis q̄ paſſi
 ſūt ab aduerſariis qd tales ſub-
 diti ſe et ſua tenent exponē pro
 dño. Et dico qd dñs nō tenet ni-
 ſi forte ipſe fuerit in culpa neg-
 ligenter defendendo eos. Talis
 etiā iuſte bellā. tenet oibus illis
 quos uocauit de dānis ſi q̄ ſce-
 perunt niſi uenerint illi ex debi-
 to uel cauſa hūanitatis uel con-
 ſanguinitat⁹. 23. q. 3. nō inferen-
 da et alijs capitulis ibi. Qui vō
 hz iuſtū bellū tenet primo ad
 uerſarij de oibus dānis illa-
 tis. Tenet et ſuis propis homi-
 nibus de dānis q̄ receperūt ab
 aduerſario qui iuſte repugna-
 bat: ſi ipſe proprii hoies inueſt
 ipſū bona fide: aut ſi inducti fu-
 erūt ex ei⁹ pſilio timore uel co-
 actione: et de ſe nō erāt facturi.
 Secus ſi mala fide inueſt illū
 In quo caſu nullā habet actio-
 nē contra eū: nā in re turpi nul-
 la contrahit obligatio. Inſti.
 mandati. §. illud. 2. ff. mandati
 ſi remunerandi. §. rei turpis. 2.
 l. ſi mandauero. §. qui eidem.
Nūquid dñi qui bellauerūt 13

Ray. De faciētibus ⁊ nēdētibus
arma. nide. i. negociatio. §. fi.

Bellum secundo.

quo ad clericos. Clericis bella
re nō licet. 23. q. 8. per totū. Et
hoc ē fm Tho. secunda secūde
q. 40. duplici rōne. Prima ē
generalis. qz exercitia belloz
inquietudines habēt ⁊ multuz
īpediūt a contemplatione diui
noz. ⁊ laude dei. ⁊ oīoc pro po
pulis que ad offiū pertinet cle
ricoz. Secūda ē spālis qz cleri
ci ordināt ad altaris ministeri
um. in quo sub sacro represen
tatur passio christi. i. Cor. xi.
Quotiescūque manducabitis
panē hūc ⁊ calicem bibitis mō
tē domini annūciabitis donec
veniat. Et ideo non pcepit eis
occidere uel effūdere sanguinē
sed magis eē paratos ad effusī
onē proprii sanguinis pro chri
sto ut imitē opere qd gēit mi
nisterio. Nisi forte viz vi repel
lendo. ut s. bellum. primo. §. 2.
⁊ i. homicidiū primo. §. 6. 7. ⁊ 8.

Quid si clericus inuit cū hnti
bus iustum bellum. ⁊ consecu
tus est aliquid. nunquid tenet
restituere? Rñdeo secundum
Gnil. Si datum fuit ei ab eis q
bus licuit rapere. pōt illud re
nere. Si at ipse rapuit tenetur
ad restitutionē. dāmficato qui

dem si sit. alioquin pauperibus
Nā sicut dominus eius non po
tuit ei dare auctoritatem be lā
di. ita neque rapiendi. Posset
tū retinere de consensu domini
qui in se pugnavit si consēnt
dam guerrā durat. quia perin
de est quasi dominus rem illā
ei dedisset.

Utrum qui bellis interfūnt
possint fieri clerici? Rñdeo fm
Ray. Si quis interfuit bello lici
to. nec interficit nec mutilat nec
causam mortis prestat si aliter
sit idoneus. potest promoueri.
nec indiget dispensatiōe. Si ve
ro in bello illicito ⁊ ibi homines
sunt occisi etiam si non per illū
ei imputabitur propter culpaz
precedentem. ⁊ ita promoueri
non poterit. 15. q. i. c. ultio. ar.
extra de cle. percu. p̄sētuz. et
de homi. continebatur.

Licitum est prelati ecclesi
asticis ob defēsiōē rez eccle
sie uel fidei innocare contra violē
tos brachiū secularē ⁊ hortā ta
les non quidē ut occidat vulne
rēt uel mutilent. hoc enim cēt
directe ad homicidiū prono
care. sed ut ecclesiā fidem vī
patriam liberent. ⁊ terram ab
infidelibus occupatam rēducāt
ad christū. ⁊ super hoc etiam fa
cit remissioes magnas. ⁊ iz hic
ide aliq occidat nō ē hoc plato

iputadū. imo peccaret nūc con-
tra tales se opponēt. 2. q. 5. de
occidendis. extra de homi. po-
stulasti. 7. c. tua nos. 2. q. 3. ma-
ximianus. 7. q. 8. igitur. 7. c. lei-
re. 7. c. oi. 7. c. hortatu. 7. c. ut p-
dē. Tho etiā secūda secūde. q.
40. dicit qd ad clericos bñ per-
tinet disponere 7 iducē aliū ad
bellādū iusta bella. 7 necet non
debeant exercere bella manu
propria. tñ pñt itereffe. ut iuste
pugnātibus spūaliū subueniāt
suis hortatōib⁹ 7 absolutiōib⁹.
7 alijs spūalib⁹ subuentiōib⁹.
Si pīda ecclesiastica violēt occu-
pat domū alic⁹ 7 n̄ vult exire si-
ne violētia. vid. i. ex cōica. 2. §.
4. 7 dīsta mā ēr viā multa. i. i.
fūlāital. p. 7. 2. q. si p totum.

Bellum. iiii. in quātū
ecclesias
inuoluit. Quid de illis q i bello
iusto icendunt ecclesias. an te-
neantur ad emēdationē? 3. q. 3.
Guil. si nō sūt icastellate 7 icen-
dūtur ex proposito incendētes
tenēt ad emēdā. Si vō sūt inca-
stellate aut nō ex proposito icē-
dūt sed cāu. s. dū iuste illi bellā-
tes prestāt operā rei licite incē-
dēdo machias hostiū 7 huius-
modi non tenentur. Idem 21. Quid de rebus q capiūt de ec-
clesijs. aut q sūt de bōis ecclesi-
az seu clericoz extitūi fra illi

us ptra quē bellū agit? Rñdeo
fm guil. Raptōres. hōz tenent
ad restōez nūc auctoritate. p. ati
ecclesiastici hoc fiēt. Idē 21.
Vel nūc cēt victualia 7 huius-
modi. ut in sequenti. §.

Quid si irruentibus hosti-
bus confugiunt ad ecclesiam 7
captantur ibi? Rñspondeo secū-
dum guilielmuz. si tales confu-
gientes incastellauerunt eccle-
siam. aut inde impugnaverunt
iustos hostes non debent gau-
dere immunitate ecclesie quā
ipsi inuolauerunt inde pugnan-
do. Similiter si reponāt ibi vi-
ctualia de quibus sustentantur
in impugnatione hostiū. q. si
rapiantur a iuste bellantibus n̄
peccant. 7 non tenentur ad re-
stitutionem. Idem 21. Ad hoc
fac. i. emūitas pfugictiū. §. si.

Benedictio <sup>Benedic-
tionē sim-
plicem possunt dare sacerdos
tes etiā presente episcopo. 65.
distinctione. ecce. Sed non so-
lennem ut premittendo sit no-
men domini 7c. uel humiliare
uos ad benedictionem 2c. 26.
questione. 6. ministrare. uide
de hoc infra sacerdos. §. tertio
de aqua benedicta. uide supra
aq bñdicta. An bñdicēde sit fe-
nuptie. uide infra nuptie. §. 2.</sup>

D 2

Beneficium primo
comuni
ter infra quod tempus preberi debet
vacans beneficius. Unde eccle
siastica ministeria seu beneficia
ecclesie seu officia quelibet non
debent vacare ultra sex menses
alioquin si collatio preberet ad
episcopum devolvitur ad capitulum et econ
versio. et si fuerit negligens per ali
os sex menses devolvitur ad me
tropolitanum. et postea ad papam.
extra. de consec. preb. nulla. Et
intelligas solum pro illa vice. ex
de supp. ne. prela. sicut nobis. Et
si quis predictorum elapso tempore preberat
nihil valet ex de supp. ne. pre.
.c. fi. Et incipit currere tempus pre
dictum non a tempore vacationis. sed a tempore
scie seu notitie. extra de consec. pre
b. q. diversitate. Et de dictis
sex mensibus subtrahitur tempus
suspendiendi et peregrinandi. et re
grit quod per suam culpam vel negligenti
am distulerit. secus si per impotenti
am iuris vel facti et ex culpa per
tinentem nisi fuisset negligens in pe
tendo absolutionem. ut non. in. d. c.
q. diversitate. Et si talia essent
officia seu administraciones quo
rum collatio preberet ad regulares
et ipsi negligenter diocesanum sup
plere debent. non obstante si ipsi re
gulares fuerint excepti. ut in cle.
q. regulares. de supp. ne. p. po
ro si fuisset ecclesia cathedralis

vel et regularis habuerit electo
res solum tres menses. id est quos si
iusto impedimento cessante electio
non fuerit celebrata eligendi po
testas ad proximum superiores de
voluit. ex de elec. ne pro defec
tu. Et intellige cum aliis predictis
nunc ad dictis.

¶ Qui habet beneficium cum cura si re
cipiat secundum iterum cum cura. ipso
iure vacat primum. ex de preb.
de multa. et de elec. dudum etiam
rethomagus. unde ex tunc cum talis
non sit placet in prius non potest subditos
in illa absolvere. nec aliquid tale
facere. Et simili modo vacat etiam
prebende canonicorum et eorum digni
tates. nam licet non habeant curam tamen
tamen recipiendo secundum vacat
prima. ut in d. c. cum multa. et de
consec. preb. litteras. Et tunc in
telligitur quod recepisse facit et vaca
re prima. quando habuit eius pacificam
possessionem. vel per eum stetit quod
minus haberet. ex de preb. licet. lib.
6. Quod si forte per papam fructus
istius fuerint ad tempus processerint. aliter
non vacat primum. quod diu ille al
ter precipit istos. extra de preb. si
tibi a nobis li. 6. Et de hac etiam
materia vide. i. §. 4. Et eo
dem modo vacat siue perditur
primum beneficium si quis vi
olenter occupat secundum. vel
se scienter intrudat in eo. ex de
preben. cum quilibet. 6. Et tales

in eo. et de preb. eū qui lib. 6.
Et tales violēti seu iniqui occu-
patores ipso facto si ius aliqd
habebāt i bñficio. quod occupa-
uerūt. perdūt illud et vacat. ut i
.d. c. eū qui. Porro ille q habz
conferre dicta bñficia vacātia
debet ea cōferre ifra sex mēses
al' potestas cōferēdi deuoluit
ad aliū. ut in primo. §. dictuz ē.
Incurritur etiā alia pena nisi
cōferat ifra dictū tpus. uidelz
q ipse tenet assignare i utilita-
te ipsius ecclesie vacantis d su-
is proventibus. n de illis eccle-
sie tñ qztum a tempore ipsius
vacatōnis perceptū fuit a quo
cūqz detinere ipsaz. et si propriū
non habet puniet alia pena ad
arbitriū iudicis. i 6. q. 6. illud
. 13. q. 6. si res. uel reperent ab
ab eo qui percepit. qz ipse tāqz
iuasor oēs fructus restituere te-
netur. L. de rei vendi. certum.

3 **Q**uique cāus sūt in quibus
quis potest absqz dispēlatione
duas vel plures ecclesias seu p-
bēdas hñe. Primus ē qñ eccle-
sie sūt ita tenues q neutra suffi-
ceret ad sustētationem. i 10. q. 3.
vñ 10. extra de reli. do. qz mōa-
steriū. 2º si vna pendet ex alia
extra de eta. et quali. eā te. 3º ē
propter raritatē clericor. 21. q.
. 1. clericus i fi. 4º ē si ecclesia
ē annexa dignitati vel preben-

de i quo cāu cū ipse teneat i ma-
iori ecclesia personalit' defuisse
tenet i ipsa parrochiali habere
idoneū et ppetuū vicariū q con-
gruē hēat de proventib' ipsius
ecclesie portionē. et de pbe. ex
tirpade. 5º ē si hz vñā titulatō
et aliā cōmēdatā. 21. q. 1. q ples.
Sed talis cōmēda de ecclesia
parrochiali n pōt fieri nisi ei q
attigerit. 25. annuū. et q sit sa-
cerdos. et talietiam non potest
cōmitti nisi vñā et pro euidenti
necessitate vel utilitate et nō du-
rat nisi per sex mēses. extra d
elec. nemo. li. 6.

4 **Q**uicūqz recipit dignitatē
vel pionatū seu officiū vel bñfi-
cium cui animarū cura sit an-
nexa si ante obtinebat simile
cū sit priuatus primo postquā
possessionem habuit de secun-
do uel per eū stetit quo minº
hēret. tenet absqz mora dimit-
tē i manº ordinarij i cuiº cpa
tu hoc fuit. aliogn oēs tales
etiā secūdo ipo iure sunt priua-
ti. et nō solū ad sacros ordines
sed etiam ad qdcūque aliud
bñficiū fiunt inhabiles. Et
omīa talia uacatura beneficia
sedi apostolice reseruant. Et i
aliis dispōat de eis n valz: hec
Johannes papa. 22. in extraua-
ganti que incipit. Execrabilis.

Quando non prodest dispē-
D 3

satio sup pluralitate bñficioꝝ
82º. Non prodest quādo impe
trās īstituit aliqd q̄zūcunqz
modicū bñficiū. Quādo etiāz
concedit ut quis duo bñficia
curam aīaz habētia possit sūl
habere intelligitur de duobº
primis bñficijs post ꝓcessionē
Item si mādatur provideri al
licui de beneficio nō obstante
q̄ habeat aliud. ꝓ hoc non est
dispensatum ut habeat ambo
simul ex. de. ꝓben. iº ꝓt. li. 6

Item si papa ī ꝓprio
alicui aliquod beneficium ob
tinenti conferat aliud non ha
bita mētionē de priorī nō ꝓ
pter hoc īvalida est gratia. dū
modo exprimat in littera qd
motu ꝓprio concedit. Secus
si ad ꝓtitionē alterius gra
tiam facit ex. de ꝓben. si mo
tu libro. 6.

Beneficiū non vacans nul
li ꝓmitti potest. nec ī gene
rali ꝓmittēdo cum potuerit
providere. uel cum facultas se
obtulerit: aut sub qua uis for
ma uerborum alias ꝓmissio
nes ꝓdictę nec ualēt nec ob
ligant extra de concess. ꝓbeb.
detestando. l. 6.

Quibus clericus debeat ꝓ
ordinatoꝝ tam de necessa
rijs q̄z de beneficio provideri
Respondēdo romana ecclesia

nō cōsuevit cogere ordinatoꝝ
ad ꝓuīdēdum nō constitutº
ī sacris. ex. de ꝓben. eꝓs. 7. c.
cū secūdū. Et nota hec q̄ si ali
quis eꝓs committit eꝓico eꝓo
nt uice eius ī sua diocesi teneat
ordinationes ⁊ ipse ꝓmouit
ad sacros ordines aliquē nōn
habentē titulum. ipse q̄ ordina
nit tenetur ei necessaria ꝓuī
dere donec ꝓ eū uel aliū de be
neficio sit ꝓuīdū. Secº si ei cō
mīsit ordinare certas ꝓsonas
int̄ suas fuit aliqs sine titulo
Nā ī hoc casu si eꝓs q̄ cōmī
sit tenetur talit̄ ordinato. Si
imiliter ⁊ ipse tenet taliter ordi
nato qñ cōmittit alicui ut ꝓs
sit a quo uoluerit eꝓo ad sacros
ordines ꝓmoueri. hec omnia
de ꝓben. si eꝓs. li. 6.

Utrum ordinatº ad tituluz
patrimonij sui possit illud uen
dere uel donare. 82º fm Ber.
ex. de ꝓben. c. tuis l3 Licen
tius dixerit q̄ nō tamē f3 Tā
cre. uerº credo q̄ sic. Nā ī bñ
ficio ecclesiastico renūciare ꝓt
Capl3 sede uacāte nō ꝓt cō
ferre ea bñficia q̄ ad collatio
nē eꝓi ꝓtinet. l3 ꝓt admittere
ꝓntatos a ꝓtronis ⁊ eos īsti
tuere ī bñficijs ī quibº fuerūt
ꝓntati. l3 ad eꝓm si uiueret ꝓt
minuisset. ex. de isti. ⁊ si caplm
li. 6. ꝓt etiā capitulū eꝓo de

fucto vel a bñficior collatiōe
suspensio pferre pbedas q ad epz
et caplm cōmūt pñet. etiaz si
epz iterū sic hēat i collatiōe ta
li tñz pñt. Et idē pōt epz si
caplz sit suspensuz vel singularit
oēs sint excoicati. Sz si pñerit
ad epz cū pñlio capli vel assensu
dñcto epō suspensio n pōt capi.
se iterū iterū nisi epz suspensuz
fuerit i mora depetēda relaxa
tione suspēionis. Ubi aut de
de speciali cōsuetudie. bñficio
rū collatio ad aliquē cū pñlio
epi pñet. sublatō epō de mōdio
cū pñliū neqat peti n ē collatio
differēda. Sicut ē si epz egēit i
recoita q n possit ei pñia i bñ
ui hñi ex. ne se. va. si ad epz. l. 6.

Bñficia et oēs dignitates et
placatus vacātia in curia roma
na nō possūt pferri nisi p papā
Similit et curialiu seu accide
tiū vel redeūtiū de curia si de
cedāt in locis vicinis curie ad
duas dictas legales. Omnia a
hec ad papā tm pñent nisi q
post mensē pñt ea cōferre illi
ad quos pñent p seipos tātu
vel ipsis agētib in remotis p
lines vicarios generales qbus
illud cōmissū sit i eoz diocesi
b⁹ exēutes: vel nisi esset eccle
sie poctiales et vacassēt vacāte
se de apostolica. aut ē si vaca
uerint ante et papa priusquam

cōferret defūctus esset. Pro
banī hec oia. ex. de pñe. l. 3. 7.
c. statutū. 7. c. pñti. 7. c. si. apo
stolica libro. 6.

Si p episcopum cōferatur bñ
ficiū alicui absentī licet nō fiat
suum donec consentiat tamen
episcopus non poterit confer
re iterū alteri donec ille recu
set nec ualeret collatio. Sec⁹
si episcopus notificata ipsa col
latiōe assignet aliquē terminū
cōpetentem consentiēdi. et ille
non consenserit infra terminū
potest etiam cōsentire quādo
cumqz. dum mō priusqz bene
ficiū ipsū alteri conferatur. ex
tra de pñe. si tibi absēti l. 6.

Si pauper clericus cui mā
datur provideri de beneficio
iuxta eius merita qui nullum
habebat postea assecutus est
non tenetur ei amplius episco
pus providere. extra de pre
ben. si pauper lib. 6. Bñficiat i
tenent ad horas canōicas. et q
lit. vide. i. hore. De bñficiis pa
trū non habēdis a filiis vid. i.
illegitim⁹. §. 4. De resignatio
ne bñficij et qliter fiat. vide. i.
renunciatio. per. totum. De p
mutatiōe bñficioz vide. i. per
mutatio. Ad mām bñficioz
lati pñet. i. ecclesia. 2. 7. i. pñe.

Beneficiuz²⁹ q⁹ ad
fruct⁹
D. 4.

beneficiorum. Fructus tēpor
vacationis debet in utilitate
ecclesie expendi uel futuris suc
cessoribus fideliter reservari
alias in chatedralibus eccle
siis et in regularibus et collegia
tis si fiat contra p capitula cō
uentus et collegia uel singula
res psonas ipsi contra faciētes
sūt suspēsi ab offiō et beneficio
Non obstantibus privilegiis
uel consuetudinibus extra de
elec. quia se pe. libro. 6.

Item similis prohibitio fit ge
neraliter de omnibus ecclesi
is ne bona earum occupentur
a prelati quibus subsumt seu
ad quorum custodia pertinet

Risi de speciali privilegio
uel consuetudine prescripta ul
alia rationabili causa. Aliter e
piscopi superiores sunt suspen
si ab in gressu ecclesie. et alijs
ab officijs et beneficijs donec
satisfecerit. ex. de. or. pnti. l. 6.
Indulgentie de percipiendis
fructibus beneficiorum in ab
sentia concessa personis nō ec
clesiasticis uel dignitatibus sūt
casse et irritē. ex. d. rescrip. capi
tulo finali. libro. 6.

Fructus iam percepti pla
num est q alienari possunt. ui
de infra alienatō. §. primo. Et
et fructus qui debet recipi pos
sunt locari etiam si sint decē

et alia extra de loca uestra. Et
hec locatio non extenditur ul
tra tempus uite locantis quia
clericus in beneficio usufruc
tuario operatur. i. 6. q. 6. illud
De hō vide. i. locatio. §. fi.

Canonicus et alii beneficiati
clerici qui diuinis officiis nō
interfunt. non possunt percipe
quotidianas distributiōes nec
ualet consuetudo alias non fa
ciunt eas suas et tenentur ad r
stitutionem nisi excuset eos i
firmitas uel iusta et rationabi
lis corporalis. necessitas aut e
uidens ecclesie utilitas extra
de cleri. non re. c. p. li. 6.

Ad materiam istam possunt p
tere ea que dicuntur. i. clericus.
primo. §. si. et clericus p totū. 4.

Beneficiū 3° quā
iuste tenetur. Qui non ri
te consequitur beneficium aut
dignitatem ut ait. Ray. cū nō
intret per ostiū est fur et latro
nec habet uiam salutis nisi re
signando: uel si est dispensabi
le petat dispensationem ab eo
qui potest. et in utroque casu
agat penitentiam de commis
so. Simile est bñficiū p. §. p.

Quando aliquis male pos
sident beneficium uel dignita
tem: utrum subditi teneantur
obedi ei uel debitores respo

dere. Dicendum q̄ licet in fo-
ro iudiciali multiplex esset res-
ponsio tamē i foro consciēcie
si quis sciat q̄ possessor ecclie
uel dignitatis nō sit uerus p̄-
latus. certe non tenet ei obedi-
re nec soluere q̄ dignitati uel
ecclie debet. nec soluendo li-
beratur. ar. ex de. iureiurā. e-
tate ⁊ de sen. excōi. inquisitioni.

Nunquid male possides ab-
soluit ignorātes. Dicendū q̄
non ex quo non est prelatus.
ex de. pe. omnis. ⁊ de. pe. dis.
6. placuit. Tamen in casu isto
illi non perirent. nō quia ē ab-
soluere posset. i3 per fidē quā
habent in sacramento. ex de.
presbytero non hap. aplicaz ⁊
pp iustam cām ignorācie. S3
tamē sanguis corū requireretur
ab his qui gerebant se ut p̄la-
tos. ⁊ ipsos q̄tum in se fuit. per-
diderit. ar. ex de. off. o. irrefra-
gabili. De h. i. p̄fessio. 3. §. fi.

Bigamia Multis mo-
dis cōtrahi-
tur bigamia. Primus q̄ i-
ter alios proprie dicitur esse cū
quis successive ⁊ diuersis tem-
poribus. ⁊ duas habuit ux-
ores: ⁊ utraq3 cognouit. 21. q. i. ap-
iant. 2. est quando diuersis te-
poribus. habet plures unam
de iure ⁊ alteram de facto ⁊ u-
traq3 cognoscit. extra eo. nup

Hic. n. reputatur bigamus nō
propter sacramenti defectum
sed propter intentionis affectu-
tum cum opere conlecto ut
ibi sup̄ dicitur. 3. quādo habet
plures eodem tēpore. unam dē
iure et alteram de facto: uel ā-
bas de facto ⁊ cognoscit utrā-
que. ut dictō. c. nuper. uel cor-
ruptam de facto. 31. q. i. quō.
ex de. diuor. gaudem. ex de. a-
nobis. 4. quādo contrahit
cum uidua ab altero marito
cognita. 32. dis. serari ⁊ 33. dis.
maritum. secus aut si relicta.
fuisse ugo. 34. dis. c. fi. 5. q̄n
contrahit cum corrupta a quo
cumq3 alio siue contrahit sciē-
ter siue ignoranter et eam co-
gnosce. dis. 34. curandum ⁊ c.
precipimus. 6. quādo uxore
propriā cognoscit scienter uel
ignoranter postquam cogni-
ta est ab alio. dis. 34. si cuius.
⁊ c. se. 7. quādo aliquis i or-
dine sacro cōstitutus. uel post
factam professionem in reli-
gione. de facto contrahit cum
corrupta. extra a nobis. 27.
q. i. quotquot.

Qui uirginem deflorauit. ⁊
postea in uxorem eam duxit
nūquid potest promoueri s̄ in
deo. Sic quia non dimisit car-
nem suam in duas nec illa in
duos. ex eo. debitum. 26. dis.

acutius. 7. ar. ex. qui si. sint. le.
tata.

3 **Q**uid si credit contrahere cum
egre et iuvenit corrupta. 8. No po
test promoueri. cum sit mari
tus corrupte. 32. q. 5. ille. 15.
questione. i. c. fi.

4 **Q**uid si quis habuit unam
uxorem nec cognovit et postea
ducit aliam uirginem et cognoscit
et e conuerso primam cognoscit et
non secundam. 8. non repellitur a
promotione. ex. eo deb. u.

5 **Q**uid si maritus accusat uxo
rem de adulterio. et pendente ac
cusatione uir ad preceptum ec
clesie reddit debitum uxori. 8. non
secundum Ra. Tho. Host. Irre
gularis siue bigamus cessatur
nam irregularitas sepe contra
hitur solo facto.

6 **Q**uid de eo qui habuit unam
uxorem ante baptismum et al
iam post baptismum. uel utran
que ante baptismum. 8. irregu
laris est dis. 24. si quis uidua
et. 26. dis. per totum. Similit
et qui ante baptismum dimisit
uxorem propter fornicationem
postea accepit eam. Nam per
baptismum non tollitur hec ir
regularitas. ut clare patet per
Tho. in. 4. dis. 27. licet irre
gularitas homicidii tollatur ut
i. homicidii. 4. s. pro. in. fi.

7 **Q**uam bigamus non potest

promoueri. 8. Tres sunt cae.

Prima propter defectum sacri. s. ui
tati ipsi. cum non sit unus unus
ex q. diuisit carne sua i duas.
26. dis. acuti. ex. eo. debitu. Et
hec est prima et realis causa de qua
hic. i. nunc dicemus. Secunda causa
est propter dignitatem ordinis
i 4. dis. una. 7. c. vlti. Tertia est
propter signum continentie. dis. 82.
proposuisti. U. S. 7. fortasse.
Unus et Ambrosius. Quod erit horta
tor uirginitatis qui ipsa coniugia
frequenter. Ad intellectum autem
prime cae. nota quod in matrimo
nio attenditur duplex sacramen
tum. propter duplicem coniunctionem
que est i ipso. Prima est coniunctio
animarum. Secunda corporum. Prima sicut
coniunctio animarum ad deum. Secunda
sicut coniunctio christi et ecclesie
quod fuit quasi matrimonium iustitiam
quod in patriarchis et prophe
tis. ratum i tempore gratie. s. i. natiui
tate christi assumptum in cruce
uel ratum i cruce. et consummabit in
gloria. Item secunda coniunctio sicut
est unio diuinitatis et humanitatis
facta i utero uirginis. 24. dis.
acuti. de consue. dis. 2. i christo.
pr. ex. eo. debitum. Cum ergo ratio
coniunctio christi et ecclesie quod u
nio diuinitatis et humanitatis non
sit nisi unica. merito significa
tur i coniunctione primi matrimoni
Sed cum quis transit ad secundam

recedit ab unitate. et sic non
pōt significare dictā unicā pū
ctionē. Et hāc rationē tangit
Aug⁹ in dicto. c. acutius. in fi.

8 **¶** Arū liceat dispēlare cū bi/
gamis q̄zuis diversimode rñ/
deāt. mihi videt̄ tenēdū qd̄ te/
net Tho. in. 4. dis. 7. dicēs
sic. Bigāie nō est adiūcta irre/
gularitas de iure nālī. s. de iu/
re positivo. nec itē est de effē/
rialib⁹ ordīs q̄ aliquis nō sit
bigam⁹. Patet ex hoc q̄ si ali/
quis bigam⁹ ad ordines acce/
dat caracterē recepit. Et ideo
papa pōt dispēlare i tali irēgu/
laritate. Qd̄ aut̄ obīci posset
p̄ decre. eccl. c. nup. soluit. Tho.
dicēs q̄ pillā decre. ordit̄ q̄
eadē st̄ difficultas dispēladi i
illis q̄ de facto cū plurib⁹ con/
traxerunt. sicut de iure contra/
xiset̄ n̄ q̄ subtrahat̄ potestas
dispēladi. Qd̄ etiā obīciat̄ q̄
tra doctrinam apostolī dispē/
lare non lz soluit dicēs q̄ hoc
uerū est q̄zūm ad ea que sunt
de iure naturali. et quātum ad
ea que sūt de necessitate sacra/
mentorū et fidei et in aliis q̄
sunt de institutione apostolorū
cum ecclesia habeat nunc ean/
dem potestatem statuendi et d̄/
stituendi quam tunc habebat
potest per eum qui primatus

in ecclesia tenet dispēlari. hec
Tho. sed q̄zuis possit. dī q̄ n̄
licet quia nūq̄z faceret nisi for/
te aliq̄ cā maria subeēt. S. de
epō tenet q̄ nullo mō potest
ut pōit Jo. an. p. c. i. e. ti. li. vi.

¶ Bigāi iure cōi nudati sī oī
pūilegio clericali et additi for/
to seclari n̄ obstāt cōsuetudie
et eis subpena excomunicatiōis
ibibitū est defferre tō urā vel
bitū clericalē ex. eo cum alter/
cationis li. vi.

Blasphe^mia ^{fz Am}
^{brosiū}
est vel cum deo attribuit̄
qd̄ ei non cōuenit. vel cum ab/
eo remouet̄ qd̄ ei cōuenit. he/
tamē duo .i. affirmatio et nega/
tio n̄ diuificāt spēs blasphemie
Et secūdum genus suū est pec/
catum mortale quia repugnat
charitati diuine. Sed posset cō/
tingere q̄ blasphemia absq̄z de/
liberatione et exsurpatione pro/
cederet et hoc dupliciter. pri/
mo modo q̄ aliquis non adō/
tit hoc quod dicit̄ eē blasphemia;
ut cum aliquis subito ex/
aliqua passione in uerba con/
tumeliosa prorumperet quorū
significationē non cōside/
raret: tunc est peccatūz uenia/
le. 2°. modo quando aduertit
hoc eē blasphemiam p̄siderat̄ signa

uerborū et tunc non excusatur a peccato mortali sic nec ille qui ex cubito motu ire aliquem occidit. Nec Tho. secunda secunde. q. 13. De blasphemia in deum uel in sanctos que proprie dicitur maledictio. uid. i. maledictio. §. 2. et 3.

Abella. Uide. i. per dagium et uide i. tallia. q. pro eodem accipiuntur uel quasi.

Alix. non debet fieri de vitro. ligno. ere. uel auricalco. nec de cristallo. aut lapide. sed tamen de auro argento aut stagno de colore. di. i. uasa. 7. c. ut calix. De consecratione calicis: et an possit uendi uide. i. consecratio. §. 5.

Alumniari. quod sit per uarietatem et tergiversari. uide supra secusatio. §. 4.

Anonica portio. Est illud quod ecclesia propria debet recipere quoniam quis eligat alibi sepulturam de qua uide. i. sepulturam tertio per totum. §. 3.

Anonicus. Uide. i. prebenda. et. a. beneficium. 7. i. limonia. 2. et 3.

Anonizatio. Non licet aliquem uenerari pro san-

cto. nisi fuerit canonizatus auctoritate romane ecclesie. ex. de reli. 7. uene sac. c. primo. i. qua quidem canonizatione. primo inquiritur de uita eius quod canonizandum est. et si fuit in amoribus iustis et multis. si moribus castus et actibus strenuus. Oportet. n. presenti testificatione predicari et bone fame preconus non taceri. Gi. di. miramur. 12. q. 2. quatuor. Et est maxime querendum de simplicitate et humilitate. ex. de prius. ex studiis. Item queri solet an sustinuerit persecuciones. 7. q. i. omnis qui gemebat. 7. c. ibi. Et an illas sustinuerit cum charitate. i. q. i. uide quantum. Inquirendum est etiam de miraculis factis in uita et post mortem. Porro de martiribus non fit tanta examinatio. sed queritur tantum de miraculis. et causa propter quam passi sunt. ar. de conse. di. 4. cathecumini. 7. capitulo baptismi uicem. His rite peractis potest ad canonizationem procedi.

Utrum liceat porrigere orationem ad aliquem non canonizatum. Respondeo secundum Innocentium. Non negamus qui non liceat porrigere preceps alicui defuncto quem quis credit bonum virum quia do

minus fidem orantis attēdit.
sed facere pro eis officiū uel p
ces solennes non licet. ut i^o pri
mo. §. dictū est.

Caracter secundum
Dio. est si
gnum sanctum cōionis fidei et
sancte ordinationis datū a Je
rarcha. Vel secūdu^o modernos
theologos. Character est distin
ctio a caractere eterno ipresso
aie rōali fm imaginē. configu
rans trinitatem creatam trini
tati creati a recreanti distin
guens et non figuratis secūdu^o
statum fidei. Et quidē caract
non imprimitur per oia sacra eti
am noue legis. sed solū per illa
per que mancipatur quis ad a
liquod sacm spūale exercēdū
sicut est baptisimus. confirma
tio et ordo. hec Tho. i. 4. q. 4.
De caractere ēt ordis hēs plu
ra. i. ordo. 3°. per totum.

Incarcer seu incarcēa
tio. Utrum
liceat aliquē incarcerare d^r de
tinere? R^o deo fm Tho. secūda
secūde. q. lxxv. In bonis corpo
ris tria per ordinē consideran
tur. primo quidē itegritas cor
poralis substantie. cui detrimē
tū affertur per occisionem uel
mutilationem. secūdo delecta
tio uel quies sensus cui opponi
tur perberatio. uel aliud quod

libet sensum dolore afficiens.
tertio motus et uis mēbroru^o
qui impeditur per ligationem
uel incarcerationē. Et i^o incar
cerare aliquē uel qualitercūq³
detinere est illicitū; nūi fiat fm
ordinē iusticie. aut ad penam.
aut ad cautelam alicuius mali
uitandi. et hoc licet tantū iudici
Uerūtamē detinere hominē
ad horā ab aliquo ope illicito
statim perpetrando. cui libet li
cet. licet cū quis detinet aliquē
ne se precipitet. uel ne aliuz fe
riat. Sed simplr aliuz include
re uel ligare ad eū pertinet so
lum qui habet vn. uersalit^r dis
ponere de actibus et uita alteri
us. hec Tho. Nam et priuata p
sona. hec faciens secundum le
ges morte punitur. L. de pua.
carce. l. unica.

Charitas Utr^o chari
tas iel habi
tas ponit amitti? R^o fm Tho. fa
se q. 2. 4. Charitatem possumus
triplr p^riderare. p^o mō ex par
te spūs scī mouēt^r aiaz ad dīlī
gēdū deū. et ex hac pte charitas
ipeccabilitatē h³. q³ ipossibile
est hec duo simul ēē uera. s. q³
spūs scūs uelit mouē aliquē ad
actū charitat^r et q³ ipe charita
tē amittat peccādo. nā donū p
eueratiē pputat iter beneficia
dei qbus certissime liberant^r. q

cūq3 liberat ut dicit Aug. i li. de
pdestinatōe sacro3. 2.º mō pōt
fieri rari charitas f3 propria rō
nē: et sic charitas n̄ pōt amitti ki
si id qd p̄tiet ad charitatē rōnē
amittat. vñ charitas nullo po
tēst peccare. sic calō n̄ pōt frigi
dār. sic nec iniusticia n̄ pōt bonū
facē. ut Aug. dicit i li. d. finē d. i
i mōte. 3.º pōt p̄siderari chāital
ex pte sibi. qd ē vñbile f3 arbi
trij libertatē. et istoº chāital vñ
amitti pōt. n̄ at charital p̄tiet q3
ibi deº p̄ eēntiā vñ qd est ipsa ei
sentia bonitatis.

Que sūt ex charitate diligē
da? 3.º f3 Th. 2a 2e. q. 25. Quat
tuor sūt ut ait Aug. i li. de doctri
na christiana. unū qd ē nos est
i. d. 2.º. fm qd nos sūmº. i. nūm
qd iux nos ē. i. proximº. i. hō vñ
angelº. qrtū qd iux nos ē. i. cō
pº propriū. Et sūt itelligenda
hoc ordine. p̄rio et p̄oibº deus.
deide debemº diligē nos ipsos
deide proximū. vñtio corpº n̄r3
Et tūc ibidit sic idē Tho. 2a 2e.
q. xxvi. Nō ē tñ d. nccitate chāi
tatē q3 hō propriū corpº expōat
pro salute proximū n̄li i cāu qº
tenetur ei p̄uide saluti. sed q3
aliquis spōte se offerat p̄tiet ad
p̄fectionē charitatis. Et hic or
do charitatis sub precepto est
ut Tho. tradit 2a 2e. q. 44.

3 **U**truz magis debeamus di

ligere meliores q3 nobis cōiū
ctiores? 3.º indeo secūdam Tho.
secūda secūde. q. xxvi. Ad eliori
quidem q3 est deo propinquior
maius bonū ex charitate de
bemus uelle. i. maiore gradus
beatitudinis. q3 ad charitatem
pertinet ut velit iusticiam dei s̄
uari. fm quā meliores perfecti
us beatitudinē participat. sed
tñ homo rationabiliter magis
itemē diligit coniunctos. et hº
tripliciter. primo quidē intēlio
ri affectu dūdit ad illud bonū
ad quod diligit eos. q3 melio
res ad maius bonū. secūdo q3
inter coniunctos aliqui sūt nob
propinq secūdū naturalē origi
nē a qua discedere non possūt.
sed bonitas secūdū quam aliq
appropinquāt deo pōt accēder
et recedere augeri et minui. et iº
posū ex charitate uelle q3 ille
qui est mihi coniūctus sit meli
or alio. et sic ad maioris beatitu
dinis gradū puenire possit. ter
tio q3 pluribus modis siue cāis
cōiūctos diligimº. nā ad alios
n̄ habemº nisi amicitia charita
tis. s3 ad p̄iūctos nobis hēmuf
alias amicitias. fm modū p̄iū
ctiomis ipso3 ad nos. ut quia a
liquis ē p̄sāguineº vel cōiūct vñ
cōiūctis vel pp quodcūq3 aliud
licitū. et ita ex charitate. pluri
mis modis diligimus magis no

bis coniunctos.

4 **Q**uoniam diligere inimicos sit
de necessitate charitatis. Secundo
secundum Tho. secundam secundam. q. xxv.
Dilectio inimicorum tripliciter po-
test considerari. primo modo ut dili-
gant in quantum inimici. et hoc est
diligere malum alterius. secundo
modo quantum ad naturam. et sic in uni-
uersali. et sic dilectio inimicorum
est de necessitate charitatis. ut. scilicet.
aliquis diligens deum et proximum
ab illa generalitate inimicorum non
excludat. tertio modo potest considera-
ri in speciali. ut. scilicet. aliquis in spe-
ciali moveatur motu dilectionis
ad inimicum. et illud non est de neces-
sitate charitatis. vel salutis abso-
lute. quia nec moveri motu dilec-
tionis in speciali ad quoslibet
homines singulariter est de ne-
cessitate charitatis nisi secundum
preparationem animi. ut. scilicet. homo
habeat animum preparatum ad hoc
quod in singulari inimicum diligat
si necessitas occurreret. Sed quod
absque necessitatis articulo dili-
gat pertinet ad charitatis per-
fectionem.

5 **Q**uoniam sit de necessitate charitatis
quod homo inimico signa vel effectus
exhibeat dilectionis. Secundo
secundum Tho. secundam secundam. q. xxv.
Sicut homo in communi tenet diligere et non in
speciali nisi secundum preparationem animi
ut nunc dictum est. ita signa et effec-

tus dilectionis qui in communi consueverunt
protinus exhiberi tenent etiam
inimicis exhibere. puta cum aliquis
orat pro omnibus fidelibus. vel pro
toto populo. vel cum aliquis bene-
ficium impendit toti communi-
canti. tunc etiam hoc inimicis ex-
hibere est de necessitate prece-
pti. et contrarietate pertinet ad
liuorem vindicte. Speciali vero
beneficia vel dilectionis signa
que quis exhibet particulariter
aliquibus quod exhibeat inimicis
non est de necessitate nisi secundum
preparationem animi. ut
scilicet inuenitur in articulo neces-
satis secundum illud pro uerb.
xxv. Si euerit inimicus tuus
ciba illum etc. Sed hoc face-
re preter necessitatis articulum
pertinet ad perfectionem cha-
ritatis per quam aliquis cauet
non solum vici a malo. sed vult
vincere in bono malum. quia sci-
licet non solum cauet ne pro-
pter iniuriam illatam pertraha-
tur ad odium. sed etiam intendit ini-
micum ad suum amorem pertrahere.

6 **Q**uoniam inimicus veniat et
tentibus teneamur remittere.
Secundo secundum De. tertio
sententiarum. Ex iniuria vel da-
no dato alicui solent in eo cui
fit tria oriri. scilicet rancor in
affectu. signa rancoris in ef-
fectu. et actio iuris contra iniuriam

re. Primū tenetur hō remitte
re imo nunquā in corde habet
Secūdū tenetur homo remit
tere veniam veraciter petenti.
.i. pato emēdare sūm facultate
suā. de quo potest itelligi quod
dicitur Luc. 17. Si reuerl⁹ fu
erit ad te dicēs. penitet me. di
mitte illi. immo etiā si non pe
tat. ut in proximo. §. dictum ē.
Sed tertium nō tenetur remit
tere nisi ille satisfaciāt pro pos
se. ut. c. si quis cōtristatus. 90.
di. 7. nota in. c. ad apostolice de
re. in. li. 6. 80. 7 in remissioib⁹
dictorū iuriū. 7 ex de male. ino
tuit. cū concordantis ibi posit⁹
Utrū opera bona extra cha
ritatem facta aliquid valeant?
R⁹ndeo sūm Ray. Quāuis nō va
leant directe ad vitā eternam:
tamē valent ad alia quinque.
primo ad tolerabilius iudiciū
futurū perferendū de pe. di. 3.
si q⁹ at. 2°. ad tēporalēz prospe
ritatē. de pe. di. 3. cauendū. 22.
q. 2. si qualibet. Terno ad hoc
q⁹ quis citius illustretur ad pe
nitentiā de pe. di. 5. fallias in fi.
Quarto ad assuefactionē bono
rū ope⁹. sicut faciebat olim be
atus Ioannes de conse. di. 4.
non regnabantur. Quito quia
diabolus non habet in eo tātā
potestatē quantā haberet si bo
na opera nō faceret. sicut Bre

go. refert in dialogo li. 3. c. 7.
de iudeo qui lignatus erat si
gno crucis q⁹ demones, nō po
tuerūt ei nocē. Utz homo pos
sit deo satisfacere per opera ex
tra charitatē facta hēl infra sa
tisfactio. §. xi. Et plura de ciui
tate habes in sequenti. §.

Utrum opera extra chari
tatē existentū unquam valeāt?
R⁹ndeo sūm Ray. opera viua q̄
facta fuerūt in charitate mōtū
ficantur persequens mortale
peccatum. 7 si vera sequatur pe
nitentia reuiuiscunt. Illa vero
que nunquā viua fuerūt. puta
que in peccato mortali facta sūt
vivere non possunt. quia mor
tua nata fuerūt. veribz Illa re
uiuiscūt que mōtificata fuerūt
Vivere non possunt que mor
tua nata fuerunt. Con. Tho. in
.4. di. 23. De confessiōe facta
extra charitatem. vide. i. cōfes
sio primo. §. 5. Utrū occasione
religionis sint pretermittenda
opera charitatis in parentes.
vide. i. religio. primo. §. 3.

Casus episcopales

Illos casus a quibus non pōt
aboluere sacerdos parrochia
lis. vide. i. p⁹fessor. primo. §. i.

Cathecismus et exorcismus. Utz cathecismus

conueniēter debeat precedere
baptismū? Rndeo secundū De. i
4°. sic. Nam in baptizando re
quiri oportet ea que sunt de ne
cessitate fidei que sunt tria. scilicet fi
dei susceptio: et eiusdem profes
sio. et ipsius observatio. et prop
hec tria cathecismus inuentus
ē. qz in eo fit instructio ad fidei
susceptionē. fit etiā rñsio ad fi
dei professionē. et promissio ad
fidei observationē. Et qz adul
tus. per se credē et promittē pōt
requirūtur hec ab eo p se ipm.
In paruulo vō requiruntur p
vicarium. scilicet per patrinum qui i
persona paruuli respondet Lre
do. Et sicut dicit Tho. duplex
potest esse sensus. Unus: credo
.i. ego paruulus qñ ad pfectam
etate veniā credaz. uel credo. i.
ego patrinus operam dabo q
iste credat. Nec ē inconueniēs
qz patrin⁹ pro paruulo promit
tat. qz de illis ad que oēs tenē
tur vn⁹ aliū obligare pōt. Sec⁹
autē in his ad q omnes non te
nentur. Et si dicis qz patrinus
sic obligatur ad instruendum
paruulū de fide. Rndet Tho.
qz non est ibi magnū periculū
qz tunc ad modernum tempus
quia et parentes pueri sunt chri
stiani. et inter christianos nutri
untur. Secus autem erat i pri
mitiua ecclesia. qz tunc diligēti

or cura habenda erat. Et simi
liter nūc eēt si parentes pueri
essent suspecti de infidelitate. R
si puer inter infideles conuer
satus esset.

Sed ad quid prodest exōcis
mus? Rndeo secundum De. et
Tho. i 4°. di. 6. Habet effē
in corpore et in anima. quia mi
nuit potestātē demonis ne pos
sit tñ in homine sicut prius: ne
baptismū et alia bōa impediat
Sed predicta potestas totalitē
i baptismo tollitur. sicut Pha
rao prius flagellatus ē populo
non egresso de egypto et postea
totaliter in mari rubro. quod ē
figura baptismi: submersus ē.
Quid significēt sacramentalia a
lia que fiūt ante baptismū. in
cathecismo. uide s baptismus.
6. §. 3. Per cathecismum impe
ditur matrimonium. cōtrahē
dum. i. impedimentum. 6. §. 2.
Autio Noie cautiōis
qn simpliciter
ponitur itelligit nuda promissio.
S3 p cautionē idoneā siue
sufficiētē intelligitur fideiussor
ia siue pignoratitia. ut nō. eēt d
pigno. cum constet. De hac vi
de s absolutio. 4. §. fi.

Cecitas mentis

Utrū cecitas mentis sit pccñ
E

Secundo secundum Tho. secunda se-
q. 15. Greg. 31. moralium potest ce-
ssare mentis iter uitia que cantant
a luxuria. Ad cuius uitii intellectu
tunc est sciendum quod principium intellectu-
alis uisionis est aliquid intelligibile
principium. per quod homo intelligit a-
lia. cui quidem intelligibili princi-
pio mens hominis potest intendere. et quod ei
non intendat potest dupliciter contingere.
quoniam quidem ex hoc quod homo uolun-
tate spontanee se auertit a con-
sideratione talis principii. sicut in il-
lud. ps. Noluisti intelligere ut bene
ageret. Alio modo per occupationem
circa alia que magis distrabuntur que
bus ab inspectione huius principii
auertitur. sicut in illud. ps. Superce-
cidit ignis. scilicet concupiscentie. et non uide-
runt solem. Et utroque modo cecitas
mentis est peccatum. Sed quoniam est ex na-
turali defectu. ut in amantibus. non est
peccatum.

Censura ecclesia

stica. Nomina censuraria con-
prehenduntur. scilicet interdictum: exco-
municatio: et suspensio. extra de uerborum
significatione. querenti. et de singulis horum
uide infra in uocabulis. propri-
is. ut infra excommunicatio. et inter-
dictum. et infra suspensio.

Cessatio a diuinis

Cessat quoniam in aliqua ecclesia a diui-
nis propter iniuriam vel offensam

alicui de ecclesia vel ecclesie fa-
cta. Et tunc posito quod etiam aliquis
de canonicis que statuerunt cessati-
onem a diuinis ibi celebraret non in-
curreret irregularitatem. quia non
est interdictum ordinarium. ut dicitur in
noto. extra de appellacionibus. dilectis. filio ad
cano. Et non debet cessare a diuinis
per capitulum collegium uel aliquem
conuentum alicuius ecclesie nisi vo-
catis omnibus prout sunt vocandi ad
electionem. et nisi de liberacione ha-
bita diligenter. et post hec requisito
uel clerico uel laico cuiuscumque
que dignitatis aut conditoris uel
status propter iniuriam vel offe-
sam uel cessatio facienda quia ini-
uria offensam emendat. et si noluerit
emendare non poterit cessare quia si
procedat predeco modo et cesset. ex
tunc tamen pars eorum qui cessant que-
eius contra quem cessat. id est unum me-
se per se uel per procuratorem prout
atis diebus ad sedem apostolicam
tenent se presentare. cum actis et muni-
mentis negocii nisi per concordiam
infra dictum tempus cessaret ipsa ces-
satio. et sic partibus venientibus
uel una et non altera ueniente: per
culpabilis puniatur. et nihil omni-
nus si pars que cessauit non ueni-
ret nec mitteret non seruabit ces-
satio nec ualebit extra de offi-
cio. quoniam li. 6.

Qui uolunt cessare a diuinis
debent causas idoneam describere

i instrumento publico nel patē
tibus litteris cū autēticis sigil
lis. Et assignare illi cōtra quez
cessare intendit. q si hoc pref
miserint vel cā non fuisset iue
ta canonica: restituent omnia
que tpe cessationis perceperūt
de ecclesia illa ubi cessatū est. ⁊
q pro illo tpe debēt eis de eccle
sia nō percipient. ⁊ ei cōtra quē
cessauerūt ide dānis ⁊ iniuriis
satisfaciēt. Si vero cā fuerit iu
dicata canonica tūc illi q occasi
onē dederūt condēnādi sūt ad
omne interesse canonicū. Et ad
certā quāritatē taxādā ipi eccle
sie i q cessatū ē pvertēdā i cultū
diuinū. extra de of. ⁊ si canōi
ci lib. 6.

3 Qui ad aggravationē cessa
tionis imagines crucis: beate
ēginis: ⁊ aliorum sanctorū ir
reuerenter tractant prosternt
orticis vel spinis supponūt: uel
aliquid huiusmodi faciunt: re
probantur ⁊ graviter sunt pū
endi extra de of. ⁊ si canonicī
libro. 6. Qualiter generalem
cessationē a diuinis religiosis
tenentur seruare. uide infra in
terdictum primo. §. ix. qui inci
pit. Quando sententia.

Cimiterium habet
candez
immunitatem quam ecclesia
quo ad omnia capitula. que ui

de infra immunitas ecclesie et
emunitas confugientium. Et
hoc preter qz in duobus casi
bus. scilicet q nullus mortuus
debet in ecclesia sepeliri: ut in
fra emunitas ecclesie. §. secūdo
⁊ q laici in choro esse non dēnt
hec Ray. ⁊ Host.

Cimiterium pollutum esse
censetur quando ecclesia ē pol
luta effusione sanguinis uel se
minis. dico si sit contiguum ip
si ecclesie. Et antequam recon
ciliatum sit non debet in eo ali
quis sepeliri. Secus si cimiteri
um ipsum esset remotum ab ec
clesia. Sed e conuerso polluto
cimiterio non est polluta eccle
sia. ne minus dignum trahere
uideatur ad se maius dignum.
extra de conse. ec. si ecclesia. li
bro. 6. Et non est cimiterium
vnum. sed plura quando pari
es est in medio licet sit ibi por
ta. Unde vno violato non ē ui
olatum alterum. ut in dicto. c.
Circa consecrationez cimiterii
uide infra cōsecratio primo. §.
primo ⁊. 2.

Lauis prout hic sum
tur est potestas
ligadi atqz soluēdi. q ecclesiasti
cus iude ⁊ dignos debet recipe
re: ⁊ indignos excludē a regno
ut p3. 4. sententiarum. ⁊ p. gl.
Diero. super Matth. i. 6.

2 **Q**uot sunt claves? Rñdeo se-
cundum Tho. in. 4. di. 18. q. p
clauem ut nunc dictum ē iudex
debet dignos recipere: et indi-
gnos excludē: indiget iudicio
discretionis quo idoneitate in-
dicet et indiget ipso actu recep-
tionis: et ad vtranque eorū po-
testas quedam seu auctoritali-
ter quiritur. Et secundū hoc due
claves distinguuntur. Una qz
pertinet ad iudiciū eius q ab
soluendus est. Alia ad ipsā ab-
solutionem. Et he due claves
non distinguuntur in essētia au-
toritatis. quia vtrūqz sibi ex
officio competit. sed ex compa-
ratione actus quorum vnus a-
lium supponit. nam clavis que
dicitur potestas ligandi et sol-
uendi immediate aperit: sed q
dicitur scientia discernendi on-
dit cui aperiendum sit per illā
De his clauibus habetur. dist.
.20. §. i.

3 **D**arum clauium seu huius
clavis vsus est ad aperiendum
et claudendum secundum De.
sicut et clavis materialis: s; dif-
ferēter. quia clavis materialis
primo et principaliter ē ad clau-
dendum: et ex consequenti ē ad
aperiendum. Clavis vero spū-
alis econtra. primo est ad ape-
riendum et secundo ad clau-
dendum

Soli sacerdotes habent cla-
ues qz secundū Tho. i. 4. di. 18.
et 19. solis sacerdotib; data est
hec ptas a dño. ubi ait. Quorū
remiseritis peccā etc. 30. 20. Nec
obstat qz soli petro dictū ē. Ti-
bi dabo claves regni celorum.
Matth. 16. qz illud fecit dñs ad
demonstrādū ecclesie unitatem
ut oēs a Petro et successoribus
suis acciperēt sue ptatis origi-
nē. 24. q. i. quicūqz etc. loquit
Et licet oēs sacerdotes hēant
ptatē clauū qz ad ordinē:
nō tñ hñt vñz potestatis. quia
deficit eis iurisditio que mini-
strat mām. vñ qñ hz iurisditi-
onē sup sbditos pōt dici q qz ad
hoc nō hz vsū clauū. Sed tñ
sacerdos mal; qz quis sit gratia
privatus nullo mō privatur vsū
clauū i quo ipse nō ē agēs prin-
cipale sed istrāle. s; Tho. simili-
ter De. et Ray.

Utrū scilicet hēici: excoi-
cati: suspēsi: degradati habeant
vsū clauū? Rñdeo fm Tho. in
4. di. 19. Hñt quidē vsū in se
qz ad eētiā. sed talis vsus i-
peditur ex defectu materie. qz
talib; ecclesia s;trahit sbditos
vel simplicē vel ad tps. vñ qz
rū ad h; privati sūt vsū clauū.

Quid opet vsus clauū? Rñ
fm Tho. et pe. ubi s opat istrāli-
ter disponēdo ad grāz et iustifi-

cationē. nō autē principaliter
7 immediate ipsam gratiam 7 iu
stificationē efficiendo qz hoc ē
soliū dei. Sed sicut ad mūda
tionē originalis i baptismo va
let ablutio. ita ad emūdatiōē
actualis valer' absolutio.

Qualiter per clauēs sacēdo
tes dicantur soluē vel ligare?
R' deo secundum Ray. Tribus
modis. primo ligant 7 solvunt
.i. ostendūt aliquem ligatū vel
solutū a deo. Vñ dñs. Lu. i. 7.
leprosos p se prius mundauit.
deinde ad sacerdotes misit q'
rum iudicio ostenderēt mūda
ti. secūdo solvunt qñ a peccō sa
cramentaliter absolūt 7 ligāt
ad pñiam peragendam. Vnde
Leo papa. Christus hanc pre
positis ecclesie tradidit ptāre:
ut confidentibus pñie satisfac
tionē darent 7 c. de pe. di. i. mlt'
tipler. tertio ligāt vel solvūt p
excoicationē. Et ad istos omēs
modos pōt cōuenire illud. Qā
cūqz solueris super terram 7 c.
quod locum habet cum sacer
dos iuste iudicat ligādo vel sol
uendo. De qua materia. qz tuz
ad excoicatōz vide s' absolutio
7. i. excoicatio per totū. De ab
solutiōe peccatōz 7 penitentia
vide s' absolutio. 6. 7 infra cō
fessor 7 confessio per totum. 7 i
fra pñia per totum. 7 infra pec

catum per to. Et predictam ex
positionem ligandi 7 soluendi
habes infra sacerdos. §. i.

Clericus primo

Communiter Ad hoc q' q's sit
vere clericus non sufficit q' sit
l'atus nisi hēat aliquē ordinē
clericalem vel saltem primam
tonsuram ab eo q' dare potest.
Tamen q'diu habet solum pri
mam tonsurā vel miores ordi
nes pōt si voluerit d'serere cle
ricatū ut supra apostasia. 4. §.
2. 3. 5.

Clericus ornatus d'z ē du
plici ornamento. i. interiori 7 ex
teriori. Interiorius ornamentum
consistit in virtutibus quibus
debent ēē ornati clerici 7 preci
pue sacēdotes atqz p'lati. ne al
male sedētes i cathedra cathe
dre iuriā faciant. 4o. dist.
multi. Exteriorius ornamētū con
sistit in quattuor. p'rio i' icesu.
ut nō currendo s' moderato 7
equali gressu icedāt. ut sic ma
turitatem et equalitatē icident
mentis. 4. dist. §. vlti. Nec i' so
lo icesu sed etiā qui oculos li
guas 7 omnia mēbra' debent
clerici sub frēo castitat' 7 mo
destie coercere. 6. q. i. ex meri
to. 32. q. 5. nec solo. 2. in habitu
ut non deferant vestes incisas
7 lingulatas: neqz uarij colōis

nec rubeas neq3 uirides. neq3
nimis lōgas neq3 breues. Itē
neq3 d serico s3 d lana n̄ nimis
p̄ciosa uel uili. 4. i. di. §. i. Et p̄
cipue i hitu debet se cōformar
q̄tū possūt illi int̄ quos uiuūt
sēuata sp̄ honestate. ar. di. 4.
§. erit. 7. di. 30. si q3 uiroz. Et
nota q̄ ex cā timor̄ pegrinatō
nis. uel alia simili licitū ē cleri
co hitum trāsformar. 2. i. q. 4.
epi ex. d. vi. 7. hone. cle. cleri. 7.
q̄cūq3 aut̄ cleric⁹ uirgata uel
ptita utit̄ ueste publice sine cā
si bñficiat⁹ est suspēd⁹ a fructu
um pceptiōe p̄ sex mēses. Si. n̄
est bñficiat⁹ 7 ē i sac̄. citra sa
cerdotiū. p̄ idē tps est inhabilis
ad bñficiū obtinēdū. Si habz
dignitatē uel bñficiū cum cu
ra uel est sacerdos aut religio
sus est suspēd⁹ p̄ annum a bñ
ficio 7 p̄ idē tps est inhabilis
ad obtinēdū q̄cūq3 bñficiū
ecclesiasticū. ut in cle. qm̄ d. vi.
7 ho. cle. 30. cōsistit clericorū
ornamētūz exteri⁹ i cibo de q̄
uide. i. gula p̄ totum. 4. i. potu
de quo. i. ebrietas. §. 3. 7 infra
sobrietas. §. p̄. 7. 2.

3 **C**leric⁹ h3 deferre rasuraz
in modū corone supra. 7 tonsu
ram capilloz ab infra. Cui⁹ ra
tione assignat tho. in. 4. sen.
di. 24. quia corona est signū
regni 7 p̄fectionis cū sit circu

laris. Illi aut̄ qui misteris ap
plicant̄ adipiscuntur regiaz dī
gnitatez 7 perfecti in uirtute ei
se debēt. Competit etiā eis s3
tractio capilloz ex parte su
periori. ne mēs eorū tēporali
bus occupationibus a cōtem
platione diuinorū retardetur
7 ex inferiori per tonsuram ne
eorum sensus tēporalib⁹ ob
uoluatur. Cōuersi etiā ronden
tur prop̄ renūtiatiōnē tēpo
raliū: sed nō radunt̄ q̄a non oc
cupant̄ diuinis ministeriis in
quibus oportet eos dīna mēte
contemplari.

In conuiuio clericorū sūt p̄
cipue sex obseruāda que habē
tur. di. 44. cōuiuia. Ut uide
licet uita ab̄iectum non mōdea
tur. ut presētes non irrideātur
Ut inania secularium non f̄
citentur. Ut uerba sacre lectio
nis legant̄ 7 non audiant̄. Ut
cib⁹ non nisi ad sustentatiōnē
sumatur. Et ut in principio 7 i
me laudes deo referant̄. hec
ibi. 7. c. pro reuerētia.

Cleric⁹ d3 i bñficio f̄sident̄ 7 i
eo sua officia iplēt. Et illi q̄ nō
iplēt s3 uoluptatib⁹ uacāt̄ fm̄.
Al. nihil hnt̄ iur̄ i reb⁹ eccle
siasticis. 7 si recipiunt̄ tenent̄ f̄
stitue. Reddit⁹. n. ecclesiāz sūt
stipendia fuiturū. un̄ 7 iura in
dixerūt clericis p̄sonalē f̄sident̄

tiaz que tñ i mult' casib' pmit
tunt absētiāz cōtinue: uel ad tē
pus. Tame qd sit de foro cō
tentioso uidet sufficere ad salu
tem si ipe sua cura 7 ipēsis pro
uidet q ecclesia decent officie
tur 7 popul' sufficiēt regat 7
ipe honeste uite 7 morū bonū
exēplū subdit' oñdat 7 iterduz
p se ad locū accedat. 7 de p̄dic
tis certificat. 7 qñqz p se offici
um exoluat. Tut' tñ est si p se
cōtinue faciat. Reliqua uide. i.
f̄s̄idētia. De trāsiu. clericor' d
ecclesia ad ecclesiā uia. i. trāsiu'

Clericus. ii. f. q. cle/
rici a q
busdā actib' secularibus
sūt remoti. Nō. n. debent intē
dere negotiatiōi de reb' uen/
dēdis 7 emēdis 7 h' ex. ne cle
ri. uel. mo. c. p. 7. 78. dist. for
nicari: De hoc. i. negotiatio. §
2. 7. §. antepe. Itē nec questiōi/
bus i iudicio seculari etiā si bñ
ficiū nō habēt dūmodo sint in
sacr' siue etiā sint in minorib' 7
habeāt beneficiū 7 hoc nisi
q se 7 miserabilibus psonis. ex.
de post. cap. p. 7. 86. dist. pue/
nit. uel nisi suam uel suorum
iniuriā prosequatur. 4. q. 6. om
nibus. Item nō possūt suscipe
re gubernationes alienarum
rerum seu procuraciones alie

norum negotiorum. Bene au
tem possūt suscipe tutelas a le
gibus impositas. sed 7 curam
orphanorum 7 uiduarū que i
defensē sunt. Et etiam de licē
tia episcopozū gubernacula ec
clesiasticarum rez ut in dicto.
c. puenit. Et uide. i. tutelā. §. 2.
7. 3. An uero cleric' possit exer
cere aliqd artificii uel culturā
possessionuz 7 hui' uide. i. ne/
gotiatio. §. re. Et an possit exer
cere officium tabellionatus. ui
de infra tabellio. §. 2.

Clerici non debent mistra
re in taberna nec in ea come/
dere uel bibere nisi causa ne/
cessitatis in peregrinatione. 4
distin. nō oportet. p. 7. c. nul
li. 7. c. clerici.

Clerici qui relicto clericali
habitu portant arma. si tertio
moniti nō deponūt p̄dunt pri
uilegiū clericale extra de len.
exc. in audientia. Similiter eti
am si non sunt moniti 7 inimis
cent se tyrannidi 7 enormita
ti extra de sen. excom. cum nō
ab homine possunt tamen ar
ma portare modo quo dicitur
supra bellum. 2. §. primo.

Clerici goliardi aut buffices
si hoc per annum exercuerint
carent priuilegio clericali. Et
codem modo si minori tempo
re admoniti non destiterint

E 4

eē d. vi. 7. ho. cle. clerici. li. vi:

Clerici qui carnificiū macel
lariorū. seu tebernarioꝝ offiū
publice faciūt si tertio mōitū. nō
dīstāt seu relumant: 7 si sūt cō
iugati p̄dūt p̄uilegiū clericale
Non cōiugati uero q̄ cedūt ut
laici p̄dūt in p̄sonis. q̄z diu h^o
agunt. De uita 7 hono. cle. cle
rici li. vi. diocelais. in cle. eo. xi

Cleric^o iugatus si contra
xit cum unica 7 uirgine 7 defe
rat tōsurā 7 uestes clericales
retinet p̄uilegiū clēicale i duo
bus. i. q̄ percutiēs eū est excō
municat^o. 7 q̄ nō pōt dīstīngi
nec cōdemnari a iudice secu
lari nec ciuilit. nec criminalit^r
In ceteris uero nō retiet. Itē
si nō defert tonsurā 7 habitū
i nullo retinet. eē. de. cōiu. cle.
li. 6. Quō cleric^o potest iudex
esse uel iudicare. i. iudex. 2. §.
p^o. 7. 6. Et p̄ quos actus cleri
cus i minorib^o p̄dūt p̄uilegiū
clericale uide supra apostasia.
4. §. pe. 7. ult. et que negocia
clericis sūt interdicta. i. nogo
ciatio. in trib^o ultimis. §.

Clericus 3° scilicet
q̄z tū
ad cohabitationē mulie
rum 7 honestatez. Clerici nū
q̄z nō debent habitare cū mu
lieribus. dīf. 32. hospitoliū. 7.
dīf. 81. legitur. Nam cohabita

tio est aliquādo adulterij occa
sio. i. 8. q. 2. diffinim^o. Exceptū
tur mī soroz amitta niatertēa
Et generaliter per lineā trans
uersalem omnes cōsanguinee
que sūt. i. secūdū gradū. ar.
dīf. 81. cū omnib^o. S3 p̄ lineā
ascendētū 7 descendētū usqz
ad q̄rtū gradū. ar. ex. de cōsā.
7 affi. nō debz. 7 dīf. 32. in. eē
xit. 7 dīf. 81. cū omnib^o. 7. cap.
uolumus. Et est ratio quia in
istis sedus naturale nihil per
mittit seui criminis suspicari.
eē. de. coh. cle. 7 mu. a nob. eē
d̄ p̄sumpt^r. cū in uenenture. Et
hoc intellige nūi haberēt secu
pedisseqz uel alias mulieres
suspectas. Porro et cum pri
us dictis clericus nō d3 babe
re imoderatam familiaritatē
ne contēptibilis habeatur. 33.
dīf. q̄rundā. Possūt etiā ultra
predictos gradus habitare. si
essēt antique 7 nō suspecte. dīf.
81. femial 7 i p̄dicto. c. in dīxit
in fi.

Utrū clericus incontīnēs
7 fornicariū sit suspensū 7 d̄
beat in officiis euitari. Rñdeo
Quilibet pro mortali peccato
est suspensū quo ad se. tamen
talī non est suspensū quo ad
alios. nec d3 in officiis euitari
nisi si peccatum est notoriū
ut qz damnatus est de illo. aut

sponte confessus est in iure. ut
euidētia facti que nō pōt aliq
tergi uerfatōne celari. ut puta
quia mulierē multū suspectaz
tenz publice. aut quia apparēt
inde argumenta gradientia su
per terram. c. de coha. cle. 7.
mu. quesitum. Et de hoc hēs.
i. fornicatio. §. 2. Et ibi de per
cūa clerici qui duxit uxorem
§. 3. Utrū aut a fornicario lice
at accipe sacramēta. habetur.
infra ordinatus prio. §. 3.

Clericus. iiii. ^{quātū}
^{ad bo}
na tēporalia. Utrū cleri
ci possint habere propriū. Rñō
Sic. i. q. epi. Et si qua capitū
la inueniātur cōtraria. intelli
gi debēt secūdū statū primiti
ue ecclesie. quādo nihil propri
um possidebāt. uel de religio
sis q renunciauerunt propriis
Et tamen sicut ait Tho. secun
da secūde. q. 185. Clerici non
sic debent propriū possidere
ut dum curant propria defec
tum faciant in his que perti
nent ad cultum diuinum.

2. **U**trū clerici possint facere
testamentum uel donationez
inter uiuos. Rñō si habēt de pa
trimonialibus uel que sibi ad
uenerūt aliūde puta ex succes
sione uel donatiōe facta psōe
non itūtu ecclesie. uel de illis

que ipsi sibi p scripturā uel h
modi artificiū licitū quisierūt
indubitanter pnt de his facer
testamentum uel etiam dona
re. i. q. 3. c. p. 7. 2. c. de testa.
ad hec 7. c. quia nos. Et hec e
tiam habēt locū si clericus sit
in ptate patris uel aui cōstitu
tus. l. de epis 7 cle. Aūf. pres
byteros licet in aliis psōis se
cus si ut. i. peculū. De rebus
aut ecclesiasticis mobilibus 7
imobilib⁹ n pōt clic⁹ testari: sed
p̄t d̄mobilib⁹ 7 fructib⁹ pcept⁹
i egritudine cōstitut⁹ dū tamē
sit cōpos mētis cōferre paupi
bus 7 religiosiis locis 7 his q
sibi honeste seruiuerunt ut d̄cō
c. ad he 7 c. de testa. relatus
7. De cōsuetudine tamē clerici
alicubi testātur de fructibus:
7 reb⁹ mobilib⁹ ecclesie acqsi
tis. tamē de iure contra est ut
in predictis capitulis 7 iurib⁹
Quis succedit clerico ab i
testato: Rñō. In bonis acquisi
tis p ecclesiā succedit ecclesia
sz in aliis succedūt cōsaguinei
secūdum ordinem iuris. quib⁹
deficientib⁹ succedit ecclesia.
i. q. 5. c. fi. extra de succe. ab i
te. prio. 7. 2. c. cū dilectus. i. fi
Et de hoc casu habes diffusē.
infra successio. §. 2.

Quid si nescit utrū res fue
rit ecclesie uel psone. Rñō. Pre

sumuntur omnia et ecclesie.
sit tamen constat cum habu-
isse res que non erat ecclesie:
sz perione: et dubitat de quibus
plumitur pro eo qui est in pos-
sessioe rei de qua est qstio. un-
de si post mortem ecclesia in-
uenitur i possessioe. heredibus
incubuit probatio. sz si heredes
sunt i possessione probabit. eccle-
sia. ar. ii. q. 4. c. p. et q. 5. c. p.
in fin. et si si possessio est omni-
no confusa vel probatur uide.
infra successio. §. 2.

¶ Atque clerici siue plati qui
bona ecclesiarum consumunt i us-
illicitos sint raptores. Respō-
deo fm Ray. Clerici qui consā-
guineis aut potentib⁹ diuitib⁹
meretricibus. histrionibus. et
similib⁹ bona ecclesiastica pau-
peribus debita tribuūt raptor-
es sunt quia quicqd habet pau-
perū est. i. 6. q. i. c. fi. Nam pau-
peribus debetur. Un tales cle-
rici tenentur ad restitutionez
oium pauperib⁹. vel in utilita-
tem ecclesie. ii. q. 2. gloria. et c.
et si illi. Et peccāt mortali nō
solū ga pauperibus subtrahūt
sz etiā qm turpib⁹ personis tri-
buūt. 68. dis. 4. venatoribus
et c. donare. Et q dictū est de
cōsanguineis. itelligēdū est fm.
Gul. qn datur eis non ut pau-
peribus sed ultra statū cōditio

nis eoz. Simile ponit pz no.
secūda secūde. q. 185. de epīco
pil. Dicit. n. q si distincta sit bo-
na que debent in usum eccle-
sie ab his que sunt pauperibus
et ministris erogāda et aliquid
ep̄s sibi retinuerit de his que
pauperib⁹ erogāda sunt vel in u-
sum ministrorū vel in cultū di-
uinum expendēda. nō est dubi-
um q mortali peccat et ad r-
stitutionē tenetur. De his aut
que sunt sp̄tiali uo usui depu-
tata peccāt si imoderata sibi r-
tineāt et aliis non subueniāt sic
requiritur debitū charitat⁹. Si
uero predicta bōa nō sunt disti-
cta eoz distributio eius fidei
cōmittitur. Et si quidē i modū
co deficiat aut superabundet.
pōt hoc fieri absqz bone fidei
detrīmento. quia nō pōt homo
in talibus punctali accipere il-
lud qd fieri opōtet. Si uero sit
multū excessus non pōt latere
unde dicit bone fidei repugna-
re. Et ideo nō est absqz pecca-
to mortali. Et idem iudiciū est
de bonis alioz clericorum ut
pōt idē Tho. i quodā quolibz
¶ Clericus siue prelatus tene-
tur de bonis ecclesie sue amis-
sis sua negligētia dolo uel cul-
pa siue lata siue leui. Notat. ex
de offi. archi. ea. q. 3 de hosti.

¶ Nunquid clericus qui habet

sufficiens patrimoniu potest
vivere de bonis ecclesie. Rñdeo
fm Al. Si deservit ecclesie po
test vivere de bonis ecclesie e
ius sed si nō deservit vel i hma
los usus expēdat mortalit̃ pec
cat. Lon. Host. Simile. i. deci
me. infra. §. pen.

S An qui male recipiūt a per
sonis ecclesiasticis teneātur ad
restitutionez. Rñdeo fm Ray.
Fornicarie ⁊ hui⁹ mōi turpes
psone tenētur restituere ipi ec
clesie. nisi forte eis fuerit datū
cā eleōsyne i summa necessitate
quia tūc fuit debitū. 86. dis pa
sce. Idē Host. Divites vero ⁊
potētes qui recepūt per fran
des minas ⁊ iportūitates ⁊ h⁹
tenentur. ⁊ clericus qui dedit
redimēdo uerationē suā excu
satur ex. de simo. dilect⁹ p⁹. Si
vero nō sūt data propter predi
cta sed propter aliā neciam ul
honestā causā ut ratione hospi
talitat⁹ aut elyne non tenētur
ar. xi. q. 3. quoniā multos. 42.
dis. quiescamus.

? Idē dicēde si erāt bene meri
ti ⁊ honesti viri presertim quia
iam impenderent ecclesie ser
vitium defendēdo vel patrocini
um in causā prestādo aut ele
mosynas conferendo ⁊ huius
quia talibus ecclesia tenetur r̃
prebēdē. i. q. 2. quicūqz suffra

gio ⁊ c. ecclesiasticis. S; si de
beat fieri r̃stitutio cui fiet. 8. o.
qn nō turpit̃ dederit l; tiore l
h⁹ mōi, restituet̃ eidē q dedit.
Al. auctoritate superior⁹ pueret̃
i utilitatē ecclesie vel paupib⁹
erogabit̃. ar. i. 7. q. 4. si qs in
atrio. Sat⁹ cō. Tho. secūda se
cūde. q. 72. De fructib⁹ bñfi
cior⁹ habent̃. ex. s. bñficiū. 2. p
torū. Cleric⁹ nō d; r̃cipe eccle
sia de manu laici ut. i. ecclesia
p⁹. §. pe. Cleric⁹ an debeat iura
re corā laico uidē. 22. q. ulti. nul
l⁹. Et hēs ibi q non p̃sumat iu
rare i manibus laici.

Coadiutor quō ⁊ qñ
ep̃s assue
re possit coadiutorē vide
i. vitiat⁹ corpe. §. 2. i. fi. ⁊. §. fia.

Cognatio triplex est
cognatio.
quedā carnalis que dicit̃
cōsanguinitas. quedā spiritua
lis que dicit̃ cōpaternitas vel
cognatio spiritualis q̃ ex cōpa
ternitate procedit. qdā legal q̃
dicit̃ adoptio. Iste cognaticel
multipliciter ipediūt m̃imoi
um. Et ideo de is require. i. i
pedimētū. §. 6. ⁊ 7. ⁊. s. adop.

Comenda eccle.
Talis comenda non po
test fieri nisi per modū qui d̃r
sup̃ beneficiū. p⁹. §. 3. in fi.

Committere ^{alteri}
^{vices}
suas regre .i. delegare ⁊
i. uicari⁹ ⁊ i. cōfessor p⁹. §. pe. ⁊
antepe.

Commodatum
Commodare est alicui⁹ rei
ad aliquē certū uisū gratuita
concessio. nam si merces iter
uenit nō est comodatū s; loca/
tio uel ali⁹ contractus inomi/
nat⁹. sed Host. ⁊. Soff.

2 **Commodari** pōt ⁊ ei comoda/
ri q pōt ⁊ cōtrahē. uñ nō solū
prelat⁹ pōt commodari ⁊ ei com/
modari. s; etiā Econom⁹ q; is
cōtrahē potest. x. q. 2. hoc ius
pōt rectū. Porro si pupill⁹ cō/
modet nō est obligatus. s; ali/
us ei obligat. ff. de acti. emp.
⁊ uē. l. iulian⁹. §. antepe. . Pos/
sumus ēt commodari non solum
nostra s; etiā aliena que possi/
demus. ff. cōmo. l. comodare
⁊ l. ita. Nō tñ licet nob cōmo/
dare ea que nob sunt comodati/
ta tñ ad usū nostrū ut. i. §. 4.

3 **Incomodato** debz restitui
res ipa. dis. i. ius aut naturale
Nec pōt restitutio pretextu ali/
cuius debiti retineri. C. cōmo.
l. fin. Et non deteriorata ut .i.
Depositum. §. antepe.

4 **Quid** si comodauit tibi rem
ad certū usū ⁊ tu uteris ad ali

um. puta comodauit tibi equu
usq; ad certū locum ⁊ tu pro/
cedis ulterius: uel comodauit eū
ut duceres ad uillā ⁊ tu duxi/
sti eū ad bellum uel rē quam
tibi comodauit comodasti alte/
ri. Rñdeo In omnib⁹ predictis
furtum cōmittitur nisi quādo
comodatari⁹ credebatur domi/
num permissurū ⁊ erat iusta
causa credendi. ff. de furtis. l.
qui re. Itaq; si in dictis casib⁹
res p ut uel deteriorata est ille
qui comodatum recipit. indu/
bitanter tenet ad restitutioē.

S; nūquid aliter comoda/
tarius tenet si res perit uel d/
terioratur. Rñdeo Distinguen/
dus est q; si quis accepit com/
modatum gratia sui tñ ut fre/
quenti⁹ solet fieri ipse tenetur
d dolo ⁊ culpa siue lata siue le/
ui siue leuissima. c. eo. c. unico
q; in talib⁹ talē diligentiam q̄
lem i rebus suis debet adhibe/
re. Nec hoc etiā sufficit si res
diligenti⁹ custodiri potuit. ff. d
ac. ⁊ ob. l. i. §. is. quoq; cui. de
cāu vō fortuito qui nō accidit
culpa sua. nō tenet ad rēstōnez
nisi interuenerit pactū uel mo/
ra. s. restituendi. ut in dicto. c.
extra q; si comodatum fuisset
factum gratia dantis tantum
vbi gratia. Comodauit uxori.
ut ad me ornatioz duceretur.

rue comodarius non tenet
nisi d dolo tñ ut. ff. eo. ut ceto
Si vero comodatus fuerit gra
vtriusq. tñ tenetur solū d do
lo et lata culpa. ff. eo. in reb. pri
mo responso ad fi. Idem dicit
Hosti. ut p3 in dicta. q. 21.

Commodas tenetur como
datario si ei scienter commoda
vit uasa vitiosa propter quam
cām vinū et oleum effusū est. ff.
eo. l. in reb. Itē si añ tps reuo
cavi comodatū. ff. e. i. comodato

Compaternitas

Require. i. impedimentum. 6.

Communicare id
est corpus christi sumere. Qui
libet fidelis postq3 ad aīos di
scerionis pervenerit cōicare
tenetur saltē in pascate. nisi de
psilio proprii sacerdotis. et pro
pter aliquā rōabile cām ad tps
abstineat. extra de pen. et re. c.
ois. Sed q3tū etatis cōicās d3
hñe. vide. i. §. penultimo.

2 **Q**uicūq3 cū pscia peccī mor
talis ad cōionē accedit. peccat
mōtalit. i. Cor. xi. Qui mādu
cat idigne. iudiciū sibi mandu
cat. Et hoc ipm ponit Tho. in.
4. di. 9. et addit sic q3 aliq3 sit
a peccato oio imūis nō pōt pro
certitudie sciri. i. Cor. 4. Ni
hil mihi psciū sū. sed i hoc in

stificatus nō sū. Pōt tñ de hoc
haberi aliqua coniectura pre
cipue per. 4. lig. sic dicit Ber.
prio cū quis vbo dei devote au
dit. ut Joā. 8. Qui ex deo est v
ba dei audit. fō cū quis ad pro
ptū ad bñ agendū se inveni. q3
probatio dilectōis exhibitio ē
operis. ut dicit beatus Grego.
3. cū quis a peccatis abstinen
di in futurū propositū h3. 4. cū
de preteritis dolet. q3 in his
vā pñia secūdū Greg. consistit.
vñ si aliq3 p huiusmodi lig facta
diligēti discussione sue cōscien
tie q3uis forte nō sufficienti ad
cōionē devote accedat aliquo
peccato mortali. in ipso remanē
te quod eius cognitionē pterfu
giat nō peccat imo mag3 ex vi
sacri peccati remissione cōlegē

Nō sufficit volēti cōicare q3
sit solū pñt3. imo si h3 copiam
sacerdotis q3 cū possit absolue3
peccat sine pñssioe cōicādo. Si
vō nō h3 copīā. tñc si iminet ne
cessitas cōicandi vel celebran
di ut q3 tñt scādālū populi. vel
iā icipit misteriiū sacri. vel ali
q3 ifirm3 amittit loq3lā et ē i pro
posito pñtēdi q3 cit3 pōt non
peccat cōicādo hec pe. et Al. Si
mile Tho. i. confessio. 2. §. 5. et.
Ray. i. missa. §. 8.

Quāvis exñti i peccō nō liceat
cōicare. ut dictū ē §. 7. viden

do tñ corp⁹ christi si peccat. At
tñ si interdū pp hūilitatē abstinē
at a uidedo laudād⁹ ē s3 Tho.
i. 4. di. 9. Con. Al. dicē q⁹ pec
catō: nō d3 videre multo aspec
tu sed eo vilo percutere pectus
qñ nō sit dign⁹ ei⁹ aspectu. Ne
retici vō secūdu eūde3 Tho. ar
cedi sūt oīo a uisione. Similit^r
non peccat quis tangendo: cuz
timore 7 reuerentia corp⁹ chri
sti ut q⁹ erigit hostiā de terra 7
huiusmodi. Aliter peccat^r ut dic
Imm.

Nox nocturna pollutio ipe
diat cōtionem seu celebrationē
82° fm Tho. in. 4. di. 9. q. 4.
arti. 2. Ad hoc ut hō digne ad
sacm eucharistie accedat: tria
requirunt. primo. n. requirūt q⁹
mūditiā conscie nō nisi per pec
catū tollitur. sō requiritur ele
uatio mentis ad deū per actua
lē deuotionē. 7 hec interdum si
ne peccato auittitur ut p⁹ men
tis hebetudinē vel occupatōez
aut euagationē. tertio mūditiā
corporalis. unde 7 celebrātes l^r
etiam tractantes aliquod sacra
mentum propter reuerentiam
lauant manus. Itaq3 primo et
principaliter peccatū impedit.
secūdo indeuotō seu hebetudo
mentis. tertio corporalis imun
ditiā. Et hec tria qñq3 pcurrūt
in aliqua nocturna pollutione

qñq3 duo ex ipis. qñq3 vñū tñ
Et secūdu hoc hō mag⁹ vel mi
nus ipedit. 7 iō distinguēdū est
de pollutione q⁹ pōt multipliciter
contingere. 7 primo quidē con
tingit ex sola dispōe nāe 7 non
ex precedēti cogitatōe 7 tñc nō
ē signū alicuius peccati sed pōt
hebetudinē mētis iducē si lūm^r
cū imagiatōe ptingit. Immun
ditiā vō corporālē h3. 7 iō si ne
cessitas vel deuotio exposcat nō
ipedit. precipue qñ sine imagi
natōe accidit. tñ si pp reuerenti
am quis abstinēat laudādus ē.
qñ talis dispō nō ē perpetua. se
cūdo vō pōt ptingē ex pcedēti
cogitatōe. Et h^o dicēdū ē q⁹ co
gitatio huiusmodi turpiuz. qñ
q3 pōt eē sine pccō sicut cū ē co
gitatio tñ. uel cū q3 disputādo
de talibus o3 q⁹ loquens cogi
tet. Aliqñ ē cū pccō veniali scili
cet qñ cogitatio ptingit ad effe
ctionē: 7 in sola delectatione fi
nitur sine vilo deliberatiuo cō
sensu. Qñq3 at ē mortale. s. qñ
cōsēsus adiūgit. 7 q⁹ cogitatio
talī de propīquo ē delectatō et
delectatōi pscūs. iō i dubiuz v
ti pōt. utz sequens pollutio ex
peccato acciderit: uel n. 7 an ve
niali vel mortali. Qñ g^o sic du
bitat de pcedēti cōsensu: oīo. ab
stinēdū ē. Si at nō dubitat sed
expse inēiat quis pscūs non pre

cessisse et necitas urgeat. aut si
aliq̃ porio: cā pōt accedē. aut
ē celebrare. q̃ si cā aut necitas
nō sit et tam celebrat: nō peccat
mortalit̃ sed uenialit̃: meli⁹
tū ē abstinere p̃p reuerētiā sacri
Tertio pōt cōtinger̃ ex cibo l̃ po
tu pcedēti. et tūc idē est iudiciū
sicut ex illa pollutōe q̃ ex turpi
cogitatōe processit nisi i tūc q̃ n̄
ita de facili p̃git peccare mor
tali⁹ in susceptiōe cibi sic i cogi
gatōe turpi. q̃rto pōt p̃ger̃ ex
illusionē. et qdē si illusionis cā i
nobis p̃cessit: idē est iudiciū qd
de cogitatōe pcedēte. Si au
tē i nobis cā nō p̃cessit immo
poti⁹ contraria cā et frequēter
accidit et precipue in dieb⁹ in
quibus quis communicare de
bet signum est q̃ diabolus ho
mini fructum eucharistiē aufē
re conatur. unde in tali casu cō
sultum fuit cuidam monacho.
ut in collationib⁹ parum legi
tur q̃ communicaret. et sic dia
bolus videns se non posse con
sequi intentum ab illusionē ces
savit. Generaliter tamen quia
causā ex qua contingit non po
test ita percipi de facili. tutius
est semper abstinere nisi neces
sitas incumbat. sed debet absti
nere usque ad. 24. horas quia
in tali spatio natura que per cō

poralem immunditiam et mē
ris hebetudinem fuerat deor
dinata. reordinatur

Corpus christi a ieiunis tan
tū debet percipi. 7. questione
.i. nihil. de cons. distinctiōe. 2.
liquido. Quod in reuerentia tā
ti sacramenti institutum est ut
si propter necessitatem immi
nentis mortis. ne contingat si
ne viatico ex hac vita transire
Est tamen sciendum q̃ duplex
est ieiunium. scilicet nature et
ecclesiē. Ieiunium nature est
quod importat priuationem cu
iuscunq̃ preassumpti per mo
dum cibi uel potus: et tale ieiū
nium requiritur ad hoc sacra
mentum recipiendum. Nec re
fert utrum aliquid nutriat uel
non. aut per se aut cum alijs. a
ut cibi aut etiam medicine in
quācumque parua quanti
tate. dummodo sumatur per
modum cibi uel potus non sli
cet hoc sacramentum accipere
Reliquie tamen cibi remanētis
in ore si cāliter transglutiant̃
n̄ impediūt sūptionē huiusmodi
sacri. q̃ n̄ transiūt p̃ modicū ci
bi et potus. sed per modū salu
ue quod vitari non potest. Ali
ud est ieiunium ecclesiē quod
instituitur ad carnis macerati
onē. et tale ieiunium non soluit

per p̄dicta. q̄ non multum nu
trunt sed magis ad alterandū
sumūtur. Porro ecclesia diem
naturalem incipit a mediā no
cte. 7 ideo si post mediā noc
tem aliquis sumpsit aliquid p
modum cibi vel potus. non po
test ea die hoc sacramētum su
mē. potest v̄o si añ mediā noctē
nec refert utrū post cibum vel
potum dormierit: aut etiam di
gestus sit q̄tum ad rationes p̄
cepti. Refert autē q̄tum ad per
turbationē mētis quam patiūt
homines propter insomnitatē
vel indigestionem ex quibus si
mens multum pturbetur ho
mo redditur ieptus ad sūptio
nē huius sacramēti. hec Tho.
i. 3. parte. q. 80. Dubius occur
res sup̄ sumptione a ieiunis. vi
de. i. eucharistia. 3°. §. 6. in fine

Utrum post factam cōionē
liceat statim comedē? R̄nde
secundum Tho. secunda secun
de in. 3. parte. q. 80. In suscep
tione huius sacramenti requi
ritur magna deuotio que q̄de
magis ip̄editur propter prece
dentia q̄ propter sequentia. et
ideo magis ē institutum q̄ hōi
nes ieiunēt ante sumptionē q̄
post. Debet tamē eē aliq̄ mōa
iter sumptionē eius 7 reliquos
cibos. vnde 7 in missa oratio q̄
tiaz actionis post cōionem di

citur. 7 qui cōicant suas priua
tas orationes dicunt.

Duo sunt modi manducan
di corpus christi secundū Au
gu. vnus sacramētalit. 7 sic bo
ni 7 mali edūt. Alius spiritali
ter. 7 sic soli boni manducant q̄
in vnitāte christi 7 ecclesie quaz
hoc sacramentuz significat ma
nēt. hec magister. 4. sē. di. 9.

Interdictus suspensus etcō
municatus etiam iniuste cōica
re non debz. q̄ in talibus ē de
fectus rei sigte. s. vnitās corpo
ris mystici secundum Pe.

Utrum actus coitus matrio
nalis impediat a cōione? R̄ se
cūdm Tho. in. 3. parte. q. 80.
Coitus cōiugalit si sit sine pec
cato. puta cā prolis generāde
vel causā reddendi debitū non
aliter impedit nisi sicut dictum
est de pollutiōe nocturna que
accidit sine peccato. s. propter i
mūditiam corporalem 7 mētis
distractionem. In tali ergo ca
su ut dicit beatus Greg. iut suo
iudicio relinquendi. Sed q̄ vo
luptate dominante coniugi mi
scetur prohiberi debet ab hoc
sacramento. 33. q. 4. vīr cum
propria. Et secūdm Al. etiā post
factam cōionē non licz eo die
debitum exigere nec etiā era
ctū reddē. nisi cum difficultatē
sed tamen contrarium n̄ puto

esse mortale.

1 / **¶** Atque imunditia pure corporalis impedit coniunctionem? & o secundum Thoma in 4. di. 9. Cum iste cibum non sit corporis sed mentis. magis in eius sumptione consideranda est imunditia mentis quam corporis. et ideo distinguendum est de imunditia corporali: quia si sit perpetua siue diuturna tunc nullo modo propter hoc aliquis abstinere debet: ne propter imunditiam corporis perdat fructus mentis. sicut accidit in leprosis et patientibus fluxu sanguinis vel semis. Si autem sit temporalis et facile purgabilis. tunc si aliquis sit in mente bene dispositus: sumere non prohibetur. quousque possit ad temporalis laudabiliter abstinere propter reverentiam tantum sacri. dist. 5. ad eius. De sacerdote autem leproso utrum possit celebrare. vide. i. leprosus. §. si.

1 2 **¶** Atque deat homo corpus christi frequenter sumere? & ideo secundum Thoma in 4. di. 12. Ea que in hoc sacro geruntur habent similitudinem cum his que accidunt in corporali nutrimento. quod non fit quasi continua deperditio naturalis humoris per actionem naturalis caloris et exercitium laboris. ideo oportet frequenter corporalem cibum assumere ad restorationem partive deperditionis: ne perditio con-

tinua mortem inducat. Similiter autem ex concupiscentia inara et occupatione circa exteriora. fit deperditio fervoris et devotionis secundum que homo in deum colligitur. unde oportet quod pluries deperdita restaurentur ne homo totaliter alienetur a deo. Sed tamen semel in anno sumere necesse est. ut. §. §. primo.

1 3 **¶** Sed utrum qualibet die sit communicandum? & ideo secundum Thoma in 4. di. 12. In recipiente sacramentum ista duo requiruntur. scilicet desiderium coniunctionis ad deum quod facit amor. et hoc requiritur reverentia sacri que ad donum timoris pertinet. Primum incitat ad frequentiam sacri huius quotidianam: sed secundum retrahit. ideo si aliquis experimentaliter cognosceret ex quotidiana sumptione fervorem amoris augeri et reverentiam non minui. talis deberet quotidie communicare. Si autem sentiat reverentiam minui et fervorem non multum augeri. deberet interdum abstinere ut cum maiori reverentia et devotione postmodum accederet. unde quantum ad hoc unusquisque reliquendus est iudicio suo.

¶ Atque liceat communicare pluries in die? & ideo secundum Thoma in 4. di. 12. non nisi semel ut saltem quousque tamen ad unum diem repetatur unitas

dominice passionis. et ut q̄stū
ad aliquid reuerentia exhibea
tur sacro. Sacerdos at̄ qui nō
solum pro se sed ⁊ pro aliis ce
lebrat cū sit persōa publica ne
cessitate cogente pōt pluries
in die celebrare. ut infra missa
.s. r.

15 **A** quo quis debet recipere
cōmuniōis sacm̄? R̄ndeo a propo
sacerdote uel eius superiore si
ue alio de eius lnia. Si q̄s vō
religiosus absq̄ lnia proprii
sacerdotis speciali alicui daret
incurrit excoicationē de quo s̄
absolutio. primo. s. 3. circa me
dium. q̄ si sacerdos proprius
malus sit an possit ab eo recipi
habes s̄ clericus. 3. s. 2. ⁊ infra
ordinatus. primo. s. 2.

16 **A**trū sacerdos possit dare
corpus christi ei quem scit eē i
peccato mortali? R̄ndeo secun
dum Tho. in. 4. di. 9. Si pcc̄s
est occultū. puta per confessio
nē nel al̄ secrete scitū ⁊ ille i oc
culto petit d̄ ei negare ⁊ mōe
re eū ne in publico petat. Si at̄
i publico petat d̄ ei dē dare. d̄
confe. di. 2. n̄ prohibeat. Si vō
pcc̄m ē manifestū tunc siue i oc
culto siue i manifesto petat d̄
ei negare. q̄ si dicat se p̄fessum
⁊ absolutū credē ei debeat iud̄
i. p̄fessio. 3. s. r. qui scipit. utruq̄
sacerdos parochialis tē.

17 **U**trum aliquo cā possit da
ri hostia non consecrata loco
consecrate? R̄ndeo secundū
Tho. in. 4. di. 9. In nullo ca
su. tū q̄ i sacro vitatis nulla
debet eē fictio: tū q̄ cū mandu
cans adoret quod manducat.
ut dicit Aug. daret sacerdos ei
mām idolatradi. unde ⁊ acre.
dicit in casu plimili. q̄ falsa s̄
abijiciēda remedia que vīs sūt
periculis grauiora. extra de ce
le. mis. de homine.

18 **A**trū corpus christi debeat
dari suspectis de crimine? R̄o
secūdū Tho. ubi sup̄. Triplex
ē suspitio. Quedā uiolēta que
pro facto reputat ut si iueniat
suspectus cū suspecta in eodez
lecto. ⁊ h̄i. ⁊ propter hāc cām
sicut propter peccatū mortale
neganda est cōio ita uidelz q̄
si talis suspitio procedit ex pu
blica fama nō d̄ cōio dari ne
q̄ petenti publice neq̄ secrete
Sed si talis suspitio sit soli sa
cerdoti d̄ dari si petat i publi
co: n̄ aut in occulto sicut an̄ d̄z
est. q̄n̄ crimē occultū sit uel pu
blicū. i. s. i. s. qui est supra ante
proximū. s. Quedā vō suspitio
est probabilis ut si inueniat so
lus cū sola tpe ⁊ loco suspecto
colloquentes et frequent̄ pro
pter hanc ergo non debet dne
gari q̄ pena nō infligitur vbi

culpa ignorat. Quedam ē leuif
ut, si appareat aliqua signa: nō
tamen oīo certa. et prop̄t hanc
etiā negari nō dī.

1 7 **A**ltz corpus christi debeat
dari ad sumendū ad aliquod
experimentū sine prop̄t aliqua
purgationē infamie et h̄i? s̄o
secūduz Tho. i. 3. parte. q. 80.
non qz tales purgationes inhi
bite sūt. extra de pur. ca. ex tu
rum.

2 0 **A**ltz corpus christi debeat
dari histrionib? s̄o deo nō qz
nec diuine maiestati nec eccle
siastice disciplie competit: de
confe. di. 2. pro dilectione. Et i
telligitur de histrionibus q ar
tem illam exercēt illicite. uide
infra histrio.

2 1 **A**ltz corp? christi deat dari
amētib? s̄o s̄z Tho. i. 4. dis.
9. Distinguedū ē. qdā. n. dicūt
large amētes qz debile habēt
mētē. et tñ sūt aliquo? docibiles
eoz q p̄tinet ad fidē et deuotio
nē sacri: et talibus nō oī corpus
christi denegari. qdā vō s̄t oīo
carentes iudicio rationis et isti
si fuerit tales a natiuitate nō dī
eis dari. qz nō p̄t ad deuotio
nē iduci q requir̄ ad hoc sacm
Si vō iciderūt in amētiā post
fidē et deuotionē sacri. tunc dī
eis dari nisi timeat periculum

de vomitu vel de exputōe uel
aliquo huiusmodi. 26. questio
ne. 6. his qui.

2 2 **A**trū sit dandū pueris? s̄n
deo s̄m Tho. ubi supra. pueris
carentib? usū rōnis qui nō p̄t
discernere int̄ cibū corporales
et cibū spūalē nō dī corp? christi
dari. qz ad ipm̄ exigit actuali
deuotio quā tales pueri h̄re nō
p̄t. S̄z pueris. incipiētibus h̄re
discretionē et an̄ etatē p̄fectā.
puta cū sint. x. uel. xi. ānoz pōt
dari si i eis siḡ discretionis et
deuotionis appareant.

2 3 **A**trū corp? christi deat dāi
his q pro crimib? sūt suspēden
di uel decapitādī? s̄o si sūt p̄fēi
si et penitēt nō dī eis denegari.
i. 3. q. 2. c. fi. Multa alia habent
de sacro eucharistie. i. eucharis
tia. prio. 1. 3. et 4. Itē spā
lī circa sacerdotem et missam
infra eucharistia. tertio. et infra
missa.

Conculsio **C**rimē cō
cussionis
est cum quis in officio consti
tutus extorquet aliquid a sub
ditis per metum. aut cum non
uult facē qd tenet nisi data pe
cūia: aut cū aliq̄ officiali ultra
p̄stituta sibi stipēdia pecūiā ex
torq̄t: Et cū qz accusat seu ab ac
cusatōe dīstīit propter pecūiā

2

Et talis ad restitutionem tenet
ei qui dedit si non turpi dedit
al ei in cuius iniuriā data fuit.
.i. q. i. iubemus.

¶ **Condemnatus.**

Utruz condemnatus possit fugē
vel se defendere. vide supra ac
culatus. §. 5.

¶ **Conditio** De conditō
nibus q̄ quā
doq; apponuntur in matrimo
nio vide. i. matrimoniū. s. per
totum. De conditionibus que
qñq; apponuntur in quibūdam
contractibus vide ibidez. §. 5.
Itē de p̄ditōib⁹ que apponunt
in sp̄salib⁹. i. sp̄salia. §. si. 2. i.
ip̄dimētū. i. §. 5.

2 **¶** Si aliqua possessio fuit data
ecclesie ibi aliq̄ app̄sita condi
tione siue modo: ut si aliquid fi
eret. Si non fiat non propter
hoc potest reuocari datio. nisi
sic facta fuerit. s. q̄ cessante cō
ditione vel modo reuocari pos
set. extra de con. appo. uerum.

3 **¶** Si possessio data fuit eccle
sia conditione ne alienet. nun
quid poterit alienari? R̄ndeo
secūdū Ray. Distinguendum ē
Nam si ecclesia cui datū seu re
lictum est habeat alias posses
siones. nō pōt alienari i aliquo
casu. Et sic intelligitur Autē. d
alie. 7. emphi. §. s̄ctissimas. Si

vero ecclesia non habeat alias
possessions quas alienet. tunc
istas alienare pōt i casibus a iu
re permisis de quibus vide su
pra alienatio. Nā prohibitō fa
cta a donatore pro non adiecta
est habenda tanq; turpis. Lō.
Boff. Inn. 7. Host. Lū non stat
per eum ad quem pertinet quo
minus conditio impleatur. h̄ri
d; ac si impleta fuisset. extra de
regu. iuris cū stat lib. 6.

¶ **Confessio primo**

cōter quid sit? R̄ndeo secūdū
Tho. in. 4. di. i. 7. Conuenien
tissime diffinitur ab Aug. sic. cō
fessio est per quā morbus latēs
spe venie aperitur. Vel secūdū
Ray. Confessio ē legitima corā
sacerdote peccati declaratio.

2 **¶** Quot sūt conditiones q̄s d; habere confessio? R̄ndeo secun
dū Tho. in. 4. di. i. 7. Serde
cim. sunt que in his vlibus con
tinentur. Sit simplex. humilis
confessio pura. fidelis. Atq; fre
quens nuda. discreta libens
uerecūda. Integra: secreta: la
crimabilis: accelerata. Fortis:
7 accusans: 7 sit parere parata.
Quoz expō talis ē: sit simplex.
s. ut n̄ fecit i p̄fessōe nisi qd ad
q̄zitatē peccati p̄tiet. Nullis. s. ut
miserū se 7 infirmū 7 p̄fiteat
pura. s. ut feta sit p̄fiteri: itē dō

Fidelis. i. vera et sic falsitate. Atque frequens istud est de bene esse confessionis. scilicet quod homo frequenter confiteatur. Ruda ut non involuat obsecrationem verborum Discreta. scilicet ut maiora cum maiori potestate confiteatur. Libel. i. spontanea non coacta. Verecunda ut scilicet erubescat et se non iactet et peccat propter aliquam seculi vanitatem. Integra ut. scilicet non subtrahat aliquid de his que manifestanda sunt. Secreta. scilicet quantum ad conditionem fori in quo de occultis conscientie agitur. Lachrimabilis quo ad dolorem de peccato commisso. Accelerata ut. scilicet non differat de die in diem sed statim vel quantum citius potest confiteatur. Fortis ut. scilicet nil propter verecundiam dimittat. Et accusat se ipsum et non alium. Et si pariter. puta. scilicet sacerdoti.

3 **Quid** confessionis facta sine contritione et sine charitate valeat ut puta quia non dolet de omnibus peccatis. vel non vult abstinere ab omnibus. R. o. f. 3. Tho. ubi s. Confessio f. 3. quod est actus virtutis non valet sine charitate que est principium merendi. scilicet secundum quod confessio est pars sacramenti ordinat confiteri ad sacerdotem qui habet clavem ecclesie et per confessionem cognoscit conscientiam confitentis. Secundum hoc etiam potest esse in eo qui non est contritus: quod post pecca-

ta sua sacerdoti nota facere et clavibus ecclesie se subiicere. et quis tunc non precipiat absolutio fructum: tamen recedente fictione percipere incipiet: sic et in aliis sacramentis. unde non tenet iterare confessionem ad quam fictus accedit. scilicet tenet post modum fictionem suam confiteri. Con. pe. Et ad istam opinionem non solum predicta ratio facit videtur. scilicet et de pe. di. i. mensura. s. non ita: ubi dicitur quod non est necesse ut que sacerdoti semel confessi fuerimus. de novo confiteamur. scilicet Ray. et Host. tenent quod talis tenet confessionem iterare quia prior confessio quam non fuit facta in charitate non valet. Sed primum videtur verum. ex. de pe. et re. quod quidam.

4 **Utrum** liceat in confessione dicere aliena peccata R. o. f. 3. tho. i. 4. di. i. 6. Ad id confessionem debet famam alterius custodiri quantum potest. scilicet suam conscientiam magis purgare debet et ideo si circumstantia que ducit in cognitionem persone sit de necessitate confessionis ut quod trahit in aliam speciem peccati mortalis tunc debet confiteri semper tamen si potest occultando personam. Si autem non sit de necessitate confessionis debet dimittere. ne peccatum alterius prodatur vel perita linea confiteatur alteri aut superiori qui personam ignoret. Si tamen exprimat eam bona

intentione nō ut prodat s; ut pe
nitentiarius ore. pro eo ut secre
to emendet. nō peccat s; mere
tur. 22. q. 7. hoc uidetur.

Atrū liceat cōfessionē diui
dere. Rō. fm Tho. in. 4. dist.
17. Nō licet s; integralit d; qd
omnia vni sacerdoti confiteri
de pe. dist. 5. c. p. circa fi. 2. dist.
3. sūt plures. Nā sicut i medici
na cōporali oportet qd medicus
nō soluz unū morbū cōtra quē
medicinā dare debet cogno
scat: s; ēt ulr totaz bebetudinē
ipsius infirmi eo qd unus mor
bus ex adiūctione alterius ag
grauat. 2. medicia que unū mō
bo cōpeteret alteri nocumētū
p̄staret. Similiter est in pecca
tis. qd unum aggrauat ex adiū
ctiōe alteri. 2. illud qd unū pec
cato esset conueniēs medicina
alteri incentiuū prestaret. cum
quādoq; aliquis cōtrariis pec
catis infectus sit. Et ideo de ne
cessitate cōfessionis est qd homo
omnia peccata cōfiteat que in
memoria haber: alioquin non
est cōfessio sed cōfessionis simu
latio. 2. si quid nō habuit i me
moria 2. postea recordatur suf
ficat qd hoc peccatum cōfitens
postea dicat explicite 2. alia in
generalit dicēdo qd cū alia mul
ta confiteretur hoc obliu fuit.

Atrū liceat confiteri per

aliā psonā uel pscripturaz Rō.
fm Tho. ubi. s. Quāuis ad cō
fessionē prout est actus uirtutis
sufficeret qualicūq; fieret. s; tamen
q est pars sacramēti h; determinatū
actū sicut 2. alia sacramēta habēt deter
minatā materiā. Et sicut i baptismo as
sumitur illud elemētū cuius
est maxime usus i ablūdo. ita
in cōfessionē ille actus asūit quo
maxime cōsueuim manifestare. s. per
propriū uerbū. Alij. n. mōi induci sūt i
supplēmētū In eo aut qui est mutus
uel aliterius lingue sufficit qd p scriptum
aut nutū aut interpretē cōfitea
tur. quia nō exigit ab homine
plusq; possit. S; nō sufficeret
si ipse dicere posset. In absētia
aut proprii sacerdotis nō opor
tet qd p scriptū fiat cōfessio. sed
pōt etiā laico fieri quia plus p
tinet ad necessitatē cōfessionis
actus qz ille cui sit confessio.

Quid si sacerdos iēroget cō
fitemē 2. ille respōdeat Rō. fm
Guil. Sufficit qz ad ea de q
bus iēroget nisi sit talis qd po
tius dimitteret cōfiteri qz ore
proprio cōfiteret peccatū. 12.
n. de supbia c. 2. d. pe. di. 5. c. p.
uersus fi. De interrogatiōib; e
tiā habes. i. confessor. 2. s. pen.
2. ultri.

Atrū liceat cōfiteri peccata

q quis nō cōmiserit &o. f3 Tho.
in. 4. dis. 21. Nō l3 talis. n. si n̄
esset peccator. mētiendo pecca
tor efficiat. 22. q. 2. cū humilitas

2 **Q**uātrū cū qd dubitat de ali
quo peccato an sit mortale te
neat illud cōfiteri &o. f3 tho.
i. 4. dis. 21. Teneat al piculo se
cōmittit si negligit cōfiteri. et
mortali peccat sic q aliquid cō
mittit vel dicit in quo dubitat
esse peccatum mortale. taliter
tamē dubitās nō debz i cōfes
siōe asserē illud esse mortale. f3
factus narret et iudicio relinqt
sacerdoti.

1 **Q**uid de cōfessiōe gnālī i q
qdā cōfiteat se cōmiserit oia pec
cata et h̄. &o. fm Ray. Dicas q
taliter cōfites loqr in psona ec
clesie vel q fm Aug. i uno pec
cato possūt multa peccata no
tari vel intelligit de generib3
singulor3 et nō de singulis gene
rū. quasi diceret peccatū cogi
tatiōe locutiōe et opere et omī
siōe: n̄ tñ h̄ sufficēt ad cōfessio
nem pro mortalib3 ad que reg
ritur confessio spetialis. Con.
Hostiē.

1 **Q**uātrū p cōfessionē genera
lem deleatur peccata venialia
&o. fm Tho. in. 4. dis. 21. Du
plex ē cōfessio generalis. Que
dam sacramentalis quādo. f. ali
quis in secreto cōfiteatur sacer

doti quedā quor3 meminit: et
alia venialia in generali. et tūc
illa generalis cōfessio ex qtuō
habz q ualet ad remissionem
peccatorū venialium i toto vel in
pte. f. ex cōtritiōe cōfiteat et hūi
litate cōfessiōis et ex oratiōe sa
cēdoti i qzrū est quedā psona pu
blica et ex ui clauū. Alia est cō
fessio generalis nō sacramēta
lis que fit publice corā multis
publice et cū multis. et hec h3
efficaciā ad dimissionē veniali
um ex trib3 p̄mis et n̄ ex clauū
Con. pe.

1 **Q**uātrū p generalē cōfessionē
deleant peccā mortalia oblita.
&o. fm Pe. De9 nō requit ab
hoie nisi qd pōt. un̄ cū peccā ob
lita spālīt p̄fitei nō sit i ptatem
hois f3 generalit̄ tñ h̄ mōi cō
fessio cū cōtritiōe generali de
let peccata oblita. Idē Ray.

1 **Q**uātrū requiratur cōfessio d
peccatū an baptismū. &o. f3 pe.
Triplex est cōfessio peccatorū
Prima mētalīs que fit deo et
hec requirit a baptizadis adl
tis. Secūda vocalis que fit ho
mini ut dei vicario et hec d pec
catis ante baptismum non re
quiritur nec ātea nec post. Ter
tia que fit homini tanq3 sapiē
ti consiliario. propter consiliū
anime. et hec requiritur ex cō
gruo non ex debito.

f 4

1 + **P**udor: cōfiteri multos re/
trahit a penitētia cōtra quem
fz Ray. ē triplex īmediū. Pri
mū est ratio naturalis si. n. nō
erubuiti peccare qd̄ ihonestū
7 nociuū fuit. nō debes erube/
scere qd̄ honestū est cōfiteri 7
utile. Secūduz est ratio diuine
intuītionis cui nihil celare po
ptes Omīa. n. nuda 7 apta sūt
oculis ei⁹ ut hētur ad heb. 4.
Tertiū est apparitio future cō
fessionis. Naū. 3. Reuelabo pu
denda tua 7 oīdā gētib⁹ nudi
datē tuā 7 regnis ignominiaꝝ
tuā. Et Dier. 20. Cōfundetur
uehemēter quia nō intellerēt
obprobriū sempiternūz quod
nunquam delebitur.

1) **S**acerdos qui nō uult dare
licentiā suo poebiano q̄ confi
teatur alteri nisi pro pecūia si
monā cōmittit. sic. 7 Rai. rfert

Confessio. ii. q̄liter tenea/
mur ad eā. Utrū sit ā ne/
cessitate salutis. R. o. fm Tho. in
4. dist. i. 7. Cōfessio de neces
sitate salutis est in eo qui in pec
catum actuale mortale cecidit
Et proprie loquēdo nō est de
iure naturalis: sed diuino 7 no
ue legis. nam in lege ueteri nō
tenebantur homines ad cōfes
sionem peccatorū spetiale 7 di
stinctā: sed ad generalē 7 indi

stinctā. ad quā tenebātur p̄ de
terminationē sacrificiorū Lon.
pe. dist. 15.

2 **U**trū papa possit cū aliquo
dispensare ne cōfiteretur R. o. fm.
Tho. ubi. s. non possz eo q̄ ip̄e
sacramētorū necessitatē nō pōt
tollere sicut nec noua sacra isti
tuere. Sūt. n. ex institutiōe dina
licet dispensare posset de tēpore
ut. s. deferret ultra annū.

3 **O**mnis fidelis saltez semel
in āno teneat ex p̄cepto postq̄z
ad ānos discretiōis uenerit cō
fiteri omnia peccata sua 7 cōi
care eē. de pe. omis 7 adde qd̄
dicūt. s. cōicare. s. primo.

4 **U**trū teneamur cōfiteri pec
cata que manifesta sūt. R. o. fz
Tho. 7 pe. in. 4. dist. i. 7. Non
sufficit aliquid esse notū iudici
nisi sit ei notū in forma iudicii
7 iō q̄z uis peccā manifesta nota
sit sacēdoti q̄ tñ nō i forma iu
dicii oportet ea cōfiteri.

5 **U**trum homo teneatur sta
tim cōfiteri. R. o. fm Tho. ubi.
s. Ad propositū confitēdi tene/
tur quis quando et ad contri
tionem tenetur. s. quādo pecca
ta memoriē occurrūt. Sed ad
confessionem actualiter faciē
dam tenetur si debeat eucharī
stiam percipere ad quam nul
lus post peccatum mortale ni
si confessus debet accedere co

pia sacerdotis oblata et necessi-
tate non urgere. si si tenet in pi-
culum mortis imminet aliter non te-
netur homo ex precepto ad sta-
tim confitendum: quod quis periculo-
sum sit differre. Ex precepto
autem ecclesie tenet saltem semel
in anno ut. 8. §. 3.

6 **Q**uod teneamur confiteri cir-
cūstantial peccatorum. 8. §. 3. Tho.
in. 4. dis. 16. Non sunt de neces-
sitate confitende nisi ille circūstā-
tie quod ad aliud genus peccati mor-
talitrahunt: quia venialia non sunt
de necessitate confessionis sed so-
lum mortalia. Tamen et alia cir-
cūstantias confiteri perfectio-
nis est. sicut et venialia peccata

7 **Q**uod homo teneatur con-
fiteri venialia peccata. 8. §. 3. fm
Tho. ubi supra. Confessio ad
hoc est necessaria ut penitens
satisfactionem accipiat fm mo-
dum delicti. Peccato autem ve-
niali non debetur pena taxata
quia pena illa esset proportio-
na pene peccati mortalis a quo
peccatum veniale in infinitum di-
stat. Unde per solam contriti-
onem interiorem peccatum ve-
niale remitti potest. Sed an sal-
tem semel in anno teneatur con-
fiteri qui non habet nisi venia-
lia. Dicunt quidam quod in hoc
casu propter preceptum eccle-
sie tenetur venialia confiteri.

Alii autem dicunt quod sufficit quod
presentet se sacerdoti et quod se im-
munem a peccato mortali ostendat
ut ad communionem admitti
possit. preceptum. non est ad obli-
gandum illos qui habent ali-
qua que confiteri debeant. Unde
si alicui per gratiam collatum es-
set sicut beate virgini est colla-
tum ut a peccato veniali immu-
nis esset non teneretur ad illud pre-
ceptum. quod autem de veniali te-
nemur contritionem habere aliter
non remittitur. vide. i. peccatum
3. §. 3. 7. 7. confessio. 3. §. 3. prio.

8 **Q**uod in aliquo calu. t. nea-
tur quis confessionem iterare. 8. §. 3. fm
pe. Iterare tenemur i. 4.
calibus. Primus si sacerdos
non potuit absolueret. 2. si nesci-
uit discernere. 3. si confessio non
fuit integra ut quod sciēter tacuit
aliquid mortale. 4. si contempsit
vel neglexit satisfacere et obli-
tus est satisfactionem iunctam
nam si sciret et implere uellet non
oportet eam iterare Similiter
etiam secundum quosdam iterare
tenetur is qui confessus est non
contritus existens in proposito
non desinendi peccatum ut dictum est
super confessionem prio. §. 2. Sic tamen
sciendum fm Tho. i. 4. dis. 17. quod
quāto quis pluribus sacerdoti-
bus confitetur tāto plus de pena
ei remittitur. tū ex erubescētia et

fessionis que i penā latil facto-
riam cōputatur tū ex vi claviū
un̄ toties posset quis cōfiteri q̄
ab omni pena liberaretur.

Sed utz recidiuā teneatur
cōfiteri priora peccata. h̄o fm
Tho. in. 4. dīl. 22. Directe q̄
dā recidiuās peccata dimissa
nullo mō teneē nec i generali
nec in spetiali cuiūqz cōfiteri
s̄z indirecte sicut illud sine quo
sciri nō pōt debet satisfactiois
modus teneē recidiuās notifi-
care peccata dimissa q̄tū suf-
ficiat ad hoc ut sciat que satisfac-
tio ei cōgrue possit iniūgi: ut
si ipse frequē lapsū cāntis pas-
sus est ex aliqua occasiōe. illa
occasio p̄satisfactionē precida-
tur et s̄z de alijs peccatis. et ad
hoc uidet̄ sufficere cōfessio di-
missorū peccatorū in generali
Tame quādoqz ad alia spetia-
lia oportet descendere fm q̄ cō-
fites uiderit opportunū nō. n.
pōt in his aliqua certa mēsurā
p̄figi. De precepto i medicos
q̄ inducāt infirmos ad confes-
sionem. uide. i. medicus. §. p̄.
extra de pe. cum infirmitas.

Confessio. iiii. cui. i. s̄z cō-
fiteūm. Et quidē r̄gula-
riter quilibet d̄z sacerdoti con-
fiteri. nā solis sacerdotibz de-
dit dñs potestātē ligandi et sol-

uendi cū dixit Job. 10. Quorū et
miseritis peccata remittuntur
eis et de pe. dīl. i. uerbū dei. et
hoc intelligendū est de morta-
libus. Sed uēialia nō oportet
q̄ aliquis sacerdoti cōfiteatur
q̄ ipsa cōfessio laico scā sacra-
le q̄dā est q̄zuis nō sit sacra-
m̄ pfectuz. ex ipsa charitate
procedit et p̄ talia notuz est ue-
niāle dimitti sicut et p̄uisione
pectoris et aquā benedictā et h̄o
modi ut. i. peccatū. 3. §. si hec.
Tho. in. 4. dīl. 17.

Quātrū necesse sit cōfiteri pro-
prio sacerdoti. h̄o f̄z Th. i. 4.
dīl. 17. Cū sacerdos nō absol-
uat nisi ligādo ad aliqd facien-
dus: ille sol⁹ pōt absolvere qui
p̄ imperiū ad aliquod facien-
dus ligare ideo oportet q̄ ho-
mo cōfiteatur propo sacerdoti
Alienus. n. cum absolvere nō
pōt uel ligare eē. de pe. omnis
et de pe. dīl. 6. c. placuit. Pro-
prius aut sacerdos itelligitur
quo ad hoc omnis ille qui cu-
rā anime illius ordinariā habz
sicut papa: legatus: ep̄s: sacer-
dos prochiālis. Sed nec pro-
chiālis potest absoluer ab om-
nibus quia excipiuntur casus
episcopales de quibus habet
infra cōfessio. p̄. §. p̄.

Quātrū proprius sacerdos
possit ubique suū subditum

audire et absoluer. R. o. f. 3. Tho.
Ubiqz pot siue itra territoriu
siue parrochie. siue. ec. Denite
tia. n. est de iurisdictione uolun
taria. ff. de. of. procō. l. 2. unde
et de loco nihil exprimitur ex
tra de pe. omnis.

¶ Anrum audientia cōfessio
nū cōmitti pos sit alteri R. o. f. 3.
Tho. in. 4. dis. i. 7. Si aliquis
iccirco nō possit audire confes
sionē alteri. quia non hz iuril
ditiōe i ipsos qui audiēdi sūt
potest ei cōmitti p quēcūqz ha
bentē iurisdictionē i ipsos qui
audiendi sūt ut p propriū sacē
dotem siue p epm siue p papaz
Si aut aliquis nō pōt audir ga
nō hz executionē ordinis non
potest sibi cōcedi ut cōfessioēs
audiat nisi p eum qui hoc ipe
dimētū remouet pōt. Et nota
b q si etiā p propriū sacerdotē
cōmittit nō propt hoc oportet
q cōmittat tali q alias heat
iurisdictionē sup populū. Suffi
cit. n q heat iurisdictionē ipse q
sacerdoti cōmittit. Itē nō fm.
Tho. q quādo alicui sacerdo
ti cōmittit p superiore q possit
audire aliēos prochianos nō
fit preiudiciū proprio sacerdo
ti eo q iurisdictionis ptās non
est cōmissa alicui i fauorē suū
sed in utilitatē plebis et ad ho
nore m dei. Et ideo si supioribz

prelatis uideatur expedire ad
salutem plebis et ad honorem
dei q aliis committant i nul
lo sit preiudiciū inferioribz
prelatis nec tenetur subditus
iterum petere licentiam a pro
prio sacerdote. l. 3. Ber. in qdaz
gl. dicat sic: q glo. postea p Ele
mētē qrtum tamqz omnino
falsa damnata fuit in quodam
priuilegio indulto predicatori
bus et minoribus quod incipit
Quidam temere. et fuit deter
minatum in eo q illi quibus a
superioribus committitur pos
sunt audire etiam parrochiali
bus sacerdotibus contra dicē
tibus et inuitis. Et hoc etiā te
net Ioannes andreas extra
de pen. si episcopus. libro. 6.
Et confessus sacerdoti haben
ti commissionem a superiori.
ut dictum est non tenetur con
fiteri proprio sacerdoti illa pec
cata que iam confessus est cū
dimissa sint. sed propter statu
tum ecclesie de confessione fa
cienda proprio sacerdoti semel
in anno debet eo modo se ha
bere. sicut ille qui habet solum
uenialia. et illa confiteri. ut qui
dam dicunt. uel profiteri se a
peccato mortali immunem. ut
in extravaganti. Joan. 22. que
incipit. Nas electionis.

¶ Atz in aliquo cāu possit qz

confiteri alteri q̄z proprio sa/
cerdoti: s̄ndeo secūdu Tho.
i. 4. di. i 7. si subdit⁹ scit sacē
dotem propriū hēricū eē: aut
solicitatē ad malū. aut fragile
q̄ ad peccm q̄ q̄s ei p̄fiteretur est
pronus. vel si probabili⁹ est iā
tur reuelatur cōfessiōis. uel si
peccm de quo q̄s p̄fiteri d̄z con
tra illū sit cōmissū. in his casū
bus ⁊ similibus in quibus pro
babiliter timet penitens ex p̄
fessiōe faciēda piculum sibi
vel sacerdoti imminere. d̄z f̄cuz
rere ad superiōrē vel ad ipsūz
sacerdotem ⁊ petere l̄niam al
teri p̄fiteci. quā si h̄re non pos
sit. idē est iudiciū q̄ de illo
qui nō habet copiam sacerdo
tis. vnde magis debet eligere
laico confiteri. nec in hoc trā
greditur mādatū eccl̄ie. quia
precepta iuris nō se extendūt
ultra charitatem. nec etiā fit
iniuria sacerdoti. q̄z privilegi
um meret amittere qui cōcel
sa sibi abuti⁹ p̄tate. *Concō. Al.
Inn. ⁊ guil.* Et cōit addūt q̄ si
nullo⁹ pōt h̄re aliū sacerdotē.
⁊ necitas imineat p̄fiteat peccz
i genē sicut eo de q̄ possz ma
lū p̄uēit. *Dost.* quoqz magis ex
plicat. ⁊ pōit octo cāus in q̄b⁹
pōt q̄s audir p̄fessionē alii⁹ p
rochial. p̄rio q̄n propri⁹ sacer
dos oio ē indiscretus. de pen.

di. 6. placuit. nam qui vult co
fiteri d̄z querere sacerdotez q̄
sciat soluere. ⁊ ligare de pe. di.
6. qui vult. S̄z hoc debet fieri
cum l̄nia. ex de pe. ois. quam
licentiā si proprius sacerdos
non vult dare: pōt ipse ad aliū
ire. ex de regi. licet. uel uadat
ad superiōrem ut eū p̄pellat v̄
ipse l̄niam det. extra de iur pa
tronatus nullus. secūdo quan
do parochian⁹ transtulit do
miciliū suū. nam tūc ille ad
quem transit iā nō est alienus
sed propri⁹. extra de parochi
is. c. fi. tertio. q̄n quis est vaga
būdus. ff. de iudiciis. l. heres.
absens. 4. q̄n quis querit do
miciliū quo se trāferat. magis ⁊
his sine domicilio ē. ff. ad mu
nicipales. l. labeo in p̄cipio. ⁊
l. eius. §. cellus. 5. q̄n quis de
liquit in aliena parochia. ex
d̄ rap. c. i. 6. q. 3. placuit. Si t̄n
peccatū occultum est ⁊ non sit
excūcatus a prelato illius lo
ci. pōt et d̄ h⁹ p̄fiteci proprio sa
cerdoti. Si at sit excūcat⁹ a pre
lato illi⁹ loci p̄ illd̄ peccū sic p̄
suevit fieri ifurti. ⁊ h⁹ i. quorū
ignorāt actores: mittēdus ē ta
lis ad excūcatorē absolūdus
ad eo. sexto ratione studij. ut
quando clerici de p̄latoz suo
rū l̄nia accedūt ad studia nā tē
efficiūt d̄ foro et eccl̄ia illius

ad quem accedunt. dum ibi ma-
nent. ar. ff. de iudi. l. si longius
§. primo. 7° tpe necessitatis ut
qz infirmatur ad mortē. uel dz
itrare iustū bellum seu mae et
deest proprius sacerdos. ita q
etia; laico licet tūc confiteri d
pe. di. i. quem penitet. de cōse.
di. 4. sanctū. 8° si ponat spē in
ratihabitione proprii sacerdo-
tis. h. Host. Sed iste casus 8°
cōiter non tenetur qz ratihabi-
tio i talibus nō hz locū. extra d
reg. iij. actus li. 6. Addunt ulē i
us Hosti. 7 Ray. qz in oi cāu in
quo sacerdos pōt audire par-
rochianū alienū cōsūlūt qz ei
iniūgat ut se sacerdoti proprio
reptiet arg. extra de sen. ex. d
cetero. 7. c. ea noscūt. 7. c. quod
de his in fi. Item dicūt qz non
debent confiteri cuiūqz sacer-
doti: sed potius ei qui al. iuris/
dictionē habet

An pegrini 7 romipete pos-
sint confiteri alieno sacerdoti?
Rndeo secundū Guil. Si acce-
perunt peraz 7 baculum a pro-
prijs sacerdotibus. siue aliter d
coz licentia iter arripiant. pre-
sumendum est datā eis esse li-
centiam confitēdi. Si autē si
ne licentia proprii sacerdotis
peregrinātur non possūt absol-
ui ab alio nisi in necessitate. Et
idem est de alijs negociatōib⁹

7 viatoribus. Lō. Jnn. 7 Host.

Atrum peregrinanti qui hz
crimen cuius absolutionem re-
tinuerat sibi ep̄s: in peregrina-
tiōe possit absolui a simplici sa-
cerdote? Rndeo secundū Guil.
Potest absolui maxime si istet
tempus generalis cōionis ut i
pascua. Sed debet ei iniungi qz
cum habuerit copiaz sui ep̄i ite-
rum confiteatur ei. 7 ab eo reci-
piat p̄niam de illo. h. Guil. Ne-
rius videtur qz si tāta fuerit ne-
cessitas qz iste potuit absolui ab
alio. non oz qz itez p̄fiteat^r uel
absoluantur. sed tñ si est aliquid
satisfaciendū qz satisfaciāt: 7 ē
si ob dictā cām fuisset excōicat⁹
7 ab ip̄o sacerdote fuisset abso-
lutus. si postea non rep̄stat se
ep̄o reincident in eandem iniam
ut ā absolutio. 4. §. i. Si vō nō
fuit necessitas nec absolutō ua-
luit. De qua necessitate dictūz
est d. §. 5. uel. 7.

Atz unus sacerdos parro-
chialis possit audire 7 absolue
aliū sacerdotem? Rndeo secun-
dum Guil. nō pōt sine lnia supe-
rioris generalis uel speciali licē-
tia expressa vel tacita. nam 7 si
ep̄s scit cōiter sic fieri 7 tollerāt
eo ip̄o presumendū ē tacite ap-
probare 7 lniā dare. Idē Ho-
stien.

Atrū liceat confiteri laico?

¶ Rñdeo secūdu pe. non licet ni
si in necessitatis articulo .ut si
in extremis agens non habet
sacerdotem .7 tūc fm quosdaz
tenetur laico pfiteri. Sed pro
babili⁹ 7 vius ē q n̄ tene^r d̄ ne
cessitate. sed de tali iudicādū ē
sicut de illo q n̄ hz copā cōfel/
soris. Et lz laico pfiteri non sit
de p̄cepto. est tñ d̄ p̄silio. Lon.
guil. Et ita intellige deā Tho.
s. s. i. 7. 5.

¶ An liceat in necitate pfiteri
sacerdoti hērico scilmatico v^l
excōicato uel fili⁹. Rñdeo secū/
dū Ray. Nullo mō d̄ pe. di. 6.
c. i. Sz doleat de peccatis. 7 q
tñ distulit. Lō. Hosti. 7 Tho.

¶ Atz sacerdos parrochialis
deat credere subdito dicēti se
pfessum alēi ut sic ei det eucha/
ristiā. Rñdeo secūdu Tho. i qddaz
quolibet. In foro iudiciali cre/
ditur homini p̄tra se 7 nō pro
se. In foro at̄ penitētiāli credi/
tur hoi pro se 7 p̄tra se. Si g^o
sit ipedimētū eucharistie tale
qd̄ ad for̄ iudiciale pertinet. pu/
ta excōicatio nō tene^r sacerdos
credere subdito quē excōica/
tū nōuit nisi ei de absolutione
constet. Si aut̄ sit ipedimētū
quod ad for̄ p̄nie pertineat .i. p̄
ccm̄ tenetur credē 7 iuste a/
git si eucharistiā denegat Lō.
pe. 7 Host.

¶ Atz s̄ribus p̄dicatoribus 7
mioribus liceat pfessiōes audi/
re. Rñdeo oīlz licebat eis ex p̄
uilegiis 7 spālī ex cōstitutiōe.
Bñdicti .xi. q̄ incipit. Inter cun/
ctas. q̄ hodie oīa vacāt. sed ad
hoc q possint audire oīz q̄ ma/
gister vel prouicialis p̄dicatoz
vel eoz uicarij 7 gnālis v^l pro/
uiciales ministri uel custodes
mior. p̄rio qdē accedāt ad pre/
sētiā ordinarioz per se uel per
alios f̄res 7 petāt ut f̄res q̄ elec/
ti fuerint in eoz ciuitatibus et
diocelibus pfessiōes audire va/
leant 7 p̄nias iponere 7 penitē/
tes absolue. Post hoc dicti p̄/
lati ordinū eligāt p̄sōas idōeas
7 p̄nter uel p̄ntari faciāt dictis
p̄latis ecclesiāz. ut de ipsorum
lnia 7 grā possint audire. q̄ tñ
p̄ntari n̄ pp hoc poterūt audir̄
i alio ep̄atu. Et debēt ipi electi
i numero eē prout vniuersitas
cleri vel ppli exigit. Et si p̄lati
lniam p̄cesserūt. tūc prediete p̄/
sone oīm̄ dictū exequāt. Sed
si dicti prelati ecclesiarū quē
q̄z de presentatis non admise/
runt loco eius pōatur alter. Si
vō absolute dare licentiam re/
cusauerint. conceditur eis licē/
tia auctoritate apostolica. tñ i
hoc nō hnt plus q̄z sacerdotes
prochiales. nisi ecclesiāz pre/
lati amplius dare uellēt libi b

1. cle. de sepul. dudum

13 **S**ed nūquid episcopus sine p
dicta solēnitate potest dictos
religiosos ad confessiones ac
ceptare? Rūdeo certe potest p
mittendo eis iurisdictionez su
am. ut s. s. 4. Immo etiaz ha
bent ex privilegio Clementis
quarti q si prelati hoc conce
dant concessio ipsa durat etiā
post mortem prelatorum dōc
ecclesijs prouisum fuerit d pa
store

14 **Q**ui debēt cōfiteri curiales?
Rūdeo secūdū Host. papa pōt
sibi eligere quēcūqz uult. Lar
dinalis absēns cā legatōis eo
dem mō potest sibi eligere. ar.
extra de pe. ne pro dilatione.
Si at est in curia cōfiteri dē
pape vel penitentiario. Est tam
tutius q a papa iniaz hēat. ca
pellani vō et ceteri curiales q
sunt de familia pape cōfiteā
pnario et non alijs. Si sūt cū
cardinalibus. pnt de inia dñi
sui qui curā eoz habet de con
suetudine curie etiā alij cōfitei
ar. 6. q. 3. placuit et extra d pe.
omnis.

15 **Q**ui debēt cōfiteri prelati?
Rūdeo fm Host. Patriarche
archiepī: epī: omnes etiam ife
riores prelati exēpti pnt sibi e
ligere cōfessorem prouidum
extra de pe. ne pro dilatōe.

Sed tñ sic electus nō habz po
testatē absolūendi ab excoicati
one maiori uel a casibus gra
uioribus licet quidā pñarium
dixerint. ar. extra de pe. si epī
libro. 6. Alij inferiores prelati
non pnt eligere sibi nisi d inia
pape vel epī uel proprii sacer
dotis. vnde et abbas et quicun
qz prelatus non episcopus nec
exemptus cōfiteri debet epī
scopo: monachi abbati. uel s
regule statuta pnt etiam cōn
fiteri episcopo si ei sūt. Decan
prepositus: thesaurarius et qui
libet canonicus et sacerdotes
parrochiales. et familia episco
pi cōfiteri debent episcopo v
alteri de eius licentia.

16 **Q**ui debent cōfiteri. reges
et alij seculares dñi? Rūdeo s. 3. Ho
sti. Si rex habet domiciliū pri
cipale in aliqua ciuitate. illi e
piscopo cōfiteri debet uel sa
cerdoti nisi sup hoc hñet priu
legiū. Idē dicendū ē de duce:
marchiōe. et oib⁹ hñtib⁹ latas
iurisdictiones i diuersis epatib⁹
Sed si hñt domicilia i diuersis
locis: et nō apparet quod sit pri
cipalius pot sunt cōfiteri ei in
cuius parrochia morantur. ut
quod tutius est de licentia epī
scopi eligant sibi cōfessorem
aut si loca sunt in diuersis epi
scopatib⁹ de inia vtriusqz epī

17 **Q**uid de his qui pro pte an-
ni manent in vna parrochia et
pro parte anni manent in alia?
¶ **R**ndeo fm Host. Si se transe-
runt animo remanendi: fiunt par-
rochiani illius. Si autem non in-
tendunt relinquere domiciliū
antiquū: debent antiquo pres-
bytero antiqui domiciliū confi-
teri. Et idem dicendū est de fa-
miliaribus qui cū eis morantur
Nulla consuetudine potest intro-
duci qd aliquis preter sui supe-
rioris licentiam sibi possit eli-
gere confessorem qui cum pos-
sit soluere vel ligare. extra de
pe. si episcopus. lib. 6.

18 **N**unquid episcopus possit eligere
diuersos confessores et sepius va-
riare? ¶ **R**ndeo secundū Host. Nō
cōsulo qd hoc faciat quādiu po-
test habere copiam illius que
eligit. Tamen habeat diuer-
sos cōfessores quibus velit oīa
peccata integre confiteri com-
mendandū est. Secus si i frau-
denti hoc faceret. Et nō. qd eo
ipso qd episcopus cōfiteretur alicui
videtur ipsum eligere. qd plus
est factus et intentione mētis eli-
gere qd verbis. ar. ff. de legib⁹
de quibus ex d. ma. et obe. lege-
batur. i. 5. q. 6. c. i. ad finem.

19 **Q**uid de confessiōe facta sa-
cerdoti qui non de iure tenet be-
neficiū? ¶ **R**ndeo secundū Host.

Cum talis sacerdos nec solue-
re nec ligare possit decipiūtur
aīe. extra de parrochijs nullus
Et licet anime habeant iustas
cām ignorantie. tamen ac si a-
missee essent requireretur sanguis
earum ab his qui eas perdē vo-
luerūt. Inn. addit qd si quis ig-
rans a tali penitentiam accipit
et postea sciāt. debet ire ad sacē-
dotem verum et ei confiteri. et
ab eo absolui extra de pe. om-
nis in principio. et extra de pres-
by. non hap. veniens. Idem s
beneficiū. 3. §. si. De casib⁹ p
fessionū qui pertinent ad epīm.
hēs. i. confessor. primo. §. i.

Confessionis ^{celatio.}
Utrum sacerdos in omni cāu
teneatur celare cōfessionē? ¶ **R**ndeo
secundū Tho. et pe. i. 4. di.
21. Sic. Nam in sacramentis il-
lud quod geritur exterius est si-
gnū eius quod geritur interi-
us. vnde sicut deus peccatū te-
git interius. sic confessor debet
tegere exterius. Et ideo tanqz
uiolator sacramenti peccat qui
reuelat. Per celationem etiā
homines magis ad cōfessionē
attrahuntur et simplicius confite-
tur. Unde etiam si aliquod pe-
riculum futurum imminet: et hoc
sciretur solum per confessionē:
ut de heretico qui corrumperet

fidem uel de matrimonio illi-
cito qd aliqui uelint facere: uel
aliquo magno dāno spali non
propter hoc reuelare debet. s3
potius eos qui confitent mōe
re ut obuiet et delistāt. et prela-
to dicere qd uigilet super gr̄ge
et huiusmodi sine ulla reuella-
tione de pe. di. 6. sacerdos et ex
de pe. omnis.

2 **Q**ue sit pena reuelātis con-
fessionē? R̄ndeo de iure antiq^o
d3 deponi. et omnibus diebus
uite sue ignominolus peregria-
ri. de pe. di. 6. sacerdos. S3 s3
decre. extra de pe. omis. d3 de
poi. et ad agēdā perpetuā pñiaz
in artū moasteriū detrudi.

3 **Q**uid si iudex instat uel ing-
rat an aliquid sciat de hoc per
confessionem siue alio mōe? R̄n-
deo secunduz guil. Si sacerdos
non pōt alio modo iniquuz iu-
di. em. declinare. respondere
posset nihil inde scio qd subitel-
ligitur ut homo uel nihil scio
per confessionem: qd subintelli-
gitur nihil scio. l. tibi reuelādū
sicut dī dāth. 13. De die aut
illo et hora nemo scit: neq3 āge-
li in celo neq3 filius. Et subin-
telligitur qd finis nihil scit. s.
reuelandū nobis.

4 **Q**uid sit liceat sacerdoti re-
uelare peccatū quod aliter pōt

confessionē scit? R̄ndeo secundū
Tho. et pe. in. 4. di. 21. Si alio
modo scit: reuelare pōt. sed nō
d3 dicere qd audiuit in confes-
sione. et nihilominus prop̄ scā-
dalum debet abstinere q3rum
potest. et de hoc non loquatur
nisi necitas imminet.

Quid si abbas scit per p̄fes-
sionē peccatum alicuius prioris
sibi subditi. cuius peccati prior
ratus occasio est? R̄ndeo secundū
Tho. di. 21. Dicendū qd abs-
q3 lesione conscientie potest p̄-
latus impunitum relinquē pec-
catū quod scit ut deus. nec ul-
lum tenetur adhibere remedi-
um. nisi eo modo quo ad ipsuz
defertur. Unde tñ in foro pe-
nitentia deb3 remediū adhi-
bere monēdo ipm ut resignet
vel potest ex aliqua alia occa-
sione absolvere ip3: ita tamen
q3 omnis suspitio de confessio-
ne uitetur.

Quid sit sigillū confessionis se
extendit ad alia que non sunt
de confessione? R̄ndeo secundū
Tho. ubi supra. sigillum cōfes-
sionis directe non se extendit
nisi ad illa que cadunt sub sac-
mentalī confessione. sed indire-
cte etiam illud qd n̄ cadit sub
sacrali confessiōe ad sigillū p̄-
fessionis pertinet. sicut lūt illa

pā posset peccā deprehēdi nī/
hilominus etiam alia q̄ iterdū
in confessione dicūt non perti-
nētia ad confessionē sūmo stu-
dio sūt celāda. tū propter scan-
dalū. tū propter promitatē que
ex p̄inetudie possz accidere

¶ Quid cū aliquis dicit alicui
secretū sub sigillo confessionis
R̄ndeo fm̄ Tho. in. 4. di. 21.
Nō n̄ de facili debet recipere
aliquid hoc mō. Si at̄ recipiat
teneat ex promissioe hoc mō ce-
lare ac si in confessione habet
Con. Host.

¶ Atz n̄ sacerdotes q̄ int̄duz
sūt iterp̄tes p̄fidentis teneātur
celare p̄fessionē? R̄o fm̄ Tho.
ubi q̄ sic q̄ quis. n. proprie sigil-
lū p̄fessionis nō hēant. tū parti-
cipāt i hoc cāu aliquid de actu
sigilli confessionis. Con. Inno.
etiam Host.

¶ Quid si aliqs i p̄fessioe fue-
rat sacerdoti debita credita v̄l
deposita et postea fiat publica
inquisitio de p̄dictis? R̄ndeo R̄z
gual. q̄ si quis hoc mō revelet
sacerdoti id qd̄ habuit p̄ furtū
vel aliter cū peccō sacerdos te-
neat celare. Si aut̄ absolute di-
xerit ea que d̄z vel q̄ sibi debē-
tur etiā sub sigillo p̄fessionis n̄
d̄z recipere q̄ n̄ recepit et fiat i
inquisitio per ep̄m vel alium qui

h̄z sup̄ hoc ptatē: teneat v̄itatez
dicere. q̄ qui sic recipit de hoc
cāu nō cogitavit vel si cogita-
set et promississet seu etiā iural-
set nō revelare. illicitū eēt pro-
missū vel iuramētū. nec obser-
uandū in p̄iudiciū iuris alie-
ni. secus si iniuste et p̄ tyrāidē
inquireret. q̄ tūc subterfuger̄
d̄z tacēdo v̄l sophisticē r̄nden-
do.

¶ Atz cōfessio possit revelari
de l̄nia p̄fidentis? R̄ndeo secūdu
Tho. a pe. in. 4. di. 21. Dicere
pōt nihilominus scandaluz d̄z
vitare: et inq̄ztū pōt n̄ uti tali li-
cētia ubi scandalū timet. Ille
quoqz cui sic revelat̄ d̄ lic etiā
confidentis tenet illud celare:
nisi forte peccator velit q̄ ille
absolute et libere sciat. s. h̄ pec-
catū quod dictum est

¶ Confessor priuo

Quos et a quibus potest absol-
vere simplex sacerdos qui sūt
cāus ep̄ales? R̄ndeo de hoc fu-
erūt multe et varie op̄iniones
diversoz dictoz. nec fuerūt d̄
terminate usqz ad t̄p̄a B̄ndicti
xi. q̄ declāvit q̄ q̄tuor sūt cāus
ep̄ales de iur. p̄rio. s. p̄c̄z cleri-
ci pp̄ qd̄ incurrisset irregulari-
tatē. 2° de incendiariis. 3° ubi
eēt indicēda solēnis p̄nia. de q̄

dicat. i. pnia. 3°. Quarto de et
coicatis de quibus etiam aliq
pertinet ad papā ut. i. dispēsa/
tio. §. 7. 2° absolutio. p. 1°. §.
3. Item declarauit q^{uod} quinq^{ue}
sūt cāus de consuetudie appro/
bati. Prim^o. i. homicidij volū/
tarij. secūdus falsarij. terti^o ui/
olatoris ecclesiastice libertat.
Quart^o violatoris ecclesiasti/
ce immunitatis. quintus sorti/
legi. i. diuinatoris. ut. 26. q. 6.
.c. i. hec in quadam decre. que
incipit. Inter cunctas. in qua
decre. multa alia constituit de
religiosis circa predicationes
et confessiones et sepulturas.
Post hec predicta decre. fuit r/
vocata. i. Aienē. concilio et
multa noua circa h^{oc} statuta sūt
ut in cle. dudum. de sepul. De
predictis uero casibus nihil i/
nouatum est. nam in predicta
decre. Benedicti. xi. de his ca/
sibus non fuit facta constitutō
Sed ut dicat ibi est solū decla/
ratio. unde dicendum uidetur
q^{uod} illi idem cāus sunt hodie nī
si dicere^t q^{uod} ipse falsum decla/
rauit quod non esset bene denū/
aut noua constitutio seu consu/
etudo fieret. Possunt tamē ni/
hilominus episcopi in suis epi/
scopatibus casus prout eil^{is} ma/
gis expedire uidebitur serua

re sicut et possunt constitutiōes
facere. et multo magis hoc pos/
set consilium synodale uel pro/
uinciale a cuius sententijs re/
ligiosi non possunt absoluere.
ut supra absolutio primo. §. 3.
circa finem. Et nota q^{uod} hic nō
fit mentio de commutatione
uoto: u^{el} aut dispensatione me/
ritorum. quia h^{oc} non sunt de cō/
fessione uel absolutione. S^{ed} dī/
cemus. i. uotum. §. 7. infra r^{ati}o/
tutio. 6.

¶ Quid ergo agendū cū quis
habet aliqua peccata a quib^{us}
ille cui p^{ro}fite^r nō pōt absoluere?
R^{es}pondo fm Tho. i. quodā quolibet
Sacerdos nō absoluit aliquem
nisi qui diuinitus creditur ab/
solut^{us}. Sed postq^{uam} a deo ē ab/
solut^{us} tene^t adhuc ecclesie p^{ro}fi/
teri. et q^{uod} dispēsatō absolutōis
nō ē tota p^{ro}missa miori tene^t to/
tū p^{ro}fiteri ei et ipse d^{icit} absoluere
ab his a quib^{us} pōt. Deinde tene/
tur remittē eū ad supiorē de re/
siduo absoluendū. ar. 33. q. 2. la/
tozem. et extra de pe. significa/
uit. Acetum si inferior de fac/
to eum absoluit ponit idem
Thomas q^{uod} non credit eu^m ab/
solutum. Tamen accusatur p^{ro}
ignorantiam iuris non autem
sacerdos cui hoc ius ignorare
non licet.

3 **Q**uid si cōfitens sit excōica-
tus et nō possit absolui a suo cō-
fessore nūqd absoluet eū ab ali-
is peccatis? Rō fm Tho .i. 4.
di. i3. Sacerdos nullū excōica-
tū absoluerē potest a culpa nī
si absolutus sit prius ab excōi-
catione. qz excōicatus nō est p-
tices sacroz ecclesie. Sed quō
absoluerē possit si nō pōt recur-
rere ad eū a quo fuerit absol-
uēdus. uide s̄ absolutō. 4. s. i.

4 **N**ūquid vn⁹ sacerdos possit
audire et alius absolue? Rōdeo fm
guil. nō. qz sacramētū pē-
nitentie diuidi nō pōt. sicut nec
alia sacramenta ecclesie. 23. di.
fin. quorundam.

Atrū sacerdos possit absol-
uere illā cū qua peccauit? Rō
fm guil. nō dz qz tollitur eru-
bescentia qē maxima ps satis-
factōis. unde dz eā remittē ad
aliū sacerdotē. Sic nōuit Hu-
go. 30. q. i. super. c. oīs. Et idez
de oī peccato i quo sacerdos
fuit consentiens vel coopator
Si tñ in his casibus absoluat
ualebit absolutio. Lō. Tho. in
4. di. i6. Archieps qñ uilitat
pōt audire cōfessōes subditoz
suffraganeorū et absoluerē et
penitētiās imponere. extra d
censi. perpetuo li. 6.

6 **S**i eps cōmittit alicui uices
suas circa cōfessiones audien-

das. nūquid talis pōt circa ca-
sus maiores et epales? Rōdeo
nō pōt nisi expresse ei p̄mittat.
et de re. iur. i generali et d. pe.
si eps li. 6. Is quoqz cui cōmis-
sū est nō pōt cōmittere alteri
extra de offi. dele. qñ apostoli-
ca in fi. Et intelligas q nō pōt
de iure cōi. secus qñ exprimit
q possit. ar. extra de offi. dele.
is cui. li. 6. et per ea que no. ibi
Jo. an.

Sed utz officialis epi hēat
auctoritatē i penitētiis caluiz
epaliū? Rōdeo fm Hosti. nō
habet nisi expresse pateat q hoc
uoluerit eps et si hz et nō est sa-
cerdos dz alteri delegare. et
de procu. petitio.

In articulo mortis oib⁹ sa-
cerdonibus et de omnibus pec-
catis et sententiis concedit ab-
solutio. ar. de pe. di. i. quem pe-
nitet. et extra de sen. exc. nō dñ-
bium. Quis sit confessor curia-
lium uel prelatorum uel regū
uide s̄ confessio. 3. s. i. 4. qui i-
cipit. Cui debent et in duobus
s. sequentibus.

Confessor. ii. scilz quid
debeat agere. Quid agēdū cō-
fessori si credat q confessus n̄
faciat pñiaz. aut aliud qd pro-
mittit? Rō fm guil. Nō dz pro-
pt hoc exigē p̄missione siue

etiam vel iuramentum sed sufficit
si dicat se habere propositum fa-
ciendi. et sic debet absolvere sim-
pliciter et sine conditione facta tamen
protestatione si suspectus habetur
quod si non restituet quod abstulit aut
non faciat id quod iungitur fructu
confessionis carebit. Excipiuntur
excoicati qui iurant ut supra ab-
solutio. §. 2.

10 **A**n confessor teneatur ad me-
moria reducere confiteri pecca-
ta quae audiuit vel scivit eum commi-
sisse? R. o. f. 3. g. u. l. Si scit vel ha-
bet probabile opinionem de ei-
tione ad memoria reducere ga-
pote ne confitens super hoc crassa
habet ignorantiam: vel quod non ad-
hibeat debitam diligentiam quod non
excusat.

11 **S**i sacerdos habeat aliquos
pochianos surdos. cecos. mu-
tos. vel furiosos. vel demonia-
cos. et similes quos scit esse in
peccato mortali quid faciat? R. o.
f. m. Ray. Debet facere posse su-
um ut inducat eos ad peniten-
tiam secundum quod est possibile. quod
si non potest proficere oret et faci-
et orari ut deus illustret corda
eorum de confessione. dis. 4. solet quiri

12 **T**ria f. m. Al. debet esse in con-
fessione. scilicet scientia discernendi in-
ter peccatum inquisitio de eius cau-
sa et discreta penitentiae seu satisf-
factionis iniunctio.

13 **A**n interrogationes sint facien-
de in confessione? R. o. f. 3. Ray. quod sic
dummodo discrete fiant. de quibus
habes plene de pe. dis. 5. c. p. o.
et dis. 6. c. q. vult in principio. et
ultra medium. et. de pe. et re. ois
§. sacerdos aut. Et debet esse in
interrogationes principaliter de
septem vitis capitalibus que sunt
supbia. avaritia. gula. luxuria.
invidia. ira. et accidia. et de circū-
stantiis eorum que sunt. Quis quid ubi.
per quos quoties. cur. quod. quando.

14 **A**ntu liceat sacerdoti ingre-
re a confitente specificationem pro-
ne cum qua peccavit. R. o. f. 3. Ray.
sic confitens non debet specifica-
re nisi ut dicitur supra confessio. i.
§. 4. ita nec sacerdos debet inter-
rogare nisi ut ibi dicitur.

Quod confessor religiosus teneatur
facere confitenti conscientiam de de-
cimis. habetur. i. decime. §. 8.

Confirmatio <sup>electo-
rum</sup> A
quo confirmanda sit electio
R. o. f. m. Host. Al. priorio superior
re unum episcopum confirmat sibi subie-
tos. et de elec. cum monasterium
nisi aliquis sit exceptus. et. de co-
sue. cum venerabilis. Item archie-
piscopus confirmat episcopum. et. de
ele. cum dilectus in fi. 6. q. 4. di.
illud. Archiepiscopus vero confirmat
primas vel patriarcha nisi ip-
se archiepiscopus exemptus sit. et. d.

B 3

elec. bone 7. c. nihil. Patriar/ chas uel exēptos cōfirmat pa/ pa. ex. de elec. scriptū uel etia3 legat⁹ de later. ex. de elec. si ab batē li. 6. Similiter etia3 papa cōfirmat ipeatorē. ex. de elec. venerabile3.

2 **Q**ualit^r fieri debeat cōfirma/ tio. R^o. f3 Hosti. D3 prio fieri examinatio psonarū tā elegen tiū q3 electi. etia3 si nihil oppo natur. Cōsulit etia3 superiori ut ipm electū ad partē trahat. 7 d^r his que impedire ipsū possūt di/ ligenter exquirat. 7 si impedi/ mētū iuenerit secreto ad renū ciādū iducat ex. de elec. dudū 2. in fi 7 ex. de sumo. p tuas i fi. Al uero f3 allata 7 probata pro cedat. Nota etia3 q3 si inē cete/ ra q obiciūt electo seu postula to seu aliter promouēdo ad di gnitatē opponat de euidēti de fectu scie uel psonē. 7 p^o d3 de h^o examinatio fieri. 7 si hoc in ueniat falsū opponētes exclu dūtur ab oibus aliis que oppo suerant. 7 etia3 puniūtur ac si in probatione omniū defecissent ex. de elec. si fonte li. 6.

3 **S**i cōfirmatio fiat nō uoca to ppetitore uel alio qui se uel let opponere 7 nō discussio ne/ gocio irrita est. Et debz fieri ta lis uocatio nominati quādo ē collectus. uel apparet opposi/

tor alias generaliter i ecclesia i qua electio facta est ut si uo/ lunt se opponere appareāt i cō petenti termino pemptorie affi/ gto. Et h^o hnt locū siue electio sit in cōcordia siue i discordia. ex. de elec. qm li. 6. Utrū q op ponit electo aliqd crimē tenea tur se iscriberē. uide. i. iscriptio §. 2. Uide de his que possūt im pedire cōfirmationē. i. d^r elec. i mult^r locis. 7. i. ordinād⁹ p to.

Confirmatio ^{sacra}menti Sacramētū cōfirmatio/ nis utrū sit de necessitate salu/ tis. R^o. fm. pe. Duplex est ne/ cessitas salutis. quedā ptenens ad esse. 7 quedā ad bñ esse. Et quidē. 2. modo cōfirmatio est necessaria. nō p^o. naz 7 siue ea potest hō saluāi. Est aut^r neces/ saria propter spiritualē pugnā ad quā adiuvat homo p cōfir mationē. licet simpliciter nō sit sacramētū necessitatis. sed ni/ hilomin⁹ cōtemptus eius dā/ nabilis est. Lon. Tho. 7 Al. in 4. dis. 7.

2 **Q**ue sunt de substantia cōfir/ mationis. R^o. fm. pe. quinq3. Duo quidē ex parte ipsi⁹ sacra menti. s. materia chrismatis 7 forma uerborū. Duo ex parte ministri. s. dignitas pōtificialis 7 intentio. Unus ex parte susci

pietis. s. q. crismetur i frote. nā
q. in cōfirmatiōe cōfertur au
dacia spiritualis euidē⁹ fit i
frote. Lō. Tho. 7 Al. ubi supra
Quis est minister cōfirmatio
nis h'o. Sol⁹ eps de cōse. dil.
S. manus 7. c. nouissime 7. c. ut
ieiuni.

3 **S** nūquid papa possit comit
tere alteri? h'o. fm Thom. et
pe. Licet de hoc sint epiniōes
probabili⁹ dicat q. possit com
mittere sacerdoti sed nō iserio
ri. q. 5. dī. perucit.

Que sit forma confirmationis
h'o. f. 3 Tho. 7 pe. 7 Al. Forma
est hec Consigno te signo cru
cis 7 cōfirmo te crismate salu
tis. In nomine patris 7 filii et
spiritus sancti amen.

4 **U**trū i sacramēto cōfirma
tionis conferat gratia h'o. fm
Tho. 7 pe. S'ra cōferit nō solū
cōiter sicut in quolibz sacramē
to cōferit gratia emūdas a pec
cato. I. 3 etiā spūalis grā p quaz
quis deputat ad officiū sāctita
tis 7 idone⁹ efficitur ad christū
cōfitendum. unde 7 de grato
facit magis gratum.

5 **Q**uibus debeat sacramētū
cōfirmationis cōferri? h'o. fm
Tho. 7 pe. Omib⁹ christianis
Nā 7 pueri cōuenient⁹ cōfertur
ga min⁹ hāt fictiōis 7 uiris et
mulierib⁹ qbus cōis ē pugna

spiritualis. S'tē mut⁹ quia licet
nō uerbo signo tñ possūt cōfite
ri. S'tē morientib⁹ quib⁹ licet s'bi
trahatur pugna tñ p'gunt ad p
mūz militatiū. 7 ideo cōueniē
ter accipiunt christiane mili
tie signum.

6 **U**trū cōfirmatio possit ite
rari. h'o. fm. Augu. 7 oēs theo
logos nō pōt eo q. i'primat ef
fectū idelebilē: de cōse. dil. 5.
dictū 7. c. de homine.

7 **U**trū cōfirmatio pferri de
beat ieiunis 7 a ieiunis h'o. fm
Al. Sic prop't reuerētiā sc'ri de
cō. dil. 5. ut epi 7. c. ut ieiū. Tñ
i necessitate meli⁹ effz cōfirma
ri post prandiu qz si epō disce
dente 7 hui⁹ modi quis nō pos
sit confirmari.

8 **U**trū alius deat tenere ali
quē ad cōfirmationē. h'o fm.
Tho. i. 3. pte. q. 72. Propter
hoc aliq. ad cōfirmationē ac
cedi ga se h'fe rebur stadi nō p
sūt. Ideoqz ab alio d3 teneri
nec differt. utrū uir uel mulie
teneat. Sed non confirmatus
qzrum est de ratione sacramē
ti non debet tenere sed si cōtra
rium fiat peccat. Sed non pro
pter hoc est irritum sacramen
tum. de consecratione diffictō
ne quarta capitulo in baptis
mo. Et uide infra impedimen
tum. 6. 5. pe.

2

Tritū vxo possit i cōfirmatio
ne tenere maritū vel ecōuerso?
Ro. nō q? contrahit cognatio
spiritualis. 7 est impedimētū ma
trimōiū 7 cōiugalīs actus. Itē
nō d? quis tenere propriū filiū
vel fratrē aut sororē quia ius
ficit in tā tales vinculū carnale
Quō aut cōfirmatio impediāt
matrimoniū vide. i. impedimē
tū. 6. De chrismate. s. qd ē ma
teria confirmationis hētur. s.
baptisim⁹. 2. s. 3. 7. i. oleū sctū.

Cōsanguinitas ^{vi}
^{de}
a h. i. impedimētū. 5. p. totū

Cōscientia ^{Utruz}
^{cōscien}
tia erronea obliget ad fa
ciendū aliquid vel dimittendū
Ro. fm pe. Credens se teneri
ad aliquid 7 nō faciens scurrit
contemptum. Et faciens illud
q? putat peccatū peccat. Unde
glo. super illud Ro. i. 4. Omne
quod nō est ex fide peccatum
est. dicit sic. Omne quod fit p
tra cōscientiam edificat ad ge
hēnam. Itē Lucis. x. Si oculus
tuus nequā fuerit: totū cor
pus tuum tenebrosū erit. Ma
nente ergo cōscientia erronea
homo pplexus est. non tamē si
plicitē q? potest 7 d? deponē
cōscientiā talē p se vel p alteri⁹
cōsiliū. Con. Tho. prima secū

de. q. 19. art. 5. 7. 6.

Cōsecratio. i. scilicet
episcopoz 7 supra de forma cō
secratiōis epoz diffuse 7 copio
se tractatur 7 habēt epī i ordi
nariis suis de ipa. 23. dis. q. ep̄s
7 dis. 75. ordinatiōes. 7. ex. de
sacra uncti. cū u. nisi. Et debz
fieri in die dñica tñ. dicto. c.
ordinatiōes. Nec est necessari
um cōtinuare ieiunium a sab
bato. i. q. ip̄cedēti abbato in
cipiens ieiunare nō comedat
quousqz i dñica frerit ordina
tus. nā 7 i ipa dñica ate pradiū
itelligit ieiunius esse.

Cōsecratio epoz ultra tres
menses post cōfirmatiōē dif
ferri non debet nisi ex causa.
75. dis. 5. primo.

A quo consecrentur singuli
prelati Ro. Papa cōsecrat ab
episcopo Hostienli. qui in hoc
uicē metropolitani obtinet vel
etiā a quo vult. dis. 23. i. nomie
dñi. Primates vero 7 metro
politani cōsecrari debent a tri
bus ep̄is eorum suffraganeis
omnibus aliis suffraganeis p
sonaliter aduenientibus nisi es
sent necessitate impediri 7 tūc
consentiant per litteras. 64.
dist. quia 7. 66. dist. archiep̄
copus. 7. c. porro: 7 dis. 4. i. qui i
aliquo in fi. 7 extra de tēp. or.

si archiepiscopus. Et licet ita sit de iure hodie tamen a consuetudine quasi nullus archiepiscopus patriarcha uel primas consecratur nisi a papa uel ab alio de mandato eius. ar. 24. q. i. pudenda. q. si ab alio forsitan consecraretur parum prodesset q. a teque possent se archiepiscopos uel patriarchas nominare et plura alia facere oporteret q. pallium a papa haberet nisi forte habere posset a patriarcha. De qua materia uide. i. pallium et i. primas archiepis. §. 2. Episcopi uero si sunt exempti similiter debet a papa uel ab alio de eius mandato consecrari. Si non sunt exempti debet consecrari ab omnibus aliis suffraganeis et auctoritate metropolitani. uel si non omnes possunt conuenire saltem a tribus episcopis iussu archiepiscopi. uel ab archiepiscopo cum duobus episcopis consecrentur aliis per litteras consuetudinibus dist. 64. p. totum. Et nota hoc q. ternarius numerus episcoporum est de substantia consecrationis. unde si a paucioribus consecrarentur nihil ageretur. ut notat Hug. in predicto. c. pongo. Et unus dictorum trium est principaliter consecrans qui oportet q. tota consecratione perficiat aliter nihil agitur. Alii duo sunt quasi adiutores. tamen omnes prout

ciare debet q. omnes consecrantur. hec Hug. Et Bon. Soff. Pot sunt autem simul ab eodem plures episcopi consecrari extra de consuec. uel al. cum sit.

Ubi singuli prelati sunt consecrandi. R. o. papa in sua ecclesia si fieri potest alias in quacunque est. et urbes. dist. 23. in nomine domini. Patriarcha uero primas et metropolitani debet consecrari in propriis ecclesiis nisi necessitas aliud indicat. 24. q. i. pudenda extra de tempore. or. si archiepiscopus. episcopus autem debet consecrari ubi elegit metropolitanus. dist. 51. c. ultimo in fine.

Consecratio. ii.

Consecratio ecclesie uel reconciliatio eius. Ecclesia a solo episcopo potest consecrari de consuec. dist. i. nemo neque episcopus potest hoc aliter delegare nisi episcopo. sicut neque reconciliationes eius. eo. aqua. Et potest consecrari tam in diebus dominicis quam per uarias extra eo. tua. Nec debet consecrari sine missa. de consuec. dist. i. c. 2. c. de fabrica in fine. Et si episcopus non peruenit totam ecclesie competentem quando primarium lapidem posuit debet in consecratione supplere quia ad hoc tenetur fabricator et eius heres extra eo. cum sit. i. q. 2. placuit. Si ecclesia in alio loco

lo sit cōstructa uel consecrata
uide. i. ecclesia. p. s. p.

2. **P**resumit ecclesia cōsecra-
ta quādo d. hoc aliqua scriptu-
ra apparet uel i. instrumēto do-
tationis uel i. libro ecclesie uel
i. colūna uel i. tabula marmo-
ra uel hoc uel etia. si appareat un-
testis de uisu uel d. auditu. de cō-
se. dis. i. solēnitates dedicatōnū
Et intelligas tales probatiōes
semples sufficere ubi nō es-
set de hoc cōtēto p. quā toller-
tur ista probatio ut q. fieret in
de alteri p. iudiciū. ex. eo. pro-
posuisti. 7. ex. d. adult. signifi-
casti.

3. **T**res cas. sūt i. quib. ecclesia
cōsecrata d. recōsecrari. Pri-
mus si ecclesia cōbusta fuerit
ita q. parietes sint cōbusti uel
dirup. seu notabili. decrusta-
ti uel i. toto uel i. maiori pte. de
cōse. dis. i. ecclesiis. Sec. si so-
lū tectū exustū fuerit. ex. eo. li-
gneis. 2. si quocūq. mō tota ec-
clesia uel maior ps. destructa l.
dirupta est. si uero parietes suc-
cessiue fuerūt repati eadē eccle-
sia intelligit. Et ideo sufficit si
tū recōciliat cū aq. exorcizata
7. cū solēnitate misse. Secus si
tota fuit primo destructa: et si
ex eisdē lapidib. redificata fuit
p. i. crāda. n. c. d. p. di. i. d. fabri-
ca. 3. casus est quādo dubitat

an fuerit cōsecrata nec appāet
aliqua probatio de is. q. d. cā sē
supra. s. proximo.

Sunt alii cas. i. quib. eccle-
sia nō debz recōsecrari sed re-
cōciliari. Prim. est prop. ho-
miciū uel etiā enormē sāgu-
nis effusionem ibi cōmissam.
ex. de conse. cc. proposuisti. Se-
cus de leui ut si casu sanguis d.
narib. emittit 7. si quis ungue
aliquātulum excoietur 7. lan-
guinē emittat. 2. propter adul-
teriū uel seminis effusionē. ex.
de adul. significasti. 3. si excōi-
catus i. ecclesia fuerit sepultus
de conse. dis. i. ecclesiam. extra
eo. consuluisti. 4. si ecclesia ab
epō publice excōicato cōsecra-
ta fuerit. Nam fin. Host. si cō-
pus mortui excōicati polluit ec-
clesiā. multo fortius ubi ipsa p.
secratio pficitur p. os 7. man.
excōmunicati.

Quid si de lapide cadere d.
ecclesia aliquis occidat. aut si
aliquis furiosus ibi se occidat
Rūdeo Non est in his casibus
reconcilianda. ex quo non est
sanguis per contentionē effus.
nec fuit mala uolūtas ad uio-
lentia sed fortuitus casus. No-
sti. 7. Hug.

Quid si in ecclesia aliq. un-
nere. letaliter 7. postea in do-
mo sua moriatur. s. o. s. 3. gūl. 7.

Dug. reconciliari debet. nam
ibi dicitur mortuus ubi mort
cāz accepit. Si vero cōtra. eē.
ecclesia vulneratus sit 7 in ec
clesia postea moriat. nō erit ec
clesia violata ut recōcilianda.

7 **Q**uid si i ecclesia martyr oc
cidit? Rō. fm. guil. Dicūt quī
dam q̄ prop̄ hoc ecclesia nō
est recōcilianda. q̄ huiusmōi
sanguis effusio ecclesiam non
polluit s̄ potius. cōsecrat.

8 **Q**uādo p seminis effusione
recōciliada est ecclesia? Rō. s̄
guil. Pro adulterio quidē 7 fō
nicatione. de conse. dis. i. eccle
siis. eē. co. c. p°. Prop̄ pollū
tionē aut nocturnā in somnis
nō oportet. Si aut uir uxorem
ibi cognoscat credo q̄ indiget
reconciliatione. Et ita tenetur
30. 7 iterū 30. an. Similiter r̄
concilianda est pro uitio sodo
mitico ibi cōmissio. Leterum n̄
uidetur reconcilianda. quādo
huiusmodi sunt occulta. Satis
cō. hosti. q̄ztū est i sūma l̄ snia

7 **S**i quis pōt ecclesiā recon
ciliare? Rō. fm. Ray. ep̄s prop̄
us per se vel p aliū ep̄iscopum
Et pōt unus aquā benedicere
7 alius recōciliare. Per simpli
ces vero sacerdotes nō possūt
etiam si sit cōsuetudo. eē. co. c.
aqua. Sed fm Inno. ex cōmis
sione pape sacerdotes simpli

ces possunt ecclesiam reconci
liare q̄ tñ p̄s pepm b̄ndicta

Quid si quis celebrat in ec
clesia seminauel sanguinis ef
fusione polluta? Rō. etiā si sciē
ter in ea celebrat nō prop̄ h°
est irregularis. eē. de se. excō.
is qui li. 6. Tñ talis grauit pec
cat ut ibidē dicitur. Uide hoc
diffuse. i. interdictū. 4. §. pel.

Quid fiet si ecclesia nō con
secrata fuerit seminis uel san
guinis effusione polluta? Rō. d̄z
aqua exorcizata. p sacerdotes
lauari ne diuie laudis organa
suspēdatur 7 q̄z cit⁹ cōsecrari
eē co. si ecclesia. Nec est prop̄
hoc ecclesia int̄dicta nec qui
ibi celebrat irregular⁹ est etiā
si consecrata fuisse ut in pro
ximo. §. dictuz est.

Ecclēsia precipue cōsecrata
uel oratoria mōastēia 7 hui⁹i
non debent reuerti ad secula
rem habitationē 7 prophāos
usus. i. q. 3. que semel. 7. c. qm̄
i. 7. q. ult. questione. extra.
de relig. do. ad hec.

Consecratio. 3. ^{sci} licz
altaris. Alia est consecra
tio ecclesie. Alia altaris. Et iō
una sine alia potest fieri. extra
eodem capitulo primo. Alta
ria sine reliquijs cōsecrari

nō debēt. de cōse. dis. i. placuit
7. c. nō oportet. Et pōt eps i ea
dez ecclesia plura simul altāia
psecrare. ex. eo. uniuersis.

2 **A**ltare qñ sit recōsecrādū
Ro. fm host. Recōsecrādū est
si mota rupta seu enormiter d
structa sit tabula eius supior q
dicit mēsa p̄cipue in angulis si
ue cornib⁹ i quib⁹ precipue so
let fieri altar. cōsecratio. Itēz
si mot⁹ fuerit aliq⁹ de lapidib⁹
principalib⁹ stipit. mēsam con
tingētib⁹. nam i illa cōiunctio
ne p̄cipue itelligit esse altaris
cōsecratio. ex. eo. ad b. 7. c. qd
i dubiis. qd quidā intelligunt
qñ super quattuor colūnas est
altare 7 una mota sit. Sec⁹ est
d aliis lapidib⁹ stipitis siue pa
rietis q nō cōtingūt mēsa q
prop̄ illorū motionē nō est al
tare recōsecrādū. Similit non
est recōsecrād⁹ si tota mēsa cū
sibi adherētib⁹ lapidib⁹ trāse
ratur 7 sicut nec cōsecrat altā
portatile. Itē recōsecrādū est
si sigillū lapidis quo sigillatur
reliquie fractū sit uel dīminu
tum. ex. eo. c. p. 7. c. quod i du
biis. 7 de cōse. dis. i. si. motum.
Si aut. altare i tātū augmētē
q amittat priorē formā recon
secrādū est qā forma ē esse rei
ar. io. q. 7. hoc ius. Lon. Inno.
7 Ber.

3 **A**ltaria in quib⁹ degradati
7 huiusmodi celebrauerunt n
debēt prop̄ hoc cōsecrari nec
reconciliari. ex. d sacra. iter. a
nobis. De altari uide quedam
alia supra altare.

Consecratio. iiii.

s. cimiterij. Alia est consecratio
ecclesie. Alia cimiterij. Si er
go cimiteriū fuisset pollutū ef
fusione sanguinis uel seminis
uide s cimiteriū. s. fi. Ceterū
si in cimiterio corpora fideliz
defunctorū sepu:ta sūt ab ercō
municatis scismaticis uel infi
delibus 7 h⁹i. non prop̄ hoc
debent exhumari. extra de sa
cra. iter. a nobis.

2 **C**imiteria nō cōsecrata in q
bus corpora paganorū uel hē
ticoz seu excomunicatoz sepiā sē
nō debēt psecrari. de p̄se. di. i.
ecclesia. sed corpora sepiā ibi
debēt inde prius enici. Si aut
cōsecrata fuerāt prius eodem
mō corpora p̄dicta ide encien
da sūt si discerni p̄t aliter nō.
ex de sepul. sac. 7 ipa cimitēia
recōciliāda sūt. sicut de ecclia
dictū ē s. consecratio. 2. s. 4.
circa finem.

Consecratio. v. s.
stiū pallaz 7 uasoz. Vestes sa
cerdotū 7 mistroz. palle altae

us et uasa sacra et oia silia non debet conuerti ad vsu laicoru. sed si qua sunt uetustate consupta comburi debent: et cineres in ecclesia reponi. 19. q. 3. q. semel. et c. qm. de pie. di. i. a. taris. Si vero non sunt consumpta sed reparentur remanente suba non oportet iterum consecrari etiam si partes plures reficiantur. secus si forma tota simul soluatur. Ala. et Ber.

2. **¶** Item uasa sacra possunt vendi: propter necessitatem possunt uendendi ne eadem forma alteri ecclesie sed fracta possunt uendi cuiuslibet consecrati. di. i. ligna

¶ Consecratio virginum de hac i. virginum consecratio.

¶ Conservator. quis possit esse conservator? Respondeo. Episcopi et eorum superiores aut abbates seu illi qui in cathedralibus uel collegiatis ecclesiis obtinent dignitates uel personatus. Alii non possunt esse. nec aliquis potest esse conservator sui conservatoris. nec aliquis potest habere conservatorem cum qui est sub sua iurisdictione domino uel districtu ecclesieastico uel reipublice. exceptis regibus uel regibus extra de offi. de leg. hac constitutione libro. 6.

2. **¶** Conservatores non possunt procedere contra aliquos. et

civitates uel dioceses in quibus fuerint deputati. nec possunt aliquos citare ultra unam dietam a fine illorum diocesis. extra de offi. dele. hac constitutione libro. 6.

¶ Conservatores non possunt committere vices suas exceptis citationibus et sententiarum denuntiationibus nisi aliud eis per litteras committeretur. et tunc committere possent infra loca in quibus fuerint deputati et personis predictis. in primo. §. et de offi. dele. hac constitutione libro. 6.

¶ Conservatores non possunt se intromittere de alijs quibus de maiestatis iniurijs et violentijs. extra de offi. dele. statuimus libro. 6. q. si de alijs siue que indagari iudicialiter requirunt se intromiserint: sunt suspensi per unum annum ab officio. et pars que hoc fieri procurat incurrit iniam excommunicationis a qua non potest absolui nisi per gravate satisfaciatur de expensis. ut in predicta decre. hac constitutione. Nec processus ualidus qui excedit fines mandati. et de rescrip. cum dilecta. Sciendum tamen secundum Innocentium. quod licet principaliter non habeant iudiciales indagaciones: in notorijs tamen habent quia omnia illa sine quibus eorum iurisdictionis non possunt explicari intelliguntur eis esse commissaria. ff. de iur. om. iu. l. 1. Unde

conservato potest citare. et con-
tumaces punire. extra de offi. d-
le. de caus. ff. si quis ius di. l. i.
Item si maleficium est notorium
aliis et non iudici. oportet quod sup-
hoc probationes querat et co-
gat testes. 2. q. 3. in primis et d-
testibus. c. 2. Item quod etiam in no-
torius aliquis ordo necius est.
extra de iureiur. ad nostram. Item
si reus confitetur factum. sed di-
catur quod usus fuit iure suo. in
hoc casu admittit probationem.
Aliiter enim non potest explere iurisdic-
tionem sibi commissam. Si vero oportet
quod procedat ad inquisitionem
quod factum quidem est notorium sed
nescitur quis fecerit. Item ad
repellendam iniuriam. potest invocare
brachium seculare. sicut et alii iu-
dices. extra de offi. or. c. i. et. c.
qm. plerumque in fi. Item si reus
qui fuerat condemnatus et exco-
municatus appareat infra annum. et di-
cat se velle satisfacere. cognos-
cit conservator de quantitate
damni et huiusmodi inno.

Officium conservatoris ex-
pirat morte concedentis quo-
ad negocia non cepta ut extra
de offi. dele. hac constitutione
libro. 6. Intellige nisi aliud ex-
primeretur in suis litteris.

Si reus negat maleficium
et actor velit probare esse noto-
rium: et conservator cognoscere

habet aliter inutile esset offici-
um eius. quod quilibet posset ne-
gare. Nam et quilibet iudex po-
test cognoscere an sua sit iuris-
dictio. ff. de iudici. si quis et ali-
ena. Similiter si reus confite-
tur maleficium: sed dicit non
esse notorium. quia per eius con-
fessionem factum est notorium
ut extra de coha. clerj. et muli.
vestra. De notorio vide. i. no-
torium

Postquam conservator aliquem
iniuriatorem citavit et cum ob-
contumaciam excommunicavit
si constat postea eum iniu-
riatum fuisse: sed non manife-
stum esse. nunquid vere erit ex-
communicatus? Respondeo se-
cundum Innocentium. Non. quia iurisdic-
tionem non habet nisi ad ma-
nifestis ut dictum est. §. 4.

Constitutio De hac
vide. i. lex materia

Consuetudo est ius
quodam moribus institutum. Unde
et dicitur consuetudo quod
incommuni usu est: distinctio
ne prima consuetudo.

Consuetudo inducitur per
binum actum. 2. §. q. 2. ita nos
Et tunc cum populus incipit ali-
quid observare ea mente ut ad
ceteros sit consuetudo aliter non ar-

gu. ff. de iti. actuq3 pri. l. ultia.
Et ubi que ius deficit consu-
etudo vim habet legis. dist. i.
consuetudo. Intellige dūmo
non sit iniqua del a iure repro-
bata. Similiter 7 consuetudo
interpretatur legem extra cuz
dilectus

3 **A**n consuetudo preiudicet
iuri: Rñdeo contra legem divi-
nam vel naturalem nulla pua-
let consuetudo. extra eo. c. vlti-
mo. 32. q. 7. flagitia. Sed pira-
ius positiuū preualet. dūmodo
sit rationalis 7 pscripta. ut
extra in preallegato. c.

4 **S**ed q dicef rōnabilis: Rñ-
fm 3m. Rōabilis dicitur om-
nis consuetudo q nō reprobaf
sed sustinetur a iure. ut etiam
notatur. extra de consue. c. vl.

5 **S**ed qnto tempore pscriptibit
seu firmat cōsuetudo: Rñdeo
ut Hostien. ait secundum cāo-
nistas requiritur tēpus. 40.
annorum extra de electiōe cu-
mana. 7 extra de censu. oliz. Et
hec habent locum in ecclesia/
sticis secundum leges: tamen
est diuersitas. naz fm aliquos
sufficiūt. x. anni inter presētes
7. xx. inter absētes. Sz h3 ali-
os expectandū est tps tñ q in
ptariū memoria non existat.
Primum uerius uidet. ut no.
L. que sit lon. consue. in rubro

6 **C**onsuetudini rationali a
licuius loci derogatur per sta-
tutum nouum pape: nisi illud
exprimatur eē de pñti. l3. li. 6.

7 **Q**ue autē est differentia int
cōsuetudinē 7 prescriptionem:
Rñdeo fm Hosti. sex pñr disse-
rētie assignari. Prima q3 pscriptio
locū h3 i fñ mobiliibus 7 i
mobilib9 corporalib9 7 i cōpali-
b9 ex de prescrip. auditis. 7. c.
se. Consuetudo vō in incorpōa-
libus tñ ut in seruitutibus iur-
isdictionibus electionib9 7 h3
Secunda quia prescriptio ac-
quiritur singulari et privato:
sed consuetudo non acquiritur
magis istī q3 illi. Tertia q3 i p-
scriptione exigitur titul9 7 bo-
na fides. eē de prescrip. si dili-
genti. sed in consuetudine non
requiritur titulus sed solū tps.
ff. de usur. l. cū de in re. Quar-
ta q3 prescriptio 7 privilegiū
non concurrūt. extra de fide i
strumē. inter dilectos. 3. ceter
7 extra de prescrip. uēies. Sz
psuetudo 7 privilegiū bene cō-
currunt. extra eodem cum di-
lectus. 7 extra de verborum si-
gnificatione abbate. Quinta
quia prescriptio proprie est ex-
clusio actionis siue petitionis:
sed consuetudo est actionis si-
ue iuris acquisitio. extra de ele.
constitutus. 7. c. i. geneli in fi.

Sexta quia consuetudo erro-
nea nihil iuuat. secus in p̄crip-
tione quia titulus putatus ⁊
si verus non sit: dū tamen pro-
babilis error excuset dat cām
p̄scribendi. ff. pro impro. qd
uulgo. ⁊. ff. pro iuo. l. ultima

Contentio utrum

sit peccatū mortale? R̄ndeō se-
cundū Tho. secunda secūde.
q. 33 si accipiatur contentio se-
cundū q̄ importat impugna-
tionem veritatis ⁊ inordinatū
modū sic est peccatum mor-
tale. ⁊ hoc modo diffinit An-
bro. contentionem dicens q̄ ē
impugnatio veritatis cum p̄fi-
dentia clamoris. Si at̄ conten-
tio dicatur impugnatio falsita-
tis cum debito modo acrimo-
nie sic contentio est iudabilis
Si autem cum inordinato mō
sic potest ēē veniale peccatum
nisi forte tanta iordinatio fiat
in contēdēdo q̄ generetur ex
hoc scandalum. Unde aposto-
cum dicit. 2. Thimo. 2. Noli
contend. re verbis subdit. Ad
nihil enim vtile est nisi ad sub-
uersionem audientium.

Contractus secūdu
guil. est
vltro citroq; obligatio ex vo-
luntate partium surgens ut ēp-
tio venditio locatio conductio

mutuum ⁊ similia. Quali cōtra-
ctus est obligatio qua quis ob-
ligatur alicui ex aliquo officio
uel facto licito et honesto. licz
non interuenerit expressa vo-
luntas utriusq; ut tutela. uel
cura aut negotioz alienorum
gestio ⁊ huiusmodi. naz q̄uis
pupillus h̄ns tutorem: aut pu-
bes siue furiosus habens cura-
torem: uel ille cuius ignorat
gerit quis negotiū non expres-
se contraxerit nihilominus tu-
tor curator ⁊ negotioz gestor
obligat q̄i p̄traxerit. Idē 21.
De cōtractib⁹ ib̄ cōditōe ⁊ h̄i
uide. i. m̄fimozius. 5. 55.

Contritio qd sit? R̄n-
deo secun-
dum pe. in. 4. di. 17. Con-
tritio a magistris sic diffinitur. Con-
tritio est dolor uoluntarie assū-
ptus pro peccatis cum proposi-
to confitendi ⁊ satisfaciēdi. nā
sicut in materialibus aliquid
conteri dicitur quando totali-
ter in minimas partes redigi-
tur: ita cor hominis conteri
dicitur q̄n affectus peccati fm̄
omnem sui partem in eo totali-
ter confringitur ⁊ perfecte a
peccato resilit. Et quia talis re-
silitio dolor quidem est. ideo p̄-
tritio per dolorem tāq; p̄ pro-
prium genus diffinitur. Addit
autem uoluntarie assumpt⁹. tā

q̄z differentia ponet̄ in genē mo-
rali. Et additur pro peccat̄ tā
q̄z mā specificās loco vltie dif-
ferentie. Nec ē ergo diffinitio
p̄petens contritioni inq̄ztum ē
act⁹ virtutis. sed ut est p̄s sacri
pnie sic ōz q̄d addat aliquid p̄
respectū ad alias partes. ⁊ idō
additur cū proposito confiten-
di ⁊ satisfaciēdi. **Con. Tho. ibi**
dem.

2. **Que differentia est inter p̄-**
tritionē ⁊ attritionē? R. cū dū
Tho. i. 4. di. 17. sicut i corpo-
ralib⁹ attrita eē dicūt q̄ aliquo
mō sūt cōminutā lz n̄ perfecte
Contrita vero quando omnes
partes. simul ⁊ perfecte trita
sūt. sic i spūalibus attritio signi-
ficat quādā displicētā ā pecca-
tis sed non perfectam. **Contri-**
tio autem p̄fectā displicētiam.

3. **Utr̄ regrat̄ p̄trino de quo**
libet peccato mortali? R. o sc̄z
pe. i. 4. di. 17. q̄ i oī peccō mor-
tali ē actualis auersio uolūtāt̄
a deo ad peccm̄. Et p̄traria p̄tra-
rijs curāt. Ōz q̄ in oī remissio-
ne peccati mortalis sit actualis
auersio a peccō ad deū q̄ quidē
cōtritio appellatur. De pecca-
tis tamē oblitis sufficit contri-
tio generalis cū conatu ad re-
cordandū ⁊ dolendū. Nec solū
de peccō oblitō d̄z quis in genē

dolē sed etiā de obliuione cui⁹
dez que ex negligentia conti-
git.

Utr̄ sp̄alis cōtritio de quo
libet peccō regrat̄? R. deo sc̄cū
dū Tho. i. 4. di. 17. q̄ q̄ztum
ad principiu p̄tritionis. s. cum
quis de peccatis suis cogitet
⁊ dolet. ⁊ si n̄ dolore cōtritiōis
saltē dolore attritiōis. sic ōz q̄
sit sp̄alis de singulis peccat̄ q̄
i memoria habet. S̄z q̄ztū ad
terminū q̄. s. est dolor iā gr̄a in-
format⁹ sufficit q̄ sit vna cōis
cōtritio de oib⁹. tūc. n. ille mo-
tus agit in uirtute omnium dī
sp̄ositorum precedentium

Quot ⁊ q̄ iunt cāe iductiue
p̄tritiōis? R. deo fm Ray. Sex
Prima ip̄a peccatoz recogita-
tō. **Ja. 38.** Recogitabo tibi oēs
ānos meos in amaritudine aie
mee. **Secūda** pudor q̄ ad cogi-
tationē sequit̄. **proverb. 12.** Pu-
tredo in ossib⁹ eius q̄ p̄fusione
res dīgs gerit. **Tertia** peccōis
uilitas **Diere. 2.** q̄z uilis fca es
nimis iterans uias tuas. **Quar-**
ta tior extremi iudicij ⁊ tormē-
ti. i. **Petri. 4.** **Impi⁹ ⁊ pecca-**
tor ubi apparebunt **Ro. 6.** **Stri-**
pēdia peccati mors. **Quinta** do-
lor. i. de āmissiōe p̄rie celestis.
Apoc. 3. Tene q̄d hēs ut nemo
accipiat coronā tuā. **Sifr** dolo-
r

de offensa dei. hic dolor dicitur esse
acer: quia offendimus deum creato-
rem acrior: quia patrem nostrum ce-
lestem accerrimus: quia et nostrum redē-
ptorem qui nos proprio sanguine li-
beravit. Sexta spes quae triplex
scilicet. nemine quae peccata dimittit gratia: quae
bona operamur et glorie: quae remune-
rabimur. Apoc. 3. Ego sto ad
ostium et pulso si quis audierit
vocem meam et aperit mihi ianu-
am introibo ad illum et cenabo cum
illo et ille mecum.

Post hoc dicitur. Atque dolor con-
tritionis debeat esse intellectualis vel
sensibilis. Secundo secundum per. in. 4. di.
17. sicut dicitur Crisostomus. Nunquam
quod quod quod quod nascitur per eandem
dissolvitur. ex de reg. iur. c. 1. Tunc
ergo peccatum per actum voluntatis suffi-
cienter possit nasci. sufficienter et
per solum actum voluntatis. scilicet per di-
splicentiam et dolorem quantum est ex p-
te nostra potest tolli. Et cum hoc dolor
re habere seipsum sit in parte hominis. non
autem habere dolorem sensibilem. ideo deus non
requirit dolorem sensibilem de poenitentia
nisi necessitate: sed est de eius per-
fectione. Con. Host.

Atque contritio possit esse ni-
mia. Secundo secundum Thoma. in. 4. di. 17.
Dicendum quod poenitentia ex parte doloris
quod in ratione est. scilicet displicentia peccati in
quantum est offensa dei non potest esse ni-
mia sicut nec amor charitatis
dei quo intentio displicentia peccati

intendit. Sed quantum ad dolorem se-
nsibilem potest esse nimia sicut etiam
exterior corporis afflictio ut ieremi-
nium et habet. In his. n. oibus debet
accipi pro mensura debita con-
servatio iuncti. Propter quod dicitur
Ro. 12. Rationabile obsequium vestrum.

Atque in poenitentia regnat maior
dolor de uno peccato quam de alio.
Secundo secundum per. ubi dicitur. De peccatis in
conscientia quantum sunt offensa dei dicitur esse
maior dolor de maiori pecca-
to habitualiter quam de non actualiter.
Sic etiam in spirituali dicitur esse maior
dolor de maiori peccato eo quod habet
maior rationem doloris. Dolor
quoque sensibilis. scilicet penalitatis. con-
veniens est ut sit maior: non tamen neces-
sarium quia maiori offensa maiori
poena debet. Con. Thoma. ibidem.

Atque post remissionem peccati de-
beat de eo esse poenitentia: Secundo secun-
dum Thoma. in. 4. di. 17. Dolor
poenitentiae rindet culpe ex parte a-
versionis ex qua ipsa culpa quan-
da infinitatem habet. Et ideo ve-
ra contritio debet saltem in ha-
bitu semper manere.

Atque contritio debeat potius vel
le esse in inferno quam peccare: Secundo
secundum Thoma. in quolibet. Contritio
tenetur ex charitate plus dili-
gere deum quam seipsum. Peccatum autem
est facere contra deum. Poena
autem sustinere est contra seipsum. ideo oportet
quod poenitentia quolibet poenam prece-

ligat culpe. sed tamen descēdē
in spāli ad hanc penam vel ad
illā nō tenetur: imo stultie facēt
si quis se ipm vel aliū sollicita
ret super h^oi particularib⁹ pe
nis. **Con. Inno.**

Utrū peccati remissio sit cō
tritionis effectus? **Tho.**
i. 4. di. 17. Contritio pōt du
pliciter considerari. vel i q̄stū
est ps sacri vel in q̄stū est actus
v̄tutis. Et vtroq; mō est cā re
missionis peccati: sed diversū
mode. q; in q̄stū est pars sacri
cooperat ad remissionem pec
cati instrumentaliter: sicut ⁊ a
lia sacramenta. Inq̄tū aut
tem est actus v̄tutis sic ē qua
si causa materialis remissiois
peccati sicut et materie dispo
nitio. Et addit **Hostiensis** q; li
cet in contritione dimittatur
peccatum quando sit cum pro
posito confitendi ⁊ satisfaciē
di. si tamen postea tempore de
bitō non sequatur confessio et
satisfactio peccatum quidem
dimissum non redit sed morta
liter peccat qui omittit. Et sic
intellige de peni. distinctione
i. magna.

Utrum contritio possit de
lere totum reatu; pene? **Respō**
deo secundum petrum. ubi su
pra contritionis intentio po

test attendi dupliciter. vel ex
parte charitatis que caviat dī
splicentiam peccati. vel ex par
te doloris qui in sensitiva exci
tatur et utroque modo potest
tantum intendi contritio q; to
ta pena remitteretur nihilomī
nus tamen confessio ⁊ peniten
tie iniuncte explectio requiri
tur propter preceptum. et etiā
propter incertitudinem: quia
scilicet non est quis certus q;
sua contritio fuerit sufficiens
ad totum reatum tollendum.
Idem Tho. ubi sup^a:

Contumacia. **Tri**
plex ē
contumacia. nam alia ē
in non veniendo ad iudiciū.
Et hec triplex. primo mō quā
do peremptorie citatus veni
re contennit. secundo mō quā
do malitiose se occultat. tertio
quia impedit ne citatō ad eū
peruenire possit. De quib⁹ ex
tra ut lite non contestata. quo
niam frequēter. Secūda p̄uā
cia ē qñ citat⁹ ad iudiciū venit
qdē s; n̄ vult iuri parē vñ añ fi
nitā cāe examinationē. p̄uāciā
recedit. xi. q. 3. certum. Tertia
quando offensa eius est mani
festa et iussus a iudice nō vult
emendare. extra de verborū;
significatione. ex parte in fine.

2. **N**unquid aliquo cā lite nō
p̄testata p̄t p̄tra cōtumacez te
stos recipi ⁊ ad iniām diffiniv
uā procedi? ⁊ indeo sic ex aliq
sp̄ali cā. puta si qō moueat sup
alicuius electiōe. ⁊ hoc ne pro
pter lōgā morā ecclesia paciat
sp̄alibus ⁊ t̄p̄alibus lesionez
Itē si moueatur qō sup copla
maritali ne uiro vl̄ mlieri fōni
catiōis occasio prebeat̄: ma
xime cū propinquitatē gradus
opponitur diuina lege prohibi
tus. extra ut lite non contesta.
quoniam frequenter.

Contumelia ⁊ p̄uiti
u3. Dic
prio q̄rit̄ quid sit p̄tumelia? ⁊ in
deo fm̄ Tho. fa se. q. 72. q̄ p̄
tumelia importat debonorati
onem alicuius per uerba siue
p̄ facta. aut q̄quid euz signifi
candi h3. Differt at̄ a conuitio
i hoc q̄ per v̄ba contūcliosa f̄
p̄ntat̄ proprie defectus culpe.
Sed per p̄uitiū rep̄ntat̄ gnāl̄
q̄cūq3 defectus siue culpe siue
pene. unde si aliquis dicat al̄ i
iniuriōse cū eē cecū. conuitiūz
q̄dem dicit̄: sed nō p̄tūclia. Si
at̄ dicat q̄ sit fur nō solū cōui
tiū sed etiā contūcliam infert.
Sepe tamen unum pro altero
ponitur.

2. **N**ex cōtūclia siue conuitiū
sit pecc̄m mortale? ⁊ indeo secun

du Tho. fa se. q. 72. Proprie
⁊ per se utrūq3 hoz pecc̄m mor
tale est nō nūq̄ q̄z furtū vl̄ ra
pina. Nō. n. hō min⁹ amat suū
honorē q̄z rē possessā. Si tñ ali
quis conuitium vel contume
liā dixerit nō aīo de honestadi
sed p̄p̄ correctionē vel aliquid
h̄i: nō dicit cōuitiū vel contūe
liam per se s̄ p̄ accūs: uñ hoc
potest eē q̄nq3 v̄ciale peccatū
q̄nq3 sine peccato. In quo tñ
est necessaria discretio. ut hō
moderate talibus uerbis utat̄
q̄z posset ita graue eē conuitiū
q̄ per incautelā prolatū aufer
ret honorē ei⁹ p̄tra quē profer
tur: et tunc posset hō p̄car̄ mō
taliter etiam si non intenderet
de honorationem alterius si
cut etiaz si quis incaute alium
ex ludo p̄cutiēs ḡuiter ledat.
An liceat cā correctiōis cōuitiū
dicē? ⁊ indeo fm̄ Tho. fa se. q.
72. Sicut licitū est aliquem v̄
berare vel in rebus damnifica
tis causa discipline. ita etiā po
test aliquis alteri quem corri
gere d3 aliquod uerbum con
uitiosum dicere. et hoc modo
dñs discipulos vocauit istos
Luc. ul. Et apl̄s galathas. iſe
latos. Gal. 3. In ut dicit Aug.
ex magna necessitate obiurga
tiōes sūt adhibēde. i q̄b⁹ nō ut
nobis: s̄ ut dño seruiat̄ islem⁹

3 **U**trum homo debeat cōtū-
lias sibi illatas iusticiare? s'o. fm
Tho. ubi. s. Sicut in aliis iniu-
riis. sic et in uerbis cōtūmelio-
sis tenemur h're animū ppara-
tum ad tolleratiā si expediens
fuerit qñq; tñ oportet ut cōtū-
meliā repellam' prop' duo
Primo quidē prop' bonū ei'
q' cōtūmeliā infert ut ei' auda-
cia reprimat'. et de cetero talia nō
attemperet. 2°. prop' bonū mul-
torum quorū profect' p cōtū-
melias nobis illatas impeditur.

Quod chorea **U**trum cho-
rea et hui' i-
ludi sint liciti. s'o. fm
Al. in. 4. di. 16. huiusmōi ludi
fm se nō sūt mali quia bene fie-
ri possūt. S; triplici de cā pos-
sunt fieri mali. p°. si fiāt ad pro-
uocandū libidinē et huiusmōi.
2°. si nō cōueniūt persone ut ele-
rici. siue religiosi aut alij h'
mōi. 3°. si fiant nō cōgruo tem-
pore tristitie uel penitētie. Si
uero fiant ex causa alicuius ho-
neste leticie et a personis secu-
laribus et congruo tēpore ac a-
liis debitis circūstātis nō est
illicitus: uide. i. ludus et iocus.

2 **U**trum ducentes illicitas
choreas peccent mortaliter.
s'o. fm guil. credo q' sic siue i-
festis siue in profectis si hoc fa-
ciant causā incitandi ad libidi-

nem se uel alios. aut si chorea
ducant de consuetudine. unde
Hiero' in quadā omf. Nō cre-
do uirō si dicit se illeū enasisse
a spectacul' taliū cū David ex
eo q' uidit Beriahee lauātem
se ad libidinē prouocat' sit
Si aut' aliquis uel aliq' nō corru-
pta intentione aliqñ imūceat
se huiusmodi choreis tene qd
i precedēti. s. dicitur.

Correctio. i. ^{i. punitō}
^{quā pre-}
latus habet facere. **C**or-
bet. n. corrigere delicta subdi-
torum non ex odio: sed ex cha-
ritate. 86. dis. odio. q' si negli-
git grauit' peccat et grauit'
puniendus est. **T**alis. n. cānis
impudicus dicendus est pon'
q' episcopus. 83. distincti. ne-
mo. et c. error. et capitulo nihil.
nec circa hoc debet esse remis-
sus q' dum uni parcat indigno
ad contagium prouocat uniuē-
sos. **F**acilitas. n. uenie incenti-
uū tribuit delinquendi. 23. q.
4. est iniusta. et c. se. **I**tem. nō
debet esse crudelis uel seuerus.
45. dis. licet et pro v. 30. qui ni-
mis emungit elicit sanguine. et
siue plectēdo siue ignoscēdo
hoc solum bene agitur ut uita
hominum corrigatur. 23. q. 5.
prodest. **I**ustitia enim uel mi-
sericordia multum destituitur.

.D. 3

Si una sine alia teneatur. 45.
dis. disciplina. Melius est aut
de nimia mia q̄z d nimia leue
ritate reddere rationē. 50. dis.
pōderet ⁊ i fi. 26. q. ul. alligāt
nā ⁊ leuiter castigatus reuerē
tiam exhibet castigati. Asperi
tatis aut nimie increpatio nec
correctionē recipit nec salutes
25. dis. cū beatus.

Quid si prelat⁹ i corrigēdo
excedit modū? Rō. si ex chari
tate corerit nō erigit a subdi
tis ueniā postulare. 86. dis. qñ
Sī aut ex odio tenet tūc iūria
rū. ff. ad. l. aquil. quēadmodū
§. municipales. Facili⁹ tñ par
citur i hoc cāu p̄lat⁹ q̄z alijs: qz
i cura rei familiaris uir pōt vi
tari peccm. 25. dis. qualis.

Utrum aliquis debeat ces
sare a correctione timēdo ne il
le fiat deterior? Rō. fm Tho. se
cūda secūde. q. 33. Correctio p
tinens ad p̄latos nō est dimit
tenda prop̄t turbationē ei⁹ q
corrigit. tuz quia ⁊ si spōte pro
pria emendari non uelit corri
gendus est per penas ut pecca
re desistat. tum etiam quia ⁊ si
incorrigibilis sit per hoc pro
uidetur bono cōmuni dum serua
tur ordo iusticie ⁊ vnus exem
plo alij deterentur. secus autē
est de correctione fraterna. ut

i. correctio. 2. §. p. 2. §.

Utrum peccator possit aliū
corrigere. Rō. fm Tho. ubi. 3.
Correctio p̄tinet ad aliquēz in
quātum in eo uiget rectum ra
tionis iudicium. Peccatū aut
non tollit quin remaneat i pec
cāte aliquid de recto iudicio.
Ei fm hoc potest sibi cōpetere
delicta subditorū corrigere et
arguere. S3 tñ peccatum p̄ce
dens ipedimentū affert prop̄t
tria. p. quia ex peccato suo fdi
gnus reddit ut aliqūē corrigat
p̄cipue si maius peccatū cōmis
sit. 2. ex scādalo qd sequitur in
si peccatū corrigētis sit manife
stū quia videtur q nō corrigat
ex charitate s3 magis sui ostē
tatione. 3. prop̄t supbiaz corri
gentis qui sua peccata p̄uipen
dens se ipm proxio p̄fert. Itaq
si peccator cū humilitate corri
gat nō peccat. licet per hoc vlt
in conscientia fratris uel saltē
in sua cōdemnabile se oñdat.

Qualiter procedendū est in
correctione cū multitudo est i
scelere? Rō. fm Tho. secūda se
cunde. q. 108. Quando tota mlt
tudo peccat de ea debet sumi
uindicta. uel q̄z tū ad totum sic
egiptij submersi sunt i mari ru
bro persequētes filios Israel.
⁊ sicut sodomite vlr perierunt

Vel q̄stum ad magnam mul-
titudinis partez. sicut p̄3 Exo.
22. in pena eoz qui adorauerūt
vitulum. Qñ vero speratur mlti-
torū correctio debz seueritas
vindictę exerceri in paucos ali-
quos p̄ncipaliores quib⁹ cete-
ri terreat. sicut dñs Numeri.
25. mandauit suspendi princi-
pes populi pro peccato multi-
tudinis. Si aut non tota multi-
tudo peccauit s̄3 pro parte tūc
si p̄nt mali secerni a bonis d̄3
in eos vindicta exerceri si sine
aliorū scādalo pōt fieri: aliogn
parendum est multitudini ⁊
detrabēde seueritati. Et eodē
modo tollerandū esset peccatū
principis si sine scādalo mul-
titudinis puniri nō possz: nūi
forte esset peccatū tale qd ma-
gis noceret multitudini. uel
spiritualit̄ uel tēporalit̄ q̄3 scā-
dalū quod timetur.

6 **Q**uattuor sunt cause disti-
nolandi et non corrigendi de-
licta ut ponit Ul. Prima cum
mali sunt occulti. ita q̄ non
possunt discerni a bonis. Se-
cunda cum multitudo est tan-
ta q̄ non possit extirpari sine
scismate ecclesie: nel cum non
potest fieri quin boni inuolue-
rētur: d quo uide supra. §. pro

rimo. Tertia quando probabi-
liter presumitur de emendati-
one ut quia peccat ex infirmi-
tate uel ignorantia ⁊ nō ex ob-
stinata malitia. Quarta si exer-
citando bonos prosūt ecclesie
tunc enim tolerandi sunt ne
boni ocio torpescant. Proban-
tur hec. 44. distinctione. cō-
messationes. et. 50. distinctio-
ne. ut constitueretur. 23. questio-
ne. 4. ipsa pietas. et. c. cum
quisquis. Concordat Raymō.
de materia ista plura habes i-
fra pena primo. Item infra p-
cutere. Item de contumeliis
⁊ conuinijs causa correctionis
dictis. uide supra contumelia
§. tertio De punitione an dimi-
tenda sit propter scandalum vi-
de infra scādalum. §. sexto. De
correctione que permittitur
doctoribus uide ifra excommu-
nicatio secundo. §. secundo cir-
ca medium. ⁊ infra locatio. §. 5.
⁊ infra magister primo. §. si.

Correctio secun-
do. s. f̄na: cōrectio fr̄na fm
Thomam secunda secunde q̄-
stione. trigesima tertio. in p̄cep-
to ē. S3 q̄ p̄ceptū ē affirmari
uū nō obligat ad ip̄ s̄3 pro loco

et tempore. unde ommissio ei uno modo fit meritorie ut quando quod oportunum tempus inquit vel de ipsis metuit ne deteriores fiant. vel ad bonam vitam alios impediat. et huiusmodi. 2°. modo omittitur. scilicet cum peccatum mortali. scilicet fornicatur iudicium vulgi et carnis cruciatio seu pemptio. duz tamen hoc ita debent in animo quod fratres ne charitati preponatur. Tercio modo est veniale quoniam timor et cupiditas tardior facit ad corrigendum delicta fratris non ita tamen quod si constaret ei quod fratrem posset a peccato retrahere dimitteret propter timorem et cupiditatem quod in animo preponit charitatem ut dicit Augustinus.

2 **¶** An oporteat querere quos corripiamus. Respondeo secundum Thome ubi supra. Dicendum quod illa beneficia que non debent certe persone sed contra omnes siue sint tempora lia siue spiritualia non oportet nos querere etiam quibus impediamus sed sufficit quod impediamus eis qui nobis occurrunt. alioquin efficemur exploratores vite aliene contra illud proverbs 24. Ne queras impietatem in domo iusti. unde patet quod nec religiosos oportet exire claustrum ad corrigendum delinquentes.

3 **¶** An preceptum de correctione fraterna se extendat ad omnes. Respondeo secundum Thome.

secunda secunde. q. 33. Duplex est correctio. Una que est actus charitatis et est per simplicem admonitionem et hoc pertinet ad quemlibet charitatem habentem siue sit subditus siue prelatus. Est etiam alia correctio que est actus iusticie que non solum fit per admonitionem sed etiam interdum fit per punitionem ut alij timores a peccato desistant et hoc pertinet ad solos prelatos.

¶ An subditi teneantur corrigere prelatos. Respondeo secundum Thome ubi supra. Subditi non tenentur nec debent corrigere prelatos correctione illa que est iusticie per cohibitionem pene. Tenentur autem correctione illa que est charitatis si in eis aliquid est corrigibile. ita tamen quod non cum protervia sed cum mansuetudine et reverentia.

¶ Quo ordine procedendum sit in correctione fraterna. Respondeo secundum Thome. secunda secunde. q. 33. Peccata publica secundum apostolum. i. ad Thimoteum. 5. sunt publice arguenda. In peccatis vero occultis locum habet quod dicit in evangelio dominus. Si peccaverit in te frater tuus etc. Nam si te offendit publice coram aliis iam non solum in te peccat sed et in alios quos turbat. Verum quia in occultis peccatis potest perpetrari proximo

rum offensa. ideo destinguen-
dum est quia si huiusmodi oc-
ta peccata sunt in nocumentum
proximorum uel corporale uel spi-
rituale. puta si aliquis occulte
tractet quod ciuitates tradant
hostibus uel si hereticus priuati ho-
mies a fide auertat: debet quis
statim ad denunciationem proce-
dere nisi forte aliquis firmiter
extimaret quod per admonitionem
secretam statim posset huiusmodi
maia impedire. Si uero sunt talia
peccata que sunt solum in malum pec-
cantis et eius in que peccatur. ut
quia leditur ab eo uel saltem ex
sola noticia. tunc debet si potest sic
emendare fratrem ut fama eius
seruetur. et sic de necessitate pre-
cepti est quod secreta admonitio
publica denunciationem prece-
dat. Et hec secreta admonitio
debet uel semel uel pluries fieri
quod diu spes de correctione ex ea
probabiliter habet. Cum autem
iam probabiliter cognoscere
possumus quod secreta admonitio
non ualeat: procedendum est ulterius
quod quicunque peccatum sit occultum
ad testimonium inductionem nisi for-
te probabiliter extimaretur quod
hoc ad emendationem fratris non
proficeret quod tunc a correctione
cessandum esset. Alii tamen quod testes
inducantur sicut Augustinus. prius ostendit
debet plato ut est singularis pro-

na. Et si sic non corrigatur in pu-
blico est convincendus. quod si pre-
latus preciperet aliquid contra
hunc ordinem: non esset ei obe-
diendum quia obedire debet deo
magis quam hominibus. id est quan-
do prelatus precipit ut sibi di-
catur quod quis sciverit corrigendum
intelligendum est: saluo
ordine correctionis fraterne si
ue preceptum fiat ad omnes contra
ad unum specialiter. Et non solum
non est obediendum: sed etiam pre-
cipiendo peccaret. quod ipse non est
iudex occultorum sed deus solus.
Hoc dico nisi iniquum per aliqua
indicia peccata manifestantur
puta per infamiam: presumptiones et
huiusmodi tunc. non potest prelatus
precipere sicut et iudex alius in-
rumentum exigere. Item nota quod
predictarum solemnitate et ordi-
nem non oportet seruari nisi gra-
uibus peccatis quia leuia non de-
rogant fame. Unde et religiosi in
capitulis se proclamant prius
solum ordine non seruato.

Si scia de aliquo aliquod impedimen-
ta uel crimina que etiam il-
le qui commisit ignorat an debe-
am procedere ad correctionem
fraternam et dicere ei uerbi gra-
tia. Scio aliquos perussisse alium
et in mortuum fuisse quem percussor
scire nescit: et ideo percussorem in of-
ficio sacerdotali celebrat. Item

6

si scio aliquē ministrare. et nō fuit
se ordinatū rite uel nō fuisse ba
ptizatū et hō. Itē si scio aliquē
excoīcatū ignorānt ordinatū
Itē si scio aliquē hīre i uxorem
quā de iure hīre nō pōt: aut ec
clesiā p alienā simoniā ul tene
re rē alienaz sō. fm guil. si ta
les laborāt crassa et supia igno
rātia q nō excusat col: teneor e
is dicer si comode possū et ma
xime si credo eos corrigibiles
esse. s; si laborāt ignorātia pro
babili. credo nihilominus q
teneor eis dicer vitatē. non q
īpī peccēt s; propī piculū ul dā
nū alienū et iuriā sacroz. nam
nō ordinat celebrans decipit
audietes et q tenet rez proximi
eū dānificat. hec et similia dico
si talis psona sit psonabilis. se
cus si nō sit. s; timent de scan
dalo. tūc. n. sufficit si dicā plato
nō denūciādo uel accusādo sed
simplici notifiādo. si forte re
mediū cōueniēs possit adhibēi
De eo q habz uxore quā de iu
re hīre nō pōt. habes adhuc. i.
impedimētū p. s. 8. et 9.

Sed qd si pdicta uel aliqd p
dictoz probare possū: nūquid
teneor? sō. fm eundē guil. nō
nisi forte sit piculū alioz. puta
si aliis sacra ministrat et eos d
cipit. tūc enim probare teneor

Hic correctio fraterna sit

dimittenda propter scandaluz
uide infra scandalum. s. 9.

Corpora sacroz.
uide infra reliquie.

Corporale uel
cōporalia nō sūt abluēda p
laicos aut mulieres etiā scimo
niales quin pōt hēc abluē p
tinet ad officiū diaconicū hu
milibz ministris. de cōse. dist.
i. nemo. De eius consecratiōe
uide. s. cōsecratio. s. 5.

Corpore nūtiatus.
an possit ordinari uel mi
nistrare uide. i. nūtiat corpore.

Corpus christi
supra cōicare. et i. eucha
ristia. et satis ē. i. missa

Crimen. Criminis ap
pellatō aliqn
do cōplectitur omne pec
catū. aliquādo illud solū quod
ad damnationem sufficit. dist.
25. s. qd. autem.

Crimina quedam sunt enor
mia iter que tria. s. heretis ho
miciū uoluntariū et simoniā i
ordine et beneficio etiā post pe
nitentiam impediunt promo
uendum: et deliciunt iā promo
tum siue sint oculta siue mani
festa. i. q. i. uentū est. ex: de he

ret. quicūqz. r. c. Statutū. li. 6.
eē. de tēpo. or. q̄sitū. 7 de simo.
rāra. Et de his vide. i. enomia
e. i. dispēsatō. §. 6. 7. Alia ve
ro enomia occulta post penitē
tiam nō impediūt promovēdū
nec deliciūt iam promotū. ut i
p̄dicto. c. quesitū. Sunt 7 alia
crimina mediocria in quib⁹ de
stingue quia aut sūt manifesta
aut occulta. Si manifesta etiā
repellūt promovendum 7 dei
ficiunt iam promotum. Et itel
lige quādo sūt manifesta p sen
tentiam: uel confessionē in iur
uel evidētiā sci. ut. i. c. quesitū
q si sunt māifesta solū p famā
iudiciū purgatio q̄ prestita ab
soluet. 7 si in ea defecerit depo
netur. eē. p adul. significasti. 7
eē. de pur. ca. c. tuarū. Si vō
huiusmōi crimia sunt occulta
pnt tales post penitentiā rema
nere i susceptū 7 promoueri ad
superiores ordines. eē. de. tem
por. ordi. ex tenore. 7. c. q̄sitū.

3 **A**n si aliquis sol⁹ scit crimē
alteri⁹ teneatur revelare pla
to? Rō. non tenetur etiā si iura
uit denunciare nisi posset pro
bare. nam esset proditor crimi
nis. 2. q. i. si peccauerit. 7. q. 7.
p̄ riqz. 7. 6. q. 2. si tñ. nisi uellz
revelare secreto cum prelatus
secrete habeat corrigere crimi

nosos. ar. 22. q. 5. hoc videt. de
bet quoqz indicare talib⁹ qñ
magis pnt prodesse qz obesse.
sive cū corrigendo sive pro eo
orādo. nā ad talē denunciatio
nem quilibz tenet ut in dcō. c.
hoc videtur. 7 vide s. correctō
2. §. 5. 7 i se. 2. i. familia. §. 3.

Cōtra crimina procedit qñ
qz p accusationē de qua vide.
supra accusare 7 accusat⁹ qñqz
p denunciationē uel inquisitio
nem. de quibus habes. i. inq̄
sitio. §. p⁹. Qñqz uero nō agit
directe cōtra crimē. s. per mo
dum exceptionis de quo hēs.
i. inscriptio. §. q. 2. 2. De corre
ctione 7 pena criminū hēs. s.
correctio. 7. i. pena. p⁹. Ad ma
teriā criminis potest pertinere
i. peccm 7 vitium.

Morisma s. baptism⁹
2. §. fin. 7 i
fra oleum sanctum.

Cruce signatus.

De indulgentia cruce si
gnatorum. vide infra indulgē
tiam. §. antepenul. 7 se. De vo
to cruce signatorum. vide in
fra notum. §. 2. 6. 7. 7.

Alpidus non est or
dinandus.
vide infra ordinandus. §. vn.
decimo.

Curialis curiales quo
q3 prohiben
tur ordinari vide infra or
dinadus. §. 15.

Curiositas fm Th. secūda se
cunde. q. 167. est vitium
circa iordinatuz appetitum co
gnitionis.

2 **Q**ueritur ergo utrū vitium
curiositatis possit esse i cogni
tione itellectiva. & o. fm Th.
ubi. s. Veritatē cognitio de se
bona est: s3 pōt esse mala: rōne
alicuius pntis sex mōis. s. i q3
tum aliquis de cognitione vi
ratis superbit fm illud. i. Cor.
80. Scia inflat. Vel in q3tū hō
cognitiōe vīratis vītū ad pec
candum. Vel in q3tū p studiū
minus. utile retrahit a studio
q3 ei ex necessitate icūbit. Vel
i q3tū hō studet discere a quo nō
licet. sicut q futura a demōib3
pquirunt. Vel in q3tum appe
rit cognoscere vītate circa cīa
turam nō referendo ad debitū
finem. s. ad cognitionem dei.
Vel in q3tū aliquis studet ad
cognoscēdū vītate sup faculta
tē propriū igenij. Eccl. 3. Alti
ra te ne quesieris z fortiora te
ne scrutatus fueris. Et in plu
rib3 operib3 eius ne fueris cu
riolus. z istis mōis viciū curio
sitis i pte itellectiva est.

3 **U**trum curiositas possit eē
circa sensitiuā cognitionē & o.
fm Th. fa secūde. q. 167. q
studiū circa sēlibilia cognoscē
da dupliciter pōt esse vitiosum
Uno modo in q3tū cognitio sē
sitiva nō ordinat ad aliq3 utile
s3 potius auertit. Alio mō i q3tū
cognitiō sensitiua ordinat ad
alq3 nociū. sicut inspectō mu
lieris ordinat ad pcupiscēdū
z inquisitio eorū que ab illis
fiunt ordinat ad detrahēdū. z
sic est curiositatis vitū. Si q3
aut cognitionē sēlibiliū inen
dit ordinare ad necessitatē su
stētatiōis ad studiū itelligēde
vītatis. sic ē vītiosa studiositas.

Amnificatus.
an possit accipere de
reb3 dānicatis. hētur
s. belluz. p. §. 4. z infra depōi
tum. §. ulri.

Debitum consu
gale. Utrū alter cōiu
gum statim cōtracto infimo
nio teneatur ad redditiōem
ābiti? & o. s3 Th. i. 4. di. 32. Nō
teneatur statim sed datur tem
pus duorum mensiū propter
tria. p. ut possit deliberare de
transitu ad religiōem. 2. ut
parentur que sunt necessaria
ad nuptiarum solemnitatē. m.

3° ne uile beat maritus dataz
quam non suspirauit dilatare
Don. Al. Post. vo dic q magi
putat debet statui tps arbitrio
iudicis infra qd traseat vel co
iugi adhereat. **Sile. i. notu. §.**
4. r. 5. Idem Ber. nam et fm
gul. mortaliter peccat qui an
benedictione nuptiales uxore
cognoscit in locis ubi est psue
tus bndictione adhiberi

2 **An** rōe infirmitatis vel im
potentie excusetur a reddi
tōe debiti? **Indeo fm Tho. ubi**
6. **Uxor** n hz prātem in corpor
uiri nisi salua suba sue glōe. vñ
si ultra erigit nō ē petitio debi
t ed iniusta exactio. r pp hoc
non tenetur.

3 **Utr** peccet q se facit impo
tēre ad reddēdū debitū? **R. f3**
Tho. in .4. di. 32. si factus est
ipotens pp redditionem prece
dentem: mulier nō hz ius ulte
rius petendi. Si at factus est i
potens ex alia cā. tūc aut illa
cā fuit licita. ut ieiuniū modēa
tum r h^o i. r tūc nō peccat: aut
illicita: r tūc peccat. r peccatus
uxoris si i fornicationē labit a
liquo mō iputāt i ibi. **Et ideo**
qztum potest debet dare opaz
ut vxor contineat. **Idēz Al.**

4 **Utrum** coniugalit act^o. sit
peccm. **R. f3 Ray.** si coniungū
tur cau. a suscipiende prolis n

hz culpam sed potius meritis
de quo infra matrimoniu. 1.
§. 7. 1. **Lor. 7.** Si nupierit p
go nō peccat. **Ben. 8.** Relicite
r multiplicamini. rē. Si vo cō
iunguntur canā reddendi de
bitum adhuc non est peccatū.
1. **Lor. 7.** **Uxor** vir debitus
reddat. Si pero cā remediū ut
qz continere nō possunt. Sic ē
peccm ueniale. **Aug.** Incontinen
tie malum est q uir cognoscit
uxorem etiam ultra necessitatē
tem procreandi filios: sed r ibi
est nuptiarū bonum. r illd ma
lum fit ueniale propter bonū
nuptiale. **Et ē intelligendum**
hoc fm **Tho.** quando quis ita
propter voluptatem iugi mi
scetur q si stat i fia limites ma
trimonii. uidelicet q cum alia
hoc non faceret. nam tunc est
ueniale. **Secus** si excedit fi
nel matrimonij: ita etiam q si
non cēt sua vxor faceret idē
tunc est mortale. nam adulter
est in suam uxorem amatō ar
dentior: nihil enim sedius est
qz uxorem amare quasi adul
teram. 32. q. 4. origo. q si qz
uxorem propter sanitates cor
poralem cognosceret nō excu
satur a peccato quia querit sai
tatem per id quod ad hoc non
ordinatur. sicut qui per sacra
mentum baptisimi tñ corpale

sanitatem queret ut pōit Th.
in. 4. di. 32. in solutione cuius/
dam argumenti.

¶Utrū uir teneat reddere de/
bitū uxori nō petēti? Rñdeo s3
Tho. ubi s. Dicēdū q uir non
solū tenetur reddere qñ uxor
expresse petit. sed etiā qñ per si/
gna hoc apparet. Nō tñ idē iu/
diciū est de petitiōe uiri. q3 mu/
lieres magis solēt uerecunda/
re de petitione debiti q3 uiri.
3dē pe. 7 Al.

¶Utrū uir deat uxori avertē/
ne petat? Rño fm Tho. in. 4.
di. 32. Dicendum q non deb3
hoc facere nisi propter aliquā
rationabilem causam. 7 tñc ē
non debet cum magna instan/
tia averti propter pericla que
possent imminere

¶Utrū peccet coniuges erigēdo
r reddēdo debitū in solēnitati/
bus 7 ieiuniis? Rñdeo secūdū
Ray. Exactus debet reddere ni/
si caute 7 sine periclo poss3 dis/
ferre. erigere tñ non debet i p/
dictis tēpibus. i. Lorin. 7. No/
lite fraudare inuicem nisi fōre/
et consensu ad tempus ut vace/
tis orationi. nam propter dies
processionis 7 ieiunij conueni/
re non debent quia etiā a li/
citis abstinendū est: ut facili/
us impetrari possit qd postula/
tur. 32. q. 4. christiano. Idem

dicatur de temporibus festiuit/
33. q. 4. quotienscūq3. Itaq3
qui reddit illis tēpibus nō pec/
cat: sed qui erigit aliq infirmi/
tate. puta concupiscētia duci/
sine cōtēptu tēpis seu ecclesiasti/
ce exhortationis nemialiter tā/
tū peccat. Con/Tho.

¶Utrū liceat debitū reddē i lo/
co sacro? Rñdeo fm Tho. 7 pe/
trū ubi s. Licet debitū sit red/
dendū omni tēpe: nō tñ simile ē
de loco. q3 locus pollui potest
ita ut indigeat recōciliatiōe nō
aut tēpus. Itē q3 debitū reddē/
dum est salua semp debita ho/
nestate que in talib3 erigitur.
Uñ etiā nō o3 q statim i publi/
co reddat debitum.

¶Utrū liceat debitū redde/
re uel erigere tempore pgnati/
onis? Rño secundum pe. Si pōt
esse sine periculo abortus red/
di d3: 7 etiā pōt sine peccato
mortali erigi q3 usus matrimo/
nij nō tñ est in officium s3 etiā
in remedium. Si vero ess3 pe/
riculū nec debet erigi nec red/
di: q3 in matrimonio principa/
lior est institutio in officiu3 q3
i remedium. Con. guil. S3 ut
liceat post partū ante purifica/
tionem. uide infra purificatio
post partum.

¶Utrū liceat debitū reddere
vel erigere tēpe mēstruoz? Rñe

secundum Tho. in. 4. dist. 32.

Flux menstruoꝝ pot esse innaturalis qñ ē inordinatus et qñ continuus: et in tali casu nō est prohibitū petere alioquin oportet q vir quali perpetuo abstineret. Sed qñ est naturalis prohibitū est mulieri petere. Si aut vir petat distinguendū est qz si petat sciens debet eū auertere precibus et monitis non tñ ita efficaciter q ex hoc possit ei esse occasio incidendi in alias damna biles corruptelas. si uero ignoranter petat: tunc mulier pot aliquam occasionem pretēderē uel infirmitatem allegare ne uir debitū petat. si tñ non desistat debet mulier debitū reddere petenti. Passionem autē suā non semper est tutum viro indicare ne ex hoc abhominatōne concipiat. nisi forte vxor de viri prudentia presumat

Utrum vir cognoscens uxorem suā aliter qz modo naturali peccet mortaliter? Rñdeo fm Tho. in. 4. dist. 31. in expositione littere. Unus coniugis contra naturam est duplex. uel quādo debitū uas premititur uel debitus modus animā statutus qz tñ ad sūm. Et in primo quidem semp est peccatū mortale qz proles seq nō pot. et sic totalit nature inreio fru-

strat. s; i secūdo non semper ē peccatū mortale ut quidā dicūt. sed qñqz pot esse signū mortalitatis pēcipie: i quo qzto magis a naturali dispositione recedit tanto est grauius. Qñqz etiaz pot testis sine peccato esse ut cū dispositio corporis alium modū non patitur et eodem modo excusatur secundum guil. propter egritudinem uel propter periculum suffocandi fetum i utero aut aliā cām rationabilem.

Utrum uir teneatur reddere debitum uxori quā accusat de adulterio lite pendente. Rñdeo s; Ray. Aut est notoriū illam esse adulteram aut non. In primo casu nec reddere nec exigerē aliter mortaliter peccat nisi forte ipsa uelit abstinere a peccato adulterij. et penitentiā agere tunc enim ipse potest eam sibi reconciliare. 32. q. i. c. i. Et ex sequentibus cas. extra de diuō. significasti. et ex de adul. si vir In secundo casu scilicet cum non est notoriū debet petenti reddere. Sed secundū Tho. in. 4. distincti. 35. uir qz cito sibi constat de fornicatiōe uxoris non tenetur debitum reddere. alias non solum incurreret irregularitatem bigamie. s; et generaret sibi preiudiciū accusandi. Et hec sententia vior videet.

verumtamen in hoc cau. vxore
dimittere sine iudicio ecclesie
non potest: immo etiam si abi
tum reddat compulsius auctori
tate ecclesie licet irregularita
tem incurrat non sibi generat
preiudicium accusandi. Et de
hac materia habes infra mri
moniu. 8. §. 9.

13 **U**ir propter fornicationem
vxoꝝ non solum non tene
tur ei debitum reddere. sed
etiam potest eam dimitteꝝ ni
si in septem casibus quos hēs
i. matrimoniu. 8. §. 10.

14 **S**ed nuquid peccat uir mo
taliter exigendo debitum ab
uxore permanente in adulterio
¶ Rñdeo secūdu q notat Aug.
32. q. 1. si quis uxorem. Si alit
conugum scienter erigat de
bitum a reliquo permanente i
adulterio siue occulto siue ma
nifesto peccat mortaliter quia
facit contra constitutionem ec
clesie.

15 **N**unquid coniunt propter
adulterium a se commissu sta
tum perdit ius exigendi abitu?
¶ Rñdeo secundum Ray. videt
q sic. saltem quo ad iudicium
anime quia peccando in lege
matrimonii reddit se indignu
z ideo non debz pceꝝ mli pur
gata culpa reddere tamen te
netur exactus.

Qui contraxit cum aliqua
clandestine z postea cum alia
publice nunquid exactus a pri
ma tenetur ad redditioneꝝ de
biti? ¶ Rñdeo secundu Guil. cre
do q non tenetur si est i loco
ubi conuictu est q ante carna
lem coppulaz adhibeatur ben
dictio nuptialis. z sibi imputet
illa que clandestine contraxit
z ingessit se periculo. Credo ta
men q si secunda relicta tran
seat ad alias partes cum pria
in quibus sine scandalo possit
adhiberi solēnitates debite vñ
si de solēnitatibus non est con
suetudo possit ei cohabitare.
Et si sic fecerit licitum est. De
hac materia uide plura i. ma
trimonium. 7.º. per totu. De
debito reddendo leprolo. uide
i. leprolo. §. 1. 7. 2.

Decanus. De offi de
cani uide s
archidiaconus.

Decime primo. coi
ter
decima est pars omniu bono
rum iuste acquiritorum deo d
bita. extra eo. tua nobis.

Decimarum que dam sunt
personales z que dam sunt pre
diales. Personales sunt que d
bentur ex negotiatione uel ar
tificio seu sciencia milina aut ue
natione z hñ. Prediales vo

sunt q̄ proueniunt ex ipsis pre
dijs. ut ex co. ad apostolice .et
.c. pastoralis. et ex de parrochi
is. c. ul. Sed de quibuidaz du
bium vñ utz sint prediales vel
personales. ut de agnis et alijs
ferib⁹ aialiu⁹ que in pascuis sūt
et potest dici q̄ sint mixte cum
prim a predijs ueniant unde ui
uunt animalia. ar. ex co. c. cō
missū. et sic sunt prediales. par
ti uero proueniant a personis
.i. a custodia personaz. et sic vi
dentur personales.

¶ Utz dā decimis dādis deduci
possint expēse. Rñdeo p̄diales
decime dari debēt indistincte
nō deductis expēsis. nec etia⁹
illis q̄ sūt pro fructibus colli
gendis. ex co. cū hoies. De p
sonalib⁹ vñ distinguendū ē. q̄a
si surgunt ex rebus iam decia
tis deducunt expēse. alit nō.
ex co. pastoralis. De lucro au
tē aduocationis fin⁹ guil. nō de
bent expēse deduci.

¶ Qñ debent decie dari. Rñ
Prediales debent dari statim
qñ fructus percipiunt et añqz
sepe in de cēus vel tributuz et
hñ. Et si primo facta fuerit ta
lis sepatio nihilominus decia
integra danda est. Extra eodē
tua nobis. et c. cum non sitis.
Personales autē possunt da

ri in fine anni. ar. ex de pig. ex
litteris.

¶ Utz optima debeant dari
pro decimis. Rñ pōdeo agnos
pulos uitulos et hñ non tenēt
quis dare optimos nec deteri
ores sed mediocres uel sicut
transcunt sub virga pastoris.
Indignum est enim dare deo
quod dedignatur hō dī. 49.

¶ Utz debeāt solui i vinea vñ
predio an debeāt deportari ad
ecclesiā. Rñdeo fm Hosti. pōt
dici q̄ in hoc debet seruari cō
suetudo ex de sepul. certificari

¶ Utz dare decimas sit p̄cep
tū. Rñ fm Tho. fa se. q. 87.

Decie in veti lege debebāt ad
sustentationē mistroz dei. Ma
lach. 3. Inferte oēm decimati
onē in horreū meū ut sit cib⁹ i
domo mea. An p̄ceptū d solū
tione decia⁹ p̄ti qdē erat mo
rale iductū rōe naturali. prim
āt iudiciale ex dīna institutiōe
robur hñs. Rñ at naturalis di
ctat ut his qui diuino cultui
ministrabāt ip̄e p̄p̄s necia mi
nistraret. i. Cor. 9. Quis mili
tat suis stipendijs unqz. De
minatio autē certe p̄tis itroduc
ta ē ex institutiōe diuina qz tri
bus leuitica diuinis ministeri
is mancipata possessiones non

habeat et sic erat iudiciale per
tinens ad equalitatem inf ho
mines fm conditiones illi⁹ po
puli conseruandam. sed et con
ueniebat cū ceremonialibus
q̄stūm ad aliquam significatō
nem. Est autē dīa inter. cerio
nialia et iudicialia precepta. qz
cerimonialia illicitū est obser
uare tpe legis noue. Iudicia
lia uero et si nō obligant tēpor
gratie tū possunt obseruari si
ne peccō et ad eoz obseruantia
aliqui obligātur si statuant au
toritate eoz quoz est leges p
dere sicut si nūc aliquis prin
ceps statueret ut qui furat⁹ fu
erit ouem reddat q̄tuor oues
ut legi⁹ Exo. 23. eius subditi te
nerent obseruare. ita ē deter
minatio decie partis est istitu
ta auctoritate ecclesie tpe no
ue legis. ut. s. nō min⁹ ppl^s no
ue legis mīstris noui testi ex
hibeat q̄z ppl^s vetis legis mī
nistris ueteris testi: cū tū ppl^s
noue legis ad maiora obliget
fm illā Matth. 5. Nisi abunda
uerit iustitia uestra et. et ē mī
stri noui testi maiori sūt digni
tatis q̄z mīstri uetis ut probat
apls. 1. Cor. 3. Sic g^o ad solu
tionē deciaz hoies tenēt ptiz
qdē ex iure nāli: ptiz ex instituti
one ecclesie q̄ tū pēlat⁹ opōtūita
tib⁹ tēpor⁹ et psonaz possz aliā

ptem determinare.

De soluēdis decis confesso
res religiosi tenēt facē psciam
psitētib⁹. q. si sciēter obmisint
suspēli sūt ab offō p̄dicatōis do
nec faciāt si p̄mode pnt et si ite
riz p̄dicāt sunt excoīcati.

Illi autē religiosi q. dicūt aliq
ut a solutōe deciarū retrahāt
audientes excoīcati sūt ipō scō
Itē preceptū grauissimū sit p̄
dicatoribus q. in prima dñica
q̄dragesime: et q̄rta: et ultia et i
festis ascēsiōis dñi: pētecostes
natiuitatis sacti Joānis bapti
ste: assūptionis et natiuitat⁹ be
ate Marię: audientes isōmēt
si fuerit regiti q. decimas sol
uant. S3 predicta nō errēdūt
ad religiosos qui decimas re
cipiūt. hec oīa i ele. cupientes.
de penis.

Arg in decimis excuset cō
suetudo de non soluēdo: Ro se
cūdū Ray. et Hosti. Decime p
sonales non diuino iure sicut p
diales: sed precepto hoīs abē
tur. nā et Levi. ult. tū de predi
alibus fit mentio. Consuetudo
autem ius humanū tollit uel
in toto si est generalis uel in p
te si est particularis. di. 12. con
suetudo. unde uidetur q. cōue
tudo contraria a culpa liberet
non soluētes illas. nam neces
sario ille decime soluēde sunt

que debentur ex lege diuina & loci consuetudine approbata. scilicet prediales. extra eo. i. ali quib⁹. Sani⁹ p⁹liu eēt solvere etiā personales uel libi remitti facere.

Quid de illis qui ex antiq⁹ cōsuetudine nullam decimaz sol uūt? & deo secundum Tho. le cunda secunde. q. 87. Dicēdū q⁹ licet ecclesia possit requirē decimas. tamen laudabiliter non requirit eas in locis ubi si ne scandalo requiri non possēt propter dissuetudinem uel ali am causam. nec tamen illi qui non soluant in locis illis sunt i statu damnationis nisi fōre pp obstinationē habentes uolūta tem non soluendi etiam si ab eis peterentur. Vel potest di ci secundum guil. q⁹ quando nī la decima soluit uidetur q⁹ do mini predioz breui manu sol uerint ecclesie decimas: et eis deinceps ecclesia redonauēit. Porro Inno. extra eodem in aliquibus dicit q⁹ in eo q⁹ non soluuntur decime uel min⁹ ple ne nulla consuetudo ualet. i. 6. q. 7. quicūq³. sed tamēn secun dum Hosti. super. c. statuimus extra de transac. cōpositio iter personam ecclesiasticam et la icum super aliqua pte seu quo

ta decime facta de consensu su pioris prelati ualet.

Que sit remuneratio fidelit⁹ soluētū decimas? & o secunduz Ray. quadruplex est. Prima ē abundantia fructuum. Secūda sanitas corporis. De his dua b⁹ Aug. si decimā dederis: nō solū abūdātiā fructuum: sed etiā sanitatē corporis cōseque ris. i. 6. q. i. decime. Tertia ē re missio peccōz. Quarta celeste r gnū. De his duabus Aug. ibi dem Qui premium⁹ ppare aut peccatoz indulgentiā desiderat promereri reddat decimam & de nouē p⁹tibus elynaz studeat dare paupib⁹. Ecōtra qui non dat pūit p opposita. Malach. 3°. q⁹ mibi nō reddidistis decimas & primitias. Ecce ego fac & penuria maledicti estis. Itē Aug. ubi s. Cū decimas dādo & terrēa et celestia possis pro mereri pro auaritia duplicem benedictionē fraudas. Nec ē dñi iustissima p⁹uerudo: ut si tu illi decimam nō dederis tu ad decimam reuocaris. **D**abis bis impio militi quod non uis dare sacerdoti. Item Augusti nus ubi supra. non deus pre mium postulat sed honorem. et qui dignatur totum dare: decimam a nobis dignatur re

cipere nec sibi sed nobis proct
dubio profutura. Nec oia in p
dicto. c. decie. nam et antiq pa
tres copiis oib⁹ abundabāt qā
decimas deo dabant. mō aut
hec tollit fuscus q non accepit
christus. i6. q. 7. c. maiores:

Decime. ii. Agbus
dari debeant: hñdeo decime
dari debent ab oib⁹ laicis. i6.
q. 7. decimas ex eo. a nob. Itē
clici tenēt dare decias non de
ecclesijs. sed de suis reb⁹ ex. e.
c. 2. c. a nob. d. cōs. di. 5. q. dra
gesta. Itē. filigiosi tā exēpti qz
n exēpti de terris 7 possessioni
bus acquiritis 7 acquirendis:
tenent integre solue decimas
illis quibus cedē possessiones
7 terre fuerāt deciales. ex. co.
statuto. §. ceterū li. 6. Item et
leprosi tenentur ad decias. si
tū sint cōiter uiuentes nō tenē
tur de hortis 7 nutrimentis oia
liū ubi ē intelligūt sei⁹. ex. de
eccle. edi. c. 2. Et oia predicta
intelligas de iure cōi. Sec⁹ au
tem si qui aliud haberent ex
privilegio.

Atz iudei teneantur dar de
cimas: hñdeo Personales nō
tenentur dare decimas cū nō
recipiāt ecclesiastica sacra nec
audiant diuina imo nec sint d
corpore ecclesie. ff. de cens. for

ma. §. si uero quis. Secus de p
dialibus extra co. de terris. Et
de hoc casu habes infra iude
us primo. §. pe.

Atz clerici teneantur dare
decimam vel pecuniam pape
requirēti: hñdeo fm Tho. e
cūda se. q. 87. Dicēdū q i ue
terilege dabāt primitie sacer
dotibus. 7 ecie at leuitis. 7 qā
sacerdotib⁹ leuite subditi erāt
dñs mandauit leuit⁹ ut ipi lo
co primitiarum soluerent pō
tifici sūmo sacerdoti decimam
decime. Unde nunc eadez rō
ne tenentur clerici sūmo ponti
fici dare decimam si exigit. na
turalis at rō dicitur ut illi q ha
bet curam de cōi statu prouid
atur unde. possit ex. q ea que
pertinent ad cōem salutem

Aū quis uendit acervuz an
te decimationem quis tenetur
ad decimā: hñdeo uterque te
netur. Venditor quidem prop
ter dolum quem cōmisit. 7 eti
am qui habet precium qd suc
cedit loco rei uēdite. ar. 12. q. 2.
monemus. ff. de peti. here. li. 2
rem 7 precium. Emptor vō te
netur. qz res transiuit ad eum
cū onere decimarum. extra co
dem pastoralis. 12. q. 2. c. Augu
stino. 7 ita ecclesia poterit pe
tere a quo maluerit si tamē ob
tinuerit ab uno liberatus est al

ter. Absit. n. q. ecclesia suū recipi
at cū augmēto. hec. Ray. Tho.
ubi supra. Addit autem Ray.
q. si emptor fuit bone fidei q.
et postea soluit decimam ven
ditor tenetur ei.

Quid si aliquis violenter r
furtive rapuit aceruum d area
rustici ante solutionem decia
rum: nunquid tenetur rusticus
R. deo. Cū decime statim col
lectis fructibus debeant dari
i6. q. i. decie. ex eo. cū homines
ergo si non solvantur statim cū
cōpetentē solui possunt rusticus
est i mora: quare periculū ipe
ctat ad ipsū et sic tenet. sed tñ si
soluerit dabit ei ecclesia actio
nes suas contra raptorē. si vō
non erat adhuc i mora et vio
lenter sibi ablatū est nō tenet.
sed agat ecclesia cōtra ipsū rap
torem. ff. locati. l. si in lege. §.
i. et utiliter. Et similiter si aliq
modo sacerdos fuisset in cōpa
uel causa more q. non tenebit
rusticus.

Quid si aliquis longo tem
pore recepit vel retinuit decias
et nunc veniens ad satisfactio
nem postulat sibi remitti quia
aliter oporteret eum mendica
re? R. deo secundum Ray. Si
sacerdos videat istum contri
tum et pccs suas niti vitate d
ei tāq. paup. remittere. unde

vinat. cū hoc idē ei postea daf
deberet. i6. q. i. qm. Buil. vō
addit q. etiam si dives sit pōt
ei gratis dimittere vel i totū
vel i pte. ex quo vult in postez
abstinere et ecclesiam restituere
iuri suo.

Decime tertio. **Q**ui
et q
bus dari deat decia personal?
R. deo fm Host. Jure cōi dā
da est ecclesie parochiali siue
baptismali: ubi quis audit di
uinū et recipit sacra. i3. q. i. §. i.
Predialis vō danda est eccle
sie infra cuius parochiam p
diū sitū est. extra de parochi
is. c. vlti. et extra. c. qm. i6. q. i.
si quis laicus. i3. q. i. §. i. Et h
nisi aliud obtineat de cōsuetu
dine extra eo. c. i. et c. et c. p. mis
sū. et c. ad aplice: vlt. nisi p. crip
te sint. fm Hosti. Ray. et Tho.
De mixtis vero decimis de q
bus dictum est s. decime. p. rō
§. 2. dicendū secundum Hosti.
q. si appareat consuetudo ser
uanda est: si non apparet tunc
si animalia pascuntur contine
in predijs proprie prochie ei
qui dominus est. et curam eoz
gerit indubitanter illi parro
chie soluende sunt. Si vero pa
scantur in predijs prochie ali
ene videtur q. diuidi debeant
inter ecclesiam ubi pascuntur

et propria ar. ff. de le. 3. qui sal
tum extra de testa. relatum. §.
ulti. Raymundus vero dicit q
si aliquis pascat pecora in vna
prochia et habet ouile in alia:
q. de lacte fetu et lana debz da
ri decima ecclesie: ubi sunt pas
cua. ar. extra eodem comisus
Concordat Tho. secunda secu
de. q. 87. Sed fm Alanum si
contine iacent in vna prochia
et continue pascuntur in alia: de
cime diuidi debent: et idem si
per medietatem anni pascun
tur in vna parrochia: et per in
dietatem in alia: hec Ber. ex
tra eodem ad apostolice. Con
suetudo tamen in talibus est
tenenda.

Sed cui soluent decimas
personales reges et principes
Respondeo secundum Innocen
tium. Episcopo soluent in cuius
diocesi habent principale do
micilium: et si in duabus dio
cesibus habent diuidentur in
ter illas.

Cui debetur decima vena
tionis: piscationis et huiusmodi
Respondeo fm Innocentium
Tales decime personales sunt
quia opere hominis veniunt.
Unde dande sunt ecclesie ubi
percipiunt ecclesiastica sacramenta.

Quid si arborē excisa in silua
quis portet ad locum ubi mul

tum plus valet? Dicendum fz
Inno. q. soluet decima ecclesie
ubi est silua deductis expensis
quas fecit in transferendo.

Quid si pascua pro anima
libus annuatim vendatur? fm
deco fm Innocentium. Decima
precii soluetur ecclesie ubi sunt
pascua. Et si dominus fundi pa
tiatur gratis pasci bestias in
fundo cum herba qua euellit
bestia: transeat cum onere suo
s. decime. dominus bestie tene
bitur dare etiam decimam valo
ris herbe. ff. de usufru. si usu
fructuarius.

Quid si quis et decimas in
feudum. nunquid propter hoc
recipiet decimas noualium? fm
deco secundum Ray. non. sed de
bentur ecclesie parrochiali. q.
huiusmodi concessionem et pri
uilegia antea data sunt non am
plianda. ex. eo. tua nisi forte sint
religiosi et ex privilegio deci
mas percipiant. quia percipiet
etiam noualium. extra eodem
ex parte. 3.

Quod si ipsi religiosi non ex
privilegio decimas alicuius
ecclesie percipiebant sed ex pr
scriptione: tunc decime noua
lium non eis: sed ecclesie solu
de sunt. ex. eo. cum contingat.

Cum conceditur a papa ali
quibus ut noualium decimas

recipere valeant proportione
qua veteres eos coniungunt:
non intelligitur de illis nova
lium decimis quas tēpore hu
iusmōi impetrationis alii pos
sīdebant. nec etiam habet lo
cum nisi solum in locis: in qui
bus ipsi impetratores veteres
habebantur: et pro ea tantum
portione. q̄ si impetratores tē
pore impetratiōis possidebāt
decimas veteres in totum vlt
vltira medietatem non exten
ditur indultū vltira medietatē
noualium nisi fuerint cisterciē
ses vel cartulicēses. Itē si p̄ hu
iusmōi concessiones ecclesie p̄
rochiales a deo grauarentur
q̄ non possent cōmode susten
tari et iura episcopalia soluere
prouideatur p̄ ordinarios q̄ hī
possint. Itē q̄ quis forte a reli
giolis exemptis et aliis fiat ef
fundationes decimarum. Nō
licet post talem infundationē
sic de facto preiūptā huiusmōi
decimas de manibus laicorū
recipere absq̄ diocesanorū
assensu: et ille tantum decime
p̄nt talit̄ de manibus laicorū
a religiosis acquiri: que ate la
teranense cōciliū in feudum p̄
petuū fuerūt cōcesse et diocesa
ni faciant iusticiam parrochia
libus ecclesiis de decimis q̄s
religiosi habent nisi agatur d̄

reb⁷ exēptis. Nec oīa p̄dicta
habentur extra. eo. statuto. li
bro. 6.

Utrū decime illarū rerū
de quibus antiquitus nō con
sueuerūt dari debeantur illis
q̄ eas habēt infendum vel eas
recuperauerunt aut ecclesie?
Respondeo fm Ray. Videtur
q̄ milites qui alias decimas
p̄cipiant possint illas petere eo
q̄ eis terra illa ab ātquo fuit
decimalis et vna eademq̄ res
non debeat duplici iure cense
ri extra eo. cum in tua. vel for
te verum est in monasterio vlt
ecclesia. Secus in laico quia nō
debet eas recipere sicut nec d̄
cimas noualium. ar. ff. de con
trahen. emp. in. l. Unde con
sulendum est q̄ soluantur par
rochiali ecclesie. Idem hosti
ensis.

Qui diu decimas non sol
uit et nunc vult soluere non de
bet soluere illis qui ex sola p̄
scriptione hactenus decimas
perceperunt sed ecclesie par
rochiali secundum Guil.

Quid si sit consuetudo q̄ u
na parrochia recipiat decimā
de blado et alia de vino: et ter
ra que reddebat granum mu
tet et reddat vinū et cōuersio q̄
ecclesia p̄cipiet decimā: et o. secun
dum hos.

Illa que percipiebat de blado
percipiet d vino & ecouerso : qz li
cet mutetur qualitates terre n
tamen substantia. ex. e. comis
sum. §. sicut.

12 **U**trum decie p̄scribi possint?
R̄o. a laicis nō ex. de prescrip.
cām. i6. q. i. puenit. & de hoc. i.
p̄scriptio. §. 2. Sed a clericis si
prochia habeat p̄scribi possūt.
ex. de prescrip. de quarta. Reli
gioli quoqz si nō habēt prochi
am ipsas p̄scribere non pos
sunt. qz nec possidere. i6. q. i.
placuit. Sed si habēt tunc ra
tione prochia ipsas quādoqz
p̄scribūt. ex. e. cum cōtingat. &
c. cum in tua. Et nō. hic qz ep̄s
qui dicit se p̄scripsisse decias
in alieno ep̄atu oportet qz alle
get & probet titulum: qz ius co
mune est cōtra euz nisi tāti tē
poris allegetur p̄scriptio cui⁹
cōtrarij memoria nō extat. ex.
de p̄scrip. ep̄m li. 6.

13 **S**i cōsuetudo percipiendi d
cimam fuit p̄scripta i vno p̄
dio alicui⁹ prochie nō extēdit
prop̄ hoc ad aliud p̄diuz qd d
nouo colit. ex. e. cum cōfigat.
ff. de pact. si vn⁹. §. ante ōnia.

14 **Q**uid de clericis qui habē
res sufficiēs patrimoniū vel a
liquos redditus recipiūt deci
mas? R̄ndeo fin Ray. Si deser
uiunt ecclesie & percipiunt de

cimas nō ut eas in nialos vsus
sed in pios p̄uertāt: nō peccāt.
aliter sacrilegium cōmittunt
i6. q. i. qm̄. i. q. 2. pastor. Silc.
s. clericus. 4. §. pe.

Quid si ep̄i vel religiosi de
cōsuetudine vel de priuilegio
percipiūt omnes decimas alicu
ius prochie vtrum hoc nō ob
stante debeat p̄bytero p̄petēs
portio assignari? R̄o. sic. ex. de
preben. extirpāde. §. cum igit
extra de decimis statuto. li. 6.
& s. in. 7. §. dictū est.

Decime. iiii. ^{bus de} qui
cime debeant dari? R̄o.
secundum Ray. De omnibus
fructibus terrarum: arborum.
hortorum nutrimentis anima
liuz: lacte: lana: feno: lignis: pis
cationibus: venationibus: affi
ctis: pensionibus: molēdinis:
etiā ad ventum: balneis: ful
lonijs: lapidicinis: metallarius
Item de negociis & artificiis
& ceteris bonis. Etiam de tem
pore de conse. dis. 5. quadra
gēsimā. i6. q. i. decime tributa &
q. 7. quicumqz recognouerit
& capitulo omnes decime ex
tra. eo. commissum & capitulo
nuncios & capitulo non est in
potestate. & generaliter de om
ni lucro līcito. vt Hosti. dicit.
& Tho.

2 **Q**uid si in eadem terra eo-
dem anno diuersa semina se-
minantur? Rō de omnibus de-
cima debz dari extra eo. ex p-
te canonicorum.

3 **S**ed nunquid de rebus do-
natis vel legatis vel successiue
acquisitis. debeant dari? deci-
me? Rō. fm guil. Alanus dixit
q non. q ex his tñ que natu-
raliter vel de operibus suis q
acquisierit tenetur soluere: pro-
babilius tamē videtur notasse
Hug. i. 6. q. i. decime. s. q lega-
tarius et dōtarius tenetur da-
re decimā de re donata et lega-
ta. licet decimata fuerit a dōa-
tore vel legatore. Filius tamē
si succedat patri cū omnia pa-
tris quodāmodo pertineāt ad ip-
sum non tenetur ea decimare
si decimata sūt a patre. sed he-
res extraneus bene tenetur.

4 **S**ed vtrum de illicite ac-
quisitis tenetur quis dare de-
cimam? Rō. deo secūdū Host.
Prediales decime iudicte
solui debent a possidente pre-
dia siue possessore iusto siue in-
iusto. nec solum a catholico s
etiam a iudeo heretico et scis-
matico vel pagano extra. eo.
de terris. et hoc quia dātur ra-
tione prediorum. etiam si ter-
ra seminata fuisset semine fur-
tuo vel huiusmodi. Concordat

Raymondus et Thomas. De p-
sonalibus vero distinguitur.
vtruz quis teneatur ad restitu-
tionem. vt i furto: rapina: limo-
nia: vlura: ludo: iniusta ex ac-
tione: et iniusta snia: et iusto bel-
lo et huiusmodi: quia tunc non
debet dari decima nec recipi
Si vero quis non teneatur ad
restitutionem ut in meretricio
histrionatu et similibus: tunc si
ex peccō notorio questus perue-
nit: ecclesia non debet recipere
ne videatur peccatus approba-
re. Secus si occultum esset qz
uis prelatus hoc sciret. ar. 32.
q. 5. christiana. 6. q. i. si omnia
idem Tho. secūda secunde q-
stione. 87.

Decime. v. quo ad la-
icos. Atz
laici aliquo casu absque
peccato possint infeudum de-
cimas habere? Rō. secundum
Raymondum A tempore late-
ranensis concilij celebrati i b
Alexandro papa nullo modo
possunt decime laicis confer-
ri: nec valet talis collatio: seu
infeudatio. extra eodem pro-
hibemus inimo etiam depo-
nendi sunt transgressionēs ex-
tra eodem qzuis. Quod si ius
percipiendi fructus tempora-
les decimaruz fuit laico conce-
ssum in feudum ante dictuz cō-

cilium. et laicus bene viuatur et defendat ecclesiam sicut bonus vasallus potest excusari: aliter in periculum anime tenetur. Post. vero dicitur quod a tempore multum anteriori. non potuerunt decime laico infeudari. et concedi. sicut nec modo possunt ab alio quam a papa. ut in constitutione feudorum episcopi vel abbatem. Et addit quod Raymondus forte non viderat illam constitutionem.

2 **Q**uod si laicus tenens ab ecclesia decimam in feudum possit ipsum feudum in alium laicum transferre. Rñdeo secundum. Ber. Si ab antiquo et licite teneat satis videtur quod de consensu episcopi possit per similitudinem aliorum feudorum nec dicitur episcopus in feudum illas tunc dare extra de feu. capitulo. 2. Si vero laicus non in feudum sed a facto teneret decimas nec in laicos nec in clericos transferre potest. etiam de consensu episcopi extra de his que fiunt a prelati cum apostolica.

3 **Q**uod si laicus quamlibet decimam sibi in feudum concessam possit dimisso iure feudi liberam de consensu episcopi in locum religiosum simpliciter transferre. Rñdeo hoc videtur concedere decre. extra de his que fiunt a prelati cum apo-

stolica super quibus Innocentius. dicit sic nondum hic quod reuocatio intelligitur fieri ad ecclesiam non solum si ad illam reuocetur ad quam de iure spectat: sed etiam si ad quamcumque aliam. et ita secundum quosdam potest episcopus decimas que tenentur ab una ecclesia perferre alteri. quia medicum datum sit ecclesie a qua tenebatur in feudum et magnum est lucrum illi cui conferuntur. Sed melius placet quod dicta de cre. loquitur de decimis que tenentur in feudum ab episcopis. Nec mirum quod dicitur quod admonens est feudatarius quod restituat ecclesie parrochiali. quia hoc intelligendum est si episcopus a quo tenetur in feudum perferat sicut ibi dicitur. nec sine eius consensu aufertur ab eo feudum suum. Item non est mirandum si dicitur potest quod restituatur ecclesie parrochiali quamcumque alteri. quia res de facili redit ad naturam suam. Credit. n. quod quando episcopus illam decimam tederit in feudum fuit accepta ab ecclesia parrochiali pro aliqua utilitate episcopi. Nam si ab alia ecclesia quam parrochiali tenebatur. non sufficeret consensus episcopi ut illa perderet feudum suum nisi magna causa subesset. ar. c. de re. eccle. non alie. c. i.

Quod si rustici soluendo decimas

4

militibus qui possident eas ex-
cusentur a solutione et a pecca-
to. R. o. fin Ray. Si rustici sciunt
vel credunt milites auctorita-
te ecclesie licite petere vel re-
cipere excusantur: plerumque cum
ecclesia: nec a rusticis petat nec
militibus contradicat. Si vero
sciunt quod illicite decimas reci-
piunt non libantur. si tamen per
tum solueret excusant in parte
3. q. 5. ita ne. ex. quod metus causa
facit. guil. v. o. dicit absolute quod
rustici libantur et non peccant sol-
uendo. nisi placeret eis hoc mo-
do ecclesiam defraudare.

Utrum ecclesia possit ab ali-
quo iniusto possessore redimere
decimas absque simonia. R. o. se-
cundum Ray. potest dici quod redime-
re possit dum tamen fiat auctoritate
episcopi que multum excusat in tali-
bus. extra de prebendis. nisi et ex.
de re. p. mu. quesitum. Idem Host.
et Host. S. 3. et guil. addit quod si
parochialis ecclesia velit redimi-
re huiusmodi decimas non est ne-
cessaria auctoritas episcopi: tamen quia
cuiuslibet licitum est redimere ius suum
tamen quia non dat temporale pro
spirituali sed tamen temporale pro tem-
porali. i. pro fructibus decimarum
nam ius spirituale percipiendi
decimas remanet semper penes
ecclesiam. et eadem ratione mi-

les licet peccet tamen non com-
mittit simoniam. Licet Host. con-
trarium dicat.

Utrum ecclesia possit ab ali-
quo iniusto possessore decimas in
pignus recipere R. o. fin Ray.
Ecclesia decimas que sibi de-
bentur potest utique in pignus
recipere. nec tenet fructus com-
putare in sortem. Et eodem mo-
do dicendum si que possessiones
de fructibus decimarum fue-
rint empte ab illo possessore. scilicet
quod illas potest recipere in pignus
et non tenetur fructus computa-
re in sortem. nam res quecumque
empta de pecunia ecclesie ipsi
ecclesie acquiritur. et hoc dico
si ecclesia non de facili potest eas
aliter recuperare. ex. de his que
sunt a prelatibus. cum apostolica. Porro de
decimas que alteri ecclesie debentur
non debet ecclesia in pignus nec aliter a la-
icis recipere extra eod. in iudicium.

Defunctus. De suffra-
giis pro d-
functis. vide infra purga-
torium. et infra suffragia. Item
de defunctis vide infra mortu-
us et i. sepultura.

Degradatio. Duplex
est de-
gradatio. Quedam enim est
verbalis. scilicet depositio ab ordi-
nibus seu de gradibus ecclesi-

afficiis eorū qui sunt in sacris
ordinibus. Et h̄ facienda est a
proprio ep̄o assistente sibi ca/
nonico numero ep̄oz. Si v̄o d̄
ponendus nō esset in sacris suf/
ficit sn̄ia proprii ep̄i sine alioz
p̄ntia. quedam vero degrada/
tio est actualis sine solemn̄is q̄
d̄z sic fieri. Cleric⁹ degradan/
dus iduius sac̄i uestib⁹ habēs
in manib⁹ vas vel aliud instru/
mentū seu ornamentū ad ordi/
nem suū spectās ac si deberet
i officio suo solēniter ministra
re ad ep̄i p̄ntiam adducatur. ⁊
tunc calix liber⁹ seu quēvis alia
res q̄ in ordinatiōe ab ep̄o fue/
rat ei tradita singularit̄ aufer/
rat incipiēdo ab eo qd̄ ei vltio
datū fuerat. ⁊ sic gradati pro/
cedendo vsqz ad primā uestē
q̄ traditur i collatiōe tōsue et
post tradit̄ vel tōdes. Poterit
aut̄ v̄ri ep̄s v̄bis aliquibus ad
terrorem oppositis illis que i
collatiōe ordinū prolata sunt
hoc mō vel simili. Auferimus
tibi vestez sacerdotale ⁊ te or/
dine sacerdotali priuam⁹ ⁊ sic
de aliis. ⁊ vltimo dicēdo. Auc/
toritate dei omnipotentis pa/
tris ⁊ filij ⁊ spiritus sac̄ti ac no/
stra tibi auferimus habitum
clericalem ⁊ deponimus ⁊ de/
gradamus ⁊ spoliamus et exu/
uimus te omni ordine ⁊ bene/

ficio ⁊ privilegio clericali. hec
omnia extra de penis degra/
datio. li. 6.

Sacerdos vel alius cleric⁹
i sacris cū pro h̄eli fuerit secu/
lari curte relinquēdus seu de/
gradandus poterit fieri p̄ solū
suū ep̄s puocat⁹ abbatib⁹ ⁊ aliis
prelatis ⁊ religiosis ⁊ literatis
sue diocesis. sicut expedire vi/
debit̄. ex. de heret. qm̄. li. 6.

Qualit̄ cleric⁹ degradat⁹
propter heresiz vel hui⁹ modi
tradi d̄z pot. statū seculari. 820.
eius degradatio p̄ntē potesta/
te celebrāda est : quo scō dice/
tur ei ut in suū forū recipiat de/
gradatū. ⁊ sic itelligitur tradi/
t̄z pro eo d̄z ecclesia intercedet
q̄ non moriatur ex. de verbo.
sig. nouimus.

Non omnis degradatus tra/
dend⁹ est potestati seculari sed
solū in tribus casibus. Prim⁹
in crimine heresis. ex. de here/
t. ad abolendā. §. i. ⁊. 2. nisi in
continenti ad penitentiam re/
dire voluerit extra de heret.
excommunicamus. §. damnati.
2⁹ casus est in falsario litteraz
dñi pape. ex. de cri. fal. ad fal/
sariozum. 3⁹ casus cum quis
deponitur propter calumnias
quā tulit suo ep̄o. xi. q. l. si q̄s
sacerdotum.

Degradatus fm̄ guil. si fuit

in sacris bene dicere tenet ho-
ras canonicas: quia nō libera-
tur sed obligat? remāet ad ea
que sunt ōneris. Non tamē di-
cat dominus vobiscū et similia
verba q̄ ad dignitatē ordinis
pertinent. Degradatū ep̄s nō
potest restituere. i. ep̄s. §. 6.

Delectatio. An trū con-
sensus i de
lectationē peccati morta-
lis sit peccatū mortale? R. o. f. 3.
Tho. secūda secūde. q. 7. 4.
Dicendum q̄ sic sicut et theo-
logi cōiter dicūt. nam et Augu-
stin⁹ dicit. i. d. trinitate q̄ pro-
pter peccata cogitatiois etia3
sine volūtate perficiēdi: s3 cū3
voluntate oblectādi totus hō
damnabitur q̄ enim aliquis
con ēntiat in talem delectatio-
nē nil aliud est q̄ q̄ consen-
tire q̄ affectus suus sit inclina-
tus in fornicationē. Null⁹. n. d.
lectatur nisi in eo qd est cōfor-
me appetitui eius. Et notandū
h̄ q̄ ut dicit idē Tho. delecta-
tio morosa nō dicit fm dūtur
nitatē tēporis: s3 ex eo q̄ ratio
deliberās circa eam immora-
tur nec eā repellit: tenens et vo-
lens libenter ea que statim ut
attingunt animum respui de-
buerunt. ut dicit Augustinus.
i. de trini. De tactibus et oscu-
lis et h⁹ mōi vid. i. luxuria. §. fi.

Delegare. Est vices
suas alteri
committē. Queritur ergo an
episcopus possit delegare et cui
R. indeo: secundum Raymondū
et gail. Distinguendum est q̄
quedam sūt que ptinent ad or-
dinem episcopale sicut conse-
cratio vel reconciliatio eccle-
siarum: ordinatio clericorum
et similia. et ista potest episcopus
delegare tantum episcopis ex-
tra de offi. or. q̄ sedem et de cō-
secra. eccle. aqua. Quin etiam
metropolitanus post cōfirma-
tionē ante palā receptionē pōt
ep̄s cōmittere cōsecrationē sū3
fragāei sui. ex. d. elec. suffraga-
neis. Sūt alia quedā que perti-
nent ad iurisdictionē sicut ē au-
diētia cā3 et absolutio peccato-
rum et huiusmodi. Et ista idu-
bitanter potest alteri delegare
ut in dco capitulo aqua. ita tñ
q̄ criminales cās clericorum
cū agitur ad dispositionē3 nō
pōt delegare nisi i cāu. s. si inci-
peret abesse pp eccle sue neci-
tatē vel aliā magnā cā3: et tunc
cōmitteret nō diffinitionē cāe
sed cognitionē tantū. ar. ff. de
offic. ei⁹ cui mā. est iur. l. i. l. c.
d. peda. iud. l. 2. nisi pmitteret
diffinitionē toti⁹ cāe alieni ep̄o
qd pōt facere fm quoddam cā
non sit ei inhibitorium. Sunt et

alīe causē que licet nō sūt cri-
minales. tamen propter earū
excellentiā nō debet eas dele-
gare nisi in causā neciā ⁊ mul-
tum iusta impeditus. ut ē cau-
sa matrimoni ⁊ similes. ex de
consangu. ⁊ affi. ex litteris in
fi. Non debet etiam delegare
potestatem dispensandi cuz ir-
regularibus nec absoluedi eos
qui manus uolentas iniecerūt
in clericos i casibus sibi a iurē
concessis: ut de pueris et muli-
eribus ⁊ similibus: ⁊ licet hoc
delegare non debeat potest tñ
cū nō sit ei prohibitū. Immo
de percutientibus clericos cō-
cedit. ex de offi. or. eis. Alias
uero causas minores etiam spi-
rituales ut de decimis: de iurē
patronatus et similes potest de-
legare non tñ laicis sed clericis
tñ. extra de iudi. decernimus
⁊. c. quanto. Pecuniarias vo-
cās potest. imo forte indistincte
debet delegare nec debet ipse
in talibus occupari. ar. xi. q. i.
te quidem.

Sed ut ⁊ delegatus possit al-
teri cām subdelegare? Rñdeo
nō potest nisi in tribus casib⁹.
Prim⁹ ē si lis est corā eo con-
testata. ⁊ sic intelligit. ex de sen-
ten. et de iudi. cū Bertold⁹ ar.
de procura. l. neq; tutores
Secūdus ē qñ uniuersalē cāz

alicuius uille vel castri nel ec-
clesie est alicui delegata. tunc
enim pōt vnā cām delegare
ff. de iudi. cū ptoz. 3⁹ si est dele-
gatus a papa vel a principe. tñ
n. pōt totā cām indistincte vel
ptem eius alteri delegare. ex
de offi. dele. q. 3. v. ⁊. c. sup qō-
nū. ⁊. c. pastoralis. Ille tñ cui
papa cōmittit inquisitionē vel
prouisionē ecclesijs de p̄latis
seu alijs ministris qz in h⁹i ca-
sibus industria ⁊ fides p̄sōe
cui cōmittit eligi vī. nō potest
hoc alteri delegare. Rñe ne il-
le pōt delegare cui papa p̄mit-
tit predicare crucē: ex cōicare:
nel absolvere aliquos: dispen-
sare cū irregularib⁹: vel in iun-
gere p̄nias. qz nō cōmittit sibi
iurisdictio sed certū ministeri-
um. Salua semper auctoritate
legatoz sedis apostolice ex de
offi. dele. qm apostolica. Et sal-
uo si haberet spāle mandat⁹
subdelegandi ut notat Jo. an.
ex de offi. dele. is cui li. 6.

Sed nūquid ep̄s pōt delega-
re his qui sūt de alieno ep̄atu?
Rño fm guil. Delegare pōt. ea
que pertinet ad iurisdictionem
uoluntariam. sed non pōt eos
compellere ad suscipiendū ei⁹
commissionem cum eis nil p̄ci-
pere possit: non potest eis dele-
gare ea que pertinent ad iuris

ditione contentiosam que, nō
habet locum nisi in alieno epā
tu. De iudice delegato et ei⁹ of
ficialibus et an possit aliquid fi
cipere habetur infra iudet pri
mo. §. 4. et 5.

Denunciatio. **D**u
plex ē
denunciatio. Una que fit pre
lato non tanq̃ iudici sed tanq̃
singulari persone secundū exi
gentiam correctionis fraterne
De hac uide sup̃ correctio. 2.º.
Alia est denūciatio que fit pre
lato tanq̃ iudici ut inquirat et
puniat. Et de hac uide. i. i. quisi
tio per totū. et ā crimē. §. si.

Depositum. **Q**uomodo et q̃n
do depositum reddi debz? **R**es
deo reddi debet ipsa res depo
sita ad petitionem et uolūtatē
deponentis quod tam fallit in
4. casibus. Primus cuz quis
gladium deposuit deinde furi
osus factus ipsum repperit. i.
q. 2. ne quis. Secundus si dpo
nens fuerit deportatus. nā oīa
bona sua publicantur. ff. eodē
bona fides. Tertius quādo fur
deposuit et cum domino in pe
titione concurrat. ut in predcā
l. bona fides. et. i. q. 2. cum de
uotissimam. Quartus quando
fur deposuit apud illum cui sō
ripuit uel apud proprietariū.

ut probatur per eadem iuras

Depositori licet pro uolūta
te sua depositum reuocare. ex
tra eodem bona fides. et ut In
no. ibi no. etiam contra pactū
appositum. quia potest penite
re. ff. e. l. i.

Contra depositum non est
locus compensationi. scilicet i
totum. uel deductioni. scilicet
pro parte. licet compensatō ad
mittatur in alijs si causa est li
quida ita q̃ facilem exitū ha
bere credat. extra eodē bona
fides.

Utrum depositarius tenea
tur satisfacere deponēti si res
apud eum pareat? **R**espondeo
tenetur si commisit dolum uel
latam culpam. ut puta si depo
nis apud me seruum uinctum
et ego misericordia ductus sol
uo eum. ff. eo. si hominem. Itē
quando depositarius res suas
habet saluas et depositas ami
sit: presumitur cōtra ip̃s q̃ su
as clausit i ācha. et depositas nō
clausit. Sed et tenetur etiam
de leuissima culpa si i i mōa
uel si obrulerit se dedo iūo uel
si receperit aliquid pro iūsto
dia. Aut si gratia depositarij fi
at depositum. de casu etiam sō
tuito tenetur si pactum culpa
uel mora precesserit. Nec om
nia extra eo. bona fides.

5 **E**cclēsia non tenetur de de
positō nisi quando depositum
fuerit factum prelato. ⁊ cōuen
tui vel capitulo presentibus ⁊ f
cipientibus: aut nisi inq̄tuz lo
cupletior esset ex eo. c. i.

6 **U**trum depositario liceat
uti re depo ita? R̄ndeo depōsi
tarius utendo cōmittit furtuz
ff. de condi. fur. qui furtuz. Et
hoc intellige quando est expi
se prohibitum ne utatur: aliter
non cōmittit: si tamen putauit
dñm permissurū. ut. ff. de fur.
l. qui re. Item intellige nisi de
ponatur quod continetur nūe
ro pondere vel mensura ⁊ non
oblignetur. Sic enim excedū
tur fines depositi ⁊ trāsfertur
dominium. et sic uti pōt. Si ve
ro oblignatur vel clauditur eo
ipso uidetur prohibuisse ne de
positarius utatur: nisi contrari
um diceretur: expresse ut. ff. eo
dē. l. licet. §. rei. ⁊. l. die. §. qui
pecuniam. ⁊. l. quintus

7 **Q**uid si res deterior reddi
tur? R̄ndeo reddita non uidet̄
ff. eo. l. i. §. si res.

8 **H**eres depositarij tenetur
de precio rei depositę ignorā
ab eo vendite: imo etia si non
sit heres nihilominus ab eo id
quod consecutus est extorque
tur. ff. e. l. i. §. ul. ⁊. l. ⁊. ⁊. ⁊. ⁊.

9 **U**trum peccet qui rem suā

apud alium depositam vel eti
am iniuste detentam furtiz ac
cipit? R̄ndeo secundum Tho.
secunda secūde. q. 66. Jile q
furtim accipit rem suam apd
alium depositam grauat depo
sitarium. quia ille tenetur ad r
stituendum vel ad ostendēdū
se innoxium. Unde manifestum
est q peccat ⁊ q tenetur ad re
leuandum gravamen depōsi
tarij. Qui vero furtim accipit
rem suam apud alium iniuste
detentam: peccat quideꝫ: non
quia grauat eum qui detinet:
nec tenet̄ ad restituendū aliqd
sed peccat contra cōem iustiti
am. dum ipse sibi usurpat sue
rei iudicium iuris ordine pre
misso. et ideo tenetur reo latiss
facere. Et dare operā ut scāda
lū si ide orū ē sedetur.

Orisio. Utrum de
positum sit spe
ciale peccatum? R̄ndeo s̄
Tho. secunda secūde. q. 75.
Dicendum q sicut aliquis cō
uitiando intendit deprimē cō
uitiati honorem et detrahēdo
diminuere famam ⁊ susurrā
do tollere amicitiam: ita irri
dendo intendit q ille qui irri
detur erubescat: ⁊ quia h̄ finis
distinctus ē ab alijs. id ē pecm
derisionis distinguitur a deis
peccatis.

Utrum derisio sit peccatum mortale? **R**o fm Tho. ubi s q cum aliq malum alicuius persone vel defectum in risum luduz ponit. derisio dicitur. et si qdez hoc fiat in qztum malum est paruum secundum se. sic derisio est veniale: sed quando accipitur quali paruum ratione persone sic aliquem irridere e cum omnino puerpendere et taz uilem estimare ut de eius malo non sit curandum: sed sit q si pro ludo habenduz. Et sic derisio est peccatum mortale et g uius qz contumelia: quia cotumeliosius uidetur acciperi malum alterius seriose. Irriio at siue illud in ludum. et ita uidetur maior contemptus et dhonoratio. Et secundum hoc est que peccatum: et tanto grauius qz to maior reuerentia debet pio ne que illuditur unde grauius mu est irridere deum et ea que dei sunt. secudo est grauius irrisio pentum. tertio derisio iustoz per quam homines etiaz a bene agedo impediuntur.

De desperatio. **U**trum sit peccatum? **R**o fm Tho. secunda secunde. q. 20. Circa deum vera estimatio intellectus est q ex ipso prouenit hominum. sal et uenia pec

catoribus datur: secunduz illud Ezech. 18. Nolo mortem peccatoris sed ut convertatur et uiuat. Falsa autem opinio est q peccatori penitenti ueniam denerget: vel q peccatores ad se no conuertat per gratiam iustificantem. et id sicut motus speci qui confirmiter se habz ad estimationem vram laudabilis e: ita oppositus motus scilicet desperationis qui se conformat estimationi false de deo est uitiolus et peccatu. et a hac materia hf. i. presumptio circa medium. De desperatione i qztu est unu de impedimentis pnie vide. i. pnia. 4. s. 1.

Detractio. **D**etractores secunduz Ray. ut qui vitaz et bonos mores aliorum corrumpere l mure nituntur.

Detractio fm Tho. 2a. secundu. q. 73. differt a contumelia duplr. primo quidem quatum ad modu proponedi verba. qz i. contumeliosius manifeste contra aliquem loquitur: detrato occulte. secudo qztu ad finem intentum siue qntum ad nocumentum illatu. qz. i. contumeliosius derogat honori: detractor fame. et dicuntur verba detractiois occulta non simpliciter:

K

sed p̄ compassionē ad eum d̄ q̄
dicūt. q̄ eo absente vel ignorā
te dicuntur etiam si coram mlt̄
tis aliis dicantur.

Quot modis detractor fa
mam alicuius diminuit? Respo
deo secundum Tho. ubi supra
detractō hoc agit duplici: qm̄
doq3 quidem directe. quando
q3 vero indirecte. Directe q̄/
dupliciter. primo modo quā
do falsum alteri imponit. secū
do quando peccm̄ suis verbis
adaugēt. tertio quando occul
tum reuelat peccm̄ v̄bis cōibus
cantilenis: lignis seu etiam in
scriptis que appellantur libel
li famosi de quibus vide infra
libellus famosus. quarto: quā
do id quod est bonum dic̄ ma
a intentiōe factū idirecte v̄o
dupli s̄ negādo bonū alteri
vel malitiose retinendo.

Nex detractio sit peccm̄ mō
tale? R̄ndeo s̄m Tho. secunda
secūde. q. 73. Dicēdū q̄ quia
inter res temporales fama ui
detur preciosior et per eius d̄
fectum homo impeditur a mlt̄
tis bene agendis. ideo detrac
tio per se loquendo est pecca
tū mortale. Contingit tñ quan
doq3 q̄ aliquis proferat verba:
p̄ que fama alterius diminuit̄
et nō ē detractio formaliter lo
quendo ut si proferat propter

aliquod bonū vel necessariū
cū debitis circūstātijs. et sic nō ē
peccm̄. ut p3 in denūtiatiōe v̄
accusatiōe. Si autem proferat
ex animi leuitate vel prop̄ ali
quod non necessariū nō esset
peccatū mortale nisi forte v̄bū
qđ dicitur sit ad o grane q̄ nō
tabiliter eius famā ledat et p̄
cipue in his que p̄tinet ad hōe
statē vite. q̄ hoc ex ipso gene
r̄ v̄borum h3 rōem peccati mor
talis. et tenet aliquis ad resti
tutionē fame sicut et alius rei

Sed qualiter detractor r̄sti
tuet famā? R̄ndeo s̄m Tho. s̄a
secūde. q. 67. Dicēdū q̄ aliq3
pōt alicui famam auferri tripli
citer. primo modo verum dicē
dū et iuste. puta cum aliquis cri
men alicuius prodit seruato d̄
bito ordine et tūc non tenet ad
restitutionem f̄ae. secūdo mo
do falsū dicendo et iniuste. pu
ta cū aliquis iponit crimē alī
q̄ nō fecit i' audientia multo
rum. et tūc tenetur famā resti
tuere confitendo falsum dixisse
et iniuste. tertio modo verū
dicēdo sed iniuste. puta cū ali
quis prodit crimen alterius p̄
tra ordinem debitum et tūc te
netur ad restitutionē q̄ntū pōt
sine mendatio tñ. utpote q̄ di
cat se male dixisse. vel q̄ iniu
ste eū diffamauit. vel si nō pōt

famā restituere debet ei aliter
recōpelare. sicut et i alijs iniu/
rijs. Probāt h. 5. q. 1. quidam
2. 14. q. 6. si res.

6 **E**trū peccet aliquis audiē/
do detractore? h. indeo secūdu
Tho. secūda secūde. q. 73. Si
aliquis detractores audiat abs/
q3 relistētia vī detractori cō/
sentire. vnde fit particeps peccā/
eius. et si quidē inducat eū ad
detrahendū vel salte3 placeat
ei detractio pp. odium ei3 cui
detrahitur non minus peccat
q3 detrahēs 7 qñq3 mag3. Si
vō ei peccm non placet sed ex ti/
more vel negligētia vel etiam
vēcundia qdam omittit repel/
lere detractorem 7 ostendere
q ei detractio displiceat. tunc
peccat quidē. sed multo min3
q3 detrahens 7 plerūq3 venia/
liter. Qñq3 etiam hoc ipsū po/
test mortale eē. ut q2 ex officio
incūbit et detractorem corri/
gere vel etiam propter aliqd
periculū inde consequens. vel
propter radicem qua tio: hūa/
nus qñq3 pōt eē peccatuz mor/
tale. De quo vide. i. timor. 5. i.
Detractio in quo differt a su/
surratōne. vide. infra susurra/
tio.

Diaconus. **A**n lice/
at diacon

no corp3 dñi deferre ad infirmū
7 eum cōicare? h. indeo secūdu
guil. Non: nisi i extrema neces/
sitate abientib3 epīs 7 pīsbytis
ut di. 93. diaconi. naz in neces/
sitate etiam presente presbyte
ro potest diaconus iussus eu/
charistiam populo dispensare
vt distinctione. 93. diaconi. ita
se. Et sicut ibidem notauit
Dugl. etiam absente presbyte
ro si tanta sit necessitas q ius/
sus presbyteri expectari non
possit. non est expectandus: q
si presbyter diacono. etiam in
necessitate prohibeat et expres/
sa causa: ut quia forte vsurari/
us vel alias impenitens est q
petit communionem: obediē/
dum est ei aliter non. nam et
Thomas in quarto. distincti/
ne. 13. dicit q diacon3 lic3 posi/
sit sanguinem in calice dispen/
sare. sicut adhuc in quibūda3
ecclesijs diaconus dispēsat mi/
nistris sanguinem. non tamen
debet corpus christi dispensa/
re. quia non habet manus cō/
secratas ad tangendum. 7 hoc
intellige nisi de mandato pres/
byteri vel episcopi vel presby/
tero longe posito in casu neces/
sitatis ut distin. 93. pñte. quō
diacon3 h3 providē ā lotōe cor/
porat 7 huiusmodi. vide supra

R 2

corporale.

Dignitas ecclesiasti-
ca secundū Inn. et Hosti. ē qdā
peminētia i gradu. et q̄li pro eo
de sumit dignitas et perdatul
ut archidiaconatus et p̄miceri
atus et decanat⁹ et h̄i. et intel
ligitur esse dignitas vel perso
nat⁹ fm institutionē ul' p̄suetu
dinē ecclie. nā possz eē q̄ aliqs
in aliq̄ ecclesia exerceat offm
archidiaconi cognoscēdo de
causis clericorū et de alijs nō ta
mē ē reputādus ob hoc esse in
dignitate nisi vocet noie qd di
gnitatē sonat. q̄ si uocet aliq̄
noie dignitatis vel plōna i di
gnitate constituta reputetur li
cet nullū ministeriū dignitatē
faceret: reputād⁹ est i dignita
te. dūmō ppetuo eam obtineat.
et de sta. mo. c. 2. §. fi.

2. **N**emo pōt h̄re si vlt p̄les ec
clesiasticas dignitates. nec et
plura b̄nficia curā aiaz h̄ntia
vide hoc s̄ b̄nficiū. p̄io. §. 2.

3. **D**ignitas sine cura ab eo q
iā. 20. ānos cōpleuit ex dispēsa
tōe ep̄i pōt h̄ri. extra de eta. et
quali. permittimus. li. 6.

Discere. debet q̄libet
et p̄lat⁹ q̄cun
qz nō solū a maiori. sed etiam
a mino. dū tñ erudito. Unde
di. 38. Nall⁹ ep̄s pp obprobrū

um senectutis vel nobilitatez
generis a paruulis eruditus et
minimis si quid forte est utili
tatis ac salutis inquire negli
gat. Qui. n. rebellit̄ vivit et di
scere atqz agere bona recusat
magis diaboli membrum q̄z
christi. esse ostenditur et potius
infidelis q̄z fidelis esse mōstra
tur. Unde et Augu. ait. Ego se
nex a iuvene et epus tot annorū
a collega nondū aniculo par⁹
sum doceri. 2. 4. q. 3. li habes.
Ad materiā docēdi facit. i. ma
gister primo. et magister. 2⁹. et i
fra scia. et. i. studiū.

Disciplina correc
tionis siue punitiois quam p̄
lati quandoqz imponunt non
debet eē vsqz ad effusionē san
guinis. arg. extra de rap. in ar
chiep̄iscopatu et fm. Si uil itelli
gi debet de effusione enormi.
De correctione prelatorum vi
de supra correctio primo.

Discordia. Utrū sit
peccm̄ mor
tale. R⁹ s̄z Th. 2a 2e. q. 27. q̄n
aliquis sciēter et ex intentione
discordat a bono diuino: et a
bono proximi in quo debet p̄
sentire. hoc est peccatum mor
tale ex suo genere propter con
trarietate suā ad charitatē. l3
p̄mi mot⁹ h̄ discordie sit peccā

venialia propter imperfectio-
nem act⁹. Sed cū intentio ali-
quorū est ad aliquod bonū qđ
pertinet ad honorē dei vel ad
utilitatē proximī: tñ vn⁹ extiat
hoc esse bonum aliud autē hz
cōtrariā opinionē nō est peccm
nisi huiusmōi discordia vel sit
cū errore circa ea que sunt de
necessitate salutis: uel si perti-
nacia idebite adhibeatur. Ex
quo etiā patet qđ discordia qñ
q3 est ex peccato vnus tñ. qñ
q3 est cū peccato vtriusq3. pu-
ta cū vterq3 dissentit a bono al-
terius et diligit bonū propriū
et vide infra litigium.

Dispensatio secundū
Ray. ē
iuris relaxatio. vñ vocat^r
vuln⁹ qz vulnerat ius cōmūe.
33. q. 4. ipa pietas circa finez.
Host. quoq3 dicit sic. Dispen-
satio est rigoris iuris p eu3 ad
quē spectat misericors et cano-
nice facta relaxatio vt colligi-
tur. i. q. 7 §. nisi rigor. et c. le.

Sed nūquid dispensatio est
ius? R. o. fm. Ray. Dispensatio
fm q est in dispensate est ptas
siue act⁹ ptatis a iure cōcessus
Sed secundū q est i eo cū quo
dispensatum est: sic est ius pri-
uatum. i. licētia vel promissio q
dam alicui facta cōtra rigore
iuris s3 n est ius cōe. ar. 23. q. 2.

intestatores. et c. in adolelec-
tia. Lon. Hosti.

Atrū dispensatio sit necia i
ocultis. R. o. fm. Guil. In ocul-
tis in quib⁹ potest dispelari dis-
pensatio necessaria est: nō pro-
pter dispositionem vitadaz qđ
occulta peccā vidictā nō habet
s3 qz de eo sup quo dispelatiū ē
accusari qđ nō pōt. ar. c. de fi-
pibz. ex tua. Alioqn ē p⁹ p ac-
tā pñaz posset accusari. ar. 33.
q. 2. ad mouē. i. q. 5. pibz. et c.

Dispensationū aliq est debi-
ta: aliqua prohibita: aliq pmis-
sa. Debita est cū multorū scan-
dalū timeat. di. 50. vt cōstinet
Lane tñ ne decipiar i scādalo
vide. i. scādalu. Itē debita ē dis-
pensatiō rōe tps i pōe vel pcta
et necessitatē siue utilitatē eccle-
sie vel euētus rei et de singulis
hoz ponit. i. q. 7 §. nisi rigor.
et c. et §. se. usq3. ad §. ecclesie.

Et breuiter vbicumq3 subē iu-
sta causa dispensatiō debita est
di. 50. domino sācto v. deind
et v. ecce. et capitulo. conside-
randum. et licet ex causis pre-
dictis dispensatio debita sit et
peccet prelati non dispelan-
do ut est argu. 2. q. 5. quanto i
fine. tamen subditi non habēt
ius petendi nisi forte supplicā-
do. Dispensatio vero prohibi-
ta est vbicumq3 non potest fie

ri sine manifesta decoloratiōe
ecclesie. Item ubicūq; non est
iusta causa dispensandi. i. q. 7.
tali. 2. c. si illa. ex. de. elec. inotu
it. §. multa. 2. §. fin. Dispositio
vero permissa est aliquādo in
casu. ut dis. 50. si q; presbyter
et multis casib; quibus iura p
mittunt dispensationē.

Quid si ep̄s indistincte dis
pensat. Rō. fin Ray. si de hoc
fuerit accusat; puniendus est pe
na depositionis dis. si. c. p. in
fi. 2. c. qui in aliquo in fi. Sed
Host. dicit q; hoc forte locus
habet si cōmonitus incorrigi
bilis sit et propter hoc suspens;
et finiam suspensionis contem
nens etiā in sua contumaciā p
seuerat. ar. extra de preben. g
ue. §. nolētes. Vel predicta. c.
possunt intelligi quādo ep̄s dis
pensat in eo q; de iure nō pōt.
Dispensatio in multis casibus
episcopis prohibita est. p. qui
dem in homicidio distin. 50.
miroz. Et intellige siue iusto si
ue iniusto et quocūq; fiat. ut si
quis vindictam sanguinis dic
tat; vel scribit; aut cirugiā exer
cet aut vindictē sanguinis auc
toritatem exibet et in omnibus
similibus si inde mors fuerit ib
secuta vel etiā mutilatio mē
bri que notant Inno. et Hosti.
extra de cle. pu. in du. c. primo

Lum nullo. n. taliū potest ep̄s
copus dispensat in officio. Se
cus q; clericus possit esse in be
neficio. ex. d. cle. pu. in du. c. 2.
Aut etiam secus si mors ul' mu
tilatio nō interuenit ut in prea
legato. c. primo. De ista mate
ria uide plura. i. irregularitas
primo. 2. in simonia ordinis si
ue beneficii scienter p simoniā
acquisiti. uide. i. simonia. 7. in
§. ultimis. §. 3. in illo qui cuz es
set suspens; interdict; uel excoi
catus damnabiliter ingessit se
diuinis. ex. de sen. et reu. cū cē
ni. et ex. de sen. excoi. cum me
dicinalis lib. 6. 4. in clerico q
excoicatus i cōcilio accedit ad
iudiciū principis contempto iudi
ce ecclesiastico. 2. i. q. 5. si quis
episcopus. 5. ibigamo. ex. de
bigamus ca. nup. 2. c. si. uide su
pra bigamia. §. 8. 6. i clerico
nō ordinato ministrare. de quo vi
de infra ordinat. 3. 7. i cleri
co per saltum promotō. uide. i.
ordinatus. 2. 8. in illo qui ordi
nem furtiue suscepit uide. i. or
diatus primo. §. 4. Nono cuz
quis fuerit ordinatus extra tē
pora nel ab alieno episcopo et
ante dispensationem ministra
uerit secunde quosdam ar. ex.
de sacra. nonlite capitulo pmo
distin. 52. sollicitudo. Sed ve
rius est q; Diocelanus cum ta

li poterit dispensare. ut. 9. q. 2. lugdunen. extra de tempo. ordi. consultationi. nisi forte fuisset sibi interdicta executio et postea ministrasset ut dictum est. 1. si quis excommunicatus ordines suscepit extra de sen. ex. cum illo rum. p. 1. n. so. Et eodem modo si suscepit ordines excommunicatus apostata a religione. extra de apo. c. fi. In predictis ergo casibus ad papam pertinet dispensatio nec dispensat faciliter ut est in homicidio voluntario in simonia et bigamia. et vide etiam. §. se. l. de casibus papalibus.

Sunt alii casus dispensationis ad papam pertinentes in quibus raro imo nunquam dispensat. Primus quando quis sciens se baptizari permiserit bis de conse. disti. 4. eos 2. c. qui bis et idem si ignorans et postea cum sciens ratum habuerit. Similiter qui bis sciens recepit eundem ordinem. i. questione. 7. saluberrimum. Idem etiam intelligas de reconfirmato. ar. 68. dist. c. primo et de conse. dist. 5. c. dictum. Secundus est cum quis ad subvertendum fidem se fecerit ab hereticis ordinari. i. questione. 7. convenientibus. 3. est si quis ordinetur ita quod simonia interveniat tunc ex parte ordinati quam ex parte ordinantis

9. q. 1. ab excommunicatis. i. q. 1. si quis episcopus. De his casibus sunt versus. Siue bis ordo datur siue baptismus repetatur. Siue ut veritatur fidei statim ordo petatur vel sine prestatetur utriusque. si non operetur ut dispensetur ipse irrita prorsus habetur.

Sed propter predictos casus qui sunt irregularitatum inducuntur sunt adhuc alii casus in quibus diocesanum dispensare non possunt ut quod unus ecclesie duo preter presint. 21. q. 2. c. pe. nec quod unus habeat plura beneficia cum cura. extra de preben. de multa. nisi in casibus quos habet super beneficiis primo. §. 3. Item non possunt dispensare cum illegitime natis nisi ad minores ordines et beneficium sine cura extra de fi. preb. is qui libro sexto. Item non dispensat cum eo qui est suspensus in concilio propter iniustam beneficiorum collationem extra de prebe. graue in fi. Item nec in aliis casibus specialiter summo pontifici reservatis de quibus vide infra papa. §. 4. et se.

Utrum episcopus possit dispensare cum eis qui patiuntur defectum in etate. Respondeo secundum. 30. an. quod aliquis possit promovere ad episcopatum si non compleverit. 30. annos solus papa dispense.

14

fare pōt. ex. de electione cū no
bis oli. § fin.. Sed q̄ztū ad ali
as dignitates si tamē sint sine
cura possūt ep̄i dispensare cū
eis qui cōpleuerūt. 20. annū. ex.
de eta. 7. quali p̄mittim⁹ li. 6.
vide. i. vicari⁹. §. 4. q̄ztum ve
ro ad prochiales ecclesias nō
possūt ut idē 30. dixit extra de
elec. licet canō. li. 6.

Utrū ep̄s possit dispensare
cū eis qui patiunt defectū in
ordine. & o. fm 30. an. li. 6. In
ep̄atib⁹ sol⁹ papa dispēsat. ex.
de of. lega. q. translatiōz. 7. de
exce. prela. sicut vnire. S3 q̄
ad alia pōt ep̄s extra de etate
7. quali preterea. 7. c. tuaz. De
dispēlatione ep̄oz vide. i. ep̄s.
§. 5. De dispensatiōe i. legibus
7. cōstitutiōib⁹ vide. i. lex. De
dispēlatione i. votis. vide. i. vo
tum. §. De dispensatiōe iceto
rum vide. i. restitutio. 6.

Ininatio qd et quot
cuius spēs
7. plura de hac materia
p̄de. i. sortilegium. p⁹.

Diuortium Sic po
nit. Ray.
diuortiu multiplici hēt
fieri. Nā aut dirimit matrimo
nium in totū ita q̄ vel vterq̄
cōiugū cōtrahere potest ut in
maleficiat⁹ uel saltem alter. ut
in frigidis. aut dirimit in par

te. s. quo ad mutuam seruitutē
cōiugalis debiti seu cohabita
tionis. ita tamē q̄ neuter eoz
cōtrahere potest: sicut in his q̄
seperatur prop̄ adulteriū cō
missū vel causa religionis post
carnalē copulā. Nam si ante co
pulam carnalē alter coniugū
fieret religios⁹. alter cōtraher
possz vide. i. impedimētuz. p⁹. §. 2.

Qu uir petit diuortiū alle
gans frigiditates suā quō pro
cedetur? & o. f3 Host. Vir hoc
proponēs debet esse maior an
nis. i8. qz i hoc casu reputatur
plena pubtas. Et si quidē mu
lier hoc ip̄m cōfiteretur: dabitur
a iudice tps ābituariū. ut vni⁹
mēis aut triuz aut āni: p̄ qd si
mul morētur 7. postea iurabit
vir se nō posse cognoscere mu
lierem nec moueri ad appetitū
coitis. Adulter vero iurabit q̄
nunq̄ aliquomodo p̄cepit ip̄z
ad hoc moueri. 7. vterq̄ q̄ di
ligentiam adhibuit ad hoc: et
vterq̄ habebit septē prop̄iq̄s
seu vicinos bone fame qui iu
rabūt se credere q̄ illi iurauē
runt verum. 7. sic diuortiū cele
brabitur: 7. mulier nubet in do
mino. sed viro mādabitur ne a
liam ducat. Et si duxerit 7. co
gnouerit: reus peruriū habere
7. prius matrimoniū reparan
dum erit: ita tamen q̄ vxor po

test repellere eū propter com-
missū adulteriū. ar. 3a q. 12. de
benedicto. 7. q. 6. nihil iniqui
us. Hoc dico nisi vxor quādo
fuit cōcessa frigiditatē: fuisset
cōscia fraudis. quia si hoc fuisset
nō posset nūc eū repellere.
ar. ff. ad. l. iul. de adul. si vxor.
§. iudex. 7. §. si. Quod si mulier
negat frigiditatē viri: et asserit
se ab eo cognitam puto standū
verbo mulieris. quia nō videt
q̄ asseret nisi verū esset. eo q̄ p̄
iudiciū sibi faceret. l. de habē-
do impotētes virū. Itē euz rea
sit et si nihil probauerit: absol-
uēda ē. vt. 6. q. vlti. actor. Alio
quin multi incurrēt piuriū vt
posset se perari ab vxore Si au-
tem mulier diuortiū petat pro-
pter frigiditatē viri: et vir hoc
fatetur fiet. vt. 5. in proximo. §.
et celebrabit diuortiū. Sed si
vir postea cū alia cōtraxerit: a-
bo piuges rei piurij habebūt:
et penitētia iniuncta ad priora
connubia reuertētur. vt. et. de
fri. et male. laudabilez in fine.
Quod si vir negat se frigidum
et asserit se cognouisse vxorem
standū est verbo viri. quia ca-
put est mulieris. extra de dis-
pon. impu. continebatur. 7. 33.
q. 1. si quis acceperit. Nisi for-
te mulier per aspectum corpo-
ris probet se virginem extra d

proba. proposuisti. Que proba-
tio debet caute fieri per duas
vel p̄ plures matronas hone-
stas et de hoc pitas. et. de fri.
male. c. si. ff. de vē. inspi. l. i. ga-
hec res occulta est. et q̄ manu
et ocul⁹ obstetricū q̄z in hoc
fallit. 27. q. 1. nec aliqua. S3
si mulier nō allegaret frigidit-
atē viri. sed pot⁹ diceret euz
sectū seu castratū fuisse siue de
sectū membri patientē anteq̄
eā cognosceret. et sic diuortium
peteret. vir vero hoc negaret
certe nō oporteret stare dicto
viri eo q̄ probari posset per al-
pectum.

Quid si per virum vel mu-
liem petatur diuortium pro-
pter artitudinē mulieris? §. o.
Uocabūtur matrone fide digne
atq̄ perite et iurabūt q̄ dilige-
ter inquirent et referēt an sit ar-
ta. et an possit fieri m̄. et si dixe-
rit q̄ non sit arta nō procedet
ad diuortium. si autē dixerint
q̄ sit arta: et q̄ nō possit fieri m̄
incōtinēti potest diuortiū fieri
et dabitur viro lūia cōtrahendi
cū alia. sed mulieri cōtinentia
idicetur. vt extra de fri. et ma-
le. fraternitatis. p. r̄iso. Si ta-
men post diuortiū mulier inue-
niat qui possit huiusmōdī seras
referare: reparabitur primūz
matrimonium. qd̄ verum fuit

etiam si vir acceperit aliam. ar.
in p'dicto. c. fraternitatis.

¶ Quid si petat diuortium pro
p' maleficium. ut quia vir pot
cognoscere alias et non vxorem?
R'o. Debet p'mo cofiteri ne for
te hoc cōtigat prop' aliq'd pec
catū corū. 33. q. i. si p' sortarias
et sub recepto sacro iniūgāt eis
ut simul cohabitēt et bona fide
operā dent ad debitum carna
le. et sic p' trienniu' sil' habitabūt
Quo pacto itēz accedent ad e
piscopū iurātes q' sicut' promi
serant fecerūt et nō potuerūt cō
iungi. et tūc adiūcto sacramen
to prop' quoz: ut dictū est. §. 2.
celebrabitur diuortiu': et dabit
utriqz l'nia cōrahendi. extra d
fri. et malefici. c. vlti. et in dicto
c. si p' sortarias.

¶ Sed qualiter intelligenda
est p'dicta cohabitatio triēn
Rūdeo? Sufficit q' p' maiorem
p'tem anni cohabitēt. et q' bo
na fide operam dent. ar. ff. de
aqua cori. et esti. l. i. §. duo. et §.
quod autem. Quod si infirmi
tate vel alio casu impediatur
videtur tempus restituendum
ff. de i'ri. actuz p'ri. l. i. §. 2. et se.

¶ Quid si alter coniugium nō
vult cohabitare? R'o. Dicas ex
cōicandum per quem stabit et
cautionem idōeā exigendaz ut
cohabitent. ar. extra ut l'ite nō

contes. qm. §. vlti. vel destriga
tur per curiaz secularē. et. d
iudi. cum non ab homie. 3dēz
fiat si cohabitēt et nō attentāt.

¶ Quid si ecclesia decepta per
aliquas falsas probationes vl
huiusmōi celebrat diuortium
et postea vir factus est sacerdos
deinde compertū est q' ecclesia
fuit decepta. nūquid iste sacer
dos restituetur uxori cū repe
tenti? R'o. fm Raymonduz. Si
non potest induci ad continen
tiaz fiat ut dicitur. i. matrimo
niuz. 8. §. 14. qui incipit. quid
si post latant. At si posito predi
cto casu m'lr quidem non re
petat virum. nūquid vir pote
rit vxorem repetere? R'o. secun
dum Buil. Non quia vir p' sa
cri ordinis susceptionē preiudi
cavit sibi.

¶ Done q' mulier credens di
uortium iuste celebratū ingres
sa est monasterium. an cōpera
ta veritate de iniusto diuortio
poterit virū repetere iaz in sa
cris ordinatum vel factuz mo
nachum? R'o. fm Buil. Non qz
falsa causa non impedit votuz
monachatus. ar. et. d voto. ma
gne. et de cōuer. cōiu. ex pte.

¶ Done q' duo fratres duxe
runt duas sorores seu cōsāguī
neas et int' alterū et vxorē ferē
diuortiu' l'nia propter cōsanguī

nitatē: qritur vtrū alter debeat
prop̄ hoc ſepari ab vxore ſua?
¶ Ro. fm Ray. Nō quia res inter
alios acta aliis non preiudicat
eē. de fide iſtru. inter delictos
Sed q̄zuz ad carnis copulaz
distinguo quia ſi alter cōiugū
ſcit eſſe impedimētum inter ſe
7 vxorē nō erigat debitū neq;
reddat. Si vero credat ex cau
ſa probabili: reddat. ſ; n̄ erigat
Si autē credat ex aliqua cauſa
temeraria reddat. 7 ſi poteſt di
mittat erroneā cōſciētiam. 7 ſic
erigat [extra de ſen. excōi. ingli
tioni.

¶ Utruz vir 7 vxor in cauſa di
uortij iudicādi ſint pariē? ¶ Ro.
fm Tho. 7 pe. Ad paria iudicā
tur. quia ſicut licet viro dimit
tere vxorē obſcām fornicatiōis
ita licet vxori virū dimittere.
32. q. i. ſi quis vxorem.

¶ Poſt latam ſniam diuortij
7 ſeparato thoro prop̄ adulter
rium vxoris ſi vir fornicet nū
quid mulier poterit virū repe
tere? ¶ Ro. fm Ray. Iudet ex of
ficio ſuo debet virū cogere re
dire ad vxorē ſuā. ar. eē. de in
reiuſ. tua nos. 7 eē. de diuor.
ex litteris. Idem Tho. 7 vide
hūc caſū. i. matrimōiū. 8. §. iſ.
qui incipit. Done q̄ lata. De
mā diuortij multa haberi po
ſunt ex impedimētis matrimo

nij vide. i. impedimentū. Diuſ
tio facto apud quē filius nutri
ri dbeat vide. i. fili. §. 3.

Doctor vel docere vidē
infra magi. et
ſupra diſcere.

Dolus Quid eſt dolus
aut lata culpa.
7 huiusmōdi? ¶ Ro. fm Tho.

Dolus eſt inſidiola machina
tio: ut ſi cōmodatari⁹ ſurripi ſe
cit rē cōmodatā. ff. de dolo. l.
i. Lata culpa eſt nō intelligere
q̄d omnes intelligūt vel ſciūt
ut ſi cōmodatarius dimiſit rē
cōmodatā in platea 7 fuerit ab
lata 7 ip̄e dicat q̄ nō credebat
q̄ acciperet. Leuiſ culpa eſt d
ſidia ſiue negligētia. ut iſti. q.
more contrahitur ob. §. p. ut ſi
commodatarius reſoluit rem
commodatam in camera ſua:
7 reſeſſit relicto oſtio aperte.
Leuiſſima culpa eſt que aliq̄
modo poteſt prou deri. ff. ad.
l. aqu. ſi putator. 7. §. o. diſtin.
hi. qui arbozem ut ſi commo
datarius rem quidē in archa r̄
poſuit ſ; nō firmavit. Quod ſi
feciſſet fur nō ſurripuiſſet. La
ſus fortuitus eſt qui nullate
nus poteſt prouideri. ſicut in
cendium ruina: naufragium
rapina ut. Codice cōmo. libro
primo.

Dolus in aliquo cōtractu dupli-
citer intervēit. Nam qñqz dat
cām cōtractui. puta dolo te in-
duri ut venderes. quod alias
nō eras venditur⁹. tūc non te-
net cōtractus. ff. de dolo. l. ele-
ginter. i. q. 2. si qñs ep̄s in fi.
Quādoqz dolus incidit in con-
tractu. ut quia eras vēditurus
s; p dolum te induri ut minori p̄-
cio vēderes: tunc tenet qdez
cōtractus s; satisfaciēdū est de
dolo. vi. ff. de ac. emp. 7 ven. l.
Julianus. Et nō. h. q. emptor bo-
ne fidei nō teneat de dolo me-
diatoris s; ip̄e mediator. ut in
pre. l. eleganter. 7. ff. de profe-
tis. l. 2. 7. 3. nisi in subsidiū qñ. l.
mediator deficeret vel nō pos-
set. ut in dicta. l. eleganter. Item
no. fm. guil. q. in monachatu
7 matrimonio etiā si dolo det
cām cōtractui nihilomin⁹ tenet
qui dolum allegat dolum proba-
re d; ut hēs. i. locatio. §. 6. i. fi.

Domicilium. Quando di-
catur quis trāsferre domi-
ciliū ita q. factus sit de iurisdic-
tione alterius. ff. de i. fm. hosti.
Puto q. fm. ius canonicū qñci-
to ad aliam prochiā transit
7 hospitium constituit explicā-
do sarcinulas suas: 7 se in ipo
recipit animo remanendi statim
fit prochiānus illius. extra de

parochijs. c. vlti. extra de de-
cimis. ad apostolicē.

Dominica dies. Domicilium cōstat inter sum-
mas 7 precipuas festiuitates
contineri Exo. 20. Memēto ut
diē sabbati sanctifices. Domi-
nicaz. n. colere debem⁹ prop̄
honore 7 gaudium resurrectō-
nis dominice. de cōse. di. 3. c.
sabbato. Nulla opatio in illa sā-
cta die agatur: nisi tñ hymnis
7 psalmis 7 cāticis spiritualib⁹
dies illa transigatur de cōse.
di. 3. ieiunia. Item tanta est
excellētia huius diei q. in nul-
lo alio die pōt ep̄s consecrari.
di. 75. q. die dominico. ubi e-
tiam subditur q. quicquid insi-
gne adeo est cōstitutum in ter-
ris: in huius diei dignitate ge-
stum est. In hac mundus sum-
psit exordium. In hac per re-
surrectionē 7 mors interit⁹
7 vita accepit principium.

Utrum observatio diei do-
minice succedat loco diei sab-
bati. Rñdeo secundum Tho.
secunda secunde quest. i. 2. Nō
succedit ex vi precepti: sed ex
constitutione ecclesie 7 ex cō-
stitutione populi christiani. Jō
non est ita arda prohibitio op-
andi in die dominico sicut fuit
in die sabbati: sed quedaz ope

ra concedūt q̄ die sabbati pro
hibebantur: sicut decoctio ci/
boꝝ ⁊ alia h̄i. de conse. disti.
3. peruenit in fine. Et in q̄bus/
dam operibus prohibitis faci/
lius dispensatur in noua q̄ in
ueteri lege. Quin ē f̄m Host.
in sabbatis maxime operari d̄
bem⁹ nec videamur iudaizā.

Dominus tempo
ralis aliquoꝝ. De quest. ⁊ tal/
lijs q̄s dñi t̄pales a subdit⁹ exi/
gunt. vide. i. tallia.

An in aliquibus casib⁹ pos/
sit dominus a subditis exigere
ultra p̄suetū vel cōe statutum?
H̄ndeo f̄m Ray. ⁊ Hosti. Dñr
Et primo quidē pro defensiōe
terre sue. Ad hoc. n. tenet̄, oēs
nō solū de rebus sed etiam la/
borare corporaliter vt sic seip/
sos saluēt. 23. q. 3. fortitudo. ex
de imu. ecc. peruenit. Itē si uult
dñs ire in exercitū indictū ab
ecclesia vel principe cōtra he/
reticos vel paganos. nec suffic̄
ad expensas: potest a subditis
petere moderatum auxilium.
Item si i bello ex parte sua iu/
sto fuit captus ab hostib⁹ nec
sufficit̄ se redimere absque gra/
ui damno. Item si uult ire ad
principem pro obtinendo pri/
uilegio protectionis specialis
pro se ⁊ subditis. ⁊ nō potest p̄

mode expensas ad hoc neces/
sarias facere. et si aliq̄ alia siml̄
causa emēgat. puta quādo ma/
ritat filiaz. Nam acquirit sibi
affines ⁊ amicos: aut. quādo
facit filium militem. aut acci/
pit quod erat feudum suū: vl̄
nouum feudum acquirit. vel
ad refectionem pontium ⁊ via/
rum vel quando sine culpa de/
pauperatus est vel obligatus:
dum tamen semper moderate
⁊ non ad grauamen exigit. io.
q. 3. vmo. circa mediū. extra d̄
cenli. cū apostolus. §. prohibe/
mus. 22. q. 5. de forma fidelita/
tis. Quod si quid prelati ipen/
dant legato vel alijs maiorib⁹
deinde plus propter hoc a sub/
ditis magis extorqueant q̄ i/
pendant: tenet̄ extorta restitue/
re et tātūdem pauperibus ero/
gare. Superior etiam cui fue/
rit de hoc querela deposita. si
in hoc negligens fuerit cano/
nice subiaceat ultōi. extra de i/
mu. ecc. q. pleriq. 3. Quādo ve/
ro dominus sine iusta cā extor/
quet a subditis tenetur ad r̄sti/
tutionem f̄z Ray. vnde si uelit
ludere uel ultra uires suas ad/
uanitatem expendere. vl̄ si in
bello quod ex parte sua iustū
erat cogatur se redimere: tūc
si quid per eum uel eius offici/
ales a subditis exactum ē ⁊ ad

dominos ipsos peruenit tenet
restituere illis a quibus exac/
tum est si sciuntur. al. i. pias cas
vel in utilitatem com. Si aut
ad eos non peruenit: nihilomi/
nus debent officiales suos ad
restitutionem compelle et eos
punire. Lon. Tho. in epistola
quadam ad ducissam Lotrin/
gie et Barbantis.

Quid si subditi habent usu/
rarium in aliquo nemore et do/
minus aufert eis: nunquid tene/
tur ad restitutionem. aut si ali/
us abstulit eis aliquid. unquid
sufficit si satisficiat domino illo?
Hndeo fm guil. Tales subditi
si ita sunt serui q. nihil habeant
proprium: sed peculium si qd
hnt est in potestate domini ut reuo/
cetur quando uoluerit. et ipsi
ursarii habent pro peculio
domini potestatem reuocare. Item eti/
am de damnis eis illatis ab a/
lio sufficit satisfieri domino. Si
autem tales subditi sunt q. nihil
ominus habent res suas propri/
as: tunc nec dominus potest eis au/
ferre usurarium nec de damnis
eis illatis potest domino satisfieri.
De tallis et gabellis et peda/
giis quas et q. domini siue com/
munitates quandoq. exigunt.
vide infra pedagium. et i. tallis

Donatio primo

inter uiuos quid sit? Hndeo
fm Host. Est licite rei nullo in/
re cogente mera liberalitate
facta collo.

Quis potest donare? Hndeo secun/
du Host. Donare potest p. fami/
lias et dominus rei. Non ergo seruus
nec filius familias. ff. co. l. filius
Item non minor. 25. annis. L. si ma/
ior. fac. ra. ha. l. vi. Et minor mi/
nus pupillus q. alienare nihil
potest sine tutoris auctoritate. ff.
de acq. re. do. l. pupillus. Item
nec monachus vel puer. 54.
di. abbati. De clericis an pos/
sint donare. hf. i. s. penul. Item
non potest donare qui non est p. pos. m.
tis ut furiosus nec prodig. ff.
de cura. fu. l. iulianus. Sed nec
is cui alienatio per legem in/
terdicta est: ut quia commisit
crimen lese maiestatis. L. ad
l. iul. ma. l. ult. v. l. heretic. et l.
de hereticis. l. manicheos. Item
nec condemnatus de publico
crimine. licet ante sententiam
donare posset. ff. co. l. post con/
tractum. et l. donatores. s. ult.

Cui possit donari? Hndeo secun/
du Host. Quilibet nisi per le/
gem prohibeatur siue sit pre/
sens siue sit absens. notus uel
ignotus. Item patrifam. et filio
fa. dico extraneo. Nam filio
fa. suo q. diu est in p. te p. ris
non ualet facta donatio. s. co

ualeſcit p̄ emancipatōnē. L.e.
l. ſine. uide. i. §. antepe. Itē nec
inter viꝝ ⁊ uxorē ualet. uide in
fra. §. 6. 7. ⁊. 8. Itē nec miles
pōt donare metetrici. L. d̄ do
na. inter viꝝ ⁊ uxorē. l. i. ācillā
Immo etiā quilibet prohibet
donare meretri i. §. 6. di. qui
venatoribus. Sed tñ donau
repetere nō poſſū ut ibi notat
De dando tunc donando adu
latoribus uide ſ aduſatio. §. ſi
nali. De dando hiſtrionibus
uide infra hiſtrio.

alter non fit inde pauperior. l. 3
alter fiat ditior: ut si maritus
heres ab aliquo institut⁹ non
adeat ut uxori substitute locus
faciat. Item eodē modo valet
si alter nō fiat ditior. l. 3 alter fi
at inde pauperior: ut si uir dōa
uit uxori ad emēdum vingen
ta et h⁹i: ut in dco. c. donatio. et
ff. eo. cū hic status. Sed et dōa
tio inter sponsum et sponsam
valet: ut infra dicta. l. cum hic
status.

Quibus modis donatio fac
ta inter uirum et uxorem reuo
catur? Rēdeo primo quidē re
uocatur expresse per pniaz. ff.
eo. cum hic status. §. i. Item re
uocatur si res donata p dōato
rem alienetur. l. e. l. si marit⁹
Item si premoriatur ille qui do
nationem accepit. et eo. dona
tio. Item si diuortium fiat. ut
in dicta. l. cū hic status. §. di.
Item cū socer nunciū diuortij
mittit nūruī cui donauerat. ut
in ea. l. cū h stat⁹. §. si socer.

Pater et filius qui est i ei⁹
potestate sibi donare nō pnt:
eo q pat et filius qī vna sūt p
sona. l. de impu. et alijs substi
tutis. l. ul. Fallit tamen i dote
et donatione propter nuptias:
quam pater filio et filie dona
re pōt. Item fallit cū filiofamil.
eunti in castra. pater dōat mo

bilia. Item valet si pat remit
tat filio usufructum quem hz
in rebus illius aduentitij. Item
valet. si fiat obalimenta. hec
Hosti.

Utrum sacerdotes prochi
ales et alij clerici siue prelati
possint donare? Rēdeo. Quan
tum est de patrimonialibus si
ue de suis proprijs. aut que p
aliquā hereditate vel aliō mō
intuitu persone acquisierit: do
nare possunt. et de suc. ab ites.
c. i. Sed et de fructibus bñfici
orum suoz donare possūt que
dam modica fm eoz statum:
sed tamen tenēt et debēt dōa
re pauperibus personis et hōe
stis. qz quodāmodo bona cleri
coz sūt pauperz. At personis i
honestis donare non licet. ut
§. 3. §. dictū est. Et ad istaz ma
teriam facit s. clericus. 4. §.
quinto.

Utrum prelati ecclesiaz donā
possunt? Rēdeo. Dicēdū q pnt
quedā modica. i. q. 2. ter. reglas
cōsiderata tñ rei donate quātī
tate et loci p̄uetudie. et de do
na. ceterū. De hac mā vide su
pra cleric⁹. 4. §. 2. et 5. Quātū
ecclesijs donari possit. vide. i.
ecclesia. l. §. 6.

Donatio secun
do. i. cū mortis. Donatio causa

2
mortis est cū quis magis vult
se habere q̄z cū cui donat: ma
gis q̄z cū cui donat q̄z herede
sui. ut. ff. de dona. causa mor.
l. i. et insti. de dona. §. 2.

2
In quo differt donatio cau
sa mortis a legato? Respondeo
Dōatio causa mortis ad istar
legatorū redacta est: ut ideo iu
ris sit in utroq; ut insti. de do
na. §. 2. Differunt tamen in q/
busdam. primo q: legatum se
per traditur ab herede. 13 do
natio causa mortis q̄nq; ab he
rede quādoq; a testatore. Itē
si quis accusat testam ut falsū
amittit legatū: sed nō donatio
nem causa mortis. Aliter si ex
aliqua cā rescindat testamētū
et donatio causa mortis. ff. eo.
l. si aliquis. et l. si debitor.

3
Revocatur donatio cā mor
tis si donantem peniteat. v. si
liberatus est de periculo in q̄
erat: vel si deficiat conditio sū
qua donatio facta fuit. ff. si cer
tū petatur. l. non omis. Itē si
donatarius prius decedat q̄z
donator. ff. eo. si filio. et l. legn
ti. et si.

Donatio tertio.

l. propter nuptias. Donatō pp
nuptias est q̄ sponsus spon
se donat q̄n ab ea dotem acci

pit. extra de dona. inter virū
et uxorem. c. nuper. Iuliusmōi
at donationis propriū est q̄ si
pacificatur marit⁹ de dote vel
parte donis lucranda uxore p/
mortua. talem partem debz lu
crari mulier de donatione pp
nuptias pre-mortuo viro ex de
dona. inter virū et uxorem. donatio
§. iane. et l. de pac. conue. l. ex
morte. Donatio propter nup
tias alienari non potest. ut. i.
dol. §. 3.

DOS est que datur viro
a muliere pro one
re q̄ de matrimonio iustinet.
vnde tā diu durat q̄z diu et mfi
moniu. sed eo soluto soluit. q̄
sine eo eē non potest. ff. de iur
dotiū. l. 3. Et ē dos q̄lī propri
um patrimoniū mulieris. ff. d
mino. l. deniq; §. sed vix i si.
Sed q̄z diu stat i matrimonio
dñiū dotaliū est penes virū. vñ
et ptra volūtate viri n̄ pōt inde
et elynā facē. vt. i. elyna. et §. 3.

Quot sūt spēs dos? R̄. due
Nā alia profectitia. alia adue
nitia. Profectitia dos ē q̄ a pa
tre pro filia. vel ab auo pro ne
pte. vel ab alio noie eoz leu d
bōis eoz dat. ff. de iure dotiū
profectitia. Aduentitia vō est
quam ipsa mulier dat pro se l
alius a patre vel auo siue sit f
2

siue sit alius quis. itē dos alia
extimata. alia iertimata. Si ex/
timata datur tam lucz qz dā/
nū pertinet ad maritū sicut ad
rei emptorez. Si vō inextima/
ta: dānū z lucz pertinet ad mu/
lierem. ff. de iure do. plerūqz.
Fructus tñ pertinent ad mari/
tū propter onera matrimonij.
Vnde fetus totaliū pecorum
ad maritū pertinent. qz in fru/
ctibus computant. sic tamen
ut suppleat demōtua capita ex/
iam natis fetibus: ut in dicta
.l. plerūqz.

Pactum patri factū a filia
dū nuptui traderet qz dote cō/
tenta nullum ad bona paterna
regressum haberet. improbat
lex civilis. Si tñ iuramento nō
ui nec dolo prestito firmatum
fuerit: seruari debet. extra. de
pac. c. qzuis. li. 6.

Dos et dōatio pp nuptias a/
lienari nō pōt et cōsētiēte vxore
v. de fū. do. l. lex iulia. Nec ua/
let alienatio nisi vxor iurauēit
nō cōtrahēre et de iureiuran.
c. cū ptigat. z de iureiu. c. licet
li. 6.

In qbz cāibz marit⁹ lucrat
dote? Rō. Lucrat ex pacto. ut si
paciscat de tota dote vel eius
parte p⁹ vxoris mortē lucran/
da. ut. l. de pac. cōuē. l. ex mō/
te. in pri. z in auct. ibi posita. itē

lucrat ex lege: ut si prop⁹ adul/
terium mulieris: fiat diuorti/
um mulier dotē amittit. extra
de dona. inter vi. z vx. plerūqz
item mortua vxore intestata z
deficiētibz liberis z propiis
vir succedit vxori z lucrat do/
tem z ecōuerso. vt. l. vñ uir et
vxor. l. i. in alijs at casibus dos
ad mulierē: z donatio pp nup/
tias redit ad virz: nisi sec⁹ obti/
neat de p̄suetudine approbata
extra de dona. iter vi. z vxor. c.
donatio. §. sane.

Done qz propter adulteriū
vxoris scā sepātiōe thori muli/
er dotē amittit: nūc at probata
cōsanguinitate sepātiō oio. nū/
qd pōit mulier dotē repetere
Rō. Nō. Nā l3 mō appareat qz
nō fuerit matrimonij: mulier
nihilominus pūēda est pp itē/
tione cū opere subsecuto. et d
biga. nup. z. c. vlti. ut per hoc
ceteris delinquendi mā ause/
ratur z ne excogitet falsa pro/
batio cōtra matrimonium. hec
Host. Lau. Hoff. Ber. z Joan.

Qui restituēda sit dos? Rō. si
dos fuerit a patre profecta. tē
si in matrimonio filia premo/
riat: d3 dos reddi patri. l. so/
lu. ma. l. dos a patre. nisi si mu/
lier reliquit liberos. qz tunc l3
de iure deberet patri. tamē de
consuetudine remanet penes

liberos. ut nōt in. d. l. dos. Si
vō vir premoriatur: tunc talis
dos patri ⁊ filie reddenda est.
ita tñ q̄ nec pater aliter q̄ ex
voluntate filie eam petere po
test. ff. solu. ma. l. 2. Quod si pa
ter non viuat vxori reddenda
est ut ibi. Si vero dos fuerit a
quocunq; alio profecta: tunc
si premoriatur vxor ad hēdes
eius pertinebit dos. Si p̄mori
atur vir: dos ad vxorem redi
bit. intellige hoc nisi ille qui d
dit fuerit stipulatus dotem si
bi reddi. L. de rei vxor. ac. l. vni
ca. ⁊. ff. so. ma. l. quotiēs. §. i.

¶ Quando restituēda sit dos
vxo. Si dos consistit in reb⁹. s.
mobilibus: restituenda est sta
tim solu. ma. Si vero immobi
libus debet restitui infra añū.
L. de rei vxor. ac. l. vnica. §. cuz
autem.

¶ An semper maritus in casu
restituende dotis compellat̄
reddere in totum? Respondeo
Maritus in restituenda dote
non condemnatur nisi in quā
tum facere potest. scilicet habi
ta ratione ne egeat si non dolo
versatus est. L. de rei vxor. ac.
l. unica. Et debet cautionem
exprimere q̄ si ad meliorē for
tunam peruenierit soluet, resis
dum. Hoc etiam privilegiū

transit ad filios eiusdem ma
trimonii. ut. ff. solu. ma. l. mari
tum. Sed hoc heredi extraneo
non est prestandum q̄ tale be
neficiū personale est et cum
persona extinguitur.

¶ An maritus vel eius he
redes in restituenda dote pos
sint detrahē expensas? Respondeo
Expensas necessarias: ut puta
q̄ domum refecit ⁊ h⁹: retie
re pōt. ut. L. de impen. i re. do
ta. fac. l. i. expensas vero volū
tarias vel voluptuosas perdit
etiam si voluntate mulieris fa
cte sunt. ff. solu. ma. l. in volun
tarijs.

¶ Quid si maritus tenetur de
dote ⁊ habet alia debita? Respon
deo. Mulier pro dote h⁹ obli
gata omnia bona viri in tātur
q̄ prefertur omnibus credito
ribus non habentibus expres
sam hypothecam ⁊ hoc nisi a
lius prior sit in simili iure. ut
quia petit dotem precedentē
ut. L. qui po. in pig. ha. l. fi. vi
de. i. restitutio. ⁊. §. 5. Sed i do
natione propter nuptias non
prefertur mulier creditorib⁹
nisi posterioribus.

¶ Etiam cōstante matrimo
nio mulier potest recuperare
dotem: ut quando uir vergit
ad inopiā. L. de iure do. l. ubi.

Pro delicto viri nō debz vxor
dote amittē. et de pig. ex lris.
et si cōmilit crimē lese maiesta
tis. L. ad. l. mī. ma. quisquis.

Pro possessione pignozata ge
nero pro dote fruct? n̄ debent
p̄putari in iortem si gener susti
net onera matrimōij: et de vñ.
salubrit. vide hoc. i. vñura. i. s.
i. 6. qui incipit. P̄de qdā genez
Qui hz cognoscere de mīi
monio hz cognoscere et de do
te tāqz de accessorio. extra de
dona. inter virū et vxor. c. i. et
5. ff. de iure dotiū. l. 2. et 3.

Dubia. **A**trum dubia
sint in melioze
partem interpretanda? Rō s̄m
Tho. secūda secūde q. 60. Di
cendū q̄ sic. vt dicit glo. super
illud Ro. i. 4. Qui non mandu
cat manducantē non iudicet.
Nā et hoc q̄ aliquis hz malaz
opinione de aliquo absqz suffi
cienti cā iniuriat ei et cōtēnit ip
suz. Nullus at̄ dz aliū cōtēner
vel nocumētū quodcūqz infer
re absqz cā cogēte. Et iō vbi n̄
apparēt de malitia alicui? ma
nifesta inditia debem? euz bo
nū h̄re interpretando id quod
dubiū est in meliorem partez.
Et meli? ē q̄ aliqz frequē falli
tur hīs bonā opinione de ali
quo malo hoīe q̄z q̄ rari? fal
latur hīs malam opinionem

de aliquo bono: q̄ ex hoc fit i
uria alicui n̄ at̄ ex primo. et d
re. iij. estore. In dubijs via tu
tio? ē eligenda. extra de homi
ci. ad audientiam.

Duellum est singula
ris pug pro
probatione vitatis: ita videlz
ut qui vicerit probasse itelliga
tur: et si non vicerit defecisse in
probatione putet. et dicit̄ du
ellū q̄li duoz bellum. Dicitur
etiam monachia. i. singularis
pugna.

Duellū facere nō est licituz
et q. 5. monomachia. Nā est cō
tra preceptū illud. Nō tētabis
dominū deū tuū. Deut. 6.
et Matth. 4. Cōtra quod nul
lo mō faciendum est. et q. 2. q̄
rit. Itē exp̄se prohibet lege se
culari. L. de gladiatōibz. l. vñi
ca. li. xi. Lon. Soff. et Hostien.
Tho. secūda secūde. q. 25.

Atrum in duello consuetu
do generalis aliquem excuset?
R̄ndeo s̄m Ray. et Hosti. Nīsa
consuetudo vel verius corrup
tela potest aliquem excusare
quia diuturnitas temporis nō
minuit peccatum sed auget. ex
tra de simo. non satis: et c. cum
in ecclesie. Peccant ergo oēs
mortaliter s̄z differēt. Brame
enim peccat qui suscipit etiam
prop̄t quēcūqz metū. Attenu

atur aut peccatū ei multū propter periculū rerū vel psonarū 32. q. 5. ita ne. ex. qd metus cā. sacris. Ille aut qui spōre suscipit et qui offert et iudex qui de fert vel auctoritatē pstat. Itē ille qui ex officio dat cōsiliū auxiliū vel favorē. Itē sacerdos qui dat benedictionē sic alibi est cōsuetudo omnes vico lōge peccāt gravi. Et si cōtigerit ibi homicidiū oēs fuerent irregulares. i. 7. q. 4. oēs. Si ergo clerico offeratur duellum. nullo modo suscipiat nec per se nec p aliū loco sui. qz de iure debz et eponi. ex. co. c. i. et 2. Sed debet euz eps defendere vel ecclesia: de cuius iurisdictione est extra de fo. cōpe. c. i. 2. xi. q. i. c. i. 2. 2.

¶ Nūquid fiunt irregulares clerici qui offerūt reliquias ad iurandū pugnatur in duello. Ro. fm guil. Ray. videtur sētū qz sic qz videtur coadiuvār ad hoc qz duellum fiat. sicut illi qdant bndictionē. Mihi tū vī dicēdum qz si tales clerici solū offerūt reliquias ad iurandū ita qz eis nō afferentibz nūbilo min⁹ fieret duellū non sunt coepatores nec videntur esse irregulares. alī sic.

¶ Quid de epis. abbatibus. et caplis et clencis: qui a seculari

domino cogunt aut subit duellum: aut res ecclesiasticas perdere. Item quid de epis et p̄latiis habentibus iurisdictiones temporales: et in eoz curiis inducuntur et iudicant duella: Ro fm Guil. In omnibz hui⁹ mōi casibus si prelati seu clerici offerunt seu suscipiūt duella aut per se aut etiā per alios de eoz mandato: aut per ea iudicant aut aliquā auctoritatē specialem prestāt: peccāt mortaliter. Et si sequatur mors fiunt irregulares. Si aut talia fiant per Zconomos vel prepositos seculares administratores p̄latorū sine speciali mādato. p̄lati qui dem peccāt mortaliter talia tollerādo. nō tamē credo qz incurrant irregularitatē. ex quo sup hoc speciale auctoritatē nō pstant. licet p̄cipiāt balivis suis qz iustitiā faciant in tali vel tali causa. qz in tali generali mādato non intelligit aliquid mādari de duello. et in huiusmōi casibus si rex velit psonā ecclesiasticā cōpelleē ad duellū aut auferre ei bona sua: debet ep̄i se invicē viriliter adiuuār. Ale ricus aut debz pot⁹ omnia mala tolerare qz tali malo cōsē tire. Et omnia p̄dicta itellige eodē modo de iudicio ferri cādentis et aque bulientis: et i qui

bus omnibus tentatur de^o pro
pter qd prohibita sunt expres
se. 2. q. 5. mēnam. 7. c. consului
sti. 7. ex. de pur. vul. c. vlti.

Pena pugnantiū in duello
fm Ray. est depositio si erant
clerici. Et si mors inde vel mu
tilatio subsequuta fuerit, nō pōt
ēps cum talibus dispensare in
officio sed in bñficio sic. Host.
vero dicit q non pōt. Et possz
dici q nō potest dispēlare in as
sequendo nouū bñficiū: s; in r
tinendo habitum ad sustentat
ionē. Qd si nec mors nec mu
tilatio fuerit subsequuta etiam
si sacerdos vel clericus in duel
lo oblato vel sponte suscepto a
miseret partē digiti: sed nō tan
tam qn sine scādalo posset cele
brare qz tūcūqz fuerit gravis
excessus pōt ēps cum tali post
peractam pñitentiā dispēlare
ex. eo. c. 1. 7. 2. De pugnātibus i
torneamētis vid. i. torneamētū.

Ebrietas vtz sit pec
catū mor
tale: s; o. fm Tho. secun
da secūde. q. 150. Immodera
tus vsus vini pōt cōtingere tri
pliciter. primomō ira q vtens
nesciat potum esse immodera
tū 7 inebriare potentem. Et sic
ebrietas potest esse sine pecca
to. 7 sic de Noe creditur. 2° mō
quādo aliquis pēcipiat potum

esse immoderatū. nō tñ extimat
posse inebriare. Et sic pōt esse
cum peccato ueniali. 3° mō qñ
quis bene aduertit potū esse i
moderatū 7 inebriantē: 7 tam
magis vult ebrietatē incurre
qz a potu abstinere. Et tal^r pro
prie dicitur ebri⁹ 7 sic ebrietas
est peccm mortale.

Quid cum alicui infimo da
tur immoderat⁹ potus vl^r cib⁹
causa medicine ad prouocādū
vomitus: s; o. fm Tho. secun
da secūde. q. 150. In hoc casu
non est peccatū qz licet talis ci
bus vel pot⁹ sano esset superflu
us: nō tamē ifirmo. sed prop
hanc causam nō debz pot⁹ da
ri usqz ad ebrietatē: quia tunc
non excusaretur a peccō.

Que pena clerici qui ebrie
tati deseruit. s; o. fm Ray. Pe
na est q si est ēps vel presby
ter vel diacon⁹ 7 admonit⁹ nō de
sistat deponat. Si vero est lub
diaconus vel infra. aut etiam
laicus cōione priuet vel vēbe
retur. 35. dis. ēps 7. c. ante oia
15. q. 1. lāe. ex. de vi. 7 hōe. cle.
clerici. 7. c. a crapula i fi. Et no
ta q fm Host. idem est hodie
de subdiacono qd de diacono
vide. i. ludus alee. §. 4.

Ebrietas vtruz excuset ho
minema peccato qd commit
tit: s; o. fm Ray. Si quis i ebri

etatem incidit sine culpa sua et
sit omnino alienatus mente certe
excusatur. i. q. i. sane. Secus si culpa
sua inebriatus aut non oio
alienatus fuerit.

Sed nūquid ebrius potest contra
here matrimoniū? R. o. f. z. g. u. l.
Si ita ebrius est q. omnino ca
reat usu rationis: nō potest. qz
deest ei cōsensu rōis sine quo
nō potest esse matrimoniū. Se
cus si usu rationis habet. Qd
ebrietas impedit ordinandos vid
i. ordinandos. §. 3.

Ecclēsia. i. cōmuniter
Ecclēsia
si fundata fuit in alio sō
lo qd fiet. R. o. f. z. Ray. et Host.
Si dominus soli laicus erat et
hoc sciuit et non contradixit si
ibi iputabit et ecclēsia liba rēma
nebit. ar. §. 4. dī. si seruus. Si
vero ignorauit ecclēsia quippe
remanebit cōstructa et libera
nec efficietur laico censualis.
sed ille tamē qui construxit te
netur dominum seruare indē
nem. vel etiam ep̄s si ponēdo
primariū lapidem vel postea
in cōsecratione ecclēsie fuit ne
gligens de cō. dī. i. nemo. i. 4.
q. vi. cū petiit. dī. 70. s. cōp. Si
vero solum erat alterius ecclē
sie vel collegii ecclēsiastici de
bet ei restitui hoc modo q. ec
clēsia cōstructa fiet ibi iudici

ta quo ad ius patronatus. i. q.
2. aplicos. i. 7. q. 4. q. l. i. r.

Ecclēsiā nemo edificare
potest nisi auctoritate dioces
sani q. debz ponere primariū
lapidez. crucem figere. et cimi
terium designare et etiam pete
re dotem sufficientem assigna
ri. sine qua consecrari non de
bet. de cōse. dī. i. nemo. 7. c. pla
cuit. Et hodie quidem sufficit
q. assignetur pro dote vnus mā
sus. i. vnum predium sufficiēs
pro vno pari boum totaliter li
berū. ex de cens. c. primo. Ta
lis tamen ecclēsia donec i hac
paupertate fuerit non tenebit
ad hospitalitatem seruandam
nec ep̄scopo aliquid persolue
dum nisi inquantū potest. do
nec perueniat ad pinguorem
fortunam. ar. extra de consue.
cum dilectus.

Exempti non possunt con
struere oratoria siue ecclēsas
uel capellas in locis non exem
ptis sine diocesanozū licen
tia. vide. i. exemptus. §. 6. De
oratoriis autem priuatis vide
i. oratorium. Ecclēsie quomō
nō debēt reuerti ad secularem
habitationē habet supra con
secratio ecclēsie. §. fin.

Quis tenetur ecclēsiā cū in
diget reparare? R. o. secundum
Host. Si fabrica habz portio

uēn deputatā de illa reperari
debet. 10. q. 3. vñio. Et si nō suf
ficit tūc rector 7 alij in ea bñfi
ciati cōferre debēt. ex. eo. c. i.
7. c. de. his. 16. q. 1. si monach⁹
In quo casu stādum est dispo
sitioni epī 7 maioris ptis capi
tuli. ex. de his q̄ fiūt a ma. pre
ca. c. fi. In quibusdā etiā regio
nibus laici hoc faciūt expensīs
suis. Et vbi cōsuetudo est tenē
tur. cū in ea p̄cipiāt sacramēta
ecclesiastica 7 audiāt diuina. 16
q. 7. q̄cunqz 7. c. 7 hoc dixim⁹
7. c. filijs. Et cōpellēdi sūt talē
cōsuetudinem seruare. ex. de si
mo ad apostolicā. Si talis cō
suetudo non reperit̄ q̄rta pro
uētūz q̄ quondā a sactis patri
bus fabrīce deputata ē ad hoc
tenet̄: ita ut qui eā p̄cipiūt sol
uant nō obstāte vlla p̄scriptiōe
seu cōsuetudie. s̄ post reparatio
nez redibit q̄rta ad illos q̄ eaz
percipere cōsueuerunt. Sic in
telligitur. 12. q. 2. de redditib⁹
7 vsqz ad. c. statuimus.

¶ Quātū ecclesiis donari pōt
R̄o. donari potest in infinitūz
absqz alia insinuatiōe. i. Autē.
de non alie. aut p̄mu. re. eccle.
§. si minus coll. 2. Nam ceteri
personis non licet donare vel
recipere ultra quinq̄ginta soli
dos nisi p̄cedat insinuatio 7
nisi in certis casibus. L. de do

na. l. si quis pro redemptione
¶ Relictum ecclesie vel ad ali
as pias causas i teston etiā mi
nus solēni uolūtate facto tenet
ex. de testa. cū esset. 7. c. relatu
Nā i tali legato sufficiunt duo
aut tres testes ut ibi dicit̄.

¶ Quicquid emptū fuerit de
pecūia ecclesie: ei⁹ erit. 12. q. 3. c.
primo. 7. q. 5. firu. Qd̄ adeo ve
rum est q̄ si clericus hēat pe
cuniam de prebēda siue eccle
sia sua. 7 inde emat p̄diuz: licet
illā pecuniā potuisset dare aliis
intuitu pietatis. nō tamē dare
potest p̄diu. m. q̄ statim acqui
situm fuit ecclesie. siue emptū
fuit nomine ecclesie siue noīe
alieno. ex. de pecu. cle. c. i. 7. c.
inquirendū. Et prop̄ hoc nō
potest huiusmōi cleric⁹ illud
alienare. Eodem modo si quis
de pecunia ecclesie quam ha
buerit furto vel rapina seu de
posito possessionem sibi em̄t.
quā ecclesie sit vt dictū est.

¶ Ecclesia pro alienis debitis
non pōt obligari nec eius pos
sessiōes. Et si quis obligauerit
est suspensus ab administratiō
ne temporalī 7 spiritualī. ex
tra de solu. c. 2. Poterit tamē
hec s̄nia per epī: copū relaxari
quā papa hoc sibi non retinu
it extra de sen. ex. nuper. Sed
nō debet hoc facere nisi indē

niati ecclesie cōsolatur. a. c. x. de verbo. ligni cū olim.

¶ Quicūq; de nouo in eccle-
siis mōasteriis seu i aliis pijs
locis usurpantes regalia. i. col-
lectam q̄ sit ratione regis vel i
peratōis seu tributū regi debi-
tum fm 30. an. similiter usurpā-
tes custodiā seu guardiā titu-
lum aduocatiōis vel defensiō-
nis que proprie sūt nomina pa-
tronat⁹ ipōz locoz vacatium
bona occupāt. 7 clerici aut mo-
nachī ipōz locorum. qui fieri
procurāt ipō fco incidunt in ex-
cōmunicatiōem: Clerici autē
qui nō opponunt se talibus ni-
hil debent percipere de prouēti-
bus ipōz locoz extra de elec.
generali li. 6.

¶ Cleric⁹ qui ex collatiōe laici
recipit ecclesiā uel tenet si mo-
ritus nō renunciauerit ab offi-
cio uel beneficio suspendend⁹
est. Et si cōtūmax p̄seueret de-
ponēdus est. laic⁹ vero excōicā-
dus. ex. de iure. pa. p̄terea 7. c.
relatū. Ecclesiarū uacatūz bo-
na nō debēt ab alijs occupari. a.
bñficiū. 2. §. 1. Qualit̄ res eccle-
sie alienari possint uide. a. aliēa-
tio. De ecclesiā 7 eius emunita-
te plura uide. i. emunitas. De
priuatis oratorijs habes. i. ora-
toriū. 7. i. emunitas ecclesie. §.
6. De ecclesia violata aut con-

secranda uide. a. cessatio. 7. a.
consecratio. 2.

¶ Ecclesia. ii. i. prochia-
lis. Colla-
tiōes de ecclesiis prochi-
alibus his qui nō attigerunt.
25. annū ipō facto nō ualēt. et
tenet qui assumitur fieri sacer-
dos infra annū a tempe com-
missiōis. alī priuat⁹ est ea. Itē
tenetur p̄sonaliter residere. In
hoc tñ ep̄s ex causa dispēlat po-
test ad tempus. ex. de elec. l. 3.
canon. li. 6. Et nō. h. q̄ licet tā-
tum de āno trāsierit q̄ talis i dō
possit ad sacerdotiū promouēi
nō tamē vacat ecclesia ipā nec
pōt cōferri alteri nisi post elap-
sum annū: q̄ quidē ānus incipit
tūc postq̄ possessionē illi⁹ pa-
cificā habuit uel p̄ eū stetit q̄
minus haberet nec currit si iu-
sto impedimēto detētus ordina-
ri nō potuit. Alioqn si sic priuat⁹
sit ecclesia ipā ei f̄stitui n̄ potest.
Itē nō. q̄ si recepit eam n̄ intē-
dens esse sacerdos sed ut per ā-
num haberet fructus tenet r
ad restitutionem. Similiter 7
ille qui cōtulit ei quem nō cre-
debat promouendum ad sacer-
dotium tenetur ecclesiam ipsā
cōferuer̄ indemnem. Nec om-
nia. ex. de elect. cōmissa li. 6.
¶ Ep̄i possunt dispēlare q̄ qui
obtinēt parrochiales ecclesias

insistēdo studio nō teneāt pro
moueri infra annū nisi ad sub
diaconatū: ad quē si nō fuerit
promoti privati sunt: ut in pro
ximo. §. de sacerdotio dictū est
Ad sacerdotium vero nō tene
buntur usq; ad septenniū: et in
terim provideantur ecclesie per
vicariū: et elapso septennio in
fra annū debent fieri sacerdo
tes. Alioquin incurrunt dictā
penā ex. de elec. cū ex eo li. 6.

Si ad ecclesiā prochiālē pū
tetur qui non est in sacris dum
tamē alter sit idoneus et possit i
fra statutū tempus ordinari ad
mitendus est. ex. de insti. li. 15.
li. 6. Et tamē fm Jo. an. talis nō
presens nō posset in tali ec
clesia institui. ex. de eta. et qli p
terea nisi dispēlatiue. ut ibi.

Electio. i. cōiter q sit?
R. o. Electio
prout h sumitur est alic
psone ad dignitatē vocatio. ut
colligitur ex. eo. cū in cunctis
et c. q; propter.

Ad quē pertinet electio de
iure cōi? R. o. Spectat ad colle
gium etiam si duo solū vltres
fuerint ex. eo. c. i. et ex. de con
sue. cū dilectus. 63. di. Adrianus
Sed si clerici nō sint in ecclesia
ut collegium: sed ut singulares
psone. tūc superior providebit

p se uel ad pientationē patroni
si quis sit. ex. de iure pa. pasto
ralis. Et electio quidē non solum
ad collegiū pertinet: sed ple
rumq; de cōiuetudine vel pre
uilegio alieni vocatur. ex. eodē
cumana. Unde et qui ē i quasi
possessione eligēdi et eligē pōit
etiā si postea possessionē amit
tat. ex. de iure pa. consultatiōi
bus. et c. cū propter. et ex. eo. q
rellā. Item eligere pōt prela
tus et quilibet clericus in quez
cōpromissus fuerit: ut habetur
i. electio. et p totum.

Quid nō potest eligere? R. o.
Nō pōt eligere excommunicatus
maiori excommunicatiōe: ut no
tatur ex. de appel. cōstitutis. i.
Secus si minori ex. de ele. exco.
mi. c. vlti. Item nec suspensus. ex.
de psue. cū dilectus. Item nec in
dictus ex. eo. cū inter. Item nec
ille qui scienter celebravit i lo
co interdictō ex. de sen. exco. is
qui li. 60. Item nec illi quib; in
terdictum est eligere absq; su
perioris lnia. ex. eo. c. vlti. Item
nec illi q in ea vacatiōe elegerit
scient indignum. ex. eo. cū. in
cūctis. et c. innotuit in fi. Nam
tales sunt ipso iure ea vice eli
gēdi ptiem privati. Et idem
dicendum si peccauerūt in po
stulādo ex. eo. scriptus. Et hoc
verum est quādo facta nomia

hione sequitur electio vel postu-
latio. Secus si nō sequitur. qz tūc
nō essent propter hoc privati.
et. eo. ppetue. li. 6. Item elige-
re nō possunt qui peccauerunt
in electiōis fōma. qz debēt pri-
uari iur eligendi. et. eo. qz pro-
pter. Item nec illi qui neglexe-
runt usqz ad lapsū tps vide. i.
§. priori. Itē nō possunt eligere
pupilli. nec etiā in locis regula-
ribz qui nō sunt professi tacite
vel expresse. sed neqz cōuersi.
et. de elec. et. eo. li. 6. Item in
cathedralibz collegiatis secu-
laribus vř regularibz ecclesijs
uocē non habent qui nō sūt s b
diaconi nec in eligēdo: nec in a-
liis factis capituli: etiā si ab al-
liis libere cōcedatur. ut in cle.
vř hī qui de eta. 7 quali.

Intra qd tēpus debet fieri
electio? Rō. In ecclesia cathe-
drali vel regulari habēt elec-
tores tps trium mensū infra
qd si iusto impedimēto cessāte
nō elegerint: ad proximum su-
periorē deuoluit. ut. et. eo. ne
pro defectu. Deinde debent e-
lectores. presētare electionem
electo. 7 petere cōsensū eius. 7
infra octo dies postqz cōmodū
possunt. Alioquin negligentes
excluduntur a psecutiōe proces-
sus: 7 sunt suspensi per tres an-
nos ab omnibz beneficijs ipi?

ecclesie. et. eo. cupientes. §. ce-
terum li. 6. Electus vero tene-
tur cōsentire infra mēse a p-
sentatōne. aliter priuat⁹ est iur
electionis. nisi forte ea sit elec-
ti cōditio qz nō possit cōsentire
absqz lnia superioris. Quo ca-
su tenetur electus vel electores
petere licētiā cū celeritate quā
superioris absētia vel pñtia pa-
titur. Et si non habeat ex tunc
ad electōz aliā procedāt. quibz
etiā electus post consensum in-
fra tres mēses tenetur petere
cōfirmationē. aliter irrita est
electio. et. de elec. qz. sit li. 6.
nisi petenda sit confirmatio a
papa: quia tunc electus tene-
tur infra mēse p⁹ cōsensum. vel si
non fuerit ei electio presētata
infra mēse a notitiā iter arri-
pere versus curiam: 7 sic pete-
re confirmationem ac negoci-
um persequi. ut in dicto capitu-
lo cupientes. In aliis vero ec-
clesijs debet provideri infra
sex menses. aliter eodem predi-
cto modo ad proximum supe-
riorem deuoluitur extra de p-
ben. de multa. 7 de concess. pre-
ben. nulla. Et hoc etiā habe-
tur supra beneficium primo. §.
primo.

In quo loco debet fieri ele-
ctio? Respondeo. Potest fieri
i ecclesia uel i. e. i. loco hone

sto et maxime iuxta consuetudi-
nem. ex. co. in causis. Sed tamen
precipue electiones episcoporum solent
in ecclesiis fieri. ex. co. quod sicut
Sed ex causa etiam extra civitatem
posset fieri. 23. di. in nomine domi-
ni. Et non debet fieri ante sepl-
turam predecessorum. ex. co. ho-
ne memorie. Sed tamen si fieri valet

Omnes electores qui in ci-
uitate sunt debent ad electionem
vocari verbo vel scripto vel co-
suetu signo capane. Item qui sunt
in hortis ciuitatis. ar. ex. ff. de
procu. l. i. Item debent vocari omnes
qui sunt in provincia per litteras
vel per nuntium. ex. co. coram. Hoc
dico secundum consuetudinem obscuram
Et si vocati ad competentem terminum
eis a vocantibus assignatus
non veniant non oportet eos ulterius
expectari. extra eodem.
cum inter. 7. c. cum nobis.

In electoribus possit constitui
tuere procuratores. R. o. Si in
isto impedimento tenentur potest unus
vel pluribus committere vices suas
dum tamen cuiuslibet insolidum
et erit melior conditio occupantis
Quod si ab eo decurat et petat admit-
ti. non mittetur ab eo. sed is quem capi-
tulum vel maior pars elegerit. et
si non concordent: admittetur ille
qui in commissione per. nominatus est
Et si nullus sit insolidum non valet
Quando autem procurator unus non

minat pro se: et alium nomine eius qui
comisit: nihil. et g. nisi de certa
persona habuerit speciale man-
datum. quia tunc alium nomine suo
peterit nominare. Porro si nu-
lus de collegio vult esse procu-
rator non potest absens nolente capi-
tulo eum deputare. Non po-
test etiam per litteras exprimere vo-
tum suum. Nec omnia extra de
elec. si quis iusto. l. 6.

Si quis electorum contempnus
nec vocatus ad electionem fuit:
ad petitionem eius cassanda est
electio. potest tamen si vult eam ratam
habere. extra. e. quod sicut.

Utrum elector possit renunciare
voti sui. R. o. Sic. Nam qui li-
bet potest renunciare iuri quod sibi
competit. Unde et quod postea fit per
alios ipse non poterit impugnare.
Si tamen talis accedat electio
de nondum facta admittendus est
in omnibus que circa ipsam restant
facienda. ex. c. ecclesia vestra primo
responsio.

Quot sunt forme electionis? 1
R. o. Tres. Nam aut fit per scrutini-
um: aut per compromissum: aut per
eodem inspirationem et qui contra
predictas formas eligere attenta-
uerit: ea vice debet eligendi potestatem
peruari. ex. co. quia propter.

Quoniam proceditur per formam scruti-
ni debet eligi tres scrutatores
qui in secreto exquirant vota sin-

golorū. Et ipsi quidē. primo d
bent se ipsos de suis votis exa
minare: deinde aliorū vota se
creto et singillatim ad hoc q̄ qui
libet liberius dicat q̄ sibi vide
tur. Unde si examinatio publi
ce fieret: nō servaretur forma
nec valeret electio: etiam si
omnes consentirent. ex eo. in
genesi.

12 **P**er quem vota scribentur
s̄o per tabellionē. uel qd meli
us est unus de scrutatoribus
videntibus alijs cōscribet et po
stea publicabit. Et si quis elec
torū vellet cōtradicere scriptu
re nihilominus ei standum est
ar. extra de testi. co. preterea.
§. si.

13 **Q**uid si electores pauci sūt.
Hinc s̄m. 3m. Si sūt tantū
tres: duo ex eis scrutabūt ter
tium: et sic procedent ad electi
onem. Si vero sunt duo tantū.
unus scrutabitur aliū. Qd si
unus tantū: et ille solus vocat̄. te
stibus exprimet votū suū. et eli
get et publicabit.

14 **I**n electionibus vota incer
ta et cōditionata nō valent. et d
bent haberi pro non adiectis:
puta consensio in quez talis p
sentit. uel si Petrū habere nō
potero consensio in Joannem
et similia extra eo. in electiōib⁹
li. 6.

Publicato scrutinio electo
res nequint variare voces: sed
facienda ē collatio et electio cele
branda. Ille tñ qui n̄ consēlit
pōt cō. entire in eū qui aliē eli
gendus est. Alr nō pōt ad aliū
accedi. extra eo. auditis. §. i. et
c. ecclesia uestra. §. ps vō. Qd
si per uiz facti scrutinij nullus
possit eligi. poterūt procedere
ad secundū et tertium scrutinium
donec aliquis eligi possit.

Collatio p̄dicta que d̄z post
publicationē scrutinij fieri tri
plex ē. s̄. nūeri ad nūerū: zeli ad
zelū. meriti ad meritum. vt ex
tra eo. in genesi. Si tñ una ps
elicientiū fuerit duplo maior:
nō pōt ei opponi extenuatio ze
li vel meriti ex eo. si qñ lib. 6.
Qd si oēs in unū conveniant.
nihilominus faciēda est colla
tio nō de nūero sed de electori
bus. viz. s̄. aliq̄ sit p̄tēptus v̄l
aliquis affuerit cuius vox non
sit computanda et h̄i. Et hac
collatione facta nullū occurrit
dubiū ad electionem proceda
tur. aliqñ discutiat̄ plene. ex.
co. cū terra. Alij dicunt q̄ ubi
oēs i unā plona p̄currūt: valet
electio et si collatio sit omīssa.

In nūero eligentium nō v̄r
computari electus. q̄ null⁹ po
test eligere seip̄z. c. x. e. cūana.
13 aliqñ hoc locum habeat qñ

proceditur per viam compro-
missi: vt. i. electio. 2. §. 4.

18 **F**acta collatiōe eligi dicitur is
in quem maior pars et sanior
capituli consenserit. et maior pars
dicet minori. Cum talis sit eli-
gendus si placet vobis ipsum
cōter eligamus. Et si consēse-
rint tunc is qui priorem vocem
habet in capitulo surgens dicet
Ego pro me et pro toto caplo
eligo talem etc. Et omnes acce-
ptabunt. Quod si minor pars vel
non omnes cōsenserint. dicet.
Ego pro me et pro illis qui me
cum consentiunt eligo tale etc.
hec ex decre. q. propter. ex. c.

19 **I**n omni electione siue po-
stulatiōe si dicatur. Ego eligo
postulando siue postulandum
aut in postulandum. uel postu-
lo eligendo siue eligendū aut si
eligendū nihil agitur. Simili-
ter nec sub hac forma. Eligo
et postulo prout melius potest
de iure valere. nisi qñ probabi-
liter dubitaretur: ut qñ sit eli-
gend⁹ vel postulad⁹. quo casu
sic postulat⁹ uel elect⁹ tenetur
vnā tm determinatā viā accepta-
re. ex d. postu. c. perpetuo lib. 6.

20 **E**lectio sep̄ dicitur fieri per verba
nūeri singularis. siue fiat per
scrutiniū. siue fiat per p̄promissū
qñ n̄ valet. ex eo. sic li. 6.

21 **C**ollige que sūt de sba for-

me electōnis per scrutiniū. pri-
mo quidē q electores p̄grege-
tur. itē q scrutatores assuman-
tur. Itē q in secreto vota req-
rant. itē q vota scribant. itē q
q scripta in cōi publicent. itē q
q fiat collatio. itē q seqtur ele-
ctio de illo in quem maior pars
et sanior capituli p̄senserit. hec
oīa extra eo. q. propter.

22 **Q**uā potestas eligendi duol-
uit ad aliū? Rō in cathedrali-
bus ecclesijs si infra tps triū
mēsiū non eligant deuoluūt
ad proximū superiorem. q si in-
fra alios tres menses non ele-
gerint: deuoluūt ad aliū superi-
orem: et sic vsqz ad papam. Si
vō eligūt scienter indignum: et
sic sint privati iure eligendi vlt-
priuentur per suā. q. nō ser-
uant debitam formā: ad papā
deuoluitur. In inferiorib⁹ autē
ecclesijs semp ad proximū su-
periores deuoluitur. ex codez
quāqz. li. 6. de hac mā vide s̄
§. 3. et s̄ beneficiū. primo. §. i.

23 **C**ausa electio illi⁹ q reg-
sit⁹ anqz cēt electus cōsentit
electioni de se faciente. q. p̄sui-
tur ambitiosus. ex eo. cū post
petitā. et c. officij.

24 **Q**uā maior pars capituli deli-
quit electio deuoluūt ad pauci-
ores: vt nōt ex de postu. c. 2.
Itē deuoluitur etiam ad vnū

propter oium alioꝝ delictum.
65. di. si forte. et eo. bone. Qd
si oēs delinquāt denoluitur ad
superiorē siue ad papā. ut dēin
ē s. s. qui est hic ante proximū

2 **E**lectiones clandestine re/
probantur et eo. q. propter et
dicuntur clandestine que in ca/
meris per occulta conventicu
la fiunt. 79. di. c. 2. r. d. si tran
situs. Similiter et ille quas in
ter se electores secretas tenet.
cū celebrate debeāt solēni pu
blicari: ut in. d. c. q. propter.

2 **Q**uis pōt eligi? Rndeo Eli/
gendus est doctior et sanctior.
cuius cōparatione ceteri grex
dicat. 8. q. i. l3 ergo. et q. scit de
matrimonio legitio nat? et eta
tis legitime. et eo. cū i cūctis.
Nā ep̄s d3 eligi. 30. annoz cō
pletor. Inferiores vero prela
ti et alij qui curā debēt h̄re aia
rum requirūt q. attigerit annū
25. Aliter eligentes sunt illa vi
ce eligendi potestate privati s
s. 22. q. incipit qñ ptās. Subdia
conus quoq3 pōt in ep̄m eligi.
et de eta. et quali. a multis. itez
qui ad vnā dignitatē reputat
dignus si postea eligat ad aliā
d3 reputari dignus. 74. di. l.
gesta. Fallit qñq3. Nā l3 qñq3
quis toleret in offō minori. non
tñ propter hoc i maiori tolera
ri d3 indignus. 12. di. nos p̄sue

tudinem. Abbas quoq3 exem
ptus bñ potest eligi siue in ep̄s
siue in abbate ciuidē regule et
habit. sed non pōt transire si
ne lūa pape vel legati de late
re si sit in prouincia. et eodem
si abbate li. 6. Religiosus quor
q3 licet non expresse professus
quā etiam nouitius eligi pōt
ad ep̄atum extra eo. nullus li.
6. De clericis alterius dioce/
sis utrum possint eligi. vide. i.
postulatio. s. 3.

Quis non potest eligi? Rndeo
Excoīcatus maiori excoīcatōe
extra de appel constituit. prio
Itē nec excoīcatus minori q. si
scienter electus fuerit cassāda
est eius electio. extra de cler.
exco. mi. si celebrat. Item nec
suspensius nec interdictus nec
qui interdictum non seruauit.
et de post. c. i. a. c. cum dilect?
Item non debet eligi persona
cui aliquid obstat de impedi/
mentis circa ordinandos. de
quibus habetur infra ordinan
dus per totū. itez nec is qui pp
uitium persone semel reproba
t? fuit. talis. n. nec ibi nec alibi
eligi pōt. extra eodem sup eo.
Secus autem si cassata fuerit
electio propter uitiosum pro
cessum. quia tunc non impedit
promotio ei? et i eadē ecclīa.
et in. d. c. super eo. r. c. inotuit.

Item non potest eligi ep̄s. s. q̄
iam alligatus est alii ecclesie.
sed p̄t postulari. s. a papa. ex
de postu. c. fi. Item i prelatum
religiosor̄ nō p̄t eligi nisi ex
presse professus aliter nō valz
electio. ex eo. nullus li. 6. Nec
etiam aliquis qui sit alteri⁹ reli
gionis vel habitus. vt i cle. cū
rōi. ex eo. Item nullus religios⁹
p̄t eligi si transiit de ordine
mendicantium ad nō medicā
tes: vt hē. i. religio. §. §. fin.

2 3 **E**lectus post p̄sentū p̄iūgit
sp̄ualiter ecclesie viduate: vt ex
eo. cum inter canonicos. ex d
trans. inter corporalia. §. i. 2. 2.
Item electio gignit confirmatō
nē extra eo. nihil confirmatio
dat aduistrationem extra eo.
transmissam. De cōfirmatione.
vide s̄ confirmatio elector̄.

2 3 **S**i electus ante confirma
tionem administret remouen
das est. ex eo. qualiter. nisi in
summo pontifice qui in eligē
do confirmat. di. 23. in nomie
dñi: vel nisi sic administrati p̄ca
tur. ex eo. nosti. vel nisi p̄treat
ad papā. 7 sic valde rēonū a se
de apostolica. Qui tales si sint
in cōcordia electi administrare
p̄nt ēt añ. ita tamē q̄ nihil p̄ci
tus alienēt nec potest eis com
mitti administratio sub noīe
Economatus vel procuratoris

7 h⁹ i nec in toto nec in parte.
nec in sp̄ualibus nec in tp̄ali
bus. Quod si susceperit p̄uati
sunt oī iure electionis ipsi⁹. ex
eo. auaritie li. 6.

3 **A**n religioso acquiratur ius
electionis ex ordinem suū? 3
Nulli religioso predicator̄ mi
nor̄. heremitarum. et quorū
libet mendicantium ex electō
ne postulatione prouisione seu
vocatione ad prelaturaz extra
suū ordinē in discordia scā ius
aliquod acquiratur nec ip̄e cō
sentire potest etiam habita li
centia. ex eo. quorūdam. li. 6.
7 debet intelligi discordia que
esset siue de iure siue de scō. ut
in cle. eo. ti. quod circa. Sed 7
alijs religiosis non acquiratur
ius in electionibus. nec consē
tire possunt si fuerit electi a mi
nor̄ p̄te nūero: vt in d. c. quo
rundam. Et nota q̄ si religio
sus electioni de se facte ad pre
lationem aliquā ex suū mōa
steriū vel ecclesiam nō petita
līa 7 obrenta p̄senserit consē
sus non ualet. 7 electio ip̄a viri
bus vacuatur. Item nota q̄ pla
ri religiosor̄ irrequisitis puen
tibus possunt h⁹ i līam dare.
ex eo. c. si religiosus li. 6. Non
āt valeret līa que conceditur
pro futura electione quā fieri
contingeret: ut in cle. cū cōcel

sa. ex eo. Nec aliquis religiosus
pōt prefici in aliq ecclia q cle-
ro careat et pplō christiāo. ut i
ele. pleriqz. ex eo.

31 **Q**uid si due electōes fiant
sō. fm Host. si sūt et incōtinen-
ti fūit puta q in scrutinio di-
uisa sūt vota: tūc illa valet que
melioribus et maiorib⁹ meritis
adiuuat. ex eo. c. 13 in fi. et c. du-
dum. Si vero electiones fiat
ex intervallo et prima fuit rite
facta illa valet. imo etiā si pri-
ma annullāda sit secūda nihil
ominus cessari dī. ex eo. bone
memorie cre. nisi grā fiat. sic
quidā intelligunt. ex eo. bone
memorie magis. Si r et cassā
da est. fa etiā si prima nulla
fuerit propter cām nōdum pa-
tentem. extra co. consideratis
et c. auditis. q si prima ex cau-
sa notoria nulla fuit. ualebit se-
cunda rite facta. ex de supplē.
neg. pref. c. fi. et ex eo. venera-
bile et c. si.

32 **S**ūt casus in quibus electo-
res itez pnt eligere. utputa si
electus non vult consentire vlt
post consensum renunciat iuri
suo vel moritur: vel propit oc-
cultum eius vitium irritatur.
Et his casibus habent electo-
res integz tps a dissensu vlt re-
nūtiatione vel morte seu irrita-

tatione ac si vocatio noua esset
dummodo nihil egerint frau-
dolenter. extra eodem si elec-
tio li. 6. Duas electiones i vna
ecclesia de se factas nemo pōt
prosequi sed vnā tantūz eli-
gat. ex eo. ut qs. li. 6.

33 **Q**uicūqz grauant clericos
da alias personas ecclesiasti-
cas ad qs spectat electio. pro
e o q rogati seu al inducti euz
pro quo rogabantur siue indu-
cebantur eligere noluerint vlt
consanguineos eorum: aut ip-
sas ecclesias seu loca benefici-
is seu alijs bonis spoliādo seu
al iniuste persequendo excōi-
cati sunt ipso facto. ex eo. sciāt
cuncti li. 6.

34 **Q**uid si quis aliquē ex odio
elegit? Rndeo tenetur ei ad oē
dammum q inde ei accidit di-
sti. 74. honorat⁹. et c. si pro-
pter inimicitias creatio scā sit
l. vnica. li. x.

35 **C**irca electiones monialiū
nota q nulla debet ad electio-
nem admitti nisi. 12. annū pere-
gerit et professā fuerit tacite vlt
expresse: nec in abbatiā vel
in prioratū ubi per prioratū
gubernantur eligi potest nisi
post. 30. annūz. et nisi fuerit ex-
presse professā. Item nota q
cum per scrutinium procedit

illa electio que a duabus par/
tibus fuerit celebrata n̄ obstā
te^r appellatione partis alteri⁹:
premissa diligenti examinatio
ne si aliter inuenta fuerit cano
nica confirmetur ⁊ bñdicēda
bñdicatur. Si autem nulla ele
ctio eēt a duab⁹ p^{ar}tib⁹ celebra
ta. tunc non obstante q^{uo}d sit pu
blicatū scrutiniū aut etiam ad
electionez processū possūt alie
moniales anteq^{uam} ad actus ex
neos diuertant ad illam acced
re que a maiori nūero est elec
ta. Et si per hoc perueniāt ad
duas partes cōfirmetur vt pri
us dcm̄ est. sed nihilominus cō
tra eam sic p̄firmatā postq^{uam} fu
erit iⁿ administratiōe poterūt
alie opponere in modum de
nunciationis vel accusationis
ut a dignitate remoueāt. q^{uo}d si
ad illā que a maiori parte ele
cta est alie nolūt accedere vel
nō tot quot accedūt ad duas p
tes tūc super obiectis que face
ret pars alia ⁊ super alijs que
sunt iquirēda plane ⁊ sine stre
pitu iudicii per superiorē iqui
ratur anteq^{uam} confirmet. s^{ed} ip̄a
interim in temporalibus ⁊ spū
alibus admistret: ita tñ q^{uo}d de
rebus monasterij nihil alienet
nec moniale recipiat. Si q^{uo}d v^o
a miori pte electa vel nominata
fuerit n̄ valet nec potest ad eā

predicto modo accedi. Itē no
ta q^{uo}d nunquā in electionibus
monialium debet fieri collatō
zeli ad zelū vel meriti ad meri
tum. sed solum nūeri ad nūez.
Si vero proceditur per fōmaz
cōpromissi si minor pars se op
ponit electe nihilomin⁹ confir
metur ⁊ benedicatur cōtradic
tione partis non obstante. si at
maior pars se opponit differē
cōfirmatio donec de obiectis
⁊ alijs fuerit inquisitum: sed i
terim admistret vt premitti
tur nisi pars opponentium fu
erit duplo maior q^{uam} tūc non ad
ministretur sed expectabit lit
eventū. Itē nota q^{uo}d si in huius
modi electionibus contigerit
ad curiā appellari debēt causē
exprimi fin modū constitutio
nis. c. ut circa. extra eo. lib. 6.
Sed nō deberet ipse ire q^{uoniam} po
tius procuratores constituere
Itē nota q^{uo}d hī qui euocāt ad
dirigendas moniales i electōi
bus nisi abstineāt ab his p^{er} que
iter eas oriri posset circa hec di
scordia vel nutrirī exdōcati sūt
⁊ oīa predicta hñt locū etiam
apud mulieres que viuunt q̄si
canonice. Excepto de professi
one. quia tales non profitenē.
hec omnia extra eodem indē
nitatibus li. 6. De confirmati
one electionis habet ā p̄firma

rio electoz p totū. De electōne
pp. vid. i. pp. §. i. De hac mā vi
de. i. postlatio. 7 fac s acceptio

Electio secundo.

i. per cōpromissum. Eligēdi po
testas potest alicui vel aliqb
cōmitti ex eo. cū in vēti. sed cō
petentius cōmittit in numero
ipari. ex eo. in cāis. 7. c. cū dile
ctus 7. c. cū i iur. Et unū pmitti
pōt etiam nō prelato. ex de re
nū. post translationē. primo re
sponso. Nec requiritur qd hi q
bus pmittitur sint de collegio
ex eo. cām que. Sed tñ in hac
pmissione si vn⁹ dissentiat non
servatur forma nec valet ex. c.
qz propter. 7. c. cum dilectus.
Nec enim cogitur quis renūci
are iuri suo inuitus. ex qd me.
cā. abbas. 7. c. ad audientiam.
Iteqz nota qd re integra tal po
testas revocari potest. ex eodē
in causis.

2 **I**lli in quos potestas elige
di cōmittit pnt de psona cuius
cūqz loci providere. ar. 63. di
stin. lectis. 7. c. reathina. Tuti⁹
tñ et melius est qd de ipa eccle
sia eligant. extra co. qd licet. et
13. di. in noie dñi.

3 **N**on valet cōmissio sub hac
forma: ut quis quesitis uotis i
secreto illū eligat in quem plu

res consenserint. ex co. si cui li
bro. 6. §. bñ valet si ei cōmitti
tur ut illum eligat in quez ma
ior pars capituli consenserit ex
eo. cū expediat. lib. 6.

In ppromissarij pnt eligere
vnu de ipsis. 7. o. si hoc habet
ex forma cōpromissi pnt. alit n
extra de sortile. c. ulti. 7. ex. co.
cumana.

Siue ppromissū sit vni siue
pluribus electio debz fieri p v
ba nūeri singularis. aliter non
valet. extra co. sicut li. 6. 7. de
re iudi. cū ab uno li. 6.

Compromissarius si non eli
git infra tempus electionis a
iure statutum ad superiorem
potestas devolvitur. Si vero
eligat indignum siue scienter.
siue ignoranter: eligendi pote
stas reuertitur ad electores nī
si scienter electionem factam
ratam haberent. 7. eodem mo
do reuertitur ad eos si eligat
idoneū. 7. ille n pntit. Porro
cōpromissari⁹ qñ eligit sciēter
indignū n pūunt ppromitten
tes nisi ratā hūerit: s; ipse suspē
sus ē triennio a beneficiis que
obtinet in illa ecclesia quaz sic
eligendo offendit. 7. hoc non
habet locum nisi compromis
sarius sit episcopus. extra co.
si compromissarius libro. 6.

2

Elmosyna prio.

cōiter fm Tho fa se. q. 32. qdā
elyne sūt corporales. s. septem
opa mie. videlicet elurietē pa/
scere: potare sitientem. vestire
nudum. recolligere hospitez:
vilitare infirmū. redimē capti/
uum. ⁊ sepelire mortuū. vñ ver/
sus. Usito poro cibo redio te/
go colligo condo. Sūt ⁊ alie se/
ptē spūales. s. docē ignorantēz
consulere dubitanti: corrigere
peccantem. ⁊ cōsolari tristem.
remittere offendenti. supporta
re onerosos: pro oib⁹ orare. vñ
versus. Cōsule castiga remitte
solare fer ora. In quo vsu cum
dicitur consule. intellige cōsu/
lere ⁊ docere. Et qdē elyne spi/
rituales absolute loqndo meli/
ores sūt qz corporales. primo
qdē qz illud qd exhibet meli⁹
ē. s. donū spūale qd pēmet cor/
porali. fo rōe ei⁹ cui subueniē.
qz spūs nobilior ē corpore. frtio
qztum ad ipsos act⁹ qd⁹ subuei/
tur. qz spūales act⁹ sūt nobilio
res corporalib⁹. Dōt tñ ptingē
qz corporal elyna pferat spūa/
li in aliquo particulari cāu. pu
ta si qd fāe deficiēt poti⁹ eēt pa/
scendus qz docendus.

2 **N**ec dare elynā sit i precepto
8o. secundū Tho. fa se. q. 32. di/
cendū qz sic. omittēs. n. hoc fa

cē et nālī pūit. ut p3 Matb. 25
Esuriui. n. ⁊ non dedistis mibi
māducare ⁊c. Et hoc intelligē
dū ē fm qz recta rō requit. secu/
dū quam cōsiderat aliquid ex
pte dātis. s. ut id qz i elynis er/
rogandū ē nō sit necessariū eis:
sed supflūū nō solū rēpectu sui
ipsius sed etiā respectu aliorūz
quorū cura sibi incumbit. quia
prius o3 qz vniūsqz sibi ipsi et
suis provideat: ⁊ d rēduo pau/
pib⁹ subueniat. Ex pte quoqz re/
cipientū requit qz necessitatem
hēat. alioqn nō eēt rō qre ely/
na ei daret. s3 cū nō possit ab ali/
quo vno oib⁹ necitate hūitib⁹
subueniri nō ois necessitas obli/
gat ad pceptū. s3 solū cū is qui
necitate patiē sustentari nō pōt:
tē locū h3 qz Amb. dic. Pasce
fāe mōietē si nō pauer occidisti
sic ergo dare elynā de supfluo
ē in precepto. ⁊ sili dare elynā
ei qz ē i extrēa necitate. alr dāt
elynā ē i cōsilio. sicut ⁊ d quo/
libet meliori bono dantur con/
silia. ⁊ dico qz supflua de neces/
sitate pcepti sūt eroganda
quia licet istius sint quantum
ad proprietatem: tñ ēt aliorūz
sūt quo ad vliū. s. illoz qz ex eis
sustentari possunt. vnde Ba i/
lius. Si fateris ea tibi diuini/
tus prouenisse an iust⁹ ē deus
ieqlit nobis res distribuēl. cur

tu abundas: ille uero medicat
nisi ut tu bōe dispēlatōis mīrita
pīcāris: ille vō patie brauijs d
coretur. est famelici panis quē
tu tenes in archa. nudi tunica
quā in clauī cōseruas. disalcia
ti calceus qui penes te marce/
scit. indigentis argentū qd pos
sides humatū. quo circa tot in
iuriaris quot dare ualeres. et
hoc idē dicit Amb^o. 47. di.
sicut hī. et qd p̄dictū est q non
sit dātī necessariū iudicandum
est fm q probabiliter extimāi
pōt. Nec oportet q consideren
tur omnes casus qui possūt cō
tingere in futurum. sed debet
iudicari superflūū et necessariū
fm ea que probabiliter et verisim
iliter occurrunt.

3 **U**trū elymosina debeat da
ri de necessario? Rō fm Tho.
secunda secūde. q. 31. Necessa
rium dicit dupliciter. Aliomō
sine quo aliquis nō pōt esse. de
tali necessario elyna dari non
debet. puta si aliquis i articlo
necessitatē cōstituit⁹ solū habe
ret vñ posset sustentari ipe et filij
et alij ad eū p̄nētes de hoc. r.
elynā dare esset sibi vitā s̄btra
here. s̄z si forte talis cas⁹ imine
ret ut subtrahēdo sibi daret ali
cui magne p̄sone p quā ecclia
vel respub. sustentaret cēte: pro
talis p̄sone liberatione seipm

et suos laudabiliter piculo mor
tis exponeret: cum bonum co
mune sit proprio p̄ferendum.
Aliomō dicitur aliquid neces
sarium sine quo nō pōt cōueni
enter vitā trāngi fm statū vel
conditione proprie p̄sone vel a
liarum quarū cura sibi incum
bit. de huiusmōi ergo dare ely
mosinam est bonū et non cadit
sub precepto sed sub cōsilio.

Quibus potius elymosina dā
da sit? Rō. fm Tho. secūda se/
cūde. q. 31. sicut Aug⁹ dicit in p
mo li. de doctrina christiana
Illis qui nob magis sūt cōiuncti
magis providē debem⁹ qz eis q
quadam sorte nob adueniunt
Est tamē circa hoc discretiōis
ratio adhibēda fm differētijs
coniunctionis sactitatis et utili
tatis. Nam multo sactiori magis
indigētiā patienti et magis vti
li ad comune bonū esset magis
elymosina dāda qz p̄sone pro
pinqiori. maxime si nō sit mlt
tū coniuncta e⁹ cura sp̄alis no
bis imieat. et si necitatē magnā
n̄ patiat. Et uid. supra aduoca
tus. s. pe.

Utrū i elyna p̄ponēd⁹ sit p̄
infidelē exnco fideli. Rō. s̄z Ray.
In exhibitōe nutrimenti p̄ferē
dus ē p̄s̄z i dilectiōe p̄ponēd⁹
sit exne⁹. ar. 30. dis. c. i. Prece
ptū. n. dñi est Exco. 20. honora

patre tuū et matrē tuā: nullū. n. bñficiū. ē tñ sic pentum. ideo parētes i recōpensādīs bñficiis sūt omnib⁹ alijs pferēdi: nisi necessitas ex alia pte prepōderet vel aliqua alia cōditio puta communis utilitas ecclesie vel rei pu. Un⁹ et i extrema necessitate magis essēt filij deserēdi q̄z parētes. Lō. Tho. fa. fe. q. 31.

Elymosina pauperib⁹ dāda est qui suis manib⁹ laborare n̄ possūt. 82. disti. 5. i. Nā et h̄z leges qui laborare possūt et se immiscet elyne redigūt i seruiturē iperatoris. L. de mendi. val. l. vnica. li. xi. Cum autē alijs indiget et pōt distributō elynaz pōt. et sibi accipere sicut alijs administrat. Tho. fa. fe. q. 32.

Utrū elyna hominib⁹ mal⁹ dāda sit? 80. fm Tho. i. 4. di. 15. Dicendū fm Aug. q̄ sic diligendi sunt homines vt eoz nō diligentur errores. et q̄ exhibitiō beneficii dilectiōi cōrēdet iō peccatori ad sustentationēz nāe debet elymosina dari si indigeat: cū p̄cipiat nobis etiā bene facere inimicis. sed ad fouendum eorum maliciā non debemus aliquid dari eis. Unde si cōstaret q̄ eo qd aliq̄s dat in peccatum abuterentur non debēt eis dari nisi necessitas extrema exposceret.

Utrum elymosina sit dāda abundanter? 80. fm Tho. secundū da secunde. q. 32. Dicendū q̄ abundantia elyne dupliciter pōt considerari. p̄ q̄dem ex pte dātis. s. cū q̄s dat qd est multū h̄z proportionē proprie facultatis et sic laudabile est abundanter dare. Tho. 4. Si multū fuerit abundanter tribue. vnde et dñs Luc. 21. laudauit viduā q̄ ex eo q̄ deerat illi totū victū quem habuit misit obseruatis tamen his que dicta sūt de elyna faciēda de necessarijs. s. 5. 3. 2. pōt considerari ex parte ei⁹ cui datur. et sic est abundas dupliciter. Vno mō q̄ suppleat sufficiter eius indigentia. et sic laudabile est abundanter tribue. Alio mō ut abundet ad superfluitatē. et hoc nō est laudabile s̄ est meli⁹ plurib⁹ indigentibus necessaria largiri. In hoc etiā considerādū est q̄ quidā egentes delicatiorib⁹ cibis et vestibus indigēt q̄z alijs. vt Tho. subdit ibidē.

Quid si q̄s furatur ab usurario et huiusmōi vt elynā faciat? 80. fm Tho. secundū Ray. Dico furtum cōmitti. Nō. n. faciēda sūt mala vt veniāt quecūq̄ bona. i. 4. q. 5. forte ideo restituere tenetur.

Utrū de illicite acq̄sit⁹ ely?

mosina possit fieri: *h. o. f. 3. Th.*
 secūda secūde. q. 32. Aliqd pōt
 esse illicite acquisitū tripliciter
 primomō qñ id qd illicite acq
 ritur debet ei a quo acquisitū
 est. 7 hoc siue nō trāsserat dñi
 um vt i rapia 7 furto: siue etiā
 transferat. ut i vsura: 7 de tali
 bus cū qd teneat ad restitutio
 nem nō pōt elyna fieri. 2° mō
 est aliqd illicite acquisitū qd il
 le qui acquisiuit nō pōt retinerē
 nec tñ debetur ei a quo acqui
 siuit: quia. i. cōtra iusticiā ē da
 tus 7 ptra iusticiā fuit acceptū
 vt in simonia. vbi vterq; ptra
 legem dei agit. 7 ideo debz h^o
 in pias causas erogari. Et ca
 dem ratio i similib⁹ in quibus
 datio 7 acquisitio est contra le
 ges. 3° mō est aliqd illicite acq
 sitū nō quidē qz ipa acqsitio sit
 illicita: sed qz illud ex quo acq
 ritur est illicitum: 7 in his qui
 dem transferē dñum: nec com
 petit repetitio. sicut patet d eo
 qd mulier acqsiuit p meretrici
 um 7 hoc proprie vocat^r turpe
 lucrū tal. n. mlt^r turpiē h^o agit
 7 ptra legē: s; in eo qd accipit i
 iuste nō agit nec cōtra legē. vñ
 qd accipit retineri pōt. 7 etia;
 de eo elyna fieri: s; nō oblatio
 publica ad altare. Et hāc disti
 ctione; pbat Aug⁹. i. 4. q. 5.
 non sane i fi. p. 5. antepl^r. De

acquisitis p ludū; alee vide. i.
 ludus alee. De mā ēt elyne ha
 bes ēt plura. i. satisfactio. §. 5.
 7 vltimo.

Elmosyna. ii. ⁹⁸ pōt
 facere eā. Vtrū religio
 sus possit facere elynā: *h. o. fm*
 Ray. Non quia nihil habz di.
 54. abbati. 7. n. q. i. nō dicat^r
 ex. de testa. mo. cū ad mōaste
 rium in fi. Si aut monachus
 administrationem habet pōt
 7 debet facere elynā. imo quic
 quid superest in pias cās ero
 gandū ē. i. 2. q. i. quia tua in fi.
 86. distinctione non satis. vl
 tra medium: nisi forte talis ef
 set administratio qz quicquid
 superest refundatur ad mona
 sterium vel aliquem speciales
 vium vt in quibusdam priora
 tibus. Item si monachus vide
 ret aliquem indigere ad mor
 tem debet dare. quia in hoc ca
 su omnia sunt communia. 47.
 distinctione sicut hi. Nec ob
 stat si abbas contradiceret. qz
 debet magis obedire deo qz
 hominibus. Concordat Tho.
 secunda secunde questione. 32.
 7 in. 4. distinctione. 15. addēs
 qz circa extremam necessitatē
 mōach⁹ aliqd modicū dat p
 abiente abbate sub ipe ratiba
 tionis.

ad 4

Quid si mōachus de volūta/
te abbat̃ vadit Romā l̃ē in stu/
dio: nunqd potest facer̃ elymo/
sinā? R̃o. fm Ray. sic. Nā eo ip̃o
q̃ dedit sibi l̃niam eūdi vel stā
di intelligit̃ ei cōcessisse l̃niam
faciēdi ea que honesti schola/
iēs ⁊ p̃eegrini solēt facere c̃r.
de offi. del. preterea: ff. de iur/
om. iudi. l. 2. ⁊ ff. de. iudi. si lō/
gius. ita tamē q̃ moderate fa/
ciat. ff. ad macedo. itē si filius
§. qd̃ dicitur. Lō. Host. ⁊ Tho.
in. 4. di. 15.

Nūquid vxor pōt facere ely/
mosinā sine l̃nia viri? R̃o. fm
Ray. Si vxor habet tres p̃aser/
nales. i. proprias p̃ter dotē vbi
huiusmōi p̃asernalia de cōsue/
tudine locū habēt ⁊ vxoris sūt
pōt de illis etiā inuito marito
elymosinā facere. L. de pac. cō/
hac lege. Item si vxor est lu/
crosa: ita. i. q̃ exhibita debita
gubernatione domus operib⁹
suis lucretur: pōt de hoc facer̃
elymosinā. nec intelligo dedu/
cendas expēsas victus sui: q̃a
vir tenetur ad omnia eius one/
ra propter dotē et etiā prop̃
obsequium ab vxore exhibitū
De rebus quoq̃ viri vt de pa/
ne vino ⁊ huiusmōi q̃ de apro/
bato more solēt ad dispensatio/
nem vxoris pertinere: pōt ⁊ de/
bet facere elimosinas. mode/

rate tamē ⁊ secundum faculta/
tes viri ⁊ maiorem ul̃ minore
multitudinem ⁊ necessitatem
pauperum ⁊ debet sibi forma/
re conscientiam q̃ non displi/
ceat m̃aito. licet aliquādo pro/
hibuerit. q̃ quandoq̃ prohibē/
bent vt temperent vxores non
a toto: sed ab excessu. Potest e/
tiam sibi formare conscientiā
ex miseria pauperis cogitans q̃
si maritus viderit illum: place/
ret ei q̃ sibi faceret elymosinā
Si autem omnino dicatur sibi
conscientia q̃ vxor displiceat:
deponat eam si pōt. ⁊ si non po/
test deponere non debet dare
hoc dico nisi videret eum indi/
gentem ad mortem. Et qd̃ di/
xi de rebus viri: intelligas eti/
am de rebus dotalibus. nam
illarum dominium penes virū
est. L. de rei ven. doce ancillā.
L. de iure do. in rebus. Conco/
dat Host. ⁊ Tho. secunda secu/
de. q. 32. ⁊ in quarto dis. 15. Sz
an vxor ex̃ns in matrimonio
secundo possit providere filiis
quos habuit ex primo vide. i.
vxor. §. 2.

Nūquid filius familias pōt
elymosinā facere. R̃o. f3 Ray.
si habet pec̃ilium castrense ul̃
quasi potest. naz q̃ztū ad illud
pater familias censetur. ff. ad
Macedo. l. 1. De peculio. vero

profectio et aduenticio potest
si creditur patrem permittitur
aliter non. quia profectio et
quid ex eo acquiritur patris est
aduenticium vero est patris quod
ad usufructum. ut Insti per.

Utrum seruus vel ancilla possit
facere elemosinam de rebus
domini? R. o. f. 3. Tho in. 4. di.
15. seruus ancille et famuli quous
sint libere conditionis non possunt
elemosinas dare de rebus do
minorum sine eorum consensu ni
si panem et huiusmodi que non
inferunt sensibile no cumetum
Si etiam ipse famulus sit dis
pensator rerum. non tamen po
nitur dispensator quasi potesta
tem aliquam in re domini ha
bens: sed quasi tractans eam
ad utilitatem domini. De pre
cio autem sui seruitij constat quod
potest elemosinam dare.

Empitheosis qd est
R. o. Empitheosis grece lati
ne melioratio dicitur. Ab ini
cio. n. per hunc contractum ui
les quedam terre concedebat
tur quas recipiens meliorabat
et meliorationes sue erant: quod
postea permittum est de ferri
libus et fructuosis et consistit i
rebus soli tantum. Qd et iuxta vul
gare quorundam dicitur da
tio ad livellum.

Empitheosis non aliter con
trahitur nisi scriptura interue
niente. L. eo. l. i. Item per con
sensum domini et emphiteote
in hoc. s. ut statim dominus a
liquid pro re accipiat. s. quod in
eos conuenerit. Item ut de ce
tero singulis annis conventum
canonem soluat. ut insti. loca
ti. s. adeo.

Contrahitur aliquando ad
tempus. i. usque ad. 10. vel. 20. a
nos in quo etiam succedit he
res usque ad ipsum tempus. ali
quando contrahitur in perpe
tuum et tunc non auferitur em
phiteote vel etiam heredibus
eius quous soluerint canones.

Possessio ecclesie non potest
nouo dari in emphiteosim per
petuo extra de re. eccle. non a
lij nulli. Si tamen possessio ipsa
prius erat emphiteotica et per
uenit libere ad ecclesiam. be
ne poterit dari in emphiteosim
alteri etiam perpetuo.

Quid sit natura huius con
tractus. Respondeo secundum
Host. De natura huius con
tractus est: ut si contrahentes
aliquid pacti sunt id obseruent
et si nihil paciscatur debet pen
sio solui nisi res ex toto perierit
Quidam etiam intelligunt si
septem partes perierunt. Alii
intelligunt si tantum medietas

perierit. qđ equus est. ar. ff. de v
suf. etia partis Item de na
tura huius cōtract⁹ est vt lice
at emphiteotā repellere si per
triennū in secularib⁹ : vel per
biennū in ecclesiasticis nō sol
uerit pēsiōē. io. q. 2. hoc ius. v.
qui rem nec tenet^r dñs censuz
requirere. q. dies statuta pro
dño interpellat. L. eo. l. 2. §. si
autem nihil. Repellet autez f3
quosdam propria auctoritate
fm alios q. verius est p iudicē
Idē Inno. 7 hoc nisi celeriter
satisfaciat fm q. dicit^r ex. de lo
ca. 7 cōduc. prop. in fi. 7 dico
celeriter. i. ante q3 patiat se tra
hi ad iudiciū alii tñ alter expo
nunt illā celerē satisfactionem
Item emphiteota potest ius
suū alī uedere. tñ prius regli
to domio 7 proposito pēcio q3
tum reuera inuenire pōt^r domi
nus .n. si compare velit civil/
bet emptori preponēd⁹ est. sed
si iniam dat vendi pōt quin et
si taceat lapsis a denunciatiōe
duobus mēlibus vēdi pōt etiā
sine consensu domini: dum ta
men nō psonis prohibitis. vt
sunt persone potēiores: et alie
que non sunt soluedo. ar. ff. qui
satisfda. co. l. 2. 7 illum quidem
cui sic venditur tenetur domi
nus suscipere. emphiteota ve
ro si secus fecerit ius suū amit

tit. De his omnibus no. ex. de
loca. 7 cōduc. potuit.

Utz emphiteota potest ius
suū donā sine consēsu domini
R. o. fm Host. Pōt etiā domi
no irrequisito. L. de fundis. l.
i. li. xi. Insti. locati. §. adeo. fō
te silt etiam potest pignore da
re. Idē Inno. 7 Ber.

Quid si emphiteota soluit cē
sum presentib⁹ ānis licet ante
cessauerit a solutiōe p. io. ānos
vel plures: nūquid pōt expelli
R. o. Non sed tutus est. L. de iu
re emphi. l. plr.

Emptio 7 uenditō

Secūdum Host. cum pu
re fit venditio etiam sine scrip
tis de re que degustationē nō
exigit oē periculum spectat ad
emptorem excepto casu publi
cationis 7 nisi pactū mora vel
culpa seu caliditas interuene
rit. Idē de emolumento.

Quid si dolus dat causā cō
tractui? R. o. Non tenebit ven
ditio: ut supra dolus. §. 2.

Atrum liceat aliquid vend
re plus q3 valeat vel emere mi
norē precio? R. o. secundū Tho.
secūda secūde. q. 77. Dicen/
dum q. carius vendere aut vi
lius emere rem q3 valeat est i
ustum et illicituz. nisi res que
nenditur cedat in detrimentū

vēditoris qui multuz re illa in
diget nam in tali casu iustū pre
cium est ut non iolum respicia
tur ad rē que vēditur: s; etiam
ad damnu qd vēditor incurrit
ex uenditione. 7 sic licite pōt uē
dere pl⁹ q; valeat fm se. q; uil
nō uendat plus q; valeat ipsi
venditori. Qd si emptor multū
inuetur ex re quā emit. s; ven
ditor nō dānificat carēdo re il
la nō debet eam superuēdere
q; utilitas que alteri accrescit
non est ex uendente: sed ex cō
ditione eimentis. Nullus autē
debet vendere alteri qd nō est
suum. Qd aut lex humana hāc
inequalitatē totaliter nō prohi
bet. Dicēdum q; lex humana
multa permittit impunita. Un
in hoc casu punit solū quando
est magnus excess⁹. puta si ali
quis sit deceptus ultra dimidi
am iusti precii: tūc. n. cogit ad
restitutionem. Lex autē diuina
nihil impunitum relinquit. vnd
fm diuinam legem illicituz re
putatur si in emptione 7 uendi
tione non sit observata equali
tas iusticie 7 tenet iste qui plus
habz recompenlare ei qd dā
nificatus est si sit notabile dā
num. qd ideo dico: quia iustuz
precium rerum quandoq; nō
est punctaliter determinatuz
sed magis in quadam extrema

tione cōsistit. ita q; modica ad
ditio uel diminutio non videt
tollere equalitatez iusticie. De
hac etiam mā nō. io. q. 2. hoc
ius vbi dicitur. q; si in venditō
ne plus offeratur q; res valeat
ecclesia non debet plus recipe
sed tm iustum precium: s; lex
dicat q; contrahētes possūt se
inuicē decipere. Nā ecclesia in
suis cōtractib⁹ non debet dolū
facere ex. de dona p tuas.

Utrum negociando liceat
carius aliquid uendere q; em
ptum sit. Respondeo secunduz
Tho. secunda secūde. q. 77.
Nihil prohibet lucruz ordina
ri ad aliquem finem necessari
um vl honestum. 7 sic negocia
licita reddentur. sicut cum ali
quis lucrum moderatum qd
negociando querit ordinat ad
domus sue sustentationem: vl
etiam ad subuēiendū indigen
tibus. aut etiam cu; aliquis ne
gociationi intēdit propter pu
blicam vtilitatem: ne. s. res ne
cessarie ad uitam patrie desint
7 lucrū expetit nō q; finē s; q; i
stipēdiū sui labori 7 sic pōt q; s
cari⁹ uēderē q; emit. Silr etiaz
si ipse i aliquo meliorauit rez:
aut etiā q; rei precii mutatu ē
secundum diuersitatē loci uel
temporis. uel propter periculū
cui se exposuit trāsfēdo de lo

co ad locum. uel eam fieri fa-
ciendo: dum tñ moderate. ut
Ray. addit. Et de hac materia
habetur. i. vlura. 3. §. 9.

Quātrū uenditio reddatur in
iusta propter defectū rei ven-
dite. uel etiā propter latentem
eius bonitatē? & o. fm Tho. se-
cunda secūe. q. 77. Circa rez
que uenditur triplex defectus
considerari potest. Prim⁹ qui
dem secundum specie rei. ut pu-
ta si ueditur auricalcū pro au-
ro. aut uinum mixtū aqua pro
puro. 2⁹ defectus est fm quan-
titate pōderis uel mēsure. ut
si qs utat sciēter deficienti pō-
dere uel mēsurā. 3⁹ defect⁹ est
ex parte qualitatis. puta si ani-
mal infirmum uēdatur quasi
sanum. in his tribus casibus si
quis uēditor sciēter offende-
rit fraudē cōmittit ⁊ illicita est
uenditio: ⁊ ad rstitutionē tene-
tur. Si uero eo ignorāte aliqs
predictorū defectū in re uēdi-
ta fuerit: uēditor quidem non
peccauit: tñ cum ad ei⁹ noticiā
puenerit tenet dānum recōpē-
sare emptori. Et ex his p3 q il-
licitum est uēdere aux vel ar-
gentū alchimicū pro uero. qz
nō est adeo purū sicut uerum:
nec h3 omnino easdē proprie-
tates sicut proprietatē letificā-
di. aut q ualet cōtra certas in-

firmitates ⁊ huiusmōi. Si autē
per alchimicā fieret uerū aux
nō esset illicitū uendere pro ue-
ro. qz nihil prohibet artē uti a-
liquis naturalib⁹ causis ad
producēdos naturales ⁊ uerof
effectus. sicut Aug⁹. dicit in li.
de tri. de his que arte demo-
num fiunt. Et qd dictū est de
uenditore intelligendū est etiā
ex parte emptoris. ut quādo uē-
ditor crederet rem suā minus
preciosā esse q3 sit. ut puta uen-
dit aurū pro minori precio. qz
credit esse auricalcū. aut anial
sanū qd putat infirmū. naz em-
ptor si hoc cognoscit iniuste e-
mit: ⁊ ad restitutionē tenetur.

Quātrū uēditor teneat dicere
uitiū rei tradite? & o. fm Tho.
ubi. 5. Uēditor qui rē uitiōsam
uendēdas exponit ex hoc ipso
dat emptori dāni uel periculi
occasionē. dāni quidē si prop̄
huiusmōi uitium res sit mino-
ris precij: ⁊ ipse de p̄cio nil mi-
nuit. periculi. aut si prop̄ hu-
iusmodi uitium usus rei red-
datur impeditus uel noxi⁹. puta
si qs uēdat alicui equū claudi-
cātem pro ueloci uel domum
ruinosā pro firmā uel cibū cor-
ruptū aut uenenosū pro bono
unde si huiusmōi uitia sint occi-
ta ⁊ uēditor non detegat est
dolosa ⁊ illicita uenditio ⁊ uen-

ditō: tenetur ad damni recom-
pensationem. Si vero vitium
sit manifestum puta cum equo
sit monoculus vel plus rei. et si
non competat vni potest cōpe-
tere alteri. et venditor propter
h^oi vitium subtrahat de p^ocio
q̄sum o^o: non tenetur ad māi-
festandū vitii rei. q^o forte pro-
pter h^oi vitium emptor vellet
plus subtrahere q̄z eēt subtra-
hendū. vnde venditor potest li-
cite vitii rei reticere.

7 **Q**uid si aliquis portās mer-
ces ad locum vnum scit mltos
se sequi cum similibus. quod si
dicere non posset merces suas
adeo care vendere? & o. secun-
dum Tho. secūda se. q. 77.

Venditor qui vendit rē secun-
dum precii. qd̄ invenit: non v^o
cōtra iusticiā facere si quod fu-
turū ē non dicit: si tñ diceret v^o
de precio subtraheret abūdā-
tioris esset virtut: q̄zuis ad h^o
non videatur teneri ex iusticie
debito.

8 **Q**uid de mercatoribus qui
inter se conveniunt vt certo p^o-
cio vendantur: vel q^o vn^o solus
tales merces vendat? & vnde
fm Host. Pactū illicitū est. et
sifz si quis in civitate impetra-
ret vt sibi soli vendē licēt. q^o si
quis h^oi offm exerceat o^oz secū-
dū legis suis bonis expoliari et

exilio perpetuo damnari et sifz
concedentes puniri. L. de mo-
nopo. l. vna.

Quid de illis qui vēdē nec
emē noverūt nūc cū mendaciis
periurii et iuramentis? & o. f^oz
Ray. quotiens causa decipiēdi
periurant vel mentiūt peccant
mortaliter et tenentur ad resti-
tutionē. Si aut quis ignorāter
dicit falsū credens dicere v^oz
vel etiam si dicit scienter non
intendens nocere proxio: sed
se indēnē servare: nec propter
hoc rem amplius debito sup-
vendat. tale mendaciūz pōt di-
ci veniale. si tñ iurat vel periu-
rat peccat mortaliter vide infra
periurium.

Quicquid aliquid emēit no-
mine suo etiam de pecunia ali-
ena emptori acquirit. nō. n. cuius
fuit pecūia. L. de rei vendi. si
ex ea. nisi in quibusdam casib^o
Nā quicquid emitur de pecūia
ecclesie ipsi^o est. vt dī ē ecclia.
primo. §. 8. Eodem modo si tu-
tor vel curator de pecūia mio-
ris emerit sibi ipsi prediū. nam
minor vendicare poterit illud
ff. qñ ex facto tu. l. 2. Idem de
milite si de pecūia sua ali^o eme-
rit prediū. L. de rei vendi. si vt
propōis. Idē i marito et vxore
q^o si alter eoz aliqd emerit de
pecūia quam ei alter donavit

poterit ille cuius fuit pecunia
illud vtiliter vendicare. ff. de
bona. in. vi. 7. vx. l. uxō maito.

¶ Atz lib hō vel propri⁹ fili⁹
vendi possit. & o. fm Host. Nō
nisi sol. q. p^r vendere pōt filiū
necessitate famis urgente. ita
tñ q. si restituat ēptori precuz
siue a filio siue ab alio quocun
q. 7. qñcūq. ipse fili⁹ in genui
tate perueniat. in nullo at casu
su l. 3. patri filiū vendē. Adñ eti
am non vigente necessitate fa
mis nō licet vendere filiū. Ad
mām emptionis et venditiōis
pnt pertinere multa que hēs i
fra negotiatio. De his q. emūt
ad certū terminū. 7. de his qui
emunt vinum bladum vt cari
us vendant 7. plura huiusmodi
vide infra vltima. 3.

Emunitas ecclesie.

Emunitas est priuilegiū eccle
siastice libertatis vel persona
rum vel rez ad eam pertineti
um. Et dñ emunitas qñ et mu
nia. i. officia a quibus sūt imu
nes. vt. i. patebit.

¶ Quā emunitatē hz ecclesia p
secrata? & o. fm Ray. Habz pri
mo vt nullus inde per vim ab
strahat nisi in casibus quos ui
de infra emunitas cōfugiētūz
§. i. Itē ea q. in ecclesia posita sūt
nec p. vim nec per furtūz aufe

renda sūt. aliter sacrilegiūz cō
mittit. i. 7. q. 4. quisq. Item
q. nullus mortuus i ecclesia sepe
liaf nisi epī abbates aut digni
presbyti aut et fideles laici. i. 3.
q. 2. nullus. Et intelligūt qdaz
de illis laicis q. miracula faciūt
Alij intelligunt de fidelis in di
gnitate constituto sicut comite
7. rege. Itē emunitatē habz ec
clesia q. in choro nō debēt mo
rari laici cum clericis. ex d. vi.
7. ho. cle. c. 1. de conse. di. 2. sacē
dotium. itē q. in seculare habi
taculū de cetō nō conuertat
de conse. di. i. ligna. 7. in. §. c. se
quēti. extra de reli. do. ad hec
Itē q. non possit vendi propē
aliquā necessitate i auct. d. alie.
7. emphi. §. 2. qñ. coll. 9. Itē
q. in ea placita secularia nō sūt
facienda. 7. maxie de cā lāguis
ex eo. c. i. 7. c. cū ecclesia. nec fi
ant ibi parlamēta nec negoci
ationes: 7. precipue nūdinaz
nec strepitus iudiciōz seculariū:
nec processus iudiciūz seculari
um 7. inie in dict. locis prola
te ipō iure nō valēt. ex eo. decet
domūz li. 6. Itē q. ibi nō fiāt
ludi theatrales cū laruis et si
milib⁹ inhōestis. ex de vi. 7. ho.
cle. cū decorē. Sec⁹ vō de hōe
stis 7. deuotis repñtatōib⁹. ut
repñtare pīsepe dñi. Herodem
magos. 7. c. h⁹ iā magis iducūt

ad deuotionē q̄z ad vanitatez
Et q̄ talia possint fieri. ē ar. de
pse. di. 2. semel. 7 di. 4. queris
circa finē. nam 7 quodlibet fe
stus est signum preteritarum
rerum. 75. di. quod die.

¶ Atz ecclesie n̄ cōsecrate ha
beat p̄dcās emūitates. 80. fm
Ray. Hnt eē. e. eccle. Hoc au
tē itelligendū si auctōitate epi
scopoz suoz sūt edificate. arg.
et de reli. do. ad hec. Et vbi e
piscop⁹ posuit primū lapidē et
edificate sunt vt consecrentur
Lon. Inno. 7 Host.

¶ Atz cimiteria hēant emūi
tatem. 80. fm Ray. 7 Host. ha
bent eandem quaz ecclesia. vt
dictum est supra cimiteriuz. §.
primo.

¶ Atz ecclesia in dēa privilegi
uz emūitatē retineat. 80. secun
dū Host. 7 Hoff. Dicēdū q̄ sic
hec. n. reuerētia deo debet q̄ n̄
deligt nec ēt ecclesia sua. idqz
n̄ p̄dit p̄uilegiū q̄ clpā n̄ p̄mittit

¶ Atz p̄uata oratoria domoz
habeāt p̄uilegia emūitatē. 80.
83 Host. 7 Hoff. q̄ nō. Hodie
nāqz quod est oratorium cras
poterit esse camera.

¶ Que ē emunitas p̄sonaz ec
clesie. 80. 83 Ray. Nō debēt fa
tigari āgarijs 7 pangarijs. i. f
uitutib⁹ p̄sonaz 7 rez. L. de
epis 7 cle. ois. 7. l. p̄b̄yros. 12.

q. 2. ecclesiāz. In necessitate tñ ut
si ciuitas esset obfessa: nō d̄z pa
si ecclesia suos rusticos aliquo d̄
fendi p̄uilegio a custodia. 7
h̄i. imino debet eos compelle
re extra eo. peruenit.

¶ Quā emunitatē habz ecclesia
circa res tēporales. 80. primo
qdē q̄ ecclesijs donari pōt in in
finitum. ut dictum ē s̄ ecclesia
primo. §. 4. Itē q̄ relictuz ec
clesijs ēt min⁹ solēni valz. ut
s̄. ecclesia p̄io. §. 5. Item q̄ i ec
clesia trāsfert dñiū rei solo pa
cto. cū i alijs p̄sōis sit necessa
ria traditio. L. de sacrosā. ecc.
ut inter dñum. Itē q̄ qcqd ep
ptum fuerit de pecunia eccle
ad eā d̄z reueri. ut s̄ ecclesia p̄i
mo. §. 7. Itē q̄ nō valz aliena
tio rei ecclesiastice nisi i cāibus.
quos hēs s̄ alienatio. §. i.

¶ P̄ales dñi q̄ s̄bditis iterdi
cūt ne p̄lat⁹ siue p̄sōis ecclesiasti
c⁹ qcqz uēdāt vl̄ emāt ab eis l̄
ab ip̄is bladum molant coq̄nt
panem aut alia huiusmodi ob
sequia exhibere p̄sumāt. eo
ip̄sō sunt excommunicati et. e.
eos li. 6.

¶ Que ē emunitas p̄dioz ec
clesiasticoz. 80. 83 Ray. Nō de
bēt ḡuari sordidis m̄uerib⁹ ut
calcis coquende. arene fodien
de. cloace purgande et simili
bus que uilia s̄. i. 6. q. i. nouaz

ad honesta vero munera sicut
sunt tributa ordinaria renentur
etiam predia ecclesiarum. 23.
q. vlti. tributum. Fallit tamen
in domibus. atrijs. et hortis in
ecclesiam positis et etiam in ma
so in quo ecclesia dotata est. de
quibus nullum debet dari tri
butum. de alijs sic: nisi expres
se fuerit remissum ab eo q po
tuit. Nam res ad ecclesias tra
sunt cum onere suo. 23. q. vltima
fm canonica. m. ex de censu. san
citum. 16. q. 1. si quis laicus. Si
vero sunt extraordinaria et de
nouo superindicta non tenent
13. q. 1. placet. Similiter nec
ad ea que subito iniunguntur:
nisi respiciant ad pias causas.
ut q princeps mouet exercitum
contra sarracenos vel hereti
cos. vel quia petitur ad pstruc
tionem pontium vel aliam si
milem causam. In talibus. n.
si necessitas exposcat debent
domini seculares non auctori
tate propria accipere. sed hui
liter ab epo et clericis postula
re. et illi visa necessitate poterit
conferre. ex eo. non minus. et
extra de censu. cum apostolus
Sed hodie nihil conferre de
bent in auxilium principum nisi co
sulto papa. et eo. aduersus.

Utrum laici possint hospitium
exigere ab ecclesia: Rndeo fm

Hoff. Hospitium exigere violenter
et tamquam ex debito non possunt ex eo
dem. c. 1. 42. di. quiescamus.
charitativum tamen denegandum
non est. Dicit tamen Inno. q.
si quis in recognitione benefi
ciorum suorum reservasset sibi
hospitium in aliqua ecclesia il
lud debetur. 18. q. vl. Eleuteri
us. Sed non licet tali irrumpe
re violenter domos ecclesie ro
ne alicuius iuris sibi debiti ali
ter sacrilegium committit. 12. q. 2. n.
li. Et eadem ratione non potest
tollere inde necessaria hospitium
violenter ingrediendo.

Quid si possessio aliqua siue
domus tenebatur alberguum fa
cere alicui et ipsa postea perue
nit ad ecclesiam: Rndeo secun
dum Hoff. Ecclesia tenebit aut
rei servitium exhibere. aut ipsam
possessionem vedere. Idem Inno.

Que pena violantium ecclesie
emunitatem: Rndeo fm Hoff. Qui
aliquo modo ecclesias violant
seu personas vel ab ipsis reci
piunt violenter seu usurpant bona
ipsarum. sacrilegium committunt.
et excommunicandi sunt. 17. q.
4. nullus. et c. si quis deinceps
In certis etiam casibus excom
cati sunt ipso iure. ut incendia
rius et effractor ecclesie. 11. q. 3.
canonica. 17. q. 4. omnes ec
clesie. extra de sen. ex. conqsti.

Violator quoq3 ecclesiastice
emunitatis nō io. um pena spū
ali ut dictum est punitur l3 eti
am pena pecuniaria qñq3 ma
iori qñq3 minori. i. 7. q. 4. q3
q3. 7. c. si q3 p̄mar. hec arbi
trio iudicis relinq̄nda ē. 7 d3
dari perione vel loco cui facta
est iniuria vel cui⁹ emunitas
est violata. ex de sen. ex. parro
chianos. 7. c. se. ex de simo. de
hoc at. i. 7. q. 4. si q3 in atrio.
De pena eoz qui de nouo sub
mittunt sibi guardiā vacantiū
ecclesiay: unde. s. ecclesia. p̄io
s. pe. Quod ecclesiastice perso
ne nō tenēt ad tallias ē rōne
i. uaz possessionū. i. tallia. s. i.

Emunitas confugi
entium ad ecclesiam. Null⁹ ad
ecclesiam confugiens inde p
viam echi d3 p̄ter q3 in casibus
puta si ille qui confugit ad eaz
sit publicus latro. i. per stratas
publicas insidijs 7 aggressiōi
b⁹ obsidet. Si r 7 si sit noctur
n⁹ agroz populator. i. qui d no
cte agros depopulat. i. vastat.
vel pburit. tales impune poi
sunt extrahi. i. 7. q. 4. sicut ex
eo. inter alia. Itē si quis in ip̄a
pmisit maleficiū sperans se ab
ecclesia defendi. qd semp̄ preiu
matur nisi cōtrariū probet: nō

d3 per ecclesiam defendi. ex.
eo. imunitatem. Itē si confugi
ens sit seruus q si prestita a do
mino cautione de ip̄itate nō
velit de ecclesia exire: iuit⁹ cō
pellit 7 reddit dño. i. 7. q. 4.

Quid si pmisit maleficiū in
una ecclesia nūquid defenditur
confugiendo ad alia? R. s. secū
dum Buil. Nō. q3 cū vna sit ec
clesia in toto orbe iux illud. cā
tic. i. Una est colūba mea. l3
sint multe particulares eccle
sie. qui iniuriā facit vni facit 7
oibus. l3 forte de consuetudie
apud aliquos alr obseruet.

Quō d3 defendi malefactō
qui ad ecclesiam confugit? R. s.
Quātūcunq3 graue delictū cō
miserit preter ea que in duob⁹
proximis. s. dca sūt: debēt ei r
ctores ecclesiay saluare vitaz et
membra: et poterūt euz petēti
concedere recepta super illius
impunitate idonea cautōne. i.
vel iuratoria tñ. i. 7. q. 4. id
constituimus: uel etiam fide
iussoria 7 penali si timeat q il
le qui petit non bñ obseruet iu
raimentū. ar. ex de resti. spo. ex
transmissa. 7. c. lras. s. si Sup
eo at q imq fecit alit legitie
pūiend⁹ ē. ex eo. in f alia. s. si li
b. r. Porro talis q3diu ē in ec
clesia n̄ solū nō exhend⁹ ē: s3 et

nec molestia nec vestis nec
victualia deneganda. **L.** ad his
qui ad eccle. cōfu. l. pñti. §. i.
Quā si q̄s contraxerit: sciat se
maiestatis criminē irretitum: et
sic ultio supplicio pñiēdū. Hanc
at libratē h̄z p̄fugiē ad eccle. iā:
et eā infra. 30. pass. diffiniuit
i. 7. q. 4. q̄. 3. r. c. reg. iuit. ut
ad requiritā nāe exeāt debitis
locis. ita tñ q̄ nō accedāt ad a
lios domos: ut in. d. c. diffini
uit. Hoc vō privilegiū de. 30.
passib. n̄ hñt capelle que sūt
infra ambituz muroz i castris
ut. d. c. quisquis.

Quid si iudeus pagan⁹ vel
e xcōicat⁹ p̄fugit ad eccle. iā nū
quid defendet? **R.**o s̄m guil. d
indeo et pagano satis credo q̄
sic. Con. Jmo. et Bar. per. l. i.
L. de his q̄ ad eccle. p̄fu. De ex
cōicato at quidā dubitāt cū sit
eē eccle. iā nūero et merito. Et
subdit ip̄e. Guil. Credo q̄ idez
debeat eē iudiciū de vtrisque
puto tñ in hoc cōsuetudinē ap.
probatā eē tenēdā.

An defēdat p̄fugiens ad pa
latiū ep̄i? **R.**o. Eodē mō defēdi
tur sicut cōfugiēs ad eccle. iā.
i. 7. q. 4. id cōstituim⁹ q̄ itelli
gūt qdā qñ palatiū ē cōiunctū
eccle. iā p̄cēn. c. n̄ distinguit
s̄ absolute loq̄ de domo ep̄i.

Quid si quis cōfugiēdo ad

eccle. iā obuiaverit sacerdoti
portanti corpus christi: et ei ad
hereat: nūquid defēdetur? **R.**o
secūdū Host. Sic q̄uis nō sit
expressū in iure: tñ quilibz carho
lic⁹ hoc fovere d̄z. Nā et muli
er que tetigit fimbriā et vestimē
ti christi salva scā ē. Matth. 9
sed et s̄m leges statua p̄fecti
saluat hoies si ad eā p̄fugerit.

Quis p̄videbit de expēlis
ei qui ad eccle. iā p̄fugerit? **R.**o
Eccle. iā p̄videbit. **L.** de his q̄
ad ecc. cōfu. l. pñti in si. sicut et
rector carceris p̄videbit cap
tiuis. **L.** de ep̄i. audi. iudices.
h̄o no. i. 7. q. 4. diffiniuit.

An iminēte p̄secutiōe hosti
li homies cū familijs et reb⁹
possint se in eccle. iā recipē? **R.**o
indeo Eccle. iā cū oib⁹ suis orna
mētis debēt teneri mūde: nec
debēt ibi p̄iuiā fieri ul hoies
facē aut suppellectilia sua mit
tere nisi p̄p hostiles icurs⁹ aut
incēdia rep̄tina seu alias neci
tates vrgētes. sicut q̄ necita
te cessāte in die: res in loca pri
stina reportentur. et de custo.
eucha. r̄lige. di. 4. r. c. p̄e. et vl.

An i eccle. iā possint fieri pro
pugnacula et inde pugnari con
tra hostes? **R.**o s̄m Ray. Nō d̄z
eccle. iā incastellari. vel muniri.
ita q̄ ide fiat guerra vel recipi
ant q̄ guerra faciūt et precipue

pdões: alit pp metu paganor
hereticor parratar siue predo
nū pōt mūiri: 7 pnt ibi habere
recursum nō solū clerici s; eti
am laici 7 defendē ecclia 7 q
i ea sunt. ar. ex d. custo. eucha.
relige. i. 4. q. 6. si res. 7. c. bi q
ita in q cessate necitate inca
stellatio cesset. Et facit ad hoc
s. bellū. 3. §. si.

Enormia que sūt.

¶ Indeo enormia secundum ca
nones dicuntur dupliciter. pri
mo modo illa que ad normaz
penitentie plene reduci nō pol
sunt quinsemp remaneat ali
quid de pena. nam 7 impedi
unt ordinis executionem 7 bñ
ficij retentionez. Talia sūt tria
s. homicidium. 50. di. mīroz. i.
q. 7. si quis omnem de conse.
di. i. c. i. 3. tē herelis in q p^o vul
nus sanātū remanet cicatrix. i.
q. i. ventum. Item simonia in
ordine. ex de accu. inquisitōis
7 ibi patz q idem est de simo
nia in beneficio. i. si quis adep
tus eēt ordinem vel beneficiū
per simoniam vt ibi. secundo
modo dicuntur enormia quia
dispensationem non recipiunt
vt simonia i beneficio. i. q. i. er
ga. 7. q. vl. p3. hoc etiam modo
dicuntur enormia omnia illa d

licta que inducunt infamiam
civilem. i. ex quibus quis fma
net infamis etiam post penitē
tiam vt in iuribus de quibus
statim. 3. q. 7. §. porro. 7. 2. q. 3.
§. hic colligitur.

Enormis iniuria in clericis
dicitur quando ad mutilatio
nem membri seu effusione sū
guinis. i. per vulnus illatum
processum fuerit. aut si in epi
scopum vel in abbatem prop
rium manus iniecta sit. extra de
sen. ex. cum illorum. aut etiam
dicitur enormis ex arbitrio bo
ni viri 7 circūstātijs locorum.
temporum 7 personarum. ut i
sti. de iniur. §. atroc.

Episcopus. ^{status} **¶** Virus
epoz sit pfectior qz stat^o fligi
oloz. 2. 40. fm Tho. secūda secū
de. q. 184. In oi genere semp
agens est prestā^o patiente. in
genere at pfectōis epi s; Dio
ny. se hnt ut perfectiores: reli
gioi vero vt perfecti: quorum
vnum pertinet ad actionez. al
terum ad passionem. Unde et
manifestum est q status pfect
ionis potius est in episcopis
qz in religiosi: si tñ stat^o epoz
perfūctorie agat nihil est mīle
ri^o aut periculosius: vt. i. ne go
ciatio. §. 3. in fi.

Quæz liceat ep̄atus appetere?
R̄ndeo fm̄ Tho. secūda secun-
de. q. 135. sicut dicit Aug. 19. d.
civ. dei. Loc⁹ superior ⁊ si am-
ministret ut decet tñ idēcē ap-
petitur. Contingit. n. ip̄m appe-
tere p̄ altitudinē q̄d⁹ ad quē
sequit̄ reuerētia honō ⁊ suffici-
entia t̄paliū: ⁊ hoc modo appe-
tere licitū est ⁊ pertinet ad cu-
piditatem ⁊ ad ambitionē: sed
appeter̄ proximis prodesse per
se laudabile ē: tñ p̄sūptuo us-
q̄ v̄ esse q̄ aliq̄s p̄esse appetat
ad hoc q̄ subditis prosit. pōt
tñ sine p̄sūptione q̄ libet appetē
talīa opa facē si eū contingēt ī
talī offō eē. hec Th. Qualia at
debēt eē opa ep̄oz ⁊ q̄ q̄s appe-
t̄re d̄z: satis ostendit Breg. in
pastorali multa de his tractās
ī quodā generali dicit ibi sic
Sit rector cogitatōe mundus.
actōe p̄cipu⁹. dīsceret⁹ ī silētio.
utilis ī v̄bo. singulis p̄ passio-
nē loci⁹. p̄e cūctis cōtēplandē
sūp̄ēlus. int̄noz curā ext̄iorū
occupatōe nō minvēs. ext̄iorū
providentia int̄noz sollicitu-
dinē non relinquens.

Quæz ep̄al dignitas libet a p̄-
dicatione sūili ul' a scripticiis? R̄o
ab utraq̄ libat ē dignitas sa-
cerdotal' oi. § 4. si fu⁹ sciēte
Et s̄z cāones ēt a curiali disti.
§ 4. ex antiquis. Et q̄z tū ad

hoc nō tenet. e. illud. si servus
sciēte: verū tñ nec servus nec
ascriptici⁹ nec etiā curial' or-
dinari d̄z nisi fm̄ distinctionē
quā hēs. i. servus. ⁊. per totum

Conter ep̄m ⁊ p̄eibytez q̄z
tñ ad appellatiōē q̄q̄z n̄ fuit
d̄ria. q̄z isti et illi dicebant̄ p̄-
byteri ⁊ ep̄i. semp tñ fuit d̄ria
realis. vnd: et in primitiva ec-
clesia soli apli confirmabant.
Act. 8. Erāt ⁊ olim qdā p̄ela-
ti qui dicebantur cor ep̄i de q̄-
bus pertransēdum ē q̄z amo-
ti sūt. 68. di. §. hi vō. ⁊. c. lēqn.

Ep̄s dispensare pōt in omi
crimine nisi exp̄esse libi prohibe-
atur a iure. di. 82. p̄eibyster
⁊ de pe. di. 6. c. 1. in fi. c̄ de sē.
ex. nuper. circa fi. ad idem. ff.
q̄. ex cau. ma. l. nec nō. §. qd̄ eis
⁊ hec cōior doctoz s̄nia secūdu
Ber. ⁊ no. 50. di. si quis p̄sbyr.
⁊ vide s̄ disp̄latio. §. 6. p̄ totūz
Ep̄iscopus non potest resti-
tuere depositum siue de grada-
tum sed tantum papa. distinc-
tione. 50. c. primo et secundo.
Nam nec p̄eses provincie po-
rest illum restituere quā dany-
navit. ff. de quest. l. 1. in fin.

Ep̄i et superiores nullā sen-
tentiam suspensivam vel iterz
dicti incurrunt ip̄o iure nisi d̄
eis exp̄esse dicatur. c̄ de en-
ten. ex. quia p̄. r̄iculosum. li. 6.

3 **E**ps in tota sua diocesi iurisdictione habet ordinariam. unde potest per se et per alium in quo libet loco non excepto pro tribunalibus sedere causas audire. et per personas ecclesiasticas cum oportuerit capere carceri deputare et cetera officia libere exercere. de offi. or. cum eps. li. 6. Sed quod possit in diocesi aliena hoc facere. unde supra absolutio. p. mo. §. 6.

2 **E**ps qui in aliquo loco habet iurisdictionem et temporalem qualiter exequatur. R. o. fm Ray. Debz constituere iudicem seculares qui causas audiat precipue sanguinis cui potest et debet precipere quod unicuique faciat iusticiam. Qd si iudex interrogat eum in speciali quod agendum de tali qui. s. penam sanguinis meretur potest respondere consule iurisperitos. et caueat ne propter suam responsionem directam vel indirectam iudex intelligat quod debeat eum sanguine punire. De hoc casu habet. i. homicidium. 2. §. i. et homicidium. 4. §. 3. S. bene potest delegare alicui etiam specialiter super aliquo maleficio ut homicidio et huiusmodi iurisdictione sua commissio ut inquisita veritate iusticia exequatur. nec propter securam penam fiet irregularis. ex. ne. cle. vel mo. eps. li. 6.

Epi debent habere. Iconomolus qui possint rebus ecclesie. et vice dominos. s. qui possint rebus episcoporum. et tales non debent esse laici sed probati clerici eiusdem ecclesie. 89. di. volumus. 7. c. q. in quibusdam. 7. c. indicatum. Et quod episcopi possint quandoque a subditis moderatus auxilium exigere. vid. s. dñs. §. 2.

Estrum episcopus possit iudicare in mediate de subditis prelatorum qui sub eo sunt nisi gradati ad eum deferant. R. o. fm hosti. Licet super hoc a diversis diversa notata sint. dico consuetudinem cuiuslibet ecclesie observandam quam iurisdictionem tribuit. Idem Host.

Epi singuli in suis diocesibus et sine consilio metropolitani possunt plima. ut Ray. ponit. puta consecrare vigiles sibi et ecclesias ordinare clericos erigere altaria in ecclesia consecrata. nam in non consecrata sacerdos hoc potest. vi. §. altare. §. si. Item crisma conficere baptizatos confirmare. reconciliare solenniter penitentes. litteras formatas seu commendaticias clericis dare. hec omnia. 68. di. quis de consecratione. di. i. nullus presbyter. 81. di. c. incens. Item possunt inter subditos iudicare. ut. s. §. primo. Item anathematizare cum solemnitate. de qua habet. xi. q. 3. debet. Item dividere unam ecclesiam in duas et duas unam

re. unam subiaccere alteri et no-
uas ecclesias erigere. et hec qui
dem ex ea possunt facere non
aliter. et nihilominus regito co-
sensu illoz quoz interest. et qui
forsan ex hoc ledi possunt. etiam
quandoq3 illoz consensu non obtē-
to. ex. de excelsi. prela sicut ex. de
eccle. edifi. ad audiētiā. 10. q. 2.
c. vl. 12. q. 2. placuit. Item possunt
episcopalem synodum celebrare. 38.
dis. quando. Item reuerētes ab
heresi reconciliare. ex. de here-
ti. ad abolēdas. Item canones
late sententie quo ad suā dioce-
sim cōdere. 3. q. 4. nullus. Ad
ta quoq3 alia que difficile esset
numerare: cum episcopus pōrdinator
sit in cūctis. 25. dis. plectis.

13 **U**trum episcopus principaliter de-
beat intēdere cure pastorali vel
multiplicatiōi tēporaliū. 80. f3
Tho. in quolibz. Sollicitudo p-
lati propria et precipua debz es-
se circa gregis custodiā oran-
do predicando. sacramēta dis-
pensando et sua iuxta qd̄ reser-
git erogādo. multiplicatio autē
tēporaliū potest exerceri op-
portunitate se offerente sine spi-
ritualium notabili damno. et
sic pium est multiplicare ea ad
ecclesie utilitatē. Qd̄ si oppor-
tunitas non se offerat nullate-
nus licet ei seipsum distractio-
ni ingerere: et secularibus occu-

pare cum impedimēto notabi-
li. Idem etiā Tho. secunda se-
cunde. q. 185. Ad materiaz istā
potest pertinere. infra solli-
citus.

Utrum liceat episcopo propter ali-
qua plectionem deserere gre-
gem? 80. fm Tho. secunda secu-
de. q. 185. Ubi subditorū salus
exigit persone pastoris presen-
tia non debet pastor gregez
suum deserere nec propter aliqd̄
incomodū tēporale: nec propter
aliqd̄ personale piculū iminēs
cum bonus pastor animā suā
teneatur ponere pro ouibz suis
Si uero subditorū saluti possz
sufficienter i absentia pastoris
per alium provideri. tūc licitū
est pastori propter aliquod eccle-
sie cōmodum vel propter pso-
ne periculum corporaliter gre-
gem suum deserere. et hoc ipm
colligit. 7. q. 1. scilicitaris. Pos-
set etiam deserere plebem pro-
pter ipsius malitiam. vt. i. renū-
ciatio primo. §. 2. v. Quarta est
De casibus confessionum qui p-
tineant ad episcopum et qui ad
sacerdotes: vide supra confessō
primo. §. 1. Quomodo episcopus
tenetur dare pauperibus sup-
clericus 4. §. 5. Quando epis-
copus est tener uel infirmus
quid agendū vide infra vitia
tus corpore. §. fi.

Equitas quid sit vide
infra ius. s.
primo.

Eucharistia prio.

cōiter et de ei⁹ forma. Et
queritur primo. Utrū eucha-
ristia sit sacm? R^o. s. De. i. 4.
di. 8. est sacm et mō comū cū
aliis sacis. s. sanctificādo seu
cāndō sanctitatē: et mō speciali-
s. continēdo totius sanctitatis
auctorem. et prop^r hoc excellē-
tissimum est omnium aliorum
sacramentorum. Idem Tho-
mas

2 **U**trū sacramentū eucha-
ristie sit unū? R^o. s. De. et Tho:
vbi. s. Unus quidē est unitate
pfectionis. qz ad eius integra-
tem plā requirunt: sicut et do-
mus perfecta dicitur una. non
autē est unū unitate indivisibili-
tatis vel cōtinuitatis unde qñ
pluralit^r dī Perficiāt in nobis
qñ domine tua sacra qd conti-
nent et huiusmōi. intelligit illa
plūras solū materialiter.

3 **Q**ue est forma sacri eucha-
ristie? R^o. s. m Tho. et scōs vbi
s. hec est forma consecratiōis
panis. Hoc est. n. corpus meū:
coniunctio autem enim: non ē
de substantia forme. tamē ap-
poni debet secundum vsum ec-
clesie. qui usus a beato Petro

initū sumptit. Quod aut pmit-
tatur accipite et manducate ex
hoc omnes: pertinent ad usū
sacri: et non est de substantia for-
me. Forma aut cōsecrationis
sanguinis hec est. Hic est. n. ca-
lix sanguinis mei novi et eterni
testamenti mysteriū fidei qui
pro vobis et pro multis effunde-
tur i remissionē peccatorū.

Quid si mutent^r iste forme
R^o. s. m Albertū in li. de missa.
Non debent mutari: alii non p-
ficeret etia si eundē sensū hēre
videantur. Similiter nō debz
aliquid dīminui: qz si dicat hoc
est meū: remanet determina-
tum quid meū sit. Et si dicatur
hoc est corp⁹: nō significat pro-
prium corpus christi. Et si ali-
quid addat qd significatiōez
nō mutet nec errorem inducat
nihilomin⁹ sit cōsecratio. et
si dicat hoc ē corp⁹ meū dilec-
tum vel sanctū. tamen qui hoc
faceret. valde icrepand⁹ esset.

Qualiter sit christus in hoc
sacramento? Respōdeo secūdu
Tho. et De. in. 4. distīntione
io. Christus idem qui de virgi-
ne natus et pro nobis passus est
in hoc sacramento continetur
et sicut est ibi vere christus ita
est etiam ibi sub sua qzitate:
sed nō utitur ea occupādo locū
sicut ēt non vnt^r claritate sua it

n. 4

luminando aerē. Itē potest eē
simul in pluribus locis inquā
tum plura individua. i. plures
panes trāsubstantiāt i ipz. Itē
in qualibz pte hostie est totus
christ⁹ etiā i minima. s. qz diu
manet species panis aut vini.
Et idem dicēdum qz diu manz
in stomacho sub dictis spēbus
Et eodē mō quādo hostia con
secrata diu seruetur dummo
do ipēs panis nō mutet. aliter
cōtra. Itē licet ex uirtute sacra
menti sub specie panis sit tan
tum corpus. ⁊ tantū sāguis sub
specie vini. tamē propter natu
ralem cōcomitantia sub utraq
specie est totus christ⁹. i. s. cor
pus ⁊ animā ⁊ diuinitatē. quia
hec tria sepata non sunt.

¶ **Q**uātrū christus i sacro eucha
ristie aliquando videat oculo
corporali. s. o. fm Pe. ⁊ Tho.
ubi supra. In specie quidē pro
pria nō uidet ibi. s. tamē qñqz
illa species panis circūfūditur
qbusdam accētib⁹ carnis uel
pueri q nō sūt proprie accētia
corporis christi. vñ qzuis ibi ex
pressiori signo videatur: nō tñ
videt i specie propria.

¶ **Q**uid agendū sit quādo cor
pus christi sic apparet in alia
specie s. o. fm Tho. ubi. ā. cuz
vñ huiusmōi sacramēti sit p
māducatōnē. ideo quando ap

paret i specie pueri uel carnis
cruentate uel simili nō habet
rationē cibi nec assumi debet
ab eo cui sic apparet. Qd si oi
b⁹ appareret dz cū reliqis poi

¶ **Q**uātrū uirtute vborum pos
sit sacerdos qz tamcūqz mām
cōsecrare s. o. fm Tho in. 4.
dis. xi. Quātitas parua uel ma
gna nihil ad hoc facit. s. tamē
ipā forma pronōie demōstratio
utens ostēdit q mām cōsecrāda
debet esse corā sacerdote. vñ sa
cerdos exns in domo sua non
posset cōsecrare panē: q est i al
tari aut etiā i foro. neqz totus
vinū qd est i celario s. qz tūcuz
qz sit qz titas panis uel vini q
proponit corā sacerdote posset
ab ipō cōsecrari. Quin etiā si
sacerdos intēderet psecrare n
ad sumēdum. s. ad utēdū i bñ
ficijs uel ad derisionem nihil
omin⁹ psecratū esset.

¶ **Q**uātrū si aliquē hostie ex ob
litione remanēt in altari aut si
aliqua pars uini. ⁊ sacerdos cō
ficit: hūquid sūt psecrate? s. o.
fm Al. in. li. de missa. Non qd
de eis nō intēdit. Et s. Aug⁹.
sine intentione in sacramento
nihil agitur.

¶ **Q**uid de accētibus q uident.
i hoc sacro? s. o. s. Tho. ⁊ Pe.
i 4. di. ii. Dicēdum q cuz i ba
panis et uini p⁹ psecrationem

non remaneat accētia que ibi
apparet sine videntur. vnde di
uina subsistit sine subo. sic. n. im
mediati⁹ ducit in corp⁹ christi
qd sub eis cōtin. ē. retinet etiā
moduz agēdi et patiēdi quem
prius habebat. vnde fractio et
diuisio fit tātum in speciebus
et nō i corpore christi.

Eucharistia. ii. **C**

quo ad ci⁹ materiā. Que
sit materia hui⁹ sacramēti. R. o.
fm Tho. in. 4. di. xi. Matia
perēs est panis tritice⁹ et vinuz
vitis cui⁹ pēcipua cā est instituto
dina. s. q. hec duo pēcipue i ci
bum et potū cōuenienti⁹ p hec
cibū et potū spūalē māducam⁹

2 **Q**uātrū possit cōfici de pane
facto de spelta et de farre. R. o.
fm Pe. De cōi sētētia doc. n.
pōt cōfici nisi de pane triticeo
tū quia ipse domin⁹ cōparauit
se grano tritici Job. ii. tuz q. et
ipse credi celebrasse i pane tri
ticeo et sic instituisse: tū q. us⁹ ec
clesie tradit⁹ ab apostol⁹ q. pre
sentes fuerūt hz vt in solo gra
no triticeo celebret: licet qdaz
cōtrarium sentiāt de spelta et
farre dicētes q. spēs frumētī ē

Quid si grana alterius ge
neris admixta sunt tritico. R. o.
fm Tho. Si tan
ta est permixtio q. trahat ad a

liāz specie. vt quādo appositū
est pdominans. uel etiā ad spe
ciem mediā. vt quādo est cōlis
virtus i utroq. miscibiliū. tūc
non pōt cōfici. q. mutata est
species panis tritici. Secus si
nō est tāta additio quin manet
spēs quia tūc cōfici potest.

Quid si pās fieret de aqua
rolacea et huiusmōi. R. o. sēcūdu
Pe. Dicūt quidā q. posset con
fici q. aqua in pane non rema
net. Alii dicūt q. nō. q. partes
principales panis q. est matia
hui⁹ sacramēti sunt aqua natu
ralis et farina. hāc opinionem
esse probabiliorēz dicit Tho.
in. 4. di. xi.

Quid cū hostia cōsecranda
tam diu stetit q. incipit corru
pi. R. o. fm Tho. in. 4. di. xi.
dicendū: q. si sit tāta corruptio
q. spēs panis nō remanet. tūc
non pōt ex ea cōfici. Si autem
specie manete sit aliqua dispo
sitiō ad corruptionē pōt cōfici
q. quis graui⁹ peccet cōficiens
ex tali scienter propt̄ irreuerē
tiam sacramēti. et q. species f
māeat pōt cognosci ex hoc: q.
cōtinuitas nō est soluta nec ali
a accidentia omnino ablata.
Idem Al.

Quātrū cōfici possit in fer
mentato. R. o. fm Tho. vbi. su
pra. Sic sed cōfici non debet

nisi in azimo et qui contrafaceret
graviter peccaret agens contra
statutum et consuetudinem eccle-
sie. Addit autem Thoma in tertia p-
te. q. 74. q. cum consuetudo con-
ficiendi in azimo rationabili-
sit: grecus tamen peccaret confi-
ciendo in azimo. quasi pueri eccle-
sie sine ritu.

De quo vino possit confici?
R. o. fm Thoma. et De. in. 4. dis-
xi. Dicendum quod tunc de vino vitis
quod in eo et christus confecit: et hoc
solum proprie vinum est: et cuius est
in potum sumitur:

Utrum confici possit de ace-
to et huiusmodi? R. o. fz Thoma. vbi
est. Si vinum est factum omnino
acetum non potest confici. quod disse-
runt vinum et acetum. sicut vinum
et mortuum fm ph. 8. metaph. 8.
sed si vinum sit quasi in via ac-
cescendi: idem est iudicium quod de
pane qui est in via ad corruptio-
nem. s. quod potest confici. peccat ta-
men conficiens propter irreveren-
tiam sacramenti. Co. Al. et addit
quod si vinum est putridum adeo quod
vinum naturam perdidit non potest con-
fici. Si autem non sit corruptum sed
in via ad corruptionem confici
quidem potest. sed propter re-
uerentiam sacramenti non est
assumendum. Et idem est dicen-
dum de vino mlium potico seu acri

Utrum confici possit de agre

sto? R. o. fm Al. et Thoma. i. 4. di-
xi. Non quod adhuc non habet speciem
vini: sed tantum est in via genera-
tionis.

Utrum confici possit de musto
R. o. fm Thoma. et De. vbi. est. Sic
quod completam habet speciem vini. non
tamen est faciendum de multum re-
centi propter impuritatem.

Utrum aqua debeat apponi
vino et quanta? R. o. fz Thoma. et De.
in. 4. di. xi. Aqua apponitur non
tantum de necessitate sacramenti
quod et sine ea conficeretur: sed tamquam
de bene esse. s. propter signifi-
cationem unionis populi ad chri-
stum. Aque. n. multe populi mlium
Apo. i. 7. graviter tamen pec-
caret qui scienter omitteret aquam
appositione: quod ageret contra in-
stitutionem ecclesie. et quod dominus ap-
posuisse creditur. Debent autem apponi
adeo par. ut in vinum totaliter con-
vertatur aliter non conficeretur. Et
non debent apponi aqua rosacea et
alia artificialis. Si tamen ap-
poneretur nihilominus confi-
ceretur. Nam ipsa in vinum con-
verteretur sic aqua naturalis.

Quid si apponeretur aqua
quando adhuc vinum esset in
dolio? R. o. fm Thoma. vbi supra.
Non sufficeret. quod hoc non signi-
ficaret aliquid. sed oportet ut in
minente oblatione apponatur
ad sacramentum.

14 **U**trum in terris ubi non est vinum possit confici cum aqua rubea in qua locus est panis vino rubeo intinctus? *Secundo. secundum Thomam in 4. vis. xi. non quod illud est magis aqua rubea quam vinum. unde hoc damnatur de consensu. dist. 2. cum oculo: Quid ergo fiet in illis terris ubi vinum non potest haberi? Secundo. non est aliqua terra ad quam non possit ratum portari de vino quantum sufficeret ad celebrandum. Vel secundum Al. dicendum videtur quod de hoc consulemus esset papa cum per intolerabile damnum animarum quod incurritur ex sacramenti defectu dispensandum videretur ut corpus christi absque vino conficeretur. quod corpus non est sine sanguine: ut dictum est. supra eucharistia. primo. §. quinto.*

Utrum in eucharistia possit aliquis liquor promisceri speciebus vini? *Secundo. secundum De. in. 4. vis. ix. Si additur res alterius nature et maioris virtutis transmutatur species vini in se. et si equalis virtutis transmutatur utrumque in naturam tertiam. et sic utroque modo desinit ibi esse species vini et per consequens sanguis christi. Si vero sit minoris virtutis transmutatur in naturam speciei vini. Verumtamen sub partibus illis ad quas liquor additus penetrat cum non sint ibi accidentia sine subiecto desinit*

esse sanguis christi. Quod si liquor additus sit eiusdem nature et maior tunc ad omnes divisiones speciei pervenit et eius continuitate totaliter soluit. et sic incipit esse alius liquor et sanguis christi ibi esse desinit. et idem si equalis sit. Si vero sit minor tunc non pervenit ad omnes divisiones speciei. Sub partibus ergo illis ad quas vinum additum pervenit desinit esse sanguis: cum iam accidentia non sint sine subiecto. et continuitas speciei que erat sine subiecto soluta sit. Sub partibus vero illis ad quas non pervenit manet christi sanguis. Satis cum. *Thomam. ibidem.*

Eucharistia. 3°.

Ad ministrum. scilicet sacerdotem et eius missam. Et queritur primo utrum sacerdos consecrans se per debeat sumere? *Secundo. secundum Thomam in quarto distinctio. ix. Dicendum quod sic: ut de consecratione. distinctio. secunda relatum. Totiens autem sumat quotiens celebrat. quod ipsum sacramentum in sumptione complementum sive significationis accipit. Et intellige nisi impediat per violentiam infirmitatem. mortem aut aliquid huiusmodi. Quia si plures missas cele*

brat solum in vltima percipiet
pfusionē ⁊ non in precedēt. qz
tunc non esset ieiunus: nec aliā
missam posset celebrare. ex. de
cele. mis. ex parte. Qd si sacer/
dos post consecrationē infirmū
tur ⁊ nō habeat alia hostia nī
hilominus debet alius sacer/
dos hostiā dividere ⁊ vnā par/
tem ipse sumere ⁊ aliam ifirmo/
dare. Vtrū aut ⁊ quādo liceat
plures missas in die celebrare
habet. i. missa. §. io.

Quis possit cōficere sacramē/
tum eucharistie: §. o. §. 3. Tho.
in. 4. dis. 13. solus sacerdos po/
test. Quinet si fuerit hereticus
scismatic⁹ excomunicat⁹. aut de/
gradat⁹: si celebrat conficit qz
uis. ad suā perditionē. Laicus
vero qz tuncqz scis celebrā/
do nihil ageret. Lō. Host. Al.
⁊ Pe.

Utrum plures sacerdotes
possint sibi de hostiā cōsecre/
re: §. o. Al. tenet q n. Sed pro/
babili⁹ videt q sic fm Tho. in.
4. dis. 13. vbi dicit q fm morez
qrumdā ecclesiarū sacerdotes
quādo ordinant cōcelebrant
epo ad repicendū qz quādo
dñs hoc sacm instituit ⁊ pete/
statē cōsecrādī discipul⁹ dedit.
simul cū eis cenauit. sic eps sū/
cum ordinatis presbyteris ce/
lebrat. Et tunc omnes debent

intentionē referre ad illud in/
stans in quo eps vba profert
⁊ sic est una tm cōsecratio.

Quis minister possit sacra/
mentū eucharistie dispensare:
§. o. fm Tho. in. 4. dis. 13. So/
lus sacerdos est dispensator pro/
prius. vnde laic⁹ nō debet esse
in necessitate aliquē cōmunicare
qz hoc nō est sacm necessitatē
Diacon⁹ aut quō possit nō. sup
diacon⁹. Religiosus dispensās
corpus christi iurrit excomuni/
cationem: de qua vide. §. cōmuni/
care. §. 15. q. i. c. ipit a quo.

Utrū vno sacerdote deficiē/
te in missa dbeat p aliū supple/
ri: §. o. fm Tho. i. tertia pte. q.
83. Si sacerdos morte aut ifir/
mitate grani occupet ante con/
secrationē corporis christi nō
oportet q per aliū suppleatur:
Si vero cōsecrato corpore añ
cōsecrationē sāguinis: vel etiaz
consecrato vtroqz debz misse
celebritas p aliū expleri. 7. q.
i. nihil.

Quid si sacerdos post con/
secrationē corporis: sed añ cō/
secrationē sāguinis piciat vi/
num aut aquā nō esse in calice
§. o. fm Tho. i. tertia pte. q. 83.
Debet statim eponere ⁊ con/
secrare. Si vero post omnia cō/
secrationis verba percipiat q
aqua desit debet nihilominus

procedere q̄ appositio aque n̄
est de necessitate sac̄i. Nallo
at̄ mō debet aqua vino iam cō
secrato mīceri. Si vō post ip̄
sam p̄secrationē percipit q̄ vi
nū non fuit appo. itū. li quidez
percipiat hoc ante sūmptionē
corporis debet depōita aqua
si ibi fuerit ponē vinū cū aqua
et resūmere a verbis cōsecratiō
nis sanguis. Si vō hoc p̄cipit
post sūptionēz corporis debet
apponere aliā hostiā itēz sūm̄
cū sanguine cōsecrādā. et i fine
sumere hostiā itēz cōsecrātā
et sanguinē. non obstat etiam
si prius sūpsit aquā que erat in
calice. q̄ p̄ceptum de p̄fectiōe
sac̄i maioris est pōderis q̄z p̄
ceptū q̄ hoc sac̄m a ieiunis sū
matur.

Quid si sacerdos nō recolit
se dixisse ea q̄ in cōsecratione
eucharistie dicunt? R. n̄ deo fm
Tho. in. 3. parte. q. 83. Non d̄z
ex hoc turbari. Non. n. q̄ mul
tā dicit recolit. oīum que dicit
Si tñ sacerdoti constat proba
biliter se aliqua omīssisse si qdē
non sunt de necessitate sac̄am̄
ti nō d̄z resūmere immutando
sacrificij ordinē s̄z d̄z ulterius
procedere. Si vero certificet
se omīssisse aliquid eoz que sūt
de necessitate sac̄i. s. formā cō
secrationis d̄z resūmi ipsa for

ma et. per ordinē reiterari

Quid si propter frigus vel
ex negligentia hostia dilabat̄
in calicem? R. o. fm Tho. ubi s̄
q̄ solum minima pars hostie
mittatur in calicem hoc respi
cit corpus christi mysticum. et
iō h̄i premissio non facit ip̄
secutionem sac̄i. ut propter h̄
sit necesse aliquid iterari.

Quid si sacerdos infra mis
sam advertit hostiam triticeā
non eē vel corruptā? R. o. secun
dum De. Dicendū q̄ si ante p̄
secrationē advertit remota il
la hostia aliā ponat et a eandē
reincipiat. Si vero post cōse
crationem idem faciat ponē
do aliam hostiam et eaz sūmē
do. sed et nihilominus postea
primaz hostiā illā sūmat aut a
lijs sūmendā trad. et aut fue
renter reseruet. Si vero aduē
rit postq̄z sūpsit infra isto ca
su variat doc. Tho. tñ in. 3. p̄te
tenet q̄ d̄z ponere aliāz hostiā
et cōsecrare et sumere. quia p̄
ceptum de perfectione sac̄am̄
ti maioris est ponderis q̄z p̄
ceptum q̄ a ieiunis sūmat: ut
et s. 6. dictum est.

Quid si musca vel aranea in
calicē ceciderit: aut venenū im
mixtum fuerit? R. o. fm Tho. in
3. p̄te. q. 83. Si sacerdos h̄i añ
cōsecrationē dep̄henderit d̄z

calix ablatus: et aliud vñvz poni
Si vñ aliqd horz post plecrati
onē acciderit dz aial caute ca/
pi et diligēt lauari et pburī et
ablutio in sacrariū mitti. Qd
si venenū ibi ēē deprehendēt
nullo mō dz sumē nec alijs da
re. ne vite calix in mortē vñat.
sz dz diligēt in vasculo cōser/
uari. et nē sacm remaneat imp
fectū vñ vinū apponi et sacēdoi
denuo resūmē consecrationez
sanguis et sacm perficē. Nihil
enī abhorribile assūi dz occa/
sione h^o sacri. ar. de conse. di.
2. si per negligentiam.
Quid significant diuisiones
hostie quas sacerdos facit? Re
spondeo fin **Tho.** in. 4. di. 12.
triplicem hz significationem.
Nam primo quidem significat
diuisionē que fuit in corpore
christi p eius passionē. secūdo
distributionē redēptionis per
diuersa membra ecclie. tertio
significatur q in corpore chri/
sti mystico. s. in ecclesia quedā
ps adhuc est in hoc mūdo et e^o
tribulationibus et hoc signifi/
cat pars comesta. Illi aut qui iā
sunt in celo in corpore et ania:
ut christus et beata vgo signifi/
cantur per partē missam in ca
lice. qz inebriatur ab vbertate
domus dei. Sed illi qui sunt i
celo sola aia et expectāt glām

q^o ad corp^o: sili et qui sāt i pur
gatorio significātur p partem
illā q olim fin primitiua eccle/
siā suabat usqz ad finē misse.
Quid agendū si stilla sāgui
nis ceciderit ex? **Exo.** Si per ne
gligētiā aliquid de sanguie ce/
ciderit: si quidem iuper tablas
lingua labat et tabula radatur
Sed si nō fuerit tabula loc^o il
le radat et cōburet et cinis iux
altare cōdet et sacerdos. 40.
diebus peniteat. Si vñ cecide
rit iuper lapidē altaris. sorbe
at sacerdos stillā et trib^o dieb^o
peniteat. Si vero sup litheum
altaris et ad aliud lintheū stil
la peruenierit. 4. dieb^o penite
at. Si peruenierit usqz ad tñū
9. dieb^o peniteat. Si ad qrtūz
20. dieb^o peniteat: et abluat tri/
b^o vicib^o lintheamina que stilla
tetigerit calice supposito: et a/
qua abluionis iuxta altare p
datur. de conse. di. 2. si per ne/
gligentiam. Posset etiam su
mi a sacerdote nisi propter ab
hominatonem dimitteret. ut
ponit **Tho.** in tertia parte. Et
ut idem dicit in. 4. di. 13. cau
tum est ut pars illa linthei seu
palle post abluionem absca
datur et comburatur et cinis in al
tari condatur.
Quid si quis eucharistiam
vomierit? **Exo.** Si sit laic^o et pro

pter ebrietatē vel voracitatem
vomerit. 40. diebus peniteat
Clerici vero vñ monachi p̄sby
teri seu diaconi. 70. dieb⁹. p̄i
teant. ep̄s vñ 90. Si vero cau
sa infirmitatis euomerit. 7. di
ebus peniteat. de ple. di. 2. li q̄s
p ebrietatē. Et d̄z vomitus cre
mari ⁊ cineres iux̄ altare recō
di: vt s̄ in proxio. §. d̄m ē. De
missa ⁊ eius celebratione h̄s
plura. i. missa. De eucharistia
quo ad sumētes h̄s s̄ cōicare.
Et ut ⁊ a malo ministro liceat
accipere eucharistiam ⁊ sacra
vide. i. ordinat⁹ p̄rio. §. 3.

Eucharistia quar
to q̄stū ad ei⁹ effectū. Quis sit
principalis effectus eucharistie
§. 20. fm̄ Tho. in. 4. di. 12. Pro
prius effectus est conuersiōis
hoī in christū: vt dicat cū apo
stolo. Nūc ego iā n̄ ego. uiuit
vñ in me christ⁹. Gal. 2. Et ad
hūc sequūt duo effectus. scilicet
augmentum virtutum: et
restauratio deperditorum per
peccata venialia vel alios pre
cedentes defectus.

2. **U**trum peccata venialia pos
sint impedire effectū sacri eucha
ristie? R̄spondeo secundum Tho.
in. 4. dist. 12. Ad hoc ut sacm̄
hoc plene effectum suū habeat
o3 q̄ adit actualis deuotio: et

q̄ interdum actualis deuotio
impediri potest absq̄ mortali
peccō: p̄t effect⁹ h̄s sacri impe
diri: ita q̄ aliquis augment⁹
gratie non consequatur: nec
tamen reatum mortalis pecca
ti incurreret: sed forte reatum ve
nialis: quia imparat⁹ accedit.
Non tamen omne veniale pec
catum impedit effectum huius
sacri: s̄z solū illud quod tollit
actualement deuotionem que in
hoc sacramento requirit̄.

Utrum p̄ hoc sacm̄ deleant̄
venialia? §. 20. fm̄ Tho. ubi sup̄
Sic. Nō tñ o3 q̄ s̄per omnia
venialia deleant̄ sed fm̄ mēta
rā deuotōis. Posset tñ esse fer
uor tantus q̄ omnia venialia
deleret. Idem De.

Utrum p̄ hoc sacm̄ deleant̄
tur mortalia? R̄spondeo secū
dum Tho. in. 4. distinctōe. 12.
Non delet mortalia nisi oblita
vnde quod dicitur. Sit ablutō
scelerum dupliciter potest in
telligi. s̄. q̄ vel dicitur crimina
abluere in q̄tum ea impedit vñ
de his que non sunt in homis
conscientia vel memoria.

Sactio que fit aliquā
do a dominis
vel a prelati: vide supra do
minus. §. primo. et infra talli
a. per totum. Item infra per
dagium.

Excommunicator

Dicturi de excoicatione. prio
dicemus aliqua de eo qui pot
excoicare sine de ipso excoica
toze. An sciendu q excoicatio
ne a iure pot face quicunque
pot ius condere: ut papa in vli
ecclia: et singuli epi in diocesi/
bus suis. 16. q. 2. viliis in fi. 4.
q. 3. corripit. Item excoicaf. pnt
eorz officiales. s. i. r omnes p/
lati inferiores qui collegijs p/
sunt: ut abbates et no benedic
ti. du tn fuerint confirmati: et
siles. et de sumo. sicut tuis. et
de offi. ordi. cu ab ecclesiariuz
Item vñ q archidiacon⁹ pos/
sit excoicare: lz non sit presbyt
ar. di. 2. 7. perlectis. et de offic.
archi. c. i. et de appel. reprehē
sibilis. Sol⁹ tn eps pot excom
municare cum illa solenitate q
habetur. xi. q. 3. debet. Alii au
tem prelati in collegiatis ec
clesiis qui iurisdictionem hent
super subditos sine predca so
lenitate excoicare possunt. Sa
cerdotes vo parrochiales ex
coicare non possunt nisi ubi ei/
set consuetudo que etiaz tribu
it iurisdictionem. 9. q. 3. coque/
stus. Con. Hoff. Tho. et Al.

Et excoicano lata ab alie
no epō possiterata haberi a pro
prio? Ho. fm Bar. et Ber. Non.

q a principio nulla fuit.

Atruz prelati possit exco
municari et territoriu suum?
Ho fm Hosti. Eps extra suaz
diocelem et h⁹i prelati extra t/
ritorium suum non possunt ea
que sunt iurisdictionis contēti/
ose. Unde quia quis non ē ex/
communicandus sine causa co
gnitione. xi. q. 3. nemo. id talis
non potest excoicare nec sede/
re pro tribunali. nec aliquid di
sponere. 9. q. 2. epm. et c. se. Et
intellige nisi in qztum dictum
est supra absolutio primo. §. 6
Prelatus qui in aliquo lo/
co habet tantum tpalet iuris/
dictionem. non propter hoc po
terit excoicare. ar. et de offic.
or. dilectus.

Excoicare non pot excoica/
tus quicūqz vñ nec hereticus
nec scismaticus nec apostata
a fide. 24. q. 1. audiuimus. et §.
li aut in fi. Item nec intrusus:
nec suspensus a iurisdictione. 12.
q. 2. alienationes. et c. precarie
et de pces. preben. q. 1. Item nec
ille qui violauit interdictu. et.
de excels. prela. c. fi.

Excommunicatio

primo. coiter quid sit? Ho. Ex/
coicatio est a qualibet licita co
munionē et legitimo actu sepa
ratio. xi. q. 3. §. euidenter. Cui⁹

principalit̄ due s̄t ip̄s vna q̄ se
parat a sacramentis ⁊ ab iḡel
su eccl̄ie ⁊ a cōione fidelium: ⁊
hec dicit̄ maior excōicatio vel
anath̄a. alia que lepat a sacra
mētis t̄m. Et hec dicit̄ minor.
Et de vtraque h̄. 3. q. 4. En
geltrudā ⁊ ex eo. si quem.

In quibus casib⁹ incidit q̄s
maiozem excōicationē ip̄o scō
h̄o. In multis. Nā excōicatō a
q̄ solus papa absoluit incurrit̄
in. 13. casibus: quos oēs hēs s̄
absolutio. primo. §. 3. Sūt et a
lij casus plurimi. Primus cuz
q̄ incidit i heresiz iā damnatā
⁊ 4. q. i. c. i. ⁊ 2. Aut nouā h̄esiz
cōtingit. ex de hereticis ad abo
ledā. ⁊ c. excōicam⁹. Aut ē cre
dēs receptator vel fautor h̄eti
corū. ex de h̄eticis. sicut ait.
secūsus cū quis asserēdo dicit
romanā eccl̄iaz nō eē caput oi
um ecclesiāz: nec ei tāq̄ capi
ti obediendū. di. 19. nulli fas.
tertio qñ rectores ciuitatū faci
unt exactiones idebitas i cleri
cos ⁊ eccl̄ias ⁊ amoniti non de
sistūt. ex de imu. eccl̄e. n̄ min⁹.

4⁹ est cū quis non elect⁹ a du
ab⁹ prius cardinaliū gerit se
pro papa. ex de elec. 13. 5⁹ cum
quis magister vel scholar⁹ tra
ctat cū aliquo ciue Bonon̄. de
cōductione hospicij irrequisit̄

inquilinis nisi ip̄s conductōis
fuerit elapsū ex de loca. ex re
scripto. 6⁹ cū monachi canōi
ci regulares archidiaconi. de
cani. prepositi. plebani. canto
res: ⁊ alij clerici personatū ha
bentes: autēt quicūq̄ presby
teri audiant leges uel physicā
extra ne cle. uel mona. nō ma
gnose. ⁊ c. si s̄pecta sec⁹ si h̄nt
parrochiale eccl̄iam t̄m. ⁊ non
sūt presbȳt̄i. ex ne cle. vel mo.
statutū li. 6. 7⁹ cum quis par
ticipat excōicato i crie propter
qd excōicatus est dando ei au
xiliū consiliū uel fauorē ex eo
dē. si concubine. 8⁹ contra oēs
qui fecerint statuta cōtra liber
tatem eccl̄ie. ⁊ scriptores corū
sifr ⁊ pt̄ates et consules ⁊ r̄cto
res et p̄siliarios locoꝝ: ubi ta
lia statuta seu etiam p̄suetudi
nes edite sūt vel seruare. ⁊ q̄
uare fecerint: ⁊ illos q̄ secūdū
ea iudicauerint vel in publicā
formā r̄degerit iudicata ex. c.
grauē. ⁊ c. mouerit. 9⁹ contra
illos qui inritūtur ordinatiōib⁹
vel alienationib⁹ a scismaticis
factis ex de scisma. c. i. Dēi ca
lus omēs ex iuribus magis an
tiquis collecti sunt.

Eodē mō s̄t alij cas⁹ excōica
tōnū qui h̄nt in li. 6. de quib⁹
sunt pertinentes ad papam: vt

dictum est s̄ absolutio. primo
§. 3. Prim⁹ de quocunqz qui
loq̄ secrete uel mittit scriptu
ram vel nūtiū alicui cardinali
qñ sūt reclusi occasione electi
onis pape. ex de elec. ubi peri
culū. Et de dñis rectoribus et
officialibus q̄ iminēte dcā elec
tione nō seruaret dictā p̄stitu
tionem. 2⁹ de his qui grauant
alios qz eū pro quo rogabant
noluerūt eligere. vide s̄ electō
prio. §. 33. qui incipit. Quicun/
qz. 3⁹ est quicūqz d̄ nouo usur
pantes custodiā vacantiū ecclē
ar seu in alijs p̄ijs locis occu
pant bona ip̄oz. et clerici et alie
persone eorūde locoꝝ qui hoc
fieri procurāt. ex de elec. gene
rali. Hūc etiā casū hēs supra.
ecclesia prio. §. ante. 4⁹ est de
electorib⁹ ad regimē urbis ro
mane. et de electis et fautorib⁹
qui fecerit contra cōstitutiōez
super hoc factā ex de elec. fūda
menta. 5⁹ de his qui vocātur
ad dirigendas moniales i ele
ctionib⁹. nisi abstineant ab his
p̄ que posset i eis discordia ori
ri uel nutriri ex de elec. idem/
nitatib⁹. 6⁹ de his qui procu
rant qz p̄seruatores dati intro
mittūt se de his que non licent
uide s̄ cōseruator. §. 4. 7⁹ de
his q̄ absolutionē ab aliqua ex
cōicatione uel renocatione ei⁹

aut etiā suspēionis et interdic
ti extorquent per vim uel p̄ me
tum. nam nec ualet absolutio.
et incurrit noua excōicatio. ex.
de his que vi absolutōis. 8⁹ de
eo qui fingit fraudulentē casuz
per quē aliquis iudex vadat l̄
mittat ad aliquā mulierē pro
testimonio. ex de iudi. muliēs.
9⁹ de his qui prelatos uel eoz
caplā seu alias personas ecclē
siasticas p̄pellūt ad submitten
dum laicis uel alienandū bōa
imobilia seu iura ecclēar et silr
laici qui usurpāt sibi illicite b⁹
modi nisi moniti destiterit. ex
de re. ecclē. hoc consultissimo.
10⁹ quicunqz ab ecclesijs uel p̄
sonis ecclesiasticis per se uel p̄
aliū noīe suo uel alieno pro p̄
sonis uel reb⁹ quas nō cā nego
ciationis deferūt uel deferri fa
ciūt seu transmittūt: exigūt ali
qd̄ pedagogiū seu guidagiū. ex d̄
censi. q̄z q̄z li. 6. Et de hoc cāu
h̄. i. diffusi⁹. pedagogiū. §. fi. xi⁹
ē de his q̄ ip̄edirēt offm dele
gati uel cuiuscūqz iudicis ecclē
astici. ex de iur. eccl. qm̄ quē ca
sū diffusius hēs. i. iudex. 2. §. 5.
11⁹ de dñis qui inhibēt subdi
tis ne p̄sonis ecclēsiasticis ven
dant et h⁹ i vide. i. emunitas. §.
9. 12⁹ de religioso q̄ temerē ubi
cūqz habitū sue religionis di
mittit uel accedit ad studia ni

fi a suo prelato cū p̄silio maio/
ris partis cōuentus sibi lnia sit
concessa. i. 4° de doctorib⁹ seu
magistris qui scient illos reli/
giolos q̄ dimiserūt habitū do/
cent leges vel physicā. Predi/
cti duo casus hñt eē ne cle. vel
mo. vt periculosa. i. 5° quicūqz
hereticos vel credētes v^l rece/
ptores: uel defēsores vel fauto/
res eoz scient traderet ecclesi/
astice sepulture eē de hereti. q̄
cūqz li. 6. De quo absolūdo.
vide. i. heretic⁹. 2. §. 2. i. 16° q̄cū
qz rector secularis vel quicun/
qz officialis ei⁹ cognosceret d̄
crimie heresis: aut captos libe/
raret vel diocelanoz vel ingli/
toz offiñ impediret. eē de hereti/
cis. c. inquisitōis. i. 7° est d̄ his
qui per assassinos quēqz chri/
stianū interfici procurauerint
vide s̄ assassin⁹. i. 8° de clericis
q̄ manifestis vsurariis domos
locant vel alio titulo cōcedunt
eē de vsuris. c. usura. vide. i.
usura. 4. §. 4. i. 9° de his que
concedūt rep̄alias p̄tra p̄soas
ecclesiasticas sp̄ali⁹ siue generali/
ter eē de iureiurā. 7 si. 20° si do/
min⁹ vel rector t̄palis nō fece/
rit obseruari ea que statuūtur
p̄tra infecutores cardinalium
seu alicui⁹ de familia eoz vel
pape. eē de pe. felicis. 21° q̄cū

qz dat lniaz occidēdi capiendū
seu ali⁹ i bonis vel personis su/
is vel suoz gūadi eos qui p̄tra
reges barones nobiles l quos/
cūqz alios tulerūt excōicatio/
nis suspensiois vel inēdicti sen/
tētiās. siue illos quoz occasio
ne s̄t prolata: u^l eos qui eas ob/
seruāt: aut q̄ eos tali⁹ excōicat⁹
cōicare volūt: nisi lniām ipsaz
reintegra. reuocēt 7 si qua sint
ablata restituant siue pro illis
satisfaciant. Si s̄ et qui dēā li/
cētia v^l si fuerit vel ēt sine licen/
tia suo motu hec fecerit: excōi/
cationē incurrūt. in q̄ si permā/
serint per duos mēses non nisi
per papā absolūtur. eē de iē.
ten. ex. quicūqz. 22° qñ qz ab ex/
cōicatōe absolut⁹ fuerit in mō/
tis articulo vel alio ipedimēto
si cessāte articulo vel ipedimē/
to nō r̄p̄ntet. sed qz cū⁹ p̄mode
poterit ei a quo absolui debe/
bat reicidit i eandē lniām. eē.
eo. eos. 23° qñ aliq̄ absolūnt⁹
a sede apostolica vel a legatis
7 iniungitur eis q̄ se prelētent
ordinariis vel aliis suscepturi
penitentiam. 7 passis iniuriam
seu eis quibus obligati sunt sa/
tisfaciant. similiter si hoc non
faciant qz primum commodē
poterunt reincidant in eandē
lniām: ut. d. c. eos.

7 **I**tem sunt alij casus excoꝛcationis
nū in cle. de quib⁹ quinqz sunt
papales: ut dictū est s̄ absolu-
tio. primo. §. 3. Alij sūt isti. Pri-
mus ē de illis q̄ i cimiēijs sepel-
liant corpora tpe interdicti in
calibus nō concessis a iure: vel
excoꝛcatis publice aut noiatiz
interdcōs aut ulurarios mani-
festos sciēter sepelliūt. A qua
excoꝛcatione non debēt absol-
ui nisi ad arbitriū diocesani sa-
tisfecerint eis quibus p̄missa
fuerit iniuria irrogata. vt d̄ se-
pul. eos. 2° de religiosis qui d̄
cinas ecclesijs debitas sibi ap-
propriant vel usurpāt siue qui
non p̄mittūt solui ecclesijs de-
cinas de animalib⁹ familiari-
um ⁊ pastoz suoz vel aliorum
imiscetiū ipsa aialia gregibus
eoz. vel de aialib⁹ que in frau-
de ecclesiay emūt ⁊ empta tra-
dūt vēditorib⁹ vel alijs ab ip-
sis tenēda: seu qui non permit-
tūt vel prohibēt solui decimas
ecclesijs de fr̄is quas tradūt
alijs excolledas nisi requisiti
destiterint infra mensem. aut
si de his que usurpauerūt con-
tra p̄missa. nō satisfecerint dā-
nificatis ecclesijs infra duos
mēses sūt suspensi ab admini-
strationib⁹ ⁊ bñficijs suis. Qd̄
si nō hñt admīstrationes ⁊ bñ-
ficiā ipso facto excoꝛcationem

incurrūt: vt ex de deci. religio-
si. 3° est de monachis vel cāo-
nicis regularib⁹ qui nō habēt
administationē ⁊ trāsferūt se
ad curias principū sine licētia
prelatoz suoz ut damnum ali-
quod inferant suis prelat⁹ aut
monasterio ut de sta. mo. ne i
agro. 4° de monachis q̄ ifra
septa mōasterij sine lñia arma-
tenent: ut in dicto. c. ne i agro.
5° de his qui ipedirent visita-
tores monialiū vel canonicaz
nisi moniti destiterint: vt d̄ sta.
mo. attendētes. 6° est de qui-
busdā mulierib⁹ que bephine
vulgariter nūcupant. s̄lfr ⁊ re-
ligiosi qui eas in illo statu fo-
uent. ut in cle. de reli. do. cum
de quibusdā. uide. i. religio.
primo. §. si. 7° de his qui sciē-
ter contrahunt matrimonia i
gradibus consanguinitatis vt
affinitatis prohibitis vel cum
monialibus vel contrahentes
qui sunt religiosi siue monia-
les aut clerici in sacris: vt d̄ cō-
san. ⁊ affini. eos. 8° de inquisi-
toribus hereticorum qui pre-
textu officij inquisitionis qui-
busvis modis illicitis pecuni-
am extorquent: vel scienter
bona ecclesiarum ob delictuz
clericoruz fisco ecclesie appli-
carent. nec possunt absolui nisi
i mort⁹ articlo donec illis qb⁹

extorserūt plene satisfecerūt ā
pecūia nullis pūilegijs pactis
aut remissioib⁹ sup hoc valitū
ris: vt de here. nolētes. 9° Po
testates. capitanei. rectores. 2
sules. iudices 7 cōciliari. 7 alij
officiales q statuta faciūt scri
būt v^l dictāt p que qs cōpellat
soluere vsuras vel solutas non
repetere 7 q sin ea iudicant. et
q habent super hoc potestates
nisi statuta ipsa delcuerit. v^l si
ea psumpserit obseruare. v. de
vsur. ex grau. x^o de religiosi
mendicantib⁹ qui domos ad
habitandū vel loca de nouo re
ciperēt vel recepta mutarent
seu alienarēt. ut de pēis cupiē
tes. xi^o de religiosi q dicunt
aliqua vba vt retrahāt audiē
tes a solutione decimarū. ut in
dicto. c. cupiētes. ii^o de religō
sis q cōfiteb⁹ libi nō faciūt cō
scientiā de decimis soluēdis q
sunt suspēsi ab officio p̄dicatio
nis donec si cōmōde possūt fa
ciāt eis cōscientiā. Et si interiz
p̄dicant ex cōmūicati sūt: ut in
dicto. c. cupiētes. 13° de reli
giosis qbuscūqz qui non serua
rent interdictū qd fuit mater
ecclesia. Et istū casū plen⁹ vi
de. i. in dictū. i. §. xi. q incipit.
Qñ sentētia. c. i. 4. de fratri
bus minorib⁹ qui tempore in
dicti reciperēt ad diuina frēs

vel sorores de tertio ordine q
cōtinentes vocant. ex. de sen.
ex. cū ex eo. Alius cas⁹ Bñdicti
pape. xi. i. exuaganti que incipit
Quia vt nulli: hñ i. papa. §. fi.
de opponētib⁹ litteris electi in
papam.

Ibi dicit sub pena ex cōi
cationis nō hz vim late finie s; 3
cōminationis. vt. L. cōminatio
nes epl⁹. Et notat ex de sagit
tarijs artē. Et hunc casū etiaz
habes i. sagittari⁹. §. 2.

Sententijs p statuta ordi
nariū. Nō ligantur ignorātes:
nisi ignorātia fuerit crassa aut
supina. ex. de cōsti. vt animariū
li. 6. i. lex. §. 5.

Atrū sola cōsuetudo absqz
sua vel cōstitutiōe reddat ali
quē ex cōmūcatū: §. o. Non qz
iste nō est mod⁹ ferende sentē
tie ex cōicationis.

Quib⁹ ex causis sentētia ex
cōmūicatiōis sit ferēda a iudi
ce: §. o. tres cause possunt esse
Prima est cōtumacia. vt quā
do aliqz fuit vocat⁹ siue amo
nitus p iudicez trib⁹ edictis l
vno pro omnib⁹ 7 ipe sit contu
max siue iobediēs. Secūda qñ
qs pro aliquo ceto dāno l' offē
sa pro q nō vult satisfacē ex cōi
cat. Et probatur p̄dicta duo ex
tra ut lite nō ptes. qñ frequent
xi. q. 3. certe ex. de vbo. sig. ex

D 3

pte. Sup istis casib⁹ dicit Tho.
i. 4. sententia⁹ di. 18. Null⁹ d
bet excommunicari nisi pro pccō
mortali. Et q² in dānificādo a
liquē etiā corporalit⁹ siue i rebus
corporalib⁹ aliq⁹ mortalit⁹ pec
cat. iō pro dāno tēporali ecclia
excoicare pōt. S³ ga excoicatio
est grauissima penaz nō debet
infligi etiā pro pccō mortali nisi
quis p⁹umat fuerit. vel nō ve
niēdo ad iudiciū. vel ide sine li
cētia recedēdo. vel dēminatō
ni iudicis nō parendo. tunc. n.
postq³ monit⁹ fuerit excoicari
debet. Tertia causa siue mod⁹
excommunicationis est q² psona
ignorat: sed excoicat in gene
rali: ut qcumq³ furtum fecit ni
si restituat: vel qui scit nisi fue
rit ex. eo. a nobis. Qui aut⁹ debe
at revelare habes. i. revelatio
§. i. Pro pccō vō alteri⁹ nemo
pōt excoicari. 24. q. 3. si hēs

Quō debeat fieri excoicatio
nis sentētia? Rō. Deb³ p⁹mitti
triplex monitio vel una pro tri
bus. aliter est iniusta. 7 iudex ē
suspēsus per mēsem ab ingres
su ecclesie. ex. eo sacro. Et de
bet h⁹re tēpor⁹ conveniētia int
ualla: nisi facti necessitas aliud
suaserit. Et deb³ fieri i scriptis
continentib⁹ causam excoimu
nicationis. aliter excoimunicat⁹
est suspēsus non solū ab igressu

ecclesie s³ etiā a divinis p men
sem. que si quidē exe⁹tur: irre
gularis efficit⁹. nec nisi p papā
poterit cū eo dispensari. ex. eo.
cum medicinalis. S³ he pene
nō tāgunt epōs cū non fiat spe
cialis mētio de eis sicut op³: ut
dicit⁹. s. epō. §. 7. De hoc etiā
casu hēs. i. in dictū. p. §. 6.

Qu iudex dicit excoico illuz
vel similia vba intelligit de ex
coicatione maiori extra eodem
si quem.

Si epō excoicat omnes qui
furtū fecerit. nūqd subditi eius
talia p⁹mittētes ex. suā diocesi⁹
sunt excoimunicati? Rō. Nō ut ex.
de cōsti. ut animaz li. 6.

Quāliē q offendūt i dio
cesi illi⁹ q i generali excoicauit
scidant i eius excoicationē? Rō.
Sic. nā eius subditi fiūt ratiōe
loci ubi offendūt. nisi ignōaue
rit ut dictū est. s. §. 7.

Quid si metropolitan⁹ exis
in diocesi sui sui⁹raguei vciat p
tra sniaz ab eo letā. Rō. s³ No
sti. Sicut snia vel canon nō li
gat proferētem: sic nec proferē
tis supiorē puta metropolita
nū propriū. ex. d. nia. 7 obe. cū i
fēior. 7 ex. c. 6 a nob. Lō. Tho.
in. 4. dis. 18.

Quid si iudex dicit excoico
vnum de istis duob⁹? Rō. fm
Sui. Credo sine p⁹udicio q il

le ē excoīcatus de quo iudex i
tellerit. Si tñ non pōt sciri: neu
ter vitand⁹ est. similiter nec exco
municat⁹ si vaga fuerit ei⁹ itēto

Quid si dicat. excoīco te si
appellas vel pparaueris appel
lare? R. o. fm Hosti. Videt q
nō teneat snia cū qlibet oppres
sus appellat possit. unde talis
sentētia videt intollerabile er
rores cōtinere ex. co. p. tuas. §.
nos igitur.

Quid si dicat patus. habeo
te pro excoīcato ⁊ huiusmōi: nū
qd vē erit excoīcat⁹? R. o. fz Eu
il. si p talia verba agat in foro
iudici nō reputabit excoīcat⁹
nisi alī cōstituerit de intentione
excoīcant⁹. vt qz scmp solit⁹ est
ita dicere ⁊ h⁹ i. In foro aut pe
nitētia eligēda est tutior via.
s. ut putet se excoīcatū ⁊ absolu
tionē petat. Idē Hosti.

Quid si dicat excoīco te. et
absoluo te? R. o fm Euil. Si vo
luit iudex simul excoīcare ⁊ ab
soluere: nō potuit ⁊ nihil egit
Si autēz voluit excoīcare ⁊ po
stea absolue vē vtrūqz valuit.

Quid de duob⁹ quib⁹ man
datū est vt aliquē excoīcent: et
vterqz eoz eodē momēto dic
excoīco te si ille nō excoīcauit
te? R. o. fm Hugl. Vterqz illo
rum iudicium excoīcat. qz intē
tio eoz est q ille excoīcet.

Quid si his q sniaz gnālem
promulgauit morit vt amouet
nūqd q postea ptrafacit est ex
coīcat⁹? R. o. fm Hosti. Nō nisi
diffiniēdo statuerit. ff. de offi.
psec. v. l. i. §. si. vel nisi a succes
sore expse pfirmet ex. de loca.
c. i. ⁊. ff. de. off. le. c. i.

Quid de illis q excoīcati or
dies recipiūt? R. o. Si sciētes se
excoīcatos receperunt a suscept⁹
ordimb⁹ sūt impetū deponē
di. Si uero nō recolētes factuz
pro quo i excoīcationē inciderit
vel factū quidē sciētes sed iur
ignari nesciebāt se excoīcatos
tūc cum talib⁹ si sunt seculares
archiepi vel epi dispētare non
possūt abiqz mādato sedis apo
stolice. Si vō sūt regulares ab
bates ipoz post iniunctā peni
tentia ⁊ peractā poterūt cū eis
dispētare nisi graue fuerit ⁊ no
tabile factū: vel q fecerit. adul
tus fuerit vel discret⁹. vt violē
ter cōtra obliuionē ⁊ ignoratiā
presumatur. Probant hec om
nia ex. co. cum illoz.

Clericus excoīmunicat⁹ quō
teneatur dicere horas canoni
cas. vide infra hore. §. 8. qui in
cipit. Vtruz clericus. Quid ve
ro fiet de fructib⁹ ecclie clerici
excoīmunicati R. o. fz Ber. De
bēt assignari alicui q celebrat
pro eo donec ipē est excoīcat⁹

ex. de appel. puenit. Qd si inu
ste fuisse excoicatus recupabit
fructus sublatos .2. q. 5. super
causa. 3de Ray. 7 Boff. Si vo
iuste no pot. 5. de re mili. cum
allegat li. 2. Ad hoc ex. de se.
exco. s. c. 20.

2 2 **¶** Aliu sententia excoicationis
lata sub condicione liget anteq
extet condicio. 8. o. 3. Boff. No
ligat ex. de appella. pterea. 2. 7
ex. co. a nobis. i. An 7 si pendē
te condicione appelle tenet ap
pellatio. 5. si pure sententia fer
tur no releuatur p appellatio
nem. ex. de appell. pastoralis.
Trasfert tamen cause cognitio
ne i superiore. ex. de sen. exco.
per tuas.

2 3 **¶** 5. quid si pendere conditio
ne desinat esse ei? subdit? 8. o.
Tenet sententia nisi appellet.
ex. de foro ppe. c. p. l. ex. de of.
del. gtu 7. c. flatu. 3de. Inno.

2 4 **¶** Quid si dicat iudex excoico
te li habes res furtiuas nunqd
p appellatione suspendet. 8. o.
fm Boff. Non suspendet si hz
res illas. si tamen occultu est ec
clesia no iudicat de occultis. 5.
apud deu ligatus est.

2 5 **¶** Quid si dicat excomunico te
qz fecisti furtu: 7 tamen falsu est
8. o. fm Buil. Inno. 7 Boffi. Tu
tius est dicē q excomunicato te
neat: vt. xi. q. 3. c. i. 7. c. si epl. qz

no est error itolerabilis expa
7 causa licet sit falsa no est ipof
sibilis. vnde consulendu est q
absoluat ad cautela quo ad fo
ru iudiciale: 5. quo ad deu no
est ligat? nisi forte ex cotemptu

2 6 **¶** Quid si iudex piciat alicui
debitori q soluat ifra certu ter
minu aliogn sit excoicat? vtz
creditor possit terminu prozo
gar? 8. o. 3. Inno. 7 Boffi. No
potest prozrogare qztu ad sente
tiam excoicationis: nisi iudex
consentiat prozrogationi. 7 tuc
si adueniente 2o termino no sol
uerit iteru est excomunicat? qz
terminu vt prozogat? cu accet
soris. ar. ff. de predica. sed 7 si
manete. Si tamen psona in pri
mo reputat sibi. vt satisfactuz
cessat tota excoicatio.

2 7 **¶** Excoicatus q contēnit sen
tentia seruare 7 ingerit se coi
oni fidelium etiam si sententia erat
forfitu iniusta sit iusta. s. qz pro
pter cotemptu potest iuste ex
comunicari. xi. q. 3. 5. cu erogo
7. 5. huic. Et talis etia tardus
absoluet. xi. q. 3. q iubete. vnd
talibus consulendu ē: qz etsi sciat
iniusta sententia: ipsam dilige
ter obseruent.

2 8 **¶** In quib? casib? sententia ex
communicationis nulla est ipso
iur. 8. o. In quinqz. Primus est
si ille qui tulit eam no habebat

de hoc ptatem: vt qz non erat
eius iudex. 10. q. 3. sententia vlt
excōicatus: vt huiusmōi. 24.
q. 1. audiuius. 2º quando est
lata post appellationē legitiaz
3º quādo cōtinet intolerabile
errorem. hi duo casus habent
tñr ex. eo. p. tuas. In quibº casu
bus ille q. eos propōit etiam si
nō petat absolūtiōē debz au
diri. ut in dicto. c. p. tuas. Sed
et si ad cautelā petat absolūtiō
nem nō dz dnegari qzuis ad
uersariº eius vel excōmunica
tor se opponat nisi diceret euz
excōmunicatū pro manifesta offē
sa qz tñc dabit sic dicēti termi
nus octo diez. et si probauerit
nō absoluet nisi pñt emendā
vel det cautionē de parēdo iu
ri si offensa proponat dubia.
Si tamē pendente probatiōe
pma. s. illius q. sic fuerat excōi
catus: debz evitari i omnibº il
lis q. vt actor i iudicijs attētaue
rit. Et iudiciū vero in officijs
electiōibº. postulatiōibº et alijs
legitimis actibº dz admitti ex.
eo. solet li. 6. Qd si appellatio
nem sup hoc nō fuerit prosecu
tus vt debuit ifra tps statutuº
a iure vel a iudice et ipe fuerit
excōmunicatº noiati et expñse
dcō lapso tēpore dz denūciari
et tā a iudicialibº qz extraiudi
cialibº actibº removeri donec

de ipsius sentētie docuerit nul
litate ex. eo. licet li. 6. 4º cas
us est quādo alijs excōicaret
maiori excōmunicatiōe illos qui
excōmunicato pñciparet non in
crimine sz i locutiōe et alijs ca
sibº quibus incurrit minor ex
cōicatio. Nam talis snia n̄ valz
nisi premissa trina monitiōe vlt
vna pro tribº. et nisi exprimant
nomiatiz ipi amonēdi ex. e. sta
tutum. 7. c. cōstitutiōem. li. 6.
5º est qñdo plati iterdicerent
subditis suis ne exponerent suis
superioribº aut apostolice sedis
legatibº vel inquisitoribº. statuz
ecclesiay suay siue monasterio
rum. et de hoc ferret sniam ex
cōmunicatiōis ex. de offi. ordi.
qz pleriqz li. 6.

¶ **Q**uātrū excōmunicaturº obli
get libi aliquē cōtrahēdo. 8º.
Posti. dicit q. non. Sz verius
videt qd Inno. dicit videlz q.
omnes cōtractº initi cū excōi
cato nō solum ignorant sz etiā
scient et etiam durāte excōica
tione tenent. et ex eis quidē agi
tur cōtra excōicatum. ipe autē
durāte excōmunicatiōe agere
non pōt. Poterit tamē post ab
solūtiōē etiā de cōtractu inito
dū erat excōmunicatº. xi. q. 3.
qm multos in fi. ex. eo si vero.
Lon. Guil:

¶ **Q**uātrū excōmunicatº possit i

trare ecclesiā s'o. fm Ray. Et
cōicati excōicatiōe maiori siue
occulti siue manifesti nō debēt
intrare ecclesiā qz diu sūt excō
municati. Et intelligit s'z Bul.
ad orādū siue dum agūt ibi di
uia officia. Sec' si solū intrant
ad transeundū p eaz aut si ad
audiendū p'dicationē qua audi
tastati creāt ex. eo. r'no.

31 **¶** Utz excōicatus possit reci
pi ad religionē. vide. s. absolu
tio. 3. s. finali.

32 **¶** Universitas vel collegium
excōicari nō pōt. qz possz irreti
re innoxios. extra co. romana
in fi. li. 6.

33 **¶** Utz excōicat' possit ampli'
excōicari? s'o s'z Ray. Pōt siue
p eadem causa siue pro diuersa
siue ab eodē iudice siue a diuer
sis. 3. q. 4. Engeltrudā. xi. q.
3. excellentissim'. 12. q. 2. de viro

34 **¶** Quis est effect' maioris ex
cōicationis? s'o. fm Host. pri
mo quidē ut null' cū eo p'icipz
neqz loqndo. neqz orādo. salu
tando. cōicādo. comedēdo. l'bi
bendo. xi. q. 3. sicut. 7 in tribus
c. se. Itē q nō possit eligere v'
eligi. ut notat. ex. de appel. con
stitut'. Itē q nullū beneficiū
ecclesiasticū acquirere possit:
ex. de cle. exco. mī. p'stulastris
ex. de. eta. 7 q'li cū bone in fi.
Item ut qz diu excōicat' est p

beneficijs suis nihil p'cipiat ex. d
appel. pastoralis. in fi. Hoc di
co qz diu est in mora absolutio
nis petende. alr nō ex. de p'ces.
p'ben. qz d'sitātē. Item nō pōt
constitui procurator. ex. d. pro
ba. p' cessionē. nec etiam pōt p
stitui. Quinimo si qua cōital'
aliquem procuratorem insti
tuit 7 ipe excōicatus inter p'sti
tuētēs fuit uel rector uel princi
palis 7 exp'ssus. vel ci' auctori
tate fact' esset procurator. v' si
ipā cōitas i'ciēdo ipm talē vna
cū eo procuratōrē fecisset. non
valeret ex. de procu. c. fi. Si tñ
excōicatus sit reus bene pōt in
iudicio se defendē 7 ad hoc pro
curatōrē cōstitui. ex. de iu
di. intellexim'. Sec' si sit actor
vel recōuēiat. ex. d. proba. post
cessionē. Itē constitutiones et
sententiē q ferūt ab excōica
to vel de ipi' mandato sunt ir
rite ipso iure 7 nullo vnqz tpe
valebunt. ex. de imu. eccle. ad v
sus. Et breuiter excōicato ma
iori est omnis legitim' actus i
terdictus vt dictum est. s. i. i.
Itē excōicatio nō suspenditur
per appellationē sequētē. ex.
de appel. pastoralis. Item qui
cūqz est excōicat' ē ab officio
7 beneficio suspēsus: vt in dco
c. pastoralis. s. fi. unde nō pōt
beneficiū conferre ex. de ex

et. pla. tanta. tamen q̄z diu. to-
leratur valet qd̄ fit ab eo. vt si
provideret alicui ecclesie vlti
confirmaret alicuius electio-
nem. ar. 8. q. 4. non ne. 6. q.
4. c. i. 7. 2. nisi esset notorium.
Item excoīcat^o sicut 7 quilibet
suspensus si scienter se igerat
diuinis fit irregular^r. et. d. cle.
exco. aplice. nec cum eo dispē-
sari pōt nisi p papam. et. de se.
7 re iudi. cū eterni. 7 et. eo. cū
medicinalis. li. 6. Excoīcatus
quoqz si petret aliquod rescri-
ptum sup alio articulo q̄z appel-
lationis vel excoīcationis si
valet extra de rescrip. ipso iure
libro. 6.

3 **¶** Nunquid excoīcato licz bap-
tizare? No. sm Guil. durā. Si
excoīcatus paratus solemniter
baptizat. irregularis efficitur.
Secus si aliter i necessitate h^o
facit. sicut 7 de malo ministro
dictū est supra baptism^o. 3. §. 3.

3 **¶** Iudices seculares compul-
sendi sūt ab ecclesiasticis iudi-
cibus: repellere excoīcatos ad
agēdo patrocinādo 7 testificā-
do in curiis suis. extra eodem
decernimus li. 6.

3 **¶** Quando rector aliquis fuit
excoīcatus pro eo qd̄ fecit in
suo regimine si postea amotus
sit nihilominus excoīnicat^o
est: quin etiam successor eius.

Nam vterqz debet ecclesie sa-
tisfacere pro his que statuit v/
in quibus succedit. et. de imul
eccle adueri^o. Privilegia quo-
rundam ne possint excoīcari
restringuntur vt infra inuerdi-
ctum. i. §. nono.

Excommunicatio

2°. s. de percutientibus clerico-
cos. Tales enim excommuni-
cati sunt nec nisi a papa absolui
possunt. i. 7. q. 4. si quis iuadē-
te. et d hac. materia. vide s ab
solutio. 2° per totum.

¶ Sūt calus i quibus percutiēs
clericū non est excoīcatus. pri-
mo qñ ignorabāt qd̄ eēt cleric^o
puta qz comānutriebat. et. eo.
si vō. secūdo in clericis qui nō
ferūt habitū clericalem nec ton-
surā nec aliqd de clericatu offen-
dūt si 3° amoniti nō se correxe-
rit extra eodem contingit se-
cundo. tertio in clerico qui cō-
tempto habitu fert arma. et 3°
amonitus non se correxerit
extra eodem in audientia 7 et
si n sit monitus sed immisceat
se tyrannidi. extra eodem cū
non ab homine. quarto in cle-
rico exercente negocia secula-
ria. et iterum si amonitus fu-
erit ut dictum est. extra de vi-
ta et honestate clericorū. c. si.

5° in clerico cōiugato si nō de
fert habitū. vt. s. cleric^o. 2. §. fi.
6° i clericis bufonib⁹ 7 ēt ma/
cellariis de quib⁹ habes. s. cle
ric^o. 2. §. 4. 7. 5. 7° i illq nō ex
ira sed iocose se pcutiūt ex. eo.
c. i. 8° i mōro q tamē hoc fac
leuif 7 cā disciplie ex. eo. cū vo
lūtate. §. fi. 9° i eo qui inconti
nenti viz vi repellit tpate ex. e.
si uero. i. §. 2. x^o cū quis iuenit
clericū turpif agentē cū vxore
matre sorore vel filia propria
vt in dicto. c. si vero. §. nec ille
xi^o si fiat a plato vel de māda/
to eius cā correctiōis. vt in di/
cto. c. cū volūtate. 7. c. ex tenor
Et si nō fiat causa correctionis
tam vberās qz precipiēs icur
rit excoicationez extra. eo. vni
uersitatis. Qd si causa subest:
potest clericū capere 7 cācerā
ēt p laicū. ex. eo. si clericos li.
6. Sz pmissio nō dz fiē i p laicū
aliogn itez ambo icurrēt ex/
cōmunicationez. vt in dicto. c.
vniuersitat. nisi cleric^o aliq
esset a deo incorrigibilis: qz alī
capi 7 corrigi nō posset extra.
eo. vt fame. 12° in turbante di/
uina officia quē presbyter vel
alius ad quē spectat potest cij
cere de ecclesia ex. eo. veniēs
7. c. cum voluntate. §. si qui vo
Similiter cū qz ratione officij
qd i ecclesia obtinet pcutit cle

ricū: aut etiā cum senio? causa
deuotionis hoc faciat: aut dñs
aut parens sine propinqu⁹ q fa
miliā corrigit. Nec oia in hoc.
12. vñ dicta itellige cū sint i mi
noribus ordinib⁹: ut in. c. cum
volūtate. §. fi. 13° si clericus de
positus sit. vel degradat⁹ ex. d
iudi. cū non ab homine ex. de
pe. degradatio in. fi. li. 6. 14°
quando cleric^o transfert se ad
actū prorsus cōtrariū. vt puta
erat in minorib⁹ 7 factus ē mi/
les vel bigam⁹ 7 huiusmodi.
84. di. quifqz.

Sed qd si qz nō ob sui tuitōne
sed ob tuitiōne patris: matris
vroris: familie: filij. vel etiā ex
neoz clericū ledat? s. o. fin. In
no. Talis nō incidit i canonē ar.
ff. qd me. causa isti quidē. §. fi.
Nam 7 iocij iuria propulsāda
est. 23. q. 3. fōtitudo. 7. c. nō infe
renda. Quidā tamen dicunt q
hoc est vez de defēsiōe illaz
solūmodo psonaz p quas stel
ligit nobis iniuria fieri. vt In
sti. de iniu. §. patitur.

Sed quid sit persona eccle/
siastica domum occupat alicu
ius nō vult exire sine violen
tia? s. o. secundum Inno. Eici
ens non incidit in canonez. vt
colligitur extra de testi. spo.
oliz causa 7 etra. de homici.
significasti.

Quid de non defendētibz clericis cū possint? & Fauē vidēt qz cum possint manifesto facinorosi delinūt obuiare. c. e. quante. Intelligas tñ qz soluz illi excoīcati sūt ad quoz offm̄ pertinet defendē. ar. 13. q. 5. ad ministratores. 2. q. 4. forte et c. ē iniusta.

Quid si cleric⁹ volēs alicui satisfacere sponte subiicit se vberib⁹? & o. secūdu Ray. Ipse cleric⁹ dz excoīcati ⁊ vberās ē excoīcati. Talis. n. iniectio ⁊ si nō sit violēta est tñ iniuriōsa sāttem ordinī cīicali in cui⁹ fauorem canō ille promulgatus ē: ex eo. contingit prius. In hoc p. cordant quali oēs.

Sed quid si magister vel p̄lat⁹ ex ira pcurit? & o. fm̄ Guil. Non incidit in canōnē. ex quocā correctionis hoc facit et si a correctione nō cogitet actu. si tñ habet hunc finē in habitu sufficit: nec distiguo vtz sit i sacris vel nō sacris. extra eo. cū volūrate. que in casu correctionis que fit a magistro vel prelato indistincte loquit. Quod si principalis magister prohibeat magistro inferiori ne percutiat. si percutiat nō vī qz icidat qz nō pōt p̄cipalis magī aufēre bñficiū iuris p qd cōceditur corrigere posse quos qd docet

Sz quid si officiat⁹ in ecclesia prelat⁹. magī dñs domus vel p̄sanguinei excedāt modū in corrigēdo? & o. fm̄ Hosti. nī si ex proposito et irato aio multū excedant: nō credo qz icidāt in canōnē qz solūmō dōlū perseqt qz colligitur. i. 7. q. 4. si quis suadente. ⁊ ex eo. c. i. v. olentia enim non p̄mittit sine dolo: ⁊ hoc ē inuit p̄ncipiūz extra eo. cum voluntate. Con. Ber. ⁊ Guil.

Quid de illo qui a clēico ludente graui⁹ tñ p̄cussus cū aio vindicandi graui⁹ repercutit? & o. fm̄ Guil. Et quo anio vindicte ⁊ nō iocosa leuitate īpercutit incidit in canōnē. Sz ⁊ si iocose p̄cussus a clerico graui⁹ repercutit: sed tñ cū iocosa leuitate ⁊ sine dolo nō incidit. Similiter etiam nec sacerdos qui p̄ueꝝ clericū ip̄ortime ludetem secū irat⁹ percutit non in iuriandi aio vel libidie vidē. **Q**uid si aliq⁹ nō mittit man⁹ in clericū sz spuit aut aliqd effudit super eū. aut claudit ei hostiū: vel ponit custodes ad capiēdū eū si de domo exeat: l ei equitanti capit habenas eq vel rūpit cīgulā selle. vī minis ⁊ terrorib⁹ arreat eū. vel fac ire qī captū ad iudicē? & o. fm̄ Ray. ⁊ alios cōif. oēs tales sūt

et cōicati nec refert an inūciat
quis man⁹ in eū. aut i rem sibi
talit^r coherentē aut rē de mān
ei⁹ rapiat. aut vestes qb⁹ indu
tus est scidat. Sec⁹ tam si solo
metu cogit vt se redimat vt vt
sibi aliqd det. Nā talis nec in p
sonā. nec i res sibi coherentes
mittit manum.

¶ Quid si aliquis arreat cle
ricū asportantē res q̄s ei fūcat
furat⁹: et p violētiā auferat ei?
R^o fm Buil. Nō credo q inci
dat in canonē si res illas ei au
fert dū est in asportādo ante q̄
asportās se recipiat ad locū de
tminatū. Sec⁹ si ex intervallo
q̄ n l3 ius sibi dicere.

¶ Quid si quis inueniēs clericū
turpit^r agentē cū uxore: matre
sorore: vel filia. eū mutilat vel
occidit? R^o deo fm Buil. Et si
possit dici q tali parciat. quo
ad excōicationē. eo q decret.
et eo. si vō nō distiguit iū atro
cē iniuriā et nō atrocē: nihilōi
n⁹ nō licebit ei occidere. extra
de pe. c. 7.

¶ Sed utz marit⁹ sic iueniēs
clericū possit eū tenere inuituz
R^o fm Buil. pōt tenē vtrūq̄.
s. clericū et uxore sine excōica
tione donec aduocet testes. ff.
de adul. capite. et de sen. ex. c.
si vō alicui⁹. §. si. Idē Ber.

¶ Quid de illo q ordinat cum

uxore sua vt clericus uoce^r ad
turpitudinē. et sic verberat euz
R^o secūdu Buil. Lredo q tam
vir q̄z vxor incidant in cāonē
cum prouocauerint.

¶ Quid de muliere que pec
nit sacerdotē petentem eaz de
turpitudine? R^o fm Buil. Si
solū verbis cam impetat icidit
in canonē. Si at tangit inultaz
et illa se defendēs cū moderamē
ne inculpate tutele eū pecniat
n⁹ c⁹do q icidat. Securi⁹ tñ ē q
faciat se absolui ad cautelā.

¶ Quid si q̄s irat⁹ vadit ptra
clericū elevato pugno ense vel
basta q̄si percussurus? R^o fm
Ray. Nō incidat. q̄ manū non
iniecit. Idem Host. et Boss.

¶ Quid de illo q psequē clericū
fugiētem et cleric⁹ sine percus
sione cadit et ledit? R^o fm Buil.
Nō credo q icidit. Sec⁹ si ipe
fugiēs et q̄i coact⁹ precipitet se
in aquā vel in aliud piculū se i
gerit ut euadat. q̄ tūc psequēs
incidit in canonem.

¶ Quid si quis accipiēs cleri
cū per capillos et h⁹i dicat. nisi
eēs clericus percuterem te? Re
spōdeo fm Buil. Si aīo iniuriā
di iratus hoc facit credo q in
cidat. aliter non.

¶ Quid si quis furto accipit
corrigiam a clerico qua cintus
erat vel vestem qua erat indu

tus. Rñdeo fm Hosti. Non vi
detur excōicatus. quia iniūia
vel nulla est violentia persone
eo q̄ non sentiatur.

20 **Q**uid si verberetur conuer
sus? Rñdeo fm Hosti. Si tñs
sūt conuersi qui se ⁊ sua tradid
runt deo ⁊ totaliter trāsati fa
cti sunt ecclesiastici. siue eccle
sia sit regularis siue secularis:
⁊ tales debent gaudere ecclesi
astica libertate. i. 7. q. 4. q. q̄s
Secus si esset conuersus rema
nens in domo sua propria tam
q̄ laicus. ex de privilegijs ut p̄
uilegia. §. i.

21 **Q**uid si vberetur novitius?
Rñdeo. Verberas excōicatus est.
ex eo. religio.

22 **Q**uid si quis credens vbera
re clericum verberat laicum
Rñdeo fm Ray. Nō est excommu
nicatus. Hoc dico propter lit
teram canonis que exigit actū
cum dicit si quis iniecerit ma
n⁹ violentas i cleric⁹.

23 **Q**uid de eo qui verberat cle
ricū credēs euz laicū? Rñdeo. secū
dū Host. Si talis erravit in p
sona: vt q̄ volēs pcutē Titium
laicū pcutit Seyū cleric⁹: cum
utrūq̄ cognoscit: tutiō est sētē
tia q̄ incidit. Nā in clericū ma
nus violentas iniicit. Si at̄ er
ravit in q̄litate q̄ de isto qui ē
cleric⁹ putabat q̄ eēt laicus.

Nā videbat eum in habitu la
icali ⁊ non gerentē le pro cleri
co n̄ incidit ex eo. si vō. 2. Secus
at̄ si vidit eū i hūi clericali ⁊ pro
clericō reputabāt: q̄ tūc incidit
i canonē.

24 **Q**uid si aliquē clericū parū fa
cē aliqd flagitiū teneo violentē
zelo dei ne illud faciat? Rñdeo. §. 3.
Sui. Si talē teneo modico tē
pore inuitū etiā et renitētem ci
tra tñ iniuriā percussiois n̄ cre
do me incidere i canonē. Satis
cō. Inn. ⁊ Hosti. Idem dicen
dū ē §. 3. Inn. si supuētiōis ini
micis cleric⁹ tenet ne incidēt i
man⁹ eoz. quia tali non irro
gatur iniuria: sed potius sal⁹ pro
curat ar. 45. di. cū beatus.

25 **Q**uid de illo q̄ mādāt man⁹
iniici i clericū? Rñdeo fm Ray. Si se
q̄ effectus tā mādās q̄ is cui
mādāt incidit i cāonē ex eo. mu
lieres. §. fi. Qd si mādator mi
sit ad reuocādū mādātū tūc di
stinguēdū q̄ si mādātari⁹ an
teq̄ reuocatio puenisset ad euz
vberavit v̄q̄ ē excōicat⁹. Si
vō reuocatio prius peruenit nō
est excommunicatus mādator
ar. ex de procu. ex insinuatione
⁊. c. in nostra. ⁊ in predicto. c.
mulieres in fi. Con. Hostien.
Ber. ⁊ Host. Eadem qō ⁊ solu
tio pōt fieri de eo qui cōsuluir
clericū verberari si ei⁹ p̄silio fiat

Quid si mandās clericū verberari pri⁹ q̄z vberet decedat R^o. fm Dost. Si notorium sit et talis in fine nō fuit absolutus vel signa p̄nie nō apparuerūt: haberi d̄z pro excōicato: nec debet sepeliri in cimiterio.

Quid si non mandauit: sed qd̄ sem̄ est ratū hūit? R^o. Si iniecta est man⁹ in clericūz noie tuo l̄z sine mandato: et tu ratūz hoc habueris excōicationez in curris. Si vō nō fuit facta nomine tuo peccas hūdo ratū: s̄z nō incurris excōicationē. ex. e. cum quis li. 6.

Quid de illo qui dicit suis q̄ uellet vindicari de tali clerico et sic illi vberat eū? R^o. secundū guil. Si ea dixit aio p̄uocadi eos: et ipsi ob hoc moti fecerūt et nō noie dicētis. ipse dicēs nihilomin⁹ incidit in canonem. Si iudex laicus malefactorē captū detineat. et ipse se clericū dicat. vide infra iudex. 2. §. 3°.

Excommunicatio tertio de excōicatione falsariorum. Et quidem cum quis per se vel per alium fallat litteras pape cum fautoribus suis. vel scienter vtitur eis est excōicatus. extra de cri. fal. ad falsarium. Et si quis huiusmodi falsas litteras se habē cognoscit

infra. 20. dies aut destruat eas aut resignet si penam excōicationis voluerit euadere. ut ex. de cri. fal. dura. Quod intelligendum est solum q̄n aliq⁹ casu littere ad eum peruenierunt Secus si fuerit conicius. quia tunc indistincte est excōicat⁹. Clerici quoqz falsarii debēt ā gradari et tradi seculari potestati puniendi: ut in dicto. c. ad falsarios.

Quid si quis vtitur talibus litteris ignoranter? R^o deo fm Dost. Nō excusat⁹ q̄ per alios inuestigare debuit. ar. 37. di. §. ult. Si tñ fallitas erat ita latel⁹ q̄ non bene percipi poterat et ipse adhibuit diligentia quam potuit nec percepit: excusatus est. alioquin non ex de homic. Joānes. 7. c. ultimo. ff. de redi bi. ac. l. i. Et nō q̄ preceptum ē q̄ in litteris papalibus nec in magno nec in modico audeat quis apponere manū etiā vnā litteram vel unū punctū corrigendo: exceptis his bb⁹ hoc commissū est. alioquin manum apponens iniām excōicationis incurrit que non potest esse citra sedem apostolicam relaxari. Nec per sententias in curia latam.

Excommunicatio

4° de excoicatione incendia-
riorum et effractorum ecclesie.
Omnis enim incendiarius ec-
clesie vel loci religiosi vel cimi-
terij vel spacij privilegiati in
circuitu ecclesie est excoicatus ipso
iure. sed anqz sit denuntiatus pot
absolui ab ep. postqz vo dnu-
ciatus est siue noiatz siue in ge-
nerali. puta denunciamus excoi-
catos oēs illos qui tale incēdi-
um fecerunt. tales solū a papa
possūt absolui ex eo. tua nos. et
c. p. questi. Qd at dcm est de in-
cendiariis intelligas et de effra-
ctoribz qz sūt sunt excoicati et a
papa absoluendi. Et idē dicūt
qdam cū quis p violētiam i ec-
clesia multū enormia pmittit.
vt diruēdo altare. uel frāgēdo
crucē vel enormiter tractādo
corp⁹ christi et sisia. Concedūt
tū qz isti nūc dicti per epm pnt
absolui. De calibus istis et hac
mā vide s absolutio primo. §.
3. 2. i. incendiari⁹.

Excommunicatio.

5° de statutibz contra libta-
tē ecclesie. nā oēs tales sūt excoi-
cati cū diuersi fautoribz. ut s ex-
coicatus primo. §. 2. v. 8.

2. Atz hēmite et reclusi itelli-
gāt hic noie ecclesie. R. hz guil.
Nō nūl subiecerit se alicui reli-

giōi approbate. Lō. Innocen-
et Hosti.

In pdicta pena sit extēden-
da ad illos qui attētant aliqd
ptra pticulares cōsuetudines a
liqz ecclesiaz. vtqz volūt cog-
scere de oibz cōtractibus iura
mēti interpositione uallatis. R.
fm guil. Nō. Lō. Inno. et Host.

Que sunt illa ptra que faciē-
do fit ptra libertatē ecclesie. R.
fm guil. Plura ut qz decime et
oblatōes ad clericos spectent.
i6. q. i. reuertimini. Item qz ec-
clesia sit libera. et sola res eccle-
siasticas administret. 96. disti.
si iperatoz. Itē qz de ipūalibus
ius cōdere et iudicare pōt. Qd
pcutiēs clericū sit excoicatus.
i7. q. 4. si quis suadēte. Qd i
legatis ad pias cās sufficiant
duo testes. ex de testa. relatu3
Sifr et si fiat ptra generalia p-
uilegia ecclesie ab impatoribus
data q in iure civili continētur
nō at si ipālī alicui ecclesie vel ec-
clesijs data sunt. Lon. Inno. et
Hosti.

Excommunicatio

6° de picipatōe cū excoicato.
vbi sciēdū qz ē qdā picipatio il-
licita: que qdē pōt ptingē qdru
plr. prio. i. qn qz picipat cū ex-
coicato i eodē crīe pp qd excoi-

7

eatus ē. s. dādo p̄siliū auxiliū
vel fauorē. ⁊ talis icurrit can/
dē s̄niam. ex eo. si p̄cubie. c. nu
per. Et intellige p̄siliū sine quo
nō erat factur⁹. ex de homi. sic
dignū. §. qui vō. 2. q̄n quis p̄ri
cipat quidē i crie mōtali: s̄ nō
in illo pp qd̄ excōicat⁹ ē: ⁊ tal
mortaliter peccat: s̄ nō icurrit
eandē s̄niam s̄ icurrit mīorez
excōicationem q̄n p̄ticipat ei i
diuinis. s. recipiēdo eū ad diui
na officia seu ecclesiastica sa/
cramēta. uel ad ecclesiasticam
sepultūrā. ⁊ talis qdē s̄ nō sit
irregularis ut ex eo. is qui li.
.6. peccat tñ mortalit̄ et ē val/
de propinqu⁹ irregularitati.
Nā est ei interdicit⁹ i gress⁹ eccle
sie. ex de priui. c. epōz li. 6. Et
si postq̄z ē sic interdicit⁹ i gerit se
diuinis in suo offō sicut pri⁹ ir
regularis efficit̄. Itē si d̄cedat
sic interdicit⁹ nō d̄z i cimiterio se
peliri. ex eo. is cui li. 6. Sed h̄
caue qz si sepelit hereticū: dic.
ut infra heretic⁹. 2. §. 2. Itē si
sepeliat excōicatū publice: dic
ut s̄ excōicatio pri⁹. §. 3. in p̄ri
cipio. Qd̄ si talis p̄ticipatio in
diuinis fit per metū. ut qz tyrā
nus cogit metu mortis facēdo
tem sibi celebrare. beat⁹ esset
sacerdos s̄m Host. si se ad mā
tyriū prepararet. Metus. n. et
si culpā attenuet simplr non ex

cusat. 32. q. 5. ita ne. tñ s̄m guil.
⁊ Hug. bñ excusat met⁹ q̄ cade
ret in cōstantē v. 7. 4. q̄n p̄ri
cipat nō i crimie s̄ in loq̄ndo.
vel secū orādo vel comedēdo:
⁊ h̄. i. ut dictū ē s̄ excōicatio p̄
mo circa finē. in. §. Quis effec
cit⁹ rē. De talit̄ p̄ticipante dicit
Tho. in. 4. di. 18. q̄ quidaz di
cūt qz peccat mortaliter. Et s̄
dit. Sed hoc videt̄ valde ḡue
qz h̄o pro vno v̄bo leui quo ex
cōicato loquit̄ mortaliter pec
cet. ⁊ ipsi excōicantes multi la
queū d̄natōis iniicerent. qz in
eos retorqueret̄. Itē probabili
us v̄r qz nō peccet mortalit̄ cōi
cādo nisi in crie vel in diuinis:
ut dictū est: uel in contēptu ec
clesiastice d̄scipline qd̄ intelli
git decre. videlicet p̄ra probi
bitiōne superioris. ex de cler.
exco. mi. si celebrat. Itē si aliq̄s
ptinaciē excōicatis. participat
excōicari pōt maiori excōicati
one. qz mōtāl̄r peccat. Idem
Al. ⁊ De.

Sed nūquid delegat⁹ pōt
excōicare maiori illos q̄ i locu
tiōe ⁊ h̄. i. p̄ticipāt excōicatis ab
eo: §. 2. Pōt. ⁊ sic excōicati de/
bēt petere absolutionē ab eo l̄
a delegātē: ut pura papa. ex de
offi. dele. preterea. ⁊. c. signifi
casti. c. prudentia in fi. Intelli
gendū tñ qz ipsi participantes

nō pnt excoīcari nisi cū illa so-
lenitate q̄ dī ē excoīcatio p̄rio
§. 27. qui incipit. In quibus ca-
sib⁹ inia. v. q̄rtus casus. Et est
sciendū q̄ excoīcatio nō transit
in ternā psonā. ut p̄z b sequen-
ti. §. circa mediū.

3 **S**ūt et alii casus in quib⁹ q̄s
li. ite p̄cipat excoīcatio. primo
qdē q̄n aliquis loquit̄ ei in his
que p̄tinet ad solutionē et salu-
tem aīe lz alia v̄ba icidenter i
terpōat ut magis proficiat. Et
p̄ hūc ē modū p̄dicatores q̄
apud excoīcatos i p̄dicatiōi-
bus et cōfessionib⁹ quasi gerūt
eās cor̄ qui ab ipsis expoliati
fuerāt p̄nt el̄ynas licite accipe-
re ab ipsis excoīcatis. p̄sertim
si aīr in locis illis non valēt su-
stentationē h̄re. ex eo. cū volūta-
tē. Et de h⁹ mōi p̄dicatoib⁹
vide. i. restitutio. §. §. fi. et b̄ ifra
§. p̄ n̄l. Itē Greg. xi. q. 3. quoni-
am multos. subtrahit a minōi
excoīcatōe p̄les cōicātes. vidiz
p̄rōes. filios. suos. acillas seu
mācipia rusticos et fūictos. ac
oēs alios. s. e⁹ fāiliares et subiectos
q̄ n̄ adeo curiales sūt ut cor̄ cō-
silio scelēa p̄petrēt et eos q̄ igno-
rāt excoīcat̄ cōicāt siue illos q̄
cōicāt̄ cōicāt. Quicūq̄z at̄ ora-
tor. i. cā oīonis vadens aut pe-
grin⁹ aut viator in terram ex-

communicatorum deueniunt
ubi non possint emere vel non
habēt vnde emant: dat inīam
ab excommunicatis accipien-
di.

7 **E**t nota q̄ circa predictas p-
sonas distinguendū ē inter illos
qui ante erant obnoxij siue ob-
ligati excoīcatis: ut vxor: filij.
fui. et isti tenētur eis sicut prius
tenebantur. Qui vero nō erāt
eis obnoxij: nec etiāz nūc sūt:
sed p̄nt cū eis cōicare prout. et
q̄n n. cesse fuerit ex eo. int̄ alia
De ista mā nō v̄ius. Utile lex
humile res ignorata necesse.
Decanatheā quidē faciūt ne
possit obesse. Utile. i. prop̄ uti-
litatē excoīcati vel etiam partē
cipantis. ut statiz dicetur. Lex
i. matrimonij excusat. Humile
i. serui et filij excusāt. Res igno-
rata. i. q̄n nesciuit eū excoīcatū
Necesse. i. pp̄ necessitatem cōi-
cans excusatur. de quibus plu-
res et varias q̄ōnes. uide hic. i.
Utilitas ergo excusat a p̄-
cipatione excoīcatoz et hec po-
test duplex eē. Nam potest es-
se utilitas excoīcati: ut quando
quis loquitur ei de his que p̄-
tinent ad eius salutem. ut dic-
tum est in proximo. §. vnde et
ad predicationem admitti po-
test ex eodem. r̄nsio. p̄mo r̄nsio

P 2

Item pōt eē utilitas ex parte p
ticipantis. ut cū petit ab excōi
cato qd ei d3. ut m. c. si vō ex. e.
Unde si nōlit solvere. potest
in iudicio conueniri. aliter ex
delicto suo cōmodum reporta
ret. extra de iudi. intellerimus
Posset etiam loqui licite de sa
lute anime sue proprie si est ne
cessitas et non possit habere re
cursum ad alium qui consulat
ei. hec fm guil.

Uxor excusatur a participa
tione cū uiro. s. qñ de matrimo
nio constat. xi. q. 3. qñ multos
Sed nūqd ecōuersio excusatur
vir participando uxori. Dicas
q siue vir siue mulier excōica
tioni subdatur propter matrimo
niū illicite contractū non licet
pticipare. sed si alter eoz excōi
cat⁹ sit pp aliud delictū. tūc vī
q3 excusatur quo ad redditio
nem debiti. Sed in alijs vir n̄
excusat. eo q d3 cogere uxore
ut faciat se absolui. ar. 7. q. i. li
cut. Nec Host. Hoff. et Ray.

Si qd si vir vocet excōica
tū ad mensam. nūqd et uxō po
terit ad ipam mēā cōmedere?
No s3 guil. Credo q nō. tamē
pōt comēdē ad aliam mēāz
in eadem domo ita remotam
q merito posset dici q non cō
medant simul.

Atz filij excusentur a parti

cipatione patris? No fm. Guil.
Filij qui sunt i patria potesta
te vel etiam emācipati q sūt cō
mentales p̄ri et ab eo hnt necia
excusantur. alij vō non.

Ite ut s̄ dcm̄ est excusantur
serui. ancille. rustici. seruicēs
et alij subiecti qui non adeo cu
riales sunt vt eoz cōsilio scelēa
ppetrent. Nā tales persone añ
iniam astricte erāt ad familia
re obsequiū. et sic ēt nūc tenent
et cōicare p̄nt. ex eo. inter alia.
Qd intelligit fm. Guil. qñ ipsi
añ excōicationē dñi obligauē
rūt se seruire et seruitiū itraue
runt. Si at post ei⁹ excōicatio
nē intrauerunt. distingue quia
si ignorauerūt et postea sciunt
nō tenentur discedere cū dāno
suo. Si vō scierūt a principio
tenēt discedere nisi necitas eoz
p̄pulsisset q fieret d ei⁹ familia
Et qd dicitur de rusticis itellige
q colūt terrā dñoz suoz. Et se
cūdū eundē guil. extēdit et ad
illos q dicūt medietarij. et q
pp culturā recipiūt certā por
tionē fructuū. Nā et p̄nt cōica
re qz tū o3 pp culturam et hui⁹
modi rōnem. Idē itelligēdum
est fm Hosti. de nutricibus et
lilibus. que si a dño recederēt
non haberent vnde viuerēt. ar
gu. ex eo. si uere. ubi excusatur
qui cum excōicatis nautis con

ueniunt de transfretado contra
saracenos.

S3 nūquid patres ⁊ dñi ex
culant si picipat cū filiis suis
excōicatis? Rō. fm Ray. ⁊ gul.
dicunt quidā q sic. S3 tūc est
dicere q nō excusatur. qā tene
bantur corrigere suos miores
ne incideret in cām anathatis
ar. 27. q. i. de filia. Idē Hoff.
⁊ Hosti. Tū f3 Tho. in. 4. di.
18. ad min^o debēt eis. cōicare i
his in quib^o obligati sūt. q sic
inferiores obligant ad obsequiū
superiorū: ita ⁊ superiores ad pro
videntiā inferiorū. Et eodē mō
videt dicendū de seruis excōi
catis qui dño sub iur. Seruis ⁊
mercenariis nō possūt cōicare
fm Hosti. nisi sine magno ico
modo eos vitare nō possunt.
Et idē de sociis habentib^o aliqd
cōmune. Lon. Ber.

Nūquid armiger uel seruiet
militi pōt cōicare cū illis excōi
catis cū qbus dñs su^o cōicat?
Rō. fm Guil. Nō pōt l3 excūse
tur cōicando dño suo excōica
to. ut dictū est. a. §. 3. ⁊ 8.

S3 nūqd vassali pnt cōicar
dñs suis excōicatis? Rō. secun
dū Guil. De b^o i vassallis nōuit
Dug. q absoluti sūt ab obsego
fidelitatis q3 diu dñs illoz est
excōicatus: ⁊ debēt ab eo absti
nere. ut. i5. q. 6. nos scōz. Te

nenē tamē reddere ei tributa
⁊ pēsiones: nec peccāt sic cōica
do ei l3 soluat in propria plona
q3 necessitas est ut quidā dicūt
Vnde hoc. i. §. 27. qui incipit.
Quid si teneor.

An possit vēdi aliqd seruien
ti excōicato vel ab eo emi? Rō.
fm Guil. Si emat uel vēdat no
mie excōicati nō est cōtrahen
dus cū eo. sic nec cū excōicato
Sec^o si noie suo aliqd tale faci
at dū tñ nō in fraude.

Posito q aliqs vidz aliqū
afferentē victualia de mercato
publice excōicato. nūqd tene
bitur illū vitare? Rō. fm Guil.
Propi hoc solū q video eos
afferētes talia nō teneor illos
vitare: nisi aliē inotescat mihi
q ibi ea emerit. De reb^o aut
empr^o ibi pōt glibz comedere
⁊ vti si nō fuit in culpa emēdi.

Quid si pibyz locauit opas
suas alicui dño ⁊ dñs excōica
tus est? Rō. fm Hosti. Si tem
pore locatiōis excōicat^o erat n
valuit locatiō. Si vō postea fu
it excōicat^o: caueat ne ei fuit i
diuinis. ex. eo. significauit.

Atrū excōicatus peccet si i
gerat se cōioni aliorum? Rō.
fm Ray. Sic. 6. q. 2. si tantum
extra d cle. exco. mī. illud cir
ca finem. Et qdē excōicat^o ē
alios excōicatos vitare debet

D 3

Idem Hosti.

¶ 17 **¶** Atz si excōicat^r itret ecclia
alij exire teneat^r R^o. fm Ray. si
manifestū est eū eē excōicatus
alij exir^r tenent^r vl^r procurat^r q
ille exeat. ri. q. 3. sic apli. 24.
q. i. c. ois q. Si vero est occultū
tūc qui sciunt eribūt secrete et
caute ita q nō sequat^r māifesta
tio si pnt alij nō eribūt. 6. q. 2.
si tñ. Occlte nāqz excōicat^r oc
clte d3 mouēi vt exeat. cō. gōf.
Si aut^r excōicat^r est in ecclia n
causa orādi: s3 pro alio negocio
n videt^r quat^r i eadē ecclia ora
re nō possim. vt Inno. ait.

¶ 18 **¶** Quid si qñ excōicat^r itrat ec
clesiā sacerdos iā icepit missā
R^o. fm Ray. Si est occultū nō
d3 dimittere officiū. 7. q. i. m
bil. Si vō est manifestū mone
at eū publice vt exeat. 7 si gde3
nō vlt exire 7 sacerdos nōdu3
ichoauit cōnē d3 dimitte. ar.
24. q. omis q. Si vō prius q3
ille itrarer eccliam vel pri⁹ q3
sacerdos eū videret iā canone
ichoauit: d3 sacerdos procedē
i officio simul cū eo q assistit ei
ita tñ q finito canone: 7 sūpto
sacramento anteq3 dicat^r post
cōio moneat illū ut exeat. de p
se. di. 2. flarū. Lō. Hosti. 7 Gof.
Qd si non vult exire pōt euz sa
cerdos eicere etiā si cleric⁹ sit
Et si n pōt eici i sacristiā redi

ens dicat post cōionē oratiōes
que restabant.

¶ 19 **¶** Atz aliqui possint esse in iu
dicio corā iudicib⁹ ex cōicatis.
R^o. fm Buil. Si iunt de iuris
ditione illoz 7 vocati ab eis
stant iuri videt^r esse casus ne
cessitatis. Silr 7 si corā eis con
ueniūt iuriatores suos. Nā 7 i
hoc nō solū est necessitas s3 et
tali cōicāt in his que pñet ad
salutē anie. s. reddere vnicuiq
ius suum: alr apenretur via li
bertatis raptoribus.

¶ 20 **¶** Atz clerici possint cōicare
epo suo excōicato^r R^o. fm Ho
sti. Non. 23. dis. irat^r est. de ex
ces. pla. c. si. nisi forte esset eius
fuitio deputati. q: tūc eodem
modo pnt sicut alij seruientes
Idem Buil.

S3 quid de monachis euz ab
bas est excōicat^r. R^o. f3 Buil.
Credo q possint cōicare ei. q
qñ de familia sunt.

¶ 21 **¶** Quid si ille q clericū vbera
uit iam pposuit cū eo. vel etiaz
vadit pro absolutiōe vel si nō
dū est denūciat^r R^o. f3 Ray.
In omnib⁹ pdictis casib⁹ cū vi
tare tenet^r qlibet cū nōdū sit ab
solutus. ex. eo. cum desideres
7. c. 3. nobis. 2°. Eūti tamē ad
curiā pro absolutiōe vēdi pōt 7
recipi potest 7 cōicari i his que
ad viam pertinent.

22 **¶** Quid si excoīcat⁹ iā iurauit stare mādato epī: et ep̄s cōicat ei: nūquid p hoc ep̄s intelligit eū absoluerē? R. o. fm Ray. Nō imo incidit i minore ep̄s et alij cōicantes. ex. eo. cū delideres. Nā et si papa salutat aliquem excoīcatū v. l. p̄cipat ei non i intelligit eū absolue v. s. absolu- tio. i. s. xi. qui incipit. papa. rē. Et intelligendū q ep̄s incidit cōicādo etiā si ille fuerat excoī- catus ab ipso ep̄o: cui nec ipse cō- municat potest: nec alijs dare licētiā cōicādi ei: qn incidat i excoīcationē minorem. ex. eo. nuper. xi. questi. 3. excommu- nicatis.

23 **¶** Quid si ep̄s cōicat i crimie cum illo quē prop̄ illud crimie excoīcavit? R. o. fm Ray. Eādēz sententiā iurāt et ligat n̄ sua sē- tentia s̄z iuris. ar. ex. eo. nuper et a supiore opōtebit q absolua- tur. Concordat Hosti. et Inno- centius.

24 **¶** Utrū sit orandū pro excoīca- tis? R. o. fm Tho. in. 4. di. 18. Pro excoīcatori potest qzuis non iter orationes q pro mem-bris ecclie fiūt: et tamē fructū n̄ p̄cipiūt qz diu excoīcationē ma- nēt. s̄z orat v̄t deī eis spūs p̄ni- tentie v̄t ab excoīmūicatione solvantur.

25 **¶** Quid si iudex mādat sacer-

doti q denūciet aliquē excom- municatū. nūqd v̄lis litteris tenet eū vitare? R. o. secundū Guil.

26 **¶** Si ille q mādat ē iudex ordi- narius sacerdos d̄z eū p̄iūmē excoīmūicatū. Idem dico de iudice delegato nisi probabiliter dubitetur de eius auctoritate.

27 **¶** Utrū contract⁹ init⁹ cū excoī- cato teneat de iur? R. o. s̄z Ray. Si contrahens non obliget se ad communicandū cū excom- mūicato s̄z peccet nūc commu- nicādo i p̄tractu tñ tenet p̄trac- tus ut si qs v̄dat et tradat rez excommūicato et statī p̄ciūz re- cipiat. Si v̄o obligz se ad com- municandū cum excommu- nicato in casu non concessio n̄ tenet contractus: v̄t si promit- tet vel etiā iuret q vendet ei aliquid aut locabit. Et vide supra excoīmūicatio primo circa fi. s̄. Utrum excommu- nicatus obliget.

28 **¶** Quid si teneor iuramento a- licui solvere in certo termino et ille interiz excommunicatur Respondeo secundū Raymū dum. Non debeo solvere. is. q. stione sexta nos sanctorum. s̄z debeo deponere in eade sacra. et sic v̄tiliter agetur eius nego- ciū: v̄t p hoc citi⁹ v̄ciat ad sa-
D 4

refractoribus. Si tamē verius vi-
detur q̄ Inno. dicit sic. Si q̄s
cū iuramento promisit aliqd da-
re excōicato. cōsulim⁹ ei q̄ det
Nam ⁊ seruiens tenet seruire
ei ut promisit. xi. q. 3. qm̄ mltos

29 **¶** Quid si quis recipiat mutu-
um ab excōicato. nūqd tenebi-
tur reddē i termino durante. ad
huc excōicatione. vel si pducit
aliqd ab eo pro p̄cio reddēdo
tpe excōicationis ⁊ huiusmodi?
R. o. f. Hosti. Qui cōtrahit cū
excōicato obligatur ei quo ad
naturale obligationē ex qua si
solutū sit non pōt repeti. s. non
quo ad civilem obligationem
ex qua actio nascit⁹ ⁊ pōt peti.
⁊ ideo non debet ei reddere ni-
si post absolutionem.

30 **¶** An possit aliqd recipi ab ex-
coicatis? R. o. fm̄ Guil. Orato-
res pegrini. viatores. ⁊ similes
i necessitate pstituti recipe pos-
sunt. ⁊ dicit h̄ orator q̄ locū ali-
quē causa orationis vilitat Id
Inno. ⁊ Hosti. Hoc ipm̄ tactū
est. a. s. 3.

31 **¶** Atz excōicatus possit aliqd
dari? R. o. fm̄ Guil. Pōt cā hu-
manitat⁹ ⁊ i sustentationē. s. qm̄
indigēt. Nec expectāda ē vltia
necessitas. Et etiā si excōicatus
petit hospitium nō tenet aliquis
expectā donec ab alijs omni-
b⁹ sit repul⁹. Et hoc intelligo

solū quo ad necia vite vt alimē-
ta. vestes ⁊ hospitium. Sec⁹ si pe-
tat alia vtēsilia vt securiz fossa-
riū ⁊ h̄. i. xi. q. 3. qm̄ multos.

32 **¶** Quid de illo qui amico suo
excōicato veniēte comedē ad
domū suā dimittit ei domū et
claves. vel pmittit eū comedere
separim: nūquid intelligitur
pncipe excōicato? R. o. f. Guil.
Si hoc facit i fraudē vt sic euz
nō offēdat s. favorē eius acqui-
rat icurrit minore excōicatio-
nē. Si aut facit forte q̄a timet
ne ille viz iferat nō incurrit. Si
vero facit q̄ putat eū indigere
hospitio vel alimētis pōt cum
causa hūanitatis recipe facta
de hoc protestatione.

33 **¶** S. nūquid ab vxore vel fa-
milia excōicati possum⁹ aliqd
recipe? R. o. fm̄ Guil. De bonis
proprijs vxoris vel familiaris
si noie suo dederit recipe possu-
m⁹. nō aut de bonis cōmibus
aut de his q̄ datur noie mariti
aut dñi ⁊ suo fil. nisi forte a ma-
rito cōcessū esset vxōi q̄ suo pro-
prio noie posset dare. Nō tam
oportet multū iformare ⁊ isti-
tuere talē vxorē aut familiam
q̄ debet ⁊ hoc propter notam
cupiditatis euadendā.

34 **¶** Quid si hospitatus i aliqua
domo ad mēlā ⁊ supueiat ⁊ in-
gerat se excōicat⁹ nūqd teneor

surgere: & o. fm Buil. Si ē pu-
blice excōicat⁹: surgere teneor
nō obstatē quocūq; scandalo.
Si vero est occultū ⁊ nō possū
sine eius nota: nō teneor surgē

35 **S**z an supuente publice
excōicato ego teneor exire de
domo: & o. fm Buil. nō. Immo
etiā lz sciam aliquē publice ex
cōicatū receptū esse in aliq̃ do
mo possū ibi hospitari si tante
capacitatē sit q̃ possuz ei⁹ cōio
nem vitare. Nā lz mihi cuz ex
cōicato i eadē camēa comederē
sz nō in eadē mēsa. s̄r nec i eo
dem lecto iacere.

36 **Q**uā si ueniā iuit⁹ ad aliq̃d
festū vel cōuiuū: ⁊ inueniā ibi
aliquē excōicatū publice teneō
recedere nec debeo ibi epula
ri lz sedeat ad aliā mēsa. quia
omnes talit̃ ueniētes ad festū
vel cōuiuū simul inuicem cō
municare dicēdi sunt.

37 **N**ūquid possū recipere litte
ras excōicati uel ei mittere siue
etiā nuncios uel neciā: & o. fm
Buil. Sic nō. Dugl. nullū eoz
licet nisi in cāu in quo lz ei loq
Lū tamē scribit nō est salutan
dus sed loco salutatiōis solz di
ci. Sz cōsiliū sanioris. vñ ⁊ qui
vbo salutā ab excōicato non
dz eū salutare. sz pōt dicef. de⁹
emēdet uos ⁊ h⁹ i. Qui aut mu
nus ab eo sciēf recipit lz non

liceat. tñ non tenet reddere: lz
iducēdus est q̃ i pios vñ puer
tar: vel etiā q̃ bñ faceret si ad
ruborē inducēdum excōicato
remitteret.

38 **Q**uid si aliq; assurgat vel f
ueretiā exhibeat excōicato aut
ei salutāti se icliet aut moueat
labia quasi re alutās cū. tamē
nihil dicat: & o. fm Buil. Nō i
currit excōicationē. pene. n. nō
sunt extendēde sz restringēde

39 **U**trū familiaritas aut pu
dor excuset picipātes excōica
to: & o. fm Buil. Dicedū q̃ si ē
familiaritas q̃ exprimit in illo
c. qm̃ multos q̃ etiā ponit h̄s.
§. 3. excusat picipātē al non.

7 **S**z ignorātia excuset: & o.
fm Buil. qñ est probabil igno
rantia fci excusat ex. de cle. ex
mi. aplice. ⁊ ex. co. significauit.
sz ignorātia iur. nō excusat nī
si illos qb⁹ licet ius ignorare.
vt pueros nōduz doli capaces
Dī aut q̃s ignorare fecit ut q̃a
nō pstat ei q̃ iste fecit tale q̃d pu
tat clicū vberauit: qz nec ipse vi
dit: nec est fama ita publica q̃
oio debeat credi. vide de hoc
i. §. 4. q. i. cipit. Sz qd si ē pu
blica nā ⁊ si ab aduersario au
diat vñ leui fama nō dz sibi de
hoc formare cōsciētā. 2. q. 5.
hoc vñ. ex. e. cū desideres. ⁊. 2.
q. i. c. i. ⁊. x. q. 3. nō solū. Jus at

dicat ignorare. **Q**puta si nesciebat qd ille quem vidit clericum verberasse esset excommunicatus. qd ignorantia ut dicitur non excusat. quomodo autem et quando ignorantia excuset a peccato habes infra ignorantia. §. 2.

Quid si sciam aliquem habitum esse excommunicatum sed actu non aduerto et dico ei? **R**.o. fm Guil. Si hoc faciam subito et non aduerto credo qd non pecco nec excommunicationem incido.

Quomodo vitandi sunt illi de quorum excommunicatione dubitatio est? **R**.o. fm Tho. in quolibet. Dubitatio de excommunicatione aliquorum aut precedit infamem iudicium. aut sequitur. Si precedit puta qd notandum est declaratum per iudicium contra seculum non sunt vitandi quousque certo iudicio terminetur. Sed si post per coram iudice definitur ad hunc ambiguum sit: magis standum est sententie iudicis. et illi vitandi sunt.

Quid si audiam ab aliquo dicente a se ipso qd sit excommunicatus nunquid teneor eum vitare. Dicendum fm Guil. Si audiam ab eo in confessione non teneor eum vitare. qd nescio si hoc sit deus et ne confessio reddat odiosa. Ita Hostiensis licet Hug. contrarium dixerit. Si autem quis ex confessione se excommunicatum dicit fm omnes eum vitare teneor so-

lum in occulto nisi esset excommunicatus publice.

Quid si audiam ab episcopo vel a liquo eius prolati seu eius prochiali sacerdote qd talis sit excommunicatus? **R**.o. fm Guil. Si aliquis predictorum dicat mihi denunciando sententiam et talis est casus de quo solent fieri excommunicationes debeo ei credere et eum vitare. Secundo si dicat mihi communem locutionem. qd non teneor credere nec eum vitare.

Quid si prolati sacerdos prochialis dicat mihi qd vidit prochianum suum aliquid facere propter quod incidit in excommunicationem. non autem est publicum. nunquid teneor eum vitare? **R**.o. fm Guil. Siue credamus siue non: non teneor eum vitare nec in publico nec in occulto quatenus ad vitandum periculum maioris excommunicationis. et multo minus si dicat mihi aliter. tamen si credamus non debeo me ingerere coniuncti illi si possum sine scandalo et hoc ne dicitur illi magis peccandi dum mihi se comunicat.

Sed quid si est publica fama vel audio a fide dignis aliquem esse publice excommunicatum? **R**.o. fm Ray. Si publica fama est qd ipse sit excommunicatus publice. vel qd notorie fecit aliquid propter quod incidit in maiorem excommunicationem: teneor eum vitare. Si vero si audio a fide dignis qd eum audierunt denunciari. vel

q̄ viderunt eū notorie fecisse a
liqd ex quo icidit i excoīcatio
nem teneor iquirere vitatē. et
interim eū vitare ⁊ i publico ⁊
in occulto donec certificat⁹ fue
rim.

47 **Q**ui si parisi⁹ audiui aliquē
publicari quez postea inuenio
Bononie vbi de hoc nihil scīf
h̄o. fm Guil. dieūt quidā q̄ te
neor eū vitare vbiqz. Dōt tñ
benigni⁹ dici q̄ si possū facile
probare excoīcationē. vt qz ha
deo testes vel istra teneor vita
re aliter non nisi in illa dioce
si. ar. extra. ma. ac. pos. cum in
tua.

78 **Q**uid si audiui aliquē excoī
cari vel vidi icidere i excoīcatō
nē. postea nō vidi nisi p⁹ annū
mūqd teneor eū vitare. h̄o. fm
Guil. Si hō est talis q̄ credat
timor⁹ ⁊ g tūc seruabat excoī
cationē ⁊ modo nō seruat: possū
credere eū absolutū. ar. et. de
offi. ordi ex pte. Si vō non est
talis debeo eū vitare. si occul
tum est occulte. si manifestum
publice.

79 **Q**uid si sacerdos videat ali
que qm̄ missa dicit audire eam
stādo ex. ⁊ nolentē itrare: nun
qd debz psumere eū excoīcatū
⁊ sic eū vitare. h̄o. fm Guil. Nō
est causa sufficiens q̄re debeat
talem reputare excoīcatum vl

interdictum: Si tamē est pro
prius sacerdos qui tenetur co
gnoscere vultū pēoris sui dē
inquirere ab eo. ⁊ ei ut melius
potest consulere.

Utrū p̄dicatores possint pas
sim excoīcatis p̄cipare. h̄o fm
Guil. Elmas quidē possūt ac
cipere tēpore ⁊ occasiōe p̄dica
tōnis vel cōfessionis: ut h̄. sup
§. 3. dictū est etia3 si aliūde pos
sint sibi p̄videre fm quoidaz
qz ut ibi dicit Hosti. illa cōsti
tutio ē. eo. cū uolūtate. specia
liter p̄p̄t p̄dicantes facta fu
it. Nā tēpore necessitatis etia3
sine causa p̄dicationis vel con
fessionis p̄nt recipere. xi. q. 3.
qm̄ multos. S3 p̄t causā ne
cessitatis ⁊ p̄ter nūc dcās cās
p̄dicationis ⁊ confessionis nō
debēt recipere ab excoīcatis
⁊ similib⁹. di. 90. oblationes. ⁊
c. eorum. 17. q. 4. mīroz. Lō.
Ber. Tūius tamen videtur se
cundum Inno. i. q̄ occasione
predicationis si aliūde sibi pro
videre possunt non possint ab
excommunicatis recipere. Ad
eandem quoqz mensam non
debent comedere secundū
vtrosqz. Quod ⁊ si p̄dicato
res non proficiant q̄3 diū tamē
sperant probabiliter de profi
ciendo recipere possunt. ut. ff.
de negociis gestis: sed an vltro

51 **A**ltio notandū q̄ cui cōica
m^o viuo cōicare debem⁹ 7 mor
tuo. ex. de sepul ex pte. 2. nisi p^o
mōtē appareat q̄re ei i vita cōi
candum nō erat. puta si p^o mor
tez p̄uincat de heresi. 24. q. 2.
sane. 2. et p̄ter casū de torneamē
to. de quo vide. i. torneamētū.
§. 3. Itē notandū est p̄tra cui n̄
cōicam⁹ viuo nec mortuo cōi
cat debem⁹ ex. de sepul. sacr.
Hoc similiter nisi appareat q̄
re ei i vita cōicādū fuiss⁹. ex. e.
a nob. 2. 7 ex. de sepul. prochiāo.

Excommunicatio

7. de minori ex cōicatioe
Nec ex cōicatio est q̄ sepat a sa
cris p̄cipiēdis q̄ quidē quo ad
deū p̄tingit q̄ cito p̄ccm mōta
le p̄mittit. xi. q. 3. audi. Nā tal
eucharistia 7 cetera sacra recipit
i iui dānationē ex. de cohabi.
cle. 7 mu. c. si. S3 quo ad eccle
siā ifligit minor ex cōicatio ip̄o
iure 7 prohibet sacra. p̄rio. qui
dē 7 p̄ncipalit̄ cū cōicat q̄s ex
cōicato: vt tractatū ē i p̄orio
c. 3. ex cōicatio. 6. 2. cū q̄s sacri
legiū cōmittit. i. 7. q. 4. m̄rō.
3. cū quis est notori⁹ fornicā
tor. ex. d. cobra. cle. 7 mu. c. v̄ra.
4. cū q̄s est simoniac⁹ ex. de
lino tāta. 5. cū q̄s recipit ec
clesiā de manu laici. i. 6. q. 17. si
q̄s deiceps. ar. ad idē ex d. elec.

quisq̄s. 6. fm quosdā q̄n quis
i bello iusto seu p̄tra christia
nos exercet a tē balistrarioz
seu sagittarioz: ex. de sagit. ar
tē. 7. in dissidētib⁹ 7 pauperū
opp̄sitorib⁹. manifesti. raptorib⁹
bus publicis vsurariis meretri
cib⁹ q̄ large dicunt ex cōicati.
in q̄tū oblationes eoz ad alta
re nō recipiunt. 8. in illis qui
b⁹ negat ecclesiastica sepulcra
vt q̄ moritur i torneamēto. q̄
nō sepelīt in cimiterio etiam si
penituerit. vide i. torneamētū
§. 3. Et idem posset dici de eo q̄
nō confitet̄ semel in āno. extra
de ve pe. omnis. 9. in quolibz
notorio p̄ctore. d. i. 88. neq̄ et.
di. 95. illud. i. 3. q. i. pro obcūti
bus. de conse. di. 2. pro dilectō
ne. Omnes casus p̄dictos pōt
Ray. 7 Inno. 7 simili⁹ cōcōdāt
q̄ in p̄dictis casib⁹ absolui pōt
glibz a proprio sacēdote. Nec
obstat etiā si ip̄e sacerdos sit ex
cōicat⁹ minori ex cōicatione
extra eodem duobus. Non au
tem potest qui absolui ab alie
no extra eodem nuper. Et dī
co propriū secundū Hosti.
i. oēm qui potest illum a pec
cato absolueret: Idem Tho. m.
4. di. 18. Infligi etiam potest
minor ex cōmunicatio ab ep̄o
et etiam a quocumq̄ iudice ec
clesiastico. i. inferiori. extra de of

fi. or. cū ab ecclia. et hoc siue
pro contumacia: ut. 5. q. 2. pre/
senti. 7. xi. q. 3. audi. siue etiam
pro alijs cl'pis. Item siue sim/
pl'r ut de pe. di. i. i actione siue
ad t'ps. 86. di. t'ata.

2 **Q**uis est effectus minoris ex/
cōicationis? R' deo principal'
effectus est q' talis remouet a
perceptōe sacroz. 7 si se imisce
at mortaliter peccat. nō tamē i
currit irregularitatē etiam si
celebrat. Peccat ēt conferen/
do sacra: sed ab eo collata non
carent v'tuū effectū: nec probi
betur eligere. nec ea que rōne
iurisdictionis sibi ppetūt exēce/
re. Si tñ talis scienter electus
fuerit. erit eius electio irritan
da. ex de cle. ex. mī. si celebrat.

3 **U**tr' excōicat' minori pos/
sit intrare ecclesiā? R' s'z Ray.
Nō v' intrādo peccare. q' nō ē
remotus nisi a sacris. unde et
forsitan pōt intrare ad horas et
dicē cū alijs: dū tñ nō ad missā
aut si ad missā nō ad osculū pa/
cis qd est quasi loco cōionis a
q' sine dubio sepatus est. ex de
cle. ex. mī. si celebrat. Excōica
tionis absolutio vide supra ab
solutio. 5.

Exculatio. Que excu/
liant a' cl'pa
siue a pena habentur. infra pe
na primo. §. 2.

Exemptus. **Q**ui di/
cūt se exē
ptos 7 allegant privilegia req/
siti ab ordinarijs ostendē tene/
tur. 7 etiam tradere transcrip/
ta articulorum de quibus fue/
rit controuersia. Qd si ad exēp/
tionem allegant solam prescri/
ptionem debent de hoc facerē
fidem. Si uero allegant uerū/
qz: tunc si privilegiū ad plenū
non sufficiat. sed tamen cāz p/
beat prescribendi tenentur pe/
scriptionem probare. Et pro/
batione pendente non turben/
tur: Quod si non allegant 7 ex/
hibent tale privilegium q' cau/
sā prescribendi prebeat. Dio/
cesani vtantur iure suo. extra d'
priui. cū persone li. 6.

Exempta ecclesia 7 mona/
chi vel canonici vel conuersi 7
perpetuo oblati intelliguntur
exempti. Non autem presbyte/
ri qui parrochianorum curas
habet quo ad ea que ad ipsam
curam pertinent nec ipsi par/
rochiani. extra de priui. per ex/
ceptionem. li. 6.

Si extimantur canonici ali/
cuius ecclesie non propter hoc
sūt exempti clerici: sed bñ ecō/
uerso. sed ipsa ecclesia non est
propter hoc exempta. extra d'
priui. per exemptionem li. 6.

Per monasterium seu per

h^oi locum exēptum intelligi d^o
b. i. tā de ipo q³ de cimit. rio 7
dom. bus monasterij 7 theat^o
hortis 7 areis que sunt iux^o ec/
clesiam. ar. i. q. i. necia. 7. c. n^o
la. 17. q. 4. diffiniuit.

Exempti quantūcūq³ gaud^o
ant libertate: nihilominus p^ont
cōueniri corā ordinariis rōne
delicti siue p^otract^o: aut rei de q^o
p^otra eos agit: nisi delictū sit cō
mūssū in loco exēpto: vel cōtra
ctus ibi sit initus. vel ibi sit ip
sa res litigiosa. Itē n^o p^ont cōue
niri ubi domiciliū h^ont. si alibi
delinquāt vel p^otrahūt vel r. s.
ipsa existat. nec ēt p^ont diocesāi
illoz vbi domiciliū h^ont remit
tere exemptos si conueniāt ad
locū vbi deliquunt vel contra
xerunt vel res consistit. ex d^o p^o
ui. volētes. li. 6. saluis que di
cuntur in l. 8. Et hoc etiā scien
dum q^o quidā sunt privilegiati
ita q^o nec rōe delicti vel contra
ctus vel rei possunt conueniri:
ut predicatorēs minores et ci
stercienses.

Exēpti nō p^ont p^ostruere ora
toria vel capellas i locis n^o exē
ptis sine l^onia diocesanoz nec i
sic constructis nec t^op^oe interdi
cti in casib^o n^o expressis celebra
re vel facē celebrari. aliter p^o
ordinarios cōpescātur. Et si pp^o
hoc conseruatores eoz ferret

finias contra ordinarios nō va
lent ex de priui. auctoritate li.
6. In locis ēt exēptis non p^ont
exempti predicta facere nisi d^o
l^onia vel privilegio. vt in dicto
.c. auctoritate.

Exempti non debent assue
re lites suoz hominū. et cen^o uis
lum. extra de priui. auctori
te. li. 6.

Legatus de latere fz Ber.
b^on^o potest cognoscere de cāis p^o
tra exemptos. q^o p^o privilegiū
eximūtur a potestate ep^oz: et
h^oi. sed non pape vel legatorū
eius. Sec^o t^on^o de aliis legatis.
Notant^o hec de offi. lega q^o trās
lationē.

Monasteria monialium eti
am si sunt exempta debent sin
gulis annis per ordinarios vi
sitari. ut in cle. attendentes de
sta. mo.

Exorcismus. vide su
pra ca/
thecismus.

Expositus. Si p^or vel
ali^o eo sci
ente v^oratū h^ontē filiū vel p^or
n^o libertū vel d^ons seruū infan
tem vel aliquē p^odictoz langu
dū cuiuscūq³ etati exposuerit
vel si alicui eoz alimēta impie
negari p^oigerit fili^o hoc ip^o a
patria p^oate liberatus est 7 lib
tus fit ingenu^o. 7 seruus liber.

Isti quoq; q hos suscipiūt. nō
possūt pp hoc in eoz perionis
ius aliquod vendicare ex eodē
c. vnico. Quid autem sit patro
nus libertus vel ingenuus ha
bes. infra libertus. §. i.

Extrema unctio.

De ea dicitur. infra unctio ex
trema.

Hilsum. Quere. i. mē
datum. De
falsarijs vero litteraz papaliū
uide s̄ excoicatio. 3.

Fama. Quāvis princi
paliter sit curā
dum de bona uita: nihilomin⁹
q̄ntū quis pōt carare dz de bo
na fama. ⁊ ne proximi de eo
scandalizētur. Nec hñt mltuz
plene. xi. q. 3. inter verba. ⁊. i.
scandalū. §. si. Fama quō resti
tuenda sit ab eo qui aliquem i
famauit habetur supra detrac
tio. §. penul.

Familia. Quō pat fa
milia debz
regere ⁊ corrigere familiaz su
am. §. o fm guil. Sicut ipse te
net filijs et familie in educati
one corporali: sic et in discipli
na morum. unde hoc n̄ suans
⁊ fidelitatem naturalem dese
rit: et est deterior in fidelibus
qui licet non sint sub lege gra
tie: tamen seruant illud in stin

ctu legis nature vñ. i. ad Thi
mo. §. Si quis suoz maxie do
mesticoz curā nō hēt: fidē ne
gavit et est infideli deterior di
stin. 47. §. necesse est. ⁊. c. qn
tūlibet.

Quid si dominus facit suos
iurare q̄ dicent ei. si quem vid
rint sciverint vel audierint sur
ripuisse aliquid de rebus suis.
§. o secunduz guil. Credo sine
preiudicio distinguendum. qz
si iste dñs probabiliter hñ tru
culentus ⁊ ferus: non tenet ser
uare. quia illicitū fuit qd iura
tū est. Si at̄ credit ⁊ habet mā
suetus ⁊ non nili rationabilitez
processurus: distingue. quia si
res tales s̄ q̄ pertineāt ad cu
stodiam illius qui iurauit ser
uari debet. puta si qs videt fu
rē asportatē res q̄ ei⁹ custodie
comēdate sūt potest prosequi
res furtiuas. al̄ tenetur dānuz
restituere. Si at̄ nō tenetur ad
custodiam illarum rerum: tūc
si pōt probat̄ tenet̄ reuelat̄. Si
vō n̄ pōt probare n̄ dz reuelat̄
nili talib⁹ p̄sōis q̄ pñt prodesse
et n̄ obcē. Et si alio mō iurauit
nō fuit licitū iuramētū nec ob
ligatoriū. Sile ē hñ s̄ correc
tio. ⁊. §. 5. ⁊ sequenti. ⁊ supra cri
men. §. 3. Quod in ordinādo re
quiritur q̄ bñ pñt familie sue
habes. i. ordinandus. §. i.

Femina nō pōt recipere
characterē ali
cuius ordiis cōicalis ipediente
sexu. nec ē actū ali. m^o ordiis
exercere. 23. di. sacratas. nec p
dicare seu publice docē. di. 23.
mulier. 33. q. 5. mulierē. Item
nō pōt iudicare super cāis spū
alibus. Super tpalibus vō ubi
est consuetudo potest. extra d
arbi. dilecti.

2 **F**emie qzūcūqz deo sacra
te vāsa et pallas iācras aut ue
stes quibus dñō mīstratur pti
gere n̄ debēt. vel incēluz circa
altare deferre. di. 23. sacratas
et de p̄se. di. i. uestimēta. Femi.
na quō et qñ possit eē testis. vi
de. i. testis. p̄so. §. 3. Femie nō
pnt ad iudiciū trahi psonalit i
vlla cā q iur n̄ exprimit. s̄z nec
religiose et si consentiant vide
i. iudiciū. §. 5. et. 6. et. i. test. pri
mo. §. 3. De clausura monialiū
et q nō litigent nisi per procura
tores vide. i. monialis. De mī
tris q nō pnt femi. et abbatisse
vide s̄ abbatissa. De ornatu q
qz seculariū mulierum habes
infra ornatus.

Ferie dicunt qñ foerie
eo q pr. stan̄ va
cationē ab his que in foro. s. iud
diciali agi consueverunt. vñ di
cuntur ferie qñ festiue.

2 **F**eriaz quedam sūt tempo

rance. quedā repētine: quedā
solēnes. Temporance sūt que
dantur pro fructibus colligen
dis et sunt duoz mensium gra
tia mensium et vindemiarum
Et secundum diuersas regio
nes citius aut tardius indicūt
et precomizant. ff. eo. p̄sides et
de offi. procon. si in aliquē. In
his nō pōt fieri processus nudi
cialis nisi de assensu partium.
et eo. conquestus in fi. Repēti
ne vero ferie sunt qñ impator
incidit pp victoriam quam fe
cit. vel qz vxorem duxit vel ei
filius natus est. et h^oi. Et dicū
tur repentine qz repente seu su
bito indicunt. Et nullus p̄e
principem eas indicere potest
L. de fer. l. a nullo.

3 **F**erie vō solēnes seu festiue
sunt quedam precipue solēni
tes. s. Natalis dñi. sancti Ste
phani. sancti Joannis euange
liste. sanctorum Innocentiu.
sancti Siluestri. circūcisionis
epiphaniarum. et septem dies
dominice passionis et resurrec
tionis cum septem sequentib⁹
rogationes etiam tribus die
bus. ascensio domini. p̄tecco
stes cum duobus qui sequunt
festiuitates omnes virgines
gloriose. natiuitas Joānis bap
tiste. et apostolorum. sancti Lau
rentij. dedicationis beati Adi

chaelis. oīum sanctorū. sancti
Martini ac diebus dñicis ⁊ il
le festiuitates quas singuli epi
in suis diocēlib⁹ cū p̄p̄o ⁊ cle
ro duxerint solēniter celebra
das de p̄ie. di. 3. pronūtiādū. ⁊
et eo. p̄q̄st⁹. Itē statuit. Euse
bi⁹ q̄ festū inuētōis scē crucis
q̄nto nonas maij solēniter cele
brēt. de cōic. di. 3. crucis. Itē
festū de corpe christi: vt i cle. si
dñm de reli. ⁊ vene. sanc. ⁊ nō
h̄ q̄ int̄ p̄dictos dies sūt q̄dam
g de scō n̄ festā q̄stū ad cessa
tionē ab opib⁹: i3 vidēt aroga
ri per p̄trariā p̄iuetudinē q̄ in
eis h3 locū: cū n̄ ita sint de pre
cepto dei sic est dñica ⁊ maior
res illa. Itē at̄ dies sūt tres di
es rogationū. Quidā et̄ n̄ fuāt
oēs septē dies passiōis ⁊ et̄ p̄
totā octauā pasce. Sunt et̄ alia
festa p̄ consuetudinē introduc
ta totius ecclesie sicut sācti Ni
colai. ⁊ forte alia. De die dñi
co spāl̄ ⁊ quid et̄ agendū in fe
stis hēs s̄ dñica dies. ⁊. i. 3. 8. ⁊
se. De festo conceptionis bea
te Marie v̄ginis dicēdum fm
Tho. in. 3. p̄re. q. 27. q̄ lic3 ro
mana ecclesia ip̄z nō celebret to
lerat tñ p̄iuetudinē aliq̄z eccl̄i
az illud festū celebrariū. Unde
celebritas nō ē totalit̄ reprobā
da. Sed nec gg hoc q̄ festū cō

ceptōis celebrat̄ dat̄ intelligi
q̄ in sua p̄ceptōe fuerit scā. sed
q̄ quo t̄p̄e fuit scificata ignora
tur. celebrat̄ festū scificatōis
ei⁹ potius q̄z. conceptionis in
die conceptionis ipsius.

De faciēdo festū trinitat̄ 4
suetudo tenēda est extra. e. qm̄
Hodie tñ ex mādato Joannis
pape. 22. fit p̄ v̄l. m̄ ecclesiāz

Itē nota q̄ festa aploz enā
gelistaz. ⁊. 4. doctoꝝ p̄cipa
liū. debēt s̄b duplici offō p̄ vni
uersas ecclesiāz solēniter celebra
ri. et̄ de reli. ⁊ vene. san. glori
osus li. 6.

Qd̄ debem⁹ festū incipe? Re
spōdeo. Quātū ad feriatiōem
a vesp̄a in vesp̄a et̄ eo. omēs
Et intellige vesp̄a. i. sero. Ta
mē festoz incipiū ⁊ finis iux̄ eoz
q̄litate ⁊ diuersaz regionū cō
suetudines seruari d3. ⁊ sic ma
gnitudo ip̄oz exigit p̄i⁹ incipe
⁊ tardius terminari. et̄. e. qm̄.

In quibus abstinendū sit i fe
stis? R̄o. Al̄t hoies melius pos
sint vacare diuinis debent ab
stinē ab oī ope seruili. i. non so
lū a peccatis: sed et̄ a mechani
cis ⁊ agriculturā ⁊ h̄i: ut nec
mercātū fiat: nec placitūz nec
aliquis ad penā iudicet̄: v̄l ad
mortē: nec iuramēta fiant nisi
pro pace. Hoc tñ. s̄. abstinere

Q

iuramentis et si honestum sit non
est necessarium. Et quod a predictis
abstinendum sit habetur de pie. di. 3. no
gationes. et ex. e. oēs. 15. q. 4.
c. 1. 2. 7. 3. Et nota quod his diebus
processus iudicari non tenet et
si fiat de consensu prius nisi ne
cessitas urgeat vel pietas suad
at puta si esset causa debilius personarum
et eo conquestus. Et multo
minus dicitur quis his diebus facere aliquid
quod de se est peccatum: quia
magis peccat in festo quam in aliis
diebus.

Quid agendum aut quid lice
at in festis? Respondeo debet quis inten
dere magis divinis: ut hymnis:
psalmis et canticis spiritualibus de
psal. di. 3. ieiunia. Item predicationibus
virtutibus et regularibus
disciplinis. et de vi. et ho. cle.
cum de coreim. extra de sta. mo.
cum ad monasterium. §. 3. Licet et
docere talia verbo vel scripto in
festis. Nam et in sabbato circū
cisio fiebat et sacrificia. sicut ut po
nit Thom. 2a 2e. q. 122. non pro
hibet quis facere opera que pertinent
ad providentiam neciorum tam sibi quam
proximis: sicut servando personas
vel res seu quodcumque aliud dam
num vitando. Math. 12. Quis ex
vobis homo qui habuerit unam ovem et ce
ciderit sabbato in foveam: nonne
tenebit et levabit eam. Immo et
etiam pro necessitate bellare. unde

et machabei in sabbato pugnan
tes excusant. 23. q. 8. si nulla
Item secundum guil. si iacētibus segeti
bus in agro aut semis in prato
immineat tempestas possunt inde remo
veri. Item non credunt peccare
mortaliter carnifices et pincer
ne qui preparant victualia ut sequen
ti die vendant si prius non poterant
comode preparare aut prepa
rata servare

Sed quid de his qui appel
luntur a dominis ut operentur in festis
Respondeo secundum guil. Si iusto metu idu
cti hoc faciunt videntur propter ne
cessitatem excusari. aliter non tenentur
obedire nisi in licitis et honestis.

Quid de his qui debentes
dominis vecturam bladorum afferunt in
diebus festis? Respondeo secundum guil. Non
excusantur nisi alia necessitas
ad hoc eos compellat. Vectores
tam mercium et alimentorum aut persona
rum ad loca remota cum aliter non pos
sint sine gravi incommodo credo ex
cusari. et similiter de viatoribus
et cursoribus.

Nam in festis liceat scribere?
Respondeo secundum guil. Non licet scribere in ali
quo grandi. ut de eterno in quod
ternum: sed scholaribus lectiones
suas notare et sermones. et in le
ctionibus libros corrigere. Non au
tem licet circa predicta locare ope
ras suas et pro precio facere. sed
tamen spiritualia et sine precio.

12. **Q**uid de barberijs et minu-
toribus et feratoribus equorum?
R. o. fm. guil. Si in festis h. fa-
ciunt principaliter pro necessitate
eorum quibus serviunt. credo quod possunt
exculari. Secundo si propter cupi-
ditatem lucri. Sed et illi qui de ta-
libus requirunt eos exculantur
si aliter non poterant sibi commode
providere. alioquin non exculantur.

13. **S**ed quid de molendinis? Re-
spond. o. fm. guil. In molendi-
nis ad ventum vel ad aquam que
absque magna opera hominis exercetur.
credo servanda consuetudinem
regionis non prohibita a prelatibus.
Molendina vero cum iumentis de-
bent quiescere. Nam et iumenta vaca-
re iussa sunt sabbato. Exo. 20.

14. **Q**uid de euntibus ad mercata
que fiunt in festis? R. o. fm. Guil.
Si aliquis hoc faciat non consu-
etudinarie sed pro sua necessitate:
non credo quod peccet mortaliter. se-
cundo si consuetudinarie seu lucrandi
cupiditate. et maxime subtrahen-
do se a divinis: aut et si huiusmodi mer-
cata prohibita sunt a prelatibus illi-
us loci siue forsan excoicata.
Mercata tamen que ex quadam necessitate
fiunt de victualibus et necessariis
ad diem aliquem non credo illicita
esse. quoniam tamen pro hoc non subtrahant
se a divino officio.

15. **Q**uid de illis qui in diebus festivis

pro ceteris tamen arant agros pau-
perum vel faciunt opera eorum? R. o. fm.
guil. non credo quod dominicis diebus.
aut maioribus solennitatibus liceat.
De minoribus autem festis sic. i. et ante
octavas pasce. et post pascha credo
quod liceat secundum consuetudinem regionis.
Ad hoc autem quod licite fiunt: oportet quod pro
ista non subtrahant se a divinis. et quod
taliter non faciant pro affectione car-
nali aut spe reuerentiationis: sed
pro deo et quod paupertas illius hoc
exigere videatur.

Si liceat operari circa edi-
ficationem ecclesiarum et huiusmodi? R. o. fm.
guil. Credo quod liceat precipue
ad opus ministrorum pauperum qui non
habent redditus sibi sufficientes. ita tamen
quod huiusmodi labor non sit usque ad ultimam
satisfactionem vel ne pro hoc
dimittat missam et huiusmodi divina.

Utrum post celebrationes
divinorum in festis audita mis-
sa liceat operari? R. o. secundum
Guil. Non licet non tamen pro-
pter quodlibet modicum opus
peccatur mortaliter: ut in vinea
vel agro purget quis aliquod
modicum quod restabat per in-
curiam aut reperet fracturas
in sepe et huiusmodi. De his qui in fe-
stis faciunt festa et huiusmodi
vana. vide. i. negociacio. 5. 8. et
de choreis. i. choreis. 5. 2. De die
dominica. s. dominica.

Feudum est concessio rei immobilis scā pro homagio. ē d lūmo .c. ex diligēti. Et aliud quidē ē pñū. s. q a pñe vel a quocūqz de supiorib⁹ est acqñitū. Aliud maternū. s. q per feminā acqñitū est. Itē feudoz aliud est pñitō nale. s. qd dat ad certū seruitiū seu cōditionē. Aliud est n pñitō nale. Itē qdā est ppetuū. i. qd trāit ad hēdes. qdā nō. Et sciēdū ē q sūt qdā incorporalia q qñqz dāt loco feudi ut guar⁹ dia ⁊ castaldia.

2. **R**es immobilis ecclie d nouo nō pōt dari i feudū. Nā ⁊ plati hoc iurāt. Sz res q erāt prius feudales pñi itez iuseudari puta si vassall⁹ pp aliquā cām perdat feudū vel moriat poterit p latus cōcedere filio eius vassalteri. ex de feudis ex parte.

3. **Q**uō acqñit feudū? 1.º fm Hosti. qdrupli. prio mō per iuestiturā: puta cū aliqs tradit alicui possessionē rei immobilis cōporaliē. vel cū hasta: vel cū baculo: aut aliquo tali a dño qui dicit se pp hoc iuestire. 2.º acqñit p id qd loco iuestitur hñ ut cū dñs dicit alicui. Uade i possessionē illi⁹ feudi ⁊ teneas pro feudo. 3.º acqñit pñscripōe: ut li. 30. ānis tēit. feudū ⁊ dño fruiunt l⁹ iuestit⁹ n fuerit. 4.º ac

qñit p successionē nō qdē et reitamēto: sz poti⁹ ab intestato. Nec. n. val⁹ aliq ordiatio dei cti i feudo scā. nā at h⁹ i successiōis talē ē q ascēdētes n succēdāt i feudo: puta pñ filio. Descēdētes vō sic. ⁊ prio qdē fili⁹ pñi ⁊ n filia. Itē nepos ex filio ⁊ nō nept⁹. ⁊ sic vñqz i infinitū. postea vō succēdūt collatiales Sz isti de cōsuetudie iperij nō succēdūt: sz sol⁹ fili⁹: q⁹ deficiēte reuertit feudū ad ipatores ⁊ pñt cui vult.

Sz nūqd filia succēdit i feudū? 1.º fm Hosti. Nō nisi de pacto vñ qñqz pñitōe feudi. vñ nisi filia p⁹ mortē pñis redēmēt feudū a dño. aut dñs iuestierit eā de bñficio pñi pp pñl amorē: ut i cōstōe Frederici quēadmodū feudū ad filiā pñet. c. 1.

Sz p quē pōt fieri iuestitura feudi? 1.º fm Hosti. siēi pōt tā a femia qz a māscolo ēt miorē. 2.º ānis si feudū sit vetus. si vō sit nouū n pōt a miorē fieri nisi sit pubes ⁊ inrauerit⁹ puenire. Inuestiri at pōt qñqz ēt ser u⁹: nisi dñs ignorauēit eū suū. Pōt ēt qs iuestire ⁊ iuestiri tā p se qz p aliū ut p procuratorē

In feudatari⁹ hēat pñstā iuramētū ⁊ qñle? 1.º fm Hosti. In oī feudo statī facta iuestitura i qñt iuramētū fidelitatis: mñ

et pacto remissū sit. Et h3 fieri
his v3bis et similib3. Ego talis
iuro ad sacra dei euangelia q
ad hinc i antea ero fidelis tali
sicut d3 esse vassal3 dñi: nec id
qd mibi sub noie fidelitatis cō
miserit pandā ali3 ad ei3 detri-
mentum me sciēte. Et hoc sus-
ficit. Et nota q vassall3 obliga-
tur dñi sūm q conuētū est. et h3
q feudi natura et cā regiōis ipi
us vel vicinaz psuetudo requi-
rit. quib3 deficiētib3 possit uti
iure scripto. Cōmunē aut obli-
gat vassall3 dñi in plurib3. pri-
mo nescit ei i aliqd dānum de
cōpe suo s3 vitabit et ipediat. 2º
ne id qd dñs facere itēdit et fa-
cile pōt fieri reddat ei difficile
vel impossibile. s. latēte ptra pro-
curādo. 3º ne revelet secretum
suū alicui maxie q possit obeē
similiē nec illa p que min3 tur3
fieret. 4º ne sit cōtra ei3 iustī-
ciā vel honestatē. s. ipediendo.
dehonestādo filiā vel vxorem
maculādo ei3 famā dicto facto
vel cōfessu. 5º ne aliqd dānū itē
poralib3 ei faciat vel utilitate3
ipediat. 6º ut fidelit3 ei pbeat
psiliū quo ad v3buz et auxiliū
s. de reb3 et psona sua. Proban-
tur hec i li. feudoz de forma fi-
delitatis. c. i. et 22. q. 5. de fōma
ex. de iureiur. ego. Itē licet va-
sallus nō debeat esse pro alijs

ptra dñm suū et de postu. c. si
tñ pro se et suis hoib3 pōt petē
et defendere ius suū. ar. ex. de iu-
reiur. petitio. Et notāduz q in
pdictis oib3 dñs d3 fidei suo
vicē reddere. vt. i. §. 7. dñ.
¶ Quib3 ex cāis amittit3 feudū
820. h3. Dñi. pño quidē amit-
titur s3 vassall3 fuerit cleric3 vt
religiō3 q nec tales succedūt
i feudo. 23. q. 8. §. i. 2º amittit3
si heres vassalli steterit p annū
et dicit q nō petuerit a dñi in-
uestiturā feudi. similē et si ipē
vassallus post mortē dñi nō pe-
tierit ab heredib3 dñi. vt in li.
feudoz. in quib3 cāis feudum
amittit3. c. i. Et hoc verum nisi
ipē vassall3 fuerit minor annis
i 4. q. talis nō cogit fidelitatē
facere. Itē nisi sit miles. q. h3
pro ē mino annū et mēse. Itē nisi
iusta causā ipedierit. vt i li. feo-
dorū. de prohibita feudi alie p-
lorhariū. qm inter dñm. Et in-
telligit iusta cā: ut p mortē vel
capitales inimicitias vel alias
iustā absētiā. 3º amittit3 cū va-
sall3 trib3 vicib3 corā pibus et
huiusmōi requisitus fidelitatē
iurare noluerit: qzuis dñs pa-
tus sit facere inuestiturā. 4º si
vassallus infeudauerit feudum
alia lege q3 ea quā ipse habet
vel in talem vassallum qui feu-
dum seruare nō potest. 5º si va-

Vallus interfecit suū propriū
germanū vel germani filium
vel aliqd cōmūit qđ picidij no
mine p̄tineat ad hoc vt totā hē
ditatē habeat. De picidijs hēt
i. picid' a. 6° si uasall⁹ dimittit
dñz suū i p̄lio n̄ mortuū nec ad
mortem v̄lneratū. Sili^r prop̄
alias multas inḡtitudines q̄ e
numerant in li. feudoz. qbus
mōis feudū amittit. c. i. 7. 7°
si uasall⁹ scientē negauerit feu
dū vel partē aut cōditionē ei⁹.
Sec⁹. si ignorant. Qđ si ual
lus nō vult ostēdere de pte feu
di p̄sumet qđ totū teneat i feu
dū. 8° si uasall⁹ feudū alienaue
rit. 7 si quidē pro pte alieauēit
illā ptez amittit: 7 libe ad dñz
r̄uertet n̄lā p̄scriptiōe obstāte
Nec proderit uasallo si p̄factā
alienationē recupauerit feudū
ip̄m nisi ignorantē alieasset. 9°
si uasallus dñz accusauerit: aut
si testimoniū cōtra ip̄m in cā n̄
t̄m criminali sz ēt civili tulerit
l3. qđā dixerūt qđ i civili pōt. io
si uasall⁹ vocat⁹ a dño qđ secum
vadat i expeditiōe publica. pu
ta vocat⁹ ab ipatore vt secū ve
niat Romam pro suscipiēda co
rona 7 h⁹ i nō uenerit: nec aliū
pro se dño suo acceptū mī erit
vel ei stipēdia militie nō dede
rit. 7 qđ qsi prop̄ fidelitatē nō
suatā amittitur feudū nō itelli

git ip̄o iure sed p̄ infam. Si fa
alienatū fuerit ip̄o iure p̄ditur
vt Inno dic̄ hec oia Hosti. pro
bat in lū. ri. de feudis.

Quā amittit ius qđ in feudo
h3. 8° fm Hosti. Sicut uasal
lus amittit feudū prop̄ culpaz
ita dñs proprietarē feudi vt in
li. feudoz. si de feudo cōrouer
sia fuerit. c. dño amittēte. Dñs
n. uasallo d3 vicē repēdere: vt
in li. feudoz. de forma fidelita
tis. c. i. in fi. 7 si nō repēderit: m̄
rito cēsebit malefic⁹ ut est ille
qđ cōtra uasallū dep̄nsus fuerit
pfidus. 22. q. 5. de forma. 95.
di. esto subiect⁹ eē. de iureiur.
puenit. Et talis etiā priuāt iur̄
qđ h3 in uasallū. 7 feudū tran
sit ad supiorē. Nō itelligas tam̄
ip̄o iure: sz p̄ infam.

Quid si dñs moriēs plures
filios relinqt. nūquid uasallus
iurabit fidelitatē omnib⁹ 8°.
fm Hosti. Nō puto qm̄ uasall⁹
non cogitur pro vno feudo ha
re plures dños maxime in cōi
tatibus. ducatibus. marchia
tibus. qui hodie diuidi nō pos
sunt. Sed si uasallus moriens
plures filios reliquit: omnes
debēt iurare fidelitatem si feu
dum i diuisiū habēt. Sed si et
diuisione totū feudum ad unū
puenerit. ille sol⁹ iurabit.

Ut uasallus possit feudū

refutare. **R.**o. **f.**z. **D.**ost. **P.**ot. **A.**
si e uoluntate dñi. et post hoc n̄
tenebitur seruire domino. v. **p.**
tamē non debz eū offendere.
Quidā dicūt q̄ nō pōt ip̄m re/
futare iusto dño: vt. **L.** de acti.
et obli. l. sicut initio. Primū vi/
detur veri⁹ si tempore et loco d̄/
bito repudiet. alr̄ p̄tra.

¶ **U**trū filius repudiās heredi/
tate patris possit retinere feudum.
R.o. **f.**m. **D.**ost. **N.**ō s̄z aut
totū d̄z retinere aut totū i epu/
diare. nisi forte eū dñs tanq̄ d̄/
nouo bñficio uestiat agnatis
cōsentientib⁹. Agnati vō bene
possunt aliq̄d feudum retinē/
repudiata hereditate: ut in cō/
stitutione Frederici an agnatis
vel fili⁹ defuncti repudiās he/
reditatem possit feudum retie/
re. c. li. contigerit.

12 **¶** **U**trū feudū possit p̄ uasallū
legari ecclesie. **R.**o. **f.**m. **D.**ost.
Si feudū fuit de camera dñi et
ad temp⁹ datum. non pōt lega/
ri: nec etiam heres succedit i/
militer etiā ecclesie non potest
legari si de natura feudi est q̄
uasallus seruiat in propria per/
sona. Si vero sit paternū et ppe/
rium: tūc potest pro aia legari
nisi cōsuetudo repugnet.

13 **¶** **U**trū ecclesia possit recipere
in pignus feudū qd̄ laicus ab
ea tenet: ita q̄ non compentē

fract⁹ in sortem. **R.**o. **f.**z. **I**nn. **D.**
Dicunt quidā q̄ pōt: dum nō
durante pignore nō recipiat b̄/
uitium fer di. qd̄ tunc solū vez
est quādo ipsi fructus non m̄/
tū excedūt valore seruitiū alio/
quin esset cōtra mandatū dei.
et. de feudis. c. i. Vel dic̄ f̄z cū/
dum. q̄ hec deci etalis et simi/
les loquuntur quādo feudū illi
cite a laico detinetur et recipere
rari non potest.

¶ **I**des **U**trum omnes
teneant habere
fidē explicitā. **R.**o. **f.**z. **S.**ecūdu
Tho. secūda se. q. 2. Dicēduz
q̄ maiores ad quos p̄tinet ali/
os erudire tenentur habere ple/
niorē noticiā de credendis
q̄ inferiores: nihilominus ta/
men omnes tenentur fidez ha/
bere explicitam de mysterijs
christi precipue q̄ztum ad ea
que cōter in ecclesia solemniz/
antur et publice preponuntur
sicut de incarnatione passione
et huiusmodi sed alias subtiles
considerationes tenentur ali/
qui magis vel minus explicitē
credere secūdu q̄ competit
statui et officio vniuscui⁹qz.

¶ **U**trum omnes teneantur
explicitē credere trinitatem.
Respondeo secūdu Tho.
vbi supra Dicendum q̄ quia

myſteriu chriſti explicite credi
nō poteſt ſine fide trinitatis: vt
qꝛ filiꝝ dei carneꝝ aſſūpſit. ⁊ de
ſpū ſcō ꝑceptꝝ fuit: ideo poſt tē
pūſ gratie tenetꝝ qꝛlibꝝ ad expli
cite credendum myſterium
trinitatis.

Utrū ꝑfeſſio fidei ſit neces
ſaria ad ſalutē? Rō. ſm Tho. ſe
cunda ſe. q. 3. Cū confiteri fidē
ꝑtineat ad ꝑceptū affirmatiuū
ideo nō ſemp nec in quolibꝝ lo
co eſt de neceſſitate ſalutis: ſed i
aliquo loco ⁊ tpe. qñ. ſ. aliqꝛ in
terrogatꝝ de fide ſi taceret ere
deret vel nō habere fidē vñ qꝛ
fides nō eſſet vñ. vel alij ꝑꝑt
eiꝝ taciturnitatē auerterent a fi
de. Utrū cuꝝ infidelibꝝ ſit diſ
putandum de fide habes. i. in
fidelis. ſ. tertio.

Quadruplex ē
ſtatus filiorum

Alij. n. ſunt nāles ⁊ legiti
mi. vt q de vxoribꝝ ꝑcreatur
⁊ de his habet. i. legitimꝝ. Alij
nāles tñ vt filij ꝑcubie q de ſo
luto ⁊ ſoluta q vxor eſſe poſſit
nāſcunt. Alij ſunt legitimi tñ
ut adoptiui. Alij ſpurij q a ad
terio vel inceſtu. vel alijs ꝑ le
ges dānato coitu nāſcūt. Utrꝝ
filij ſfamilias poſſit facere ele
moſynaz vide d. clyna. 2. ſ. 4.
Et utrꝝ aliquō de rebꝝ ꝑris ac
cipere vel expēdē hēs. i. peculū.

Aꝑud quē filiꝝ debeat nutri
ri ſcō diuorſio? Rō. ſm Doſti.
Si filiꝝ minor ſit triēnio regu
lariꝝ vꝑꝛ eſt q debꝝ eſſe penes
māem. ſi maior penes patrem
ſed iudex examiatꝝ dꝝ apā quē
ꝑmodiꝝ moreſ. nec poſt triēni
um alendꝝ eſt apud māem etiā
expenſis ꝑris. L. ſo. ma. l. i. Si
tñ alij cōiugū eſſet infidelꝝ ⁊ ꝑu
er i minori etate dꝝ dari fideli.
nō obſtāre q idigeat māis ob
ſego. vt ꝑōit Tho i. 4. diſ. 39.

Utrꝝ malitia ꝑentꝝ noceat fi
lio. ⁊ ecōuerſio? Rō. ſz Ray. Nō
nocet quo ad deū: lꝝ noceat in
terdū quo ad penā tēporalem.
diſ. 56. nūqꝛ. ⁊. c. nāſci. 6. q. i.
ſi qꝛ. Et de hac mā hēi. i. pena
ꝑ. 3. 7. Itē malitia ꝑentꝝ iduc
ꝑſumptionē cōtra filiū. di. 56.
ſi gens āgloꝝ. ⁊ ecōtra malitia
filij iducit ꝑtra patrē.

An filij nātales aliquo mo
do ſuccedāt ꝑri? Rō. Si ꝑatꝝ hꝝ
filios alios legitimos vel nepo
tes: tūc lꝝ ei dare vel relinqꝛe
naturalibꝝ eorūqꝛ mī vñ vñ
ciā ⁊ nō vñtra. vel ſoli ꝑcubine
ſemiūciā ⁊ nō vñtra. L. de natu
ralibꝝ libe. l. matre. Si autꝝ nō
habꝝ alios filios legitime deſcē
dētes ſz habeat aſcēdētes. tūc
legitima ꝑte relicta aſcēdētibꝝ
reliquū inter naturales di
ſtribuire ꝑōt. Qñ ſi nec aſcēdē

nutri
Doffi.
regu
penes
patrem
qd que
trium
res etia
a. l. i. Si
idel et pu
ridetia
mris ob
d. l. 33.
noceat si
Ray. Nō
poccat in
poralem.
ci. 6. q. i.
f. i. i. peni
centi idoi
u. d. 16.
na malura
e.
aliquo mo
Si pat by
et el nup
et relinq
mri mri v
di patione
L. de nau
Si aut nō
gite delei
edētes rē
alcedētes
mrales in
nec alior

ientes nec descendētes hēat
tūc licet ei istituere nāles in so
lidū heredes. L. de nāli. l. auē.
l. 3. Ab itestato vō quō nātales
succedāt. vid. i. l. successio. §. p. l. t.
Debēt quoq; nāles pasci arbi
trio boni viri etiā si legitimi ex
tāt et succedāt: aut si cōiuge vi
ua alij sūt heredes et ipi p̄stāt
idē patri si opus sit. ut in dicta
quē. licet.

Quid a spariis? No. Spuri
is. i. q. ex dānato coitu sūt hz le
ges. omni p̄orū bñficio exclu
dunt. ut. L. de nāli libe. ar. l. 3.
S; tamē interest ep̄i facere q
vterq; parentū talib; liberis
necessarias bñfistret. fm q sup
petāt facultates ex. de eo q du
xit in ma. quā pol. cū h̄et. Et i
hoc miti agitur ius canonicum
qz civile. De filiis ex adulterio
vide. s. adulteriū. Item de h^oi
vide. i. de illegitim^o. De filiis
aut nutriēdis et alijs expositis
vide s. expositus. Filij exclusi
tur ab hereditate p̄ris in trib;
casib; vt. i. hereditas. §. 2. Qui
parētis cōditionē. i. libaz p̄ser
uilem sequitur filius. vide. infra
seru^o. i. §. 3.

Ragella in quib; cō
sistant et quō
sint satisfactoria habes i
fra satisfactio. §. 7. Item de his
hēs. i. pena. l. §. 5.

Fornicatio videt et
genus c
libz illiciti coit^o: et tñ spā
liter itelligitur in usu solutaz.
Stuprū vō est proprie illicita
vginum defloratio. Adulteriū
est tori alieni i. vxoris violatō
de quo etiā habes sup adulter
riū. 7. i. impedimtu. 8. §. 3. et seqn
tibus. Incest^o est cōsanguineaz
vel affiniū abul^o aut etiā scimo
nialiū. Rapt^o est cū puella vio
lēter et cōtra ei^o vel parētūz vo
luntatē educit: ut corruptaz in
vxorē habeat. 36. q. i. §. cū ego
vel etiā vt hēat in p̄cubinā. ex.
de rapto. cū cā. vide de hoc. i.
raptor. 2. P̄ref hos omnes est
peccatū p̄tra naturā. Et de gūi
tate cuiuslibz dictoz hēs. i. lu
xuria. a. p̄rio. Addūt quidā sa
crilegium de quo similiter. i.
luxuria. §. i.

Simplex fornicatio in clei
co publice tenēte concubinā in
ducit depositionē. dico si āmo
nitus nolit se corrigere. Nā tal
prio quidē monit^o dz suspēdi
a beneficiis: et si se nō correxerit
debz p̄petuo ab eis remoueri
sive sit i sacris. ex. de choa. cle.
et mu. sicut. sive nō in sacris. vt
ibiā in. c. si aut clerici. Qd si ta
le crimen sit notoriū: suspensius
est ipso iure: vt dictū est supra
clericus. 3. §. 2. Si vero sit pur

blicum ex fama tantum ita q
merito talis habeat suspitio q
scandalum generetur etia si no
appareat accusator: erit purga
tio idicēda. inq si defecerit aut
se purgare noluerit: canonice
pūietur ex. de coha. cle. 7 mu:
tua. Et talis iterim. nō debz in
officijs euitari. **U**trū aut sit au
dienda missa nel officiū clerici
fornicatoris tenendū est quod
dicitur supra clericus. 3. §. se/
cundo. Et infra ordinatus. pri
mo. §. 3.

3 **Q**ue pena clericū i sacro or
die q aliquā ducit i vxorē? Rō
Dz priuari ordie 7 bñficio ec
clesiastico. 7 mulier si erat liba
dz idigi in seruitutē ecclē. di.
3. eos q liancilla dz vēdi dñs.
8i. quidā clerici. 7 filij ide. n. ti
redigunt. in seruitutē ecclē. ie.
is. q. vlti c. multe. Itē talis cle
ricus est excoīcat⁹ ipso facto. vt s
excoīcatio. i. §. 4. v. 7. Et no
ta q qñ cleric⁹ i sacris sepe
tur ab ea quā duxit i vxorē de
bet eā abiurare. s. de cetero q
nō accedet ad eā nec comedet
nec bibit cū illa: nec in eadem
domo manebit. nec in alio lo
co nisi tam publico q mala sus
pitio esse nō possit. nec loquet
cum ea nisi corā idoneis testi
bus 7 cēta necessitate. 35. q. 6.
ab isto die extra qui cle. vlt. no.

ex litterarū tamē si clerice⁹ ha
betur suspect⁹ q forsan iuramē
tum nō seruaret nō dz exigi. 13
p sniam iterdicti vlt suspensio
nis vel alioz huiusmōi est com
pescēdus. ex. d choa. cle. 7 mu.
clericos. De mā fornicationis
pluria hēs. i. luxuria.

Fraus 7 dol⁹ ali
cui patrocinari nō debēt
30. q. i. dictū. extra d prescrip.
et tenore. fraus fit legi quādo
quod alicui prohibet vna via:
vult sibi licet p altā viā. ex. de
preui. quāto. 7 de cōcel. pben. p
stitut⁹. Ad fraudē ptinē possūt
q habentur supra dolus 7 s.
astutia.

Rigiditas quō ipe
diat mri
monii. vide. i. ipedimētū
is. quasi p totum.

Unus De expēlis fu
nens. i. here/
ditas. §. 6. 7 infra sepultura. p
mo. §. 7. 7 infra restitutio. §. 5.
Item de iniuriantibus funeri
uel moribūdo. infra sepultura
primo. §. 8.

Artum est cōtractio
ri aliene mo
bilis 7 corporalis fraudu
losa inuito domino lucrificien
di gratia siue ipsius rei siue et

usus possessionis ve. vt. ff. eo. l. i. Contractio ponit in predicā diffinitione quia sine ea nō est furtum etiam si interueniat uolūtas vel vrbū. tamē p solam voluntatē erit transgressio alīi us pcepti. s. illi. Nō pcupisces rem proximi tui. Rei aliene ponitur in diffinitione. qz in re propria nō committitur furtum. intellige nisi alius habeat in re illa aliqd ius: puta ille cui res erat pignozata vel cōmodata. ff. e. si res. §. i. sius qui rem. i. pncipio. Idem Tho. secūda secūde. q. 71. Mobilis et corporalis dicitur qz in rebz immobilibus vt in agro. vel in corporalibus vt sunt acciōes et seruitutes nō committitur furtū eo qz talia non possunt contractari. Fraudulosa dicitur. qz si aliquis credebatur rem esse suam que non erat: si erat sua credebatur qz ēt ab eo qui habebat ibi ius posset accipere non committit furtū. licet alias teneatur. Insti. de vi bono rapto. §. qz tamen. et §. se. Inuito domino. qz si ēdit dominum permissurum et subest iusta causa credendi nō tenetur. Secus si nō subest. ff. eo. is. qui rem. Et dicitur dominus inuitus etiam si videat rem auferri qzuis nō cōtradiat. ff. eo. l. pti. Si autem puta

uit facere inuito domino et tamen dominus uult furtum. qdem facit quantum ad intentionem sed non tenetur ad restitutionem: nec dominus potest petere obstante sibi sua uolūtate ff. eo. iter omnes. §. pti. Lucrifaciendi gratia. qz si quis alie nam ancillā rapuerit non causa lucri: sed libidinis: non committit furtum. ff. eo. verum. 3p sius rei usus possessionis ve. quia non solum committit furtum q rei dñum uult sibi lucrari. sed etiam qui uult in re ipsa lucrari usum et possessionem vi. 5o. qui sacrum. ff. eodem qui iur mēta.

Quot sūt species furti? 3o. Due nam aliud est manifestū s. illud in quo fur deprehenditur prius qz ueniat ad locum destinatum. Aliud non manifestum cum quo fur non deprehenditur. ff. e. l. 2. et 3. Itē nota qz quedam remanent in nomine generali quedam specia li ueluti sacrilegium qd est furtū rei sacre. Peculatus quod est furtum de re publica. 23. qz stione quarta quid ergo. Abigeatus quando quis dispergit gregem et inde furatur. Plagium quod dicitur furtum hominis. s. quando scienter quis liberum hominem uendit vel

emit. ff. de plagis. l. i. c. 4. Et eo
dem modo si alienum seruum sollicitu
tauerit vel asportauerit.

3

¶ Que pena furti? ff. de. Pena
furti variat secundum quod varie de ipso
agitur. Nam si agatur criminaliter
id est ad penam criminis non est propter
hoc fur suspendendus aut de
brandus: sed aliter puniendus: vi
delicet ut fustigetur vel exulet: vel
alio modo prout iudici videbitur. et
hoc in simplici fure. scilicet qui occulte et
sine armis delinquit. L. eo. aut.
scilicet nouo iure. Si autem plus est quam
fur. ut quod cum armis vel et sine ar
mis violentem aggreditur in domi
bus vel itinere vel in mari:
tunc acrius procedetur contra eum. ff.
de pe. l. capitalium. §. crassato
res. c. 2. §. famulos. Item si quis pa
lam subripit et est famosus. Dicitur
nam tales furcs suspenduntur. Quod
si non est famosus puniatur ea pena
de qua dicitur. id est. raptor. p. §. p.
Quidam etiam talium secundum leges quibus
licite absque iudice occiduntur. ut in
fra homicidium. l. §. 6. et. de ho
mi. si perfodit. Si vero agatur
civiliter pena furti manifesti est
quadruplum: non manifesti est du
plum. Et hec pena potest peti etiam
post annum. ut in Insti. de perpe.
et temporali ac. §. furti. Et si egit
aliquis criminaliter poterit iterum
agere civiliter. et conuerso. L. qui
cimi. acti. p. i. cri. l. unica. c. ff. de

l. fi. Et hoc intellige in foro con
scientioso: sed in foro conscientie
quod quis sine lite vult restituere
sufficit restituere simpliciter cum o
dano secundum Thoma. et Al. Et quidem
plura habentur. id est. circa restitutionem restit
per totum. Item specialiter de pena. id est. res
titutio. 3. §. fi.

¶ Ut in re sua committatur fur
tus sicut in magna? ff. de. Sic quod in
furto non quod ablatum est sed mens
furtis attenditur. l. 4. c. 4. c. vlt.
Et hoc intelligendum est quod voluntas
est talis quod etiam maiora sub
traheret. uel quod ex ablatioe par
ue rei dominus intelligitur guarari. Nam
sic dicit Thoma. fa. fe. q. 66. Si a
liquis furtive res minas accipit
at per quas homo non reputet sibi nocu
metum inferri. et ille qui accipit
possit preiudicare non esse contra volun
tatem domini excusatur. aliter furtum
est semper peccatum mortale. quod est con
tra dilectionem proximi cui infert
nocuissimum. unde et in talibus minimis
si habeat quis animum furandi et in
ferendi nocuimentum proximo est
peccatum mortale: ut Thoma. ibidem
dicit

¶ Quicumque utitur re apud
eum deposita vel re ei premoda
ta ad alium usum vel utitur pignore
furtum committit. ut dictum est super
depositum. §. 6. c. 2. §. premodatum.
§. 4. et. id est. pignus. §. 7.

¶ Quid si mulier fecit furtum

siue ante matrimoniu siue p^o e
vir p^oicipauit. aut vir fecit et u
xor p^oicipauit. nuquid licebit
vxo^ri de reb^o coib^{us} satisfacē?
R^o fm Guil. Ubi de p^ouetudi
ne regionis vir et vxo^r coieant
sibi credita et debita ex p^otrac
tu vel maleficio. si res furtiua
adhuc existit in eoz^u potestate
vxo^r p^ot illā restituere etiaz co
tradice^{re} marito. Si at coniu
pta ē potest vxo^r si expresse vir
n^o p^otradicat negocia mariti ge
rendo et se liberando extimati
onem restituere de comūibus
bonis. prohibente aut marito
non credo q^{uod} deat facē h^{oc} i f^usti
tutionē cum nō habeat admi
strationē rerum sed maritus.
Si tamen restitueret de bonis
coib^{us} bona fide: non credo q^{uod}
esset ei iūgēda p^onia quasi pro
mortali.

7 **C**ōtra quē dat actio furti?
R^o fm Hosti. Cōtra furē etiaz
si ipubes sit. dūmō sit doli ca
par. ff. eo. l. ipuberē. Pater eti
am agit cōtra filiū suū si pecu
liūz castreūse hēat. al^{iter} nō esset iu
dicium inter eos. ff. eo. l. ne cū
filio. Eodē mō agit filius si p^or
ei aliquid subripiat de peclio
castrensi. Itē vir contra vxo^rē
vel ecōuerio nō agit furtiz ma
trimonio constante: sed datur
actio in factuz. sed q^{uod} ei opē tu

lerit furti tenet. ff. eo. si q^{uod} uxo
ri. et l. rez amotaz. l. 2. Itē da
tur actio furti p^otra eū qui addit
opē vel cōsiliū ei q^{uod} furtuz fec
ff. eo. si is qui. §. si tu. Et taz ipe
q^{uod} et qui recepit ad restitui
tionē tenetur ut. i. restitut. o. 3.
§. 2. vicif. Atz peccet qui rez lu
am apud alium depōitaz vel
etiam iniuste detentaz furtim
accipit. require supra pepolitū
§. ultimo.

Quid si quis furatur propē
necessitatem famis vel frigōis
R^o. Si est extrema necessitas
non peccat: sed utitur iure iuo
de conse. di. 5. discipulos. vñd
p^ot occulte i^ustrahere. vt dic
Tho. fa se. q. 66. nō tñ pro se
sed et pro alio. Nā i tali cāu oīa
sunt cōia. di. 47. sicut hī. Qd
si nō sit extrema necessitas pec
cat quidem sed propter neces
sitate attenuatur peccatum.
Et i tali calū intelligit pēitētia
q^{uod} imponitur extra de furtis si
quis per necessitatē. De restōe
faciēda. vide. i. restō per totū.

Quid si q^{uod} fure^r christiāos
detētos a pagāis: ut eos libet?
R^o fm Ray. et Host. Si ē tēpus
guerre: i nullo tenetur. 23. q. 2.
dñs et q. 6. vt p^oidē. Si vero ē
tēpus treuge tenet ipsi pagano f^u
stitue^{re} nō hoīez pp^o piculū anie:
sed extimationē. Si^l et tenet

de alijs ablatijs. ut. 23. q. i. noli.
Si tñ pagani cōpulerāt eū ad
circūcisionem. uel idolatriaz:
uel aliqd mortale pccm: tunc
illē penit⁹ liber fact⁹ est: et sic
furās eum non peccat sed me/
retur. ar. di. 54. nulla.

1. **Q**uid christiano qui deti/
net a sarraceno liceat furari ei?
Rō s3. Dñs. Si iste christian⁹
dū eēt treuga rūperet eā: et sic
erat in clpa et fuit capt⁹. nec ei
iminet piculū necitatis n̄ l3 fu/
rari sed tenet ad restitutionē
Nā talis iuste detinebat. Si at
iuste detinebat: ut qz tpe bel/
li capt⁹ ē l' imieat necitas: n̄ te/
net ad restōem. Utz liceat fu/
rari ab usurario. ut elyna deī
hēs ē elyna. primo. 5. 6.

Gloria uana. Utrū
appeti/
tus inanis glie sit mōtale pccz
Rō s3. Tho. fa. se. q. 132. Pōt
esse mortale dupl'r. primo mō/
rōe m̄ae: puta cū aliqs gliaf de
aliquo falso: qd ptrariat diuie/
reuerentie. uel cū qs bonū tpa/
le d quo gliaf prefert deo seu
cū quis prefert testimonium ho/
minū t. stio mo dei. 2° mō ex p/
te ipi⁹ gloriantis qui intētiōe
suā refert ad gliaf tñqz ad vl/
timū finē ad quē ordinat etia3
vritis opa: et pro quo n̄ preter/
mittit et q sūt ptra deū. his er

go modis ē mortale. aliter nō
De vana gloria ornat⁹ mulier
regre. i. ornatus. et de vestibus
i. vestis.

Radus consāgui/
nitatis quō debeat computari
et quō ipediat matrimoniū. regre
i. impedimentum. 5° de affini/
tate. i. impedimētum. 14.

Vera quō et qñ sit li/
cita vel illicita
de hac materia habes s bellū
per totum.

Vala. Utz sit pccm mō/
tale? Rō s3 Tho.
fa. se. q. 148. Dicēdū q si dele/
ctationi gula ibereat hō tāq3
fini pp quē deū cōtēnit. patet
ptra dei precepta agere ut ale/
ctationes h⁹ i affeāt. sic ē pccm
mortale. Si vero in gula sit in/
ordinatio s3 ea que sūt ad fi/
nez. utpote qz nimis pcupiscit
delectationes ciboz. l3 non pp
hoc facēt aliqd ptra legem dei
sic ē v̄iale.

Quot sūt spēs gule? Rō secu/
dū Tho. ubi s Breg. 2° li. mo/
ral. ponit. 5. spēs q notāt hoc
vlu. Propere laute nimis ar/
denter studiose. Prope. i. quia
quis puenit horā debitā. Lan/
te qñ qrit cibos preciosos. Ni/
mis qñ excedit in quantitate.
Ardent ut qz n̄ seruat modum

debitum sed transgreditur ex de
siderio edendi. Studiose quia
querit cibos nimis accurate p
paratos.

3 **Q**uid si qz sumat potu vel ci
bu nocuum? **R**o. Si quide h^o fa
ciat ut libi nocumetu iferat seu
morte non peccat i gula. sz ali
ter grauitur peccat in odio sui
proprij corporis. Si vero ex ni
mulo appetitu in gula peccat. z
magis si sciat nocuum qz si igno
ret.

4 **A**ltio nota q de cibis dicit
Augustinus. Diligenter inquit
attendendum est quid loco et
tempori et personis conueniat
ne temere flagitia reprehenda
mus. Fieri enim potest ut sine
aliquo vitio cupidinis vel vora
citis preciosissimo cibo sapi
ens utat. insipiens autem fetidis
sima gule flama in vilissimum
ol^o ardeat z sam^o quisqz ma
luerit mde dñi pice vesci qz le
ticla more. Et au aut ordeo mo
re iumetoz. distin. 4i. quisqz.
Que requirenda sunt in puius
clericoz vide s cleric^o primo
§. 4. De gula et vide. i. sobrie
tas. et. i. ebrietas.

Habitus. An liceat cli
cis habituz
transformare vide s. sic^o prio 2
§. 2 Et an liceat fligiosis vide
s apostasia. 4. §. i. z apostasia.

§. §. i. z fi.

Hebetudo sensus

Hoc vitium secunduz Grego
rium. 31. moral. oritur ex gula.
Et secundum Tho. secunda se
cunde. q. 15. habet rationem
peccati in qzum est voluntari
aut pater in eo qui est ita effec
tus circa corporalia quod de
spiritualibus subtiliter discer
tere fastidit vel negligit.

Hereditas ^{diuiditur}
^{in duode}
cim partes que appellantur duo
decim vncie. et habet ista no
mina. Sextans idest sexta ps
hereditatis. scilicet due vncie
Quadrans idest quarta pars
scilicet tres vncie. Trius idest
tertia pars scilicet quattuor vn
cie. Quincuns. idest quinqz vn
cie. Semis idest dimidietat he
reditatis. scilicet sex vncie. Se
ptuns. idest septem vncie. Bes
idest octo vncie. Dodrans. 10.
nouem vncie. Dextrans idest
decem vncie. Deuns. idest vn
decim vncie appellatione ve
ro assis vel ponderis duodeci
vncie continentur. Nec insti
tu. de heredita. institu. §. here
ditas.

Bona defunctorum ad here
des deuoluunt et illoz qui dana
ti fuerit. L. de bo. da. auc. boa.

tertio si casib⁹ illi et excludat⁹
tur ab hereditate patris. prio
quidē si p̄r sunt heretic⁹ qz bo
na hereticorū sūt ipso iure con
fiscata. ex de here. cū fm li. 6.
secundo si cōmisit crimen lese
maiestatis. 6. q. i. si qz. tertio si
erat patron⁹. uel hēbat aliqđ
ius siue feudū in ecclia quod d
beret transire ad filios ⁊ ipse i
terfecit vel mutilauit rectorē
vel clericū filius ecclie pdit oē
ius ⁊ oēm dignitatem quam i
ea hēbat. ⁊ nihil puenit ad fili
os extra de pe. in quibuidam.
Possunt quoqz filij p patrem
exheredari certis ex cāis que
habētur in auē. ut cū de ap. co
gno. §. cās. et notat ex de iure
iurā. quinquauall. Sz tñ nō licz
parentib⁹ liberos vel liberis
parentes ab hereditate sua re
pellē monachos factos qzuis
dū laici fuerāt in cām ingratu
tudis inciderit. 19. q. vlti. c. fi
na. Idē hēs. i. religio. prio. §.
12. q. incipit. Atz religiosi ⁊c.
3 **¶** Aliqz ad quorū gduz durat
successio in hereditate? Rō. nō
rermīnat in qrtō gdu: sic quo
ad impedimētū matrimoniū. sed
durat viqz ad decimū. 35. q. 5
ad sedē. Et qui ⁊ quō succedāt
uide. i. successio. De heredum
substitutione. vide infra testa
mentum. 2. §. 2.

¶ Atz heredes teneantur ad
debita defuncti? Rō. Heredes q
dē fm leges nō tenentur de ma
leficio testatoris. nisi in qz tuz
ad eū peruenit vel nisi cū testa
toze fuerit lis cōtestata. tñ fm
canones ⁊ fm cōsciam heres
quilibet tenet ad oīa debita si
ue fuerint ex contractu. siue ex
maleficio: vel qñ et siue res p
uenerit ad heredē: siue nō. sū
lis fuerit contestata. siue n. 16
q. 6. si ep̄m. et ex de pigno. ex
pñtiū. et de solu. c. i. ⁊ de usuz.
tua nos. et de rap. in litteris. ⁊
de sepl. c. ult. et de sen. ex. a no
bis. 2. Hoc itellige si hēditas
sufficiat. ut. i. in. §. proximo dī
Con. in hoc oēs canoniste.

¶ Quid si hereditas nō sit suf
ficiens ad oīa debita? Rō. secū
dum Ray. Credo q in iudicio
aie etiā si nō fecit inuentariū nō tene
tur nisi qz tū suffic. Distiguo tñ
intē legata ⁊ dbita. qz dbita te
net sine dimiutōe solue. d lega
tis vō si tot sūt q. nō reāncat ei le
gitia pōt detrabē suā legitimā
⁊ itez qrtā fm quosdā si fuerit
istitut⁹ hēs. Idē Hosti. ⁊ Al.
Et d legitia hēs. i. legitima

¶ Quis ordo tened⁹ in soluē
do creditorib⁹ aut legatariis?
Rō fm Ray. Si creditores ⁊ le
gatarij siml ueniāt. prio ē satisf
aciendū creditorib⁹. Sz si vōi

ant separatim: liberat hēs solue
do per illū ordinē quo venerūt
dū tñ nihil faciat dolo. ⁊ credi
tores postmodū venientes n̄ de
bēt ingetare heredē nisi remā
serit ei de hereditate: ied hñt
ius suū saluū cōtra legatarios
Sed si heres sit vel credit suū
dubitat q̄ hēditas nō extēdit
ultra d. bita siue fuerint ex cō
tractu. siue ex maleficio: vel q̄
si: nihil d̄ dare legatarius do
nec satisfecerit creditoribus.
Et idem mod⁹ tenēd⁹ est in sa
tisfaciēdo pri⁹ creditorib⁹ pri
orib⁹ ⁊ in iure priorib⁹ d̄ quo
habes. i. restō. ⁊. §. v. §. 7. 6.
Et nō q̄ hēs pōt deducere āte
oīa expēlas fūeris. ⁊ et alia ne
cessarias q̄s fecit cā hēditatis
ut i testō. inuētario. et h⁹ i. Et
breuiter qñ debita totā hēdi
tatē hauriūt: hēs d̄ eē imūis a
lucro: sic ⁊ a grauamie. L. d̄ iu
re deli. l. sancim⁹. §. ⁊ si p̄fataz
cū seq̄ntib⁹. Itē nō q̄ l̄ obliga
tio testatoris trāseat ad hēdes
ñ tñ piculū p̄iuri ⁊ h⁹ i q̄ n̄ pñt
excedē singlarē psonam. Idez
Posti. ⁊ 21.

7 **Q**uid si p̄les sint hēdes: quō
tenēt ad debita vel legata? Rō
Reglariū tenēt quīl̄ hēs pro
hēditaria pte. L. de acti. hēdi.
l. 3. Exciplūt qñqz cāus. primo

si aliqd sit i obligatiōe faciēdi
l̄ n̄ faciēdi: tūc. n. q̄l̄ tenēt i lo
lidū. ff. de vbo. ob. i. executōib⁹
§. 2. vt si testator promisit se ali
qd op⁹ factur⁹: uel promisit p
se ⁊ p heredē n̄ fieri quo min⁹
p fūdū suūz ire lice at. h. q̄l̄zē
dū insolidū obligat. ⁊ cāus ē si
res q̄ d̄z restitui i solidū possid
at ab vno. L. de here. acti. l. 2.
⁊. ff. p̄moda. l. 1. §. i mibi. §. heres
3⁹ i alimētis legat⁹ qñ pro vo
luntatē defuncti l̄ iudicis uel ab
vno i solidū l̄ a p̄lib⁹ pro p̄tib⁹
designat⁹ petūt. ff. de alī. lega.
l. 3. 4⁹ si testōr ab vno heredū
legauit creditori hēditario cō
pēlādū aio: tūc ille heres onus
sustinebit vsqz ad q̄zitatē legat⁹
ff. de lega. 2⁹. l. cū ab vno. 5⁹ in
expēla fūer⁹ vxoris q̄ n̄ tantuz
astringit hēdes pro hēditarijs
portōib⁹ l̄ et vix proportionē
q̄ puenit ad eū de dote vxoris.
ff. de reli. ⁊ lūpti. fūe. l. aliquo
tiens. ⁊. l. veluti.

8 **Q**uid si hēs ē pupill⁹. nūqd
pōt differri debitoz solutō pre
textu pupillaris etat⁹? Rō: Nō
ut. L. d̄ hē. acti. l. sub p̄textu.

Pōe q̄ hēs l̄ executores no
lūt solue q̄ testōr i pios vsus le
gauit: nec satisfacē creditorib⁹
ut dixit. qd fieri? Rō p ep̄m loci
p̄missa mōitōe ad hoc cogendi
R

et de testa. tua nob. .n.c. Jo
annes et si a testatore id pinge
rit in d.ici. na et si defuit pro
hibuerit ne eps se itromittat
talis prohibitio no valet. ut in
d.c. tua. Hedes quos testor te
net istitue uid. i. testm. 2.

Heremita. *Utz here
mitica vita
seu solitaria sit perfectior qz p
gregatois religio. Ro 13 Tho.
ba se. q. 183. Vita social' neces
saria e ad exercitiu pfectois qz
mutuo se instruit vbo et exeplo
et correctoe q ad pfectione pdu
cut. Solitudo at copetit ia pfect
tis q alioz regimie no idiget.
Sicut ergo illud qd ia pfectuz
e peminet ei q ad pfectionem
exercet. ita vita solitaria. si de
bite assuat preeminet vite soci
ali. Si tn absqz exercitio prece
deti talis vita assuat. est peri
culosissima: nisi suppleatur per
diuinam gratiam.*

Utz religiosi mendicantes
possint vita hemitica eligere. Ro
pnt de lnia suoz maioruz et cel
las siue habitacula i hemo suu
locis vbi n sit hominu habita
de propinquo possunt acquire
re et etiam mutare. extra de ex
ces. pre. cu ex eo. li. vi.

Hereticus primo.
eoi hetic e q de fide falsa opi

nione iueit l iueti seq. 2. 4. q. i
hec est fides. 2. q. 3. hetic. imo
et q circa fide dubi e. ex. e. c. i.
Et itelligedu e ee dubiu euz q
deimiate i dubietate plitit. se
e d illo q tetat de fide cu dolo
re cordis. It e hetic e ille qui
male sentit de ecclie sacris. ex.
e. ad abol. d. 3. q male sentit
circa vitate scripture sacre. 2. 4.
q. 3. hetic. 4. qui aduersus ro
man eccliam agit et eius di
gnitate a dno tradita auferre
conat di. 2. oes. Qnqz vo 13 no
ita proprie dr hetic qz excoi
cat. 4. q. i. Quod ar. Silr et si
moniac. 1. q. i. q. 3.

Quid proprie facit heticuz
Ro 13 De. Ad roez henci duo
pcurrut. Unu e i roe. i. heresis
initiu. Altez i volutate qd e h
sis pplemetu: ut qz priaciter a
fide deuiat. et tal' proprie dicit
hetic. Lo. Tho. i. 4. addel q
si qs erret i his ad q explicite
crededu n tenet: n e hetic. ut
si qs putaret Jacob fuisse pre
Abrahe et h. i. et cu cognoscit
h. ee ptra vitate fidei et scripse
credit ei. silr et circa ea d qb in
ter doctores s opiones ddec p
ecclia deimiatu sit: ut ide Th.
pait i pria pte. q. 3. An excu
tur scholaris q tenet opionem
sui doctoris. habes. i. opomio.

Utz heretici sint vitadi. Ro

Possum et debeo eos monere et
inducere ut ad veram fidem rede-
ant. In alijs non licet eis coiccare
quod excoicati sunt. 43. di. In ma-
datis. Ut autem cum eis vel cum
alijs infidelibus sit publice dis-
putandum. hinc: i. infidelis. §. 3.

Diffini inquisitionis hereticorum
perdurat per mortem summi pontificis.
et quo ad negocia non cepta vel que
nondum emeruerunt ex eo. ne ali-
quid lib. vi. Sed non possunt procedere
contra episcopos et superiores nisi in
litteris sit expressum. Si tamen aliquid
de eis intellexerint debent pa-
pe nunciare extra eo. li. vi. in-
quisitores. Item non possunt nec debent
se intromittere de damnationibus
seu sortilegijs. nec de poenibus
vel iuramentis etiam contra illos quibus re-
stitutione vel iuramentis in penam pro
heresi intromiserunt. et illi se et sua
ad hoc obligauerunt. ex eo. ac-
cusat. §. sac. et. §. se. li. vi.

Prates seculares debent mo-
neri. et et si necesse est compelli per eccle-
siasticam censuram hereticos ab eccle-
sia denotatos de suis provinci-
is eximere. et cum de nouo quis
eligitur in potestate perpetua seu temporale
de hoc iurare. Et si per suam ne-
gligentiam aliquis talis dominus fuerit ex-
coicatus. et non satisfecerit infra an-
num de iuramento pape ut ipse omnes va-
lidos eius a fidelitate ipsius am-
p

tiet absolutos. et terram suam ca-
tholicis exponat occupandam. et
illud si expedire videbitur a sua di-
gnitate deponat. ex eo. excoica-
mus. §. moneantur.

Archiepiscopi et episcopi qui
circa extirpandos hereticos
fuerint negligentes debent depo-
ni et alij substitui qui hoc velint
et possint ex eo. excoicamus. §.
si.

Sed quando ingredi sunt heretici? R.
Si papa dat certam formam: illa
tenenda est. Alii possunt quando per accusati-
onem. inquisitionem et denuntiationem
Item tenentur diocesani per se vel per alios
saltem semel in anno quando hereticos ubi
fama est eos habitare. et illos quos
credunt aliquid de hoc scire de-
bent compelli iurare ut indicent si
quos habent suspectos pro occultis
pueticis et alia. lig. ex. e. excoica-
mus. §. aduicimus. Suspectus si vo-
catur possit et spatium de correctione
potest ei iniungi penam salutarem. si autem
negat et tamen sit infamatus indicet ei
purgatio quam. si non possit
excoicabitur: et usque ad satisfac-
tionem condignam ab omni-
bus evitabitur. Et si per annum
sic steterit extunc velut hereti-
cus condemnetur. ut in dicto. c.
excoicamus. §. qui autem.

Quali pena hereticus puni-
tur? R. Quadrupli. i. excoicatione

depositione rez ablatiōe. 7 mi
litari p^{er}secutione. Exco^municatiōe.
q^{ui} ois heretic^{us} siue occultus si
ue manifest^{us} est ipso iure excō
municatus. 24. q. 1. c. 1. 7. 2. ex
eo. ad abolēdā. s^{ed} depositione
q^{ui} indistincte siue cleric^{us} siue
laic^{us} ē^t papa vel iperato^r. v^{el} q^{ui}
libet ali^{us} d^{icitur} deponi ab omi di
gnitate. 40. disti. si papa. 24.
q. 1. qui p^{ro}tra pacē. 7 ab oi offi
7 b^{en}eficio expoliari. 7 si cleric^{us}
sit debet degradari. et demuz
quibet talis d^{icitur} relig arbitrio
secula^ris p^{ro}tatis a^daduersione
debita puniend^{us}. s. crematōne
nisi cōtinuo post deprehensio
nē erroris ad fidem velint re
verti. et errorē suū abiurare 7
satisfactiōē exhibere. Et sic
redeūtes debēt perpetuo cāce
ri detrudi ex eo. excōm^uicat^{us}. 2°.
Et nō q^{ui} ē^t sūt relinq^uendi iudi
cio seculari. qui deprehēsi fue
rint incidisse in abiuratum he
relim. ut. i. heretic^{us}. 2. §. v. 7 idē
itellige de quol^{ibet} relapso d^{icitur} qui
bus. i. heretic^{us}. 2. §. viij. 7 duo
b^{on}o sequentib^{us}. 7 h. §. antepe. 3°
pūitur rez ablatione. q^{ui} bona
eoz oia ipso iure sunt cōfiscata
sed tñ executio ipi^{us} cōfiscatiōis
v^{el} bonoz occupatio nō d^{icitur} fieri
p^{er} p^{ri}ncipes seclares aⁿq^{ue} p^{er} iu
dicē eccl^{esi}asticū snia sup eodē
die fuerit prom^{is}gata. extra. e.

cū fin. li. vi. q^uto pūit militari
p^{er}secutō q^{ui} si ali^{us} nō pōt fieri ma
nu armata sūt ab eis bona oia
auferēda de p^{ro}ea credēnuz hē
tico 7 fautoz hēs. i. §. 12. qui in
cipit. Quā penā rē.

Quid si hēticus hēat filios
catholicos. nunqd illi saltē ha
bebūt bon p^{ro}ris. v^{el} p^{ro}testo. nō
ut hēs h. §. precedēti. et s^{ed} here
ditas. §. 2.

Qualr at cleric^{us} p^{ro}p^{ri} hēsiz de
gradat^{us} dicat^{ur} tradi p^{ro}atū secu
lari. hēs s^{ed} degradatio. §. 3. Et an
ois degradat^{us} sit tradendus
hēs ibidem. §. 4.

Quid de uasallis hereticoz
s^{ed}o. Absoluti sūt a debito fide
litas homagi. 7 tōn^{is} obsequi
q^{ui}q^{ue} lapsis mai^{us} ifeste i hēsiz
aliquo pacto q^{ui}q^{ue} firmitate
tenebant^{ur} astricti. ex co. c. ult.
Idem de uasallis dominoruz
qui sūt negligētes p^{ro}tra hereti
cos. ut. s. §. v. dcm est.

Quā penā icurrūt credētes
receptatores. defēsores. 7 fau
tores hereticoz. s^{ed}o. Quilibet
tal^{is} est excōm^uicat^{us}. 7 si nō satis
fecerit ifra. anū ex tūc ipso iure
est ifamis: nec ad publica offi
cia seu p^{ro}silia: nec ad eligēdos
alios ad huius. nec ad testimo
niū d^{icitur} admitti. nec potest p^{ro}de
re testm. nec ad salicuius hē
ditatis successiōē accedē. nul

lus quoq; eis super quocunq;
negocio: sed ipse alius cogitur
re pondere. Si iudex est: ei⁹ se-
tentia non ualet. Si aduocat⁹
non admittitur eius patrocinium.
Si tabellio non ualet ei⁹
infra. et sic in similibus. Si uero
sit clericus: ab omni officio et
bⁿificio debet deponi. Et illi q
tales postq; fuerit ab ecclesia d-
notati: uitari cont^{ra} imperium d-
excoicari. Probantur hec oia
ex eo. excoicamus prio. §. cre-
dentes. Item omnes clerici q
talibus exhiberent ecclesiastica
sacra. uel traderet ecclesiasti-
sepulture aut elemosinas seu obla-
tiones cor^{porum} reciperent debent
priuari suo officio ad qd nuq;
restituunt sine indulto sedis a-
postolice spectati. Similiter et
regulares quoru^m etiam priui-
legia in illis locis non seruent^{ur}
eis ut in d. c. excoicamus. §. sa-
ne clerici. Et nota qd ipsi creden-
tes heretici. s^{unt} dicendi ex. e. ex-
coicamus. 2°.

13 **¶** Si heretici couertant^{ur}: nun-
qd restituunt eis uel cor^{porum}/filios
bona? R^o. no: sed ipso iure oia
coⁿfirmata sunt. ex. eo. vgetis. 7. c.
cum fm li. vi.

14 **¶** Quali heretici ad fidei re-
deuntes recipi debent? R^o. De-
bent ad arbitriu sui epi abiura-
re errorem. 7. qd firmit^{er} tenebunt fi-

dem catholicam. i. q. 7. quoties
7 de cose. dis. 2. ego Beringari⁹
ex. eo. ad abolendam. Qd si post
abiurationem uel postq; ad arbi-
trium epi se purgauerit: ut dic-
tu est. §. deprehensi sunt i abiur-
rata heresi: in recidisse iudicio
seculari sunt sine ulla penit^{entia} au-
dientia relinquendi. ut in. c. ad
abolendam.

¶ An cum redeuntibus
ab heresi di penari possit? Re-
spondeo. Iure quidem com^{uni}
ta^{les} ex quo reconciliati sunt
ad laicam coⁿuersionem recipiunt.
i. q. 7. c. i. Adhibetur etia^m qn
q; circa eos quadruplex dispe-
satio se licet semiplena: ut solu
recipiantur in ordinibus an-
te hec omnia susceptis. i. q. i. si
quis heretice. plena ut possint
sacerdotes fieri. i. q. 7. conue-
nientibus. plenior ut possint esse
episcopi. 12. di. nos consuetudi-
nem. plenissima ut etiam ad su-
periores dignitates promoue-
ri possint. 23. q. 4. ipsa pietas.

¶ An prelarus hereticus
habeat potestatem sp^{iritu}ales. ui-
de. i. scisma. §. 3.

Hereticus? ^{os. per li}
^{bru^m sex}
tum. Plura contra here-
ticos habentur in sexto de qui-
busda^m in precedenti. c. 12. 7. dea
sunt fm qd requirebat materia

Alia vero que restat nunc erit
dicenda.

Quicūq; hereticos creden-
tes. receptatores. defensores ul
factores eorum scienter psum-
pserint ecclesiastice tradere se-
pulture excoīcati sūt et non de-
bent absolui nisi proprijs ma-
nibus publice extumulēt et pro-
iciantur corpora dānatoꝝ. Et lo-
cus ille ppetuo careat sepulchro
ex. eo. quicūq; .li. vi.

Heretici cū hominib; fauto-
ribus modo dictis. et ipsoꝝ filij
vsq; ad secundā generationē
ad nullum ecclesiasticū bene-
ficiū seu officiū publicū admit-
tant. Aliis irritū est ex. eo. quicūq;
Et intellige p lineā paternā
nam p maternā nō puniunt nī
si vsq; ad primū gradū ex. e.
statutū. Itē omnes viri eccle-
siastici qui ad pces talium recepe-
runt dignitates ul bñficia ec-
clesiastica pūati sūt. et si recepit
scient nō debēt i posterum ad-
mitti ad talia et similia. Itē filij
talium psonaz nō sunt in potesta-
te paterna: sed sunt sui iuris. vt
in dicto. c. quicumq;.

Quid si quidaz duꝝ i egritu-
dine decēberēt petierūt here-
ticos p̄solaturos l ab eis s; cō-
suetudinē eoz cōsolationē reci-
perēt. et sic decesserūt: s; mō fi-
lij vel heredes volūt probare

q ipsi defuncti n̄ sūt mētē effecti
suscepint. vel post p̄ditam loq-
lam: nunqd audiri debēt: s; o.
Si tales dū uiuebāt erāt et iſſa-
mati vel suspecti de heresi. vel
si cōstituerit q ipsi sane mentis
existentes petiuerūt. heredes
nō debent admitti. alioqn ad-
mitti possunt ad probāduꝝ nō
per vxores. filios fāiliares aut
aliquos de suis: sed p testes fi-
de dignos et fidei zelatores ex-
tra eo. filij. li. vi.

Illi qui post abiurationē er-
roris vel postq; se propriū au-
ristitis exāminationē purgauerūt:
deprehēsi fuerint i abiurataz
heresiz recidiſse q̄uis sine ul-
la penitē audientia reliquēdi sūt
iudicio seculari tamē si penitē-
tie signa i eis appareant mani-
festa et petiuerit humiliter sa-
cramenta pnie et eucharistie n̄
sunt deneganda extra eo. sup.
eo. li. vi.

In inquisitione criminis here-
sis etiā excoīcati et p̄cipes atq;
socij criminis ad testimonium
admittunt p̄sentim i defectum
aliarum probationum contra
hereticos credentes fautores
et defensores eoz si ex numero
testium aut personarū tam de-
ponentium q̄ contra quos de-
ponitur qualitate et alijs circū-
stantiis non falsa dicere presū-

manf. ex. eo. in fidei. li. vi. Si
militer illi admittuntur qui su
per facto heresis iurauerunt di
cere ueritate tam de se q̄ de a
lijs. et eam celando periurauerunt
et postea uelint corrigere dictu
suum contra se et alios si mani
festis idibus apparuerit tales
non leuitate aut odio seu pecu
nia sed zelo fidei uelle reuelari
ex. eo. accusatus. li. vi.

7 **P**residentes regimini ali
cuius loci: s; sint excoicati: vel
de facto et non de iure iurisdic
tionem habeant: ad requisit
tionem ordinarioꝝ vel le
gatoꝝ ipsoꝝ aut inquisito
rum possunt et debent contra he
reticos credentes. fautores. et
receptatores. et defensores co
rum suu officiu exercere. et illi
qui regunt eos no incurunt ali
qua suam. tamen dictis presi
dentibus propi hoc in alijs nl
lum ius est concessu vel pmis
sum. ex. eo. presides. li. vi.

8 **S**uspectus de heresi et ob
hoc citatus. et q; no coparet ex
coicatus est. li. excoicationem
per annum sustinet ex tunc est
velut hereticus codenadus ex
tra eo. cu contumacia. li. vi.

9 **A**ccusatus de heresi vel sus
pectus vehemēti suspicionē q
heresim in iudicio abiurauit et
postea pmittit in ipā censetur

relapsus: s; antea ipm heresis
crimen non fuerit plene proba
tum. S; si leuis suspitio fuit no
debet iudicari relapsus: s; alr
grauius puniri. iex. eo. accusa
tus. li. vi.

10 **Q**ui i vna heresis specie: s;
ue i uno articulo vel sacro erra
uit: et postea abiurauit simpli
cif heresim: si postea erat in a
lio relapi⁹ est iudicandus. ex.
eo. accusatus li. vi.

11 **I**lle de cuius lapsu in here
sim ante abiurationē constite
rat vel nunc constat: si postea
hereticos receptet. deducat. vl
associet: eis donet mūera siue
mittat. vel fauorē ipendat qui
exculari non possit iudicari d;
relapsus. ex eo. accusatus libro
sexto.

12 **Q**uid si quis pro receptio
ne hereticorum. et non quia es
set hereticus sub obligatione
bonorum inquisitoribus se ab
strinxerit ad recipiendam pe
nitentiam. et ea iniuncta et no
peracta decesserit: Respondeo
Logi debent hēdes i bōis ad
pplēdum. Secus si talis soluz
se obligauit ad penitentiā quā
inquisitores uellent iniunge
re: et ea nondum iniuncta
decesserit. extra eo. accusatus
§. si uero. li. vi.

R 4

- 13 **N**ungd post mortē heretici poterūt occupari bona ei⁹ si de heresi nō fuerit i ei⁹ uita declaratu⁹. No. Poterūt si post ea d claret. ex. eo. accusat⁹. li. 6.
- 14 **S**acerdotes q instruit hereticos de celāda uitate. ⁊ huius: debent pena debita castigari Religiosi etiā heretici sūt grauius puniēdi alijs extra eo. ac cūlatus li. 6.
- 15 **S**taturū loci p quod ipeditur negociū iquilidōis hereticorū nō ualet. ⁊ dñi tenent illd exhibere ⁊ corrigere extra eo dem statutu⁹ li. 6.
- 16 **I**nglitores i certis prouicijs pnt procedē sū vel sepati prout negocij utilitas suadebit. ex. e. ut officiū li. 6.
- 17 **I**nglitores debēt absoluerē uolētes pueri. ⁊ eis iūgerē penitētiā ex. e. ut offz. li. 6. §. i.
- 18 **I**n exēmiatione testiu ptra hereticos debēt inesse due p sone religiose. ⁊ si fiēi pōt p publicā psonā pscribi testiu dicta ex. eo officiū. §. vey. li. 6. Et qdē religiosi q fuerūt notāi ⁊ a lū qb⁹ inuictū ē tenent ad pscribēduz: ut i dicto. c. ut officium
- 19 **I**nglitores si op⁹ fuerit pnt inuocare auxiliū brachij secularis ⁊ cōtra dictores p censuraz ecclesiasticā cōpellere. non obstantibus. priuilegijs cōcessis
- qmbuscūqz psonis uel religiosis uel uniuersitatib⁹. nec etia⁹ cōstitutione de duabus dietis ex. eo. ut officiū li. 6.
- O**mnes rectores locorū reg sita a diocesanis uel eorū vicarijs. seu ab inquisitoribus tenentur iurare seruare ⁊ seruari facere cōstitutiones ptra hereticos. fautores ⁊ defēsores eorū ⁊ eorū filios ⁊ nepotes. Et q iurare noluerit ⁊ seruare: habet ut infamis ⁊ hereticorū fautor ⁊ de fide suspect⁹: nec debz haberi pro dño nec ad aliquod officiū publicū ulterius assumi ⁊ ea que interim ut rector fecerit nullā hnt firmitatē ex. eo. ut officiū li. 6. in fi.
- D**ebent omnes rectores in hoc negocio parere diocesanis ⁊ inglitorib⁹: nec aliquo modo debēt cognoscere de hoc crimine nec captos liberare ⁊ h⁹. Alii sūt excoicati. ⁊ si sustinuerint p annū pdemnari debēt tāqz heretici. ex. e. ut inglitionis li. 6.
- C**oncessū est inglitorib⁹ cōmittere citatiōes ⁊ denūciationes sūiaruz. Itē auctoritatē ad uocādi pitos. ⁊ clerū ⁊ populū loci prout uiderit expediri negocio fidei. Itē procedēdi cōtra illos q i prouicia eorū pmissi sūt ipm crimī heresis et si ad aliā se trāstulerit. Itē faciēdi si

bi assignari a quocūq; libris
in quib⁹ esset aliq; process⁹ cō-
tra hereticos ⁊ circa hereticos
i carceratos una cū p̄latis qui-
bus subit⁹ penā eorū mitigādi
vel mutādi. Itē privādi vel pri-
vatos nūciādi dignitatib⁹ vel
aliis bñficiis ecclesiasticis: ⁊
officiis publicis ⁊ honoribus
oēs hereticos ⁊ fautores. Sūt
autē dioecesani regrēdi. ⁊ de eo-
rū cō illo faciēdum nisi ipsi sciē-
ter talib⁹ cōtulissēt extra eo. vt
cōmissi li. 6.

23 **C**ōtra christianos q; efficiū-
tur iudei vel redeūt ad iudai-
mum etiā si ifātes vlt metu mō-
tis eēt baptizati: procedēdū ē
sicut cōtra hereticos. Similit̄
ēt cōtra eorū fautores. ex. eo. 2
tra li. 6.

24 **P**rop̄ heresi maritorū non
cōfiscant⁹ dotes vroz nisi cum
eis scient⁹ cōtrarissēt. ex. e. de
crevit. li. 6.

25 **Q**uā negociū heresis cōmit-
tit alicui ⁊ aliqb⁹ generalit̄ in
certis locis nō adimittit̄ epis auc-
toritas eorū ordinaria s̄c̄t dele-
gata si eā habeant. Et vtriq; ē
de eodē facto ingreere possunt
cōit̄ vlt diuisis. Et si diuisis pro-
cedāt tenēt cōicā libi iuicem
process⁹. ⁊ p̄ vtroq; simul snia
proferat nisi alē alē deferat.
Qd si i snia nō cōcordant ad se

dem aplicā mītāt ex. eo. p hoc
li. 6. Qd etiā un⁹ sine alio n̄ pos-
sit ad sniam procedē vide ex
pressus. i. heretic⁹. 3. §. i. Et in-
tellige q; p̄dictā cōicationē pro-
cessu inoportet fieri qñ nihil a-
liud r. stat agēdū nisi q; sētētia
promulget. Qd si alē nō possit
cōmode procedere nisi iuris ac-
tis alteri⁹: tūc sēt̄m cōicatio-
ri buatur. ut in cōuagati. Bñ-
dicti. xi. q; incipit. Ex. eo.

Hereticis appellatio inhibi-
ta est ex. eo. ut inquisitionis. li. 6. 26

In negocio heresis pōt pro-
cedi simpliciter ⁊ de plano. ⁊ si
periculū esset nō nominatis ac-
cusatorib⁹ vel testibus publice
nisi corā aliquib⁹ prouidis p̄-
cipiēdo detenēdo secretū ⁊ b⁹
S; cessāte piculo publicent. vt
fit i al iudiciis. ex. e. statu. li. 1. 27

Hereticus 3° Nec q; sequit̄
cōtra hereticos sūt i clemē-
tis. p̄io. qdēz q; tā ep̄s q; inq̄i-
tō vn⁹ sine alio pōt citat⁹ ⁊ cape-
re ⁊ tute custodie mācipare. S; ā
putare duro carceri ⁊ q; magis
ad penā q; ad custodiā videat̄
vel tormētis exponē: vel ad sniā
procedē nō pōt ep̄s sine igli-
tore: nec iglitor sine ep̄o aut ei⁹
sup hoc delegato: aut ep̄ali sed
vacāte delegato capituli si sni
adiuicē copā possint h̄re. i. g.

dies postq̄ se requisierit. Pōt
tñ quilibz p̄dictoz cōmitter al
teri uices suas vel p̄ lras signi
ficare suū cōsiliū vel assensum
extra eo. multoz.

2 **¶** Quilibz carcer vel mur⁹ he
retic⁹ d̄z esse cōmunis ep̄o ⁊
inḡsitori. ⁊ d̄z habē duos custo
des. vnū quē uolet ep̄s ⁊ ei pro
uidbit. alīū quē nolz inḡsitor ⁊ ei
prouidebit. ⁊ v̄qz eoz pōt h̄re
sub se vnū fidelem ministrum
⁊ illius loci erūt due clauēs q̄
rum vn⁹ custodū vnā: ⁊ alius a
liam tenebit ⁊ poterit officiū
ministradi carcerat⁹ cōmitter
suo ministro. ⁊ tenē p̄dicti cu
stodes aūqz exequant officiū
corā eis a quib⁹ assignant iura
re tact⁹ s̄ctis euāgelis q̄ i cu
stodia omnē diligentia quā po
terunt adhibebūt. ⁊ q̄ alicui in
carceratoz nihil loquet vnus
nisi alio audiēte. ⁊ p̄is carcera
tis fidelit cōferet prouisiones
quā ip̄i recipiūt ex ordiariō cō
muni. ⁊ q̄ a penitib⁹ ⁊ alijs p̄so
nis p̄ferit eisdē nisi ep̄i uel inḡ
sitoris vel suoz cōmissariorz
ordinario refrigei. Et eodē mō
i habūt p̄dicti custodū ministri
⁊ corā eisdem: ut i cle. multoz
ex. eo. Notarij inḡsitoris coram
ep̄o cū inḡsitor l̄ substituit ab eis
iurabūt suū officiū fidei exer
cerē. Et idē fiet de alijs p̄sonis

necessarijs ad dictū officiū: ut
in dca cle. multoz ex. eo.

3 **¶** Ep̄i ⁊ inḡsitores vel substitu
ti ab eis malitiose aut fraudu
lentur nō iponāt alicui crimē
heresis: nec q̄ alig ip̄os i ex
cusiōe officiij sui ipediūt iponāt
aliq̄d falsū. Qd si ep̄i cā odii ḡ
tie v̄l amor⁹. uel lucri. v̄l cōmo
di tēporal omiserit procedē. v̄l
aliquē uerax iponēdo ipaz he
resim. v̄l q̄ ipediāt iuū officiū
si ep̄i sūt. v̄l sup̄ p̄ trienniu iur
rūt suspēsiōē ab officio si ife
riores sūt: sūt excoīcati: a qua
sua nō nisi p̄ papā absolui po
terūt. In cle. multoz. ex. eo.

4 **¶** Inḡsitor nō pōt esse nisi atti
gerit. 40. annz. Et tā ip̄e q̄z cō
missarij deputati nō p̄nt pecu
niā extorquer. nec scient eccle
sia bona ob delictū cleric⁹ fis
co eccleie applicare. aliē sūt ex
coīcati. Quē casū vide plene. s̄
excoīcatio. i. s. 4. ⁊ i cle: volen
tes. ex. e. Null⁹ aut inḡsitor pōt
procedere p̄tra officialē aliq̄ē
l̄ nūciū romāe curie. ut i exu
gati Joānis. 22. q̄ incipit cū fr.

¶ Hermofrodit⁹ Nun
quid
tal' ordiari pōt: 80. Si mag⁹ v̄
git i sexū uirilē q̄z femieū pōt
recipe caracterē. si puerlo non
pōt. 4. q. 3. testes. v̄. Itē her
mosfrodit⁹. S3 tñ i utroqz cāu

nō dē ordinari prop̄ deformi-
tatem ⁊ mōstruositatē. ar. 36.
dis. illustrator. ⁊. 49. di. c. vi.
Si vō equalit̄ iualeat i eo sex-
tus viri ⁊ femine? caractereꝝ
recipe nō pōt fm̄ Enil.

Hironia per. h. scribit̄
Vnde tamen
in littera. 3.

Histrion Vtz officiū hi-
strionū sit lici-
tū? Rō. fm̄ Tho. fa. fe. q.
148. Tale officiū. qz ordinat̄
ad solatiū hoib⁹ exhibēdū: nō
est illicitū fm̄ se: dūmō nō vr̄-
tur aliquib⁹ v̄bis v̄l fact⁹ illicit⁹.
⁊ nō adhibeāt ludū negoci-
is ⁊ tēporib⁹ idebitis. Vñ ⁊ illi
qui moderate eis subueniunt
nō peccāt: s; iuste faciūt merce-
dem misterij eoz eis retribuē-
do. Si q vō supflue sua i talib⁹
cōsumūt vel largiūtur illis q il-
licit⁹ ludis vtunt̄: peccāt q̄i cos
i peccāt. ⁊ histrionib⁹ hēs supra
clericus. 4. §. 5. ⁊. 8. cōicare. §.
20. qui incipit. Vtz corpus chri-
sti. debeat dari histrionib⁹.

Homicidiū. i. cōiter
qd est
Rō. ē hois occisio ab ho-
mie facta. Et cōmittit̄ nō solū
facto: s; etiā v̄bo. Et v̄bo tripli-
citer. e. precepto. cōsilio. ⁊ de-
fensiōe. i. defēdendo homicidā
suis v̄bis ab illis q volebāt ip̄s

retraher̄ vel ipedit̄. ut. 50. di.
si quis viduā. de pe. dis. i. picu-
lole. Facto cōmittitur quatuor
mōi. iusticia necessitate casu ⁊
voluntate.

Vtz occidere aialia sit pec-
catū? Rō Tho. secūda se. unde
q. 64. Nō. qz null⁹ peccat vtē-
do re iua ad hoc quod est ordi-
nata. Generalit̄ aut̄ plante ⁊ a-
nimalia prop̄ hoiez s; ordiata

Vtrū liceat iudici occidere
malefactorē? Rō. fm̄ Tho. fa.
fe. q. 64. Sic pro salute toti⁹
corporis p̄cidit̄ laudabilit̄ pu-
tridū membrū: sic mal. factor
⁊ corrupti⁹ alioꝝ occiditur vt
bonū cōe cōsuet̄. Si tam̄ hec
occisio fieret a iudice vel mini-
stro liuore vidite vel delecta-
tiōe sūdendi hūanū sāguinē: s;
ille iuste occidat: nihilominus
iudex mortaliter peccat simili-
ter ⁊ minister. Et eodem mo-
do si faceret hoc iuris ordine
non seruato. 23. questione. 4.
§. penultimo. ⁊ questione. 5.
miles ⁊ capitulo cum minister
⁊ capitulo lex eternam. ⁊ capi-
tulo officia. ⁊ capitulo cum ho-
mo ⁊ capitulo qui malos:

Vtrum liceat private p̄sone
malefactorē occidere? Respon-
deo s; Tho. secūda se. q. 64.
Non licet. s; illi tm̄ cui cōitatis
cura p̄missa est sicut p̄cipi ha-

benti publicā auctoritatē. non
aut privato. ⁊ multo amplius
neq; clerico. Nā clericis com-
mittit ministeriū nove legis in
qua nō determinat pena occi-
sionis vel mutilationis corpo-
ralis. ⁊ ideo ut sint idonei mini-
stri debent a talib; abstinere.
De muliere in adulterio dep-
hensa ut possit occidi. vide. i.
impedimētū. 8. §. ult. ⁊ de ad-
terio. vide. i. lex. §. 9. v. 4.

¶ Utz aliqua necessitate lice-
at occidere hominē? Rō. secū-
dū Tho. 2a 2e. q. 64. Illicitū
est q; hō intēdat dū cete occid-
re hoīez ut seipm defēdat. nisi
ei q; h; publicāz auctoritatem.
Pōt tñ vim vi repellere cum
modēamie scilicet tutele. Et
si pref intentionē defēdit ille
occidatur nō peccat.

¶ Utz liceat occidere furem?
Rō. Fur nocturn⁹ si nō potat
discerni q; ad furādūz ⁊ nō ad
occidēdūz veniss; nec alr pote-
rat depēdi. petuit occidi. alr
nō. ex. e. si profodiēs. ff. de sicca
l. furē. Furē vō diurnū nō licet
occidere nisi se telo defēdat. qz
tūc plus est q; fur. ut in dicto.
c. si profodiēs. Latronē ēr insi-
diatē itinerib; f; leges cui ibet
l; occidere sili ⁊ noctnū pplā-
tozem agroꝝ. L. qñ licet vni. se
sine in vi. l. i. ⁊. 2. De quib; duo

bus vide. i. latro.

¶ Utz liceat cleric⁹ occidere
suū inuasorē? Rō. Clerici quidē
possunt licet ⁊ laici vim vi re-
pellere defēdendo se ⁊ sua. ar.
ex. d. homi. signific. ff. Et hūc
casū vide. 8. bellūz. i. §. 2. ex. de
sen. exco. dilecto. li. 6. Qd si cle-
ricus ita invadat q; alit mortē
vitare non poterit nisi occidat
vel mutilet inuasorē hoc facien-
do nō est irregularis. i. cle. si fu-
riosus. ex. co. Et eodem modo
non est irregularis si occidat
furiosus: aut infās aut dormi-
ens: ut ibidem dicitur.

¶ Utz gravius peccet q; occi-
dit iustū q; occidit peccatorē
Rō. f; Tho 2a 2e. q. 164.
Sic quadrupli ratione. primo
q; nocet ei quē plus d; dilige-
re. ⁊ ita magis agit cōtra cha-
ritatē. 2º q; iniuriā infert ei q; est
min⁹ dignus. ⁊ ita magis agit
cōtra iusticiā. 3º q; privat com-
munitatē maiori bono. 4º q; a-
spernit deū. Luc. 10. Qui vos
spernit me spernit.

¶ Utum homicidium semp
sit mortale? Respond o. secūdū
Ray. Homicidium voluntariū
mortale est ⁊ enorme distinctio-
ne. 5o. si quis volūtarie. nisi si
at iuris permissione: ut in iudi-
ce ⁊ in eo qui se defendit ⁊ in a-
vī bello iusto. 23. q. i. qd clpā

10 **U**trum quis teneat liberare
proximū ab iniusta morte cui
pōt. **R**o. Dicendū q ex debito
charitatis quilibet tenetur re/
pellere a proximo iniuriā si po/
test. vnde Amb. Qui nō repel/
lit iniuriā a proximo si pōt tā est
in vitio qz ille q facit. 23. q. 3. n
inferenda. 7. c. se. et. c. ondit. et
q. 5. reos. Nec ē s. ntētia Ray.
guil. 7 Tho. fa. fe. q. 60. In hō
tū sicut ponit guil. diuersitas ē
notāda qz ille q hz publicā po/
testatē tenet defend. re ēt cui
armis si oz. dū tū speret q poi/
sit. Persone vō priuate si qdē
solo vbo possint hoīem libera/
re. aut ēt scō l3 sine piclo perso/
naz suaz tenet. ita tū q cū mo/
deramine inculpatē tutele. ut
Tho. addit. Sed nō credo q in
hoc casu teneat qz exponet se
corporali periclo ut ait guil. et
glo. 83. di. in principio.

11 **U**trum quis teneatur dare
pecuniam ne alius occidatur?
Ro. Glo. 83. distin. in principio
ponit de hoc duas opiniones.
vna est q quilibet tenetur. alia
est q solum prelati. Mihi vid/
tur distinguendum qz si cōstat
illum iniuste occidi. quilibz te/
netur pecunialiter subuēire qz
tū sua possibilitas potest. sal/
ua tamen necessitate sua. Qd
si nescitur an iniuste occidatur

aut si necessitas istius non pōt
non tenetur. Utrum medic⁹ te/
neatur potius gratis curare a/
liqūē qz permittere mori. vide
i. medic⁹. §. 3. Et vtrum medi/
ci vel chirurgici possint promo/
ueri. Item vtrum liceat cleric⁹
hoc exercere habes. i. medic⁹
§. antepe. et vl.

12 **U**trum mutilare aliqd mēbrū
sit licitū? **R**o. fm Tho. fa. fe. q.
65. Precidē mēbrū sanum nō
pōt ēē licitū nisi prout ordinat
ad vtilitatē cōitatis. s. pro pūi/
tōe alic⁹ clpe: sed hoc nō l3 ali/
cui persone priuate ēt volente:
eo c⁹ est mēbrū. qz per hoc fit i/
iuria cōitati: sed hoc l3 tātū pu/
blice ptati: cui cōmissa ē cura
cōis. Si vō mēbrū pp putredī/
nem sit corruptiuū corporis. tūc
licitū est precidere: de volūta/
te tū ei⁹ cui⁹ ē: aut illi⁹ ad quez
pertinet curare de salute illi⁹.
Porro nō l3 aliquo mō mēbrū p/
cidē ad vitādū piculū anie siue
peccm qz saluti spūali sēp pōt ali/
ter subueniri. cū peccm iubiace/
at ipsi voluntati. An et Cris⁹
sup illud Matth. 19. Sūt eunu/
chi q seipos castrauerūt pp re/
gnū celoz. dicit sic. Nō mēbro/
rū abscissione sed malarum co/
gitationū interemptione. Ma/
ledictio. n. est obnoxius q mē/
brū abscidit. 7 postea subdit. nō

*Mo. Glo.
Bona*

cupia mauerior ita sit sz mo
lestior. Aliude. n. hz fomites.
Sperma eni in nobis est. pre
cipue a preposito icontineri et
vita negligeti. nec ita absilio
membri comprimit tentatōes vt
cogitationis frenum.

Homicidiū secun

do qđ cōmittit p̄silio vt māda
to. homicida quidē p̄silio itel
ligit fm guil. de p̄silio exortati
onis vel approbatōis qđ homi
cidiū fieri debeat. nō at de rñ
sione sue cognitōis siue opinio
nis. Un si q̄rēt an liceat chri
stian occidē paganū ve iudici
malefactorē. rñdeatur qđ sic. n
tñ rñdēs nō peccat sed nec fit
irregularis nisi talis probabi
lit̄ videat qđ ille iudex siue bel
lator fm ei⁹ consiliū velut ager
et sic postea fecit. De hoc et ca
su habet s̄ ephs. s. nono.

Quid si nō cōsultuit homici
diū sed cōsultuit aliquid vnde
sequitū est. s̄o fm Inno. Si vi
sitr possit extimari qđ inde seq
retur mors. irregularis est: ut
si suasit iactum machine l̄ ba
liste. vel qđ eā ad capiēduz ca
stz qđ non poterat de facili ca
pi sine morte hominum. et sic
mors secuta est. Si vero nō po
tuit extimari nec erat v̄simile
qđ mors sequeretur: tunc qđez

si cōsultuit re licitā n̄ est irregla
ris etiam si mors inde fuerit
subsecuta: si vero illicitaz irre
gularis est. ar. ex eo. contieba
tur. et. c. is qui mandat. lib. 6.
et idē dicēdū est si mādanit. Cō
cor. Host. Et eodē mō distin
gue. Si iste quidē cui cōsultuz
est n̄ occidit: sz ipe occidit.

Quid si aliqs p̄sultuit homi
cidiū fieri et ante qz seq̄ret effe
ctus reuocauit. s̄o fm Inno.
Si expresse et sine vlla fictione
prohibuit: imūis est ab homi
cidio: ar. ex d̄ sim. sic tuis. et. i. q
4. qz p̄sultat ita tñ qđ si n̄ fir
miter credit qđ r̄uocatō locū hēat
teneat idicaf illi qđ sibi caueat

Quid si quis mandauit hōi
cidiū fieri noie suo: et an effec
tum reuocauit. s̄o fm Inno.
Idē qđ de cōsultēte nūc dictuz
est nisi qđ b̄ sufficit reuocatō tā
tū. s̄. qđ etiam si nō iudicet illi qđ
sibi caueat nō fit irregularis.
qz ex eius dicto nil agit.

Quid si mandauit qđ aliqūē
uerberari inhibēs expresse ne
occideretur vel mutilaretur et il
le nihilominus munitur vel oc
cidat. s̄o. Mandator irregula
ris efficitur. qz mandādo i c̄spa
fuit. et qz hoc euenire posse de
buit cogitare. ex. c. is q lib. 6.

Quid si aliqs suadeat alicui
qđ exponat se periculo pro pa

tria vel iure suo: & o. fm. 3m.
Nō est irregularis etiā si iste
cui consultu est moriatur. 23. q.
3. pro mēbris. et. c. se. 7. q. 8.
igitur. et. c. se. Si si sciret eū vi
sile moritur irregularis fieret
Idem Hosti.

7 **Q**uid si iuadet q. idubitant
exponat se morti pro christo v.
ecclesia: & o. fm. 3m. Nō sit irre
gularis etiā si sequitur mōs q.
christus mortē subiit pro no
bis. Idem Hosti.

8 **Q**uid de illo qui volenti fu
gere inimicos pp. timorē mor
tis consultuit q. remaneret & q.
procuraret pacem. et remāit
et occisus est: & o. secundū guil.
Si ille qui consultuit hūit pro
babilem cām credendi q. illi nō
immineret periculū puta q. ini
mici illius adeo erant consan
guinei vel amici q. merito po
tuit presumere q. eos posset co
hibere nō ē irregularis: alr sic.

2 **Q**uid si aliquis cōsultuit q. in
firmus vteret ut citi⁹ morerē:
& o. fm. guil. Si ex tali trāsuer
sione citi⁹ moritur irregularis
est q. cōsultuit & qui fecit. nec po
test per ep̄m dispensari licet a
peccato absolui possit.

13 **Q**uid de illo qui dissuadet
homicidium sed nihilominus
associat homicidam ut eum si
oportet defendat: & indeo secu

dum Hosti. homicida est. nec
poterit promoueri. & sic intelli
ge q. defensione cōmittit hōi
cidū. ex de cle. pu. idu. bene.

Homicidiū tertio.

de casuali homicidio. s. q. pre
ter intentionem fit. Ubi disti
guendum est sic. Aut enim is q.
fecit casuale homicidium da
bat operam rei illicite aut lici
te. Et si quidem licite puta re
parabat domum vel incidbat
arbozem propriam & huiusmo
di. et adhibuit oēm diligentiam
quā potuit. & tū cām cōtingit hōi
cidū. tal. nullam culpā nec pe
nā incurrit. lz forte cāus omēs
fortuitos nō preuidēt. extra. e.
Joannes. 7. c. quidam ut asse
ris. sed si diligentiam non adhi
buit tenetur. similiter etiam te
netur indistincte si dabat ope
ram rei illicite. Idēoq. si cle
ricus exercitatione vel venati
one iaculum mittat et sic aliuz
perimat irregularis efficitur.
q. talia opa debēt ab eo cēpe
rit⁹ aliena. so. di. clerico. Si
militer et si aliquis ludo proicit
lapidē coatra aliquē: & ille vo
lens declinare impingit in ali
um lapidem & mortuus est ille
projector irregularis effectus
ē. q. lud⁹ nori⁹ erat mittere la
pidē. et ita est in similibus.

¶ Quid si aliquis huius cernit vel le-
one qui aliquem occidit? & o. fm
Inno. nō vī irregularis dum
mō maliciā vel culpā i morte non
habuerit. ar. 50. di. hi q arbo-
rē 2. c. sepe.

¶ Quid de custodiētib⁹ infir-
mos qui ad eorū petitionez vo-
caverūt minutorē ut minueret
eis sanguinē vel dederunt eis
vinū vel non bene custodierūt
eos ita q ipsi mortui sunt? & o.
fm guil. in oib⁹ talib⁹ ubi bo-
na f de fiāt non debet aliquis
de facili scrupulosam habere
conscientiam nisi sit euidēs cū
pa aut negligentia dissoluta 2
si habeat deponere debet. Si
autem lata culpa fuit vel negli-
gentia dissoluta. et certum sit
q. inde mors proveniret irre-
gularitas contracta est.

¶ Quid de parētib⁹ in quorū
lectis parvuli filii inveniuntur
mortui? & o. fm Ray. Si mors
interuenit gravi eorū culpa pre-
cedēte atqz negligentia gravis
est pnia iniūgenda. ex. de pe. 2
re. quesitum. Si autem levis
culpa pcessit: non tā gravis pe-
nitentia est iponēda ex. de his
qui fi. occi. de infantib⁹. Si at
nulla precessit negligentia vel cū
pa. de iure nō sunt puniēdi. ar.
ex. de homici. ex lris. tamē ad
cautelam propter ambiguita-

tem duplicatatis est eis aliqua
pnia iniūgenda. ar. 23. q. 5. ex
cōicatorum. 2. 34. q. 2. in l. cū
Lon. Post. 2 addit q admonē-
di sunt parētes ne pueros tene-
ros secum in uno lecto collo-
cent ne forte opprimantur. 2. q
5. consuluit.

Homicidium. i. ii.

De pena 2 irregularitate
homicidarum secundum Ray-
mondum sic teneas. Si homi-
cidium cōmittitur uerbo. scili-
cet precepto consilio vel defen-
sione pena est irregularitatis.
que etiam post peractam pe-
nitentiam impedit promouen-
dam 2 dēicit promotum. di-
stinctione. 50. si quis uiduam.
Et intellige defensione quan-
do homicidam defendit dis-
suadendo eis qui uolebant de-
fendere occisum si tamen cor-
rupta intentione hoc fecit. nā
si mater uolentem filium libe-
rare aliquez a morte retrahit.
quia timet ne filius occidatur
parum uel nihil peccat. nec eti-
am alius consanguineus uel a-
micus tali intentione disua-
dens aliquam irregularitatez
incurrit.

¶ De pena vero homicidii fa-
cto cōmissi distingue. Nā quat-
tuor modis pōt cōmitti. 2 prio

2

qdem si est cōmissū pro iusticia
et recto processu et intentōe nō
cōmittit culpa: sed pon⁹ faciē
meret. nihilomin⁹ tñ irregla-
ritas contrahitur. sicut ipedit
promouendū et deicit promo-
tū. So. di. aliquātos. Quicūqz
ergo i tali cāu fuerit iudex aut
aduocatus siue pro actore siue
pro reo. i. cū actor obliget ad
talionē. qz agēdo pro reo agit
cōtra actore. Itē assessor offici-
alis. testis. notari⁹ siniam scri-
bens uel proferens sili et q scri-
bit attestatōnes. uel legit eas:
dū publicantur. Itē qui scrip-
serit uel dictauerit lras pro ta-
li uindicta sanguis oēs irregu-
lares efficiūt. di. So. si quis. et
di. Si. aliquātos. ex ne cle. uel
mo. siniam. Et intellige p istuz
modū qui dī. i. irregularitas.
prio. §. p. 2° si homicidiū fēz sit
necessitate: tunc si necessitas e-
uītabil^r erat ad maiores ordi-
nes nō ascēdat: imo nec i susce-
ptis tolerat nisi ex magna dī s-
pensatione. Si at fuit necessi-
tas prozsus inēuitabilis non i-
currit irregularitatem ut dcm
est s homicidiū. prio. §. 6. 7
et 8. tertio si sit homicidiū cāu-
ale. distigue ut s homicidium.
3°. §. i. qrtio si homicidiū sit uo-
lūtate spōtanea factum siue in

ope siue et i vbo: ut in principio
h⁹. §. dictū est. talis nō solū nō
dē promoueri. s in ppetuū dē
deponi. ex eo. sicut dignū. et in
dicto. c. si quis viduā: et si paga-
nū interficiat siue sarracenum
So. di. clericū. et c. de his cleri-
cis. et ex eo. c. penl. Et cū tali
nūquā dispēsat in ordine v^o of-
ficio. So. dist. miroz. Et et si sit
occultū ministrare i ordie suo nō
pōt. ex de tēp. or. c. vl. Posit at
cū tali dispēdari i bñficio ex de
cle. pu. in du. c. 2. Si quis tamē
aliqd predictoz aū baptismuz
cōmisset nō ipediret p⁹ baptis-
mū di. So. si quis post remissio-
nē. et di. Si. aliquātos. Lō. In-
no. Bos. et Guil. Irregularitas
vō bigamie nō tollit per baptis-
mū ut s bigamia. §. 6. et s bap-
tismus. 4°. et 7.

¶ An prelatus uel clericus q d
malefactoribus suis querelas
deponit apud iudicem seclare
et emēdam petit sibi fieri et pro-
uideri ne talia presumantur in-
currat irregularitatē. si iudex
mōtē iferat iusticia exigēte: 8°
nō si protestat⁹ ē expisse qz ad pe-
nam sanguinis non intēdit ex
eo. prelati li. 6.

¶ Quid si prelatus habens iu-
ridictionē tpālē iniūgat offici-
ali suo ut sup tali vel tali male

ficio vitatē ingrens iusticie de
bitū erequāt: 7 baiul⁹ sup hoc
ad penā sāguis procedat. nun
quid prelat⁹ irregularitatē in
currit? 120. non. eē ne cl. rī. vel
mo. c. epā li. 6. eundem ca um
vide s epā. 5. 9.

¶ Atz oēs q intersūt vidicte
sanguis fiāt irregulares? 121. se
cūduz gūl. 110. dūmō nec au
riliū nec consiliū nec auctori
tatem prestiterint. idēz Immo.

¶ Quid si quis percutit muli
erē pregnātē: vl dat ei venenū
vt faciat abortū? 120 fm Ray. si
concept⁹ iā erat format⁹: 7 mu
lier pp percussione abortū fecit:
homicidiū fuit. alr non est ho
micidiū qztum ad irregulari
tatē: sed ē homicidiū qztuz ad
pniam: sicut et qui dat vel acci
pit venenū ne fiat cōceptio. qd
si dubitat⁹ utz abortus fuerit
ex illa percussio: vel utz fuerit
iā format⁹: dicēdū q si pro
babiliter dubitat vel credit: d
bet a ministerio 7 promotōne
abstinē: ne piculo se cōmittat.
Si autē temerariam hz opionē
deponat eā si pōt 7 sic poterit
ministrare et promoueri. ali
ter non.

¶ Quid si plures in pugna fue
rant ubi aliq interfecti sūt. nec
pōt sciri a quibus nunquid oēs

sūt homicide vel irregulares?
122. Si bellū fuit iniustū tūc qn
tū ad peccatū homicide sūt q
pcusserūt 7 qui cū volūtate oc
cidēdi uenerūt: licet nō percus
serint. Sitr et illi q uenerūt ut
si oporteret prestarent occiso
rib⁹ auxiliū. Item non sūt im
munes a culpa qui cū possēt nō
liberauerūt. 23. q. ult. si quatuor
or. 2. q. 3. nō iferēda. 7. c. ult. eē
eo. sicut dignū. Si uero bellū
sit iustū: nō peccat nisi sit ibi cō
rupta intētio. vel persona cui
bellare nō l3 ut clericus. Por
ro qntū ad irregularitatē om
nes repellēdi sūt qui sūt ex pte
iniuriātuz. Similiter 7 q erāt
ex parte iniuriā accipiētium si
isti erāt clerici: et sic illicite mo
uerūt arma. di. Si. si quis post
acceptū. eē ne cle. pcus. pntiū 7
c. pntētia. Qd si quis siue laic⁹
siue clericus in bello iusto per
cussit quendam sed non letalitē
neq3 aio occidēdi: nec etiā h^o
aio venit nec alios prouocauit
tunc nec d occisione tenet nec
ordinem recipere prohibetur.
l3 alij occiderit. extra eo. signi
ficasti. 5. q si discerni. Con. In
no. Host. et Boff. Et addit In
no. q si animo occidēdi fecit
tunc quantūcunq3 leuiter per
cuteret tenetur. quia auxiliū

morti prebet. Idem Ber.

8 **¶** Utrum qui nō liberat a mō-
te cum possit sit irregularis: ut
puta aliquis iudex qui reum nō
liberat: aut dives qui nō pascit
fame morientem et seq̃ mors
Rñdeo secundum gail. Licet
tales grauissime peccent non
tamen sunt irregulares: quia
lex promotionis factum requi-
rit. 15. questione. 1. si quis non
iratus.

2 **¶** Quid si clericus non occidit
tamen vulnerauit? Respondeo
Si venit ad truncationem mē-
bri irregularis est: sicut et de
homicidio: ita q̃ solus papa vi-
sperare secuz potest. extra ne-
cle. vel mo. clericis. et extra co-
dem is qui libro sexto. De hac
etiā irregularitate plura hēs.
infra irregularitas per totum.

Homicidiū quito.

De homicidio vel mutilatōne
in ipsius. Et quidem occidere
seipsum peccatum mortale est
ut probat Thomas secunda se-
cunde questione. 64. quadru-
pliciter. primo quidem quia ē
contra naturalem inclinatioē
qua unaqueque res nititur se
ipsam conservare quantum po-
test. secundo est contra chari-

tatem qua tenetur quis se dili-
gere. tertio quia est iniuria cō-
munitatis. quia quilibz homo
pars communitatis est. quar-
to quia talis in deum peccat.
sicut qui alienum seruum iter-
ficit peccat in domum. Ideo
hoc nullo modo licet: ut puta
ut miseras presentis uite quis
evadat. Nam finis omnium
terribilium est mors secundū
philosophum. Item propter
vindictam alicuius peccati nō
quia malefactorē occidere
non licet nisi solum publice po-
testati: sed etiam quia adimit
sibi necessarium penitentie tē-
pus. et ad hoc facit supra hōi-
cidium primo. § finali.

2 **¶** Utrum liceat mulieri se-
ipsum interficere ne ab alio cō-
rumpatur? Respondeo secun-
dum Thomam secunda secun-
de questione. 64. Non. quia
nō debet in se committere cri-
men maximum ut vitet minus
crimen alienum. Non enī est
crimen mulieris si ei violentia
inferatur. Et iterum Fornica-
tio vel adulterium est minus
peccatum qm homicidium p̃-
cipue sui ipsius. quod etiaz est
periculosissimum. quia non re-
stat tempus: ut per peniten-
tiam expietur.

3 **N**on liceat alicui occidere se ob timorem ne presentiat in peccatum. **R**o fm Tho. ubi s q non sunt faciēda mala ut eveniāt bona: vel ut vitē mala presertim minora et min⁹ certa. Incertum ē ut aliquis i futuro cōsētiat in peccatū. Potens est. n. de hominē quēcūq; rēratione supueniēte. ripere a peccato. **I**n ut dīc Aug. primo de ciui. dei. Excu. sāt Sampson et quidam alij ex filiari filio spūs sancti.

Quid de his qui se ipsos mutilant? **R**o. Non licet. nisi sicut deū est s homicidiū prio. s. finali. Et si quidē talis mutilatō fiat ex impatiētia alic⁹ ifirmitatē aut ē si credebatur se obsequi p̄stare deo. ut puta ut caste uiuerēt: nihilomin⁹ repellūtur a promotōe et deij. nūq; promoti extra de corpo. vitia. significauit q; tales homicide sui iudicant. di. 55. si q; abiciderit. et di. 33. maritū. **S**ec⁹ ē si mēbz iō absceidit a se vel ab alio. q; ē corruptiū corporis ut dictum est s. in. s. preallegato.

Hore canonice.

Utrū clerici teneant ad horas canonicas? **R**o fm guil. Jecirco a laicis dati sūt reddit⁹ clericis ut ipsi in offiō vices laicorū suppleāt. Et iō bñficiati te-

nentur ad horas non solum ex statuto ecclesie: s; etiā ex obligatione iusticie. Et q; ordinez sacz nullus d; pferre nisi bñficiato vl ei qui ad iūū patrimoniu. loco ecclesiasticorū reddituum voluerit ordinari: ex de p̄bē. cū fm 7. c. cōsio quilibz habēs ordinē sacz tenet ad hōas canonicas: q; ecclesia ordinādo i p̄m intendit cum ad hoc minīsterium obligare.

Non cleric⁹ n̄ dicēdo hōas peccet mortalit⁹? **R**o fm Guil. Qui ex aliq; necessitate fm for- mā ecclesie n̄ dicit: puta propter defectū usus vel ifirmitatem vel paup̄. tē: ut q; libro carerē recōpēsat tñ equivalēs per psalmos 7 orōnē vñicā: nō peccat mortalit⁹. Nam q; diuersē ecclesie diuersū hnt modū officij p; q; nō ē preceptū circa determinatū modū. Sīl r nō peccat mortaliter qui vba quidem dicit: sed ad illa non attēdit quia cū dedicēdo horas p̄ceptū sūt de iure positiuo: nō referēt nisi ad ea que sub iudicio humano cadere possunt. et ista sunt que exercentur per actus exteriores non autem interiores. S; et si dicēs offiū aliq; vba pretermittat non oportet q; propter hoc a capite relūmat disturbando officiū. imo etiā si diē

do in choro cū alijs et aliqua
necessit. re infimiserit psalmus
uel lectionem uel aliqd h^o. et nō
aliter possit omissū supplere nī
si subtrahendo vocē ab adiu/
torio chori: melius est ptran/
sire qz officiū chori diminueri.
At si is qui tenet ad horas ex
industria et negligētia sola om/
mittat: mortalit^r peccat. et de
clē. missa. dolētes. Sec^o autez
si ex oblivione uel alia necessi/
tate. Dicere aut missam quot/
tidie nō est preceptū: nec etiaz
quotidie audire: quia nec est
semper possibile. De materia
missae vide. i. missa.

3 **Q**uid si clericus sit p^rbenda/
tus i duab⁹. ecclesijs cui⁹ offi/
ciū dicit^r. R^o. fm Tho. in quo
libet. Sufficit. quidē q^d semel
officiū dicat fm consuetudinē
aliquaz ecclesiaz in quib⁹ hēt
prebendā. Et uidet^r q^d d^e beat
dicere officiū illi⁹ ecclie i qua
habz maiorem graduz qzuis
forte in alia pinguiore obtine/
at p^rbendā. Si vō utraqz ecclia
paris est dignitatis. et ipse sit
absens pōt eligere qd voluerit
Si p^rs fuerit debet se confor/
mare cū illis cū quibus conuer/
satur.

4 **U**t liceat cl^oico matutias
dicē de sero. R^o. fm Tho. in
quolibet. Dic est considerāda

intentio eius q^d prevenit tēpus
Si. n. hoc facit ut quietius iō/
no et uoluptati vacet nō est abs
qz peccato. Si vero facit pro/
pter necessitatem honestaruz
occupationum licite potest di/
cere de sero matutinas: et in a/
liis horis t^rps p^revenire. sicut
hoc etiā quādoqz i solennib⁹
ecclesijs fieri solet. qn etiā pro/
pter hoc consulitur presby^o et
q^d de m^ae dicat omnes horas
vsqz ad vesp^ros inclusiue. et.
de cele. mis. c. i. S³ hore in ec/
clesia tēpore suo dici debēt: ut
in dicto. c. i.

Sed que est hora dicendi
matutias? R^o. D^riaz ecclesia
rum diuersa cōsuetudo seruāt
tamē si proprie dicim⁹. Matu/
tinū est quarta seu ultima vigi/
lia noctis: v³ post tres partes
noctis vsqz ad aurorā. Vñ s³
Hug^o. et Isidor⁹ etymologiaz
4. Matutinū est inter absces/
sum tenebrar⁹ et aurore aduen/
tum. Et sic etiam sonant vba
tūc cantata: ut est illud. Nox p^r
cessit: dies aut ap^ropinqunt. et
iterum q^d i fine matutinarū
Luc⁹. aurore rutilans conul/
cat. Sed quidam contra. q^d et
David surgebat ut confiteret^r
media nocte. et. de cele. mis.
c. i. in fine. Primū aut uerius
uidet^r ut i eo. c. i. in p^ro.

S 3

6 **U**trum clericus existens in scholis teneatur dicere officium mortuorum? *Ro. 3. Tho. in quo liber. Officium mortuorum in ecclesia quicquid dicitur ordinarie sic pertinet ad officia ecclesie sicut fit in die animarum. et similiter in qualibet ecclesia est de hoc aliqua specialis consuetudo. ut quod dicatur semel in septimana. vel sic et ad tale officium tenetur clericus beneficiatus in ecclesia etiam in scholis existens. Si vero dicatur officium propter aliquam causam emergentem non tenetur ad hoc clericus in scholis existens.*

7 **S**ed quid cum monachus preficitur ecclesie prochiari. quod officium sequitur? *Ro. fm. Hosti. Servabit consuetudinem ecclesie ad quam transit. ar. 12. dist. illa. et 41. dist. quisque.*

8 **Q**uid si quis pretermissa una hora dicat sequentem? *Ro. secundum Bonum. Credo quod sufficit quod cante suppleat illud tamen quod omissum est. et agat penitentiam de negligentia. Penitentia quoque de omisssis horis arbitraria est sicut et alie: ut. i. penitentia. 2. §2.*

9 **U**trum clericus excoicatus teneatur dicere horas? *Ro. Si excoicatus minori: non est dubium quod oportet et debet dicere per modum quem habes. §. excoicatio. 7. §. 8. Si vero excoicat*

est maiori: dicendum fm. Hosti. quod tenetur quidem dicere sed non in ecclesia vel cum alio. aut quasi in officio suo: sed solus et quasi per modum orationis. xi. q. 3. si quis episcopus daturus. 2. c. se. Nam cum obligatur sit ad hanc virtutem: ex de cele. mis. c. 1. per excoicationem non liberatur ab ipsa. i6. q. 1. legi. 3de Hosti. et Ray.

Clerici et religiosi promerentes cum cardinalibus: aut cum episcopis possunt se coaptare nisi dimissum officium: nec ad alia tenentur: ut in cle. dignum. de cel. mis.

Hospitalitas. Clericus si ne ordinatur debet esse hospitalis propter multa que habes infra ordinandus. §. 71.

Humilitas. Vir homo debet se omnibus per humilitatem subiacere? *Ro. 3. Tho. secunda secundum de. q. 161. Dicendum quod in homine duo possunt considerari. scilicet quod est dei. scilicet quicquid pertinet ad perfectionem. et id quod est hominis. scilicet quicquid pertinet ad defectum. Humilitas autem proprie respicit reverentiam qua homo deo subiicitur. et ideo quilibet homo secundum id quod suum est debet se cuilibet proximo subiicere quantum ad id quod est dei in illo. Sed absque preiudicio*

rio humilitatis potest dona q̄
quis accepit preferre donis
que alteri apparēt collata. Si
militer etiam hoc non requi
rit humilitas: vt aliquis id qd
suum est i seip̄o subiciat ei qd
est hominis in altero: alioqui
oporteret q̄ quilibet reputā
se maiorem peccatorem quo
libet alio. Potest tamen aliq̄
reputare aliquid boni i proxi
mo quod ipse non habet: vel
aliquid mali esse in se quod in
alio non est: et sic absq̄ falsita
te potest se credere et pronūci
are omnibus viliozem secūdu
defectus occultos quos in se
recognoscit et dona dei que in
aliis latent.

Iactātia quid sit? Re
spōdeo secū
dum Thomam. secunda secū
de. q. 122. Iactātia proprie im
portat q̄ homo verbis se extol
lat dicēdo de se aliquid quod
supra se est: hoc autem contin
git dupliciter. Quandoq̄ eim
aliquis loquitur de se: nō qui
dem supra id qd ē in se: sed sup̄
id quod de eo homines opinātur.
Quāq̄ v̄o loquit̄ de se supra id
quod est in se secundum rei v̄
itatem. Et in isto secundo mo
do magis proprie iactantia cō
sistit: q̄zuis utroq̄ modo dici

possit.

Ictum iactantia sit morta
le peccatuz? Respondeo secū
dum Thomaz ubi supra. Iac
tantia potest dupliciter consi
derari. p̄o modo secunduz se:
et tunc est mortale peccatū q̄n
aliquis iactāter profert quod
est contra gloriam dei. Ezech.
23. Elevatum est cor tuum et
dixisti. deus ego sum. Vel eti
am cōtra charitatem proximi
sicut cum quis se iactādo pro
rumpit in contumelias alioruz.
vt. Luc. 18. Non sūm sicut cete
ri homines raptores: iniusti.
adulteri. velut etiaz hic publi
canus. Sed si non sit cōtra glo
riam dei: vel charitatez proxi
mi est peccatū veniale. Fomo
do potest considerari iactātia
secundum suam causam. Et si
quidem procedit ex superbia
vel iani gloria tali que sit pec
catum mortale: et ipsa erit mō
tale: aliter veniale. Si vero sit
propter appetitum lucri. vide
tur pertiere ad proximi decep
tionem vel damnum. et sic ma
gis est peccatum mortale. S; nec hoc semper quia potest es
se tale lucrum ex quo alius nō
damnificatur. Quod hiromia
que est contraria iactantie q̄n
que est quedam iactantia. vid
i. hiromia. 8. 2.

Ieiunium Triplet. ē
ieiunium
primū corpīs a cibo ma
teriali. Secundū afflictionis a
gaudio tēporali. Tertium vo
luntatis a peccato mortali. Et
sciēdum q̄ primū ieiunū dñs
instituit i paradiso: s̄ postea s̄
etificauit. 40. dieb⁹ ⁊ noctib⁹
i deserto. Math. 4. ⁊ Luc. 4.

Utrum ieiunū sit sēper lau
dabile uel nō? Rō. s̄m Tho. in
4. di. 15. 15. In trib⁹ calib⁹ nō
est laudabile neq; etiā licitū
Nā primo quidē per ieiuniū
subtrahere q̄ est neciū vite n̄
licet: sicut nec seipm̄ inficere
s̄ hoc est valde modicū q̄ nā
modicis cōtenta est. Itē nō l̄
subtrahere q̄ est neciū s̄ ea
que incūbunt faciēda ex offi
cio v̄l ex societate eoz ad quos
quis cōuiuit. Hoc. n. esset d̄ ra
pina hostiā offerre. Itē 3⁹ nō
debet esse tāta abstinentia q̄ hō
ab operib⁹ utilioribus ipediā
Nā ⁊ licet ad ea nō teneatur:
indiscretū tamē erit tale ieiū
niū ⁊ nō licitū. S̄ abstinentia
siue ieiunū laudabile est quā
do p̄ ipsum caro diminiuitur a
suo robore ita q̄ facilius spiri
tui subdatur: nec prop̄ hoc ac
celeratur mors q̄ ex abundā
tia plures moriuntur q̄ ex de
fectu.

Utrū ieiunū cadat sub pre
cepto? Rō. s̄ Tho. secūda secū
de. q. 147. dicēdū q̄ ieiunū
q̄stū ad necessitatē coertōnis pec
cati uel satisfactōis in p̄niā: uel
ad eleuatōē mētis ad ip̄ualia:
sic in cōi cadit sub precepto le
gis nāe. Sed determinatō t̄p̄is
⁊ modi ieiunandi cadit sub p̄
cepto iur̄is positīui: q̄ ab eccle
sia sic est statutū: nec tamē gli
bet transgrediēs peccat morta
liter: sed tantū qui transgredit̄
ex contēptu. uel sic q̄ impedia
tur finis quē intendit legislātō
Sed qui ex causa rationabili
frāgit ieiunū: nō peccat mōta
liter nec ē transgressor p̄cepti.

In quib⁹ dieb⁹ tenetur q̄
ieiunare? Rō. q̄stū ex p̄cepto te
netur quidē p̄ totam quadra
gesimam. de cose. di. 3. non li
cet. c. non oportet. ⁊ c. placuit
Idem de quatuor temporib⁹
di. 76. statuimus. Itē in vi
gilia natiuitatis domini extra
eo. c. primo. Itē in vigilia pē
tecostes. ut notatur dis. 76.
necessario. Et in vigilia assū
ptionis beate virginis. c̄. eo. c.
primo. Itē in omnibus vigi
liis ap̄ostolorū preterq̄ Phī
lippi ⁊ Jacobi: quia uenit tem
pore pasce i. ⁊ Johannis euan
geliste: q̄ uenit infra octauas
natiuitatis. c̄. eo. consiliū. De

sesto etiā beati Bartholomei
cōsuetudo seruāda est nō de ie
iunādo. qz hec ē iā firma 7 vñ
sz de die celebrādī festū: vt in
di. to. c. consiliū. Item ex vni
uersali ecclesie cōsuetudine p
ceptū est ā vigilia beati Joan
nis baptiste. 7 omniū sāctorū
7 ut Inno. ponit sācti Lauren
tii Qd si aliqua dictaz solēni
tatum venerit in secūda feria
vigilia ieiunabit in sabbato:
vt in. c. consiliū. Similiter de
ieiunijs que episcopi i suis epā
ribus indicūt: de conse. di. 5.
ieiunia. 7 di. 3. c. i. Sunt 7 alia
ieiunia nō de precepto sed de
cōsilio sicut de aduētū. ut in di
cto. c. consiliū. Itē in quarta 7
sexta feria 7 sabbato: de cōse.
di. 3. ieiunia. 7. c. sabbato. Itē
rogatōes. de conse. di. 3. roga
tiones.

Quātrū liceat ieiunare in do
minica: Rō. fm Tho. secūda
secūde. q. i. 4. 7. Dicendum qz
die dominica ieiunare non cō
uenit. qz d es est leticie. Unde
si quis tūc ieiunaret quasi faci
ens contra consuetudinem, po
puli christiani nō esset a pecca
to immunis: licet ieiunium de
se sit laudabile omni tempore.

Que hora sit competens co
medendi: Rō. fm Tho ubi. s.
Cōueniens est hora nona. Nec

illam oportet stricte cōsiderāf
sed sufficit grossa estimatio. i.
qz sit circa horam illā. Nec mē
tum nocet si ex aliqua causa a
liquantulum hora illa preue
niatur. vel si forte propter ifir
mitatem vel etatē vel aliquid
h^o: tali hora comedere cederz
alicui in magnum gravamen
Nāz esset cum eo in ieiunio di
pensandū vel vt aliquātulum
pveniret horaz.

In quibus cibis ieiunātes de
bēt abstinere: Rō. fm Tho. fa
se. q. i. 4. 7. In ieiunio quadra
gesimali int dicunt vniuersalr
oua 7 omnia lacticinia. In ali
is aut ieiunijs diuersie cōsuetu
dines sunt quas quiqz seruāf
debet s n mores eoz int quēf
cōuerlatur. 7 6. di. vñā. Et int
autē carnū generalit in oi ie
iunio prohibet^r est. qz genera
liter magis est delectabilis et
ad humorē luxurie magis coo
peratur. Unde 7 in sexta feria
necio ē abstinendū a carnibus
7 etiam in sabbato fm quozuz
dam cōsuetudinē. ex. co. consi
lium: Lon. Posti.

Quātrū per potum soluatuz
ieiunium: Rō. fm Tho. secun
da secūde q. i. 4. 7. Ieiunan
tes non prohibentuz pluri s
bibere. qz potius sūtur mag
ad alterationē corporis 7 dige

stione ciborum q̄z ad nutritio
nē: l̄z aliquo mō nutriat. P̄nt
tamen imoderate bibētes pec
care ⁊ meritū ieiunū perdere
sicut etiā si imoderate in una
comestione cibū assumāt. Lō:
Inno. siue pot⁹ assumatur an
te cibum siue post.

2 **Q**uid de cōfectionib⁹? Rō.
fm Tho. ubi ā. Per cōfectio
nes seu electuaria nō soluitur
ieiunū sicut nec p̄ alias medi
cinas: nisi quis in fraudē ea su
meretur in magna quātitate p̄
modū cibi. Lon. Inno.

10 **I**n qua etate tenet quis ad
ieiunandum? Rō. fm Tho. se
cūda secūde. q. i. 47. Quam
diu aliqui sunt in statu augmē
ti non tenent. s. vsqz ad finē ter
tij septennii. i. 21. ani. Lōueniēs
aut est vt etiā in hoc tpe se ad
ieiunandum exerceāt plus vel
minus s̄z modū sue etatē. ⁊ pos
sibilitatē. Nouicij quoqz ⁊ iūio
res religiosi fm Guil. super sol
nēdo ieiunio iuxta discretionē
platoz se gerere debēt.

11 **Q**uid de peregrinātib⁹. aut
multū laborātib⁹? Rō. s̄z Tho.
ubi ā. Si peregrinatio ⁊ labor
cōmode differri possit aut di
minui ab q̄z detrimento: nō sūt
propter hoc ecclesie ieiunia p̄
termittēda. Si aut imineant
necessitas statim peregrinādi

⁊ magnas dietas faciēdi: ul' et
multum laborandi: ⁊ s̄l cum
hoc nō possunt ieiunia obfua
ri: non obligatur homo ad ie
iunandū. Vnde tamen in tali
bus recurrēdū esse ad supiorz
dispensationē nisi forte vbi nō
est consuetū. qz p̄ ari dissimulā
tes anuere videntur.

12 **Q**uid de cursorib⁹ quorum
vsus est dominis necessarius?
Rō. fm Guil. Si nō possunt s̄l
currere ⁊ ieiunare excusantur
sec⁹ q̄n morāt ī modicū vadūt

13 **Q**uid de seruitoribus nobi
lium? Rō. s̄z Guil. Si tales ex
causa preueniāt horā comedē
di: nō credo q̄ peccēt. s̄l si pre
libant modicū: dico ante hō
ram ut quasi propter continua
tionem tēporis totū possit po
stea reputari quasi una mēsa
Sicut etiā nec peccant q̄ p̄gu
stant cibos dominorū ad cau
telam veneni: imo ⁊ casu licet
etiā preguſtare carnes do
minorū. Nec itēz peccant q̄ q̄n
doqz surgūt de mensa ut por
tent vinū encēia. ⁊ h̄i: Lō. In
no. Et idē dicit Guil. de seruito
ribus ⁊ lectorib⁹ mēse int̄ reli
giosos dum tamē cum licētia

14 **Q**uid de pauperib⁹ mendi
cātib⁹? Rō. fm Tho. secūda
secūde. q. i. 47. Si possunt ha
bere tantum simul q̄ sufficiat

ad unam comestione[m] nō ex-
citantur a ieiunio: si non pos-
sunt excusantur. Similiter et
quando propter precedentem

Quid de mulierib[us] pregnā-
ribus seu lactantibus? R[es]o. si ne-
cessitas debilitatis corporis i-
pediat eas non tenent ad ieu-
nium: imo si creditur probabi-
liter de periculo ear[um] vel abor-
tu: non solū possunt: s[ed] et tenen-
tur soluere ieiunium: licet B[ea]t[us] p[ro]p[ter]it.

Utrum uxores propter pro-
hibitionem viroz debeant re-
mittere ieiunia? R[es]o. s[ed] Inno. Licet
dimittere debeant uota nō
tamen ieiunia. nisi forte q[uod] pro-
pter scādalu[m] vitandum sacer-
dos dispensare possit. s[ed] o. d[icitur].
ut cōstitueretur. ex. de cle. ex.
mi. latores. Con. Hosti.

Quid de infirmis et debili-
bus? R[es]o. s[ed] B[ea]t[us] excusant. s[ed]
pro quāta debilitate arbitrio
boni viri standū ē. Id ē i[n] semib[us].

Utrum sup[er] solutiōe ieiunij
sit petenda dispensat[i]o? R[es]o. s[ed]
B[ea]t[us]. Si cōstat de causa prop[ter]
quā soluendū est ieiunium nō
est necessariū ut petat[ur] dispen-
satio p[re]sertim ut dicit Tho. cō-
suetudine iterueniente. Si autē
dubiū sit ut sit cā n[ecess]ia. tūc pe-
tēda ē dispensatio ab ep[iscop]o loci si
p[ro]mode p[oss]ūt h[ab]eri. ali[us] a proprio

sacēdote

Utrum ieiunia possint redimi?
R[es]o. s[ed] Inno. Ieiunia eccl[esi]e nō
p[oss]unt redimi nisi cā n[ecess]itas sub-
sit: s[ed] ieiunia uoluntaria p[oss]unt et si-
ne vlla cā redimi et intermitti
Ieiunia autē q[ue] in p[ri]ma i[n]ponuntur
redimi p[oss]unt auctoritate sup[er]ior[um].
ex. de voto. c. fi. et di. 82. p[er] byt
i. fi. Si de ieiunio fuit votu[m] quō
possit redimi vel mutari vide
i[n] uotum s[ed] per totum.

Utrum ieiunium f[aci]am i[n] mōtali pro-
fit? R[es]o. s[ed] Al. Quātū ad vitā et
nā nō prodest: s[ed] t[ame]n valz p[er]cipue
q[ue]rit ad tria. s[ed] obediētiā māda-
ti ad q[uod] q[ui]s tenet siue obligate
eccl[esi]a: siue p[er]fessor p[ri]mam iun-
gente. Itē q[uod] q[ue]rit ad castitatē
ieiunium optie disp[on]it. 3° q[uod] ma-
gi cōficiet diuine gr[ati]e facit. Ad
q[uod] ualeat bōa opa. ex charitatē
facta. h[ab]es s[ed] charitas. s[ed] f[aci]na.

Utrum ieiunans teneat dare
i[n] el[ys]nas q[uod] sibi restat. R[es]o. s[ed] Inno.
Al. Nō. Sācti vō qui vidēt di-
cere q[uod] sic: intelligūt de consilio
uel i[n] diuinit[us] qui uiderit fr[atr]em
suū n[ecess]itatē h[ab]ere: Ieiunium qua-
tuor cōmitat[ur] debet f[aci]m. Ray. s[ed]
largitas. Hiero[ny]m[us]. Q[uod] māduca-
tur[us] erat si nō ieiunaret da paup[er]i-
bus: ut ieiunium suū sit s[an]ctitas aī-
me. non māsupij lucrū. Item
leticia. Marthei sexto. Cum
ieiunatis nolite fieri sicut hy

pocrite tristes. Itē hora cōpe-
tens. i. Reg. i. 4. Jonathas q̄ p̄
uenerat horaz adiudicatus est
morti. Itē mēsurā. Aug^o. Mēs
audivit ciborum laxata p̄dit
orationis v̄tutem.

22

De diversis intentionibus
ieiunantium nota v̄sum. Absti-
net eger egēs cupidus gula si-
mīa v̄tus. Abstinēt eger. q̄ nō
pōt comedere: vel prop̄ medi-
cinam. Egēs. q̄ nō habet qd
comedat. Cupid^o: ne expēdat
Gula. i. gulosus: ut postea au-
dus coir edat. Simīa. i. hypo-
crita: ut laudetur. Vir^o. i. vir-
tuosus ut mereatur.

Ignorantia Utruz
sit p̄m
R^o. fm Tho. p̄ma secun-
de. q. 76. Ignorantia eoz que
quis tenetur scire. s. sine quib^o
nō pōt debitū actum exer-
cere p̄m est prop̄ negligē-
tiam. Dēs autē tenentur scire
cōiter ea q̄ sunt fidei et v̄nuer-
salia iuris p̄cepta. Singali autē
ea que ad eoz statū vel officiū
spectat. S3 ignorantia. s. q̄ quis
nesciat ea que sciri non potest
cum nō sit ex volūrate n̄ra n̄
est peccatū Similiē non est eti-
am peccatū ignorantia eoz que
quis licet possz scire non tam
tenetur sicut theorematā geo-
metrie aut quedā cōingentia

particularia.

Ignorantia facti nō iuris ex-
cusat extra de regu. iuris igno-
rantia. li. 6. Vbi^o dicti intentio-
nē tene. vt in sequenti. §.

Utruz ign. rātia excu et a pec-
cato? R^o. fm Buil. Duplex est
ignorantia. quedā est iuris: ut si
nescit furtū esse p̄m. Quedaz
est facti: ut si nescit hanc rem
quā accepit esse alienā: sed pu-
tat suam. Ignorantia aut iuris
aut omnino est inuicibilis et in-
volūtaria: ut q̄. s. aliquis sine
culpa sua scire nō pōt. sicut in
infantibus vel amētibus a na-
tuitate et tunc excusat a toto.
Et eodem mō si aliquis de ali-
quo casu dubitans cō uluit pi-
tos a quibus tñ hūit alr q̄z vi-
tas se haberet excusat pp talē
ignorantiam. nam i e fecit qd
potuit. Si vō in hac inuicibi-
lem ignorantiaz incidit culpa
sua: tunc aut hoc fuit p opus li-
citur: ut si p uigilias vel absti-
nentia deuēit ad amētiā. et tūc
excusatur a toto: etiaz si seruo-
ris excess^o p̄m veniale fuerit
aut fuit p opus illicitū: et tūc di-
cunt quidā q̄ excusat a tātō: l3
non a toto. ar. dis. 50. sepe. 15.
q. i. §. sed hoc. Quidā autem di-
cunt q̄ peccatum sequens ex-
cusatur a toto si nullū habet
v̄sum rationis. Et hoc proba-

bilis et veri⁹. i. q. i. aliquos.
et c. sequenti. Si vero ignoran-
tia iuris sit vicibilis et voluta-
ria: tunc si fuit affectata i nullo
excusat: imo est speciale peccm.
Si vero non fuit affectata sed soluz
qz neg erit adducere: excusat
a tato: sed non a toto. Hec de
ignorantia iuris. Si vero sit igno-
rantia facti hec pot ee duplex.
Nam vel ignorantia e ca agendi
ita q si sciret illaz circumstantiaz
que trahit in peccatu non faceret
et se fecisse dolet: hec excusat a
toto. si tn debita diligentia pmissa
fuit: que si pmissa non fuit: ex-
cusat solu a tanto. vel ignoran-
tia est comitas actus. i. q etiam
si sciret circumstantia peccati. ni-
hilomin⁹ faceret: et hec non excu-
sat. Lo. predictis De. et Tho. i
scripto. et in prima se. q. 76.
Utz p ignorantia excusetur quis
a statutis ordinazior⁹ hes ifra-
lex. §. 5. et excoicatio primo. §
6. Et utrum excusetur schola-
ris q tenet sui doctoris opinio-
nem. vide infra opinio.
4 Ignorantia crassa et supia di-
cit per metaphoram hominis
crassi et supini qui non uidet et
ea que coram eo sunt. sicut qui
publica et manifesta dicit se
ignorare cui non facile credit⁹
16. distin. quod dicitis.

Illegitimus. Illegi-
tie na-
ti multipli sunt. Na ali⁹ d⁹ man-
cer. ille proprie qui natus e de
sco. to. Alius spurius uel notus
qui de adultera. Alius natura-
lis qui de soluto et soluta. et ta-
les oes prohibentur ordinari.
qz per antiqua lege manceres
prohibiti sunt intrare templu
dei. Deu⁹. 23. ex d cle. inoruit.
et ex qui si. sint le. p uenerabile
in si. Ca autem prohibitiois tri-
plex est. i. dignitas clericalis. q
h⁹ i vilib⁹ pferri non dz. extra d
exces. pre. int dilectos. item de
testatio patni cris. ex de here-
ti. vgentis. ite q tales filij. so-
let esse imitatores paterni sce-
leris. 6. q. i. si quis cu militib⁹
et di. §. 6. si gens. in secularib⁹
tn dignitatib⁹ tales non temper
prohibet. ff. de decu. l. spurij. et
l. generalit. §. spurios.

Quid si illegitimi p ignora-
tia promoti fuerint? Ho fz Do.
in hoc cau fm oes probabilis
ignorantia excusat: ar. L. de te-
sta. l. i. L. de offi. preto. l. 3. ipe
vo si vitate nouit i pfectu dei
cecidit quaticuqz occultuz sit
ex de tempo. or. c. fi. Si nihil
scit excusatus est.

Sed nuquid fili⁹ dz credē v-
bis mris cui⁹ fili⁹ sit? Ho secū-
duz Hosti. Prima facie credē

du est matri. et de proba. p. tu
as de presu. asserre. 7. c. lras.
§. i. verum n. cogere credit. ar.
L. de testa. l. nec professio. Si
tn hz psciam ipetret dispensa
tionem qui in hoc calu satis fa
cile obtinere debet.

† **Q**uid de filiis sacerdotum
quos suscepit de legitima vxore
ante sacru ordinē? §. 1. Ray.
Tales de iure coi promoueri
pnt ad oēs ordies et dignita
tes: nisi i illa ecclia in q patres
eorz imediate fuerit plati vl ca
nonici ubi n pnt canonicari uel
promoueri. ex eo. ad hec. et. c.
ad extirpandas. 7. c. ad abolē
dā. Et de talibus pot intelligi.
56. di. §. 3. hoc. idē. Do. Ber.
7. Hof. Et addit gof. Nō q cuz
p̄r habuerit psonat ū vel vica
riam ppetuā i aliqua ecclia fi
lius imediate ipm vel ipaz ha
bē n pot. ex eo. qm. 7. c. ad extir
pandas. item si pat huerit p̄sōa
tum filius n potest habere vi
cariā. nec ecōuerso. ex eo. Ad
chael 7. c. constitutus. Quod si
fili⁹ dispēlatiue succedat patri
fr istius bene potest postea suc
cedere fratri. ut ponit Hostie.
q: in hoc n succedit patri imē
diate. Sz sec⁹ si prius habuisset
ip̄am eccliaz solū de facto
Porro ad nepotes hec prohibi
tione n extēdit: ut Ray. ponit.

3dē gof. et Host.

Quod si aliquis hns vxore
ea uiuēte sit sacerdos. 7. postea
ex ea generat filiū: nūquid est
legitimus? §. 1. fm Host. Si uir
factus est sacerdos ignorante
vel in uita vxore: filius nō n. di
get dispēlatione. 27. di. si uir.
extra de conuer. conu. qdam.
7. c. placuit. Sed si uxor cōen
sit q uir ordinaret uel sciēs n
cōtradixit: tūc fili⁹ illegitimus
est. et dispēlatione indiget. c. 1.
eo. lras. 77. di. ep̄s. 32. vi. scri
ariz in fi. ar. 64. di. si seruus.
27. q. 2. agathola. Inno. goff.
et Ber. uident sentire.

Quid si nato aliquo de ille
gitimo coitu postea pater con
traxit cū matre? §. 1. indeo si tem
pore conceptus pater potat eā
habere in vxorez et postea du
cit: legitimatus est filius. 7. ad
omnes actus legitimof admit
tetur etiam si post natiuitatem
fili⁹ mater nupserit alteri quo
mortuo cōtraxit cum isto. vel
ecōuerso pater duxit aliam q
mortua duxit istam. Secus au
tem si tempore conceptus non
poterat esse matrimonium in
ter ipos. quia tunc licet subla
to impedimento duceret illaz
non legitimatur filius. extra q
fili⁹ sint legitimi. tāta i. auē. q.
mo. na. effi. le. coll. 6. circa pri

cipium.

7 **Q**uis pōt dispensare cum il legitimo? Rñdeo. Episcop⁹ potest dispensare quantum ad ordines miores. et beneficiū sine cura. aliter non. nec ad dignitates aut perſonatus nisi papa. extra eod. in is qui lib. 6. Quod si papa dispensationem obtinuerit. et postea impetravit qd duo aut plura beneficia cum cura possit habere. tacuit autem predictum defectus nō valet hec secūda gratia. extra eo. si is cum quo li. 6.

8 **Q**ue dispensatio est circa il legitimos? Rñdeo secundum Ray. Si tales itrant monasterium de iure communi possūt promoueri ad omnes ordines 56. di. §. i. et eo. c. i. Religionis enim ingressus tollit irregularitatem sicut et ingratitudinē i9. questione. ultima. non liceat ad prelatōem. tamen nō possunt promoueri absque dispensatione: ut in dicto. c. pño. Si vō remanent i seculo: nec ad ordinem nec ad prelaturaz possunt absqz dispensatiōe promoueri: ut ibi dicitur. Sed circa eos quandoqz adhibet dispensatio magna: videlz ut ordinentur et instruantur in ecclesijs alijs a paterna: dico si sūt filij presbyteri. Aliter vero in q

buscumqz ecclesijs. ar. et. eo. presentium. Maior ut etiam si paterna: aliquo tamen medio ut et. eo. ex transmissa. Maria ut in paterna. nullo tamē medio et. eo. ex tua.

9 **Q**uid si cum illegitimo dispensetur quo ad ordines et beneficium ecclesiasticum? Rñdeo. Si ab episcopo facta sit dispensatio: non extenditur nisi ad ea que potest. s. vt in. 7. §. dictus ē. Si vero a papa: poterit promoueri ad parrochiales ecclesias non ad personatum ul' rectoriam ad quā per electionem procedi consuevit et. de pben. c. ultimo.

10 **U**trum legitimat⁹ quo ad act⁹ ecclesiasticos sit per hoc legitimatus ad actus seculares Rñdeo. De hoc sunt multe opiniones: Probabilior tamen videtur opinio Immo. dicentis: qd qui legitimat⁹ fuit ab aliquo principe seculari: vel ciuitate: intelligitur legitimat⁹ quo ad oēs act⁹ seculares in terris q legitimari subsint. qñ etiam in alijs terris quo ad seclaria nisi sint talia que essent in alterius preiudicium. Nam nec i alijs terris succedet ab intestato. quia sic auferentur bona heredibus defuncti. Sed talis non intelligitur legitima

ius ad ordines. qz hoc non est de iurisdicōe iudicis laici. Si vō legitimat⁹ fuit ab epō inqz tū potuit. i. quo ad minores ordines et bñficia sine cura ēt in alia diocesi potit promoueri ad p̄dicta. qz hoc ē de iurisdicōe ecclesiastica et in nullius preiudiciū. et multo magis si papa. Sed talis non ē legitimat⁹ quo ad act⁹ seculares. nisi i fr̄is qui t̄pali pape subsumt. Satis cō. Ber. ex qui fi. sunt leg. p venerabile. Quibus at modis il legitimus legitimef. habes in fra legitimus. §. 2. Et vtrū malicia parentis debeat nocere il legitimo siue cuiusqz filio. habes s̄ filius. §. 4. Ad mām illegitimoꝝ potest pertinere s̄ filius. et i. legitimus.

Illicite acquisitū

Quot modis d̄r illicite acquisitū. et qñ restitui debeat vel i elynam dari possit. hēs supra elyna. prio. §. fi. et i. restō prio. §. antepe.

Immunitas. De immunitate seu emunitate. ecclesie. aut cō fugientū ad ecclesiam. vide sup̄ emūitas primo. §. 2. 2.

Impedimentum.

primo cōiter. Circa impedimē

ta matrimonij. prio agein⁹ de impedimēto in genere. po de impedimēto erroris p̄sone. 3. de impedimēto cōditionis. 4. de impedimēto vori. qnto de impedimēto cōgnationis carnalis. i. conianguitatis. sexto de impedimēto cōgnationis ip̄ualis. i. cōparentitatis. septio de cōgnatiōe legali. i. adoptiōis. octauo de impedimēto cr̄is. nono de disp̄ai cultu. 10. de violētia siue metu. 11. de impedimēto ordinis. 12. de impedimēto ligationis ad aliā uxore. 13. de publice hōestatis iusticia. 14. de affinitate. 15. de ipotētia coeūdi. 16. de matrimonio cōtracto p̄tra iterdē ecclesie. 17. de impedimēto feriaz. De predictis impedimētis sunt versūs in quibus explicantur fm̄ predictum ordinē sic. Error. conditio. votū. cōgnatio. crimen. Cultus. disp̄paritas. vis. ordo. ligamen. hōnestas. Si sis affinis. si forte coire nequibis. Nec socianda ue tant p̄nubia iūcta retractāt. ecclesie veritum. nec non t̄ps feriaz. Impediunt fieri. permittunt facta teneri.

Que impediunt matrimonium iam contractum? h̄ndeo 12. sunt que impediunt nō soluz matrimonium contrahendum sed etiam dirimunt contractū

que et continetur i tribus pri
mis verbis positis in proxio.
§. Et intelligas q duramur co
tractum si precesserunt matri
moniu. Si autem superuenerint
post matrimoniu rite factu ut
affinitas vel crime et huiusmodi
non dirimunt preter unum vo
tu. s. religionis cum effectu qua
do quis tracto quide mrimo
nio: ita carnale copula fligi
one igredit. ex de couer. cou
ga. veruz. c. ex parte. 2. et de
lponfa. comissu. Expectari in
debz usq ad professionem: ut
pou Tho. in. 4. di. 27. Na an
te no dirimitur etiaz fm De.
sile habes. i. votum. 40. §. 5.
in fi. Aduertendu q per sulc p
tione sacri ordi dirimit: ut q
dam dicere voluerut: sed con
trariu declaratu e hodie in q
dam extravagati. 30. 22. que i
cipit. Antiqua.

3 **Q**ue sunt illa que impediunt
matrimoniu ptabendum: sed
tame no dirimunt ptractu: §. 10.
p quide sunt duo predicta i. i.
§. s. prohibicio ecclie: et repul se
riaru: de quibz dicitur infra i
pedimentu. 16. et impedimentu
. 17. Itē sūt quedā crimina
de quibus habetur infra ipe
dimentum. 7. §. 1. Item impe
diunt matrimonium contra

bendu sponsalia que sūt prius
cum alia cōtracta: de quo infra
sponsalia. §. 8. Item impedit
cathecismus qui precedit bap
tismu: ut hetur infra impedim
tum. 6. §. 2. Itē ipedit votuz
simplex: de quo in impedime
tum. 4. §. 1. et 2.

Item aliqua cōsuetudo im
pediat matrimoniu cōtrahen
du vel derimat cōtractu: §. 10.
fm Hosti. Si cōsuetudo e ap
probata p papam ne matrimo
nium cōtrahat: et ut cōtractu
separetur certe impedit et diri
mit. dico i quibuscūq casibz
hoc posset facere canonica cō
stitutio. extra de cognat. spi. c.
i. 2. c. sup eo. ex de cōian. et aff.
qd dilectio. Nam approbatio
pape hēt viz cōstitutiois. Sed
si cōsuetudo nō sit per ipm ap
probata nec improbata tūc ad e
uitandum scādalum quod forte
sequeret faciēdo cōtra eā ipe
dit ptabendu: sed nō dirimit p
tractum. Idem Ber. et Inno.
Quid agendu quando doc
tores discōdant circa impedimē
tuz matrimoniu: §. 10 fm. Hosti.
Ubiqz doctores p glosas su
as dicūt solui matrimonium
si nō inducant ius expressu cō
trarium dicenti adhereas. ex
de testi. licet ex quadā i fiali.

Quid si ecclesia precipiat alii
cui coniugū cohabitare eūz al
tero: et ille cui precipiē sciat eē
impedimētū? Rō fin Hug. In
hoc cāu q̄z tūz ad reddēdūz de
bitū n̄ tenet obedire. tñ in co/
habitacōe et necioz exhibitōe
obedire: d̄z. et nō negare ei cui
de facto se copulauit.

Quō ante matrimoniū sit i
quirēdū an sit aliqd̄ impedimē/
tū? Rō. Debēt banna publice i
ecclesijs p̄ presbytos propōi. ut
i. p̄petētē iudicē q̄ scit ipedimē/
tūz propōat et si appuēit proba/
bil' iectura cōtra coplāz futurā
iterdicat̄ expresse donec con/
fiter qd̄ fieri debeat: alr si p̄tra/
herent sine bānis aut post pro/
hibitiones et extiterit ipedimē/
tū: utputa grad⁹ prohibiti tūc
filij dicētur illegitimi et n̄ ex/
cusabunt̄ p̄ ignorātiā pat̄tūz
Sacerdos quoqz qui tales cō/
iūctiōes inhibere p̄tēpserit: vlt
irregularis q̄ interesse presūp/
serit: per triennium ab officio
suspendat̄. Qui vō falsū ipedi/
tū malitiose obiecerit: canoni/
cam non effugiet ultionē. ex.
de clā. despon. cū inhibitiō. In
aliquibus vero locis non fiunt
hec banna. sed solū p̄trahitur
sponsalia solēniter et publice
m̄tū an̄ matrimoniū et iteri po/
test manifestari an sit impedi

mentū. De matrimonio qd̄ fit
sine bannis. et clandestine ali/
quid habes infra legitimol. §.
.i. et d̄ debitu. §. si.

Quid si aliquis audiuit per
petuum impedimentum esse i
ter se et uxorem: nunquid tene/
tur inquirere? Rō fin guil. Si
audiuit a fidedignis et n̄ suspec/
tis: cū nō debeat esse negligēs
sue salutis: tenetur inquirere vī/
tatem: aliter esset affectata ig/
rantia que non excusat: et si cō/
cipiat probabilem opinionem
de dicto alicuius: nō debet exi/
gere debitū licet reddere tene/
atur. Secus si ita inuenerit vī/
tatem q̄ esse impedimentū ha/
beret pro constanti. tunc enim
nec exigere nec reddere debz
Porro qui tale impedimētūz
audit a viro fidedigno etia z iu/
rato: aut compatre suo: aut a
proprio sacerdote aut publica
fama non ita tenetur credere
q̄ peccet mortaliter si non cre/
dat: sed venialiter sicut etiam
peccare potest qui nimis d̄ fa/
cili credit.

Nunquid peccat sacerdos et
aliud quicumqz sciens impedi/
mentū insinuando hoc alteri
coniugum vel ambobus seu al/
ter alteri? Rō. fin guil. Si pro/
bari non potest. dicendo agit/
indiscrere nisi credens q̄ audi

ens paratus sit in hac parte pi-
torum consilio obedire. si vero pos-
sit probare et sciat hoc sacerdos
prochialis: vel alter coniugum
tenetur sollemniter ad diuor-
tium agere nisi de eorum consensu velint
et possint cohabitare tamquam ger-
mani. Item etiam causa habes
correctio 2°. §. 6.

Impedimentum.

1° de errore persone. Scien-
dum primo quod non omnis er-
ror impedit matrimonium sed
solum error persone et condi-
tionis. Cuius rationem affert
Tho. in. 4. distinctione. 30. di-
cens quod oportet quod error qui ma-
trimonium impedit sit alicuius
eorum que sunt de essentia ma-
trimonii. Ipsum autem matri-
monium duo includit. scilicet
personas que coniunguntur. et
mutuam potestatem inuicem
in qua matrimonium consi-
stit. Primum tollitur per erro-
rem persone. Secundum per
errorem conditionis. quia ser-
uus non potest potestatem sui
corporis libere alteri tradere
sine consensu domini sui. hec
Tho. Itaque si sit error perso-
ne nullus est consensus. Nam
qui errat non consentit. ff. de
iuris. om. in. si per errorem. et errat

nis voluntas nulla est. L. de iur. et
fac. igno. l. cum per testamentum. et l.
in ierico. Et sic nullum est coniu-
gium: ut puta si Joannes dicat se
esse Petrum. sed error fortis et qui-
litas non excludit presumptionem: ut si
mulier nubat pauperi quem credit
divitem: vel si quis pertrahat cum cor-
rupta siue inhonesta quaz cre-
dit virginem tenet matrimonium
29. q. 1. his ita.

2° Quid si quis dicat se esse filium
regis cum non sit. dicitur 3° Th. i. 4. di-
30. quod error nobilitatis in quantum habet
non euacuat matrimonium sic nec
error qualitatatis. Sed si error nobi-
litas vel dignitatis reducat in
errorem personae: tunc impedit matrimo-
nium. Unde si consensus mulieris ferat
in ista persona directe: error ad no-
bilitatem ipsius non impedit matrimonium
Si autem directe intendit presumere in fi-
lium regis: quicquid sit ille. tunc si ali-
us potest ei quod filius regis: est error
personae et impedit matrimonium. Et co-
de modo videtur dicendum si quis di-
cat se primogenitum et non est.

Impedimentum.

3° de errore conditionis. Non pri-
mo quod si libera mulier contrahit
cum seruo vel liber cum ancilla sci-
enter: tenet matrimonium. 29.
q. 2. si quis liber. et c. si quis acil-
la. et duobus se. Si vero ignoranter
2 2

nullū est matrimoniū. 26. q. 2.
si qs ingenu⁹. 7. c. si femina: h⁹
nisi postq³ sciuit ei⁹ conditōez
cōsenserit in eum vel in eam v^o
bo vel facto: vt per cānales co
pula: ut in dictis. c. si quis ige
nuus. et. c. si femina. et. et de cō
iugi. ser. 7. c. proposuit. 7. c. ad
nostrā.

2 **¶** Quid si ille qui contraxit cū
ancilla quā putabat liberā sit
seruus. nunquid erit matrimo
niū? R^o fm Ray. licet error ser
uilis conditionis impediāt et
dirimat: ut dictū est. nō tamen
dirimit si sit error paris cōditi
onis vel melioris q³ sua. Nam
si seruus ignorans contrahat
cum ancilla quā credit libam
nō decipit: nec h³ q³ ei obiciat
ar. 31. q. 2. p. totū. 7. c. d. diuō. si
gnificasti: 7. mltro min⁹ decipit
si p^otrahat cū liba quā credebat
ācilla. cō. pe. Al. Bos. 21. h. 7. In
no. Si tñ mlier ignorasset fui
tutez viri nō cēt matrimonium
ut in primo. §. dictū est.

3 **¶** Sz nūqd errō p^oditōis libri
ne l'ascripcie l'originarie ipe
dit m^oimōiū sic 7 p^oditōis fuit.
R^o fm Guil. nō. sic nōuit Hug.
9. q. 2. i principio q³ oēs tales
sūt libri: 7 ad quasda³ opas pl⁹
ceteris teneantur. 3dē Hosti.

¶ Quid si quis ignoranter cō
traxit cū ancilla quā domin⁹

viro ignorāte postea manum
sit: nunquid eo ipso est matrio
nium? R^o fm Hosti. Nō. q³ ta
lis cohabitāt quidē mulieri: sed
hoc ex prio p^oliū fac: q³ cū fuē it
errone⁹ nō fuit effectiu⁹ m^oimo
nij. Cō. 21. h. Bos. Inno. 7 Ber.

5 **¶** Quid si liber p^otraxit cū an
cilla ignorāte 7 illa durāte: gno
rātia p^otraxit cū alio nō ignorāte
cōditōe ei⁹? R^o fm Guil. tenet
m^oimōiū cū 2°. cum nullum
fuerit primum.

6 **¶** Quid si liba p^otraxit cū suo
7 postea scita fuitute nihilomi
n⁹ vlt eē cū eo. 7 ille vlt dūced
re? R^o fm Guil. Dz cōpelli ad p^o
fetiēdū. Si tñ pēdēte cōpulsio
ne p^otrahēt cū alia: vlt illa cum
alio: teneret matrimoniu³: ut
Hosti. addit.

7 **¶** Quid si qs cōtrahit ignorā
ter cū ācilla. 7 postq³ sciuit e
regit ab ea debitū. nūqd po
stea poterit ab ea separi? R^o.
fm Guil. Si ex his que p^ous au
diuit habuit probabile opionē
d fuitute ei⁹: 7 nihilomin⁹ ex
git debitū nō pōt eā rliquere:
vt i. i. §. dēm ē. si hūit opionez
lenē 7 temēariā: tūc nō obstan
te q³ exegit debitū: poterit cū
vitate cēti⁹ sciuerit se pationē
petē. ar. et de sen. exc. i. quiliti
oni. Nā dubitās pro ignorāte
hēnd⁹ ē. L. d. p^odi. i. debi. l. vlt.

8 **Q**uid de illo q mouit ptra
uorē qōnez p dīnōis. 7 illa li
te pēdēte petit debitū? R. o. fm
Tho. in expōne litt. re quarti
smiarum dīl. 36. Si non est cer
tus de seruitute vxoris: debet
reddere debitum ad manda
tum ecclesie iūe suo p iudicio.
7 i hoc ca. u cognoscit eā ex p
mo consensu: non ex nouo. Si
aut cōstat ei de seruitute vxorē
vel probabiliter presumit: nō dē
ei reddere debitū etiā si ecclia
precipiat: qz vel sibi p iudici
um faceret si eam affectu vxo
rio cognosceret vel fornicaret
7 mortaliter peccaret. De mīri
mōio fuoz uid. i. fu. 3. p totū

Impedimentum.

quarto de impedimēto
voti. Utz votum de cōtinētia
ipediat matrimoniū. R. o. Du
plex est votum. Quoddam est
solemne qd. s. fit p susceptionē
sacri ordinis: aut p professionē
expressam vel tacitā factāz ali
cui de religionibz approbatis
7 tale votum impedit matrio
ninū cōtrahendū 7 dirimit p
tractum. Aliud est votū nō solē
ne: s. simplex. 7 hoc si fiat de n
contrahendo vel de castitate
7 huiusmōi impedit matrimo
niū cōtrahendū. 7 quāto mani
festū ē emīssū tāto maior debe

tur pena transgressio: non ta
men dirimit matrimonium iā
cōtractū. ex. eo. qz votū. l. i. G.
Et d hoc vide in sequēti. §.

Quomodo debeat intelligi
qz votū simplex impediat ma
trimonium cōtrahendū? R. o.
fm Ray. Intm impedit qz si il
le qui fecit tale votum postea
prestiterit iuramentum alicui
qz eam duceret. debet votum i
plere 7 agere p niam de iura
mento illicito. ex qui de. l. vo.
rursus. Idem Hosti. Qd si pri
mo iurauit 7 postea vouit. in
hoc ca. u fm Hosti. 7 Goff. pre
ualet iuramentū. potest tamen
itrare religionē: ut l. ex. de spō.
commisum. Quod si post tale
votū cōtrahat p uerba de p nti
non poterit cognoscere vxorē
sine peccato mortali: qz adhuc
pōt itrare religionē. Postqz
vero cognouit iam factū est ei
illicitum nō reddere debitum
Unde licet petere non debet
reddere tenetur siue petat ex
presse siue interpretatione: qd
dico quia aliter esset nimis one
rosū vxori si optēt semp exps
se petē hec. Tho i. 4. dīl. 38. §.
Quid respondēdū cum pso
na que fecit votum simplex q
rit an possit matrimonium ptra
here? R. o fm Hosti. debet rñ
deri qz non. Et si ultra querit

dices. qd si ptraſero. nunqd te
nebit matrimoniu: non dz re/
spondere: alr peccat. qz dat oc
caſione mortli: peccadi. De vo
t mltia alia hes. i. votu p totu.

Impedimentum

5°. de cognatioe carnali. Dic
prio sciendu q triplex est co/
gnatio. s. carnalis q dicit con/
sanguitas. spualis q dicit cōpa
ternitas: et legal q dicit adoptio.

Quid est cōsanguitas? R^o.
fm Ray. Est vinculu psonaruz
ab eodē stipite descendentiuz
carnali propagine ptractū. Et
stipite illā psonaz a qua aliqui
dixerūt originē. Unde et con/
sanguinei dicunt quasi de uno
sanguine procedētes.

Cōsanguinitas aut hz tres
lineas. i. procedit triplici ordi
ne. Prima. nāqz linea dicitur
ascendētiuz: vt pat auus et hu/
iulimodi. Secūda descendēti
um: vt fili⁹ nepos. Tertia col
lateralium: vt fratres et fratrum
filij: qui et patruales dicuntur
Nec eadem intellige in femis
vt in matre et auia. in filia et
nepte. et duabus sororibus et fr/
atribus earum.

Quo modo computantur g
dus consanguinitatis? R^o. In
linea ascendentium vel deſce

dentium quilibet persona ad
dita alicui facit gradum. Un/
de pater et filius sunt in primo
gradu. nepos in 2° pronepos i
3°. Sed in linea collateralium
aliter computantur fm leges
et aliter fm canones. Nam fm
leges in computando debem⁹
reverti ad stipitem. s. ad cōmu
nem personā. et ita duo fratres
sunt in 2° gradu. et filij duorum
fratrum sunt i 4° gradu. Nā
computantur omnes persone
s. ascendēdo usqz ad stipitē et i
de descendēdo. Sz hz canones
in linea collateralium nō oportz
reverti ad stipitem. qn potius
per se duo fratres sunt in prio
gradu. horum filij in 2° et ita vl
teri⁹. et. de consā. et aff. tua nos
et et. de test. lz et quadā.

Quqz ad quē gradū probi
betur et nō tenet matrimoniu?
R^o fm Jo. an. Inter ascende
tes et descendentes puto pper
tuā prohibitionē. Sed ite r col
laterales est usqz ad qrtū gra
dū cōputādo fm canones. et d
cōsan. et affi. non debet. quūm
mo si alique persone attinet si
bi ex una pte in primo fo vl 3°
gradu: et ex alia pte in quinto
bñ poterūt contrahere: qz i cō
sanguinitate semp est standuz
et cōtori psonē et de pſā. et affi.

c. vi. Et nota fm Doct. q licet consanguinitas q̄tū ad matrimoniu contrahendum terminetur in q̄rto ḡdu nec eniaz p̄mitatur incestus in vltiori ḡdu tamē q̄tū ad successionē hēditatis v̄rat vsqz ad decimum gradū ut habes s̄ hereditas.

§. 3.

Impedimentum.

6°. de cognatione sp̄iali que cōter ē cōpaternitas. Vbi sciēdum q cognatō sp̄ialis prouenit ex hoc q q̄s confert lac̄m baptismi seu confirmationis l̄ suscipit siue tenet illum cui tale sacramentum cōfertur.

Inter quas perionas contrahitur cognatio sp̄itualis? Respondeo. Inter baptizatum et eum qui suscipit. Itēz int. r baptizatum et filios susipientes. Hoc dico siue sint legitimi siue illegitimi: Secus si essent adoptiui. quia tales filij susipientis legitime copulatur baptizato siue suscepto: vt Inno centius ponit. Item contrahitur inter baptizatum et v̄rores susipientis si ante susceptionem cognita fuit ab eo. Item inter susipientem et parentes baptizati. Et hec cognatio impedit et dirimit matrimo

nium post contractū. Et que dici de suscipiente intellige de baptizante. et idēz de sacramēto confirmationis. extra eodē nedum libro sexto. In alijs sacramentis nulla cognatio sp̄itualis causatur. extra eodēz q̄zuis libro sexto. Per cathedolum vero contrahitur sp̄itualis cognatio que tantum impedit contrahendum: s̄ nō dirimit contractum. extra eodē per cathedolum. libro sexto.

Quid si plures sint suscipiētes? Respondeo prohibetur ne fiat. de conse distinctione. 4. non plures. et similiter in confirmatione. Si tamen fiat. cū omnibus contrahitur cognatio sp̄itualis. extra eodēz q̄zuis libro sexto. Sed tamē isti susipientes bene possunt contrahere inter se. q̄ non prohibetur ut 3mo. ponit.

Quid si quis baptizat seu tenet ad baptismum propriūz filium? Respondeo secundum Thomam in quarto distinctione. 42. si uir uel mulier hoc fecit in articulo necessitatis seu per errorem non impeditur exigere seu reddere debitum extra eodē si uir. Si v̄o fecit p̄ fraudem ipeditur exiger

sz teneſ reddere. Qa ſi uterq3
fuit i fraude: neut pōt erigeſ
ſed uterq3 teneſ exact⁹ redde
re: vt Hoſti. ponit. Et addit q
meli⁹ eſſet q vterq3 cōtineret
Eodē etiā modo ſi vir teneat
aliquē filiā vxoris ſue vel vxor
filiū mariti ſui ſi ex ignorātia
excuſat. ſi ex malitia. ſua frauſ
nō debet ei patrocari: nec pp
hoc pōt debitū ſubtrahere: ſz
n pōt erigere. Lō. De. 7 Ber.

¶ **Q**uātrū ſpūalis cognatio pro
cedat ad nepotes 7 vñiores?
Rō. Nō q: nō habz gradus. Fi
lia quippe mea ſpūaliſ licet nō
poſſit cōtrahere cū filio meo.
pōt tñ cōtrahere cū filio filij
mei. ar. 30. q. i. c. i.

¶ **Q**uātrū aliq3 poſſit ſucceſſive
hēre in vxores duas cōmares?
Rō. Dz ex dict⁹ i §. 2⁹. q ſi pri
ma tua vxor tenuit filiū alteri⁹
atēq3 cōmiſceris ei. poteris ha
bere illam alteraz. Si vero te
nuit poſtq3 fuit a te cognita n
poteris ſecundam habere: eo
q compat er eius fact⁹ es. Si
āt alia mulier tenuit filiū vxo
ris tue quē de alio viro habu
it: illa mulier ē cōmater vxoris
tue: ſed tua nō: ſiue illa tenue
rit anteq3 inter voſ eſſet cāna
lis copula: ſiue poſt: ideo po
teris illā habere. et ſimiliter ſi
fili⁹ tu⁹ quē de alia gēuſti ab

aliquo ſuſcipiatur: tūc ſuſcipi
ens eſt cōpat tuus: nō autem
vxoris tue. Un ſi cāus tue mō
tis euēret ſuſcipiēs poſſet con
trahere cū illa que fuerat tua
vxor: ut Inno. dicit. 30. q. 4.
Qui ſpiritualem.

¶ **Q**uātrū ſi aliquis cognouit a
liquā fornicarie: 7 poſtea fit cō
pater alicuius alteri⁹: puta le
uat aliquem de ſacro fōte: nū
quid etiā illa miſier fornicaria
fit pmater? Rō. fm Tho. i. 4.
diſ. 32. Dicendum q licē compa
ternitas tranſit in vxorē que a
uiro fuerat pſus carnaliter co
gnita eo q iā effecti ſunt vna
caro: ut. 30. q. 4. i quis ex cō
iugio. patri rōe videt tranſire
ad aliā mulierē carnaliſ cogni
tā: qz ſi nō ſit uxor: Idē ſent
glo. ſuper dicto. c. ſi quis dicet
q per fornicariū coitū acqriſ
cōpaternitas. qz vna caro effi
ciūtur. 32. q. 4. in eo. naz 7 af
finitas acqriſ per fornicari
u3 coitū. 35. q. 3. de iceſti. 7. c.
nō eā. extra de eo qui cogno.
con. diſcretionē. Tenetur igit
pro vero q cōpaternitas con
trahitur: vt probat per pdicta
iura: 13 quibuſdā mirabile vid
atur. Ideo tenenduz q ſic. cui
dicto Jo. an. con. i 6⁹.

¶ **Q**uātrū liceat ptrahere mī
monium cum ſorore filie mee

spiritualis? **R**o. Quāq̃ cum fili
lia mea spirituali nō liceat ut
dictū ē supra. §. 2°. aliter eēnt
separandi. 30. q. 1. de eo. 33. q. 3. si
quis cū matre. a cōiugio tñ so
roris non opz abstinere: sed p
ceditur. 30. q. 3. illud etiam.

2 **Q**uātrum ille qui baptizauit
aliquā posito q̃ sit laicus vel i
minorib⁹ ordinib⁹ possit ptra
here euz illa? **R**o. Non qz filia
sua spūalis est. et si cōtraheret
dirimēdum eēt. ex eo. nedum
li^o. 6. Si s̃r nec ille quē p̃byr
baptizauit potest ducere filiā
carnalem ipsi⁹ p̃byteri. ex.
eo. c. ult. nec filius p̃byteri
pōt illā ducē quā p̃byter ille
baptizauit. Et idē d̃ chrisma
te seu cōfirmāte dicēdum per
p̃dicta iura. Sec^o de sacro pe
nitētie aut alijs sacramentis:
ut supra. §. 2°. dictum est.

1 **Q**uātrum filii duorū cōparū
possint m̃rimonialr copulari
Ro. Sic siue sint geniti āte cō
p̃mitatē suā postea. excepta so
luz illa persona p quā cōparni
tas ē contracta q̃ nunquā pōt
copulari alicui filioz sui patr^{is}
spūalis. 30. q. 1. sup q̃b⁹. et c. pi
taciuz. et c. nō oz. et ex eo. c. i.

1 **Q**uātrum p̃r possit cōtrahē cū il
la quā fili⁹ ei⁹ leuauit? **R**o. Po
test ut nōt. 30. q. 3. illud. S̃z fi
lius non pōt cōtrahē cum illa

quā pat̃ leuauit: ut ibidē d̃r ē i
§. proximo precedenti habes.

1 2 **Q**ui aliquis uult eē patrū
et simulat se tangere pu^{er}z: sed
non tangit et r̃ndet vba solita?
Ro. fm̃ guil. nō efficit patrū
nisi t̃gat ip̃m tenēdo se lauā
do de sacro fonte. Et simile di
cendum est de cōfirmatione.
Si uero teneat et nō responde
at credo q̃ nihilomin⁹ efficit
cōpat̃. si itēdit agere ut uerus
patrū. Nam responsio nō est
de substantia cōpaterinitatis.

1 3 **Q**uātrum aliquis possit fieri cō
pat̃ alteri⁹ p̃ procuratorē? **R**o.
Si loquamur solum q̃ntū ad
effectū non erit dubiū. qz ad ta
lem effectū promittēdum ṽte
nēdū ē p̃ procuratorē q̃s r̃ndē
potest. S̃z si loquamur quantū
ad uerā cōpaterinitatem et co
gnationē spūalē. non pōt cōtra
hi p̃ procuratorē: ut ponit Ar
chi. p. l. post mortē. ff. d̃ adop.
Et qd̃ uidetur ptra. ex de pro
cura. c. si. li. 6. soluit fm̃ cum p
id qd̃ notat ex. de p̃se: ecc. aq̃.
Idem 30. an. i quadam qōne
disputata.

1 4 **Q**uātrum i p̃lib⁹ actib⁹ sacra
libus requirant p̃res patrū?
Ro. In cathecismo baptismo
et cōfirmatiōe vn⁹ et idē patrū
nūc eē pōt si necessitas cogt:
s̃z nō est p̃suetudo romana qu

poti⁹ p⁹ singlos act⁹ singli susci
piat d⁹ p⁹ se. di. 4. i. catheclimo

1 5 **U**tr⁹ ille qⁿ e baptizat⁹ pos
sit aliq^ue suscipe i baptismo. v^t
qⁿ no est cofirmat⁹ possit t^uen⁹
i cofirmati⁹oe. 8°. fm Tho. et
P. Non q^u talis no est mebru
ecclesie cui⁹ psonaz gerit tenes
ad sacra. de coⁿic. di. 4. i. bap
tismate. Et si de facto siue i ne
cessitate lenat vel tenet seu etia
baptizat: no cotrahit aliq^uz spu
alem cognatione. Et h^{oc} addit
Al. q^u si alter coniugum est bap
tizat⁹: tamen p^{er} eu no transit co
gnatio ad no baptizatu. Id^e in
cofirmati⁹oe. Qd^o si baptizat⁹ te
neat filiu no baptizati seu ifide
lis: bene cotrahit copanitatez
vide⁹ s. pfirmitio sacri. s. p^{er}lt.

1 6 **U**trum religios⁹ possit fieri
patrin⁹ l⁹ p^{er} pat⁹: 8°. Prohibit⁹
est abbatib⁹ et moachis p^{er}ue
de baptismate suscipe vel bap
tizare. et h^{oc}. i. 6. q. 1. placuit. p^{er}
se. di. 4. no l⁹z. Id^e intelligen
du est de oib⁹ religios⁹ et cao
nicis reglarib⁹ ex. de postu. ex
pte. No. n. l⁹z religios⁹ com^unes
face⁹ prop^{er} familiaritate que
solet inde provenire.

Impedimentum

septimo de cognatione legali
q^u fit p^{er} adoptione. Ubi sciendu
q^u p^{er} adoptione proveniunt tres

spes legalis cognati⁹is. Pria
est ascendenti⁹ et descendenti⁹
que attendit inter patre adop
tante et filiu seu filia nepote vel
neptem et h^{oc} adoptatos: et hec
idistincte ipedit matrimoniu
qm^u pater adoptator no potest
cotrahe⁹ cu filia adoptiva: nec
etiam cu adoptiva nepte et h^{oc}.
30. q. 3. ita diligere. Secunda
species est collateralium. i. inter
filiu meu naturale et adoptiuu
et hoc ipedit matrimonium q^uz
diu sunt i potestate p^{er}is civild⁹
Ea vero soluta. i. morte patris
vel emancipatione filii natura
lis vel adoptivi no ipedit: et c.
c. i. 30. q. 3. post susceptu. tertia
spes est quasi legalis affinitas
inter patre adoptante. et vxore
filii adoptivi. simili⁹ inter filiu
adoptiuu: et vxore patris adop
tantis. et hec itez omni t^{em}pore
impedit matrimoniu. qm^u pat⁹
adoptator nunq^uz pot^{est} cotrahe⁹
cu illa que fuit vxor adoptivi
filii etia post emancipatione. ff.
de ritu. nup. l. na adoptiu⁹. in
Inst. de nup⁹. s. i. et 2. Simili⁹
filius adoptiu⁹ post morte pa
tris adoptivi no potest contra
here cu illa que fuit vxor adop
tivi p^{er}is: vt i dca. l. adoptivus.

Nunquid filius adoptivus
potest cotrahere cu filia illegi
tima patris adoptivi. 8°. fm

Suil. Credo sine preiudicio q
sic et q filius illegitimus pot
trahere cu filia adoptiva: sicut
notat Hug. 30. q. 3. in principio
Na illegitimus fili⁹ vel filia no
est in patria potestate. Lo. No
sti. et Inno.

3 **U**trum adoptivus qui no tra
sit i potestate pris adoptat^r pos
sit p^rtrahere cu filia legitima ipi⁹a
adoptat^r Ro. d hac qone varie
sunt doctoru opiniões. Dicit tñ
potest q cum iura canonica in
distincte loquāt de adoptione
non distinguēdo inter simpli
citer adoptatū. s. qui non tran
sit i p^ratē et arrogatū q tran
sit: inuunt q q^rsum ad hoc id
ius sit i utroq³ casu. s. q no pos
sit nisi adoptio pri⁹ dissoluat p
emancipationē q emancipatio
q^rsum ad aliqd habz locum et i
adoptato: lz no trāseat i p^ratē
L. de adop. l. pe. §. si aut.

7 **Q**uid si adoptiv⁹ durante
adoptione p^rtrahat cu filia le
gitima adoptatis: nūqd soluetur
m^rimoniū? Ro. fm Suil. Qui
dā dixerūt q non: sed veri⁹ te
nendū qd Hug. nōuit. s. q sol
uatur. ex. c. vno.

8 **S**ed nunquid due persone
que ab eodem sunt adoptate
possunt inter se cōtrahere? Ro.
fm Suil. Possunt. cum nulq³
reperiatur prohibitū: sic et duo

spirituales filij alicuius cōtra
here possunt et spirituales cum
adoptivis. Lo. Hug. et Ber.

6 **U**trum inter patrē adoptā
tem et p^rem adoptati siue ma
trē aliqua cognatio cōtrahat^r?
Ro. fm Tho. et Pe. nulla. De
mā adoptionis et arrogatiōis
hēs plura supra ad opuo.

Impedimentum.

8° de impedimēto criminis. sci
endū. p^o q quedaz crimia ipe
diunt matrimonium cōtrahē
dum: sed non dirimunt cōtrac
tum. et sūt septe. Primum est in
cestus. 32. q. 7. si quis viduaz
et c. qui dormierit. et c. cōcubu
isti. Secundū est de illo qui i
terfecit propriā vxorē. 33. q. 2.
admonere. et c. interfectores.
Tertium quando quis rapuit
sponsam alterius. 7. questio
ne secunda statutum. Quar
tum quando quis insidiando
matrimonio propriū filiū
de sacro fonte leuauit ut pos
set priuare vxorem debito cō
iugali. 30. questione prima de
eodem. Quintum quando qs
interfecit sacerdotem: extra
de peni. et re. qui prebiterū.
Sextum est solemniter peni
tens trigesima tertia que stio
ne secunda de his et c. antiqui.
Septimū ē si qs mentalem in

uxorem scienter accipiat. 27. q.
i. hi qui. Ques p̄dictos casus po-
nunt Ray. Tho. De. 7 Al. 7 ho-
sti. preter ultimū: quē sol⁹ ho-
sti. addit. Licet autē hec 7 for-
te multa alia impediāt contra-
hendū. si tamē timetur de in-
continētia d̄z eis ep̄s concede-
re licentiā nubēdi. ar. 33. q. 2. ā-
tiqui. 7. c. i. adolescētia 7. c. de
eo qui cog. cō. vxo. sue. c. ex lit-
teris. Et fm q̄ addit. Guil. suf-
ficit licētia proprii sacerdotis
imo de consuetudine non fua
iste rigor petēdi licētiāz.

¶ Que sunt crimina que diri-
munt matrimoniū iā cōtractū
80. solū duo. Primum est. Si
qua mulier machinata fuit in
mortē alicui⁹ uxoris: 7 ipsā cū
effectū occiderit aio habendi
virum illi⁹ in suū. 7 si si q̄ ma-
chinat⁹ fuerit 7 cum effectū oc-
ciderit vix alicui⁹ ut habeat
eius uxore: tales si cōtraxerint
p̄petuo sunt separādi. 31. q. si q̄
vivēte. Qui cal⁹ fm quosdā itel-
ligunt solū si dū esset primū cō-
iugiū eo q̄ ambo vivēt fūeat
cōmissū adulteriū. S3 verior
videtur opinio Inno. 7 Hosti.
dicentū q̄ sola machinatio mō-
tis cū effectū sufficit ad dirimē-
dum matrimoniū. licet n̄ itue-
nerit adulterina pollutio. ex. de
cōner. inf. laudabilem. Hoc

est primū crimē dirimēs ma-
trimoniū. Secundū est adulte-
rium. 7 hoc quādo adulteran-
tes sibi prestat fidē promitten-
do seu iurādo q̄ contrahent si-
ue de facto cōtrahant. Et itel-
ligendū est si vivente altero
conuige fuisse iter illos adul-
terina cōmixtio: siue fuerit an-
te dictā promissionē vel cōtrac-
tum siue post. Qd si adulteria
pollutio prius vel post nō inter-
venerit nō impedit matrimo-
nium. ex. de eo qui cog. c. vlti.

¶ Quid si quis occidit mari-
tum adultere nō eo aio ut vxo-
rem ei⁹ habeat: sed in bello: vlti-
casu: vel odio? 80. fm Inno. n̄
dirimit matrimoniū postea cō-
tractum nisi ad hoc interfice-
ret ut eam duceret. ex. de con-
uer. inf. laudabile. circa. fi.

¶ Quid si quis p̄cepit manda-
vit vel consuluit interfici 7 int̄-
fect⁹ est? 80. 33. Guil. Hug. Jd
ē ac si interfecisset. S3 si nō mā-
davit aut consuluit: sed postq̄
fuit interfect⁹ ratū habuit. Di-
cendam q̄ licz al in maleficijs
ratihabitio retro trahat 7 mā-
dato equiparet: tamen propter
hoc non dirimitur matrimo-
niū sequens. Jdē Lau. 7 Ber.

¶ Quid si quis uxore vivente
de facto cōtrahit cum adultera
80. Distinguedam est. qz aut

ista sciuit eū habere aliā uxore
aut nesciuit. Dico uiz ad mor
tem prime. si ergo quādo eaz
duxit ipsa sciuit q̄ habebat ali
am nō pōt cū illo in matrimo
nio esse. Si uero prius nesciuit
et nūc mortua iāz prima uxore
de nouo scit: in potestate igno
rantis est matrimoniu rati fi
care vel diuortiu petere. ex de
eo qui dux. in matri. quā polu.
c. i. et. c. ueniēs. ita tñ q̄ si post
q̄z sciuit carnali copule consē
serit nō pōt diuortiu petere:
ar. ex de cōiū. ser. c. proposuit.
et. c. fi. Quod si ab initio quidē
fuit ignorans. sed prima uiuē
te facta est cōicia: nō debet pa
ri q̄ cognoscat a viro: al in per
petuū matrimoniū impediret
ar. ex de prescrip. c. fi. in fi. et. c.
pelt. in fi. 34. q. 2. si vgo ex de
secū. nup. dñs. Hoc inteligen
dum est si primū matrimoniū
verū fuit. aliter nō prestat ipe
dimetuz? de spō. ueniēs. et de
matri. contrac. contra inter ec
cle. ex litteris in fi.

6 **S**z quid si mortua iā prima
vir non cognoscit carnalit istā
fam adulteram que secū cōtra
xerat ignorant. sed ipse ducat
tertiā? Rō fm Host. d3 mae
re cū tria q̄zuis postea ēt cog
scat fam ex de eo q̄ dux. i ma.
quā pol. c. ueniēs. Nā prima v i

uente consēsus habitus cū secū
da nullus fuit. et sic nō ipedit
consensuz tertie. Quin etia si
post mortē prime carnalit co
gnouerit fam que fuit ignorās
istū habuisse uxore: et nūc etiā
ignorās est et ipe vir cōtrahat
cū tertia: adhuc cuz tertia rea
nebit. ex de elec. bone mēorie.
et ex de pū. ser. proposuit. c. fi.
Quid si quis uxore uiuēte con
tratit et cōcubuit cū duab⁹ vel
plurib⁹ inscia? Rō fm Hosti.
Loc⁹ ē gratificationi. q̄ quan
cūqz certificatam de morte p
or. p. cognouerit p. mōtē le
gitime illā tenebit. ex de eo q̄
dux. i matri. quā pol. ueniēs.

7 **S**z qualiter intelligit inscia
Rō fm Host. Qñ hz iustā cām
ignoradi: ut q̄ vir de remotis
ueniens assererat se non habē
uxore: ex de spon. cū apostoli
ca. Ideo autem inscia non cō
mittit adulterium: q̄ non con
mittitur sine dolo. ff. ad. l. iul.
de adul. l. pe. 34. q. 2. i lectum

8 **E**truz liceat uxorem adul
teram occidere? Rō fm De. et
Tho. in. 4. di. 37. Hoc pōt p
tingere dupl. Uno modo ga
per iudiciū iudicis procurat
occidi. et hoc licet facere amo
re iusticie non liuore uindictē
Non tamen licet hoc fieri i iu
dicio ecclesiastico: sed civili. se

eūdo modo quia extra iudici
uz occidit eā l'fac occidi. 7 h^o
nūqz licet s3 legē diuinā: licet
aliquo casu pmittat fm legez
civile: vt qñ inuenit vxorē i actu
adulteriū. tūc. n. lex propter in
citamētū nō punit. Et itellige
hoc dictū Tho. q lex non pu
nit. s. q nō punit mōte sicut ali
a homicidia: s3 tñ punit satis
acriter: vt. ff. de adul. l. si adul
teriū. §. si maritus. Utrū at vi
ro liceat occidere adulteriū: vi
de. i. lex. §. 9. In foro cōsciētie
tales nihilomīus puniēde sūt.
Utrū magis peccet qui occi
dit vxorē q3 qui occidit mīez:
hēs ifra vxor. §. plr.

Impedimentum

9°. de dispari cultu. s. qñ fide
lis cōtrahit cū ifideli vt iūdo
uel pagano. Nā tunc nulluz ē
matrimoniu. 28. q. i. §. ex his.
7. c. caue. Unde Exo. 34. et
Deut. 7. prohibuit dñs di
cens. Non accipies vxorē fili
is tuis de filiab⁹ alienigenaz
ne traducāt eos post deos su
os. Sed tñ sponsalia bene pos
sūt contrahi cū hac cōditione
si ifidelis cōuertatur. 28. q. i. n^o
3. Nec ē Tho. De. i. 4. di
stinctione. 39.

Sed nūquid inter ifideles
pōt esse matrimoniu? s3 o. fm

Tho. iij. 4. dis. 39. Inter infi
deles pōt esse matrimoniu in
q3tum est ordinatum ad pro
lē fm perfectionē nature: non
autem inq3tum est ordinatuz
ad ipsam fm perfectionē gra
tie. 7 ideo matrimoniu quidē
est sed non perfectum. Unde
ifidelis cognoscens vxorē n
peccat si propter bonum pro
lis aut illius fidei q tene i vxo
ri debitum reddat. Idem di.
26. deinde.

Utrum coniunx conuersus
ad fidem possit remanere cū
uxori infideli nolente conuer
ti? s3 o. fm Tho. vbi supra. Fide
lis cōuersus potest cum infid
li remanere sub spe conversio
nis si eā in infidelitate obstia
tam non viderit. 7 bene facit
commandando. Et de hoc est
consilium Apli. i. ad Cor. 7.
Non tamē tenetur: sed potest
dimittere eam: etiaz si ipsa ve
lit ei cohabitare sine cōtume
lia creatoris si pueri nō vult.

Quid si iudei vel pagani
traxerunt cum consanguineis
fm ritus suos: nunquid post
couersionem poterunt remae
re? s3 o. fm Tho. in 4. dis. 39.
si contraxerint in gradibus vi
uina lege prohibitis Levit. 18.
tūc siue vterq3 siue alter ad
fidez conuertatur: non possūt

in tali matrimonio permanere.
Si autem contraxerit in gra-
dibus prohibitis per statutum
ecclesie: possunt cōmanere si
uterq; convertatur. vel si uno
puerio sit spes d' pueri dē alī?

Quid si infidelis qui cōuer-
titur habeat ples uxores? Ro.
fm Tho. vbi supra. Nō fuit ve-
rū mīrimonium nisi cū prima.
q; esset cōtra legē nāe. Un̄ si
talis cū oībus vxoribus pūcta-
tur pōt cū prima cohabitare. et
alias debet abicere tāq; peni-
tus cīneas. et si pūa conuer-
tatur: nō propter hoc est mīri-
monium cū aīqua istarum: s;
potest cū aliqua istarū de no-
uo contrahere fm modū qui
in sequenti. 6. §. dicitur.

Quid si infidelis repudia-
ta prima vxore aliam duxerit
et convertatur? Ro. fm Tho. i
4. di. 39. Dicendum q; repu-
dium uxoris est contra legem
nature. Unde infideli non li-
cet repudiare. et ideo si conuer-
tatur postq; ipse vna repudia-
ta alterā duxit: idem est iudi-
cium sicut de illo qui ples sūt
vxores habebat. quia tenetur
primam quam repudiauērat
accipere si conuer-
ti voluerit et
aliam abicere: vt dictum est i
proximo. §.

Quid si ipsa conuer-
ti notu-

erit? Ro. s; Tho. vbi supra. Si
ipsa infidelis vult cohabitare
vīro fideli sine contumelia cre-
atoris et sine hoc q; ad infide-
litate inducat: potest quidē
uir fidelis ab ea discedere: s;
discedens non potest alias ac-
cipere. Si autem hec vxor in-
fidelis nolit ei cohabitare: vel
non sine cōtumelia creatoris.
aut si ad infidelitate pertrabe-
re nitatur. in his trib; casibus
vir fidelis discedens potest al-
teri per mīrimoniū copulari.

Sed nūquid licet viro ad
fidem conuer-
sione uxore exīte i
infidelitate emittere votum p
continentie? Ro fm Tho. i 4. di.
39. Si post conuersionē viri
sit aliqua probabilis spes de p
uersione uxoris: non debet viz
votum continentie emittere:
nec ad aliud matrimoniū trā-
sire. quia vxor difficiliter con-
uerteretur sciens se sic priuatā
esse. Si autem non sit spes de
conuersione potest ad sacros
ordines vel ad religionem ac-
cedere prius requisita vxore
q; conuertatur: et tunc si post
q; vir sacros ordines suscepe-
rit: vxor pueratur non est sibi
uir suus reddendus: sed debz
sibi iputare q; in penaz tarde
conuersionis sine priuatur vi-
ro suo.

2 **S**i alter coniugū ouertatur
proles: quē d3 seq. 1. 8. 10. secun-
dum Tho. in. 4. di. 39. si pro-
les prouenerit ad etatē pfectā
libere poterit seq. parentē quē
voluerit. Si at̄ est in mī 21 et a-
te: tūc d3 dari fideli. n̄ obstāte
q̄ indigeat matris ob ego ad
educationem. Hoc idem habe-
tur supra filius. §. 3.

1 0 **Q**uid si uterq3 coniugū tpe
cōtracti matrimonij erat fidel'
nūc a ter labit in ifidelitatez
8. 10. fin Ray. Alī n̄ pōt p̄traher'
Nec distiguo vtz interuenerit
carnalis copula vel nō: nam i
vtrōq3 cāu fidelis tunc tenet
continere.

1 7 **Q**uid si catholic⁹ contrahit
cū heretica baptizata: nūquid
tenet matrimoniu? 8. 10. f3 Th.
in. 4. di. 39. Verū est matrio-
niū q3 uis peccet cōtrahēdo si
sciat hereticā: nō tñ pp hoc ma-
trimoniū dirimē et econtra.
si aliquis cathecumin⁹ sed non
dū baptizatus cū aīq̄ baptiza-
ta cōtraheret: non eēt vtz ma-
trimoniū. idē De. Al. et Ray.

1 2 **U**tz infidelis vnus ritus
possit contrahere cū infidelib⁹
alterius rit⁹? 8. 10. fin Tho. vbi
s̄. Pōt nisi per aliquod ius po-
sitium eoz prohibeatur. q3 tē
cult⁹ dispitas impedit matrio-
nium. De materia infidelium

multa habes. i. infidelis cum
a luis ad que remittit.

Impedimentum.

10. de violentia siue metu. vbi
primo sciendū q̄ violentia siue
met⁹ ex sui natura etiā sine cō-
stitutione ecclesie matrimoniu3
excludit. q3 excludit cōsēlium.
Et qdē qd sit vis habes. i. vis
§. primo. et quid sit metus ifra
metus. §. primo.

2 **U**tz coactio ipediat matri-
moniu? 8. 10. duplex est coactio.
Quedā absoluta que fit p vim.
7 ista nō h3 cōsēliū animi in q̄
nō cadit coactio. Sed potest ef-
le coactio ad copulā carnis uel
aliud extrinsecū ad quod trahi-
tur persona inuita. et talis co-
actio qm̄ nō cōsēntitur in ma-
trimoniū nō efficit illud. Que-
dam at̄ coactio ē pditionata. 7
ista fit per metū. quando. i. q3
consentit timore alicui⁹ mali.
super quo sic distinguitur. Du-
plex est met⁹. Quidā cadit in p-
stantez vtz. et iste excludit ma-
trimoniū. ex. e. platuz. 7. c. ad au-
dictiā. c̄ de ipon. veniens. 2. 10.
Quidam vō metus est insuffi-
ciens. i. qui nō cadit inconstan-
tem vtz. et iste nō excludit ma-
trimoniū. ff. eo. neq3 tiorē. q3
at̄ ē met⁹ qui cadit in constan-
tem virum. habes. i. met⁹. §. 2.

3 **Q**uid si quis in captiuitate contrahat matrimonium? R. o. f. 3. Hosti. si captus est ab hostibus? h. uis factus est. vñ nō aliter pōt contrahere nisi sicut seruus: d. quo s. impedimentum 3°. Si vere captus est ut cogatur ad tale matrimonium contrahendum nō valebit fin. Hosti. ar. c. d. pro cura accedēs. Si vero ex alia causa detinetur: bene potest contrahere.

4 **Q**uid si mulier post cōsēsum coactum morātrahat i domo mariti? R. o. f. 3. Guil. si mulier que allegat metū steterit p. annū et dimidiū cum marito. aut et minori tempore dum tamen tātum sit q. iuxta arbitriū boni viri prestandum sit pro consensu: non debet post ea audiri: extra de spon. ad id. Lon. Hosti. et Ber. et cōponitur ab eis versus. Et fuge cum poteris ne consensisse puteris: ar. ad h. extra de spō. p. sultariōi.

Sed quid si post cōsensum coactum carnaliter cognoscitur? R. o. fm. Pe. si habuit opōtunitatem reclamandi: presumitur tacite consentire in matrimonium. Qd si coacta fuit per vim absolutā sive metuz sufficientem non est matrimonium: sed si non fuit sufficient

tunc in iudicio quidem exteri ori presumitur pro matrimonio: si tamen vere non consentit nō ē matrimonium.

Quid si ad cōsensum coactum apponitur iuramentum in foro quidem iudiciali dicitur non fuisse obligatorum: tamen in foro conscientie consulendum est q. impleat iuramentum. vel saltem per superiorem impetret absolutionem. 3. Lon. Guil. et Hugo.

Atrum plenus coactus saltem ex parte cogentis faciat matrimonium? R. o. fm. Tho. in. 4. dis. 27. Dicendum q. nō quia matrimonium claudicare non potest. si tamen p. modum cōsēti et coactus: cēt matrimonium dummodo cogens adhuc in suo consensu maneret. secus si mutauit voluntatem.

Atrum pater possit cogere filios ad contrahendum? R. o. f. 3. pe. Nō pōt. neq. gñaliter n3 i spirituali cū aliqua. q. i mīrimonio requirit cōsēsus maxime liber ratione perpetue obligationis que ibi contrahitur extra de spō. requisit. Nō tñ propter hoc parentes temere iurāt matrimōia filioz. q. ex nā ipi contractus intelligitur ista cōditio. s. si liberi consenserit et

ipſi parentes obligantur ad i
ducendum eos.

Impedimentum.

1° de impedimēto ordinis. vbi
ſciēdum q̄ clerici in minorib⁹
ordinibus nū ſunt religioſi q̄ p
tinentiam p̄ſūtur licite p̄ſūt
contrahere. di. 32. ſi qui vō. et
ſeriatim. extra de clerico cōu
gato. c. 1. 2. 3. Si vero ſūt in
ſacris: contrahere nō poſſunt.
et ſi contraxerint ſepabūt nīſi
monū. di. 32. ſi quis eorum. et
c. lectores. 7. c. erubescant. 7. c.
placuit extra q̄ de. vel vō. c. 1.
2. 3.

Atz ordo poſſit ſuperuenī
matrimonio? & o ſm p̄. Con
iugatus ſi ordinetur conſentiē
te uxore: ſuſcipit ordinez 7 exe
cutiōz. et ſic ipſa cū eo ſi eſt i ſa
cris intelligitur continentiam
profiteri Si vō neſciente. aut
non cōſentiēte uxore: recipit q̄
dē caracterez ordinis: ſed non
executionem. In nullo autem
cāu ordo ſacer ſi ſit poſt matri
moniū dirimit illud: ſed diri
mit ſolū poſtea. contractū. ut i
exuagati Joānis. 22. que incipit
Antique

Impedimentum

2° de impedimēto ligatōis v3 qñ
quis alteri cōiugi eſt alligatus

Si quidē alligatus eſt uxori
ea viuente aliā accipe non pōt
al' adulteriū p̄mittit. extra de
ſpō. di. 13. Sz nec antiquo tpe
potuit nīſi diuina reuelatōe 7 in
ſtinctu vt fuit in patriarchis.
et d' diuor. c. gaudem⁹. §. p̄rio
Pōt tñ alter coniugū ante car
nalē copulaz alio m̄ito ad re
ligionē tranſire: ut dictū eſt ſ
impedimētū p̄rio. §. 2. 7 tūc alī
coniugū remanebit liber. Do
teſt quoqz vir uxore dimittere
propter fornicationē. ſ. q̄z ſi ad
cohabitationē et d̄bitū cōiuga
le: ſed aliā ducet nō pōt. 32. q.
7. c. 1. 2. 3. 7. 3. Poſt mortem
vō alīus coniugis alter nubē
pōt cui vult. 7 iſta t̄pus lu. tus
mulier ſine pena infamie et d'
ſis nup. ſup illa. Qd ſi alter ali
gat⁹ eſt alī tñ per ſponſalia.
vide infra ſponſalia. §. 8.

Quid ſi uxor credat vir mō
tū et contrahit cū alio? & o ſz
Ray. Si credit ex probabili cā
excusa pp̄ ignoratiā facti. 7 ſi
li ſi quos ſuſcepit iudicabūtur
legitimi. Si tñ poſt de morte
p̄ami dubitat debz qdē reddet
d̄bitū ſz n̄ exiget. et de ſecūd. s
nup. dñs. Sed ſi proceſſu t̄pis
credit eū probabiliter viuere n̄
pōt d̄bitū exigere nec d3 red
dē piculo ad ſteri ſe exponēdo
Si vero primus reuertatur vt

alr sibi de eius vita psterit:
statum dz recedere a secundo
7 redire ad primū: quod si nō
fecerit adultera iudicabit. 34
q. 2. di per bellicā. et. c. cū i cap
tuitate. et. c. si vgo. Primus
quoq3 eam recipere tene: ut
dictis. c. patet nisi forte illa p
q3 sciuit de vita primi permī
sit se cognosci a secūdo: et sic
adultera fuit.

3 **Q**uid si contraxit cū aliquo
putans virum suum viue: qui
revera mortuus est: nūquid ē
matrimoniu? Rō secūdu guil.
Credo sine preiudicio matrimo
niū esse i hoc casu. Qd intelli
gendum est nisi constet q con
iunt credens impedim:ntum
esse non intendebat contrahē
Nam si non est intentio nō est
matrimonium ex de spō. tua.

4 **Q**uid si vir iuit in exercitu3
contra iarracenos vel in regi
onem longinquam 7 nescitur
vtrum sit viuus vel mortuus:
quid faciet vxor? Respondeo se
cundum Ray. contrahere non
potest donec certitudinem re
cipiat de morte viri. extra de
sponsa. in presentia: aut verili
militer de morte presumat. ex
ut lite n pte. qm frequenter.

Impedimentum.

13° de publice hōestat: iusticia
qd sit? Rō f3 Th. i. 4. di. 41.
Est propinquitās ex sponsa/

Quando aliq spōsalia inter
se praxerūt: nullus de pāguī
nitate spōsi pōt sponsā illā hē
in vxorē: nec aliq de pāguīta
te sponse pōt sponsum illū hē
in viz ex de spō. ipu. contineba
tur. §. vl. ex de spō. iuuēis. 7. c.
ad audiciā. 7 durat hec probi
bitio usq3 ad qrtū gdu ipoz p
sāguīeo3. ex de spō. c. spōsā. 7 d
despon. ipu. c. continebatur in
fi.

5 **Q**uid si spōsalia de iure n te
nuerūt? Rō. Si spōsalia fuerūt
pura et certa etiam si fuerūt n
la rōe pāguītat: affinitat: frī
giditat: religiōis aut alia qcum
q3 rōe oriū publice hōestat: iu
sticia ad dirimēda seqntia spō
salia i mīrmdia nū fūisset nul
la rōe pāguī. utputa q3 ābo uel
vn^o erat ifās ex de spō. ex spon
salib⁹. 7. c. se. li. 6.

6 **Q**uid si quis primo sponsa
lia cum aliqua contraxit et p
modum cum alia ipsius prime
consāguīnea ide3 fecit? Respō
deo. Debet contrahere matri
moniu cū priā. Nā spōsalia se

quētia n̄ ipediūt p̄cedētia. ex.
d̄ ipon. ex spōsalib⁹. li. 6.

Quid si sponsalia cū aliqua
sint facta sub conditione et pē
dente conditione vir cum alia
illius consanguinea cōtrahit
p̄ verba de presenti. & c. cum
secunda r̄manere debet. q̄a ex
sponsalibus conditionalibus si
cut ex non habet. tibus consen
sum et incertis non oriū publi
ce honestatis iusticia. ex d̄ ipō
sa. ex spōsalib⁹ li. 6.

Quid si duo infantes l' vn⁹
maior septēnio alter mior spō
salia contraxerūt ipsi vel parē
tes pro eis. & c. Si facti maio
res septēnio per cohabitationem
mutuam seu aliter verbo l' fa
cto eorum liquido apparet q̄
in eadem voluntatē perdurāt
sponsalia conualescūt: al' non.
Nam ab initio nulla fuerunt
ex defectu consensus. et iō non
inducunt publice honestatē iu
stitiam. extra de despon. ipu.
si infantes. li. 6.

Quid si pubes et impubes:
vel duo ipubēs cōtrahūt m̄ri
moniū. & c. si n̄ erāt proximi pu
bertati i quib⁹ malitia nō sup
pleat etatem. nō fit matrimōi
us. S; tñ si erant maiores sep
temnio fuerūt spōsalia. et ex eis
est inducta publice honestatis
iusticia extra de spō. ipu. si infā

tes li. 6.

An ex sponsalibus q̄ paren
tes pro filiis puberib⁹ vel ipu
beribus contrahūt filij obligē
tur. & c. deo. Si expresse vel ta
cite consenserūt: ut si p̄sētes
fuerūt nec contradixerūt obli
gātur: et in eis oriū publice ho
nestatis iusticia. Idē dicendū
si absentes fuerūt. et postq̄ sci
uerunt ratificauerūt tacite l' ex
presse: al' ex sponsalibus factis
a parentibus filij nō obligant̄
nec oriū publice honestatis iu
sticia. ex de despon. impu. si infā
tes libro. 6. De sponsalib⁹ hē
plura. i. sponsalia.

Impedimentum.

i. 4. de affinitate quid sit dcm̄
ē s̄ affinitas. Et contrahitur
affinitas etiā per fornicariāz
copulāz. 35. q. nec eā extra de
eo qui cogno. cōsan. uro. sue di
cretionem. et. c. tue.

Qui sūt affines et i quo ḡdu
& c. Quāvis hacten⁹ m̄lta fuis
sent genera et gradus affinita
tis. hodie solum est tale genus
q̄ cēs p̄sanguinei uxoris mee s̄
mei affines. et in eodem gradu
in quo sunt consanguinei vro
ris. Similiter omnes consan
guinei mei sunt affines vxoris
mee. et in eodem gradu i quo
sunt ipsi consanguinei mei.

Et quod dixi de vxore idem i-
telligas de quacūq; alia muli-
ere carnalit cognita: ut in .i. s.
dictum est. S; consanguinei
mei nullo mō sunt affines con-
sanguineis vxoris mee: nec in-
ter eos matrimoniū prohibet
extra de consang. et affini. q. su-
per his.

Quid si morit̃ persona me-
diante qua cōtrahitur affinitas
ut puta morit̃ marit̃ vel vxor
sive cōcubina vel concubitor?
R. o. Nihilomin⁹ remāet affi-
nitas que erat ad cōsanguineos
eius: nec potest esse matrimo-
niū inter eos. 35. q. 10. frat̃nitas

Quid si aliq; polluit aliquē
cōordinarie. i. ex nālia? R. espō-
deo. Quāvis talis pollutio cri-
minosa sit et damnabilis: non
tñ ex hoc p̃trahitur affinitas.
Unde nō ipediūtur cōsanguī-
nei viri accipe illam in vxore;
nec cōsanguīce mulieris acci-
pe illū in virū. 35. q. 3. cōordinā-
ria. Et idē dicēdū si vir intravit
claustrū pudoris: s; nō perueit
ad consumationē operis quia
talis pollutio nō facit sāguinis
cōmixtionē neq; carnis vnita-
tem. S; si vir puenit ad emis-
sionē seminis et si mulier n̄ emit-
tat. dicēdū v̄ s; Host. q. affini-
tas cōtrahit̃. Sufficit. n. q. per
hūc mōm facta sit admixtio d̄

qua Tho. et Al. dicūt q. r̄quirīt
Pone q. mortua vxore vir
vult accipe in vxorē illā q. quo-
dam fuit vxor alicuius de con-
sanguinitate p̄me vxoris nunqd
potest? R. o. Dicendū q. licet
nullā feminā de cōsanguinitate
p̄rie vxoris possit accipe: quia
est ibi affinitas. tñ feminā vxo-
rem oliz alicuius de ip̄a cōmā-
gnitate bene pōt accipere. Et
idem dicendū si ponat̃ simi-
lis cas⁹ ex p̄te vxoris. Nā mor-
tuo viro s; nō possit accipe ali-
quem virum de p̄sanguinitate
primi viri: tñ vix olim maritū
alicui⁹ femie de ip̄a cōsanguī-
nitate bene pōt accipe. Nāz in
tali cāu nō proprie est affinitas
nisi i secūdo genere affinitatis
qd̄ oli ponebat̃ ipedire. hodie.
nō. ex eo. nō. d3. Ad cuius itel-
ligentiā sciēdū q. quādoq; q;
affinis me⁹ cōtrahit̃ matrimo-
nium cū illa p̄sona quam acce-
pit dicit̃ quidē mihi affinis ēz
in secūdo genere et si hec per-
sona p̄trabat̃ postea aliud ma-
trimoniū illa p̄sona quā acce-
pit dicitur mihi affinis in ter-
tio genere.

Quid si cognoscit quis con-
sanguineam alicuius in quī-
to gradu vel supra? R. o. secun-
dum Ray. et Boff. Non contra-
hitur affinitas nec impeditur

matrimonium. et si erat consa-
guinea uxoris sue in dicto gra-
du: cum perdit uir ius erigendi
debitum suum

Impedimentum.

1°. de ipotetia coeundi qd sit?
R^o. fm Ray. Est viciu aie vel
corpis vel vtri⁹ qz quo qs ipe
dit alii carnaliter comisceri.

2°. Quot sunt spes ipotetie? R^o.
R^o. fm Ray. Sunt principalr due. Na
vna est nalis vt ipotetia pueri
vl frigiditas scis seu et frigidi-
tas copleriois: aut aratio mu-
lieri. Alia no nalis sz accitialis
vt castratio filii et maleficium.

3°. Utz nalis ipotetia ipediat
mrimoniū? R^o. illa q est i pue-
ro l puella ipedit ad ips. qz qz
diu iest no pot ptrahe. 30. q.
2. c. i. c. 7. co. q sedez. De hac vi-
de. i. mrimoniū. 2. s. 1. Sz illa
nalis ipotetia q est i frigido: si
est ppetua ipedit mrimoniū p-
trahedū et dirimit ptractū. 33.
q. i. c. i. 7. 2. c. 7. co. laudabile. 31.
la tñ q est i sene no ipedit. 2. d.
nupt. l. facim⁹. 2. 7. q. i. nuptiaz
bonū i pn. Na senes et si nali ca-
lor destituant ope tñ medicorū
poit aliqliter sbueniri eis.

4°. Quid si vir no est oio frigi-
d⁹. sz vel mebruz no erigit leu
dineriūmode iceptū est ita q n
pot viori pmisceri: vel statim

spargat semē eū: et huiusmodi
R^o. R^o. Hosti. Si pot iuuā me-
dicinis planū est: al expectan-
dū erit triēniū: et postea forsan
separi potit sic potest nālri fri-
gid⁹. Tuti⁹ tñ effz pūled⁹ papa

Quid si mulier dic virū im-
potentē propť defectū mebrū?
R^o. fm Hosti. Virū esse iūpici-
endum p honestos hoies sicut
de muliere arta dicif. i. s. xi^o.
Si vō alleget excessū mebrū:
dic ibi Ho. q papa pūled⁹ cēt

5°. Sz qd si qs no potest copu-
lari cū vGINE sz cum corrupta
R^o. fm Tho. in. 4. di. 34. rōl
sunt medicinalr cū aliquo in-
strumēto claustra pudorū fran-
gi. Nec effz hoc ptra nāz: qa n
fiēt ad delectatiōem sz ad me-
dicinam.

6°. Quid si qs mouetur ad pul-
chrā et nō d turpē? R^o. R^o. tho.
vbi s. Huiusmōi abhomiatio
mulierū nō est causa nalis sz ac-
cidētal. et iō idē iudiciū ē qd d
maleficio. d q^o. i. s. anpl. et se.

7°. Quid si vir sciat se frigidū
et iceptū et tñ sciēt ptrahit cū a-
liq? R^o. R^o. Ray. Si mlter vult
cohabitā nō pot vir ab ea re-
cedē. ar. eū. de eo q dur. i. ma.
quā pol. c. i. 7. c. 7. co. pūltatiōi.
Et qs tanqz uxores hēe n pnt
habēat ut sorores: ut i. c. pūltatiōi.
i. fi. Et idē dicēdū si mlter

sciēs se artā ptrahit cū aliquo
q? si vir chitar velut n̄ poterit
illa desedere.

2 **Q**uid si uir sciēt ptrahit cū
arta? Ro. f3 Inno. Tenet cū ca
sta? ut frat? et soror. Si tñ ptra
hit cū alia tenz m̄mōmū q3
uis nihilominus p̄mā ut sororē
tenet et alē teneat. Et eodē mō
si qua mulier sciēt ptrahit cū
frigido l̄ ipotēte d3 ei cohabitā
ut soror. Et similē dicēdū si fri
gid⁹ et arta sciēnt ptraxerunt.

1 **A**rtatio mulieris sit sem
per impedimētū ptracti m̄mō
ni? Ro. fm Ray. Si abiq3 picu
lo pōt subuēiri bñficio medici
ne l̄ p futurū vsū viri proportio
nati nō impedit ptrahere matri
moniu3: et. de frig. et male. ex
l̄ris. Si vō non pōt aliquo mō
sine gūi dāno et periculo subue
niri: certe sepabit et pōit se
copulare alfi cui forsitan apta
foret vel cuius respectu subue
niri possit. Qd si p usum secun
di facta sit idonea prio r ddeē
prio: et si prim⁹ cū alia ptraxe
rit quā i hoc cāu dimittere d3
et ad p̄mā redit? nisi ipa pria ad
religionē trāseat: et sic solēni vo
to se astrixerit ad cōtinentiam
tūc. n. remanebit cū secūda cū
qua ptraxerat post factum di
uortium. Item non tenetur re
dire ad primam si ipa alias fu

erit fornicata ita q? per illam
fornicationem velit eam dūni
tere quo ad thorum. Si uero
ista simplex uotum de conti
nentia fecit: et postea nihilomi
nus nuplit publice secundo: nō
potest spelli a primo pretextu
fornicationis quali fornicata
fuerit cum illo secundo q3 diu
de primo matrimonio dubiū
erat: sed ammodo non debet
cum illo secundo remanere.
Hec omnia extra eodem fra
ternitas.

Quomodo constabit q? illa
que fuit seperata a primo pro
pter artitudinem sit facta ido
nea ei per usum cum secundo
Respondeo secundum Guil. p
iuramentum matronarum a
quibus inspicietur ipsa: vel for
sitā vterq3.

Quid fiet si reddita primo
cognosci nō possit? Ro. f3 Do
sti. Remanebit per triennium
cum ipso quasi presumat ma
leficiatus et si interim eam co
gnoscere potest: cum illo erit
al̄ lapso termino restituetur se
cūdo sine spe q? itē reddat p̄.

Sed nūquid potest cōtrahi
matrimoniu cum illa que ē ar
ta si per incisionē potest fieri
apta? Ro. fm Guil. dicit Aug.
q? nō credit nisi facta incisione
Qd si añ incisionē ducat eā tūc

si facta icisione adhuc daret p̄
m^o p̄sens: suffic ad m̄rimōiū.
Si vō nō daret l' nō de nouo
p̄sētiat i eā aut non carnalr co
gnoscat eā: pōt ab ea recedē et
aliaz iūducē. Qd si nolit pati
i assidēz n̄ ē cogenda maxie cuz
timeatur periculum.

17 **C**Done q est arta vni 7 apta
alteri nūquid pōt contrahere?
Rō. fm. Suii. Contrahere pōt
cum illo cui potest sine pericu
lo cōmisceri cū alio non tenet
matrimonium.

15 **C**irca ipotētiāz coeūdi quā
do est propter impedimētū ac
cidentalē puta per castrationē
querit an tales cōtrahere pos
sit? Rō. Indubitātē tales quia
oīo iēpti sunt ad reddendū de
bitum cōtrahere non possunt 7
si contraxerit diuidēdi sūt: qm̄
nullum est matrimonium: ex
tra eo. q sedem.

16 **D**e impotentia coeūdi que
est per maleficiū: Rō. fm. Tho.
7 Tho. in 4. dis. 3. 4. sic tenen
dum q si maleficiū superue
niat matrimonio ante carnalē
copulam: tunc si maleficiū ē
p̄petuū impedīt 7 dirimit ma
trimonium: ita q celebrato di
uortio vir aliam poterit duce
re. Similiter 7 mulier poterit
cum alio contrahere. 33. q. i. si
p̄ sortiaras: ita tamen q si mu

lier ipsa procurauerit malefi
cium non potest petere diuorti
um: quia sua culpa ad hoc dūe
nit. S. di. si euangelica. 7 nōtur
in dicto. c. si per sortiaras. Si
vero maleficiū est tēporale: nō
impedit nec dirimit matrimōi
um. Et a principio quidē male
ficiū qālibet p̄sumitur tem
porale: sed postqz cōiuges per
triēnium sūt cohabitauerūt dā
tes operaz carnalī copule si ad
huc durat impedimētum: p̄s
umitur maleficiū esse perpetu
um: vt extra eo. laudabilem 7.
c. vlt. Sed q̄liter itelligēda sūt
cohabitatio triēniū habetur su
pra diuortium. S. 65

Quid si post triēnium diuō
tio celebrato redeat potētia se
cognoscēdi: Rō. Uarie de hoc
sunt opinionēs. Tenendūz tamē
est fm q videtur sentire Tho.
i. 4. dis. 3. 4. videlicet q si ma
leficiū fuerit vniuersale r̄spec
tu cuiuslibet persone: tunc si al
teri nupserit ostenditur malefi
cium non fuisse perpetuum: vñ
debet redire ad primum. si au
tem maleficiū fuit particula
re respectu spiritalis persone
tunc cum utriqz detur licentia
contrahendi cum alio non po
test ad pristinum matrimoniū
redire: cum primum matrimo
niū nullū sit. 7 secūdū sit verū.

18 **U**trum maleficium per ali-
ud maleficium sit tollendum?
8°. fm Tho. ubi supra. si ma-
leficium non potest remoueri
nisi per aliud illicitum vt per d
monis auxilium vel huiusmōi:
etiam si sciretur sic posse reuo-
cari: nihilominus impedin-
tum perpetuu iudicatur. quia
remedium non est licitum. 3
dem De. Al. 7 Hosti. Et addit
Hosti. q. licet reliqua remedi-
a videantur vana tolerari: pōt
tamen retundere vana vana.
non autē dicit de illicitis. Qua-
liter autem 7 quando sit facien-
dum diuortium prepter impo-
tentiam coeundi: vide supra di-
uortiu quasi per totum.

Impedimentum.

16°. de matrimonio contracto
contra interdictū ecclesie. Cir-
ca qd sciendum quod illi inter
quos matrimonium interdici-
tur non debent contrahere. si
tamen cōtraherent non sunt se
parandi nisi ad tempus ut agāt
penitentiam quia mandatum
ecclesie cōtempserunt: extra d
matrimonio contrac. contra i
terdic. eccle per totum.

2 **I**nterdicta etia sunt matri-
monia clandestina: 7 debent p
mitti banna: vt dictum est sup
impedimentum p^o. §. 7. Item

de talibus matrimoniis habes.
i. legitimus. §. i. 7 supra debitu
§. fi. 7. i. matrimoniu 3. §. fi.

Impedimentum.

17. de impedimēto feriarum.
Ubi sciendū q tempore feriaz
fm Ray. possūt contrahi spon-
salia 7 etiam matrimoniu qd
fit solo plēu: sed traductio vro-
ris 7 omnis nuptiarum celebra-
tas prohibetur extra de matri-
monio. contracto cōtra inf. ce.
per totū. 33. q. 4. non op3. 7 tri-
bus. c. sequentibus. Cuius pro-
hibitōis rationē assignat Tho.
in. 4. di. 32. dicens sic. Quādo
nonē spōle traducūtur animas
cōiugum magis: ex ipsa nouita-
te ad curam carnaliū occupa-
tur: 7 ideo in nuptiis cōsueuēt
signa multa letitie dissolute or-
di. 7 propter hoc illis tēporib⁹
in quibus homines pēcipue de-
bent se ad spiritalia eleuare
prohibitū est nuptias celebra-
ri. Hoc autem est ab aduentu
vsq3 ad epiphaniāz propter cō-
munionem que fm antiquos
canones fieri in natiuitate cōi-
ter solet. 7 a septuagesima vsq3
ad octauam pasce propter cōi-
onem pascalem 7 trib⁹ diebus
ante ascensionē vsq3 ad octa-
uam pentecostes: propter pre-
parationem ad cōionem illo

30.

reporē sumēdam. Et de primis duobus reporibus habetur. 33 q. 4. non oportet. 7 trib. c. se. De ultima extra de ser. capellanus. ubi etiam Guil. dicit qd contrarium faciens mortaliter peccat. Sed tamen ut Tho. subdit in illis diebus nuqz est prohibitum debitum exigere. quia nō ē tanta dī tractio animorū in redditione vel in petitione debiti sicut in celebratione nuptiarū. Bene tñ prohibetur exactio debiti in diebus solennibz et ieiuniis: ut dicitur supra debitum coniugale. §. 7.

30.

Sed nunquid i predictis diebus includitur octava epiphanię? Rō. Non. quia non inuenitur prohibitum. Nāzli canon hoc voluisset certe expressisset: sic exp̄ssit d oc. pasce. 33 q. 4. nō 3. s. nec Tho. nec m̄gr se tētiā d ip̄s oc. aliqz faciūt mētionē: 13 aliq m̄ius bñ dixerit contrariū. s̄līr nō icludīt. i. p̄dictū tps illa dñica q ē p̄ putheco. quia ip̄m festum non hēt diem octauum. Unde in ipsa possūt nuptie celebrari extra de ser. c. capellanus in fi.

Impubes dicitur.

comunit̄ puer infra. i. 4. annum completum. Puella. i. 12. extra de sponsali. impu. ex lit.

teris. His. 11. annis trāfactis dicuntur anni discretiōis. ex. de regu. cum. te. c. significasti. et ex tunc. dicuntur puberes. Pōt etiā dici pubes qui uel que ex habitu corp̄is pubertatē ostēdit 7 generat̄ seu cōcipe pōt. ex. de dispō. ipu. puberes. An ipubes possit cōtrahere matrimōiū: vid. i. infimomū. 2. §. 1. 7 an spōsalia vid. i. spōsalia. §. 4.

Incantatio. Requirere ifra sortilegiū. 2. §. 5. 7. 6.

Incendarius. Df fm Ray. 7 Guil. qui incēdit auctoritate propria ciuitatem vel villam: māsionē vel segetē 7 silia aliena malo studio: ut pro odio vel uindicta. 23. questione ultima pessimam. 12. questio. 2. cum deuotissimam. Secus si faceret iussu eius qui habet potestatem indicendi bellum qd est iustum. Item incendiarius est qui incendi facit predicta. aut consiliū vel auxiliū impendit. Et dicitur malo studio quia si quis casu vel negligētia hoc faciat: non indicatur ut incendiarius Lōcordat hosti. 7 Goff.

Que pena incendiarij? Rñ deo. Secundum leges est ut ipe igne cremet̄ aut capite puniat̄

ff. de incen. rui. et na. l. q. edes
2. l. pe. 7 ul. ff. de pe. l. capitaliū
§. incendiarij. ff. ad. l. cō. d. licc.
l. si quis dolo. Secundum ca/
nonēs vō est pena multiplex
Nam incendiarius ecclesiariū
vel locorum religiosorum vel
cimiterij vel spaciū privilegi. ti
in circuitu ecclesie est excom/
municatus ipso iure. qui etiaz
postqz fuerit denunciatus nō
potest absolui nisi a papa : ut
dictum est supra absolutio pri/
mo. §. 3. et supra excommuni/
catio quarto. Que autem sint
loca privilegiata habes supra
emunas confugientium. §. 3.
Incendiarij vero aliorum lo/
corum cum mandantibus cō/
sulentibus. et fauentibus sunt
excommunicandi. 23. questio de
8. si quis membrorum. 7. c. pes/
simam. et isti etiam postqz fue/
rint denunciati non nisi a pa/
pa possunt absolui vt dicitur
supra absolutio. i. §. 3. Tales ē
incendiarij in quibūdam lo/
cis ipso facto habētur pro ex/
communicatis ex consuetudine
licet reuera absqz constitutio/
ne aut sententia non inferatur
excoicatio.

Incertorum resti/
tutio siue dispensatio vide. in/
fra restitutio. sexto per totum.

Incestus quid sit et
qz grave.
habes supra fornicatio. §. i. et
i. luxuria. §. i.

Indulgentia Quis
possit
concedere indulgentias? Rn/
deo secundum Tho. in. 4. di/
stin. 20. sol^o papa. qz ipse solus
plenariam habet potestatem:
prout vult potest indulgentias
facere. causa tamen existente
legitima. Archieps quoqz licz
non sit iudex ordinarij omi/
um de sua provincia. ut supra
archieps. §. 3. pōt tñ solum i
sua diocesi: l3 et i tota sua pro/
vincia indulgentias cōcedere
dūmō non excedat statutū ge/
neralis concilij. extra de pe. et
re. nostro. Itē hoc pōt episcop/
i in sua diocesi: nec per pec/
catum tollitur eis talis pote/
stas. qz est potestas iurisdicōis
Sacerdotes vero parrochia/
les aut diaconi non possunt ni/
si sibi ex commissione ab episcopis facta. Est autem per cō/
cilium limitata quantitas per
hunc modum. Quando dedi/
catur ecclesia nō debet nec po/
test indulgentia extendi vltra
ānū siue ab uno siue a plurib⁹
episcopis et dicet. In āniversāo ve/
ro dedicatiōis: aut et ex qcum/
qz alia cā nō pōt dari indulgētia

nisi. 40. dñm: ex de pe. 7 re.
cum ex eo. in fi. 7 hoc siue con/
cedatur ab uno epō siue a mul
tis. quia nūq̃ excedit p̃dictaz
taxationem. ex de peni. indul/
gentie. l. 6.

2 **S**z nunqd indulgentie valent a
liis q̃z subditis eoz qui eas fa
ciunt? Rō. Valent illis quibus
proprij epī p̃cesserūt vt proſit
ex. de pe. q̃ autē. Quādo autē
c̃neus ep̃s dat indulgentiam
in uno loco: indulgentia eius va
let tantum subditis suis. ut di
cit Hosti.

3 **A**trum indulgentie facien
de sint pro subsidio temporali
Rō fm Tho. 7 Pe. in. 4. dist.
20. Pro temporalibus non sūt
sp̃alia danda. ideo indulgen
tie dande sunt p̃cipaliter pro
utilitate sp̃ali 7 non pro subsi
dio temporali.

4 **A**n indulgentie i foro diuino
aliquid valeāt 7 quātum? Rō: fm
Pe. vbi. 5. In ecclesia est the
saur⁹ meritoz tam ipsi⁹ eccle
siē christi cui⁹ thesauri p̃latus
h̃z clauēs. 7 disp̃sare p̃t. 7 sic
indulgentia valz. Quatuor tñ re/
grunt ad hoc vt valeāt. duo ex
pte dātis. s. auctoritas 7 cā ra/
tionabilis. Alia duo ex pte sus
cipiētis. s. q̃ sit in statu meren
di. 7 ut faciat illud pro quo in
dulgētia dāt. Lō. Tho. 7 Al.

valent igitur indulgentie quā
tum sonant. v3. 40. diebus in
dulgētie valent tantum q̃z tñ
40. dies p̃nie sed taxationem
factam siue a iure siue a sacer
dote siue a iusticia diuina. Li
es. n. isti siue anni non sūt anni
celi nec purgatorii: sed mundi
7 sicut in mundo. 40. dies pe
nitentie plus valēt vni p̃ficiēti
cū maiori seruire q̃z valeāt al
teri: ita. 40. dies indulgentie
plus valēt illi q̃ cū maiori cha
ritate seu rei date quātitate ac
cedit. Sat. Lō. Tho. 7 Ray. 7
addit Tho. q̃ q̃ vicior est eccle
sie: 7 ē sacerdos 7 clericus: ita p̃
sequitur indulgentiam sicut re
moti.

Quid cum penitentia alicu
ius est. 7. annorum 7 ipse suc
cessiue dat. 7. nūmos ecclesie
alicui que habet indulgentiā
vnius anni nunquid liberatus
est? Respondeo secundum Ho
sti. Non est dubium q̃ libera
tus est quo ad ecclesiam mili
tantem ex de pe. 7 re. cū ex eo.
s. ad huc p̃latus. tamen si in
discrete facit huiusmodi indl
gentias se onerat. Et consulu
mus q̃ ille qui acquisiuit hu
iusmodi indulgentias non vta
tur eis in hac vita sed reseruet
in purgatorio vbi grauissima
erit pena.

6 **A**n quis toties hēat indige-
ntias quotiens intrat ecclesiam
ubi posita est? & o fm Tho. in.
4. di. 20. Aliqñ indulgentia d
terminata est ad tps: puta qun
q3 vadit ad talem ecclesiam us
q3 ad tale tps habeat tantuz d
indulgentia: et tñc intelligitur
semel tñ. Aliqñ indulgētia est
per hēnis sicut in ecclesia beati
Petri in Roma. 40. dieruz. 7
tunc toties quis vadit totiens
indulgentiam consequitur.

7 **Q**uibus pro sunt indulgentie
& o fm De. Non valent exñi
bus in peccato mortali. q3 ma
nente offensa reatus pene tol
li n pōt. Valent at religiosi si
cut secularibus. Qui etiaz si sit
indulgentia de dando pñt dare
si non habeant administrationē
vel iniam dandi a suis prelat.
Prelat° etiā licet sibiipi prio
r principaliter indulgentiā da
re non possit: pōt tamen uti in
dulgētia aliis data: 7 sū eadē
forma. Con. Tho. ubi. s.

Utrum indulgentia valeat
illi qui libēter faceret illā pro
quo datur. sed non potest? & o
fm Tho. in. 4. di. 20. Non qā
indulgentia tantum datur sub
hac forma. i. vt faciat vel det
hoc vel illud. Idem Al.

Ut unus possit alteri idul
gentiam mereri? & o fm Th. i

4. di. 45. Nō pōt nisi proce
dat ex intentione dantis. Und
posse si indulgentia fieret hec
mō dicendo. q3 ille qui facit vt
pro quo fit habeat talem idul
gentiam. Con. Al. Et hīc dicē
dū est de his qui sunt in purga
torio. q3 si fiat sub hac forma.
Quicumq3 fecerit hoc vt illud
ipse vel alius pro quo facit in
purgatorio dētus habeat ta
lem indulgentiam valebit illi
al nō. Nec propter hoc sequit
q3 prelatus possit pro suo arbi
trio animas a purgatorio liba
re. q3 ad hoc q3 indulgētie va
leant requiritur causa conuē
iens indulgentias faciendi. Cō
cor. De. 7 Immo.

Quid de illo qui consequit
generalem indulgentiam posi
tam per papam? & o fm Host.
Statim euolat si in tali statu
decedat.

Ut cruce signat° q morit
anq3 iter arripiat hēat idulge
ntiam? & o fm Tho. in quolibet
Forma cōsideranda ē. Nā si p
cedatur accipientibus crucem
statim h3 etiaz si decedat ante
q3 iter arripiat. Sec° si cōceda
tur transeuntibus. Precipit in
vīte obedientie sub pena ex
cōicationis. religiosi ne pre
dicent indulgentias indūcre.
tas: vt in cle. religiosi. de pñt.

De q̄stuariis q̄ pōtāt indulgētiā
Aut p̄dicāt h̄r. i. q̄stuarij.

In famis: Duob^o mo-
dis est ali-
quis infāis. s. de facto ⁊ de iur.
Infāis de facto est cuius apud
bonos ⁊ graves gravata est o-
pinio super crimine aliquo. In-
famis de iure est quē ius ponit
esse infamē: ut qui coniūctus ē
de furto, vel qui pugnat in ha-
rena pro lucro ⁊ p̄sa huiusmōi
Omnis autē infamis tam de iu-
re q̄z de facto debet repellī a
promotiōe: siue sit dignitas si-
ue ordo: q̄z porte dignitatis in
fāibus patere nō debēt. di. si.
qui in aliquo extra de iure iur.
infamibus. li^o. 6. Item infamis nō
pōt esse iudex vel procurator:
extra de iudi. cū d̄putati. Item
repellit ab accusādo. ff. de acc.
l. qui accusare. Item a testifi-
cādo: nisi in casibus. ex de testi.
c. testimonij. Item a postulan-
do. ff. de postu. l. i. d̄ qua postu-
latione hēs infra postulatio. §.
fi. Nec autē de infamib^o sic sup-
ficialiter dicta sufficiant. Alia
plura potes vidē. 3. q. 7. §. por-
ro in ter. ⁊ glo. Qualiter ⁊ quā-
do infamatis sit indicenda pur-
gatio: vide infra. purgatio. §. 2.

In fidelis. Utrum li-
ceat fideli-
bus communicare cum infideli-

bus? §. o. f. 3. Tho. secunda secū-
de. q. 10. Qui in fide firmi sunt
ita q̄ ex eorum cōicatione cum
infidelibus speratur magis il-
lorum conuersio q̄z horum sub-
uersio: non sunt prohibendi co-
municare cum infidelibus. Si-
plices autē ⁊ infirmi prohibē-
di sunt ne sine magna necessita-
te cum eis conuerterentur.

Que infidelitas sit grauius
peccatum? §. o. fin. Tho. ubi s.
Heretici quidem qui profiten-
tur legem euangelij ⁊ eam cor-
rumpunt grauius peccant q̄z iu-
dei qui fidem nunq̄z suscepē-
t ⁊ iudei qui susceperunt figurā
eius in veteri lege quam male
interpretātes corrumpūt graui-
us peccant q̄z gentiles qui nul-
lo modo fidem euangelij susce-
perunt. Possent tamē secundū
quid aliter comparari.

Utrum cum infidelibus sit
disputandum? §. o. f. 3. Tho. ubi
supra. In disputatione fidei cō-
tra hereticos duo sunt conside-
randa. Unum ex parte dispu-
tantis. quia si disputat tanq̄z d̄
fide dubius: ⁊ experiri volens
veritatem: tunc peccat procul
dubio tanq̄z infidelis. si autē
disputat ad confutandum erro-
res vel ad exercitium: laudabi-
le est. Aliud est considerandū
ex parte audientium verum ip-

si sunt instructi et firmi in fide. tunc enim nullum est periculum disputare. Aut si audientes sit simplices et in fide titubantes. Circa tales distinguendum est. quia si sunt solliciti ab infidelibus nitentibus in eis fidem corrumpere: tunc necesse est publice disputare dum modo inueniatur aliqui ad hoc idonei. Per hoc enim simplices in fide firmabuntur et tollentur infidelibus decipiendi facultas. Si vero non sunt solliciti: tunc periculosius est publice disputare de fide coram simplicibus quorum fides etiam ex hoc ipso est firmior quia nihil diu sum audierunt et ideo non expectant eis ut audiant verba infidelium disputantium contra fidem. Prohibentur quoque omnes laici disputare de fide publice vel occulte: extra de hereticis. quibus 93 li. 6. Utrum liceat infidelibus trahere ad fidei per aliquam datam munera: vide infra munus. §. 2. et infra iudeus. §. 5. p. circa fi. Infidelium matrimonium de hoc quere supra. impedimentum. 9. de dispari cultu per totum. Item de infidelibus hereticis vide §. heticus de iudeis. i. iudeus. De saracenis. i. saracenus.

Ingratitudo: Utrum sit pec

catum mortale? §. 10. fm. Tho. secunda secunda. q. 107. Ingratus dicitur aliquis dupliciter. Uno modo per solam omissionem: puta quia non recognoscit vel retribuit vices pro beneficio accepto. et hoc non semper est peccatum mortale. Nam si ingratus pretermittat illud ad quod non tenetur. non peccat mortaliter: sed venialiter quia provenit ex negligentia quadam seu in dispositione. Potest tamen esse mortale propter interiorem contemptum: aut si subtrahat illud quod ex necessitate debetur beneficio sine simpliciter siue in aliquo necessitatis gradu. Alio modo dicitur ingratus non solum quia pretermittit sed et contrarium agit. Et hoc etiam secundum conditionem eius quod agit quandoque est peccatum mortale: quandoque veniale.

Utrum ingratius beneficia sint subtrahenda. §. 10. secundum Tho. ubi supra. circa ingratus duo sunt consideranda. primo quidem quod ipse sit dignus pati. et sic certum est quod meretur beneficii subtractionem. secundo considerandum est quod oporteat beneficium facere. primo namque non debet esse facilis ad ingratitudinem iudicanda. Nam forte non occurrit benefici

ato facultas aut debita oportu-
nitas retribuendi. fo d3 tēder
ad hoc q de ingrato gratū fa-
ciat: qd si nō pōr p^o beneficō fa-
cere forte faciet secūdo. Si vō
ex bñficijs multiplicatis i gra-
titudinē augeat et peior fiat. d-
bet a beneficiorum cessare ex
hibitione.

In*iniuria.* Quedā est e-
normis que-
dam nō. ut. ā. enormia. §. 2.

Utz aggrauetur iniuria ex
hoc q pmutat in personā plu-
ribus coniūctā? fo fm Tho. se-
cūda secūde. q. 65. ceteris pa-
ribus qzto aliq iniuria i plies
redūdat: rāto est graui^o pccm.
Et inde est q graui^o pccm est
si aliquis pcutiat principem qz
priatā personā: qz redūdat in
iniuriā totius mltitudinis. Cū
āt inferē iniuriā in personā cō-
iunctā alteri qualitercūqz tūc
iniuria illa pertinet ad duas p-
sonas. et ex hoc i pō aggreuat
pccm. Quō et qñ liceat iniuriā
persone vel rez repellere. vid-
ē bellū. primo. §. 2. De mā iur-
riarum: vide. i. patiētia.

In*iusticia.* Utruz fa-
ciens iu-
sticiam semper peccet mortali-
ter? fo fm Tho. 2a 2e. q. 70.
Cum iniusticia consistat in no-
cumento alterius. manifestuz

est q contrariatur charitati. z
sic ex suo genere est peccatum
mortale. Ille tamen qui i pūis
facit iniusticiam deficit a pfe-
ctione eius quod est iustuz facē
in qzto pōt reputari non esse
oio cōtra volūtatem eius qh^o
patitur. puta si auferat aliquis
alicui vinum pomum vel aliqd
tale de quo probabile est q il-
le nō ledatur. nec ei displiceat
De iniusticia iudicis ecclesia-
stici. vide. i. iudex. 2°. §. fi. Itēz
multa circa iniusticiam iudi-
cū vide. i. iudex. x. prio. §. 3. et se.

In*obedientia.*

Utz uel sit peccatum mortale
fo. 2a 2e. q. 105. Sic. Nam in-
obedientia cōtrariat charitati
dei que exigit ut eius preceptū
obediatur. In preceptis autēz
diuinis continet q etiam supi-
oribus obediatur. Unde Ro.
13. Qui resistit potestati: dei oz-
dinationi resistit. Item contra-
riatur dilectioni proximi i qz-
tum superiori proximo subtra-
hit obedientiam quā ei debz.
Si autem prelatus aliquis tot
precepta ingerat q subdit^o ca-
implere non possit excusat. de
obedientia habetur infra obe-
dientia per totum.

In*quisitio.* Sciēdū
q tribus

modis proceditur cōtra aliquē
de crimie. v3 per accusationē
denūciationē ⁊ inquisitionē
Et quidem quō debeat fieri ac
culatio habetur supra accusare
⁊ supra. accusatus. Ad denunti
ationem vero debet precedere
caritativa amonitio: extra d ac
cu: super bil. ⁊. c. qualiter ⁊ qn
do. 2. Et ad inquisitionē pre
cedere clamorosa insinuatio: ut
in dicto capitulo qualiter. Ad
ditur ⁊ quartus modus. scilicet
cum crimen obicitur per mo
dum exceptionis: de quo agitur
infra inscriptio. §. p. 2. ⁊. 2.

2. Quando ⁊ a quo sit proceden
dum ad inquisitionē? Rñdo
Cum subditus aliquis vel etiā
prelatus offendit si per clamo
rem ⁊ famam ad aures superi
oris pervenerit: non quidez or
tam a maliuolis ⁊ maledicis: a
prouidis ⁊ honestis: ⁊ non sē
tantum sed sepe debet veritatē
diligentius pericrutari ut pūi
at si oportet: non tanq3 idez sit
accusator ⁊ iudex: sed quasi de
nunciante fama: extra de accu.
qualiter ⁊ quando. 2. ⁊ extra
de limo. licet heli.

3. Qualiter procedendum sit
in inquisitione que fit contra si
gularem personam? Rñdo. Prio
quidem sciendum q3 debet fie

ri in loco vbi conuersatur per
sona de qua est inquirendum.
23. q. 1. paratus. extra de elec.
postq3. ⁊ extra de p̄scrip. quos
dam. Litabitur autem ipse cō
tra quem inquirendum est: et
sic debet esse p̄sēns nisi per p
tumaciam se absentauerit: ⁊ d
bet fieri coram ecclesie seniori
bus. Item exponenda sunt ei il
la capitula de quibus fuit ing
rendum vt facultatem habeat
deffendi se. Et non soluz dicta
testium sūt ei dicenda: sed etiā
nomina eoruz: vt quid ⁊ a quo
sit dictum appareat. ⁊ ne supzel
sione nominum detur audacia
infamandi. Item admittende sūt
exceptiones ⁊ replicationes le
gitime. Dec omnia extra d ac
cu. qualiter ⁊ quando. 2. ⁊. 5. q.
2. si primates. Et talis quidem
potest opponere contra inqu
sitorem de suspecto. v3 quod sit
criminosus: ⁊ contra denuntia
tionem vel litteras ad inquire
dum impetratas. ⁊ p̄tra testes
⁊ dicta eorum: extra de accu.
cum oporteat. ⁊. c. cum dilect⁹
2. Nam non debent admitti te
stes nisi legitimi: extra de lēn.
⁊ re. iudi. cum Inno. ⁊ Al. Item
inquisitor debet facere iurare
⁊ testificari etiam illos qui de
nunciauerunt extra de limo. li

X

cet heli. Secus est in via accu-
sationis: quia accusator non po-
test esse testis: ex. de accu. cum
D. Item sciendum qd in nullo cri-
mine potest procedi ad inquiren-
dum ex denunciatione nisi pre-
cesserit fraterna correctio. ut in
dicto capitulo licet de quo videtur
s. correctio fraterna. §. 5.

4 Qualiter procedendum sit in
inquisitione generali: puta cum
committitur alicui inquisito ec-
clesie tam in capite quam in mem-
bris: &c. Debet procedi de pla-
no et sine strepitu iudicii: cum
non deceat servos dei talibus
implicari. extra de accu. olim.
non ita qd ordo iudiciarius om-
nino permittatur: sed per mo-
dum qui habetur infra iudici-
um. §. 1. Item in tali inquisitio-
ne recipiuntur testes quales in
ecclesia inveniuntur: quia que
domi sunt per domesticos pro-
bari oportet. c. de repu. l. consue-
tus. ex. de testi. veniens. 2.

8 In quo differt inquisitio quam
facit iudex ex officio ad clamor-
em fame: et ea ad quam proce-
ditur alio procurante siue pro-
mouente: &c. In multis. Nam
cum procedit ex officio tunc is
contra quem inquiratur cogen-
dus est iurare qd respondeat vi-
ritatem ad interrogata. et hoc di-
co siue inquiratur contra deter-

minatam personam siue contra
conventum. Si vero procedit
alio procurante: non est aduer-
sus rursus cogendus iurare ne
propter hoc promotio inquisiti-
onis possit instrui: sed ipse tene-
tur probare suam intentionem
aliter punietur suspensione vel
huiusmodi. donec se purgave-
rit qd non animo calumniandi
crimina proposuit. extra de ca-
lu. c. cum dilectus. Item cum in-
quisitor ex officio procedit pu-
blicatis attestationibus potest
denovo ab aliis testibus inquir-
re. ut. 2. q. 5. habet. et c. menaz.
Cum vero alio procurante sit
tunc publicatis attestationibus
non recipiuntur alii testes: quia
timetur de subornatione.

6 Que forma iuramenti testi-
um in causa inquisitionis: &c.
Si est contra personam et crimine
determinatum: iurat testis qd
super crimine dicet plenam ve-
ritatem: extra de sumo. licet heli.
Si vero est inquisitio super
statu ecclesie: iurat de is dicere
quod scit vel credit in ecclesia
reformanda. vel qd respondeat
ad interrogata. ex. de accu. cum
dilectus. Et nota qd in talibus
iuramentis non debet nec solet
iurari de occultis. Nam secre-
torum solus deus iudex et cogni-
tor est. dis. 32. erubescat. et. 2. q.

7. *psulisti. 7. solū dūz hēt vltor
re. l. de iureiur. licz iusiuradi.*

7 **Q**uando fit inquisitio in ali-
quo monasterio: quis provide-
bit de expensis inquisitori vel
monachis qui prosequuntur cō-
tra abbates? *Ro. Pro omnib⁹
debetur provideri de rebus mōa-
sterii: 7. non tantū denunciandi-
bus seu accusantibus: sed etiaz
quos iudices ad prosecutionez
negocij idē eos duxerit assumē-
dos: ex d. accu. ex pte: 7. c. olim.*

8 **A**n durante inquisitiōe mo-
nachi debeāt obedire abbati?
*Ro. Debent i licitis 7. honestis
dūmodo non impediatur pro-
secutio negotii. extra de accu.
ex parte. 7. c. olim.*

7 **N**on pōt prelati inferiores su-
is subditis interdicare ne fue-
rent datum suū vel ecclesie sue
aut personarum his qui missi
sunt ad inquirendum corrigē-
dū 7. reformandum: nec tenent
sententie excoicationis. suspensio-
nis. vel interdicti cōtra huius-
modi late. nec ēt iuramēta vel
promissiones 7. obligatiōes alie
facte ad celandum. Insuper ab
inquisitoribus talis temeritas
aduersione digna precipitur
castigari extra: de officiis ordi.
quia pleriqz. li. 6.

10 **P**ostqz coram eo qui cōtra
aliquē super certis criminib⁹

inquisitor fuerat deputatus ea-
dē crimina ille cōfessus fuit: non
pōt impugnare cōf. sionē quo-
minus pūat. nec ideo pōt puni-
tionem euadere dicēs qd super
eisdē criminibus aīea nō fuēat
diffamatus vlt qd per eūdem in-
quisitorē capta sup quib⁹ uole-
bat inquirere sibi tradita non
fuēnt: ex d. accu. postqz li. 6.

1 **S**i is cui contra te cōmissa
fuit inquisitio super certis cri-
minibus processerit ad veritatez
inquirendam omīssa iquisitione
infamie te presēte nec reclamā-
te aut quicqz super hoc excipi-
ēte non poteris ipugnare pro-
cessum eius ob hoc. quia nō fu-
it de infamia premitus inquisi-
tum: ex d. accu. li. is. li. 6.

1 2 **Q**uis est effect⁹ iquisitionis?
*Ro. si inquiratur contra prela-
tū siue habentem administra-
tionē 7. cōvincitur: pena eius ē
remotio exemplo villici diffamari
cui victū est. iā non pote-
ris amplius villicare. Luc. 16.
ex d. accu. qualiter 7. quādo. 2.
Si vō nō hēt administrationem
pēa ē arbitria s3 mēta pīde et
q̄litatē excess⁹: ex d. accu. iquisi-
tiōi. i. fi. primi i. pōsi. s3 hoc fal-
lit i criminib⁹ enōmib⁹ q̄ dīl exe-
cutionē aut retētiōē beneficii
etiam post pactam penitētiāz i*

X 2

pediunt: ut est in simōiaco in ordine et beneficio. ex. d. accu. inquisitionis. In his. n. sic est sicut in accusationibus in iudicio procedendū: ut in dco. c. inquisitionis. Que autē dicantur crimina enormia: vide s. enormia et s. crimē. De inquisitoribus hereticorum habes s. hereticus. i. s. 4. et hereticus. 2. s. i. 6. q. i. c. i. p. Inquisitores in certis prouinciis cum sequentibus. et hereticus. 3. per totum.

Inscriptio. Qui accusat alium quem debet se inscribere. i. ad penam talionis si non probauerit obligare: ut supra accusatio s. secundo.

Utrum inscriptio sit semper necessaria? s. o. Quando crimen non opponitur directe per modum accusationis vel denunciationis. sed per modum exceptionis: ut cum obiicitur accusatori vel testi ad hoc ut ab accusatione vel testificatione repellatur: uel electo ut a promotione excludatur: non est necessaria inscriptio. Sed si obiicitur iam confirmato: puta in consecratione: obiciens debet se obligare ad penam extraordinariam ad arbitrium iudicis circa uinculum inscriptionis. Nam electus crimine licet probato perdit

quod per electionem et confirmationem ei fuerat acquisitum. sed prius habita non amittit: ex. de accu. super his. 2. c. equaliter et quando. 2. in fi.

Institutio. Capitulum sede vacante potest admittere et instituere in beneficiis prebendatos a patronis si sint idonei: licet alias talis admissio et institutio ad episcopum pertineret: tamen sede vacante non potest conferre beneficia que ad collationem episcopi pertinent: ex. de insti. c. prior li. 6. Instituire heredes quomodo teneatur testator vide infra testamentum. 2. s. primo per totum.

Interdictum per communiter. Interdictum aliud est generale: aliud particulare. Generale dicitur quando generaliter interdicitur regnum aut prouincia siue etiam ciuitas aut castrum. Et intelligendum est generale in hoc casu etiam si interdicitur terra alicuius qui nullam habet integram: sed tantum pro parte. Particulare uero quando de multis ecclesiis una uel paucę interdiciuntur. extra de uerborum significatione. cum in partibus:

2 **Q**uid est dicere: inſedico ta-
lem locū? R. o. fm Inno. Nihil
aliud eſt dicere q̄z inſediceſ ibi
hoies habitātes a certis ſacra-
mentis ibi accipiēdis: ⁊ a ſepul-
tura. ⁊ q̄ clerici ibi publice ce-
lebrare ⁊ ſacra cōferri probi-
benſ. locus. n. p ſe nō eſt in cō-
pa: nec eſt ſacrorū pceptibilis.

3 **I**nſedicti fm Inno. Hoſti.
⁊ Ber. nō poteſt poni ſine ratō-
nabili cā. ſicut nec ceſſatio a
diuinis: ut dictum eſt ſ. ceſſa-
tio. ſ. i. ⁊. 2. ex. eo. cū medicinali.
li. 6. ⁊ ex. de his que ſi. a ma-
par. ca. q̄ſiuit. Quā decre. In-
no. ⁊ Hoſti. intelligūt q̄ ſinia i-
terdicti nō eſt ferēda propter
culpam alicuius particularis pſone
ſz propter culpā vniuerſitatis: ni-
ſi cū iur dñs loci: ex. de ſpō. nō
eſt nobis. ⁊ ex. de offi. dele. ſa-
ne. Unde nō pōt fieri propter
delictū dñi: ſive capli: ſive ali-
cuius cōitatis. Sed h nō. q̄ nō
iſt locus pōt inſedici auctorita-
te ordinaria vel delegata pro
pecuniario debito vel pro cu-
iuius pecunia quātitate: al nō
tenet niſi fieret de apoſtolice
ſedis ſpāli ⁊ expreſſa licentia
Hoc Bonifacius octauus in
quadam exuagati que incipit
Proinde attēdentes

4 **U**trum inſedictum poſſit
poni nō precedente admoni-

tiōne? R. o. fm Inno. Si impor-
natur pro culpa quali pēa ſine
penitētia: tūc probata culpa vſ
notoria exiſtente imponi pōt
ſine ulla admonitiōe etiam pe-
nitenti ⁊ correcto: ſicut inueni-
tur de ſentētia ſuſpenſionis q̄
fertur ptra delinquentem ⁊ nō
contumacem ſive monitum.
ſ. q. 4. in loco. Sz quādo pro
contumacia inferitur non de-
bet inferri niſi cōtra incorrigibi-
lē pumacē: ⁊ tunc debz admo-
nitio precedere: ex. de appel.
reprehēſibilis.

Que differētia eſt iter inſedi-
ctum ⁊ excoicationē aut ſuſpē-
tiōne? R. o. fm Ray. Proprie lo-
quēdo excoīcat pſona. ri. q. 3.
certū ex. de vbo. ſig. ex pre. Et
quidē ſi eſt maior ſepat nō ſor-
lum a ſacramētis: ſed et a cōm-
munionē fidelium: ut ſ. excoī-
catio. i. ſ. 2. ſed vniuerſitas nō
excoīcatur: ut dictū eſt ſ. excoī-
catio. i. ſ. 32. q̄ incipit. vniuerſites
Suspendit quoqz perſona et
quādoqz quidē a bñficio. quā-
doqz ab officio. qñqz ab vtro-
qz. ⁊. q. 5. p̄byter. ex. d pur. ca.
inter ſollicitudines. Interdi-
citur vero quādoqz ipſe locus
vt regnum. ciuitatis. caſtrum
vel eccleſia: ex. de vbo. ſig. cum
in patribus. Similiter aliquā-
do interdicitur vniuerſitas: vt

X

cler⁹ vel ppls cū eo. si snia lib.
6. Et nihil est aliud q̄z separatio
a certis sacris: et oibus diuis
officijs: et ecclesiastica scriptura
vt ex de spon. nō est nobis ex d
pe. 7 re. q̄ in te. 7 d hac mā ple
ne h̄r. i. interdictū. 4. §. 1. 2. 7. 3.
et aliquid dictū est §. 5. 2.

In quo cōueniūt excoicatio
interdictū et suspēio: s̄o secu/
dū Host. in p̄libus. Primo q̄
dē q̄z sicut excoicatio d̄z fieri i
scriptis continētib⁹ cāz: 7 cui⁹
scripture exēplū tenetur iudex
excoicato tradere. i. menses it
fuerit requisit⁹: de qua requisi
tione d̄z fieri publicū instrūm^t
autentice lre. iudex aut h̄r i cō
stitutōis uiolator per mensem
vnum ab ingressu ecclesie et a
diuinis suspensus est. 7 supior
ad quem recurrit debet ipsaz
sniam relaxare 7 excoicatores
ad interesse cōdemnare. Itē p
omnia est in sentētijs suspēio
nis 7 interdicti. 7 de hoc hēs
s̄. excoicatio. i. §. 10. ex. eo. cum
medicinalis. li. 6. 2° quia snia
excoicationis interdicti 7 sus
pensionis nō releuat per seq̄n
tem appellationē. s̄z bene p p̄
cedētem. ex de appel. ad hoc
qm̄ 7. c. pastoralis. 7 ex. eo. is
cui. li. vi. 3° quia ligati aliq̄ sē
tētia de p̄dictis nec eliger nec
eligi p̄nt: ex de ap. p̄stitutus p^o

et extra de consu. cū directus.
ex de exce. aplice et ex de elec.
cū inter. 4° q̄z nullus dictoz
d̄z celebrare diuina extra de
cle. ex. mini. c. 2. 7. c. postulasti
§. fi. 5° q̄z tales snias d̄z moni
tio p̄cedē qd̄ itellige vt s̄. §. 4.
7 ar. extra de sen. ex. si canon i
ci li. vi. sexto q̄z quilibet eorum
iurat ante q̄z absoluat non am
plius contrauenire. Et in omi
b⁹ potest fieri relaxatio ad cau
telam. extra eo. uenerabili ni
si esset interdictus ḡ neraliter
promulgatū in quo nō h̄z locū
relaxatio ad cautellā. extra. e.
p̄senti li. vi. septimo q̄z talis
sententia est etiam a superiori
bus obseruanda: extra de off.
c. 2. cum ab ecclesiaruz. octauo
quia nullus eoz durante sentē
tia potest testificari ex de ex
cep. apostolice. et extra d̄ testi
bus veniens. in fi. nono q̄z supi
or non debet ipsas sententias
reuocare vel pronunciare nul
las esse nisi uocatis partibus.
extra de appel. romana. §. pe.
li. vi. x^o q̄z illi qui p̄ privilegiū
sū recepti i proprios 7 specia
les romane ecclesie filios: l̄z
propter hoc non sint exempti:
tamen sicut nec excommunica
ti: sic nec interdicti nec suspen
di possunt ab alio q̄z a romāo
pontifice vel legato a latere.

extra de vob. sig. veniens. li. 6.
xi^o q^o oēs predictae inie nomie
censure ecclesiastice continent
extra de verboruz. signifi. que
renti.

7 **Q**uis pōt inſdicere? & o fm
Inno. 7 Hoſti. Quilibz prela
tus habēs iurisdictionem oꝝ
diaria. Quilibet ē habēs iu
risdictionem delegatā pōt inſ
dicere eccl. ſiā terrā uel perſo
nā cōtumacem ſue iurisdictioni
nis: ē ſi cōtumar ſit ep̄s. ex. d.
offi. del. ſāe quia dioceſan⁹ in
nō debz ſuſpēdere ſeu inſdicē
clericos ſeu eorū eccleſias per
petuo. uel ad longū tēpus: niſi
de cōſeſu capitli ex. de exceſ.
p̄ra. c. 1. Et hoc maxie quando
procedit. ex officio ſuo: q^o tunc
cū maiori deliberatione proce
dēdū eſt. S3 regulariter 7 de
iure 7 de cōſuetudie ſētētia pa
ſtorū ſolius timēda eſt 7 trem
da. xi. q. 2. c. i. xvi. q. 2. viſis ex.
d. offi. ordi. cū ab ecclia. Item
interdicere pōt elect⁹ cōfirma
tus l3 nōduz cōſecrat⁹: q^o hoc
iurisdictionis. ex. de elec. trāſ
miſſam Item ſede vacante in
terdicere poteſt capitulu3: ex.
de maio. 7 obe: hi3 que. c. cu3
olim. 7 extra de hereti. ad abo
lendam primo reſponſo. Ab
batiffa uero interdicerē nō po

teſt: ſit dictum eſt ſupra abba
tiſſa. §. 3.

8 **Q**uis poteſt interdici? & en
deo. Sicut poteſt colligi. ex. §.
precedenti quilibet ſubditus
uel etiam terra uel eccleſia po
teſt interdici a ſuo prelato: ali
ter ſententia a non ſuo iudice
lata non tenet: extra de officio
delegato. ſecundo eſt extra de
iudi. at ſi clerici. Exempti vō
a prelati3 non poſſunt ab eis i
terdici. Si tamen ille qui eſt
exemptus ex vna parte habe
ret aliquod beneficium ratio
ne cuius non eſſet exemptus. i
hoc ſui dioceſani ſententi3 ſb
iacet. extra de preuile: cum ca
pella. Prohibetur etiam q^o in
odium exemptoz v^l in fraude
privilegiōrū nō interdican
tur uel excommunicantur vendē
tes illis. uel ab eis emētes aut
eis communicantes. alias con
tra facientes puniendi ſunt ex
tra de priuil. quanto. Sunt ta
men caſus in quibz exempti
ſubſunt dioceſanis in quibz
poſſunt eos interdicerē ſue pu
nire et condemnare quos ha
bes ſupra exemptus. §. quinto
Item non poſſunt interdici ni
ſi a papa illi qui ſunt ſpeciales
eccleſie filii ut ſupra. §. vt dē
eſt in fine.

Privilegia q̄ aliqui nō pos-
sunt excommunicari vel terre eo-
rum interdici cōcessa singulari-
bus p̄sōis eccl̄asticis vel se-
cularib⁹ nō extēdunt ad sn̄as
episcopoz: quia ip̄i p̄nt tales ex-
communicare ⁊ interdiciere. nisi
fuerint concessa regib⁹. regis
vel eorum filijs vel religiosi n̄
ratione personarū: sed ratione
ordinū vel locorū: extra d̄ p̄ui.
ne aliqui libro 6.

Sub qua forma vborum de-
bet poni interdictum: &c. For-
ma hec est. vel similes. Nos p̄p̄
talem causam eccl̄iā siue terrā
talē supponimus interdicto: ex
de v̄b. sig. cum in partibus. et
ex de off. dele. l. ane. 2. Addunt
etiam cōmuniter iudices dicē-
tes: eccl̄astico supponim⁹ iter-
dicto. vt Inno. dicit. ⁊ hoc ad
differentiā interdicti legalis d̄
quo trāsimus ad presēs. Pōt e-
tiam sētentia interdicti ad vo-
luntatem iudicis determinari
puta vt interdicat missam cuz
cantu vel vesp̄as. vel sepultu-
ram ⁊ huiusmodi. Pōt etiā iu-
dex ab interdicto excipere ⁊ su-
biicere quos vult: ⁊ quādo vult
puta quādo domus fr̄e ibi fue-
rit presens ⁊ huiusmodi: ex de
sp̄o. non est nobis.

Quando sn̄a interdicti obli-
get: &c. sufficit sn̄iam interdic-

ti publice prouulgāi: nec postea
necesse est eam singulorum au-
ribus iuculare. Sufficit ē. cuz
q̄s scit vicinos suos maxie me-
tropolitanā eccl̄iā recepisse sn̄i-
am ⁊ suā. ex de postu. p̄la. c. i.
Insup oēs religiosi tā exempti
q̄z non exempti qui viderit vl̄ sci-
uerint matrīcē loci eccl̄iam ser-
uare q̄dcūqz interdictum posi-
tū auctoritate sedis aplice vel
ordinariorum debēt ⁊ ipsi ser-
uare. alioquin nō seruantes incur-
runt excommunicationem ipso facto.
Idez ē i interdictis ⁊ cessatio-
nibus a diuīs idictis p̄ statuta
provincialium p̄cilior. vel epi-
scoporū auctoritate. Idem i ge-
neralibus cessatiōib⁹ a diuīs.
ciuitatum. terraz. ⁊ aliorū loco-
rū quas aliquādo x cōsuetudi-
ne. capitula. collegia. vl̄ cōuen-
t⁹ seculariū aut regulariū eccl̄i-
arū sibi v̄dicant hoc nō obstā-
ribus quibuscūqz appellationi-
b⁹ antea etiam ad sedem apli-
cam vel ad aliū interiect. ⁊ ali-
is obiectionibus quibuscūqz:
vt in cle. ex frequentibus de sē-
ten. exco.

Si sententia interdicti pro-
feratur in clerū. nō tamē propter
hoc itelligitur p̄p̄us inter-
dictus. nec eo. Unde uno ipso-
rū interdicto alius licite admittit-
tur ad diuinā: extra eo. si sn̄a

li. 6. Cum vero alicuius terre
pp̄sa est interdictio: singulares
ei⁹ persone intelligunt interdic
te. ut in dicto. c. si inia. §. f. In
gñali quoq; interdicto alicui⁹
terre clici licet teneat illud ob
suare. tñ eorum persone nō sūt
interdicte fm̄ Buil. ⁊ Inno. et
ideo alibi p̄sistentes in nullo
tenentur ut. i. interdictū. 2. §. fi.

13 **Q**uātrū inia in dicti suspendi
possit ita q; liceat celebrare di
nia: Ro. fm̄ Hosti. ⁊ Inno. Qñ
loc⁹ vel ecclesia interdicta: talis se
tētia suspendi pōt. ⁊ tunc licet
ibi celebrare. ex de p̄uul. ut pri
uilegia. Qñ vō est interdicta p
sona seu suspensa. si factum est
pro culpa suspensi v̄l interdicti:
nō posset de licētia alicuius ce
lebrare neq; interdictū vel sus
pensio suspendi. Si vō factū ēē
propter culpā alterius. qđ ali
quādo fit. ut. i. 7. q. 4. miroz. c.
felic. tunc dici pōt sicut de in
dicto loci q; tal' inia suspendi
pōt p̄ ep̄m sicut ⁊ tolli.

14 **Q**uid si infra tēpus suspēso
nis vel interdicti appellet: Ro.
secūdm̄ Hosti. Appellari pōt
a suspensa sententia sicut a con
ditionali. extra de appel. prete
rea. ⁊. c. dilectis. v̄. verum dici
mus. ⁊ idem in sententia suspē
sionis. Secus autem in senten
tia excoicationis cuius effectus

nūq; potest relatarī ad tēpus
nisi omnino tollat: ex de sen. ex
co. cum desider. s i principio.

Interdictū secun

do. s. spetialit: qđ ponit in ali
quā terram. Ubi sciēduz q; cū
dicitur. in dictim⁹ terrā talis
regis vel dñi. fm̄ Inno. ⁊ Ho
sti. intelligit omnis terra q; iuris
dictione suē subest tēpore late
sententie. ⁊ sūtr qui i crimie sibi
fauet. Lon. Ber. Si vō post inia
am terrā emit: non est interdic
ta: nisi inie latoz exp̄serit iue i
tedēit tā de ea quā hz qz de ea
quam hiturus ēē. Si vero vē
dit suaz remanet illi terre on⁹
interdicti donec relaret: ut po
nit Hermān⁹ i tractatu de in
dicto: ar ex d̄ postu. p̄la. ad h.

Quid si dominus tp̄alis sup
ponat teram suam ⁊ proroget i
se iurisdictionem alicuius ep̄i:
an possit terra eius ab illo in
dicti: Ro. fm̄ Hosti. Si ordina
rius consenserit in prorogatio
nē. tunc planum est q; pōt: ex d̄
foro cōpe. significasti. Sed si n̄
consenserit. adhuc puto q; pos
sit ⁊ clenci tale interdictum f
uare tenentur: extra de iure iur
ris. ex rescripto. ⁊ de offi. del.
P. ⁊ B. Licet enim laicus per
speciales conventiones nō pos
sit supponere aliis ecclesiis: v̄l

personas ecclesiasticas terre
sue: tamen et universitate taci-
te transeunt.

3 **S**i civitas castrum aut vil-
la sunt interdicta illorum sub-
urbia et continentia edificia in-
telliguntur interdicta: ex eo.
si civitas. li. 6. Al' vero nomine
civitatis intelligitur quod muroz
ambitu continetur: ut ibi. dñ.

+ **R**unqd homines de terra in-
terdicta possint audire alibi di-
vina: R'o. Si est interdicta pro-
pter dilectum domini vel rectoris:
et sic cives qui culpabiles non exi-
stunt possunt extra ipsam licite in-
esse divinis: nisi et ipsi fuerint
interdicti propter dominum puniendum
in eis: quod tunc etiam alibi non pos-
sunt inesse divinis: sicut et non
possunt si propter culpam illorum po-
situm fuit interdictum. ex eo. si civi-
tas: li. 6. Et idem intelligendum
si aliquis de ipsis hominibus alio
transfert domiciliu. Et eodem
modo intellige de clericis alicuius
sine interdictis: quia si cul-
pabiles non existunt: nec fuerint
ipsi interdicti: possunt alibi ce-
lebrare divina.

Interdictum 3°.

s. in aliquam ecclesiam. Ubi
presciendum quod si ecclesia in-
dicatur: nec in capella eius ce-
lebrari: nec in cimiterio pote-

rit aliquis sepeliri si ipsa capel-
la vel cimiterium sint ecclesie
coniuncta. alias secus extra.
eo. si civitas. li. 6.

2 **Q**uid si aliquis scienter ce-
lebrat in ecclesia aut quocumque
loco interdicto: R'o. Nisi sit pri-
vilegiatus in hoc vel nisi in ca-
sibus a iure concessis celebret
irregularitatem incurrit. a qua
non potest nisi per papam absol-
vi: nec potest eligi nec eligere
ex eo. is qui. li. 6.

Interdictum 3° Quar-
to. s. quod
prohibetur vel conceditur re-
pore interdicti. Et prius quidem
nulla divina officia permit-
tuntur extra de pe. et re. quod in te. et
et extra de spon. non est nobis.
Sed hoc in. 6 eo. ti. c. alma. re-
peratur nullum hoc modo. quod si
galis diebus in ecclesiis et in mo-
nasteriis missae celebrentur: et
alia divina officia submissa vo-
ce ianuis clausis excoicatis et
interdictis exclusis. campanis
tiam non pulsatis: ita tamen quod
nullos alios etiam si aliunde
veniant debent admittere ni-
si illi sint super hoc privilegia-
ti. extra de preuil. li. 6. ita quod tam
canonici quam clerici ecclesiarum
in quibus distributiones quo-
tidiane tribuuntur illis qui in-
ter sunt horis: si non venerint

amittant eas sicut amitterent
si non esset interdictum: ita q̄
solum in festiuitatibus. s. nata
lis. resurrectōis penib. ⁊ assū
ptionis beate Marie. campa
ne pulsentur ⁊ clausis ianuis a
pe. tis alta voce celebretur ex
cōmunicatis exclusis. interdic
tis admissis: ita tamen q̄ illi
propter quos prolatum est int̄
dictum altari non ap̄opinquant
non obstantibus quibuscūq̄
preuilegiis que reuocatur: q̄
sufficere debet omnibus q̄ ce
lebretrur ut dictū est. Nec oīa
in predicto. c. alma. Item nō
q̄ tēpore generalis interdicti
pōt cōf. i. christina in die cene:
ex. eo. qm̄ li. 6.

2. **U**trum tempore interdicti
ministrari possint ecclesiasti
ca sacramenta? R̄o. Non extra
de sen. ex r̄nso. Et hoc multas
recipit exceptiones. Nam pri
mo quidē excipitur baptisimus
cathecalinus ⁊ confirmatio nō
solum paruulorum. ut in dicō
c. responso sed etiā adultorum
extra eo. qm̄ li. 6. Item excipi
tur p̄nia nō solū morientiu: s̄
ēt uiuorum ⁊ sanorum: dū tam
nō fuerint excoīcati qui nō po
sunt admitti nisi in morte: ⁊ ex
ceptis illis propter quorum cl̄
pam vel dolum lata est sentē
tia interdicti. vel qui prebuerit

consilium auxilium vel far
rem si non prius satisfecerint
vel de satisfaciendo dederint
idoneaz cautionem. aut si hoc
non possunt nisi iurauerint q̄
cum poterunt satisfaciēt: ⁊ ad
satisfactionez faciendā p̄ illos
qui tenentur dabunt consiliū
⁊ auxilium: ⁊ pro posse labora
bunt. Nec prop̄ aliquēd p̄dic
torū d̄z fieri relaxatio interdi
cti. ut ex. eo. alma. li. 6. Item
excipitur eucharista quo ad
cedentes: extra de pe. ⁊ re. q̄ i
te. negatur extrēa vinctio: ut in
dco. c. q̄ in te. Ad ordines autē
non potēt laicus loci interdicti
promoueri. lecus autē de his q̄
erāt clerici nec sunt interdicti.
Matrimonia v̄o fm̄ Inno. fieri
p̄nt ap̄d infdictos: quia ⁊ apud
infideles cōtrahū. xxvi. dis. de
inde: non tamen debet fieri be
nedictio nuptiarum secundum
Docti.

3. **U**trum tempore generalis
interdicti concedatur ecclesia
stica sepultura? R̄o. secundum
Inno. Quando est interdicta
comuniter aliqua terra vel ali
qua vniuersitas denegatur lai
ci ⁊ ecclesiastica sepultura: etiā
si penitentiaz acceperint: extra
de pe. q̄ in te. quia infdicti sūt
etiā si peccatores non sūt. 24.
q. 3. si habes. i. 7. q. quarta. m̄

roz. Sed ille qui inter predic-
tos excoicantur etiam si ab ip-
sa excoicatione absoluantur rma-
nent tñ adhuc in dicti donec
soluatur interdictum. Si ta-
men in morientibus apparu-
erunt signa penitentie et postea
fuerit solutū in dictū: tñc taliū
corpora erūt apd ecclīā trāsse-
renda. ar. ex. de sen. exco. cū il-
lorum. Et si apud ecclīā stante
adhuc in dicto sepulti fuerit
nō erūt postea exhumādi: cum
ad eum statū venerit res a q^o
scipere potuit. Et pro hui⁹ mōi
in dicti. s. qui penituerūt: licz
mortuaria scipe: ac per eis orā-
dum est. xi. q. 3. q. cū q. 3. Sz si nō
penituerit: nec pro eis orandū
est nec mortuaria recipiēda sñ
88. dñ. c. fi. Clericis vō qui in
tali generalitate nō sunt inter-
dicti nō negatur ecclīastica se-
pultura. sine pullatiōe tñ cam-
panarum et cessāte omni solē-
nitate: ut i dicto. c. q. in te. Sz
q. ibi dicitur cū silētio: non vi-
detur hodie intelligendū de si-
lentio funeralis officij qz cū p-
cedatur qd maius est. s. dicē
horas et missas submisisse: ut in
prio s. dictū est. et de officio fu-
nerali cōcedi videtur.

Utrum quando ecclesia est
singulariter interdicta illi de
populo possint alibi eligere se-

pulturam? Ro. fm Inno. Si ē
interdicta in penā populi etiā
si multi ex eis non deliquerūt
sed forte vniuersitas vel maiō
pars. vel forte qz deligt dñs et
in hoc punit: tunc parochiani
nō possunt i alia ecclesia etia
non interdicta eligere sepultu-
ram: nisi forte ex pūilegio. ex.
de preuil. vt preuilegia. Si vō
est interdicta propter dilectū
clericorum tantum: vel prop-
hoc q. violata fuerit tunc par-
ochiani possunt in alia ecclesia
non interdicta eligere sepultu-
ram et audire diuina.

Utrum oēs in dicti vitādi sit
Ro. s. Inno. Hosti. et Ber. In
diuinis officiis vitandi sūt om-
nes illi qui proprio noīe vel a-
lia certa circūlocutiōe p sentē-
tiam designant qui et dicuntur
nominatim interdicti i Inñi.
de exhere. li. s. nominati. Itē
vitandi sunt tāqz nominatim
in dicti oēs illi de quib⁹ con-
stat q. in dicti sūt: ut si ciuitas
vel castrū in dicti. Si vō in-
dicat fautores siue participā-
tes i crimie: nō dicunt noīati
interdicti: s. tñ i genere. Vñ ta-
les nō tene^t qz euitat quousqz
p iudicē specificē et iudicentur
nisi forte eoz picipatio esset
multū notoria: ita q. ificiatiōi
nō esset locus. ex. de coha. cle.

et mu. rna nos.

6 **Q**uoniam conceditur alicui persone singulari: ut tempore interdicti possit celebrare et audire divina in voce submissa. tunc eius familiares ad audiendum cum illa et celebrandum sibi admittuntur. Sed non sic de familiaribus alicuius collegii: quia multi privilegiati fuerint admitti non debent. Tali quoque concessione non potest gaudere ille cuius culpa dolo vel fraude fuit iniuria lata: seu qui ad perpetrandum ipsum delictum prebuit consilium auxilium vel favorem: extra de privi. l. 3. li. 6.

7 **E**piscopi qui sunt in via possunt secum ferre altare portatile. et facere sibi celebrare ubicumque fuerint non obstante interdicto. extra de privi. qm. li. 6. Episcopi quoque non incurrit ipso facto sententiam interdicti ut supra episcopus. §. 5.

8 **A**n in loco exceptis celebrari possit tempore interdicti generalis. Responsum. Non nisi si curia alius. extra de. e. alma. in fi. et de privi. auctoritate. hec li. 6.

9 **S**ed nunquid ex sola consuetudine potest aliquis venire contra interdictum. Responsum. Non. extra de consue. cum in interdictum. Responsum. Non. extra de consue. cum in interdictum.

10 **N**on tempore interdicti liceat secularibus esse ecclesiam audire: vel ascultare officium quod fit in ecclesia. Responsum. secundum Hostium. Excommunicationis et interdictis non licet audire ne-

que clericis: sed ita alte celebrare quod de foris possint audiri: nec eis par portanda. aut fenestra vel ostium aperiendum ad videndum dum corpus christi: vel ad offerendum post euangelium. Nec colliguntur extra de pe. q. i. re. Lon. l. a. tis Ray. et Buil. Et idem dicitur quod non prohibetur seculares audire horas que extra ecclesiam siue per viam dicuntur.

Quoniam tempore interdicti possit sacerdos benedicere peram et baculum pegrinorum. Responsum. secundum Buil. Cuius non reperitur esse prohibitum videtur esse concessum.

Quid si propter favorem et ad instantiam aliquorum positum est interdictum et illi non fuerint sed allegant quod habeant privilegia et huiusmodi. Responsum. Neque alii suare tenent: ne ad aliorum fletum ipsi redire videantur extra de privi. petitis.

Quoniam clerici in officio violent interdictum. Responsum. secundum Innocentium. Licet violat interdictum. non officium vel ordinem exequatur in missa non solum celebrando ut sacerdos: sed et calicem offerendo ut subdiaconus: vel vases siue ampullas ut acolitus et huiusmodi. Si vero et celebrando principaliter vespas et matutias et huiusmodi. xi. q. 3. si quis episcopus in fi. nec credimus irregularitatem vel suspensionem incurrere quod officio interdictum est si ceterum cum alijs: non si ce-

lebrat nec aliud i offō suo agit
cū hoc nūquā iuemaz: licz pec
cet. Et intelligendū nūi hoc fa
ciat ex cōtēptu: sūm Host. ex d
exces. prela. tanta. Legere aut
psalmos vel euangelia dicere
quolib. t potest in terra in ter
dicta sicut et predicat extra d
sen. ex. rñio.

Quid si cleric⁹ dicat. eplaz
sine apparatu? Rō secūduz In
no. Si consuetudo est q̄ aliqs
sine distinctione ordinis dicat
eplam vel portet cereū vel fa
ciat quicquid ali quid pertinet
ad aliquem ordinem non erit
irregularis qui id facit. vbi ve
ro consuetudo non est fit irre
gularis. xi. q. 3. si quis episcop⁹
2⁹ Sed si faciat ea que nō sunt
alicui ordini vel offō deputata
vt si in matutinis legat lectio
nem vel canter responsoriū nō
fit irregularis. Con. Hostiē. 7
guil. du.

Quid de simplici clīco q̄ hz
tū primā tōsurā? Rō sūm Inn.
Si in offō suo cāter: puto q̄ ir
regularitātē incurrat. 23. dist.
psalmista. Idē guil. du. in spe.

Quid de bñdictione mense
vel aque? Rō sūm Inn. in bñdic
tōe mēse n̄ p̄trahit irregulari
tas: cū nalli ordie dputata sū
ar. 44. di. c. fi. Sed i bñdicti
one aque sec⁹ vī. qz annexa est

ordini: de cōse. dist. 3. aq̄. idē
guil. du. Intelligendū autēz ē
q̄ ita fuit tpe predictoz. Inn.
7 guil qñ n̄ licebat in ecclesijs
celebrare etiā secreta: nisi ex p
uilegio. Hodie qz lz celebrare
secreto: qd maius est ex co. al
ma li. 6. et secreto aquā bñdi
cere licet. quod minus est.

Quid si quis tpe interdicti
aliquē excoīcat vel absoluit: re
spondeo sūm Inn. 7 Hosti. Nō
est irregularis qz hoc n̄ p̄perit
ex ordine. sed ex iurisdicōe. 2.
q. i. nemo. et extra de elec. trās
missā. sed absolutōis solēnia
exhibere. sicut est dicere cum
stola psal. et orōnē: vel i ecclesiā
introducere excoīcatū est ordi
nis 7 officii. ar. ex co. nup i fi.
xi. q. 3. d3. 2. c. se. vñ hoc faciēs
irregularis est. idē Guil. du.

Atz tpe interdicti possit fi
eri introductio muliez in ecclesiā
post partū? Rō sūm Hermānum
Non licet.

Quid si laic⁹ uiolat iterdēz
Rō sūm Inn. non incurrit irre
gularitātē vel suspensionē. cuz
nec ordinem nec offm̄ habeat
guil tū peccat 7 puniendus est.
idē Host. Si vō tpe interdicti
exerceat aliqua officia que n̄
sūt alicui⁹ ordis: puta doceat
scholares exerceat tabelliona
riā: aut aduocationē 7 hī n̄ pec

est. ut et ponit guil. du. Quid a illo cui interdictus est aliquis spalis actus: puta ingressus ecclesie. Hunc casum vide. i. §. penult. in fi.

20 **Q**uid si nūquid laici interdicti pnt orare i ecclesia? & o secundū guil. Propter generale interdictum nō itelligo hoc eē prohibitū. secus si expse sit ei interdictus ingressus ecclesie. idem Monal.

21 **Q**uid si sacerdos probabiliter credit qd aliq interdicti sint i ecclesia? & o fin. guil. Debz monere in gnali qd exteat: al nō tenet vitare eos maxime publice donec constet de snia.

22 **Q**uid si sacerdos recipiat sciēter hoīem interdictum: nūquid alij tenebūt exire? & o fz guil. Credo qd nō. nec peccant audiendo diuina: sed solus sacerdos idē Monal. et vide i sequenti. §. proximo.

23 **Q**ue pēa elici n̄ fuant? interdictū? & o fz Mo. ille qui sciēter celebrat i loco interdicto vnde cūqz sit irregularis est et su spensus: ex de cle. exco. m. postulastis. §. vlti. et ex de elec. cū inter. et ex eo. is qui. li. 6. et iō nō pōt bñficia cōferre. ex de cōces. pbe. qz diuersitatē. et ex de exco. pre. tāta. lō. Inn. et Ber. itē n̄ pōt talis eligi nec e-

ligere ex de consue. cū dilectus §. qz nobis. et in dicto. c. is qui nec ēt postulari extra d postu. prela. c. i. item qui non seruat interdictū remouendus est a beneficio. ex de cle. exco. m. postulastis. §. vi. Et nota hic qd si aliquis sciēter celebrat in aliqua ecclesia que non propē dicenda sit interdicta: sed violata siue polluta n̄ incurrit irregularitatē: ut i. d. c. is qm talis grauiter peccat ut ibidē dī Et dī ecclesia violata siue polluta seie vel sanguine: vide s psecratio. 2. §. 4. cum sequentibus Si etiam si quis i aliqua ecclesia non supposita interdicto celebrat presentibus personis interdictis: licet grauiter peccet celebrando eis: tñ nō fit irregularis. qz hoc non habetur in iure: ut ibidem. Sed tamen omnis sciēter celebrans siue in loco interdicto: siue per sōis interdictis a iure vel a quocūqz iudice vel recipiens publice interdictos ad diuina officia seu sacramenta siue ad septuram est interdictus ab ingressu ecclesie. extra de priu. eporum libro. 6. Et si in ea se ingerat in suo officio fit irregularis extra eodem is cui libro sexto Et de hoc casu habes infra su spensus. §. 5.

27 **Q**uid si clerici exñtes noia
ñz interdicti celebrent diuina?
Rō f3 Jim. Irregulares fiunt
ñ. q. 3. li quis eps i domicilio
ñ ff deponēdi perpetuo: mñ q
si multi sunt tñc principales ff
deponēdi. cū alijs vero sup ir
regularitate poterit dispensari
sed non nisi per papam.

Interdictum qui
to de relaxatione interdicti. vbi
sciendum q postqz inia interdi
cti per aliquos inferiores pre
latos rōabiliter lata est: maio
res nō debēt eā relaxāre abiqz
pgrua satisfactione et qz psciē
tia illius qui tulit eā ex de off.
or. cū ab ecclesiā. Si vō nō rō
nabiliter lata sit: v3 q tulit eā
sine difficultate relaxare ex d
offi. or. graue seu superior ad
quem recurritur. extra eo. cūz
medicinalis. li. 6.

Archiep̄s non pōt relaxare
interdictū vel excoicationem
sive suspensionem latas ab of
ficialib⁹ archidiaconoz seu
alijs iurisdictionem hñtib⁹ ib
ditis suffraganeozum ip̄is qui
tulerūt om̄issis: nisi eēt p̄traria
p̄uetudo ex. c. romana. li. 6.

Cū quis interdicto vel excoi
catione astrictus offert se ad iu
sticiam eoz pro quib⁹ inia ac
cepit: index eū ne sic decedat

absoluere pōt: etiā si aduēsa p̄
appeller ne absoluat. d3 tam
ante ab. olutionem recipi ab il
lo sufficiens cautio. q in pnia
romāi pontificis ad quem ap
pellat si voluerit appellator k
corā iudice cui eām delegauer
rit iuri parebit. Et idē de his
qui dicūt se iniuste excoīcatos
vel interdictos. extra d appcl.
qua fronte.

Altz inia interdicti relaxāi
possit, nudo vbo: Rō f3 Host.
Licit in inia excoīcationis ex
pressa sit solēnis forma quam
habes s absolutio. 5. 5. 2. sec⁹
tñ in sententia interdicti et su
spensionis que nudo vbo pro
feritur vel totaliter relaxatur
cū iuramento tñ. ut supra inter
dictū primo. 5. 5. 7 arg. est. ex
eo. alma. li. 6.

Quid si aliqz tpe generalis
interdicti vult satisfacere et sic
absolui: Rō fm Joā. an. Si is
propter cui⁹ culpā latū est inē
dictū satisfacere vult tolletur i
terdictū. Vñ vero culpabilis fu
it tanqz consiliarius vel auxi
liari⁹. I3 accipiat cautio: et iū
gatur pnia nō relaxabit inter
dictum extra eo. alma libro
6. Quod si nō prop̄ ei⁹ culpa
latū est: ipse quidem punit: I3
eius satisfactio nō regrit. ex. e.
si inia. 5. i. 2 in. d. c. alma.

In testatus. **R**equiritur infra scriptio ab intestato.

In iudicium. **R**equiritur infra scriptum. §. finali.

In uenta. **Q**uid est agere dum de iure? §. o. fm. Th: secunda secunda. q. lxxvi. Distinguendum est circa res inventas. Queda eis sunt que nunquam fuerunt in bono alicuius sicut lapilli et gemme que inveniuntur in litore maris et talia occupanti conceduntur. Et eadem ratio est de thesauris antiquo tempore in terra occultatis quorum non est aliquis possessor: nisi quod secundum leges civiles tenentur medietate dare domino agri. Intellege si inuenit in alio non data opera: sed si data opera inuenit: nihil tenetur dare domino. In 3° de re. diu. §. item ea. Queda uero res in uente fuerunt de propinquo in alicuius bonis: et tunc si quis eas accipiat non animo detinendi: sed restituendi domino non permittit furtum aut furtum committit. l. 4. q. 5. si quis. et c. multi sine.

Quid si res ab aliquo inuenta sit que fuit a proprio domino habita pro derelicta? §. o. res que habetur pro derelicta: occupanti conceditur siue sit mobilis et abiici

tur siue sit immobilis: ut si ceteram de hoc fundo ac mente ut pro derelicto habeam. ff. pro derelicto. l. i. sed si in mari iacta uero res meas cōalleuādi nauē nō habeo pro derelictis. quia nō hac mente abiicio. Unde si librum inuolutum iactam non habeo pro derelicto: sed propter si iactam in apertum in 3° de re. diu. §. vi.

Sed qualiter restituetur res inuenta? §. o. f. 3. Ray. et Hosti. Studebit inuenire illum qui eam amisit. et si oportet faciet publice dici per preconem. vel in ecclesiis per locum ubi expediet. et illum si inuenit et per circumstantias certificet quod illius fuerit: illi restituetur: aliter erogat pauperibus: vel ipse potest tenere si est indigens. et hoc secundum quendam auctoritatem penitentiarum sui. seu diocesanam si forte sibi retinuerit dispensationem talium.

Inuidia. **Q**uid inuidia sit tristitia de alieno bono? §. o. fm. Th. secunda secunda. q. 36. De alieno bono potest esse tristitia dupliciter. Uno modo quando aliquis tristatur de bono alicuius in quantum ex hoc imminet sibi periculum alicuius nocimenti sicut cum homo tristatur de exaltatione inimici timens ne ledat eum: et talis tristitia non est inuidia: sed ma

gis timoris effectus ut philoso-
phus dicit. Alio modo inq̃ntū
bonū alterius existimatur di-
minutuum proprie glorie seu
excellētie. et hoc mō de bono
alterius tristatur invidia. ⁊ idē
precipue de illis bonis inuidēt
homines in quibus est gloria.
et in quib⁹ amāt honorari ⁊ in
opinione eē ut philosophus di-
cit. ⁊. retho.

Invidia sit peccm? Rō se-
cūdu Thō. ubi s̄. Invidia pro-
prie est tristitia de bonis ali-
cuius in q̃tuz alter excedit ip-
sum. et istud semper est prauū
ut phs etiā dicit. ⁊. reth. q̃a do-
let de eo de quo est gaudendū
dum. s̄. de bono proximi. Qd
si quis doleat de bono proxi-
mi non q̃ h̄z: sed q̃ sibi deest
non erit invidia sed zel⁹. de q̃
habes infra zelus.

Invidia sit peccm morta-
le? Rō fm Thō. ubi s̄. Invidia
ex suo genere est peccm morta-
le: q̃ p̃trariat charitati q̃ gau-
det de bono proximi. Si tam̄
sit imperfecta ratio inuidie. s̄. i
motu sensualitatis sic est veni-
ale peccatum.

Incrisis. Utr sit
peccatū.
⁊ quale: ⁊ quando. habes in-
fra simulatio. et infra ypocrif
in littera. y.

Ira. Utr sit peccm mor-
tale? Rō fm Thō.
fa se. q. 158. Motus ire pōt eē
iordinatus dupli. Uno mō ex
pte appetibilis: ut puta cū quis
appetit iniustā vindictā: et sic
ex genere suo ira est peccatum
mortale. q̃ p̃trariat charitati
⁊ iusticie. Pōt tñ cōtingere q̃
aliquis appetit⁹ vindicte sit ve-
niale propter impfectionē act⁹
q̃ quidē iperfectio vel ē ex pte
appetentis: puta cū mor⁹ ire p̃-
uenit iudiciū rationis vel ē ex
parte appetibilis. puta cū ali-
quis appetit in aliquo modico
se vindicare: ita q̃ si actualiier
inferat nō est mortale: puta si
pax trahit aliquē puez p capil-
los del aliqd huiusmodi. Alio
mō potest esse motus ire inor-
dinatus q̃ztum ad modum ira-
scendi. ut puta si nimis arden-
ter irascatur interius v̄l nimis
manifestet exterius signa ire:
sic secundum se ex suo genē nō
habet rationem peccati mōta-
lis. Pōt tñ contingē q̃ sit mor-
tale: ut si ex vehementia ire q̃s
ēcidat a dilectione proximi ⁊
dei. Et de hac mā vide. i. pati-
entia. ⁊. i. vindicatio.

Iregularitas p̃ri-
mo. de irregularitate homici-
diaz. Qēs qui h̄uerunt officiū

in vindicta sanguis sunt irregu-
lares: ut dictum est de homicidio
4. §. i. et etiam secundum guil. si non fue-
rit secutus effectus: tamen in hoc cau-
sum eum episcopus potest dispensare. non
autem potest si effectus secutus est.
De his autem qui interfuerunt videlicet
sanguis. huius est homicidium. 4.
§. 4. Quid de illo qui fuit in pu-
gna ubi aliqui interfecti sunt vi-
de supra homicidium. 4. §. se-
cundo.

2 **¶** Quid de illis qui iuris igni-
zelo fidei. et propter indulgen-
tiam que dabatur attulerunt
ligna ad cremandum hereti-
cos. nunquid sunt irregulares
Respondeo secundum Guil. si
materia illa est cooperata ad
mortem irregulares sunt: nec
dispensabitur cum eis nisi per
papam. Si autem non est co-
operata: quia iam forte mortui
erant: vel antequam materia il-
la incenderetur mortui sunt non
efficiuntur irregulares. Quod
si dubitatur melius est tenere
certum quod absque dispensatio-
ne pape non misceantur nec pro-
moucantur. extra de temp. or-
dinar. ad aures.

7 **¶** Quid de illis clericis qui cum
alijs trahunt ad manganellas
unde aliquis probabiliter cre-
ditur interfectus? Respondeo

secundum Guil. Melius est te-
nere certum: ut in precedenti.
§. dictum est.

4 **¶** Quid de presbytero qui mi-
sit puerum ad aquadum equum
monens ut caveret a flumine:
et tamen submersus est? 8. o. §. 3.
Hosti. Dunc presbyterus cul-
pabile iudico sicut et diaconus
qui non remouit falces que cincti
erat cum sciret ludi consuetudi-
nem: extra de homici. contine-
batur. et sacerdotem qui non re-
mouit cultellum a corrigia cum
qua verberabat famulum: ex-
tra de homici. ad audiendam.
et. 5. o. dis. clerico iacente. Quid
si quis percutit mulierem pre-
gnantem: vel dat ei venenum
ut faciat abortum: vide supra ho-
micidium. 4. §. quinto. An li-
ceat clericis deponere coram
iudice seculari querelam de su-
is rapinibus habes supra ho-
micidium. 4. §. secundo.

5 **¶** An liceat clerico fures cape-
re et iudici tradere? 8. o. secun-
dum Guil. Si alius potest
res suas recuperare non debet
eum capere nec iudici tradere
ar. extra de homici. suscepim?
Si autem aliter res suas recu-
perare non potest: credo quod non
efficitur irregularis: dum ta-
men non sit eius corrupta intentio.

sed hoc intelligere oportet quod fiat cum
protestatione: ut si homicidium
4. §. 2. et quod non habuerit causam su-
spiciendi quod hoc contingere pote-
rat. Aliter contra ut habetur in sequentibus
duobus. §. de.

6 **¶** Quid si clericus scribat quod ali-
quis capiatur et ex illa captione
sequitur mors vel detritio
ei? ipso tamen ignorante et factum et
causam? Respondeo secundum Hostium. videtur
irregularis quod debuit suspicari
hoc posse evenire.

7 **¶** Quid si clamet aliquis latro-
nes? Respondeo secundum Iacobum. Siue sic cla-
met siue aliquid aliud agat. per
quod potuerit intelligere quod ex cla-
more vel actu suo poterat sequi
homicidium: irregularis est: nisi
si faceret propter timorem con-
spicis sui. Nam si timet quod aliquis
vellet eum occidere bene posset
clamare pro auxilio. quod non inter-
dit in alio mortis: sed in sua li-
beratione. idem Hostium. Et addit.
Secundo si clamaret pro solis rebus.

8 **¶** Quid de illo clerico qui cum la-
tro ducere captivum dixit: claudi-
te ei os ne clamet: nunquid est ir-
regularis si mors inde sequatur
Respondeo secundum Guillelmum. Credo quod sic quod in-
vit ducetes dante eis consilium
Et eodem modo si quereretur male-
factoris indicavit eum: nisi forte
ignoraverit et ignorare rationa-
biliter potuit nesciens quod ad mo-

tem quereretur. Quia si episcopus potest in-
vocare brachium seclare. habet et
bellum. §. 4. Et qualiter exequa-
tur si habet iurisdictionem ipsa
le videatur episcopus. b. 7.

¶ Quid si clericus commodat ba-
listam: et inde aliquis occidit
Respondeo Si concessit in bello inu-
sto: non est dubium quod irregularis est
quod dabit operam rei illicite: et de
homicidio. c. si. et eodem modo si bel-
lum sit iustum. quod ars sagittandi
prohibita est: et de sagitta. ar-
tem. Sed in bello iusto enssem
vel lanceam ministrare non est
prohibitum: tamen omnis talis secun-
dum Guillelmum. iudicandus est irregularis
quod causam propinquam prestat
homicidio.

¶ Quid si clerici favore prestent su-
is principibus? Respondeo quod securius pu-
gnent: aut iuvando terrore adver-
sariis? Respondeo secundum Iacobum. Si bellum est
iustum et mors inde fuit subsequuta:
efficiunt irregulares. ut in §. pro-
prio dictum est. Secundo si iustum. quod
rursus deat clericus cum interregat
de iudicio sanguinis. habet et
homicidium. 2. §. i. et episcopus. §. 7.

¶ Utrum irregularitas homicidii
tollatur per baptismum? Respondeo
deo sic. Sed non illa bigamie
ut supra homicidium. 4. §. i. i
fi. De materia irregularitatis
homicidii plura habentur super
homicidium. i. et sequentibus. c. p

totum. De irregularitate biga-
mie. supra p totum. De multis
irregularitatib⁹ in quibus sol⁹
papa dispensat. habes. s. dispe-
latio. §. vi.

Iregularitas. ii.

De illo qui ex^{is} irregulari mi-
nistrat. Ubi sciendū fm Guil.
q irregulari celebras nō pro-
pter hoc aliam irregularitatē
cōtrahit. alioquin toties novā
irregularitatē ptraheret quo-
tiens celebraret: nec etiam ta-
lis immo nec aliquis est iudi-
candus irregularis: nisi inq³
tum inuenit iure expressu: ex
de sen. exco. is qui li. vi. S3 in
omnis irregularitas siue con-
tingat ex pccō siue non: ipedit
ordinis executionē: q³ nō ex-
qui debet quis ante q³ dispen-
setur.

2 **U**trum celebrans in pccō
mortali fiat irregularis? R^o.
fm Inno. & Hosti. Licet ois q
est in peccato mortali dicatur
esse suspensus quo ad se. s. non
debet celebrare non tamen si
celebrat incurrit propter hoc
irregularitatem: nec post pe-
nitentiam indiget dispensatiōe
nisi sit notorium. c³ de temp.
or. questum. Et eodem modo
dicendum de quocūq³ qui ce-
lebrat solum post simplicem

prohibitionem.

3 **U**trum clericus in minori-
bus ex^{is} si excoicatus legat
eplam sine solemnitate fiat ir-
regularis? R^o. fm Guil. Credo
q non. tum quia sine solen-
nitate hoc facit: tum etiam q³
a laicis quādoq³ legunt eplē
de cōsuetudine: tum quia etiā
in illis. c. xi. q. 3. si quis epl⁹. i.
7. 2. nō fit mentio nisi de epō
p⁹bytero & diacono. Immo et
si sacerdos vel diacon⁹ taliter
sine solēnitate legat eplām. nō
credo ipm propter hoc incur-
re irregularitatem. cum pene nō
sint extendende sed restringē-
de.

4 **U**trum clericus qui in ex-
coicatione cū solemnitate mini-
strat fiat irregularis? R^o. fm
Guil. si est in minorib⁹: credo
q non. cū duo capla. xi. q. 3. si
quis epl⁹. i. 7. 2. nō loquatur de
eis 13 de epō p⁹bytero & diaco-
no de quibus si ministrent in
suis officiis: non est tubū q³
irregulares efficiuntur. c³ de
cle. exco. ministratores. Et id
intelligo de subdiacono: cum
hodie in multis parificetur
diacono extra de eta. & equali
a multis. **5** **U**trum excommu-
nicatus baptizando fiat irre-
gularis habetur sap⁹ a excom-
municatio primo circa fi.

Ironia. Utrum ironia. s. cum qd minora dicit de se sit peccatum et quale? R. o. fm Tho. secunda secunde. q. ii.3. Minora de se dicere pot contingi dupliciter. Uno modo salva veritate dum. s. a liquis maiora q sunt i eo retinet: et quedam minora profert. et hoc no ptinet ad ironiam: nec e peccatu sz genus suu. Aliomodo dicit quis minora declinando a veritate: puta cu asserit de se a liquid vile qd i se no recognoscit. aut cu3 negat aliquid magnum qd tamen percipit in se ipo esse. et sic pertinet ad ironiam: et est semp peccatu. Nulla. n. causa mentiendu est. 22. q. 2. cu humilitatis ca mentiris: si n eras pccor mentiundo efficeris.

Ironia fm phm quadoq3 iactantia est qd Tho. ubi s. sic exponit dicens: q duplex est excellentia. Una in temporalibus Alia in spualib9. Contingit autem quandoque q aliqui per exteriora signa et p vba pretedunt quide defectu in exterioribus rebus: puta per aliquam vestem abiectam: sz p hoc ipm intendunt ostentare aliquam excellentiam spiritualem. Unde simul incurunt vitium ironie et iactantie: ad qua dictu est s iactantia.

Istrio. vide s histrio i littera. h.

Indens. i. coter iu dei dicuntur qui lege Mosayca ad litteram tenent: sic dicti a noie principalis trib9. s. Jude: qui etiam prius hebrei dicebatur ab Heber c9 filia cultu dei tenuit ce sis idolatria fedat. h Ray. et ho. **U** Quod christiani debet se habere circa iudeos? R. o. sz Ray. No debet cu eis comedere aut eos ad conuiuia recipe nec cum eis cohabitare. Itē infirmi christiani no debent in suis infirmitatib9 vocare iudeos: nec ab eis scipe medicinas: nec se cu eis i eisdē balneis balneare. 28. q. i. null9. et c. oēs. Itē no debet pmitti iter christianos habere officia publica: ne occasione3 habeat seueredi: dis. 54. nulla. 17. q. 4. constituit. Qd si inde9 talia officia receperit: debz ei negari christianoz coio: donec quicquid accepit ratione officij fm providentia diocesani couertat in usus pauperum. et ipse officium dimittat. Et intelligitur fm Tho. quo ad dignitates de nouo acqstas. Secus a domino preexistenti. qz illud quadoq3 tollerat ecclesia propter scandalu vitandū: sz ordinaria auctoritate tollere possit

sicut tollit in seruis. Itē null⁹
potest iudeorū congregationi
seu alicui iudeo vel pagano ali
quid relinquere in testamēto
et si fecerit etiam post mortem
iudicabitur anathema: extra
de hereticis. si quis ep̄s. 24. q.
2. sane. 2. Et videtur intelligē
dum fm. Guil. nisi legaret ad
succurrendū necessitati. Itē nō
debet iudeus permitti nouas
erigere synagogas: sed antiq̄s
reficere: dum tamē non am
pliores vel preciosiores solito
ritus aut et solemnitates suas
sūt permittendi seruare cō. e.
iudei. 2. c. cōsultit. Itē i die
bus lamētationis et dominice
passionis non debent in publi
cum prodire: extra eo. in non
nullis. Quin etiam in die pa
rasceue non debent habere o
stia vel fenestras apertas: cō.
eo. q. super his. Itē cogendi
sunt talem habitum continue
deferre. q. manifeste ab alijs
distinguantur. cō. eo. in nōnul
lis. Itē cogēdi sunt ad decias
vt s. decime. 2. §. 2. Itē cogen
di sunt christianos testes reci
pere p̄tra se. sed iudeus nō po
test ferre testimonium contra
christianum: cō. de testi. iudei
Iudeis permittitur agere et cō
uenire apud iudices nostros:
sed non apud seniores eorum

Arbitrum etiam possunt elige
re iudeum cuius siniam ordina
rius exequatur. L. eo. ti. iudei
romano. Itē in sabbatis su
is non debent trahi ad iudicia
nec ipsi alios trahere: sed nec
in alijs festiuitatibus suis de
bent turbari. nec sepulchra eo
rum obtentu forte pecunie ef
fodi. vt. L. eo. ti. die sabbato.
extra eodem sicut iudei. §. p̄rio
et secundo. De iudeorum seru
iudeis vel christianis habetur
infra iudeus. 2. per totū. Silr
et de nutricib⁹ infantium iude
orum.

¶ Que sit pena participantū
cum iudeis contra casus nunc
dictos: h̄o. fm. Raymundum.
Si sint clerici et admoniti satis
facere et emendare nolunt de
bent priuari officio et benefici
o. Si laici sunt vt puta princi
pes qui nolunt exequi predic
ta: siue alij qui aliquod impedi
mentum afferunt. et admoniti
non latifecerint debent excō
municari. 28. q. prima nullus.
Si uero sunt iudei tam diu sūt
christiani ab illorum cōmunio
ne et cōmercio separādi sub pe
na excōmunicatiōis dōc illi emen
dauerint et satisfecerint vt opō
tet. extra eodem et si iudeos. in
fine. et extra de decimis. de
terris et extra de usuris. c. 3. tu.

4

Quid fiet de iudeis v[er]o aliis christuz blasphemantibus? R[es]o. fm Tho. in predicta littera. Cum ea que iudei per v[er]u[m] r[ati]o[n]em extorserunt: non possint licite retinere. p[ri]ns est vt si uos illa ab eis receperitis: nec voi licite tetinere potestis: nisi forsit[er] tan essent talia que a vobis vel antecessoribus uestris hactenus extorruisset. Si qua vero habet que extorserunt ab aliis debent restitui illis quib[us] iudei tenebatur restituere si inueniuntur. alioquin in pios vsus fm c[on]siliu[m] diocesani et alior[um] proborum: vel in c[on]tatem vtilitate[m] terre si necesse est: nec esset illicitu[m] si uos de nouo exigeritis talia a iudeis: seruata tamen c[on]suetudine predecessoru[m] vestrorum hac intentione vt in pios expendatur vsus.

5

Utrum liceat d[omi]nis terraru[m] exactione[m] facere in iudeos? R[es]o fm Tho. in quadam littera ad ducissam Lothoringie. Quamuis sicut iura dicunt iudei m[er]ito sue culpe seruituti sunt additi. et sic eor[um] res domini possint accipere tanq[ua]m suas: ita tamen vt non subtrahantur necia vite. quia t[ame]n oportet nos ambulare honeste etiam ad eos qui foris sunt ne nomen d[omi]ni blasphemetur: hoc obseruandum e[st] vt exactionib[us] quas facere non consueuerunt. nullatenus p[er]grauetur: sed ad p[er]uicias cogi p[oss]unt.

6

Quid si iudei nihil habent nisi vsuras cui restituentur ea

que male accepta fuerunt ab eis? R[es]o. fm Tho. in predicta littera. Cum ea que iudei per v[er]u[m] r[ati]o[n]em extorserunt: non possint licite retinere. p[ri]ns est vt si uos illa ab eis receperitis: nec voi licite tetinere potestis: nisi forsit[er] tan essent talia que a vobis vel antecessoribus uestris hactenus extorruisset. Si qua vero habet que extorserunt ab aliis debent restitui illis quib[us] iudei tenebatur restituere si inueniuntur. alioquin in pios vsus fm c[on]siliu[m] diocesani et alior[um] proborum: vel in c[on]tatem vtilitate[m] terre si necesse est: nec esset illicitu[m] si uos de nouo exigeritis talia a iudeis: seruata tamen c[on]suetudine predecessoru[m] vestrorum hac intentione vt in pios expendatur vsus.

Utrum iudeus qui nihil h[ab]et preter vsuras possit puniri pecuniariter? R[es]o fm Tho. vbi s[er]uatur. Dicendum q[uod] expedit o[mn]es pecuniariter puniri: ne ex sua iniquitate comodum reportent et maiori pena q[uam] quicunq[ue] alius non vsurari[us] i[n] simili casu quanto pecunia que eis auferit[ur] minus ad eos p[er]tinet. Potest etiam superaddi et alia p[en]a ne ad p[en]a[m] sufficere uideat[ur] q[uod] pecuniaz aliis debita desinunt possidere. pecunia t[ame]n pene no[n] ab eis abla

ea retineri nō pōt: sed dē de ea fieri sicut in pcedenti. §. dēz ē

Utrū liceat recipere donūz vel precū laboris et hōi a iudeis usurariis? Rō fm Guil. si iudeus hz aliquid aliud qz usuras pōt accipi ab eo. Si vero nihil habet preter usuras: tunc aut recipiēs certat de damno suo vitando. et sic accipiēdo nō peccat sicut qui a fure vel a rapto re damnificat⁹ est: ut puta p incendia et hō: nō peccaret si reciperet ab eo damnu suū: lz ipe fur vel raptor nihil habet nisi qd eēt questus ex furto vel rapina: dū tñ nō reciperet pro dāno suo in specie ipas res alienas. Addit Th. in epla ad du cissā. dicēs q si iudeus ultro pferat pecuniā vel enceniū: expectat recipere: ut pecūia sic recepta reddatur his quibus d iure debetur seu aliis ut dictū est. §. §. 8. Utrum dona et elemosyna data ab usurario possint recipi. vide. i. usura primo §. 12. qui incipit. Utrū dona.

Quid si iudei occupāt totā aliquam parochiam emēdo ea que a christianis solebant possideri: nūquid potest ecclesia hac occasione petere aliqd ab eis? Rō petere potest et solvere tenentur decimas prediales et oēs census siue prestati

ones siue oblationes reales q christianiani de domib⁹ et possessionib⁹ solvere tenebantur extra de usuz. quanto. Sed sec⁹ d: decimis seu oblationibus personalibus. ut dictum est § decime. 2. §. 2.

Tertia iudeorum in necessitate pnt emi et cōcedi hz Guil. Qūo iudeus cōpellat restituere usuras. i. usura. p. §. si.

Iudeus. ii. Quo ad servos et servientes iudeis Quid ergo de servo iudei si vult fieri christianus? Rō fm Ray. Si servus est vnaclus. i. de illis ancillanatus et velit fieri christianus statim eripitur in libertatē nullo p̄cio dato. L. de epi. et cle. l. do nobis. §. is lita. ar. di. §. 4. fraternitatem. Idē si servus fuit emptus q erat christianus di. §. 4. mācipia vel esse volebat: qz tales nō lz iudeo emere vel inferuos tenere. Idē si servus emptus erat paganus et fuit emptus causa serviendi: tunc vult fieri christianus. ut in dicto. c. fraternitatem. Item idem si emit eū causa mercimonii: puta ut videret eum alteri et nō exposuit eum venalem infra tres menses. quia presumitur q ad serviendum emerit. Si vero exposuit eum venalem infra tres

mens et non stetit per eum
quo minus vendiderit. et ipse
vult fieri christianus infra il-
lud spacium vel etiam post: liba-
bitur dato precio. i. solidorum
ab aliquo christiano: ut in. c.
fraternitatem. et ex eo. c. i. et 2.
et ult. Et erunt illi duodecim so-
lidi visualis monete illius loci
ex. de maledi. statuimus. Et h
intellige nisi dominus eum vo-
lentem circumcideret: vel alte-
rius secte signaculum imprime-
ret. Tunc. n. propter iniuriam co-
poris sine precio liberabitur.
dis. § 4. nulla Idem Hosti.

2 **S**ed inquit iste redemptus
erit seruus redemptus? R. o. secun-
dum Ray. No. sed erit. et resti-
tuet ei precium: ar. Insti. ad no-
xali. acti. §. dñs. Et si non habet
precium querat mendicando
vel seruiat ei tantum quod fuit
compensetur cum precio et pro ea
eat quo vult. ar. 36. q. de rap-
toribus. Et hoc intellige nisi
causa pietatis emptus fuerit.
tunc. n. non tenet aliquid red-
dere vel seruire. quia quod pietate
datur prohibet ius ne repetat
et sic dedisse presumitur nisi co-
trarium fuerit protestatus. ff.
de reli. et supra fu. l. et si quis
§. sed interdum. C. o. Hosti. No.

3 **Q**uid si nullus emptor ap-
paret? R. o. fin. Ber. Nihilominus

erit liber et ostiatim que-
rat precium: aut operas prestat
ut in precedenti. §. dictum est
ff. de manumiss. l. 4.

Quid si plures sunt qui ve-
lunt emere? R. o. fin. Hosti. Episcopus
loci eligat magis idoneum. ff. ad
accu. l. si plures: vel si sint pa-
res gratificet episcopus cui velit. ar. ex
ste iure. patr. cum autem Idem Hosti.

Quid aliquo modo licitum sit
christianis quod seruiant iudeis
R. o. fin. Hosti. Cum prohibitum sit
quod nullum mancipium christianum
seruiat iudeis: multo minus chri-
stiani liberi eis seruire debent
No. n. debent esse assidue intra do-
mum iudei nisi tanquam famula
aut obstetrix. Aliter ipsi christia-
ni ab eis discedere nolunt debent
excoicari. ex. c. iudei. 7. c. adhuc
7. c. et si iudeos. Si autem iudei no-
lunt eos dimittere prohibetur fide-
libus promeritum cum eis. ut in deo. c.
et si iudeos. i. si. Sed ex. domum
possunt eis fuitia fieri. unde possunt habere
christianos colonos. ex. c. multorum
Hosti. Sic. ex. c. c. et si iudeos.
23. q. 8. disp. non tamen debet cum eo mo-
rari. ita quod habeat eum tanquam fa-
miliarum. 28. q. i. c. sepe. 7. c. nul-
lus. Et si voluerit fieri christia-
nus non potest eum dominus prohibere
19. q. 2. due sunt. Idem Hosti.

7 **S**ed nunquid iudeus qui ē
seruus christiani si baptizetur
fiat liber? Respondeo secundū
Ray. non: sed remanet seruus:
q̄ seruit⁹ introducta ē de iure
dino. 35. di. sexto die: et p ius
gentium di. i. ius gentium: et
iure canonico p̄firmata. i2. q. 2
ecclesiarum. Lon. Boff. 7 Ho.
Addit Ray. q̄ ubi ā bona cōsu
etudine non solent christiani
esse serui consulerem q̄ i r̄mis
sionem peccatorum dominus
manumitteret eum. uel salte3
de pecunia mendicata vel ser
uitio ad tempus p̄stito secūdu
arbitrium boni viri redime
ret se. i2. q. 2. cum redemptor.

Iudeus tertio: De
uersione iudeorum. Ubi scien
dum q̄ iudei et ceteri ifideles
non debent ad fidem compel
li asperitatibus: sed potius de
bēt induci auctoritatibus rati
onibus 7 dulcibus uerbis. naz
coacta seruitia non placēt deo
45. di. qui sincera. 7. c. de iu
deis. Si tamen conditionalit̄
coacti puta per mīas vel rerū
iuarum ablationem vel p̄ v̄be
ra et huiusmodi baptismuz su
sceperunt et postea recesserūt
a fide compellendi sunt redi
re nomen domini blasphemare
tur. 7 fides contēptibilis hēa

tur. ut in predicto. c. de iudeis
Si vero fuerūt absolute coac
ti: ut si per uolentiam in aquā
mersi sunt non recipiunt bap
tismum. extra de baptis. maio
res. Lon. Tho. secunda secun
de. q. 10. 7 etiam Hosti. Addit
Ray. q̄ tales infideles possunt
trahi mūeribus 7 promissis. 7
itelligendū f̄m guil. nō q̄ lice
at aliqd dare pro fide suscipiē
da: s3 si aliqs ifidelit̄mēt paup
tatē si baptizaret posset illud
obstaculū ab eo tolli qui sciret
ei⁹ propositū. De hac mā plēi⁹
i. mun⁹. §. 2. Pnt etiā h3 Ray. i
duci p̄ gūiorē exactionē pensio
nū faciēda in p̄cipio locatōis
23. q. 4. d3 hō. 7. q. 8. iā uero.

Altz pueri iudeoz 7 ifideli
uz inuit⁹ pentib⁹ sint baptizādi?
820 h3 Tho. fa se. q. 10. Non l3
s3 qñ ad ānos discretionis per
uenerit possunt fidem suscipe
re etiam parentibus inuitis.
Lō. Guil. dicēs: q̄ nec l3 nutri
cib⁹ occulte baptizare puulos
iudeoz. S3 tñ i articulo mōrt̄
paruulorum hoc facerent nō
credo q̄ peccarent.

Quid fiet de possessionibus
7 bonis iudeorum: 7 aliorum i
fidelium ad fidem conuersoz?
Respondeo secundum Ray. nō
debent ab eis excludi. ex. c. iu
dei. 2° nisi sint usuraria: uel de

4
vltura empta. qz vendēda ⁊ re
stituēda sunt illis a quib⁹ sunt
accepta vlt hereditib⁹ eorū. Qd
si non inueniuntur poterunt sic
conuersis qz pauperibus per
epm assignari.

Que pena iudeoz qui ten
tant subuerire baptizatos? R. o.
Debent publicis flagellis de
putari. ⁊ 8. q. i. sepe. ita tamē q
hec pena nō trāseat i vindictā
sanguinis. qz talis pēa reliquē
da est brachio seculari.

Iudicare potest
intelligi dupliciter. Vno modo
quando aliquis videns opera
proximi de quib⁹ dubiū ē quo
animo fiunt iudicat i peiorē p
tem ⁊ hoc dicit s. dubia. Alio
mō dicitur iudicare iudex qn
sententiā profert ⁊ de hoc dice
tur stat i. c. iudex. i. §. 2. 3. ⁊ se.

Iudex. i. cōiter. Quā
tam scientiā
debet habere iudex? R. o. secū/
duz Ber. ex de rescrip. sciscita
tus. Dz esse peritus nec quere
re ab alijs quid eū loqui opor
teat in auct. de iudi. in principio
colf. 6. ex de cōsang. ⁊ affini.
ex litteris. in fi. Et tamē si illi
teratus sit ⁊ habeat cōsuetudi
nem ⁊ peritiā iudicandi pōt ei
causā cōmitti. L. de iudi. certi
iuris. Sed iudex maxime ec

clesiasticus esse non potest nisi
sit peritus saltē mediocri iur
scientia. notat. dif. 20. c. i.

Utrū quis possit super se
stituē exneū iudicē? R. o. Laic⁹
potest cōstituere suū iudicem
oēm qui alis iurisdictioni pēst
non aliū. L. de iuris. om. iu. li.
i. ⁊ l. privator. Clerici vero nō
possunt in nō suū iudicem cō
sentire: nisi i sit persona eccle
astica. ⁊ de cōsensu sni epi extra
de fo. compe. significasti nam
⁊ secularis iudex nullā i eo po
test habere iurisdictionē nec i
criminalibus nec i civilibus.
L. de epi. ⁊ cle. auct. statuimus
⁊ ex. de fo. cōpe. seculares. li.
6. Nec clericus pōt huic preui
legio renunciare: ut. i. renun
ciatio. 3. §. 3. Et hoc ipm vide.
b. §. pñ. ⁊ i. snia. §. vi.

Utrū iudex possit aliquē iu
dicare sine actore vel accusato
re? R. o. fm Tho. secūda secun
de. q. 67. Cum insti. ia nō sit
ad seipm: sed ad alterum opō
tet q iudex vnus est actor ⁊ ali
us reus. Vnde in criminibus
non potest aliquem condem
nare nisi habeat accusatorem
extra de accu. si legitimus. Ni
hilominus tamen interdum
infamia habet locum accusa
toris. extra de accu. euidentia
⁊ tunc est procedendum ad in

4 **¶** *quisitione ut iquisitio. §. 2. 2. 3.*
¶ Atz iudex possit aliquid ac
cipere a partib? *820 fm Ray.*
Ordinari iudices nō debent
petere aut recipere a partibus
etiā expensas: cū propter iusti
ciam tenendā hēant suas pro
uisiones. ne dū sūptus querit
predo crasēt di. 86. non iatis
23. q. 1. militare in fi. Nec cre
do q etia spōte oblata debeat
recipere pp suspitionē uitandā
Ab alijs vo encenia spōte obla
ta ac etiā moderata recipere
poteft. di. 18. de eulogijs. ff. de
offi. procon. solent. iudex etia
delegatus nihil recipere pōr
a partibus nisi forte esculentū
vel poculentū ex mera libera
litate oblatū q paucis diebus
consumi possit: uel nisi modēa
tas expensas cum ipm pp cām
sibi pmissā cōtigerit ex iuriz do
micaliuz proficiēci. ita q i ipis
expensis non excedat moduz:
nec exigat plus ab vna pte qz
ab alia. 7 q propter expensas
habendas nisi causa requirat
occasionem proficiēdi non
assumat. et si litigātes fuerint
notabiliter pauperes etiā pro
expensis nihil erigat. extra de
rescrip. statutum. §. insuper. li.
vi. Assessorē non accipiat ni
si eo indigeat. Alioquin de suo
proprio tenetur providere ei.

Sed si indigeat assumat neu
tri parti suspectum. 7 ei de cō
petenti salario moderato ab
eo faciant a partib? prouideri
Notarios in causa sibi commis
sa ab immoderato salario rēre
net: nec cum eis nec cum assē
sore lucrum participetur. 7 si p
tra hec reciperet ad restitutio
nem tenetur 7 non prodest re
missio. vt in dicto. c. statutum.
similiter debet refrenare num
cios 7 officiales quoscunqz.
¶ Quid si iudex iniuste iudica
uit? *820. secundum Ray.* Si sci
ēter male iudicauit: puta timo
re cupiditate. odio. amore. vel
alia quacūqz causa: tenetur le
so pēcie ad omne interesse: ni
si posset inducere illuz pro quo
tulit sententiam ad plenariam
restitutionem. L. de pena iudi.
l. vult. xi. q. 3. quatuor. Et secū
dum leges multas alias penas
debet sustinere. Debet etiā
preter restitutionem imponi ei
penitentia tanqz pro grauissio
crimine. xi. q. 3. quicunqz. etiā
si sit iudex ecclīasticus. Adhuc
alias multipliciter punitur: vt
infra iudex. 2. §. 2. si uero p igno
rantiam iniuste iudicauit: tene
tur secundum leges leso iquā
tum bonum et equum videbi
tur religioni iudicantis. ff. de
va. 7 extra or. cogni. l. vlti. In

iudicio tamen anime tenetur:
vñ in primo casu si in culpa fuit
s. quia sciuit vel scire debuit se
insufficientem et iudicare talez
causam preiumpfit. Et idem si
erat sufficiens sed neglexit stu
dere et videri quod debuit. Ad
tius tamen agendum cum isto
est qz cum illo qui scienter fe
cit. Et addit hec Ul. q. si iste i
gnorans fuit delegatus et neces
sitate obediencie male iudica
uit: sed tñ bona fide et de consi
lio peritorum non tenetur. Et
idem dicit Ray. si talis iudex tu
lit iniquam sententiam decep
tus per assessorem: talem qui
communiter sufficiens putaba
tur.

6 **Q**uid si iudex accepit pecu
niam vt male iudicaret? R. o. se
cundum Ray. Non solum puni
tur vt supra i precedenti. s. vñ
tñ ē. q. scienter male iudicauit
sed etiam pecuniam sic recep
tam tenetur restituere non ei
qui dedit: cum turpiter dede
rit: sed ei in cuius iniuriam re
cepit. i. q. i. iubemus. et ar. i. 7.
questione. 4. si quis in atrio.
ff. de calum. l. generaliter. s. il
lud.

7 **Q**uid si accepit pecuniaz vt
iudicaret vel etiam vt non ma
le: sed bene iudicaret? R. o. secu

dum Ray. Tenetur restituere
ei qui dedit. quia cum ex offici
o suo teneret gñtis iudicari et bñ
turpiter accepit et crim pcuriōis
commisit. Et idem dico: si ex a
liqua causa oportebat cum nō
iudicare: et nihilominus vt nō
iudicaret accepit aliquid. i. q. i.
iubemus. et c. lege iulia. et c. ve
nale ius. extra de symo. nemo.
Et Aug. xi. q. 3. Non licet iudi
ci vendere iustum iudicium. et
si liceat aduocato vendere ius
tum patrociniū et iuris con
sulto iustum consiliū.

Quid si iudex tenetur et nul
lo modo vult iudicare. et propē
hoc amittit aliquis ius suum?
R. o. secundum Ray. Tenetur r
stituere totam litis extimatio
nem ei qui propter hoc est les⁹
23. q. 2. domus. et q. 5. admini
stratores. in auē. vt disse. iudi.
s. pñ.

Quidrum iudex possit penam
reo totalitē relaxare? R. o. secūdu
Tho. secunda secūde. q. 7. Du
plici ratione impeditur iudex
ne reum a pena absolvere pos
sit primo quidez ex parte accu
satoris ad cuius ius quādoqz
pertinet vt reus puniatur: pu
ta propter aliquam iniuriam in
ipsū commissā: et huiusmōi relaxa
to nō ē i arbitrio iudicis: quia

tenet unicuique ius suum reddere
2°. non impeditur ex parte reipublice
ad cuius bonum pertinet quod malefac-
tores puniatur. Sed tamen quantum ad
hoc dicitur est inferioribus iudi-
ces et supremum. scilicet principem cui est ple-
narie potestas publica commissa. Iu-
dex. n. inferior non habet potestatem ab-
soluendi reum a pena contra leges a
superiore sibi impositas: sed princeps
qui habet plenam potestatem in re publica
potest reum licite absolueret: si hoc
reipublice viderit expedire et
passus iniuriam velit remittere.
Habet tamen locum in iudicio
et prout in sequenti. §. dicitur in
fi.

10 **Q**uam iudex possit penam
diminuere? Respondeo secun-
dum Hostiensium. Reo con-
uicto si in iure certa pena inueni-
tur illa imponi debet. alias ar-
bitrio suo committitur. L. de
vi pub. vel priva. l. servos in fi-
ne. et extra de transac. c. ultimo
tamen in humaniorem partem
debet semper declinare et sic
mitigare. maxime cum causa
subest: puta quod non ex propo-
sito sed casu culpa commissa fu-
it. vel quia iniuria effectum non
habuit. vel propter etatem pu-
erilem aut etiam senilem et hu-
iusmodi: de quibus infra pe-
na primo. §. tertio et quarto.

Et intelligendum est secundum
Thomam. ubi supra quod miseri-
cordia iudicis habet locum:
solum in his que eius arbitrio
relinquantur circa que vide
infra pena. primo. §. antepenul-
timo.

Quam iudex possit penas
augere? Respondeo. Augenda
est pena aliquando ad terro-
rem aliorum qui prout sunt ad
culpam: quia multis crassanti-
bus opus est exemplo. ff. de
pen. l. aut facta. §. ultimo.

Quam liceat iudici iudi-
care propter probata contra
veritatem quam ipse novit
Respondeo secundum Tho-
mam. secunda secunde que-
stione. 67. Iudex in iudican-
do magis debet sequi legiti-
ma documenta per instrumen-
ta in testes et alia huiusmodi:
quam id quod ipse novit tanquam
privata persona. Ex hac tamen
privata cognitione potest iu-
vari. ut districtius discutiat
probationes inductas: ut pos-
sit earum defectum investiga-
re. Quod si eas non potest de
iure repellere: debet eas in iu-
dicando sequi. Dicit etiam Tho-
mas secunda secunde questi-
one. 64. quod si aliquis quem
scit iudex innocentem falsis

testibus convincitur ut occidat
si iudex non potest invenire oc
casionem liberandi innoxium
debet eum ad superiorem mit
tere iudicandum. Si aut neq3
hoc pōt: nō peccat s3 allegata
ferens iniam. q3 nō ipse occidit
eū: s3 illi qui eum asserūt nocē
tem. Lō. De. 7 Ray.

13

Quidrum iudex laicus possit
iudicare de clerico? Rō. Non
potest. sed si eū vocat deb3 pri
uari officio iudicādi. xi. q. i. ino
lita nec inia valebit: ex d iudi.
at si clerici. 7. c. cū nō ab hoie
Sed et qui eū vocari fecit d3
amittere cām. Intellige p sen
tentia. 7 d3 excōicari: ut in dīc
to. c. inolita. Idē etiam p3: L.
de epi. 7 cle. auē. statui m. Et
fm hosti. ex sola vocatiōe ex
quo clericus tract⁹ erit: aduer
sari⁹ patietur predictam penā
xi. q. 6. placuit. extra de excels.
prela. granē. iudex vō n̄ patiet
pdcāz penā: nisi iudicaverit vlt
forte solū citra litis prestatōez
loc⁹ est pnie. De materia hui⁹
qōnis: habes hic. 5. §. 2. 7. i. lē
tentia. §. 6.

14

Quid mīster peccet exequē
do inias iudicū cōtra inocēre?
Rō s3 Tho. 2a 2e. q. 64. in fi.

15

Si inia cōtinet intolerabile
errorē: mīster n̄ d3 obedire. al
excularent carnifices b mar

tyres occiderūt. Si at n̄ conti
neat manifestā iniusticiam nō
peccat preceptū exequēdo qā
ipse n̄ h3 discutere iniam supio
ris: nec ipse occidit. sed iudex
cui misteriu adhibet. Et intel
ligit Ray. q3 si ipse minister scī
at q3 pdenat⁹ innocēs est non
d3 ex q mandatu iudicis: nec⁹
si dubitat. tūc. n. excusatur obe
diendo. xi. q. 3. quid ergo. 23.
q. iouid culpatur.

Index secundo.

de iudice ecclesiastico. Et h̄ ad
uertendū q3 persona ecclesiasti
ca potest iudex eē 7 cās venti
lare et iudicare inter subditos
in quib⁹ iurisdictionē hēt pftiz
clericos. xi. q. i. c. i. 7. c. experie
tie: ex de foro cōpe. per totum.
Et nisi ecclesiastic⁹ nō pōt exer
cere iurisdictionē nec h3 eam i
clericū: ut s iudex prio. §. 2. nec
cleric⁹ pōt huic iuri renūtiare
Et quid si de facto renunciēt.
habetur. i renūciatio. 3. §. 3. et
4. De hac qōne clare habes
supra iudex prio. §. pe.

Iudex ecclesiastic⁹ q cōtra in
sticiam gravamē alī⁹ ptis i iu
dicio bcq3 facit per grana vel
per sortes: puta per pecuniam
inspēlus est per annū ab execu
tiōe officij. et d3 pdenari ad ex
timationē litis parti quā lesit

et si suspensio durare ingesserit
se dinis sit irregularis: et non ni
si per papam poterit liberari: ex
de sen. et re. iudi. cum eterni. li.
6. Et adde hic quod habet. i. sio
nia. i. 5. 25. quod incipit quid si dat.

3 **N**umquid pertinet cognitio ad
iudicem ecclesiasticum si iudex lai
cus tenet malefactorum qui di
cit se clericum et petit remitti ad
curiam ecclesie. sicam: vel ipsa
curia petat eum et ipse iudex de
negat. 2. 20. Ad iudicem ecclesiasti
cum pertinet cognoscere: quod de re
agit spirituali siue ecclesiastica:
sed debet vocari iudex secula
ris vel alius cuius interest: extra
de sen. exco. si iudex. li. sexto.

4 **S**ed quomodo proceditur in
dicta questione? 2. 20. si notorium est
quod ille sit clericus et quod tali privilegio
gaudere debeat: statim absque
alia cognitione debet reddi. Quia
si fama publica de hoc est vel ip
se pro clericum contra habebat: vel
se prius non gerebat pro laico: et
deprehensus fuit cum solura et
bitu clericali: debet etiam reddi in
contra. Non dico sine causa co
gnitione: sed an causa cognitione
de clericatu ita tamen quod probandi ne
cessitate non ipse sed adversarius a
stringat. si vero an deprehensionem
pro laico publice se gerebat et
pro tali contra habebat: et sitpe ad

prebendis in clericali erat bitu: si
est restituendus quousque fide fece
rit de clericatu: sed tamen iterum con
tra eum processus iudicialis geretur
ex. de sen. exco. si iudex. li. 6.

5 **Q**uicunque impedit quoniam coram iudi
cibus ecclesiasticis delegatis vel or
dinaris in causis que ad eos per
tinet illi qui perquerunt per iusti
tiam obtinere. vel quicunque ap
pellat impetratores litterarum vel alios
recurreres ad forum ecclesiasticum
in causis que de iure vel antiqua consue
tudine ad ipsos pertinet ad delictum
dum vel ad litigandum de eis in
foro seculari gravando iudices
ecclesiasticos: vel impetratores vel
litigantes siue litigare volentes
coram eis. vel gravando propin
quos ipsorum: seu capiendo res ec
clesiasticas talium vel quocunque a
lio modo. Item quod predicta videntur
auxilium consilium vel favorem: omnes
tales ipso facto sunt excommunicati. ex
de immu. ec. quod quoniam. li. 6.

6 **U**trum iudex ecclesiasticus pos
sit iudicare de subditis laicorum
principum et de ipsius principibus? 2. 20.
Omnis christianus ratione peccati
efficitur de foro ecclesie. Iere. p.
Ecce constitui te super gentes et
regna. et c. ex de iudi. novit. 3
deo si iudex laicus negligit fa
cere iusticiam de subditis potest iu
dex ecclesiasticus appellare illum ad te

nēduz iusticiā vel supplere de
fectum eius cognoscēdo d̄ cā
et sic de illi⁹ subditis iudicare.
extra de foro ppe. ex trāmissa
et c. l3. et c. ex tēore. 23. q. 5. ad
ministratores. De papa uero
quō possit in principes seclares
h̄r. i. papa. §. 4. prope finem.
Qñ iudex ecclesiasticus: puta
ep̄s h̄z etiā iurisdictionē tpales
quō exeq̄t h̄r s̄ ep̄s. §. 7. et su
pra homicidiū. 2°. §. i.

Item iudex ecclesiastic⁹ pos
sit iudicare de infidelib⁹. R̄o.
fin Ray. Directe nō iudicat de
his que foris sunt. s. aliquas re
ligionis regulas eis iponēdo:
s̄ indirecte iudicat ibrahēdo
christianos ab eoz cōione: ut
p̄z de iudeis. supra iude⁹ p̄mo
§. 4. Item iudicat de his si lo
quūtur p̄ra christū: ut ibidem
§. 5. item si attētāt lubuere
fideles. s̄. iude⁹. 3. §. fi.

Iudicium. Quid est
dicere cū
d̄z procedi simplr sine strepi
tu et figura iudicij. R̄o tūc non
o3 q̄ necessario exigatur libel
lus vel litis cōtestatio. Pōt et
iudex procedē tpe feriaruz ob
necitates hōiuz iductaz. Am
putet dilatōes q̄ztū pōt. excep
tōes appellatōes et dilationes
frustratōias repellēdo pertinet
advocatoz et procuratoz iur

gia repellat: refrenet multitu
dine testiū: s̄z probatōes neces
sarias et defēsiōes legitimas fci
piat. S̄z n̄ debēt pp hoc exclu
di citatiōes. iuramētū de calū
nia vel malitia v̄l d̄ vitate dicē
da. Est et i ip̄o litis exordio pe
titio faciēda pro pte agētis sū
etiā rei si voluerit et h̄ i scrip
tis l̄ v̄bis mox redigēda i act⁹
pōt et iudex certū diē et termi
nū assignare. ad dandū positō
nes et articulos. et ad exhibēdū
oia acta et mūimēta qbus ptes
v̄ti volūt i cā. nisi aliud de par
tiū volūtate procedat: eo semp
saluo q̄ qñcūqz fieret remissio
pro testibus producendis pos
sint et infra produci. Item iu
dex ex offō siue ad alteri⁹ p̄tis
instātiā pōt interrogare quāz
p̄tez. v̄bicūqz egas iuadebit.
item pōt iniam ferre i scriptis
citati⁹ p̄tib⁹: s̄z n̄ pemptorie stā
do et l̄c dēdo et si ei videbit con
clusiōe n̄ facta. Et si et p̄missis
cāib⁹ solēnis ordo iudicij in to
to vel in parte n̄ contradicen
tibus partibus obseruet vale
bit. hec oia in cle. sepe. d̄. v̄. si.
Procedi pōt simplr et d̄ pla
no i cāis sup electōib⁹ postula
tiōib⁹ vel prouisionib⁹: et sup
psonatib⁹ canōicatib⁹ vel pre
bendis et beneficiis quibuscū
qz et sup decimis matrimonijs

et uisuris et ea tangētib⁹: ut i cle.
dispēdio a: et eo.

3 **Q**uattuor modis peruertit
humanū iudiciū. i. timore cupi
ditate. odio. et amore. Un⁹ vltus
Quattuor ista tior odiū dilectō
cē⁹. Sepe solēt hoīuz rectos
puertere sensus. xi. q. i. q. t. u. o. r.

4 **M**ulieres ad iudiciū nō pnt
euocari vlt trahi cā testimonij
vlt alia q. cūqz cā q in iure nō ex
primūt. Sed cū necessariū fu
erit testimonij eaz fiat. vt di
cit. i. testis p. 3. Alē iurum
geqd fiet. et co. m. l. i. e. s. li. 6.

5 **M**ulieres religiose p̄serti q
debet sub clausura morari nō
vocat ad iudiciū p̄sonalit ex
q. cūqz cā etiam si uelit.

6 **N**on licet accusatō i iudicio
negare veritatē: ut s accusat⁹.
§. 2. De iudicio ferri candētis.
et aque bulientis habes s̄ duel
lū. §. pe. Utrum iudiciū vitā
dum sit propter scandalum vi
de. i. scandalum. §. antepe.

Iurare quid sit: §. se
cūdum Tho.
sa fe. q. 89. Jurare est deum i
testē inuocare. et est act⁹ latrē
Unde Hierony. sup Mattb.
Qui iurat aut venerat aut dili
git eum p quem iurat.

2 **U**trum liceat iurare p crea
turas: §. 2. secundum Thomaz
ubi s̄. Juramentūz principalit

refert ad ipm deum cui⁹ testi
monijz inuocat. Secundario
at assumunt aliq creature: nō
fm se: sed in q. t. u. z in eis vna
vitas manifestat. sicut iuram⁹
p euangelium. i. p deum cuius
vitas in euangelio manifesta
tur. et p sanctos qui hanc vita
tem crediderunt et obseruauē
runt. Ali⁹ est quoqz mod⁹ iurā
di per execrationē qn inducēt
creatura aliqua in qua dinuz
iudiciū exerceatur. sic solet
quis iurare per caput suū aut
p filiu et h. i. Quod at domū
prohibuit iurare p creaturas
vt p3 Mattb. 5. intelligit pro
hibitu: ita q eis exhibeat re
uerentia diuina: sicut iudei p
angelos et creaturas iurabāt.
ut ait Hierony. Et eo mō pūf
cleric⁹ iurans per creaturas.
22. q. 8. cl. cū. 7. c. si qd p capillū
Quid d his q iurāt p m̄bra di
§. si ē cl. c. d3 depoi. Si laic⁹
anathematizari. 22. q. i. si qd p ca
pillū. S3 itelligēduz v̄ qn cū
irreuerentia et qsi blasphemia
iurāt. Un⁹ s̄ b̄ d̄ i. ibi. Vel alio⁹
blasphemā ptra deū us⁹ fuerit.
2c. Sec⁹ v̄ si cū reuerentia: ut
si per sanctum caput dei iura
rent. et huiusmodi.

Quid si q ex ipetu. iurauit id
qd alibēate n iurass⁹: §. 2. §. 3. gu.

3 2

Seruare, tenetur si licitum est

Mit' uxor postqz confessa ē sacerdoti de adsterio possit iurare marito q nō habet culpā R'o fm Suil. Potius d'z quelz mala tolerare qz hoc iuraf qz certa esse nō pōt q h'i c'pā sit ei dimissa cē de pur. ca. c. acce/ p'm'. Idem Ber. i. Hostiē.

Quid si quis iurauit aliqd facere qd est veniale peccatū: iō cōmittit illud? R'o fm Suil. Hug. nōuit q talis mortaliter peccat. nā impia est promissio que scelere adimplet. 22. q. 4. i malis. Et subdit Suil. Ego credo q non peccat nisi v'ial?

Qui sunt illi q nō admittūt ad iurandum? R'o fm Tho. fa fe. q. 89. Nō admittuntur siue n cogunt pueri añ annos pub/ tatis. 22. q. 5. pueri. ubi etia3 dicitur q si iurauerint q pater vt audiuit statim p'radixit irrita sūt iuramēta. item nec alias p'uri 22. q. 5. paruuli. item nō debēt accedere ad iurandū nisi ieiunī propter fuerētā. 22. q. 5. honestū. item solēnibus diebus n ē iurandum pro rebus temporalibus nisi in magna necessitate. extra de fer. c. i.

Utrum sacerdotib' liceat iurare? R'o fm Tho. ubi q. Nō licet eis nisi pro magna necessitate q utilitate. 22. q. 5. si quis

presbyter. Et ponit Ray. 7. casus in quib' pnt q debēt iurare prim' ne pro defectu probationū aliqs ledatur vel rez suā amittat. tūc. n. d3. iurare q restificari p modū q pōit. i. te/ st. 3. 8. 10. Itē pro fide. Itē pro obediētia. item pro pace. item pro indēnitate ecclie: qui cāus potest reduci ad primū. Item cū absoluitur ab excoīcatōe. item cū infamat' d3 se purgare. Proban' hec omnia ē. d. elec. significasti. ultra mediū 28. dis. de syracusane. ē de of fi. 02. ad rēp'mendū. 2. q. 5. presbyter. i. 2. 2. Potest hodie addi. 8. 2. 9. casus. qz si sacerdos litiget siue i cā spūali siue alia debet iurare de calūnnia: si militer q de veritate dicenda: ē de iura. ca. si de calū. li. 6.

Utrum si qs simpliciter iuret aliqua cōditio intelligat' R'o fm Hosti. Adulte cōditōes ēt si tacentur intelliguntur. Nam quādo iuro q faciam aliquid: intelligitur si deo placuerit qn do etiam si pape placuerit: qz semper eius auctoritas vī ex/ cepta. 25. q. i. c. vlti. versu ipsi namq3. Item si res in eodē statu p'māserit. Vñ si qs gladiū d posuit apud me: q fcs furio' re/ petit: non teneor reddere etiā si iuravi. 22. q. secunda ne quis

Itē intelligitur si mihi fidem
seruaueris. Nō seruāri. n. fidē
non est fides seruāda. Unde si
non facis mihi qd promisti
non teneor ex. de iureiur. pue/
nit. 2° 7. c. sicut. Itē si iuro tibi
pecuniā reddere ad certū tps
spe future numeratiōis: intel/
ligitur si pecuniā mihi prius
numeraueris siue mutuaueris.
L. de non. nu. pecu. indubitati
Itē si iuro tibi soluere ad cer/
tum tēp⁹ intelligitur nisi iudex
cōtrariū pēcipiat. Nā ius supio/
ris sēp videt^r exceptuz: ex d iu/
reiur. venietes. §. i. ad si. Sili/
nisi per te fueri absolutus. ex
de iureiur. c. 1. 7. c. sicut. Itē si
iuro tibi dare dotē: subaudit^r
si nuptie secute fuerint. vt. ff. d
iure. do. stipulationē. Itē si iu/
ro tibi tanqz regi vel epō te d
deposito nō obligor. Idē vide/
tur si tu tanqz epō iuras mihi f
sttuere pecuniā quā mutuauī.
Nā depositus non tenebaris.
Qd vez credo si in utilitatem
eccleie pecūia vsa est. is. q. 6. a/
lius. Itē si iuro stat mādāt^r tu
is pro offēsa tibi v^l tuis facta:
intelligit^r nisi pēcipias imodera/
tum iniustū. ipossibile: vel h⁹i
ex de iureiur. venietes. 7. c. qui/
tavalis. Con. Ray. addens q
omnes tales ne detur matēia
periurandi debent petere auc

toritatem ab ecclesia. ut colligi/
tur ex eisdē decretalibus. Et
con. Tho. sēctūda se. q. 28. itē
intelligitur si facultas. siue pos/
sibilitas se obtulerit. alr non i/
putabitur. ex de iureiur. quere/
lam. 7. c. breui. Un excusat ho/
minē necitas siue ipossibilitas
Verum qui iurat pecuniā red/
dere ad certū terminū 7 nō po/
test: cōsulit Ray. q ante diem
ueniens corā iudice cedat bo/
nis. ex. de solu. odoardus. Itē
si iuras mihi red dere vinū v^l
bladū: subauditur eiusdē bo/
nitatis. ff. li. cer. pe. cū qd Itē
si iuro tibi dare filiā meam in
vxo rem: intelligit^r q bona fid
laborabo vt eā habeas nec ad
aliud obligor: cum alienuz fa/
ctum precise promittere nō pos/
sim. ex de spon. ex litteris. Itē
si iuro alicui fidelitatē: vel q n
ero ptra eū: intelligit^r ne pro/
curē vel consentiam q uitam
vel membz vel res suas pdat
7 si me offendat vel conūctos
mihi potero me tueri. ex de iu/
reiur. petitio. 7. c. ego. 7 de hoc
iuramēto hēs sēfēdū. §. 6.

¶ Quid si quis iurauit tene^r
obstagia in certo loco: nec ha/
bet ibi quid comedat vel vnd
soluat? s⁹o fm Hosti. Si tēpo/
re obligationis iam erat non
soluendo: tenetur obstagia ser

nare: qz videtur ad hoc se obli-
gasse. 7 querat victum mani-
bus suis vel mendicando. Sz
si tempore obligatiōis erat sol-
uendo 7 nūc devenit ad paup-
ratē: tūc distingo qz si est tal-
qui possit medicare sine vere-
cundia: dico idem qd pri^o: ar.
93. di: diaconi: sed si est nobil-
7 in dignitate tali subuenien-
dum est iuris beneficio: ex de
iureiur. querelā 7. c. breui.

11 **Q**uid si debitor iuravit cre-
ditori se soluturū i certo termino
7 impedit^o non pōt? 80. f3. Ho-
sti. Si quādo iurabat cōdebat
se nō posse solvere: vel nō habe-
bat probabilē cāz credēdi. tūc
i vtroq3 cāu piurat. qz in prio-
deerat vītās: in 2° deerat iudi-
ciū. Si vero ab initio probabi-
liter credebat se posse solvū nō
piurabat. 7 si postea fecit posse
suū nō est periur^o. Sz 7 multo
magis excusat si misit pecuniā
tēpore debito: s3 casu pdita fuit
ex. de iureiur. querelā. 23. q. 8.
si nulla. de cōse. di. i. sicut. Qd
si postea lapsō tēmino possz 7 nō
solueret piur^o cēt. ex. de dolo.
7 cōtu. cum dilecti. Lon. Tho.
secūda se. q. 89.

12 **Q**uid si iuro aliqd generali-
ter: nūquid ad spālia teneor?
80. fm. Hosti. Cū generalitas
obscuritate pariat: nō videor

cogitasse de his super quibus
spāliter iurat^o nō fuisse. m. 7 sic
interpretandū est iuramentū
fm intentionē iurantis qn sine
dolo quis iurat. Sec^o aut quā-
do ipse cū dolo est 7 ille cui iur-
ratur est sine dolo. Igitur si e-
mergat casus inopinatus de q^o
si cogitasset nullo modo iuras-
sem: nō teneor. Satis cō. Ray.
7 Buil. 7 etiā Tho. vt habetur
i. iuramentum. i. §. 5.

13 **Q**uid de duob^o habentib^o
iuramentū cōtatis vel stateram
quā consueverunt portare ad
vendentē mercedē recipē
si iurauerūt sibi invicē de ceto
nō portare? 80 fm. Buil. Etiā
si ex hoc multū dānificati sint
puta qz provisū est de alia mē-
sura: non pnt auctoritate pro-
pria venire cōtra iuramentū
nisi forte ex hoc ad extremā
necessitatē deveniret: nec vllō
modo possent habere unde vi-
uēt. Ep̄s tñ absq3 tāta neces-
sitate posset huiusmōi iurame-
tum i melius cōmutare: cū nō
li sit utile 7 aliquib^o dānosum.
Sz si vnus pdictorū piurat nū-
quid ali^o pdictorū poterit veni-
re cōtra iuramentū? Dicendū
q si intendebat iurare sub con-
ditione. s. si alter non portatz
tunc altero portate non tene-
bitur. Si aut absolute iurave-

rit teneatur. Quid si nescit quod iurauerit vel intenderit: tunc si emolumentum mensure sit communis ambobus: vno perjurante reliquus nihilominus tenetur: cum nulum ex hoc ei fiat iudicium. Si autem emolumentum est solius eius qui portat: tunc benignius interpretandum est. scilicet quod non suam fidem non promiserit cum suo danno et lucro alterius. Nam generaliter f3 Hosti. et Ber. si duo sibi ad invicem aliquid iuraverint vno non servante nec alius tenetur. et eo. sicut. 3. in fi. nisi quod iuratum est esset in honorem dei: ut si iuravimus quod diceremus psalterium unum pro invicem vel ut certam elemosinam daremus. Et de hoc ultimo habet b. i. §. a tepti. in fi. et vide etiam infra iuramentum. 2. §. 2.

14 ¶ Rungd paganus qui iurat per falsos deos vel creaturas non concessas teneatur? R. f3 Ray. Dico quod cum iuravit peccatum commisit iurando: si modo non servat fidem promissam addit peccatum peccato. 22. q. 1. movet te. L. d. 31. no. Ho. et Tho. fa se. q. 98. et addit quod licitum est recipere iuramentum ei qui parat est per falsos deos iurare: non tamen licet eum inducere ad hoc quod per falsos deos iuret. Lon. Pe. et Inno.

15 ¶ Quid de eo qui compellus est

per metum iurare se aliquid daturus et huiusmodi? R. f3 Ray. Talis quantumcumque fuerit metus nihilominus obligatur dummodo sit de re licita. Secus de illicita: extra eo. si vero extra quam me. ca. ad audientiam. tamen qui sic iuravit potest ab episcopo petere ut cogat illum absolvere eum a iuramento: extra eo. ex administrationis. Si hoc impetrare non potest solvat et postea repetat. quia licet iuraverit solvere. non tamen iuravit non repetere: extra eo. de bitores. et dicto. c. ad audientiam. Quod si etiam iuravit non repetere: tunc denunciaret ecclesie secundum formam evangelicam: ut ecclesia compellat illum ad restitutionem. Si vero iuravit quod non denunciaret tale iuramentum est illicitum: et ideo non servandum: extra eo. quemadmodum. Lon. Tho. secunda secunda de q. lxxviii. et P. et Inno. et Ber. Simile casum habet. i. usurarius. vi. §. 7. Quid si domus fac familia sua iurare quod revelaret ei si quod sciret vel audiret subreptisse de bonis suis: vide supra familia. §. fi.

16 ¶ Quid si quis audit aliquem iurare illud quod audies scit falsum esse? R. secundum Raymundum Sufficit audienti et tenetur verum dicere.

4

et illis qui magis pnt profice
re qz obesse per iuro siue cu co
ripiendo: siue pro eo orado. 22.
q. 5. hoc videtur.

17 **Q**uid si clericus iuravit se ser
uaturu statuta i ecclesia sua edi
ta: et postea fit nouu statutum?
R. fm Tho. secunda secunde. q.
98. Non tenet ex iuramento ser
uare futura nisi itederit se obli
gare ad omnia preterita et futu
ra: tenetur tamen ea seruare ex
vi ipsa statutoru. Quod si talis
clericus promisit p prius presti
tu iuramentum seruare illud
statutum qd post ea factu e ite
rum non est obligatus ex iura
mento: extra eo. clericus. Et ide
intelligendus est de eo q fit no
uus ciuis alicuius ciuitatis:
et iurat seruare statuta. Conc.
Ray.

18 **Q**uid si aliqui dñi tpaes vl
clericis: aut prelati iurant serua
re statuta et consuetudines alicu
ius loci vel ecclesie: et inter alia
sunt aliqua illicita impossibilia:
vl libertati ecclesie obuiantia?
R. Si iurantes hoc sciut no de
buerunt sic generaliter iurare
nec sunt aliquatenus huiusmodi iu
ramenta seruanda sed solum alia
Simili etia si nesciut: non sut
seruanda: quia no tenetur ad il
la: et de iureiur cotingit. li. 6.

49 **N**ix ille cui iurando aliquid

promittit possit relaxare iura
mentum? R. fm Tho. secunda se
cunde. q. 89. Homo pot promit
tere aliquid alteri sub iurame
to. dupliciter. Uno^o quali pri
nes ad utilitate ipsius: puta si
sub iuramento promittat se ser
uituru ei vel pecuniam daturu
et a tali promissione pot absoluer
ille cui promissio facta e. Intel
ligit. n. ei soluisse promissu qua
do fecit de ea fm eius volenta
tem. Aliomodo promittit quis al
teri qd pertinet ad honore dei
vel utilitatem alioz: puta si ali
quis cu iuramento promittit a
licui se iuraturu religioni: vel
aliquid opus pietatis facturuz
et tunc ille cui promittit n potest
absolvere promittentem: qz pro
missio no est facta ei principalit
sz deo: nisi forte sit interposita
condicio. s. si illi videbitur cui promit
tit: vl aliquid aliud tale. Con.
Posti. et Ray.

20 **Q**uid si venditor aliquis iura
uit no venire contra venditio
nem: et nunc dicit se deceptum
ultra dimidiu dicti pccii: nuqd
debet audiri? R. fm Ber. Si
maior est: n credo q audietur.
Secus si minor. quia per tale
iuramentum no excluditur ni
si beneficium etatis: no autem q re
nunciet iuri coi. vn pot agere ad
supplementum precij: vel ad re

sciendā venditōne: fm alud
ex de emp. 7 ven. cu3 cā. Quid
de puella que iuravit nō habe
re regressū ad bona patna. sed
q̄ esset dote cōtenta hētur sup
dos. §. 3. Vel si vxor iuravit nō
cōtrauēire alienatiōi dotis ibi
dem. §. 4. Mtra circa hāc ma
teriam habentur hic statim. c.
iuramētū p^o. 7. 2. i. periurium.

Iuramentum pri
mo cōiter. Que causa institutio
nis iuramēti? Ro. fm Ray. Du
plex est causa. Una propter in
firmitatē non credētiū. ut pu
ta cū alicui suadet aliquod bo
num 7 non credit vbo simplici
introducū est q̄ possumus iu
tare. 22. q. i. non ē contra 7. c. si
peccatū Alia causa fuit permis
siua. i. prop^t euitādā idolatri
as prop^t quod concessū fuit iu
deis iurare per deum: ne iurā
do per creaturas in idolatrias
īciderēt. 22. q. i. considera. Est
ergo iuramentum licitū, 7 me
ritoziorum qū p ipsū prorsū īb
uenitur. Ut i in psal. Domine
quī habitat ī tabernaculo tuo
7 sequitur. Quī iurat proximo
suo: 7 non decipit. Non tamen
est assuescendū ad iuramētum
propter periculū periurii prop
ter quod non nisi ob necessita
tem vel utilitatē est iurandus

22. q. i. ita. ergo. Et sic intelli
gendum est quādocūq3 iuramē
tum inuenit prohibitu.

¶ Quot sūt spēs iuramēti? Ro
fm Ray. Due. Nā aliud ē asser
torium. ut cu3 iuratur de pñti
aut de preterito: puta sic ēē vel
non esse. Aliud ē promissori
ū. de futuro. ut cum aliquis iu
rat aliquid se daturum vel fac
turum. Idē Tho. in. 3. in iuraz
di. 39. et fa se. q. 79. Et addit
q̄ hec aliqñ fiunt simpliciter:
ut cum dī. Testis est mihi de
us: vel corā deo loquor: 7 p de
us quod idē ē fm Augu. Aliqñ
vō p excretionē. ut cum quis
obligat se ad aliquam penam
ut si hoc nō fecero hoc accadat
mihi uel filiis meis 7 hui⁹. et
tunc fm Aug. illa per que si iu
rat obligat deo ut hoc illis e
ueniat si sec⁹ est q̄3 dicit.

¶ Que est forma iuramenti?
Ro. fm Ray. In veteri lege iu
rabāt sic. Vivit deus 7 vivit a
nima mea. Hoc faciat mihi d
us 7 hoc addat. 22. q. i. 7 iura
būt. 7. i. Regi. 14. 7. 25. In pri
mitiva vero ecclesia iurabant
sic. Testis est mihi deus. Ro. i.
Item testis ē mihi cōscia mea
Ro. 9. Vel coram deo loquor
7 huiusmodi. 22. q. i. si peccatū.
Hodie vero iuratur sic Per d
um. vel si me deus adiuvet v

p istas sanctas reliquias vel p
ista sacra euāgelia et similia. 35
q. vi. et parēta. Et ut dicit In
no. nulla. vel modica differen
tia est: siue quis iuret ut dici
est: siue si solū hoc dicat. Pro
mitto hoc in fide mea. Mai⁹
tamē pccm est fallere iuramē
tum factū per icreata vel p su
periores creaturas q̄z per ife
riores. Item iuramētū est qñ
asserit se dicere veritatē in pe
riculo anime sue. ex. de frig. et
malesi. fraternitatis. Semper
tamen quādo pars pti iuramē
tū defert iurandū est fm q̄ pla
cet ambob⁹. ff. de iureiur. l. 3.
§. ult. et l. 4. et 5. In iuramētū
vero que a iure p̄cipiunt: ut est
iuramētūz testis vel iuramen
tū calumnie est iurandū sup sa
cta dei euāgelia. ex. d. iura. ca.
c. ult. xi. q. i. testimoniū. Idez
quoqz si promiserit q̄ aliquid iu
rare: ut dicit. Hosti.

4 **Q**ue exigunt ut recte fiat iu
ramētū: Rn. fm Ray. Tria. s.
vitas. iudiciū et iusticia. Jer.
4. iurabūt viuit dñs in vitate
et iudicio et iusticia. 22. q. i. et iu
rabūt. Veritas. n. sepe d̄z ad
esse: ut. s. sciat q̄s firmiter q̄ ve
rum est qd iurat. Aliter si tan
tū credit non d̄z iurare de scia
sed de credulitate. Item debz
esse iudiciū idest discreta deli

beratio: ut. s. nō iuret etiā vez:
nisi propter necessitatē vel vti
litate. 22. q. i. ita ergo. Item
iusticia. s. ut illd q̄ iuratur lici
tum sit et honestū: ut in dicto. c.
ita ergo. Idē Th. secūda secū
de. q. lxxviii.

Quid qñ in iuramento non
est eadem intentio iurantis et
recipientis? Respondeo secun
dū Th. secūda secūde. q.
lxxviii. Si hoc puenit ex do
lo iurantis oportet iuramētū f
uari fm sanum intellectū ei⁹
cui iuramētū prestat. Si vō
iurās dolūz nō adhibeat obli
gatur solum secūdum suam in
tentionē. Simile. s. iurā. §. 12.
q̄ incipit. Quid si iuro.

Atz iuramētū promissoriū
sit semp obligatoriū? Rn. secun
dū Th. vbi supra. Quicūque
iurat se aliquid facturū obliga
tur ad illud faciendū: nisi v̄gat
in peiorē exitū ut cū iurat aliq̄s
aliquid qd est fm se malū: ut pu
ta se patratūz adulteriū i quo
cāu peccat iurādo: et peccat iu
ramētum suādo. Silr v̄git in
decius: qz est maioris boni im
pedimentū: puta cum aliquis
iurat se non intratūz religiōez
vel q̄ non fiat cleric⁹ et h̄i. Et
i hoc peccat quidē iurando qz
ponit obicē spūi scō. et mltō me
li⁹ facit n̄ iplēdo. nā q̄ mala sūs

vel maioris boni impeditiva sub iuramento cadere non possunt. Sed et alio modo videtur in deterius propter aliquid quod de novo emegit quod fuit impremeditatum: sicut cum Herodes iuravit puelle saltanti se daturus quod petisset. Hoc. n. iuramentum poterat esse a principio licitum inellecta debita conditione. scilicet si peteret quod dare liceret: sed impletio iuramenti fuit illicita. . . . q. 4. contra officium

7 **Q**ue maior obligatio voti vel iuramenti? Respondeo secundum Thome. secundum q. lxxviii. Notum est ex sui ratione esse magis obligatorium. Nam obligatio voti causatur ex fidelitate quam deo debemus cum ius transgressio infidelitatis. et per primum irreuerentiam continet obligatio autem iuramenti causatur ex reuerentia quam debemus ei ex qua tenemur quod verificemus id quod per nomen eius promittimus cuius transgressio continet irreuerentiam tantum

8 **A**n viri possint irritare iuramenta uxorum? Respondeo secundum Bonaventuram. Non. nisi sint talia que uxor non potest implere sine scandalo et preiudicio viri. Et sic intelligendum videtur quod dicit Thome. i. §. se. in fi.

2 **A**trum in iuramentis possit dispensari? Respondeo secundum Thome. secundum q. lxxviii. In iuramento

ramentis promissorius dispensari potest sicut in votis ubi notandum quod illud quod cadit sub iuramento promissorio aliquando est manifeste peccatum vel maioris boni impedimentum. et tale iuramentum dispensatione non indiget. Aliquando est dubium utrum sit licitum vel illicitum proficuum vel nocivum aut simpliciter aut in aliquo casu: et in hoc potest qui libet episcopus dispensare. Cum vero promittitur aliquid sub iuramento quod est manifeste licitum et utile: in tali iuramento non videtur habere locum dispensatio vel commutatio: nisi aliquid melius occurrat faciendum ad eandem utilitatem quod maxime videtur pertinere ad potestatem pape qui habet curam universis ecclesie. licet etiam iuramenti absoluta relaxatio. nam ad unumquemque pertinet irritare iuramentum: quod a se habet secirca ea que subduntur ei potestati: licet potest irritare iuramentum puelle et vir uxoris: ut dicitur Numeri. 30. Utque debitum propter iuramentum teneat reddere debitum excommunicato. videtur excommunicatio. vi. §. 27. qui incipit. Quid si teneor. De iuramento fidelitatis habes supra feudum. §. vi. et supra iurare. §. viii in fine. Item de iuramento fidelitatis si non presteretur pape a plato videtur. i. pegrinus. §. fi. i. fi. De iuramento eorum qui absol-

nunt ab excoicatione habes s.
absolutio. §. 2. 7. 3. De mate/
ria iuramenti habes multa sup
iurare 7. i. per iurium. Itz de
iuramento vniuersitatis ha/
bes b statim.

Iuramentum. ii.

De iuramento vniuersitatis si
ue alicuius societatis. Aduer/
tendum est q quado vniuersi/
tas alicuius ciuitatis vel colle/
gii iuramento se obligauit: 7 iu/
rantes iam mortui sunt: succel/
sores facientes contra non sunt
propter hoc piuri. Nam obligatio
iuramenti pionalis est 7 non tra/
sit ad successores. Tenent tam
ex quadam fidelitate adimplere qd
iuratum fuit. ar. ex. eo. verita/
tis. hec Ray. 7 Tho. secunda se/
questi. 98.

2 **Q**uid si homines alicuius
vniuersitatis seu societatis iu/
rant aliquid se facturos vel non
facturos. nunquid possunt sibi remit/
tere? Respondeo secundum Bonum. Hoc potest
esse quatuor modis. primo quidem
si iuramentum sit de his que per/
tinent ad cultum dei seu ad reli/
gionem vel ad pietatem: 7 tunc
non possunt remittere: ut si duo iu/
rent quod ibunt ultra mare militari
pro deo vel quod intrabunt religio/
nem: aut quod dicent duo vel tria
psalteria pro inuicem: aut si qui

artifices iurent quod de lucro suo
ceram porticem dabunt fabri/
ce alicui ecclesie vel in alios pi/
os usus. Ubi tamen aliqui iu/
rant quod ibunt ultra mare similes
possunt quidem sibi remittere ne va/
dant simul: sed non possunt remittere
quin vadant: quia quasi duo iura/
menta sunt. scilicet quod vadant: 7 quod si
vadant. 2º si iuramentum sit de te/
poralibus: 7 sit tale quod ab aliquo
iuramento tenentur facere quod iu/
rant: 7 tunc etiam non possunt sibi re/
mittere quia propter salutem animarum
videtur sic iuratum ut si carni fi/
ces iurent quod non vendant carnes
infectas pro sanis: aut quod non so/
phisticabunt merces suas: 7 hu/
iusmodi. 3º possunt contingere quod iu/
ramentum sit quidem super re te/
porali: sed tali quod ab aliquo iurame/
to non tenebantur facere quod
iurant. Et tunc si obseruantia
iuramenti spectat tantum ad com/
modum vel incommodum iuran/
tium possunt sibi remittere: ut
si quis iuret quod faciat alteri li/
brum vel domum: 7 ille qui red/
det ei mercedem. Similiter quando
duo socii iurant de concando
sibi inuicem omnia lucra. Si at/
spectat ad commodum aliorum ma/
gis quam iurantium non possunt sibi
remittere: ut si artifices aliqui
iurent quod in mercibus. 20. soli/
dorum non accipient de lucro

ultra unū solidū vel q̄ n̄ v̄det
opa nisi de mā sic parata: v̄l q̄
n̄ tra' dēt pettas pāni ultra tan/
tū et h̄i. quarto si observatio
iuramēti sit alijs dānola. Nam
tale iuramētū nō est obligato/
rium: v̄l si iurent sutores q̄ cer/
to tempore non laborabunt. et
hoc ut propter raritatē carius
vendant: vel carnifices non in/
cident siue parabūt carnes vl/
tra certum numerū. vel aliqui
opifices q̄ nō operabūtur pro/
minori precio q̄ tali et h̄i mo/
di. Que quidē iuramēta q̄zuis
non sūt obligatoria. non expe/
dit tamē q̄ propria auctorita/
te sibi remittant. sed q̄ auctōi/
tate ep̄i reuocentur vel potius
denuncient nō tenuisse. vel dic/
q̄ suffic̄ auctoritas propria q̄n
iuramētū fuit de eo qd̄ est ma/
nifeste peccatū aut maioris bo/
ni speditiū: v̄l dictum ē supra
iuramētum primo. §. 8.

3 Q̄n multitudo iurat aliqd̄
facere vel non facer̄: nunquid
aliquib⁹ contravenientib⁹ p̄nt
alii contravenire? R̄o f̄z guil.
Si absolute et in oēm cūctum
iuratum est quilz seruare tene/
tur. Si v̄o sub cōditiōe vel ob/
determinatā cām: puta si alij s̄
uarēt et h̄i n̄ tenet q̄s nisi ex̄nte
cōditiōe. ar. 32. q. 8. nō solum
ex̄ de cōdi. appo. neq̄. ex̄ de iur

in. peruenit. Vñ si oēs alij. vel
plures nō seruent: in hoc casu
absoluti vidēt alij. Si v̄o pau/
cilit. qui nō seruarent. recur/
rendū est ad intentionē iuran/
tium. v̄z q̄ si itendebāt q̄ quo/
cunqz nō seruante ip̄i nō tene/
rent: aut solum si multi essēt il/
li q̄ nō seruarent. Et si de inten/
tione nescitur tutius ē seruār.

Iurisditio. De iuris/
ditiōe ep̄i
spirituali ubi et q̄n possit exer/
ceri vide s̄ ep̄s. §. 8. et s̄ absolu/
tio primo. §. 6. De temporali
s̄. ep̄s. §. 5.

Iurisditio q̄dam est volūta/
ria. i. q̄n nemo se opponit. et h̄
pōt exerceri si t̄p̄e et loco. ut
ff. de adop. l. emancipari. Que/
dam cōtētiō. as. q̄n litigatur. et
hec n̄ pōt experiri a iudice pro/
cedente. nec t̄ i. b⁹ feriat: nec
de nocte. 3. q. 5. sp̄acium. v̄. iu/
dice procedente. errat de offi.
deleg. consuluit.

Ius. Quid ē ius. quid
rigor. Quid egras
Et qd̄ disp̄latio? R̄o s̄m Ray.
et ho. Jus ē ars bōi et eq̄ me/
rito q̄s nos sacerdotes appel/
lat. i. sacrorum preceptorū mi/
nistros. ff. de iusti. et iure. l. i.
Rigor v̄o ē excessus siue austeri/
tas iuris aliquotiens ad terro/
rem script⁹ qui quidē non est

servandus: nisi ubi timetur exē
plum mali. dis. 45. sed et illud
Quandoq; tamen rigor idem
est quod subtilitas iuris et ser/
vandus est: extra de resti. spol.
in litteris. Equitas vero ē me/
dium inter rigorem et dispen/
sationem. L. de iudi. placuit.
Et diffinitur sic. Equitas est iu/
sticia dulcore misericordie tpata.
Vel equitas est modus ratio/
nabilis regens mīam et rigore
Hanc iudex semper debet pre/
oculis habere. ff. de eo qd cer.
loco. l. qd si ephesi. i. fi. 45. di.
disciplina. 7. c. qui emendat. et
50. dis. ponderet. in fi. 7. c. dño
sancto. Nam melius ē de mise/
ricordia qz de severitate reddē
rōnez. 26. q. 7. alligant. Hoc
intelligo fm Ray. nisi ex causa
iusta servet rigorem vel faciat
dispensationem. Quid autem
sit dispensatio et pla de ipsa hēl
supra. dispensatio per totum.
Ius publicuz dicit vno mō
quolibet ius in scriptis redac/
tū: quod dicitur publicum: qz
a publicis personis introductū
est: vt a principalibus vel con/
siliis. similiter et cōstitutio mu/
nicipalis vel epālis. Item alio
modo dicitur ius publicū: qd
publice vtilitati expedit: vt pu/
ta ne quis sua re male vtatur et

hūmāsmōt. Item alio modo et
specialit̃ dicitur ius publicum
illud qd p̃sistit i sacris et sacer/
dotibus. ff. de iusti. et iure. l. i.
Quod etiā specialiter dinuz di/
citur: extra de iureiur. i. iuris
divino.

Utrum ea q cōtra ius fiūt
valeāt? Rō. Regula dicit. Que
cōtra ius fiūt debet pro ifectis
haberi: ex de reg. iur. que con/
tra li. 6. Quā regulam quidaz
voluerunt dicere hīe locuz so/
lūmodo qñ ius ita prohibet q
addit: et si cōtra fiat nō valeat:
Sed hec expositio reprobatur
exp̃sse. L. de. legi. nō dubiū. I
deo idubitāter tenendū ē q qñ
cūq; lex prohibz si nihil aliud
addit tūc ea que p̃tra fiūt ipso
iure nō valēt: vt sūt veditiōes.
donatiōes. electiōes. testam̃ta:
et oīa h̃modi nisi sint talia q
eorū effect⁹ reuocari nō possunt
vt homicidiū. et h̃mōi. Si vō
lex addit aliquid plus: tūc cōsi/
derādū ē q addere pōt triplr.
Et p̃ qdem p̃tingit si addat ṽ
ba exp̃sse annullantia vt dicēdo
si p̃tractū fūit sit irritū et in/
ane. Et tūc ē planū. ff. de tutel.
l. muto. §. sub p̃ditiōe. Secūdo
p̃tingit si addit ṽba exprimētia
modū p̃ que illud factū annulla/
tur: vt dicēdo qui contrafecit

rit remoueat exceptione ta-
li vel tali: vt macedoniani ⁊ ve-
leiani. de dolo ⁊ similibus. Et
tunc quod contra legem factū
est prima facie valz sed remo-
uetur exceptōe opposita. 3° cō-
tigit addi aliqua verba confir-
mantia: vt dicendo sic. Si con-
tra factum fuerit valebit qui-
dem. ⁊ c. ⁊ tunc valet. ff. de fid-
iussio. l. grege. §. a tutore. ⁊ de i-
terdic. ⁊ rele. l. relegatorum. §.
ad tempus. ⁊ quando appel. sit
l. i. §. biduum. Et hec est sentē-
tia Dy. ⁊ Ly. Ad materiam iu-
ris ptinere potest. infra lex.

Iustificatio. Que e-
rigunt
ad iustificatōez ipii? Ro. f3. vñ
Quatuor que sunt siml tempo-
re scilz motus liberi arbitrii:
contritio animi. infusio gr̄ie
⁊ remissio culpe.

Racter. Karitas.
Kathecis-
m^o ⁊ similia quere i littera. c.

Latro. Quis dicatur la-
tro publicus: vt
nocturnus populator agroz
Respondeo. Latro publicus di-
citur qui insidiatur ⁊ aggredi-
tur in publicis stratis. Noctur-
nus vero populator agroz
qui de nocte agros vastat et
incendit. Nos secundum leges

impune occidere licet ut supra
homicidium. p^o. §. 6. nec gau-
dent emunitate si confugiunt
ad ecclesiam: vt supra emuni-
tas confugientium. §. primo.
Et ad istaz latronis materiaz
potest pertinere infra predo. ⁊
infra raptor.

Legare. Quid iuris si
testatō ligauit
rem alienam? Respondeo secu-
dum Hostiensē. Si testator
ignorauit ipsam esse alienam.
heres non tenetur prestare eā
nisi forte is cui relinquebat es-
set persona coniuncta puta v-
xor vel alia persona cui erat tā-
tumdez relicturus de suo quia
tunc tenet legatū. l. de. lega.
cum alienam vel nisi ipsa res
esset heredis: quia tunc tene-
tur eam prestare. ff. de. leg. 2°.
vñ ex familia. §. si re. tuaz.
Si vero testator scit rem esse a-
lienaz tunc tenetur heres eme-
re et tradere: et si ille cuius est
non vult vendere vel non nisi
nimis graui precio: tenetur he-
res prestare iustam extimatio-
nem: nisi forte esset talis res cu-
ius commercium non habetur
vt res sacre: ⁊ huius. Unde nō
obstat extra de testa. filius. qz
res ille erant res ecclie in qui
b^o legatus nō tēuit. l. o. Inno.

Legatū ad pias cās valet cuz
minori solēmitate vide. i. lex. §.
9. v. xi. Quō heredes d. beant
soluere legata aut etiā d. bita d.
fūcti. hī s. hēditas. §. 5. 7. seqn.

Legatus. Quot sūt ge
nera legato
ruz? s. 10. fm Ber. ex eo. c. excōi/
catis. Tria sunt. Nā quidā sunt
legati de latē pape: ut sunt car
dinales principaliter: et etiam
alii sicut ibi. Ber. subdit q. mit/
tūt de curia. Secūdi sūt nō de
latere s. qui mittūt a papa: nō
exītes in curia. Veri⁹ tamē te
nendū qd probat Jo. an. i. 6. s.
q. solū cardinales dicūt de
latere. Qēs alij vñcūqz missi
nō dicūt de latere. Sūt 7. tertij
q. p̄textu ecclīaz suaz hñt lega
tionē. An vero tales possint ab
soluere p̄cūsores clīcoz hēs s.
absolutio. 2° in principio.

2. **L**egat⁹ de latere potest cō
firmare electōes epōz 7. exem
ptoz. Alij legati nō sine speciali
mandato. ex de elec. si abbatē.
li. 6. Pōt etiā legatus de latē
cognoscē de cās cōtra exemp
tos: ut s. exempt⁹. §. pe.

3. **Q**uid si legat⁹ aliquem ex
cōicauit dū erat in prouincia si
bi decreta. nūqd postqz egres
sus est pōt eū absolue? s. 10. 7. In
no. Si reuocat⁹ est nō poterit.
Si vō exiit reuersus postquā

reuersus fuerit potit. et etiam
an regressū si ē legat⁹ de latē
Quā legatus quātūcūqz ple/
naz legationē hēat. siue etiam
hēat p̄textu ecclīe sue nō l. 3.
ex hoc p̄tātē cōferendi bñficia
nisi ei spālter sit cōcessum. vel
nisi sit cardinalis hī ex co. offi
cij. li. vi. Qd si ecclesia habz pa
tronū laicū nō pōt cōferri p. le
gatū nisi ei quē patron⁹ p̄lē
tarer. Eodē mō si hz patronū
clīcum cui patronat⁹ cōpetit
rōe sui patrimonij ex. e. cuz di
lectus. Sec⁹ si cleric⁹ sit patro
n⁹ rōe ecclesie: vel etiā si sit col
legiū: qz tunc eo irrequilito po
test legat⁹ p̄ferre qz pōt quod
mai⁹ est. i. ipas ecclesias cōfer
re non requilito epō.

Qēs reservatiōes quorūcū/
qz beneficiorz facte a quocūqz
legato auctoritate legationis.
7. oīa decreta siue denūtiatiōes
7. processus carent viribus fini
ta legatione. Quin etiā si durā
te legatione legatus in aliqua
ecclesia fecit aliquā reservatiō
nem: non potest illa pēdēte fa
cere aliam in illa ecclesia. Simi
liter etiam postqz reservauit
vnū bñficiū pertinēs ad col
lationem cuiuscūqz ipsa reser
uatione pendēte nō poterit aliā
reservare quod ad eundem p.
tinet. hec. extra eo. presenti li.

6 Nullus legatus potest face
re aliquam reservationem de
ecclesiis & dignitatibus earum
ubi illi qui preficiuntur habent
p electionē assumi nec se intro
mittere quin eligere & postula
re valeant: extra co. delibera
tione libro sexto.

Nullus legatus potest concedere alicui generali vel in specie, si ut recepta resignatio illorum qui habent beneficia possint illa alteri conferre: aliter non valet: c. i. eo. deliberatione li. sexto.

8 **C**onstitutiones facte a lega
tis i sua prouincia durant postea
perpetue. Secus si causas dele
gent. quia egressis illis de pro
uincia non durat iurisdicatio de
legatorum nisi ate legatorum
diuicssum citatio precesserit ex
tra eo. nemini.

Q Legatus nō potest processū
delegatorum impedire aut eius
sententiam irritare: sed pōt eam
confirmare ⁊ exequi: ex de of.
del. studuisti. Quot mōis finiē
legatio: 8. 1. fm Jo. an. Quatu
or modis. p^o modo si dat⁹ fuit
legatus ad tempus finito tem
pore finita est legatio. ex de of.
del. de cāis. 2° qñ rōcatus est
ff. de iudi. l. iudiciū. 3° qñ egre
sus est legationē aio nō redcū

di. Secus si aſo redeūdi: cū eo.
nouit. 4° per morte ipſius lega
ri: non tñ morte conſtitutis: cū
eo. legatos libro ſexto.

Legitimus fili⁹ quis
ē? 8°. fm
Ray. Legitimus filius est qui
de legitimo matrimōio nat⁹ e
vel d^o eo qd legitimū īputabāt
ēx. co. cum iter Joānem. 7 hoc
siue ambo ī facie ecclie pūneti
sunt bona fide credētes se legi
timie copulatos: vel si alter tan
tū credebat. Nā 7 sic legitimus
est fili⁹ 7 vtriqz parēti succedat
ēx co. ex tenore. Secus si clāde
stine cōtraxerūt. qz videtur fu
isse ignorātia affectata. Aut etiā
si ambo īpedimētum scientes
publice cōtraxerūt. extra co. d^o
clande. de spon. cum inhibitiō.
Idem Tho. 7 Pe.

Quod possūt legitimari q legitimū nō sūt. h. o. d. sup. f. Et p^m quidem modus est per se quē matrimoniu qn solut^o de soluta filios hēt. s. nāles li contrahit cum ea legitimātur. Secus de spuris. s. ex adulterio natis: ex eo. p. quest^o 7. c. tāta. 2° est per speciale indulgentiā pape: ex eo. p. venerabile. Hi duo modi i canomb⁹ reperiūtur. s. 7 alii s. 3 leges. Primus ē pat^r filium naturalē offerat curie i perato-

ris: fiatq; curialis: ut in auc.
qui. mo. na. effi. le. §. si quis igitur
coll. 7. idem si eū offerat
curie civitatis de q̄ vel cui⁹ vi
co est oriū⁹: ut insti. de nup.
§. ult. 2⁹ modus ē si p̄r decedēs
i testam̄to naturalē filiū nomi
net legitimū heredē: 7 ip̄e po
stea offerat principi testam̄tū
fiet legitimus. 3⁹ modus est si
nullo filio legitio exīte ip̄e na
turalis filius seipm offert cu
rie. ut dictum est in auc. q̄ mo.
na. effi. le. §. 1. 7. §. si quis igitur
4⁹ mod⁹ est si pater in instrum̄
to per publicam manum. con
fector: vel alr scripto cū subscrī
ptione trium testiu eum nomi
net filium: nec adiecerit natu
ralem: ut i auc. ut li. ma. 7 anie
§. ad hec. coll. 8. Spuriū vero
non p̄nt legitimari q̄ntum est
per leges: sed ip̄erator vel ali⁹
auctoritate eius aliqui de grā
legitimat. 7 sūr papa.

3

Quid prodest filios esse le
gitimos: &c. Succedūt i oibus
bōis parentū: ut i auc. qui mo.
na. effi. le. §. 7 qm̄. 7. L. de iuis
7 legit here. p totū. c. co. cōq̄
stus. 7. c. tāta. Et hoc intellige
nisi excludant ab hereditate
i casib⁹ quos habes s. heredi
tas. §. 1. Utrū legitimat⁹ quo ad
actus ecclesiasticos intelligatur
legitimatus quo ad seculares

hēs sup̄ illegitim⁹ §. si. Ad mā
istā pertinere pōt s̄ fili⁹. 7. sup̄
illegitimus.

Legitima portio.

triplex est. Una ē q̄ est d̄ bita
iure nāe: 7 d̄r debitū bonorum
subsidiū et hec debet filijs tm̄
qui sine cā exheredari nō pos
sunt 7 portioni nullum grava
men pōt imponi. L. de inoffi.
testa. l. omni mō. 7 duab⁹. l. se.
Et hec est talis. Si sūt quattu
or filij vel ifra: debet habē ter
tiam partē. Si sūt quinq; vel
ultra debet habere medietā
tem ei⁹ q̄ eis deferebatur ab
intestato. L. de in offi. testa. de
auc. novissima. Et intelligi d̄
detractis debitis si qua essent
Itē est alia portio. s. q̄rta falci
die q̄ debetur iure instōis: ut
cū aliq; est institut⁹ hēs: 7 illa
hēditas ē exhausta p̄ legata.
tūc institut⁹ pōt detrāhē sibi
vīq; ad q̄rtā partem heredita
tis detrahendo de singulis le
gatis: nisi ad pias causas ex̄ ā
testa. Raynal. ad finē 7. L. ad. l.
falci: per totū. Itē est īna q̄ d̄r
tribellianica: ut cū aliquis in
stitutus heres rogatur ut ali⁹
restituat hereditatem. Nam ta
lis institut⁹ pōt retinere quar
tam partē de tota hereditate
ut Insti. de fideicon. here. §. 13

q. 7. *L. ad trebe. per totū. Nec*
detrahatur de vniuersitate he
reditatis. et i hac cōputat' lega
ta 7 donationes. ff. ad .l. falci.
in quarta. Notantur hec extra
de testa. Raynutius Et si plu
res heredes instituti fuerint:
diuidēt iter se dictas portiones
Nec que dicta sūt de iure sūt.
Letex circa hoc diuersaz i ra
rū uaria est cōsuetudo q' si rati
onabilis sit et prescripta serua
ri d'z ut s' p' uetudo. §. 3. 4. 7. 5

Leprosus. *Quid de*
cōiugio le
prolozū? R'o. Lepza superueni
ens soluit sponsalia: sed nō sol
uit matrimoniū eē eo i'ras. vn
de si contractus fuit teneē con
iunt ad redditiōē debiti. eē.
eo. c. i. 7. 2. Leprolus etiam cō
trahere potest si inuenit uolē
tem eē eo. c. 2.

2 **A**trū cōiunx teneatur coha
bitare cōiugi leproso? R'o. secū
dū Tho. i. 4. dis. 32. 23 teneat
tur reddere debitū: nō tamen
teneē ei cohabitare. Nō. n. ita
cito cōficitur ex coitu sicut ex
frequēti cohabitatiōe. Et secū
dum De. hec opimo celebriō
ē quā 7 Do. Declāt sic. Suffic
leproso q' uxor ita proprie sit
q' prop' loci distantia nō fraudā
tur debito: nec opz q' in eodē

lecto aut in eadē domo morē
tur. Filij quoqz leproioz cum
sano manere debēt ne inficiā
tur. Utrum leprosi teneantur
dare decimas. habes supra d
cime secundo. §. i. Et utrū de
sepultura teneatur ad canonī
cam portionem. vide supra se
pultura. 3. §. xi. g. incipit. Quid
de leprosis.

Atrum sacerdos leprosus
debeat celebrare? R'o s'm guil.
Populo quidem propter scan
dalum celebrare nō d'z. sed p'
uatim si nō sit nimis deformis
nō est prohibendus: s'z m' cessa
bit a mīsterio quo ad sanos

Lex et constitutio
Quid est lex? R'o. Lex est con
stitutio populi i qua maiores
nati sūt cum plebibus aliquid
sāxerunt distinctione secunda
lex. Et de hoc etiam vide in fi
ne sequentis. §.

2 **Q**uis potest facere legem?
Respondeo secundum Tho.
prima secunde. q. 90. Lex pri
cipaliter respicit ad bonū cō
mune. Ordinare aut aliquid
ad bonum commune est v' to
ti' mītutudis. v' alicui' gerēt
uicē toti' mītutudis. Et ideo p
de f' legē l'priet ad totā mītutu
nē l' ad p'ionā publicā que toti'

a 2

multitudinis curā hz. Est tamē
promulgatio necessaria ad h^o
ut lex habeat suā virtutē. Und
di. 4. dicitur q^d leges instituū
tur cū promulgāt. et sic pōt col
ligi talis diffinitio. Lex ē que/
dam rationis ordinatio ad bo
num commune ab eo qui curā
cōitatis habet promulgata

3 **S**ed qui sunt illi qui ita cu
ram communitatis habent q^d
possint legem facere? R^o secū
dum Host. Generalem consti
tutionē papa potest facere i oi
bus spūalibus et ecclesiasticis
ex eo. c. fi. Item legatus i pro
vincia sibi commissa. extra de
offi. le. c. fi. extra de loca. 7 con
duc. ex rescripto. item synod^o
provincialis. 96. di. qd dicit.
Item synodus episcopalis. 18.
di. c. i. 7. c. fi. item episcopus in
sua diocesi potest constitutōez
facere. extra de maio. 7 obe. si
quis extra de loca. 7 cōduc. de
stra nobis. item capitulum po
test sibi constitutionem facere
ex eo. cum accessissent. Sifr et
vniuersitas clericorū et magrō
rū. ex eo. ex lris. itē in tpalib⁹
generalē legē pōt facē impera
tor. L. de legi. l. 7. 7. l. fi. Nō tñ
in spūalib⁹ seu ecclesiasticis. itē
prefect⁹ pretorio 7 oēs qbus i
perator h^o mādāt. itē populus
Roman⁹. itē senat⁹ Roman⁹.

Oēs isti legē generalez facere
pōt. itē ois ciuitas siue ppl^s po
test sibi legē facē. Nec omia i
Insti. de iure nāli. §. i. et. 2. itez
credo de quolz collegio appro
bato ex eo. que i ecclia 7 et. c.
ex lris.

4 **S**z infra qd tpus incipit ar
tare? R^o deo fm Hosti. Consti
tutio generalis incipit artare
post duos menses a tempore
publicatōis: ut in auē. ut fac.
nō constitu. in rubro et nigro.
Idem Ber. et Joā. an. dicens
sic. Cum istud sit iure civili ex
pressum et iuri canonico con
trarium non sit cautum illud s
uabimus: quoniam etiam ro
boratum videtur: extra ne cle.
vel mo. c. uli. 7 de sen. ex. no
uerit. et addit dicens. nisi in ipa
cōstōe aliud caveat. et p h^o sol
uūt siq iueniūt p^otraria. Inse
riorū at cōstō fm eundē Host.
ut puta caploz 7 vniuersitatū i
ptinēti ligat scā promulgatiōe:
nisi fōte absētes 7 ignorātes q
b⁹ neqz tps dabo neqz milita
bo: sz iudic⁹ arbitrio reliquo:
ar. ex q ma. accu. pnt. c. fi.

5 **A**truz ignorantes excusen
tur ab obseruantia legum 7 p
stitutionum? R^o deo. Commu
niter loquendo non excusan
tur: nisi sicut predictum est su
pra ignorantia. §. 3. tñ a sētenu

is prolatis per statuta ordina-
rior excusantur ignorantes:
qz non ligantur illis nisi eorum
ignorantia fuerit crassa aut su-
pina. ex eo. ut aiatur. li. 6. Et q
sit crassa seu supina hñ s igno-
rancia. §. fi.

6 **U**trum constitutio respiciat
preterita? Rō. Futura tñ respi-
cit non preterita. ex eo. cogno-
scentes. nisi in ea noiatim de p-
teritis caveat. ex. e. c. fi.

7 **U**trum posterior constitutio tol-
lat priorem? Rō. Tollit etiam
si de priori nullam faciat men-
tionē. ex de cog. spi. c. i. l3 secus
si in rescriptis ex. de rescrip-
cet. 7. c. ex parte. itē secus de
cōsuetudie s cōsuetudo. §. 6.

Utrum leges humane obli-
gent in foro conscie? Rō. secun-
dum Tho. pria fe. q. 96. Le-
ges humane si iuste habent vi-
obligationis in foro conscie a le-
ge eterna: a qua derivatur fm
illud prover. 8. Per me reges
regnant 7 legū conditores ius-
ta decernūt. Dicunt at leges
iuste. primo quidem ex fine. s.
qñ ordinant ad bonū cōe. Itē
fo ex auctoritate. s. qñ lex lata
non excedit ptatem ferentis.
Item tertio. ex forma qñ scili-
cet fm equalitatē proportiōis
sponuntur subditis onera ad
bonū cōe. 7 fm hoc leges hui

modi onera imponentes iuste
sunt et obligant in foro consci-
entie di 9. quicūqz. Leges ve-
ro iniuste non obligant. d. qb^a
vide in e. §.

Que sūt leges iniuste? Rō. se-
cundū Tho. ubi s iniuste sunt
primo quidē per contrarieta-
tem ad bonū humanū: et hoc
tripliciter. s. contrariis modis
nūc dictis de legib⁹ iustis. Nā
vno mō sunt iniuste ex fine: sic
cū aliquis presidens leges im-
ponit onerosas subditis non p-
tinentes ad utilitatez commu-
nem: sed magis ad propriam
cupiditatem vel gloriam. secū-
do modo ex auctoritate. scilicet
cū aliquis legem fert ultra
commisam sibi potestatem.
tertio modo ex forma: puta cū
inequaliter onera multitudis
dispensantur etiam si ordinē-
tar ad bonum commune. 7 ta-
les magis sunt violentie qz le-
ges. Unde non obligant in fo-
ro consciētie: nisi forte propter
vitandum scandalum. Item
iniuste sunt per contrarietatez
ad bonum divinum: sicut leges
tyrannorum inducētes ad ido-
latriam vel ad quodlibet aliū
quod est contra legem diviā
7 tales leges nullo modo licet
observare.

Sed nunquid inter leges i-
a 3

periales que nunc vigent sint
aliqui cāus illiciti ⁊ fm animā
non seruandū: sēdeo. Sūt ut
dicitur. di. io. lege. Et primo q
dem in matrimonijs. Nam fm
leges filius vnius germani co
pulari potest per matrimoniū
cum filiā alterius germani: vt
insti. de nup. §. inter eos. L. de
nup. l. nemini. et fm deum tñs
debent penitus separari. extra d
consan. et affini. non debet. et
25. q. 3. progeniem. secundo q
fm leges puella rapta non po
test contrahere matrimoniū
cum suo raptore. L. d. rap. vir.
l. unica. Et idem erat olim fm
antiquos canones: sed hodie
potest extra de rap. c. fi. et viā
i. raptor. 2. §. 2. tertio q
leges licitū est homini soluto
tenere mulierem solutam i cō
cubinam: ut in auē. quib⁹ mo.
na: effi. sui. §. si quis autem. S
secundum deum etiam forni
catio simplex mortale peccatū
ē ⁊ excludit a regno dei: ut dīc
Apl̃s. Cor. 6. 4. quia secū
dum leges licitū ē viro occid
re adulterū vxoris deprehensū
i adulterio si est psona uilis: ⁊
cui n̄ debet reuerētia. ff. d. adl.
l. merito prio rñso. 2. l. si adlte
rius. et. L. de adl. l. Gracchus
⁊ filr i3 patri q bz filiā i ptāte
occidē adlterz filie i domo fi

lie: ⁊ ecōuerso i3 patri occidē
adulterā filij et generi. et occi
dere filiā. ff. de adul. l. pat. 2. l.
nec in ea. 2. l. q ait Silr et la
tronem siue populatorē agroz
ut sup homicidiū. p. §. 5. S
fm deum nihil eoz licet ⁊ pro
hib. tur cū precipitur Exo. 20.
Nō occides. 5. q. fm leges dā
natur qui cōphensā in adulterio
tenz vxorez. L. de adul. l. cum
2. l. castitati. Sed fm deū ⁊ iur
ra canonica potest tenere sine
ulla pēa: dūmodo ipa velit ab
adulterio rēcedere. 31. q. i. §. 16
auditor. 6. q. fm leges in mlt
tis casibus licitū est vxorez re
pudiare ⁊ matrimoniū rite cō
tractū dissoluere ⁊ marie i ca
sū q notatur di. io. lege. 2. 7:
q. 2. sunt qui dicūt. S3 hec lex
diuina prohibet: ut in eisdē. c.
dicitur. 7. q. fm leges nuli
er que mortuo marito nubit i
fra tps luctus. s. vnius ani infā
mis fit ⁊ incurrit multas pe
nas. L. de scdis nup. l. i. 2. 1. 3
fm deum ut ap̃lus dicit nubat
libere cui uult. et de fil nup. c.
fi. Et ut notat Inno. remittun
tur ei omnes ille pene que sūt
tantum ad ipsius penam. Se
cus si inde proneniat aliquid
ad alios. 8. q. quia f3 leges fil
spurius non est alendus. 3 fm
deum et canones contra: ut 5.

filio. §. 7. 9° q^o se leges heres
si non fecerit inventarium tene-
tur ad oia debita defuncti. Se-
cus fm deū: vt s. hereditas. §.
5. r^o q^o cum i certis casib⁹ f⁹ le-
ges heres teneatur de malefi-
cio defuncti: secus ē secundum
deum: vt s. hereditas. §. 4. r^o
quia fm leges id q^o reliquitur
in vltima voluntate nō valz ni-
si habeat. 7. vel. §. testes. L. d
testa. l. si vnus 7. l. si. §. fm deū
in relictis ad pias cās sufficiūt
tres aut etiaz duo testes: ex de
testa. cum esset. 7. c. relatu. i.
quia f⁹ leges si promitto aliqd
nudo pacto. non teneor. q^o nō
oritur inde actio: vt. ff. de pac.
l. iure gentium. Cōtra ē secun-
dū deum 7. canones. q^o morta-
liter peccat recedēs a pacto: ex
de pac. c. i. cum similibus que
ibi notantur. Et vide. i. promi-
sio. Et idem si promitto vni rei
pienti pro alio. quia fm deum
teneor. fm legem nō. i. 3° q^o i-
terementes 7. vendētes cōcedunt
leges. deceptionē. 7. c. Vide s.
emptio. §. 3. 14° quia secundū
leges non licet emere seu ven-
dere iura 7. actiōes que quis ha-
bet contra aliū pro minori pre-
cio q^o sit principale debitū: ali-
non valet emptio: nec peti pōt
nisi vsq³ ad id qd solutū ē: nec

etiam possunt talia iura pro p-
te vendi 7. pro parte donari. L.
mandari. l. per diuersas. 2. l. ab
anastasio. i. ed. secundū animā
nihil prohibet me emere iura
cōtra aliquē pro minori precio
q^o sint ipsa iura: dū tamen non
faciā hoc in fraude 7. viure: si d
propter iteresse meū aut labo-
rem qui forsītā erit in rebūdo.
seu quia dubito ne dōtor: fugi-
at aut ad paupertatem veniat
Vide hoc infra iura. 3. §. pēul-
timo 7. decimoquinto. quia se-
cundum leges in longissimo
tempore etiam possessor male-
fidei prescribit. Secus secun-
dum deum 7. iura canonica: et
tra de reg. iuris. possessor ma-
le fidei. libro sexto. De hoc vid
infra prescripto. §. 5°. rvi^o
quia secundum leges malefi-
cia cogitationis regulariter
non puniuntur: ff. de penis l.
cogitationis. sed tamen omnis
cogitatio mala vel a deo vel p
penitentiam punienda est. 33.
q. secunda omnis. 17° quia se-
cundum leges licet magis 7. be-
neficiū pūiatur. tamen qui hoc
faciunt contra imbres ventos
7. grandines premiantur. L. de
male. l. eorum sed secundum
deum talia etiaz sic facere gra-
uissimū peccatum est: ut clare
probat Tho. fa secūde. q. 96.

19°. q. 2. fm leges licitū est in ca
uā sanguis corrūpere accuā
tores. ff. de priuari. l. si. S3 fm
deum non 13: ut ponit Tho. 2a
secūde. q. 96. Nec itaq3 sunt q
notare potui que q3tuz ad ca
sus anime non sūt fm deum te
nenda: 13 sint cōcessa per leges
Alias vō iuris subtilitates 7 di
uersitates iuris canonici 7 ciuī
lis iuristis relinquā. Porro d
illis legibus q permittūt viu
ras nihil dico. q omnes abro
gate sunt et p leges. vt. i. viura
i. §. 28. q. 1. incipit. Quid d legibus
11 **U**trū i legib⁹ possit dispēsa
ri? 2o. fm Tho. secūda secūde
q. 97. Rectores multitudis di
spensare possūt in legibus hūa
nis in aliquibus casibus. ita ta
mē q dispēratio nō cedat i no
cumentū boni cōis: s3 poti⁹ ad
illud proficiat. Qui aut sūt ca
sus iuris canonici dispētabiles
solū p papā: hēs s. dispensatio
§. 7. 8. 7. 9.

12 **U**trū in constitutionib⁹ itel
ligant cōcessa quecūq3 nō sūt
prohibita? 2o. fm Hosti. Si p
stitutio promulgata est affirma
tiue oīa que cōtinent 7 ex eis
seqntia vident cōcessa: nisi rpe
riant prohibita: puta cōcessū ē
ptraher matrimoniū. ergo cui
lib3 7 sp nisi reperiat⁹ prohibi
tum. Si vō promulgata sint ne

gatiue: omnia ex eis sequētia f
telliguntur prohibita nisi repe
riantur concessa: licet prohibe
tur ne quis occidat. g^o semper
7 omnib⁹ prohibetur nisi quā
do inuenitur concessum.

13 **L**eges imperiales imitātur
canones. Un victum sic. Non
dedignantur sacre leges cano
nes sacros imitari specialiter i
mfirmois 7 usuris. in auc. vt
clici apud proprios epōs coll.
. 6. 7. 2. q. 3. §. h colligitur ex de
no. opis nunc intelleximus.

14 **I**n legis fraudem nihil agē
dum. ff. de le. cōtra leges. qui
cum quid prohibetur vna via
itelligitur prohiberi 7 alia ex
de reg. iur. cum quid. l. 6.

15 **Q**uid de cōdentib⁹ leges i
iquas? 2o. Si leges inique sūt
contra libertatem ecclesie. tūc
condētes 7 seruantes sūt excōi
cati ipso facto: vt habes exten
se supra. excōmunicatō. p^o. §. 2.
v. 8. Si vero sint simpliciter cō
tra aliqua dei 7 ecclesie mada
ta: vtputa q liceat facere simo
nias vel alienare feudum pre
cipue ecclesiasticuz 7 huiusmo
di. ipso iure nō valēt. di. 8. que
contra. 32. q. 7. flagicia extra
de consti. que in ecclesiarū. Et
facientes 7 seruantes peccant
mortaliter: extra de simoni.
cuz i ecclesie. 7. c. non satis. Et

si qui damnificati sunt occasio
ne talis legis conditores et eorum
heredes tenent ad restitutionem.
Illi etiam qui induxerunt
conditorem ad talem legem faciem
dam tenent in solidum. et si om
nes fuantes tenent ad restitu
tionem omnium eorum que taliter le
gunt occasione lucrati sunt vel a
lios damnificaverunt. Et eodem
modo imo multo magis peccat et
tenentur qui leges condunt dire
cte contra deum: sicut de idolat
ria: ut b. s. s. 8. e. dictum. Ad ma
fiam legem potest pertinere et ius leges
audiri non licet quibusdam clericis s.
excoicatio. i. s. 2. v. 6. et ibidem
s. 3. v. 1. 4. Quo papa possit
tollere leges. h. s. i. papa. s. apostolus

Uuellatius contra
ctus. Contractus iste qui inquit
busdam locis dicitur datio ad huius
modum est idem quod contractus em
phiteoticus et ideo de hoc videtur
supra emphyteosis.

Ubellus famosus
dicitur quando aliquis scribit
cedulam continentem iniuriam
sive infamiam alterius: et proicit
eam in loco ubi inueniatur. et
sic alius infamatur.

2 **Q**ue pena conficietis libel
lum famosum: s. 10. Quadruplex
est pena secundum quod quattuor modis po

test agi de eo. Et primo quidem
si agatur criminaliter etiam secun
dum leges est pena capitis tam
contra illum qui fecit quam contra il
lum qui inuenit: nisi corrupcit
vel nulli revelaverit. L. eo. l. v.
nica. s. q. i. si quis famosum. Et
quilibet de populo accusare po
test tales: quin etiam accusatori
constituitur precium pro modo sub
stantie acculate personae. vel si
erat servus producit in liberta
tem. ff. de iureiur. l. l. l. s. si. et
L. eo. l. unica. 2. si agatur civili
ter. s. actione iniuriarum quod non pu
blici iudicii sed privati continet quod
relatum. L. de iur. i. iniuriarum. Et sic
punitur secundum iuramentum actoris
et taxationem iudicis: ut in Insti.
de iniur. s. pena. 3. si agatur secundum
canones: et sic qui famosum libel
lum conficit flagellatur et excoi
catur. s. q. i. qui alteri. 2. c. hi
qui. Et potest deponi cum sit graue
crimen et damnatione dignissimum
25. di. s. nunc autem. 4. in prin
cipali foro. quod tam isti quam alii detra
ctores tenent ad restitutionem
fame per modum qui dictus est s.
detractio. s. 4. 2. 5.

Ubertus est ille qui
ex seruo fa
ctus est liber per manumissio
nem. Manumissor autem pa
tronus dicitur et semper liber
tus patrono tenetur ad quedam

obsequia. Ingenuus autem vocatur qui liber natus est: et sic nulli tenetur obsequij. Est autem casus quo libertus eripitur in ingenuitatem. scilicet si a domino fuerit expositus: ut dicitur in secundo. expositus.

2 **U**trum libertus possit reuocari in seruitutem? Respondeo. Libertus in seruitutem reuocatur propter ingratitudinem. scilicet cum manus iniecit in patronum: aut atrocem iniuriam seu grave damnum reipublice vel vite periculum inferre presumpsit. Et eisdem causis potest quilibet donator donationem reuocare: extra de donationa. c. si.

3 **Q**ue differentia est inter libertos ecclesie et priuatorum? Respondeo. secundum Hostium. Multiplex. Prima quia liberti ecclesie reuocantur in seruitutem propter operas non prestitas. id est quia. diaconi. Secus in liberto priuati. l. de lib. et a. solo. Immo. tamen intelligit hoc de obsequiis impositis: non de alijs. Secunda quia filii libertorum ecclesie etiam nati post manumissionem sunt obnoxij ecclesie. id est quia. de libertis. c. liberti. 2. Secus in alijs. l. e. l. i. 2. 2. Tertia quia liberti ecclesie tenentur seruire ecclesie etiam si nulla opera sint imposita eis id est quia. diaconi. in fi. c. liberti 2. Secus in alijs. l. e. l. i. 2. 2.

Quarta est quia liberti ecclesie si iniurietur ecclesie vel accusent illam vel testificentur contra illam reuocantur in seruitutem etiam si ordinati fuerint. d. s. 4. qui ex famulis. et in predicto. c. diaconi. extra de f. non or. de famulis. Quinta quia liberti ecclesie manumissi ad hoc ut ordinentur non possunt de acquisitis quocumque modo ad alios transmittere secundum quosdam: quin potius ad ecclesiam pertinebunt. Sed verius puto quod hoc sit verum solum quando in manumissione fuit dictum. Aliter etiam testamentum possunt condere de his que acquisierunt. ar. extra de ser. non ordi. eo. libentius. id est quia. c. i. 2. Multa circa manumissionem libertorum habentur. i. manumissio. et i. seru.

Utere. De falsariis litterarum: vide supra absolutio. i. s. 3. v. 4. Item s. excoicatio. 3. Qui libet debet portare de curia litteras de dignitate quam dicit se habere. ut. i. pegrinus. s. fi.

Ustigium prout habet sumitur est cum unus verbis alterius contradicit: in qua contradictione secundum Thoma. secunda secundum de. q. 146. duo possunt attendi. Quandoque. n. contingit eo

tradictio propter hoc qd contra
dicens recusat p. r. s. dicentis
p. sentire ex defectu amoris ani
mos vniētis. et hoc pertinet ad
discordia charitati contrariam
Quandoq; uero cōtingit prop̄
hoc qd p. radicens non veretur
cōtristare dicentē. et sic fit liti
gium qd amicitie vel affabilita
ti opponit. ad quā pertinet de
lectabiliter alijs cōiuere. Unde
de p. b. dicit 3° ethi. qd illi qd ad
omnia cōtrariantur cā cōtristā
di: neq; quoscūq; curātes. dis
coli et litigiosi uocantur: et vide
s. discordia.

2 **U**trum litigiosus plus pec
cat qd adulator? 8°. fm Tho.
ubi s. cum virtus amicitie pri
cipaliter tendat ad delectandū
q; ad cōtristandū. iō litigio
sus qui superabundat in con
tristando grauius peccat qd a
dulator qd superabundat in de
lectando. Per accūs tamē pos
set ecōuerso esse: puta si i. aliq^o
particulari adulator magis in
tenderet per deceptionem no
cere. vel huiusmōi.

3 **S**ed quare litigiosus p. phi
betur ordinari? 8°. fm Hosti.
Triplex est cā. P. r. qd tales
nō sunt apti ad humilē doctri
nam qd requirit ab eis. Unde
dis. 46. §. i. d. Nihil est impu
dēt^o arrogantia rusticorū qd

garrulitatem auctoritatē pro
tant: et pari ad lites in s. b. ctos
tumide intonant. Secūda cā
qa est litigiosi vel adulationi
bus anios principū sibi cōcili
ant vel fratribus suis detrahē
do infamie notā ingerūt: v. in
ter fratres discordia seminan
do: seditiones nunq; cessan fa
cere: dis. 46. §. 2. Tertia causa
est. qd cū ipsi debeāt discordā
tes ad cōcordiam trahere: et
oblationes dissidentū prohi
bentur recipere: nō debēt liti
gādo alios ad discordiam pro
uocare. dis. 90. in principio et
per totam dis.

Locatio uel con
ductio. Locator dicitur qui rē
sue usus alteri pro p. cio pcedit
ut cū loco tibi domū meā ego
sum locator: tu vō conductor.
Et etiam qnq; quis dicitur lo
care operas suas quādo offert
se ad faciendū aliquid pro pre
cio. uel etia; quādo accipit rē
ut in ea aliquid faciat: qd dicit
tur innominatus ptract^o.

Quo tēpore d. solui mēces
locatori? 8°. fm Hosti. Seru. i.
debz qd inter eos actū est. Si
vero non apparet quid actum
sit: seruandus est mos regio
nis: qui si etiam non apparet
est varius seruandum est qd

minimū est. i. ut soluat in fine
anni. et de reg. iure. in obicu-
ris. li. 6. Idem. Azo.

3

In quib⁹ calib⁹ potest dñs
expellere inglinū seu pductore
§.o. In quatuor. Prim⁹ si do-
mus locata necia facta sit. sue
habitationi: puta si dom⁹ quam
habitabat cāu destructa ē. aut
si postea duxit vxorē: vel alia si
milis necitas supuenit. Intelli-
gendum fm Hosti. quādo tpe
locatōis illa necitas nō imine-
bat. Secūda casus est si domus
h⁹ necitatē reparationis. Et in-
telligo de necitate orta post lo-
cationē. Et in his duob⁹ calib⁹
remittenda est pēlio pro rata
tpis. Terti⁹ si conductor per-
uerse in domo ueretur: ut se te-
net porcos i solarīo vñ nō est i
ea fm pactū pductōis: vñ si de-
tiorē faciat. Et malas feias ibi
teneat aut et pōs hoies. ar.
i auc. de lēo. §. lācim⁹. In q⁹ ca-
su alig dixerūt nō esse rmitten-
dā ptez pēisionis pro rata tēpo-
ris. Sed cōtrariū verum est qd
dñs teneat remittē. pōt at ager
ptra inglinū pro dāno dato: ut
et. eo. propter. Quart⁹ cū ingli-
nus p biennium non soluit pē-
sionem. qz potest expelli etiaz
si ad quinqueniū vel ultra cō-
duxit. Nos quatuor cal⁹ hēs i
dcō. c. propter.

Atrū cōductor teneat loca-
tori de damno qd in re loca-
ta cōtingerit: §.o fm Hosti. Te-
neat si ptingerit cōpa sua: vñ illoz
quorū opera vñt. et in hoc cō-
tractu venit etiā cōpa levis: cū
gratia vtriusqz celebret: quā-
uis quidā cōtrariū dixerit. ut i
Insti. q. mo. re cōtrahitur ob-
ligatio. §. ul. An si auriga dux
ceteros curru suo trāsire pten-
dit currū euerit et suū quem
cōduxerat qssauit: vel occidit
teneat. Debuit. n. se tēperare et
diligēt⁹ se habere. ff. eo. item
queritur. Sed si fecit quod q-
cunqz diligens fecisset: secus
erit. ut. ff. eo. si merces. §. q co-
lūnam. De damno uero dato
vel alio cui obuiare non potu-
it non tenetur. ff. eodem. §. de
damno. Similiter etiam nec
de casu fortuito.

Atrū ille q locat opas suas
faciendas in aliqua re tenea-
tur dāno illi⁹ rei: §.o secūdu
Hosti. sicut et i superiori qōne.
Si dānum cōtingit culpa illius
tenetur aliter non. Unde si co-
lūnam transferendam acce-
pit uel dolia et huiusmodi fra-
cta sunt sua culpa vel illorum
quorum opera vñtur tenetur
etiam si culpa leui. Secus si
diligentiam adhibuit. ff. codē
si merces. §. qui columnaz. Et

4
licet de dāno ab alio dato non
teneat. vi. ff. eo. sed de dāno. te
netur tamē de custodia. ff. eo. q
mercedē. Nam e qui mercedē
pro sola custodia accipit: tene
etia de leuissima culpa: et. de
depo. bōa fides s; d casu fortu
ito non tenetur nisi ex pacto vt
ibi. Item si lutor puerū quē cō
dixerat forma calcei tā uehe
menter percussit vt ei oculus ef
foderetur: tenetur qd levis tm
castigatio ei permissa n. ff. eo.
Item queritur et ex de homici.
ad audiētiā. Item qui recipit
pallium meū et postea per erro
rem dedit alii: tene q; nō tole
ratur error i fco proprio. ff. eo.
Item queritur. §. item si palliū.
Item si vestimēta poliēda acce
pit et mures roserūt de culpa te
net. ff. eo. itez queritur. §. si ful
lo. Item si aliquid sarciedum
vel poliendum: vel gēmaz scul
pendā: vel includendā accepit:
tenetur excepto si res vitio suo
frāgatur: nam tunc nō tenetur
nisi per speciale pactum. Et eo
dem modo si vitulos pascēdoi
accepit. ff. eo. si quis fundū. §. si
quis vitulos. 7. l. item queritur
§. si gēma. 23. q. 4. §. tres per
sonas. Item si nauta me inuito
ponat res meas in alia nani qz
vbi posuerim: et perijt: tenetur
ff. eo item queritur.

6
Done q locatori opis vt pa
stori res perijt et dñs dicit q
perijt culpa seu dolo illi: et pa
stor negat cui icūbit probatio?
Rō. fm Hosti. Pastori nā cuz
ipse rōne officii debeat custodi
am habere si diē amissā ouem
probet absuisse culpā siue dolum
sicut argentarius probare debz
amisse rōnes cum ruina vel i
cendio. ff. de eden. si quis ex ar
gentarijs. §. ult. Idem in custo
de carceris. ff. de custo. et exhi.
re. l. vit. cum al qui dolum alle
gat: dolum probare debeat. ff.
de proba. quoties. §. qui dolum.

7
In quibus casibus remittit
census siue pensio rei locate?
Rō. Si conductor expellitur fit
remissio pro rata tēporis: vt s.
in. 3. §. dictum est. aliter etiam
conductor corporis alicuius: vt
puta agri: excusatur a solutiōe
propter vim maiore cui resisti
non ponit. Item propter id qd
preter consuetudinē euēnit. vt
ff. eo. l. ex conducto. §. 2. et 3. itē
specialiter propter sterilitatez
efficientem conductores ma
gno incommodo nisi sterilitas
valeat compensari cum vber
tate precedentis et sequentis ā
ni: et fiet hec remissio pro rata
sterilitatis: extra eo. propter.
Sed si aliquis locat operas su
as tantum. vel accipit rem vt a

liquid in ea faciat. totam mercedem recipit etiam si casu fortuito impeditus fuerit: nisi mora vel culpa possit imputari. ff. de varijs rebus. or. cogn. l. i. §. pe. et ff. de statu libe. l. cum hēs. §. plr.

8 **Q**uid si conductor fundi aliquid expendit in re conducta? Rō fm Hosti. si expendit necessario vel utiliter autit edificavit vel instituit: agat contra locatorem ut expensas recipiat. ff. eo. l. dominus. Al' secus.

9 **A**trum conductor agri vel domus vel alterius rei possit rem ipsam alteri locare? Respō deo. Potest. L. codez. l. nemo et tunc res posterioris conductoris obligate sunt principali domino usque ad illam quantitatem quam ille secundus conductor tenetur priori. ff. eo. l. si i lege. §. si colonus.

10 **N**ullus prelatus religiosus potest cedere ad vitam nec ad certum tempus redditus vel partem eorum. alicui etiam pro quantum pecunia nisi necessitas vel utilitas conventus sive loci exposcat. et accedere consensu conventus. aut si conventus non habet accedente consensu superioris et qui contrafecerit incurrit interdictum suspensionis. nec recipere etiam acquiritur aliquod ius. Tamen hoc non extenditur ad locatio-

nes vel redditus aut fructus venditiones ad modicum tempus ut de rebus ecclesie. sic. non alie. mora posteriorum. in cle. vid. i. simonia. 4. §. 3. Bona conductoris sunt obligata locatori ut. i. pignus. §. 2.

Ludus et iocus.

Utrum in ludis et iocis possit esse virtus? Rō. fz Th. fa se. q. 168. Sicut homo indiget corporali refocillatione: quia non potest continue laborare: ita etiam ex parte anime indiget quiete et solatio quod fit per ludicra et iocosa. Circa que tria videtur: nunc precipue esse cavenda. Primum et principale est quod predicta delectatio non queratur in aliquibus opibus seu verbis turpibus et nocivis. secundum ne totaliter gravitas anime resolvatur. Tertium ut ludus sit conveniens secundum congruitatem persone temporis et loci: et secundum alias circumstantias debite ordinetur. Et hec virtus secundum philosophum vocatur eutrapelia.

2 **Q**uod in ludis sit vitium? Rō. fm Tho. ubi dicitur: Vitium est in ludendo. prius quidem secundum excessum: quando quis ad ludum assumit turpia verba vel facta vel etiam ea que vergunt in proximi nocummentum. quod de se sunt peccata mortalia. et sic excessus ludi est peccatum mortale. et potest esse excessus

sus i ludo qñ non ē cū debitis
circūstantijs: puta qz nō cōpe-
rit loco seu tpi negotio aut per
sōe. Et hoc quide qñqz pōt eē
peccatū mortale propter vehe-
mētiā affectus ad ludū: ita q
quis cōtra preceptū dei vel ec-
clesie talibus vti nō fēset. Qñ
qz aut ueniale. s. cū aliquis nō
tātum afficiatur ad ludum q
propter hoc velit aliquid cōtra
deum cōmittere. 2° pōt esse i lu-
do vitium propter eius defectū.
Nā contra hūanā rationē
est vt aliquis se onerosum aliū
exhibear: puta dum nihil dlec-
tabile exhibet 7 delectatiōes a-
liorum impedit. An seneca di-
cit. si te geras sapienter vt nul-
lus exhorreat tāqz asperū nec
contēnat qī vilez. Sed qz lud⁹
nō propter se querit: sed prop^t
operationem. iō defectus ludi
minus est vitiosus qz excessus
vnde pbs dicit. 9. ethi. q parū
de delectatiōe sufficit ad vitāz
quasi pro cōdimēto sicut parū
de sale sufficit in cibo.

3 **U**trū liceat cā ludi vti hūi
religiosorū? 8°. Nō licet: s. pūi
ri debet grauitē qui hoc facit
vt in auc. de sanc. epis. §. si. et
ar. 2. de epī. audien. l. minime

4 **U**trū in cātu scāri. catharis
ludo scachorum 7 huiusmōi sit
peccatū? 8°. s. 3 Al. Si hec fiūt

a psonis seclariū tpe 7 loco p-
petēti licet. sicut 7 gñalit d ludē
dictū est in p^o. §. si vo fiāt a cli-
cis non vidētur cōpetere nec li-
cere marie si clicus ludat cum
laico. 2. q. 7. laicos. 23. distin.
his igit. Mōtō ē min⁹ cōpetūt
religiosis.

Utrū inspectio spectaculorū
sit peccatū? 8°. fm Tho. 2a 2e.
q. 167. In inspectiōe spectaculorū
vitiosa redditur iquātū prop^t
hoc hō sit pron⁹ ad inia laici-
nie vel crudelitatis per ea q si
bi repñāt. et ad hoc facit s cu-
riositas. §. 3. 7. s. chorea. §. 2.

Utrū liceat vti ludis i ecclesia
vid supra emunitas ecclesie. §. 2.
in fine. De choreis. vide sup^r
chorea.

Ludus aleæ et om-
nis lu-
d⁹ q inicit fōtū: et ois talis ē
prohibit⁹ fm leges: n tñ si qz
certet hasta sine pila iaciēdo:
currēdo luctādo uel pugnādo:
qz hec fiūt cā vitūz corporis. ff.
e. l. 2. pro eo at qd pōit i pūito
vescēdi cā pmitrūt leges ludē
fālie. ff. e. l. si.

Utrū lud⁹ aleæ sit peccm? 8°
fm Ray. Quicūqz ludunt alea
sine taxillis vel qui sunt partī-
cipes seu inspectores ludi scp
peccāt. ff. e. p totū 7. L. e. in cō-
stitutōe greca: et maxie si sunt

clerici. in auc. de sanc. epis. §. interdicim⁹. et ex de vi. et hon. cle. cleri. Et est principaliter et p se peccatum auaritie siue rapine. Est etia causa multorum peccatorum et mendaciorum periuriorum. blasphemiarum. deceptio num et huiusmodi.

3 **U**trum ludus alece sit peccatum mortale? R^o. fm Guil. Etia si ho no ducit in consuetudine moraliter peccat. Intellige qn ex auaritia ludit quia et auaritia de se est peccatum mortale: vt supra auaritia. §. 2.

Que pena clericorum ludentium ad aleas? R^o. De hoc legit. 35. di. c. i. vbi dr sic. Eps aut presbyter aut diaconus alece aut ebrietati deserviens: aut delinat aut certe dānet. Subdiaconus aut lecto aut cātor: aut dlinat: aut cōdoe pūet. Et nō q ex dco cāone colligit q si n ducit i consuetudinē: nō sustinebit pdcam penā. Un dicit deserviens. nisi et n duxit i consuetudinē: vult desinē. Un dicit. aut delinat. Dz tam i utro qz cāu pūiaz agē de pctō. Et fz docti. idē hodie i subdiacono qd i diacono: ex de ser. n or. mramur.

4 **U**trum q i ludo alece viciat illi q n potat alicui et teneat ad restitutionē? R^o. fm Tho. fa se. q. 32. Qd aliqs lucret ab eis q rez

suā alienāe n pnt: illicitū et ptra ius dñi ē. Un q talib⁹ viciat ad restitutionē teneat. et hic addit Ray. q tales sūt furiosi. prodigi miores. 25. an. et marie pupilli. Itē mēte capti. surdi. muti. cecī. et q mōbo ppetuo laborāt. qz tales supesse reb⁹ suis n pnt Idē de suis d religiois. de filiis fa. q n hēt peculū castrēse vel qī. Idē d vxore q n hēt res per aternales et ē de administratōe rez eccliaz q paupū sūt. Qui g talib⁹ viciat restituere teneat: nō dico illi q amittit: sed tutori. curatori. dño mōasterio. pfi marito siue ecclie.

5 **U**trum quicumqz traxit aliquem ad ludum teneatur restituere quicquid viciat? R^o. secundus Tho. vbi supra restituere tenetur. Et nō q ista attractio large intelligenda est. i. quodcūqz verbis vel factis induxit eū cū ille al non erat lusurus. Itē siue induxit a principio siue medio ludi cum ille vellet desistere: vt Azo. dicit.

6 **U**trum fraudulēter ludit teneatur restituere? R^o. fz Tho. vbi supra. Tenetur. Et itellige siue cōmisit fraudem an: puta quia fingeat se qsi inscium de ludo et qli hominē qui possit decipi cū tamē decipere itēderet siue pmissit fraudē i ipso ludo ut

submittendo taxillos falsos si
ne etiā vos male et fraudulose
iactando seu medacitē dicēdo
q̄ obrinuisset seu male pecūias
nūcraudo et oia h^oi.

7 **A**ltz q̄ vicit prohibēte iure
civilī. teneat ad restōem: s^o h^oz
Tho. ubi s^o. ius quidē civile nō
obligat oēs. sed eos solos qui
sunt h^oi legib⁹ subiecti. et itē
per dissueitudinē arrogari pōt
ideo apud eos qui sūt h^oi legi
bus alstricti tenēt integralitē ad
restitutionem nisi forte cōtra
ria consuetudo prevaleat: aut
quis uicerit et qui traxit etiā ad
ludū i quo cāu nō tenetur resti
tuere. q̄ ille qui amisit nō ē di
gn⁹ recipe nec pōt licite retie
tali iure positivo durāte. i. z te
netur illā dare in esynas. hec
Tho. Porro dictum ius positi
uū. h^oi. l. e. l. aleaz. et. ff. e. l. vl
ti. in fi. Et idē p̄sulerē et dco iu
re positivo durāte. s. q̄ ille qui
attractus fuit nō tenet restitue
nec tñ licite pōt retie^r propter
ipam turpitudinē talis lucri ut
in se. s. dicitur.

8 **A**ltz ille qui uicit qñ volun
tariū: cū volutario luxit tenea
tur ad restitutiōem: s^o quidaz
dicūt q̄ nō. sed pauperibus est
arrogāda talis pecūia. ar. i. 4.
q. 5. nō ane. Et hec ē opinio

Pla. Alij dicūt q̄ tenet. ff. eo.
l. ul. i. fi. et. l. eo. in p̄stōne gre
ca. Et hec est opinio Ber. ut nōt
extra de vi. et ho. cle. clerici of
ficia. et et Ray. q̄ztū est in pro
posito cāu. s. in eo q̄ lusit volun
tarie et p̄ cadē iura. S. ut mihi
vī utraqz opinio stat. et fa q̄dez
opinio. s. q̄ teneat reddere locū
h^oz ubi legib⁹ uiuūt ipialibus p̄
q̄s et ipa opinio probat. ubi dco nō
sic uiuūt: vel ubi leges ille abro
gate essent: vī valē prima opi
nio. s. q̄ debeat pauperibus er
rogari. Nam cū lud⁹ sit q̄dam
expoliatio nō pōt quis p̄ ipm li
cite aliquid acgrere: et sic nō pōt
tenē: sed nec illi d̄z reddere q̄
ille nō est dign⁹ reh̄re q̄ q̄ztuz
in se fuit proximū expoliare
conabat. De factoribus taxil
loz: scacoz: aleaz et h^oi: uide i
fra negociatio. s. 7.

Luxuria. Cū luxuria
multiplex sit
ut dictum est supra fornicatio
s. i. que est grauius peccatum.
s^o indeo secundum Tho. fa se
q. i. 5. 4. Grauius inter om
nia peccata luxurie est vitium
contra naturam. sicut et Aug.
dicit in libro de adulterinis p̄
iugis. Et hoc ideo q̄ trāsgre
ditur illud quod secunduz na
turam determinatum est tāqz

b

principium circa usum venere
um. Post hoc est incestus qui
est contra naturalem reuerentiā
quam debem⁹ personis punc
tis. Alii autē ipēs sūt contra rectā
rōem tñ ex suppositione nāuū
principioꝝ. Adagis autē repugt
rōni q̄ aliqz ven. reis vtat: n̄
solū p̄ra. illud quod conu. nit
proli generande: 3 etiam cuz
inuria proximis: et iō fornicatio
simplr minima est iter species
luxurie. Adulteriuꝝ vero gūi⁹
est q̄z stupꝝ. qz maior inuria
fit in abusione mulieris alteri
us potestati subiecte q̄zum ad
usū generatiōis q̄z subiecte ad
solam custodiam. Utrūqz aut
aggravatu. per violētiā. et iō
raptus v̄ginis est grauior q̄z
simpler stuprū. et raptus uxo
ris q̄z adulteriū. Et de tali ra
ptu quedam hēs. i. raptor. fo
de stupro vō ⁊ adulterio. s̄ for
nicatio. §. 1. Et supra adulteriū
Dec etiaz oīa aggravant fm
rōem sacrilegi. qñ. s. persona
deo sacrata rapitur. Item inf
pccā contra nām grauiissimum
est pccm bestialitatis. s. ubi nō
seruat debita spēs. Post h⁹ at
est vitii sodomiticū ubi nō ser
uatur debitus iexus. Et de h⁹
aliquid. i. sodomia. Post hoc
at peccatū molliciei: ex eo q̄ n̄
seruatur debit⁹ mod⁹ cōcubē

di. Magis at li nō sit deibitū
vas q̄z unon sit debu⁹ n̄ odus
Adm⁹ at inter peccata contra
nām est pccm molliciei quod
constitit in oīa emissionē semi
nis sine concubitu ad alterum
Et de ista materia satis h̄. 32.
q. 7. adulteriū.

¶ An q̄ defloꝝat v̄ginē solutā
teneat eā ducere vel maria
re: h̄. 10. In foro iudiciali videt
tenere ad a teruz p̄dictē tū ex
de adul. c. 1. Sed fm glo. hec
fuit pena antiqua. hodie vero
sic punitur. q̄ aut ducat eam:
aut verberatus ⁊ a sacran. tīs
exclusus retrudatur ad p̄niam
in monasterio de quo non pos
sit egredi: ex de adul. c. 2. In fo
ro aut penitentiali sic agendū
est fm guil. Si defloꝝauit ipaz
voluntariam nō tene: qz ille n̄
seduxit eā. Si aut inuitā vel se
ductam iniungēdū est ei q̄ sa
tisfaciat vel componat cū ea
Similem eam habes. i. m̄i
moniam. 4. §. 2.

¶ Utrū consensus in delecta
tionem. s. ec gratationis carnal
abiqz hoc q̄ consētiat in actuz
sit mortale: h̄. 10. Sic ut habes
s̄ delectatio.

¶ Utrū i tactib⁹ ⁊ osculis ⁊ h⁹
mōi sit pccm mortale: h̄. 10. fm
Tho. fa se. q. 15 4. Osculū am
plex⁹ vel tact⁹ s̄ iūā rōem nō

noiant peccatuz mortale: q̄a
p̄nt abiqz libidine fieri vel pp
cōsuetudinē patrie vel propter
aliquam necessitatem vel rō
nabile cām. Sed si fiat cuz libi
dinosa delectatiōe sūt morta
lia. nam et solus consensu in
delectationem mortalis: ē mō
tale ut i precedenti. §. dī. mul
to magis progressus ad actuz
mortale. Addi pōt fm Ul q
et iā aspectus libidinosus mor
tale est. Mattb. §. Qui uiderit
mulierem &c.

Magister primo

sive doctor primo cōi
ter. Quēz ecclia cathedralis
d̄z tenere magros liberaliū ar
tium ad min⁹ grāmaticē: qui
clericos & alios pauperes gra
tis instruant et debent magi
stro assignari prouentus vni⁹
prebēde. Et eodem modo de
bent facere alie ecclie quaruz
sufficiunt facultates. In metropo
litana ecclia debet vteri⁹
esse magister in theologia: et
eodē mō recipere prouentus: n̄
tñ propter hoc fiat canonicus
37. di. de quibsdā ex. c. p. to
rū. Et de hac ē m̄a uide. i. scī
ētia. §. i. & sequētibz.

Utr̄ aliquis possit recipi in
canonicū cū pacto q̄ doceat &

scholas teneat? Rō fm Hosti.
Dicūt doctores q̄ n̄: al̄ esset si
moniacū: sed uacati prebende
bñ pōt h⁹ on⁹ annexi. extra d̄
preben. significatū Lon. Ber.
In curia roana dēnt eē docto
res et studiū utriusqz iuris. vi
de. i. studiū. §. si.

Utr̄ magr possit scholaribz
collectā iponē v̄l exigere? 3
Rō fm Do. Si magro annexū ē
sufficiēs bñficiū v̄l sufficiēs la
lariū publicū n̄ l̄ ei exigē: al̄
simōiā cōmittēt: q̄ v̄dēt obie
quiuz spūale: quod ex offō suo
tenet facē. ex desumo. n̄co. i. q.
3. uendētes. & c. nō solū. sed tñ
spōte oblata recipere pōt. Si
vō n̄ sit annexuz bñficiū vel la
lariū aut si n̄ sufficiat ei pōt
accipere collectā pro laboribus
suis: ar. i. q. 2. q̄cūqz. & c. ecclia
sticis. & c. charitatē. Et uidet
Hosti. inuere q̄ nō soluz ab ec
neis: sed etiā a clericis ecclie pos
sit exigere: nō tam debz exigē
a paupere cū ipse potius debe
at pauperi sbuenire. Sed & tal
exactio f̄z Buil. nō d̄z eē coac
toria: vt q̄ nisi soluant expellat
eos de scolis aut accipiat res e
orū p̄ pot⁹ iopia suā eis exponē
do. Et b̄ oia f̄z Hosti. itelligen
da sunt si magister est suffici
ens. Quod si insufficiens est

b 2

et officium docendi assumit non est
ei ex debito providendum: sed si
ibi culpa imputet. ff. ad. l. acq.
idē iuris. Si vero sufficiens ē
et non habet provisionē ut dixi
etiā si diu ei ē pōt a dimitibus li
cite accipere. qz nō tenetur eis
gratis seruire. Satis con. 3n/
no. Ray. et Ber.

4 **¶** Quid de magistro qui festum
alicuius sancti quod de se co
lendum est nō vult cōcedere ad
celebrandū nisi data sibi pecu
nia? Rō fm Ray. Simonia cō
mittit: qz vendit spūale ad qd
tenetur: ut i principio precedē
tis. §. dictū est. Et per eadē iu
ra et codē mō si festū non ē ce
lebrandū: et ipse vult illud festa
re nec vult legere nisi data pe
cunia.

5 **¶** Doctoris seuitia. s. in nimis
corrigendo culpe imputat. qd
lenis tñ castigatio ei premissa
est. ff. locati. l. item querit. ex.
de homici. ad audiētiā. 23. q. 5
c. i. Quid tenendum ab audito
ribus diuersorū magistorū q ha
bent contrarias opiones. hēt
i. opinio. Ut et act^o doctrine sit
pretermittēd^o pp scandalū. vi
de. i. scandala. §. 7. et 8.

¶ Agister secūdo.

s. qz tū ad lñiam docēdi. Quid
ergo si aliqd exigatur vel pro

mittatur pro lñia docēdi? Rō
fm Hosti. Exactū debet resti
tui et promissū remitti. ex eo.
prohibeas. Simonia tñ nō cō
mittit: sed cōmittit exigent^o cri
men concussionis et dz digni
tatib⁹ et officiis et bñficiis ex
poliari: ex eo. c. i. et c. quanto.

2 **¶** Quid si ille q hz potestates
concedendī lñiam docēdi vel
legendi vult legere in propria
persona: nūquid pōt alī lñiaz
denegare? Rō fm Hosti. Non
pōt eum impedire vel ei dene
gare etiam si ipse sit valde ido
neus. ar. ex. de offi. archi. c. ul
ti. Hoc enim esset in prejudici
um auditorū. cū sepe quis hēat
grām discendi ab uno et nō ab
altero.

3 **¶** Quid si aliquis obtēta lñia
legendi velit aliū substituere.
nūquid a substituto pōt recipe
re expensas quas fecit in cōm
uijs et h⁹ i? Rō fm Guil. Si p
suetudo loci est q possit aliū sub
stituere. tūc ab illo pōt recipe
expensas factas quasi loco in
teresse: dum tamē ille doceat
noie eius. Si autem totū ius
transferat in substitutū. non d
bet aliquid recipere etiaz pro
interesse: nec pōt etiam in pri
mo cāu pacisci cum substituto
de certa portōe emolūmēti. reci
piēda. et mltomin⁹ pōt i cāu 2°.

¶ **N**on liceat alicui pro se ipso
petere in iuriam docendi in theolo
gia: & hoc secundum Thome in quolibet. Di
cedum quod sic. Nulla enim petit
excellentiā potestatis: quod quod
dem turpe esset: sed petit solam
oportunitatem docendi id quod
habet. Loicare autem sciam quā quod
habet laudabile est et ad charita
tem pertinens secundum illud Sap.
7. Quā sine fictōe didici et si
ne invidia dico. et. i. Petri. 4.
Unusquisque sicut accepit gra
tiam in alterutrum illam admini
strantes. Potest tamen turpitudi
nem continere ratione presumptionis
si ille qui non est idoneus pete
ret docendi officium.

¶ **M**aioritas ^{secundum Ray.} ^{principa}
liter in quatuor consistit. Primum
quidem in prerogativa ordinis:
ut presbyter maior est diacono.
di. c. 3. legimus in fi. ex eo.
statuimus. Secundum est in prezo
gativa consecrationis: ut episcopus ma
ior est presbytero. di. 95. olim. et
episcopus in ecclesia. Tertium est pre
rogativa administrationis: ut ar
chidiaconus maior est archiepiscopo
bytero. et ei subest atque obedi
re debet. di. 25. perlectis. Quartum
est in prerogativa antiquitatis secundum quod
maior est vel qui prius fuit ordina
tus vel prius religionem ingressus
etiam ille qui precedit alios in

etate di. 75. ordinationes. ex
eo. c. i. ex de elec. dicitur primo
Et additur etiam secundum Postum. qui
tum. s. secundum prerogativam et
ordinavit: quia ordinatus a su
periore inter alios eiusdem or
dinis magis est honorandus.
ex eo. p. tuas. ad maiorem
obedientiam sequitur. de qua habet
infra obedientiam per totum.

¶ **M**ior pars. ^{Genera}
^{liter quod}
fit a maiori parte capituli seu
collegii vires obtinet. 65. di.
c. i. et. 2. et. 3. nisi ex alia parte pre
ponderet auctoritas: ex de elec.
dudum ex. de testi. i. presentia. Et
nalet tamen quandoque minor pars
si quando aliquid ab eis rationabile
fuerit obiectum vel. offensus. c. 7.
eo. c. i. Nec oportet vocari ab
sentes nisi in electionibus. ut s. e
lectio. i. §. 6. Similiter in ces
satione a divinis: ut s. cessatio
a divinis. §. i.

¶ **M**aledictio. ^{Utrum}
^{maledi}
ctio sit peccatum mortale? & hoc.
secundum Thome. secunda secun
de. q. 76. Maledictio de qua
nunc loquimur est per quam
pronunciatur malum contra a
liquem vel imprecando vel in
optando: quod quod secundum se repu
gnat charitati. est peccatum mor
tale. i. Cor. 6. Neque maledici
b 3

neq3 rapaces regnum dei pos-
sidebunt. 7 tanto grauius q3to
persona cui maledicimus ma-
gis amare 7 reuereri tenemur
Unde Levit. 20. Qui maledi-
xerit patri suo aut matri mor-
te moriatur. Cōtingit tamē eē
veniale vel prop3 paruitatem
mali qd quis alteri impcatur
vel etiā propter affectū ei3 qui
fert: dum ex leui motu: v3 ex lu-
do aut subreptioe aliq3 talia v-
ba profert. q3 peccata vborum
maxime ex affectu pensant.

2 **¶** Que differētia est inter ma-
ledictionem 7 blasphemiam?
R3o. fm quorūdam vulgare: vt
in tusc. a: idē sunt. 7 hoc etiam
probat p decre. ex. c. statum9
S3 tamē proprie loquēdo ali-
ud est blasphemia qn. s. v3bis. at-
tribuitur deo quod ei nō cōue-
nit. vel ecōuerso. vt dictū est s.
blasphemia. Aliud maledictio
s. quādo aliq3 ipcatur v3 optat
alicui maluz siue hoi siue deo:

3 **¶** Que pena proferētis male-
dictionē cōtra deū? R3o. Si q3
cōtra deū vel aliquē sanctum
maxime beatā vginem talia p-
sumpserit: d3 septē dieb9 dñic3
p forib9 ecclie i manifesto esse
dū missa dicitur: ita q3 vltimo
die nec palliū nec calciamēta
sed corrigiā circa collum habe-
at: 7 q3 septem precedentibus

ferijs sextis ieiunet in pane et
aqua: nec ingrediat ecclesiam
7 in quol3 dictorū dierū tres
reficiat pauperes. 7 si non po-
test tres saltē duos vel vnum.
7 si non pōt hoc illud i penā ali-
am cōmutet. 7 si predicta reu-
erit debet ei interdicti igressus
ecclesie. 7 in obitu d3 care3 ec-
clesiastica sepultura. Insuper ta-
les debēt cōdemnari pena pe-
cuniaria. ex. eo. statum9. Et h
omnia fm Hoff. pro tribunali
sunt cetēz in iudicio anie dis-
cretus sacerdos molliet hunc
rigorem.

4 **¶** Utū liceat maledicere cō-
ture irrationali? R3o. Creature
irrationali cōtingit maledicē3
quinq3 modis. prio mō fm q3
ordinat ad hoiem p mō3 sub-
ventionis. s. q3 p eas subueniē
hūane necessitati. Et hoc mo-
do dñs hoi dixit Maledicta ē
ra in opere tuo. vt. s. p eius ste-
rilitatē homo puniet. Et ita
etiā itelligit qd habet Deut9.
8. Benedicta horrea tua. male-
dictū horreum tuū. Sic 7 Da-
uid maledixit mōtes gelboe se-
cundū expositionē Greg. 2. fm
q3 hordinatur ad hominē per
modū significatiōis. sicut dñs
maledixit ficulne in signifi-
cationem iudee. Matth. 21. 39 fm
q3 ordinat ad hoi 3 p modū 2

inentis. s. loci vel tps. Et sic
Job mal. dixit diei natiuitatē
sue: Job. 3. Et hoc prop̄ culpā
originale quā nascēdo cōtraxit
et prop̄ penalitates idem seq̄n
tes: et prop̄ hoc etiā pōt intelli
gi David maledixisse mōtib⁹
gelboe. 2. Reg. 9. propter eadē
populi q̄ in eis cōgerat. Pre
dictis tribus modis non cōpe
tit nec licet homini maledicē
irrōnali creature: nisi forte spe
ciali dei reuelatiōe. 4.º cōtin
git maledicere irrōnabilibus
reb⁹: inq̄rtum s̄ creature dei
et hoc est peccm̄ blasphemie. 5.º
pōtest cōting. re maledicē eis
s̄m se cōsideratis et hoc est oc
ciosū et vanū et p̄ p̄ns illicitū h̄
sumpta sunt de Tho. secūda se
c. 76.

Malefactor Si male
factor pōt
fugere vel se defendere. vide.
s. accusatus. s. p̄t.

Maleficium Dicitur
duplicit̄
Uno mō quodl; sortilegiū de
quo agit. L. de male. et mathe.
p̄ totum. de quo ē multa ha
bent. i. sortilegiū p̄ totū. et d̄ ta
lī maleficio inq̄rtū ipedit m̄i
moniū. h̄r ē de fili. et male. et s̄
ipedit m̄i. 15. i. q̄rtuor vltimis
s. Alio mō dicit̄ maleficiū. qd̄
cūq; crimē. vt furtū rapia. ho

micidiū et h̄i. Dicit̄ et q̄si ma
leficiū qn̄ est nocumētum p̄ter
propositū: ut cū iuder p̄ iperiti
am male iudicat: vel cū de do
mo alicui⁹ a. iqd̄ est eiectū qd̄
nocuit trāseuntib⁹: ut in Inst.
de obli. que ex q̄si del. c. in p̄nº
et per totū. Utrum maleficiū
qd̄ est sortilegiū possit tolli per
aliud maleficiū: Vide s̄. impe
dimentum. 15. s. fi.

Manumissio est da
tio lib
tatis. Nā q̄s diu quis in seruitu
te est manui et potestati suppo
sit⁹ ē manumissus vō librat⁹ ē
in Insti. de liberti i p̄nº. Et ma
numissi dicuntur liberti: de q̄
bus h̄etur sup̄. libertus.

Quis potest manumittere?
R̄nº. Manumittere pōt domi
nus qui est maior. 20. annis. ni
si al̄ non habeat adimistrati
onē: vt furiosus et prodig⁹. Mi
nor vero. 20. manumittere iter
uiuos nō pōt nisi ex cā. et tunc si
est maior. 17. annis. L. q̄ māu
mit. n̄ possunt. l. si minor. S; in
vltima volūtate potest: et quo
potest testari. s. post. i. 4. annū
L. qui manumit. non possunt
auc̄. sed de iure. Item epi
scopus potest manumittere
seruos ecclesie benemeritos
i. questione secunda si quos.
Potest etiam alios non be
b 4

nemeritos: dum tamē det ec-
clesie pro vno dnos eiusdē me-
riti et peculij. i. q. 2. c. p. qui mā-
cipium: Et fin Guil. intelligi d-
bet q. det de suis bōis propri-
is. non de reb⁹ ecclie. Itē pōt
manumittere causa miseratio-
nis: i. q. 2. c. redēptor: qd in-
telligi pōt de benemēitis. Itē
abbas nō potest manumittere
seruū monasterij nisi de consē-
su epī et mōachorū. dis. 4. ab-
bati: nisi sit cōtraria cōsuetudo
ē. de his que fi. a pla. ea nosci-
tur. Item seru⁹ cōis pluriū ma-
numitti potest ab vno: sed de-
bet manumissor alios seruare
indemnes. L. de cōi ser. ma. l.
i. Et nota q. nō valz manumis-
sio i fraudē creditorū facta. L.
qui ad liber. prouo. nō po. l. i. i.
Insti. qui ex cau. ma. li. §. i.

Qualr dz fieri manumissio
sō. mult. mōis Aliqñ in eccle-
sia sub aspectu epī et plebis. et d-
bet de hoc fieri scripta ad cau-
telam futuri. L. de his qui i ec-
cle. ma. l. i. c. de ser. nō or. c. i.
Itē fit quādoqz corā iudice. et
dicitur manumissio vindicte
nā i vindicta appellabāt virga
ptoria cū qua tāgebant a pto-
ali q. manumittebātur. Et si q.
dem manumissio fiat ad hoc:
vt manumissus ordinet dz po-
ri⁹ fieri corā iudice ecclesiastico

qz seculari. ar. ē de ser. nō or-
di. c. i. Itē potest manumissio
fieri in secreto: vt dicat dñs. e-
sto liber. vel in aicos. vel p e-
plam. vel p testamentū. l. quā-
libet vltimam volūtatē. Item
potest fieri dieb⁹ feriatis. Itē
taz de die qz de nocte. et a pro-
cedente p uiam. in Insti. de li-
berti. §. multis aut. Insup fui-
sunt liberi p alios modos qz
per manumissionē: quos vide
i. seruus. i. §. fi. Princeps quo-
qz sola volūtatē māmittē pōt
L. de cōi ser. ma. cū apud.

Matrimonium pri-
mo cōiter: qd sit matrimoniū
sō. matrimoniū est viri et mu-
lieris cōiunctio indiuiduā vitē
consuetudinē retinēs. 27. q. 2.
c. i. c. de psump. illud. et in In-
sti. d. nup. §. 2. qd Ray. exponēs
dicit. Viri et mulieris nō viro-
rum et mulieris: nec viri et mu-
lierum: qz nec vnus vir plures
vxoies: nec vna plēs viros ha-
bere pōt. Cōiunctio. s. aior et
matrimonialis. Indiuiduā vi-
te psuetudinē retinēs: hoc ē q.
neut absqz cōsensu alteri⁹ pōt
continentiā profiteri vel orōi
vacare: vt h. i. §. vlt. in fi. nec.
se alteri copulare sed sibi inui-
cem mutuā fidē seruare: et de-
biti redditiōē et mutuā inuicē

in necessarijs ut possunt subuen-
tionē prebere debent. Et q̄ di-
citur individuum. rē. intelligi-
tur fm̄ Bui. De matrimonio
cōsumato p̄ carnalem copulaz
q̄ ante posset seperari in casu
ut dicitur s̄ impedimētum. i. s̄
2. Item intelligitur de matri-
monio fidelium. quia matri-
moniu infidelium posset sepe-
rari. ut s̄. impedimētū. 9. p̄ totum
2. Unde dicit matrimonium
s̄o. fm̄ Ray. dicit q̄ m̄ris mu-
niū. i. offm̄. q̄ dat mulieribus
esse matres. 7. iō magis denōi-
nat a m̄re q̄ a p̄re qm̄ i eo pl̄
apparet m̄ris offm̄ q̄ p̄ris. 3.
de Tho. De. 7. Post.

3. **¶** Matrimoniu sūt sac̄m
s̄o. fm̄ Tho. i. 4. di. 26. Sa-
c̄r̄z iportat remediū cōtra pec-
catuz p̄ sensibilia signa. 7. cum
hoc inueniat in matrimonio:
inter sac̄ra cōputat. Et forma
quidē huius sac̄i sūt verba q̄
bus cōsensus m̄rimonialis ex-
primitur: 7. sicut p̄nia non ha-
bet aliā materiā nisi ip̄os act̄
sensui subiectos q̄ sūt loco ma-
terialis elemēti. sic sac̄m ma-
rimonii habz pro mat̄ia ip̄os
actus. q̄ p̄ficitur per actū eius
q̄ sac̄o ip̄o vrit. Un̄ apl̄s Eph̄.
5. dicit. Sac̄uz h̄ magnū. rē.

4. **¶** Quādo matrimoniu fuit in-
stitutū? s̄o. fm̄ Tho. in. 4. di.

26. Matrimoniu fm̄ q̄ ordia-
tur ad procreationē prol̄ que
erat necessaria etiā peccato nō
existere institutū fuit ante pccm̄
Adē in hoc q̄ homini mulier
rem in adiutoriu de costa for-
mauit. 7. dīc eis. Crescite 7. mlti-
plicamini. rē. Gen. 2. Adā vō-
cum dixit. hoc nunc os ex offi-
bus meis. rē. vba illa protulit
a deo inspiratus: ut intellige-
ret matrimoniu institutionem
a deo factā. sed fm̄ q̄ matrio-
nium prebet remediū contra
vuln̄ pcc̄i. sic institutū fuit post
pccm̄ tēpore leḡs nat̄e. Secū-
dam aut̄ determinationē plo-
narum institutionē hūit i lege
Moysi. Et fm̄ q̄ rep̄ntat con-
iunctionē christi 7. eccl̄ie insti-
tutionez habuit i noua lege. 7.
fm̄ hoc est sac̄m noue legis.
hec Tho. 7. de pria 7. sa institu-
tionē. 32. q. 2. s̄. his ita. 7. ex. de
divor. gaudem̄.

¶ Que sunt causē institutiōis
matrimonii? s̄o fm̄ Ray. Due
sunt principales. s̄. susceptio so-
bolis educande ad cultū dei.
Gen. i. Crescite 7. multiplicami-
ni. rē. 7. vitatio fornicationis. i.
Cor. 7. propter fornicationez
vnusquisq̄ habeat suā vxorē
7. vna queq̄ suū virū. 7. ista cā
solū post peccatū extitit. Secū-
darie v̄ero multa sūt: ut q̄nq̄

6 pactis reformatio. pulchritu-
do vrorū diuitie. 7 h^o i.

¶ Nunquid tenet matrimonium
non factū causa proles: 3 pro-
pter secundarias cās nūc dictas
puta propter pulchritudinē diui-
tias 7 huiusmōi? R^o. fm Ray.
Sic. Sufficit. n. q^d contrahere
intendunt 7 cōsentiūt p^r verba dⁱ
p^riti. 32. q. 2. solet queri. Deut^o
21. Si videris mulierē pulchrā
i medio captiuorū 7 amaueris
eā vō verisq³ i vxorē hēre itro-
dⁱ ces eam i domū tuā. 22. S. d.
Tho. 7 De.

7 **¶** Quot sunt bona m^rimonij?
R^o. 3. Ray. Sūt p^ricipali^r tria
s. fides. proles 7 sac^ram. 27. q.
2. oē. In fide attēdit ne cū alio
vel cū alia p^rmisceatur. In pro-
le ut amantē suscipiat 7 religio-
se educet siue isormet. In sa-
cramēto ut matrimonium nō se-
paretur. Licet. n. interdū fiat
separatio corporalis: vt ex cōi-
consensu cā orōnis l^r religiōis
vel etiā propter fornicationem
tamen m^rimonium iter fideles
postq³ r^e te cōtractū 7 consū-
tū est: inseparabile est usque
ad mortem. 7 predicta tria bo-
na adeo sunt substantialia con-
iugio q^d conditio contra aliqd
istorum appōita vitia contrac-
tum matrimonij. extra de con-
di. appo. c. finali. De qua mā

plene h^r. i. matrimonij. 3. c. 5. i.

¶ An intentio non fuan-
di fidē vincet matrimonium? R^o
fm Buil. Si aliquis contrahit
matrimonium nō h^os p^rpositus
seruandi fidem sed adulteran-
di nihilomin⁹ tenet matrimo-
nium. Dū tamen hoc non de-
ducatur in pactum: si autē de-
ducatur in pactum: ut q^d liceat
adulterari: l^r q^d prostituat vxo-
rem non contrahit m^rimonium
vz. ex de cōdi. ap. c. fi. De illis
vō qui nō h^ot intentionem con-
trahendi habetur infra m^ri-
monium. 4. per totum.

¶ An intentio nūq³ exigē-
di debitū vitiet matrimonium?
R^o fm Buil. Credo q^d cōtrahi-
tur matrimonium: sicut fuit^r inf^r
beatam vginē 7 Jo^eph. et cre-
do etiam si intendat nō solus
nō petere: sed etiam negare q^d
teneat matrimonium dūmodo
hoc nō deducat in pactum q^d
tūc non teneat.

¶ An intentio non habendi
prolem excludat matrimonium
R^o secundum De. Firma in-
tentio prolem euitandi exclu-
dit matrimonium: dico maxime
si deducatur in pactum: S³ ta-
men intētiō nō educādi prolem
nō excludit. Sicut nec excludit
m^rimonium dīsp^o prolem q^d adhuc
pōt eē m^rimonium i remedium.

11 **¶** Atque intentio ducendi aliam uxorem excludat matrimonium. **¶** *Secundum* de. Si intendit ducere aliam dimissa ista non est matrimonium. quia et secundum gratianum talis videtur contrahi ad ipsam. 32. q. 2. solet quod si uxor ista relicta nihilominus cum ipsa erit matrimonium.

12 **¶** Atque inter beatam virginem et Ioseph fuit perfectum matrimonium. **¶** *Secundum* de secundum finem de. in 4. distincti. 30. Duplex est perfectio matrimonii. una quantum ad se. quod quidem sit per consensum utriusque de presenti expressum. et tali perfectione matrimonii illud perfectum fuit. Alia perfectio quantum ad operationem et sic non fuit perfectum. quia actus proprius matrimonii est carnalis copula in qua ut ibidem dicit Thomas. Virgo ego non confesit explicite: sed implicite a deo certificata. Et sic virginitatem suam deo promississe in libro sententiarum dicitur.

13 **¶** Que dicitur esse in matrimonium legitimum et ratum. **¶** *Secundum* 32. Ray. Matrimonium legitimum et non ratum est quod legali tamen istud videtur propter modum in fideles pertrahitur: quod ideo dicitur non ratum. quia sine fide fit. Unde Augustinus. Non est ratum coniugium quod sine deo est. Ratum uero et non legitimum est quod in fideles et in legitimas pertrahit: sed sine legitima solemnitate pertrahit legitimum et ratum quod in fideles et cum legitima solemnitate

contrahitur hec distinctio probatur. 28. q. 1. si item illud. et ex de divor. quanto. et. c. gaudemus

¶ Quis est effectus matrimonii. **¶** *Secundum* Ray. Effectus est per quem semel est coniugium inter aliquos fideles: nunquam desinit esse: etiam si alter efficiatur hereticus. 32. q. 7. c. 1. et. de divor. c. quanto. Nec maritus potest dimittere uxorem: siue efficiatur ceca siue leprosa et aliquid tale: nec uxor virum. 32. q. 5. horrendus. et. c. si uxorem. nisi tantum causa fornicationis. et tunc si dimittat maneat sine coniuge vel reconcilietur uxori. 32. q. 1. dixit dominus. Item alius effectus est quia mulier potestatem sui corporis non habet: sed vir: et vir potestatem sui corporis non habet: sed mulier. et ideo post copulam carnalem nec religionem potest alter eligere iuxta alio nec continentiam profiteri. et. 3. q. 5. c. 1. et. 3. et. 4. Est et alius effectus quia vir compellendus est reddere debitum uxori: sed nunquam cognoverit eam. et e converso non obstat superueniente affinitate: ex. de. eo. qui cognovit uxorem. sue discretionem. et. c. tue. Ille tamen coniunx qui de ipsa affinitate est innocens monendus est quod contineat: quod si nolit tunc nocens tenetur ei debitum petiti reddere: sed exigere nunquam potest

4

Item vnus coniugum sine cōse-
su alterius non pōt orare: intel-
lige oratione priuata ⁊ tā lōga
q̄ eēt impeditura debiti coniu-
galis. Sec⁹ de oratiōe solenni
vt misse tpe a canonib⁹ diffini-
tō. de conse. dis. 2. ois hō. ⁊. 33.
q. 2. quos deus.

Matrimonium. ii.

quis possit cōtrahere. Et p⁹. q
dem vtrum puer possit ptrahe-
re? R⁹. fm Ray. Etas apta i pu-
ero est ānorum. 14. ⁊ in puella
. 12. extra de spon. impu. impu-
beres. ⁊. c. contiebatur. ⁊ si añ
cōtrahunt non est matrimoni-
um: vt hēs s. impedimētū. 13.
s. pelt. nisi essent proximi pub-
tati ⁊ ita q̄ malitia supplēt eta-
tem ex de dispon. ipu. de illis.

2 **Utrū furiosus possit cōtra-**
here? R⁹. Furiosus vel insanus
dicendo vba matrimoniū effi-
ciētia non propter hoc contra-
hit: q̄ animo cōsentire non po-
test. 31. q. 7. neq̄ furiosus. In-
telligendū q̄ diu est in furore
nam si habet lucida intervalla
contrahere pōt. ar. 3. q. 9. indi-
cas. 7. q. 1. q̄ quis triste.

3 **Utrum ebrius possit contra-**
here? R⁹. fm Buil. Si ita ebri⁹
sit q̄ nesciat quid agat nō pōt:
sicut ⁊ de furioso dictū est: nisi
q̄d fecit in ebrietate ratum ha-

buit postea. Quod si ebrietas nō
sit tanta q̄ vltimū rōnis auferat
cōtrahere potest: sicut ⁊ dictū
est supra ebrietas. s. 5.

4 **Nunquid abietes possint per-**
procuratorem cōtrahere mri-
monium? R⁹. Possūt sicut Jsa-
ac cum Rebecca. 32. q. 2. s. cū di-
citur. Sed non ē idoneus pro-
curator nisi super hoc habeat
speciale mādatum: nec pōt ali-
us substituere nisi sit ei speciali-
ter cōmissum. ⁊ si fuerit i uoca-
tus anteq̄ cōtraxerit. licet tñ
ille q̄ illa cū qua cōtraxit h⁹
ignorauerit tamē nō tenet mri-
monium postea cōtractum: ex
de procura. procurator. li. 6.

5 **Multi sunt qui nō possunt**
trahere propter impedimenta
que sūt inter eos. Vide s. impe-
dimentum. p⁹. cū omnib⁹. c. le-
An leprosus possit cōtrahere.
vide s. leprosus. s. 1.

6 **Sed nunquid abietes possūt**
cōtrahere p solas litteras? R⁹.
fm Ray. si ille vel illa cui mittū-
tur nulli exprimit cōsensum su-
um credo sine preiudicio q̄ q̄
tumcūq̄ cōsentiat nō est mri-
monium: sed tunc demūz erit
quando notificauit siue signi-
ficando hoc illi qui misit litte-
ras siue alii dicēdo. Utrū qui
cū vna cōtraxit sponsalia pos-
sit cōtrahere mri-monium cū

alia. vide. i. sponsalia. §. 8.

Matrimoniu textō

quō contrahitur. Et querit. p^o.

Utrum per cōsentium contra-

hatur m̄rimonium? & o. fm Ray.

Et quō vir cōsentit per v̄ba de

presertim muliere: et illa in viz

dicēdo. accipio te in meā. et ac-

cipio te in meum. vel cōsentio

in te tāq̃ in uxorem. seu alia e

quipollētia v̄ba: statim est m̄ri-

monium etiā si cōsentius nō ex-

primatur verbis vel signis in

his qui nō possūt dicere vt mu-

tus. vel non audire vt surdus.

Sine cōsensu v̄o quēcūq̃ alia

dicuntur vel fiat ei si interuē-

at carnalis copula nō est matri-

moniu ex. de spon. duo. tuas. et

c. dudum. et extra de spō. si inf

et c. cum. apud. et vide. se. §.

2 **S**ed utrū ipsa uerba sūt ne-

cessaria? & o. fm De. sicut dicit

magister sententiar. Non solū

consensus iterior facit m̄rimo-

niu: sed requirit expressio v̄bo-

rum: quia sacramētum res sen-

sibilis ē: et in eo requiritur signū

exteri⁹ exp̄ssū. Expressio at hu-

i⁹ cōueniēti⁹ fit p v̄ba de p̄nti.

Sed et p̄t fieri p aliū modum

vt per litteras abh̄ntū: ut dictū

ē sup. m̄rimoniu. et §. p̄t. vel p e-

uidētia signa p̄ntiū nō valēt iuz

log: ut i pcedēti. §. dictum est.

Quid si qs dicat. volo te ac-

tero h̄re i uxore. vel volo q tu

sis mea vxor: seu te esse vxorez

meam. nūqd contrahitur m̄ri-

moniu? & o. fm Guil. In talib⁹

recurrēdū est ad itētiōē p̄tra-

hētiū. et fm eā iudicādū. Qd

si de itētiōē cōstare nō possit

v̄e nec p̄sūptiue. dicēdū q quā-

do hoc v̄bū volo p̄iūgitur infi-

nitio v̄bi substantiū vt cē: v̄l v̄-

bi nō significātis actū: sed rela-

tionem: vt habere seu tenere.

Tunc p hoc v̄bū volo poti⁹. d̄z

exprimi voluntas cōcomitans

q̄z pcedēti. vñ per p̄cedē uerba

p̄sumendū ē m̄rimoniu cē con-

tractū. ex. de spon. ex parte pre-

sertim qm̄ p̄cessit interroga-

tio: vt vis me habere? et adhuc

exp̄ssus est si addit dicēs. de

cetero volo. Sec⁹ aut et si hoc

v̄bum volo iūgeretur cū ifini-

tio significāte aliquem actū.

Tūc. n. videtur exprimere uo-

lūtatem p̄cedētem poti⁹ q̄z

p̄mitatē vt cū d̄r. volo bibere vo-

lo comedere. et ita si dicat. vo-

lo te accipe. vel i te p̄scire tāq̃z

i meā non erit matrimonium.

Quid si dicat uir. promitto

q sp̄ p̄uidbo tibi sicut uxori et

illa si l̄ia r̄ndet? & o. fm. hostiē.

Nisi aliud protestetur pro m̄ri-

monio iudicabo: ar. ex. de spō.

ex litteris. et ex de iure iur. quē.

3

4

admodū p^o rñso i pncipio.

Quid si dicat vir. promitto qd nō dimittā te pro meliori uel peiori? Rō. f3 Hosti. idē qd i iuriori pxiō. s. dictū ē. Nā i tali b^o dubiis ē pro mñimonio iudicādū: et dñ sen. 7 re. iudi. c. fi. ex de testi. licet ex quadā. Tñ scū dū cōsciētiā itēndi eoz ē stādū.

Quid de illis qui post dataz fidē de cōtrahēdo dicūt. bibamus noīe mñimōij: vel osculemur nos iuicē. nūquid pñahi tur mñimōij? Rō. f3 Guil. Cēdo qd nō: nisi hoc agēdo voluerit recedere a sponsalib⁹ de futuro 7 pñahē de pñti. Nā qd dicūt noīe mñimōij itelligēduz ē cōtrahēdi poti⁹ q3 contracti cū añ actū nō sit de mñimonio sed de sponsalibus.

Quid si nihil actū sit de sponsalibus s3 simplr vterq3 dicit dicta vba: 7 sequitur osculū de cōi cōiēniū? Rō. f3 Guil. Credo qd i cōtrahētes per hoc itēdebāt pñahē pñactū ē. Ad iudicādū aut de intētiōe recurrēduz est ad circūstātiās vborū pcedētiū 7 subsequētiū 7 h^o mōi iudicia. Quod si nulla appareant nō credo qd sit mñimōij iudicādū: 7 pñsertim si vñq3 vel alter negat se intentionem habuisse cōtrahēdi: aut si alter ad scda uera trāscit. Cō. Do.

Quis sit cōsensus ille qui requiritur in mñimōio? Rō. fm Ray. intelligitur de consensu matrimonialis societatis propter quē sequetur qd eos o3 cōbitare: non autem intelligitur pñcipaliter de cōsensu cōitationis. quia tunc inter fratres 7 sororem esset mñimōium nec etiam de consensu i carnalem copulam: quia tunc inter Mariam 7 ioseph non fuisset mñimōium: de quo dictum ē supra mñimōiū. i. s. añplē.

Unde Tho. in. 4. dist. 28. dicit qd iste cōsensus non est in carnalem copulam explicite: s. dēplicate: qd in cōiugali locietate implicatur mutua ptās cōiōnis nō tantū rerum: sed et corporū.

Utrū cōsensus ad icpui faciat mñimōium? Rō. fm De. Cum iseperabilitas sit effētiā mñimōio: ut in diffinitione eius ponitur. ideo ad mñimōiū requiritur cōsensus ad iseparabilitatē. 7 si sit ad tempus. non facit mñimōiū. 32. q. 2. solet qñ: et de con. appo. c. ult.

Doneq3 quidā in pñentia pluriūz sororū dicat eis. promitto vobis qd unam ex vob ducā in uxorem. 7 oēs rñdent placet post ea cognoscit vnāz: nunqd est mñimōiū? Rō. f3 Hosti. Sic quia iplo facto cōiēuit: ar.

extra de appella. dilecti. 2. c. ut
nostrum.

1 / **Q**uid si omittantur consue-
re solennitates et fiat matrimo-
nium clandestinum sive occulte?
Sed secundum Ray. In hoc casu non
presumitur coniugium: sed adul-
terium sive fornicatio. 30. q. 5. a
lit. r non tamen intelligas quod
possit esse verum matrimonium:
sed canon loquitur secundum illud
quod ecclesia presumit. Ad-
d. t. Pe. dicens quod consensus clau-
d. sicut duplex esse potest. Unus
qui quous fiat sine solennitate ec-
clesiastica et publica: fit tamen
in presenti testimonium: et talis con-
sensus facit matrimonium et verum et pre-
sumptum. Alius qui fit sine pre-
senti testimonio: et talis quous faciat
matrimonium uerum non tamen fa-
cit presumptum. Unde presulendus
est talibus quod de nouo et publi-
ce contrahant et faciant presentiam quia
scandalizauerunt ecclesiam: et pre-
dicti certe exposuerunt se non par-
uo periculo nam posset alter alte-
rum dimittere quando uellet et
de facto cum alio vel alia contrahere
et sic in adulterio macerare: quod non
posset probari primus matri-
monium. Idem hosti.

Matrimonium. lll.
si fiat contra intentionem. Et quod pri-
mo si contra intentionem verbo sed disentiunt

animo: nunquid sit in matrimonium? Sed. 3.
Bul. Si uterque vel aliter animo dis-
sentiat non est in matrimonium. si tamen de ver-
bo persistit et alia compellet eos
similiter: cum de intentione persistere non
possit. unde nec crederetur eis si di-
cant se non intendisse. quod et quilibet
sic posset dicere et separaretur. si
tamen signis evidentibus appare-
at de huiusmodi ecclesia non iudicabit
in matrimonium esse: vel alijs verbis
stabit quasi vere dicta sint. Idem
Tho. et Pe. in. 4. dist. 28.

2 / **Q**uid si illi qui contrahit spon-
salia vel et contrahit verbo de presenti
et non habet intentionem contrahendi
sed extorquendi carnalem copulam
deinde cogno cit ea: nunquid est ma-
trimonium? Sed. Presumptum pro
matrimonio debet: ut notatur ex
de spon. tua et ita iudicatur in
foro iudiciali: sed in foro peni-
tentie si ille non proposuit eam du-
cere nec unquam consentit in eam
non debet ex illo facto matri-
monium iudicari: quoniam ex altera
parte dolus affuit et defuit om-
nino consensus sine quo neque-
rit contrahi sedus efficere coniuga-
le: ut in dicto. c. tua. Idem Tho. et
Pe. et Al. Et addit quod illa ex p-
te cuius non est dolus excusa-
tur a peccato: sed deceptor si
veram vult facere penitentiam
necesse habet illam sine fic-
tione ducere quantum in eo est.

vel dare ei vix sibi conueniē/
et: aut alit sibi satisfacere. Ad
dit tñ Tho. q ad hoc tenetur
si vir sit equalis conditiōis cū
illa. Nā si sit multo melior cō/
ditiōis vel aliud signum cui
dens fraudis apparuerit: pōt
probabiliter presumi q spon/
sa non fuerit decepta: sed se de/
cipi finxerit: tūc nō tenet ad
predicta ut quidā dicūt. Simi/
lē casū hēs ē luxuria. §. 2.

Quid si talis protestet corā
pluribus q quicqd facit nō fa/
cit aio cōtrahendi: et postea v/
bo contraxit et cognouit car/
naliter nunquid iudicabit ma/
trimoniū? Rō sñm Guil. Sic q/
recurrendū est ad cōm intel/
ligentiā vbor. 7 q interpretatō
facienda est contra eū qui dolū
adhibuit: 7 quia qzuis prote/
stationem probet. potuit tam
postea volūtatē mutare.

Matrimonium qui
to. s. sub conditione. Queritur
ergo. Utrum matrimonium fa/
ctum sub conditione teneat? Re/
spondeo. Distinguendū est de
conditionibus. Nam quedam
sūt conditiones generales q se/
per debet intelligi: ut qd ponit
beat⁹ Jacob⁹ ut si deus volue/
rit 7 si vixerimus. 7 hec nullū
contractū suspendit. Quedaz

vo sunt conditiōes de his que
in matrimonio sunt oio neces/
sarie 7 al. impediret matrimo/
niū: ut si es christiana. aut n es
affinis. consanguinea et h⁹. i. et
iste etiam conditiones intelli/
gi debent apposite: nec vitiant
cōtractū. tertia est aliqua cōdi/
tio d futuro necessaria sicut io/
lein oriri cras. Un si dicat. Cō/
traho tecū si sol oriet cras. cō/
tractū est matrimonium: ut po/
suit Tho. in. 4. di. 29. q. talia
futura iā sūt presentia in cau/
sis suis. Quarta est conditio p/
tingens 7 honesta que pōt ap/
poni 7 non apponi: ut si p me/
us voluerit: aut si dederis mi/
hi centū. hec si apponatur iu/
spendit matrimonium vsq in
eventū conditionis. nisi interi/
consensus de pñti vel carnalis
copla fuerit subiecta: eo q ta/
les videntur recessisse a condi/
tione. ex de condi. apo. de illis
7. c. super eo. 7. c. per tuas. Qui/
ta est conditio inhonesta: s. ta/
men non est contra substantiā
matrimonij: ut si furtū feceris
vel si hoīem interfeceris. hec
si apponatur dz haberi pro n
adiecta: et tenent sponsalia iū/
etiam matrimonium. extra de
condi. appo. c. ult. et sñm q nō ē
ibidem. Idem intelligi debet
de conditione impossibili. s. q

habetur pro nō adiecta: vt si di-
gito celum tetigeris. Sexta est
cōditio inhonesta ⁊ cōtra sub-
stantiam ⁊ contra bona matri-
monii: vt si dicatur. Contraho
tecum si generationē prolis, e-
uites: quia hoc ē p̄tra bonum
prolis: vel donec iueniam aliā
digniorē: q̄ h̄o est p̄tra substāz
insepabilitatis. vel si pro que-
sta te adulterādūz tradis ⁊ hoc
est contra bonum fidei. ⁊ tales
conditiōes si apponātur nihil
agitur. 22. q. 4. iter cetera. 23.
q. 2. aliquando. ⁊ c. iolet quēi:
ē de cōdi. appo. c. vlt. Si tam̄
postea talis cōditio remittat ⁊
sequatur carnalis copula iudi-
cabitur pro m̄rimonio. Et si tā-
tuz vnus p̄iugū ponit talē p̄di-
tionē et alter contradicit: vel
taet iudicabit̄ pro m̄rimonio
vt in dicto. c. aliquando. Pre-
dicta assumpta sunt de Ray.
Tho. Inno. et Host. de condi-
tionibus sponsalium. vide infra
sponsalia. §. fi.

Quid si qs significauit p̄ri ab-
seti q̄ p̄traxit tale matrimoniu
sub p̄ditōe si p̄ri ip̄i placuerit:
⁊ añq̄z p̄r cōsentiat p̄tetur: sed
p̄r p̄tetur: nūqd erit matrimoniū
h̄o fm Guil. Dicēdū q̄ nō. q̄
nō v̄r q̄ debeat dici consēsus
nisi daret quousq̄z p̄r consēti-

at. Tñ anteq̄z transeat ad secū-
da vota debet cōpelli siue in-
duci ut illā recipiat ex quo sel
in eā consenserit sub conditōe
que extitit. ar. et de dispō. im-
pub. d. illis. Idē Host. ⁊ Ber.

Quid si quis cōtrahat spō-
salia sub hac p̄ditōe si p̄mille-
rit coitu: h̄o fm Guil. Si cōdi-
ctio illa itelligit̄ de coitu fōni-
cario pro nō adiecta d̄z h̄ri cū
sit turpis. et de cōdi. app. c. fi.
⁊ sic erit pro matrimonio iudi-
candū. Et multo fortius si itel-
ligatur de coitu legitimo ⁊ ma-
ritali. ⁊ eodē mō si dixerit. Cō-
trahā tecū si vnq̄z cōtraxero si
p̄miseris ⁊c.

Quid si dicā accipiā te ⁊ ac-
cipio si inueniā te v̄ginem. po-
stea sequatur coitus nec inuei-
tur v̄go: h̄o fm Inno. Ber. et
Hosti. Judicādū est pro matri-
monio sicut in precedēti. §. Et
addit Hosti. q̄ licet sic oportet
at iudicari in foro iudicij prop-
ter hoc q̄ non p̄nt haberi alie
probationes: tamen in iudicō
anime non est matrimonium.
extra de cōdi. appo. de illis. et
c. sup eo. ⁊ c. per tuas. Nam ⁊
bñ ē q̄ mulier q̄ i fraudē mēti-
ta fuit decepta p̄māeat ⁊ viro
subueniat qui forte intēdit bi-
gamiā vitare.

¶ Que differentia est inter cō-
 trahere in trimoniū sub cōdi-
 tione et cōtrahere matrimoniū
 sub modo? *8. o. fm. Guil. Bene-*
raliter sciēdū qd contractus qd
nō sit absolute et libere pōt esse
aliquādo s. b. cond. tōclut do-
no uel uendo tibi hoc si hoc fe-
ceris: uel si hoc fuerit. Itē pōt
esse sub modo: ut si dicat: dono
uel uendo ut facias hoc uel illā
alioquin ruocet quod donavi
uel uendidi. Itē pōt esse cū ap-
positiōe cauē: ut si dicatur. ga-
hoc. et hoc est siue fuit. Et con-
ditio quidē fit p. si. modus p. ut
causa per quia. vsus. Scito qd
ut modus ē. si cōditio. quia ca-
usa. Et si quidē cōtract⁹ fiet s. b.
cōditione nō tenet nisi existen-
te cōditione: sicut et de mīmo-
mo dictū ē sup in p. 8. v. 4. si
vero fiat sub modo statim tenet
sed si nō seruatur modus pote-
rit reuocari. Credo g. qd licet
matrimoniū siue sponsalia pos-
sint cōtrahi sub pōitiōe nō tam
sub modo: ita qd illo modo nō
seruato dissoluat mīmonium
sicut fit in alijs cōtractibus. qd
matrimonium rite factū non
dissoluitur. Matrimonium ue-
ro factum ex cā tenet siue cau-
sa sit uera siue falsa: ut contra-
ho tecum: quia diues es: uel qd
fecisti ac: nisi quādo fal a cau-

sa contineret in se aliquod spe-
 dīntum: ut cōtraho te u: quia
 libera es et non est et.

¶ Quid si dicat. Accipiam te i
 uxorem uel dabo tibi centum. et
 si quatur carnalis copula: nun-
 quid presumetur pro mīmonio
8. o. fm. Guil. Non credo. Nam
cū ille qui sic dixit heat optio-
nem qd liberare se possit utrūli-
bet faciendo nō credo p. supri-
onem iductam esse a iure qd ite-
ligatur recedere ab obptione
propter carnalem copulam.

¶ Quid si dicat. promitto qd
 nunqz deficiam tibi i uita mea
 et secuta est carnalis copula:
8. o. fm. Guil. Non debet presu-
mi pro mīmonio cuz spōtalia
aut matrimonium non solcāt
contrahi per promissiones ne-
gatiuas. nisi forte constaret qd
per hoc intendeat contrabe-
re sponsalia.

¶ Quid si dicat ducā te p. an
 num. et secuta est carnalis co-
 pula: *8. indeo secunduz Guil.*
 Credo qd presumendū pro ma-
 trimonio. qd pp carnalē coplāz
 subscutā uiderur renūtiasse di-
 lationi tēp.

¶ Quid si quis contrahat cuz
 aliqua sub conditione. deinde
 ante aduentum contrahit cū
 alia pure: *8. o. debet remanere*
 cum secunda etiam si sit cōsan

guinea prime. ut supra impedi
mentum. 13. §. 5.

Matrimoniu. vi.

quo ad debitum coniugale. sci
endum ergo qd contracto ma
trimonio mulier non habet po
testate sui corporis sed viz. nec
vir sui: sed uxor ut dictu est su
pra matrimoniu p. §. fi. Sed
an statim teneatur debitu red
dere hñ s debitu cōiugale. §. i.

2 **U**trum contractis sponsali
bus ante secutas solēnitates cā
nalis cōmixtio sit peccm? R. o. fz
Tho. in. 4. di. 28. Si spōsa cre
dens sponsum uelle consumat
matrimonium admittit euz ex
cu at a peccato: nisi aliq frau
dis ligna appareant expresse si
cut multum distantis conditio
nis. vel qztum ad nobilita uel
quantum ad fortunam: uel
aliud signum evidens appare
at et eodem modo intelligitur
qd excuiatur vir si per hoc intē
debat matrimoniu consummare
Sed secundum Buil. in illis lo
cis ubi est consuetum qd prius
adhibeatur nuptialis benedic
tio si absque dispensatione ec
clesie et sine iusta causa hoc fa
ciat mortaliter peccat. tamē se
cunde nuptie non solent bene
dici: ut infra nuptie. §. 2. De ma
teria debiti coniugalis multa

habentur s debitū piugale.

Matrimoniu. sep

timo quando accusatur matri
monium propter aliquod ipe
dimentum quod in eo est vel
fuit. Et primo quidem querit
Qui prohibetur vel qui possit
matrimoniu accusare? R. spō
deo. Prohibetur generatiter
omnes extranei qz diu sunt ali
qui consanguinei et ē istā ipāle
qd consanguinei admittant ad
accusationem. sicut pater. mat
soror. frater. patruus. auuncu
lus. amita. matertera. et tota
progenies. 35. q. 6. c. 1. et. 2. cu
ius ratio est. quia unusquisq
suam genealogiam scire labo
rat. extra qui matri. accu. pos
sunt videtur. Cōsanguineis at
deficientibus admittunt āngors
et ueraciores vicini quibus ea
propinquitās nota est: ut in di
cto. c. 1. 35. questione. 6. Item
tam maritus qz uxor pōt ma
trimonium accusare nec ulla
defectū lōginitate ānoz ex
de consan. et affi. non d3.

2 **P**one qd aliqua tpe cōtracti
mrimōi tacuit et nūc vlt accu
sare: nūquid pōt? R. o. Si qñ bā
na vel denunciatio facta fue
rint ipse erat extra diecesim.
uel ali denūtiatio nō potuit ad

c2

eum peruenire: puta si nimia i
firmitate laborans non erat sa
ne mentis: uel ita puer q̄ non
poterat comprehendere talia
uel alia causa legitima impedi
tas erat: eius accusatio debet
audiri: alioquin cū rōabiliter
presumat q̄ denūciationez pu
blice factā ip̄e exns in diocesi
n̄ ignorauerit tāq̄ suspectus ē
repellendus: nisi iurauerit q̄ po
stea didicerit q̄ obicit. ⁊ ad h̄
ex materia n̄ procedit: q̄ tunc
etiam si didicisset ab illis qui
ip̄e denūciationis tacuerūt ad
mitti d̄z: q̄ lz illi nō essent ad
mittēdi: q̄ fuerunt in cl̄pa: iste
non debet repelli cum non sit
culpabilis: eē q̄ matri. acc. pos.
cum in tua.

3 **Q**ualiter fieri debeat accu
satio matrimonij: h̄o fm Ray.
In predicto cāu improprie di
citur accusatio. q̄ non fit iscri
ptio i q̄ accusator obligat se ad
talionē s̄z d̄r denūciatio: q̄ fit
propter peccatum in quo iūcti
male permanent ⁊ potest fieri
etiam sine scriptis. Sed meli⁹
est q̄ fiat in scriptis. ar. eē. de
recti. po. r̄as. ex qui. cau. ma.
accu. pos. a nobis. Huiusmodi
denūciationis forma talis ē
Ego talia denuncio uobis dñe
eē: q̄ matrimonium Petri ⁊
Marie stare nō potest: q̄ sunt

in tali gradu consanguinei de
signādo p̄sonas: uel si est alia
cā ut affinitas ⁊ h̄o. et datur li
bellus etiā parti aduersē ut sci
at quid impetīt. quo facto pro
ceditur in lite more solito. ⁊ nō
q̄ in hoc cāu pōt p̄tra contūa
cē lite n̄ p̄testata procedi ad te
stinz receptionē ⁊ diffinitiuam
sniam: eē ut lite n̄ cōtestata qm̄
frequenter. Sec⁹ aut̄ eē si fie
ret accusatio de adulterio ad
thori separationē: eē ut lite nō
conte. c. i. ⁊ c. qm̄ frequenter.
Qui possūt esse testes i cau
sa matrimoniali: h̄o fm Ray.
Omnes qui admittuntur ad ac
cusationem admittuntur ad re
stificationem de quibus dictū
est a. s. i. et. 2.

5 **E**t licet pater et mater sint
idonei testes in hoc cāu ubi a
git̄ de federe matrimonij. scili
cet utrū sit ibi affinitas uel con
sanguinitas: uel si se ipedimen
tū: ut eē q̄ matri. acc. pos. vide
tur nobis: tñ si de ip̄o p̄tractu
agat̄. i. utz. matrimonium sit i
ter eos contractum: tāq̄ suspe
cti sunt repellendi: nisi ille uel
illa: uel filius uel filia cuius cō
iuncta dicitur eēt superior i di
uitijs nobilitate potētia et ho
nore q̄ parentes uident̄ filio
ruz et filiaz incrementū ⁊ ho
nore diligere: eē de testi. sup.

eo. Itē in hoc cāu predicto po
test eē idē accusator ⁊ testis. ar
gu. 35. q. 6. ep̄s in synodo. ⁊. c.
de parentela. ex de testi. cogē.
preterea. Idem Th. in. 4. di.
41. De impedimentis multa ha
bes. o impedimentuz. p. cū se. c.

Matrimonium oc
tauo qñ contracto matrimōio
accusatur coniunx de adulte
rio ⁊ petitur diuortium. Queri
tur ergo primo. Qui admittū
tur ad talem accusationē? Rō
fm Ray. Licet tam secundum
leges qz secundum canones q
libet bone fame admittat ad
accusationem adulterij cū agi
tur ad penā legalē vel canōicā
tamen cum agitur ad thori se
pationem nullus admittit nisi
maritus et vxor.

2 **Q**ualiter huiusmodi accusa
tio fieri debeat? Rō Maritus
volens uxorem accusare d adl
terio ad penā legalē debet in
scribere ad penam talionis se
obligare. Nec pōt agere p pro
curatore sed p se ipm pntē age
re oportet. Sed si coraz ecclia
stico iudice vlt agere ad thori
sepationem tenetur scribere et
dare libellum accusationis: s; q
n debet se ad penam talionis
obligare: qñ sine probaret qd
obijceret sine non haberet qd

veller. quia separaret ab vxōe
Et potest maritus agere. et il
la respondere per procurato
rem. Quod et si de crimine fi
at accusatio nō tamen est cri
lis: sed qñ mixta. Probantur
omnia predicta expresse extra
de procura. tve.

3 **A**trum maritus possit vx
orem dimittere propter adulte
rium? Rō: accusare pōt ⁊ dimit
tere. Marth. 19. Qui dimiserit
vxorē excepta causa fornicatō
nis. ⁊c Et eodem mō vxor viz
qz in tali casu non ad imparia
iudicantur. 32. q. 7. si qs vxorē
⁊. q. 5. precepit. ⁊. c. christiana
Nō tamē intelligendum est q
possit nubere alii. 32. q. 7. oēs
cātionēs. Sed nec causa dimit
tere pōt in septem casib⁹ vt ha
betur. i. §. 10. Et ista cā extēdit
ad fornicationis suspicionē. i.
quādo suspitio est multū violē
ta ⁊ certa verbi gratia. Si pro
batum est q fuerit solus cum
sola nudus cum nuda in eodē
lecto aut simul in multis secre
tis locis ⁊ in latebris ad hoc
commodis ⁊ horis electis li
bere vxor dimittitur. 32. q. 1. di
xit deo extra de presump. litte
ris. Item extenditur ad viriū
sodomiticum vt per illud pos
sit vxor dimittere virum: ⁊ eodē
uerso. 32. q. 7. omnes cauatio
e 3

7. c. adulterij. Idem intelligen-
dum est de spūali fornicatiōe:
ut si marit⁹ uel uxor incidat in
heresin uel iudaismū siue gētili-
tatem ⁊ trahit cōiugem ad isy-
delitatē. In quo cāu ab illo po-
terit seperari: licet alij nubē nō
licebit. 28. q. i. idolatria: et de
diuor. quesitū. 7. c. d. illa extra
de puer. cōiu. c. ultimo. Immo
nec dimittere pōt. si se corrigere
velit: ut in. c. de illa.

4 **A**trū si uir polluat aliqz et
claustra pudoris uxor possit eū
dimittere? Rō. fm. Licet ex tali co-
itu affinitas nō sequatur: tamē
uir eque uel magis uiolat fidē
matrimonij ⁊ magis peccat: et
ideo uidet^r qd dimitti possit. naz
cōstat i hoc casu qd fornicatiōē
pimisit ar. 32. q. 4. mētrices.

5 **Q**uid si aliquis tale qd egerit
cum propria uxore? Rō. fm
Hug. ⁊ Lau. Uxor pōt eum di-
mittere. Sed uidetur intelligē-
dum si ipsa nō fuit in culpa: ui-
olētata: uel sōno decepta ⁊ h⁹i

6 **Q**uid si alter cōiugū seipsuz
polluit? Rō. fm. Guil. qd nō cre-
dit qd possit dimitti.

7 **N**ūquid propter solā volun-
tatem seu intētiōē adulterādi
possit alter cōiugum alterū di-
mittere? Rō. fm. Guil. Nō quia
uerbū fornicatiōis cū effectū
accipiendū est. ar. de pe. di. i. b

autem verba.

8 **A**trū uir teneat uxore adul-
teram dimittere? Rō. fm. De.
Si fornicatio ē occulta: nec po-
test probari non debet dimitte-
re. Si uero est manifesta distigū-
dum est: qz si nō est secuta nec
spat^r correctio nō lz fctiere ne vi-
deat^r pccō plēnū si vō spat^r cōre-
ctō lz uxore fctiet: qz ⁊ sepatio
ad correctionē indulta est.

2 **A**trū uir mulierez adulterā-
tem possit propa auctoritate di-
mittere? Rō. fm. Tho. i. 4. di.
35. Quādo uiro cōstat de for-
nicatione uxoris pōt auctorita-
te sua eā dimittere qz tū ad tho-
rum. s. debitū ei negādo. Nam
si cōmisceret ei nō solū incur-
ret irregularitatē: sed etia3 ge-
neraret sibi impedimētū accu-
sandi: ut dictum est supra: debi-
tum coniugale. s. 12. qui icipit
utrum uir teneatur. Sed si ei d-
bitū reddat cōpulsus auctozita-
te ecclie: licet irregularitatem
incurrat non tamē sibi generat
preiudiciū accusādi. Si uero
loquamur quo ad cohabitatiōē
non licet uiro uxorem dimitte-
re sine iudicio ecclie ⁊ si dimi-
serit debet cogi ad recipiēdum
nisi uir in continēti fornicatio-
nem probare possit. ⁊ fm. Ho.
si probatur infra octo dies nō
restituatur quibus elapsis si nō

probauerit plena restitutio fiet
et sic potest intelligi. 33. q. 2. ec-
clesiastica. Dicit etiam Hosti.
q. si adulterius sit notorium: ita
q. iustificationi non sit locus:
tunc potest adulteram sua aucto-
ritate dimittere: et de diuor. si
gnificasti. et multo fortius debi-
tū denegare. Idem Inno. s. 3.
addit Guil. q. et si notoria sit for-
nicatio mulieris q. diu ipsa ta-
men non recedit a viro: nec pu-
blice moratur cum adultero non
potest eam dimittere seu expellere
auctoritate propria: q. si fecerit
cogetur eam recipere: sed si ip-
sa publice moretur cum adultero non
tenetur eam maritus recipere si
de ea expulerit siue non. Simi-
liter etiam non tenetur eam re-
cipere si postquam illam expulserit
adulteretur notorie etiam si cum
adultero non moretur. Et in hoc
etiam casu potest ea inuita mo-
nasterium intrare: nisi etiam ipse
fuerit fornicatus.

10 **I**n quibus casibus non pos-
sit adultera a viro accusari vel
dimitti? 82. q. 1. fm Ray. 1. 7. Pri-
mus si uir conuicitur de fornica-
tione. 32. q. 6. per totū. et de di-
uor. significasti. 2. si ipse prosti-
tuit eam. et de eo. qui cog. con-
san. viro. sue discretio. 3. est cum
ipsa credebat uirū defunctum
et nupsit alii: quia maritus redi-

ens tenetur eam recipere: ut dictū
est. impedimentū. 12. §. 3. 4. si co-
gnita fuit latenter ab aliquo qm
credebat esse uirū suum: ar. 1. 4.
q. 2. i. lectus. 5. si fuit vi oppressa
32. q. 5. proposito. Quod intelli-
ge de vi absoluta: aliter non excu-
saretur. 32. q. 7. omnes causati-
ōes. 6. quando reconciliauit eam
sibi post adulteriū uel eam publi-
ce adulteram retinet in con-
sortio maritali. 32. q. 1. c. 2. et 3.
L. de adulter. l. crimine adulte-
rii. 7. est si aliquis infidelis
conjugem repudiavit et illa nu-
bat alteri. postea uir conuer-
tatur ad fidem similiem et mulier
tenetur eam recipere: et de di-
uor. gaudemus. §. ult. De hoc et
impedimentum. 9. §. 5. Lon.
Tho. et De. in. 4. di. 35.

Quis sit effectus accusatōis
de adulterio? 82. q. 1. fm Ray. Ef-
fectus est q. si maritus probet
uel illa confiteatur nec excipiat
contra eum de aliquo. 7. caluiz
qui habentur in precedenti. §.
absoluitur a cohabitatione et ser-
uitute qua ei tenebatur et potest in-
gredi religionem ea inuita. 27.
q. 2. agathosa. Sed tamen contine-
re tenetur q. diu illa vixerit. Idem
Tho. et De. i. 4. di. 36.

Quid si uir propria auctori-
tate dimittit adulteram et in-
trauit monasterium: nun-

4

quid potest ab ea renocari? Rñ
deo. fm Buil. Videtur Hug.
notasse q si vxor publice mora
ta si cū adultero vir et añ sniaz
potest intrare monasteriū ea i
uita: sed illa eo invito n̄ potest
Secus si nō publice moret: ga
tunc nō potest ante sniam: et si i
gressus fuerit poterit reuocari
¶ Quid si mulier adultera i
gressa est monasteriū: nunqd
vir poterit eā reuocare? Rñ. fz
Buil. Eam reuocare pōt. Naz
innocēs pōt ingredi. Adulter
vero vel adultera nō pōt sine li
cētia alteri. Si tamē est ingrs
sa viro sciēte et nō cōtradiciente
satis potest videri data licētia
et vir tenet continere.

¶ Quid si post latā diuortij sē
tentia: et postqz vir factus est
sacerdos vel religionē itrauit
pster ecclesiā fuisse deceptā: vt
puta p falsos testes: nūquid re
stituet? Rñ fm Ray. Etia si pro
fessionē fecisset: nihilomin⁹ re
stituet et tenere reddere debi
tum: nō tñ exigere posset. Sz i
dictis casib⁹ si mulier nō repe
nit iteri virū nō pōt vir repetē
vxorē qz preiudicauit sibi p sa
cri ordinis susceptionē: vel re
ligionis ingressum.

¶ Done q lata est sētentia di
uortij propter adulteriū vxor
postea uir adulteratur: nunqd

mulier poterit eum repetere?
Rñ. fm Ray. Non pōt de rigo
re iuris. Iudex tamē ex officio
suo potest illū cōpellere: ar. ex
de iureiur. tua nos. ex de diuō.
ex litteris. Uñ 2. i. Coz. 7. di
cit de his qui matrimonio iun
cti sunt. Precipio nō ego: sed
domin⁹ vxorē a viro suo nō di
scedere. Qd si disc. fserit ma
nere innuptā: aut viro suo recō
ciliari: et vir vxorē suam nō di
mitat. vñ 2 fm Buil. vxor d ca
nonica equitate pōt virū repe
tere. qz exceptione rei iudicate
eliditur replicatio de adulterio
3dē Tho. Al. et Pe.

¶ Vtrum vir et vxor equaliter
peccēt prop̄ adulteriū? Rñ. fz
Pe. Licet i causa adulterii vir
et vxor ad equalia iudicētur: vt
supra dictū est. qz vtriqz licitū
est alterū dimittere: nō tamen
hoc est ex equali cā siue pecca
to. nā vno modo mulier pl⁹ pec
cat: qz peccat cōtra bonū prof
sz alio mō eq̄liter peccat. s. con
tra bonū fidei. Et hec est suffi
ciens causa dimissionis. Ideo
iuste licet vtriqz dimittere ali
um. 3⁹ modo ceteri parib⁹ pl⁹
peccat vir prop̄ p̄dominātiā
rōis. 3dē Tho. i. 4. di. 35.

¶ Done q vir propter forni
cationem vxoris seperatus est
per sniam: mō vult eā recōcili

are sibi & illa non dū t nungd
est cogēda: Rō. fm Ray. Vir q
non peccauit potest petere cō/
pelli eam etiā inuitā nō obstā/
te snia. quia q fauore meo in/
tductum est in dānum me/
um retorqueri nō debet. L. de/
legi. qā fauore. ar. 32. q. 1. non
erit. Idē Tho. De. & Sof.

IDone q vir adulteratus ē
oculte: sed vxor manifeste: nū
quid potest vir illam accusare
& sine peccato dimitte: Rō. fm
Ray. Credo q nō: q non defu/
it vxor ius excipiēdi: sed pro/
bandi. ar. 32. q. 6. per totū. Idē
Tho. Al. Boff. Hosti. Si tamē
vir egisset penitentiā & vxor
monita nollz agere: sed in ad/
terio pseuerat sine peccato pos/
set eam per sententiā dimit/
tere. 32. q. 1. c. 1. 2. 3. 7. 4. Idem
Boff. & hosti.

S3 vtz vxor adultera post
penitētiā possit repellere virū
ab accusatiōe: Rō. Ray. Credo
q nō pōt: q penitentiā nō tol/
lit ius accusādi in foro iudicia/
li. 22. dis. primū. 33. q. 3. adme/
nere. 6. q. 1. qui crimē. v. vidē/
dum. Idē Tho. Al. Sof. Ho.

Quid si alter coniugū forni/
cet carnaliter & alter spiritali/
liter: nunqd fiet cōpensatiō: Re/
spondeo fm Hosti. Dicas q si
accusatur quis de spūali forni/
catione: vt d heresi: & excipiat

de carnali. s. adulterio nihilo/
minus procedetur: nisi conuer/
ti voluerit. qz si cōverti velit &
pensatio habet locum. Si vō
fiet accusatio de carnali & ex/
ceptō de spūali exceptō admit/
tetur: & sup ipaz exceptionē pro/
prius procedet. Nec dixi pro/
pter periculum heresis, siue in
fidelitatis.

Atrū propter aliud crimē
posset vxor dimitte: Rō. 32. Th.
in. 4. di. 29: Propter alia pec/
cata dimitte non pōt. nec quo
ad vinculū: nec quo ad actum:
nisi forte ad tēpus velit se sub/
trahere a cōsōtio vxor. p ca/
stigationē eius subtrahēdo ei
solatiū presentie sue. Nā & quā/
do vxor pstat magnam occa/
sionē ruine viro suo: tunc vir sē/
trahere se potest ab eius cōuer/
satione. Idem Al. addēs q nō
oportet cohabitare furi aut u/
surario: si non vult resipiscere:
s3 cessate scādalo recōciliari de/
bet. 28. q. 1. vxor. De materiā
adulteriū quedam habes supra
adulterium. Item impedimē/
tū. 8. §. 2. & se.

Matrimonium. xi.
quando aliquis petitur in viz/
vel aliqua in vxorem. Querit
ergo qnō in hac causa

procedendū sit: s̄o: s̄z Ray. Si
mulier petat aliquē tanq̄z vīz
vel ecōverso videndū est virū
velū agere petitorio iudicio: l̄
possessorio. i. an mulier dicat a
liquē esse suū maritū: q̄z cōtra
xit cum ea 7 petit eum sibi ad/
iudicari in maritū: qd̄ est ager
petitorio q̄i agat de propieta/
te: an eum petat sibi restitui tā
q̄z ab eo fuerit iniuste dimissa
7 hoc est agere possessorio qm̄
petit possessionē viri sui. 3gitur
si agat petitorio dicens aliquē
esse virum suū 7 ille negat exci/
piendo q̄ illa nō possit eē uxor
propter tale vel tale impedimē/
tum pri⁹ tractabitur exceptio
mariti: q̄z ea probata qd̄ prin/
cipalis pimitur. erit. n. vir ab/
soluendus. c. x. de ordi. cog. c. i.
¶ Quid si agat possessorio: Rñ
deo. fm Ray. Quando petit si/
bi maritū restitui licet marit⁹
obiiciat de cōsanguinitate vel
alio impedimēto prius debet
fieri restitutio mulieri q̄z co/
gnoscat de exceptione mari/
ti c. x. de diuor. porro. c. x. d̄ testi.
spol. ex p̄questiōe. 7. c. l̄ras. h^o
tamen fallit in q̄busdā casibus
in quibus restitutio non debz
fieri. Primus est si obiiciatur
mulieri fōnicatō publica 7 ma/
nifesta: de qua probato q̄ sit
notoria ita q̄ non possint aliq̄

fgiuerfatione celari: nō iſtitue/
tur nisi ipſa probaret virum
adulteriū p̄miſſiſſe: quia tunc iſ/
titui d̄z etiā si fuerit fornicata
publice c. x. de diuor. ſignifica/
ſti. Et de iſto cau vide s̄ mariti
monitū. 8. s̄. x^o. 7 18. 2° casus est
si obiiciatur cōſanguinitas: ma/
xime que diuina lege prohibita
ſit 7 probationes offerant in p̄/
tinenti parate in quo cau d̄z iſ/
cipi iuramentū ad cautelā: ne
ſ. h^o obiectio malitioſe fiat tūc
fiet quidem reſtitutio q̄ztum
ad cohabitatiōē: nō tamē q̄z
tum ad carnis copulā: vt in di/
cto. c. l̄ras. 3° casus est si obiicia/
tur exceptio rei iudicate. Non
n. est reſtitutio faciēda: niſi p̄/
mo de illa exceptiōe cognoſca/
tur. ar. c. x. de offi. dele. cāz. 4°
est qñ. ſ. vir petit ſibi reſtitui
uxorē: 7 ipſa timet de ſeruicia vi/
ri. Debet quidē reſtitui ſuffici/
enti cautiōe recepta q̄ ei malū
non inferat. c. x. de reſtitu. ſpo.
ex tranſmiſſa De qua cautione
habes b̄ infra. s̄. fi. Et si ita ca/
pitali odio eā proſequitur q̄ m̄/
rito de ipſo diffidat: nec poſſit
ei ſufficienti ſecuritate prouid/
ri: nō ſolū non d̄z reſtitui: ſz ab/
eo potius remoueri: ut in dic/
to. c. l̄ras. 3mo. Tho. 7° De. ad/
dit viterius Ray. In omnibus
aliis casibus credo q̄ mulieri

virum petenti sit restitutio faciēda: et cōuerso dūmō probz se in possessione fuisse et a viro spoliata sine iuris ordine: qā h duo probare habz: ex de offi. dele. cōsultationibz. et ex. qui. si. sint le. cāz. 2.

¶ Quid si mulier propria auctoritate recessit a viro: et modo ipa petit restitutionē: nunquid dz restitui? Rō. fm Buil. Secundū quōdā nō debz fsti tui. S3 fm Lin. dz. Quod credo verum esse. qz coipso qz rediens non admittit est explia ut et cadat a possēdōe. ff. de acqui. pos. l. clā possidere. i. si. ff. d. vi. et vi. ar. l. i. §. siue aut. Idē Ber. nōt. ex de diuor. significasti. Idē Hug. nisi ipa fuerit fornicata publice: vel cū adulterio publice morata. ar. etiaz pro hac opinioe: ex. d. iureiur. tua nos.

¶ Quid si is qui petitur tanqz cōiunx negat matrimoniu Rō. fm Ray. Ille qz propōit hz probare: alioqn succūbit. ex. d. cā pos. et proprie cū ecclia. et ex de iureiurādo. c. si.

¶ Done qz post latā ex errore diuorij sniā vir factus ē sacerdos i religio: nūqd dz fstitui vxoī petēti? hēs hūc casū s. mrimōv um. 8. §. i. 4. g incipit. Quid si p^o latā sniām: Qd si vxor igres

sa est monasteriū al nō ingresura nisi qz credebat et iuoriz iuste celebratū. nūqd cōpta vitate pōt virū suū repetere? Rñ deo s3 Buil. Nō. qz fallā cā nō i pedit vorū monachar: sic etiā d viro dictū ē s i p dīcō. §. 4.

¶ Quid si religio⁹ vel religio sa peti tanqz cōiunx et cōfite^r matrimoniu et copulā carnalē Rō. fm Buil. In hoc casu stādum erit p ffectiō: ut puta mulieris. et restituēda erit viro petēti. Nulli. n. ex hoc fit p iudicū nisi ipis: nec ē cred ndū cos i memores saluti sue. i. q. 7. Sā cimus. Aliud tñ esset dicēdū in r. b^o quas dedissz monasterio. Idē Ber. Inno. in glo. ex. de rap. cum cām.

¶ Quasi seu ad qd cōiunx spoliatus ē restituēd⁹? Rō. s3 Ray. restitui debz ad omnia illa: de q bus probauerit se spoliatum: ut gaudeat pacifica possēdōe et plena securitate. 3. q. i. re integranda. Sed si mulier dicat se habere suspectū virum ne forte eam ledat et causam vīsimilē ostendat ad iudicem spectat facē sibi cauēri sufficienti cautione qz tractabit eam bene sicut vir debet uxorez et qz nō ledat eā in persona vel r. bus et hui⁹ et hanc cautionem prestabit p iuramentū. 32. q. i. de bñdictio

Sed si mulier non cōfidit d iu
ramento debet prestare cauti/
onem pignoraticiā vel fideius/
soriaz sub certa pena: ar. ex ut
lite non cōtes. quoniā frequen
ter. 7. 23. q. 5. prodest 7. q. 4. si
vidicta. De hoc habetur et s.
bic. §. 2. circa finem.

Medic⁹ uel chirur

gicus. Preceptum est medicis
ut cum eos ad infirmos voca
ri cōtigerit ipsos ate oia mone
ant 7 iducant q vocent medi/
cos animaz: ut postqz fuerit i
firmo de spūali salute prouisū
ad corporalis medicine reme/
diū salubrius procedatur. Si
quis autez medicorū huiusmōi
constitutōis trāsgressor exite
rit: tādū ab ingressu ecclie ar/
ceat. s. per sniam f3 glo. donec
d trāsgressiōe huiusmōi satif
fecerit cōpetenter. Et fin Do.
ex quo dicit precipim⁹ trāsgres
sor mortaliter peccat: et de pe.
re. cum infirmitas. Item i co/
dem. c. sub pena excoicationis
prohibet medicis ne pro corp
ali salute aliquid suadeāt q in
piculum aie cōue: tatur.

Quō se d3 habere medicus
in medicinis cōferendis: Ro.
fin Inno. Diligenter attende
re debet ne illas medicinas con
ferat de quib⁹ fin artem ei nō

cōstat. Nam si dubitationē ha/
bet q noceat vel si habere de/
bet: conferendo peccat. Quia i
tutorem partē tenendū est: et
de homici. petitio. Securini ē
enim relinquere hominē i ma
nu creatoris sui qz medicine d
qua dubitat. Item etiā peccat
si debitas medicinas omittat.
Idem Hosti.

Quid si propter defectū vel
corruptionē aut sophisticatōe
rez i medicina positaz ifirm⁹
incurrit piculū: Ro. fin Inno.
Si medicus diligentia quam
debit adhibuit i rebus elige
dis inculpabilis erit Idē Hosti.

Altz medicus teneat potius
gratis curare qz permittē mo
ri: Ro. fin Ray. Medicus tene
tur curā 7 cōsilium ipendē pau
peri languido. Mortē enim lā
guētibus probat infligere qui
hanc cū possit excludere nō ex
cludit. 83. dis. in pñ. Ubi dicit
glo. q medic⁹ potius debz gra
tis curare qz permittere mori
nō solū pauperē: sed et diuites.

Altz peccet ifirm⁹ n. obedi
diē medico: Ro. f3 Inno. U
det q nō qz medicus nec prela
tus ē nec hō cui⁹ mādat obedi
re teneat tñ bonum ē q ei cre/
dat tamqz pito i arte. Nā 7 si in
firm⁹ sciēter sumat cibū vel po
tū nociuū peccat. qz teneat cē 2

pus suū scđz deū diligere. **P**ōt
tū dici q si nō credēt mortifēz
q̄uis cr̄deret ide infirmitatē
augeri: nō peccat mortaliē vel
saltē non ita grauiter. Peccāt
etiam seruientes scienter talia
ministrātes. In sanitate tū qñ
quis nō tenet vivere medicina
liter si scienter accipet aliquod
nociuū: vñ mors ē infirmitas ue
niet peccaret grauiter. **Lō. Ho.**

Quid de illo qui lecat ul' fle
ubothomat aliqñ q inde mori
tur? **Rō. fm Buil.** Si perit⁹ ēat
z adhibuit debitā diligentia n̄
tenetur i aliquo: quia potius ca
su qz eius culpa mors euenisse
p̄sumit: ar. 23. q. 5. d. occidēdis.

Quid si incidēdus nō habet p
suetam dispositionē neruorūz
vel uenarum. z icisus a medico
moriūr? **Rō. fm Inno.** Si inci
so: i hoc nō errauit propter suā
inexperientia: nō peccat: nec fit
irregular. Tāñ quādo i aliq⁹
dubitat: pot⁹ debet d. mittere
qz incidere. **Idem Hosti.**

Quam p̄fici ul' chirurgici
possint ad ordies promoueri?
Rō. fm Ray. Si piti erāt i arte
z nihil de cōtinentibus omisse
runt z habēt de hoc probabile
cōsciētiā: poterunt promoueri
aut nō ex de eta. z q̄li ad auref
.ff. de va. z exordi. cogni. si me
dicus. **Idem Inno. Hosti. z Bos.**

Est tñ cōsiliūz Hosti. z Bos. q
promouendi a p̄tica medicie
abstieāt z potissime chirurgia
q̄ aduersionē vel incisionēz req̄
rit: cū in nullo uacillare debe
at conscientia promouendi. 33.
dis. laici.

Quam liceat clericis opari in
medicina? **Rō. fm Ray.** Si sunt
in sacris ordibus: uel etiā i mi
noribus duz tamen sint suffici
enter bñficiari non licet nisi q̄
tis pro miserabilibus persōis l'
suis consanguineis nec tūc ubi
posset esse periculum. quod eti
am in claustralibus districti⁹
est obseruandum. ex ne cle. ul'
mo. multa.

Quam liceat clericis opa
ri in chirurgia? **Rō. fm Ray.** Of
ficiū chirurgie qā inducit adu
ersionē vel incisionē est clericis
omnibus interdictū. c. 1. ne cle.
vel mo. sententiam z de homi
ci. tua nos. **De clericis et reli
giosis audientibus medicinaz**
habet s̄ excoicatio prio. §. 2. v.
7. et ibidē. §. 3. v. 14. **De fui
toribus quoqz infirmorū s̄ ho
micidium. 3. §. 3.**

Mendacium. est falsa
signifi
catio vocis cum intentione fal
lendi. 22. q. 2. §. ille ergo. Et no
mine vocis tanqz principali i
telligi d̄z omne signū ut scrip

iure siue etiam nutus. ut hic i
fra. §. 6.

In quo differt mendaciū a
falso? Rō. Falsum dicit quicun
q3 aliud q3 qd uerum est legē
Et hoc potest dupl'r contingē.
Uno modo quando credit di
cere uerum. et si h3 de hoc pro
babile cām. non peccat vel sal
tem non mortaliter q3 reā lin
guam non facit nisi ream mēs
22. q. 2. homines. Alio modo qñ
credit dicere falsū. 7 p'tra mē
tem loquit. 7 hoc est mendaci
um: ut in precedenti. §. dñm est
Nam 7 mētiri dī quasi contra
mentem ire. quin etiam dicen
do ueritatem: sed p'tra mentes
suam. i. qñ credit dicere falsita
tem. et sic decipere erit mēda
cium q3 qztum in eo est falsū
sigt. Nec est sententia Ray.

Quot sūt genera mēdacioꝝ
Rō. Aug. ponit octo genera q
plane habentur. 22. q. 2. primū.
Brevior aut 7 planior: ut dicit
Ray. est distinctio q mendaci
oꝝ aliud est pernitiosū. aliud
iocosū: 7 aliud officiosū 7 hec
hñtur. 22. q. 2. ne quis.

Utq3 mēdaciū si peccatum?
Rō. Omne qdē mēdaciū pcc3 ē.
22. q. 2. mihi at. 7. c. primū in fi.
S3 utq3 sit mortale. Dicēdum
fm Tho. 2a 2e. q. 110. Mendaci
um pōt cōtrariari charitati tri

pliciter. primo modo fm se. s.
ex ipa falsa significatione. vbi
considerandum est circa quid
sit ipsa falsa significatio. Nam
si sit circa res dīnas cōtrariat
charitati dīne cui3 ueritatem ali
quis tali mendacio occultat 7
corrūpit: et ideo est mortale et
grauissimū. Si r si sit cōtra ali
quid cuius cognitio pertineat
ad hois bonū: puta ad perfec
tionē scie: et informationē mo
rū cōtrariat charitati proximi
et est mortale. Quod si sit
circa aliquid de quo nō refert
ut sic vel sic cognoscā: tūc ex
tali mēdacio nō dānificat pro
ximus: sicut si q3 fallat i aliqui
bus particularib3 ad se nō per
tinētib3: et tūc nō est peccatum
mortale. sō mō pōt cōtrariari
charitati rōe finis itēti. puta si
dī in iniuriā dei: qd ip est pcc3
mortale: aut in nocumētū pro
ximi qztū ad psonā. diuitias 7
famā. et hoc itez est mortale.
Qd si finis ipse nō eēt cōtrari3
charitati non est peccatū mō
tale: sic apparet i mēdacio io
coso 7 officioso. 3o mō mēdaci
um pōt cōtrariari charitati p
accūs rōe scādali vel cuiuscun
q3 dām cōseqntis. et sic erit et
peccm mortale. Sed qd quidā
dicūt q pfectis uiris omne mē
daciū est peccatū mortale 1229

tionabiliter dñ. Nulla. n. circū
stantia aggravat in infinitū ni
si que transfert in aliam specie
non at circūstantie persone

Accusatus negans veritatem
in iudicio quadoq3 peccat inō
taliter: ut dñ. accusatus. §. 2. Si
militer et testis falsū dices: ut i
testis. 3. §. fi.

Utrum maius peccatum sit
mentiri verbo q3 facto? Rō. fm
Tho. in quolib3. Cum eadem
intentio fallendi sit in utroq3
vterq3 equaliter peccat. Ver
bum. n. et factum assumuntur
ut instrū fallendi. unde non f
fert q3tum ad peccatum utrū
aliquis verbo. scripto. aut nutu
vel quocūq3 facto mentiatur
sicut nec refert q3tum ad ho
micidium. utrum quis gladio
vel securi interficiat.

Utrum licitum sit mentiri
propter liberationem hominis
quocūq3 piculo? Rō. fm Tho.
secūda secūde. q. 110. Non s3 s3
occultare veritatē prudentē sub
aliq3 dissimulatōe: ut Aug. dic i
li. contra mendaciū. et sic etiā
Abrahā fecit. ut dñ in se. §.

Quide de Abrahā et alijs sa
ctis veteris testamenti qui vi
dentur mentiti fuisse? Rō. fm
Tho. ubi dñ Sicut Aug. dicit in
sacra scriptura inducuntur ali
quor3 gesta quali exēpla pfecte

virtutis de quibus non est ex
timandum eos fuisse mentitos
Si q tamen in eorū dictis ap
pareat q mendacia videant: in
telligendū est ea figuratiter et
prophetie fuisse dicta. Abrahā
tñ ut Aug. dicit in. q. Gen. di
ces Saram esse suā sorore3: vi
tatē voluit clare et nō meda
ciū dicere. Soror. n. dñ quia fi
lia patris. Gene. 20. Vere sorō
mea est filia patris mei et non
matris mee. quia. s. ex pte pa
tris ei attiebat. Jacob vō my
stice dixit iecē Esau priogeni
tus Isaac quia v3 primogenita
illius de iure ei debebantur.
Alius at ē hoc mō loqndi per
spūm prophetie ad designand3
mysteriū: q3 v3 minor ppls. s.
gētiliū substituendus erat i lo
cū priogeniti. s. in locū iudeorū
Quidam vero comedant i cri
ptura nō propter pfectā vntē
sed prop3 q3dam virtutē indo
lem. et hoc modo Judith lau
datur. nō q3 mentita est Delotē
nī: sed prop3 affectum quē ha
buit ad salutē ppli pro qua pi
culi se exposuit: q3uis etiam
dici possit q vba ei3 veritatē hnt
fm mysticum intellectū.

Utrum mendacium obste
tricum fuerit dignum aliqua
remūeratiōe? Rō. s3 Th. fa se
q. 110. Mendacium obstetricū

potest dupliciter considerari. Uno modo quantum ad affectum benevolentie in iudeos et reverentiam divini timoris. et sic debet eis remuneratio eterna. Unde Hieronymus exponit quod deus edificavit illis domos spirituales. Alio modo potest considerari quantum ad exteriorum actum mendacii quo quidem non potuerunt eternam remunerationem mereri: sed forte aliquam remunerationem temporalem cuius merito non repugnat deformitas illius mendacii sicut repugnabat merito remunerationis eterne. Et sic intelligenda sunt verba Gregorius cum dicit quod benignitatis earum merces que eis potuit in eterna vita tribui premissa culpa mendacii in terrenam est remunerationem declinata. unde non intelligitur quod illo mendacio mereretur amittere remunerationem eternam quam iam ex precedenti affectu meruerat. Con. De. De his qui promittunt aliquid et non faciunt: vide infra promissio. Et etiam si iuraverit. vide supra iurare. §. 9. et iuramentum. i. §. 6. Item quando quis mentitur de se: vide supra iactantia. §. 1. et 2. et supra ironia. §. 1. et 2.

Mercator. Mercatores siue nuntii

et campsores et huiusmodi multis et diversis contractibus utuntur siue in emendo: siue in recipiendo pecuniam: in quorum contractibus facile contingit esse usuram. unde vide infra usura. precipue usura. 3. et usura. 6. et vide. i. societas. per totum.

Meretrix. Meretrices dicuntur illicite acquisitum. Et quid debeat vel possit idem facere. vide supra elyna. i. §. si. Item quod non licet donare meretrici vide supra donatio. p. §. 3.

Meritum. Utrum unus possit esse meritorius et demeritorius: siue bonus et malus? Respondeo. secundum Thome secundam secundam. q. 20. Si accipiat unus actus pro ut est in genere moris: impossibile est quod sit bonus et malus bonitate et malitia moralitatis. si tamen sit unus unitate nature et non unitate moris potest esse bonus et malus. Ambulatio enim continua est unus actus secundum genus nature. Potest tamen contingere quod sint plures secundum genus moris si mutetur ambulantis voluntas. que est principium moralium actuum. Idem. De. De quibusdam operibus meritorius quid et quantum per ea fiat de satisfactione. habes infra satisfactio.

28
Metus. Quid sit metus
ff. eo. Admetus ē in
stanti vel tutari periculi cā iu/
ste mentis trepidatio. ff. e. l. i.

Sed nunquid est metus q
cadit in constantē vix? ff. de eo.
Quadruplex est. primo v3 me
tus mortis. secūdo cruciat⁹ cō
ponis. ex. e. cū dilecti. tertio me
tus stupri. et quarto seruitutis
ff. eo. ne ctimorem. 2. l. isti qui
dem. §. i. et. 2. Lon. Tho. et Al.
add. ndo q non differt utrum
predicta quattuor fiant siue in
persona nostra siue liberorum
siue vxoris. De predictis quat
tuor sunt versus. Excusari me
tus hos posse: puta qz nescis.
Stupri siue status vberis atqz
necis. Quō vis vel met⁹ impe
diant matrimoniū: habes s im
pedimentum. io. Sed utrū me
tus exculet a participatione ex
cōicati habes supra excōicatō
. 6. §. i. De materia etiam me
tus habes. i. uis.

Militia. Utz sit peccm?
ff. eo fm Al. Adi
litia fm se nō est illicita s3 abu
lus. Qui licz multipl⁹ possit ri
eri: tñ in trib⁹ precipue p̄sistit.
primo v3 in p̄cussioe inocētuz
2° i extractōe imoderati salarij.
3° in exercitio imoderato vel i
i debito. puta si fiat ad ostenta

tionē virid cā nocumto aliquo
rū: sicut sunt torneamēta. siue
pugna singularis inter locios
bassarum laceaz et h⁹ i. Sunt
tñ qdā exercitia eis licita. ut q
nulli sunt nociva sicut cursitati
ones equoz 2 versatōes: ars p
cutiēdi et defendēdi: et proici
endi tela et h⁹ i. vñ et dauid p
cepit ut docerent filios isrl ar
cū. i. artē sagittadi. 2. Reg. i.

Miserabilis perso
na. Mirabiles p̄sone s3 host.
sunt cecus. pauper. pupill⁹. vi/
dya et h⁹ i.

Missa. An quotidie de
beat celebrari
missa: ff. eo fm Th. i. 4. di. 13.
Dicēdū q s3 Inn. qnq3 d cāf
oz quotidie celebrari. pria ga
oz sēp medicīnā patā eē contra
quotidiana peccā. s3 ut lignum
vite sit sēp i medio paradisi. f̄ria
ut nobis sēp christ⁹ vniat sacra
liter: 2 nos ei spūal⁹. quarta vt
apud nos sit iug⁹ mēoria passi
onis. qnta ut vero agno loco ri
pici quotidie utamur quem iu
dei ad vespaz p̄uertēdi eūriēt
fm illud ps. Cōuertāt ad vesp
paz 2 famē patientē rē.

Utz missa deat sola dici in
die: ff. eo fm Tho. ubi sup. Lōiē
loqndo v3 missa dici i die 2 nō

in nocte. qz hoc sacm ad tpus
gratie pertinet qd per diem si
gnificat fm illud apli Ro. 13.
Nor precessit dies at apropiq
uit. Dies at iudicatur nō soluz
ab oru solis: sed ex quo incipi
unt oriri solis signa manifesta
p aliquā aeris illustrationem.
In duabus at noctib⁹ missa d
cantatur pp privilegiū illaruz
noctium. s. in nocte natiuitatis
qn christus natus est et in noc
te resurrectionis in primitiva ec
clesia. ut pz ex oratione. De⁹ q
hanc sacratissimam noctē quā
uis hoc nō semp oport: at obf
uari. Et addit hic Guil. Credo
qz qui sciēt celebrat añ diez cū
sit cōtra cōsuetudinē generalē
ecclesie mortali⁹ peccat: nisi su
per hoc p epm dispēset in cāu
si aliquis infirmare ad mortē
et nō possit ali⁹ hñi eucharistia.
¶ Qua hora debeat missa ce
lebrari: Rō fm Tho. ubi supra
Solēnis missē celebratio trib⁹
horis instituta est fieri. s. in ter
tia diebus festiuis. de cōse. di.
i. nocte. In sexta dieb⁹ pro fe
stis. In nona dieb⁹ ieiunioruz
de cōse. di. i. solēt. Nam i mī
sa recoiitur mors christi: qui
quidem hora tertia crucifixus
est: iuguis iudeoz: hora sexta
manibus militum: hora nona
expirauit sed quando fiunt or

dines potest missa cantari fm
canones etiā post nonā. Vel et
dicendum qz ut diligēti⁹ fiat
preparatio missa dist. 17 q3tuz
differi pōt ante prandium. et
iō quando non est dies ieiunij
celebratur inter tertiā et sextā
i q hora cōter cōmedit. S3 in
diebus ieiunij in nona. Priua
te at missē dici possūt a mae vs
q3 ad tertiā vel etiā usque ad
nonā in dieb⁹ ieiunioz de pie.
di. i. necesse.

¶ Quid de illis qui nōdum di
ctis matutinis celebrant: Rō.
fm Guil. mortali⁹ peccant cum
hoc sit cōtra generalē et appro
batam consuetudinē. Idē Tho
sti. Qui at celebrat añq3 dicat
primā nō peccat mortali⁹ nisi sit
cōtra preceptū vel statutū.

¶ Ubi debeat missa celebrari
Rō fm Ray. In ecclesia plecrata
si fieri pōt: uel saltē in altari cō
secrato. uel si non sit altare con
secratū hēat saltē altare puulū
de quo dictuz ē s altare. s. i. Et
pōt et celebrari sub diuo vel i
tētorijs. vel et in loco exercit⁹
hōesti. dū tñ hēat altare ut di
ctū est et cetera necia de ptec.
di. i. c. i. circa fi. et c. concedim⁹
et c. missarū. Non tñ intelligen
dū qz liceat celebrari in mari et
fluminibus: ne nutante nauī si
at sanguis effusio vel sacri cō

motio. Introitus tñ misse po-
test ibi dici. Dec. fm Guil. et et
attendendū ē q̄ predicta fiant
de pmissiōe episcopi in. c. missaz
et sine preiudicio parrochialis
sacerdotis ut notatū ē s̄ altare
§. 1.

Utrū vno solo pñte vñ sin lu-
mie possit missa celebrari? Rō
fm Hosti. Quāvis ecūdū illā
q̄d hñ d̄ pñe. d. i. b. quoqz duo
deb. at eē presentes qui sacer-
doti respōdēt. tñ vñ sufficit.
ar. ex de vbo. sig. queliuit. prio
responso. Mulier at p̄b̄yto in
missa ministrare nō pōt immo
nec pallas nec vestes contingē
ut s̄ femina. §. 2. Sine lumie ve-
ro n̄ lz celebrare ex de celebr.
mi. c. ul.

Utrū sit melior missa boni
sacerdotis. q̄z mali? Rō. fm Th.
in. 4. di. 13. De missa possum⁹
loqui dupliciter. Aut q̄z nū ad
id q̄d est cēntiale in ea. i. corp⁹
christi. et sic a quocūqz dicatur
equalit̄ bona est: vel q̄z nū ad
id q̄d est anēxum sacro et quasi
secundariū: et sic missa boni sa-
cerdotis melior est. q̄z nō solū
habet efficaciat̄ exlogato: sed eti-
am ex deuotiōe celebrātis. et i
deo ceteris parib⁹ meli⁹ est au-
dire missā boni sacerdotis. Id
De. et enā Al. addēs: q̄ iō dici-
tur ceteris parib⁹: q̄z obediē-

tia posset cogere audire missā
mali et sic esset melius. q̄z obe-
diētia melior est q̄z uictima.
Quid si malus sit propri⁹ sacer-
dos: an debeat eius missa au-
diri. habes s̄. clericus. 3. §. 2. Et
an ab eo sacra recipienda sint
habes infra. ordinatus. prio.
§. 3.

Quid si sacerdos celebrās
infra canonē recolit se cōmisit
se aliqd mortale? Rō. fm Ray.
Credo tutiorem esse viā ut pe-
niteat et doleat q̄ ita tarde pe-
nitit et proponat cōfiteri. q̄z ci-
to habuerit oportunitatē et sic
conficiat et iumat. Idem Tho.
De. et Al.

Utrū liceat omnino sacer-
doti a celebratione abstinere?
Rō. fm Tho. in. 4. di. 13. Licet
quidā dixerūt q̄ qui dimittūt
celebrationē nō peccāt nisi po-
pulū hēant vel ex obediētia te-
neant. tñ q̄z ut Greg. dicit cū
crescūt dona et rōnes crescūt
donoz. iō cū sacerdoti sit data
ptas nobilissima re⁹ negligentie
erit nisi illa utatur ad honores
dei et ad saluē suam et alioz
vivoz et mortuoz. fm illud.
Petri. 4. vnusqz sicut acce-
pit grām in alterutrum illam
administrātes. et c. Nisi forte ex
sāllari iſtictu spūs sci dimittit
d 2

teret. Unde et sacerdotibus preceptum est. Hoc facite in meam commemorationem. Idem Tho. in 3. pte. q. 82. et addit quod celebrare tenetur saltem in precipuis festiuitatibus et marie etiam in illis diebus in quibus fideles communicare consueverunt.

Alter liceat vni plures mis-
sas celebrare i die: s2o s3 Ray.
Non licet. Nā ⁊ valde felix est
qui vnā digne celebrat: et d ce
le. mis. te referēte ⁊. c. p̄suluisti
⁊ de p̄c. di. i. sufficit. Excipiun-
tur isti casus. Vnus i die nati-
uitatis domini in quo pōt cāta
re tres. Alius si necesse fuerit v-
nam missā dicere de die ⁊ aliā
pro defunctis: ne destinguo si
ue defunct⁹ sit p̄ns siue non ni-
sī sit contra cōsuetudinē loci ap-
probata ⁊ vel cōstitutionē. Ter-
tius est propter necessitatē pe-
regrinorū cōmeantiū ⁊ ifirmo-
rum: ⁊ forte propter necessita-
tē nuptiarū. Et propter aliqd
predictorū non celebret vltra
duas. nec in prima sumat per-
fusiones: vt supra. eucharistia
3. §. i. Lon. Hosti. ⁊ addit calū
i. quādo propter raritatē cleri-
corū vel paup̄tatē ecclesiarum
due ecclie comendātur vni.

Alteruz debeat celebrari pro
parulis defunctis: & o. f3 Th.
m. 4. di. 13. Pro parulis bap

tizatis missarū solēnia celebran-
 tur non q̄ eis prosint ad remis-
 sionem alicuius culpe. vel ad a-
 ugmentū gl̄ie: sed propter ali-
 as rōnes: tum propter solatiū
 viuorū: tū ad ostendendū par-
 uulos ad unitē tē corporis my-
 stici pertinere. dū idem modus
 exequiarū seruatur in ipsis ⁊ i
 aliis. tum ad cōmendandū re-
 demptionis mysterium: quod
 in hoc sacramēto cōmemorā-
 per quod paruuli sine proprio
 merito salutē eternā p̄sequūt.

¶ Quid si omittatur aliquid d
his que ad ritū celebrat. oīs p
tinent? **¶** Sō fm Tho. 7 Al. 7 oēs
theologos. Qui bēt omittens
aliquid tale: puta rps debitum
altare. vestes 7 huiusmōi: nihil
ominus cōsecrat si est ordinat⁹
7 affit itentio 7 debita mīa 7 for
ma: sed grauissime peccat si sci
enter hoc faciat.

Utrum hymnus angelicus
i. gloria in excelsis deo. vñ cre
do. debeat decantari qñ missa
de beata uirgine ⁊ de spiritu sã
cto uel de cruce celebratur in
profestis diebus: & sñ Ray.
Non debet: licet propria pres
tio decãretur ex de cele. mul. cõ
silium. Sed huic iuri i multis
locis propter cõtrariã cõsuetu
dinem derogatũ est maxime i
sabbato: qz quodãmodo dies

solēnis ē deputat⁹ beate vgi.

Utrūz quilibet teneat⁹ audi
re missam? R^o. fm Hosti. Die
dominico quilibet tenetur ex
precepto audire missam et totā
ita q⁹ accipiat benedictionē sa
cerdotis: vt de cōse. di. i. missas
et. c. se. et. c. oēs fideles. nisi excu
sent magna necessitate vt nota
tur. in dicto. c. missas. Qui autē
die solēni p^{re}termisso ecclesie
conuentu ad spectacula vadit
debet excōicari de conse. di. i.
qui die. Et nō q⁹ dieb⁹ dñicis
et festiuis interrogandū ē si pa
rochianus alterius ibi sit qui
cōtempto proprio sacerdote a
udire ibi velit. et si inuentus fu
erit statim ab ecclesia eiiciatur
ex de paroch. c. 2.

Utrū propter missam pecu
liarem vt de aliquo sancto: vel
aliam debeat quis dimittere
quin audiat missam propriam
illius diei? R^o. fm Guil. Si di
es habet propriam missā quāz
et quis v^l audire tenetur nō de
bet dimitti propter aliam: ex
de cele. mis. c. 2. Sed q⁹ quidā
laicorum omni die volūt missā
de trinitate et de sancto michae
le: et huius. non debēt hoc face
re nisi suis dieb⁹: vt in p^{re}legato.
c. De oblatiōib⁹ que ad mis
sam fiūt hēs. i. oblatio. Et ibi
et. §. si. si cōf. ff. possit recipē

pecuniam promissis quas i pe
nitentia iunxit. Multa alia cir
ca mām missę pnt colligi supra
eucharista. §. per totū. et facit
et. i. suffragiū:

Ollicies <sup>dupl^r dicit^r
tur. Uno^o</sup>

ē spēs luxurie et peccati p^{er} a na
turā. de quo ē. luxuria. §. i. in fi.
Alio modo prout ē cōtrarium
vino p^{er}inacie et v^{ir}tuti p^{er}seuerā
tie. de quibus trib⁹ quid⁹ sint.
Tho. fa. se. q. 138. m^{an}ifestat sic.
Sic Ildor⁹ dicit i li. i. thymol.
Pertinax dicitur q⁹ ē ip^{ro}udentē
tenēs quali ad oīa tenax. Et h
et dicitur p^{er}inax eo q⁹ in propo
sito suo ad victoriā p^{er}seuerat
Et tales p^{ro}bus. 7°. ethi. vocat
fortis inie et p^{ro}prie sentētie: q⁹
s. durāt in propria inia plus q⁹ 3
oz. Molis autē minus q⁹ 3 opo
ter qui a bono de facili recedit
et nō p^{er}seuerat propter aliqua
difficilia. et p^{ro}p^{ri}as tristitias aliq⁹
cātas ex defectu delectatiōis:
ut dicit p^{ro}bus. P^{er}seuerās autē
tenet se in propria inia s^{ed} q⁹ 3.
Unde p^{ro}bus q⁹ p^{er}seuerās laudat
sicut in medio existēs. p^{er}inax
autem vituperat fm excessum
mollat fm defēm.

Monachus <sup>nach⁹ pos
sit fieri canonicus secularis?</sup>
R^o. fm Hosti. Licet quidam
d 4

dixerint q sic dicendum tñ cuz
Id q non. qz non est aradum
cum boue ⁊ alino. Nec hoies
diuerse professionis debet sic
eē fil: ex de elec. cū causā que i
ter presbyterū.

Atrum possit fieri canoni-
cus regularis: 8o. fm Tho. 2a
2e. q. 189. Utraqz religio. scili-
cet monachoz ⁊ canonicorum
regula iū ordinat ad opera vi-
te cōtēplatiue inter que p̄cipue
sunt ea que aguntur i diuinis
mysterijs ad que ordinatur
directe ordo canonicorū regu-
larium quibus p se p̄petit q sit
clerici religiosi. Sed religioni
monachorū nō per se p̄petit q
sint clerici ut habet. 16. q. 1. ali-
a causa. Et iō qzuis ordo mōa-
chorū sit arctiōis obseruantie:
tñ si monachi cēnt laici liceret
eis trāsire ad ordinē canonico-
rum regulariū: non aut ep̄ ut
19. q. 3. mandamus. Sed si mo-
nachi sint clerici sacris mysteri-
js obsequentes habet id quod
est canonicorū regulariū ⁊ cuz
maiori arctitudine: ⁊ ideo licitū
erit trāsire de ordine canonicorū
regulariū ad ordinē monacho-
rū petita tñ licētia superioris ⁊
non ep̄. 19. q. 3. statuimus.

Atrum liceat monacho ha-
bere locū in dñsis monasterijs
8o. Nullo mō licet ex d̄ r̄lig.

do. c. fi.

Atrum monacho possit cōmī-
ti regimē eccl̄e secularis: 8o.
fm Hosti. Dic cū hug. Ber. et
Boss. q monachus p̄t ab ep̄o
prefici in eccl̄ia seculari cū cōsē-
su abbatis. 58. di. c. 1. ⁊ 2. 16. q.
1. sic viu. ⁊ c. 1e. Et intelligas
dictum de eccl̄iis que ad mō-
nachos pleno iure nō p̄tinent:
in quib⁹ sine auctoritate ep̄i nō
possūt monacho curā cōmittē
nec monachū p̄ntare iuito ep̄i
scopo. Et sic intellige. 16. q. 1. p̄-
to. ex de capel. mo. c. 1. Sed vo-
lūtate ep̄i scopi hoc fieri potest
Qd si ep̄s uelit ⁊ abbas nō. ha-
bes supra abbas. 5. p̄t. In ec-
clesiis aut que ad monachos p̄-
tinent mero iure sufficit sola a-
uctoritas abbatis ⁊ cōuentus.
16. q. 2. uis. p̄t ē soli⁹ abbas si
ad ipsū p̄tiet eccl̄ie promissio.

Sed utrum monachus: ut dic-
tum est eccl̄ie p̄fect⁹ possit esse
sine socio mōacho. Host. tenet
q sic. Imo. q nō Uterqz hēt
motiū: ex de sta. mo. q dei ti-
morē. ideo dicendum videtur
sicut in dicto. c. dicitur de cāo-
nico regulari q debet h̄re so-
ciū si cōmode p̄t fieri. ⁊ hoc
melius ⁊ tutius est. Si vō cō-
mode non potest: tene q 1do.
dicit.

Atrum huiusmodi mona-

chus qui factus est rector ali-
cuius ecclesie secularis teneatur
ad statuta sui ordinis? *8o. fm*
Hosti. Si talis ecclesia pleno
iure pñct ad monacho: pñ. fa-
tus monachus i ea remāet sū
lectus abbatē: et servabit omnia
sicut prius pñt tria. s. ieiuniaz
silentium et uigilias: que cōmo-
de seruari nō pñt i ecclesia secu-
lari: ar. 43. di. sit rector. et. 16.
q. 1. nemo pñt. Si uero ecclesia nō
pertinet ad monachos: s3 ad e-
piscopos: tunc monachus isti-
tutus a tribus substantiālibus nō
absoluitur simpliciter naz et cō-
tinentiam seruare tenet. Ab o-
bedientia abbatis absoluitur q
dē ipso epi subicitur qui de ce-
tero erit abbas suus. Tpalia di-
spēsabit ratiōe pmissē admini-
stratōis. Et si habet sociū mo-
nachum non excusatur ab elu-
carniuz: ex de sta. mo. q. dei ti-
morem. nisi sit infirmus: de cō-
se. di. 5. carnem. vel nisi iperā-
te epi qui abbas suus est. Si
aut socium nō habet pñt se his
cum quibus uiuit cōformare.
4i. di. quis q3. extra d sta. mo.
recolentes. 5. i. In omni tñ cāu
hābituz deferre debet: nec po-
test temerarie dimittere aliter
eēt excōicatus ut s. excōicatio
i. 5. v. 13. Quod si fiat epi ad
quid teneatur vide. i. religio.

i. 5. 6. qui incipit. vtrum religi-
osus factus epi. et. 5. se.

Utrum ex contractu mona-
chi obligetur abbas vel mona-
steriū? *8o. fm Inno.* Si mona-
cho cōm. sta ē administratio ab-
bas et cōuentus tantū obligan-
tur q3tum administratio se ex-
tendit. Si uero nō habet admini-
strationē obligatur mōach⁹
sed nō tenetur soluere quia nō
habet vñ ex de solu. Odo ad^o.

Sed quid de obligatiōibus
siue promissionibus ab aliquo
factis monacho vel abbati: nū-
qd acgrunt mōasterio? *8o. fm*
Inno. et *Ho.* ex pñtractib⁹ iuris
cū mōacho vel abbate obligat⁹
q3 mōasterio: q3 pñt mōach⁹
mōasterio actionē acgrere: nō
tñ pñt obligare monasterium
ar. in Insti. de auc. tu. in princi-
pio. Und q3uis abbas siue mo-
nasterium possit agere nō tñ te-
netur respondere nisi de eo
qd ad ipsum pertinet. Et licet
ois cōtractus prohibet⁹ sit mo-
nasterio nisi iperāte abbate: ut
iz. q. 1. non dicatis. et. 16. q. 1. sē
nonnulli. et. c. de presentū hoc
intelligitur in q3tum monaste-
rium obligaretur. Sed obliga-
to alterius ad monast riu pñt
per monachum acquiri. Si r
et possessio ēt per mōachū fugi-
tium. ff. de acq. poi. l. 1.

Quid de reb⁹ ablatis mona
cho: &o. f.3 Inno. 7 Posti. Si
res erant monasterij uel etia3
alteri⁹ monasteriū ad restitu
tionē tenebat: tūc aget mona
sterium. Si vō nō erant eius
nec de eis tenebatur monaste
riū: tunc aget ille q dñs est re/
rum: ita tñ q si tales res erāt
depositae apud monachū: 7 ab
bas videt eas subtrahi: 7 faci
le esset abbati eas liberare sa
tis credit Inno. q abbas tene
atur depositi insolidū propter
dolū. S3 si nō vidit: nec probi
bere potuit nō tenetur etia3 si
monachus eas abstulisset. qā
non est obligatus ex eius ma
lesicio. ut in se. 5. dñ.

Monialis. In mona-
sterijs mo-
nialium non mendicantiū nō
debēt recipi nisi que possūt de
proventib⁹ monasterij abiqz
penuria sustētari. Aliter nulla
esset receptio. ex de sta. regu.
piculoso. li. 6.

Quādo abbatissa vel prior
rissa debz alicui tēporali dño
occasione alicui⁹ feudi facere
homagiū vel prestare fidelita
tis iuramētum: nisi possēt facē
apud ipsū q̄ per procuratores
p̄stet: pōt exire cū honesta ⁊ d
centi societate: ⁊ p̄stare iuramē
to uestigio d3 renertitia q̄ in
fraudē residētie nihil fiat: vt i
predicto. c. periculoso. de sta
tu. regu. li. 6.

q̄ negocia. et cās monialiu. fa
ciant corā ip̄s fieri et tractari
p̄ procuratorē eaz siue sint ho
magiū vel fidelitatis iuramen
ta: uel quicquid aliud: ut in di
cto. c. periculoso.

Prelati tenentur ex precep
to in omnib⁹ monasteriis mo
nialiu etiam exemptis prouia
re de clausura expensas mōa
sterij: uel de elynis fidelium.

Idem p̄cipit abbatib⁹ et alijs i
serioribus prelatiis quo ad mo
nasteria sibi subiecta: ut in dic
to. c. periculoso. Item eaz mo
nasteria et exempta uisitari de
bet s̄ exēpt⁹. §. si. itē nulli inho
neste nec etiā honeste persōe
debet patere excessus vel igrel
sus ad moniales: nisi ex ratōa
bili et manifesta cā: et de illi⁹ ad
quē ptinet lnia sp̄ali. ut in .d. c.
De electione que fieri h̄z p̄ mo
niales habes s̄electio. p̄. §. vl
timo. Ad mām monialiu pōt
ptinere quid possit ipe eas ab
batissa. Item quid prohibeat
monialibus et ceteris femis s̄.
femina.

Mortuus. De his qui
impediunt
sepulturam mortui vel funeri:
ut morienti iuriant. uide infra
sepultura. §. i.

Atrius liceat spoliā mortu
os. §. 10. Non l̄z: imo tales fm

leges grauissimē puniūtur. ff.
de sepul. uio. l. 3. §. adueri⁹ eos
Nam et pbs. 4. ethicoz spoli
atores mortuoz latronib⁹ an
numerat. si mortuus iuicitare
tur que sacramēta essent ab eo
iteranda. uide. i. sacm. §. 5. de
materia mortuoz. hēs. i. reu
scitatus. et. i. suffragium.

Mulier. Quod mulier
siue femine m
ta nō possunt facere nec etiam
contra eas fieri: habes s̄ femi
na. Et de monialib⁹ supra mo
nialis. et de mulierum ornatu
infra ornatu.

Multitudo. Quid fiet
cuz peccat
multitudo. uide s̄ correctio pri
mo. §. si

Munus. Triplex ē ge
nus muneris.
Unde Grego. sup illud Isai.
33. Qui excutit manus suas ab
omni munere dicit. Qd̄ autē
est munus a manu: aut ab ob
sequio: aut a lingua. Munus a
manu est pecunia. Et nomine
pecunie intelligit̄ omnis res tē
poralis siue mobilis siue imobilis
i. q. 3. per totū. Munus ab ob
sequio est seruitus idebire im
pensa. Mun⁹ a lingua est fauō
i. q. i. sunt nōnulli. De secundo
pleni⁹ habet. i. simōia. i. §. i. 4.
qui incipit. Utrum munus ab

obsequio.

Utrū liceat per munera ad fidē trahere infideles? *h. o. fm Ray.* Infideles ad fidez trahi possūt promissionib⁹ ⁊ muneribus. *ar. 23. q. 4.* debet homo. *q. 7. q. aut. di. 45.* qui since ra. ⁊ etiā per grauiorē exactio nem pensionū i principio loca tiōis. Nā postea nō liceret. *23. q. 6. iā vero.* S3 addit b. *Guil:* q non ideo dāda sūt munera. s. propter fidē recipiendā ex pa cto: sed si uellēt baptizari nisi ti merent paupertatē inter chri stianos possint eis dari vel pro mitri. Item posset christianus infideli dare non prop̄ fidez recipiendā: sed propter beni uolentiā captandā: ut sic facili us eū cōuertē posset. ⁊ h⁹ mōi Ad hoc facit s. iudeus. *3. s. i.*

Utrū autē liceat p munera attrahere ad religiōē. vide s. religio. *2. s. 2*

Mutilare. Utrū liceat aliquē muti lare: habes s. homicidiū p⁹. *s. fi.* Similr an liceat mutilare seipm hēs sup homicidiū. *v. s. fi.* Et de mutilatis siue a se si ue ab alio: vide. *i. uiniatus cor pore. s. 2.*

Mutuū dicitur quia de meo fit tuū. Et debz dari mutuū nihil

inde sperando ultra sortē aliē esset usura unde vide in lra cir ca h⁹. *i. usura per totū*

Naufragus. quicqd ex nau fragio accipit: siue de ipsa nau: siue de mari: siue de litore restituendū ē. *ff. eo. l. si qs ex nauigio.* Alii null. si uetudie sta tuto ve pcepto excusat qs. qā furtū cōmittit. *ff. d. acq. re. do. l. quā ratione i fi. l. de furt. l. meū.* Qui etiā fm leges si petatur. *i. annū cōdemnabit ad re stituendū qdruplū: sed p⁹ anuz in simplū: ut in predicta. l. meū 2. ff. eo. l. i.* Secundū etiā cano nes si is qui accepit res nau fragorū etiā esset ep̄s vel prela tus aut cleric⁹ d3 ap̄oi. *ex. d. ac cu. cū dilecti. p⁹.* Laicus vero nisi satisfecerit d3 excōicari i mo excōicat⁹ est: *ex de rap. ex cōicatiōi.* Hoc intelligas nisi sint talia nauigia q piraticam tyrannidē exerceant. vel sint inimica nōi christiāo vel prin cipi. *l. de fur. i. auē. nauigia.*

Quid si dñi terrarū compo nant cū nauis aliquo ab eis re cepto pro eo. q securāt eos q si naufragantē nihil accipiet vl accipi permittēt ab eis? *h. o. s3 Guil.* Cū al debēt hoc grat⁹ fa cere nō licet aliquid ista de cā recipere ab eis. Nisi sicut i qui

Negligētia. Utrū sit peccatū mortale? & o. fm Tho. secūda secunde. q. 54. Dupliciter pōt esse mortale. prio mō ex parte eius qđ pretermittit per negligētia. Qđ quidem si sit de necessitate salutis. siue sit actus. siue circūstantia erit peccm mō tale. Alo modo ex parte cause. Si. n. uolūtas i tantū sit remissa circa ea que sūt dei vt totaliter a charitate dei deficiat: tal negligētia est peccm mōtale. Et hoc p. apue cōtingit qñ negligētia sequit̃ ex cōtemptu: alioqn si negligentia ptingat i pretermissione alic⁹ actus vñ circumstātie que nō sit de necessitate salutis: nec hoc fiat ex contemptu: s; alio defectu seruoꝝ: q im pedīt interdum propter aliqd veniale: tūc negligentia nō est mortale peccm: sed veniale. De negligētia iudicis laici ⁊ quō suppleat p iudicem ecclasticū hēs s iudex. 1.º. §. 6. De negligētia cōferendi bñficia eccle

Negociatio. Que sūt
negocia
illicita: ⁊ que nō sūt. sꝫ Ray.
Illicita de sui natura sūt illa
que sine peccato fieri nō possūt
vt vīra simonia. furta. ⁊ adul
teria. ⁊ huiusmōi. Et sūt hec cō
bus prohibita. i. 4. q. 4. nec h̄
quoqꝫ i. q. i. reperiunt. i. f. ex.
de iureiur. ⁊ si christ⁹. v. Que
dā. n. prohibentur qꝫ per se ma
la sūt. Quedā vō nō sūt illicita
ex suā. ut tutela cura ⁊ dñe
exercitiū artū mechanicaꝝ
vt textōle sutorie ⁊ similiū q̄ ne
cessaria sūt vsui humano.

Utrum negotia que de se sūt
licita possint eē illicita? Rēdeo
secundum Ray. Possunt fieri
illicita multipliciter. prio mo
do quidem ex causa: ut quan
do fierent propter auaritiā
s. propter improbā cupidita
tem diuitiarum ⁊ non ad neces
sitatem: sed ad alium finem
malum. Et secundum hoc pro
hibita sunt omnibus. 47. di
stinctione omnes. ⁊ capitulo
sicut hi. ⁊ ex tēpore: ut si fiant
dieb⁹ festiuis in quibus ab hu
iusmodi operibus cessandum
est: ut iup⁹ ferie. §. 7. ⁊ octauo

Item ex tēpore sicut pnt dici
iudicia inbonesta que fierent
de nocte aut non clara die: ex
de offi. del. consuluit. ff. de ori.
iur. l. 2. §. 7. q. 2. māgratibus. 3.
ex persona. q. 2. clericis 7 reli
giolis talia prohibita sunt. 2.
Thi. 2.º nemo militās deo im
plicat se negociis secularibus
Diero. di. 88. Negociatores
clericum 7 ex inope diuitem 7
ex ignobili gloriolū quasi quā
dam pestem fuge: ex ne cle. v.
mo. per totū. De hac materia
habes adhuc. i. §. ampl. 7 plr.
Laicis vero illa sunt cōcessa.
di. 86. peruenit. 7 Aug. 88.
di. Fornicari hōib⁹ semp non
l. 3. i. nunq. 3. Negociari aliquā
do licet. aliqñ nō. An. n. quam
aligs sit ecclesiasticus licet ei ne
gociari: fa to iā ecclesiastico nō
licet. 4.º ex loco. q. 2. in loco in
bonesto 7 suspecto nō dz quis
negociari seu cōversari. ff. de
arbi. l. i. cū dies. §. si arbi. 81.
di. in oibus. 2. 7. q. i. si quis sa
cro. Item quādoq. sūt inhōe
sta ex loco propf loci excellen
tiā puta qñ in ecclia huiusmōi
fierent: q nō est locus negocia
tionis: l. 3. orōnis. vñ 7 ipse dñs
eiecit inde vendētes 7 emētes
Matth. 21. 7 Job. 20. 7. i. 6. q. 8.
7 hoc diximus.

Negocia quedā sunt q sine

peccato vix fieri possunt. d. pe.
dis. §. negociū. Et gratia exem
pli ponunt quinq. 1. cura rei
familiaris militia. mercatio.
procuratio. 7 administratio. d.
pe. di. §. qualitas. 7. c. falsas.
di. 2. §. qualis. di. 88. cōse qns
hec Ray. Sz Hosti. addit dic
Adde sextū qd quasi piculosi⁹
est oibus. s. aduocatio. Sed et
septimū nō dimittas. s. epatus
officium quo nihil miser⁹ 7 pi
culosius si pfunctione agatur.
40. di. ante oia.

Autrū negociatores possint
licite lucra recipere? R. o. secū
dum Guil. Lū laborēt pro om
nibus 7 quasi cōe negocium in
mercibus gerāt: possunt mod
ratum lucrū accipere. Secus
de imoderato: ex. de emp. et
ven. c. primo.

Quid d artificib⁹ qui faciūt
vel vendunt gladios sagittas
balistas aut uenena 7 similia
R. o. fm Ray. Si propf hoc fa
ciūt vel vendūt vt hōies hēant
talια ad habusū: aut etiā si sciē
ter vēdūt illis seu donāt quos
extimāt talibus abusuros mō
taliter peccāt. Et omnia pecca
ta que inde sequunt eis impu
tant. xi. q. 3. pcpue. 2. 7. q. 2. si
tu abstines. §. q. i. votū. Si at
tales negociatores dicāt se bo
nam intentionem habuisse: ga

eredebāt q̄ emerent̄ propter
licitū usū. vel si nihil super h̄
cogitabāt seu ignorabāt q̄ eēt
illū. itē talia facere vel uederē
in omnibus dictis casib⁹ disti
gao. q̄ si ille res p̄nt esse utiles
vt arma in bello iusto. aurifri
gium adornamēta ecclesiastica
q̄dam etiā uenena ad aliquod
medicinale vel cōtra alia no
cīna: q̄ talia vendūt nō peccāt
nisi forte probabiliter dictaret
sibi cōscia q̄ emptor rem q̄rit
ad malū. Tūc. n. nō debz ven
dere. 23. q. 5. de occidendis. et
5. q. 5. nō omnis. Si vero ille
res ad nullū vsum sunt utiles
nisi ad peccādū. tūc indubitat̄
peccāt faciēdo tenēdo vēdēdo
seu donādo alijs. 21. q. 11. c. 1. ff. d
cōtrahē. emp. q̄ sepe. §. veneni
malū. q̄ flagitiose rei nec em
prio nec mandatum: nec socie
tas valere pōt. 7 omnia mala
sequētia isti imputabūtur. q̄
q̄ occasione dāni dat dānū de
disse videtur: ex de iniurijs. 7 dā
da. si culpa. Lō. Th. No.

¶ Quid de his qui faciūt vel
vendūt ornamēta mulierū: aut
sotulares p̄ctos: aut vestes cū
imoderata sūptuositate p̄lutas
Rō. f3 Th. 2a se. q. 169. Quia
mulieres p̄nt se licite ornare:
vel ut p̄seruent decentiam sta
tus sui: vel etiā aliquid supad

dere ut placeāt vīris proprijs
p̄ns ē q̄ artifices talium orna
mentorum nō peccāt in usu tal
artis: nisi forte inueniēdo aliq̄
curiosa 7 superflua. vñ L. 2o
us dicit super Mattb. q̄ ab
te calcearioz 7 textozū multa
abscidef oportz. Et. n. ad luru
riam deduxerunt necessitatez
eius corrumpentes artem ma
le arti p̄miscētes.

¶ Quid de factoribus tarilloz
schacorum alearum. 7 h̄ mōi?
Rō f3 Guil. Quia ludus tarillo
rum vt frequentius peccatum
mortale est. vt dictū ē s̄. ludus
alee. §. 3. nō est licitum viuere
de artificio tarilloz. Sed d̄ fa
cientibus schacos 7 tabellas q̄
bus frequentius luditur: ad lē
uationem tediū vel laboris n̄
videtur illicitū: et supra ludus
7 iocus. §. 1. 2. 7. 4.

¶ Quid de faciēbus sēta d̄
floribus in dieb⁹ festiuis? Rō.
Nō credo eē excusabiles: quia
preter periculū quod de faci
li pōt cōtingē ex abusu h̄ que
sunt incitāmēta vanitatis et la
sciue violatur observātia diei
sacre in operādo. 13 possēt eē la
bor tam modicus 7 sine precio
nec ad lasciuam intentionē: sed
moderatam recreationem q̄
non esset peccatum aut nō mō
tale sententia est Guil.

Quoniam aliqua negociatio sit clericis licita? R. o. fm Ray. Si clericus indigeat pōt aliquo honesto artificio sibi necessā a acquirere. dū tamē propter hoc non desit a di. is officiis di. 91. per to. de cōse. di. 5. nunq̄ extra de cle. vel mo. c. i. Itē potest recipere possessiones excolendas ad quartā vel quintā partem. 7. h. leu cōducere ipsas ad sustentationē suam 7 iurorum: ar. di. 86. pervēit in verbo avaritie cā. Et di. 91. clericus Satis con. Hosti. Potest etiā locare animalia ut oves 7 boves. ad certū fructum dūmodo per contractū q̄ al sit licitus ut et Guil. dicit addens q̄ etiā pōtemer. rem ut can. melioratā carius vēdat: ut puta pulum equum nutriendo. vel si tabulā emat ut faciam imagines Nam i talibus non est negociatio sed artificium ut notatur. 14. q. 4. canonum de pse. di. 5. nunq̄ ex ne cle. v. mo. c. i.

Que pena clericorū q̄ al negociis secularib⁹ se immiscēt? R. o. Debet excoīcari. extra ne cle. vel mo. sub intermīatione. et si non se correxerint debet deponi. di. 91. clericus. ex ne cle. v. mo. sed n. c. Ita tamen q̄ religiosi districti⁹ q̄z alii puniātur: ut in dicto. c. si d. nec. In foro autē pe-

nitēiali d̄z eis ilungi vel saltē cōsuli ut ea q̄ p̄tra formā p̄dicatā lucrati sunt studeāt paupib⁹ erogari. 14. q. 5. q̄ hētis. Circa negocia clericorū p̄sa hēt s̄ clericus. 2. Itē ad mām negociationis pertinent plura que habentur s̄emptio. 7. i. iura. 3

Neophitus quis dicatur? R. o. fm Ray. Neophitus dicitur novellus i fide. a neos quod est novū 7 phitos qd̄ est fides. 48. di. qm̄. Item neophiti dicuntur novelli i religione. di. 48. sic Idem Hosti.

Quare neophiti prohibentur ordinari? R. o. fm Ray. Causa ē duplex. Una causa ē ne icidāt in superbā putantes q̄ fides christiana siue religio multum eis indigeat. 48. di. 5. i. 7. c. qm̄. Alia causa est q̄ non sunt experti status ecclie vel religionis nec sciūt modos personarū Itē nō leunaverūt nec fleverūt nec probaverūt nec probati sūt: ut i dicto. 5. i. 7. c. qm̄. Un tales nec ad minores ordines promoveri debēt: imo nec cōsulari: ar. 19. q. 3. monasterijs. Satis con. Hosti. 7 No. De neophitis in religione. vide infra novitius.

Notorium qd̄ sit? R. o. fm Ray.

Notoriū aliud iuris: aliud fac
ti. Notoriū iuris ē de quo quis
canonice ē cōdēnatus: vñ in iu
re confess⁹: vel legitime pūctus
xv. q. v. p. byter 7. q. vltia. si qd
pūbyter 7. c. sciscitantib⁹. 2. q. 6.
si quis appellat. §. sūt 7 quorūz
cū de coha. cle. et mu. vñ. 7. c.
q̄sitū. Notoriū vñ facti ē cū po
pul⁹ ē testis et dissimulatōm n̄
ē loc⁹. 61. di. i. sacerdotibus i
fi. cū de coha. cle. 7 mu. tua. ff.
de ri. nup. l. palā. in pri⁹. Et h⁹
itelligit siue sit crimē notū oi
b⁹ q̄ sūt in illo loco. s. nulla vel
prochia. siue maiori pti et tale
notoriū itēz s̄bdiuidit qz aliud
ē notoriū facti act⁹ durat⁹ ut cū
qd tener adulterā publice i do
mo: siue ēt pūbinā. Aliud ē no
toriū facti trāsēūt⁹: vt cū aliqs
publice hominē interfecit. S3
7 ē tertiū notoriū facti presum
ptiut si aliqs publice habitus
ē pro filio vel affine: 7 h⁹ l. 3. In
notorio igit iuris exigit qñqz
probatio cōtra negantē. extra
de sen. 7 re iudi. sicut in notōio
vñ facti n̄ regrit ordo iuris q
al ēt regulari ē obseruandus ē
extra de iureiurā. ad nostram
secundo. Euidētia nanqz pa
trati sceleris non indiget cla
more accusatoris. extra de ac
tu. euidētia:

Nouiti⁹. Utz impu
bes. s. f. aie
i 4. annū possit intrare religio
ne: ut s̄t ibi nouiti⁹. 8. o. Talis
quidē pot: s̄t offerri a parētib⁹
si ip̄e consentit. 20. q. i. puelle.
Et nihilomin⁹ qz cito perue
nit ad perfectā etatē. scilicet
ad. i 4. annū potest egredi. 20
q. 3. pns cū de regu. cum sim⁹.
Qd si talis ipubes propria vo
lūrate intrat. pōt exhi a patre:
vel tutore. 20. q. 2. puella.

Utz nouiti⁹ igrediētī reli
gionē sufficiat qz attigerit. i 4.
annū. 8. o. Nō sufficit: sed oz qz
p̄fecerit: ut expresse h̄r ex d̄ re
gu. ad nostrā. in tex. et glo. 7. c.
significatū. Aut pōt repeti ut i
p̄cedēti. §. dictū est.

Sed utz sufficiat si malitia
suppleat etatē. 8. o. 83 Ray. Suf
ficit cū de regu. postulasti. S3
h⁹ nullo ē. uerū sicut expresse
nōt. 20. q. i. in sū. q. Et idē pōit
Jo. an. de reg. eos. in cle. Qd
autē Ray. dixit qz sufficiebat si
malitia suppleret etatē. verum
dixit suo t̄p̄. i. qñ fecit sūmam
7 currebat prior cōpilatio de
cretaliū: s3 hodie de ip̄a decre
li postlasti vba illa s̄btracta s̄t.

Qd ē t̄p̄s probatōis i noui
tio. 8. o. sic exp̄dict⁹ p3 ē. 15. an
n⁹. nā cū non possit igredi nisi
completo. i 4. anno: ut in. 2. §.

dictū est. segit q̄ tunc incipiat
ann^o probationis. Et hoc etiā
ipm̄ expresse tradit. Jo. an. ex
de regu. bñficiū li. 6. r. c. is
q. eo. libro. Sed et hoc ratioā
bile est. qz tps probationis da
tur ad probandum austeritatē
religionis. ut ex de regu. ad
apostolicā. Inf̄ quas p̄cipua ē
custodia castitatis quam cōf
loquendo non est aptus antea
probare. r. iō li. i. dñi tps ge
stus fuit habit⁹ qui nec scis
sura nec colore distinguitur ab
habitu professorum non prop
ter hoc inducit tacitā professio
nem. Secus si talis habit⁹ p⁹
dictam etatem gestatus fuerit
qz professionem inducit: ut in
cle. eos de regu.

Que pena si quis ante legi
timū tps probationis novitius
recipiat ad professionē? Ro in
ordinibus mendicantiū illi q
reciperent incurrerent tripli
cē penam. prima ē qz peccaret
mortalr eo q agūt contra id
quod preceptū est in v̄tate obe
dientie r sub pena excoīcatōis
sa pena est qz oēs q recipiunt
sunt suspēsi a receptione cui⁹
cūqz ad professionem. tertia ē
q a iuris fratribus debent pūi
ri pena que solet infligi pro cl
pis grauibz. hñt hec ex de re
gu. non solū. li. 6. r. c. constōez

Ille quoqz qui sic recept⁹ fuit
lz secularis eē non possit: non
tñ est alligatus ipi ordini p il
laz professionē. In alijs vō or
dinibus professio expressa vel
tacita pōt fieri licite infra annū
r si fiat expresse etiā seclari ha
bitu non mutato illi religioni
precise obligatur quaz profes
sus est. Si vero fiat tacite. s. p
suscceptionē habitus professos.
tunc infra annū non obligatur
illi religioni. spāliter: lz genēa
liter religioni: dūmō recipies
sit etatis apte. et si fuit scien: r
uolūtarius et si in illo habitu
r voluntate triduo⁹ perseverat
ex de regu. p̄stōem li. 6.

Pone q novit⁹ apte etatis
fuit in aliqua religione mendi
cantiū per tres menses postea
exiuit: et post alios tres menses
reintravit: nūquid primi tres
menses debēt cōputari ad an
num probationis? Ro fz Boni
contrum doctorem decretorū
filium Jo. an. in quadam qōne
disputata. Dicendū q non. nā
constat q iura statuerūt annū
ad probandum regulares au
steritates. ut ex de reg. ad apo
stolicā. sed regularis austeritas
pro sui maxima parte in conti
nuatione consistit. Nam aliqs
posset faciliter ieiunare sine ab
stinere uno die vel mense qui

forte non posset continuare: sed
ad veram probationem continu-
atio requiritur. Nam aliter esset pro-
batio si quis uno mense staret in or-
dine: et uno in seculo et postea ite-
rum uno in ordine et uno in seculo: et
sic faceret per annum et huiusmodi. Pre-
terea cum textus indistinctus loquitur
dicendo austeritates universali-
ter ipsas comprehendit. ut non per
Dy. de regu. iur. in rubrica.
Ponamus ergo quod intravit in ia-
nuario et exiit in carnisputio.
deinde reintravit in pascha si per
menses computabunt ei nihil
probatum de quadagesima. et
sic dicam de adventu vel de hye-
mese scilicet estate. in quibus anni per-
tinentibus varie sunt religionis austeri-
tates. Preterea quando iura loquuntur
de annali spacio de continuo in-
telligendum est. ut non per d. pre-
m. de elec. c. i. li. 6. Et est etiam
am. tex. eo. li. 2. c. cupientes. §.
certum. ad hoc et facit quod notatur
ff. de his que non in familia. l. genero. ff.
de dicer. et temp. preceptis. super ru-
brica. Item quod iura dicunt quod que-
libet preceptum ita impedit per ac-
tum contrarium quod necesse est aliam incho-
ari: ut ex de preceptis. audit. cum
silibus. Preterea causa versus legis que
dicit quod ille servus de se peccans ga-
udio continuo servavit. ille autem versus
novum quod non fuit anno conti-

nua. ut ff. de pub. l. si. §. quocir-
ens. Nec est contra quod non per Spe.
in rubrica de statu regu. Nam er-
ror scriptoris thema eius mu-
tatum fuit. Lams. n. speculatoris
est quod quis integro probationis anno
in monasterio stetit: et antequam pro-
fessionem faceret exiit et postea
rediit. ut probationis annus sit
ei de novo concedendus. Et tenet
quod non. Qui causam a nostro multum di-
versus est. Et quod spe. tale casum po-
suerit dupliciter. primo quod dicit ipsam
quem esse Bar. b. in venerabi-
libus. et est etiam verba in iudicio scri-
bit: cum tamen ibi Bar. nihil de nostro
causu: sed nunc de dicto loquitur. secun-
do quod ipse Spe. probat solutionem
illam per c. finitatis. 34. distin-
ctione. Quod. c. de nostro casu
nihil penitus dicit.

¶ An qui vult intrare religi-
onem ut sit ibi novus. si locus non
potest ei providere de vestibus et si-
lis necessitatibus possit hac occa-
sione tollere alii ut sibi provideat
et non qui rem accipit et non est dominus
male facit: quod furtum committit. ma-
la autem non sunt facienda propter rationem boni
i. q. 1. non est putanda. i. 4. q. 5. forte
32. q. 4. licet. 22. q. 2. primum. vi-
de. i. peculium. in fi.

¶ An novus possit eligi in pre-
laturam? et non. Ad abbatiam vel prela-
turam religionis eligi non potest mi-

e

si expresse profess⁹. ad ep^{at}um
do dū tñ al⁹ sit idone⁹ eligi pōt.
Et nouit⁹ et n⁹ exp⁹se professus
e⁹ de elec. nullus. libro. 6.

Novit⁹ licite possit or/
dinari? R^o fm Ray. Nec primā
tonsurā nec aliquē minore or/
dinē recipere d³: donec probat⁹
sit. ar. 19. q. 3. mōasteri⁹ us. hec
Ray. 7. gof. S³ qd in ip^o. c. mo/
nasteri⁹ d³ q⁹ expectanduz est
p⁹biemū. dicit Guil. Credo q⁹
ex quo recepti sūt ad professio/
nem legitime vel hīti pro pro/
fessis coip^o hēant⁹ pro probat⁹
et ordines possint recipere. satis
Lō. Host. Qd pcuties nouitiū
excoīcat⁹ est. hī s⁹ excoīcatio. 2.
§. 21. qui incipit. Quid si verbē
de m^a et nouitio⁹ hñt p⁹la. i. f.
ligio. 2. Et si nouitio erat bñfici/
atus qd fiet de bñficio. uide i
fra religio. 2. §. xi. q. incipit v. p.
episcopi.

Nuptie. De t⁹pe q⁹ pro/
hibentur nup/
tie hī s⁹ impedimētū. i. 7. Et
d³ p⁹hibus alijs q⁹ ipediūt nuptias
satis dictū est s⁹ impedimētū
primo. cū. c. se. item ad nupti/
as pertinet ea q⁹ dicta sūt s⁹ ma/
trimoniū p⁹io cū oib⁹. c. ibi se.

Novit⁹ nuptie secūde sint bñ/
dicende? R^o f³ Ray. Vir 7 mu/
lier transiens ad bigamiaz nō
debet iterum a p⁹eb⁹tero bñ/
dici e⁹ de secū. nup. uir autem

Aliter p⁹esbyter qui talem bñ/
dictionē celebraverit inipēlus
a bñficio debz ad iedē applicaz
mitti. e⁹ de secūdis nup. c. p⁹io
Et hoc itellige fm guil. 7. gof.
nisi de cōiuetudine alicuius ec/
clesie aliter obtineret. q⁹ tunc
posset sine piculo bñdictio ite/
rari de pe. di. 3. §. ex persona.
Quinetiam fm Tho. in. 4. di/
stin. 42. cū d³ q⁹ secunde nup/
tie non debēt bñdici. ite ligi⁹
qñ tā ex parte viri q⁹ ex parte
mulieris: uel saltem ex parte
mulieris sūt secunde. Si autē
vgo cōtrahit cū illo qui habu/
it aliam uxore⁹ nihilomin⁹ nup/
tie benedicuntur. Saluat⁹ emz
ibi aliquo mō significatio. Lō.
cū hoc Ber. De nubente infra
t⁹ps luctus s⁹. lex. §. 9. v. 7.

Obediētia primo

cōiter an sit virtus? R^o f³ Th.
secunda se. q. 104. Est quidē
v⁹tus moralis: cū⁹ ipāle obiec/
tū est preceptū tacitū vel xp⁹l⁹/
sū. Voluntas enī supioris quo/
cūq⁹ mō inotescat ē quoddam
tacitum preceptum. et tāto ui/
detur obedientia promptiō q⁹z
ro pl⁹ pūcit preceptuz xp⁹l⁹ū.

Quoniam obia sit maria v⁹tus/
tum? R^o fm Tho. ubi s⁹. Virtus
theologie. i. que deo f³ se

inherent sunt portiores uirtuti-
bus moralibus quibus aliqd
terrenam contēnit: ut deo ihe-
reatur. Inter uirtutes autem
morales tanto aliqua est potio
quanto magis aliquid contē-
nitur ut deo inhereatur. Sunt
āt tria genera bonorum q̄ hō
potest contēnere propter deū
quorum infimum sunt extērio-
ra bona: medium sunt bōa cor-
poris. sup̄remum autem bona
anime. Inter que quodam mō
precipuum est uoluntas: inquā
tuz scilicet per uoluntatem hō
omnibus aliis bonis utitur. et
ideo per se loquendo laudabi-
lior est obie v̄tus que propter
deum cōtēnit propriam uolū-
tatem q̄z alie uirtutes morales
que propter deum aliqua alia
contēnunt. Unde Greg⁹ vlt.
moral. Obia victimis iure pre-
ponitur q̄z per victimas aliena
caro: per obedientiam uero uo-
luntas propria mactatur.

Utrum subditi teneantur in
omnibus suis superiorib⁹ obe-
dire? Respondeo secūduz Tho-
vbi supra. Dupliciter potest cō-
tingere q̄ subdit⁹ superiori suo
non teneatur obedire. p^o modo
propter preceptum maioris po-
testatis. vnde super illud Ro.
13. Qui resistunt potestati ipsi si

bi dānationem acquirunt dicē
glo. Si qd iusserit curator: num
qd faciēdu ē si p̄tra cō ule iube-
at. Rursus si qd procōsul iubeat
et aliud ip̄erator: nūqd dubitat
isto p̄cepto illi cē seruicēdu. g^o si
aliud ip̄erator aliud dñs iubeat
p̄cepto illo obteperādū ē deo. et
ad idē facit illā act. 4. si iustū
ē uos poti⁹ audir q̄z deus iudi-
care. et di. 8. q̄ p̄tra mores. xi. q.
3. q̄ resistit et c. nō seper. Ubi di-
cit glo. q̄ inferior nō soluz obe-
dire nō d̄z cū preceptuz ē iniu-
stū: s̄z et cū ē ihonestū. 2° mō n̄
tenet inferior suo sup̄iori obedir
si ei aliqd p̄cipiat i q^o ei nō sub-
ditur. Dicit .n. Seneca. 3° d̄ be-
nēfi. Errat si quis estimat fui-
tutem i totum hominē delcen-
dere. pars. n̄ melior excepta est
corpa obnoxia sunt et ascripta
dominis suis: mēs sui est iur⁹.
Et ideo in his que pertinet ad
interiorem motum voluntatis
homo nō tenetur homini obe-
dire: sed in his que exterius p
corpus sunt agenda: in quibus
tñ secūdu ea que ad naturā
corpis p̄tinet homo hōi obedi-
re n̄ tenet. sed solī deo: q̄z oēs
hoies natura sunt pares. vñ nō
tenentur serui dñis nec filii pa-
rentibus obedire de matrimo-
nio p̄trahendo vel uirginitate

servanda aut aliquo h^oi. S^z i
his q^z pertinet ad dispensatōez
actū et rez humanarū tenet
subditus suo supiori obedir^z s^z
rōem supioritatis: sicut miles
duci i his q^z pertinet ad belluz
et s^z d^o in his q^z p^oinet ad s^z
vilia opa. et filius patri in his
q^z p^oinet ad disciplinā vite et cu
ram domesticā: et sic de alijs.

¶ Quid si dubitat subdit^z ut^z
q^z p^oipit sit p^otra deū v^o n^o: s^zo
s^zm Ray. d^z obedire. nisi ess^z ta
le in quo uno mō excusaretur
igno:antia: puta cōtra articulū
fidei p^ocepta vel prohibtōnes
dei: vel contra generale statu
tum ecclie. Al^z. n. in dubijs o
bediendū est: et de tēp. or. ad
aures. Quin etiā bonū sine q^o
potest esse salus d^z dimitti pro
pter obiaz. xi. q. 3. q^z ergo. Lō.
Tho. et Boff.

¶ Ut^z obia i his que q^z v^olt
p^o se sit meritoria: s^zo. s^zm Th.
secūda secunde. q. 104. Si id
q^z p^oipit sit per se volitū et abs
q^z rōne p^ocepti sicut accidit i
prosperis iā ex propria volun
tate tēdit i illud et nō videt im
plere prop^o p^oceptū. S^z quādo
illud q^z p^oipit nullo modo est
s^zm se volitū: sicut accidit in al
pis: tūc omnino est manifestū
q^z nō implet nisi prop^o p^oceptum
Et ideo dicit Greg^o. i moral.

q^z obedientia que h^z aliqd de
suo i prosperis nulla est vel inior
q^z. s. volūtas propria nō videt
principalit^z tendere ad implendū
p^oceptum: sed ad assequendū
propriū volitū. In aduersis at
vel difficilib^z est maior: quia
propria volūtas i nihil aliud
tendit q^z in p^oceptū. Et hoc i
telligendum est s^z illud quod
exterior appareret: Secundū ta
men iudicium dei q^z corda rī
mat pōt cōtingere q^z et in pro
speris obia aliquid de suo hōis
non p^o hoc sit min^z laudabilis
s. si propria volūtas obediētis
nō minus debote tendit ad im
pletionē p^ocepti. Lon. 21.

Obedientia secū

do. s. laicorum. Utrum christi
ani teneātur secularibus pote
statib^z obedire: s^zo s^z Th. ubi
s. Dicendū q^z sic: per fidē. n.
christi non tollitur ordo iusti
cie: sed magis firmat. ordo au
tem iusticie requirit ut inferio
res suis superioribus obediāt
al^z. n. non posset humanaz re
ruz stat^z servari. Hāc tū obiaz
itellige iā q^z tū ordo iusticie reg
rit: et iō si nō hēant iustum prin
cipatum s^z usurpatuz vel si in
iusta precipiāt nō tenet^z sub
diti obedire nisi forte p^o accūs
p^o evitandum scādaliū vel perē

culum. Con. De.

Atrū laici teneant obediē-
prelatis ecclesiasticis? *h. o. secun-*
dū Guil. Laici nō tenent obe-
dire prelati ecclesiasticis nisi i
his ad quorū obediētiā i bap-
tismo se obligauerūt. s. ut tene-
ant verā fidē. s. cum operib⁹ ut
abrenūciēt sathane ⁊ omnib⁹
pompis ⁊ opib⁹ eius ⁊ p con-
sequens q̄tū ad omne pec-
catum vitādū ⁊ spūale bonū
prosequēdū. In alijs actib⁹
non subduntur eis nisi inquā-
tum ad ista pertinere vel re-
duci possunt.

Obedientia 3°.

s. clericorū. Quibus ⁊ quātr cle-
rici teneant obedire? *h. o. l.* Cle-
rici spūalibus dñis nō sunt sub-
iecti nec eis obedire tenentur.
Nā laici nec de clericis: nec d
reb⁹ ecclesiasticis disponēdi ali-
qd cōmissa est facultas: *96. di-*
stin. bñ quidem ex de consti.
ecclesia. S; prelatis ecclesiasticis
indubitanter tenent: ut pape: et
oib⁹ inferiorib⁹ prelati suis
Nō autē cōtrariis: q; sicut non valz
snia non sui iudicis: ita nec pce-
ptum: extra de iudi. at si cleri-
ci. 7. q. i. q; frater.

Quid si ep̄s mādēt sacerdo-
ti ut excoīcet illū quē ip̄e repu-
tat innocentē? *h. o. fm Tho. in*

quolibet. Aut mandatur face-
dori sola denunciatio excoīca-
tionis: aut ip̄a excoīcatio. Si d
nunciatio certe tenet denūcia-
re ex parte ep̄i. Si autē p̄cipiat
q; eum excoīcet. tunc si est no-
torū illum esse innocentē d; *co-*
rā ep̄o illius inocētiā allega-
re et probare: et si deficiat in
probando d; obedire q̄tū cum
q; sciat ei⁹ inocētiā. Si vō le-
gitime probet: nō d; obedire:
sed recurrere si o; ad supiores
potestātē. si aut sit dubium obe-
dire tenet. 23. q. 1. qd culpatur.

Atrum cleric⁹ teneat obe-
dire ep̄o qui ip̄onit ei q; vadat
Romā pro negocijs eccleie? *h. o.*
fm Ray. Tenet. ⁊ nō valet ex-
cusatio dicētis q; alij sint ma-
gis idonei: q; i talib⁹ legatiōi-
bus non oportet hunc ordinē
servare. ff. de lega. l. sciendum
§. p̄l. Nec etiam potest valere
excusatio fm Host. prop̄ curā
rei familiaris. q; cōis utilitas
preferēda est priuate: ex de po-
stu. pla. bone. prio. Nō tñ tenet
obedire ut promoueat nego-
cia contra seipm. ut i dicta. l.
sciendū. §. si accusatio.

Pōe q; ep̄s p̄cipiat capella-
no ul mādēt alij clico ut det li-
bros proprios nepoti ip̄i ep̄i: l
ut rñūciēt bñficio: ut q; mult al-
ti p̄ferre vel aliqd h⁹i: nunqd

tenetur obedire? R^o. fm Ray.
Nō p^rinet hoc ad ep^m. 17. q. 1.
q² frat. Et addit. Hosti. q² non
tenet cleric⁹ ad obiaz de suis
rebus dandis. Intelligas sine
cā: ar. c. 1. de cēli. cū apls. §. ibi/
bom⁹. 16. q. 1. p^rdicatoz. Itē ad
dit q² si cleric⁹ hēns libros in
eptus sit: et ep^s p^recipit clerico
vt cōmodet clerico bone idol⁹
vt i studio ad qd ip^s mittit pro
ficiat: tūc obediēdum videt^r q²
nō mouet ip^m carnalitas: sed
cōis ecclⁱe vtilitas. ar. in. d. c.
q² frat. et d^r m^rg^ris. sup. Spe
cula. Et h^o intelligas si de bonis
ecclesiasticis libri sint acq^siti.
al^r nō: ex de testa. reg^sti. et de
iurepa. cū dilect⁹. §. nos igitur

¶ Utr⁹ clericus magis debe
at obedire ep^o suo q³ archiep^o
R^o f³ Ray. Ep^o: nisi i quib⁹ da
cāib⁹ quos hēs s³ archiep^s. §. 3.

Obedientia iiii.

s. religiosoz. Utrū religiosi te
neant p^ratis propriis in oibus
obedire? R^o. fm Tho. fa fe. q
104. Religiosi si profitent^r obi
am q³ tū ad regulare ob^ruan
dā cōuersationē fm quā p^ratis
suis subdūt. et iō q³ tū ad illa so
la obedire tenent^r que p^rnt ad r
gularē obseruantia pertinere.
Et hec est obia sufficiens ad la
lutē. Si aut^r et in aliis obedire

voluerint hoc pertinebit ad cu
mulū p^rfectionis: dū tamē illa
nō sint cōtra deum: aut contra
professionē regularē: q² talis
obia esset illicita. Sic ergo pōt
obia triplici^r distigui. vna iuf
ficiens ad salutē que. s. obedit
in his ad que obligat. Alii p^r
fecta que obedit in oib⁹ licitis.
Alia indiscreta que etiā in illi
citis obedit. Lō. De.

¶ Utrum monach⁹ teneatur
obedire abbati p^ricipiēti q² stet
in scholis? R^o. Sac^r litteris i
tendere nō est cōtra vacationē
monasticā: sed potius adiuna
tiuū cōtemplationis: vt et ma
nifestat Tho. secūda secūde. q
188. Et ideo abbati p^ricipiēti
monacho q² ad huiusmōi stu
deat ipse obedire tenet^r. Itē et
ad studia publica pōt certe et d
bet si abbas p^ricipiat. Quin etiā
sine eius mādato siue p^rcepto i^r
pōt. dum tū vadat de sua licē
tia et cō illo et cōuentus. Al^r es
set excōicat⁹: ex ne cle. v^l mo.
vt periculosa. li. 6. Et hunc cā
sum plen⁹ habes s. excōicatio
p⁹. §. 3. v. 13.

¶ Utrū monach⁹ mag^s obe
dire teneat^r abbati q³ ep^o? R^o.
fm Ray. Mōachi sūt astricti.
pot^r obedire abbati. § 8. dī. c. 1. i
1. 2. Uñ nō pōt ep^s instituere
mōachū i ecclⁱa sc^rari inuito

abbate. uid. s. abbas. s. pfr. Et
vtrū abbas possit prohibē mo-
nacho subdito ne cōfiteat epō
vide ibidē. s. fi.

Quātrū monach⁹ teneat obe-
dire epō uocātū eū ad ministe-
rium vel cōmitatū suū iūto
abbate? Rō. s. Hosti. Puto q
nō. s. hoc est sō i⁹ pape q quez
liber siue clericū siue mōachū
pōt ad se uocare. q. q. 3. p. prin-
cipalē. Qd si cōsentire abbate
vocat⁹ sit vel etia⁹ auctoritate
pape ⁊ ibi non pōt statuta sui
ordis obseruari: cōsulo q si pōt
ad claustrū reuertat: nec peri-
culū iū expōat cōmodis alio-
rū. 4. i. di. sicut. ⁊. c. nō est. ⁊. c.
nos. Si nō pōt licētiā obtine-
re necesse hz obedire. ar. extra de
offi dele. si qñ.

Magis sūt religiosi astricti
suis platis obedire qz clici se-
culares suo epō. Nā religiosi nō
solū renūciauerūt oib⁹ tpalib⁹
s. etia⁹ prope uolūtati. i. q. 2. nō
dicat⁹: et de offi. or. quāto.

Quātrū religiosi teneant obe-
dire epīs? Rō. fm Guil. In his
q nō sūt ptra deū l' ordinē suū
tenēt: saluis p pūlegiis ⁊ con-
stitutiōib⁹ eoz: et de sumo ne-
di. vñ si pceperēt plato eoz l' b
dito q irēt ad papā v'regē: vel
q pceperēt omisiōes cāz ut vi-
sitationes seu executiōes testa-

mētorū ⁊ filia: nō tenētur obe-
dire: licet alios clicos possint
epi ad talia cogere. Sunt etia⁹
plures religiosi i talibus exprei-
se pūlegiati. Multa que ad o-
bediētiā pertinere possūt sup.
monachus ⁊. i. religio.

Oblatio. Quot sūt spe-
cies oblatio-
nū? Rō. Tres. priā ē donatio ali-
cuius rei deo vel eccl' e gratis
facta iter uiuoz. De hac dictū
est supra donatio. p⁹ per totū
⁊ supra ecclia p'io. s. 6. Secun-
da species oblationū ē dōatio
causa mortis. de qua ē. dōatio
⁹ ⁊ hec etia⁹ aliqñ dicit mortu-
arū sū legatum pro aia. Ter-
tia ē quotidiana ⁊ usualis quā
faciunt fideles ad missā. ⁊ hui⁹
⁊ ista cōius dicit oblatio

Qui debēt dari oblationes?
Rō. fm Ray. Sacerdoti paro-
chiali. qz pro peccatis offerun-
tur pro quoz r'missione ille ex
officio orat⁹ tenet. aut si ecclia
nō ē prochial dāde sūt plato illi⁹
eccl'ie. i. o. q. i. qz sacerdotes. ⁊. c.
hāc cōsuetudinē. i. 6. q. i. doctoi

Quātrū liceat religiosis oblatio
n' rectpē? Rō. s. Tho. 2a 2e. q.
86. dicēduz q sic. ⁊ h⁹ triplz.
p'mo mō si sit pauper p dispēla-
tōnē sacerdotū ul' odiatōez eccl'ie
⁹ mō si sit mīstri altar⁹ ⁊ sic pnt

recipere oblationes sponte fa-
ctas. 3° mō si prochie sint eoz
et tunc ex debito possunt recipe-
re sicut ecclesie rectores. sicut et
b. i. §. 5. dicit in fi.

Aum ep̄s celebrat e^o sūt ob-
lationes: & o. fm Hosti. De iu-
re communi sunt ep̄i. quia sibi
offerunt et a suis parochianis
Nam tota sua diocesis parro-
chia intelligitur. ex de raptō.
c. i. et de prob. super. eo. Sed
si de cōsuetudine contrariū esset
sequenda est dum tamē ep̄s
sueram canonicā accipiat. Qd
si ep̄s in vno loco nimis morā
cōtraheret et nimis frequen-
te celebraret aut in aliena dioce-
si secus esset: ar. ex de deci. sug-
gestū. Idem in archiep̄o pro-
vinciam visitante ex de censi.
romana. §. si. li. 6.

Atrū oblatiōes debeantur
de necessitate p̄cepti: & o. secū-
dum Tho. 2a 2e. q. 86. Oblatiō-
nes de sui natura hnt q̄ volun-
tarie offerant fm illud. Ero.
25. Ab omni qui offert vltro-
neus accipiet eas. Pōt tñ cō-
tingere q̄ aliquis teneat ad obla-
tiones q̄druplici rōne. p^o qdē
de p̄cedēti cōuētiōe: sicut cu-
s alicui cōcedit aliquis fund^o ec-
clesie ut certis t̄pib^o certas obla-
tiones faciat: qd tñ hz rōne cē-
sus. 2° prop̄ p̄cedentē deputa-

tiōe vel promissionē: sicut cu-
s aliquis offert donationes in vī-
uos: vel re: iquit in testamēto
ecclesie aliquā rem mobilē vel i-
mobilē i postez soluenda. 3°
prop̄ ecclesie necessitatem: puta si
ministri seu sacerdotes ecclesie
nō habeāt vī sustentent. Sz b
addit Inno. q̄ intelligit nisi et ip-
si subditi prop̄ paupertatē sa-
cerdoti subuenire nō possent: in
quo casu q̄rat manib^o victū. q̄
dis. clericus victū. 4° propter
cōsuetudinē. Tenent. n. fide-
les i aliquib^o solēnitatib^o ad ali-
quas oblatiōes cōsuetas. tamē
his duob^o vltimis casib^o rema-
net oblatiō qdādmō volūtaria
s. quātū ad quātitatē vel ipēm
rei oblate. Lon. Ray. et Boff. et
addūt q̄ prochiai in hac parte
ad tenendā cōsuetudinez cogi-
pnt nō a sacerdote sed ab ep̄o
cui^o officiū in talib^o ip̄lorādū
ē: ex. d. limo ad aplicā. 3a Th.

Atrū oblationes aliquorū
sint respuēde: & o. fm Ray. In
detestationē criminis respuī de-
bēt ad ecclesia oblatiōes iscrip-
toz. s. notorie defidentū. Itē
eoz qui pauperes opprimunt.
di. 90. oblationes. Itē raptōz
et vsariorū: ex de rap. super eo.
et de vsur. qz in omnib^o. Item
meretricū. Silr etiam ei^o q ec-
clesie imunitatē violauerit nec e

medare voluerit. i. 7. q. 4. mi
ror. Item propter aliud crimen
notorū et horredū. Si r. d. q.
libz hērico l. publice excoicato
¶ Utrū debeāt recipi ab eccle
sia oblationes iudeoz. R. o. fm
Bull. Si nihil habēt nisi ex vsu
ra: ecclesia nō debz recipere: ne
videat peccatis eoz cōicare.
Et in hoc casu loquit. c. quan
to de vsur. vbi aut aliqd habēt
iusto titulo: pōt ecclesia ab eis
exigere oblationes debitas. s.
fm Hosti. quādo possessiones
ipoz sunt obligate ad aliqs ob
lationes faciendas pro septio
tricesimo āniuersario: et huius
modi.
¶ Utrū sacerdos possit recipe
pecuniā oblatā promissis quas
in pnia iniūrit. R. o. fm Hosti.
Nō debz missas quas ipe iniū
xit celebrare. qz spēs mali est:
c. de di. et ho. cle. cū ab omni
S. uel talia nō iniūgat. vel si i
iungat dicat ei qz ipas faciat ce
lebrari p aliū: ita tñ qz nō p vi
cinū sacerdotē de quo merito
fit suspitio qz ille sacerdos mit
tet aliū penitētē ad ipm. s. v.
ipe cōfessor gratz celebret vel
oblatū hac occasiōe paupibus
eroget. Qui offert alicui religio
so loco vel eccle oia bona sua:
nūqd intelligunt futura aut
iura et actiōes. Dic ut. i. pign^o

s. quarto.

Obligatio. Quot mo
dis aliq
tacite obligatur. vide. i. pign^o
s. 2. et ibi de mā obligat p to.

Obligatus ad ra
tiorcinia. Utrū illi qui obligati
sunt ad ratiocinia qz gerūt ad
ministratiōē alicui^o ut iūt tu
tores. procuratores et huiusmo
di possint ordiari. R. o. fm Ray.
Si exercēt huiusmodi admini
strationes pro plona seculari
et non misabili nō pnt promo
ueri. 2. q. 3. c. i. 2. 2. c. ne cle. v.
mo. c. i. 2. 2. Si vō exercēt pro
persona ecclesiastica: vel etiam
singulari miserabili: vt ē cecus
pauper. pupillus. et vidua. pnt
promoueri si aliud non impedi
at. di. 89. indicatū. et di. 83. per
uenit. 2. i. 6. q. i. monachi.

Sed quid sit officiū qd gesse
runt finitū sit: et tñ sunt obliga
ti ad ratiociniū. R. o. fm Ray. si
nō moueatur eis quō neqz mo
ta est bene pnt promoueri: nisi
manifestum sit aliquem talez
teneri de dolo: tunc enim ep̄s
deberet eum ex officio suo re
pellē: sicut et quelz criminiosum
sive infamem. 2. q. 7. alieni. 6.
q. i. infames. ff. de post. l. quos
prohibet. Si uero in ipsa pro
mouione mouetur eis questio

vel a te mora est: distingue qz
si qstio moueat de dolo nō de
bent promoueri ante decisam
litem. Si. i. dist. tantis. 23. di. al/
lud. ex eo. c. i. Tñ debet taxari
tps infra quod questio decida
tur: ar. ex q si. sint le. latoz et q
ma. accu. pos. ad hec. L. de ige
ma. l. diffamari. Si vō questio
moueat de culpa tñ talis po
test promoueri nō obstante ac
toris reclamatiōe: tamē lis po
stea procedet sicut prius sub eo
dē iudice. ff. de iudi. vbi ceptū
. ff. de iuris. om. iudi. l. cū qdā.
Utrum qui sunt obligati rei/
publice possint ordinari? S. o. si
sunt obligati reipublice ex ad/
ministratiōe quā gesserūt nō
debent promoueri an reddita
ratiocinia. di. si. preterea. L. d
epis. 7 cle. officiales. Secus si al
reipublice sint debitores. ff. de
mun. 7 ho. l. rescripto. §. debito
res. L. d epis. 7 cle. qsqz emēsis.
Utrum obligat per iuramē
tum vel alio modo ad aliquid
danduz uel faciēdum possit or
dinari? S. o. fin Ray. Bene pōt:
sed remanet obligatus sicut et
ante. vel pōt scribendo: vel alia
honestā faciēdo satisfacere.
Nec obstat di. 53. legem 7 dis.
54. quicūqz qz illa intelligen
tur de perpetuo obligatis. pu
ta de seruis curialibus. 7 huius

modi. Si tamē obligatus erat
ad indecētia: puta ad mistrian/
dum in balneis v. l. i tabernis:
vel ad purgandum cloacas et
huiusmodi. nō debet ordiari do
nec satisfecerit: vel aliu3 eque i
doneum supposuerit ad talia.
Utrum obligatus ad rōcinia
possit ingredi religionē: requir
i. religio. 2. §. 7.

Culta. Quid 7 qualiē
talīa corrigē
da sunt hētur s. correct. o. 2. §. 5
Item require infra reuelatio.

Odiū. Utrum odium
proximi sit pe
catuz? S. o. f3 Tho. fa. se. q. 34.
Debet homo in fratre odio ha
bere peccatū. 7 omne id quod
pertinet ad defectuz diuine iu
sticie. sed ipsam naturā 7 grati
am fratris non pōt aliquis ha
bere odio sine peccato. Hoc a
utem ipsum qz in fratre odim⁹
culpam 7 defectum boni ptinet
ad fratris amorem. Eiusde3. n.
rōnis ē qz velimus bonum ali
cuius 7 qz odiam⁹ malum. Uñ
simpliciter accipiēdo odiū fra
tris est cum peccato. i. Joh. 3.
Qui odit fratrem suum homi
cida est. De dilectiōe siue cha
ritate que cōtrariatur odio ha
bes supra charitas.

Officinū ecclesie

Multa habes de hoc supra bo
re. et supra missa.

Oleum sanctum si
ue
chrisma. In die cene p episco
pos triplex oleum consecratur
Primum et principale est sanc
tum chrisma. scilicet oleo et balsa
mo. et cum isto benedicuntur fo
tes baptismales. Item calix et
patena. Item consecratur ec
clesia et etiam altare. Item pu
er postquam baptizatus est inungi
tur in vertice et in fronte. item i
ungitur episcopi quando conse
crantur in capite et in manibus
Item omnes fideles quando
recipiunt sacramentum confir
mationis. Et de isto chrisma
te annuatim renouando habet
supra baptismus. et scilicet tertio. Se
cundum dicitur oleum cathec
minorum siue oleum sanctum
siue benedictum. Et isto inun
gitur puer qui debet baptizari
in pectore et inter scapulas. ite
unguntur manus eius qui ordi
natur sacerdos. item inungitur
et ecclesia quam altare ante chris
mationem et consecrationem
Item inunguntur reges et pri
ncipes in brachio siue in hume
ro. Tertium est oleum infirmo
rum quo inunguntur infirmi
in mortis articulo. De qua vn
ctione habetur infra unctio ex

extrema per totum. Predic
ta omnia habentur summariz
extra de sacra unctio. e. c. uni
co. et in pontificali Romano cu
rie.

Sed nunquid possunt hec
olia alio tempore consecrari?
Rpondeo. oleum sanctum siue chris
ma in die cene domini confici
debet: ut notatur. de conse. di
stinctione. 4. omni tempore.
et extra de senten. excom. quo
nia li. 6. De alijs autem non i
uenio prohibitum.

Quid si oleum non conse
cratum apponatur oleo conse
crato? Rpondeo totum efficitur p
secratum. extra de consecra
tione ecclesie. vel aliquod in dubijs
sicut et de aqua benedicta de m
est aqua benedicta.

Opinio. Utrum au
ditores di
uerorum magistrorum tenen
tium diuersas opiniones excu
sentur a peccato si opiniones
magistorum suorum teneant.
Rpondeo secundum Tho
maz in quolibet si diuerse opi
niones doctorum sacre scriptu
re non pertineant ad fidem et
bonos mores absque periculo
auditores utranque opinionem
sequi possunt. Dic. n. h3 locum quod

apls dicit Ro. 14. unusquisq3
in suo sensu abudet. In his ue
ro que pertinet ad fidem et bo
nos mores nullus excusatur si
sequatur erroneam opinionem ali
cuius magistri. In talibus .n.
ignorantia non excusat. alioqui
imanes fuissent a peccato qui
secuti sunt opinionem. Arrii. Ne
storii. et aliorum heresiarcharum
nec possit excusationem habere
propter simplicitatem si in talibus
opinionem erroneam sequatur. In
talibus .n. dubiis non est defaci
li prestandus assensus: sed po
tius ut dicit Aug. 3. de doc.
christiana consulere debet quis re
gulam fidei quam de scripture
planioribus locis et ecclesie auc
toritate precipit. Qui ergo assen
sit opinioni alicuius magistri con
tra manifestum scripture testi
monium siue contra id quod publi
ce tenetur secundum ecclesie auctoritatem
non potest ab erroris vitio excu
sari Con. Donat. Guil. et Al.
Hosti. addit quod quando sunt diuer
sa iura et opiniones. scilicet non contra de
um et bonos mores: humanior
sententia est preferenda. scilicet ceteris pri
vatis: et de transac. c. si. Aliter
vero standum est illi qui melio
ri iudicatur rationi extra de fec.
capellanus.

Oratio quid sit: h. p. f. 3
Ray. et Hosti.

Oratio est pius affectus men
tis in deum tendens. et plerumque ne
carius pigritetur in voce propius
vel secundum Hug. de sanc. victo. O
ratio est deuotio quedam ex con
punctione procedens: vel secundum
Damasc. Oratio est petitio docē
tium a deo. Et secundum Tho. 1. 4.
di. 15. hec definitio Damasc. ue
rissime essentia orationis declarat.

¶ Quare deum oramus? h. o. f. 3
Tho. 1. 2. q. 83. Deus oram
non ut diuina dispositione inu
temus: sed ut impetremus quod
deus disposuit per orationes sanctorum
esse implendum: ut. scilicet. homines po
stulando mereantur accipere quod
eis omnipotens deus ante secula dis
posuit donare: ut Gregorius dicit.
p. dial. Non ergo preces nostras
deum porrigimus ut ei nostras in
digencias manifestemus. sed ut
nos ipsi consideremus in his ad
diuinum auxilium esse recurrendum.

¶ Utrum aliqua oratio dirigenda
sit ad sanctos? h. o. f. 3. secundum Tho.
ubi supra. Sanctis porrigitur
oratio non tanquam per ipsos imple
da. sed ut eorum meritis et pre
cibus orationes sortiatur effec
tus. Unde a sancta trinitate pe
timus: ut nostri mereantur. ab
aliis uero sanctis ut orent pro nobis.

¶ Utrum oratio debeat esse uo
calis? Respondeo secundum Tho.
1. 2. q. 83. Locus orationis est que p

mistros ecclesie in persona totius
populi offertur. Et ideo o[mn]is q[uod] tal
oratio innotescat toti populo pro
quo offertur. Quod non posset
fieri nisi esset uocalis. Oratio
uero que offertur a singulari p
sona: siue pro se: siue pro aliis o
rante: non e[st] de necessitate q[uod] sit
uocalis. Adiungit t[ame]n uox tali o
rationi triplici r[ati]one. p[ri]mo quide[m]
ad excitandum interior[em] deuoti
onem: qua[m] mens orantis eleuatur i[n]
deum. q[uod] per exteriora signa siue
uocum siue etia[m] alioru[m] factoru[m]
mens ho[m]inis mouetur s[ecundu]m app[re]he[n]
sionem. et per co[n]sequens s[ecundu]m affec
tionem. v[er]o Aug. dicit ad proband[um]
q[uod] uerbis et aliis signis ad au
gendu[m] sacru[m] desideriu[m] nos
ipsos acius excitemus. Et ideo
in singulari oratione i[n] tantu[m] e[st] vo
cibus et huiusmodi signis uten
dum: quatu[m] proficit ad exci
tandum mentem. Que si p[er] hoc
distrabatur vel q[ui]tercu[m]q[ue] ipe
diatur: est a talibus cessand[um]
Qua[m] p[ri]ncipue co[n]rigit i[n] illis: quoru[m]
mens sine signis huiusmodi est
suffici[en]ter ad deuotione[m] p[ar]ata.
Vnde in ps. Tibi dixit cor me[um]
et requiuit te facies mea. Et de
Anna legit[ur]. p[ri]mo. reg. p[ri]mo. q[uod] loq[ue]
batur in corde suo. 2[o] adiungi
tur uocal[is] oratio quasi ad reditio
ne[m] debiti: ut. s. ho[m]o deo seruiat
s[ecundu]m totu[m] illud q[uod] ex deo h[ab]et. i. n[on]

solu[m] mente: sed et ore. osee vlti
mo[m] auferit iniquitate[m] et accipe
bonu[m]: et reddem[us] vitulos labi
orum nostro[rum]. 3[o] adiungit et q[uod]
dam redunda[n]tia ab a[n]i[m]a ad cor
p[or]is: et ex uehementi affectione.
ps. Dilatatu[m] e[st] cor me[um] et exul
lingua mea.

Atrum att[en]tio me[n]tis i[n] ora
tione sit nec[ess]aria? s[ecundu]m s[an]c[t]o[m] Th[om]a[m]. vbi
d[icitur]. Neciu[m] aliquid d[icitur] duplici
t[er]min[us]. Unomodo propter q[uod] melius
p[er]uenit ad finem. et sic att[en]tio
absolute necessaria e[st] o[mn]i. Ali
omodo d[icitur] sine quo res no[n] po
test co[n]sequi suu[m] effect[u]m. Est aut[em]
triplex effectus orationis. Pri
m[us] q[uod]dem e[st] mereri. Et ad h[uius]
effect[u]m no[n] ex necessitate requi
ritur q[uod] att[en]tio assit orationi p[er]
totu[m]: sed uis p[re]e[re]titionis to
ta oratione meritoriam reddit
Sc[ilicet] effect[us] oratio[n]is e[st] i[m]petra[re]
et ad hunc e[st] effect[u]m sufficit p[ri]
ma i[n]tentio qua[m] deus p[ri]ncipali
ter att[en]dit. Tertius effect[us] e[st] q[uod]
dam spiritualis mentis refe
ctio: et ad h[uius] de necessitate r[ati]o[n]at[ur]
i[n] oratione att[en]tio. i. Cor. 13. Si o
re lingua: mens mea s[ine] fructu est
Est aut[em] triplex att[en]tio que ora
tioni uocali potest adhiberi.
Una qua attenditur ad uerba
ne quis in eis erret. secunda q[uod]
attenditur ad sensum. v[er]o b[e]n[e]d. 3.
Tertia qua att[en]dit ad finem et o

nis. s. ad deū: et ad re pro q ora
tur. que quide inaxie est necia
et hac et idiote pnt hre. et qua
doqz in tm abundat hec attēio
vt et alioz oīz mēs obliuica
tur sic dicit Aug. de scō vic.

Utrū in orōne euagatio mē
tis sit peccm? Rō fm Tho. fa se
q. 83. Si quis ex proposito in
oratione mēte euaget. peccm ē:
et ipedit orōnis fructū. et ptra
hoc dicit Aug. in regula. Psal
mis et hymnis cū oratis deum
hoc verset in corde quod pro
ferit i ore. Itē ptra hoc pceptū
clericis q offm diuinū quātuz
eis de^o dederit studiose cele
brent pariter et deuote. ex de
cele. mī. dolētes. Euagatio ve
ro q fit pter intentionē. oratio
nis fructum non tollit. vñ Ba
silius dicit. Si debilitat^a pec
cato fixe nequis orare: qztum
potes te ipm exhibeas: et deus
ignoscet: eo q non ex neg' igē
tia. s. ex fragilitate non potes
vt oz asistere coram deo.

Utrū orō debeat esse diuē
na vel etiā cōtinua? Rō. s. Th.
vbi. s. orō fm se cōsiderata nō
pōt esse cōtinua. qz opz etiā ali
is opib⁹ occupari. S. sicut dīc
Aug⁹. ad probam. iō per certa
interrualla horaz et tēpoz deū
oramus: ut in illis rez signis
nos ipsos moneamus: qztūcūqz

in hoc desiderio profecerimus
nobilis inorecam⁹ et ad hoc
agēdū nos acius excitemus
Limpliciuqz autem rei qzti
tas oz esse proportionata finis
sicut qztitas potōis sātati. vñ
de pns est ut cō tū daret qz
tum est utile ad excitandū ite
rioris desiderij feruore. cū vo
hanc mensurā excedit: ita q si
ne tedio durare nō possit: non
est ulterius cō procedenda.
Vnde Aug⁹ dicit ad probā. Di
cuntur fratres in egypto cre
bras quidem habere oratiōes
sed eas tam breuissimas: et ra
prim quodā mō iaculatas ne il
la vigilanter erecta que orati
plimū necia est per productio
res moras euaneſcat atqz he
betet intentio. Ac per hoc etiā
ipī satis onduunt hanc intentō
nem sicut nō esse protendendā
si pdurare nō potest: ita si pdu
rauerit nō cito esse rumpendā
Et sicut h est attendendū in
oratiōe singlarip cōparationē
ad intentionē oratis: ita etiā i
orēe cōip cōparationem ad
populi deuotionē. Quod autē
dñs dicit Luc. 18. oportet sem
per orare. et Apł. 1. ad Thes.
sal. 5. Sine intermissione ora
te intelligēduz ē q aliqui conti
nue oret pp cōmunitatē deside
rij: siue affectum charitatis ex

quo procedit oꝛo: qui i nobis
oꝛ eē p̄tinu⁹: uel qz nō itermit
tat qn statutis t̄pibus oret: uel
etiam p̄ affectu⁹ qui post oꝛo
nem remanet in ip̄o oꝛate aut
i alio quē ip̄e suis b̄nficijs pro
uoc. ut ut pro: e oret. et b̄ nata ē
illud. Dico nō est v̄bistū: s̄
corde oꝛādas de⁹. Qua prop̄
melior est septē psalmoz decā
tatio cū cordis puritate ⁊ sp̄a
li hilaritate q̄z citius psalterij
modulatio cū aueritate cōdis
atqz tristitia. de conse. dist. v.
nō in mediocrit̄.

Alter deus exaudiat pecca
tores orantes. R̄ndeo secūduz
Tho. 2a 2e. q. 83. Si peccator
aliquid peti i q̄tum peccator
idest secundum desiderij pec
cati hic a deo non exauditur
ad misericordiam: s̄ qnqz au
ditur ad vindictā dū d. 9 p̄mit
tit peccatorē amplius ruere i
peccata. Deus enim quedā ne
gatur propitius que p̄cedit ira
tus: ut Aug. dicit. orationez ve
ro peccatoris ex bono nature
desiderio procedente deus au
dit: nō quasi ex iusticia: qz pec
cator hoc modo non meretur
s̄ ex puram̄a. obseruatis tñ q̄
tuor conditionib⁹ que cōter f̄
quuntur ad orationem que
debet exaudiri. scilicet ut pro
se petat necia. s̄ ad salutē pie ⁊

perseueranter. Alias etiam cō
ditiones orationis habes b̄ i
s. qui est iuxta proxime se.

Alterū oratio cadat sub pre
cepto. R̄o. fm 211. Ad oratio
nem quidē mentalē. homo te
netur ex iure naturali q̄ dictat
homini q̄ disponat se ad ea si
ne quib⁹ nō est salus. Et ad h⁹
ius accedit auctoritas ch̄ i ti
dicētis Luc. 18 oꝛ semper ora
re. Sup quo Chrysos⁹. dicit.
oportet ⁊ necessitatem dicit. Ad
uocalē vero orationem seu cū
cantu non tenet quis ex pre
cepto diuino: Sed ex statuto ec
clesie que missas ⁊ horas cā
nicas indixit ministris ecclie
vel etiam ex iniunctiōe p̄fesso
ris pro satisfactione p̄nie. Lō.
Tho. in. 4. dist. 15. addēs q̄ et
omnibus cōter etiam non mi
nistris videtur ab ecclesia de
minatū t̄pus statutum esse: cū
ex canonum statutis teneātur
diebus festiuis diuinis officiis
interesse ut ministris pro popu
lo orantibus suam intentionez
conformet. P̄ot ad hoc per
tinē s̄ missa. s̄. p̄st. et s̄. hore.

Quot sūt cōditiones q̄s oꝛo
d̄z habet. R̄o. s̄ Ray. ⁊ Hosti.
Xiii. Prima ē q̄ sit fidel. Nā si
fid̄ ip̄onibile ē placē dō: ⁊ lei p̄
fidem adepti sūt repromissio
nes ad Heb. xi⁹. Secunda ut

13
sit leuata seu confidens. Iacob
bi primo. Postulet in fide ni-
hil hesitas. Tertio sit humilis
Eccl. 35. oratio humiliantis se
nubes penetrabit. et de conse-
di. 5. non mediocriter. Quarto
sit discreta. Matth. 20. Nescitis
quid petatis. Jac. 4. Petitis
et non accipitis eo quod male petatis.
Quinto deuota. i. potius cor
de quam ore. p. Reg. primo. Anna
loquabatur in corde suo et vox pe-
nitentis non audiebatur. Angu. Quid
prodest strepitus labiorum si mutus
est cor. Sexto verecunda: ut in
publicano. qui non audebat
oculos ad celum leuare. Luce
. 18. Septimo. secreta. Matth.
6. Tu autem cum oraueris etc. Iste
dorus. oratio privatis locis op-
portunius funditur. Octavo pu-
ra. Aug. super ps. orationis pu-
re magna est virtus et velut si-
delis nuntius mandatum pera-
git et penetrat quo caro non per-
uenit. unde Iohannes os aureum
Non potest quisquam gratiam vite
celestis accipere. nisi purgatus
fuerit ab omni sordibus. de pe. dis. i.
non potest. Nono lachrymosa
Isai. 38. Audiui orationem tuam
et vidi lachrymas tuas. Et gl.
Aug. Super Iob. 4. oratio de-
um lenit: lachryma cogit. hec
ungit. illa pugit. Decimo sit at-
tenta: ut b. s. s. dictum est. Un-

decimo seruida ps. Depreca-
tus sum faciem tuam in toto corde
meo. Duodecimo oporla. Iho-
bi. 12. Bona est oratio cum ieiunio
et elyna. Et super illud. Tren. 3.
Leuemus corda nostra cum ma-
nibus nostris dicit Greg. Cor
cum manibus ad deum leuat
orationem suam operibus ro-
borat. Decimotertio assidua.
exemplo illius qui paces ab ami-
co petebat. Luc. xi. Et apostoli per-
seuerantes in oratione spiritum
sanctum acceperunt. Act. 2.

¶ Utrum in oratione sit aliquid
determinate petendum? 8. se-
cundum sententiam Iho. fa. secun-
de. q. 83. Si loquamur de bonis
spiritualibus: ut de virtutibus gratia
et gloria: quibus nec homo potest
male uti: nec de se malum even-
tum potest habere talia sancti ab-
solute petunt: secundum illud ps. omni-
de faciem tuam et salui erimus. Et
iterum. Deduc me in semitam
tuam. Sed si loquamur de temporalibus
dicendum secundum Aug. ad probam. ad ora-
do deum. Hoc igitur orare quod igitur de-
siderare. Temporalia autem igitur desidera-
re non quidem principaliter ut
in eis finem constituamus: sed
sicut quedam amminicula quibus
adiuvamur ad tendendum in
beatitudinem in quantum per ea
vita sustentatur: et in quantum no-
bis organicè deservunt ad actum

ut ut et pbs dicit p^o et b. Et
io pro ipalib⁹ lz orare. que qui
de ex quo n^o principalit⁹ petim⁹
lz i ordine ad aliud: eo tenore
a deo petim⁹ qz qz expedit ad
salute. Aliter ipalia determina-
te a deo petere n^o oz: qz pnt ma-
lu euentu hre: et eis ho pot bn
et male uti. Unde Valeri⁹ dic⁹
Nos pleruqz id uot⁹ expetim⁹
qd n^o ipetrasse melius foret.

Quo ordinat⁹ petitoes i o^o
ne dnica: Ro fm Tho. ubi sup⁹
o^o dnica perfectissima est. Et
fm Aug. si recte oram⁹. no ali-
ud dicere possum⁹. Na prio po-
nunt ea per q⁹ i nobis ipis fiduci-
am excitam⁹. s. consideratio cha-
ritatis ei⁹ ad nos. qz bonu n^oz
vult. Jo dicim⁹ p^o n^o. Et cōsi-
deratio excellētie q⁹ pot. io d^o
q es in celis. Deinde sequuntur
7. petitoes et eo ordine quo pe-
tende sūt. Prima pertinet ad
dilectionē dei. q⁹ deū in seipso
diligimus cū d^o. sanctificet no-
mē tuu. i. sanctū ab oib⁹ hēat
qd pertinet ad gloriam dei in
hoib⁹ propagandā. Secūda p-
tinet ad dilectionē q⁹ diligim⁹
nos cū d^o. adueniat regnū tuū
i. per quā petimus ad gloriam
regni ei⁹ peruenire. Tertia pe-
titiō per quam petūt directe id
q⁹ beatitudinē merētur. cū dici

tor fiat uolūtas tua sicut i celo
et in terra. Quarta per quā pe-
titur illd quo istalr iuuamur
ad merēdum. cū d^o. pa. nostrū
quoti. da nobis hodie siue hoc
intelligatur de pane sacramē-
tali: cū⁹ quotidianus usus pro-
ficit homini. in quo etiam itel-
liguntur oia alia sacra: siue et
intelligatur de pane corporali
ut per panē intelligatur omis
sufficiētia uictus. Quinta est
remotio ei⁹ qd eēt impedimen-
tū prime petitionis: qz dīctē
excludit a regno. s. pccm. unde
d^o. dimitte nobis debita n^ora si-
cut et nos di. debi. nostris. Se-
xta est remotio ei⁹ qd nos ipe-
dit a secūda petitione. s. ab ob-
seruantia diuine uoluntatis cū
dicimus. Et ne nos indu. intē.
per quod non petimus ne ten-
temur: sed ut a tentatione non
vincamur. quod est in tentatio-
nem induci. Septima est rmo-
tio penalitatis pntis que est i-
peditiua terciē petitionis. s. suffi-
ciētie circa vitam. vñ d^o. Sed
libera nos a male

Orazorium. **U**trum
libet in domo propria habere
oratorium priuatum. Rñdeo
Oratorium in forma ecclesie n^o
licet habere absqz auctoritate

f

epi nec ibi missa celebrari nisi
de consensu epi et pp necessitate
et qd non fiat inde preiudicium eno
me ecclesie parochiali. Licet
at qui sine auctoritate epi in tali
oratorio celebraverit dicitur de po
ni. de conse. di. i. unicuique et. c.
clericos. et. c. si quis.

Ordop^o conter quid
sit? & o secu
dum magist^r iniaz et Tho. in
4. di. 25. ordo est signaculum
quoddam in quo spiritualis pote
stas traditur ordinato ad osm.

Alt^r prima tonsura siue co
rona sit ordo? & o. Si loquimur
de ordine inqstu est sacm et i
primit caracterē: isto modo tonsu
ra non est ordo. qz nec sacm est
nec i primit caracterē. Et hec
est inia Tho. in. 4. di. 24. et pro
pter hoc iura inter ordines non
posuerunt tonsurā. 32. di. seriatim
7. 7. di. illud. 93. di. a subdia
cono. Si vero loquimur de ordi
ne non ut est sacm. sed largo
modo pro deputatione ad diuiz
cultuz: sic fin eundē ordo est et ita
noiat ex de eta. et quali. cū con
tingat. sed qd ibi dicit Ber. qd est
idē qd psalmistat^o non est sic. ut i
se. §. p3.

Alt^r psalmistatus sit ordo?
& o fin Tho. in. 4. di. 24. In
decretis di. 21. clericos. psalmi
status. et ab hostiario inter or

dines ponitur: non qd sit specialis
ordo. sed qz est osm ordini. s.
lectoratui annexū. 23. di. psalmi
sta. Nam qz psalmi cū cātu pro
nūntiantur: id lector dicitur psalmi
sta et cantor: quod est quoddā
officium inter ordines.

Quot sunt ordines? & o secu
dū iniam Tho. in. 4. di. 24.
Si proprie accipiamus ordines
inqstuntur sunt sacra septē sunt. qua
tuor. s. minores. ut hostiari^o. lec
tor. acolitus: et exorcista: et tres
sacri. s. subdiaconus: diacon^o.
et presbyter. Si vero largo mo
sumam^o addetur minorib^o pri
ma tonsura siue psalmistatus:
ut quidam dicunt. Et ad hoc ha
bes in precedentib^o duobus. §.
Sacris vero addet ep^o. qm
vix sit ordo hēs in se. §.

Alt^r ep^o sit ordo? & o & 3
Tho. in. 4. di. 24. ordo pot ac
cipi dupl^r. Uno modo fin qd est
sacm: et sic ois ordo ordinatur
ad sacm eucharistie. vñ cum
ep^o non hēat qz ad hoc ptatē
superiorē sacerdotē ep^oatus non
est ordo. Alio modo pot considerari
ordo fin qd est officiū quoddam
respectu quāda act. omū sacraz
Et sic cū ep^o hēat ptatē in acti
onib^o hierarchicis respectu cō
ponis mystici d^o sacerdotē ep^o
tus erit ordo. Et isto modo lo
quuntur quāqz iura. ut cū dicitur qd

non pōt cōmittere ea que sunt
ēpālīs ordīs nisi ēpō extra de
conle. eccle. aqua.

Utrū ordo sit vnū sacm? R.
fm De. Vnū est non unitate i
diuilibilitatis sicut punct⁹ nec
continuitatis sicut linea: nec p
fectione vni⁹ forme sicut cōp⁹
aiatum: sed est vnū perfectōne
vnius finis. qz cū constituatur
ex diuersis ordinib⁹ ipālīb⁹
oēs ordinantur ad vnū actū. s.
psecrationis eucharistie

Utrū in ordine pferat gra
R. fm Tho. 2 De. in. 4. dis.
24. In ordine pferatur gratia
grū faciens que necessaria ē nō
solum ad digne suscipiendum
sacm. sed etiam ad digne mi
nistrandum.

Utrū ordo liberet a fortuna
seruili. R. fm Ray. Nō solū ēpā
lis dignitas lz ēt sacerdotalis
liberat a cōditōe uel a fortuna
seruili ul a scriptura. di. liiij. si
seruus sciēte. et fm canōes ēt a
curiali fortūa siue victo: qz vt
dictū ē liberat a seruili q fōti or
ē. di. l. liiij. frequē. 2. c. ex anti
qs. Vn qztū ad hoc n tenet il
lud. c. si frū sciēte. Verūm cu
rialis n dz ordinari: ut. i. ordi
nand⁹. §. xv.

Utrū votū castitat⁹ sit anne
rū ordini sacro? R. fm Ray. Nō

ut pz in grecis q nō tenēt ad p
tinetiā nec apud nos illi q int
t vxorib⁹ ordināt: lz tale votū
ānerū ē ordini ex p̄stōe eccle
pp hōestātē sacri ordinis sicut
Aug. nōuit. 28. di. in prin.

Quot mōis ordinatio dicūt
simoniaca? R. fm Ray. qtuor
mōis. Nā alia ex parte ordina
toris tm. alia ex pte ordinandi
tm. alia ex pte vtriusqz. alia ex
neutriusqz parte. vide. i. simo
nia. primo. §. 6.

Ordo. ii. uo ad ri
tū et temp⁹
Utrū necesse sit instrū in ordi
natione exhibitum corporaliē
tangi? R. fm Tho. i. liij. disti.
xxiij. Quidā dicūt ptractum
instrumētōz māliū ab eo q sus
cipit sacm nō eē de necessita
te sacri lz solā p̄rectionē. Tñ
ipā vba fōme vidēt oñdere qz
contractus materie sit de essen
tia sacri. qz dicitur accipe hoc
vel illud &c.

Utrum plures ordines eo
dem die possint cōferri? R. fm
Ray. Vno die non debent con
ferri uni omnes minores nisi
hoc obtineat de consuetudine
ecclesie. Item unus ordo sa
cer cum minoribus uel duo
sacri nullo modo conferunt eo
dem die vni. dist. 77. i. signū

7.c. quicūq3. eēt de eo q fur. or.
sus. cū h latoz. eēt de tem. or. lit
teras. 7.c. dilectus. et de pena
epi q ptra hoc ordinat. hēg .i.
ordinatoz. §. 3. Ille vō qui fur/
tiue ptra predictā formā ordi/
nem recipit d3 depōi. di. 77.
subdiacon^o. eēt de eo qui fur. or.
di. sus. innotuit. Si tñ receptis
int p̄uetudinē patrie q̄ttuō mī
noribus ordinib⁹ subdiacōatū
eadē die furtiue recipiat: pōt p
mitti mīsericorditer ī mīorib⁹
tñ ministrare. Et si itrauerit f
ligionē 7 uita moresq3 ei⁹ exe/
gerint abbas si voluerit in ali
is ordibus poterit dispēlare: ut
in dicto. c. cum. h. Et idem s3
Host. si duos sacros ordines
sūt receperit. Sed si lata fuisset
prius excoīcatōis snia cōtra sic
recipiētes. 7 nihilominus rece/
perint nō pōt cū eis dispēlai
nisi per papam: ut in i. d. c. ino/
tuit. Et addit Host. q̄ etia3 pa/
pa de facili nō dispēlat. De dis/
pēlatione cū ordinatis ab alie/
no epō 7 h^o i habes infra ordi/
natus. primo. §. antepe.

¶ Utz ī ordie faciēdū sit scru/
tinium? Rō fm Host. Circa h^o
faciēdū ē duplex scrutinium vñū
añ ordinationē. qd̄ diligenter
faciēdū ē. eēt de elec. nihil ē. §.
epi. 7 īcipit ī feria q̄rta p̄ceden
te sabbatū ordiatōis et durat

vsq3 ad dcm̄ sabbatū: p archi/
diaconū quide3 de iure cōi. eēt
de offi. a3 ch. ad hec. et. c. ut no/
strū. Qui hēbit diligēter inqui/
rere de uita ordinādi de genē:
de patria: de etate: de titlo ad
quē ordinat. de loco in quo cō/
uerlatur: de scia: de fide: et de
alijs que cōtinēt in regula apo/
stolica: de quibus dī. i. ordinā/
dus q̄li per totū. Et sic ī sabbā/
to qui probati sūt epō p̄ntetur.
38. di. qñ. Aliud scrutinium fit
ī ipā ordiatōe qñ ordinādi epō
p̄ntatur āte altare cū āchidiacono
nis dicit. Postulat sancta ma/
ter ecclia. 7c. 7 ordinatoz. int/
rogāte. Scis illos esse dignos
Et rñdet. Quātū hūana fragi/
litas 7c. Et quidē p̄ntatoz in ta/
li rñsiōe nō peccat: du3 tñ ptra
cōsciam non loq̄tur eēt de scrū.
i. or. fa. c. uno. Alioquin contra
28. q. i. §. i. Nā quē nēcīt indi/
gnuz d3 presumē dignū: eēt de
prelūp. duduz. Qd̄ si archidia/
conū remordeat cōscia de ali/
quo qui nō sit dign⁹: tunc ante
q3 ueniat ad ordinationē se/
creto studeat epō denūciā eēt
de scrū. in or. fa. c. i. Et si epus
nolit desistere archidiaconus
d3 se subtrahere. 7 si nō potest
sine scādalo d3 illa vba dicere
tāq3 mīster ecclie q nō iudicat
de occultis. s3 nullo mō crimē

litteris dñz publicare. Lō. 3m.
Quid si sine examinatione qñ
ē ordinat⁹? Rō sñ Host. Si sit
nor⁹ et dign⁹ n̄ peccat⁹: qz tñs
nō sūt examinādi: ar. 4. dist.
nullus. ex de cor. viti. exposui/
sti. si vō sit ignor⁹ qñvis dign⁹
deponēdas est. 4. di. c. ultio.
7 multo fort⁹ si indignus. 50.
di. ex penitentibus

Quid si i examinatioe ei inē su
um nō exposuit? Rō fm Hosti.
Ordinā⁹ tenet confiteri crea
seu impedimēta notoria iuris vñ
facti: nisi fuerit cū eo dispensa/
tus. di. 50. ex penitentib⁹. Itē
tenet prode re grania seu enor
mia. s. que ē p̄ pñiam executi
onē impediūt: ut homicidium si
monia i ordine et h̄i. Alia vō
que nō impediunt. n̄ tenet. ex.
de temp. or. c. fi. Si vero frau/
dulēter defectus subdicet non
habebit executionē ordinis sic
suscepti: ex de renun. nisi cum
p̄dictis. s. persone. Si vero cō
fiteat⁹ 7 dispenseat cum eo secur⁹
erit fm 3m. ut ulterius nō ac/
cuseat. Alr secus. 34. di. c. vlti.
si non dispenseat 7 nihilominus
ordineat non debet ordinatus i
illo ordine admitti. 81. di. si gs
lane. Con. Host.

Quib⁹ t̄pib⁹ debēt ordines
cōferri? Rō sñ Ray. ordines gñā
liter p̄ferri pñt i sex t̄pib⁹ ām. s. i

sabbatis q̄tuor tempoz. Et in
sabbato añ dñicā de passione.
7 in sabbato scō pasce. di. lxxv.
c. ult. ex de temp. or. de eo. Pa
pa vō pōt cōferre subdiacona
tum in diebus dñicis. et in ali
is precipuis festiuitatib⁹. item
in dñicis dieb⁹ solēnibus qui/
libet ep̄s pōt conferre minores
aliquibus. ita tñ qz nō multis:
ne videat⁹ generalē ordinationē
facere: ut nōt in. d. c. de eo. Lō
cor. Host. 7 Host. et alij.

Quare sacri ordines semper
sunt conferendi i sabbato? Rō
fm Host. qz sabbatus signifi/
cat requiem. et qui transit ad
clericatus irrevocabiler per
suspensionē sacri ordinis trāsit
de labore seculariū negotiorū
ad vacandum spūalibus dist.
88. fornicari. Et apls. 2. Thi. 2.
Nemo militans deo iplicat se
negocijs secularibus. Con. 3m
no. 7 Host.

Utrum aliquo mō ordines
sacri possint conferri in dñica
Rō fm Ray. Si in sabbato or/
dinationum tam ordinans qz
ordinandus continuaret ieiū/
nium nec comederet nisi forte
celebrando: tūc in mane seqñ
tis dominice posset sacer ordo
conferri: quia tunc mane diei
dominice intelligitur trahi ad
sabbatum propter p̄tinuatōez

ieiunii. Et idem intelligendus est de nocte ante diem pasce si tunc celebraretur ut erat mos antiquitus. Porro talem continuationem ieiunii non expedit facere nisi in necessitate. Lō. Hosti. Inno. et alii.

Que pena, eorum qui extra statuta tempora sacroz ordiez suscepunt? Rō. Non debet p mitti in susceptis ordinibus ministrare: ex. de tempo. or. c. 2. Tñ caracterem suscepit. Et episcopus imposita eis primo penitētia cōpetenti sustineri poterit ut postea in susceptis ordinibus ministrent: ex. de tempo or. consultatiōi. Et fin Inno. Ber. et Buil. qui addit. q secus est in ordinibus suscipiendis.

Quid. si aliquid omitatur i ordinatione de forma? Rō. fm Ray. Si aliquid omittatur qd sit de substantia. aut etiam dubitetur vtrum sit de substantia a tota ordinatō debet iterari q si nihil sit factuz. Nihil. n. intelligitur iteratum q nescitur cē factum. de conse. dis. i. solēnitates. si autem omisum est id de quo expressum est q non est a substantia non debet ordinatio iterari: sed q omisum ē debet statuto tēpore caute supleri. ex. de sacra. ite. c. presbyter. et c. i. Lon. Inno. De eo qui scienter

ordinem iterat? habes supra di pensatio. §. septimo.

Que sunt illa que non sunt de substantia? Rō fm Ray. Expressum est q de substantia nō est ipsum tēpus ordinationum extra de temp. or. sane. Itē nec eras ordinandi. lxxvii. subdiaconus. et c. in veteri. Item nec vinctio: extra de sacra. vnc. c. i. circa fines. et de sacra non ite. c. i. Item q ordinandus i presbyterum vel diaconum recipiat impositionem man⁹ episcopi. extra de sacra vnc. ite. c. ult. Item q ordo recipiatur a proprio episcopo uel q non recipiat quis omnes ordines sū. sed seruatis debitis interstitiis ex. de tempo. ordi q translationē et c. litteras. et q. 2. Lugdunū sis. Lon. Hosti. et fm eundem Hosti. et etiam Hug. et Buil. n est de substantia q ordinans et ordinandus sint ieiunii. Sunt alia de quibus nescitur vtrum sint de substantia uel nō: ut missa de qua etiā Host. dicit dubium. Tñ in minoribus ordinib⁹ non uidetur dubium q missa n est de substantia.

Quo ad textio. ^{caracte} rem. Utrum in quolibet ordie impmatur spālis caracter: et an caracter unius ordinis presup

ponat caracterem alterius ordinis: & o. fm Tho. i. iiii. dist. xliii. In quolibet ordine sicut confertur specialis potestas: ita imprimatur specialis caracter: nec caracter unius ordinis pre-supponit caracterem alterius ordinis. Nam recepto ordine posteriori & pretermisso. precedenti: non propter hoc debet re-ordinari in ipso posteriori: ex de. per sal. primo. c. unico. l. o. theologi omnes.

Quamvis ante caracterem ordinis perigatur caracter baptismi et confirmationis: & o. fz Tho. ubi supra. Caracter baptismi perigatur de necessitate. quia est fundamentum omnium sacramentorum: extra de preiby. non bap. c. i. et. c. ueniens. sz caract confirmationis non preexigit de necessitate quin sine illo recipiat quis caracterem ordinis: tamen de congruo preexigitur. Lon. De. et alij.

In quo actu imprimatur caracter in singulis ordinibus? Respondeo secundum sententiam Tho. in. iiii. dist. xliii. & xxv. Sacerdotalis caracter imprimatur quando datur ei ab episcopo calix cum vino et patena cum pane et sub debita forma uerborum: quia tunc confertur ei potestas ad prin-

cipalem eius actum qui est consecrare corpus et sanguinem christi. Diacono vero imprimatur in datione libri euangeliorum. et. n. ei datur potestas legendi euangelia in ecclesia: quod est eius secundarius actus: in quo concluditur principalis. scilicet dispensatio sacri: eo modo quo dicitur supra diaconus. Subdiacono uero in porrectione calicis uicui. quia habet portat uasa domini corporis et sanguinis. Acolito in acceptione urceoli et candelabri: sed precipue urceoli: quia eius est preparare uinum et aquam ad ministerium: et accipit hec ab archidiacono non quia archidiaconus confert sacramentum ordinis qui confertur uirtutem uerborum que dicit episcopus. Exorciste cum recipit librum exorcismorum. Eius enim officium est exorcismos memorie comedare et manus super cathecuminos et energuminos ponere. Lectori cum datur liber prophetarum quia eius officium est prophetias legere et catechuminos prima erudimenta fidei docere. hostiario cum pferuntur ei claves officiorum ecclesie. quia eius officium est dignos ad sacra recipere et indignos excludere. Hec supra sunt breuiter partim de Tho. ubi supra. et partim ex canone. distinctione. 23.

Sed nunquid laicus qui omni-
no nescit lras recipit characterē
si ordietur? Ro: fm Ray. Credo
q̄ reciperet. q̄ ex quo baptiza-
tus est susceptibilis est cuius li-
bet sacri: cū baptismus sit ianu-
a omniū sacramentoz: 32. dis.
verum circa si. Et facit ad hoc
.i. q. 2. uentū v. sed dicitur. Hoc
tamē nullomō debet fieri. 33.
di. oēs. Sed quod ibi dī q̄ sub-
stantia sacerdotū sunt eloquia
diuina: non intelligitur q̄ sit d
substantia ordis: sed de substantia
executionis. Idem Hosti.

Utrum qui coact⁹ ordiatur
recipiat characterē? Ro. secun-
dū Ray. Si coactio fuit cōditio
nalis ut per aliquam cōminati-
onē vel cruciatum: ut q̄ reci-
pit characterem: ar. dis. 74.
ubi ista. 5. di. d iudeis. i. q. i. q̄
quidā. Nam in tali casu volun-
tas est saltem indirecta de qua
Aug⁹. voluit facere: q̄ voluit
uiuere. Sed si coactio fuit ab-
soluta: ut si omnino iuit⁹ violē-
ter teneatur sub manu ordina-
toris nullum recipit ordinē: ut
d baptizato p̄ supra. baptism⁹
4. §. 3. Con. Hosti ⁊ Soff. Sz
an talis teneatur cōtinere ⁊ an
retineat priuilegium clericale
habet infra ordiari. i. §. 8.

Ordinandus. Qua-
les d

beant esse ordinandi quib⁹ re-
gimen animaz cōmitti debet
ōndit apostolus .i. Thimo. 3⁹
ubi ponit tredecim capitula dī-
cens. Primo oportet ep̄m esse
irreprehensibile. 2⁹ vnus uxo-
ris virum. 3⁹ sobrium. ⁊. i. dicit
non uiolentum. 4⁹ prudentē.
5⁹ pudicum. 6⁹ ornatum. 7⁹
hospitalem. 8⁹ doctore. 9⁹ nō
percussore. 10 nō litigiosū. 11 nō
cupidum. 12 domui sue bene
prepositus. 13 parum. i. subdit
non neophitū. Hāc eandē re-
gulam tradit ad Titū p⁹: licet
aliquantulū varientur vba. Et
licet apostolus uideat dictā re-
gulam in ep̄iscopis posuisse. Ex-
tendenda tñ est ad omnes ordi-
nandos. ut probat Aug⁹. di. 34
cognoscamus. Et Ambrosius
di. 81. apostolus. sunt ⁊ alia 10.
impedimēta ordinandoz iure
positiuo inducta. que ⁊ si addā-
tur ad predicta tredecim capla
erunt uiginti tria que requirū-
tur circa ordinandos. vñ. 14.
q̄ non sit sollemniter penitens.
15⁹ non curialis. 16⁹ non ratio-
cinis obligatus. 17⁹ nō seru⁹.
18⁹ non corpore vitiat⁹. 19⁹ nō
illegitime natus. 20 non qui dī-
stulit baptizari usq̄ ad egritu-
dinem mortalem. 21⁹ nō pegrī-
nus uel ignotus. 22⁹ nō minor
i etate. 23⁹ non femina. De his

nūc per ordinē ē dicēduz.

¶ Primū ergo caplin aplice r
gule est q ordinandus irrephe
sibilis sit. Quod ad Titū dicit
sine crimie: nō est intelligēdū d
quolibet crimie. Aliter nullus
posset ordiari: q nemo sine cri
mine vivit. Un hiero⁹ exponit
irreprensibile. i. nō obnoxium
reprehensionī. Nam res pene
ptra nām ē ut sine peccato aliq
sit. Sed talis eligatur cuius cō
paratiōe ceteri grex dicatur de
hoc di. 25. §. nunc aut. Pōt tū i
telligi sine crimine idispensabi
li: vel etiam sine crimie qd req
rit dispēsatōne ⁊ non ē ad huc
dispensatū. De qua mā habes
supra. dispēsatō. §. 7. ⁊ 8. vel i
neizimie enormi: de quo vide
supra. crim. §. 2. s. enormia. §. i.

¶ 2° ordinandus sit unus uxo
ris: quod ē itelligendū negati
ue. i. non plūz. i. q nūqz habu
erit duas uxores di. 82. propo
suisti. Nam nisi sic exponeret:
sequeretur q uirgines ⁊ qui nū
qz habuissent uxores nō posset
promouēi: quod esset absurdū
De materia ei⁹ q plēs habuit
uxores ⁊ dicitur bigamus hēs
supra. bigamia per totum.

¶ 3° ordinādu sit sobri⁹ ⁊ non
vinolētus. Et qdem qre socie
tas cibi ⁊ pot⁹ requirit i ordi
nādo: hēs. i. sobrietās. §. i. ⁊ 2.

¶ 4° ordinādu sit prudens.
Debet enim habē triplicē pru
dentia. i. sacre scripture. 36. di.
per totū. Item seclarium litte
raz. 37. di. legimus. §. sed ecō
tra. ⁊ c. se. Item seclarium nego
cioz. 39. di. per to. De ista mā
plene habetur. i. sciētia per to.
⁊ s. discere: ⁊ s. mgf. i. ⁊ 2.

¶ 5° sit pudicus ut moribus et
verbis pudicitia indefinēter oñ
dat Unde Cant. i. gene. spōse
. i. predicatorēs. turturi cōparā
tur au. i. caste. Nam vecundia
ingenuos prodit natales: vt ait
Almbo. 86. di. nō satis. De ma
teria pudicitie hī satis ifra pur
dicitia.

¶ 6° q sit ornatus ornamento
interiori ⁊ exteriori. de quo dic
tū est supra. clericus. i. §. 2.

¶ 7° q est hospitali Hiero⁹.
Domus clīcoz oibus debent
esse coēs. i. 6. q. i. qm. Nam hos
pitalitatis hortator eē nō pote
rit qui domū propriam hospiti
bus clausit. 42. di. §. i. Item
quia pietas hospitalitatis imu
neratur eternalit. Mattb. xxv.
Vospes eram ⁊ nō col. me: Itē
remūerat tēporalit. i. Thim.
4. Exerceteipz ad pietatē. Et
sequitur. Pietas ad oīa valet
promissionē hīs vite: que nūc
est ⁊ future. Unde habraam ⁊
Loth hospitales erant ⁊ ange

los recipere meruerunt. Et ad istam hospitalitatē pōt etiā re-
ducti clyna: de qua hēs sup cly-
na. i. 7. 7. 7. 7. clycus. §. 5.

8°. i. q. doceat. Unde 7 dic-
doctorem. Abi sciendū q. doc-
trina ordinādoz debet i. duo-
bus cōsistē scilz in disciplina cō-
rectionis: de qua dictū est sup.
correctio. i. per totū. Item i. ser-
mone predicationis: de quo di-
citur infra predicator per to-
tū.

9° q. non sit percussor: de q.
mā vide: i. percutere. Accedit
autē magis 7 officialib⁹ clicis
7 prelatis aliqualis vberatio
miorum: ut s. excoicatio. 2. §. 2.
7 septimo.

10° non litigios⁹. Et quidē qd
sit litigium 7 quale peccatū et
quare litigiosus prohibet or-
dinari habet. s. litigiū per to.

11° nō cupidus. i. avar⁹. Nā
talis ordinari nō debet. Et est
duplex ratio. prima ē quia cu-
piditas est radix omniū malo-
rum. i. Thimo. 6. ex de consti.
nam concupiscetiā. 7. 4. 7. di.
virū 7. c. bonorum. Secūda est
quia mens eius cupiditatem
astricta semp aurum 7 reddit⁹
cōputat: gratius ituctur auruz
q. 3. solez. 4. 4. di. sicut hi. 3. q.
5. accusatores. de avaritia q.
q. 3. vide supra avaritia 7 supra

negociario. §. 2.

12° sit domui sue. i. familie be-
ne prepositus. s. q. eam hone-
ste regat 7 eā a vitiis ad vtutes
verbo 7 exemplo trahat. xlviii.
di. §. necesse. Sed quare specia-
liter in ordinādo hoc requirit⁹?
R. o. fm Ray. Duplex est ratio.
Una q. non habet frontē fpre-
bendi alios qui suos negligit
corrigere. vt i. predicto. §. neces-
se. Alia ratio q. presumitur ve-
hementer cōtra eum de crimi-
ne negligentie: q. adeo magnū
est q. ēt dispositionem inducit.
81. di. dictum. Si tamē sine cul-
pa sua familia mala eēt nō ipu-
taretur ei. xlvii. di. sicut hi. i. fi.
7. c. quantamlibet.

13° non neophit⁹. Quis dica-
tur neophitus in fide 7 quare
prohibetur ordinari: hēs s. ne-
ophitus. Similiter 7 neophit⁹
in religione supra. novitius. §.
plē.

14° non solēniter penitens
quia tales non debent ordina-
ri. di. 50. ex penitentibus. 7. 38.
di. illitteratos. Et de tali peni-
tentia hētur. i. penitentia. 3. s.
quare tales non debēt ordināi
R. o. fm Ray. Quadruplex ē ra-
tio. Prima q. non sunt digni f-
cipere vasa sacramētorum qui
duduz fuerunt vasa vicioz. di.
50. illud. Licet. n. peccatū dele

tum sit per penitētiā remāct
tamen cicatrix. s. irregularitas
que ipsum ipedit. i. q. i. ventus.

Secunda ē timor ne itez laba
tur: quiquidē timor de cōsuetu
die p̄stia surgit. **G**i. di. in sacer
dotibus. in fi. **T**ertia ē scanda
lum populi. **C**ū. n. talis penitē
tia nō imponatur nisi pro vul
gatissimo crimine vt quia totā
cōmouit urbem: 26. q. 6. c. fi. n̄
posset talis sine alioꝝ scandalo
mistrare. 40. di. de his uero.

Quarta est qz nō haberet frō
tem reprehēdi alios: cū ipse si
bi tacitus rīderet eadem se cō
misisse uel maiora. 25. di. prius
42. di. §. i. **I**dem **T**ho. in. 4.
di. i. 4. **P**ōt aut cum eis dispē
sari in minorib⁹ propter neces
sitatē uel utilitatē ecclie di. 50.
placuit. Et hoc per ep̄m ex quo
non est ei prohibitū ex. de sen.
ex nuper. Sed si absqz dispen
satione scienter ordinat: aut in
discrete dispensat debet priua
ri potestate ordinandi: ut in di
cto. capitulo ex penitenti
bus.

Quintodecimo nō curialis.
Ubi sciēdū qz curial⁹ s3 Ray. tri
plici⁹ dicitur. **P**rimo mō lar
ge dicunt curiales illi qz quacū
qz cōditiōe obligati sūt curie a
licuius publice p̄tatis: siue sint
milites siue aduocati. sū iudi

ces: siue officiales: siue etiam
histriones. 7 breuiter quicūqz
habētes officiū honestū uel in
honestū: dūmodo curie obliga
ti sint. 2. stricte dicuntur curiales
qui curāt 7 gerunt honesta cu
rie officia: vt de curiones iudi
cel 7 similes. tertio stricte dicitur
qz in causa sāguinis sunt offi
ciales. 7 qui dum p̄tātib⁹ obe
dirēt sāguinē hūanū effuderūt.
7 dicitur isti curiales a ciuore
Alii dicunt a curia. **Q**uēs aut cu
riales idistincte fm Ray. probi
bentur ordinari nisi prius sint
absoluti a curia. di. si. c. 2. 7. 3.
Sed postqz a curia sūt absolu
ti: distinguē: quia si exercuer sūt
seua ut officiales uel milites qz
sanguinem humanum effude
runt: siue turpida 7 inhonesta
ut histriones: non possunt pro
moueri dis. si. c. i. 7. 3. 7. iiii. vj.
dis. clericus uersus clericum 7
de consec. dis. 2. pro dilectione.
Si uero honesta officia exercu
erunt ut iudices aduocati tabe
liones 7 huiusmodi in causa ci
uili siue pecuniaria admitten
tur. distinctione lxxagelima pri
ma osius. Sed in causa sangui
nis repelluntur: ut supra homi
cidium. liij. §. primo. **S**unt au
tem secundum **R**aymondum
tres principales causē ore curia
les ordiāi prohibēt. **P**ria ē qz

quidam ex predictis frequenter in regularitatem pertrahunt ex officio suo. Secunda est quia tales quandoque repetuntur. et sic ecclesia perturbatur. Tertia quia presumunt contra eos quia non transeant ad clericatum voto religionis: sed ut fuggiant ratiocinia dominorum suorum. vi. si. c. i. 2. 7. 3. 53. di. lege 3. Idem Boss. et Hosti.

¶ 16° non ratiocinijs obligatur sicut sunt tutores. curatores. procuratores. et huiusmodi. De quibus an sint ordinandi: vide supra obligatus per totum.

¶ 17° non seruatur. de qua materia habes. i. finis. 2. per totum.

¶ 18° non in corpore vitiat. sed in bono. i. vitiat in corpore. Et non habet quod qui quandoque habet hunc defectum quia non potest bibere vinum: non debet ordinari: ut notatur. 2. q. 7. ipsi apostoli. quia talis ministras conseruare debet. de consuetudine. di. i. episcopus deo. 7. de consuetudine. di. 2. pacta.

¶ 19° non filius sacerdotis nec alius illegitimus. nat. 3. illegitimus per totum.

¶ 20. non qui distulit baptismum Nam si quis adultus sanus distulit baptizari: et postea in egritudine tioris mortis se baptizari fecerit promoueri non potest. et causa est quia presumitur non uere contritus. Nam non ex voluntate: sed ex necessitate uidetur recepisse baptismum di.

57. si quis de pe. di. 7. nullus aliam causam addit. Al. s. ut per hanc penam homines inducerentur non negligere suam salutem. Talis tamen potest promoueri duobus casibus. primus si per baptismum fides et uita eius probabilis apparuerit. secundum si raritas clericorum hoc exegerit: ut in dicto. c. si quis. Sed cum baptismus tollat omne peccatum et sequelam peccati: ut di. 26. deinde 7. c. una quare non tollit irregularitatem istam? 820. fm Ray. Quia baptismus ita dilatus inducit eam. unde non potest eam tollere quia idem non operatur contrarios effectus: ar. ex 8. baptismus maiores. ultra medium. v. sed hec tanquam impossibilia 7. 26. di. deinde. Secus tamen est de illo qui distulit eucharistiam usque ad talem egritudinem. quia propter hoc non repellitur ab ordine di. 50. is uero. Et est ratio diuersitatis: quia baptismus uix uel nunquam potest differri sine culpa: et est sine periculo sed comio quandoque differre sine culpa. s. ex reuerentia di. 5. c. ad eum. 7. de pe. di. 5. c. i. v. paueat. 7. de consuetudine. di. 2. quotidie 7. c. ut quid paras.

¶ 21° non peregrinus et ignotus: de quibus vide. i. ordinatio. 5. 6. 7. 7. et infra peregrinus. per totum.

¶ 22° non minor in etate. Lib. sciendum quod a septimo anno. usque

ad. 12. pōt recipere primā tonsu-
ram et minores ordines preter
accolitatum: quē p^o. 12. tū reci-
piet di. 77. in singulis. Sub
diaconatū vō recipere pōt i. 18.
Diaconatū in. 20. p̄sbyteratum
i. 25. vt in cie. generale. de eta.
et q̄li. et suffic̄ attingitē predictuz
t̄p̄sar. et de elec. cū in cūctis.
Sed ep̄atum nō nisi p^o cōpletū
30. annū. vt i dicto. c. cū i cūctis.
I. 3. si feia d q^o hēs s̄ feia. §. i.

Ordinator: siue or-
dinans. Quid si ep̄s nō bapti-
zatos ordinat: uide supra bap-
tismus. 4. §. fi.

¶ Que pena ordinātis aliquē
infra etatē? Rō. Primo quidē
q^o i eius cōtumeliā ille qui sic
ordinatus fuit debet suspendi
ab executiōe illius ordis usq³
ad legitimā etatem. et ipse ordi-
nans debet suspēdiā collatiōe
ordinū et compelli providē tali-
ter ordinatō i bñficio cōpetētē: et
de tēp. or. Inō ē De etate aut
quā ordinand⁹ d⁹ habere uide s̄.
ordinand⁹. §. p̄t. Et bec. i. §. 8.

¶ Que pena eius q^o minores or-
dines cū subdiaconatu vel du-
os sacros ordines s̄l p̄fert? Rō.
Si hoc fecit ex certa sciētia de-
bet deponi. Si. di. qui i aliquo
Si uero ex negligētia debet p̄-
uari p̄tate cōferendi talē ordi-

nem. di. 36. qui ecclesiasticis. i.
q. i. si qui ep̄i et de temp. or. li-
teras et c. dilectus.

¶ Utrum ep̄s scienter ordinā
indignū peccet mortalit⁹? Rō.
fm Tho. i. 4. di. 24. Sic quia
ifidelis est dño suo cōmutens
indigno eius misterium preci-
pue cū hoc vergat in detrimē-
tum ecclie et honoris diuini q^o
per bonos ministros promoue-
tur. Et si non p̄nt tot boni inue-
niri ministri meli⁹ est habere
paucos mistros bonos q̄z mul-
tos malos. 23. di. tales. et d etā.
et quali cū sit ars. Lon. 211.

¶ A quo possit et deāt ordines
conferri? Rō. fm Ray. Presby-
teri et omnes inferiores regula-
riter debēt ordinari a suis ep̄i-
scopis. 67. di. c. vno et 24. di.
ep̄s. Sed q^o dī in predictis. c.
q^o debet adesse assensus suoz
clicoz fm Hosti. eo ip̄o q^o non
cōtradicit cōfētire presumūt.

¶ Utrū alien⁹ ep̄s possit ordi-
nare alienū clericū? Rō. Nullū
debet ordinare preter licētiā
superioris ep̄i ipsius. Et itelligi-
tur supior i hoc casu ep̄s de cu-
ius diocesi iste qui vult ordina-
ri est oriundus: vel i cuius dio-
cesi beneficiū ecclesiasticū ha-
bet: vel ubi habet domiciliū
licet alibi nat⁹ fuerit. Inferior
resq^o utem prelati siue religiosi

sive alii nō pnt talem liaz da
re nisi haberent a sede aplica
q̄ possent subditos suos a quo
voluerint ep̄o facē ordiari. itē
n̄ potest talem licentiā dare of
ficialis ep̄i: sed episcopo in re
moris agente uicarius eius in
sp̄ualibus generalis: uel sede
vacante capitulū seu is ad quē
tunc administratio sp̄ualiū per
tinet possūt licentiā dare. Re
ligiosi quoq̄ qui a suis prela
tis sūt in non exemptis priora
tibus deputati priores et eorū
socii pnt a locor̄ diocesaniū q̄z
diu ibi morant̄ licite ordinari
l̄z non sūt de ip̄is diocesibus
oriundi. Et hec oīa ex de tēp.
or. cum nullus li. vi. Quicūq̄
āt alienū sine licentia scienter
seu affectata ignorantia ordia
uerit per annū a collatiōe ordi
nūm est suspensus. et interim
clerici sui absq̄ ipsius licentia
possunt a vicinis episcopis or
dines recipere. extra de tem.
ordi. eos li. 6. Et per istam de
cre. reprobata est opinio dicē
tium q̄ quis ordinare poterat
alienum sub spe ratihabitōis.
De ordinatis ab alieno. uide i
fra ordinatus primo. §. antepe
nul. Qñ. āt ordinās alienū. tene
at. ordinato providere de bñ
ficio. uide ā bñficiū. primo. §.
vij. De ordinatione vero ultra

mōtanoz ab ep̄is italianis ba
bes in se. §.

¶ Atq̄ ep̄s italīe possit ordia
re ultramontanū clericū? §. 2.
Nō nisi hēat licentiā a papa vel
ab ep̄o vñ est oriūd⁹: uel in cu
ius diocesi est bñficiat⁹: et per
patentes ip̄ius ep̄i l̄ras p̄tinen
tes cām rōabilē quare ip̄m no
lit vel nō possit ordinare. Et q̄
contra hoc ordinati fuerint su
spēsi sūt absq̄ spe dispensatiōis
Et ordinātes debent cōdigne
pūiri. ex de tēp. or. sepe. lib. vi.

¶ Que sunt plone quibus or
dinatores prohibēt cōferre tō
surā clīcalē? §. 2. Nullus ep̄s vl
qs alius d̄z ip̄am conferre ifā
ti nisi forte religionē intraret.
nec illitterato: nec homini dio
celis aliene sine licentia nec cō
iugato nisi uolēt religionēz in
trare aut ad sacros ordines pro
moueri. i. qñ de iure pōt: ut in
fra ordinatio coniugatoz. §. 2.
Et q̄ p̄trafecerit p̄ annū suspen
sus est a collatiōe tonsure. tātū.
ex de tēp. or. nullus li. vi.

¶ Atroz ep̄s qui reliquit ep̄a
tum possit ordines p̄ferre? §. 2.
Si renūtiāuit loco tñ pōt ordi
nes cōferre sicut añ si rogetur
a proprio loci ep̄o. Si vō renū
tiāuit loco et dignitati potest
nihilominus oēs minores cō
ferre: l̄z sacros n̄ pōt. Et quicū

q3 ab eo scienter receperit mior
res sine lra sui epi de iure coi
deberet deponi. 7. q. i. c. ps in
dioceli. et. 9. q. 2. c. pm. Dispen
satione tñ pot i ordib⁹ deferui.
Si vō a tali receperit sacros
ordines sciēter non recipit exe
cutionē. Si vero ignorant po
terit eps cū eo dispensare: nisi
ignorantia fuerit crassa et supi
na. et de ordi. ab eo qui renū.
c. i. Utz abbates possint ordi
nes cōferre: hēs s̄ abbas. §. i.
¶ Utz eps possit cōpellē cleri
cum ad suscipiēdos ordines: Re
spōdeo s̄m Ray. Si ordo sit an
nexus beneficio vel dignitati
quam hz: ut puta si electum in
archidiaconum vult cogē ad
diaconatum. aut decanum ar
chipresbyterum abbatem vel
prepositum vult cogere ut fiat
presbyteri: potest per subtrac
tionem illius beneficii cogere
di. 60. innouamus et extra de
elec. cū in cunctis. et de eta. et
quali. c. i. Quin et si electus ad
regimē parochialis ecclesie nō
fiat sacerdos infra annū ipso iu
re priuatus est illa: et de elec.
l3 canō. et. c. cū ex eo. li. 6. et s̄
ecclesia. 2. §. i. Fallit tñ si ex iusta
cā remanserit: dicto. c. cum ex
eo in fi. Similiter fallit propē
iustam causam in prius dictis
ut puta si postq3 archipresby

ter vel abbas. et huiusmodi cōfir
matus fuit: et ante ordinatōes
factus est irregularis sine cul
pa: ut quia perdidit manus ul
oculum. Und et in dicto. c. cū
in cunctis. dicitur. si canones
non obstant. Secus si contra
xit impedimentum culpa sua:
In quo cāu priuandus est. Et
i hoc casu loquitur dictum. c.
i. de etate et qualitate. Idem
Hosti. et Host.
¶ Quid si talis ordo sit anne
xus illi dignitati vel beneficio
quod obtinet? Respondeo secū
dum Ray. Non debet eps eum
iustum cogē ad ordinē alr pu
niendus ē di. lxxiij. c. i. 2. 2. 7. c.
vbi ista. Nisi hoc exigat neces
sitas vel utilitas ecclesie: ut ga
indiget ministris: et nulli alij
vel pauci sunt idonei: quia tūc
cogere potest: ita q si se excu
set ratione criminis: quod di
cit se commisisse debet episco
pus promouere alios et illum
remouē a beneficio quod ob
tinet: nisi aliter esset valde uti
lis pel necessarius: extra d eta
te et qualitate queris. et ita in
telligi potest. lxxiij. distinctio
ne consiluit. Si vero excuset
se ratione alterius impedimē
ti n̄ proueniētis ex delicto suo:
ut infirmitas et h⁹ i n̄ dz cogi al
appellat. postq3 sicut et tūto dat⁹

ff. qñ app. sit. l. i. §. si quis tutor
Si autem excuset se sola volunta-
te absq3 alia cā d3 cōpelli per
subtractionem officij et benefi-
cij di. 74. c. 3. et. 4. 7 i predi-
cto. c. qñis. Idē Hosti. 7 Goff.

Pone q3 utilitas exigit q3 a
liquis ordinetur. sed ep̄s nō ex
hac cā: sed ex odio p̄pellit istuz
ut ordinem recipiat: nunquid
tenetur obedire? Rō fm Ray.
credo q3 sic. Licet enī ep̄s pec-
cet sic precipiēdo: iste tñ obedi-
re d3 ex quo non est maluz qd
precipitur: imo iustum 7 utile
ecclesie: ar. xi. q. 3. quid ergo. 23.
q. i. quid culpator. in fi. 23. q. 5.
manifestum. Idē Hosti. 7 Goff.

Quid si clericus vult promo-
veri: 7 ep̄s non vult? Rō secun-
duz Ray. Si clericus h3 ius pe-
tendi ordines forte rōe bñficii
cui ordo est annexus: ep̄s nō po-
test eū prohibere q3 quis sciat pec-
catū eius occultum. et ita pōt i-
telligi extra de temp. or. ex te-
nore. si vero nō h3 ius petendi
non tenetur ep̄s eum ordinare
Porro regularis nullo modo
d3 ordinari contra voluntatez
sui prelati. extra de temp. or.
ad aures. Idem Goff. Hosti. 7
Ber.

Quid si sciam ep̄m meuz he-
reticum vel scismaticuz occul-
tū et p̄pellit me ad ordines? Re-

spōdeo f3 Goff. Non ābeo obe-
dire: sed potius permittere me
excōicari q3 a tali recipere. et.
de se n. ex. inquisitioni. Tales
enim p̄ferre non pñt ordis exe-
cutionē quam non hñt. i. q. 7.
daibertū. Et idem si sciam pre-
latum meū suspensū excōicātū
vel interdictū. Quid tñ si a ta-
li ordinatus sum. vide. i. ordia-
tus primo. §. pe.

Quid de illo qui scit ep̄s su-
um simoniacū: et tñ precipit ei
q3 recipiat ordines ab eo? Rō se-
cūduz Tho. fa se. q. 100. Nullo
mō d3 obedire siue manifesta:
siue occulta sit simonia. dūmō
ip̄e ciat. Et hoc intellige si ep̄-
scopus est simoniacus in ordie
suscepto: i. nō potius debet per-
mittere se excōicari. ar. ex. de
sen. excō. inquisitioni. Quod si
ignorabat eū esse simoniacum
cum tñ eēt qñtūcūq3 sit occultū
7 iste ignoret nō recipit execu-
tionem: sed indiget dispensati-
one: 7 hoc in detestationez cri-
minis. i. q. i. quis a simoniacis
Idem Hostien. et Ray. Addit
Tho. q3 si ep̄s simoniacus ē ex
alia cā potest ab eo recipere ordi-
nes: dūmō sit occultuz: q3 non
est suspensus quo ad alios: sed
solum quo ad se ip̄s. Addit ho-
sti. q3 si possum obtinere ut or-
diner ab alio debeo facere. Qui

bus clericis d3 per ordinatore
de bñficio provideri. vide sup
bñficiū primo. §. 7. Et de ordi
nato ad titulum patrimonij sui
ibi. §. 8.

Ordinatus primo
cōter. Queritur ergo. Quid si
aliquis in peccato mortali exi
stens fuerit ordinatus? Rñdeo
fm Ray. siue sit occultum siue
manifestū. ille qui cū hoc reci
pit ordinē vel quēcūq3 alia sa
cramēta mortaliter peccat di.
40. multi. di. 25. illud. xi. q. 3.
audi. Idem Tho. in. 4. distin
ctio. 24.

Ut ordinatus existens in
peccō mortali possit sine pecca
to uti ordine suscepto? Rñdeo secu
dū Tho. in. 4. di. 24. Nō pōt
Nā facit cōtra illud preceptū.
Deut. 16. Iuste qđ iustum ē
exqueris. Indigne. n. sacru p
tractat: nec i hoc aliquis pōt
dispēsare qz est de iure nālī ut
hō scā scē ptractet. Un tal quo
tiens actū alie^o ordis facit pec
cat mortali: ut q tēgit res sac
qñi suo offō utēs. Sec^o at eēt si
aliq necitate sacz aliqd cōtin
gēt l exquerēt i illo cāu in quo
et laicis liceret: puta si baptiza
ret i articulo necitatis vel cor
pus christi de terra colligeret

Lō. in oib⁹ Al. 7 etiā Ray. S3
an teneatur cē confessus. vide
s confessio. 2. §. 5.

Ut a tali liceat recipe sa
cramēta? Rñdeo fm Tho. ubi sup
tenet hō recipe a mistro etiā i
peccō mortali exñte q3 diu ab ec
clesia tolerat. qz adhuc ē ei ob
ligatus: nec ēt debēt tales i of
ficijs euitari. ut s clericus. 3. §.
2. Tñ ut ibidē subdit Tho. non
eēt tutum q quis preter neces
sitatis articulū talē ministrum
induceret ad aliquid sui ordis
exequendū durate pscia q ille
eēt in peccato mortali quaz tñ
deponere posset. qz in instanti
hō a dīna grā emēdatur. dicit
ē idē Th. in. 4. di. 13. q a no
torio cōcubinario nō est reci
piēda cōio eucharistie siue sit
notoriū qz cōuict⁹ ē: siue p con
fessionē in iure factā: siue p ta
lē evidentiam facti q nulla po
test tergiversatione celari. Ab
alijs at occultis cōcubinarijs
vel peccatoribus recipi potest

Quō dicit quis fortue ordi
natus? Rñdeo fm Hostiē. Triplr
prio mō cū quis sine pscia pro
prij epī: 7 sine examiatōe pro
mouet. 64. di. cē cōsciaz. 24
d. qñ epī. In quo cāu nō pro
sunt lre archidiaconi. ut ēt de
offi. archi. significasti. 2° ordia

tur fortune si preter psciaz epi
eodē die recipit oēs miores vt
aliquos sit et subdiaconatum
vel duos sacros. c. d. eo q fur.
or. sul. cū. h. 7. c. innotuit. de q
bēs s ordo. 2. §. 2. tertio qn gdu
omisso saltū facit de quo dicit
i. ordinar. secūdo per totum.

¶ De illis qui exites excōica
tj recipiūt ordines regre s ex
cōicatio. prio. §. 20. qui incipit
quid de illis. Quedā etiā cūa:
nō solū ipediūt ordinandū: sed
et ordinatū deiciūt. de quib
s crimē. §. 2.

¶ Atz coacte ordinar. tenea
tur ad castitatē. §. 2. si coactio
fuit absoluta nō ē dubiū q nō
teneat: qz nec est ordiat. ut di
ctū est s ordo. §. 3. si. Si fuit p
ditionalis: puta per aliquē me
tū: distigue fm Ray: qz si tal
fuit metus q posset cadē in con
stātē viz nō teneat. c. qd me. cā.
platū. et. c. cū dilect. cōtinēna
n. nō debet nisi volūtaria. di.
31. ante triēniū. 20. q. 3. presēs.
Et hoc intellige q si an hēbat
prore potit illa uti sine peccō: s
si nō hēbat cōtinere teneat. ar.
di. 35. de iudeis. 3rē teneat pte
re si nō fuit talis met. Idem
Bof. 7. Host.

¶ Sz nūquid talis. s. ordinar.
per metū q potuit cadere in cō
stātē viz pte privilegio cle

ricali. Dicendū fm Ray q sic.
si aliat vult uiuere clericali
tur nisi transiret ad actus peni
tus contrariū. di. 84. quīqz.
Et tñ si hēat vxorem potit illa
uti. ut in pcedēti. §. dictū est. si
Si tñ ipa uellet cōtinere 7 ipe
nollet nō hz privilegiū clerica
le. Si vō ipe uellet et illa non:
certe hz si ut dixi al uiuēt cle
ricaliter. ar. 27. q. 2. multoz
Et hoc oz supplere. si q si uxor
fuit vnica: 7 uirgo: tunc hz pri
uilegium clericale: sed tantū i
duob casibus quos habes su
pra clericus. 2. §. si.

¶ Quid de ordinatis ab aliēo
epo sine lnia proprii. §. 2. secun
dū Ray. priuantur executione.
Poterit tñ eps dispēlare. 9. q.
2. Lugdunēsis. c. de tēp. or. q
translationē. sed et q lnia reg
ritur 7 q pena ordinantis sine
licētia hē s ordiator. §. 6. 7. 7.

¶ Quid de ordinatis ab here
ticis. scismaticis: excōicat: de
positis. 7 h. 1. §. 2. A talibus nō
d3 quis recipere: ut dictum ē
s ordiator. §. pe. Si tñ aliquē
ordinet tenendū: ut dicit Ray.
q oēs tales vā conferāt sacra
dūmodo in forma ecclie cōfer
rant prima. q. i. dñs declara
uit. 7. c. non nocet. de cōie. dis.
4. non i nobis. Peccant tam
mortaliter tā tantes qz susci

pientes ab eis quęcūq; sacra
nisi baptismū in extrema neci
tate. Idem Tho. secunda secū
de: q. xxxviii. et Pe. et Boss.

Sed nunquid sic ordiati po
terūt ministrare? Rō secundū
Ray. si sunt ordinati a tali qui
suscepit ultimam manus im
positionem in ecclesia: et nūc ē hē
ticus vel excommunicatus et hōi. dicē
dam q; siue isti ordiati sciebāt
siue ignorabāt tolerātur dispē
satione in omnibus susceptis mi
nistrare. Ad superiores vero nō
debent promoueri nisi esset ne
cessitas magna et conuersatio
scā. viii. q. i. c. i. et. 2. et. 3. Si vō
ordinati fuerint a tali qui rece
pit ultimam manus impositio
nē ex ecclesiam: et ipi scienter
a tali ordines receperint nun
q; tolerant. si ignorant tolerā
tur. viii. q. i. ordinationes. Cō.
Bos. sed per quem poterit dis
pensari vide. i. scilicet. §. 7.

Ordinatus secun
do per saltū. Quid de ordinat
per saltū? Rō fm Ray. Ordies
ordinate recipi debēt s; q; nu
merati sunt s; ordo prius. §. 4.
di. lviij. si officia. et di. 77. c.
i. Si tñ per saltū aliq; promo
ueat. i. q; aliquo ordine preter
misso ad superiorē ascēdat. re

cipit quidē caracterē: rñ de ri
gore d; depom ē si nō ex malit
tia sed ex ignorantia aut negli
gentia aliquē ordinē ptermi
sit. sed tñ ex dispensatione epī ad
ordinē pretermisum potit pro
moueri: et interim ab executi
one superioris ordinis erit su
spensus. di. 48. sicut olim di.
52. sollicitudo. ex. de cle. p. sal.
promo. c. unico. Et eodē mo
do poterit cū eo dispensari si i
nterim ministraverit in illo or
dine credēs q; fuisse gradatū
promotus: ut in. c. unico. ex d
cle. per sal. promo. Quod si ta
lis per sal. promotus sit scien
ter et in ordine sic suscepto siñ
dispensatione ministraverit nō
pōt dispensari q; vltimū ascē
dat nisi per papam. sed in ordi
ne suscepto adhuc pōt dispen
sari p; ep;: sic cū nō ordiato mi
strāte ut dī. i. ordiat. 3. §. i. in
hac snia No. et guil. sat. pūciūt
Sed nūqd laicus q; nullum
h; ordinē possit recipe sacer
dotiū omnibus alijs p;missis
sis? Respondeo secundū Ray.
Potest dūmodo sit baptizat.
Idem Tho. Pe. et Bossi.
Quid si clericus p;missis ali
q; ordie p;secret i epm. Rō fm
Ray. Dicunt fere omnes doc.
q; nullo mō potest esse ep; nisi

fit sacerdos. qz ordo sacerdo/
ralis est quasi subale fudamen
tū ordinis epalis. Lō. Boff. ed
7 Hosti. qui uidet aliter senti
re. Lō. i hoc q talis eps nō ha
beret executionē nec aliquid p
ferret: nisi postqz sacerdos fa
ctus esset. ex de excels. prela. ex
litteris. Si vō ptermisit alium
ordinem a sacerdotali sentiūt
fere oēs q eps est et conferre
pōt oēs ordines pref illū quez
nō accepit. i. q. i. gra. et. i. q. 7.
Daiberiū. Addit Hosti. q si ta
lis eps executionē de iure non
h3 et quo ad ordines quos su
cepit.

Ordinatus tertio
negatiue. s. qui nō est ordinatus
et nō aliquid tale exercet. Quid
ergo de talibus? s. o fm Ray.
Laici qui nullū ordinē hñtes
diuinū offm exercēt indebite:
nisi cessare uelint debēt excōi/
cari. Pñt tñ licite facē officia
minez ordinū. qzuis ad hoc nō
hēant offm. sicut i domo nō p/
secrata pōt dici missa: l3 conse
cratio ad hoc ordinē: ut in ea
missa dicat. Clerici vō q exer/
cent offm nli? ordis quem nō
hñt sūt deponēdi vel perpetuo
suspēdēdi ab ordine quē habe/
bāt nisi postqz iurē promissionez
epi brēnio l trīenio suspēsi fue

rūt misericorditer tolēnt. Nā/
qz tñ pñt ulterio? promoueri.
ex de cle. nō or. mi. c. i. 2. 2. ar.
xi. q. 3. priuilegiū. 25. q. 2. sic de
cer. Nec cū tali pōt dispensari
q ascendat ulterio? nisi p papā
fm Ray. Boff. 7 Buil. Hosti. tñ
tenuit i sūma q eps pōt dispen
sare: l3 in glo. reuocauit. de be
neficio at misericorditer agen
dū est cum eo. ne sustentatiōe
priuat? ad seculi negocia fuer
tatur. Salubrit? at tibi providē
bit si ad religionē trāsierit. ha
ben? hec in predicto. c. 2. d. cle.
nō or. mi.

Quid si qs exercet tale offm
nō ad deceptionez: sed ex ludo
cā festi? s. o fm Hosti. Certe lu
d? noxi? in culpa. est. Nñ talis
peccat quidem ei tenet penitē
xv. q. i. §. illud in fi. Nō tñ crdo
q incurrat predictas penas.
qz volūtas et propositū distin/
gūt maleficia. extra de se. exc.
cum voluntate.

Sz qd si clericus qui est i mō
ribus ordib? tñ legat eplam i
missa: s. o fm guil. Licitus est
ex quo sine solēnitate hoc fac.
vt notatur extra de ui. et hone
state clericor: ut quisqz. Et s3
3mo. itelligēdū ē qñ ibi nō ē
subdiacon?. Nec d3 talis cāta
re solēnter et cū ornamentis
subdiaconi. 23. di. subdiacon?.

74. di. si q. cl. c. l. con. hosti.

Ordinatio coniu

gatorum. Quid si maritus acci-
pit ordinē sacre inuita vel nesci-
ente uxore? R. mortaliter pec-
cat R. Tho. Sed ut dicit Ray
non fit pp hoc preiudiciu uxori:
s. ille tenebitur ad reddendū
debitū: nō at poterit exigere. 28
di. diaconi. 25. q. 2. multorum.
Quod vix est fm Guil. etia si
factus sit ep̄s seu religiosus in
si illa posset induci ad cōtinēti-
am. Debet ergo restitui uxori
nec d. ferre aut coronā aut ha-
bitū clericalem cū scādalo vxo-
ris. sed si potest sine ei⁹ scanda-
lo deferre tenet. Et fm Imo.
talī si post mortē uxoris ptra-
bat cū alia: nō tenet mīrmōiū
¶ Quid si marit⁹ sit ordinat⁹
consentiente uxore vel, sciente
et non contradicente? R. fm
Ray. Si clericus est de ecclia
occidēali factū est uxori pre-
iudiciū: ita q. oportebit eam
de cetero continere: et etiā mor-
tuo viro non poterit cum alio
contrahere. 28. di. quia sūt cul-
pe et duobus. c. se. et. 32. distin-
ctione seriatim.

¶ Qui duxit uxorem uilē mu-
liercm: puta ancillam vel iocu-
latricē: vel aliquā ex illis que
publicis spectaculis mancipā-

tur: s. uirginem repellitur ab or-
die di. xxxiii. si quis uiduā. 2.º.

¶ Sed quid si maritus ante
carnalem copulam fecit se ad
sacros ordines ordinari? R. o. n.
pp hoc dissoluit matrimoniū
qd prius fuerat contractum.
sed maritus sic ordinatus reci-
piens alr q. a sacris canonib⁹
concedatur etiam post mortē
vroris non poterit ministrare
in illo ordine. nec ascendere ad
alios: nec al quod beneficium
vel officium ecclesiasticum ob-
tinere: ut i. extrau. 30. 22. que in-
cipit. Antiquē. de materia ista
aliqua habes supra. impedi-
tum. xi. §. i. 2. 2.

Ornatus. De ornatu
bono clerici. De ornatu uero mulie-
rum nunc dicendum est.

¶ Utrum mulieres possint se
licite ornare? Respondeo secun-
dum Tho. secunda secunde. q.
c. lxxviii. Circa ornatum mulie-
rum attendenda sunt ea q. cō-
ter circa exteriorem cultū di-
cuntur scilicet q. non sint pre-
conseruandū: aut non ex in-
ordinato affectu et huiusmodi
que habes s. explicite infra ve-
stis. §. i. Et hoc modo pōt mu-
lier licite operam dare q. viro
suo placeat ne per ei⁹ cōceptū

in adulterium labatur. Un̄ dī
ciť. i. Cor. 7. Mulier que nup
ta est cogitat que mundi sunt
quomodo placeat uiro. Et iō si
mulier coniugata ad hoc se or
net ut viro suo placeat: pōt hoc
facere sine peccato.

Utrum in illicito ornatu sit
mortale peccatum? Rō s̄z Tho.
ubi supra. Muliebris cultus de
se viros ad lasciviā prouocat.
prouer. 8. Mulier occurrit illi
ornatu meretricio p̄parata ad
capiēdas aīas. Et ideo ille mu
lieres que viros nō habēt nec
intendūt habere nō pūt absq̃
peccato appetere placere uiro
rū aspectib⁹ ad concupiscēduz
q̃ hoc ē dare eis icentiū pec
cādī. Et siquidē hac itentione
se ornēt ut alios prouocēt mor
taliter peccāt. Si at̄ ex quadā
leuitate uel ēt ex vanitate prop
ter q̃dam iactātiā nō sp̄ ē pec
catum mortale: sed quandoq̃
ueniale. Et eadē rō est q̃ntum
ad hoc de uiris.

Quid de mulieribus se co
lorantibus ⁊ alia figmēta adhi
bentibus? Rō s̄z Tho. 2a 2e. q.
c. lxxviii. Hi⁹ fictiones non pos
sunt esse sine peccato: non tam̄
semper est mortale: sed solū qñ
fit pp̄ lasciviā: uel in dei p̄tēptū
Sciendum tñ q̃ aliud est fige
re pulchritudinē ⁊ aliud est oc

cultare turpitudinē ⁊ aliq̃ ca
usa proueniētem: puta per egrī
tudinē: ⁊ hī⁹. Hoc. n. ē līcītum
q̃ s̄m apl̄z. i. Cor. 12. que puta
mus ignobiliōra mēbra ēē cor
poris his habūdātiorē honorē
circūdāmus.

Pactum. Pacta que
faciunt prio
res uel guardiani couentuales
religiosorū mendicātiū d̄ su
orum conuētuum assensu cum
prelatis uel personis ecclesiāz
in illis locis ubi habitāt debēt
perpetuo seruari non obstante
q̃ non fuerit assensus m̄gri uel
ministri prouincialis aut gene
ralis. aut q̃ sedes ap̄lica quo
ad fratres minores auctorita
tē non prestiterit. extra d̄ pac.
q̃ et eo li. vi. Pactū patri sc̄m
a filia dū nuptu tradereť ⁊ c. bi
de s̄. dos. s̄. 3. Quod etiam nu
do pacto obligatur quis s̄m de
um supra lex. s̄. io. v. 12. ⁊ infra
promissio. Pactum de non re
cipiendo ad sepulturā uide i
fra sepultura. i. s̄. 4.

Palla dicitur līneus pā
nus cōsecrat⁹ qui
extenditur super altare ⁊ super
quo extēditur corporale. Et de
palla aliquid dictū ē supra con
sectio uestim. s̄. i. similiter ⁊ d̄
corporali supra corporale.

Pallium et b sumitur
e speciale or
namentum archiepōrū: i quo
plenitudo pontificalis officij p
fertur: extra co. nisi. D3 at pal
liū peti a papa infra tres mēses
a tēpore cōsecratiōis siue cōfir
mationis si ante fuerat cōsecra
tus. Aliter si accuscē potest re/
moueri. di. 100. qm. 7 debet pe
ti cū instantia di. 100. p̄sca. Et d
bet petens prestare sacm fide
litatis 7 obedientie Romāe ec
clesie di. 100. optatum extra de
elec. significasti. item in dato
ne pallij debet dari nouū priui
legiūz uel antiquū inuari di.
100. rōis 7. c. scriptorū. itē fcep
to pallio 7 non añ potest se ar
chiepūm nominare: extra co. ni
si. Nec ante potest cōcilium cō
vocare. conficere chrisma. de/
dicare basilicas ordinare cleri
cos. seu epōs p̄secrā extra de
elec. qd sicut. §. p̄l. itē archiepi
scopus nō pōt palliū suū alij cō
modare. qz palliū psonā eius n
transit. Unde 7 cū eo debet se
peliri extra co. ad hec. et. c. ex
tuarum. Itē solus romāus pō
tifer sēper 7 ubiqz utit̄ pallio.
Leti autē ifra missarū solēnia
in qualibet ecclesia sue prouin
cie. Non at si egrediatur eccle
siam ut i processione extra co.
c. 1. Et hoc i diebus i qbus p̄ce

dit in suo priuilegio. Alij non
pōt: sed bene pōt quādoqz sine
pallio celebrare: extra co. c. fi.
Patriarche an possint dar pal
liū. uide. i. p̄farcha. §. 2.

Papa. debet eligi a du
abus p̄tibus car
dialiū. Alij qui gerēt se pro pa
pa excoīcat̄ ut s̄ excoīcatio. i.
§. 3. v. 4. Et p̄la noua circa e/
lectione pape 7 reclusionēz car
dialiū: extra de elec. ubi piculū
li. vi. Et q in illa cōstitutiōe co
legiūz cardinaliū nullā potest
facere dispensationēz seu ino
uationēz: 7 quedam alia circa
hoc in cle. ne romani de elec.
A quo 7 ubi debeat consecrari
habes supra cōsecratio episcop
porum. §. p̄l. et ult.

Papa est sūmus inter oēs
Ipse. n. h3 plenitudinē p̄tatis
Alij partem sollicitudis. 2. vi.
decreto. et. c. qui se scit. vñ cū
dñs aplis dicēt ut laxarent re
tia soli Petro dixit: duc in al
tum Luc. v. Item ei soli dixit.
ut piscaretur bamo. Matth.
xviii. per quem preemineas.
iurisditō significat. 7 4. q. i. n
turbatur 7. c. est aliud. Item so
li Petro dictum est. tu es Pe
trus 7 c. 21. di. q3 vis. iō spāliter
ip̄e ē p̄carius Ihu christi: et
q̄ qmō maior hoīe mior deo
ex de trāsla. inter corporalia.

¶ Quot sunt casus qui ad so-
lum papam pertinent? 80. secun-
dum Ray. Sunt multi de quibus
etiam plures non transeunt cum ge-
nerali mandato: sed requirunt
speciale. di. 17. huic soli sed ex
de transla. licet et de of. le. q. tra-
slationem ut quod fidei. 4. q. 1.
quotiens di. 17. preceptis. Item
translatio episcopi vel electi. s. confir-
mati. ex de transla. inter corpo-
ralia. et de of. le. c. 3. et 4. Item
depositio episcopi. 3. q. 6. q. 3. uil-
et c. dudam. Acceptatio renun-
ciationis episcopi vel electi. s. confir-
mati. 6. q. 3. de i. q. ex de trans-
la. inter corporalia ex. de regu-
licet Exemptio episcoporum. 16. q. 1. si
Item restitutio depositorum ab
ordine. 2. q. 6. ideo. 1. 2. et etiam
s. episcopus. 6. Item iudicialis dis-
finitio seu interpretatio privile-
giorum suorum extra de iudi. cum
uenissent. Et idem secundum Hosti.
si dubitetur de rescripto ap-
posito ita quod ab alio per viam ratio-
nis. solui non possit. ut extra de
of. dele. c. 2. Item secundum Hosti. p.
interpretationem statuti facti p-
legatum cuius iurisdictio fini-
ta est nec aliquis ei successit. Et
idem de dispensatione in casibus q-
per eadem statuta pape refer-
uantur. Item mutatio sedis e-
piscopalis. 7. q. 1. tunc. Item p-
stituere alicubi de nouo sedes

episcopalem. 16. q. 1. felix et ar. de co-
se. di. 1. de locorum. item subii-
cere unum episcopatum alteri: vel
unum in duos dividere: seu duos
in simul unire. Hos casus habet
16. q. 1. et tunc: extra de excess. p-
la. sicut unire et de of. dele. q.
translationem. item commutatio
voti Hierosolymitani. ex de vo-
to. ex multa. Simile de quibus-
dam alijs votis de quibus videtur
infra votum. 5. §. 2. item solus pa-
pa potest concedere ut quis ueni-
at contra licitum iuramentum
extra de iur. iur. venientes. ut
etiam de quo dubitatur an sit
licitum: extra de elec. venera-
bilem. quod intelligitur secun-
dum Guil. solum in arduis. Aliter
de supra iuramentum. 1. §. p-
Solutus dispensat cum irregulari-
bus. s. in criminibus maioribus
adulterio: ex de iudi. at si clerici.
Et circa hoc vide supra dispen-
satio. §. 6. 7. et 8. Solutus potest co-
cilium generale celebrare di. 17
p- totum. 2. q. 6. ideo. solus potest co-
dere canonem generale. 25. q. 1. si
g°. circa medium. L. de legi. 1. 1.
Solutus potest personam ecclesiasticam
iure suo privare. 9. q. 3. p- prin-
cipale di. 19. in memoriam ex de
concel. p- b. c. q. 2. Solutus potest co-
cedere prebendam vel ecclesiam non
vacantem. extra de concel. p- b.
nulla et de rescript. eam te. 2. c.

gatus autem etiā habēs plena
riam legationez hoc nō potest
in quibuscūq; personatib⁹ de
beat quis per electionē assumi
extra de offi. leg. deliberandē.
li. 6. solus pōt excōicatum a se
absolvere eē de elec. venerabi
lem. Et vide de hoc sup̄ absolu
tio. i. §. 3. v. 3. Solus pōt absol
vere excōicatum a suo delega
to quia volebat obedire iēren
tie diffinitive. si steterit i excō
municatione per annū. eē de
offi. dele. querenti. solus cogno
scit appellatiōe penit⁹ remota
9. q. 3. cuncta 7. c. aliorū. solus
cognoscat de causis ad eum de
latis per appellatiōē vī relati
onem. extra de offi. le. l. 3. Sol⁹
ordinat illum ad supiores quē
ordinavit subdiaconū. eē de tē
po. or. cum in distribuēdis. so
lus concedit palium di. 100. pa
liū. vel sim. Buil. Et alij qui con
cedēdi habēt privilegiū: vt pī
arche vide. i. pīarcha. Itēz so
lus sēper 7 ubiq; palio vti eē.
de usu palij. ad honorem. Itē
solus dispēsat cū bigamo. 34.
di. lector extra de biga. nuper.
Vide de hoc supra bigamia. §.
pī. Solus dispēsat cū illegitimo
qzū ad ordines sacros 7 bñfi
ciū cū cura vel pōatu. eē de fi.
pīby. is q li. 6. similiter cū mio
re qz promoueat ad curā aiarū

uel dignitates: nisi qzū pmi
tiē epīs s dignitas. §. 3. sīr de
eo q non ē i sacris vī alī ē d iu
re indign⁹. ut promoueat i epī
scopū: ar. extra de ele. dudū §.
fi. 2. L. de cri. sacri. i. disputari
Solus dispēsat ut qz hēat plu
ra bñficia cū cura uel plures di
gnitates uel personat⁹ et si cu
rā nō habeat: aut etiā i eadē ec
clia. Extra de pben. de mīra. 7
de cōue. pīuetudinē. li. 6. sol⁹
pōt cōferre ordinē subdiacona
lē die dñico 7 aliis pīcipuis fe
stis: ut sup̄ ordo. 2. §. 6. Solum
ad eū appellatur omīssis medi
is. 2. q. vi. c. 2. 3. 4. 7. 5. 7. c. d ce
tero 7. 2. q. vi. metropolitānuz
xi. q. 3. peruenit. Addit Hosti.
qz legatus vī habere ide pīuile
giū: extra de offi. c. i. qz obtinet
tū de cōiuetudie ut dic. Simi
liter pīarcha. vide infra pīar
cha. §. 2. Itē maiōa negotia ad
papā sunt referēda. 2. q. vi. oīs
oppressus. Et iste casus mltos
obtinēt ut dispēsatōē in simo
nia vide infra simōia. vi. 7 i. 7
§. vltis. Itē i homicidio volun
tario. 5. di. mīroz. Et cū illo q
excōicatus celebravit. vt s. ex
cōicatio. i. §. 33. qz incipit. Quis ē
effectus circa finem. Et sīr cū
illo qui excōicatus recipit ordi
nes ut s. excōicatio. i. §. 20. qz incipit.
Quid de illis. Addit etiam

et de iudi. c. lici. et in aut. ut ele
rici apud propos. epos ad fi.

Utrum papa possit absolvere
aliquem ab obligatione qua tene
tur homini? R. o. fm Inno. Pot. fa
cere hoc ad pleitudie pratis a.
viii. q. 3. per principalem. L. de q
dri. prescrip. ben a zenoue. L.
de preci. ipera. offe. l. quoties.
idem Hosti. et Ber.

Papa. et an corodatione sua
pot. exercere officium suum. Et q hac
occasione lras eius impugnant ex
coicatus est: ut in etuaga. Bndic
ti. xi. que incipit. Quia nonnulli
Casus i qbus papa raro ut nu
q3 dispelat: habetur s. dispela
tio. s. antepst.

Paraferna. Parafer
nae qd
h3 mlier pter dotem: et dicitur a para
qd est iuxta: et fena qd est dos: qsi
iuxta dotem l3 i qbusda rgiob3
italia n beant locu: ubi h3 p sue
tudinē uir oia imobilia mlieris
rcipit i dotem: et oia mobilia sūt
cōia. H3 at paraferna pūilegiu3
ad istar dotis. sicut. vxor hab3
oia bōa mariti tacite obligata
pro dote: sic et pro r3b3 paraferna
lib3 marito datis: nisi p spālē et
exp3s3 obligationē sibi provide
rit: qz tūc alij v3 fñuclat. L. de
pac. cō. l. si. Quin et h3 dō. si p
aferna lra iferatur i domo viri
eo sciēte cōuenit maritus dpo

sistat uel mandati nisi dñum trā
slatum fuerit in maritū. qz tūc
ageretur conditiōe certi uel sine
causa: uel ob cām. De parafer
nalib3 nō debet se marit3 itro
mittere mulier iuxta: q3 uis bo
nū uidere: ut sicut mulier scip
sam uiro cōmittit: sic et pmitte
ret res suas. L. de pac con. l.
hac lege.

Parentes. Utrum fi
lii teneant
alere parētes? R. o. Filij locuple
tes tenentur nutrire parētes e
genos: sicut parētes locupletēs
tenent filios. Et noie parentū
et filioz suū liboz itellige omēs
ascēdentes. et descēdentes i aut.
ut licc. ma. et auie. s. illd quoq3
coll. 8. Lessat tñ hec obligatio
fm Hosti. si illi possunt iusten
tari de bonis propriis uel a suo
artificio. Et de h3 et s. familia
s. i. et supra expositus. Utrum
autem opera pietatis i parētes
possint ptermitti occasione rligi
onis require. i. religio. s. 3.

Paricida proprie dicit
qui parētem
occidit quasi parenticida. Sed
tamen lex que punit paricidas
locum habet in omnibus ascē
dentibus et descendētib3 in
inimū. itez locū habet in uxo
re: uiro. nuru. genero. vitrico

socero. patruo auunculo. amita
probrino. patruale patrono. no
uercha. iponsa patre et mfe ipo
si et spose. Et similiter itelligas
si femina predictas personas et
iunctas occiderit uel ab eis oc
cidat. Item qui emit uenenuz
ut hoc fieret. ff. eo. l. i. 3. et 4. si
militer oēs psci tenentur. ff. eo.
l. vtrum.

Que est pena patricide? s. o
secundū leges ē ut. i. vgis ceda
tur: deinde sacco corii pūtur cū
cane et gallo gallinaceo. viperā
et linia in mari iactet. uel iam
nē proximū: ut omniū elemēto
rum usu careat. et celū supersti
ti: et terra mortuo auferatur. et
si mare uel amnis nō sit proxi
mus: bestiis subiicitur. L. eo.
l. i. ff. eo. l. pfr.

Azrochianus ali
enus i festis de missa ciuicidus
ē: ut s. missa. s. pfr.

Materfamilias. de
bet regere et educare familiā suā
ut supra familia. s. i. et supra ex
positus. et supra parentes.

Patientia. qd s. i. s. o. fm Tho.
sa se. q. 136. sicut dicitur Aug⁹ in
li. de patientia. Patientia ē q
equo animo mala toleramus:
ne animo iniquo bona deside

ramus: per que ad meliora per
ueniamus. De qua etiam dici
tur. iac. i. Patientia opus ptec
tuz habet Et Grego⁹ i homil.
Patientia est radix et custos
omniū uirtutum.

Utrum iniurie sepe sint sub
stinende? s. o. fm Tho sa se. q.
108. Mali tolerādi sunt a bonis
in hoc q ab eis iniurias propi
as paciēter sustinent fm q o3.
Unde super illud s. a. r. 7. sicut
lilium inter spinas dicit glo. Nō
fuit bonus qui malos tolerare
nō potuit. Nō at tolerāt eos ut
sustineāt iniurias dei et proxi
mū unde Chrysostomus sup Math.
In iniuriis propriis esse quēpi
am paciēte laudabile ē. iniuri
as autē dei dissimulare nimis
est ipsum. Hoc tñ intelligēdū
est quādo iniuria illata persōe
ad solā personam ptnet. Tunc
enim paciēter sustinēdū ē. Qñ
aut redādat in iniuriam dei vel
ecclesie: tunc debet aliquis pro
pria iniuriā ulcisci: ut p3 d De
lia qui fecit descēdere ignē su
per eos qui uenerāt ad ipsū ca
piendū. 4. Reg. i. similiter De
lisseus maledixit pueris ipsū ir
ridentibus. 4. Reg. 2. Et silue
ster papa excoicauit eos qui ip
sum in exilium miserunt. ut. 23.
q. 4. Guillisarius. Di. ii. pre
cepta patientie intelligenda sē

fm preparationē animi: ut Au-
g⁹ dicit i li. d fmōe dñi i mōte.

Atruz percutiē vñā maril-
lam sēper altera sit prebenda:
Ro. 13. **A**ug⁹. in epla de pu-
ero. Centurionis dicit q pcep-
ta patientie magis sunt ad ppa-
rationem cordis qz ad op⁹: qd
in aperto fit: ut in secreto tene-
atur animi patientia. in mani-
festo at id fiat qd eis uidet pro-
desse quibus bñ uelle debem⁹.
Añ 7 dñs se percutientes ppre-
bēdit. vt Jo. 18. 7 Paulus per-
cussus in facie dixit percutiet te
deus paries dealbate Act. 23.
si aut hoc non prodest: tunc per-
cutienti unā marillā qztum ad
animi pōptitudinem exhiben-
da est altera: nec resistendum
est in alio: qz per patientiā pie-
cutores deo lucrari possumus.
Ad materiā patiētie pertinere
potest supra ira 7 supra contu-
melia. §. si. 7 infra uindicatio.

Patriarcha 7 pñas sūt
nomina: s; cōmunitē ide sūt in
re. lxxxviii. di. prouicie. Pro-
prie tamē dicuntur pñas q
tuor principes sicut Constā-
tinopolitanus. Alexandrinus.
Antiochenus. 7 Hierosolymita-
nus. Et fm ordinem hic positū
est et eoruz maioritas: ut extra
de priuileg. antiq. Alii uero pro-

prie dicuntur primates: ut Ag-
legiensis. Bradensis. Cantuari-
ensis. 7 hi⁹.

Quot sunt priuilegia qtuor
pñalium patriarcharū: Ro.
Quatuor sunt. Primū est quia
postqz receperunt palliū a sedē
apostolica conferūt palliū me-
tropolitanis qui sunt sub eis. se-
cundum est qz recipiunt fidei-
tatis 7 obediētie iuramentum
pro se 7 pro Rōana ecclia. Ter-
tium est qz faciūt an se ubiqz
cruces deferri: nisi ubi papa fu-
erit aut eius legatus utēs insi-
gnis papalibus. Et nisi i urbe
Romanā. Quartum ē qz appel-
latur ad ipsos omnes medijs
Nec omnia habētur extra de
priuileg. antiqua. i. tex. 7 glo. pre-
cipue Inno..

Sed que iurisditio patriar-
che siue primatis in subditos
suffraganeorū suorum: hñdeo
fm Ray. Habent iurisditioē.
in octo casibus. primus est cū
appellatur ad eos distinctione
lxxxviii. prouicie. secundus
cū uacat ecclia metropolitana
7 postlat prias qz disponat de
rebus ad metropolitanum per-
tinentibus. i. custodiendis: ex
de offi. or. presenti li. vi. 3°. ex
pñetudie del priuilegio. Nos
duos casus habes. viii. q. 3. 7
questus. qrt⁹. coz sēper arduo

negotio dubitatur: nec potest
i' prouinciali cōcilio terminari.
tunc. n. metropolitanus debz
pri natē p̄sulere. di. i. 8. de cōci
lijs. 5. cū metropolitan⁹ ē ne
gligens: uel remissus pōt sup/
plē def. cū ei⁹. viii. q. 3. cū si
m⁹. i. x. cū alijs cōquē d' ar/
chiepō prias cēt iudex. xi. q. ii.
li cleric⁹. 7. si i' bdit⁹ metropo
litāi p̄rat p̄mati q' iuste ipz
ex cōcavit. et primas remittēt
eum ad metropolitanū ut ab/
soluat. et ille nō possit absolu/
tionē obtinere poterit absolue
re patriarcha: ita q' precipiat
ei q' metropolitanō satisfaciāt
Al' reducet eū in eandē sniam
ex de off. or. ad reprimendam
8. est q' si archiep̄s uel ep̄s fe
cit mādātū illicitū uel iniustū:
z subditus appellauit ad papā
pōt patriarcha declāre q' sub
dit⁹ legitime appellauit ar. ex
de appel. sollicitudinem

Patronus siue ius p̄o
nat⁹: Ius patronat⁹ ēz Host.
est p̄as rep̄tādi instituendū
ad bñficiū ecclesiasticū et pro
uenit: ut Hos. dicit de ecclie fū
datione: dotatione: soli colati
one. xvi. q. 7. filijs: et. c. quicū
qz. Unde versus. Patronum
faciunt dos edificatio fūcus
et ius patronatus secundū

diuersas regiones diuersimo
de nominatur. Qñqz dicit ad
uocatio. ex eo. qz clerici. Qñqz
vicedominatus uel custodia si
ue guardia: extra eo. p̄terea
z. c. qñ. Quandoque dicit ius
frequentationis uel processio
nis. xvi. q. 7. p̄ie mentis. et. c.
frigentius. Nec enim oia pro
eodē supponunt: ex de sta. mo
n. in singulis. §. si.

Quod ius cōpetit patrono
ecclesie? Unde. Quadruplex
ius competit ei. Unde versus
Patrono debetur honor on⁹
emolumentū. P̄ntet p̄sit de
fendat alatur egen⁹. Primus
ergo est q' ipse hz p̄ntare insti/
tuendum ad prebendas: siue
ecclesias non collegiatis: ex.
eodem fere per to. in collegia
tis vō non electioni faciēde sz
iam facte postulatur assensus
patroni extra eodem nobis. se
cundum q' quasi principalis
primus in p̄. ocessione incedit
xvi. q. vii. p̄ie mentis z. c. frige
tius. Tertiu est q' defensor est
precipuus ecclie: z ideo tenet
eam defendere ab omnib⁹ op
pressorib⁹. xvi. q. vii. filijs. q̄r
tum est q' si uergat ad inopiaz
alendus est de bonis ecclesie:
ut in. d. c. filijs. et. c. quicūque
Itē in ipā fūdatione pōt patro
nus laicus de cōsensu ep̄i cer

tū cēsum tenē: ex eodē. pretea
2°. ad ultra nihil debet erigē
nec in aliquo grauis cē: ex de
sta. mo. in singulis. §. si sed qñ
patron⁹ ē locus religiosus: ut
si aliqui monachi in proprio
solo et proprijs expensis eccle
siam edificauerūt: habent in
eo oia tēpalia sicut ep̄s omia
spūalia: ut. xvi. q. 2. sane 7. c. sta
tutum: ex de priuile. cū et plan
tare. §. in ecclesijs: et de capel.
mo. c. i. et habent nihilomin⁹
ius presentandi ex de sup. ne.
pre. sicut.

Sz infra qd tps dz pntat pa
tron⁹? R^o. si ē prōn⁹ laic⁹ tene
tur. i. qñtuō mēses: si ē ecclia l⁹
mōasteriū teneē. i. sex mēses:
et si ius prōnat⁹ habuēit ex col
latōe laici ex eodē si laic⁹. lib.
vi. Alr ep̄s ordiabit de ecclia.

Quid si patronus presēt
prio unū et postea aliū? R^o. si
patron⁹ ē laic⁹ iudicio ep̄i re
linquit quem uelint acceptat.
Si est collegium uel ecclia
stica persona variare non pōt
sed primus preferendus ē. ex
eodem cum adnocus.

Quid si un⁹ pstruat eccliaz
et ei ples succedat: nūqd omēs
erūt prōni? R^o ius prōnatus a
pud quēlz hēdū cōsolidū. et si
ex eq̄lib⁹ pñb⁹ sint hēdes: et p

petit cui⁹ pñono: quo ad cēs
effectus preter sacerdotis pñ/
tationem que est ira apud om
nes cōiter q apud nullum sin
gulariter: extra eo. c. i. et. 2.

Quid si patroni sint plures
et nō concordāt in pñtado? R^o
Ille dz prefici q maioribus ui
uat meritis et a plurib⁹ eligē.
ex eo. qñ. Quod si nūerus est
eq̄lis recurrēdū est ad merita
63. di. si forte. Si oia sint eq̄lia
pōt ep̄s dicē q cōcordent et ite
rū pñtent. 79. di. si duo. i. vō
nō concordāt locus ē gratifica
tioni. ex de elec. venerabilem.
§. obiectōi. v. q. at. Sed si neu
ter pōt poni sine scādalo: tunc
ep̄s eccliam ordinabit. prout
uiderit meli⁹ expedire. ut i. d.
c. qñ.

Nūquid patroni iter se pñt
pacisci ut alterius vicib⁹ presē
tent? R^o deo fm Ber. Sic arg.
ff. de usufruc. l. quoti. ns. §. i. et
in cle. plures. ex. e. Idē Host.
S3 Inno. non placet: qd pōt i
telligi q honestus eēt si cōcor
darent semper.

Quid si inter presentantes
sit questio quis sit patronus?
R^o Si non fuerit finita, infra
terminum de quo dictum ē.
§. 3. ep̄s instituat saluo iure ei⁹
qui uicerit extra eo. si vero. et
c. qñ in quibūdam.

¶ Quid si patronus presertat non idoneū leu indignū? Rō. si patronus sit collegiū siue pīōa ecclesiastica priuat⁹ est pro ea vice iure pntandi. ex d elec. cū in cūctis. extra de sup. ne. pīa. sicut. Si r etiā fm quosdaz si patron⁹ laicus sit. priuatus ē iure pntandi pro ea vice ⁊ de uolutū ē ad superiorem. uel sal tē priuari dī. ⁊ tñ ut addit In no. bñ facit ep̄s si interī fmit tat prouisionē laico patrono.

¶ Atqz patron⁹ possit pntare seipm? Rō. Non. qz tūcūque sit idone⁹. ex .e. per nostras. 8. q. i. in scripturis. Si tñ ples sint patroni bñ pnt vnū de se pnta re: ar. ex de elec. cū in iure.

¶ Atqz p̄r possit filiū vel nepo tem pntare? Rō fm Hosti. pōt dūmodo sit idone⁹: quin pot⁹ vī pntandus qz ali⁹: ar. extra de coha. cle. et mu. c. i. ⁊ extra de cēsi. cū apls. §. inhibemus. Lon. Inno. et Ber.

¶ Quid si uacāte ecclīa ep̄us vocat patronū et pfert ei? Rō. fm Host. Si n̄ hūit originē a se sed ep̄s motu proprio contu lit ei. credo qz possit cōsentire voluntati prelati: ar. ex d elec. cum in iure.

¶ Atqz ius p̄sonatus sit spūale? Rō ius p̄sonat⁹ dīctē n̄ dī ius spūale eo qz cadit in laicū. tñ

fm b d pōt dīct spūale eo qz p̄r ipm p̄statur uia ad conseqn dum spūale bñficiū. iō etiāz vo catur annexū spūali: ex co. de u. re. et de iudi. quanto

¶ Qualis ius patronat⁹ transf eratur i aliū? Rō fm Hostiē. Quatuor modis. p̄rio quidez per successionē hereditariam: ut hī s. §. 5. ⁊ ex p̄mutatione. qz cū alio spūali pmutari pōt.

6. q. 7. nemini. ex de reruz p mu. ad qōes. ⁊. c. fi. 3. ex dona tione. et quidē si ius patronat⁹ donatur laico requir̄ p̄lēl⁹ (pī. ex co. preterea. maxie qñ dubi tatur ne fiat in fraudē ⁊ transf eratur in potentiores. ut ibi i nuitur. Si vero donec clerico n̄ requir̄ cōsentius (pī. ex co. ex insinuatione. c. illud. et. c. si gnificasti. 4. ex uenditōe. qz l3 n̄ possit vendi spūaliter. ex co. de iure tñ trāsīt cū uniuersita te: nisi de ipō spūaliter excipiāt extra co. ex litteris. et. c. cū fm Si r trāsīt cū uniuersitate in conductione ad firmam siue ad pensionē: ut i eodem. c. ex litteris.

¶ Atqz possit pignori obligāi Rō. De hoc sunt opione. Qui dam dicūt qz pōt obligari cūz uniuersitate. uerū tñ uidetur opinio Inno. qz nec simplici nec cum uniuersitate potest pī

gnori obligari.

Nix possit in feudum dari? R'o. Quia uniuersitate dari pot. et co. cu fm. Sed specialiter et expresse fm. Host. no pot quia feudum regit homagium: qd est rei spalis. Si ecclesia hz patronu vix pferri possit per legatu vide s legatus. s. 3. de his qui de nouo usurpant libi ius p'ronatus vacantiu ecclesiaru vide s ecclesia primo. s. antepe.

Peccatum primo.

conter utru voluntas et op' exterius sit vnu peccm? R'o secundu Pe. Si loqmur de volutate et ope prout sunt coniuncta: ut ca et effectus: sic sunt vnum peccm formaliter lz plura materialiter: qz vna est ro deordinandi lz plura deordinata. Si vo loqmur prout sunt sepata: utputa fm aliud et aliud ips sunt diuersa peccata: qz diuerse auersiones et conversiones.

Quo unu peccm sit grauius alio? R'o. Si loqmur de peccatis eiusde generis inuenit vnu peccm g'ui' alio fm g'du transgressiois. ut manifestu e de peccat luxurie. s luxuria. s. 1. et eodem modo de alijs. Si vo loqmur de peccatis diuersor generu erit peccm g'ui' alio p'cipue fm

diuersitate obiectoꝝ. i. fm qd est p'ra aliquid principali' v' min' principale. An homicidium qd e p'ra. h'az hois e g'ui' peccato: qd e circa res extiores sicut furtu. et alr g'ui' qz homicidium e peccm qd immediate p'ra deu comatur: sicut infidelitas blasphemia et h'ic: ut ponit Th. prima se. q. 73. Et ide e i i ot 33. q. 2. si quid vius vbi dicit qd homicidium est graui' qz adulteriu. et i 7. q. 4. sicut qui i vbi d' q sacrilegiu e maius peccm qz fornicatio.

Secunduz qd unum peccm possit ee g'uius et leuius? R'o s Ray. Primo quide ex circumstantijs. Na et circumstantia qnz talis e q n solu aggruat: s etiaz i alia ipem trahit sicut fornicatio cu fit cu p'ugata d' adulteriu. Sz et so aggruat peccm ex p'loa puta inhonestas in clerico g'uius punienda est qz i laico. az. et de vi. et ho. cle. ut clericoꝝ. Et de hoc et d' in se. s. Itē aggruatur itio ex actu ipi. ide. n. peccatu maluz e in plensu: peius i facto: pessimu in p'uetudie. de quo Aug. Pe. cati sut tres differētie. i. in corde. in facto. et in cōsuetudie de pe. dist. 2. sicut. Item aggruat q'ito ex moti uo qz ut ait Breg. Peccm trib'

b

modis committitur. Nam aut ex ignorantia aut ex infirmitate aut studio perpetratur. Et grauius quidem infirmitate quam ignorantia: sed multo grauius studio quam infirmitate peccat de peccato. Distinctione .2. sciendum.

Altz magnitudo peccati agnoscitur per peccatum? Respondeo secundum Thomam. prima secundae. q. 73. Peccatum quod sit ex surreptione proueniens ex infirmitate humane nature. Et tale peccatum minus imputatur ei qui est maior in uirtute eo quod minus negligit huiusmodi peccata reprimere que tamen omnino subterfugere infirmitas humana non sinit. Peccata uero que ex deliberatione procedunt tanto magis alicui imputantur: quanto maior est. Et hoc propter quatuor. primo quia maiores facilius possunt resistere peccato: cum excedat in scientia et uirtute. Unde Luc. 12. Seruus sciens voluntatem domini sui et non faciens plagis vapulabit multis. 2º propter ingratitude. quia omne bonum quo quis magnificatur est dei beneficium: cum homo sit ingratus peccando. et quantus ad hoc quolibet maioritas etiam in temporalibus bonis peccatum aggrauat. 3º propter specialem repugnantiam actus peccati ad magnitudinem per

sonem: sicut si princeps iusticias violat qui ponit iusticie custodes etiam si sacerdos fornicetur qui castitatem nouit. et alios ad hoc hortari debet. quarto propter exemplum siue scandali. quia ut Gregorius dicit in pastoralis. In exemplum culpa uehementem extenditur quando pro reuerentia ordinis peccat: et honoratur. Ad plurius etiam noticiam perueniunt magnorum peccata et magis ea homines indigne ferunt. Utrum idem actus possit esse peccatum et meritum habere. supra meritum. De scriptis in uitiis et que ex eis oriuntur habere infra uitium. De peccato etiam supra crimen.

Peccatum secundo scilicet mortale. Que sunt peccata moralia? Respondeo secundum Ray. In primis notari potest esse peccata moralia omnes transgressionem decalogi. Item quedam enumerantur ab apostolo. Ro. 7º. de quibus in fine subditur: quod qui talia agunt digni sunt morte. Et plura immo omnia reducuntur ad decalogum ut idolatria. uitium contra naturam iniquitas. malitia. fornicatio. auaritia. nequitia. inuidia. homicidium. contumelia. dolus. malignitas. subfurra

tiō. detractio. cōtumelia. superbia. elatio. inuentio malorū. inobediētia. insipientia. incompotio. Et subdit de his que sine affectione. et absqz fide et sine misericordia fiunt. Et sequit̃ qui talia agūt digni sūt morte. Itē Gal. 5. Manifesta sūt opera cānis que sunt fornicatio. inuidia. ipudicitia. luxuria. auaritia que est idolorū seruitus. ueneficia. inimicitie. cōtentiones. emulationes. rixe. dissensiones. secte. inuidie. homicidia. ebrietates. cōmensatiōes. et his similia. Et sequitur. Qui talia agūt regnū dei non cōsequētur. Aug⁹. etiā dicit sic. Mortalia sunt sacrilegiū. homicidium. adulterium. fornicatio. falsum testimoniū. rapina. furtum. superbia. inuidia. auaritia: et si multo tpe teneatur iracundia. et ebrietas. si assidue sit. Quicūqz aliqd de istis in se domiari pmiserit eterno igne cruciabitur. hec Aug⁹. di. 25. §. criminis. Sed in oībus predictis attendēdū est quod dicit̃. Tho. 2a 2a. q. 35. q. mōrale peccatum dicit̃ quod tollit iū ualē uitam anime que ē per charitatem. Uñ illud peccatū ex suo genere est mortale: quod secūdū propriam rationē cōtrariat̃ charitati. Sed tamen in omni

bis peccatis que sunt fm gen⁹ suū mortalia considerandū est qd non sunt mortalia: nisi quando suam perfectionem consequuntur. scilicet in consensu rationis. Unde si sit inchoatio peccati in sola sensualitate et non pertingat usque ad consensum rationis propter imperfectionem actus est peccatum veniale: sicut in genere adulteri concupiscentia que consistit in sola sensualitate est peccatum veniale. Si tamen peruenitur usque ad consensum rationis est peccatum mortale. Et idem de primis moribus ire uel inuidie que inueniuntur: quandoque etiam in uiris perfectis et sunt peccata venialia: ut Thomas subdit ibi questōne. xxxvi. Sed tamē hec in singulis peccatis habes plenius declarata. Quedam enim que sunt venialia habes in sequenti. c. scilicet peccatuz tertio. Utrum per confessionem generalem mortalia delectantur. habes supra confessio primo §. duodecimo qui incipit. Utrum per generalem. Et plura etiam de peccatis de quibus tenetur quis confiteri supra confessio per totum et infra penitentia primo.

Peccatum tertio:

scilicet ueniale. Que dicuntur peccata uenialia? 82o. fm Augu. di. 25. §. al. ubi sic dicit. Que autem sint minuta peccata licet oibus nota sint. tñ qz longum esset ut oia replicentur opus est ut ex eis aliqua nominemus. Quoties aliquis in cibo nel in potu plus accipit qz necesse est ad minuta peccata nouerit pertinere. quotiens plus loquitur qz oportet: plus tacet qz exped. t. quotiens pauperem ipotune petentem exaspert. quotiens cum sit corpore sanus aliis ieiunantibus praderere uoluerit: aut lono deditus tardius ad ecclesiam surgit: aut quotiens excepto filiorum desiderio uxorem suam cognouerit. quotiens in carcere positos tardius requirit: infirmos tardius uisitat: uerit: et discordes ad concordiam reuocare neglexerit. Si plus aut proximum aut uxorem aut filium aut seruum exasperauerit si apostrophus blanditus fuerit qz opus. si cuius maiori perione ex uoluntate aut ex necessitate adulteri uoluerit. Si pauperibus esurientibus sibi nimium delitiosa uel sumptuosa conuiuia preparauerit. si se aut in ecclesia: aut extra ecclesiam fabulis ociosis de quibus in die iudicii ratio reddenda est occupauerit

Si dum iocantes incaute iuramus: et cum hoc per aliquam necessitatem implere non poterimus: utique periuremus: et cum omni facilitate uel temeritate maledicimus. hec Aug⁹. Plura de his in spiritualibus suis locis manifestantur.

¶ Utrum peccatum ueniale possit fieri mortale? 82o. fm De. 3 dem actus numero qui est uenialis non potest fieri mortalis. scilicet idem in specie potest. et sic intelligitur uerbum Aug. q. nihil est a deo ueniale quod non possit fieri mortale di. 25. §. hinc etiam. Et quod in li. fin. rum dicitur quod uenialia multiplicata ita possunt obtruncare sicut unum mortale: intelligitur per occasionem: quod assuetudo uenialium cadere facit in mortale. Unus autem actus quomodo possit esse bonus uel malus. uide super meritum.

¶ Utrum teneamur penitere de uenialibus? 82o. fm Tho. in 4. di. 16. Cum dicitur aliquis ad aliquid quid teneri quedam necessitas importatur. Necessitas autem est duplex. Una absoluta et fm hac t. nec facere ea sine quibus non est salus. Et hoc modo non tenetur quis ad peccata uenialia penitere quia morte ex hoc non incurrit nisi forte ex precepto dimittat. Alia necessitas est ex suppositione alicuius finis sic

de aliquid esse necessarium sine quo
non possumus finire iterum plene. Et
hoc modo necium est quod homo de veni-
alibus peccatis si ei remitti debet
aut in hac vita. Et secundum hoc non pro-
pter deum teneri aliquis ad aliquid. Et
ideo dicendum quod homo non tenetur ad pe-
nitentiam venialium nisi largente summo
Ideum Deum. Utrum autem teneamur
ad confessionem venialium habetur
super confessionem. 2. §. 7.

Utrum peccatum veniale possit re-
mitteri sine mortali? Secundo. secundum Thoma.
1. 4. di. 16. Remoto peccato remouetur
posterior? nec posterior restituitur
nisi peccato restituto. Fervor autem car-
itatis cui veniale opponitur est
posterior ipsa caritate. una quod
diu caritas non restituitur. s. p. di-
missionem peccati mortali: nec fervor
caritatis reparari potest: si qui repa-
ratione persistit venialis peccati dimis-
sio: et sic non dimittitur ei qui mor-
tale non dimittitur. Idem Deum.

Utrum unum veniale possit di-
mitteri sine alio? Secundo. secundum Thoma. ubi
est. Sic quod venialia non habent puerio-
nem ad invicem ex parte aversionis sic
mortalia. quod in eis nulla est aversio
a deo: nec etiam ex parte puerio-
nis: ut per se patet.

Utrum veniale possit dimitti
voluntate manente ad illud? Secundo.
secundum Thoma. 1. 4. di. 16. Non potest tol-
li culpa nisi reordietur voluntas
quod reordinari non potest quod diu in ip-

sa de ordinatione manet: aliter essent
duo opposita simul: et ideo nullo modo
veniale dimitti potest quod diu vo-
luntas ad illud manet. Idem Deum.

Utrum ad remissionem venialis
requiratur contritio? Secundo. secundum Thoma. ubi
est. Peccatum veniale ut dictum est est
in peccato. s. non remittitur quod diu vo-
luntas manet in illo. Ipsi autem recedunt
voluntatis ab eo quod prius voluit ebar
est displicere ei quod voluit: et talis
displicentia quando est gratia informata
deum dolor contritionis et ideo veniale
sine contritione non dimittitur. Sed sci-
endum quod contritio potest accipi tripli-
cit. s. vel habitu vel actu. vel medio
modo. Habitu quod contritio non sufficit
ad peccati venialis dimissionem. quia
tunc quandoque haberet habitum virtutis pe-
nitentie cuius actus est quilibet contritio
psecutus esset peccati venialis dimissi-
onem: et sic ipsum veniale cum gratia esse
non posset. Nec iterum requiritur quod sit
actualis contritio: quod sequitur quod pec-
catis quod aliquis in memoria vel in
cogitatione non habet remitti non pos-
set. Et ideo dicitur quod requiritur contritio
medio modo quando sit actu peccatum non
displiceat explicite: displicet tamen
implicitite: quod virtute actus quod egit
sequitur displicentia explicite pec-
cati venialis si cogitatio ad illud
ferretur. Idem Deum.

Quot modis venialia dimit-
tuntur? Secundo. Octo modis. primo quod
per dignam contritionem. de consue.

di. 2. cū omne crimē. 7. c. si quo
tientscūq3. etiā ut quidā addūt
p' extremā vñctionez: ex de sa
era vñc. c. vñco. v. d. pñia. 3. iē
p' aque benedictē asperlionem
de cōse. di. 3. aquam sale. 3. p e
limosynaz largitionez. de pe.
dis. i. q3 obrē. 7. c. medicina. dis.
3. sane. Addūt quidā per iuriā
rum remissionē que est elyna
spñalis. Luc. 6. Dimittite 7 di
mitten vob. 4. p orationē pñi
pue dñicā. de pe. di. 3. de quoti
dianis. 5. p per cōfōem genera
lem: ut s. pñ. i. s. xi. 6. p epa
lē bñdictionē: 7 h3 quōdā etiā
per sacerdotalē. i. q. i. multi. in
fi. 7. p per deuotā peccatorū tō
sionē. de pe. dis. i. tres actiōes
8. p cordis pñitionē: ut i pce
dēti. s. dictū est. De his sūt ver
sus. Cōfiteor tūdo cōspergor p
teror oro. Signor edo dono:
p hec venialia pono. Et nō solū
per ista spālī nūerata: s3 etiā
p qālibet bonū op' dēlenf: ut i
pñdicto. c. medicina. v. redime
te. de operib' tuis. Et sicut di
cit Tho. pñā vel pauciora vñā
lia p predicta remittunt: fin q
p hec maior vel mīor seruo p
citā q de plurib' vel pauciori
bus saltem implicite contritio
nem contineat. Unde non opō
ret q per hec omnia venialia
dimittantur.

Peculū. Quia cōtin
gūt q filius
mīlias habēt alī aliqd suū: qd
dī peculū: de hoc nūc ē dicen
dū. Est siquidē qdrupler. Qd
dā est qd dicit castreū v3. q fi
lio fa. occasiōe militie a paren
tib' vel alijs donat. vel ipē in
militia acqrit. Quasi castreū ē
qd filiū fa. ex aduocatiōe vñā
offō publico pcepit s. l. r qd ob
uenit pñbris 7 cñcis de officio
suo: 7 i quol3 dco. peculio pat
nihil iur' h3 qn poti' ipē filiū
in eo pñfamīl. cēset. ff. de mar
cedo. l. i. s. vlt. 7. l. 2. l. de ioffi.
testa. l. fi. Profectiūz aut est
qd ex reb' pñis: ul' eaz occasio
ne aduēit ut fruct' siue lucrum
Et i hī' peculio nihil iur' hab3
fili': 13 pñ plenā proprietatē h3
ut isti p qñ pñ. no. acq. s. i. Ad
uenticiū vero ē qd ex alia qñ
q3 causā filio aduēit siue a mīe
siue ab cñnea persona: siue de
alijs operationib' sculaborib'
suis. Et i hoc peculio fuatur fi
lijs proprietatē. 7 si pater pre
moriatur filij est. sed uiuente
pñe h3 i eo pater plenum vsu
fructū: ita q d eo nec testāi pōt
fili' ut ex d sepul. lic3 pñ lib. vi.
Porro in bonis que pater h3
multominus habet filius ali
quā potestatem: nisi q3 debet
ali: ut supra expositus 7 s famē

liavnde si preter uoluntate pa-
tri accipet re aliena ptractat
et sic furtus committeret

Pedagium et gui-
dagium qd sit? & o fz guil. De
dagia dicunt qd dant a traieuntib?
i locis pstitutis a principe. gui-
dagia vo dant pro conductu p-
ter az alie? ut securi? uadant. hec
solus princeps et n picularis ci-
uitas pot pstituere.

Atz pedagia vel guidagia
possint leite peti? & o fm Ray.
si pedagogi e antiquuz et fuit im-
positu ab his qui potuerunt ut
principibus vel regibus: et pre-
sertim auctoritate ecclie. ac eti-
am ex iusta ca ut pro defensio-
ne traieuntiu vel nauigantiu ut
prie. et h?i. et recipies facit id
pp qd fuit impositu sine scruplo
prie pot recipere. et eodem mo si
nescit a qbus fuit institutu. pu-
tat tñ ab illis q poterat et ex p-
dictis cais. Itē si iste recipies
nō laborat mō nec facit ex pen-
sas: qz nō e necesse. pat? tñ est si
necesse esset labores et expen-
sas ipendē nō solū qz tñ acci-
peret sz etiā pri? acceptas et a-
pli? si oportet. Si vo pedagogus
sit nouū n pot aliquis ab adue-
niētib? traieuntib? se aliqd ac-
cipere: nisi certū sit illud a prici-
pe vel rege statutū pp iminen-

tem necessitatem. Probat
hoc. 4. q. 3. si qs romipetas.
extra de treu. et pa. innouam?
ff. de pub. l. v. ctigalia: et de
cen. puenit. v. oportet quippe.
et c. cum apls s. prohibemus.
12. q. 2. nobis. n. circa fi. v. si qd
fote. ff. loca. ex cōducto. s. vno
Si cōtra formā pdi: tam aliqd
acceptum est: restituenduz pu-
to illi a quo acceptū est. Si sci-
ri non potest in pias cas. Lon.
21. et Inno.

Atz mercatores seu transe-
untes teneantur soluere peda-
gium? & nd. o secundū Ray. te-
nētur soluere et antiquum et no-
uum seruata forma dicta in p-
cedenti. s. et non soluendo for-
tū pmittūt: sed ad penā taratā
non tenentur in foro concien-
tie: nisi postqz fuisset ide final?
pdenati. Qd si petitor pedagogi
n illud faciat pp qd fuit institu-
tū cum necesse sit tunc transeū-
tes possunt pedagogium negare.
Nam causa cessante in recipiē-
te cessat obligatio in dante. iō
distinctione. s. his oibus et d
iureiurando. peruenit. Vel ta-
les possunt super hoc adire iu-
dicem: qd tutius vñ.

Nūqd christiāi tenent soluere
pedagia saracenis. & o. fz Ray.
Si transcant p tras eoz tem-
pore tregue. et ipsi saraceni de-

tendunt eos a latronib⁹ ⁊ hi⁹:
christiani tenentur eis sicut statu-
tum ⁊ pactum ⁊ subtrahendo tene-
rentur ad restitutionem. **N**az si
des hosti seruanda est. 22. q. 4.
innocens. 25. q. 1. noli. Addu tam
Suil. q. de pacto si interueniat
planum est. **S**3 de statuto est de
stinguendum. Nam per statuta illo-
rum q. per uim occupauerunt
⁊ tenent terram q. aliquam fuit chri-
stianorum cum ipsi sint male fidei
possessores non obligant fideles
nisi sponte consenserint vel subiece-
rint se hi⁹ statuti. **S**ec⁹ dicem⁹
de illis hereticis qui non sunt vio-
lenti possessores terrarum quas
tenent q. ab hi⁹ pedagiis frau-
dari non debet ab aliquo etiam
christiano transiente. **S**i vero
transcant tpe guerre aut qui do-
cunt cum mercibus prohibitis non
tenent eis ad pedagiam.

Nunquid. qui faciunt portam bla-
dum vel uinum ad alium suum vel
familie teneant ad pedagium?
R. s. sicut hosti. **N**o. si etiam pue-
rudo sit in contrarium: q. irrationabil
est ⁊ non tenenda: q. pedagium
non est dandum nisi de rebus que
eant negotiationis deferunt. **L.**
de vecti. ⁊ com. l. vniuersi. co-
cordat Ber.

Alterum laicus a clericis possit
exigere pedagium? R. s. **E**cclēsia
stet p. one ad pedagiam ⁊ guida

gia penitus non tenetur: nec etiam
pro rebus suis: quas non ea ne go-
ciationis deferunt vel deferri fa-
ciunt: ⁊ inhibent ne ab eis talia
exigant contraria consuetudine
obstante. aliter qui talia exigunt
suo nomine vel alio si sunt p. one
singulares sunt excommunicati ipso fa-
cto si collegium vel vniuersitas
castrum vel ciuitas ipso facto subi-
citur interdicto: nec a predictis
absolui possunt nisi plene restitue-
ant ⁊ de transgressionibus satisfecer-
int: ex de cessi. quāq. l. 6.

Pena. i. s. iudicialis aut
diuina. In foro
iudiciali pena triplicis generis
infligi solet. Et primum quidem
gen⁹ est pena spiritualis in qua quā-
pambulū solet premitti in cre-
patio. di. 9. 4. puenit. ⁊ hec po-
test dici prius spiritualis pena. Se-
cunda spiritualis pena est censura ec-
clesiastica. s. excommunicatio. interdi-
ctus. vel suspensio. ex de. v. sig-
querenti. Tertia est pena infamie
de qua vide s. infamis. Quar-
ta est pena depositionis. di. 50. si
ep. ⁊ d. hac s. degradatio. Est
aliud gen⁹ pene. s. corporalis. pri-
ma quidem solus esse ieiunium siue
abstinētie que solus quāq. infligi
i. carcerat pro eorum sceleribus. d.
hac p. intelligi di. 90. si q. s.
tristatus. 27. q. 1. si homo eccē
Secunda est uerberationis. 25. q.

5. circūceliones de qua habet
i. percutere. §. fi. 7. a. excoicatio
2°. §. 2. 7. 7. Tertia est fuitutis
de qua. i. raptor. 2. §. 2. 7. a. for
nicatio. §. fi. Quarta est publi
catis omniū bonoz. di. 63.
adrianus. in fi. Et de hac s. he
reticus. i. §. 8. Quia exili di.
63. i. synodo in fi. Et hoc exili
um pōt esse triplex. Primū in
loco certo: ut cū quis intrudī
in monasterio: et de adul. per
uenit. Secūduz a loco ceto qñ
quis ab aliquo loco prohibet.
2. q. i. in primis. Tertiū ab oī lo
co: ut cū iterdicit penitētibz
quibz dā ne morent in aliquo
loco ultra unū uel duos dies.
de pe. di. 6. sacerdos. Tertiz
genus pene est pena pecūlaria
que inferit aliquādo pro iūria
illata persone uel loco: de qua
s. emūtas ecclie. §. fi. Aliū pro
satisfactione illati dāni: ut pro
furto uel rapia: ut s. furtū. §. 3.
2. i. raptor. i. §. i. Sūt 7 alie pe
ne sāguinis sūm leges ut mort
detruncatis uel et deportatō
nis 7 hi^o de quibus pertranse
undum est ad pñs.
Quis potest penā infligere
s. o. sūm Ray. Generalit̃ iudices
qui possunt punire subditos iu
xta qualitatē culparū: 7 nullus
alius. i. 6. q. i. c. 1. 33. q. 2. §. i. hoc
Nam iuridictio sine coertitōe

saltem modica nulla est: et de
off. dele. c. pastoralis. 7. c. ex lit
teris. Hoc tñ scias q̃ maiores
penas ut decapitare q̃stuz ad
forz seculare nō pñt infligere
nisi illi iudices qui dicunt hñe
merum imperiū. Similit̃ q̃stū
ad forū ecclesiasticū deponere
non pñt nisi ep̃s ad quē pñet
maiora negocia. di. 25. plect̃.
Que sunt illa que excusāt a
pena siue etiā a culpa? s. o. sūm
Ray. Generalit̃ sunt septē. Nā
prio quidē excusat mentis alie
natio. Dicit̃ aut̃ hō alieate mē
tis triplici. s. p. stuporez 7 hoc
modo Aug^o. excusare vñ Lorb
qui uoluit filias suas prostituere
ut hospites libaret. di. 4.
di. q. ait. Itē p. furore. i. 6. q. i.
aliquos. 7. c. illa cauēda. 3. q. 9
indicas. Itē per ebrietatē. i. 5.
q. i. iebriauerūt. Et intelligas
si ex toto sunt alienate mentis
alī non excusarent a toto: sed
a tanto. vide s. ebrietas. §. 4.
2° excusat coactio que si abso
luta fuerit excusat a toto. si cō
ditidatā excusat a tāto. di. 50.
p. byteros. 3° excusat deceptio
si forte aliquis dolo alteri^o de
cept^o per errorem probabilem fe
cit aliqd: uel omisit. i. 5. q. 6. si
sacerdotib^o. 34. q. 2. in lectum
ff. de iureiur. si eū. Hoc tñ fal
lit in his que nō licet ignorare

ut que sūt cōtra fidē vel expres
sa dei precepta. 22. q. 2. in 1^a p^az
16. q. 1. si cupis. Unde de h^o i.
Cor. 14. Si quis ignorat igno
rabit. 4° excusat quādoqz in
tudo nō quidē a peccato: sed
relenat aliqualiē a pena: vide
s. correctio. 1. §. 5. Sicut et cōsue
tudo sūm Inno. quādoqz excu
sat a pena tēporali: sed nō a cul
pa vel a pena eterna. 5° excu
sat etas quādoqz quidē a toto
ut si non est doli capax. 15. q. 1.
illud relatū. quādoqz v. 20 nō
a toto: ut si est doli capax: et d
delic. pue. c. 1. Alie vō etates
sūm eaz varietatē attenuāt pec
cata et penas: ar. 86. di. tanta.
6° excusat cāus. ut s. homici
dium. 3. §. 1. 7° excusat iocatio
15. q. 1. illud relatū.

¶ Quō varietas criminū in
ducit vāietatē penaz: s. vō. Aut
facta puniunt ut cedes et furta
Aut dicta sicut puitia et inique
advocatiōes. Aut scripta. s. fal
sa vel famosi libelli. s. infama
torij. Aut cōsilia: sicut cōiuratō
nes vel cū qz est conscius cum
latronibz et suadet vel fauet eis
Dec aut quattuor genera sem
ptē mōis sūt cōsiderāda. Et pri
mo quidē cōsiderāda est cālie
verbera que si illata sūt a ma
gistro vel parēte ipunita sūt
qz videntur facta emendatiōis

animo. sed cū sūnt p iram ab
extraneo certe puniunt. 2° cō
sideranda est persona. et h^o du
pliciter. illi⁹ qui fecit: et illius
qui passus est. Aliē. n. puniunt
servi qz liberi: et alr qui sūt cō
tra dñm suū vel parēte qz q cō
tra extraneū: sicut et alr qui est
cōtra aliqūē q est in magistra
tu publico et alr q cōtra priva
tū. Et ad hāc cōsiderationem
de persona ptinet etiā etas fa
cientis et eius qui passus est. 3°
considerādu est locus. Nam
idem act⁹ si fiat in quolibz lo
co erit furtū. et nō puniendū ca
pite. Si in ecclesia erit sacrile
giū et capite puniendū. 4° p
siderandū est temp⁹. Nā p hoc
discerni solebāt emāiores a fu
gitiuis. Emāior. n. erat q propa
volūtate diu euagat⁹ postea ad
castra reuertebat. fugitiu⁹ vō
q fcedbat aio n fueret di. itē tpi
discernit effractorē seu furē di
urnū a nocturno. Et dicit effra
ctor q carcerē effringit ut eva
dat inde: vel alia loca ut ide a
liquid surripiat. Et nocturnus
quidē fur vel effractor acrius
puniri dz. 5° est considerāda
facti qualitas: per quam atro
cius vel leuius est puniendus
ut furta manifesta que acrius
puniantur qz non manifesta.
Item per hoc discernitur rixa

a crassatura. nam irra est qui-
dam cōsensus altercātiū. crassa-
tura uero est violentia illata a
latronibus ut in nemoribus et
huius. Item per hoc discernū-
tur expilatiōes a furtis. Et dici-
tur expilatio subtractio rez he-
reditariā aqz hereditas a-
deatur. Nā in eis nō dī propri-
e furtuz qd fit iuito domio: cū
hereditas nō habeat dominū
Item p hoc discernit petulātia
.i. quod fit per quandā lascini-
a: qd dicitur b petulātia ab eo
qd fit per violētiam. 6° pñdra-
tur quantitas per quā discerni-
tur fur ab abigeo. ut qui suem
vnuz surripuerit ut fur coerce-
bitur. qui vō gregē ut abigeus
7° expectatur evētus. i. si res
habuit effectū: ut si quis etiam
demēs misus est aliquid cōtra
aliū et res habuit effectū con-
dēnabitur. Quod si res nō hūit
effectum non cōdēnabitur nī
si in quibūdam atrocibus. s. q
ad aliquem actum extrinsecuz
procedunt: ut si quis occidēdi
causa cum telo sit deprehensus
Probāt oia pdicta. ff. de pe. l.
aut scā. et de pe. di. i. aut facta.

Alrum deus alicui penam
inferat sine culpa? Rñdeo fm
Tho. 2a 2e. q. 108. Pena fm q
habet propriā rationem pene nō
infertur a deo sine culpa. Sed

pena inqntū est medecina non
solum sanatiua peccati preteri-
ti: sed etiam prele. uatiua a fu-
turo et promotiua i aliud bonū
fm eam iterdū punitur aliquis
sine culpa sicut i medecia: quia
qñqz insert nocumentū in mīo-
ribus et melioribus auxiliū pre-
stat. Et quia bona spiritualia sūt
maxima. bona autem tempo-
ralia sunt minima. iō qñqz pū-
tur aliquis in tēporalibus bōis
absqz culpa: cuiusmōdī sūt pñes
pene uite presētis dñitus islic
te ad hūiltationē uel probatio-
nē. Nō aut punit quis i spūali-
b^o bonis sine culpa i pñti: s. nec
etiā in futuro: ubi pene nō sunt
medicie: sed consequuntur spūi-
tualem damnationem.

De pñis et flagellis a deo illa-
tis sic Aug^o loq^r. et hēt 4. snia-
rū. di. i. s. Quique mōis flagel-
la cōtingunt. Vel ut iustis per-
patientiaz merita augeantur:
ut Job. Vel ad custodiam uir-
tutum: ne superbia tentet. ut in
Paulo. Vel ad corrigēda pec-
cata. ut Marie lepra. vñ ad glo-
riam dei manifestandam. ut d
ceco nato. Vel ad mirum pe-
ne: ut herodi. quatenus b uida-
tur quid inferno sequatur.

Alitz aliqz sūt iudiciū bñauz
hēat pūiri sñ cōpa? Rñ sūt Tho.
2a 2e. q. 108. nō dī pūiri pena

flagelli ut occidat. mutiletur.
vel uerberetur: sed pena dāni
Punit etiam aliquis sine huma-
num iudicium sine culpa sua s3
nō sine cā. Et hoc tripliciter. primo
mō ex hoc qd aliquis hō reddit
ineptus ad aliquā bonū hndū vlt
assequendū sicut pp vitium lepre
aliquis amouet ab administratio-
ne ecclesie: et pp bigamiam vlt iudi-
cium sanguis aliquis impedit a sacr
ordib3. s3 q2 bonū i quo dāni-
ficat nō est propriū bonū s3
cōe. sic qd aliquā ecclesia hēat epā-
tūz ptinet ad bonū totius ciui-
tatis. nō at ab bonū clericorū tñ
tertio q2 bonū vni depēdet ex
bono alius. sicut i crimine lese
maiestatis fili3 amittit hēdita-
tē pro peccato patris: et punit
et pēa infamie. 6. q. i. si qs cuz
militib3. De ista mā tractans
Ray. speculat sic. Punitur ali-
qs licite sine culpa: sed nō sine
cā. Un vltus. Paupertas odium
favor vitium scelus et ordo. Per
sonas spoliāt et loca iure suo.
Paupertas. nā pp paupertatē siue
paucitatē ecclesia qd cōsuevit hēre
epm pdit ipm. 16. q. i. et tps. itē
pp odium. i. ciuiūz: puta q2 ac-
ciderūt duos epōs. vel ex alia
enormi cā pdit ecclesia epm. 25.
q. 2. ita nos. Itē pp favorem: ut
ciuitati Cōstātinopolitāe quas
Cōstātinus cōstituit qsi nouas

Romā pferēs se ad eā datum ē
ut ecclesia Cōstātinopolitana hā-
beret p̄mu3 locū p Romanā.
di. 22. renouātes. Itē pp vitium
ut puta lepre amouet p̄lat3 ab
administratōe. ex de cle. egr. tua
nos. Debēt tñ iuxta facultates
ecclesie sibi necia mīstrāi. Itē ut
propter scelus: ut propter sce-
lus patris vel dñi fāilia qñq3
spoliāt bonis t̄palib3. Itē or-
do. Nā pro peccō mōachi l mo-
nache d3 peccās retrudi i arti-
us mōasteriū. et sic p̄mu3 mo-
nasteriūz res q̄s illi3 occasiōe
fuerat p̄secutū pdit ialtem ad
t̄ps. ut sup apostasia. 5. 5. 1.
S3 q̄l3 qñz vn3 p̄cutit i p̄u3
pro peccō alii3. 8. q. 1. fm Th. ubi
ō. Pena spūali nō punit aliquis
pro peccō alii3: q2 pēa spūalis p-
tinet ad aiām: s3 quā quilib3 est
liber sui. Pena tñ t̄pali vn3 qñ
q3 p̄u3 pro peccō alii3 triplici
rōe. Primo quidē q2 vnus hō
t̄pali3 est res alii3: et ita i penā
eius et ip̄e punit. sic filij sunt se-
cundū corpus qdā res patr-
is et serui qdā res dñorū. s3 mō in
q̄rtum peccm vnus deriuat ad
alterū. et hoc vlt p imitationem
sic filij imitāt peccā patrū et s3
in peccā dñorū ut audati3 peccēt
Vel per modū meriti sic peccā
subditorū merēt peccatorem p̄-
latum fm illud Job. 34. Qui

regnare facit homines hipocritas per peccata populi sui et per aliquem consensum iure dissolutione. Sic. n. iterum boni filii puniuntur cum malis et eorum peccata non redarguerunt. ut Aug. dicit primo de civi. dei. tertio ad commendanda unitate humane societatis ex qua unus homo deus pro alio sollicitus est ne peccet: et ad detestandum peccati dum. s. pena unius redadat in omnes qui omnes sunt unum corpus ut Aug. dicit de peccato Achab. Ex predictis patet quod pueri sodomorum puniti sunt tum quod erant res parentum: et in eis parentes puniebantur. tum etiam quod hoc in eorum bonum cessit ne si resuarentur essent imitatores paterne malitie. et sic grauiiores penas mererentur. Quod pena excommunicationis non possit puniri unus pro alio: habes ex excommunicatione. i. §. 8. in fi. Sed interdictum quandoque potest poni propter peccatum solius domini: ut est interdictum. i. §. 3.

Quod postquam quis est semel punitus pro aliquo crimine debeatur ei alia pena infligi: secundum Ray. No. quod deus non iudicabit in idipsum. Nau. fo. et nemo deus duplici contritione coteri. ex de iudi. at si. Multotiens tamen pro eadem culpa imponitur multiplex pena sicut in eodem iudicio.

Nam et tunc omnes ille pene accipiunt pro ana quando aliqua per se sufficiens non fuisset: sed in diuersis iudiciis non bis in id ipsum iudicare: ut dictum est nisi forsitan cresceret contumacia. ex ut lite non pre. quoniam frequenter in fine.

Quis ordo in penis tenendus sit? Secundo si proceditur contra aliquem pro crimine et crimine est tale quod iducat suspensionem deus suspensi vel si inducit depositionem deus deponi. Et tunc quidem si corrigibilis apparuerit non proceditur amplius nisi in falsatio litterarum apostolice sedis. quod ille ipso iure excommunicatus est: et deus deponi et tradi iudici seculari. ut de iure est excommunicatio. 3. §. i. Ubi vero quis punitur pro contumacia primo deus suspensi postmodum crescente contumacia deus excommunicari: deinde deponi. 23. q. 4. forte. Notantur hec extra de iud. cum non ab homine.

Utrum iudex possit penam relaxare diminuire vel augere: satis habetur ex iudex. i. §. 9. r. et xi. Sed hic specialiter queritur utrum possit penam commutare: Secundo. fin. de sti. Crimine probato si certa pena reperitur in iure illa infligenda est non mollior non durior. Alioquin iudex esset infamis. L. de ui. vel priva. l. 6.

vos. in fi. nisi ut dicitur. iudex
p^o. §. 9. 7. x^o. Quid si plures pe-
ne taxate sunt: ut arbitrio iudi-
cis pena relicta: dicitur illa imponi
que magis timeat. ex ut lite: non
propter. quoniam frequent. in fi. Si vo-
certa pena statuta non est: sed
iudici committitur: debet equitate
suata semper in humaniore parte
declinare: ex de transac. ex pte.

Utrum qui committit furtum vel homicidium
super quo statuta est gravis
pena pecuniaria: vel forte alia
teneat solvere penam illam? R^o. f. 3.
Ray. Sive pena illa fuerit sta-
tuta per quamcumque legem: sive per
canones non est iniungendus in
foro penalis qui solvat nisi fuerit
condemnat^{us} ad illam. Alioquin suffi-
cit quod solvat interesse. vel si fue-
rit iniuria satisfaciatur ad arbitri-
um boni viri. L^o. Tho. 2a 2e. q.
67. Quid fiet cum peccat multi-
tudo vide de correctione primo. §.
v. Et de quatuor causis dissolvendi
ibidem. §. vi. cui applicabitur pena
per violentam man^{us} iniunctionem
in clericum vide de absoluto. 4. §. 2.

Pena secundo. §. i. q.
propter prius lesam a ledente. sive non
servare pactum. Et quoniam. prius ut
domini quibus damna illata sunt vel mi-
lites et homines possint licite tenere
emendas quas pro damnis sibi illa-
tis capiunt: cum pena sit multo

maior quam damnum illatum. R^o. f. 3.
Sui. Ita dominus quam milites et etiam
ecclesiastice persone retinere possunt
illas penas quas levatur in compe-
tentes legittimas et statuta re-
gionis: non peccant quoniam in hac p-
te subest causa et servatur iuris ordo
et non fit per cupiditatem: sed per ze-
lum iusticie. Nec obstat quod pena
excedit damnum. quod homines penam non
solum per interesse statute sunt. sed
et per crimina committenda. Sunt in-
temperantes penam tantis circumstanti-
is: nec laxare habent in talibus.
Securius tamen esset huius-
modi excessum emende in pi-
os usus erogare.

Pone quod iudex mandat ali-
quid faciendum vel dandum alicui
in certo termino et aliter imponit cer-
tam penam: nunquid iste pro quo
mandatum sive iudicatum est po-
terit post terminum illam penam
petere? R^o. f. 3. Hosti. Licite po-
test peti etiam si excedat interes-
se. Lon. Inno. §. 3. et Hosti. ad-
dit dicens quod etiam religiosi pos-
sunt tale penam petere sive com-
stat in pecunia: sive in alio. i. q.
7. quotiens quin est pena a iu-
re inducta. i. q. 2. episcopus qui maci-
pium. Clerici tamen begnini^{us}
quam laici se habere debent. §. 3. et
si presbiter fecit quod potuit ut adimple-
ret mandatum iudicis et pauperem
vel ipotetia pressam non potuit

totum implere: licet mero iur
teneatur ad penā insolidū: tñ
de benignitate canonicā bil
vitra qz intersit erigendū est
Et sic intelligas: ex de penis.
sua. Et de hac materia habet
i. restitutio. 3. §. si.

Quid si pena fuit cōditiona
lis. i. de cōsensu partium appo
sita in contractu ex iudicium?
Ro. fm Guil. Si pena apposi
ta est loco interesse: peti pōt quā
ti interest. ff. de ac. emp. 7 vē.
predia. Si autem apponatur i
fraudem usurarū non pōt peti.
ex de temp. 7 vē. ad nostram.
Lon. Ber. 7 Inn. 7 de hac ma
teria i. usura. primo. §. 22. qui i
cipit. Quid si pena.

Sed nunquid soluta pena
iudiciali vel etiam conventio
nali stabit adhuc sententia vlt
tract? Ro fm Hosti. Non sta
bit nisi in cōpromisso vel pac
to expresse dictū sit qz pena so
luta rata remaneat inia 7 h^oi.
C. d. trasac. l. cū propōas. Idez
Ber. et Guil. In pēis benignior
ē interpretatio faciēda: ar. ex d. re
gu. iij. i. pēis. li. vi. de pēis q ap
ponūt i. spōsalibus 7 nō segtur
matrimoniu. qre. i. spōsalia. §. 12.
qui incipit quid de penis.

Penitētia primo.

cōiter. et primo queritur quid
ē? Respondeo secundum Amb.
Penitentia est mala preterita
plangere: et plangenda iterū
non committere. de pe. distin.
3. in principio. Lō. greg. dicēs
Penitere ē ante acta peccata
 flere et flenda iterum nō com
mittere. Et licet dicunt Tho.
7 Pe. in. 4. distin. 1. 1. Diffi
nitiones iste date sunt per esse
ctus penitentie que diffinitur
per duplicem actum. unus qui
est respectu peccati preteriti.
i. pēta mala plāgere. alterū
respectu futuri. scilicet plangē
da non committere. primus ē
in re. secundus in proposito. i.
ut proponat talia de cetero nō
committere. Accipitur autem
hic fletus communiter sūpro
interiori: siue pro exteriori. Et
hec diffinitiones secundū Th.
complexissime sūt. Et ad has
reducuntur alie: ut diffinitio
Augustini. Penitentia est que
dam dolentis vindicta puni
ens in se quod dolet commisis
se. Et alia diffinitio Ambrosij.
Penitentia est dolor cordis 7
amaritudo anime pro malis
que quisque commisit. Et di
citur penitentia quasi pene ten
tio. scilicet ad puniendum illi
cita que sunt commissa.

¶ Atz de quolibet peccō pos-
sit agi pnia: & o f3 De. Nec ē
dīa spūs vniti carni ⁊ sepati.
qz ille ē susceptibilis pnie iste
n̄ fm Dama. Hinc ē q de omi
peccō cōmissio a spū i carne exi-
stēt: dū i carne ē pōt agē pniaz
p^o sepatioē n̄ pōt.

¶ Atz de quol3 peccō debeat
ēē ppetu. pnia: & o fm De. pe-
nitētia peccati extior nō o3 q
sit ppetua s3 pnia interior d3
essē ppetua salte q3tū ad hituz
sicut de ptritōe dictum est. si p
contritio. §. 9.

¶ Atz v̄e penit. ns possit po-
stea mōtalr peccare: & o. Pos-
ser videri q nō. Nā si peccet v̄
q n̄ fuerit v̄e penitēs. Inanis
ē. n. pnia quā se qns clpa cōma-
culat. ⁊ multa silia de quibus
qda dixim^o b i prio. §. Et oia q
hnt de pe. di. 3. circa prin. S3
ipa oia n̄ ad diuersa tpa: sed ad
idē tps quo quis penitet sunt
referenda ut considerādo līaz
ibi p3. Et in hoc Con. Ray. ma-
gister sniaz. Tho. ⁊ De.

¶ Quot sūt actōes pnie: & o f3
Ray. tres. pria q fit añ baptis-
muz. ut si baptizad^o ad h^o sit.
q nisi penit. at nouā vitā ichoa-
re n̄ pōt sed si pēteat ⁊ baptize-
tur n̄ teneat ad extiorē pniām.
ut ā p̄fessio primo. §. añ pe. S3
⁊ ab hac pnia puuli sūt imues:

sicut ēt a rctō. Scda actio pnie
ē q fit p^o baptis- mū ā mōtalib^o
Tertia q fit de v̄cīalib^o. de pe.
di. i. tres sunt.

¶ Atz añ baptismū requiratur
pnia: & o. f3 De. pria pōt acci-
pi duplr. vno^o prout ē sacrm: ⁊
sic n̄ pcedit baptismū: s3 sequit^r
qz baptismus ianua est ⁊ fūda-
mentū oīuz sacroz. Alio^o prout
est v̄t^o: ⁊ tūc distiguedū est. qz
inq3tū ē v̄tus formata nō req-
rit. qz sic culpa i tali n̄ fmittere-
tur v̄tate baptismi: s3 inq3tū ē
v̄tus iformis. i. quedā pcti āte-
statio q3uis n̄ sufficiens cū pro-
posito emendadi: requit^r ut cū f-
mouens prohibens: qz volūt q
te f̄mānte ad pctū n̄ esset ho
susceptilis gratie.

¶ Atz pnia tollat totū fātū. i.
omēz obligatiō. ⁊ ad penā: & o
fm De. Sicut qui hoiez: ita et
qui deū offendit peccat duplr.
p^o qdēz ptra cōlitate amicitie
iqntū debitū effectū nō ipedit
2° ptra cōlitate iusticie inqntū
rem vel honorē vel obsequiū
subtrahit. o3 g^o utzq3 restitui-
ere. Et qz restituta amicitia nō
ē prop̄ h^o f̄stituta res ablata.
iō p^o f̄missionē culpe remāet re-
at^o pene. Idē Tho. in 4. di. 20
vt infra penitētia. 2. §. 4.

¶ Quot sūt spēs pnie: & o fm
Ray. Tres. Nā alia est solennis

33
alia publica. alia privata. Solē
nis ē que fit in capite q̄drageſi
me cū solēmitate que h̄r di. 50.
in capite. Publica uero ē que
fit publice: 3 sine p̄dicta solēni
tate. Et de his duabus dicem⁹
infra p̄nia. 3. Privata uero q̄ se
creto i confessione iponit: de q̄
i. p̄nia. 2. per totum.

¶ Vtrū p̄nia habeat p̄tes: 7 q̄
sum⁹: 80. fm̄ Pe. Tres sūt p̄tel
p̄nie. s. p̄ritio cordis. confessio
oris. 7 satisfactio operis. Et sūt
iste q̄si partes integrales fm̄ p̄
fectum eē p̄nie. Nam l3 i cōtri
tione dimittat peccatū: o3 tñ cō
fessionē 7 satisfactiōe eē saltē i
proposito. vnde de his partib⁹
Thyrio⁹. Perfecta p̄nia cogit
p̄torē omnia sufferre. i corde
p̄ritio. i ore cōfessio. i opere to
ta humilitas. Nec ē fructifera
p̄nia de pe. d. i. perfecta. Lon.
Tho. 7 Ray. De cōtritione ha
bes supra p̄ritio. De p̄fessione
sup̄ p̄fessio. De satisfactiōe in
fra satisfactio.

¶ Vtrū p̄ctā que p̄ uerā p̄niaz
sūt dimissa redeāt qñ q̄s iterūz
relabitur p̄ctm̄: 80. fm̄ Tho in
4. ti. 22. Aliquid pōt rediṛ du
pl̄r. vel i se. 7 sic p̄ctā dimissa n̄
lo mō redeūt q̄ntū ad maculaz
7 p̄ p̄ns nec ad reatū. vel in suo
effectū. 7 hoc mō p̄ctā dimissa

redeūt in q̄ntū et p̄ct̄. dimissis
aliquid i seq̄ntib⁹ religitur. Et
hoc. n. q̄ hō deū p̄ p̄ctm̄ offēdit
p̄ remissionē p̄cedētū p̄ctōrū
quādā deformitatē igratitudi
act⁹ seq̄nti p̄cti acgrit. 7 iō dici
tur cōf q̄ redeūt q̄ntū ad igrat
itudinē. Lō. De. Hosti. 7 alii.

¶ Vtrū igrat p̄nia de p̄ctis p̄
ignoratiā p̄missis: 80. Si igno
ratiā est tal q̄ excuset nō tenet
al sic. d. h̄ s. ignoratiā. §. i. 7. 2.
Et vtrū d̄ v̄cialib⁹ s̄ p̄ctm̄. 3. §. 2.

¶ Vtrū regrat p̄nia de p̄ctis
oblitis: 80. fm̄ Pe. Si hō pec
cati ita ē oblit⁹ q̄ n̄ s̄io mō i cor
de nō tenet ad p̄niaz: mli i ge
nerali. S3 tñ o3 pro posse labo
rat ut recorderet: 7 si recordari
pōt tenet. Delet ēt per p̄fessio
nē gnālē ut s̄. p̄fessio. i. §. 12. qui
incipit vtrum per generalem.

¶ Vtrū debeat eē p̄nia de p̄ctō
originali: 80. §. 3. Pe. p̄nia n̄ est
mli de aliquo actu propo 7 vo
lūtario. Origiale at̄ n̄ ē factum
propo 7: imo nec volūtariū vo
lūtate. s. exite i ipō 7 i alio. Et
iō de eo n̄ fgrit p̄nia. Regrit tñ
displicētia i adulto p̄nd. rate il
lud. 3dē Tho. in. 4. di. 17.

¶ Vtrū aliq̄s i fine vite possit
p̄ctē: 80. diuina gr̄a n̄ si se sub
trahit facienti qd̄ i se ē. Vñ hō
q̄z diu habet vsū liberi arbitrii

pōt se ad gratiā preparare dōlē
do de p̄terito ⁊ promouēdo ca
uet de futuro. Un̄ de pe. di. 7
in p̄n^o dicit. Tēpus p̄nie ē usqz
ad ultimū articulū vitē. Unde
⁊ Leo papa. Nemo est despe
rātus i hoc corpē cōstitūt^o: qz
nōnūqz qd diffidētia etatis di
fertur: p̄silio maturiore pficiūt
S3 tñ piculosū et dubiū ē q il
lud ultimū r̄ps expectet. Un̄ ⁊
ibidē subdit sicut Aug. sribit.
si quis positus in ultima neces
sitate sue egritudinis p̄niam ac
cipit fateor: nō negam^o qd pe
nit. sed n̄ presumim^o qz bñ. hic
exit. p̄niam dare possū. securi
tate at dare n̄ possū. et sequit^r i
fra. Nullus expectet qñ pecca
re n̄ pōt. et itez. Quem sero pe
nitet oz nō solū deū timē iudi
cez: sed et iustū diligere. n̄ tan
tuz penā timeat. sed anxietur
pro gloria. et multa s̄tia ibidē
⁊ i tali cāu quilibz sacerdos pōt
absolvere. ut s̄ absolutio. prio
§. si. ⁊ absolutio. 2. §. 2. ⁊ s̄ cōfes
sio. 3. §. 4. v. 7. r̄pe. et de hoc
cāu b̄es. i. p̄nia. 2. §. pe. Nec ta
li est p̄nia imponenda. sed ino
tescenda. 26. q. 7. c. primo
Quid ē i p̄nia sac̄m: qd res
s̄o s3 Th. ⁊ Pe. in. 4. dis. xi.
In sac̄o p̄nie ext̄ior p̄nia est
sac̄z ut signū t̄m. s̄. inf̄ioris pe
nitētie. Et ē ibi actus penitēt̄

qñ m̄ale. Act^o at sacerdotis. s̄.
absolutio. quasi s̄male. P̄nia
vō interior seu p̄nitio prout i
iūgitur p̄nie ext̄iori saltez in
proposito ē ps sac̄i ⁊ est res ⁊
signū. Res quidē p̄nie ext̄io
ris ē signū remissionis pccōrū
remissio at pccōrū est res t̄m.
Satis cō. Ray. Penitētia vō
nō ualet nisi restituat ablatuz
ut infra restitutio. prio. §. fina.

Penitētia secun
do. s̄. illud qd sacerdos iponit
penitēti i p̄fessione. qd ergo cū
sacerdos dicat penitēti i p̄fessi
one. qd boni feceris sit tibi
in remissione pccōz: s̄o secun
dū Tho. in quodā quolz. Dic
ē quadruplici p̄sideratōe uten
dum. primo enī cōsideranduz
ē q peccator est debitor satisfac
tionis dupl̄r. Uno^o ex iniunc
tione sacerdotis. Alio^o ex ipso
pccō cōmissio. Un̄ si contingat
q sacerdos minore satisfactio
tione imponat qz requirat cul
pa residuū exoluet aut hic aut
in purgatorio. Si vō maiorem
imūgat. nihilominus peniten
t̄ teneatur facere quod quod sibi
iniunctum est si adlit facultas i
s̄o cōsiderandū est q opus qz
quis facit ex iniunctione sacer
dotis dupliciter ualet peniten
ti. Uno modo. s̄. ex natura ope

ris iniuncti. Alio modo ex vi clau-
 nium: ita quod ex his amplius va-
 let ad expiandum peccata quam
 si proprio arbitrio idem faceret.
 tertio considerandum est quod sa-
 tisfactio ad duo valet. id est ad ex-
 piationem culpe preterite et ad
 cautelam future. quarto consi-
 derandum est quod sacerdos potest
 penitenti satisfactionem iniun-
 gere vel ex proprio arbitrio vel
 ex consilio alieno: et ita etiam ar-
 bitrio ipsius penitentis: ut si di-
 cat sacerdos. Facias hoc si po-
 tes et si non potes facias hoc.
 Si videtur cum sacerdos di-
 cit quicquid boni feceris sit ti-
 bi in remissionem peccatorum:
 quod si. gravis penitentia esset ei
 iniungenda. que tamen ei indi-
 cari debet. Et dicendo predicta
 verba illa que penitens presbiter
 in functione expressam facit acci-
 piunt maiorem vim expiationis
 culpe preterite ex illa genera-
 li iniunctione. unde predicta verba
 laudabiliter solent dici. Et quantum
 ad hoc satisfactio est sacralis
 in quantum virtute clauium est
 culpe commissæ expiatio. Idcirco
 maior vim ad remedium contra
 culpam futuram.

¶ Que penitentia est pro peccatis sin-
 gulis iniungenda? R. Pro quo
 libet peccato mortali est regula-

ritur septemus penitentia iniun-
 genda. 33. questione. 2. Hoc ip-
 sum et 5. sequenti. 22. questione
 i. predicandum. Et ista septen-
 nis penitentia magis vel mi-
 nus aspera debet imponi pro-
 ut maioritas vel minoritas cri-
 minis et circumstantiarum ex-
 poscunt: quia apud deum ma-
 gis valet mortificatio vicio-
 rum quam abstinentia ciborum. p. pe.
 distinctione. i. mensuram. S. 3.
 hodie omnes penitentie sacer-
 dotis arbitrio taxande sunt. p.
 sideratis circumstantiis perso-
 narum et conditionum. xxvi.
 questione. 7. tempora. et dicto
 c. mensuram extra eodem de
 us qui.

¶ Sacerdos semper debet in-
 iungere penitentiam propter
 peccatum: ut superbo iniungat humilem
 orationem. avaro elemosinarum largi-
 tionem. accidioso peregrinati-
 onem seu laborem. gulo ab-
 stinentiam. luxurioso carnis
 macerationem. et quandoque
 loci mutationem: ut distinctio-
 ne. is. valet. xv. questione. i. mu-
 lier. Tamen semper cauere de-
 bet ne penitentiam quam iniungit alte-
 ri preiudicium faciat: ut viro
 in preiudicium uxoris et fami-
 lie: aut seruo in preiudicium do-
 mini et huiusmodi.

H Atrum penitens completa
pnia sit totaliter absolut? & o
secundū Tho. in. 4. di. 20. siue
sacerdos pniaz iungat discre
te siue n: sp remanet reatus ad
penā eiusdē quantitatis. Et iō si
eā b n iplet i purgatorio exige
tur. nō tñ seqt q pp hoc cōdes
sor peccet ip li minore pniam i
iūgit: tū qz n pōt determinate
qzritatē pene cognoscere: tum
qz qñz et ex industria minore
penā iponēs plus prodest peni
tenti q forte magnitudie pene
posset a pnia pagēda ipeidiri. 7
iō pf. ffor negligit minus dam
nū: ut mai⁹ euitet. 7 iterum qz
paulati pfortat ipenitēte diui
n⁹ amor ad plā pnice opa pera
gēda. Lō. De. s. pnia prio. §. 7
Atrum sacerdos possit pmuta
tare pniaz quā iniūxit? & o fm
Ray. Credo breuiter q sic. dū
tñ discrete. 7 pp cām 7 circa lb
ditos suos. alr n. di. 82. psbyr.
Et hoc exponēs. guil. dicit q
ille idē qui iniūxit aut succes
sor ei⁹ aut superior si ē ordina
rius iudex penitētis pnt pniaz
pmutare vel relaxare. Si vō
sit ali⁹ pffor a quo pmutatio
petit. qz de pi ābo curā vni⁹ ha
bēt vel duo epi in quoz epati
b⁹ penitens domiciliū hz hic
dicēdū q si pnia fuit publica r
gri d3 plenus primi q addit eā

ne scādelizet. Dico si de facili
possit requiri 7 maxie si pētēs
iā publice inchoauit pniaz. qd
si nō de facili possit regri aut
si pnia fuit occulta poterit se
cūdus pffor pmutare vl rela
rare.

Atrum inferior possit relaxare
pniaz iniunctā a superiore? & o fm
Guil. Si pnia iūcta ē i tali cāu
de quo ab initio posat inferior
pniam iūgē pōit et relaxat
7 pmutare nisi superior refer
uauerit sibi talem relaxationē
vel pmutationē. ar. ad hoc. 50
di. accedēs. 7. 33. q. 2. latores et
in glosis vtriusq3 capli. Si vō
pnia iniuncta ē i cāu reseruato
superiori n poterit inferior rela
rare vel pmutare absq3 licen
tia ei⁹ q iūxit. nisi urgeat ne
cessitas aut suadeat utilitas.
Pū ē. n. interpretari q superior i
his cāibus cōcesserit inferiori
bus ptatē pmutādi l relaxādi.
Quid si qs dicit se penitere
sz n vult lbare onus pnice. dicēs
se tenez et h⁹ i? & o fm Ray. sa
cerdos d3 talē inducere sic po
test ut paratus sit ad iplēdam
pniam. Qñdēdo magnitudinē
pccōz. et quanta bona amittit
pp illa: que oia recupabit p pe
nitentiā. et finaliter cū volūta
te suā imponat ei talem pniaz
quam vult. si possit portare ne

deterius ptingat ei pniaz violando. Ad hoc at precipue laborat ut peccoz cas et peccadi occasiones remoueat. qz fm Aug. Satisfacere est peccorum cas excidere nec eoz sugg sti onibz additu indulgere. Et si sacerdos n pot gaudē de omi moda ei purgatione: gaudeat tñ qz ipm liberatu a gehenna ad purgatoriu mittit. et sic dicit Hosti. nullatenus dz sacerdos pmitte peccatore delipatu recedere. 2. G. q. 6. si presbyt Sed potius iponat vnu pater nri vel aliqd leue. et q alia bda q fecerit. 7 mala q tolerauerit sint ei i pnia. Con. Tho. i. 4. distin. 19.

Quid si sacerdos credit q pfitens non faciat pnia. uid s confessor. 2. 5. i. Aut quid de illo qui no vult et dicit se non posse abstinere a peccato. uide s confessio. primo. 5. 2.

Quid de penitentibz in extremis vel etiā i sanitate 7 non coplent h pnia. 2. 5. Ray. Tāta posset esse cōtritiō q sufficeret ad delendā oēm penā: ita q aliquis talis statim euolaret ad celū: ut pz de latrone Luc. 24. Si tamen min⁹ sufficiens est contritiō vel pnia: purgabit igne purgatorii vnde 7 de talibus dicit Aug. Et si conuers⁹ vita vi

uat 7 nō moriāz. tñ n promittim⁹ q euadat oēm penam. Nā prius est purgandus igne purgationis qui in aliud seculum distulit fructum conuersionis de pe. di. 7. c. ult. circa finez. Et eandē sniam ponit Greg. xxv. distin. qualis. De questione ista hēs ēt s pnia primo. 5. penultimo. De purgatorio q 93. i. purgatorium.

Nex pena mortis diminuat aliqd pe pena pro peccō debita 2. 5. fm Th. i. 4. di. 20. Mors nalis est pena cōsequēs origiale peccm 7 q iam in naturā vīa. Et ideo p mortē naturālē non purgat aliqd de peccō actuali sed p illatā mortē bñ pot purgari. Tñ si aliquis mortē illatā patiēter sustineat ēt si pro aliis criminibus sit illata valz ad diminutionē pene 7 ad liberationē ēt a tota pena fm quātitatē culpe 7 patiētie 7 cōtritiōis. Ad predictam materiā pnie potest pertinere. i. satisfactio per totū et de sacerdote qui pro missis iniunctis pecuniam reciperet. vide supra oblatio. 5. fi.

Penitentia textio.

scilicet de pēitentia solenni 7 a publica. et quidem penitentia solēnis non est hodie in vīu. et ideo breuiter sciendū q debet

neri cum illa solēnitate ⁊ mo/
do qui habetur di. 50. i. capite.
⁊ iponitur tantū ab epō uel de
eius mandato. ⁊ debet imponi
pro crimie publico ⁊ vulgaris
simo qđ totā urbem uel alium
locū cōmouerit. 26. q. 6. c. ult.
Itē non dī imponi clerico ni
si deposito: qz nec laicus q se/
mel egit eaz dī postea promo
ueri: nec cleric⁹ dī postea mi/
nistrare. dis. 50. cōfirmanduz
⁊. c. illud. ⁊. c. alienū. ⁊. c. ex pe
nitētib⁹. Et de hoc dictū est s̄
ordinandus. §. i. 4.

Utrum aliqs possit cogi ad
solēnem pēitentiā? Rō. f. Ray.
Si crimen sit magnū publicū
⁊ scandalum mouerit possit qz
cogi ad solēnem penitētiā. sed
⁊ pro occulto crimie si penitēs
uoluerit iponi pōt: alr n̄. ar. d
cōse. dis. 3. de penitētib⁹.

Utrū solēnis pnia possit ite/
rari? Rō. fm Ray. Non de pe.
dis. 3. reperiunt: Sed alia que
libet penitētia siue publica siū
privata pōt ⁊ dī iterari quoti/
ens homo peccat. de pe. di. 3.
septies. ⁊. c. adhuc istant. Qua
re aut pnia solēnis nō itera
tur assignat Tho. i. 4. di. i. 4.
tres ratiōes. Prima ne ex ite
ratione uilescat. Secunda qz
figura est expulsionis hominis
de paradiso que tantū semel

facta est. Tertia est quia solē
nizatio penitentie est quasi q/
dam professio perpetuo penitē
tiam seruādi. Et iō iteratio so
lēmnitati obssistit.

Utrū qñ iponit pnia publi
ca intelligat peccati reuelatio
Rō fm Tho. in. 4. di. i. 4. nō
reuelatur pp hoc qzuis suspi
cio oriat illū aliqd enorme cō
misisse. Nō. n. culpa pro certo
scit ex pena. qz ⁊ qñ aliquis fa
cit pniā pro alio: sicut legit
i uitis patz de quodā qui ut so
ciū suū ad pniā protocaret.
ipe cū eo penitentiam egit.

Utrū qñ pnia publica? Rō fm
Ray. Publica dī qñ illa solē
nis de q iā h̄ dcm ē s̄. i. et se/
qñtib⁹. s̄ et proprie illa dī pu
blica que sit i publico: n̄ tamē
cū p̄dicta solēnitate: ut cū iniū
gitur pegrinatio p mūdū cum
baculo cubitali et cū scapulari
⁊ h̄. i. Possit hanc iponere gli
bet sacerdos prochiāo suo.

Ubi p sedē aplicam ipōitur
pnia publica? Rō fm Buil. du
ran. Pnia publica sedes apo
stolica n̄ iducit nisi in eo loco.
vbi ē curia Romana. ⁊ tunc tm̄
pro enormib⁹. Pniarij. n. pa
pe faciūt tales denudatos tri
duo aut plus aut min⁹ incedēt
p oēs ecclesias ciuitatis vbi est
curia. ⁊ postea remittūt ad su

os epos: ut consideratis circunstantijs eis indicent pñiam salutarem. I3 quidā ribaldi pro questu fingant sibi tales penitencias a sede apostolica iniunctas falsas penitentiariorum litteras ostendentes.

¶ Que cā est q̄ detur aliqua pñia publica? Rō s3 Tho. i. 4. di. i 4. Quadruplex est cā. primo ut peccm publicū publicaz hēat medicinā. 2º q̄ maxima p̄fusione est dignus q̄ gravissimū scelus cōmiser. 3º ut sit alijs ad terrorē. 4º ut sit exemplū penitendi et nō desperandi eis q̄ gravibus detinentur.

¶ Atz pro quolz peccō manifesto tenetur hō manifestare pñiam? Rō s3 fm Al. Nō oportet sed q̄ scādalizavit i cōi tenet q̄ dē ad ostēsiōē boni exēpli ita q̄ p̄sūi, debeat eum de preteritis pñiam egisse. 7 sufficit.

Penitentia. iiii. .s. i peccata vel falsa. Que sūt impedimenta pñie? Rō s3 fm Host. 7 Ray. Multa sūt. s3 int̄ alia q̄ttuō pñcipaliter. s. pudor. timor. spes. 7 desperatio. Primū igit̄ impedimētū est pudor cōfiteri. de quo dictū est a p̄fessio primo. 5 pent. Secūdū impedimentū ē timor. s. cū q̄ timet ne possit ferre pñiam. Cōtra quē s3 tria

remedia p̄siderāda. s. pñtie pene modicitas. leuitas. et breuitas. Et e contra future pene immensitas. acerbitas. 7 eternitas. Tertium impedimentū est spes. 7 hec ē triplex scilz spes diu uiuendi. i. Thesal. 5. Dies domini sicut fur in nocte ita ueniet. Item spes temporales diuitias acquirēdi. Luc. 12. Anima mea requiesce. bibe et comede. 7c. Item spes misericordiam consequendi. Contra illud Eccl. quinto. Ne dicas miseratio dei magna ē. multitudinis peccatorum meorum miserebitur. Misericordia enim et ira ab illo cito proximar. Quartum impedimentum est desperatio. et hec est duplex. scilicet desperatio uenie sicut dixit Layn. Genesis. quarto. Maior ē iniquitas mea q̄ ut veniam merear. contra quod est illud psalmi. Misericordia. n. eius sup oia opa ei. Item desperatio perseverantie: contra qd̄ est illud uerbu3 domini Mat. 18. Non dico tibi usq3 septies: sed usq3 septuagies species de pe. distinctio ne. tertia septies. 7. c. adhuc instant. Possunt etiam 7 alia impedimenta assignari. Primū est alleviatio cōpe proprie. Secūdū est aggravatio cōpe ali

ene et maxime maior. Tertius
est multitudo peccatorum. Quar-
tus est consuetudo peccandi. Quin-
tus elatio cordis. Ultimus de
lectatio peccati. Que quidem quod non
ad casus: sed ad persuasiones per-
tinent predicatoribus dereliquis.

¶ Que sit penitentia falsa? R. o.
Falsa dicitur cum spiritus presbiter de
uno solo peccato agitur: aut cum sic
agitur de uno ut non discedatur
ab alio. Unde et scriptum est. Quia
totam legem observauerit: offen-
dat autem in uno factus est omnium
reus. Jac. 2. scilicet quantum ad uitam
eternam. Sicut. n. si peccatis
omnibus continuatur: ita si in
uno tantum maneat et tunc vite ianuam
non intrabit. Habentur hec de
pe. di. 5. c. si.

¶ Percutere siue v

erberare. utrum liceat? R. o. secundum Th.
sa. 4. q. 65. Nocumetur alicui i-
ferre non licet nisi per modum pe-
ne propter malitiam. Nullus autem ius-
te punit aliquem nisi sit eius ius-
isdictioni subiectus. et ideo vbera-
re aliquem non licet nisi habenti
potestatem aliquam super illum. Et quod
filius subdit potestati patris et ser-
uus potestati domini: licite potest pater
verberare filium et dominus servum
causa correctionis et discipline.
Eadem questionem pertractat
Ray. et quasi eodem modo de eodem i-

nat dicens sic. Quod percussio siue
verberatio sit aliquando ex malitia vel
odio. Et hec est peccatum mor-
tale: et in clerico inducit depoliti-
onem. 45. di. c. i. et c. episcopi. Quod
vero sit ex caritate ut causa cor-
rectionis. Et hec in omnibus homini-
bus potestatem est licita in suos ius-
ditos. 35. di. an omnia. 4. di.
cum beatus. Episcopus tamen neminem debet
suis manibus verberare. 86.
di. non licet. sed potest per alium
5. q. 5. illi qui. Et si verberandus
est clericus non debet eum verbe-
rare per laicum. Aliter tam episcopus quam v-
berans incideret in excommunicationem.
extra de sen. exco. vniuersi-
tatis ut dictum est. exco. catio
2. 5. 2. nisi clericus esset incor-
rigibilis: ut ibi dicitur.

¶ Qua de causa clericus corri-
gendus possit verberari? R. o. secun-
dum Ray. Pauci in minoribus ordi-
bus et pro minoribus culpis licite
verberantur. maiores verberari non
debent nisi pro maioribus crimi-
nibus. di. 45. cum beatus. Por-
ro regulares secundum regulas suas
subiiciuntur verberibus etiam pro
leuius culpis: ar. ex de appel. et
prescriptibilis. i. si. ex. de simo. per
tuas. ex. de accu. quod licet in si. Sed
non usque ad sanguinem ut dicitur. disci-
plina. De materia percutientium
clericos satis habetur. exco. catio
2. Quomodo percutiendi vna maxilla

pbedā sit alfa s. patiētia. s. fi.

Peregrinus primo

cōter ad quē perisset defēsiō pe-
grinorum? Rō. fm Ray. omnes
peregrini defēdi debēt ab ec-
clesia: et quicūq; eos i rebus vlt
persōis offenderit nisi admoni-
tus satisfecerit excoicet. 24. q.
4. si quis romipetas. 2 duob⁹
.c. se. ex. de freu. 7 pace innova-
m⁹ ex. de peregrinātib⁹ pqrēte

Quid de reb⁹ peregrinorū
qui moriūtur in via? Rō. secun-
dū Hosti. Quicūq; accepit pec-
cat mortāl: nisi ea itētiōe acci-
piat vt iſtituat heredi: nec ex-
cusat aliq; statuto. pſuetudine
vlt pcepto sicut d naufragis dic-
tū est supra naufragus.

Peregrinus secū

do quātū ad clericos. Qui di-
cūtur clēci pegrini? Rō. fm Ray.
Peregrini clēci pnt large ap-
pellari oēs qui nō sunt de epā/
tu ordinantis. Nā nullus talis
sive clericus sive laicus pōt ſci-
pi a tali episcopo ad dignitatē
vel ordines: vel alia ecclesiasti-
ca sacramēta di. 71. per totū et
specialiter i. c. pimat⁹ extra d
paroch. c. 2. 7. 3. Sed de ordi-
bus hēs s. ordinato. s. 6. 7. 7
Institui vō bene pnt in ecclis
etiā extrāci epī 7 ab abbatib⁹

vel inferiorib⁹ prelati de cō
sensu 7 dispensatiōe ipius epī.
At n ex. c. fi. 7 ex d isti ad dcorē

Quare pegrini et ignoti re-
pellunt a promotione? Rō fm
Ray. Duplex est cā. Una quia
n licet epō ponere ſaice i mel/
sem alienam subditum alteri
us ordinādo. 71. di p totū. vi.
q. 3. c. fi. Secūda cā est qz tles
qnq; solēt eē criosi infamel. iz
regulares: vel excoicati et qn
qz mentiūt ſe habere ordines
cum non hēant: uel plures ha-
bere qz hēant. dist. 98. afros.
19. q. 2. due. Et nota qz clēci
hēs eccliam: nec peregrinari
pōt ſiñ lnia epī de pſe. di. v. nō
oportet. extra de uoto magne

Quando clerici peregrini d-
beant ad celebrandū admitti?
Rō. fm Ray. Si tales ignoti
clerici volunt publice celebra-
re populo admittunt cū qnq;
ſigil epōz. 98. di. c. i. 7. 2. ex. e.
c. i. 7 hoc ſi ſigilla ſunt ignota.
Alias ſufficeret ſigilluz ſui epī
tū. diſ. 71. pimat⁹. 19. q. 2. due
7 multo magis ſufficeret apo-
ſtolice ſedis mandatū: ex de
cle. nō reſi. tue. Si vero uellēt
in ſecreto ex deuotiōe celebra-
re tolerari pnt. ex eo. tue. Et ē
ratio ſecundum Hosti. qz i pu-
blica celebratione poſſet eum
mouere ad celebranduz glo

ria humana vel lucrū. Secus
si in secreto. Item qz in publi-
co cōe malum posset incidere
s. si non ordinat^r celebraret: s;
in secreto nō vñt in piculū nī
si sol^o celebrantis.

Sed quare recipim^r tales
cū quinqz sigillis ignotis cūz
ignota nō faciant fidē? **R.**o. fm
Ray. Quia nō ita de facili pos-
set cōmitti falsitas in quinque
sicut i vno. Et addit Job. qz ni
si aliqualis noticia habeat de
singul^r nō est eis credēdū. **S.**
et addit Ray. Qd sigillis suffice-
ret vnus test^r. Ita tñ qz s;
In no. et Hosti. si ex receptiōe tali
um clīcōz fieret pūdiciū et dā-
num alicui. nō deberet credi
etiā quinqz sigillis nisi al^r pro-
bare^r. **S.** viatorē transcuntē
nō oī ita subtilit^r examiare. **42.**
dis. quiescamus.

Quid si tal^r amiser^r l^ras? **R.**o.
Si probz p duos testes ordia-
tionē suā et conuersionē. reci-
pi p^t ex. e. tue in auct. de fide in-
stru. s. si vero. coll. 6. et. l. d. fi.
instru. i exercēdis. Et si nō exi-
stāt testes de ordinatiōe: qz fō-
te lōguz tēpus est. s;
cōstet qz sēper se gessit vt p^rsby^r admitti
poterit. ar. ff. ad macedo. l. 3. et
extra de p^rsby. non bap. capi-
tulo. 2. et. 3.

Quales debēt esse littere q

dātur clericis pegrinis? **R.**o. s;
Hosti. Ad hoc qz iūcipiātur i
executiōe ordinū debēt littere
continere hanc clausulā: pel si
mitem. Quē gradati ad talem
ordinē promovim^r. 173. dis. in
noie patr^r. et. c. se. Et he littere
comēdaticie uocant^r: seu testi-
moniales. ex co. tue. Si vero
ordines vult recipe necesse est
qz habeat a suo epō licentiā ex-
pressā p modū qui habet s or-
dinator. s. 6. et. 7.

Epi et supiores sū^r abbates
et priores et ceteri presidentes
monasterijs qui apud aplicaz
sedē promouent^r. cōfirmantur
cōsecrant et bñdicunt: non ac-
cedāt ad cōmissas ecclias sine
l^ris aplicis cōtinentib^r promo-
tionē. cōfirmationē. cōsecratō
nem seu bñdictionē: nec acci-
piant dictas administratiōes
et nemo eis pareat: nisi osten-
dant. Alias quicqd ipi faciunt
est irritū et ipi nihil percipiēt
de prouentib^r: et illi qui eos r-
cipiūt vel eis obediūt sū^r suspē-
si a bñficijs ecclasticis. Et idē
per omnia si dicti prelati rece-
derēt de curia non p^rstato iura-
mēto fidelitatis: vt in extraua-
ganti Bonifacii octavi: que in-
cipit. Iniuncte.

Perurium quid sit?
R.o. secun

dum magistrum mententia. et Ray. Per iuramentum est mendacium iuramento firmatum. Sed et Tb. secunda secunde. q. 98. dicit q. falsitas est de ratione per iuramentum: addens q. sicut dicit Hieronimus. q. cumq. illorum trium defuerit. scilicet veritas iusticie. vel iudicium piurum est. Non tamen eodem ordine sed primo quidem et principaliter quando deest veritas secundario autem quando deest iusticia. Quicunqueq. n. iurat illicitum ex hoc ipso falsitate incurrit q. obligat est ad contrarium faciendum. 3. quando deest iudicium. q. cum indistincte iurat ex hoc ipso periculo se committit falsitatem incurredi.

Quot modis committitur falsitas in iuramento assertorio? R. o. fm Aug. Tribus modis est ibi falsitas et committitur piurum. Primus est cum quis iurando loquitur falsum sine intentione fallendi q. ipse fallit et credit dicere verum 2. cum loquitur falsum et cum intentione fallendi: q. et ipse falsum putat. 3. quando loquitur verum cum intentione fallendi. q. credit esse falsum. 22. q. 2. hoies.

Quot modis permittitur falsitas siue periurium in iuramento promissorio? R. o. fm Ray. Tribus modis. Primus cum quis iurat se facturum vel dicturum

aliquid illicitum vel inhonestum 1. quando et si iurat aliquid licitum tamen absque necessitate sed cum solennitate. 3. quando hoc ipsum facit et sine solennitate: ut in iuramentis quotidianis ex quadam mala consuetudine ut per deum ibi cras ad ecclesiam: vel aliquid simile. vel et cum huiusmodi iuramenta fiunt ex ioco. In omnibus predictis statim cum iurat piuratur. 22. q. 4. g. sacramento. Si intellige large. ut in p. s. dictum est.

Utrum periurium sit peccatum mortale? R. o. fm Tho. fa. de q. 98. Ex suo genere peccatum est mortale: quia importat contemptum dei: nec excusatur a peccato mortali non impletur et quod coactus iuravit. Potest tamen per auctoritatem pape ab obligatione iuramenti absolvi presertim si coactus fuit tali metu qui cadere posset in constantem viz. Minor tamen penitentia imponitur tali. item non excusatur a mortali peccato qui iocose piurat. q. non evitat diuinam irreuerentiam imo quantum ad aliquid magis augeat. Item et ille qui ex lapsu lingue iurat: siquidem aduertat se iurare et falsum esse quod iurat non excusatur a peccato mortali: sic nec a dei contemptu. Si autem hoc non aduertat non videtur habere intentionem iurandi et ideo a crimine piurii excusatur

Utrum excuset a peccō mō
tali quādo iurāt falsū qā cre/
ditur esse verum? Rō. fm De.
Qñ iurāt falsū iuramēto asser/
torio 7 iurās credit vey: liqui/
dem adhibuit debitā diligen/
tiam nō est mortale. Sīlī 7 qñ
iuramentū fuit promissoriū sī
prop̄ legitimū ipedimētū om/
nitiū ipleri excusat saltem a
mortali. S3 quid faciet q pro/
pter metū iuravit se aliqd da/
turū vel facturū vide ā iurare
s. 15. q. icipit qd de eo.

Utrum periuriū sit gravi⁹ pec/
catū q3 homicidiū? Rō. s3 Th.
in quolibz. Sicut apls dic ad
hebr. 6. hoies p maiores suos
iurāt 7 ois cōtrouersie eorū fi/
nis est iuramentū. Frustra āt
in causa homicidij p̄trouersie
finis est iuramentū sī homici/
diū est gravi⁹ q3 periuriū. P̄/
sumeret. n. q q maiore culpaz
s. homicidij cōmisit nō vereret
minore. i. piuriū icurrere. Un
ex hoc ipō q i cā cuiuslibz pec/
cati deferēt iuramentū mani/
feste ostēdit q piuriū pro ma/
ximo peccō dz haberi. Neq3 in
merito. q3 periurare nomē dī
bñdicti videt quedaz negatio
nois diuini Un fm locū post
idolatriā peccm piuriū tenet ut
ex ordine p̄ceptor 13. S3 et a
pud gētiles iusiuranduz erat

honoratissimū: ut dicit circa
principiū m. taph. Sed q ho/
micidium graui⁹ punit i eccle/
sia: ratio est q graui⁹ nocumē/
tum interdū hominib⁹ iminē
etiā ex minori culpa. tñ fm iu/
diciū dei maius peccm graui⁹
us punitur.

Utrum peccet q ab aliquo exi/
git iuramentū? Rō. fm Th. se/
cūda secūde. q. 88: Qui erigit
iuramentū ut persona priuata
7 hoc facit. q3 nescit: sed dubi/
tat de veritate fm q Aug. dicit
nō peccat. sed tamē ex huma/
na tentatione. i. ex ifirmitate
humāe nature procedit. Si āt
scit vel probabiliter credit eum
falsū iuraturū 7 cogit iurāt ho/
micida est. Nam fm Aug. Ille
de suo periurio interit se. S3
iste manū interficiēdis imp̄ssit
Si aut aliquis exigit iuramē/
tum tanq3 persona publica le/
cundū q exigit ordo iuris nō
videt esse i culpa siue sciat ve/
rū iuraturū siue falsū. q3 nō vi/
det erigere: s3 ille ad cui⁹ instā/
tiā exigit.

Que pena est piuriū? Rō. s3
Ray. Dz fm canōes graui⁹ im/
pōi pñia tñ circūspectis circun/
stātijs magis vel min⁹ aspa ē im/
ponēda. Itē piuriū sūt ifames
6. q. 1. ifāces. 7. c. gētiq3. 22. q. 4.
si qs couict⁹. Nec ampli⁹ ad te

stimoniu d3 admittitur dicto
c. q. 23. 7. 22. q. 5. par unli. non
obstare q egerit pnam: ex de
testi. testimoniu. Et hoc uerum
de puzio falsitat. i. qn q3 fal
sum iurauerit. Sec^o de puzio
roē deficientis iusticie. seu iudi
cii. i. qn q3 iurauit iustu seu si
ne ca. q. ex hoc nō vī repellī a
testimonio. ex de testi. co. c. fi.

Quō solemn tates adhibite
aggrauāt puziū. *Bo. f3 Ray.*
Quicūq3 iurat p deū multū ob
ligat. Qui vō p deū 7 p euāge
li. magis obligat. 7 adhuc ma
gis q istis adiūgit sāctoꝝ reli
quias. Et ita crescentib⁹ solēni
tatib⁹ crescit obligatio. Et sic
dicit Tho. 2a secunde. q. 98. g
vius pecni est si aliq3 solēnter
iurās p euāgelii puzet q3 si p
deū in cōi pnone puzat. tum
prop^t scādalum. tuz prop^t ma
iore deliberat onē qbus aliq3
ter hincide possit. graui⁹ est si
q3 p deū iurās puzet q3 p euā
gelii. Idē De. 7 Inno.

Quid si aliq3 audit aliq3
puzare. vide s. iurare. §. 17. q
īcipit. Quid si q3 audit. Et m^o
ta ibi ad hāc māz pūctia. Si
milit s. iuramentū primo. 7. 2.
p totum.

Permutatio. Qualit
ficii pos
sit permutatio de bñficiis ecclesia

ficis. *Bo. fm Ray.* Bñficia ec
clesiastica nō pnt adinuicē pmu
tari auctoritate vel pactiōe pā
tium sine simonia. Sed ep̄s si
utile esse viderit. pōt ex officio
suo trāsferre psonas 7 facere p
mutationē: ita tñ q partib⁹ int
se nō l3 de hoc pacifici 7 tracta
re: vt Inno. ponit. s3 totū expo
nāt 7 reliquāt i manu superio
ris. Permutatio vō possessio
num p se nō est ihibita. q. dat
ibi tēporale pro tēpali. ex de r
rum pmu. ad qōnes. Ita tñ q
si altera pars pponderet possit
pecunia refūdi vt sic ad equa
litate permutatiōis pueniatur
Sed b nō q permutatio ē que
dā alieatio: vt ex de re. ec. alie
nulli. Et iō suand⁹ est mod⁹ q
dī s. alienatio. §. i.

Quādo duo uolētes sua bñ
ficia pmutar libere 7 sine frau
de resignāt i manu ep̄i: nō pnt
īpediri p illos q habēt litteras
aplicas de bñficiis vacaturis
ex de re pmu. l3 li. vi. et si talia
beneficia conferantur alijs nō
ualet: ut in cle. ne concessione
extra co.

Perplexitas. Alia iu
ris alia
facti vt Ray. ponit. Perplexi
tas iuris est cum aliquis circa
illud qd sibi occurrit faciendū
uel nō inuenit diuersas aucto

ritates sibi inuicē opugnantes
Perplexitas per pitorū cōsili
 um 7 cōtrariorū cōcordiaz r̄for
 manda est. Alia est perplexitas
 facti quādo ut ait Greg⁹ dia
 bolus suggestionē suā p̄teritū
 ita peccare facit: q̄tenus si pec
 catū fortasse fugere appetat sū
 alio peccato nō euadant. 13: di.
 nerui. Et datur ibi cōsiliū q̄
 tūc minus malū eligatur. i. qd
 al⁹ sū se cōsideratū esset minus
 peccatū. Nā vitate inspecta nō
 pōt aliquis se perplexus. i. ne
 cessitate astrictus ad aliqd ma
 lum. Unde aug⁹. vasis ire nun
 q̄z deus redderet iteritū si spō
 taneū non inueniretur hō h̄re
 peccatum. 23. q. 4. Nabucho
 donosor. Item aug⁹. vīq̄z a dō
 peccatū voluntariū maluz ē vt
 nullo modo sit malū nisi sit vo
 luntariū. 25. q. 1. §. i. circa fi. Lō.
 Th. 1 4. di. 39. Similit̄ 7 om
 nes theologi. si sacerdos cele
 brans recolit se cōmisisse aliqd
 mortale vide. ā missa. §. 8. Et ā
 tenentibus opinionem diverso
 rum magistrorū ā. opio. §. i.

Personatus. vide su
 tas. §. i. p̄ digni

Pertinacia est opposi
 tum vitio
 molliciei 7 uirtuti perseverantie
 ā quibus habetur ā mollicies.

Pignus quid sit. §. 10.
 fm Hosti. est
 obligatio rei licite pro debito
 facta. Fit autē ad maiore seculi
 tatem. q̄ tutius est pignori in
 cubere q̄z agere in personā vt
 in Insti. de obli. q̄ ex deli. nas.
 §. furti. Unde quādo trāsit i po
 testate creditoris d̄r pignus. §. 3
 si remanet apud debitore dicit̄
 hypotheca. sed quantuz ad ac
 tionem nō differunt.

Quot modis intelligatur a
 liqua tacite pignori obligata?
 §. 10. fm Hosti. Multis modis.
 Nam si quis tibi dote pro aliq̄
 promiserit omnia bona sua ta
 cite obligatur. Itē pro restituē
 da dote. vxori oia bona mariti
 obligantur tacite et si cēneus.
 scilicet qui mulierē nō h̄z in po
 testatem dotez pfert. L. ā rei.
 vx. ac. l. vnica. De hoc uide ā.
 dol. §. 2. 7. xi. qui icipit. Quid si
 maritus Itē omnia bona con
 ductoris iuecta 7 illata in rusti
 co predio sciēte domio nisi ad
 tēpus inferantur tacite obliga
 ta sunt domino pro p̄sioe. In
 urbano autem non distingo
 vtruz dominus sciat vel nesci
 at. L. de locato. l. certi. Itē bo
 na tutorū 7 curatorū tacite ob
 ligantur minoribus pro eoz
 officio aut si nō administrave
 runt. L. de admi. ty. l. pro offō

Item bona patris tacite obli-
gantur filiis pro rebus aduerti-
ciis et precijs earum. **¶** de bo-
nis que liberis. l. cum oz. Item bo-
na matris conuolantis ad secun-
das nuptias sunt filiis prioris
matrimonii tacite obligata ut
eis restituat que apriori mari-
to lucrata sunt. **¶** de scdis nup.
l. hac. edictali. §. pñ. Item bona
defuncti tacite obligantur pro
legatis et fideicommissis. **¶** com-
muniadele. l. i.

¶ Que res pignori obligari pos-
sunt uel non? **¶** Dñs. obli-
gari possunt tam res presentes
q̄ future: ut fructus pendentes
partus ancillarum. fetus peco-
rum. et ea que nascentur. ff. eo.
et que nondum. item res corpo-
rales et incorporeales: ut cautio-
nes et etiam nomina debitorum
ff. eo. cum conuit. item usufruc-
tus. ff. eo. si his. item seruitutes
rustice ut scilicet q̄ diu pecunia
solata non sit his seruitutibus
credito utatur. Et si infra cer-
tum diem non fuerit reddita
creditori uendere vicino uale-
at. ff. eo. l. 3. an. vic. Sed hic ca-
ue ab usura. sicut dicitur infra
§. 7. Urbane auuez seruituts
nō debent sic pignoriari. Et ra-
tio est ne ex varietate usus utē-
dum edificia destruantur et in-
utilia fiant. ff. eo. si is. §. si. Pi-

gnori autem obligari non pos-
sunt: ut Dñs. refert res sacre ut
sacra et ornamenta ut **¶** de sa-
cro san. ec. l. sanctimus nemini
Et ibi excipitur causa redemp-
tionis captiuorum: ut pro ea pos-
sint pignoriari: ut in tex. qui se-
quitur. io. q. 2. hoc ius. Uel nō
si in aliis causis necessarijs in q̄-
bus res ecclesie alienari possunt
io. q. 2. aurum. uide supra aliea-
tio. §. i. Sed nec res ecclesie pos-
sunt pignori obligari. In autē.
d. alie. et emph. §. 7. qm̄. coll. 9.
item liberi hominis nulla est
obligatio: quia contraria est li-
bertati extra eo. c. 2. **¶** de ac. et
obli. l. obes. **¶** que res. pigno.
l. qui filios. in autē. ut nulli iudi.
§. quia uero. coll. 9. in casibus
tamē tenet obligatio liberi ho-
minis: ut in redempto ab hosti-
bus. **¶** de capti. et post li. reuer.
l. si. itē ob necessitatē famis pa-
ter filium obligare pot. **¶** de
patri. qui. si. dis. l. 2. et sup̄ emp-
tio. §. si.

¶ An si quis res suas obligat
intelligentur futura? **¶** Dñs. De p-
sentibus et futuris sensisse pre-
sumitur. **¶** que res pig. ob. pñt
i. si. Sed intelligitur exceptus
omne illud quod specialiter ob-
ligaturus nō erat: ut uestes.
suppelectilia q̄ i usu habebat. et
silia. **¶** que res pig. ob. pñt. l. i.

Sed bñ intelligunt obligata iura et actōes. *L. de sen. pal. l. si ademptis. et. l. cāus. si uero dicat mobilia et imobilia et se mouentia. non ob hoc intelligunt actiones et noia siue cre dita. L. de pro. pigno. l. 1.* Idez dicēdū de his qui offerunt ec/ cleſie oīa bona ſua. ut qui obli gat in ſtra. et de agnis. et d. oī bus q̄ ibi p̄mēt ſenſiſſe. vñ. *L. q̄ res pig. ob. pñt. l. 2.*

Quādm pign⁹ remanet ob ligatū? *ſo. Quādm ē un⁹ de nari⁹ remaneat ad ſoluendūz L. de diſtra. pig. l. q̄z diu.*

Utr eccliaſtica redditus ſi ue ſtipēdia poſſint pignozari et obligari? *ſo fm Jmo. Nō poſ ſūt obligari ſpālī puentōe: ſed a iudice pro debito canonici: et ex cā iudicati pñt obligari. ar. c. d. excep. rei iudi. ſtipēdia. ff. de re iud. p̄modis. Idez Ber. et de fideiuf. p. ruenit. Vide s̄ locatio. §. ult.*

Utr un⁹ pignore ſibi obli. gato ſit uſure? *ſo fm Tho. fa ſe. 78. ſi pign⁹ ſit res aliqua cuius uſus precio eſtimari pōt dz ille q̄ mutuauit p̄putat uſū illius rei in eſtimationez eius q̄ mutuauit alioquin idem eſt ac ſi pecūia acciperet pro mu tuo qd̄ eſt uſurariū: niſi forte eēt talis res cuius uſus ſine p̄*

cio ſolet concedi int̄ amicos: ſi cut p̄z. e libro cōmodato. Et hoc intellige q̄ ſit uſura ſi uti tur pignore conſentiēte debi tore. Si u. ro eo nolēte eēt fur tum. ff. de furtis. l. ignore

Quid de expenſis factis a cre ditore in pignore? *ſo fm Ray. Creditor pōt exig. re vñ ppen ſare nō ſolū expeias q̄s fecerit colligendo fruct⁹: ſed et quas fecit bona fide circa rez pigno ratā: puta colendo ſūdū vel pa ſcendo iumētū. et hoc niſi fuerit imoderate. ff. de pig. ac. l. ſi ſr uos. ſz fruct⁹ quos p̄cepit vñ p cipe debuit p̄putabit i ſortem. L. de pig. ac. l. 2. et c. cū p̄tra*

Quid ſi pign⁹ pñt l̄ deterio rat⁹? *ſo. ſi ſine culpa creditōis perijt vel deterioratū ē n̄ tene tur. Et niſi lomin⁹ debitor te neſ ſolūe debitorz niſi actū ſit q̄ amiſſio pignoris liberet de bitorē. Si vō culpa creditoris tenetur creditor. L. de pig. ac. l. 2. 4. et 5.*

Quid agat creditor hñs pi gn⁹ ſi pat⁹ p̄putare fruct⁹ i ſor tē petit reſidūū debiti? *ſo fm Ray. pōt quidē pecūiā mutua tā p̄ actionē p̄ſonalē petē. L. d. pig. ac. l. q̄z uis. et l. diſtractis. Itē pōt pign⁹ alſi pignozare. L. ſi pign⁹ pignori. l. 1. et 2. Sed nūqd poſſit pign⁹ vendere hñs*

in se. §.

Utrum creditor cui non soluitur possit pignus vendē? §. o. fm Ray. Si pactum fuit qd pos sit uedere certo tēpore vel nō uel p'one vel precio debet cre ditor denūciare debitori: et po stea poterit uedere fm forma z cōuentam. et non aliē. Si uero pactum fuit de nō uendēdo nō poterit uedere nisi prius tīmā denunciationē factam debitori ut soluat: et si non soluat postea poterit uendere. Sed si uiderit āte teneretur furti. si uero nul lum pactum fuit sufficit vna dē nūciatō: et postea elapso biēnio poterit fieri uēditio. Probatur bec. ff. de pigno. ac. l. si conue nit de distrabēdo. L. d. iur. do. impetra. l. si.

Quid si pignore uendito cre ditor minus accepit qz erat de bitum? §. o. si hoc uendidit bōa fide pōt agere ad residuū. Et si plus accepit tenetur restituere debitori. L. d. iur. do. ipetra. l. si.

Cui et contra quē datur ac tio persecutiua pignoris siū hy potecharia? §. o. fm Hosti. Da tur creditori cōtra quēlibet po sessorē. ff. eo. l. pignoris. et l. de bitorem ita quidē qd si possessor habet titulū lucratiuū: tūc cre ditor habet electionem utrum agat perionaliter cōtra debi

torē uel hypotecharie cōtra possidentem. L. eo. distractis. et l. persecutionem. Et idem si habet titulū onerosū si fuit fra udis conscius. s. quia sciebat rē alijs obligatam. Sed si nō fuit fraudis conscius cō potest cre ditor cōtra eum agere quousqz egerit cōtra debitorem et fideiussorē et mandatorē: et po stea agi poterit cōtra pignoz poss. flores.

Cui et cōtra quē datur actio pi gnoraticia? §. o. fm Ray. Pōt a gere debitor uel heres eius cō tra creditorē uel heredē eius l' alium si forte creditor rem sibi pignoratā in aliū transtulit. nā et iste possessor tenetur cōputār in sortē non solū fructus quos ipse percepit: s. etiam oēs quos anteriores perceperūt a tēporē primi contractus. et sic soluto f' liduo restituere dz pign^o: et. e. cū pra. De pignoratōib⁹ q vo cant rep'salie. vide. i. rep'salie.

Marata. Pirare oēs ter rā pōtificis excoīcant ut ho sti. refert. et ita est.

Placere. vix velle pla cere ut peccm vide. s. adulatio. §. plr.

Pollutio. Utrum per pollutionem

in somnis amittatur Vginitas
¶ **R**o fm Al. Non eo q voluntas
et deliberatio nō imediate vo
luptati coitus coniungāf. utrū
pollutio nocturna ipediat coi
onem. vide supra cōicare. §. v.

¶ **U**trū pollutio q in sōnis inci
pit et in vigilia terminatur sit
peccū? Ro fm Tho. in. 4. dist.
9. Pollutio qz tū ad rationez
meriti vel demeriti magis in
dicatur fm principium quod
est in dormiendo qz secundum
finem qui est in uigilando. qz
corporal motus non pertinet
ad meritū vel demeritum. ni
si fm q a volūrate catur. ex q
enim excitatus est motus i dō
miendo non subiacet volunta
ti vigilantis vltius nec repu
tatur euigilasse quousqz perfe
cte usqz liberi arb. recuperave
rit. Potest tñ contingere q in
ipā vigilatione peccū oriāt. si
quidem pollutio placeat p de
lectionem. qd quidē erit ue
niale peccū si talis placētia sit
ex surreptione. mortale autē
si sit cū deliberato consensu p
cipue cū appetitu futuri. Pla
at post placētia nō facit pēritā
pollutionē peccū. Qd si placeat
ut nāc exoneratio vl alleviatio
peccatum non creditur.

¶ **P**opulus. Quot hōi
nes faciūt

populū? Ro. decē. fo. q. 3. vñs
sicut duo faciunt congregatio
nē. extra de elec. c. i. et tres col
legiū. ff. de verbo. si. Nerarius
et tñ retinetur in vno. ff. qd c
qz vñver. no. l. sicut municipi
um. i. 2. aut aut. 20. faciūt turbā
ff. u. bono. rap. l. si. §. i. Quatu
or autem uel quinqz porci uel
decem oues faciunt gregē. ff.
de agigenis. l. oues.

¶ **P**ortio canonica.

De portione canonica circa se
pulturas. vide. i. sepultura. 3.
Itē de portione legitima filio
rū et heredu vide supra legiti
ma per totum.

¶ **P**ostulatio. Quid sit
Ro fm Hosti. l. 3. Soff. dicat q po
stulatio ē grē petitio: ar. ex. e.
bone. Tu dic q postulatio est
alicui? pōne q eligi prohibet
nō ppuitiū sed pp defectū q tñ
postulatū nō oio inhabilē red
dit ad prouidēdum ecclie con
cors et certa capituli petitio

¶ **Q**uis sit postuladus vel nō
Ro fm Hosti. In primis qdez
nō pōt postulari criminolus:
puta periuus: homicida uel i
obediēs. Tales. n. nec eligi nec
postulari pñt ex. c. c. i. 7. 2. Itē
non professus tacite vel expres
se non postulatur in regulare;

prelatum: sicut nec eligitur. et
de elec. cū cām. et. c. cū ad no
stram: nisi necessitate instāte: qz
tūc posset dūmodo in regula
fuerit cōpetenter instructus si
cut potest colligi. extra d elec.
cū monasterium. et. c. officij
§. fi. Item non postulat epilentu
cū: sicut nec eligitur: extra d
elec. cū inter cāonicos: nisi for
te sit liberatus: ita qz iā per an
num fuit liber. 33. q. di. cōiter.
Item nec mutilat⁹: qz talis
omnino inhabilis est. extra de
corpo. uiri. exposuisti. De hoc
infra uinat⁹ corpore. §. 2. 7. ibi
dem de multis uitijs corpora
libus per totum. Item nec bi
gamus vel irregularis qz ta
lia 7 similia omnino inhabiles
reddunt. Quod si talis defec
tus est qui non reddit omnino
inhabile admittit postulatio.
iō postulari potest si defectus
sit in etate. extra eodē. cū nob
oliz. §. pe. et ul. Item si defect⁹
sit in ordib⁹. nā ad oēs digni
tates bñtes curā postulandus
ē qui nō est in sacris. ex d elec.
dudum primo. §. si. ex de eta.
7 quali. a mliis. Item si sit defec
tus in natalibus extra de ele.
inotuit. itē si sit ep̄s. extra. e. c.
fi. Et si talis eligere: non uale
ret ut ibi habetur.

Nex cleric⁹ aliene diocesis
sit postulādo s uel possit eligi.
Rō fm Ber. extra de elec. et si
vnanimiter. Quāvis cleric⁹ nō
possit dimitte ecclesias suas sū
p̄sensu ep̄oz suoz nihilomin⁹
eligi possunt siue in sua siue in
aliena diocesi: extra de ele. cū
inter canonicos.

Nex religiosus deat postla
ri uel eligi. Rō diuerse fuerūt
hacten⁹ opiones. Hodie tene
tur indistincte qz siue i suo mōa
sterio siue ex: siue ē ad ep̄alez
dignitatē eligi d3: ut notatur
p 30. an. ex de ele. null⁹ li. vi.

Si aliq⁹ eligat postulādo 7
postulādū si postulādū uel po
stulet eligendo uel eligenduz:
si eligēdū 7 b⁹ i hēs. s. electio
prio. §. i. q. g. incipit. In omi

Aq⁹ sit aliq⁹ postulād⁹. Rō
Si sit ep̄s a papa postulād⁹ ē.
ex. e. c. fi. Si vō paciā defectū
i ordie vlt etate debz postulari
ab eo qui in hac parte dispen
sare pōt. An si aliq⁹. 20. añorū
postulet ad dignitatē sū cura
ab ep̄o pōt postulari. Si cum
cura: a papa ut s. dispensatio.
§. p̄lt. 7 fi. Si uero sit defectus
qz ē cleric⁹ aliene diocesis ut
lubest alteri ut religios⁹ 7 hu
ius non o3 qz postuletur: 3 eli
gi pōt ut dictuz est s. §. 3. 7. 4.

¶ Quis potest postulare? Rō. fm Docti. Qui et eligere pōt: ex eo. bone. 2. §. ceter. 7 per to. ex de elec. innotuit. 7 valet siue admittit postulatio si concors fuerit. i. si ab omnib⁹ fiat. l. saltem si due partes cōsentiūt: qz tunc idē est ac si omnes concōdarēt. al' non facile admittit: ex de elec. scriptum. §. si. nec īquiritur. forma cōcilij: ex de elec. qz prop̄. l. ut fiat per mōz scrutiniij 7 formatiōis decreti qzuis fm quosdam requirāt 7 tutius sit.

¶ Quis est effect⁹ postulatio/ nis? Rō. qz postulatiōe admis/ sa tanqz rite facta pōt postu/ lat⁹ confirmari: ac si elect⁹ fuis/ set ex de elec. cū monasteriuz.

¶ Atz p postulationez aliqd ius acquirat postulatio? Rō. fm Jo. an. sup. 6⁹. Si postula/ tio concors fuerit vel saltem a duab⁹ partibus facta: pendet quidē a grā generali: s; tamē fm quosdā peti pōt cōfirmatio ex de elec. cū monasteriū. 7. c. officij. §. si. Et si talē admiserit superior dicef facere gratiam si nō admiserit facit iniuriam ff. de aqua quoti. 7 esti. §. p̄t. Si aut no sit facta in cōcordia vel a duab⁹ partib⁹: sed ex cā tūc dependet gratia speciali: ex eo. postulatiōe. 7. c. bone.

¶ Atz postulātes variare pōt sint? Rō. fm Do. Variare pōt re itēgra. i. quouqz misit pro confirmatiōe petēda. Aliqui tū dicūt q non. sicut de electō ne: ut ē electio. i. §. is. qui inci/ pit. Publicato. Si tū Postu/ lātes 7 superior a quo postula/ tur cōcordarent: pōt resiliere non obstante contradictione postulati.

¶ Postulati a papa q patiunt in ordinib⁹ uel etate defectuz tenent in mag⁹ parte suare cō/ stitutiōne: ex de elec. cupientes de qua dictum est ē electio. i. §. quarto.

¶ Atz ep̄s. postulat⁹ debeat cōsentire? Rō. fm Jo. an. li. vi. Ep̄s postulat⁹ ad aliā eccliam sic d; rñdere. Nec cōsēto nec dissēto. s; i h⁹ uolūtati dñi pa/ pe me suppono: ad hoc. 8. q. i. in scripturis.

¶ Postulatio siue postulare fm iuristas est desideriū iuz siue amici sui i iure apd eū qui iuridictiōi p̄st exponere vel alterius desiderio cōtradicef ff. d postu. l. i. Et d ista postu/ latōe hēs mltā. 3. q. 7. §. tria.

¶ Prebenda. Quid sit p̄benda fm cāonica? Rō. fm Do. Pre/ bēda ē ius p̄cipiēdi prouēt⁹ in ecclia cōpetēs tāqz vni d col/

legio et nascitur ex candidia sic fili
a. q. ex quo aliquis h. canoniaz
d. h. et prebenda: et. e. c. rela
tu. Prebenda igitur prope consistit
in fructuum perceptione. Candidia autem
in iure alicuius in canonicum rece
ptus est ad quod ius postea pri
net prebenda: stallus in choro: vox in
capitulo: ut in deo. c. relatu. Di
gnitas vero quod sit: vide de digni
tas. et ibi quod personat.

Unde in receptioe canonicorum
et collatione prebendarum absentes
canonici vocandi sunt: et. o. Si com
mode fieri valeat vocandi sunt
nisi consuetudo habeat eos ad
talia non vocari. al. quod in eorum
absentia fieret eis instantibus irri
tari d. et eo. cum in ecclesiis. li. 6.

Receptus. vide super
obedien
tia. i. 2. 3. et 4.

Predicator. Scien
dum quod
officiu predicationis omnibus laicis est in
dictum: et de hereti. sic in vno.
Item non debet admitti ad predican
dum qui dicit se per visionem missum
a deo nisi probet. sicut et Moyses
probatum miraculo. de conse.
dis. 2. reuera. Sed tamen sufficit
ad probationem bonorum testimo
nium. Unde neque clericus ad
mittitur nisi mittatur: et de he
reti. cum ex iniuncto. s. i. Episcopi vero
ubique predicare possunt nisi ab

alieno episcopo in eius diocesi pro
hibeantur. Nullus alius pot
nisi ab apostolica sede vel ab
episcopo loci hanc habeat po
testate: et de hereti. excoicam.
s. q. vero. Et si predicat in mor
tali peccato mortaliter peccat
ut ponit Th. in. 4. dis. 19. Si
autem teneatur esse confessus vide
de confessio. 2. s. 5.

Officiu predicatorum est pre
cipuum in ecclesia dei. et. de he
reti. cum ex iniuncto. Et mul
tis privilegiis dora: et de sta.
regu. quod dei timore: et de excels.
pla. nimis. i. 7. 2.

Predicator debet habere tria pre
cipua. prout sit iterum charitate
ardens. i. Cor. 13. Si linguis ho
minum loquar et angelorum: chari
tate autem non habeam facius sum
velut es sonans: an cymbalum ti
niens. 2. ut sit exterius vita lu
cens. Greg. 9. in homil. de decem
virginibus. Cuius vita despiciat
restat ut eius predicatio contem
natur. 3. q. 7. s. porro. Nam qui
bene predicat et male vivit: de
um instruit quod eum condemnare
debeat. 4. o. di. multi. xi. q. 3.
precipue. 3. ut sit ad actum pre
dicandi competens. In quo quatuor
sunt ei attendenda. primum
est tempus scilicet aptum. Unde
super illud. 2. Timotheo. 4. pre
dica verbum ista oportune in

portune. ait Greg. Dicitur i
 portune pmissit oportune. quia a
 pud auditorum mentes ipsa sua
 utilitate se destruit si habet oportu-
 nitatem ipse oportunitas nescit.
 44. di. sic rector. inf. Secu-
 dum est loc. q. fieri d. predi-
 catio vel in ecclesia: vel in alio pu-
 blico et honesto loco: non autem in pri-
 vatis locis et domibus: et procul
 ra puenticula laicorum ne forte
 oriatur suspitio heresis. 30. di.
 si quis. ex. Math. 10. Quod in
 ante aud. et predicare super tecta
 ex de heresi. cō ex inuictio. cir-
 ca principium. Tertium est qualitas
 audientium. Nam sapientibus et doctis
 alta et profunda predicare potest. sim-
 plicibus vero pauca et plana. i. Co-
 ris. 2. Sapientiam loquimur inter per-
 fectos. et. i. Cor. 4. Lac vobis
 potum dedi non escam. Non enim potest
 nra. 3. Itē infidelibus secreta si-
 dei non sunt predicanda: nisi forte
 signa apparerent quod uellent conuer-
 ti: et tunc cum cautela. 42. di. in
 mandatis. Quartum est qualitas
 dicendorum. scilicet ut utilia doceant.
 Isai. 48. Ego dominus docens te
 utilia. Non itaque fabulas aut
 grammaticalia et huiusmodi. 86. di. cum
 multa. De questuariis predican-
 tibus. vide. i. questuarij. Quomodo
 predicatorum possint cum exco-
 municatis participare: et ab eis recipere
 vide. de exco-communicatio. 6. §. 3. et cum

raptoribus. i. restitutio. §. §. fi.

Redo dicitur quicunque
 alios predatur
 iniuste. Et possumus quatuor ad pre-
 sens quatuor modos ponere.
 In primis quidem dicuntur predato-
 res qui viatores expoliunt rebus
 suis: ut dicitur in latro. 2. dicitur predato-
 res qui accipit et tollit a pio-
 nis ultra stipendia sibi constituta
 23. q. i. militum. 3. sunt predatores pre-
 lati qui ut procuracionem impen-
 dant legato vel similes expensas
 faciunt plus extorqueant a subdi-
 tis quam solvant: ex de immu. ec. ca.
 plerique. 4. dicitur predatores iudex
 siue officiales pecunias indebi-
 te accipientes. l. ad. l. iul. repe.
 oēs hec. hosti.

Que pena predonis? §. o. secun-
 dum Ray. Eadem pena est pre-
 datorum que et raptorum cum dicitur
 quod raptor sit. Et ideo quos par-
 facinus coinquinat pena debet
 simul comitari. 15. q. 3. sane. vi-
 de. i. raptor. i. §.

Relatus qualis esse
 debeat col-
 lige et regula applica quā hēs
 ē ordinandus. §. i. Itē pla ptinē-
 tia ad platos: s. cōp. et cō correc-
 tio. i. et s. obediētia p to. i.

Resbyter. quere. i. sacerdos
 Itē ē cōfessor et p̄fessio p to. itē
 ē. s. eucharistia. 3. Itē ē s. missa

Prescriptio quid sit
§.o. Pr
scriptio v^l vsucapio est acquisitō
dñi p^rtinuationē possessionis
tpis a lege diffinita. ff. de vsuca
pi. l. 3. Et proprie qdē prescrip
tio est i mobilib⁹. ut in domo ⁊
i agro. Dabz etiā locū in reb⁹
i corporalib⁹. ut in fuitutib⁹ ac
tionibus. ⁊ hi⁹ ex de cā pos. et
proprie cū ecclia. i6. q. 3. quas
actiōes. Vsucapio vō ē d mōi
alib⁹. ⁊ cōplet trienio. s3 p^rscrip
tio rārit mai⁹ tps: vt iāz dicet
al⁹ vō qcqd de p^rscriptōe d^r ⁊ d
vsucapioē intelligi d3

¶ Que res p^rscribi p^{nt} v^l que
nō p^{nt}? §.o. Generalr oēs res
⁊ omne ius p^rscribi pōt: ex e. ad
aures. l. de p^rscrip. 30. v^l. 4. o.
an. sicut in rē. Excipiunt qdaz
In primis quidē in criminib⁹
nullo tēpore p^rscribit⁹: sed po
tius ex diuturnitate temporis
augentur extra de simo. cuz in
ecclie. 33. q. 5. quod deo. Itē
non p^rscribitur contra obedi
entiam visitationem ⁊ p^rtra pro
curationem que ratione visita
tionis debentur: extra eo. cum
non liceat. ⁊. c. cuz ex officii. ex
de cen. cum instantia. Et talia
quidem non p^rscribit subdit⁹
q^r ea debet p^relato. Ali⁹ tñ pōt
talitā p^rscribere: ut puta abba^l
vel ali⁹ p^relatus p^rscribit cōtra

epm circa subditos eius. Et si
cut dicit Inno. in hoc casu licz
subditus aliqualit^r p^rscribat:
non p^rscribit nomie suo s3 po
tius nomine alterius cui de i6
iectione respōdet: ut i dicto. c.
cum ex officii. Itē ecclie ⁊ ce
tera sacra vel religiosa loca. de
cime. p^rimitie ⁊ oblatiōes nullo
iure p^r a laic⁹ p^rscribi v^l pos
sideri. i6. q. 3. §. pōt extra de p^r
scrip. cām que ⁊. c. si diligenti.
Et de hoc sup^r decime. 3. §. xi.
qui incipit. vtruz decime p^rscri
bi. item nō pōt p^rscribi limes
vel quod adhēt limiti epatū
v^l parrochiaz. i6. q. 3. licz ⁊. c.
inter extra de paroh. super eo.
Ratio est ne termini epatū v^l
parochiaz confundat. Limes
tñ p^rdiōz pōt p^rscribi. i6. q. 4.
volum⁹ extra. eo. q. itez nec li
ber hō pōt p^rscribi. i6. q. 3. §. po
test. itē res publice que sūt i usu
ppli Romani vel aliax ciuitatū
vt vie platee. pōtes aqueduct⁹
⁊ hui⁹ nō p^rscribūtur. intellige
nec in toto nec i parte. ff. d^r usu
cap. vsucapionem. l. de operi
pub. l. p^rscriptio. Item publi
cē functiones siue civilis ca
non. qui. scilicet solui debet rei
publice pro agris non p^rscri
buntur a colonis: ut i dicto. §.
potest. item possessiones agro
rum non p^rscribunt^r a colōis.

L. de prescrip. 30. uel. 40. an.
male agitur. Item res furtive
ul' vi possesse seu etiā que nascū
tur ex eis nō prescribuntur aut
vlucapiunt: ut in Insti de usur
cap. §. furtive.

¶ Que sūt species prescriptiōis
Rō: fm Ray. omīssis multis ali
is due sunt. Una est. n. longi tē
poris ut 10. annorū. inter pntes
uel 20. inter absētes. 7 itelligū
tur presentes qui sunt in eadez
provincia: sed hodie debent in
telligi in ciuitate fm Ac. ut nōt
L. de prescrip. lon. tēp. cum i lō
gi. De re uero non differt ubi
cūqz sit: ut in ea. l. Alia pscriptio
est longissimi tēporis. ut. 30
ul'. 40. annorū 7 hec locuz ha
bet inter laicos uel priuatas p
sonas. i6. q. 3. §. pōt cōtra eccle
sias uero quascūqz necessaria ē
pcriptio. 40. annorū: siue pua
ra persona siue ecclesia ptra ec
clesiaz prescribat. i6. q. 3. quas
actiones. Et. q. 4. nec decēniū
Excipiūt Romana ecclesia contra
quam nō prescribit nisi spatio
centuz annorū. i6. q. 3. nemo. ex
eo. cum nob.

¶ Quid si possedi rem tuā te p
sente p. 5. annos 7 demū .e. ab
sēte per alios 5. Rō. Nō est cō
pleta prescriptio sed licet dupli
catur decēnium ubi nullo tēpo
re fuisti pns. sic te abūte debet

duplicari quicquid de decēto
restabat: ut. L. de prescrip. lon.
tēp. auē. q. si quibūdam.

¶ Utz i prescriptiōe regatur
bona fides: Rō. sic fm canones
Secūdum autē leges requirit
bona fides in pscriptiōe. 10. uel
20. annorū. L. de prescrip. lon.
temp. in auē. malefidei. sed in
prescriptiōe. 03. uel. 40. ānorū
nō requiritur. i6. q. 3. §. potest
7 ex eo. uigilati. L. de rescrip.
30. ul'. 40. an. cū notissimi. 7. l.
si quis emptiōis. nisi uelis dicē
leges ipsas esse correctas ex. c.
.c. ult. q. pōt papa facere prop
periculum aie ut supra papa. §.
plē. Et requiritur bona fides n
solum ab initio: sed etiā in qua
libet parte prescriptiōis: ut in
dicto. c. 7. c. uigilati. ex. de reg.
iure. possessor li. 6. Sed secūdū
leges ubi requirebatur bona fi
des sufficiebāt tñ eaz ab initio.
habuisse: ut i dicto. §. potest. et
in dicta. l. cū notissimi. que ut
dici propter periculū aiaz non
habent locum. Nec nōt 30. an
super dicta regula.

¶ Utz illa qui ppleta rescripti
onē icipit hēre malā fidē tēca
tur i estiuē: Rō. h3. Hosti. si ex
oi parte prescriptiōis hūit bo
nā fidem iā res illa facta ē est
sua de bñficio iuris. Un tūc nō
est dicenduz qd beat psciaz rei

aliene: s; tñ rei que fuit aliena
Idem Ber. 30. an. 7 quali oēs.
Si tñ quis haberet cōsciam in
contrariū 7 nō pōt eam depōe
re teneretur ad restitutionem

Sed q; dñr possessor bone fi
dei? Rō. Bōa fides itelligit cū
aligs credit tradere eē dñz: vñ
habē ius distrahēdi: s; erret i
facto. ff. de vñ. lig. l. bone fidei
Et hec bona fides prelumiñ nī
si probeñ pñariū. ar. ff. de pro
ba. vñ. Qñz tñ pñumiñ pñari
u; propñ denūtiatiōe. L. d rei
ven. si fundā. uel q; mercañ cō
tra leges. L. de agri. 7 censi. l.
quēadmodū. li. xi. uel si emit a
procuratore meo p collusione; uel
q; emit a prodigo uel luxu
rioso cui bōis intdictū ē. ff. pro
ēptore. qui fūdū. §. q sciēs 7. l. ii
q; nōñ hec extra eo. si villi
genti. Idem. 30. an.

Utz i pñscriptiōe fgrat iust
titulus? Rō. si ius cōe vñ pñscriptiō
ñ ē pñra possessorē iufficit bona
fides: al necesse ē aliañ titulū 7
probari: nisi alleñ pñscriptio tā
ti tñpñ cui? pñarij nñ sit mēoria
ex eo. epñ. li. 6.

Utz i pñscriptiōe regrat pos
sessio? Rō. Sic 7 debet eē pñlua
q; si interrūpat possēssio interrū
ta ē pñscriptio. i. 6. q. 3. §. pñt ex
eo. illud. S; si fiat interruptio
civilis. s. pñ lītis pñestationē nō

currīt āmō pñscriptō q; pñlūtus
titubañ 7 malā fidē hēre. Dec.
30. an. ex de reg. iurif. sine pos
sessione. li. 6.

Qualit interrūpat possēssio nā
līt? Rō f; Ray. p occupationez
aque siue flūinis occupāis fun
dū. 3re p violētā deiectionē: vñ
ēt si res sit a possessore furto s; b
lata. ff. de usucap. nālīt. 3rez si
quocūq; mō amisit possēssionē
seu aiūm defendi hūit. ff. d ser
uī. urb. pñdi. si heres. §. i. Lon.
3nno.

Quō pñscriptō interrūpat civili
ter? Rō f; Ray. in iudicio trib
mōis. pñ mō p libellum pñcipi
oblatū. Et hñ ualet tñ i qñdā
actiōib; q ānales uocātur: q; pñ
ānu; nñ pñt moueri: sicut est
iñuriar 7 qñdā alie. i. Insti. d ppe
7 tēpo. ac circa pñcipiū. Per ta
lē gñ oblationē libelli ppetuan
tur. 2ñ p qñrelā iudici factā 7 cō
uēctionē rei. Et hoc ualet i om
nib; actiōib;. L. de pñscrip. 30.
ul. 40. āno; sicut in rē. itē i oi
bus actiōib; intēruptē pñscriptō
pñt. pñ. L. de pñscrip. 30. l. 40.
āno; l. fi. Et iudiciū vñ interrū
pñt qñq; mōis. pñ mō p vñu;az
solutionē p quā interrūpñt pre
scriptio q currere uidebatur
cōtra creditorē nō petētē debi
tū. L. de pñscrip. 30. vel. 40.
qñ. cū notissimū. fo mō interrū

pñ p secundā cautionē qñ de/
 bitor facit nouā cautionē: vt i/
 dca .l. cu3 notiffimi. 3.º p prote/
 stationē: vt qñ qñ iusto metu l/
 alia cā ipeditº nō potest rē suā
 petē. 7 protestat corā iudice or/
 dinario vñ corā publicis pñs
 ex de offi. or pastoralis. ex de
 appel. si iustº. 16. q. 3. §. si pñt.
 4.º p denunciationē factā co/
 lono: ex ut lite nō cōtes. c. qñ.
 L. vbi in re actio expe. pñt. l. 2.
 5.º p synodalē proclamationē
 vñ puta aliqñ sacerdos procla/
 mat i synodo generali vñ pro/
 uinciali: qñ aliqñ sacerdos tenet
 rē eccle. sue. ex. c. sacro3.
In qñbus casibº nō currit pñ/
 scriptio: 1.º nō intrūpatº: 2.º. f3
 Ray. In septē prio est tpe plati
 qñ male alienauit rē eccle. 1.º
 qñ diu ipe viuit. nō currit pñscrip/
 tio cōtra eccleā: ut nōtur. 16. q.
 3. si sacerdos. 2.º toto tpe vaca/
 tionis eccle. qñ petere hēt. 3.º si
 platus eius hereticus fuerit. d
 his duobº ex co. c. i. 7. c. audu/
 illiº tpe scismaticis. ex co. cum
 nobis. 4.º tpe excoicationis ipiº
 plati nisi sit negligēs i petēdo
 absolutionē: ex de pces. pñen.
 qñ. vi. cōtra eū qñ i etate pupil/
 lari. L. qñbus cōis nō ē neces. l.
 fi. 7.º qñ qñ iusta cā ipeditº nō
 pñt agere: ex de appel. ex rōe.
 ff. qñ ex cau. ma. l. qñ. qñ. 7. l.

nō. 11. 16. q. 3. porro. ex de elec.
 ne pro defectu dñ hº vid. i. §. pñt
Añ currat pñscriptio cōtra
 eū qñ aliqd diu soluit sine causa
 2.º. nō currit: 1.º pñt retinē qñ
 nō de iure pñstitit et si diu illud
 soluerit. L. de agri. 7 cēli. l. liti/
 bus. extra de censu. peruenit.
 16. q. 3. clerici. 7. c. si epē.
Añ currat pñscriptio pñra eū
 qñ nō pñt agē: 2.º. Regulariter nō
 currit nisi post qñ qñ agē pñt
 iure nō ipediēte. 3.º pñra fili/
 umfamilias nō currit pñscriptio
 i rebº aduētijs nisi ex qñ fue/
 rit liberatº a patria potestate:
 nec mulieri i dote: nisi soluto
 matrimonio vel viro vñ gente
 ad iopiā nec creditori nisi exñ/
 te debiti petēdi cōditōe: vñ ad/
 ueniēte die. Probanñ hec. L.
 de anali excep. l. i. 7. §. fi. 7. L.
 de iure do. l. i. rebº. §. ois. 7. L.
 de pñscrip. 30. vel. lx. an. l. cū no/
 tiffimi. §. illā at. Ex quo nō qñ
 si credidi tibi cētū usqñ ad de/
 cē ānos nō incipit currere pñ/
 scriptio contra me: nisi post il/
 los decem annos.

Presumptio triplr di/
 cit. Pri/
 mo mō circa aliū fm qñ iuste
 cōit sumit quā 7 Hoff diffinit
 sic. Presumptio ē alicuiº facti
 dubi qñz plēa qñz semiplena
 probatio. Et de hac hēs 3 cōi/

care. §. 18. q. incipit. *Utz* corp^o
christi debeat dari suspectis.
2. §. cleric^o. 3. §. si. 7. o. matrimo
u3. §. 3. extra eo. p. totū. 2. o. mō
dī pūptio circa seipm. s. qñ a
liqs vltra rōem de se ipso pū
mū. De qua qdē Th. fa. se. q.
130. dīc q. oppōit magnanimit
tati fm excessū 7 ē p3 p pūm.
iii. ethicorū vbi dīc q. pūptio
prop^o exteriorē fōrtūā sūt de
spectores 7 iuvatores aliorū.
Et talis pūptio vt ibidē dīc
Th. sine dubio peccū est qñ cō
tra nālez ordinē existēs. s. ut qf
assūat ad agēdū ea q. preferunt
sue vūti: qd. pūnet ad rōez p
sūptionis: hīc ipm nomē mani
festat. Huic ergo pūptiōi fm
defectū oppōit pusillanitas: d
q. hī. i. pusillanitas 7 inf h vūia
media vūus ē magnanitas. 3. o
mō dī pūptio circa deū. s. ior
diata de deo spēs. De q. Th. fa
se. q. 21. dīc se. Sic falsū ē q. d
ul pēitētib^o nō idulgeat: s. q. pec
cātes ad pūiaz nō pūertat: ita 7
falsū est q. in peccato pūue
rātib^o veniā pcedat 7 a bono
opere cessātib^o gloriā largiāt
Qui est imationi conformiter
se habet presumptionis mot^o
7 ideo est peccatum minus ta
men q3 desperatio q3to magi
propriū est deo misereri et
parcere q3 pūire. Et hec pūp

tio opponitur vūrtuti spēs 7 vū
tio desperatiōis de qua supra
desperatio.

Primas. Quere s patri
archa.

Primitie. Primitia fm
Ray. est pūfū
gū siue fructū dīo offerēda.
Utz hoies teneāt ad solue
dū primitia. 2. o. f3 Th. fa. se
q. lxxvi. Primitie pūnent ad
ius nāle. s. ut hō ex reb^o sibi da
tis a deo aliqd exhibeat ad e^o
honore. S3 q. talib^o plōis. i. sa
cerdotib^o exhibeāt: aut de pri
mis fructibus aut in tali quan
titate. Hoc qdē fuit i lege vūi
iure dīno determinatū: i nova
āt lege diffinit p determinatōez
ecclie ex q. hoies obligāt ut p
mitias soluat f3 consuetudinē
patrie et indigentiam mīstro
rum ecclesie. Per quod con
cludi etiam potest quibus dā
de sint. s. his quibus est conū
etum 7 qui eis magis indigēt
Et eodē modo patet quora pū
sit danda. Nam 7 secundū In
nocen. ex quo non inuenitur
expressim de quantitate relin
quitur arbitrio dantis nisi cō
suetudo aliud inducat. Unde
7 addit Ray. q. si ecclesia esset
tēnī nec hīet sacerdos. vñ pūf3
sūstētāi amplius dandum est3

ar. io. q. 1. §. hoc ius. Ubi autē
nō est p̄suetudo q̄ primarie sol-
uāt. et ē obrēta a t̄p̄e de quo nō
ē memoria: nō solventes secū-
dum Suil. excusant.

Prin^{ceps}. Quō prin-
ceps 7 q̄cū
q̄z dñs secularis s̄bit pape h̄r
s̄ papa. §. 3. circa finem. Et de
materia principis. uide s̄ dñs

Pri^{uilegium}. quid
sit. re-
spondeo. Priuilegiū est priua-
tū ius p̄tra ius cōe idultrū. nam
nisi aliqd indulgeret nō eēt pri-
uilegiū. extra de v̄bo. signi. ab-
bate. extra eodem in his.

Nex aliqd proſit priuilegi-
um qd p̄tinet ius cōe: s̄o. tale
priuilegium qñqz cōcedit̄. eē
de procu. qz i cāis. et nō ē fru-
stra. sed potius dat multis ex
cāis. primo qz magis solet tie-
ri qd spāl̄r prohibet qz qd ge-
neralr. 23. di. quāqz. Item m̄l-
tū qñz sciūt priuilegia talia et
ignorāt iura. Itē cū frēqñt iu-
ra male obseruent ip̄a priuile-
gia inouāt eē de tre. et pa. c. 2.

Quis possit cōcedere priui-
legiū? s̄o. Quicunqz pōt legē
facē et i qb⁹ pōt. pōt 7 priuile-
giū idulgē: ut papa i spūalib⁹:
7 quandoqz etiam in t̄palib⁹:
ut in terris sue t̄palis iurisditi-
onis: uel qñ iurisditiō ad eum

deuoluēf. ut d̄r s̄ papa. §. 4.
circa fi. Et nō h̄ fm Ber. q̄ ec-
clesia Romana siue papa nūqz
p̄iueuit aliqūc cōtra se priuile-
giare. ar. 4. de sacrosan. ec. iu-
bem⁹ nullā. 7 ar. eē de p̄crip.
cū ex officiū. qd ē p̄tra eos q̄ di-
cūt vel poti⁹ fingūt se h̄re pri-
uilegia q̄ possint iudicare de
rescriptis pape. 7 q̄ abiqz eo-
rū approbatōe nō sit proceden-
duz fm rescripta pape 7 hui⁹
mōi. Itē pōt cōcedē priuilegi-
um i perator: i t̄palib⁹. s̄ nūqz
i spūalib⁹: qz de eis nil potest
statuere. c. 6. di. bñ qdem. itē
pōt cōcedē priuilegiū ep̄s. eē d̄
reli. de. constitutus eē de cēli.
cum venerabilis. i. 6. q. 2. vilis
eē eo. cū oliz. 2. r̄iso prio: duz
tamē faciat uoluntatē sui capi-
tuli. eē de iure pa. pastorali eē
de excels. prela. sicut unire. m̄l-
to forti⁹ p̄farcha. eē de cle. nō
reli. cuz ad hoc. Quis aut̄ pos-
sit legē facē. r̄gre s̄ lex. §. 1. 2. 2.

Quis possit priuilegium in-
terptari? s̄o fm Hosti. Si uer-
ba sūt obscura siue ābigua. tūc
ei⁹ est int̄pretari: cuius est cō-
dere 7 interiz negociū suspen-
dē. eē de sē. ex. m̄l alia. extra
de iudi. cum uenissent. Si uo-
n̄ sint v̄ba obscura vel ābigua:
tunc d̄z diligenter tenor cōlīd-
rari. eē. c. porro. 2. c. recepim⁹

Et pot⁹ istendū ē itētiōi pri
uilegiū q̄z v̄bis. i. q. i. marchio
38. di. sedulo. ex de v̄bo. si. itel
ligentia. et. c. in his. Et q̄zum
fieri pōt latissime ē int̄pretan
dū. ex de dona. cū dilectus. ff.
de cōsti. p̄inci. b̄nficia nisi p̄m
dicet iuri alieno: q̄z tunc redu
citur ad ius cōe. ex de consū. cū
dilectus. §. pe. et si. dū tñ aliqd
opef. ut. §. §. i. Lon. Inn. Ber.
et Hoff.

Altz privilegium amittat
per actū p̄rarium vel nō utē
do et i q̄zto t̄pē: h̄o. Multi cir
ca h̄o dixerūt multa. Un̄ Ber.
ex de cōsti. cū accessissent. post
m̄ltas opinionēs recitatas cō
cludit sic. Meli⁹ v̄r dicendum
q̄ sicut s̄t diversa privilegia et
i diversis cāib⁹ cōcessa. sic qd
libet privilegium locūz hēat i
suo cāu: sicut i p̄scriptōe in qua
diversa tempora requiruntur
vide supra p̄scriptio. ostēdit
privilegium m̄tēd non servatur
ei: h̄o. fin. Hoffi. Nō v̄z isti im
putari. ff. cōmodati. l. ad eos:
nō obstāte si obiciatur q̄ non
fuit v̄ius: vel q̄ cōtrariū factūz
est. Quō. n. utetur privilegio q̄
v̄ri non permittit. Nisi forte si
snia feret cōtra eūz et nō appel
laret. ex. de en. et re iudi. subor
ta. S̄z ille qui se oppōit p̄mē
dus ē: ex eo. dilecti.

Quā privilegium d̄z reuocari:
h̄o. fin. Hoffi. Nō decet q̄ re
uocetur sine cā: sed cum causa
potest et debz reuocari: ut puta
si aliquibus religiosis cōcessū sit
privilegiū de nō dandis deci
mis prop̄ eoz paup̄tātē dein
de ditati sunt: ita q̄ et dando
decimas possunt p̄mode sustē
tari. et nō dando enormiter le
dunt̄ prochiales ecclie debet
cessare privilegium. Et sic itel
lige ex de deci. suggestuz. et. c.
nup. Itē si quis n̄ servat privi
legia sup̄ioris cōcessa subditis
et ip̄ius privilegium merito f̄
uocatur extra eo. dilecti. Sed
nō hic q̄ si sup̄ior ex certa sciē
tia cōfirmavit privilegium cō
cessum ab inferiori nō pot̄ it re
uocari postea p̄ inferiorē. 25. q.
2. privilegia primo. et. 2. et. c. se
quentib⁹. De privilegis exēp
tionis et de ip̄is exemptis ha
bent̄ plura s̄ exemptus.

Probatio. Per que
aliq̄ pro
bantur: h̄o. fin. Ber. Sicut per
testes et instrumēta probantur
aliqua: ita etiam scriptura au
tiquoz libroz facit fidē: ex. e.
cum cām. ex. d̄ p̄scrip ad au
dientia. Item si reperiat̄ scri
ptura in aliqua columna v̄l la
pide ei stat. et. 4. q. 2. sac. 2°. S̄z
ad hoc Hoffi. sic addit. Cave

tñ tibi: qz nō omnia talia faci-
unt plenā fidē: sed illa tñ q̄ sub
fidei custodia remanēt: cetera
admicula prestant non pro-
bationem.

Professio. De matia
professiois
q̄re. ā nouitius. 2. i. religio. 4.

Promissio. Quid de
illo qui a
liquid promittit: 7 postea nō fa-
cit: s̄o s̄m Tho. 2a 2e. q. 110. si
ille qui promittit aliquid habz
animum faciēdi q̄ promittit n̄
mentit: qz nō loquitur contra
illud quōd gerit i mēte. Si ve-
ro nō facit qd promittit: tunc vi-
det̄ infideliter agere p hoc q̄
animum mutat. Pōt tñ excusari
ex duob⁹. Uno⁹ si promittit il-
lud qd est manifeste illicitū: q̄a
promittēdo peccat. mutādo
aut̄ propositū bñ facit. Aliomō
si sunt mutata cōditiones pso-
narū 7 negotiorum. Ut. n. dicit
Seneca i. li. de bñficijs. ad h⁹
q̄ homo teneat̄ facere qd pro-
mittit iquiratur q̄ omnia imu-
tata permaneāt. Unde 7 apls
non est mentit⁹ non implens:
qd promittit cum nō iuit corin-
thū. 2. Cor. p⁹. 7 hoc propter i-
pedimenta que supervenerūt
Et nō s̄z Ber. q̄ ex nudo pacto
sive promissione oritur actio:
licet s̄m leges sit contra. Et q̄

mortaliter peccat recedens a
pacto: notatur hoc ex de pac-
c. In alternatiuis promissioni-
bus 7 debitis electio ē debito-
ris 7 sufficit alterū adimplere
in Insti. de act. §. preterea c̄ d
reg. iuris i alēnatis li. 6.

Prudencia carnis
utrum sit peccatū? s̄o. s̄z Tho.
2a 2e. q. 59. Prudentia carnis
proprie dicitur quādo aliquis
bona carnis habet ut ultimus
uite sue. Hoc autem manifestū
est q̄ ē peccatū qz per hoc d̄
ordinatur circa finem ultimus
qui nō cōsistit in bonis corporis:
sed anime. Un̄ ad Ro. 8. Pru-
dentia carnis est inimica deo.
Et siquidē prudentia carnis ac-
cipiat̄. s̄m absolutā prudētiā
nē: ita. i. q̄ i cura carnis cōstitu-
atur ultimus finis totius uite: sic
est peccatū mortale. Si vō acci-
piatur s̄m rōnem particularis
prudētiē: sic ē peccatū veniale
Cōtingit. n. quādoqz q̄ aliquis
iordinate afficitur ad aliqd̄ de-
lectabile carnis: absqz h⁹ q̄ ad-
uertatur a deo per peccatū
mortale. Unde non constituit
finem totius uite in delectatio-
ne carnis. Et sic habere studiū
ad hanc delectationē assequen-
dam est peccatū veniale. Si uero a
liquis curam carnis referat i fi

nem honestū. p̄na cuius aliquis
studet comestioni propter cor-
poris sustentationē non uocat
prudētia carnis. q̄ sic utitur
homo cura carnis ut ad finem
perducatur. Notādū etiā q̄ sub
prudētia carnis cōprehenditur
etiā prudētia h̄i seculi. quia
etiā exteriores res mūdi ap-
petimus propter carnem.

Pubes. Require supra
impubes.

Publice honesta
tis iusticia vide. ā. ipeduntū. 13.

Pudicitia. Sicut pōit
Tho. 1a 2a q̄. 15. i. nomen pudicitie a pūdo
re sumitur i quo uerecundia si-
gnificat. Et ideo o3 q̄ pudicitia
a proprie sit circa illa de q̄bus
hoies magis v̄e. fidātur. Ma-
xime aut v̄e. fidant de actibus
ueneris: ut dī Aug⁹. in. 4. de
ciuitate dei. An neq3 act⁹ cōiu-
galis v̄e. fidia caret. 7 h̄o ideo
q̄ motus mēbroz illoz iperio-
romis nō subd. ē. V̄e. fidat at
h̄o nō solū de illa mētrōe vene-
rea: s3 et de quibuscūq3 signis
eius: ut dicit phs. 2. rethorice.
Et ideo pudicitia attendit pro-
prie circa ueneria 7 p̄cipue cir-
ca signa ueneriorum: sicut sūt
aspectus impudici. oscula. tac-
tus. Et quia hec magis solent

deprehendi. sō pudicitia magis
respicit huius exteriora signa.
Castitas aut magis respicit ip-
sam ueneriam cōiunctionē. In-
terdū tñ unū pro alio ponitur.

Punitio sine cul-
pa nisi sublit causa nō est aliq3
punienda: et de r. g. iuris sū
clpa li. 6. d. pūitōe quā h3 facē
plat⁹. quē ā. correctō. i. itē ā di-
sciplina. Itē ā. pena. i. itē de pūi-
tione an sit dimittēda pp scāda-
lum: inde. i. scādalū. §. 6.

Purgatio. quid ē? 80.
pm Ray. . ē
de obiecto crimine innocentie
ostensio scilicet per iuramen-
tum uel alio debito modo secū-
dum Sof. 7 habet duas speci-
es. Una dicitur purgatio cano-
nica. Alia dicitur vulgaris. Ca-
nonica fit quandoq3 per solū
iuramentum ipsius diffamati:
quandoq3 etiā per iuramen-
tum testium cōpurantium sci-
licet 7 iurantium q̄ credunt il-
lū uerum iurasse et innorūz
esse. Et ista purgatio approbat
tanq3 bona. 2. questione quita
fere per totum. Vulgaris ue-
ro purgatio est que a uulgo in-
uenta est: ut ferri cauiadentis:
aque feruentis. seu etiā frigi-
de. duelli. 7 huius. Nec in totū
reprobata est tanq3 a diabo.

lo inuenta. 2. q. 5. mēā et. c. 2.
suluisti. 2. monomachia. et est
ptra illud Deut. 6. Matth.
4. 7. Luc. 4. Non tētabis do
minū deū tuū: ut in. c. mono/
machia in fi. 2. 22. q. 2. qrit. Et
de ista mā hēs s̄ duellū. §. pe.
Sz qñ ē indicēda purgatio
§. 20. Qñ quis est publice infamatus
de crimine et pūci n̄ potest.
seu ē n̄ excusat. extra de pur.
ca. nos inter alia.
Sz cū quorū personis d̄z fie
ri purgatio: §. 20. fm Ray. Nūe
rus ppurgatoz tarabit arbi
trio boni iudicis. Qñqz. n. ma
ior qñqz minor nūer⁹ taradus
ē fm q infamia v̄l crimē sunt
magis lmin⁹ graua. 2. q. 5. p̄
byter. 2. c. omib⁹ in fine. Und
Inn. indixit cuidā decāo pur
gationē. cū. i. 4. sui ordis. ex d̄
purga. cano. inf sollicitudines
2 cuidā ep̄o indixit purgatoz
cū duob⁹ abbatib⁹ tñ. ex d̄ pur
ga. ca. cū i iuētute. et ad hoc.
extra de accu. cñm. p.
Quales debēt eē ppurgato
res: §. 20. Si pñt h̄ri aliq ciuidē
ordis vel dignitatis h̄ri debēt
ex de pur. ca. inf sollicitudines.
Al si h̄ri nō possint. puta qz illi
sūt inimici cū alijs inferioris or
dis: v̄l ē cū laicis posset qz se
purgare. 2. q. 5. si legitime. 2. c.
osibus in fi. et de pur. ca. cū in

iuētute. di. §i. clerici. Debent
en̄ eē viri catholici. et qui puez
sationē et vitā ei⁹ et trā acto tē
pore nouerint. ut in dicto. c. in
ter sollicitudines. et. c. le. quin
ē cū mulierib⁹ religiosis 2 ho
nestis posset quis se purgare.
18. q. 2. in decima in fi.

Coram quib⁹ d̄z fieri purga
tio: §. 20. Si aliqs est infamatus
apud pplm d̄z se purgare i pu
blico. Si apud clez: corā cle
ro. si in utroqz cāu: corā iudice
23. di. illud. 22. q. 5. de crimine
Que forma iuramēti in pur
gatione: §. 20. Forma talis erit
Ego. N. iuro q nō feci tale qd
p me. nec mādavi. nec p̄siliuz:
nec fauorē. nec auctoritatē de
di. di. 50. si quis viduā. 2. q. v.
auditū. ex de pur. ca. quonies.
2. c. fi. Pōt ē addi. Nec ratuz
hūi q meo noie scm fuerit. ex
de resti. ipo. cū ad sedē. ff. de
vi. 2 vi. ar. l. 3. §. cū procur. Cō
purgatores d̄o iurabūt sic. Ju
ro siue iuram⁹ qd credim⁹ ve
rū eē illud qd ipe iurauit ex. e.
quonies. vel breuius fm Boff.
Infamatus iurabit se imonem
a crimine de quo infamatur.
2 cōpurgatores iurabūt se cre
dere illū vum iurasse.

Quid si infamatus defecerit
i purgatione: §. 20 pūiet tāqz pūi
ct⁹. extra de accu. cū. p. et ex d̄

finio. de hoc. et. c. Minuatū. Si
vo purgatione rite fecerit in
der sine mora et difficultate
d3 suspensionē si forte facta fu
erit r. lara et cū ab ista mīa cris
absoluē ex de pur. ca. ex tuaz.

¶ Quid si purgatio n̄ fuit rite
facta? R. o. Si nō fuit scā corāz
suo iudice: vel ē corā eo: s3 fu
it scā purgatio vulgaris. et a3
si ifamar⁹ absolutus fuerit. ni
bilomin⁹ tenebitur itez cano
nice se purgare. extra de pur.
ca. ex tuaz. 7. c. cum dilectis.

¶ Atz purgatio sp̄ sit recipiē
da qñ ifamatus offert eā? R. o.
f3 Ray. Duo cāus sūt i qb⁹ nō
d3 recipi. Un⁹ est qñ crimē ē
notoriū. Ali⁹ ē qñ ē accusator et
offert probationē extra d pur.
cano. c. 2. 7. c. cum dilectis.

¶ Atz iudex possit idicē pur
gationē ei quē suspectū h3 ipe
tm⁹? R. o. Nō nisi forte accusat⁹
fuerit et remaneat suspectus
suo epō aut sacerdotibus aut
bonestis uiris. 2. q. 5. omibus

Purgatoriu3. Ignis
torij: et si cēn⁹ n̄ sit. miro tamē
mō gnis ē. Excellit enim oēm
penā quā aliq3 vnq3 passus ē i
bac vita. nūquā in carne tanta
pca iuenta ē l3 mirabilia mar
tyres passi sint tormēta. 7 mul

ti nequē quā sepe sustinuerit
supplicia hec de pe. vi. 7. c. si
Et qñ eadē. xv. di. q. is in fi.

¶ Que etia purgā i purgato
rio? R. o. Nō capitalia l3 mīuta
xv. di. §. alea. et. c. qñ hinc
Itē illa pccā de quibus nō fit
sufficiēs pnia. ut iupra peniten
tia pmo. §. 7. 7 pnia. 2. §. 4.

¶ Atz exntes in purgatorio
possint uiuari ab exntib⁹ i hoc
seculo? R. o. fm Pe. Sicut pa
tet. 2. Matth. 12. Sancta 7 salu
bris ē cogitatio pro defunctis
exorare ut a peccatis soluantur.
Nā 7 apls prio Cor. 12. loquū
de corpore mystico ad similitudi
nē corporis hūani. In corpore
vo hūano nā p vnū mēbz sup
plet indigentia alterius. Ergo
cū gfa sit potētiō q3 nā in cor
pore mystico vnū mēbz pōt sup
plē idigentia alius. Et hinc est
q3 suffragia mēbroz ecclie pnt
prodesse mbr̄ idigentib⁹. q3 vo
p mortē n̄ desinūt eē mbra ei⁹
dem corporis suffragia uiuoz
pnt prodesse et defūctis. Undē
Aug. Nō ē negādū spē defūcto
ruz pietate suoz uiuētū posse ē
leuari. Lō. Th. i. 4. dist. 45.

Et de hac mā vide. i. suffragiū
Parificatō post
Atz p3 partū debeant muli

eres abstinere ab ingressu ecclesie
80. Si intrare uoluit ecclesiam
ad agendum gratias non peccat
nec sunt prohibere. Si tamen ex
ueneratione uolunt aliquantulum
abstinere deuotio eorum non est in
probata extra eo. c. vno.

Utrum uir cognoscens uxorem
ante purificationem post partum
peccet mortaliter? 80. 83. Guil.
Non credo 13. uideatur contra. 5.
distinctio. ad eius. 33. q. 4. si
causa. 32. q. 4. origo et questio
7. non solum. omnia illa capi
tula loquuntur de honestate et
filio. Sed qui uxori debetur red
dit his temporibus non peccat: sed tamen
de honestate et consilio non debet
reddere nisi teneatur fornicatio
sicut notatur dicto. c. ad eius.

Pusillanimitas. ^{ut}
peccatum? 80. fm Tho. 2a 2e. q.
133. Sicut per presumptionem ali
quis excedit proportionem sue
potentie dum nititur ad maiora
quam possit: ita et pusillanimitas de
ficit a proportionem sue potentie
dum recusat illud tendere quod est
sue potentie commensuratum. Et
ideo sicut presumptio est peccatum
ita et pusillanimitas: quod est con
tra naturalem ordinem quo una
quodque res naturaliter inclinatur
ad exequendam actionem commensu
ratam sue potentie. Unde est

quod seruus accepta pecunia do
mini sui fodit in terram: neque
operatus est ex ea propter que
dam pusillanimitatis timorem
punit a domino: ut habetur Matt. 25.
et Luc. 19. De presumptione habetur
presumptio.

Marta. multiplex est. scilicet
falcid a trebel
lianica et legitima siue debita
filiis iure nature que est redac
ta ad tertiam. De his tribus habe
tur 8. legitima. 8. i. Est et quar
ta funeralibus: quas debet pre
dicatores et maiores de septuaginta
apud eos. ut. i. sepultura. 3. 8. i.

Questuarii. Questiones
qui dicunt
runt pro elemosinis prohiben
tur admitti nisi exhibeamus
litteras aplicas ut diocesani. et
nihil proponant nisi quod in litteris
continetur et ponitur forma li
terarum ex. de pe. et re. cum ex eo.

Questuarij tales debent esse
modesti et discreti et ne in taber
nis aut aliis incongruis locis ho
spitentur: nec faciant incongruas
expensas: nec assumant ha
bitum false religionis extra de
pe. et re. cum et eo.

Ad questuarios nullatenus
pertinet predicare: sed tantum
charitativa subsidia petere et in
dulgentiam si quam habent exponere
ex. de hereti. ut offm li. 6. et in

ele. abusionibus. de peni. Et si
per eos impediretur officiū in-
gitorum pñt et debent ab ipis p
peli et removeri a predicatione
ut in dicto. c. ut officium.

Questores non debent cōce-
dere indulgentias motu suo d
facto: nec dispensare super vo-
tis: nec absolue a periculis ho-
micidijs et alijs peccatis confite-
tes sibi. Nec male ablata icer-
ta data libraliq pecunie qñti-
tate remittere. Nec tertiā aut
quartā partem et hui⁹ de in-
iunctis penitētijs relaxare. nec
animas mendaciter asserunt
de purgatorio trahere. nec ple-
nā peccatorum remissionē idul-
gere. Nec a pena et culpa absol-
uere. Et omnia privilegia sup
predictis vel aliquo predictoz
renocata sunt: ut in cle. abusio-
nibus de pe.

Raptor primo.

scilicet quando per vi-
olentiā quis rapit res
alienas. Cuius pena est fm le-
ges q si agatur infra annuz ci-
uilitate punitur in quadruplum
cōputata scilicet ipla re. Post
annum vero in simplum. ff. vi.
bo. rap. l. i. et 2. Et ad istam pe-
nam raptor quidez tenetur so-
lum postqz condemnatus est

ut pñt Tho. 2. 2. q. 62. Si ne-
ro agatur criminalit: tñc prop-
viam sine armis punitur in ter-
tiam partem bonorum et fit in-
famis. ff. de. vi. pu. l. i. p. rñso.
l. fi. Et de hoc vide supra infra
mis. Si autem cum armis: pu-
nitur de portatione. s. qz depor-
tabatur in insulam et perdebat
omnia bona sua: ut in Insti. de
pub. iudi. §. Item lex iulia. de
vi. Secundum canones vero
raptor multipliciter punitur. et
prima pena est quia excoicatur
scilicet ab illo episcopo in cui⁹
episcopatu rapinaz fecit: extra
co. c. i. 6. questione. 3. placuit.
Itēz denegatur ei penitentia:
nisi restituat ablata: vel plenā
securitatem de reddendo faci-
at si habeat unde possit. Si ve-
ro cum haberet unde posset di-
stulit accipere penitentiam ul
qz ad mortem: et sic non potest
satisfacere si petat penitentiā
dabitur ei et etiam viaticū. Si
vero decedit ipenitens: tunc et
viaticum et sepultura denega-
bitur: et eo. super. eo. 7. c. in lit-
teris. Quod si non habeat un-
de reddeat: nec heredes nec
propinqui volunt satisfacere: ip-
se tamen contritus facit quod
pōt lz tardē: nō pñabit pñia et
viaticos: sed tñ sepultura dñega-

bitur: qđ statutu est ad terrore
alioz. Presbyteri vo qui con-
tra predicta fecerit sepeliendo
ipz: et huius debet deponi ab of-
ficio et beneficio: ut i dicto. c. sup
eo. Sz tamen de occultis raptori-
bus fm Jmo. nō dz talis ri-
gor suari ar. ex eo. in lris. De
pena etiam raptoris. vide sup
furtu. §. 3.

Altz rapina sit grauius pccm
qđ furtu: s. fm Th. secunda
secunde. q. 56. Sic. Nā violen-
tia est magis cōtra voluntatē
qđ cōtra ignorātiā. Itē qz p
rapinā nō solū infert alicui dā-
num i rebz sed et vgit in quā-
dam plōne iniuriā. Ad aut ho-
mines min⁹ verecūdať de ra-
pina qđ de furto ex hoc est q
hoies sensibilib⁹ iberētes ma-
gis gloriāť de v̄tute exteriori
que magis manifestat in ra-
pina: qđ de v̄tute interiori que
tollit p pccm. Et iō min⁹ vere-
cūdāť de rapina. Ad mām
raptorz ptinere pōť s. latro. et s.
naufragiū. et s. pirata. et s. p̄do.
et i. restitutō p to. Nō lz rape a
saracenis tpe tregue. i. tregua.

Raptor. ii. i. psonarū
nō solum rez ut in precedēti
c. sz etiaz psonarum. et sicut ab
illo dicitur rapia: ita et ab isto
dicitur raptus. et cōmittit quā

do puella violentē rapit: ut im-
perpetuū teneat: uel etiā quan-
do nō ipa sz v̄sus eius violentē
rapit. 36. q. i. §. ex hac. Itē ra-
ptus nō solū cōmittit in v̄gie
sed etiā large sumptus i vidua
et sanctimoniali. 36. q. 2. raptori-
res. et c. si quis nō dicā. Et de
hac mā hēs s. luxuria. §. i.

Que pena raptoris: s. o fm
leges pena est ut capite punia-
tur. Et si ingenuā rapuit eius
substantia rapte applicet. Sec⁹
si ancillā et libtā. qz tē decapitat
qdem sed nō perdit Et intelli-
gitur si rapuit mulierē hone-
stā. Secus si meretricē: qz tē
fm leges non punit. ut. l. de
adul. l. que adulteriā. Itēz nō
distinguit: utrum volētes quis
rapit: aut inuitā sponsā propri-
am aut alienā coniugatā: vel si
coniugatā. Item non pōť puel-
la rapta cōtrahere cum rapto-
re. Itē omnes fautores raptori-
um raptorz capite pūiunt. Pro-
bant hec omnia. Ad rap. vir.
raptores. Secunduz canones
vero alr puniunt. Nā raptor ef-
ficitur seru⁹ rapte: nisi velu se
redimere. 36. q. i. de raptori-
bus. Nec aut pena pōť infligi
in foro iudiciali nō autē in pe-
nitentiali. Itē raptor dz excōi-
cari cuz fautoribus suis. xxxvi
q. 2. c. i. et 7. 4. Item si rapta ver-

lit contrahere cum raptore pōt
ēē eo. accedens. Itē non intel
ligitur raptor si rapuit sponsā
propriā. xxxvi. q. i. lex iulia. et.
q. 2. de puellis. 7. c. si qs virgi
nem: et eo. cum cām. itē rapt⁹
non est ubi puella cōsensit. ut i
dicto. c. cum cām. An qui de
florat uirginē teneat eam du
cere vel maritare. habes supra
luxuria. §. 2.

Ratrociniis obli
gati. vide s obligat⁹.

Recōciliatō ecclē
sie. vide s consecratio. 2. §. 4.
Item de reconciliatōe cimi
terij. s cōsecratio. 4. §. 2.

Religio p⁹ cōmuni⁹
Utruz li
ceat nouam religionē adinue
niri: & o. Nullo mō: et de reli.
do relig onū. li. vi.

Utrum illi qui cōstruūt ho
spitalia mutāt habitum. accipi
unt certum signū. aliquam et
hospitalitatē exercent: tamen
habēt uxores 7 propriū: sint
aliquo modo dicēdi religiosi
seu persone ecclesiastice: & o. si
hoc sit sine auctoritate epi: tūc
nullo⁹ debēt dici ecclesiastice p
sone: nec religiosi. 93. di. nulla
Si autem fiat auctoritate epi
tūc locus quidem religiosus

cēsetur et de reli. do. c. 5. 7. 4.

Persona quoq; si promittant
obediētā 7 caste uiuē cū uxore
7 ea mortua aliā nō tucē 7 pro
priū nō hēre: per iōe ecclesiastice i ē
7 quodā mō religiosi dici pōt.
Nec obstat q; uxore aliquis ta
lis habeat. Nam 7 itelligit ca
ste uiuere. 31. di. Nicena. Itē nō
obstat q; quasi propriū hz. q;
illud pōt hēre rōne administrati
onis: nō tū proprie religiosus
dici pōt: nisi promittat aliquā
approbatā regulam: et de fili.
do. c. si. Nec potest tali comitti
administratio spūaliū li laic⁹ ē

Utruz occasione religionis p
termittēda sint pietatis officia
in parentes: & o f3 Tho. i quo
libet. Aliter dā est de illo qui
nondum religionem intrauit
7 aliter de illo qui in religiōe
iam professus est. Qui. n. nōdū
intrauit si uideat patrē suū in
magnū necessitate 7 cui per ali
um subueniri non possit: nō de
bet religionem intrare: sed de
bet ministrare parentib⁹. ma
xime si absq; periculo peccati
possit in seculo remanere. Si
vero per alium possit parenti
bus suis ministrari: pōt si uult
religionem intrare. Uñ Chy
sous expōens illud Matth. 8.
7 Luc. 9. Dimitte mortuos se
pelire mortuos suos dic q; ma

lum est abducere hominem a spū
alibus et maxime cū fuerint q
ministerium parentū compleāt.
Extabant enim aliq q cōplere
poss. ut illi⁹ funeris sepulturā.
Postqz vō iam aliqs est in re
ligione professus mortuus est
mūdo. An per spūalē mortē in
deobligatur a cura ipendenda
parentib⁹. sicut ē deobligare⁹
p mortē corporalē. Et iō nō pec
cat nec ptra preceptū dei agit
si i claustrō remaneat sub pcep
to p̄lati parentū ministratiōe p
termisā. Et. n. factus ē ipotēs
ad reddēdū debitū ministeriū
absqz propria culpa. Debet ta
men q̄tum pōt salua ordis sui
obedientia satagere. ut per se
vel per alium suis parentibus
subueniatur si in necessitate fu
erint. Idem etiā Tho. 2a 2e. q.
189.

Secūdū qd antēdī grad⁹ di
uersaz religionū: 2o. fm Th.
2a 2e. q. 188. Sūmū gradū in r
ligionib⁹ tenēt qui ordinat ad
docēdū siue ad p̄dicādū. Se
cundū tenent illi qui ordinā
tur ad contemplatiōē. Terti
um il i qui occupātur circa ex
teriores actiones. In singulis
autem horum gradū potest
attendī preeminentiascūdūz
q vna religio ordinat ad altō
rem actum in eodē generē: sic i

ter opera uite active potius est
redimere captiuos qz recipere
hospites: 2 i opib⁹ cōtēplatiue
potiō ē eo qz lectio. pōt ē attē
di p̄minētia si una eaz ad p̄la
horū ordinē qz alia. vel si con
uēientiora statuta hēat ad finē
propositū cōsequēdū. Utz at
p̄fectior sit religio solitariorū
qz in societate videntū vide ā
heremita. §. i.

Utrū religiosus peccet mō
taliter transgrediēdo ea q sūt i
regula: 2o. secūdū Tho. secū
da secūde. q. 186. votūz profes
sionis respicit principalit⁹ tria.
s. paupertatem. continentiam.
2 obedientiam: et horū transgrē
sio obligat ad mortale. Aliorū
at transgressio nō obligat nisi
vel propter contēptum regule
qz hoc directe contrariat pro
fessionē p quam vouit aliqs re
gularē uitā. vel propter precep
tum siue a p̄lato ore tenus
factum siue in regula expressū
qz hoc esset facere contra obe
dientie votū. Non aut⁹ qui pro
fite⁹ vouet seruare omnia que
sunt in regula: sed vouet regu
larem uitā que cēntialiter con
sistit i trib⁹ predictis. Unde 2
in quibusdam religionibus ca
uius aliqui profitentur nō qu i
dem regulā: sed vivere fm re
gulam. i. intendere ad hoc q. a

quibus mores suos informet se-
cundum regalā sicut fm quod
dā exemplar. Et hoc tollitur p
contemptum. In quibusdā
autē religionib⁹ adhuc cauti⁹
profidentur obiam fm regulaz
ita q̄ professioni nō p̄trariatur
nisi illud qd est cōtra preceptū
regule. Transgressio vero alio-
rum obligat solum ad pecca-
tum veniale. quia talia sunt q̄
dā dispositiōes ad p̄ncipalia vo-
ta. In aliq̄ tamē religione. scilicet
fratrum p̄dicatoz: talis trās-
gressio vel ommissio cōstitutōnū
ipsoz ex suo genē non obligat
ad culpā neq; mortale neque
veniale: sed solū ad penam ta-
xatam. q; per hūc modum ad
taliam observanda obligatur. q̄
tamē possent vel venialr l' mō
talit' peccare ex negligētia l' li-
bidine siue contēptu.

Utrū religiosus eodē genē
peccati gūi⁹ peccet q̄z secl'aris
h'ō secūdn̄ Tho. ubi s̄. Pecca-
tū religiosi pōt esse gravi⁹ pec-
cato seculariū. iisdem sp̄i tri-
pl'r. Primo si sit cōtra votū re-
ligionis: puta si religiosus for-
nicet vel furec q; fornicando
facit contra votū continētie. ⁊
furando facit cōtra votū paup-
tatis. secūdo mō si ex contēptu
peccet q; ex hoc vī eē magis i-
gratus divinis officiis vel be-

neficiis quib⁹ est sublimat⁹ ad
statū perfectiōnis sicut apl's di-
cit Heb. io. Quod fidelis gūio-
ra meretur supplicia: ex hoc q̄
peccando filium dei conculcat
p̄ contemptū. vñ et dñs conq̄i-
tur. Jere. xi. Quid est q̄ dilec-
tus meus i domo mea fac̄ sce-
lera multa. 3. modo peccm̄ reli-
giosi pōt esse gravius prop̄ scā-
dalum q; ad vitā eius plures
respiciunt. Si vero religiosus
nō ex cōtemptu sed ex infirmi-
tate vel ignorantia aliqd peccm̄
qd nō ē p̄tra votū ve professio-
nis p̄mittit absq; scādalo: pu-
ta i occiso levi⁹ peccat i eodem
genē peccī q̄z secl'ar' q; peccz ei⁹
si sit leve absōbet ex mltis. bōis
q̄ facit et si sit mortale: facilius
ab eo r̄iurgit. p. qdē pp̄ itēdoz
quā hz erectā ad deū: q̄ r̄i ad
horā i cipiāt de facili ad p̄isti-
nā r̄pāt. itē scit ālicta corrigere
suaat et a sociis ad r̄iurgēdū hz
illā Eccl'astes. 4. Si un⁹ cecid-
erit ab alio fulcieat. Ne soli.
q; si ceciderit n̄ hz s̄blevātem
Quid p̄sulēdū eieci⁹ ⁊ fugiti-
vis q̄ n̄ p̄nt ipetrat r̄cōciliatōez
fm formam decre. extra de re-
gu. c. si. nec inveniunt religio-
nem in qua recipiantur: Respō-
deo secundum Ray. Tenentur
vivere regulariter et honeste
tam apostate q̄z eieci

Quid d his que lucrat monachus fugitiuus seu apostata hō. toto monasterio suo lucrat. i. g. q. 2. abbates. 7 sicut In no. dicit et si veritate monasterio acquirit. ff. de acq. re. do. etiam S3 fm eundē si monachus sit eiectus ea que lucrat nulli acquirit nec valz cōtract⁹ ei⁹. Et addit. Possz tñ dici q acqrit epō a cui⁹ iurisditiōe nō est ab solutus. Vide etiā hūc casuz s apostasia. §. §. 2.

Utz periculū sit religiosis siue monachis si ab abbate negligat cura ecclesiaz 7 populoz pertinentiū ad eum. hō secun dum Tho. i quolibz. Null⁹ pōt exigere aut recipere carnalia alioz: maxime pcia peccatoz nisi ipūalia seminet predicādo vel orando: vel salutē eoz a q bus recipit pro virib⁹ procurādo. Dico ergo q totum claustrum sicut recipit: sic tenetur refundere. Si vero cōstat eis q cura negligatur debēt supplicare abbati: 7 debēt eū monere in caplo. 7 si videant q ī mediū nō apponat debēt appellare ptra abbate sicut ptra aduersarium vītatis. Et si effz mibi notū aliqd tale monasteriū. nō auderē pfulere q aliqs i tali eligeret monachatu.

Utrū aliquis religiosus pos

sit pcesse plurib⁹ loc⁹. hō. nulli religiosi vel monachi possūt pcesse plurib⁹ prioratib⁹. Itē nec plurib⁹ ecclesijs curā animarum habentib⁹: etiam si eadez cura non p ipos sed presbytos ad eorum presentatiōem per episcopos institutos hēat exerceri nisi auctoritate sedis apostolice: vel si vnus ex eis ab alio dependeat vel adinuicem sint āneri. Et quicunqz talem prioratū vel talē ecclīā obtinēt rceperit aliam primo priuatuf est ipō iure 7 statim tenet dimittere 7 p cum ad quez ptinet libere cōferatur. 7 nisi dimittat fit intelligibilis: 7 ab vtroqz penitus repelli dz: ex de preben. cum singula. li. vi. Circa hoc plura vide ā bñficiū. i. §. 4.

Prioratus vel ecclīe aut ad ministraciones seu officia vni⁹ monasterij cōsuetā per eiusdē monachos gubernari non debent cōmitti monachis alterius monasterij sine lnia pape. et ptra hoc ordinātes sūt priuari potestate prouidēdi de ipis. Et rciptēs sūt ielligibiles ipō iure: ex de preben. cum singula: §. fi. li. 4.

Utz religiosi succedāt i bonis pentū et hōi. hō. Sic imo plus q pentes non pnt eos ex heredare qzuis dum laici fuer

rāt i cāz in gītūdis incidissent
L. d. epi. et cle. deo nob. xviii.
q. 3. c. fi:

Religiosis pēpīē in uirtute
obie et sub infirmatione maledi
ctōis eterne ne in sermonibus
suis prelati detrahant vel re
trahāt aliquos ab eccliaꝝ lūa
rū frequentia: vel indulgētiā
idiscetas pronūciēt et ne re
trahāt testatores a testib⁹ de
bitis: aut legatis matricib⁹ ec
clesiis faciēdis: ne legata vel d
bita: aut male ablata incerta si
bi vel sui ordiis fratrib⁹ vel cō
uentib⁹ i alioꝝ pūdiciū fieri l
errogari procurent: nec absol
uāt quēq; in cāib⁹ reseruāt pā
pe vel epō. et p̄la h⁹ i ut in cle.
religiosi. de priuile.

Religiosi mendicātes si fci
piāt loca noua vlt antiq̄ dimit
tāt s̄ ex cōicati: ut s̄ ex cōicatio
primo. §. 4. v. 10. Si r̄ et sunt
ex cōicati religiosi qui ubiq; qz
temerarie dimittūt hīrū vlt ac
cedūt ad studia sine lūia: ut s̄
ex cōicatio p⁹. §. 3. v. 13.

Utrū cū religiosus possit dis
pensari i voto cōtinentie: h̄o f̄z
Tho. 2a 2e. q. 88. Uotum cōti
nentie non est essentialit̄ anne
xum ordini sacro: sed ex statu
to ecclie. vñ p̄ ecclia vñ q̄ pos
sit dispensari. Sed debitum cō
tinentie est essentialit̄ statui re

ligionis p̄ quā hō abrenūciat
seculo totaliter dei seruitō mā
cipat⁹: qd̄ non pōt simul stare
cum m̄rū. nio i quo incūbit
necessitas procurādē vxoris et
prolis. et familie. et rez que ad
hoc requirunt. vñ dicit aplūs
i. Cor. 7. Qui est cum uxore
sollicitus ē q̄ sunt mundi quō
placeat vxori: et diuisus est. vñ
nomē mōachi p̄ oppositum ad
diuisionē p̄dictā ab unitate sui
tur. Et iō in uoto iolēmizato p̄
professionē religionis n̄ pōt p̄
eccliam dispensari. Et rōnez al
signat decretalis qz castitas ē
āneta regule mōachali. ex de
sta. mo. cum ad mōasteriū i si.

Utrū religiosus fact⁹ ep̄s ab
soluat a voto paupertatis et obie
h̄o f̄z Tho. vbi s̄. Sicut nō ab
soluitur a voto continentie: ita
nec a uoto paupertatis: quia n̄
hil debet habere tāq; propriū
sed sicut dispensator oīz bono
rum ecclesie. Si r̄ non absol
uit a uoto obie: sed p̄ accūs nō
tenet obedir: si superiorē n̄ ha
beat: sicut et abbas monasterij
q̄ n̄ nō ē a uoto obie absolut⁹.

Utrū religiosus fact⁹ ep̄us
teneat ad obseruātiā igr̄ares?
h̄o. fm Tho. secūda 2e. q. 185.
Siqua sūt i reglarib⁹ obser
uantis que nō impediāt pon
tificatē officij. sed magis vale

ant ad pfectionis custodia: sic
est continencia paupertas et hi⁹ ad
hec remanet obligat⁹. et p con
sequens ad portandū habituz
sue religionis: q est huius ob
ligationis signū. Si qua vero
sunt q officio pontificali repu
gnent: sicut est sollicitudo. silen
tium. et alique abstinētie vel vi
gilie gues ex quib⁹ impotens
corpore redderet ad exequen
dum pōtificale officiū: ad hi⁹
nō tenet. In alijs tñ potest dis
pensatione uti fm q requirit ne
cessitas persone vel officij et con
ditio hoium cum quib⁹ vivit
per modum quo et prelati re
ligionū in talib⁹ secum dispen
sant. **U**tz aut religiosus fact⁹
rector alicuius ecclesie teneatur
ad statuta sui ordinis: vide sup
monachus. §. vi.
Utrū religiosus possit esse
iudex: **R**o. Simplex religios⁹
iudex esse non pōt: ut nōtur. ff.
de iudi. l. cū ptor. S; nec pōt p
compromissū recipere arbitri
um: q; non d; esse disceptator
forēsiū negotioz. xvi. q. i. mo
nach. et c. de pñtiuz. et c. de e
pis. et cle. repetita. S; arbitra
to: seu amēabilis cōpositor es
se pōt. in auc. ut dñs. iudi. §. si ve
ro. ptingerit coll. viii. xi. q. 3. in
iustū. Et hoc intellige de ipso
sui prelati: ut i dicto. c. mona

chi: ex de postu. c. 2. b est snia
Guil. du. et Ho.

Utz religios⁹ possit exercē
offm tabellionat⁹: hēs. i. tabel
lio. §. si. Et vtz possit esse testis
i. testis. 3. §. viii.

Utz religios⁹ possit esse exe
cutor testamētoz: **R**o. Si est or
dinis minoz non pōt esse exe
cutor testamētoz: s; pōt pñlē
ut in cle. exiui. §. vtz et d vbo.
sig. Si et est alteri⁹ ordis non
pōt nisi sup h⁹ petita lnia et ob
tenta: ut ex de testa. religiosus
li. vi. Talis quoq; et si sit exem
ptus vel prelat⁹ tenet reddere
rōem ordinaris et ordinar⁹ tenet
exigē ut i cle religios⁹ de testa.

Quid de cōventib⁹ quaruz
dā muliez que canonice appel
lant nec sūt professe et hñt pro
priū: imo et matrimoniū ptra
here possūt: nūquid dicēde sūt
religiose: **R**o fm Inno. et Ber.
Nō imo eaz status satis repro
bat. 18. q. 2. pñciosū. nisi forte
aliud oñdāt. Debēt quoq; per
ordinarios visitari auctoritate
propria: vel si exēpte sūt aucto
ritate papali: ut i cle. de statu.
mo. i. c. attendentes. circa. fi.
Erāt et quedā alie que dicebā
tur beghine assumētes certum
habitū nulli promittētes obe
dientiam nec renunciātes pro
prijs neq; regulā habentes: s;

religiosis quibusdā spāliter ad
berent. Isti beghine et omnes
assumentes statū eaz et religio
si qui fouēt eas i statu beghin a
gij iūt excoīcati: ut s̄ excoīcatō
i. s. 4. v. 6. Sed hoc nō iclu
dit beghinas seu vestitas de pe
nitētia bti dominici i Lumbard
die et Thuscie partib⁹ pstitutas
vt p̄m declaratiōe Joh. 22. q̄ i
cipit. Cū de mulierib⁹. Ad ma
teriā aut religionis pōt facere
s̄ monach⁹. et s̄ monialis. Si r̄
ligiosus vel religiosa penit tan
q̄z cōiunx: require s̄ matrimo
niū. q. 9. p̄l.

Religio? quo ad in
gressū. vix
de ingressu religionis habēda
sit magna deliberatio? s̄o fm
Tho. secunda se. q. vlt. Diutur
na deliberatio et multoz consi
lia requirunt in magnis dubi
is: ut p̄hs dicit. 3. et h̄t. In his
aut que sunt certa et determinā
ta non requirunt cōsiliū. Circa
ingressū aut religionis tria pōt
cōsiderari. p. quidē ip̄e ingres
sus religionis fm se. Et sic cer
tum est q̄ est melius bonū. Et
qui de hoc dubitat q̄zrum i se
est derogat christo qui hoc cō
siliū dedit. An Aug⁹. in lib.
de v̄bis dñi. Vocat te oriens

i. christus et tu attendis ad oc
cidentē. i. hominem mortale
et errare potentem. 2. mō pōt
cōsiderari religionis ingress⁹
p̄ comparationem ad vires ei⁹
qui ingressus est. Et sic non est
locus dubitationi. q̄ illi qui r̄
ligionem ingrediunt nō confi
dant de sua v̄tute: sed de diuina
fm illud Isa. 40. Qui sperat i
domino mutabūt fortitudines
assumēt penas sicut aquile. cur
rent et nō laborabūt abulabūt
et non deficient. Si tñ sit ali. d
spāle impedimētū: puta infir
mitas corporalis: vt onera de
bitoz: vel aliqd hui⁹ mōi. i. his
requiritur deliberatio et consi
lium cum his de quibus spe
ratur q̄ prosint et non impediāt
Unde dicitur in ecclesiastico
37. Cum viro irreligioso tra
cta de sanctitate et cum iniusto
de iusticia. Quasi dicat nō. vñ
de sequitur. Non attendas his
in omni consilio: sed cum viro
sancto assiduas esto. In quib⁹
tamen non est diuturna deli
beratio habenda. Unde Dic
ronimus in epistola ad Pauli
num. Festina queso te et here
ti in salo nauicule funem ma
gis precide q̄z solue. tertio au
tem pōt cōsiderari mod⁹ intrā
di religionē quā r̄ligionē aliq̄s

ingredi debeat: et de talibus po-
test habere consilium cum his qui non
impediant. **U**trum autem impudens pos-
sit ingredi religionem habes scilicet.
novitius. §. 1. 2. 2.

Utrum aliquis debeat indu-
cere alios ad religionis ingres-
sum? §. 1. 2. 2. **Th**o. 2a 2e. q. ult.
Inducentes alios ad religio-
nem non solum non peccant: sed et
magnum premium merentur. **D**i-
citur. n. **I**ac. ult. Qui converti fe-
cerit peccatorem ab errore vie
sue liberabit animam suam a mor-
te et operiet multitudinem pecca-
torum et **D**anielis. 12. Qui ad in-
structionem erudiunt multos erunt
quali stelle in perpetuas eterni-
tates. Posset tamen contingere cir-
ca hoc inductionem triplex sor-
dinatio. 1° si quis violentur alium
ad religionem cogat. quod prohibe-
tur. 20. q. 3. pñs. 2° si quis simo-
ne: alium ad religionem trahat
muneribus datis. i. q. 2. q. 3. pio.
Nec tamen ad hoc pertinet si aliquis
alicui pauperi necessaria mini-
stret in seculo nutriendum eum ad
religionem vel si sine pacto ali-
qua munuscula tribuat ad famili-
aritatem captandam. 3° si menda-
cium eum alliciat. **I**mmet. n. sic i-
ducto periculum: ne cum se decep-
tum inueniat retrocedat. et sic fi-
at novissima hominis illius pericula
prioribus. **M**atth. 12.

Utrum adultus ingressus religio-
nis possit ad seculum redire? §. 1. 2. 2.
Quam diu est novitius? i probatio-
ne positus redire potest libere in-
fra annum preterquam in tribus casibus
primus est si scienter receperit ha-
bitum qui dari profertur consu-
euit: quod habet locum in illis religio-
nibus in quibus habitus novitio-
rum est distinctus ab habitu pro-
fessorum. quia per talem inceptio-
nem intelligitur tacite professus.
2° si fecerit professionem. 3° si eui-
denter apparet quod talis absolu-
te voluerit vitam mutare: quod tamen
non presumitur: nisi clara proba-
tione vel operibus indicis ostendatur.
§. 3. i predictis casibus di-
stingue. quia si aliquod predictorum
fecerit in aliqua religio-
ne medicatum: non erit propter
hoc illi ordini obligatus: sed ge-
neraliter alicui ordini. et ad regu-
larum solum lib. 6. In aliis vero ordi-
nibus. et etiam ut supra novitius. §.
5. circa medium.

Utrum suus ingredi possit vel re-
cipi in religionem? §. 1. 2. 2. **N**on potest in-
gredi nec recipi siue sciatur quod
sit suus siue si est persona incognita
et nesciatur utrum sit suus vel liber.
Et si ingressus fuerit et infra trienni-
um petat a domino suo de reddendo cum
omnibus que attulit fidei tamen accepta
de ipsitate ipsius. **P**rius triennium
non repeti non potest nisi esset tam longe

q̄ lueri nō posset. 17. q. 2. si q̄s
icognitus. Et erit dictuz tps a
tpe scie dñi: ar. i dicto. c. si quis
icognit⁹. Et b̄ itellige vā ec̄. in
oi genē fuoz ēt si sint colōi ori
ginarij sine alcriptici. de qui
bus habetur. i. f. uis. i. §. 4.

Quid si fuus igress⁹ mōaste
riū recipit ad professionē an dic
tū t̄minū? R. o. f. 3 Ray. Aredo q̄
d̄ remāere i ordie 7 mōasteri
n̄ d̄ satisfacere dño. q̄ fuit i
culpa recipiēdo. ar. di. §. 4. si
seru⁹. Ul. dicit q̄ si erat icogni
t⁹ 7 probabat forte p̄ flos testes
q̄ cēt lib. d̄z restitui dño si pe
rat ex. de ser. nō oz. c. d̄ fuorum
Lon. Posti.

Quid si talis p̄ factā profes
sionē fuerit dño restitut⁹: 7 po
stea m̄anm̄it⁹ sit: nūquid tene
tur r̄dire ad mōasteriū? R. o. f. 3
Buil. Sic: q̄ q̄tuz i eo mona
chus fuit.

Utz obligati ad rōcinia pos
sunt igredi vel r̄cipi i fligione?
R. o. Si sūt obligati ad rōcinia
reipublice n̄ sūt recipiēdi. dis.
§. 3. lege. S3 si obligati sunt ad
rōcinia puatoz honestū ē q̄ p̄
us de rōcinis se expediūt. vtz
aut si obligati possint ordinari
uide ā. obligat⁹ per totum.

Utz ille q̄ ē obligat⁹ ad ali
qd soluedū possit igredi religi
onē? R. o. f. 3 Ray. Ingredi pōt n̄

obstāte obligatiōe vel iuramēto
dūmō n̄ ex uolūtate uel itēndōe
subtrahēdi debitū hoc faciat:
s3 ex charitatis seruoze. Nec fa
ciat iurā creditori: q̄ excusatuz
auctoritate spirit⁹ sācti cui nēo
resistē pōt. 19. q. 2. duc ex ā r̄g.
7 trālle. 13. S3 mōasteriū tene
satisfacere de his q̄ ipse p̄tulit
mōasterio. 19. q. 3. si q̄ mulier.
L. de epi. 7 cle. deo nob. §. i. q̄d
si nihil p̄tulit mōasterio: q̄ ni
hil hēbat: ianis ē actio quā ex
cludit iopia d̄bitoris. i. 4. q. 6.
si res. ff. de dolo. nāis. Si tam
p̄ igressū religiōis occasione
ei⁹ mōasteriū aliq̄ acq̄reret: pu
ta p̄ successionē hēditariā uel do
nationē seu ex testamēto: tene
tur mōasteriū q̄ntū illud esset.
ar. i dicto. c. si q̄ mulier. Lon.
Inno. Posti. 7 Tho. fa se. q. ul
tia. Potēit ēt ut ait Ray. i mōa
sterio ex̄is scribē uel aliud ho
nestū opus facere ad liberādū
se dūmō n̄ negligat prop̄ hoc
diuinū offm̄. di. 9. cleric⁹ 7. 21.
q. i. clic⁹. Et deducēt expēse f3
quosdā ne sit oneros⁹ mōastēio
16. q. 6. d̄ lapsis. S3 addit In
no. q̄ aliq̄ addūt non deducen
das expēsas. quia ex quo altā
ri seruit: de altari uiuere debz
12. q. i. ex his. Et hoc probabili
us uidetur dummodo non im
pediatur in aliquo ab obseruē

na regulari.

¶ Quid si sit obligat⁹ ad aliqd faciendum? *Bo. fm Hosti.* Nihil hominus ingredi pot^{est} et perficiat quod promissit. Et si hoc non potest saltem perficiat per alium nisi manus eius specialiter electa^{et} quia tunc non licebit ei per alium facere nisi de licetia eius cui promissit *ar. C. de cadu. tol. l. i. §. ne aut extra de offi. dele. c. fi.* Potest etiam satisfacere ei cui promissit siue de bonis que contulit monasterio siue operando ali quid ut ei satisficiat. de hoc ui de. i. in precedenti. §.

¶ Utr⁹ rector qui iurauit⁹ regere ciuitatem per annu. siue magister qui iurauit legere. vel capellanus qui iurauit seruire capellania possit ingredi religionem? *Bo. fm Ray. Sic. Non. n.* iuramentum uiolat qui illud i melius comutat extra de iure iur. peruenit. *Idem Inn. et Bos. Hosti. quoqz idem.* Sed addit Coniulo q^{ui} prius impleat quod promissit extra de iure iur. de bitores. hoc enim tuti⁹ esset nisi ab illo uel illis quibus iurauit possit licentiam obtinere. Utrum propter obsequia parentum debeat quis retrahi ab ingressu religionis h^{ab}es supra religio. i. §. 3. Et utrum coniugat⁹

possit ingredi n^{on} d. i. nott. 4. §. i.

¶ Utr⁹ epi archidiaconi uel presbyteri curati possint ingredi religionem? *Bo. fm Tho. fa se. q. ult. obligatio uoti perpetui ad uacandu diuinis obsequiis competat proprie epis et religiosis. presbyteri autem curati et archidiaconi non obligantur uoto perpetuo et solent ad curas animarum retinenda^z sicut ad h^{oc} obligantur epi.* Unde episcopi presulatum deserere non possunt absqz auctoritate Romani pontificis. extra de re. licet. Archidiaconi aut^{em} et presbyteri curati possunt libere abrenunciare^{re} p^{ro} curam eis commissam absqz licentia pape q^{ui} solus pot^{est} in uotis perpetuis dispensare. vñ manifestum est q^{ui} archidiaconis et presbyteris curatis lz ad religionem transire et ep^{iscop}o contradicente. ut i. q. 2. due sunt. Beneficia autem alicui⁹ talium toto tpe probationis n^{on} debet alii conferri. nisi de ipsius p^{re}sentu uel nisi constet q^{ui} uoluerit absolute mutare vitam vel professionem fecerit uel bitum professorum sci^{ent} receptit: sed interim seruetur beneficium per aliu cui de portio^{ne} congrua ipsius beneficii providebit extra de reg. beneficiu li. vi. utz exco^municari possint ingredi^{re} et capi i religionem unde q^{ui} absol^{ut}o. §. §. fi.

Non illi qui non sunt exerci-
tati in obseruantia preceptorū
debeant ingredi religionē? & o
fm Tho. ubi ā. Sic. Nā & dñs
Mattheū publicanū qui ob-
seruatia preceptorū exercitat⁹
non erat uocauit ad cōsiliōrū
obseruantiam: ut pz Lu. v. In-
gredi. n. religionē non solū ex-
pedit his qui sunt exercitati in
preceptis ut ad maiorem per-
fectionem perueniant: sed eti-
am his qui non sunt exercitati
ut facilius peccata uideant. ut pz
quia per uigilias ieiuniū & obe-
diētiā tolluntur occasiōes pec-
catōrū & luxurie gule & h⁹i.

Ingressi mōasteria se & sua
dedicant deo. Omnia enī eo-
rum bona monasterio intelli-
guntur esse collata. **L.** de epis.
et cle. in auct. ingressi. 7. 19. q. 2.
quia ingredientibus. Hoc tñ
in multis locis non seruatur
de conuetudine in quibus ex
quo quis ingressus est propin-
qui eius bona immobilia occu-
pant: nisi quatenus de illis de-
dit monasterio secundum con-
suetudinem regionis. Idez fit
alicubi etiam circa monialia.
Et secundum Ray. dicta cōsue-
tudo ualeat si est approbata uel
obtentā per. 40. annos. Nam
minori tempore non currit cō-
tra ecclesiam prescriptio.

Utrum per religionis igrēs-
sum coniequatur quis remissi-
onem omnium peccatōrū. & o.
fm Tho. secūda 2e. q. ult. Rati-
onabili⁹ dici pōt qd sic. sicut p
assūptionē crucis. Si enim ali-
quis quibus elemosynis factis hō
pōt statim satisfacere de pecca-
tis suis fm illud Danielis. 4.
Peccā tua elemis redime mltō
magis in satisfactione pro omi-
bus peccatis sufficit qd aliquis
totaliter se diuinis officiis mā-
cipet per religionis ingressum
que excedit omne genus satisf-
actionis etiam publice penitē-
tie ut habetur. 33. questione. 2.
admonere sicut etiaz holocau-
stum excedit sacrificiū ut gre-
gorius dicit. Unde in uita pa-
trum legitur qd eandem grati-
am coniequuntur ingredietes
religionem quam consequun-
tur baptizati. Si tamen per in-
gressū nō absolueret ab oi rea-
tu pene nihilominus igrēssus
religionis utilior esset qz pere-
grinatio terre. sacte ad promo-
tionē in bonum qd preponde-
rat absolutioni a pena.

Quid d eo qd dolo iduct⁹ in-
travit religionē? & o fm Ray. nō
pōt allegare exceptionē cuius
cōditio melior facta ē. extra qd
me. cā. cū dilectus. 7 de cōuez.
cōiuga. ex. pte. et. c. ueniens

¶ Quid si quis ingrediat religionē sub cōditione aliq? & nō deo sūm Guil. Si ponat cōditio ptra i bām religionis: puta q liceat ei tenere proprium nō ualet monachari. Bene tñ pōt aliqua tenē ad uisū de consensu prelati. Si vero cōditio appōatur ptra aliquā particulare austeritatē: ut puta ut liceat ei cōmedē carnes: tunc i scit hoc p tineri i regulā vel p̄stōe quam proficet: tenet. Secus si nescit id in eis cōmēri.

¶ Quid si aliquis uidēs aliquā mōastriū: ubi monachi splēdidū viuunt cogitat. hunc ordinē bene p̄nt sustinē: & sic ingreditur? & sūm Ray. Dico idisti cte q si fecerit professionē nō pōt ad seculū redire: quin potius si erat p̄erit? et sciebat ea q seruāda erāt intelligit se obligasse nō ad id qd fiebat: sed qd fieri debebat. Item si erat simplex et fuit ei explanata regula et p̄ditiones ordiis & professus fuit. Si vero nō fuit ei exposita austeritas regule tūc si solū ad illā uitā intendebat se obligare nō ad supiorē: & hoc expressit nō coget ibi manē: sed transibit ad aliū ordinē quem sustinere possit. Si vō nō exp̄sit oīz remanē nec pōt allegār doliū ut a i. s. an̄pe. dictū est

¶ Religio tertio qd vōtūz ingrediēdi. Ut pueri possint se uoto obligare ad ingressum religiōis? & sūm Tho. 2a secū de. q. vlt. Votū simplex consistit in sola promissione cum in teriore mētis deliberatione, & hoc uotū hz efficacā ex iurē diuino q tñ dupl̄r tolli pōt. Vno mō p defectū deliberatōis: ut p̄ i furiosis quoz vota nō sunt obligatoria: ut extra de regu. sic tenor. Et eadē rō est de pueris q nōdum hnt debitorz vltz rōis per quē sint doli capaces quem quidē pueri habent ut frequentius circa. i. 4. annum puelle vō circa. 12. qui dicuntur anni pubertatis. In quibūdā at anticipat et in quibūdā tardatur sūm diuersam dispositionē nāe. Alio impedit efficacā simplicis uoti si qd deo voueat illā qd nō est proprie potestatis. puta si seruus ēt rōis vltū hns vouet se religionem ingredi aut etiam ordinē igno rante dño. di. 5. 4. c. si seruus. Et qz puer vel puella infra pubertatis annos naturaliter sūt in potestate patris q̄rtum ad dispositionem sue vite poterit pater eorum votum renocare vel acceptare si sibi placuerit: ut expresse dicitur de muliere

an tps pubertatis uotum emittat nō obligatur. Si tñ an habeat uotum rōis obligat qdēz q̄ztum in se est ex suo uoto. sed potest reuocari per auctoritatē patris. qz ordinatio legis q̄ unus hō subdit alī respicit illud qd in pluribus accidit. Si uo annos pubertatis excedat non pōt reuocari auctoritate parentū. Et si nondū haberet plene uotum rōis nō obligaretur quo ad deum. Letez de uoto solēnis professiōis dicit i se. c.

Adix licet aliquos se uoto obligare ad religionis ingressū? Rō fm Tho. ubi s. unum et idē op^o uoto factū laudabilius ē q̄z si sine uoto fiat. ut tñ infra uotū. primo. s. xi. q. incipit. vix melius. Et iō obligari uoto ad ingressū religionis secundum se est laudabile.

Atrum qui uouit ingredi religionē teneatur? Rō. f3 Tho. ubi s. uotū est promissio deo facta de his q̄ ad deū ptinet. Ut at dicit Greg. in eplā ad Boni faciū. Si inter hoīes solēt bōe fidei contractus nulla ratione dissolui q̄zto magis pollicita^o quā quis cū deo pepigit solui si ne uindicta non poterit. Et iō ad implēdū illud qd hō uouit ex necessitate tenet. Unde gl.

super illud ps. uouete et reddite dicit. uouere uolenti consilium: sed post uoti promissioēz redditio necessario exigit. Tenetur ergo quis ex necessitate implere uotū dūmō sit aliquid quod ad deūz pertineat. Adāfestū est aut q̄ ingressus religionis maxime ad deū pertinet qz per hoc hō totaliter se mancipat diuinis obsequiis. unde relinquitur q̄ tenetur ingredi s. fm q̄ se obligare intendit ita s. q̄ si se intendit absolute obligare tenetur q̄z citius potēit legitiō ipedimēto cessante. Si at ad certū tpus uel sub certa p̄ditione: tenetur adueniente tēpore et conditione exīte.

Quid si illi nolūt eū recipere? Rō fm Tho. fa. fa. q. 88. Si q̄dem itēno sua fuit se obligare ad religionis ingressū principaliter. et ex p̄nti elegit hanc religionē uel hūc locū q̄ si sibi magis congruentē. tenetur si ibi recipi non potest aliam religiōēz intrare. Si autem principalit̄ intendit se obligare ad hanc religionē l' ad hunc locū propter specialem complacentiaz huius religionis uel loci illi^o: non tenetur aliam religionem intrare si illi nolūt eū recipere. Tandem sententiam pōit idēz

Tho. eo. ii. 6. q. vlt.

¶ Utrum ille qui uouit unā dēz minātā religionēz intrā licite possit iduci ad aliā? Rō s3 Th. 2a 2e. q. vi. Quia in maiori itel ligitur minus. id ille qui ē obligat⁹ uoto uel iuramēto ad ingressum religionis mioris pōt licite induci ad hoc q ad maiorē religionem trāseat. nisi sit aliquid spāle qd ipediat. puta in firmitas uel etiā spes maioris profect⁹ in miori religiōe. Al le uero qui obligat⁹ uoto uel iuramēto ad ingressū maioris religionis nō pōt licite induci ad minorē religionē nisi ex aliqua euidēti causa ⁊ cū dispensatiōe superioris. Si tamē ingrediat⁹ ⁊ profiteatur uide infra religio 5. 3. 3.

¶ Utrū ille qui nouit igredi religionē teneat ibi ppetuo remanere? Rō s3m Tho. ubi s. Si uouens intendit se obligare nō solum ad ingressū religiōis: s3 ad perpetuo remanendū tenetur ppetuo remanē. Si autē intendit se obligare ad ingressū causa experiendi cū libertate remāendi uel nō remāendi. manifestū est q remanere non tenet. Si autē in uouēdo de hoc nihil cogitauit uidetur obligari ad ingressū s3m formā iuris comūis que est ut ingrediētibz detur

ānus probationis. vnde nō tenetur ibi perpetuo remanere. Si tā tali intētiōe intraret ut statim exiret. nō v̄r satisfactuz uoto. q in uouēdo hoc nō intēdebat. ⁊ ideo tenetur ut saltem uelit expiri an ei expediat manere.

¶ Religio. iiii^o quo ad professiōē. Utrū ipuberes possint professionē facere? Rō s3 Tho. 2a 2e. q. vlt. Professio ē solēne uotum quod facit eē monachum uel religiosū. qd quidez subdit ordinationi ecclie propter solēnitatē quam h3 anēxā. Et quia ecclia respicit illud qd in p̄lib^o est. professio añ rēpus pubertatis facta qntūcūq3 aliquis habeat usū rōis plenū uel sit doli capax non habet suū effectū ut faciat profitētem iā esse religiosū. Adde b quod dī s. no uitiū. 5. i. 2. ⁊.

¶ Que est professio exp̄sa et q tacita sū p̄sūpta? Rō. Professio exp̄sa ē que fit i manu abbat̄is siue prelatis recipiētis eaz uel in manu eius quē prelatus ad hoc mittit eē de regu. ⁊ trāse. ad aplicaz. Tacita uero fit per susceptionē habitus profesoꝝ. Item si māifeste ostēdit q uelit uitā mutare. Itē si gestat habitū etiā nonitioꝝ p annum

Uir ille qui fecit professio-
ne tacitam teneatur ad oēs ob-
servantias regulares: & o. fin.
The. in. 4. di. 38. In omni ca-
su tenetur ad tria vota religio-
nis principalia sed ad alias ob-
servantias quaz transgressio ex dissi-
mulatione prelatorum inducit. qui
dum vidētes non corrigūt idul-
gere vidētur. non vñ obligari
precipue si sit simplex qui talia
discernē sufficiēter nesciat Lō.
Al.

ti pfectionē pūire festiet ⁊ neq̃
 q̃z a sua quā semel elegit profe
 sione discedat. Et postea ratio
 nē assignās dicit. Impossibile
 nāqz est vnū eundēqz hominē
 simul vniuersis ṽtutibus fulci
 ri. q̃s si quis voluerit. s̃l attētar̃
 in id eum incidere necesse est.
 ut dum oēm sequitur nllā inte
 gre cōsequatur. **D**iverse. n. reli
 giones preeminēt f̃z diuersa
 ṽtutū opera. Pōt tamē aliqs
 de vna religione laudabiliter
 transire ad aliā triplici ex cau
 sa. p^o. quidē ex zelo perfectiōis
 religiōis i q̃ nō attēditur exce
 lētia s̃m olam ar̃tudinē uite.
 ied principaliter secundū illud
 ad quod religio ordinat ⁊ con
 sequenter s̃m discretionem ob
 seruantiarum s̃m proportiona
 tarum ut ā. religio. i. §. 4. Et i
 hoc casu propter humilitatem
 debet quis petere licentiā que
 tamen ei negari nō pōt dūmo
 do constet religionem illaz ar
 tiorē esse. Si vero de hoc pro
 babili dubitetur. est in hac su
 perioris iudiciū requirēdum
 ex de regu. ⁊ trāsē. licet. Quod
 si non petita licentia transiuit
 non potest repeti secundū **S**ui
 elmum maxime si professionē
 in hac secunda regula fecit.
 secundo propter declinatio

nem religionis a debita profes-
sione. puta si in aliqua religio-
ne artiori incipiat ipsi remissius vi-
dere. laudabiliter transit ad ali-
am religionem etiam mitiorem si
melius obfuerit. Et in hoc casu
etiam requiritur superioris iu-
diciū. 3° vo propter infirmitates
vel debilitatem ex qua interdum
provenit quod non possit aliquis artio-
ris religionis statuta servare qui
posset statuta servare latioris. et
in hoc casu dispensatio est necessaria.

Utrum religiosus semper possit transi-
re ad artiores religionem. R^o.
S^m Inno. Etiam si constet eam esse
artiores tamen non poterit transire
si ex suo transitu prior religio in-
currat gravem iacturam vel infami-
am. ar. ex de regu. et transle. licet
ri. q. 3. si quis vo. Nam et ipse non
debet esse causa scandalum. ex de renu. ni
si cum predictis. Sed commune utilita-
tem que est ut non fiat iactura illi
congregationi debet preferre priva-
tam que est ut sit in artiori religio-
ne. Abbas quoque qui in media
te subest pape non potest transire si
non licentia pape: ex de consue. cum
venerabilis.

Utrum qui id professus est
in latiori teneat ad votum quod fe-
cerat de artiori? R^o. Remanet
potest in latiori. quod per secundum vo-
tum solenne derogatum est pri-
mo quod fuit simplex. tamen pro

voto priore non completo erit ei
penitentia imponenda. ex de re-
gu. et transle. c. qui post votum
libro. 6.

Pone quod aliquis regularis
impetravit licentiam transeundi
ad artiores religionem postea pe-
nitet eum: nunquid prius tenentur
eum recipere? R^o. S^m Bui. Si non
invenit artiores religionem ubi in-
cipiatur: vel si non poterat susti-
nere austeritatem illam et reverti
vult ante factam professionem:
non potest repellere propter prioris
licentie vel renunciationis cum
facta fuerit ex causa. s. ut transiret
ad artiores religionem et causa se-
cuta non sit. Sec^o si professionem
fecerit in secunda.

Quid si abbas et conventus
licentiauerint aliquem simpliciter
et ipse renunciat simpliciter non ex
aliqua causa nisi forte ex odio? R^o
S^m Bui. Non valet licentia. quia
hoc est dare licentiam vagandi.
Tamen S^m Aug^o. repellere potest
qui non vult ferre penam de culpa
quam forte commisit.

Utrum bona que monacho con-
tulit suo monasterio sequan-
tur cum si transierit ad secundum
monasterium? R^o. S^m Hosti. Si
exeat ante professionem non est du-
bium quod cum rebus suis potest exire
ex de regu. et transle. statuimus
Intellige nisi ea absolute et non

uocabiliſ dōaſſet. Sed ſi poſt
profeſſionē ⁊ ſine licentia tran
ſit ad aliud mōaſteriuſ res ſue
primo mōaſterio remanēt. ⁊ q
ipſm recipit imparet ſibi. Si ve
ro cū licētia vel ēt inuit⁹ ex ali
qua cauſa vadat ad ſm mona
ſteriuſ: tūc vluſfruct⁹ rez quas
cōtulit debet ſo mōaſterio qz
diu vixerit ne ei exiſtat onero
ſus. Sic intellige. i6.q.6.co
gnouimus. Et. i7.q.1. ſi quis
rapuerit.

Religioſi mendicātes ſi trā
ſeunt ad ordines nō mēdican
tiuz etiā de licētia pape nō ha
bent vocē vel locū in capitulo
etiā ſi ab alijs eis cōcedatur
nec poſſūt habere prioratum:
nec aliquā adminiſtrationem
vel quecūqz officia etiā annua
nec tanqz vicarij vel miniſtri
vel loca eoz tenentes nec pnt
qdcūqz aiaz regimē exercere
Ex. de regu. ⁊ trāſe ut profeſſo
res. i. cle. ſicut ⁊ tactū eſt ſupra
electio. i. 8. ⁊ 7. qui icipit. Quis
non poteſt.

Reliquie et corpo
ra ſanctor. Antiquē reliquie nō
debeut extra capſam offendi
nec exponi uēales. Inuētas ue
ro de nouo nemo debet publi
ce venerari niſi auctoritate Ro
mani pontificis fuerit appor

bate ⁊ prelati nō permittant q
illi qui accedūt ad eoz ecclias
cauſa uenerationis decipiant
fallis figmentis. ſicut quādoqz
occasione queſt⁹ fieri cōſueuit
Habentur hec ex eo. cum ex.
eo. ⁊ de conſe. diſ. i. placuit. Et
nota q reliqas emē uel ueder
ſm Ray. ⁊ Boff. ſimoniacū eſt.

Utrū ſāctor. relige poſſit ſur
tine ſubtrahi ut honorabilius
repōant⁹? Ro. ſm Guil. Nō Nā
ſacrilegiū ē quoties auferitur
ſacrū de ſacro. ⁊ 7. q. 4. q. 98.

Cui⁹ auctoritate relige ſeu cō
pora ſāctor. de loco ad locū ſūt
trāſſerenda? Ro. Non ſūt trāſſe
renda ſine cōſilio p. incipis. ſ.
pape vel ſine licentia epiſcopo
rum et ſancte ſynodi. de cōſe.
di. i. corpora. Et hoc ſicut nota
tur ibi verum eſt cum corpus
traditum eſt. ſepulture perpe
tue. L. de reli. l. ult. niſi neceſſi
tas immineat ⁊ tūc ſufficit au
toritas preſidis prouicie. L. d
reli. l. i. Si ā nō ē traditū ppetue
ſepulture bene poſſunt trāſſer
ri ſine alicuius auctoritate. L.
de reli. ſed necduz. Et nota q
preallegate leges de omnibz
corporibus loqui vident.

Utrū liceat portare religas
ad collum? Ro. ſecunduz Th.
ſecunda ſecunde. q. 96. Eadē
atio ē ſicut de verbis ſcriptis

qz si portentur ex fiducia dei & scōz quoz sunt reliquie n̄ erit illicitum. Si autē circa hoc arrenderetur ad aliqd̄ vanuz puta qz vas esset trāgulare & h̄i quod non pertinet ad reuerētiā dei & sanctorum esset sup̄stitiosum & illicitum. De verb̄ autem scriptis habes. i. sortilegium. 2. §. 3.

Renunciatio p^o.

Rōiter quid sit? Rō. Renūciatio est iuris proprii spontanea reſuratio. Nam iuri alieno renūciari nō pōt. Itē si renūciatio n̄ esset spontanea sed coacta non obesset repetere uolēti. ex eo. super hoc.

Ex quibus causis petenda vel admittenda sit renunciatio ep̄atus? Rō. Due sunt cāe probabiles siue apparentes. sed n̄ sunt sufficientes. Prima est propter frugem melioris vite. i. f̄ligionis. Secūda est causa proprie humilitatis. De due cause non fuerunt acceptate extra de renun. nisi cum pridem in principio. Sūt alie cause sufficientes sex. ut ibi dicitur. prima est conscientia criminis. i. talis per qd̄ ipsius officij executio etiam post peractam penitentiam impeditur. Secūda est debilitas corporis ex i

firmitate uel senectute. i. per quam impotēs redderetur ad exequendum officium pastora le. Tertia est defectus scientie. Quāqz autē desiderāda sit em̄nēs scia in pastore. est tñ cōpetentolerāda. quarta est malitia plebis: nō qz pro qualibz ep̄a debeat gregē deserē ne mēcenario cōparetur qui uidet lupū ueniētē & dimittit oves et fugit. Sed de superioris Inia tūc demū pōt non tā timi de fugere qz provide declinare cuz oves conuertūt i lupos. et qui debuerant hūiliter obedire iā irrenocabiliter contradicunt. quinta ē ḡue scādālū. cū alit̄ sedari nō pōt licitū est ep̄o perē cessionē ne plus t̄pālē honorez qz eternā videat affectare salutem. Sed de hoc uide. i. scandalum. sexta est persōe irregularitas. ut puta si sit bigam^o alio quo modo de quibus supra bigamia. Nontamen prop̄ qnlibet irregularitatem debz ei dari licentia. ut si non sit natus de legitimo matrimonio si est occultum et ille laudabiliter suum impleat officium. Si vero propter alias cās petat ep̄us licentiam renunciandi nō d̄z cōcedi ut i dicto. c. nisi cum p̄dez. **Q**uis effectus renunciatiois. Rō. Effectus est ut q renun

ciauit ad id cui renunciauit re
gressu non heat nisi ex noio iu
re coessio uel antiquo restitu
to. ex eo. cu inter 2. c. ex trans
missa. 2. c. cu i presentia. 2. c. sa
ne. Et q semel renunciauit epa
tui propter conscientiam cri
minis animodo non poterit
eligi nec postulari. Secus si
propter malitiaz plebis extra
eodez post translationem. Re
nuncianti autem est competes
prouisio facienda ne in vitupe
rium ministerij defectum i te
poralibus patiatut extra eode
ad supplicationez. In qua pro
uisione dignitatis 2 scientie ra
tio habenda est extra de pre
ben. de multa ad finem. Simi
liter 2 quantitatis reddituum
beneficii cui resignat extra de
vita 2 honestate clericorum.
quoniaz. 2 de preben. nisi esset
iz. qstioe secunda bde rei extra
de doa. apostolice. §. pti. 2 vlt.

Renunciatio secū
do. Qualiter debeat fieri i renū
ciatio officij uel benefici eccle
siastici? Respondeo. Debet esse
voluntaria. Nam inuitus non
compellitur renunciare. 7. q
stione. i. qzuis. extra quod me
tus cau. ad audientiam. Item
debet fieri pure et absolute ex
tra de offi. dele: ex parte. Nam

si quis renunciaret alicui benefi
cio seu rei spiritali aliquo da
to vel promisso simonia esset.
Quod si non procedat datio.
vel promissio sed solum inten
tio esset simonia mentalis que
per penitentiam aboletur. ex
tra de simoni. mandato. uide i
fra simonia secundo. §. 4. Item
debet fieri conuenienter i scri
ptis. 7. questione prima. §. ec
ce. 2. c. qualiter. Et debet fieri
in manu illius a quo habetur i
stitutio vel confirmatio extra
eodem admonet. Fallit tamē
i episcopo qui nō potest renūci
are nisi in manu pape. extra. e.
nisi cum pridem in fi. Similr
nec electus ep̄s postqz fuerit p
firmatus extra de transla. in
carporalia. Nec intrusus ut in
fra. §. penultimo:

Quō renunciauit iuri scripto?
R. Tal renūcia^o ex cetera scia fa
cienda ē. 3oqz si tal renūciēs ius
est ei notificandū. ar. in Autē:
quomodo oportet ep̄os. §. igitur
ordinādus. coll. i. nec enim
pōt qz renūciare ei qd ignorat
ff. de i offi. testato. l. si mater.
Quomodo quis renunciat
iuri expresse. 2 quomodo taci
te? Respondeo expresse cum di
cit. Quietum clamo ius tale: l.
silia extra d. deci. ex multiplici.
Tacite vō cū fac ppositionem

et. de elec. cum iter. p. 3. Item
tacite renunciat faciendo contra
ut exhibendo honore illi cuius ele
ctioni contradixerat: et de his
que fi. a ma pre. ca. ex ore. Si
militer recipiendo aliquid ex te
stamento quod impugnabat. ff. de in
off. testa. si proponas et de se.
et re iudi. quod ad consultatio
nem. Vel si petat legatum advo
catus uel procurator fuit. ff. de
off. fi. testa. l. fi.

¶ Utrum clericus qui impetravit bene
ficio si subiciat se misericor
die canonicorum intelligatur renun
ciasse? R. Non est eo. veniens
Quia etiam si reddat eis litteras su
as et ipsi sint in misericordes de
bet talis officio iudicis resti
tui. et eo. sane. Nam deceptus et non
decipientibus iura subueniunt et
de re. p. mu. cum vniuersorum. Sz
si renunciaret litteris pro certa pe
sione priuat pessione et litteris ex.
de rescrip. ad audientiam.

¶ Donec quod episcopus non bene intra
uit sed per simoniam et huiusmodi
quod renunciabit instante morte
R. fm Hosti. Renunciabit in
te et in manu archiepiscopi si potest.
et in manu simplicis sacerdo
tis sub hac conditione. si pape pla
uerit. et si pualuerit vadat quod sci
ti potest ad eum et peat ei. ar. et. de
sen. exco. non dubium. et c. ea nosci
tur. §. fi. Sz et caueat ne moras

praestet et fructus sibi appropri
et si fideliter custodiat vel in vri
litate ecclesie expediat. ar. et. de
offi. or. cum vos. et de offi. or. c. p.
senti. li. 6. Ad institutionem om
nium tenet: et de pben. dilecto.
§. fi. Tamen talis fm Hosti. de lice
tia proprii confessoris quem sibi
potest eligere. Poterit vite neces
saria stricte recipe. ar. 86. dis.
non latis. c. pascere. Talis etiam si ti
tulū non habeat tamen possessio
nem quam de facto habet non de
bet dimittere sine licentia pa
pis: sed a fructibus debet ab
stinere: extra eo. post transla
tionem. §. 3.

¶ Utrum quis possit renunciare
per alium? R. secundum Hosti.
Potest per alium hunc spale mandatum
et de offi. dele. cum olim. §. q. ve
ro. 3. de v. si h. genale admini
stratione ff. de proc. l. cui liber
ra. Secus si tamen generalis pro
curator esset et de preb. dilec
to primo inso et de reli. do. c.
penul. Et an talis procurator
p. uocari possit. uide. l. i. se. c. §. fi.

¶ Renunciatio textus
Quis potest renunciare? R. sz
ho. Renunciare potest is ad quem
illud quod renunciatur perti
net extra de regu. ad apostoli
cam et c. statumimus.

¶ Utrum papa possit renunciare

Non potest libere resignare. et maxime cum se insufficientem agnoscat ad regendum vltimam ecclesiam extra eo. quoniam li. 6.

Altz clericus possit renunciare foro suo. R. Non. Renunciatio fienda est auctoritate illorum quorum rursus interest extra de offi. archi. ad hoc. §. si. Item clericus non potest renunciare foro suo sine consensu episcopi. quia ex hoc preiudicaret ipsi episcopo. extra de foro compe. significasti. alioquin quilibet clericus de uno episcopatu posset sibi constituere iudicem in alio episcopatu. ff. de iudi. l. i. et de hoc vide s. iudex primo. §. 2. Eadem ratione non potest clericus renunciare privilegio illi. i. 7. q. 4. si quis sua dete. Nam etsi actione iniuriarum remittere possit quantum ad propriam personam. 23. q. 4. si is. iniuriam tamen ecclesie suam collegii in persona sua illatam remittere non potest ex de sen. ex. cum desideres. §. si.

Que pena si clericus ita renunciet foro suo quod respondeat coram iudice seculari. R. Non. Si causa civilis sit cadit a causa. alioquin suum locum amittit ex de foro compe. si diligenti. In criminali vero locum amittit. et si non habet locum siue dignitatem potest aliter extraordinarie puniri. Et sic patet quod potest tacite renunciare quantum

ad damnum iuris. xi. q. 3. placuit Sed et multo magis puniendus est si expresse consensat et respondeat Si vero trahatur adiuvicem secularem. vide s. iudex. i. §. plit.

Quando aliquis expectat primam prebendam proxime vacaturam in aliqua ecclesia si alius obtinens prebendam tenuem fraudulenter renunciet: ut expectanti precludat viam ad piguorem que speratur vacare non impedit primum expectantem. Et si prebenda piguis postea vacat conferatur isti qui renunciavit priusquam ipse utraque ex eo. si te li. vi.

Altz renunciatus possit petere. R. Non. fm. Hosti. Si quis mittat nuncium ad superiorem ut cedat penitere potest quod diu res est integra extra. eo. lecte. Secus si non est integra. extra de electioni. in causis. §. ultimo. Sed et si talem procuratorem ignorantem revocaverit tenebit nihilominus cessio facta ante quod revocatio perveniat ad eum nisi malitiose fuerit factum quando pervenerit ad eum. ut in cle. cum illusio. ex de renun. Qui vero impetrauerit licentiam ceden di cogendus est. ex eo. quidam.

Renunciatio quar. Que possunt renunciari. utz habens vocem in electione pos

fit renūciat? Rō. s̄ electō. i. §. 9

Nex debitor possit renūciare probationi solutionis per testes & humilimōi? Rō. Licet quidam dicāt q̄ valet renūciatio tamen fm̄ Hosti. nō videt̄ verum. q̄ ius probādi per testes prop̄ cōm utilitatē inductus est. Unde vsus testium frequē & necessari⁹ est. ff. de testi. l. i. r̄ sponso. i. Ergo tali iuri renūciari nō pōt. ar. ff. de postu. quos pretor.

Nex renūciatio iuris possit fieri in futurū? Rō. fm̄ Go. Si lex iā est potest pro futuro renūciari. Al̄ nō. q̄ qd̄ nō est renūciari nō pōt. ff. de pac. tref. fratres. ff. de contrahē. emp. & ven. l. in lege.

Quid si qs renūciat oī iuri sibi cōpetētī & cōpetituro similiter & l̄is ipetrat̄ & impetrandis. Rō. fm̄ Hosti. Quo ad futurū si gnālis sit renūciatio nō ualē ut ī p̄cedēti. §. dictū est: eē de cōsti. cū accessisset. Si vero spālīs i quibusdā iurib⁹ & seq̄t gnālis renūciatio valet. L. qū mulier tu. offi. fun. pōt. l. si. circa mediū. & in Autē. ut li. ma. & ante ibi posita. In sūma nota fm̄ Ho. q̄ renūciari pōt oīa iura cōpetentia circa seruantes ēt si annalia sint. ex de sepul. i. p̄fētia. & de deci. ex multipli

ci. Itē iura cōpetētia circa bñficia sicut & ipa bñficia renūciari pōt. ut dictum est s̄ renūciatio. 2. §. i. & renūciatio. 4. §. i. Itē omnia iura cōpetentia p aliqua istrumēta sicut etiā ipa instrumenta renūciātur. L. de si. instru. l. 3. eē d̄ pac. cū p̄dez.

Represalie. Dicitur quādo aliqs oriundus de vna t̄ra spoliāt vel dānificatur ab oriūdo de alia t̄ra. uel etiā si d̄bitū nō soluit ei tunc dat̄ ptās isti spoliato q̄ satisfaciāt sibi p̄tra quēlibet de t̄ra illa vñ ē ille spoliator l̄ debitor.

Querit ergo utz sint licite Rō. Et si inique sint & legibus prohibite tanq̄ nālī equitati p̄trarie: q̄ alī⁹ pro alio grauatur. nihilomin⁹ spālīter prohibetur ne cōcedant̄ v̄l extendātur. p̄tra p̄sōas ecclīasticas v̄l bona ipaz p̄textu cuiuscūq̄ p̄suetudis. Et qui p̄trafecerit nisi reuocauerint iſra mēse si p̄sone sint singulares sunt excommunicate. si vniuersitas ē interdicta. eē de iniuri. & damno dato. & si pignoratōes. lib. sexto.

Sed pone q̄ aliqs expoliatus portat litteras ciuitatis seu ad ciuitatē vbi manet expoliāt & petit iusticiam nec fit ei. nun

quid in hoc casu pōt concedi f
presalia. Videtur q sic. q hoc
modo non grauat alius pro
alio: sed potius punit rector v
ciuitas i suis ciuibus propf ne
gligentiam. Unde. 23. q. 3. ca.
domin⁹ deus. dicit q gens v
ciuitas plectēda est: que vindi
care neglexit qd a suis ciuibus
iprobefactū est. uel redd. f qd
p iniuriā ablatum est. Satis
videtur cōcordare Tho. fa fe
q. 10. 7 30. an. sup dicto. c. et
f. pignorationes. ita tamē q ē
in hoc casu ad clericos non ex
tendatur. 7 q tibi de rebus nō
auctoritate propria: 3 iudicis
satisfaciāt. vt idē Joā. dicit.

Residentia. f. clerico
rum i suis
ecclesijs. Ubi nota q qui ha
bet beneficium cum cura tene
tur ad residentiam. ex de elec.
licet canō. li. 6. Similiē 7 qui
habent quecunq alia bñficia
quibus hoc cōpetat ex statuto
vel priuilegio seu consuetudie
approbata. ut Inno. ponit ex
tra de cle. non resi. clericos. et
addit. Intellige omne benefi
cium residentiam requirere:
nisi contrarium constet. Et cā
deni quasi sententiam ponit
Hostien. diffusius dicens q q
libet clericus tenetur residere
ex. eo. cap. fi. siue magnū sit

beneficium: ut episcopatus. 7
q. i. peruenit. 7 debet chrilma
conficere. ordines celebrare 7
quolibz die dominico diuinis
officijs interesse de cōse. dis. 3.
epus nisi iusta cā impediāt ut
ibi dicitur. Similiter etiam si
modicum sit beneficium. ut ex
eo. cōquerēte. Et d3 beneficia
tus interesse maturinis 7 uespe
ris. al si incorrigibilis sit depo
nitur. q. 2. di. c. fi. Et uide ā. cle
ricus. i. s. fi.

Utrum quis ex cōsuetudie
possit recipere fructus bñficii i
absentia? R. o. f3 Hosti. Pōt ut
extra de cōsti cum oēs. S3 t. f
consuetudo contrario statuto
tollī potest. ut si ecclesia sit mi
nistis destituta ita tamen q
prebenda absentis assignetur
subrogato. extra eo. cum dilec
tus. Sed si tale statutum face
rent canonici propter propria
cōmoda. puta ut inter se diui
dant illud q absens p̄suevit ac
cipere nō valet extra de p̄sue.
cum omnes.

Quomodo clericus in bene
ficio debeat residere? R. o. secū
dum Hosti. Residere debet in
propria persona seruendo ec
clesie extra eo. quia nonnulli et
c. se. Etiam debet seruire in
suo ordine. extra de fi. pre
sby. proposuit. Parum enim

esset sui pñtiam exhibere ⁊ cu
ram proprie ecclie negligere.

¶ Utrum nō residēs possit ex
culari ex aliquibus causis? **R.**
Excusetur. p^o quidem si iusta
sit cā sue absētie: ut prop^o iuni
citas ul' aliqd huiusmōi: ex e.
int^o quattuor. Et tūc tenet per
vicariū deservire. ut s. clericus
.i. s. fi. Et idē intellige si pñs sit
sed sine sua culpa ipotēs sit fac
tus aut infirmus. extra eo. cñz
dilectus. 7. q. i. pñtium. 2° si d
licentia prelati: cā ratiōabili sit
absens. extra e. relatū. extra de
elec. l3. canon li. 6. Al' etiam si
licentia prelati peregrinari nō
pōt de consē. dis. 5. non oportet
extra de voto magne. s. vez. 3°
si habeat ecclesiam parochia/
lē pōt ex dispensatione epī esse
in studio per septē ānos. ut sup
ecclia. 2. s. 2. 4° si haberet sup
hoc speciale privilegiū. hñ etiā
absēs pro residente ut hñ. s. se.

¶ Sunt ⁊ alie cause i quib^o nō
residēs habetur pro residente
prima ē si sit i servitio pape. ex
eo. cū dilect^o. Secūda ē si vn^o
vel duo ex canonicis sint i servi
tio proprii epī. extra eo. de cete
ro 7. c. ad audientiaz. Sed epūs
suffraganeus si moret cū archi
epō nō videt^r residere ar. ex de
offi. ordi pastoralis. Et nota q
qui ē i servitio pape vel epī sui

recipit quidē fructus bñficii p
ter victualia siue quotidianas
distributiōes que nō solēt absē/
tib^o dari. ut i dicto. c. de cetero
⁊ ex de prebē. l3. ⁊ ex de cle. nō
resi. c. i. li. 6. Et d hoc vidē s. be
neficiū. 2. s. pñt. Tertia ē si se
non absētat in fraudē s3 ecclie/
sue iura fideliter prosequatur
extra. eo. ex pte. In qbus calib^o
possit quis p vicariū deservire vid
supra clericus. i. s. fi. ⁊ infra vi
carus. s. i.

¶ Quis inter alios
acta ⁊ c. vid. i. snia. s. 9. ⁊ x.

¶ Exceptio rei alie
ne. p^o. cōiter. Utz qz teneatur
statim restituere? **R.** s. o. s3. Tho.
sa se. q. 6. Sicut accipere rez
alienam est cōtra iusticiā. ita ⁊
detinere eam. qz per hoc q ali
quis detinet rē alienā invito cō
mino ipedit eū ab usu rei sue ⁊
facit ei iniuriā: Manifestū est
āt q nec p modicū tēpus licet i
pacto morari sed quilibet tene
tur statim peccatum deserere:
fm illud Eccl. 21. Quasi a facie
colubri fuge peccatū. Et iō te
nerur quilibet statim restituere
vel petere dilationē ab eo qui
potest usū rei cōcedē. Lō. Ray.
¶ Qui restituenda ē res furti/
ua vel rapta seu al' male accep

ta: §.o. fm Ray. Et cui res sub
tracta fuit etiam si nō sit domi
nus rei: sed sua iter sit ex causa
hōesta rem nō esse subreptā. ut
puta qz hēbat in ea ius pigno
ris vel usū aut aliqd huiusmōi
.ff. de furtis. l. is cuius. Si ne
ro ipse cui nunc res ablata ē fu
ratus fuerat: eā nō sibi sed do
mīo erit restituēda. vel ille cui
prior fur vel raptor subripuēat
si sua ut dictum ē intererat ex
causa honesta. Et fiat caute qz
tū pōt per religiosū et huiusmo
di ita qz nulli persōa furis pro
datur. Itaqz regulariter resti
tutio spoliatis faciēda est. 3. q.
i. reintegrāda. et fere per totaz
questiones et ex de resti. spo. fe
re per totum. Fallit tñ quando
nō tñ iste male accepit sed ali
ei turpiter ded. t. de quo facien
dus ē. ut dictū ē sup elemosyna
.i. §. si. Et hic. i. §. an p. l.

¶ Atz qz absoluat a restitu
tione si is cui debebat remisit si
ue donauit? §.o. Absoluit si ē p
sōa qz dōare posset. de quo vidē
dōatō. p. §. 2. q. dōatio postqz
facta ē postea ex pnia nō reuoca
tur: ut Ray. pōit. De hac et que
stione vid. i. restitutō. 3. §. p. l.

¶ Quid si pōa cui debebat re
stitui defuncta ē? §.o. §. Ray. Re
stitutio faciēda ē heredibz. Sz
hic distigue. qz si heres ē aliqs

in toto ul' i pte: tūc fiet et resti
tutio licet ptingat i toto vel i pte. si
aut heres institutus ē i aliq de
miata qntitate. puta i cētū vel
et i domo. et nō plus tunc resti
tutio nō dz fieri heredi: sed illi
vel illis qbus testator reliqz dis
positionē residuoz bonoz.

¶ Atz quis teneat restituē re
cū fructibz? §.o. fm Ray. Quili
bet malefidei possessor tenet
restituere re cū oibus fructibz p
ceptis et qz ipse dñs pcepisset si
possedisset. ex de re. spe. grauis
.ff. de cōdi. fur. in re. ff. de rei.
v. si navis. §. generalit. Et itel
lige fructz qui supsūt deductis
expēsis illis que fiunt grā fruc
tū querendoz pgregandoz et
pseruandoz que deducūtur taz
a male fidei qz a bōe fidei pos
sessore. ff. de peti. heredi. si a pa
tre. §. ult. Possessor aut bōe fi
dei nō tenetur de fructibz quos
pcepit qz dñs fuit bone fidi pos
sessor: si iā psumpti sunt: sed de ex
tātibus tenetur. L. de rei. ven.
l. cētum. Et nota qz q solū uluz
rei furat' fuit nō sufficit si resti
tuat re: sz tenet et ad extingatio
nē vsus. Lon. Hosti. et Al. Et
eodem modo tenetur quis re
stituere damna si qua domus
rei propter eius absentia pass'
fuit. i. q. 2. si quis de ecclesijs.
De quo vide infra vsura. i. §. i. q.

g script Sed nūquid est usura.
1. i. usura. 6. §. pfr.

¶ Quid si in ipa re fortuna fecit
quis expensas? Rō fm Guil. In
foro pnie si expensas fecit ad p
fuationē rei vt i pascēdo equū
siue ad oportunā melioratōem
utputa curādo aial morbosum
vel nutriendo porcū z h^oi de/
ducere eas pōt ex quo satisfac
alias integraliter dānū passo.
3dē Ul.

¶ Quid si res rapta redditur
deteriorata? Rō fm Ray. Nō li
berabitur raptor. ut de depesi
to dictum est supra depositum
§. 7.

¶ Quid si res rapta perijt. rñ
deo fm Ray. Quocunque cāu
perierit raptor tenetur ad re/
stitutionem. qz fuit in mora re/
stituendi z tenetur presta^r effi/
mationem eius fm illud tem/
pus in quo plus valuit. Quod
si non fuit in mora: ut quia ob/
tulit rem domino loco et tem/
pore debito: z dominus negle/
xit accipere non tenebit d cāu.
ff. de condi. fur. l. in re. Et que
de raptore dicta sūt itellige eti/
am de fure quocunque. Et vñ/
qz etiā post restitutionē dāni
tene^r petē rmissionē de iuria
saltē per aliquā interpositaz p
sonā suppresso vel expōso noie
furⁱ f3 qz q̄litas negocij patit^r

¶ Quid si plures fuerūt rap/
tores? Rō fm Ray. Si vadant
simul q̄i sit vnus exercit⁹ qui
libet tenetur insolidum. Nam
z quilz iuuat alios et facē eos
fortiores ad hoc eē de hōici. i.
sicut dignū. Hoc dico f3 Guil.
qn vn⁹ sine alio nō fecisset. Al.
quilber tene^r pro dāno quod
intulit. Si vō nō iuerunt simul
sed quilber per se fecit dānum
quilz tene^r pro eo qd intulit. si
mitem cām vide. i. restitutio
3°. §. i.

¶ Quid si quis furat⁹ fuit rez
qn plus valuit z modo restitu/
it qn minus valet. Rō fm Al.
i. 4. Nō satisfecit nisi lucruz tē
poris in quo plus valuit appo/
nat

¶ Qualiter restituet qui impe/
diuit aliquē a consecutiōe ali/
cuius bñficij? Rō f3 Tho. fa te
q. 6r. aut ipediuit eū iuste ut si
intēdēs honorē dei vel utilita/
tem ecclesie procurer qd de^r ali/
cui digniori: tūc i nullo tene^r
Aut ipediuit iniuste. utputa si
itēdebat ei⁹ nocumtū ppⁱ dānū
odiū vñ vindictā z h^oi. z tunc si
ipediuit n̄ de^r digno. dico añ/
qz firmatū sit qd de^r ei tene^r q
dē ad aliquā recōpēsationē pē/
satis p̄ditōib⁹ psonaz z nego/
cij. nō tñ tene^r ad eqle quia il
le nōdū fuerat adept⁹. z pōt ar

multiplex impediri. Si vero impeditur ne deest postquam iam deest iniunctum est quod deest. procurator debet reuocari tenet ad restitutionem equis secundum suam facultatem. Et idem iudicium de eo qui impedit aliquem a persecutione cuiuscumque mulieris quod honeste reciperet. **Tom. De.**

¶ Qualiter satisfiet pro his qui restitui non possunt ut mutilatio membri. stuprum. et similia? **Responsum per 23. in** his in quibus dantur neque in se neque in equaliter restitui possunt satisfiet per recompensationem faciendam a bitrio boni viri. **Idem Thomas. secundum da. se. q. 62. et in. 4. distinctio ne. 15.**

¶ Qualiter restituet qui semina alicuius agri effodit. vel qui damificauit alium eo quod suo tempore non soluit? **Responsum secundum 23. in** Predicti non tenentur ad restituendum totaliter damnum. quia dubium est quod fructus agri profecisset. vel an mercator damnum vel lucrum in mercatibus habuisset. sed restituet tantum quantum fructus agri in illo dubio vendi potuissent: vel quantum mercator in illo dubio lucrum suum vendidisset. **20. Th. 2a se. q. 62.**

¶ Utique quis teneatur restituere quod illicite acquisiuit? **Responsum per 23. Th. 2a se. q. 6.** Circa illicitam acquisitionem et dationem distinguendum est. Aliquando enim ipsa datio est illicita et contra legem sicut per

eo qui simoniacum aliquid dedit. et talis merces admittit quod dedit unde non debet ei restitutio fieri et quia et ille contra legem accepit non debet sibi restituere sed debet in pio usus uertere. Alio modo aliquis illicite dat quia propter rem illicitam dat. licet ipsa datio non sit illicita: sicut cum quis dat meretrici propter fornicationem. unde et mulier potest sibi restituere quod ei datum est. et si suppellex aliquid per fraudem vel dolum extorsisset tenetur ei restituere. De hac materia habet sermo elysa prior. **§. finalis**

¶ Quid de illis qui ponunt se in manus creditorum. sed non intendunt restituere. immo sperant quod pro nihilo: vel de modico quietabuntur. alias non ponerent se? **Respondeo** secundum fratrem Egidium in quolibet. Tales quidem a peccato rapine non sunt absoluti: quia peccatum per penitentiam et confessionem dimittitur. Sed utrum sint absoluti a debito restituendi distingue: quia si creditor propria voluntate dimisit non tenetur amplius restituere. Secus si deceptus vel coactus. vel qui putauit se nunquam aliquid posse habere. De hac et questione habes supra. **§. 3.**

An qui male recipiunt a personis
ecclesiasticis teneantur ad resti-
tutionem et cui uide s. clericus. 4.
§. si. Utz restio sit pars satisfac-
tionis. uide. i. satisfactio. §. 9.
Ad materia etiam restiois facit. i.
usura. 6. per totum.

Restitutio secundo.

i. qñ debitor non est soluendo
Ubi sciendum fm Ray. q si sim-
pl citer non potest soluere do-
leat et proponat restituere qz
cito poterit. i. 4. q. 6. si res. L.
de cessi. bo. l. i.

Quid si is q teneat restituere
pluribus non potest absqz ma-
gno detrimento sue familie? Ro
fm Ray. consulendum est q petat
dilationem et assignet eis certam
partem de redditibus suis. qd
si denegent dilationem et velint
q cedat bonis teneat absqz di-
latione et si oporteret ipm me-
dicare. vn non dico habito re-
spectu ne egat. Na ptra hñ nō
tñr. ex de usuris cñ tu. Tamen
ut Al. addit sine cōpa pōt acci-
pere vite necessaria. s. extrema
In hac qōe con. Tho. fa fe. q.
62. dicens sic. Si nō pōt statim
soluere ab instanti restioe libe-
ratus est propter impotentiam
sicut et totaliter a restitutione
absoluitur si oio est impotens
Debet tamen remissionem vel

dilationem petere ab eo cui d-
bet per se vel per interpolatam
personam.

Quid cum debitori petenti
dilationem alius creditor uult
dare. alius nō sed uult q cedet
bonis? Ro fm Ray. Standum
est maiori parti. Et itellige ina-
iorem partem ubi est maius et
fortius debitum. unde si uni cr-
ditori plus qz reliquis omnibus
debeatur standum est volunta-
ti illius de danda dilatione ut
petenda cessione. Si vō par sit
debitum. standum est maiori
numero creditorum. Si omnia
sint paria eligenda est clemen-
tia sua. s. q dilatio detur. L. d
cessi. bo. l. i. fi.

Quid si quis teneat pluribus
et non potest satisfacere oibus
fm quem ordine restituet? Ro
Primo quidem si tenetur ex
furto vel rapina et res furtiua
extat. istam restituet qz nunqz
fuit sua. 2º restituet oibus cre-
ditoribus hñtib⁹ pignora vel hy-
potecas pñsqz hñtib⁹ actiones
pñsonales. L. qui po. in pig. ha.
l. cos. 3º restituet alijs quibus
debet quocunqz mō.

Sz qº ordie restituet hñi-
bus pignora vel hypothecas. re-
spōdeo siue hñant pign⁹ spāle si-
ue oia bona obligata: ut i istri
solet dici d3 eis restitui hoc or

dine. q. qui prior ē ipe potior ē
i iure. L. q. po. in pig. l. si decre
to. 7. l. si fundū 7. l. diuersis. Ex
cipiūt quedā persone priuile/
giate. Nā mulier in dote prior
est oib⁹ hñibus tacitaz hypo
tecain etiā si hēant prius pter
qz filijs prioris matrimonij
agētib⁹ de dote contra nouer
cis. L. qui po. in pig. l. assiduis
Itēz pferē creditorib⁹ de quo
rū pecūia ipe rez ēpte vel refec
te iūt. Nōāt pterē mutuan/
tibus ad militiam. 7. fisco. L. b
po. in pig. in Autē. quo iure. nā
tales creditores oibus alijs p
ferūt. Itē qui expēdit i fūeran
do testōrem pferē cūlz prior
hñm tacitā hypothecā. ff. de r
li. l. pe. 7. l. at si quis. §. i. Forte
āt nē idē in habentibus expēsa
ut azo. dicit. Et de materia pi
gnoris uide s pignus.

Quo ordine restituet qd de
bet ex alijs cāis? Rō fm Guil.
Si debetur ex cā privilegiata
ut in depolito illud primo fsti
tuendū est. ff. de poli. l. si homi
nē. Si vō ex alijs cāis. tūc siue
ex cōtractu siue ex maleficio l
qī eq̄liter debetur. ita tñ q si
aligs ampli⁹ vigilauit in peccen
do illi p⁹ restituendū est. Aliū
vō soluet pro rata ut. ff. que in
frā. c. 7. e. l. pupill⁹. Et i hoc alii

mo cāu iure qdē poli 7 si nō iur
fori excusaret ut credit debitō
si pietate motus ḡtificaret plu
rimū indigenti.

Heres debitoris tenetur co
ordine quo ipe debitor. sed q⁹
ordine teneatur ad legata bēs
s hereditas. §. 6.

Restitutio 3⁹. qz tum
ad fau
tores raptorū. Quid ergo ā hū
qui sequūtur raptōres ad pda.
Rō fz Ray. Si illi q sequūt vel
associant raptōres ieiunt. uel
existimāt eos rapi. ā facē pro
pter eoz seq̄lā siue conitūz si
ue exhortationē. ita q al non
essent facturi. quīz eoz tenet i
solidū. Si vō pp luā sequelam
vel cōsiliū nō plus fecerūt quā
al essent facturi. tūc tenetur tā
tū de his q inde hūerūt vel ex
penderūt. et de dāno q ipi uel
aliqui de familia ipoz fecerūt
directe vel occasionalr. ar. ad
hāc distinctionē. ex. de sc. 7 re
iudi. cū. 3. et. a. et ex de eta. 7 q
li. tuā. et de sen. ex. iter alia. xi.
q. 3. qm multos. Idēz Tho. fa
se. q. 62. Et si s restō p i o. §.
9. Itē mltro fortius tenet i nlo/
lidū defensores 7 receptatores
ipoz. Si r 7 mādatores. l si eo
rū noie facta est rapina et ipi
ratā hūerūt. xi. q. 3. q cōlēt. 7

n

a. te. ex de resti. spo. cum ad se/
dem in fi.

¶ Quot modis alig sunt fau/
tores raptorum ita qd teneant ad
restitutionem? **R.** o. fm Tho. secū
da secunde. q. 67. Illi sunt qui
his viibus cōtinētur. Iussio. 2
silium. cōfēn^o. palpo recurisus
Participās. mut^o. nō obfians
nō manifestās. Eodē etiā ver
tus ponit Bui. quoz expositio
fm eundem Tho. Al. 2 Bui. 2
alios talis est. Iussio idest ille
qui iussit. qui principaliter te/
netur ad restitutionē tot^o. Et
intellige qñ ex sua iussione secu
ta est ablatio rei vel noie suo
factā ratam habuit. al nō. Lō/
silium. Hoc itē intelligendū
quādo ex hoc est vñ credit pro
babiliter damnum secutum. Tunc
n. tenetur in solidum. al nō. Lō
sensus. s. cooperationis. Si. n.
tantū cooperetur qd sine eo nō
poterat damnum fieri. tenetur i
solidum. Si aut sine eo fuisset
factū restituat qz tuz nocuit p
se vel p suos. aut qz tuz de re/
bus illis habuit vñ expendit.
Palpo. i. adulator laudās ra/
ptorē qñ strenuū. Et quidē si ex
hoc secutum est damnum. insoli
dum tenetur. Recurs^o. i. recep
tor. Nā qui recipit latrōes 2
tūc eos vñ rē raptā dolose ce/
lat ita qd ipedit restitutio inso

lida tenet. Participās. s. in cri
mine furti vel rapine sociando
eos. sicut i. i. s. dictū est. S3 par
ticipās i re accepta illud soluz
tenet restituere qd scient emit
vñ recipit. Si aut ignorāter die
ut. i. restitutio. 4. p. totū. Mu
tus. i. qd videt furtū fieri vñ do/
lose tacet cū possz ipedire. Nūc
aut nō tenet restituere nisi ex
officio ad hoc teneat. Non ob
fians. i. qd possz obfistere 2 nō
facit. Et de hoc eodē modo di
cendū sicut de muto. Nō mani
festās. i. qui sit ubi res rapta l
furata est 2 nō indicat etiā cū
de hoc interrogat. Nūc simili
ter non tenet restituere nisi ex
officio ad hoc teneat. S3 tam
vñ teneri ex de fur. qd cū fure.
S3 qui si vnus dictoz satisfe/
cerit nūqd alij liberabunt. **R.** o
fm Ray. Si vn^o satisfecerit in
tegralit de omni dāno 2 expē/
sis 2 icōmodo siue steressē. om
nes alij liberant. qz nō t. tenet
dānifibato. Nā bona fides non
patit ut idē debitū bis exigat
ff. de re. iur. bona fides. Idēz
Hosti. 2 Tho. Addit vltorius
Ray. dicēs sic. Ille cui sic satis
fit credo qd pōt 2 debet qz tuz
ad iudiciū anime cedere actio
nem illi qui totum soluit. nō qd
dem ut ab uno totū exigat nisi
forte a principali. s3 pro parti

bus preat a singulis. Sed qm
ad for contentiosuz n̄ tenetur
cedere. Nam qua fronte potest
petere cessionem qui ex culpa
sua damnatur. ff. de adm. tu.
si plures. 2. ff. de tute. 7 ra. di
stra. l. i. §. nunc tractem. Tam
7 licet Hosti. dicit. siue sit scā
cessio siue non alij qui nihil sol
uerant tenent ex cōscientia ad
releuandum illum qui insoli
dum satisfecit quilibet pro su
is partibus. Nam soluens vti
liter gessit eorum negocium.
Unde tenentur habere ratuz
7 ei satisfacē. az. ff. de neg. gel.
l. cum pecuniam 7. l. pōponi. i
fi. 7. l. soluendo. Tho. quoqz se
cunda secūde. q. 62. q̄i dclaras
dicit q̄ si ille q̄ fuit principalis
vtpura precipies soluit. omēs
illi liberati sūt qui fuerūt ab eo
ad dānū faciēdū iducti. Si ve
ro ali⁹ restituit. tūc illi q̄ sunt
principales et illi ad quos res
devenit tenēt restituere illi q̄
restituit. Et v̄ int. ligēdū q̄
si isti tales nō restituat ei. cete
ri tenentur pro partibus suis.
ut prius dictū est restituere.
Quid si spoliatus liberalit̄
remittit restitutionem? R. o. se
cundum Immo. Si dimittit pri
cipali ut raptor vel precipiēti
liberatus est consiliator. 7 hu

iulimodi. qz liberatus est is q̄
principaliter tenebatur 7 qui
res habuerat. sed si dimittat p
siliatori non credo liberatos a
lios esse ad quos res peruenie
runt. nisi expresse intellexerit
eos liberare. Neqz etiā illuz q̄
rapinā fecit. et si de rapina ni
hil habuerit. qz de iure natāli
7 diuino conueniens ē q̄ sabla
to principali tollatur accessori
um. et non econtrario. extra
de consti. trāslato. Immo pl⁹
q̄ et si liberaliter absolueretur
principalis: non propter hoc
absolutus esset consiliarius si
aliquid ad eum peruenit ā ra
pina nisi alius pro eo satisfecis
set. et tunc iste consiliarius in
casu anime. Tenetur ei qui sa
tisfecit pro eo.

Nonquid in restitutione po
test a predictis omnibus eri
gi pena vt de rapina et de om
ni furto manifesto pena qua
drupli. et de alio furto pēa da
pli? Respondeo secūduz Tho
mam secunda secunde questio
ne. 62. Diuisimodi pene nō de
bentur postquam fuerint ad
iudicate. in quo casu pena vni
us ut Raymundus ponit non
liberat alium. i2. questione. 2.
cum deuotissimaz. De hoc ca
su habes supra pena. p. §. pcl.

Restitutio quarto

s. quantū ad emētes. **Q**uid de
bis qui sciēnt emerūt de rapia
vel furto? **R**o. fm Ray. Si hoc
sciebat quis aut probabili cre
debat et emit cupiditate acqui
rēdi sibi. s. ut habere. vel vend
ret alii sicut uellet. indistincte
teneat ad restitutionē. neqz li
berat alienādo alteri. vel si res
pereat morte vel quocūqz casu
vel si ei auferat. Et rō est. qz ip
se furtū cōmisit rem alienā ini
to dño cōtractando. ff. de furt.
l. i. Fur autē sempē i mora. ut. ff.
de cōdi. fur. l. si pro fure. §. con
ditio. et. l. penul. Unde neqz p
ciū qd dederit potest repetere
ab illo cuius res est et tenetur
restituere omnē utilitatē. ut s.
restitutio. p. §. v. Et si restituit
rem deteriore qz ad ipm pue
nit nō liberatur. Et si in aliquo
tpe medio res fuit melior etiā
forte postqz uendit alii tene
tur ad estimationē pluriū. ff. de
cōdi. fur. l. in re furtiva. ff. de
fur. l. qui inuenta. ff. cōmodati
l. si ut certo. §. sed interdū. l. d
rei ven. l. certū. Et idein intel
ligo de 2o et tercio et ultio emp
tore male fidei. ff. de mino. l. 3
ubi.

Quid qn quis emit bona fi
de. s. cū voluntate restituendi?

Ro fm Ray. Si emit qn utilit
gerēs negociū illi? cui fuerat
ablata res qz ipse videbat pze
pōt a spoliato petere id quod
dedit pro ipa re. et quicqd ex
pedit ad cōservationē ei. ni
li cū re illa aliqd lucrāt fuisse
qz tē discōpraet usqz ad quā
titatē expēfaz Et breuiter dicen
do quicqd sibi adest ex illa re
teneat restituē. ut pensionem et
mercedē et fructus et silia. et
qcqd sibi adest pōt repetere et
rō est qz utiliter gessit negociū
expoliati. Et hoc pōt effici res
sine culpa sua pereat vel amit
tat. Sz l. 3 in iudicio aie creda
tur tali emptori. in iudicio in p
tentioso nō crederet ei nisi pu
blice hoc protestaret. ar. ff. de
neg. ges. l. nensēnius. l. d fur.
l. 2. et ut eccle. bñfi. c. unico. Et
si talis emptor postqz f. cit dili
gentē inqri nō potuit inuenire
cuius cēt res illa. qcqd res illa
valz ultra id qd isti emptōi de
bitur dādū est pro aia illi? cui
res fuit. et sic liberat? erit qz in
hō ē utilit gessit negociū illi?
arg. l. 2. q. 2. q. 2. circa fi. Sa
tis Lon. Posti. Ul. et Buil.

Quid qn qd hēbat psciaz q
res quā emit vēderet iuste. et
nūc pperit re fuisse iniolaz. s.
et furto vel rapina? **R**o sz Ray.
Si temere credebat vel igno

rabat ignorātia crassa et supina
vel ex negligētia nihil sup hoc
cogitabat. teneſ ad reſtōez. Si
vō emit bona fide. tūc ē post
q̄z cōpit rē vitioſā fuiſſe poterit
expēſas retiere q̄s exiſtens in
bona fide fecit circa rē cōſuā
dam vel meliorandā. et nō tene
tur de fructibus t̄pē bōe fidei
p̄ceptis ex de in inte. reſtituti
one reſſuit ex de re. ec. n̄ alie.
ad n̄ 43. ff. de acqui. re. do. bo
ne fidei. Teneſ t̄n de fructib⁹
illis qui nō eēnt adhuc p̄ſūpti
ſz extarēt ex q̄o ſcipit h̄ſe malā
fidē. Lō. Do. Ul. et Guil.

Item ſm Ray. et Doſti. ſi durā
te bona fide res p̄it. nō teneſ.
q̄z nō erat in mora. Similiter
ſi alienavit. q̄z non dolo deſiſt
poſſidere. et p̄cium ex re fur
tiua redactū n̄ eſt furtivū. ff. d
fur. q̄ vas. §. ſi. ar. ex. de alie. iu
di. mu. cā. fac. c. p̄o.

Sz nungd ille qui emit bōa
fide. ſ. credens rem nō eſſe fur
tivam. ſi poſtea inveniāt rem eē
alienā pōt petere a dño p̄cium
Rō. Lerte nō. L. de fur. l. in ci
vilē. Sed agat cōtra venditor
rem de evictione.

Restitutio v̄o quo ad
edētes
et recipientes de rapina. Ubi
ſciendū ſz Ray. q̄ qui recipiūt
dono p̄ciſe tenent ad reſtitu

tionē. Intellige ſm Doſti. niſi
conſumpſiſſet ante q̄z intelli
gent fuiſſe de rapia. L. de rei
v̄di. l. certum.

Quid de vxore et familia q̄
ſcienter comedit et bibit et indu
it de talibus? Rō. ſm Ray. Te
nent de omnib⁹ que ſic conſu
mūt. niſi i caſu. ſ. cū agūt cau
ſam ſpoliatorz monēdo et indu
cendo ip̄m raptorē ad reſtitu
tionē faciendam. tūc enim nō te
nent. Nā qui alterius negociū
gerit vtilit etiaſ ignorātis et ab
ſentis. licite recipit expēſas ſi
ſecuta fuerit vtilitas ſive nō. ff.
de negl. geſt. l. 2. et l. pōponius
et l. ſz an vltro. Et hoc itelligo
pro eo t̄pē quo circa taliz cor
rectionē laborauerunt. non q̄
vxor et familia poſſit vivere to
to anno de raptis reb⁹ pro vna
ammonitiōe vel duab⁹. ſz q̄z
diu p̄tinue iſtat oportunitis bo
ris. Sar. Lō. Do. Ul. et Guil.

Un viuet vxor et familia ra
ptoris? Rō. ſm Ray. ſi ibi ſunt a
liqua de iuſto p̄cio pōt de illis
p̄ſumere et expēdere. ſi nō ſunt
alia aliunde ſibi victuz querat
vel ab amicis aut p̄ſanguineis
vel operādo v̄l etiaſ elemoſynā
querēdo. Et idē dico ſi etiaſ ali
qua ſunt ſibi de iuſto. ſz v̄l ita
ſunt mixta q̄ nō pōt diſcerni. ſi
ſi pōt marit⁹ non permittit q̄

si nullo de predictis modis vi-
ctum iuenire pōt restat triplex
auxiliū. Primum si pōt habē
de dote vñ spōsalitio. s. donatō
ne ei facta prop̄ nuptias in vi-
uat. Secundū ut denunciēt ta-
lib⁹ qui possunt prodesse. vel e-
tiā si probari pōt denunciēt ep̄o
ut cōpellat eū pascere vxorem
de iusto. 2. q. i. si peccauerit. 22.
q. 5. hoc vid. ē ex de iureiuran.
quemadmodū. 7. ex de pig. et
litteris. 7. ex d. dōa. prop̄ nup.
p. vñas. Tertium auxiliū est ut
si esset in arto posita tunc in ne-
cessitate posset etiā de rapia vi-
uere. qz necessitas nō habet le-
gem. de conse. dis. i. sicut. 7. dis.
5. discipulos. Quicquid autē
sic expēdit doleat aio. 7. propo-
nat qz citius poterit restituere
7. vñat parcius. s. ad solā necessi-
tatem. Possz etiā viuere ip̄a 7.
quilibz ali⁹ cui raptor daret d.
p̄cio rez raptaz quas vēdidit
set. qz precium rei furtive non
est furtivū: ut s. restitutio. 4. s.
p̄fr. Hoc dico si maritus al est
soluendo. Secus si non est sol-
uēdo aut per hoc fierz non sol-
uendo.

¶ Atz fratres predicatorēs q
vadūt ad raptōres ut eos indu-
cant ad pñiam 7. restitutionēz
pñt p̄medere de rapia. s. 20. fm
Ray. Sicut inducāt eos i predi-

catione generali siue p̄suasibē
ip̄ali excusant maxie si apud a-
lios nō possint p̄mode iuenire
et. de sen. exco. cū voluntate.
Et hoc itellige cū moderami-
ne. 7. si sit spes probabilis de il-
loz correctōne. Itē si prop̄ eo-
rum expētiās raptorib⁹ non
subtrahat facultas restituēdi
nec in toto nec i parte. 2. q. 6. s.
terioz. s. illud. Lō. Hosti.

¶ Restitutio vi. s. incer-
torum
7. huiusmōi. Si expoliati igno-
rant vel non inveniunt: tunc
fm Ray. distribuūt i pias cau-
sas in loco vel salte in diocesi
ubi rapia facta est de cōsilio il-
lius ep̄i vñ salte capellani. ar.
dis. 87. diuine. 7. di. 88. ep̄us.
7. 12. q. 2. cōcesso. 7. c. quattuor.
6. q. 3. c. si. ex de rap. c. i. Et sci-
as hic fm Guil. qz nō oportet
qz restitutio fiat i dicto loco nī
si cōmode fieri possit. al sufficit
alibi fieri. Lon. Host. Th. vñ
secūda secūde. q. 62. dicit sic. si
ille cui d3 fieri restitutio sit om-
nino ignot⁹. debz homo resti-
tuere fm qz potest. s. dādo ele-
mosynas pro salute ipsius. siue
sit mortu⁹ siue viu⁹ p̄missa tñ
diligēti inquisitione de perso-
na eius. Et si mortuus sit debz
restituēdi heredi qui computatur

quasi una persona cum ipso. Si vero sit multum distans debz sibi transmitti qd ei debetur. et precipue si sit res magni valois et possit comode transmitti. Alioquin debet in alio loco tute dponi ut pro eo cōseruet. et sic domino significat hec Tho. addit Guil. qd h pensande sunt circūstantie et qd tam modica posset ee quantitas et tam larg⁹ et taz dives ille cui deberet restitui qd non oporteret ei mitti.

Sed nunquid est de necessitate salutis qd talis restitutio fiat auctoritate superioris? R. o. Nec questio disputata fuit per dominum Guidonem de abasio arch. bonū doctore decretorum. et notat per eundem. i. 4. q. i. c. i. et dicit sic Ray. dicit qd si non inveniuntur sic spoliati vel etiam ignorantur: tunc de consilio et auctoritate ecclesie siue superioris penitentiarii distribuantur i pias causas et c. ut i precedenti. §. hēs. Sed Hosti. dicit qd restitutio male ablato rū est vnus de casibus ptinentibus ad episcopum: ut patet secundum eundem ex de iudeis cum sit. L. de epi. et cle. nulli. L. cōia de suc. in auten. omēs. Ad idem extra de testa. tua. §. i. in auten. de eccle. ti. si autē coll

g. et satis large prosequitur extra de usuris. cum tu. et in predicta decre. de iudeis cum sit et in su. sua de penitentia. §. ultio circa. si. et facit ad hoc. i. 2. q. secunda precipimus. Tu dic hanc sententiam esse veram in hoc caso et in aliis quando nullus deputatus est qui hoc exequatur. i. 2. q. 2. de laicis in fi. et notatur extra de vbo. significa. cū tibi in glo. que incipit non itelligis. Nam ubi certa persona a testatore deputata est illa debet exequi. ut in predicto. c. de laicis. et L. de episcopis et clericis nulli. et extra de testa. tua. et c. iohannes et in anc. de ec. ti. §. si quis. immo credo qd ipse raptor bona incerta que debet paupib⁹ dari potest dare sine licētia episcopi vel alterius iudicis ecclesiastici. ut satis colligitur extra de usuris. cum tu. §. prior. vel de his. Et hoc etiam inuitur clare extra de homi. si cut dignum. §. eos in glo. quia non. Nec obstat extra de iudeis. cum sit. Nam illa decretalis loquitur non de christiano: sed de iudeo cuius auctoritas et dispensatio merito suspecta habetur ab ecclesia quo ad pauperes christianos. et ideo iuste dicit secundūz prouidentiaz

diocesani &c. que suspitio cessat
in fideli christiano. & sic nō du-
bito q̄ ep̄s non habz se intro-
mittere de talib⁹ nisi in defec-
tum. Idem respondet dñs. Si
mon de fauilla capellanus do-
mini pape. & auditor dñi portu-
ensis. Tho. etiam nihil dicit d̄
auctoritate ep̄i. ut pz in prece-
denti. §.

Resuscitat⁹ posito q̄
aliquis r̄
suscitaretur que sacra esset ab
eo iteranda uide. i. sacrm. §. 5.
De samuele resuscitato uide i
fra sortilegiū. i. §. 7. i. fi.

Reuelatio. Quando ex
cōcatio fit
cōtra eum uel eos qui sciūt fur-
tum nisi reuelēt cui tenent re-
uelare? Rō. fm̄ Do. Nō tenent
reuelare dānuz passō s̄z prela-
ro ecclie. 35. q. 6. ep̄s i synodo
S̄z neqz illi reuelare publice
d̄z si solus reuelator scit. ut. §.
crimē. §. 3. vtz aliqz teneatur
reuelare credita v̄l debita tibi
in secreto cōmissa. uide. §. p̄fes-
sionis celatio. §. pe. & i eo. c. m̄l-
ta de reuelatione confessionis
Utrum familia siue subditi te-
neantur reuelare domino euz
qui sibi damnum fecit. uide. §.
familia. §. fi.

Rego. Uide. supra ius
§. primo.

Ira Utrum sit morta-
le peccatū? Rō. & 3
Tho. secūda secūde. q. 41. Si
cut contentio ip̄ortat quandaz
contradictionem in v̄bis: ita
rira dicit quandā inuasiōē in
factis. Unde sup̄ illud Gal. 5.
vbi rira ponit iter opa carnis
dicit glo. q̄ rixe sūt qñ ex ira a
liqui inuicē se percutiunt. Et iō
rira uidet quēddā priuatū bel-
lum qd̄ inter priuatas p̄sonas
agitur nō ex aliqua publica au-
toritate. s̄z magis ex inordi-
ta voluntate. Et iō rira sepe i
portat peccatum. Et in eo qui
dem qui alterū inuadit iniuste
est mortale peccatū. In eo aut̄ q
se defendit pōt esse sine peccato
& quādoqz cum veniali. quādo
qz etiam cū mortali fm̄ diuer-
sum modū se defendēdi. Nam
si solo animo repellēdi iniuriā
& cum debita moderatione se
defendit nō est peccatū nec po-
test proprie dici rira ex parte
eius. Si vero cum aio vindicte
vel odij. v̄l cum excessu debite
moderationis se defendat sem-
per est peccatū. s̄z veniale quidez
quādo aliquis motus odij. vel
vindicte se inuiscet. vel cum ra-
tio non multum excedit mode-
ratā defensionē. Mortale aut̄
qñ obstinato aio cōtra aggre-
diētes insurgit ad eum occidē-

ad v. l. grauit sedendum.

Sacerdos. Qualit sa-
cerdotes
dicant ligare et soluer? **R.**o. fm
Ray. Trib^o modis. p^o ligat et sol-
uunt. i. ostendunt aliquem ligatum
vel solutum esse a deo. Unde Lu-
cis. i. 7. dñs leprosus prius ip-
se p se mundauit. deinde ad sa-
cerdotes misit quoz iudicio on-
derent mundati. Item Laza-
rum p^o suscitauit. deinde. mā-
dauit discipulis suscitatu soluē
Job. xi. Nā et si qs apud deū so-
lutus sit. tñ in facie ecclesie non
absolutus hētur nisi p iudiciū
sacerdot. de pe. dis. i. qz tñlibz
2° ligat cum satisfactionē peni-
tentib^o imponunt. vel soluit euz
de ea aliqd dimittunt. vel p eā
purgatos ad sacroz cōionem
admittūt de pe. di. i. multipler
3° p excoicationem v^l absolutō-
nem. de qua satis dictū est sup
excoicatio et. s. absolutio. Si
milia habes sup clauis. s. vlt.
¶ Utrum quēcūqz sacerdos
ligat vel soluit liget vel soluat
de? **R.**o. fm Ray. Illa auctori-
tas. qd cūqz ligaueris sup ter-
et solueris et. non simpliciter i-
telligenda est. sed tunc demū
cum sacerdos iuste ligat v^l sol-
uit. Nam iudicium triplex est
primum dei quo. s. deus mun-
dat animam in cōtritione. Se-

cundum est sacerdotis qui auc-
toritate clauū ligat vel soluit.
Tertium est iudicium curie ce-
lestis. s. aprobantis. Itaqz qd
cūqz ligaueris. et c. exponit sic.
Iuste vel clauē non errate. erit
ligatum et in celis. s. per apro-
bationem. xi. q. 3. tunc uera. et.
24. q. i. manet. De mā hac sup
penitētia. 2. et sup. cōfessio. 3.
¶ Que sunt pertinentia ad of-
ficium sacerdotis? **R.**o. Prin-
cipale eorum officium. est mis-
sam celebrare seu eucharistiā
consecrare. ut s. eucharistia. 3.
s. 2. Et preter hec etiā ut ponit
Ray. pnt baptizare predicare.
pnias dare. populoqz dar^o sim-
plicē benedictionem. di. 9 s. ce-
ce. Sed tñ cum celebrat p^ote
epo debent ei innuere ut bene-
dicat si uelit. et si nolit bñdicat
presbyter. Dico cum bñdictōe
sine aliā solēnitate. et sic loquit^o
dictum. c. ecce. Et de hoc s. be-
nedictio. Item sacerdos habz
conferre infirmis extremā vn-
ctionem. 95. di. s. sed et illud.
Unde Jac. vlt. Infirmitas qz
in uob et. Item potest in neces-
sitate. s. absente episcopo recon-
ciliare solēniter penitente. 26.
q. 6. c. vlt. Alias non. 26. q. 6. c.
.i. Sacerdotal^o odo libat a fōtūa
fuit vel a scriptura ut supra or-
do. i. s. anteplē. Ad materiā q^o

q3 sacerdotis facit sup̄ eucha-
ristia. 3. 1. a. cōmunicare. 7. a. cō-
fessio. 3. Item confessionis cōla-
tio. Item confessor. i. 7. 2. item
missa. item ordo cum omnibus
ibi tractatis. itez pnia. 2.

Sacramentū qd ē
8. o. quatuor diffinitiones iueniun-
tur. Una est magistri sētētiarū
sic. Sacramentū est sacre rei
signum. Altera est Aug. d. doc-
trina christiana. Sacramētū ē
inuisibilis gratie visibilis for-
ma. Et huic addit magr sētēti-
arum sicut eius similitudinez
gerat 7 causa existat. Tertia ē
eiusdem Aug. Sacramētū est
illud in quo sub regimēto rez
visibilium diuina v̄tus secreti-
us salutem operat. Quarta est
Aug. de sācto victore i libro d.
sacramētū sic. Sacramētū est
materiale elementū extrinsec⁹
oculis suppositū. ex institutōne
signans ex similitudine represē-
tans ex sanctificatione aliquaz
inuisibilem gratiam conferēs
et secundum Tho. 7 Pe. in. 4.
di. i. in sacramentis aliud est sa-
cramentum tantum. ut est in
baptismo ablutio sub forma v̄-
borū. aliud est sacramentum
7 res sacramēti. ut in baptismo
character. tertium qd est res 7 n̄
sacramentum. ut gratia siue vl-

timus effectus sacramenti. Et
quidem de substantia ieiunli-
bet sacramenti noue legis ne-
cessario sunt tria. scilicet mate-
ria ut elementum. forma. scili-
cet vbi. 7 intentio ministri co-
pulas formam materie. Nam
secundum Aug. accedit verbū
ad elementum, 7 fit sacramen-
tum. i. q. i. detrahe.

Que sunt sacramenta neces-
sitate? 8. o. fm Ray. quinq3. vi-
delicet baptisimus. confirmatō
eucharistia. penitentia 7 extre-
ma vinctio. Et dicuntur esse ne-
cessitatis. quia sunt in precepto
7 tenetur quilibet ad ea suscipi-
enda pro loco 7 tempore. Reliq̄
duo sacramenta sunt volunta-
tis. scilicet ordo 7 matrimoniū
Et de his omnibus habet ple-
nius in suis propriis vocabulis
Quis est effectus sacramen-
torū? 8. o. fm Ray. Ut talia sint
cuiuslibz qualis ipse accedit. i. q.
i. dominus declarauit. Nam 7
sancta mal' obesse possūt de cō-
secra. di. 2. et sancta. i. Cor. xi.
Qui manducat 7 bibit indigne
7 c.

Utrum sacramenta debeāt
conferri peccatoribus? 8. o. Nō
95. di. illud. Hoc secūdu Ray.
intelligendum est de peccatis
manifestis. Nam propter ocul-
ta peccā non possunt alicui sa-

Sacramenta negari nisi per aino
nitionem secretam vel publicā
factam in generali. de cōse. di.
2. non prohibeat. Existens autē
in peccato mortali siue occulto
siue manifesto mortaliter pec
cat recipiendo sacramēta. di.
40. multi. di. 25. illud. xi. q. 3.
audi. Si s. r. m. i. s. t. e. r. s. a. c. r. i. e. x. t. r. i. s.
in peccato mortali tractans sa
cramenta in suo ordine morta
liter peccat. ut s. ordinatus. i. §
2. r. vide infra. §. p. l. in fi.
Utrū sacramēta possint ite
rari? R. o. Tria sacramēta nō pos
sunt iterari. scilicet baptismus.
ordo. confirmatio. i. q. i. q. qui
dam. de consecra. di. 5. dictus
r. c. d. hoie. Nulli enim sacra
to faciēda est iniuria. que dici
tur fieri quādo nō iterandū ite
ratur. quasi prima collatio nō
valuerit. i. q. i. sacra. de conse.
di. 3. c. ostenditur. In collatio
ne enim cuiuslibet predictorū
triū imprimiū character aīe qui
ē post mortē non pōt ab ea se
perari. Un ē si quis resuscitā
tur nō ē baptizādus aut recō
firmandus aut reordinandus.
Secus in alijs quatuor sacra
tis. 32. q. 2. licite. i. q. i. q. quidā
Unde r. Bugi. notauit q. La
zarus post suam resuscitationē
non potuisset repetere uxorem
suam. nec illa illum. Sed si vel

lent iungi oporteret q. contra
herēt de nouo. Et sic iterari po
test matrimonij eucharistia.
pnia r extrema vinctio. ut r. hic
in singulis eorū locis dicitur.

Quid cū dubitatur an aliquis
recepit baptizatus vel aliud sa
cramētum? R. o. Debet iterari
sub cōditiōe vel per simile mo
dum qui dictus est de baptiz
mo s. baptismus. 1. §. an p. l. r.
Nam non intelligitur iteratus
quod nescitur esse factum de. 2
se. di. i. solēnitates r. de conse.
di. 4. si nulla ex de presby. nō
bap. veniens.

A quibus ministris sacra
ta sint conferenda vel recipiēda
R. o. Sacramētum confirmati
onis a solo epō r. supra conferr
i pōt de conse. di. 5. manus r.
c. nouissime r. c. ut ieiunius. Si
militer r. sacramentū ordinis
saltē sacri ut s. ordiat. §. 5. s. i. r.
r. pnia solēnis. nisi aliud neces
sitas iducat. di. 50. i. capite. 26
q. 6. c. fi. Alia vō sacramēta a
sacerdotibus cōferri possūt r. nō
refert a quo sacra pficiātur vel
cōferātur. s. bono vel malo. eti
am ex cōicato v. degradato v.
heretico. dūmō i forma ecclie
Peccant tñ qui indigne confi
ciunt. et qui recipiunt ab here
ticis degradatis. simoniacis
vel scismaticis. excommuni

catas seu notorijs fornicatōib⁹
preter baptisimū i articulo mō
tis. di. 32. §. verum .i. q. i. sacra
menta. 7. c. sicut ficti.

¶ Quod sacramentū sit exce/
lētius? Rō. Baptismus excedit
alia ratione efficacie de conse.
di. 4. per baptisimū. Nam vir
tute eius dimittunt omnia pec
cata quo ad culpā 7 quo ad pe
nam. neqz est necessaria alia pe
nitentia. Itē qz ēt est fundamē
tum alioz sacramētorū. cū de
presby. non bap. veniens. Eu/
charistia aut excedit ratiōe di
gnitatis 7 sanctitatis de conse.
di. 2. nihil. Confirmatio autē
excedit ratione pferētis. quia
confertur a solo episcopo licet
ē sacer ordo ut in precedēti. §.
dicitur. Matrimonū vero ex/
cedit ratione significatiōis. qz
significat cōiunctionem christi
ad ecclesiā per vnionē diuine 7
humane nature cū de biga. de
bitū. Unde vī? Maior i effectu
baptismus corpus i esse. Cōiu
giū signo maiōi crīma mistro.

¶ Sacilegium qd sit?
Rō. Sa
cilegium ē sacre rei violatō v/
l usurpatio. Et dicitur sacilegi
um quasi sacilectiū. i. sacroz le
dens. vel sacrum legens. i. su
rante vel diripiens.

¶ Quibus modis cōmittit sa/
cilegiū? Rō. 3. Ray. Cōmittit

quandoqz rōne perōne ut cū
quis vberat clericū v l rapit mo
niale. Qñqz ratione loci. ut cū
violat imūitatē ecclesie v l cimi
terij. Quādoqz ratiōe rei. ut cū
res sacra vel sacro vsui deputa
ta vsurpatur. Et hoc sub diuidi
tur sic. Sacilegiū cōmittitur
auferendo sacrum de sacro. v l nō
sacrum de sacro. vel sacrum d nō
sacro. i. 7. q. 4. qui quis. Lar/
ge tñ quis dicitur cōmittere sa
cilegium etiam multipliciter.
Ut transgressor iuris publici
quod consistit in sacris sacerdo
tibus 7 magistratibus distin. i.
ius publicum. Item qui articu
los fidei 7 precepta vel probi
bitiones dei negligendo vel ne
sciendo violat 7 offēdit. Quod
intelligendū ē fm Tho. quādo
legem dei impugnat vt hereti
cus 7 blasphemus. qui quidem
ex hoc q deo non credit incur
rit infidelitatis peccatū. Et ex
hoc nota q qui diuie legis ver
ba peruertit sacilegiū incurrit.

¶ Itē, qui disputat de iudicio
principis vel iudicat. 7 hoc ni
li euidenter constaret illud esse
contra deum. Et dico disputat
reuocando in dubium. Secus
si propter maiorem discussione
Item qui publica officia com
mittit iudeis. De predictis ca

libus. i7. q. 4. §. qui autem. 7. c. neimmi 7. c. constituit. Item qui quacūq; rem ecclesie retinuerit vel acceperit contra eius voluntatem. i7. q. 2. nulli liceat ignorare.

Secundum quam speciem sacrilegium est maius peccatū 80. fm Tho. 2a 2e. q. 99. Tanto sacrilegiū est gruius q̄to res sacra in quā peccatur maiore obriet sanctitatem. Unde si sacrilegium cōmittatur contra personam vel sacrum locum. grauius est contra personā q̄ contra sacrum locum. q̄ sanctitas loci ordinatur ad sanctitatem hominis. Item hec tanto sunt grauiora quāto plona vel loco sūt sanctiora. Si uero sacrilegium cōmittat̄ circa alias res laeras tunc diuersos habet gradus fm diuersitatē sacrarū rerum. inter quas sūmum gradum obtinent ipsa sacramēta quibus homo sanctificatur. quoz precipuū est eucharistie sacramētum qd̄ continet ipsum christum. 7. ideo sacrilegiū qd̄ contra hoc sacramentum cōmittit̄ grauissimum est inter oīa. 2o sacramenta autem secundū locum tenent uasa consecrata ad sacramentozū susceptionē 7. ipse imagines sacre 7. sanctorum reliquie. in quibus quedāmo-

do ipse persone sanctorū venerantur vel debonorantur. deind ea que pertinent ad ornamentum ecclesie vel ministroz. de ideo ea q̄ sūt deputata ad ministrorū sustentationem siue sint mobilia siue immobilia.

Que pena sacrilegiū? 80. Si siuria est atrocior siat persone ecclesiastice fm leges est pena d̄ capitato. L. de epi. 7. cle. si quis in hoc. al. uero iudicis arbitrio reseruatur pro qualitate persone. rei. ipis. 7. loci. ff. ad. l. i. iul. pecul. l. lege. §. i. 7. l. sacrilegiū. Secundum canones duplex ē pena. Una spiritalis. s. excoīcatio. Nam pro sacrilegio i personam ecclesiasticam cōmissio est maior excoīcatio iplo iure. Pro sacrilegio uero in rebus est minor excoīcatio. Et i aliqbus casibus etia maior. ut cū quis incendit vel frangit. ut supra absolutio. l. §. 2. v. 2o est de eo. 7. supra excoīcatio. 4. Alia est pena pecuniaria. i7. q. 4. si quis in atrio. 7. c. si quis contumax. 7. c. quisquis inuentus. 7. c. si quis deinceps. In quibus. c. diuerse ponuntur pene pecuniarie que secundum quantitatem criminis 7. locorum cōsuetudines infligende sunt.

Agitariū. Utrum liceat v-

et arte sagittariorum vel balistariorum: Unde possunt christiani hoc officium exercere contra paganos et fidei persecutores contra christianos autem et catholicos non. extra eodem. c. unico. Dicunt tamen quidam quod in bello iusto possit licite hoc officium exerceri etiam contra christianos. quia in tali bello: ut dicit Augustinus. utrumque apud re quis pugnet an ex insidiis nihil ad iusticiam interest. 23. q. 2. dominus. et questione. 8. et pridem.

¶ Que est pena exercitium artem ipsam modo prohibito. Respondeo. Pena eorum est quod sub anathemate prohibentur. extra eodem. c. unico in fine. Et dicunt quidam quod ubicumque exprimitur talis forma verborum scilicet sub anathemate vel sub pena excommunicationis est canon late sententie et excommunicatus est qui contrafecerit. dist. 63. salomitanus. Alii dicunt quod huiusmodi verba non habent vim nisi pminationis. ut. L. comminationes epistolae. l. i. Et hec opinio verior est Unde non sunt excommunicari sed excommunicandi. De facientibus et vendentibus balistas unde de negotiatio. §. 5.

Sanctorum corpora vide supra reliquie et corpora sanctorum.

Saracenus. Saraceni dicitur qui nec novum nec vetus recipiunt testamentum qui non ab agar ancilla habeat: de qua orti sunt voluerunt se nominare ideo potius a Sara uxore libera iaracenos se appellaverunt. Et inter eos sunt quidam iamaritani a Samaria civitate et provincia. qui receperunt solum quinque libras Moysi alios respuerunt.

¶ Christiani qui deferunt saracenis prohibita vel eis faciunt contra christianos excommunicati sunt ut habetur absolute. p. 5. 3. circa fi. Et adde quod tales christiani si capiantur fiant servi capientium. et de iudeis. ita quorundam. et c. ad liberandam. Et nota hic quod Nico. 4. in quidam extra. quod incipit. Olim cum in generali statuit et innovavit quod nulli arma equos. ferrum. lignamina. victualia et alia quecumque mercimoniam in Alexandria vel alia loca saracenorum terre egypti deferre vel mitti. seu de suis portibus vel eis deferant extrahi vel extrahi permitti. aut eis vel auxilium vel favorem prestare presumant.

al' sint excoicari ipso facto . nec
pnt absolui nisi tñ de bñs pro
prijs in terre sacre subsidu cō
uertendū etoluerit . quātuz ad
pres pñcias detulerint . vñ mi
serint aut deferri vel d suis pō
tib⁹ deferēdā eis exhi pñse
rint . Et nihilomin⁹ si capiunt
fiāt sui capiētiū . Et simile sta
tut de oibus terris Soidano
subiectis . Et addit . q pter pe
nas pñcias sit ppetuo ifāes ⁊
fretabiles . ita q nec testari ua
leāt . nec aliqd ex aliēo testam
to pcepere . nec ex testō vel ab i
testato succedē nec admitti ad
publica officia . ⁊ oēs act⁹ legi
timi sint eis penit⁹ interditi . ⁊
q postqz de hoc constiterit de
bet publice denūciari . ⁊ omia
eoz bona ad fisci duolui . hec
in predicta decre . Que tñ itel
ligebatur reuocata . p probemi
um sexti . s3 tñ p⁹ factū sextum
infra añū papa Bōifacius ino
uauit eā i quadā ep̄a . q incipit .
Cōtra illos . Post h⁹ Clemēs
gmus ēt inouauit . et pape ab
solutionē pterqz in mortis a
ticulo seruauit in extrava . q
incipit . Mita mēt d treuglob
seruandis etiam saracenis ui
de . i . treuga .

Utz ritus gentiliū sine pa
ganorum sint tolerandi . s3o se
cūdum Tho . 2a 2e . q . 10 . Licet

ecclesia ritus ⁊ festa iudeoz
agi toleret . ritus tamen gen
tilium non toleraret . nisi forte
propter scandalū uitandū vel
scilina . siue dissidium . vel hui⁹
modi malum sint aliquādo ad
t̄pus tolerandi ritus pagano
rum uel etiam hereticorum .

Utz liceat furari christiāos
q detinēt a saracenis . vel liceat
eis christiāis detēri furari ali
qd saracenis . hēs s furtū . s . pe
⁊ ult . Quo ēt debēt ad fidē idu
ci regre s iude⁹ . 3⁹ . s . i . Itēz de
suis saracēoz dic itē de suis iu
deorum sup iudeus . 2⁹ per to
rū .

Saraceni in terris christia
noz nō sūt permittēdi facē pu
blica inuocationē de noie Ma
chometi . neqz pegrinationes
ad aliquē ipoz tanqz ad sacrtū
ut in de . cedit . extra eo . Utrū
ār liceat uti habitu inidelium
vide sup apostasia . 2⁹ . s . fi .

Satisfactio . potest
intelligi
dupliciter . Uno modo que fit
homin . scilicet cum satisfit ei
de eo q quis illi tenetur . et
de hac sufficiant que dicta sūt
supra restitutio per totum . ⁊ h
infra . s . 9 . Alia est satisfactio
q satisfit deo pro peccat . ⁊ de
hac nūc dicendum est .

Quid ē satisfactō . s3o s3 Aug.

Satisfactio est cās peccatorū
excidere et eaz suggestionib⁹
additū non indulgere. Secun
dū vō Ansel. li. 3. cur deus hō.
Satisfacere est deo honorem
debitū reddere. Istas diffini
tiones exponēs. *De. in. 4. di.*
15. dicit sic. Satisfactio curat
peccata preterita recōpensādo
et p̄seruat a futuris cauēdo.
Et iō per actū primū diffinitur
ab Anselmo cū dicit deo hono
rem debitū. s. qui per peccatū
ablat⁹ fuerat reddē. S3 p actū
sz diffinit ab Aug. i. cās excidē
et. p. quē sit p̄seruatio a futuris
et uocat cās. s. intrinsecas radi
ces ex peccato relictas. Sug
gestiōes vō uocat oportunita
tes extrinsecas: ut ips. locū. et
h⁹i.

Autē hō possit satisfacere ā
uno peccō sine alio? *sz Th. i.*
4. di. 15. Non. nā oz q talis sit
mod⁹ satisfactiōis q cōpetat
ad tollendā offēnsā. Distēle aut
ablatio est amicitie restō. Et iō
si aliqd sit q amicitie restōem
impediat et apud hoies satisfā
ctio eē nō potest. Cū ergo qdū
bet peccū impediat amicitiam
charitatis q est hois ad deum
ipossibile ē q hō ā uno peccō sa
tisfaciat alio retēto. sic nec hōi
satisfacēt q pro alapa libi da
ra. se ei prostermeret. et aliam

simul daret.

Autē satisfactio fieri debeat
p opa penalia? *sz Th. i. 4.*
sen. di. xv. Sic qz p talia opera
fit solutio emende debite pro
offensa preterita et fit p̄serua
tio a futura offēnsā. Dene. n.
medicīne qdam sunt ut diē phī
losophus. 2. ethicorū. Et qz
dem quando pena satisfactor
ia indicitur propter emendaz
culpe preterite. sic maiori clpe
maior debetur pena. Qñ vero
indicitur propter cautelā clpe
future. sic aliqñ et minori clpe
maior imponitur pēa: ut puta
in iuvene fornicante qz i iene.
Quāvis enim senex mag⁹ pec
cet. tñ iuuenis indiget fortiori
retrahente. Idē Th. eadē ti.

In qbus opibus p̄sistat satis
factio? *sz Th. in tribus. s.*
1. n orōne ieiunio et elemosina. In p
mo contra supbiā. In sō contra
carnis concupiscentiā. In t̄o
cōtra auaritiā. vñ Thob. 12. bo
na. est orō cū ieiunio et elemo
syna. Et ut ait De. Ad has re
ducūt oēs alie satisfactiōes. nā
vigilie. peregrinatōes. discipli
ne. abstinentia. et oia opa car
nē asiligētia reducūt ad ieiū
um. Opa aut misericordie cōpo
ralis ad elemosinā. opa vō miseri
cordie spūalis ad orōnē. Et p
ieiunū ordiat. hō in se ipso per

38
elemosynā ad proximū p oſo
nē ad deū. Itē fit satisfactio d
bonis exterioribus p elynaz: d
bonis corporis per ieiunium.
de bonis anime per orationē.

¶ Qualiter elynaz largitō sit
satisfactoria? Rō fm Tho. i. 4.
di. xv. Illaz elemosynaz lāgi
tio ad quā quis al tenet nō est
ps satisfactoria. I3 pambulus
ad ipaz. Ille dō elyne ad quas
quis al nō tenet pnt eē satisfac
torie cū sint opa bōa 7 penalia
qd erigit ad op^o satisfactoriū.

¶ Urz flagella quibus a dño
i hac vita flagellamur sint sat
factoria? Rō h3 Tho. i. 4. di.
xv. Si flagella fiant aliq^o mō
ipī^o patientie inq3tū. i. ea acce
prat ad purgatiōem peccōz eis
urens patient. sic rōem satisfac
tionis accipiūt. Si at paties eis
p impatiētiā oīo diffētiat. tūc n
efficiūt aliquo^o ipī^o. 7 iō n hnt
rōez satisfactoris sed vindicati
onis tm.

¶ Quid sit magis satisfactori
um an elemosyna vel oſo vl ie
iuniū? Rō fm Tho. ubi s elyna
includit in se oſonē et ieiuniz
duplici rōe. primo quia elyna
eū cui dat pstituit debitore ad
orādū 7 ieiunādū. 7 ad alia bo
na que pōt faciendū pro eo q d
dit. 2° qz elyna propter deum
data est qī quedaz oblatō deo

scā. Un pbs dicit. 4. ethicoz.
qz dona hnt aliqd sile deo ia
cratū. oblatio at ipa deo scā viz
oſonis h3. Itē i q3tū bona ex
teriora ad corporis pſervatio
nē ordinant. Intractio exōi
rū bonoz per elynā qī vtute p
tinet ieiunū quo macerat cor
pus. Sitr et oratio vtute pſiet
ieiunū. qz extēsiō itellect^o ad
deū debilitare corporis parit.
vñ elyna cōpletius h3 viz sat
factionis q3 oſo. 7 oſo q3 iei
mū. Et iō dī. i. Thimo. 4. 2°
poralis exercitatio ad modicū
utilis est. pietas at ad oīa valz
Et propter hoc elyna magis in
dicitur vt vlis med. cia pecca
ti q3 alia. Luc. xi. Date elynaz
7 oīa mūda sūt vobis. Daniel.
4°. Peccata tua elynis redi
me. Et Thob. 4. Elyna ab oī
peccato liberat.

¶ Urz restitutio sit pars sat
factionis? Rō fm De. in. 4°.
di. xv. Aliqd pōt dici pars sat
factōis duplr. Uno modo om
ne illud quod ad debitam sat
factionē erigit. 7 sic restō ē ps
satisfactoria. Alio^o illā solum in
q^o pſistit satisfactio 7 sic restō n
ē ps satisfactoria. qz restō dic
tm cessationē ab iniuria. fm ē sū
damentum 7 qī preambulum
ad satisfactionem.

¶ Utrum unus pro alio possit
satisfacere? & o fm De. ubi sup
Duplex e effectus satisfactois
Un^o solutio debiti peccatoru
pcedentiu. alter excessio carum
peccatoru sequentiu. et qd^o quo
ad huc fm effectum constat q
vn^o pro alio no pot satisfacere
Quatu^o vo ad primu distingue
du. st. qz si quis ipotens e p se
satisfacere. tuc alius qui est in
charitate pot pro eo satisfacere.
sicut et confiteri ut s pfectio p^o
s. vi. Si vo est potes tuc oz q
ipemet satisfaciatur pro seipo. po
test tn iuvare p aliu. et addit h
Tho. q et si sit potes ali^o possit
pro eo satisfacere. sz n est pmit
tendu ut aliq pro alio satisfa
ciatur nisi defectus aliquis appa
reat in penitente: s corporalis
p quem impotens sit ad sustine
du: vel spiritalis per quem n
sit popt^o ad portadu pnam.

¶ Utr satisfactio possit fieri p
opa extra charitate scilicet? & o sz
Tho. et De. ubi s. Non. na sat
factio est amonitio offense et re
stitutio amicitie. Hoc at n pot
fieri sine gra et charitate. Un
i. Cor. 13. Si distribuero in ci
bos paupes oes facultates etc.
charitate at no huero nihil mi
hi prodest. Talia. n. opa no sut
accepta deo. q licet ho non ha
beat certitudinē q sit in chari

tate. et per pns certus esse non
possit de satisfactione. propter
qd d^r Ecc. 5. de propiciatib
peccatoru noli esse sine metu ta
men sufficit certitudo probabi
lis coniectur.

¶ Utr satisfactioes iunctas
sed in peccato mortali expleta
necesse sit iterare? & o sz Tho.
ubi s. Alique satisfactioes sut ex
quibus manet aliquis effect^o
in satisfaciendib^o etiam postqz
actus satisfactionis transiit. ne
ex ieiunio manet coporis debi
litatio ut ex elynis largiti sub
stantie diminutio. et sic de simi
bus. Et tales satisfactioes in
peccatis facte no oportz q ne
rent. qz ad illud qd de eis ma
net per pnam sequentem acce
pte sut. Satisfactioes at que
no relinquunt aliquem effectuz
in satisfaciendib^o postqz act^o ra
siit oz q iterent sicut de oratio
ne et similibus. Actus autem i
terior qui totaliter transiit n
lo modo vivificatur sed oportz
q iteretur. Idem Al. Addit
autem. Guil. q talis tenet ad
suscipiendam postea penitenti
am siue satisfactionem. non tn
e ei imponenda postea pna ta
ta quata si nulla fuisset imposi
ta: qz presumendum est q pro
pter illa iniuncta que fecit. sz
extra charitatem dñs maiorē

contritionē ei dederit. Et nō
q̄ non est in peccato mortali q̄
est contritus. ut s̄ contritio. s̄
pe. Multa que pertinent ad sa-
tisfactionem. vide s̄. lyna. Itē
ieiunium. item oratio. item pe-
nitentia 2°.

Scandalum. Quid
sit. s̄. o. s̄. m. Tho. fa. se. q. 43. Sic die-
ronym^o dicit super illud Mat-
th. xv. Scis q̄ pharisei audito
verbo hoc scandalizati sūt qd̄
greci scandalū dicunt. nos of-
fensionē vel iniuriam vel i pac-
tionē pedis possumus dicere.
Contingit enim quandoq̄ q̄
aliquis obex ponit alicui i via
corporali cui impingēs dispōi-
tur ad ruinam et talis obex di-
cit scandalū. Et sicut in processu
vie spūalis contingit aliquem
dilecti ponit ad ruinā spūalē p̄ dē-
m̄ vel sc̄m alterius in q̄rtum scilz
aliquis sua admonitione vel i-
ductione aut exemplo trahit
alterum ad peccandum. et h^o
proprie dicitur scandalum. ni-
hil autem s̄m propriam ratio-
nem disponit ad spirituales ru-
inam. nisi quod habeat aliquē
defectum rectitudinis. quia id
quod est perfecte rectum ma-
gis munit hominem contra ca-
sam q̄ ad ruinam inducat. Et

ideo convenienter dicitur q̄
scandalum est dictum vel sc̄m
minus rectum prebens alteri
occasione ruine. Et hec defini-
tio sumitur ex glo. Matth. 18.
Scandalum tñ aliqñ sumitur
large pro quolq̄ impedimento.
Matth. 16. Scandalū mihi es.

Sic scandalū sit peccatū. s̄. o. s̄. m. Tho. ubi supra. Duplex ē scan-
dalum. scilicet passivum i eo
qui scandalizatur. et istud ē sē-
per peccatum. Nō enim scāda-
lizatur nisi iqtū aliqliter ruit
spūali ruina q̄ est peccatū. Ali-
ud est scandalum activū. s̄. qd̄
ē i eo qui scandalizat. et hoc est
ē sēper peccatū. q̄ vel op^o qd̄
facit peccatum est vel ē si non
est peccatū altē bz peccatū sine mali
ipēm. iō dimittēdū ē p̄ prox-
mi charitatē ex q̄ vnusq̄q̄ co-
nat saluti proximi providere.
Et sic qui non dimittit contra
charitatē agit. S̄ tñ scandaluz
et arietis pōt ēē sine peccō agēti.
ut puta cū aliq̄ scandalizat de
his q̄ aliq̄s bñ facit et q̄ spēs ma-
li n̄ hñt. Item scandalum agē-
tis potest esse sine peccato pa-
tientis. ut cum quis inducit ali-
um verbo vel facto ad peccatū.
Iste qd̄em q̄rtum est de se scā-
dalizat. sed si alius non consē-
nit immunis est a peccato.

¶ Utrum scandalū sit specia-
le peccatū? *2o. fm Tho. secū-
da secunde. q. 43.* Scandalū
passiū. s. in eo qui scandalizat
nō potest esse speciale peccatū
qz ex dicto vel facto alteri⁹ ali-
quem ruerē ptingit fm qdēqz
g. m. peccati. nec ipa sumptio
occasionis dat speciale rationē
peccati. Scandalū vō actiū
s. in eo qui scādalizat pōt lūmī
duplici. s. per se et p accidens.
Per accidens quidē quādo ē
preter intentionē agentis. vtpo-
ta qñ aliquis facto suo vel vbo
inordinato nō intēdit alteri da-
re occasionē ruine. s. solū iatis-
facere sue voluntati. et sic scan-
dalū non est speciale peccatū
qz qd est per accēs nō consti-
tuit spēm sed est circumstantia
aggravās. s. qd in publico fit.
Per se vō est scādalū actiū
quādo aliquis iordinato suo di-
cto vō facto intendit aliū trabe-
re ad peccatū et sic ex intēione
spālis finis sortit rationē spā. is
peccati. Finis. n. dat speciem i
mortalibus.

¶ Utrum scādalū sit peccatū
mortale? *2o. fm Tho. vbi sup*
Scandalū passiū potest eē ve-
male quasi habens inimpactio-
nem tantū. puta cū aliquis ex i-
ordinato dicto vel facto alteri
nō cōmouetur motu peccati ve-

nialis. Quādoqz vō est peccatū
mortale quasi habens cū
inimpactione ruinā. puta cū ali-
quis ex inordinato dicto vō fa-
cto alteri⁹ pōcedit ad peccatū
mortale. Scandalū autē actiū
si sit per accidens pōt esse quā-
doqz veniale. puta cum aliqz
vel actū peccati venialē cōmit-
tit vel actū q nō est fm se pec-
catum s. habz aliquā speciem
malī cū aliqua leui idilicetōe.
Quādoqz vō est peccatū mō-
tale siue quia cōmittit actum
peccati mortalis. siue quia cō-
temnit salutē proximū ut pro
ea cōseruanda nō pratermit-
tat facere quod sibi libuerit.
Si vero sit per se. puta cum in-
tēdit iducere alium ad peccā-
dum si quidem intendit ducē
ad peccandum mortaliter est
peccatum mortale. et similiter
si intēdat inducē ad peccandū
venialiter per actum peccati
mortalis. Si vero intēdat in-
ducere ad peccatum veniale
per actum peccati venialis est
peccatum veniale.

¶ Utrum bona spiritalia
sint propter scandalum dimit-
tenda? *Re. pōdeo secūdū Tho-*
main ubi s. Quedam bona spi-
ritualia sunt de necessitate sa-
lutis que pratermitti non pnt
siue peccato mortali. Ad amife

rum est autem qd nullus debz
peccare mortaliter ut alienius
peccatum impediatur. quia quili
bet plus tenetur sibi qz alteri.
et ideo ea que sunt ad necessita
te salutis pretermitti non de
bent propter scandalum vitā
dum. In alijs autem spirituali
bus bonis que non sunt de ne
cessitate salutis. videtur distin
guendū. quia scandaluz qd ex
eis aliquando oritur. quādoqz
ex malicia procedit. cum tñz
aliqui volunt huiusmodi bona
spiritualia impedire scandalū
concitando. Et hoc est scanda
lum phariseorum qui de doc
trina christi scandalizabantur
quod esse contemnenduz chri
stus docet matthei. xv. Quan
do vero scandaluz procedit ex
infirmitate vel ignorātia. et hu
iusmodi scandaluz est pusilloz.
propter quod spiritualia opēa.
sunt occultāda vel interdūz et
differenda ubi periculum non
imminet quousqz reddita ratio
ne huiusmodi scādaluꝝ cesset.
Si aut post reddita rationem
duret iam videtur qd qui inde
scandalum sumit nō ex ignorā
tia: sed potius ex malitia proce
dat et sic propter ipsum non sūt
spiritualia bona dimittenda.

¶ Utrum puniatio peccatoruz
sit propter scandalū d mittē

da? **¶** 8o. fm Tho. secūda secun
de questione. 43. Penaruz in
flictio inq̄tum labz rationem
iusticie inq̄stum p eas peccata
cohibent. Si autē p inflictionē
penarū māifestū sūt plura et ma
iora peccata lequi. tunc penarū
inflictio non continebitur sub
iusticia. Et in hoc casu a pecca
torum punitione cessandum ē
ut dicit Aug⁹.

¶ Utrum a sacra doctria pro
pter scandaluz cessandum sit?
¶ 8o. fm Tho. ubi supra. Circa
doctrinā duo p̄sideranda sunt
s. veritas que docetur. et ipse ac
tus docendi quorum primum
est de necessitate salutis ut. s.
contrariam veritati non doce
at: sed veritatem fm congruē
tiam temporis et personarum
proponat ille cui incumbit do
cendi officium. Et ideo prop̄
nullum scandaluz quod lequi
videatur debz homo p̄termittē
sa veritate falsitate in dicere.
Sed ipse actus docendi inter
elemosynas spirituales cōput
atur. de quibus in se. 8. c. 1.

¶ Utz impletio p̄silioz. largitō
elemosynarum et huiusmodi opa
misericōdie sint p̄termittēda
prop̄ scādalu. **¶** 8o. f3 Th. ubi
s. Qñ talia nō sūt de necessitate sa
lutis l3 prop̄ scādalu nō sint sim
pliciter dimittēda s. tñ infideli

occultada et differenda propter scanda-
lum pusilloz q^o usq³ reddita
ratioe scandalu cesset. Q^u aut² p^o
filioz observatio et impletio ope-
ru misericordie sunt de necessi-
tate salutis. ut patet in his qui
ia nonerit consilia. et in his qui
bus ex debito siminet defectib⁹
alioz subuenire vel i tpaibus
puta pascendo esuriente. vel in
spiritualib⁹. puta docendo igno-
rantes. et h^o siue fiat h^o in oⁱ dⁱbⁱ
ta propter iunctum officiu: ut p^o i
prelatis. siue propter necessita-
tem indigentis. tunc eade ratio e
ad h^o i sicut ad alios q^o sⁱ ad necessitate
salutis ad q^o sⁱ dictu est. §. 5.

¶ Utruz correctio fratena sit
propter scandalu dimittenda? R^o
fm Tho. 2a 2e. q. 43. Correctio
fraterna ordinat ad emendatio-
nem fratris. et in in t^o co^mputa-
da e inter spiritualia bona iq³
tum hec co^mequi pot^o q^o no co^mi-
git si ex correctioe frater scanda-
lizet: et io si propter scandalum
correctio dimittatur no dimit-
titur spirituale bonum.

¶ Utr peccatu veniale sit co-
mittendu propter vitadum scanda-
lum? R^o. 33 Tho. ubi sⁱ. Pecca-
tum veniale propter vitadum
scandalu nunq³ e faciendu. Si. n.
faciendu e ia no eet peccatum.
Na et contingit aliqd propter ali-
qua circustantiam no ee peccatu

q^o illa circustantia iblata eet p^o
veniale. sicut verbu ociosu e pe-
catu veniale q^u absq³ v^oitate
dicatur. si at et ca ronabili pro-
feratur. no e ociosu neq³ pecca-
tum simpliciter.

¶ Utr tpalia sit propter scandalu
dimittenda? R^o. fm Tho. ubi sⁱ.
Distinguedu e. q^o si tpa ia sunt
nob ad co^mservadu co^mmissa sicut
bona ecclie co^mmittunt p^o l^ois. et
bona coia rei publice p^omittunt
receptorib⁹. talu p^oservatio sicut
et depositoz imin^o t his qbus p^o
missa sunt ex necessitate. et io non
sunt propter scandalu dimittenda. si
cut nec alia q^o i^o de necessitate
salutis. Un^o et b^ois Tho. catuari-
ensis repetit res ecclie cu scanda-
lo regis. Si. vo tpalia sunt talia
q^o nos sum⁹ d^oni dimittet ea
tribuendo si penes nos heamini
vel non repetendo si apud alios
sunt. propter scandalu quq³ debe-
mus. quandoq³ no. Si. n. ex h^o
scandalum oriatur propter igno-
rantiaz vel propter infirmitate
alioz. qd diximus ee scandalu
pusilloz. tunc vel totaliter di-
mittenda sunt temporalia. vel
aliter scandalum sedandum. s.
per aliquam admonitionem.
Si vero scandalum oriatur ex
malitia quod est scandalu pha-
riseorum. tunc propter eos qui
sic scandalum concitant no sunt

temporalia dimittenda. quia hoc etiam noceret bono comuni eo quod daretur malis occasio rapiendi. et noceret ipsis rapientibus. quia rapiendo aliena in peccato remanerent.

¶ Utrum cibus sit dimittendus propter scandalum? R. o. secundum Tho. ubi supra. Cibus non est totaliter dimittendus propter scandalum. quia sumere cibum est de necessitate salutis. sed talis cibus bene est propter scandalum dimittendus secundum illud. i. Cor. 8. Non manducabo carnem in eternum ne fratres mei scandalizem.

¶ Utrum debeamus propter scandalum vitare iudiciu? R. o. secundum Tho. 2a 2e. q. 43. Sic dicitur Mat. 5. volenti tecum in iudicio pretere et tunicam tuam tollere. dimitte ei et pallium. Quod ut dicit Aug. intelligendum est secundum preparationem animi. ut scilicet homo sit paratus propter patriam vel fraudem. quia iudiciu subire: si hoc expediat quicquid tamen non expedit ut i. s. xi. dictum est Et si sit intelligendum illud apostoli. i. Cor. 6. Jam quidem omni delictu est in vobis quod iudicia habetis: in vos Quare non magis iniuria accipitis. Quare non magis fraudem patimini.

¶ Utrum propter scandalu dimittenda sint ista temporalia bona

que sunt debita pro spiritualibus? R. o. secundum Tho. ubi supra. Distinguendum est. quia aut iste scandalus procedit ex ignorantia siue infirmitate aliorum. aut ex malicia. et si quidem ex ignorantia. tunc potest non accipi vel differri. ut a. s. x. dictum est. quod incipit. Utrum temporalia. Unde apostolus seminas spiritualia temporalia stipendia non accepit. ne offendiculum daret euangelio christi. ut p. 3. i. Cor. 9. Vitabat. n. scandalu quod procedebat ex ignorantia gentium quod hoc non consueverat. Et ideo ad repositum abstinendum erat ut prius instruerent hoc esse debitum. Et ex simili causa ecclesia abstinere a decimis exigendis in terris in quibus non est consuetum decimas solui. Si vero scandalum procedat ex malicia. agendum est ut in dicto. s. x. supra. dicitur.

¶ Donec quod aliquis habet bonam conscientiam apud deum multi tamen de eo scandalizantur homines utrum sufficiat? R. o. secundum Ray. Posset videri quod sic. i. Cor. 1. Gloria nostra hec est testimoniu conscientie nostre. Item. xi. q. 1. tertia senti. Dicas tamen quod quantum in se est quilibet debet nisi satisfacere alijs intentionem suam ostendendo. et casus et species mali removendo. Nobis. n. neces

faria est vita nostra aliis for-
ma. xi. q. 3. non sunt. Si aut ip-
si nolunt recipere satisfactionē
parati semper reprehendere et nō
imitari. dolere debet quod illi pec-
cant. et sufficit. xi. q. 3. inter vba
Et hoc idē hēs s̄ fama. §. i.

Scientia est studium
clericorum. Quod
clericus debet habere scientiā
sacre scripture et aliarū literarū
et negotiorum. ut s̄ ordināus.
§. 4. Et sacram quidē scriptu-
ram debent scire clerici ad iu-
dicatorum aīas informādas. 36.
di. c. 2. §. ecce et c. si quis vult. se-
culares vero sciās debent scire
ad eruditionē ut possint discer-
nere verū a falso et per eas ha-
bere adiutū ad sciām pietatis. nō
aut ad voluptatem et delectati-
onē. 37. di. §. cum ergo. Prop-
ter hoc statutū est ut in certis
ecclesiis hēatur doctor et theo-
logie et artium liberaliū. ut sup̄
magister. i. §. i. Et intelligat de
artibus liberalib⁹. s̄. grāmatica
principaliter. et ē dialectica et re-
thorica quia ille specialiter erudi-
unt hominēs ad sciētiam pieta-
tis. Secus de arismetica. mu-
sica. et astrologia. quia ille l̄ i se
ptineant vitatē nō tamē dicūt
ad pietatem. di. 37. si quis. Et
iñ finis nunc dictas quin etiā
poeticas possunt aliq̄ quāq̄ nō

solum licite sed etiā meritorie
studere. ut. s̄. errores gentiliū
legendo detestentur et vilia que
i eis inveniuntur ad adiutoriu⁹
sacre eruditiōis convertant. 37.
di. turbat et c. si. quid veri. Nā
et si quis adversus mathemati-
cos velit scribere iperitus ma-
thescos. risus patebit. 37. di. q.
de mensa. Paulus quoq̄ apo-
stolus aliqua philosophorū et
poetarum suis scriptis indidit
ut in dicto. c. turbat. Un. 1. Lo-
2. 15. Menandri pbi sciām po-
nit dicens Corruptum bonos
mores colloquia mala. Et ad
Titum. i. Empimēdis poete
versiculum inducit. Cretenīes
semper mēdaces. male bestie
ventris pigri. Et ptra atheniē-
ses disputās. Aratri poete testi-
monio vitatur dicens de deo. Ip-
sius. n. et gen⁹ sumus. Actus. 17.
Hieronimus et usus ē verlib⁹
virgili. de cose. di. §. nūq̄. et
auctoritate Salieni et Ipocra-
tis. de con. e. di. §. ne tales. Itē
Aug⁹. versibus Lucani. 26. q.
§. nec mirum. circa principiu⁹
Debet et clericus siue prelat⁹
habere scientiam negotiorum
temporalium ut h̄. i. §. 4.

Utrum clerici possint audi-
re leges aut physica? §. o. Pnt
verūtamen non causa cupidita-
tis uel voluptatis. ar. 37. di. c.

i. 7. c. legim⁹. i. 7. 7. c. ideo ni
li sint de illis. de quibus dictū
est supra excoicatio. i. 7. v. 6.
7. 7. 3. v. 14.

Quanta sciētiā debet ha
bere pēriōa ecclīastica? 8°. qui
libet prelatus debet habē sciē
tiā litteraturę. 7 si nō eminē
tem saltē cōpetētē. Alii pōt f
moueri ex de etiā. 7 quali. q̄zuis
7 extra de renūc. nisi ex de elec.
cum nob olim. Scia aut cōpe
tens vocatur que necessaria ē
ad executionē cuiuscūq; ordi
sicut sacerdos inq̄ntuz deputa
tus ē ad celebrandū diuinū of
ficiū tenetur scire tm de grā
matica q̄ sciat vba cōgrue pro
ferre 7 accentuare. 7 q̄ intelli
gat saltem ad litterā ea que le
git. inq̄ntum vero est inuister
sacroz tenetur scire que sit de
bita materia cuiuslibet sacri. 7
modum rite dispēlandi ea. In
q̄ntum vero est doctor tenetur
scire saltē rudimenta 7 articu
los fidei per dilectionē operā
tis. Inq̄ntum vero ē iudex cō
scientie tenetur scire distingue
re iter leprā 7 nō leprā. pccōruz
Lon. Tho. i. 4. di. 24. addens
q̄ ad epōs p̄tinet scire ē ea q̄
difficultatem in lege dei faciūt
vel facere possunt.

Utrum prelatus debeat ha
bere sciā tēporaliū rerū? 8°.

Sic Naz debent p̄lati subditis
nō solū sp̄ritualia: sed et carna
lia subsidia ministrare. exēplo
christi q̄ turbas sequentes non
solum uerbo s̄ etiā uirtute sa
nabat. 7 corporalibus alimen
tis reficiebat. Et ut hec plene
pficere possint o3 cos habē io
lertiam seclariū nogocioz. ut
eoz cautela 7 ecclīe seruent i
demnes. 7 cuiq; necessaria pro
suo modo submittent di. 39.
per totū. Et nō q̄ liz q̄s pp ho
rum simplicitatem repellatur
ab obtinendo bñificio. nō tñ de
iciā ab obtēto: s̄ datur ei coad
iutor. 7. q. i. qz. frater extra de
elec. cū i cūctis. Secus aut i lit
teratura. qz si non habeat sal
tem cōpetentem pōt remoueri
ut in prece. 7. dicitur.

Utrū magis expedit iūster
scie theologie: vel itender salu
ti aiarum? 8°. s̄ Tho. i. quoli
bet. Nec duo aduicem p̄pari
pōt dupliciter. s̄ absolute 7 i ali
quo casu. Est ergo cōsiderādū
q̄ i aliq^o artificio melior est q̄
disponit d artificio. 7 dī archi
tector q̄z aliqs māualis q̄ ope
re q̄t fm q̄ ei ab illo dispōit.
vñ i edificis p̄struedis maiōi
mercedē pducitur q̄ de edificio
dispōit q̄zuis nihil māib⁹ ope
retur q̄z māuales artifices qui
dolāt ligna et incidūt lapides

In edificio aut spūali sunt q̄i
manuales oparii qui p̄ticulari
ter insistant cure animarū. pu
ta sacramēta ministrādo v̄l ali
ud hui⁹ p̄ticulariter agēdo s̄z
q̄i p̄cipales artifices iunt ep̄i
q̄ imp̄rāt ⁊ dīponūt qualiter
p̄dicti offīi suoz exequi debe
ant. prop̄ qd ep̄i. i. sup̄intendē
tes dicunt. Similit̄ ⁊ Theolo
gie doctores sūt q̄i p̄cipales
artifices qui ingruunt ⁊ docent
q̄liter alij debeāt procurat̄ cu
ram. Simpliciter igitur melius
est docere. sacrā scripturaz et
magis meritorij. si bona intē
tione agatur q̄z ipendere par
ticularem curā saluti hui⁹ ⁊ il
lius. Unde ⁊ ap̄le de se dicit.
i. Cor. 3. Nō misit me christ⁹
baptizare sed euangelizare q̄z
nis baptizare sit opus maxime
cōferēs saluti animaz. Et. s̄o.
Thimot. 2. dicit hec. cōmenda
fidelibus q̄ idonei erunt ⁊ ali
os doce. Ipa. n. rō demōstrat
q̄ meli⁹ est erudire de p̄tineti
bus. ad salutē eos q̄ in se ⁊ i ali
is proficere p̄nt ⁊ simplices q̄ i se
tū p̄nt proficē. In aliq̄ tū cōu
necitate iminēte debēt ēt ep̄i ⁊
doctores itermisso proprio of
ficio p̄ticularit̄ itenderē cure a
nimaz. De mā scie. 3. dīscē ⁊ s̄
magr. i. 2. ⁊. i. studiuz.

Scisma fm Bo. Goff.
⁊ Ray. ē ab vni
tate seu ab vniacritate fidei i il
licitus discessus. Et dicit a scis
sura q̄ p̄p̄z sit. 24. q. 1. scisma.
Que ē dīa int̄ scisma ⁊ her
sim? s̄o. fm Ray. Heresis i p̄i
cipio sui h̄z p̄uersum dēi dog
ma. qd non h̄z scisma. sed i fi.
confinigit aliquā heresim ut r̄
cte videatur ab ecclesia rece
sisse. 24. q. 3. iter heresiz. Pos
set igit̄ dici q̄ talis ē dīa qua
lis est int̄ dispositionē ⁊ habi
tum. Primo. n. dicit̄ scisma. i.
cū pertinaci iheret̄ sue secte al
serēs non esse obediendū Rōa
ne eccl̄ie. est heresis q̄ peccat
i illo articulo. sc̄z ecclesiā ca
tholicā. Dis. n. heretic⁹ est scis
maticus. i. n̄ ep̄. Idē Bos.
Utz scismatic⁹ v̄l heretic⁹
habeat aliquā pot̄statē spūa
lem? s̄o. fm Tho. 2a secunde.
q. 39. Duplex est pot̄tas spū
alis. Una quidē sac̄ralis. alia
iurisdictionalis. Sac̄ralis qui
dē p̄as est que p̄ aliquā conse
crationē cōfert. ⁊ talis fm suā
essentiā remāet i homine q̄z diu
viuit sine i scisma sine i heresiz
labat. qd p̄z ex hoc q̄ rediens
ad eccl̄iā nō iterū cōsecrēt. sed
tū tales vsum p̄atis amittunt
ita q̄ non i. cis sua pot̄estate
uti. Si tū vñ fuerit. effcū h̄nt

in sacramentalibus qz i his hō
non operat nisi sicut infirm di
Unde effectus sacralces nō ex/
cludunt propf culpā quācūqz
cōferent sacrm. Potestas at
iurisdictionalis est que ex sim
plici iunctione hoīs cōfertur
7 ideo nō immobili adheret et
in scismaticis 7 hereticis non
manet. Unde nec pnt absolue
nec excoicare. aut indulgētiās
facere. aut aliud huiusmōi 7 si
fecerit nihil est factū. 7. que.
i. novacianus.

¶ Qualit scismatici puniuntur
hō. fm Ray. A deo quidē legū
tur multipliciter puniri. vt da
tham 7 Abirō qui Hyatu tre
absorpti sūt. Numeri. i6. Itē
1. tribus que Microboam adhe
serunt date sunt i dispersionez
3. regis. i2. 7. i3. 7 alijs multis
exemplis. Ab hoīe quoqz siue
a iudice puniuntur p excoicatio
nem vel depositionē. 23. di. in
noīe dñi. c. 7. Itē puniun
tur pecūali. ar. 23. q. 17. q. at
Item si necesse est manu etiaz
militari sū armata. i7. di. nec
licuit. xi. q. i. petim⁹. Et d his
penis ē tangit Tho. secunda
secūde. q. 39.

¶ Quod sit gravius peccm. scis
ma vel heresis. hō. fm Th. fa
se. q. 39. Velis simplici est g
uius peccatum. qz est peccatū

cōtra ipz deū fm q. in se est pū
ma veritas cui fides inmitur
Scisma autē est cōtra ecclesia/
sticā vnitatem qē min⁹ qz ipse
deus. Ex aliqua tñ circūstāia
contingere posset q. aliqz scis
maticus grauius peccaret qz i
fid. lis aliqz. 7 hoc propf maio
rez cōtēptū. vel propf mai⁹ pe
riculū qd iducit vlt pp aliqd b⁹.

¶ Qualiter redeūtes a scisma
te sunt recipiēdi. hō. Scismati
cus volens redire d3 abiurare
scisma 7 satisfacere ad manda
tum ecclesie. 7 debet recipi cū
manus ipositioe. ut accipiant
spiritus scū qui ē. ecclesia nō
est nec dari pōt. 24. q. i. dic
mus 7. c. pudenda 7. c. scisma.
Et si quis reconciliatus dicat
secum circa ordines dispensa
tum: probare debet ab eo qui
potest dispēfare. vt c. eo. c. fi.

¶ Quis potest dispensare. cū
ordinatis ab heretico scismati
co vel excommunicato. hō. se
cunduz Hostien. Si scienter a
tali ordine receperunt tunc
solus papa dispensat. Si vero
ex ignorantia non tamen supi
na. tunc per discretum prelatū
cum talibus poterit 7 dispensari
extra de ord. ab episcopo qui
re. capitulo primo et secundo
Sed in epatu sol⁹ papa dispē
sat c. d. elec. qz diligentia. Et

de sic ordinat habes s. ordia/
ma. p. s. p. l. 7 fi. Alienationes
facte a iurimaticis nō valēt ut
s. alienatio. s. p. l. 7 qui in iurē
eis est excoīcatus ut s. excoīca
tio. i. s. 2. n. fi.

Secretoꝝ ^{reuelatio} via s. fue/
latio. 2. i. test. 3. s. xi.

Editio <sup>Utrū sit mor/
tale peccm? s. o.</sup>
fm Tho. secūda se. q. 42. Se/
ditio proprie opponit unitati
multitudinis. i. populi civitatis
vel regni. 7 sic oppōit iustitie 7
cōmuni bono. Et iō ex suo gnē
est peccm mortale 7 tāto gravi⁹
q̄to bonum cōe q̄ ipugnatur
p seditionem est maius q̄z bo
num privatū quod impugnat
per ritā. Peccm aut seditionis
p̄rio 7 principalit p̄inet ad eos
qui seditionem procurāt. 2. at
ad eos qui illos sequunt p̄tur
bantes bonam cōe. Illi vero q̄
bonū cōmune defendunt eis r̄
sistentes. non sunt dicēdi sedi
tiosi. sicut nec illi qui se defen
dūt dicunt ritosi.

Sententia ^{Quādoqz} dicitur sen
tentia lata a iure. quādoqz a iu
dice. A iure quādo est de h⁹ fa
ctum statutū ab eo qui conde
re potest. de quibus habes su
pra lex. s. 2. Sentētia vero a iu

dice est. quando aliquis iudex
inducat inter partes vel q̄ndo
excoīcat. ut propter contuma
ciam 7 huiusmodi. Similit̄ etiā
dicitur a iudice fieri. quādo nō
p modum cōstitutionis sed in
odium alicui⁹ mali iam cōmisi/
si fert excoīcatio siue general
siue spālis. Et similit̄ dico etiā
si fiat in odium p̄mittētū i fu
turo. dū tamen non intēdat fa
cere perpetuā constitutionem

Que est snia interlocutoria
s. o. fm Ray. Est illa que nō iu
per principali sed sup alijs que
stionib⁹ profertur. i. inter prin
cipium causē 7 finē. 7 est de ali
quo teste repellēdo vel recipiē
do. de dilatione dāda vel non
Uel pōt dici interlocutoria. qz
inter partes loquēdo profert̄
sine scripture solēnitatē. ex eo.
7 s. li. 6. Bene tñ debet redigi
in scriptis. s. nō est prop̄ hoc
necesse q̄ descriptio recitetur.
ex eo. qm.

Que est snia diffinitiva? s. o
fm Ray. Diffinitia snia est qñ
principalis questio diffinit. ff.
de re iudi. l. 1. Et d3 profert̄ ab
ipō iudice 7 non ab alio. aliter
nō valet: nisi iudex sit ep̄s qui
pōt p alium recitare ad instar
illustriū. L. d. sen. ex peri. reci.
l. 2. 7. in autē. ut ab illustri. et
qui sup eā digni sunt. s. lacim⁹

igitur coll. 5. ex. co. 2. li. 6.

Alter sententia diffinitiva sine scri-
pto valeat in aliquo casu? R. o.
Sunt casus in quib? valet fm
Jo. an. videlicet quando bre-
ues sūt cause. 7 maxime vilius
perloz. 7 pōt dici brevis duo-
rus aureoz. ff. de dolo. l. adest
7. l. p. ce. in fi. Inspiciat autē
q̄litas personaz 7 relinquatur
arbitrio iudicis. ff. de iure deli-
berā. l. i. ex. de offi. delega. de
cau. is. vel inspiciat cōsuetudo
loci vel fori. xi. di. cōsuetudis.
Itē v3 cum eps i causa civili in-
ter clericos iudicat. xi. q. i. si gi-
cū clerico. 7 L. de sen. ex peri-
reci. in autē. nisi. Itē cū pre-
ses deposito officio cōuenitur
ut reddat administratione in
autē. ut iudi. sine quoq3 iussu.
§. necessitate. coll. 2. Item cum
papa per se pronūciat. valet. n.
l3 nō tulerit eam i scriptis. 3p
se enim solut? est legib?. de
legi. digna vox. Item fm quos-
dam valet: si lata sit i causa ma-
trimonialī ex. de testi. Albric?
Sententia debet fieri seden-
do. Item in loco publico 7 ho-
nesto. 3. q. 3. §. spaciū. in fi. ff. de
arbi. si cū dies. §. si arbiter. Itē
debet ferri de die 7 non i tene-
bris. ut supra iurisdicō in fi.
Item nec diebus feriatis. ma-
tine solemnibus 7 festiis. ut

§. ferie. §. 7. Item nō debet fer-
ri per venalitātē. 2. q. 6. §. diffi-
nitiva. Nec 7 multa alia requi-
runt in sententia: quoz si aliqd
amissum fuerit non valebit.

Alterum snia a nō suo iudice
lata teneat? R. o. est nulla. ex de
iudi. at si clerici. nisi i cā recon-
uentiōis. 3. q. 8. cui? in agendo
ex de mutu. peti. c. i. 7. 2. Itē te-
net snia cum qs laicus ex certa
scientia cōfēctus in iudicē non
suū. ff. de iuri. di. om. iudi. l. si p
errorem. ex de foro cōpe. signi-
ficasti. S3 hoc non h3 locū in
clericis: qui non pnt in aliū iu-
dicem cōfēcti: nisi sit pōna
ecclesiastica. 7 que iurisdicō
nem ordinariā habeat. 7 ā vo-
lūtate sui epi. ut in dicto capi.
significasti. De hac mā habes
supra iudex. i. §. 2. 7 §. p. l. v. et
am nisi in causa reconuētiōis.
Nā et si cleric? cōueniat laicuz
corā iudice laico. 7 ille laic? re-
cōueniat clericū civiliter si fe-
ratur snia cōtra clericuz bene
tenet: q3 ius iudex est. per re-
cōuētiōē. ex de mu. peti. c. i.
7. 2. 7. 3. q. 8. §. cuius in agendo
L. de sen. 7 inter. om. iu. cū pa-
pinianus. 7 in autē. 7 cōsequēt
Criminalit? vero laicus clicuz
cōuenire nō pōt. t corā iudice
seculari. xi. q. i. c. i. 7. 2. nec rē cō-
uēire pōt. quia i criē nō admit

utur reconuentio. 3. q. xi. nega
da. et non relatioe criminu: sed
inocentia: reus purgat. ff. de pu
bli. iudi. l. is qui.

Quid si sit duo iudices et pro
ferunt diversas sententias? R. Si
procefferunt ex iurisdictione or
dinaria. tenet pro reo. et non
pro actore nisi in causa sano
rabili. puta matrimonio. do
re. vel libertate siue testamen
to: si pro his fuerit lata. Si vo
procefferunt ex parte delegata.
pendet ex arbitrio delegantis
Qd si ex compromisso: neutra dicitur
habeat vigorem et dicitur. et re iudicatus.

Quoniam effectus est sententie. R. Si
Ray. Effectus eius est multi
plex. Primus est quod pro vita
te accipitur quantum ad illos iter
quos lata est. Et intellige post
quam transiit in rem iudicatum. i.
quod ab ea appellari non possit quod
est per decem dies. ff. de re iudi.
res iudicata. Item effectus sententie
est quod in actionibus personalibus man
detur executioni infra quatuor me
ses. ex de offi. dele. querenti. et
ex eo. quod ad consultationem. tam
tempus ipsum non potest artari et proro
gari causa cognita. ut in pallegato
c. quod ad consultationem. et ff. de re
iudi. l. 2. In actionibus vero reali
bus cum res certa petita est. pu
ta liber. equus. ager: domus. dicitur
mandari executioni statim post

decem dies qui concessi sunt ad
appellandum. et hoc si res sit in
prima. in insti. de offi. iudi. in
principio. Et idem dicitur fieri in actio
ne criminali. nec. n. in talibus est
executio differenda. 2. q. 1. sic.
Fallit tamen in quatuor casibus. pri
mo. cum princeps ex vindic
ta seuerius fert sententiam. quia tunc
differtur executio ad minus per
30. dies. ut locus possit esse mi
sericordie. vel si res exigit etiam
pne. xi. q. 3. cum apud in fi. l.
de pe. si vindicari. Item cum
sententia lata est in muliere pregnan
te. Nam differitur usque ad ipsam pe
rius. de regu. iur. l. pregnantis
Item si capitalis sententia est lata in
fuum differtur executio quous
quam reddiderit ratiocinia admi
nistrationis quam gessit. l. de
bo. precrip. l. i. Item cum quis
est confessus de crimine. l. de
custo. reo. l. 2. ubi dicitur quod reus con
fessus de crimine in iure frui
datur in carcerem. et post mo
dum reductus apud acta audi
atur ut scilicet confessionem
iteret. Sunt et alii plures effe
ctus sententie quos non prose
quor: quia potius ad forum con
tentiosum pertinent.

Quid si sententia lata in aliquos
preiudicet aliis? R. Regulari
ter nec sententia nec res inter alios ec
ta vel iudicata preiudicat aliis:

et de fide instr. Mer dilectos
et ex co. c. quis. L. res inter ali
os acta per totum. Fallit tamen i
mutis calibus. l. cum cause sunt
conere. §. di. tatis. 3. q. 6. hoc
quippe. ex de accusa. ad petio
nem. et de purga. cano. c. pfr.
Item in cau. a. libertatis. ff. de
sta ho. l. ingenuu. ite in ca. filia
tonis. ff. de liberis agno. l. i. in
fi. et. l. 2. 7. 3. in prim. Item fallit
si actio vel cessio pro loco pri
neat ad aliquem. et ipse scient pa
triar sequere experiri. de re
ista. q. intelligit iuri suo renu
ciare. ut si debitor passus sit expi
ri creditore de proprietate pi
gnoris qui succubuit. si debitor
postea veller agere obstabit ei
res iudicata. vel etiam econuerso
creditor passus sit debitore age
re. de re iudi. sepe. et. co. c. pfr.
vbi hec omnia notant.

Quamvis inia lara in alios alii
prodesse possit. Regulariter
nec inia nec alia res in alios
acta alii prodest. Sed fallit quia
prodest in certis calibus primo quia
de in querela inofficiosi testa
menti. ff. de inoffi. testamen. l.
papianus. §. meminisse. Item i
re indivisibili. ff. si ser. vendi. l.
loci. §. si fundus. Item in re com
muni cum pupillo. ff. quemad
modum ser. amitt. l. si commu
nem. 2. questione. 6. §. diffiniri

ua. v. quandoque plures. et
de appella. c. penultimo. Item
prodest ubi res est communis
cum fisco. L. de comuni re.
alie. l. 2. Notantur hec extra.
eodem. c. penultimo.

In quibus auxiliis subleuatur
sententia? Respondeo. Quattuor.
Subleuatur enim quando
quod per appellationem que de
bet fieri infra decem dies tem
pore late sententie. 2. questione.
6. capitulo primo 7. c. anterio
rum. secundo per supplicatio
nem: ut cum lata est a princi
pe. vel ab alio a quo non licet
appellare. xxxv. questione. 9.
utinam. et. c. sententiam. ter
tio per quicquam falsi ut si di
catur lata per falsos testes vel
alias fias probatores. et de re
sti. sic nobis et de procu. i. nra. et
de proba. l. 3. L. de fal. l. qreia.
Item quarto per integram restitorem.
et de i. inte. resti. per totum.

Sepultura primo;
communiter sepultura secun
dum Bonf. quandoque accipitur
pro ipso officio quod impeditur
corporibus sepeliendis. Et de
hac intelligitur quod vendi non
potest extra de simo. non satis
13. questione secunda percipien
dum. i. questione. i. dictum. 2. qm

doq3 sepultura dicitur ipa ter
ra qñ est de cimiterio..vel fu
it ibi aliquis sepultus itez ven
di non pōt. ff. de rei vendi. que
religiosis. 3. qñq3 dñ ipa tūba
illa vendi pōt si null⁹ in ea se
pultus sit. Alioquin loc⁹ fact⁹
ē religiosus ⁊ vendi nō potest
ff. de reli. et sup. l. i. ⁊. 13. q. 2. q
sta. ⁊. c. post q3. quarto dicitur
qñq3 terra pura que deputan
da est ad vsum sepulture. ⁊ hec
vendi pōt. 12. q. 2. auct⁹.

Quid est ius sepulture? Rō
fin Ray. Ius sepulture est qd
petit ecclie ad sepelienduz ali
quos in cimiterio suo. et pro
venit ex pōtificis assignatione
ar. 13. q. 1. ecclias. Cōperit aut
generaliter ecclias parrochi
alibus et etiam illis quib⁹ a iu
re vel privilegio concessus est
non autem alijs.

Ubi aubi q3 apud ecclias
possit esse sepultura? Rō f3 In
nō. Cimiteriū vel quēcumq3 se
pulture debent ē circa eccliam.
am. 17. q. 4. licet sed tamen
bñ pōt cimiteriū aliquātulum
ē remotum ab ecclia. non tñ
credim⁹ qd alicui loco ē frigi
oio hospitali vel bñ possit ac
cedere sepultura nisi habeat ec
cliam. Itē in vno cimiterio
mñte eccl. sic possunt hñc ius se
peliēdi parochiāos suos.

Ubi pactū preiu dicit sepul
ture? Rō. Pactū qd sit cum re
ctoꝝ parochialis ecclie de
nō recipiendo aliquos vel cer
tos parochianos eius ad sepul
turam servari debet et ab his
quibus a sede apostolica sepul
tura libera est cōcessa. licet illi
apud eos elegerint sepeliri. ex
de pac. pactū li. 6.

Ubi d3 sepeliri quid dece
dit nulla sepultura electa? Rō.
fin Jo. an. sup. c. aiaz de sepul.
li. vi. Sepeli. i d3 in sepulchro
parentum exemplo patriācha
rū. 13. q. 2. Ebron. ex eo. nos in
stituta. ⁊. c. fraternitatem vñ in
parochiali ecclia si consuetu
do sit. Quod si talis sit alieni
gena. vel uiator. deb3 sepeliri
apud eccliam in cuius parro
chia mortuus est. 13. q. 1. ecclie
sias vel in ecclia cathedrali
si sit consuetus. xv. q. 1. c. p. cle
rici quoq3 si non eligant sepul
turam sepeliri debet in ecclie
sias ubi sunt clerici. Itē q hab3
domiciliū in civitate vñ castro
s3 qñq3 ad villā rurālē se trās
fert cā recreatōis. vel ut in ra
lia exerceat. ⁊ n̄ electa sepul
tura decedit nō d3 sepeliri in ec
clesia dicte ville ⁊ in sua parro
chiali: vel potius i ea in q ma
iorum suorum antiquorum ab
antiquo existit sepultura. dum

mō abiqz periculo. ad ipāz ua
leat deportari. Mulier q̄ plēs
viros habuit si sepulturā nen e
ligat est cum viro ultio c^o do
miliū z honorē retinet tumē
anda ex eo. is qui. li. 6.

Quid de his b recipiūt alie
num ad sepulturā in casu nō cō
cesso? R^o. Tenent ad restitutio
nē corporis si petatur. Itē tenē
tur restituere qcquid occasiōe
illū perceperūt. vel que pēpi
potuerunt. ex eo fraternitatē. in
fi. 7. c. ex pte. i. 7. c. cū liberū. 7. c.
cū in presētia 7 ex eo. c. anima/
rum. libro. 6.

Quis tenet facere expensas
sepulture? R^o. heres tenet 7 ab
ipō peti pnt qz videt̄ quali con
tractū cum defuncto. Et ā hac
matia vide ā. restitutio. 2. §. 5.
circa fi. Item si mulier habet
dotē de ipā dote debet fieri ex
pēie funeris. si non habeat. tūc
ad ipm maritū pertinet. ff. de f
li. 7. lūp. fune. l. i. 7. l. si quis.

Quid de his qui morientes
molestant sepulturam impedi
unt. aut funeri iniuriātur? R^o.
Qui ad domū moribūdū acce
dit 7 ipm v^l alios molestat. v^l
rebus eius ligna pōit. cadit ab
actiōe 7 in tantundē condēnat̄
heredibus iniuriati 7 publica/
tur tertia pars bonorum eius

7 est infamis. Et idem in eo q
circa fun^o peccat. L. ā sepul. iii.
in auten. itē qui domū. Nec d^z
impediri sepultura preteritū ā
biti vel cuiuscūqz obligatiōis
L. de sepul. vii. l. cū sit. Nec d^z
inferri molestia infra novē di
es ab obitu. al^o pro tunc est mu
tile. ut ibi in autē. sed nec ante
Bene tñ impediret sepultura i
multis casibus anime de qbus
hēs. i. sepultura. 4. Utrum li
ceat spoliare mortuos. supra
mortuos. §. 2.

Sepultura. ii. q̄zum
ad elec
ctionē: Precipit̄ vniversis cle
ricis secularibus 7 religiosis.
sub interminatiōe maledictio
nis eterne. ne inducāt aliquos
ad vouendū iurandum fide in
terposita. seu al^o promittendū
ut apud eorum ecclesias eligāt
sepulturam. vel iam electam
v^lterius non immutēt. Aliē ia/
lis electiō irrita est. 7 qui sic eli
gerint. nec possunt sepeliri apd
ecclesias sic electas. nec elige
re alibi. sed omnino sunt sepe
liendi apud ecclesias apud q̄s
fuiſſent sepeliendi si non eligi
ſent sepulturam. ex de sepul. a
nimarum. li. vi. Qui cōstitutiōi
superadditur q̄ qui contrariū
fecerit sit excomunicatus 7 nō pos/
p

fit absolui nisi a papa. vel i mor
tis articulo. vt supra absolutio
p^o. §. 3. v. 4. Item religiosi vel
cleri qui predictos in suis ec
clesiis v^l cimiteriis presūp^{er}it
sepelire tenent^r ad restitutionē
corporū si petant^r. et etiam omni
um que occasiōe sepulture illo
rum puenerint quolibz ad eos
dē faciendā integralit^r infra dē
cem dies. quaz ni. i fecerint. ec
clesie ipse apud quas sepulti fu
erint et cimiteria earundē extē
sint. et tamdiu maneāt interdi
cte donec facta fuerit restitutō
predictorū. ut in dēo. c. animaz
Secus autē videt^r dicendū qñ
qs proprio motu voueret v^l iu
raret in tali loco eligere sepul
turā. qz fm Hosti. tūc tenetur
seruare. nisi ex cā noua post or
t^r. ut qz factus est ep^s vel reli
giōsus. vel locus ille quasi dis
sipatus est. ar. ex de reli. do in
ter quattuor.

Eligere quis pōt sepulturaz
dimissa antiqua etiā. i loco mī
nus religioso. ex eo cum quis.
libro. 6.

Utrū religiosi possint eligē
sepulturā? R^o. Non. s^z sunt apd
sua mōasteria tumulādi. Pñt
tū eligere si quādo moriuntar
essent adeo remoti qz cōmode
portari nō possēt ad illa. ex eo.
religiosi. li. 6.

Utrū patres possint filiis e
ligere sepulturā? R^o. Pñt eos
sepelire vbi uoluerint si sint in
fra annos pubertatis. s. i. 4. cō
pletos. et cōsuetudo terre id ha
beat. Al nō. Ipsi tamē filij eli
gere non possūt nisi post dēcē
tp^{us}. Tunc enim pñt et abiqz
patris assensu. ita tamē qz si sē
filius am^t. non pñt sine assensu
eius relinquere aliqd pro ania
sua. nisi habeāt peculū castre
se vel quasi extra eo. l. 3. li. 6.

Quid si propri⁹ sacerdos cō
p^o e⁹ qui alibi elegerat sepeliri
violēt^r rapuit? R^o. fm Hosti.
Amittit ius qd in eius mortua
rio hz. et ossa restituet. ex. eo. c.
cū liberū. Idē si aliqs cōuent⁹
totus uel maior ps eius hoc se
cerit. Secus crederē si minor
pars v^l sol⁹ prelat⁹ hoc fecisset

Utrū possit fieri pactō pecu
niaria sup electione sepulture
R^o. fm Hosti. Quicqd tēpora
le permittit^r vel dat^r vt tal^r elec
tio fiat omnino reprobāt^r. qz si
moniacū esset. i. q. 2. qz pio. ex d
pac. c. fi.

Quid si quis mādāt corpus
suū nō sepeliri? R^o. Non est ad
implendū. ff. de condi. isti. l. 9
dam et notatur. xi. distinctione
nunc autem.

Sepultura 3°. s. quo
ad cāo

hanc portionem. Quandoq[ue] eligat alibi sepulturā. de omni-
bus que illi loco dimittit debz
sua procbialis ecclesia habere
canonicam portionē. que vāia
est fm cōsuetudines. Alicubi.
n. est medietas. alicubi tertia a
licubi quarta. 7 ideo cōsuetudi-
ni est standū ex eo certificari.
Et si consuetudo ibi nō appa-
reat dicit Hosti. pectandā eē
cōsuetudinem metropolitane
ecclesie. Et si nec illa appareat
spectanda est cōsuetudo vicina-
rum. Et si varia sit. tunc scdm
Hosti. quarta debet. In hac. n.
magis iura concordare viden-
tur extra eodem in nostra. Si
autē esset consuetudo q[ue] nihil
datur. habes infra. §. 4. tam
de is qui eligunt sepulturam
apud fratres predicatorum vel
minores determinatum est q[ue]
tenentur ecclesie parrochiali
dare quartam non solū de om-
nibus funeribus. sed etiam de
quibuscūq[ue] et quomodocūq[ue]
relictis. et ad quoscūq[ue] certos
usus. 7 de quibus quarta dari
non consueverit. vel aliter de
iure non deberetur. Item de
omnibus dāis. in morte lmo-
tis articulo: in infirmitate dā-
tis de qua decesserit fratribus
ipsis vel aliis pro ipsis. ex eodē
vidum in clemen.

¶ Quando aliquis cuius ma-
iores solent ab antiquo in ali-
qua ecclesia sepeliri. ea dimissa
eligit alibi sepultura. vtrum
canonica portio debeat eccle-
siae dimitti? Respōdeo. Nō.
sed potius illi ecclesie in q[ua] con-
suevit audire divina 7 recipere
sacra. extra eodem cū q[ue] li. vi.

¶ Quid si in vna solet audire
divina 7 in alia recipere sacra-
menta? R[es]pōdo. Videtur q[ue] pō-
tio canonica debeatur ei ubi
consuevit recipere sacramenta
extra eodem. c. i.

¶ Quid si consuetudo ē q[ue] nihil
datur pro cāonica portio? R[es]pōdo. f[ra]z.
Ray. Credo q[ue] nō valz. q[ue] ē p[er]tra-
rōez 7 nālē egratē. ex eo. nos i-
stituta. 7. c. relatū. et. c. certifi-
cari Tū f[ra]z Hosti. hec consue-
tudo bñ posset prescribi si titu-
lus probaretur.

¶ De qb[us] f[ra]z d[icitur] dari cāonica
portio? R[es]pōdo. f[ra]z Ray. nō m[agis] d[icitur] oblatō-
nib[us] cereis 7 aliis h[ab]it[us]. q[ue] eccle-
sia i q[ua] q[ue] sepelitur recipit i die fūe-
ris. sed etiam de aliis q[ue] defūc-
tus pro g[ra]tia sua illi ecclesie f[ra]z.
et. e. i. n[on] f[ra]z. Hosti. 7 addit
hoc intelligēdum de his que
relinquuntur occasione ecclesie
siue loci. Secus si intuitu per-
sone q[ui]vis ecclesiastice. dum-
modo non in fraudem fiat.

Item dicit intelligendū eē de
mobilibus q̄z immobilibus.
Excipiūt ornāmēta ecclesie ⁊ pe
cūia pro eis data. vel pro fabri
ca. āniversario septio. trigessio
⁊ alia ad perpetuū cultum diui
nū legata. de quib⁹ cāonica pō
tio deduci nō d̄z: nisi factūz fu
erit in fraudē. ut ep̄s si est con
suetudo. seu parochialis ecclesia
defraudaret. extra de testa. c.
fi. Insuper de his que testator
siue moriens relinquit quibus
cūqz alijs ecclesijs vel personis
in cōi ut pauperibus. nullā por
tionē hēbit parochialis ecclesia
ut Inno. dicit ex eo. relatu. qz
canonica portio non est prestā
da nisi ab ecclesijs in quibus se
pelitur. vel ad quam transit se
conuertendo vel alio mō. Lō.
guil. et Hosti. Et nota q̄ ut di
cit Inno. q̄ ab ista canonica
portione dāda parochialibus
nō sunt de iure exēpta mōaste
ria vel alia loca q̄ al sūt exēpta
ex eo. in nostra. et de testa. reg
listi. ⁊ c. officij. Item nō q̄ fin
Host. 13. petitio canonice por
tionis cōpetat sacerdoti parro
chiali. n̄ si ip̄e est negligens in
petendo ep̄s poterit petē pro
illo extra de success. ab inte. c.
fi.

Quid si moritur rex vel dux
vel alia periona que p̄ anni cir

culū in diuersis ecclesijs audie
bat diuina. ⁊ percipiebat sacra
q̄i hīs duo vel pl̄ra domicilia
in quib⁹ se pariter collocabat
⁊ elegit sepulturam in alio lo
co. cui ecclesie dabitur canonica
portio. § 10. Ecclesie domicilioz
diuident eā inter se. arg. ex de
deci. qm̄ ⁊ expresse b̄r ex. e. cū
quis. li. vi.

Quid de quibusdam regiōi
bus. ubi de oibus mobilibus.
q̄ defunctus potest in testamē
to relinquere siue legat ecclesia
exigit tertiam ptem. ⁊ morietī
iniūgit sacerdos q̄ reuelat oia
mobilia sua sicut fieri dicitur i
britania minori. § 10. fin. Guil.
Non credo q̄ hec consuetudo
preindicare debeat iuri cōi n̄
si legitime fuerit prescripta. et
eoni radictorio iudicio obtēta
vel ēt auctoritate sedis aposto
lice confirmata. Nec archiepō
rū vel ep̄oz illi⁹ loci constōem
ad hoc sufficere nisi adsit volū
tas vel consensus subditorum
quos tāgit. Et idem credo de
p̄dicto precepto. i. q̄ nō tenen
tur morientes in hoc cāu eis
obedire. nisi in dictis cāibus.

Done q̄ defunctus ecclesie
sue reliquit decē ⁊ alteri ecclesie
in q̄ elegit sepulturā religit mil
le vel castrum. nūquid prima
ecclesia d̄z esse contenta illis de

cem? & fin Ray. Si defunctus legavit hoc mō q̄ illis eēt contenta. et sacerdos iuravit conditionē et recepit legatū. vñ inūciāse iuri suo et iam nō poterit ulterius petere aliquā portioē. Si vō defunctus absolute reliquit et ipse absolute recepit poterit nihilominus de ceteris pōtione vendicare. et de testi. offici vel saltey agere ad supplementum cōputatis illis decē. sicut filius institutus in pte minori q̄ legitima pōt agere tantum ad supplementum. L. de inoffi. testa. si qñ. §. illud. et l. oio. et c. de emp. et vendi. cū dilecti.

Quid si quis elegit sepulturam in propria ecclesia: et ei nihil legavit: et alijs ecclesijs infra legaverit. nūquid poterit hec ecclesia petere aliquā portionem? & fin Ray. Si est consuetudo q̄ eligētes sepulturā i propria ecclesia semper aliqd reliquunt potest ecclesia illud petere ab hēdibus. non iure actionis: nec differēdo propter hoc sepulturam sed implorando superioris officij. extra de simo. ad apostolicam. Si vero non est consuetudo nihil potest petere. s. solis funerabilibus debet esse contenta. Naz tenei ex officio ipm sepelire. et de simo. nō sa. et c. cū in ecclesia. Posset q̄

q̄ in hoc cāu implorari officij iudicis aduersus hēdes si deprehendat̄ dolus testatoris vel heredi. Similit̄ aduersus rectores aliarum ecclesiarū si et illorum dolus deprehendatur.

Pone q̄ aliquis eligit sepulturam apud aliquā religionē postea intrat in ipam et dedit nūquid locus religionis tenebitur ecclesie illi ad canonicas portiones? & fin Ray. Dico q̄ si transit in infirmitate de q̄ moritur tenetur. extra eod. m. de his. Secus si transit in sātate. aut etiam in infirmitate de qua nō morit̄. Con. Desti.

Quid de leprosis intrantibus domos leprosorū. nūquid iacerdos parrochialis pōt de eis morientibus petere canonicas portiones? & fin Guil. Lredo q̄ non. q̄ par iudiciū est ac si transierint sani ad religionem nisi forte ex ipa lepra moriantur. In hac tñ pte tenenda ē consuetudo regionis.

Quid si aliquis recipiat i fratrem alicuius loci religiosi non tamen oblatis suis bonis sed sibi retentis. et ibi eligat sepulturam? & fin Boff. Non liberatur a canonica portione sicut nec eximitur ab epali iurisdictione etiam si ipi religiosi

sint exempti et de preuile. euz
et plātare. §. de pfratribus. et. ca.
ut pūilegia. idē. Do.

Quid si quis igressus religio-
nem decedat in tēpore nouicia-
tus? §. o. fm. Soff. Puto cano-
nicā portionē ecclē priori non
deberi. Quamuis. n. exire po-
tuerit. nō tamē exiuit s3. in reli-
giōe decessit. et hoc sufficit quo
ad q̄rte retentionē. et. e. d. his.

Quid si infirmus in una pro-
chia faciat se deferri ad alia3
et ibi moriatur? §. o. fm. Ray. Pri-
ma ecclia nō. prop̄ hoc priua-
tur canonica portio. ar. et eo.
de his.

Sepultura quarto. s.
quādo pro-
hibeat. Prohibent in cimiterio
sepeliri omnes heretici. et de
hereti. sicut. Et de hoc s̄ here-
ticus. et. §. 2. etiā si post mortem
appeat de heresi. et. 4. q. 2. sane
profertur. Similit̄ etiā prohibē-
bent pagani. et iudei. d. p̄ se. di.
i. ecclēsiā. et. c. se. Itē genera-
lit̄ omnes excoīcati. et. 4. q. 2. sa-
ne qd̄ sup. et de priuile. ep̄. li. 6.
Etiam excoīcatus in mori. ar.
in dicto. c. sane. Et intelligen-
dum fm. Buil. de excoīcat̄. mi-
nori si notorie sic excoīcati sūt.
Itē idem de excoīcato etiā i-
iuste. ut notat̄ et de resti. spol.
lras. in glo. circa finē. Itē pro

hibent qui in tormētis mori-
tur. Et exponit Hosti. etiā si q̄s
ibi letale vulnus accepit l3 po-
stea superuixerit qui q̄uis pe-
niteat et ei eucharistia non ne-
getur. carebit tñ ecclēsiastica
sepultura. et de tornea. c. i. Do.
tamen intellige de illo qui ve-
nit causa exercēdi se in tornea
mēto. nō de alijs. et de tornea
c. 2. Nam et fm. Buil. intelligit̄
tam de militib⁹ q̄s de armige-
ris eoz qui ibidē i armis se ex-
ercant. Sec⁹ de illis qui illuc
vadūt cā curiositatis. ut ad vi-
dendū. uel q̄cūq3 alia cā. Itē
prohibent illi qui se occidunt
l3. q. 2. quib⁹. et. 3. q. 5. placuit. et
hoc intelligēdū fm. Buil. si pe-
merunt se ex disperatiōe tira-
cūdia. secus si ex furore uel a ca-
su. Un̄ sicut dicit Ber. et. e. ex
parte. Si q̄s prop̄ fugā se p̄-
cipitaret i aquā. q̄ sic credit se
euadere posse non iputatur ei
si cōtrariū eueniat. et hoc cum
pro bono et licito hoc faciat. ar.
13. di. nerui. et. 3. q. 5. de occidē-
dis. Con. Hosti. Itē quādoq3
interdictū sepultura generalit̄
ut omnibus de tali loco. s. tem-
pore interdicti. ut s̄. interdictū
4. §. 3. Itē manifesti vsurarij
et de vsuris. q. 2. e. ti. q̄3 q̄3. li.
6. Itē quicūq3 presbyterū tu-
tozem in testamento relique-

rit. 21. q. 3. cyprian⁹ 7. 88. di. ne
q3 apud. Sed ut dicit ibi glo.
istud hodie nō h3 locū. Item
blasphemus dei. ex de male.
c. fi. Item monachus propriū
hñi ex de statu. mo. sup quodā
Et generaliter nullus noron⁹
de mortali peccato sepeliend⁹
ē. 13. q. 2. quibus. et. c. non exti
mem⁹. 7. c. obeūtib3. Et hic
locum habent si tal. s non iūt
ecclesie reconciliati. nam si re
conciliati essent. uel certa pēi
tētie signa apparerent sepelien
di sūt. sed heredes tenētur sat
facē pro eis ex co. parrochiā
nisi fuerit raptor de quo s rap
tor. §. i. uel occisus i torneamē
to: ut dictū est. Item non est se
peliendas quis altem semel i
anno non confitetur: ex de pe.
omnis. Et hoc intellige nisi in
articulo mortis existens sig⁹
tritionis ostenderit. Ad quod
probandum secundum omēs
i hoc cāu sufficit vn⁹ test. 7. §.
questi. vi. qui recedunt. 7. capi
tulo. sel.

Quid si tales qui dicti sunt
sepulsi fuerunt? Rō. Si corpo
ra eorum discerni pnt exhumā
di sunt. aliter nō. ex co. sacris.
7 ecclesia siue cimiteriū est re
conciliandū ex. de consec. ec. l.
altaris. consulisti. occultū tam
peccatores sepeliēdi sūt nisi fō

re esset aliq3 excoīcatus. l. her
ticus. q2 cui nō excoīcāti⁹
uiuo: nec mortuo cōicare debe
m⁹. ut s excoīcatio. vi. §. fi.

Quid fiet si dubitē de ca
dauere vix fuerit christiā: l. pa
gani. uel excoīcati? Rō. Vide f
in meliorē partē interpretand3
nisi aliq3 probabilitas est d op
posito: ut ex co. sacris. 13. q. 2. n
extimemus. de consec. dist. 1. ec
clesiam.

Utrum suspensi hī sint sepe
liendi? Respondeo. sepeliēdi sūt
dum tamen penituerit. 13. q. 2.
c. finali. verūtamen ad depor
nendum eos de patibulis re
quiritur licentia iudicis seclā
ris ne iusticia contemni videat
ur. ff. de cada. punto. l. i. et. 2.
Sed et ipaz licentiam iudex d
negare non debet in hoc cāu.
Nam et corpus christiālib3
datur. ut supra communicare
§. finali. De raptoribus quib⁹
etiam penitentib⁹ quandoq3
negatur ecclesiastica sepultu
ra. habes supra raptor. primo
§. primo.

Utrum mulier pregnant d
fūcta debeat sepelin? Rō. deo
secundum Hostien. Si est cer
tum q partus mortuus sit: tūc
mulier cum partu sepelietur.
Si vō certū ē q uiuit l dubitat
de h⁹ tūc mulier d3 prius scun

di. et si partus viuus sit bz baptizari. si mortuus ex cumiteriu sepeliri.

Seruus p^o coif. **M**tis mod^o efficiuntur serui. Nam quidaz statim cum nascuntur serui sunt vt qui a matre ancilla nascuntur. hoc tñ vide plenius .i. §. 3. Quidam vero sūt iuregentiuz vt qui in bello iusto capiuntur. Quidā fiunt iure civili vt qui maior. 20. annis passus ē se vendari ad precii participaduz Et de h^o hētur. i. §. 4. De his tribus modis hē insti. de iure. perso. §. 5. serui aut. Item sunt aliqui serui qz ius civile eos in penā subiicit seruituti. ut librus propter igratitudinez. vñ ā. librus. §. 2. Itē iure canonico raptor mulieris efficitur seru⁹ rapte ut ā. raptor. 2. §. 2. Itē deferētes auxiliū saracenis efficiunt serui: capientium eos. vt dictū est ā. saracenus. §. 2.

Sunt alij serui magis largo modo dicti vt a scripticij siū originarij qd̄ idēz est. s. quidā homines qui ita ascripti sūt terris colēdis q̄ nō possūt a cultura recedere sine dominoz voluntate. nec possunt vendi sine gleba. nec gleba sine illis. Et dicuntur a scripticij. qz ascripti siue aputati sunt ad culturā. et origia

rii quia a suo origine tales sunt. Hi etiam serui quādoqz colōi dicuntur. Isti tal. s. nō sūt proprie serui. nec repelli debent a legitimis actibus nisi q̄ ad ordines non debent admitti nōē extra de iudeis. multorum.

Quias penitus cōditionē fili⁹ debeat sequi? Ro. f3 Tho. i. 4 di. 36. fm̄ leges civiles prius legitur vctrem. et hoc rōnabiler. qz proles habet a p̄e p̄plemētum formale. s3 a m̄re s̄bstantiam corpōis. Seruitus at̄ est p̄ditō corpōis. cū seruus sit q̄si instm̄ domini i operādo. et iō proles in libertate et seruitute sequitur matrē. sed i alijs que pertinent ad dignitatē que est forma rei sequitur patrē sicut i honoribus muneribus. et mūcipijs. et nobilitate et alijs h^o. Et hūic concor. canones. et lex Moysi vt p3 Exo. 21. In quibus daz tñ terris que iure civili nō regunt partus sequitur deteriorem p̄ditionem. vt si pater sit seruus q̄zuis vxor sit libera erit filij serui. non tñ si post pactuz m̄rimonium pater se in seruuz dedit nolēte vxore. et similiter si fiat ecōuerso. Si aut̄ p̄terq3 sit seruus cōditionis et p̄tineant ad diuersos dños tunc diuidunt filios si plures sūt. vel si vnus tñ. vnus alteri recōpensabit. et

precio et accipiet natum i sol ser
uicium. Tamen non e credibi
le q talis consuetudo possit ee
ita ronabilis sicut illud qd mul
toru sapientum duno studio
determinatu. Et nota q fm le
ges siue mater fuerit liba soluz
qn cōcepit. vel solū quando pe
pit vel et medio tēpore. sufficit
ad libertatem prolis. ut. ff. de.
sta. ho. l. 7. seruorum.

Qualis liber homo qui pati
tur se vendari fit seru? Ho
sex requiritur. Primum q sit
maior. 20. anis. L. de libe. cā. si
misteriū. fm q itendat precij
pticipare. L. de libe. cā. non iō
Tertium q i vitare pticipet. ff.
qui ad liber. pro. nō l. 3. l. i. Quā
tum q ēptor credat ipsū suū eē
. ff. de liber. cā. l. liber. §. si q
sciēs. Quintum vt ille q vendit
sciat cōditionem suā. ff. quib?
ad liber. pro. non licet. l. qui se.
Sextum q venditor sciat ipsuz
esse liberū. ff. quibus ad liber.
pro. non liz. l. 4. Si aliqd isto
rum deficiat iure cōmuni in in
genuitatem reuocatur. Quod
si nihil deficiat si postea manu
mittatur non fit ingenu⁹ sed li
bertus. ff. de sta. ho. hō. liber.
nū reddat domino precij. ff. si
ingē. māu. l. 2. rñlo. i. Quod rñ
precium domus inuitus non
cogitur recipere s3 q idam.

Qualiter serui efficiantur li
beri? Ho. fm Hosti. multis mo
dis. Ano modo per manumif
sionē. vide s. manumissio. §. fi.
Item fit aliquis liber si cum lā
guidū dominus exposuit. vñ ei
alimenta negauit. vt s. exposi.
Item quādo aliquis vendit ā
cillam ne prostituatur. et ēptor
fac contra fit libera. Item si fr
uus pileatus incedit añ cada
uer domini dū defertur ad ser
pulturā. itē si post q3 lata ē ien
tētia cōtra illū qui dicebat ser
uus domus postea pro ipō pre
cium re. ipiat. item si dominus
ancillā i mñimonio collocauit
scribens pro ea dotē. item si ser
uū appellauit filiū actis mñu
entibus quali i figura iudicij.
item si dedit seruo instm per
qd eius seruit⁹ prebat. et alijs
casibus q hēntur. L. ex q. cau.
ser. pre. liber. ac. per totuz. itez
si iudeus christianum mancipi
um emerit. vt s. iudeus. 2. §. pri
mo. et extra de iudeis. c. si. De
seruis iudeorum et saracenoru
vide s. iudeus. 2. §. primo. Et
quia seruus manumissus dicit
tur libertus. Facit ad hoc sup
libertus per totum.

Seruus. ii⁹ quantuz ad or
dinationem.
Nullus seruus siue privati siue
ecclesie ordinari debet nisi pri

us manumittat di. 54. c. 1. 2. 3. Et ratio est servilis utilitas atque clericalis dignitas di. 54. admittitur ex. de ser. non orati. de servo i. fi. Et hoc intelligitur in omni genere servorum de quibus est huius supra servus i. 5. 2.

¶ Utrum servus ecclesie libertus possit ordinari retento iure patronatus. R. o. fm Ray. Sic dico retento iure quo ad hoc quod non iniurietur ecclesie. nec accusetur illas. nec testificetur contra eam. di. 54. qui ex famulis. Immo etiam si simpliciter fuerit manumissus tenetur ad predicationem. aliter revocaretur in servitutem. 12. q. 2. diaconi 7. c. episcopus qui mancipium 7. c. qui liberti 7. c. octavo extra co. ti. de famulis. dicunt etiam quidam quod tenetur quod ad alias honestas operas licet non sint notatim impositae. ut in dicto c. diaconi 7. similibus. non tamen tenetur servire ecclesie perpetuo in officio clericali. nisi si expresse dictum sit in ipsa manumissione 7. ordinatione extra eodem libentius. Et posito quod fuerit expressum non tamen revocabitur in servitutem si non vult in illa ecclesia servire in divinis officiis. nisi admonitus perduraret in contumacia extra eodem nullus clericus.

¶ Utrum servus privati libertus possit ordinari retento iure patronatus? R. o. secundum Ray. Non debet ordinari nisi prius consecutus fuerit a domino plenam libertatem. ita quod non teneatur prestare patrono operas. nec fabriles que consistunt in faciendo. nec obsequiales que consistunt in non faciendo di. 54. c. 1. 2. 3. c. quicumque 7. c. vlti. Sed utrum dominus possit in tali libertate retinere operas spirituales. Dicendum secundum hosti. ut vitetur omne contrarium. quod hoc onus erit imponendum in ipsa manumissione ante ordinationem 7. sic in ipsa ordinatione poterit onus iam impositum declarari. extra de elec. significasti. ad fi. 7. extra de preben. significatum. Et si taliter ordinatus non servierit poterit degradari. 54. di. frequenter 7. c. quicumque extra co. nullus. Si tamen factus fuerit sacerdos non fiet servus domini olivarii sui. Idem Goff. 7. Inno.

¶ Quid si servus fuerit ordinatus non accepta libertate? R. o. secundum Ray. Si fuit ordinatus domino sciente 7. non contradicente eo ipso ingenuus fit. di. 54. si servus sciente. Et hoc verum est ad quoslibet ordines fuerit ordinatus. Idem Goff.

Inno. Si vero domino igno-
rante uel sciente et contradice-
te. tunc si ordinatus est in sacē-
dotē remanebit in eodē ordi-
ne. peccio si quod habet domi-
no restituto. Quod si non ha-
bet peculium. nec est qui redi-
mat ipsum. debet suo domino
reddi ad seruendum ei in ser-
uitus que ordinem suum dece-
ant. ut hōis canonicis missa et
huius. 54. distinctiōe frequē
Quod si contumax hoc reuocatur
deponi debet extra. eodē nul-
lus in fi. Si uero ordinatus est
in diaconum. dabit pro se vica-
rium. et ipse remanebit in ordi-
ne. Alias reuocabitur in serui-
tutem nisi aliquis uellet eū re-
dimere. et idem intellige de sub-
diacono. extra eodē miramur
In alijs ordinibus absolute in
seruitutem reuocabitur. 54.
distinctione. nulli. et c. ex anti-
quis satis. Con. Soff. et Inno.
Intra quod tempus possit
dominus seruum ordinatum re-
uocare? Respondeo secundum
Ray. Reuocare poterit infra an-
num a tempore scientie domi-
ni. ar. 17. questione secunda. si
quis incognitus. Item Soff.
Hosti. et Pe. Et ratio quare
clericus non potest repeti ul-
tra annum cum seruus ingres-
sus religionem possit repeti in

fra triennium est ista. quia de-
ricus cōmūiter publice māer.
monachus uero secrete. Et p/-
dictum punctum de religione
habet supra religio. 2. §. 4. 5.
Pone q seru⁹ qui ordiat⁹
fuit restitutus est domino suo
nunquid licebit domino man⁹
iniciere in eum? R. o. fm Inno.
Non alias incideret in canonē
17. q. 4. si quis suadete. Sed
nec tali seruo licebit contrahē
matrimonium propter votū
quod intelligitur fecisse in su-
sceptione ordinis sacri. extra d
conuer. coniu. quidam. 84. di-
cum in preterito. et prohibed⁹
erit per ep̄m. ar. 96. di. si iper-
rator. Aliis autem priuilegijs
clericis non gaudebit eē.
de cle. coniu. Joannes et c. se.
Idem in omni genere seruoꝝ
54. di. frequens.
Sz q̄liter seru⁹ ordinat⁹ siue
consecrat⁹ reddat domio: cum
alia res p̄secrata nō reddat ut
14. q. ulti. p̄perimus? R. o. Du-
plex ē ratio. Una qz i rebus ali-
is et maxime i animatis q̄ sole p̄-
secratur nullus ē dolus. sed in
homine sic. Alia quia in rebus
inanimatis p̄secratio est in super-
ficie. et iō non debet a māu pro-
phana tractari. i hoie uero est
aia que tāgi non pōt. 32. q. 7.
licite. Con. Soff. et Hosti.

Secundus quo ad ma-
trimonium
Utrum suus siue p'sens domini
possit matrimonium contrahere
R'o. fm Tho. in. 4. di. 16. sicut
seruus nō subdit domio quin
libere comedere & dormire pos-
sit. & alia hī facere que ad ne-
cessitatē corporis p'inet fm na-
turam. ita ē nō subditur ei qz
tum ad hoc q nō possit libere
matrimonium contrahere ē eo
nesciente aut cōtradictōe. Unde
& si dñs oppositū p'ciperet non
teneret ei obedire. nec de con-
trahēdo. nec ē de cōtinēdo. qz
in utroqz sui iuris est & tenz ma-
trimonium. Debēt tñ nihilomi-
nus debita fuitia dñs exhibe-
re. ex de p'u. h. c. i.

Pone q dñs aliqd p'cipit s-
uo cōiugato & eodē tpe vxor pe-
tit debitū vel cōp'. R'o. fm Ray.
Credo q si cōtraxerit suus do-
mino sciēte. dñz reddere debitū
qm cū dñs p'essit p'cipale. s.
matrimonium itelligit cōcelisse
accessoria. ex de offi. delega. p-
terea. i. fi. Si vō p'traxerit igno-
rante v' cōtradictōe dñs. dñi
mandatū dñz implere. nisi proba-
biliter timeat periculum adul-
teri ex dilatiōe vel nisi magnū
fiat p'judiciū vxori. Lō. Th.
De. Immo. & Hosti. Addit quo-
qz Tho. q oportet diuēlas cir-

cūstantias attēdere. ut ex his
consideretur cui magis v' po-
tius in tali vel tali casu sit obe-
diendum. Item Hosti. Et vidē
i. s. ultimo.

Quid si cōiuges. s. sui habēt
diuersos dominos diuersarū
regionum. ita q non possunt p-
uenire ad officium coniugale?
R'o. fm Hosti. ut euitetur forni-
cationis mā cogetur p' ecclesiā
alter dominorū vendere alteri
volenti emere v' si neuter vult
emere cogantur videri cuiusqz
extraneo in p'ouicia conserui.
vel venalē exponere & si nullus
appeat emptor emat ecclesia
ar. 54. di. fr. finitātē.

Quid si dñs seruū coniuga-
tum v' vendere in remotam r-
gionē? R'o. fm Guil. Prohibet
da est talis venditio: sed cogi
debet dñs alij vendere euz bo-
nas condiciones afferenti. In-
terest. n. rei publice ne quis re
sua male vtatur. in Just. d. his
qui sui vel alie iuris sunt. s. p'fr.
Con. Th. Pe. & Immo Sed et
Hostien. addit q si matrimo-
nium fuerit factum sine licētia
domini & non habet in alio lo-
co iustum emptorem. posset eū
vendere in remotis aliter non
dñz hoc facere.

Utrum seruitus possit veni-
re post matrimonium? R'o. fm

Tho. 1. De. sic. Vir. n. licet sit in potestate uxoris in his que pertinent ad additionem debiti. in alijs omnibus est solutus. Unde in redditione debiti per hoc non debet prejudicium uxori fieri. si forte dominus perciperet aliquid eadez hora. qz magis esset obediendum uxori qz domino. Uxor tamen sui continet viri in ancillam vendere non posset qz vir caput e mulieris. **Don. Al. Et vide. sup. §. 2. Utrum servus qui fuerat ordinatus et nunc est restitutus possit contrahere matrimonium vide s. servus. 2. §. 1. Quomodo conditio servitutis impediat matrimonium habes sup. matrimonium. 4.**

Simoniam primo commūter. Simonia est studiosa voluntas emendi vel vendendi aliquid spirituale annexum. Sic diffinitur a **Tho. in. 4. di. 25.** etiam in secunda secunde di. 100. Similit et ab alijs. Et quod dicitur spirituale intellige ut ordines et alia sacramenta. qd autem dicitur spirituali annexum. intellige ut quedam que non sunt ita proprie spiritualia: sed sunt spiritualibus adiuncta et quali obligata. ut est ius patronatus et b. 2. Quod si non addas spiritua

lia annerum. sufficit fm **Raz** quia omnia talia possunt intelligi per id qd dicitur aliquid spirituale. et nota qd noie eptionis vel venditionis intelligitur omnis tractus non gratuitas. pter permutationem. de qua s. permutatio. Unde nec transactio pot fieri super spiritualibus. ex de transac. super eo. de transacione vid infra transactio. §. 2.

Utrum simonia sit heresis? **R. o. fm Tho. i. 4. di. 25.** Simoniaci non sunt proprie et per se loquendo heretici cum non habeant aliquam falsam opinionem: sed dicuntur heretici propter similitudinem actus qz ita operatur ac si extimarent donum spiritus sancti pecunia possideri. que extimatio esset heretica. Unde **Breng.** in registro dicit. Cum omnis avaritia sit idolorum servitus. qz quis hanc in ecclesiasticis dignitatibus dandis non preceat in fidelitatis pditioni subicitur. etiam si fidem quam negligit tenere videatur. i. q. i. cum omnis Et iterum dicit qz ipia heresis macedoni tolerabilior e qz simonia. i. q. i. eos. Et cetera crimina in coparatione simoniae heretis quali pro nihilo reputatur. i. q. ult. c. f. Possunt quoque proprie et per alium modum quidam simoniaci dici heretici

et. s. tenentes quemdam erro-
rez eiusdem simonis qui dixit
q mundus iste non erat crea-
tus a deo. sed a quadam super
na uirtute: ut dicit Iudor⁹. 9.
et himologiaz.

¶ Quare simoniaci potius di-
cuntur a Simone qui voluit e-
mere donum dei qz Syezite
et Syezi qui vendidit donū dei
Rndeo quia magis cōpleta fu-
it ratio huius peccati in Simo-
ne qz in Syesi. Nam Syesi so-
lum vendidit donū dei at Si-
mon emere uoluit. et vendere
intendit. i. q. 3. saluator. Conc.
Tho. 2a 2e. q. 100. Cō. etiā Pe.
et Al. ut in sum. eo. ti. q. 4.

¶ Utrum sola voluntas faci-
at hominem simoniacum? Rn-
deo fm Ray. et alios tam iuri-
stas qz theologos. Quedā sūt
prohibita quia simoniaca. ut
emere vel vendere sacramēta
et huiusmodi. Et in istis suffi-
ciat sola voluntas. Et intellige fm
Pe. quo ad forum diuinū. sed
quo ad forum humanū si in
nullum actum exiuit. neque fa-
ciendi neque paciscendi nō di-
ceretur simoniacus. et sufficit
q perireat. Quedā sunt simo-
niaca quia prohibita per con-
stitutionem ecclesie. ut cū quis
renunciat ecclesie ut detur alte-
ri. puta nepoti suo. Similit fm

Doff. vendendo vicariā castal-
dionatum. aduocatiam. icono-
matum. et huiusmodi. ex eodē
ad nostram. i. questione prima
si quis episcopus. 2. questione.
3. saluator: et in his non iussit
sola voluntas siue appetitus q-
dam: nisi procedant in actum.
extra de offi. delega. ex parte
primo. Sed et hoc intellige q
si voluntas deliberata hic fuit
ita q per eum non sterit. itez ē
simonia in foro diuino. sed nō
in humano. et sic tale peccatū
per penitentiam aboletur. ex-
tra eo. mandato.

¶ Utrum ad hoc q committit-
ratur simonia requiratur q si
expressum pactum? Rno. Non.
nam et Syezi simoniacus fuit
licet pactum aliquod non fece-
rit. notatur extra eodem super
specula. Sed de simonia men-
tali uide supra renunciatio fo-
s. primo.

¶ Quot modis committitur
simonia? Rndeo fm Ray. Una
diuisio est per munera que tā-
tur. Nam aut datur munus a
manu. aut ab obsequio. aut a
lingua. de quibus habes su-
pra munus. s. primo. Alia diui-
sio ex parte committentis sic
Simoniaca ordinatio vel alia
huiusmodi spiritualium datio
aut est ex parte conferentis tā-

tum: ut quando conferens mihi aliquid spirituale recipit temporale me ignorante. Aut ex parte recipientis tantum. ut si ego recipiam sacramentum non quidem dando aliquid conferenti. sed alicui suo consiliario. aut ex parte utriusque scilicet quando ordinandus dat aliquid ordinanti. Aliquando ex parte neutrius. ut si amicus meus me ignorante det aliquid amico siue consiliario episcopi: ut me ordinet episcopo etiam ignorante. id est. quod i. statutus. et. c. si quis a simoniacis.

¶ Utrum sit simonia si aliquid gratis detur pro spiritualibus vel recipiatur? Respondeo. Si pietas sponte offeratur non est simonia. id est. questione. id est. quicquid inutilis. Ubi nota secundum Gual. quod si hec prepositio pro notaret appreciationem seu commutationem. sic nunquam temporale est dandum pro spirituali. nec econtrario. Si autem notet causam finalem. ut sit sensus. Iste dedit denarium pro sacramento. id est. propter reverentiam sacramenti licite potest fieri. Et eodem quoque modo si notet causam efficientem ut sit sensus. dedit pro sacramento. id est. pro devotione quam habuit ad sacramentum fieri po-

test. Si autem dubitetur utrum gratis vel corrupta intentione datum sit. tria sunt precipue attendenda. scilicet dantis et recipientis qualitas. videlicet an a paupere vel diviti vel econverso. Item muneris quantitas. ut si res magni vel modici sit precii. Item donationis tempus. an. scilicet instante necessitate vel alias conferatur. Et secundum hec habenda est presumptio pro vel contra extra eo. et si questiones. Sed hec intelligenda sunt in foro causarum. In foro autem conscientie intentio attenditur non presumptio.

¶ Utrum liceat aliquid recipere pro operibus spiritualibus? Respondeo. secundum Ray. pro illis operibus ad que quis non tenetur ex officio recipere licet. ut puta sacerdos potest locare opas suas quia non habet unde sibi provideat. ar. 12. q. 2. charitate idem Hosti.

¶ Utrum cum episcopus preerat vel visitat possit recipere procuraciones? Respondeo. secundum Ray. potest extra. c. cum sit. 10. q. 3. flatum extra. ad prelatum. cum ex officio non dico pro labore. sed ut Ber. dicit quod talis procuratio a iure promissa est imo et si ecclesia pro paupertatem procurat non possit episcopus ipse suis superstitibus preerabit ecclesiam. 10. q. 3. cavendum secundum Ber. et Do. circa visitationem vide. i. utilitatem. §. 1. et 2.

Utz tpalia possint dari pro
vita eterna v. l. pro remissione
peccōz. & pōt per modū ely
ne. Dāiel. 4. Peccata tua ely
nia redime. Et itelligēz Th.
1. Pe. in. 4. di. 5. q. cū dicit
vita eterna vel remissio peccōz
emi. est locutio metaphorica
qz ipm meritū accipit pro em
ptione. Deo. n. ex p̄cio nostro
nihil pōt accrescere.

Utz tpalia possint dari pro
redimēda vexatione i spūalib⁹
& sic extra eo. dilectus filius
1. q. 1. quesitū. ex de magistris
prohibeas. Sz hoc sup iur spi
rituali tūc solū hēbit locū. cuz
pro certo constat redimēti de
iure suo. Al. non. hec Tho. fa
se. q. 100. arti. pe. 7. vl. Unde et
si prebēda mea me p iniuriam
remoto aliq data sit et ego rēu
pero aliquo dato. n̄ puto esse si
moniam.

Utz encenia inducāt simōi
am. & o. Si non extendant ad
quātitatē mūez 7 fiant sine pa
cto 7 sine aliqua corrupta intē
tione nō inducū simoniā. al. ēt
in modico p̄mittit. 1. q. 1. duces

Utz mun⁹ ab obsequio in
ducat simoniā. & o fm Al. Si
obsequiū de se sit illicitū. nllō
mō lz abiqz uitio simonie. Si
mili er si obsequiū de se sit li
citū nō lz ipm impendē pro ali

quo spūali. si illd pro. dicat cāz
principalit mouētē. lz si di
cat cāz p̄cipalit mouētē. lz fa
riam. puta exaltatiuam effect⁹
eius qui dare habet aliqd spū
ale. 7 postea confert illud re
spiciens principaliter ad deūz
7 ad merita persone que p ta
lia oblega 7 per alia bona con
currūt. hoc modo potest dari
spūale. puta alicui qui in serui
tium ecclesie vel p̄lati iuit Ro
mam vel h⁹ i Porro si obsequi
um est pure spūale qd ēt ipo
sitū bñficio. tūc indubitat 7 ex
pacto pōt p̄ferri bñficiū. ita q
ille promittat tale obsequiū ut
puta de celebrando talē 7 talē
missam 7 siliā. ex de preben. si
gnificatū.

Quid si vnus sacerdos dicat
alteri tu celebrabis hodie pro
me. 7 ego cras pro te. & o fm
Guil. Non est simonia. sed lici
tum est maxime ex cā. quādo
nullum p̄. cium siue temporal
merces interuenit.

Quid sit munus a lingua in
quo committitur simonia. & n̄
deo fm Tho. fa se. q. 100. 7 in
4. di. xxv. Munus a lingua di
citur vel ipa laus pertines ad
favorem humanum qui. s. sub
precio cadit. vel etiam preces
ex quibus acquiritur fauō hu
manus. aut contrarium evita

tur. ut quando preces armate
sūt. Sed de precibus hīs statim
in se. §.

¶ Ut preces inducant simo-
niam? §. o fm Tho. §. q. 100
Si aliquis principis ad pces
intendat simoniā cōmittit. Et
vī principaliter ad hoc inten-
dere q pces pro indigno exau-
dit. An ipm scz est simoniacū
ut. i. q. 1. de ordinationib⁹. et in
c. lūt nonnulli. si vō porrigant
preces pro digno scm non ē si-
moniā. sed simōia pōt esse in
intētiōe. s. qm hī respect⁹ nō ad
dignitatē pōne s3 ad fauore3
hūanū3. ex de eta. et q. l. tuam
i. q. 1. latorem. unde d3 penit. f
de intentione corrupta. ut i. c.
sunt nonnulli. et i. de eta. et q.
i. uā. et c. eo. mandato.

¶ Ut aliquis porrigendo p-
ces pro se ipso pmittat simoniā?
§. o fm Ray. Non pōt petere ec-
cliam vel dignitatem vel aliā
bñficiū hīs curā aīz quātun-
cūq3 sit dignus. i. q. 1. ordinati-
ones. §. q. 1. in scriptis. ex de iu-
re potro. per nostras. Bñficiū
vō simplex si indiget et lēnt le-
dignū pōt petē ab i33 metu si-
monie. extra eo. tua nos. et ar.
ex de rescriptis. ad aures. ex d
prebē cū fm. Lō. Tho. §. q. 100.
et in. 4. di. 25. Similit

et Hosti. et Bos. Quidam tñ di-
cūt q l3 rogare ēt si bñficiū in
bēat eura3 aīaz. Si indiget aut
si nō indiget. etiā si petat simplex
bñficiū peccat fm Ray. et Tho.
ut in predicta decre. ad aures
i. q. 2. clericos. 12. q. 3. illi or.

¶ Que simonia sit gūior? §. f3
guil. Quāvis in mēte a māu
et a lingua et ab obsequio cōmit-
tatur simonia. tñ q2 munus a
manu magis proprie est preci-
um q3 a lingua vel ab obsequio.
iō illa simonia est mai⁹ peccm.

¶ Ut liceat vendere uia a sa-
cra aut vestes. aquā bñdictam
et h⁹? §. o fm Al. oīa sacra
ad aliquē effectū spūalē ordia-
ta vendi non possunt. ut aqua
bñdicta et h⁹. per quam venia
dimittitur. sicut ēt nec rōe ma-
terie pōt vēdi sacm. i. q. 1. pla-
cuit. 2. 3. Sed et illa que pti-
cipatue sunt spūalia ut calix et
h⁹. ante consecrationem sim-
p3r vendi possunt. post cōse-
crationem vero h⁹. vasa vēdi pnt
alteri ecclie in eadē forma. sed
laico calix vēdi nō pōt nisi cōfla-
tus. iō. q. 2. §. hoc ius. q2 sacra
non debēt tractari māibus lai-
coz. De cimiterio vero vide §
sepultura. primo. §. primo.

¶ Ut spūalia possint redimi.
§. o fm Ray. Sicut nō debēt u.

di vel emi. ita non debet redi
mi. et de simo. querela. nec ali
quo dato vel promisso vel re
tento possideri. **I**ntellige fm
Bail. q. nō pnt red. mi. aliquo
dato vel promisso ei qui iuste
possidet. et eo. querela. Nā ali
quo dato ei qui iuste possidet
ab eo cui debent redimi pnt si
cut et redimuntur decime d. ma
nu militū iniuste eas detinenti
um. vide s. decime. §. §. p. l. Le
terum vtz super spiritualibus
possit trāligi. vide. i. trāfactio.
§. 2. Et vtz permutariā. permu
ratio. §. i. 2. 2.

Quid de sacerdote q. nō vult
dare licentiā alteri sacerdoti
ut benedicat nuptias: nisi pro
pecunia? **R.**o. fm Bail. Si non
intēdit vendere licentiā bene
dictionis sed providere sibi de
portione oblationū euz conti
gente: nō est simonia. Si tamē
ex certa scia maiores exigit sū
mam qz presumat debere va
lere portio ipm contingēs. me
rito presumi pōt q. ipam licen
tiam vendere voluit. Et nota
h. q. pro ipa bndictiōe nihil ab
aliquo exigi pōt ex eo. cum in
ecclesia. De sacerdote qui non
vult dare licentiā cōfitendi al
teri nisi pro pecunia. s. cōfessio
primo. §. fi.

Utrum pro absolutione ab

excoicatione possit exigi pecu
nia? **R.**o. fm Tho. secūda se. q.
100. in absolutione tali. nō debz
exigi pecunia tanqz precū ab
solutionis. qz hoc est simonia
cū. s. quasi pena culpe precedē
tis pro qua fuit excoicat. **I**dē
Pe. 2. Hosti. Et idem it. ligē
dum de suspēsiōe et interdco
Nam si dare aliquid pro pre
cio absolutionis siue restitutio
nis simonia est ex parte vtri
qz. ar. i. q. i. nullus ex e. nemo
Quod si huiusmōi sententia fu
erant iniuste prolate. et de pe
cunia pro absolutione siue rela
tione notavit **Hug.** i. 6. q. 7.
decimas q. nō est simonia ex
parte dantis. eo q. dans nullū
ius acquirit. s. dat ut acquitū sū
veratōe retineat. ar. i. q. i. que
sitū. satis **Con. Hosti.** Utrum
aut pro baptismo liceat aliqd
dare vide supra de pñimus. §.
tertio.

Nullus clericus dz prece vel
precio vel favore celare episco
po peccatū publicum parochi
ani sui. vel etiā minus digne
penitentē reconciliare. et ei de
hoc testimoniū ferre vlt digne
penitentem repellere. aliter si
monia cōmittit. ex eo. nemo.
Et generaliter fm Tho. secū
da secūda. q. 100. illa spūitua
lia ad que quis tenet ex officio

non potest videri. Unde nec pro dispensatione. nec pro correctione subditorum vel quod quis delinquit a corrigendo potest aliquid recipi.

Quid si datur aliquid superiorum ut servet iusticiam in spiritualibus? *2o. fz Ray. Simonis est. Et addit Guil. Idem credo. si agatur super temporalibus. ex quo persona est ecclesiastica. que ratione ecclesiastice iurisdictionis tenetur ad ius reddendum. Sed si sit iudex laicus et super re temporalis. non erit simonia. licet alius graviter peccet supra iudex prior. §. se primo.*

Utrum sacerdos possit celebrare. vel exequias vel alia officia facere pro pecunia? *2o. secundum Ray. Si tenetur ad hoc tunc exigere aliquid simonia cum est. i. questione. i. vendentes. Si non tenetur et deficit ei superius potest accipere. i. q. i. duces. Nam et operas suas locare potest. siue ad diem. siue ad annum. et ne prelati vices suas. capitulo ultimo. Quod si sumptus habet et ad hoc non tenetur. aut debet facere gratis. aut cessare. alius videtur facere ex avaricia. Et licet forte quando non tenetur ad illa non esset simonia. eo quod non debet suis sti-*

pendiis militare. i. questione secunda charitate extra eodem cum sit. tamen turpe est lucrari quando fit ex avaritia. vel si in sumptus recipit etiam si dives sit et non sit ex avaritia. saltem habet speciem mali. Et in quolibet predictorum intelligat quod ipse gratis debet cantare vel officiare. licet aliquid recipiat pro sumptibus sicut dicit Augustinus. quod apostoli gratuitum panem accipiebant ab illis quibus gratiam predicationem impendebant. satis. Concordat Thomas secunda secunde. questione ne. 20.

Utrum committat simoniam qui de bironi suo dat aliquid spirituale ut recipiat quod suum est? *2o. fz Th. in 4. dist. 25. abique dubio. simoniam committit. Idem 21.*

Utrum cum aliqui prebendentes religionem siue sanctitatem petunt a sacerdotibus qui procurent eis pecuniam in parochia sua ita quod sacerdos habeat etiam inde certam partem sit simonia? *Respondeo secundum Tho. in quolibet. Cum persuasio sacerdotis sit res spiritualis. et credatur ei. quia sacerdos est in tali causa pactum interueniat. simonia est respectu sacerdotis et sacrilegium respectu talium.*

religiosorum quod est defraudatio
elemosinarum respectu illorum
qui dant. Unde et si est unum pec
catum quantum ad actum. est tamen
multiplex quantum ad reatum. et tunc
etiam ipse sacerdos qui ipse recipit
res. id est. qui sacerdotibus tribuit
vel relectat tenetur de simonia.
¶ Utrum laicus qui recipit pecuniam
ut ecclesie constituat decimam quam re
nebat committat simoniam? Res. secun
dum Hostiensem. Si laicus non vult
decimam dimittere nisi pro pec
unia. simoniam committit ex parte
sua. sed ecclesia bene potest edicere
ut de decime. §. §. §.

¶ Mediatores simonie simonia
ci sunt. id est. qui si quis episcopus.

¶ Utrum papa possit committere
simoniam? Res. secundum Thome. secunda
secunde. q. 100. Papa potest sicut qui
libet alius. et tanto grauius quantum in
altiori gradu consistit. Res. non.
ecclesie non sunt eius ut domini. sed ut
dispensatoris. Unde si pro ali
qua re spirituali reciperet pecuni
am aliquam de redditibus alius
ecclesie simoniacus esset. Simi
liter si pro re spirituali recipet pe
cuniam ab aliquo laico non de re
bus ecclesie.

¶ Prelatus qui committit scel
lus pro pecunia. simoniacus est
vide. id est. vicarius. §. 3.

¶ Simoniacus secundum

do. id est. spiritualiter quo ad ordines.
Simoniam quandoque committitur
ex parte ordinantis. Alioquin ex
parte ordinati. ut de simonia. l. §. 6.

¶ Utrum si aliquis pro mea ordi
natione vel promotione pecuni
am offerat. nunquam ego dicar si
moniacus? Res. si a principio com
traditur. non obest mihi. et co
sicut tuis. §. pater. et ex de homi
Petrus. Secus si sciri et comen
si. quod tunc quantumcumque occultum
sit renunciare teneor. Si vero hoc
sit me penitus ignorare. puta quod
amicus meus pecuniam dedit. tunc
licet ego non sim simoniacus. tamen
teneor tamen renunciare et de simo
niace. et c. de regulis. et c. ca.
nobis. Quod si minus meus
dedit pecuniam volens quod ex hoc
promotio mea indicaretur simo
niaca. et sic impediret. non com
mittit simoniam quo ad me. nec
mihi nocet ne ille ex dolo suo
portet quod intendit. ut in c. sicut
tuis. et i. c. nobis. pater. rursus.

¶ Quid si quis etiam sine pecunia
obtinere erat ordinem vel bene
ficiū et tamen pecunia data fu
it? Res. secundum Innocentium. Si alius dedit
pecuniam. dum tamen non ordina
tori non est simonia. ar. l. q. 6. §.
ult. Si autem ipse ordinatus dedit.
simoniacus est. ar. l. q. 2. quantum pro
et q. 3. si quis obiecit. et c. vl.
et q. vi. c. 1.

Quid si pecuniā pro me ne/
sciente promissaz postea solui?
R'o. Sicut simoniacus de beo
iudicari or i maleficijs ratiba
bitio retro trahit et mādato cō
parat sicut notat et c. sicut tu
is. In hac tamē simonia scdm
Tancre. et Guil. p't ep's dispēn/
sare.

Quid de his qui per hypo/
thesim duz p'cederent spēm
sanctitatis promoti sunt ad or/
dines et bñficia nulla interpo/
sita cōditiōe vel pacto? R'o. fm
Ray. nō tenet resignare. s; so/
lum ad agendū pñiam et co.
mādato. Tho. secūda secūde.
q. 100. dicit. hypocritā non esse
simoniacum.

Utrū ab ordinando vel eli/
gendo aliqua cautio vel promif/
sio peti possit? R'o. fm Ray. An
te ordinationē seu etiā electio
nem ab eo qui eligendus est. nō
la cautio vel promissio petiet
si p'fetur simonia est q; vide
tur facere ad hoc ut eligat. 8.
q. 3. talia. S; post electionem
bene potest quia tūc nihil spe/
rat ab eis. dū tū non fiat ex pre/
cedēti pactiōe. 8. q. 3. Arnald'.

Quid si aliq's nō habens ti/
tulum rogat aliquē presbyterū
ut p'fetur cū ad titulū ecclesie
luc. et promittit ei q; nūq; i ipa
ecclesia petet aliquid. et sic or/
dinatur? R'o. fm Ray. Simoni
am cōmittit. et nisi cū eo fuerit
dispensatū nec ad superiores
ordines debz ascendere nec in
suscepto fm rigorem canonū
ministrare. et de simonia. per
tuas. Ter' nec excusat p' igrō
rantiam iuris. ut ibidē colligi
tur Et solus papa dispensabit
cum eo. q; simoniacus est i or/
dine. tamē in ordinib' ante rī/
te susceptis poterit fm Guil. p
episcopū dispēlari. Letex ordi/
nator predicto modo est suspē
sus a collatione ordinū simulit
et p'entator ab executiōe. et
co. si quis ordinaverit. Quid ā
illo qui scit ep'm suum timōia
cum qui tū precipit ei q; recipi
at ordi's ab eo. vide. s. ordina/
tor. s. penult.

Simonia. 3° q; m; ad tñ
ficia seu etiam dignitates. de
quo plura potes colligere in p'
cedenti. c.

Nūc querit. Quid si quis hñs
litteras sup provisione alicui'
beneficii recipiat aliquā p'sio
nē vel aliqd bñficiū ut renū
ciet litteris. Rñdeo s; Post. li
ex pactione partiu; pro aliquo
temporali fiat huiusmodi rñu
ciatio simoniacum est. Si vo
ex officio iudicis l'bonis viris
mediantibus pure renunciet.

et altera parte aliquid spūale
datur ei. non est simoniacum.
ut colligitur extra de renū. sac
et. c. ueniens. et ex de pac. cum
pridem.

Utrum resignare aliquid spū
ale pro pecunia. vel ex pacto
sit simoniacum. Respondeo
fm Boff. Sic ex eo. querelam
et ex de testi. ueniens. Dare. n.
intelligitur qui quod sibi com
petit remittit. 8. que. 3. talia.
Idem Boffi. et facit ad hoc s
simonia primo. §. 4.

Utrum qñ recipitur mona
chus vel canonicus vel conse
cratur eps. et hñ pñt eligi qñdā
ex cōsuetudine. Rñdeo fz M.
Si obtinetur aliquid tale per
exactionem iudicii uel per uio
lentiam uel per pactum. uel an
te siue postea simonia est nulla
consuetudine obstante. ex. eo.
c. i. et c. sicut pro certo. Si uero
sponte offeratur ratione consu
etudinis uel charitatis etiaz si
fuerūt excitati per spūale bene
ficiū non est simonia. i. q. 2.
q. 3. p. 2. 2. Cor. 9. Nō ex tristi
tia aut ex necessitate. Et licet il
li qui solēt hoc recipe n̄ possint
hoc exigere ex consuetudine. ta
men possūt monere illos ut bo
næ consuetudines faciant. non
autem debent eos artare p. q
ractionē sacramētorū et hui. i.

sed tñ per supiorem cogēdi sūt
extra eo. ad apostolicam. Sat
Con. Tho. 2a se. q. 100. De. bo
ff. et Inno. Et similē questioz
determinans idē Tho. in quo
libet. di. it sic. Cū indispensati
one sacrorū seu alioz spūaliuz
aliqua recipiuntur ut imonia
euitetur tria sūt necessaria. pri
mo ut hoc fiat concessione iur
diuini uel hūani aut saltem pie
consuetudinis. 2o ut sit pia in
tentio et non corrupta tertio ut
sit forma honesta. i. ut non req
rantur ante pñ officij exhibiti
onem. ne pactum interuenire
videatur. sed expleto officio po
terunt exigi. Si ergo ista tria
conueniant secūre recipiat ar
chidiacon⁹ palafredū pro istal
latione abbatis et hñ. et similif
si gratis offeratur.

Utrum possint recipi nummi
chrismales? Rñ. Non excusant
a crimine simonie. et illi q. rei
nomen et tempus solutiōis mu
tantes nūmos quos prio chris
males eo q. pro chrismate si
ue chrismatiōe darentur. 2o pa
scales. et 3o consuetudinem me
die quadragesime nūcupant.

Quid si aliquis dignus pro
moueri dat aliquid ianitori. ut
eum permittat intrare ad ep̄z
ad petendū confirmationē ele
ctionis uel aliquid hñ. i. Rñ fm

Suil. Non est simonia si nō det corrupta intentione. ut. s. per intercessionē illoꝝ quibus dat ꝑ sequatur quod intendit. Et idē credit si det aliquid fātie cꝑi. ne videatur auarꝑ. ꝛ ut faci. ius beat acc. sum. aut ē de largitate laudetur licet talia possint fieri cum peccato. ut si fiant cā tactatīe uel inanis glorie.

Quid si aliquis det alicui laico aliquid ut nō molester vel impediat electōneꝝ? Rꝑo sꝑ Ray. Si nondum erat ei ius quesitū qꝛ. s. non erat electus. credo simoniam commissam. Secꝑ si ꝑ qꝛ electus fuisset. ex eo. dilectꝑ Idem Tho. fa. se. q. 100. Et uidet simonia. ꝑ. s. xi. qui incipit ut ꝛ tpalia possint dari pro reddenda ꝛ.

Quid si clericus qui uult recipi in canonicum alicuius ecclesie det illi bona sua? Rꝑo fm Inno. Si largiatur cū condicione vel pacto ut recipiatur in canonicum et illa retineat pro prebenda simonia est. Si uero pura intentione deuotionis offerens rogat qꝛ admittatur et qꝛ bona oblata liceat tibi habere pro prebēda. et clerici pura intentione consentiunt non est simonia. Quod si dans tali intentione ducatur principaliter ut per temporalia habeat spi-

ritualia et filii aliter nō reciperent cum ex utraque parte est simonia. sed tamen mentalis. Concor. Hostiensis. De prebendis autem quas de nouo constituit quis in ecclesijs potest retinere ius patronatus in perpetuum vel ad tempus. ut ipse vel heredes eius presentent quos uolunt ad ipsas secundum Buihelium.

Quid si in fundacione ipsius ecclesie fiat talis constitutio. Quicunque dederit tantum in redditibus vel tantam quantitatem qꝛ possint emi possessiones talium reddituum recipiatur in canonicum et quod daret habeat pro prebenda: nunquid est constitutio licita? Rꝑo deo secundum Buil. Si fiat ita qꝛ non duret in perpetuum. sꝛ ad tempus: nec fiat in fraudē simonie et ea sit intentio constituentis qꝛ non pro rebus dandis sed principaliter propter celtum diuinum augmentandꝛ ꝛ propter deuotionē dantis recipiatur ad spiritualia tolerari potest. dum tamen ille qui recipitur sit dignus.

Quid cum dicūt sibi aliqui canonici maiores. Canonize mꝑ nepotes nꝑos. placeat tibi de meo. ꝛ mihi placebit dꝛ tuo. vel de eo qui dicit. miqꝛ me ui-

No. fm Ray. Distingue cū In
no. Nā si ille qui dat bñficiū
anteq̃z daret nō p̃cipiebat pro
uentus: sed ex datione bñficii.
consequit̃ eos nō est dubiū in
teruenire simoniā. s. uero ante
dationē bñficii p̃cipiebat pro
uent⁹ pōt quidē retinere ex in
sta. causa ⁊ necessaria. sed non
pōt tenere si cōueniat cū eo qui
recipit bñficiū: seu cum alio
mediatore: vt cōcesso beneficio
ipse retineat sibi prouētus eē vt
ecclē. bñfi. sine dimi. confe. vt
n̄m. in fi. ⁊ ex. de censu. prohibe
mus. i. q. 3. si quis p̃bēdāg
S3. h nō q̃ p̃elati non possunt
retinere bona ecclesiarum va
cantium. nī i vt dicitur sup̃ bñ
ficiū. 2. §. i.

Uter clericus possit v̄dere
ad tēpus fruct⁹ bñficii sui? s. o.
Licitū ē ad ip̃s modicū eē. ne
p̃ela. vi. s. c. si. sed ad totū tē
pus quo v̄ditor tenet bñficiū
non est prohibitum: nec tñ est
honestum. Et intelligendū sēp
ita q̃ nihil spūale interueniat
eē de rerum permut. ad q̃d nē.
Pōt tamen gratis ei curā ani
marum cōmittere. ut. i. §. p̃elr.
vide supra locatio. §. fi.

Uter liceat clerico ecclīā su
ā locare in totū? s. o. Si locō ti
bi ecclīam ⁊ tu cum sis p̃elby
ter locas operas tuas vt ibi of

ficies non habiturus ibi aliter
aliquam iurisdictionē. non cō
mittis simoniā 3 ar. 12. q. 2. chari
tatem. Et nō q̃ fm Buil. nō h3
h locum locatio ⁊ conductio. 13
debet facere p̃elby grati⁹ of
ficiū. ⁊ ille gratis exp̃elal pro
uidere. Porro sicut ait Host. si
locatio fiat vltra tēpus vite lo
cantis non valet vltra. q̃ cleri
cus in beneficio cōperatur v̄u
fructuario. qui. s. nō ē nisi vīq̃
ad vitam. 16. q. 6. illud. ita ta
men q̃ fm Inno. si locatio fac
ta fuit noīe ecclēsie ⁊ utiliter. s. s̃
cessor tenetur ad illam. eē d̄ so
lu. c. i. 12. q. 2. hoc ius. c. quicun
q̃ suffragio. si aut locatio fac
ta est nomine ip̃ius cuius est
ecclēsia ⁊ non intēdebat ecclēsi
am obligare non tenetur succe
sor. Quod si cōductor siue ēptō
iam aliquid soluerat tunc fm
Host. tenetur successor habere
raturū in quantum pecūia v̄a
est in utilitatē ecclēsie. vt in dic
to. c. i. Nota ē t̄ h q̃ licet rector
ecclēsie possit qñq̃ locare eaz
vltra tempus vite nūq̃z potest
hoc canonicus dico vltra vitā
suā locare p̃bēdā. Ad istā ma
teriam facit sup̃ locatio. §. p̃elr.

None q̃ p̃latus v̄didit om
nes obventiones ecclēie qd erit
de eo q̃ prouenit ex iurisdictione
s. o. fm Hosti. Cōmodū

iurisdictionis trāsit cū alijs nī
si fuerit excepta iurisdictionē. p se
in iurisdictionē vērū nī pōt nec de
bet.

Utrum rector ecclie presby
teris quos ipse cōducit vel illis
quibus locat fruct⁹ ecclie pos
sit pmittere curā animarū? R. o.
fm Hosti. puto qd sic. dū tñ gra
tis et sine pactione aliqua et ier
ueniente auctoritate epi. et d. of
fi. vica. ad hoc. Videtur et qd si
ne epi. auctoritate. s. imminente
profectione necessaria possit cō
mittere ad modicū tēp⁹. s. p unū
vel paucos dies. sed nō diu. io.
q. i. per totū. q. neqz peregrina
ri potest sine licētia epi de cose
dis. s. non o3 extra. de voto
magne.

Utrum prelati possint vices
suas sub anno censu concedere
aut etiam possint quotā recipere.
vid. i. vicarius. s. an pōt.

Simoniam. v. circa
funera

Utrum si aliquid dat pro exe
quis mortuorū cōmittat simo
nia? R. o. fm. Hosti. et Hosti. pro
bi⁹ nihil d3 exigi. sed pie debet
consuetudines observari. et eo.
ad nostram. et capitu. i. cum in
ecclie.

Quid si apud eccliam sint di
uersa cimiteria et taxet pro qn
ta pecunia quis ponatur in ta

li cimiterio? R. o. s3 Ho. Simo
nia est et eo. audiuimus. et c. si
cur. Et eo. modo si pro pecunia
crux specialis portetur ad sum⁹
ut in dicto. c. audiuimus.

Quid si clerici consueuerūt
habere lectū vel pannos. equū
vel hui⁹ de moriente et an por
tationem faciunt pactū de re
dimendo? R. o. fm Hosti. Quia
hec tēporalia sunt. licitū ē. S3
si nolent sepelire corpus nisi fi
at eis cautio de redimendo ta
lia. simonia est. Sed in talibus
prius sepeliatur corp⁹ et postea
agatur contra heredes vel dē
iores. extra. eodem ad aposto
licam.

Quid cū datur pecunia cleri
cis ut vigilet super defuncto vel
dicat psalteria? R. o. fm Hosti.
Si recipiāt pecuniā ut vigilent
l3 ad vigiliās seqtur o3 non ē
simonia. Si autem de legēdo
psalterium pactum faciant. si
monia est.

Quid de processibus q3 fa
ciūt aliquē collegiate ecclie in
exequis mortuorū data vel pro
missa aliq pecunia siue quacun
q3 re tpali al non factum? R. n. o.
fm Ray. si tenentur ad hui⁹ pro
cessiones ex officio sic exigere
aliquid. simonia est. i. q. 3. v. dē
tes. si uerō non tenentur. dic ut.
sup. simonia. i. s. 25. qui incipit

trum sacerdos possit celebra
re.

Utrum licitum sit statuere q
processio fiat pro pecunia? Rñ
fm Ray. si statutū factū sit per
verba affirmatiua. puta quicū
q3 reliquerit collegio decē. ha
beat processionem. 7 al' ad eam
non tenebantur. non est simo
nia. Si aut' statutū factum sit p
verba negativa. ut q nulli fiat
processio nisi reliquerit tm: sio
nia est. q3 tollit officium picta
tis. i. q processio nō fiat gratis
vel pro minori sūma. ar. ex. de
iureiuran. sicut. i. 2. 2. Lō. Tho.
sa se. q. 100. Et quod etiaz in p
cedenti. §. dicitur. similiter itel
ligendum est vtrū liceat cleri
cis recipere pecuniam ut inter
sint exequijs seu etiā extreme
unctioni.

Quid si dent vel reliquan
tur annui redditus pro faciēdo
anniuersario vel pro septimo si
ue pro tricenario. vel celebra
do aut orando? Rñ fm Hosti.
In omnibus distinguenduz ē
quia si detur tēporale pro spiri
tuali tamq3 appreciatio eius si
monia est. Si vero non detur
tamq3 pīncipale precium sed i
ductiuum deuotionis pro ele
mosyna: licitum est. 7 idem in
omnibus similibus questioni
bus.

Simonia .vi. q. ad
religi
onem. Quid fiet quando in alē
qua regione plures sunt fcep
ti vel recepte simoniace? Rēpō
deo secundum Ray. Si simonia
fuit cōmissa ipis scientibus. de
bent de suo monasterio expel
li sine spe restitutionis. 7 debēt
ad agendam penit. ntiam per
petuam in locum artioris rēgu
le retrudi. ex. eo. quoniam simo
niaca. Et si non inuenitur artu
or regula debent mutari in ali
ud monasterium eiusdem rēgu
le. Quod si non potest commo
de fieri fiat saltem ad tēpus
ar. 81. distinctiōe valz. 7 postea
recipiatur de nouo. si autēz si
monia fuit cōmissa ipis igno
rantibus. sufficit q renunciet
loco 7 postea poterunt recipi ā
nouo mutatis tamen prioribus
locis. extra eodem ex insinua
tione. Idem Tho. secūda secū
de. questione. 100. Et itelligūt
Ray. 7 Bnil. q predictus rigor
seruandus est etiam in ocul
tis simoniacis 7 in foro. penitē
tiali. licet constet de crimine p
inquisitionem vel in forma iu
dicij. ar. in dicto capitulo quo
ntiam simoniaca quod nihil lo
quitur de accusatiōe vel inq
sitiōe. sed cum talibus fm Ray.

potest dici q in fauore religionis ep̄s potest disp̄sare ⁊ in ordine ⁊ in loco. Sicut p̄t disp̄sare capl̄m vel prelatus corā. dū tñ ip̄i non fuerint participes simonie. q̄ cuꝝ ex hoc sint puniendi. non debent ex eodē scō privilegiū obtinere. imo videntur amisisse potestatem recipiendi talem et alij qui n̄ peccauerunt acquisiuisse. ar. ex ra de elec. bone. Et nota hic fm Al. q si monasteriū ē ita tēue q non sufficit suis. p̄t i recipiendo h̄re intentionē recipiendi tp̄alia. ⁊ ēt oblatis sp̄ualibus ḡtis p̄t exprimē et pacisci d̄ de terminata sūma tp̄aliū sat. Lō cor. Tho. fa. fe. q. 100. Ray. et Guil. dicentes q si recipiendus promittat annuatiz in vita sua tñ pro expensis suis non ē illi citum. Idem Hosti. et Goffr. Et qd v̄r contrarium. ē. c. qm̄ simoniaca. ibi sub paupertatis preteritu. intelligit fm Ray. cū hoc dicebant in fraudem. vel fm Hosti. qñ nō gratis offeruntur sp̄ualia. ita. s. q postea dicatur ei q ferat secuz necessaria. s̄ potius qñ recipientes faciūt certū pactuz de sp̄ualib⁹ ad tēporalia. Unde fm Inno. cōsulendū est ingredientibus q q̄ dant sine pacto darent. ⁊ principaliter propter deum et ne

esset honorosius illi domini. ar. iG. q. vi. lapsis.

¶ Quid si is q p simoniā alienā ignorās ingressus est religionem vel ēt obtinuit bñficiū. ⁊ postq̄z scinit non statim renūciauit? Rō fm Guil. Credo q ep̄s p̄t disp̄sare: q̄z s̄z ḡnter peccauerit tñ fm veritatem n̄ est simoniacus: nō tñ credo q abbas vel capitulum possit cū talibus di pensare. nec recolo hoc eis ē concessum.

¶ Quid de monasteriis ubi n̄ sit pactū sed taratū est q̄sum ingrediens d̄z dant? Rō s̄z hosti. Talis taratio reprobat. ē. c. eo. sicut pro certo. ⁊. c. in tñ in fi. Et idem si fiat pactum d̄ ob seruando consuetudinē quia si moniacū est. ē. c. eo. veniēs. idē ē si receptio fiat gratis. et postea cōpellatur ad seruandam consuetudinem. ē. c. eo. ar diuinitus. ⁊. c. iscobus. Si at abiq̄z conditōe et p̄pulsione datur ḡtis qd consuetum est. non est simonia. s̄z de iteriōe de iudicat Pōt at p̄cedā taratio locū habere: ut ā simonia 3°. §. 8.

¶ Sed nūqd postq̄z puella ḡtis ē in monasterio recepta. et sūt pauperes an p̄r teneat qd aliquid? Rō fm Hostiē. Agere p̄t contra patrem pro alimētis filie: uel si p̄r decessit agant

ad ptem sue hereditatis ut in
Aurenti. de sanc. epi. §. nullam
coll. viij.

¶ Done q aliquis timens nō
fcipt dicit abbati. si vellet me
recipere dare vobis bōa mea.
abbas habito consilio recepit
eū ⁊ ille dat sua? ⁊ indeo secūdu
guil. Credo q siue intuitu illi
promissionis fuit receptus siue
non. simonia est saltem ex pte
offerentis. sicut nōt Tancr. ex.
eo. nobis. Et Lon. Ber. et Ho
sti. nec pōt remanere i illo mo
nasterio. nec data repetere: cū
sit in turpi cā: Tenet tñ ad aliā
trāsire si ad religionē se obliga
uit. ar. ex de regu. pōrectum.

¶ Quid si recipi ntes expse
runt conditionē de dandis. et
ille timens repelli si cōtradi
cet tacuit proponēs nihil dare
⁊ sic ingressus est: nūquid pōt
ibi remanere? ⁊ fm Guil. cre
do q nō: qz cū nō contradixerit
illicite petitioni iacitūritas
eius pro consensu bñda ē et iaz
in foro pñali.

¶ Quid si interponatur cōdi
tio ex utraqz parte: ⁊ anqz fci
piatur vel acceptē recipi vtrā
qz pars revocat conditionem
⁊ sic gratis recipitur? ⁊ indeo
fm Guil. credo q licet. duz tñ
intētio nō sit corrupta. Si at qñ
revocationem iā fuisset recept⁹

aut promissa fcepto. eo ipso fcs
ē indignus tali monasterio

¶ Quid si conventus aliq pro
mittat alicui q post biennū fci
piet eum si interim didicēit ar
tē illam. vel si studuerit in scho
lis et ex tunc recipiunt eū. sed
nōtū cū inducere vīqz ad pdiv
crā? ⁊ fm Guil. Non credo iū
monia cōmitti: qz pōinde ē ac
si dicerent. recipim⁹ te inducē
dū tali tpe. dū tñ mēz fddēas
te idon. ū adiscendo tale artifi
cium vel talem scientiam. Lō.
VI.

¶ Quid de seruiente regulari
um qui non vult eis fūire nisi
promittat ei q post certū tps
recipiant ipm et sic promittat?
⁊ fm Guil. Simonia est quia
omnis pactio et conventio ipa
ulim cessare dī. i. q. 2. qz pio

¶ Quid si quis amicus medi
us procurat q filius alicui⁹ ma
gni recipiatur gratis in aliquo
monasterio: et postea iste ami
cus sollicitat illum magnuz q
dat aliquid monasterio. nūqd
līz? ⁊ fm Guil. Si dictus ami
cus non al procurasset illum f
cipi: nisi qz sperabat eū daturū
aliquid monasterio vel etiam
si non speravit sed tñ nunc pe
tit aliquid dari pro receptione
illius simonia est. Si vero ali
ter sollicitat eū q sit devotus

sicut et eē d3 illi monasterio ⁊
dilectione oīa ex receptione
filij conferat aliquid monaste
rio. non est simonia

¶ Quid de monachis qui dāt
aliquid abbatib⁹ pro habēdis
prioratibus ⁊ h⁹. R. o. f3. guil.
simonia est qñcūq3 est ibi ali
quid spirituale si pro notat ap
preciationē vel cām proximā.
et principalem. Et idem si da
rent pecuniam ne remoueat
a prioratibus.

¶ Quid de confraternitatib⁹
in quibus statutum est q. null⁹
recipiatur nisi promittat vlt iu
ret se daturum annuatim tan
tum. R. deo quia huiusmodi
fraternitates non potest vē di
ci q. sint religiones. sed quedā
congregationes ad bene faciē
dum non habet hic locum si
monia quin potius si ratio tē
porali⁹ ab eis imponitur pro
facienda elemosyna. ut proale
dis pauperibus. ī dimēdis cap
tivis et huiusmodi. laudabile ē
et tales cōfraternitates bone
sunt. 42. di. si quis despiciat. et
ar. 24. q. 2. sane. Et si h3 si o3 q.
emel in anno vel mense conue
niant ad tractandum de salute
anime et de agendis et propter
hoc fiant expensē. iustus est q.
ponant inter se aliquam quan
titatem. Ideo q3 propter p̄dic

tas cās predictum statutū vñ
licitum ⁊ bonum. Tamen ad
omnem ambiguitatem tollen
dā fm 21. Tutius eēt q. statu
tum huiusmodi eret sub sōma
affirmativa: sicut dē m̄ est sup
simonia. v. s. penul. S3 iorā
tum non apponatur secundum
Raymundum propter pericu
lum periculi.

¶ Simonia septimo

de pena et dispensatione. Que
pena eius qui simoniace ordia
tus fuerit: R. deo fm Ray. Nō
recipit executionē. sed est ipso
iure suspēsus quo ad se ⁊ q. ad
alios etiam si occultum sit. ex
de simo. tātā. 32. di. s. veruz. Et
sic intelligitur. i. q. i. reperiunt
Et hoc q3 caracterem h3 fur
tivū. Et non est solum suspēsus
ab ordine quem simoniace sus
cepit fm 21. sed etiam ab acti
bus omnium aliorum. Idem
Innocentius. ⁊ addit q. etiam
in temporalibus. et per conse
quens perdit administratiōē
81. distinctione eos. Idem de
bet puriri de positione ⁊ infāia
si de crimine constiterit. 15. q.
3. sane extra de accu. inquisiti
onis. Item non potest repetere
pecuniam quā dedit eo q. tuz
puer dedit. 14. q. v. non sane.

Que pena eius qui ordinez
vel beneficium contulit simoni
accipit etiam eius qui fuit me
diator? R. o. f. Ray. Si est ma
ifestum ipso iure suspensus est
etiam quo ad alios. ex e. accu
satum. 3. di. §. verum. Si vero est
occultum. suspensus est quo ad
se tantum. sicut et qui abz criminor
non tamen quo ad alios. ar. ex e.
et si questiones. 7. c. veniens. 7.
c. ex tue. Et quod sponte per suspen
sionem. vide. i. suspensum per totum
Que pena eius qui recipit simplex
beneficium simoniace? R. o. f. Ray. In
primis qui est suspensus e. modo qui in pre
cedenti prolio. §. deum est. Item
tenet renunciat beneficium et isti
tuere omnes fructus preceptos et
qui recipi potuissent. 1. 4. q. 5.
si res. ex de resti. spo. gravis. et
et dictum est §. restitutio. 1. §. 5.
nisi illos quos expenderit in uti
litate ecclesie. Nam et qui depreda
tor accessit ad negocia mea
habet contra me actionem. et licet non
habeat in id quod sibi abest.
habet tamen in id in quo ego locu
plendi factus sum. ff. de neg. gest.
si pupilli. §. 5. et si quis. Et eo
dem modo tenet. ad restitutio
nem ille qui et si non commisit
simoniam. tamen alius pro
eius sciente et consentiente com
misit. vel si prius ignoravit et
postea quando scivit non statim

renunciavit. Talis tamen non te
netur de illis fructibus quod
percepit quia diu fuit bone fidei
possessor qui et iam consumpti
sunt. §. de extantibus tenetur.
L. de rei ven. certum. sicut dictum
est. §. restitutio. 1. §. 5. Con. iat.
Boff. et Do. et Tho. Item quibus
simoniacus in beneficio si oc
cultum est non in suspensus ipso
iure sed suspendendus. 1. q. 3.
c. 1. 2. 3. tamen ratione illius bene
ficii simoniace quesiti non mini
strabit sine peccato. neque spiri
tually neque temporaliter. Sed si no
tum est ipsi facto est suspensus
ab actibus omnium ordinum
et ab administratione tempor
alium. ut Immo dicit. sicut de
simoniaco in ordine. ut in pro
§. dictum est.

Que pena eius qui recipit
beneficium cum cura vel di
gnitate simoniace? R. indeo fm
Boff. preter nunc dictas penas
in proximo. §. idem iudicium
est de eo sicut de illo qui reci
pit simoniace ordinem. scilicet quod sus
pensus est et quo ad se et quo ad
alios quia cum executionem
non habeat. quicquid agit sal
tem de illo officio. suspensus a
git. et animas decipit. extra de
elec. dudum Rothomagensis
Et de ista materia habes su
pra confessio. 3. §. si.

Utrum simoniacus sit suspēsus in ordine q̄ztum ad ea que sunt iurisdictionis? R̄o. secundū Bui. Cum pene nō sint extendende. ille q̄ simoniace recipit aliquē ordinē suspensus est q̄ztum ad ea que sūt ordinis. sed nō q̄ztum ad ea que sunt iurisdictionis. Unde si alias habebat iurisdictionē. et nunc habet et potest suspendere. excoicare et q̄ excoicationē aboluere. et huiusmodi.

Quid sit agēda de pecūia simoniace accepta? R̄o. f3 Bui. Deb3 restitui illi ecclie in cui3 contumeliā data est. ex eo. de hoc aut. ar. 17. q. 4. si quis in atrio. et 27. q. 1. si quis rapuerit. Et hoc cū pecūia dat̄ alicui puta prelato soli. et alij cuiq̄q̄ ita q̄ ecclia nō est in culpa. Si tñ ille q̄ dedit sit sc̄s hoc mō irregularis. assignat̄ ē pecūia alteri mōasterio ad qd̄ o3 eum trāsire ut eo viuēte habeat vsū illi3. ar. xvi. q. vi. de lapsis. et in dicto. c. si q̄s rapuerit. Postea restituet̄ priori ecclie siū mōasterio.

Quid si ipm mōasteriū ut ecclia fuit i culpa. ut si q̄s addit mōasterio pecūia ut recipiat R̄o. fm Ber. Et d3 restitui q̄ dedit ut cū ea i aliud mōasteriū t̄ret. ne sit oneroso mōasterio.

ar. xvi. q. vi. de lapsis. et 27. q. 1. si quis rapuerit. ex eo. veniens. Nec ecclia vel mōasteriū d3 cū tali fraude esse in iuro. nec ex eodē. d3 cōsequi penā et premiū. R̄. de nego. gesti. siue hereditaria. hec Ber. ex e. de hoc autem.

Quid si aliquis dedit pecūia pro habēdo ordine? R̄o. scdm Bui. Si ipe nō habebat bñficiū ecclesiasticū. d3 illa pecūia cedere illi cath. drali ecclie i cuius ignominiaz data est. Idē Al. dicit. Si vero habebat titulū alicuius beneficii ad quē debebat grat̄ ordināi illi bñficio restituēda est. eundem cum Al.

Utz cū simoniacis possit dispensari? R̄o. qñ simonia. iteruenit ex parte ordinatoris et ordinati. nō dispensat̄ ut. a dispensatio. §. 7. et de alijs vide in. §. sequentibus.

Quid possit dispensare cum ordinatis simoniace? R̄o. f3 Ra. Si crimen perpetrātū est nescientibus ordinar. tūc postq̄ simpliciter renūciauerint executioni ordinis. pōt ep̄s dispensat̄. ex eo. de simo. nisi si pecūia ip̄i si ep̄o fuisset data. tunc enim nō posset dispensare propter turpitudinem suam. sed par. a. 1. q. 1. ei ga. 7. c. si quis neq3 7. q. 5. p̄

17
sentū. Posset autē successor illi⁹
vel alius ordinarius eius ut po-
te si bēret de mīciliū vel bñfici-
um in alio epatu. Con. Innoc.
Hosti. Hosti. Sicut cū illo q sciē-
ter suscepit ordinem simonia-
ce non tñ mīstrat posset ep̄s di-
spensare i ordinibus rite āte su-
sceptis. nō āt in illo quē simōia-
ce suscepit. nec etiā q recipiat
alios ordines an dispensatōez
q: p̄mōtus esset per saltū.

Quis pōt dispensare cū illis
qui recipiūt simplex bñficiū
p̄ simoniā. S. o f3 Ray. Si igno-
rantibus ip̄is scām sit pōt ep̄us
dispensare ut ēt de nouo confe-
ratur eis idē bñficiū post
q̄ ei pure ac simplr renūciare
runt. ex eo. de simo. ex de elec.
si alicuius. Item q possunt mī-
nistrare in ordinibus āte 2 p^o
bñficiū susceptis. hoc autē intel-
lige si etiā ep̄s ignorauerit.
nam si sciēter contulisset non
ip̄e: sed superior posset dispēsa-
re. ar. i. q. v. c. i. ex de cle. cōu.
dīversis fallacijs. Si vō bñfici-
atis sciētibz solus papa pōt.
ex eo. d. regularibus. Idē Th.
2 Ul. Et fm guil. intellige hoc
q cū talibus non possit dispen-
sari nisi per papam: nec in illo
beneficio nec in alio si rema-
nent in seculo. Concor. Tanc⁹.
ex eo. nobis. Sicut et Hosti.

In multis casibus simonie.
fm Ray. pōt ep̄s dispēlare post
legitimā p̄niam. primo videt⁹
cū illo qui beneficium seu or-
dinem contulit simoniace vel
qui fuit mediator simonie dū
tamē si occultū. Item cū eo q
interposuit preces carnales et
pro nō digno nulla tñ interve-
niente conditione vel pacto. 2
hoc pōt si ip̄e ep̄us ab hoc pec-
cato sit immunis. Alioquin metro-
politan⁹. Intellige fm guil. qñ
talīa de cōsuetudine competūt
ei. item pōt ep̄s dispensare in si-
monia que cōmittit̄ circa exco-
municatos defunctorū. item in cō-
secratione cimiterij et sacrorū vasorū
in benedictione vestīū. in vēdi-
tione chrismatis. Aquę benedi-
ctę vel salis. aut panis benedi-
cti. in benedictionibus nubētū.
in oībz his ep̄us non est
prohibitus. ideo potest. ar. ex.
de sen. ex. nuper. Immo ēt dīc-
tū q simoniaci i bñdictōib⁹ 2 bñ-
ficiis occultis sūt. 13 sint su p̄sī quo
ad se sicut alij criminosi. tamē
post p̄niam licite celebrāt. sed
bñficiū qd simoniace habitūz
est nullo mō retinē potest.

Quid si aliquis probabiliter
credit sibi esse collatū bñficiū
vel ordinem propter obsequia
vel p̄p̄os preces carnales a se

vel ab alio interpositas? **R.** **S.**
Ray. Si aliter erat idignus dicitur
signare. quia preces succedunt loco
preces. Si vero dignus non tenet sed
sufficit penitere de mala intentione.
i. q. i. unde nonnulli. ex de eta.
et quali tua. et ex eo mandato.

**Utrum episcopus possit dispensare cum
eo qui est simoniacus in dignitate? R.**
fm Inno. non. ex eo. nob. Inno.
et cum nullo simoniacus sciens potest
episcopus dispensare quia promoueri pos-
sit ad dignitatem et pro qua non
fecerit simoniam. i. q. i. erga
idem hosti.

**Utrum episcopus possit dispensare cum
electo simoniacus qui postea eliga-
tur? R.** Si electio reprobata est
propter simoniam etiam quam elec-
tus ignorauit nec postea ratus
habuit nihilominus non potest episcopus il-
la vice dispensare. Secundo de sim-
plici beneficio. scilicet quod non est digni-
tas. si ignoranter recipiatur. quia per
renunciationem episcopus dispensare potest
ut ei conferatur extra de elec. si
alicuius. ut etiam habetur supra.
§. x. qui incipit. quis potest dis-
pensare cum illis.

Simulatio. **Utrum si
simulatio sit
peccatum? R.** **fm Tho.** **sa.** **se.**
q. cxi. Simulatio proprie men-
dacium est in exteriorum factorum
signis consistens. Non refert autem
utrum quis mentiat verbo vel

quocumque alio facto. **Utrum cum omne
mendacium sit peccatum consequens
est quod omnis simulatio peccatum
sit.** **Tunc sicut dicit Aug.** in li. de
questionibus euangelii: non semper
quicquid simulamus aut fingi-
mus. mendacium est. sed quan-
do id quod fingimus nihil signifi-
cat. tunc est mendacium. **Quoniam vero
fictio nostra refertur ad aliquam
significationem non est mendaci-
um. sed aliqua figura veritatis.**
**Et ita dominus finxit se longi-
re quia composuit mentem suam qua
si ad aliquid figurate signandum
Addit.** **U.** quia sicut licet fallere
aliquem in duplicitate verborum
propter aliquam sui vel proxi-
mi utilitatem. ita licet et per opus
intentione utilitatis consequen-
tis ad talem simulationem. sicut
et David mutauit faciem suam
coram Achis rege **2. Reg. i. 21.**
**Utrum aliquis peccet simu-
lando sanctitatem? R.** **secun-**
duz Tho. in quolibet. Duplex
est simulatio. Quedam fit ab
aliquo ut iniquitas sua pallietur
et ipse bonus putetur. et hoc est
peccatum. Alia que fit ad dei
honorem et proximorum edifi-
cationem ut quando aliquis bo-
nus et religiosus maiorem com-
positionem ostendit **sa.** **scde.** **q.**
cxi. coram extraneis ut ipsi ma-
gis edificentur. et iste non pec-

eat sed mereatur. De hypocrisi
que est quedam simulatio. in
fra hypocrisis.

Utrum sit simulatio quan
do aliquis occultat peccatum
suum? **R.**o. secundum Tho. ubi
supra. Sicut aliquis vbo meti
tur quando significat quod nō
est. non autem quando tacet qd
est quod et aliquando licet. Ita
etiam simulatio est quando ali
quis per exteriora signa facto
rum vel reruz significat aliqd
quod non est. Non autem si ali
quis pretermittat significare
quod est. Unde et aliquis potest
peccatum suū occultare absqz
simulatiōe et laudabiliter. s. ne
alii inde scandalizentur.

Ebrietas Quare so
brietas ci
bi requiritur in ordinando siue
in clerico? **R.**o. fm Ray. Quia si
cut ebrietas sic et voracitas pro
hibetur ab apostolo. Ro. 13. Nō
in cōmensationibus et ebrietati
bus. Item quia ventris ingluui
es luxuriam provoc. i. Unde.
44. di. 5. i. Venter et genita
lia libimet vicina sunt. ut ex vi
cinitate membrorum intelligatur
confederatio viciozum. Item
quia ingluues omne bonum
opus dissolvit. 4. regis. 25. Na
buzardan princeps coquorum

destruxit muros hierusalem.
Item varios morbos generat
sed temperantia procurat sospi
tatem et hilaritatem. de conie.
di. 5. nihil. Item quia pinguis
venter ut ait Hieronymus cras
sum sensum generat. cū ecōtra
sacerdos iēsus debeat eē v. gil
et tenuis. de cōie. di. 5. ne tales
Et ad istam materiam potest
facere supra gula.

Quā sobrietas potest rigitur
i ordinando siue i clerico? **R.**o. 53
Ray. qz ex vino frequenter sequitur
ebrietas et de iureiur. et si chri
stus. Ebrietas autē ē fomes et
nutrit omniū viciozū di. 35. añ
oia. itē qz vinolētia tollit mudi
tiā. Nā icitativa ē libidis. Die
rōymus. vter mero estuas ci
to dispūat i libidine di. 35. 5. i.
Itē qz ipedit oēm sapiētiā. Et
de hoc et etiam de prius nunc
dicto habetur proverbi. 20. Lu
xuriōsa res est vinum et timul
tuosa ebrietas. Quicumqz his
delectatur nō erit sapiens. hec
autem duo. scilicet mundicia et
sapientia maxime necessaria
sunt dei ministro. quia ambu
lans in via immaculata hic mi
hi ministrabit. et quia acceptus
est regi minister intelligens.
Et de materia ebrietatis hēs.
supra ebrietas.

Societas. Utrum lice
ar cōmitte
re pecuniam mercatori vel ar
tifici per modum societatis et i
de lucrum accipere? & o secūdu
Tho. 2a 2e. q. 78. Ille qui sic p
mittit pecuniam suam non trās
fert dominium pecunie in illū
sicut i mutuo. sed remanet eius
ita q cum periculo ipsius mer
cator de ea negociat vel artis
f. x operatur. ideo licite pōt pe
tere partem lucri inde proueni
entis tāqz de re sua. hec Tho.
vnde sicut dicit Goffre. Si uis
dare pecuniā tuā in societate si
ne peccato. Donec tu pecuniaz
et alius operam personalez. qz
plerūqz quod pecunie deest per
operam supplēt. ut. ff. pro loci
o. l. 5. §. primo. et cōicet pericu
la lucra et dāna Lon. Hosti. et
notatur. i. 4. q. 3. l. plerūqz. ut
si dicatur sic Do tibi centū et tu
pones industriam et laborē tuū
in fine anni facta ratione ego
accipiam illa centum et tu preci
uz persone tue siue industrie qd
ponimus cē siue valere alia cē
tum. post hec quicquid superit
de lucro accipiam ego medie
tatem occasione pecunie mee.
et tu aliam medietatem occasio
ne persone tue. Posset et fieri
aliud pactum q ego acciperez
quartam partem lucri et tu tres

alias. vel cōuerſo. tu quartam
et ego tres sūm q conuenerim
q tua industria extimari debet
ut patet in insti. de socie. §. i. et si
militer pro rata diuidatur dan
num. Posset etiaz fieri non ex
pressa predicta extimatioe per
sone sed cōmittendo discretioi
ipsius qui recipit pecuniam ut
assignet partem lucri. vel dāni
quantum sibi uidetur iustam.
et postea si esset aliquis excessus
vel defectus concorditer sibi re
mitterent.

Sed ecce negociator qui pe
cuniam recipit ad tractat. dūz
dicit ei qui dat eam. Ego volo
in fine pro industria et labore
meo. 20. firma habere. et nolo si
eis sentire aliquod damnum.
Nunquid licet? & o. licet. §. iste
non est contractus societatis.
sed locationis. quia negociator
ille locat operas suas pro illo p
cio. et isto modo nihil sentiet eti
am de lucro. Posset autem et
pactum facere q non solum de
beret habere predicta. 20. sine
ullo dāno sed etiam talē uel ta
lem partem de lucro et nullam
de damno. quod quidem reci
peret non ut socius. sed ratione
op. ris siue sui salarii ut dictūz
est de tali locatione supra loca
tio. §. 5. et sequentibus.

Quid si do pecuniaz mercat

tori in societate et conuenio se
cum q̄ dabit mihi certam par
tem de lucro et nihil dico d̄ dā
no? s̄o Debet intelligi eadem
pars de damno vt insti. de soci
e. s̄. illud.

Sollicitudo. Si quis p̄
tra naturā
peccauerit. si clericus est depo
ni debet vel si appet corrigibi
lis debet tradi religioni ad per
petuam p̄niam peragendam.
Si laicus excoīcari. et a cetis si
delium vsqz ad condignam sa
tisfactionem fieri alienus. extra
de excoī. p̄la. clerici. et hoc vi
ciū maius est q̄z si quis cogno
scent carnaliter matrem. 32. q.
7. adulteri. et de hoc et de alijs
speciebus luxurie supra luxu
ria. s̄. primo.

Sollicitudo. Utrum
sit licitū
sollicitudinem de tēporalibus
gerere? s̄o. i. secundum Tho. 2a
secunde. q. 55. Sollicitudo tēpa
lium tripliciter potest esse illicita
primo modo ex parte eius d̄
quo sollicitamur vt si tēpora
lia tamqz finem queram? Un
de Aug⁹. dicit i libro de operi
bus monachorum. cum domi
nus dicit. nolite solliciti esse et c̄
hoc dicit. vt non ista intueant.
et propter ista faciant quicquid
in euangelij predicatione face

re iubentur. 2o modo potest eē
temporalium sollicitudo i licita
propter superfluum studiū qd̄
apponitur ad temporalia pro
curanda: propter qd̄ homo a s̄i
ritualibus quibus principalit̄
inservire debet: retrahitur et iō
dicitur Matb. 13. q̄ sollicitudo
seculi suffocat verbum dei. 3o
modo ex parte timoris supflui
quādo. s̄. aliquis timet ne faciē
do quod debet necessaria sibi
deficiant. quod domin⁹ tripli
citer excludit. primo propt̄ ma
iora beneficia hōi prestata diui
nitus preter suam sollicitudinē
s̄. corpus et animam. 2o propter iū
uentionem qua deus aialibus
et plantis subuenit ab qz huma
no opere. 3o ex diuina prouidē
tia propter cuius ignorantiam
gentes circa bona temporalia
querenda principaliter sollicita
tur. Et iō concludit q̄ principa
liter sollicitudo nra debet eē d̄
spiritualib⁹ bonis sperantes qd̄
etiam temporalia nob̄ proueni
ent ad necessitatem si fecerim⁹
quod debemus. Unde dicitur
Matb. 6. Primū q̄rite r̄gnum
dei et iusticiā eius. et hec omnia
addiciētur vobis. De hac mā
aliquid habes supra ep̄s. s̄. p̄li.

Sortilegium. i. o.

scilicet et ars diuinandi. Differt

autem a prophetia. qz prophe-
tia accipit i bono ⁊ fit gratis.
Sortilegiū aut in malo: ⁊ fit cōi-
ter pro pecūia. i. q. i. duces. als
indices. ⁊. c. sequenti.

Quot sūt genera diuinationis? Rō. fm Tho. secūda se. q. 95. Omnis diuination vti ali-
quo demonū auxilio. qd quidē
vel expresse imploratur. vel p-
ter petitionē hominis se occul-
te demon ingerit ad prenunci-
andū quedā futura que homi-
nibus sūt ignota eis aut cogni-
ta. Un. triplex est diuinationis
genus primū est p manifestaz
demonū inuocationē: quod p-
tinet ad nigromāticos secūdū
per solam cōsiderationē dispo-
sitionis vel mot⁹ alterius rei.
qd pertinet ad augures. tertiu
est dum facim⁹ aliqd ut mani-
festetur aliquod occultū quod
ptinet ad sortes. Subj. quolibz
aut istoz multa cōtinetur de q-
bus in sequentib⁹. §. dicit. ⁊ et
habentur. 28. q. 4. igit gen⁹
⁊. q. 5. nec mirum.

Quot modis fit diuination p
demonū inuocationē? Rō. fm
Th. vbi s. Demōes expresse i-
uocari solēt futura prenūciare
multipliciter. Quādoqz quidē
prestigiosis quibū dā appari-
tionibus se aspectui vā auditui
hominum ingerentes ad pre-

nunciandum futura. ⁊ hec spe-
cies vocatur prestigium. Quā-
doqz aut per sōma. ⁊ hec voca-
tur diuination somnior. Quan-
doqz aut p mortuorū aliquorū
apparitionē vel locutionem. ⁊
hec uocatur nigromātia. qz vt
dicit Isidorus in lib. etymolo-
giarū. nigrōn grece mortuus.
māchia vero diuination nūcu-
patur. qz quibusdā pcatationi-
bus adhibito sāguine videtur
resuscitari i mortui. diuinare ⁊
ad interrogata rēdere. Quāqz
vō futura prenunciant p ho-
mines viuos. sicut i arepticiis
p3. ⁊ hec est diuination p phito-
nes. ut Isidorus dicit. qz a phi-
tone appollini sūt dicti. qui di-
cebatur auctor diuinandi. Qn-
qz vō futura prenūciāt p aliās
figuras vel signa que in rebus
inaiatis appent. que quidem si
appareāt i aliquo corpore ter-
stri puta vngue vā ferro vā la-
pide polito. vocat geomantia.
Si autem in aqua dromantia.
Si in aere aerimācia. Si i igne
pyromācia. Si autem in visce-
ribus animalium imolatorū in
ar. demonum vocat aursipici⁹
Quot modis fit ista diuina-
tio de qua dictum est in. 2. §. q.
fit per cōsiderationē disposi-
tionis vel motus alterius rei?
Rō. fm Th. vbi s. Fit multipli

cter. Nam si conet aliquis pre
noicere futura ex consideratio
ne situs vel mor⁹ sideru. hoc p
tinet ad astrologos. qui et geni
taliaci dicuntur prop^t conside
rationes nataliuz dierum. Si
vo per motus vel voces auiz
sive quorundaz animaliu. sive p
sternationes hominu vl me
brorum saltus. he p^{ri}ncent ge
neraliter ad auguriu. et dicitur
a garritu auiz sicut aurspiciu
ab inspectione auium. quarum
primu pertinet ad aures. secun
duz ad oculos. In auib⁹. n. h⁹
precipue considerari solent. Si
vero hi⁹ considera⁹ fiat circa v
ba hominum alia int^{er}ione di
cta. que quis retorquet ad futu
rum qd vult p^{ri}oscere. vocatur
omen. Si aut^{em} consideratur aliq
dispositiones figuraru in aliq
bus corporibus visui occurren
tes erit alia divinatiōis spēs.
Nā ex liniamentis manuu cōsid
ratis. divinatio ciromāria vo
catur. ciros. n. grece. dicit^{ur} ma
nus latine. Divinatio vero et
quibusdā figuris in spatula ali
cuius animalis vocatur spatu
lamantia.

Quot modis fit ista⁹ divina
tio de qua dictū est. a in. 2. §. 1.
que p^{ri}ncet ad sortes. 8. o. secun
dū Tho. 2a 2e. q. 95. Nec divi
natio fit ex consideratione cor

que eveniunt ex quibusdam q
ab hoibus seriose fiunt ad aut
quid occultū inquirendum. Et
hoc multipliciter. Fit. n. qñqz
per protractionē pūctor. qd p
tinet ad artē geomancie. Quā
doqz p cōsiderationē figurarū
q prouēiūt ex plūbo liqfacto in
aqua proiectū. Qñqz p qñdā ce
dulas scriptas vel n scriptas i
occulto positas cōsideratur qz
quā accipiat. Similiter i festu
cis inequalibus propositis qz
maiozem vel minoziem accipi
at. vel etiam ex tarillorum pro
iectiōe quis plura puncta pro
iciat. vel etiam dum conside
ratur quid aperienti libruz oc
currat que omnia sortium no
mem habent.

Utrum omnis divinatio si
ne superstino sit illicita. 8. o. 83
Ray. Omnis divinatio probi
bita est a deo et sancta ecclesia.
cum enim futura que soli⁹ dei
sunt aliqui per hoc inuenire la
borant divinitatis iura creatu
ris attribuunt. Jac. 4. i. Annun
ciate nobis que futura sunt in
futurum. et sciemus q dii estis
vos. Item Levitis. xxviii. Nō
augurabimini nec observabi
tis somnia. Et ibidem. 20. Ani
ma que declinauerit ad imagos
et ariolos et sequitur. interficiā

illam de medio populi mei et
et multa similia et ita ut dicit Au-
g⁹. vanitas artium magicarum ex
traditione malorum angelorum in to-
to terrarum orbe plurimis seculis
invaluit et per inuentiones eorum
inuenta sunt aurespicia augura-
tiones et ea que dicuntur oracu-
la et nigromantia. 26. q. 2. qui
sine saluatore et similiter de pro-
hibitione talium. 26. q. 5. per totum
et q. 7. non 13. et in quatuor. c.
se. et eo. p. totum. Et similiter ad
genus superstitionis pertinet omnes
ligature et remedia que medico-
rum quoque disciplina predeponat
sive in verbis sive in characteri-
bus sive in quibuscumque rebus sus-
pendendis. vel ligandis. vel sol-
uendis: sicut in aures. vel annu-
li in digitis. Item si iunctis ambu-
lantibus amicis lapsis aut pueris
interuenerit medicus. Item redi-
re ad lectum si dum se calceat ster-
nuerit. Redire ad domum si
procedens offenderit. hec et multa
huiusmodi. 26. q. 2. illud. Item non
sunt obsequandi dies egyptiaci. aut
calende Ianuarii. aut menses vel
dies. aut lune solisque cursus et
huiusmodi. 26. q. 7. non obse-
ris. Non tamen predeponatur rustici qui
fuerint tepora ad seminandum vel
ad incidendum arbores et huius-
modi: qui naturaliter habent rationem
similiter et physici circa medici-

nas et minutiones faciendas.
et huiusmodi. Nam illud dicitur sup-
stitionum et prohibitum quod non
habet auctoritatem a natura seu
scriptura diuina vel ecclesiasti-
ca seu sanctorum patrum. 2. q. 5.
consuluit.

Queritur hic specialiter utrum di-
uinatio per inuocationem demo-
num sit illicita: 26. q. 3. Th. ubi
supra sic. Deut⁹. 18. Non inuenia-
tur in te qui ariolos sciscitentur
nec phitones consulat. et huius-
modi. Duplex est causa. Prima quod per
inuocationem demonum fit pactum
expressum cum demone. et hoc est
omnino illicitum. Unde contra
quoddam dicitur. Isa. 28. dixistis
percutsumus sedus cum morte et
cum inferno fecimus pactum. et ad
huc grauius est si sacrificium et re-
uerentia demonum inuocato ex-
hiberet. Secunda propter periculum
consequens. demon enim qui inter-
dit perditionem hominum et ad hu-
iusmodi suis rationibus etiam si aliquando
vera dicat intendit homines
assuescere ad hoc ut ei credant. et
sic intendit perducere in aliquid quod
sit saluti humane nocuum. Unde
Athanasius exponens illud Lu-
c. 4. increpauit illum dominus. ob-
mutesce. dicit quod uis vera fate-
retur demoni. conpescerat tamen
christus eius finem ne similis cum
veritate iniquitate promulgarz. ut

nos etiā assuefaciat ne curem⁹
de talib⁹ loqui etiā si vā videā
tur. Ne phas enī est vt eū ad
sit nobis scriptura diuina q̄ di
abulo istruamur. De eo autē q̄
Saul phitonissam consuluit q̄
diuināuit. i. Regl. 28. dicit Au
g⁹. ad simpliciānū. Non est
absurdū credere aliqua dispē
sationē pmissū fuisse ut non do
mināte arte magica v^l poten
tia s̄ dispensatiōe occulta que
phitonissaz. 7 Saulez latebat
se ostēderet spūs iusti aspectib⁹
regis diuina eū sentētia pcul
surus. uel nō v^l re spūs Samu
elis a requie sua excitatus est.
s̄ aliqā fantasma 7 illusio ima
ginaria diaboli machinationi
bus facta quā scriptura Sāue
lem appellat: sicut solēt imagi
nes rerū suarū noib⁹ appellāi
26. q. 5. nec mirum.

¶ Vt diuinatio p astra sit li
cita? 820. fm Tho. vbi. s̄ dupli
ces effect⁹ subtrahunt causali
tati celestīū corporū. p^o quidē
oēs effect⁹ p accidēs cōtingen
tes. siue in reb⁹ hūanis. siue in
reb⁹ naturalibus. qz ut probat
vi. metaphi. ens p accēs nō hz
cām. 7 precipue naturalē ut q̄
lapide cadēte fiat tremor⁹ vel
q̄ hoīe fodīre iueniat thesau
rus. 2° autē subtrahit causalita
ti celestīū corporū actus liberi

arbitrii. possunt tñ ecclīa dispo
sitiue inclināre inq̄zum impri
munt in corpus humanū. sed
tamen ex h^o nulla necessitas li
bero arbitrio iponitur. Si q̄
ergo consideratione astrozum
viatur ad predicta duo scz ad
cognoscendū futura casualia
siue fortuita. aut etiā ad cogno
scendum p certitudine futura
opēa hominū. procedit hoc ex
falsa 7 vana opinione hominū
7 tūc operatō demonis se imi
scz. vñ erit diuinatō illicita. Si
vō aliqs vtitur cōsideratiōe as
troz ad precognoscendū futu
ra que ex celestib⁹ corporibus
causantur. puta siccitates. 7 plu
uias 7 hī n̄ est illicitum.

¶ Vt diuinatio q̄ fit p sōnia
sit illicita. 820. fm Tho. vbi. s̄.
Si quis vtrā sōnijs ad ecogno
scendū futura fm q̄ sōnia pro
cedunt ex reuelatione diuina.
vt sōnia Pharaonis. vel fm
q̄ procedāt ex nāli cā intrinse
ca. vt cum abūdans humor fri
gido sōniat q̄ sit in aq̄ vel nīe
siue extrinseca: vt ex aere: vel i
pressione celesti q̄ntum se pōt v
tus talis extēdere. non erit il
licita talis diuinatio. Si at di
uulatio hī causēt ex reuelatiōe
dmonū cū q̄b⁹ pacta hēnt exp
sa qz ad hoc iuocātur. v^l trācita
qz hī diuinatio extēditur ad

id ad quod non potest se exten-
dere. erit diuinationo illicita et su-
persticiosa.

¶ Utz diuinatione per auguria sit
licita? *R. s. 3. Tho. ubi s. Ex mo-
tu vel garritu animi futura agno-
sci non possunt sicut ex causis.
sed inquantum sunt effectus aliq-
rum causarum que et sunt causas
futu-ros eventus. Causa autem
operationis omnium brutorum
animalium est instinctus quidam
qui mouentur in modum nature. et h-
i instinctus ex duplici causa potest proce-
dere. uno quod ex modo ex causa celesti
corporali. et secundum hoc nihil prohibet
eorum operationes esse futuro-
rum signa. inquantum per se for-
mantur dispositionibus corporum celestium et aeris
continentis ex quo pueniunt ali-
qui futuri eventus. In hoc tam-
en duo considerari oportet. primum quod
operationes non extendantur: nisi ad
per cognoscendum illa futura: que cau-
santur per motum celestium corporum
prout s. i. s. q. est immediate ante
proximum precedentem deum est. 2.º
ut non extendantur nisi ad ea que aliquis
possit ad beatitudinalia pertinere. Con-
sequitur. n. per celestia corpora
cognitionem quandam naturalem ad ea que
eorum vite sunt necessaria. sic mutatio-
nes que fiunt per pluias et ventos et
huiusmodi. Alio modo instinctus huiusmodi
causatur ex causa spirituali scilicet ex deo ut patet in colu-
ba super christum descendente: et*

in coruo qui pavit heliam. et in
pisce qui absorbitur et eiecit. 3o
nam. uel etiam ex demonibus qui ui-
tuntur huiusmodi operationibus brutorum
ad implicandas vanas operationes:
et opinionibus et isto modo non sunt
licita. et eadem ratio est de omni-
bus alijs huiusmodi. Quid autem Ioseph ait
ait. Gen. 44. q. non est ei similis
in auguriendi scia. Intelligen-
dum est secundum Augustinum. q. hoc loco di-
xit referens ad id quod uulgus de
eo opinabatur. et sic est de prophetis
et eius locutus est.

¶ Utz diuinatione per omnia sit illicita
*R. s. fm Tho. ubi s. Quid est et quoniam
verba aliquid alia intentio dicitur a rector
quoniam ad futurum. ut s. in. s. 3. dic-
tum est. huiusmodi autem verba et si non subdantur
disponi stellarum. disponuntur
tamen quoniam quidam secundum diuinam
providentiam: ut recitatio som-
nium quam arduum. Bedeo iudi-
cis. 7.º et verba prelle que at-
tendit Elyseus seruus Abrahę
Gen. 24. et sic licet. Fit etiam
hoc huiusmodi secundum operationem de-
monum. et sic est illicitum.*

¶ Utrum diuinatione sortium
sit licita? *R. s. secundum Tho. ubi
s. Sortes proprie dicuntur cum
aliquid sit ut per eum eventum aliquid
occultum innotescat: et quod est si quis
per sortes quid sit exhiben-
dum vocatur diuinatoria sortis. Si
autem queratur quid ageretur*

oporteat vocatur consultoria. Si vero queratur quid sit futurum: vocatur divinatoria. Item q3 si eventus sortium expectetur ex fortuna qd locū h3 solū i divinatoria nō videtur h3e peccatū nisi forte utiū necessitatis. sic aliqui non valentes concordare aliquid dividere. velint uti sortibus exponentes fortune quisquam partem accipiat. Si vero eventus sortium expectetur ex spūali cā. qñq3 quidem expectatur ex demonibus sicut legitur Ezech. 21. q rex babylonie stetit in bivio in capite duarū viarū divinationez querens et cōmīscens sagittas interrogavit idola. et extra consuluit. et hoc est illicitū. Qñq3 vo expectatur a deo. sicut illud prover. vti. Sortes mittuntur in linum sed a dño temperantur. et talis sortis fm se non est mala. ut Aug. dicit. Pōt tñ in hoc qdruplex pccm incidere. prio si absq3 necessitate ad sortes recurritur. hoc enim ad dei tentatōnem videtur pertinere. 2o si q3 etiam in necessitate absq3 reverentia sortibus utatur. imo cū magna deliberatōe et premissa orōne debetur fieri exemplo apostolorū in electiōe Matthei. act. p. tertio si divia oracula ad terrena negocia cōver-

tant ut dicit Aug. ad iama. 2us quarto si in electionib9 ecclesiasticis que ex spūs sancti inspiratione fieri debent. aliqui sortibus utant. Secus autem est i temporalibus dignitatib9 que ad terrena disponenda ordinantur. in quoz electiōe plerūque homines utuntur sortibus sic et in temporalium rerum divisione. Si ergo necessitas imierat. licitū est cū debita fuerētia sortibus divinū iudiciū implore. sicut tempore persecutionis quis fugiat ne forte omniū deferatur ecclesia. sorte queri potest ut dicit Aug. in epla ad honoratū. et cui danda sit elina: cū duo eque indigentes occurrūt ceteris parib9 et utriq3 dari nō pōt. sorte iuste querit ut dicit Aug. p. de doc. christiana. imo etiā dicit q pro litibus dirimendis l3 uti sortib9. 26. q. 2. sortis. Idem Hosti. et intellige in his que tpalia sūt et a sorte simplici sine alia superstitione.

¶ Quid de divinantibus vlti inuestigantibus occulta ut furta et h3i p inspectionē astrolabij aut inscriptiōes vel inspectionez i libris. 8o fm Guili. Nullo l3 sed supstitiōiū ē. c. eo. ex tnap et reducitur ad divinationez per astra. de q dcm est in. 5. 8. aa

et ad sortes. de quibus in pcc/ denti. §. hñ.

¶ Quò frequenter eveniāt ea que divini predicūt? Rñdeo f3 Ray. qui sic dicit. Aug. hanc q stionem solvit dicens hoc fieri permissu dei. ut illi qui hoc audiūt et vident prohibentur in quali fide sint. Un Deu^o. i3 Si surrexerit in medio tui propheta aut qui sōniū dicat se vidiſſe et predixerit signū atque portentuz et venerit q locutus est. et dixerit tibi. eamus et seqmur deos alienos quos ignoras et fuimus eis. non audias verba prophete aut sōniatoris. qz tētat nos deus vester ut fiat palam vtz diligatis eū an nō. xxvi. q. v. nec miz. Tho. et vbi ā dicit q hoc q a principio hoies in istis obseruationibus aliquid experti. sūt cāu accidit s3 postmodū cū hoies icipiunt h'i obseruationibus aīum implicare mltā fm h'i obseruationes eveniunt per deceptiones demonum: ut his obfuantis homines implicati curiosiores fiāt. et magis se infant mltiplicib⁹ laqueis peritiosi erroris. ut Aug. dicit i^o de doc. christi.

¶ Vtz liceat requirere a moriente ut revelet statum suum post mortem? Rño fm Tho. i q^o libet. Nulla mordinatio videt

ā quis requirat a moriente cognoscere statum eius post mortem subijcendo tñ hoc diuio iudicio. Un nulla ratio videt quare hoc debeat dici peccatū nisi forte ex dubitatione fidei de futuro statu qī tērando inquirat. De pena diuinorum. i. sortilegium. 2°. §. pe. De inuentione malefici per iudiciū ferri candentis. aut aque bulictis ā duellū. §. pe. in fi.

Sortilegium secū

do qztum ad supersticiosas obfuantias. et primo quā rñ. vtz liceat vti ante notoria? Rño. fm Tho. fa se. q. lxxxvi. Ars notoria oīo ē illicita. et a christia no fugienda. Nec ē ars p quaz qdam nitūtur sciam acquirere sed oīo inefficax ē et fiunt ibi qdam pacta iplicita cū demone **¶** Vtz obfuanties que fiunt ad sanitatē et h'i sint licite? Rño. fm Tho. ubi ā. In his que fiūt ad aliquos effect⁹ corporales inducendos cōsiderādū ē vtz nālīter videātur posse tales effectus cāre et sic nērit illicituz Si āt nālīf nō videantur tales effectus posse cāre. pñs est q pertineant ad predicta pacta cum demonibus ut patet p Ro gu. xi. de ciui. dei. Nec āt apparet spālīter euz adhibent aliq

caracteres. vel nota ignota. vlt
a ia quecuq; varie observatio
n's quas manifestu est natu
ralem efficaciam non habere
et talia semp sunt superstitiosa
et illicita. Sitam ut dicit Ray.
aliquis colligat herbas medi
cinalē cū simbolo vel oratōe
dnica. vel scribit hec in charta
ut ponat sup infirmū: ut sic in
his tm̄ deus honoretur non ī
probatu dūmodo nulla alia
superstitiosa observatiō imiscea
tur. 25. q. 5. non licet 2. q. 7. n̄
obseruetis.

¶ Utq; suspendere divina ver
ba circa collum sit peccū? 8. q. 10.
fm̄ Tho. 2a 2e. q. 96. In omni
bus adiuratiōib; vel scriptu
ris hi; duo cavenda sunt. p^o q
dein quid sit quod proferit vel
scribitur. qz si sit aliquid ad in
vocationem demonum ptinē
est manifeste superstitiosū et il
licitum. Similiter si cōtineat
ignota noia. scilicet ne sub ill
aliquod illicitum lateat. sicut
Chriostus dicit q; multi confi
gunt aliqua noia hebraica an
geloz. et scribunt et alligāt que
non intelligēb; metuēda vi
dentur. Sifr ne aliquid falsita
tis contineat qz sic ei⁹ effectus
nō posset expectari a deo. qui
non ē testis falsitatis. 2° aut. ca
vendū est ne cū vbiis sacris cō

tineatur ibi aliqua vana. puta
aliqui caracteres inscripti pre
ter signū crucis. Sifr nec spes
habeat in modo scribendi. aut
ligandi aut in qcuq; vanitate
que ad divinā reverentiā nō
pertineat quia hoc iudicaret su
perstitiosū. Unde. xvi. q. 5. nō li
ceat dici. Nō liceat ne ī collū
gēdo herbas medicinales facē
aliquas observatiōes aut incā
tatiōes. Et fz Buil. nō reprobā
tur brevia in quib; scribuntur
vba euāgelica tm̄. sed si credat
q; minus habeat efficacie si scri
bantur alio tpeq; dum ī eccle
sia euāgelium legit superstitiosū
ē. Similiter si scribatur caracte
res et nomia falsitata q̄ nomia
dei ineffabilia. et in quibus dī
quicuq; portauit sup se istud
breue 2c. reprobāda sunt et pec
cāt qui scribūt. aut portāt aut
donāt. aut vendūt. aut portāda
docēt nisi a dō fuerit simpliciter
q; ignorātia deat eos excusare
que etiā nō excusat: si sup hoc
fuerint moniti vel instructi.

¶ Quid de imaginibus q̄s fa
ciunt astronomi? 8. q. 13. Th.
vbi ē illicitū est et ex opere de
monia habent effectum cui⁹
signū est qz necesse est eis ī cri
bi quosdam caracteres qui na
turalit̄ ad nihil operant. Und
sunt ibi tacita pacta cū deīmo

ribus et fide sibi expresse inoca-
tiones demonum.

¶ Quid de incantatioib⁹ spen-
tum et animalium? **R**o f3 Tho-
ma ubi s. Si respectus habeat
tur ad verba sacra. et ad virtu-
tem divinam. non erit illicitum.
Sed plerunq3 tales incantatio-
nes hnt illicitas obfuaras. et
per demones sortiunt effectus
et precipue in tpentib⁹. q3 ser-
pens fuit primu istm demois
ad hoem decipiendu. Un sup
illud ps. Sicut aspidis turde.
et. dicit gl. Notandu q nō lau-
datur a scriptura quicq3 dat i
scriptura similitudo. vt p3 a iniq⁹
iudice qui rogantem viduam
exaudivit.

¶ Quid de incantantib⁹ infir-
mos vel pueros? **R**o fm Guil.
Si nihil superstitiosu dicat vel
faciant. nec mandāt dici vel fi-
eri sed tm utant licitis precib⁹
et et adiuratioib⁹: sicut p passio-
nem et cruce et filia. n peccat
nisi talia fecerint post prohibi-
tionē ab ecclesia sibi factaz. Sūt
n. prohibēd app multa supstiti-
osa que ibi solēt inscribi. nisi fi-
erēt per aliquē discretum virū
et devotum qui funderet oronē
non super pomm vel cingulū
sed super infirmū manum ipo-
nens. Satis videtur concordare
Th. fa se. q. lxxxvi. de his

et qui reliquias sanctoruz por-
tant ad collum et b⁹ i. dicit s r
lique. s. fi.

¶ Quid de sacerdotibus qui
cā doloris altare exuunt vesti-
bus sacris aut imagines lugu-
bri veste operiunt. aut cōsue-
ta luminaria subtrahūt? **R**o talia
fieri penitus prohibentur. 26.
q. v. quicunq3. Et nisi faciens
purgaverit se pnia dz deponi.
nisi forte faceret quia metuit
contaminationem sacroruz vt
subversionem fidei vel obsidio-
nem et huiusmodi. nam in tali
facto plus humilitas q3 dolo-
ritas declaratur ut in dicto. c.
quicunq3. Leterum quia aliq
in aggravationem cessationis
a divinis imagines prosterunt
urticis et spinis supponunt. pe-
nitus reprobantur. ex de offic.
ordi. si canonici li. vi. Et h⁹ hē
s cessatio a divinis. s. 3.

¶ Quid de sacerdotibus qui
pro vivis quos odiunt scienter
cantant missam defunctorum.
vel in medio ecclesie ponunt fē-
trum et faciunt officium mortu-
orum ut illi citius moriantur?
Rndeo. Si fuerint tales de-
ti deponi debent. et ad agēdas
penitentiam taz sacerdos q3 q
incantavit debet ergastulo ppe-
tui exilij relegari. xxvi. questio-
ne. v. quicunq3.

Quid de quibusdam mulie-
ribus que dicunt vel credunt se
nocte cum Dyana dea pagano-
rum vel cum Herodiade et inu-
mera multitudine mulierum eg-
tare super quasdam bestias et inuicem
ra spacia transire. et huiusmodi. Et quod
ab eis aliquae creature possint in
melius mutari aut transformari.
¶ Unde secundum Raymundum. A maligno spiritu mentibus
fidelium talia fantasmata intro-
gantur. Nam diabolus trans-
formans se in diversarum spe-
cies personarum. mentem quam
captivam tenet multipliciter de-
ludit. Nec debet aliquis in tan-
ta venire stulticiam ut credat
quod hec que in somnis et spiritu
tantum fiunt. in corpore fiant.
¶ Infidelis est et paganus deterio-
rior. Nec et multa de hac ma-
teria. xxvi. questione. v. episco-
pi.

Que pena sortilegorum? et di-
vinatores et malefici secundum leges
capite plecti debent. et si accedat
domum alterius debent cremari.
¶ Item bona eorum debent omnia
publicari. L. de malef. l. nullus
et l. nemo. et culpa. Sed secundum ca-
nones si quidem peccatum oc-
cultum sit imponitur poenitentia .xl.
dierum. ex co. c. i. Si vero notori-
um eucharistia denegatur. de
eose. di. 2. pro dilectione. Item si

sit clericus deponendus est. et
in monasterio detinendus. si
laicus excoicandus. 22. q. v. no-
3. et c. si quis episcopus. et c. aliqua-
t. et q. 7. admonerent. Sed et
crescente contumacia cresce-
re debet et pena. ut carceretur
et huiusmodi. Item si servus sit
debet verberibus castigari.
xxvi. questione. v. contra ido-
lorum. Episcopus etiam om-
nes tales turpiter debonestatos
de parrochia sua debet eij-
cere. ut. xxvi. questione. v. epi-
scopi. Tales etiam infames
sunt. Similiter et qui ad eos per-
currunt. Unde nec ad accusati-
onem debent admitti. 2. questi-
one. 8. quisquis. nec ad testio-
nium extra de testi. testimonium.
De infamibus habes supra in
famis.

Sed nunquid efficitur irre-
gularis qui talia facit. et maxi-
me enormia. ut qui sacrificat
deo numorum. id est diabolo ut
dives fiat. vel qui de ecclesie sa-
cramentis. ut de chrismate. et
oleo sancto. aut aqua baptismi
aut a corpore christi sortilegium
facit? Unde secundum gratianum. Si talia
notoria sint. generant irregula-
ritatem. et indigent dispensatio-
ne. Si vero occulta non. quis se-
cundum quosdam idem sit si
sint occulta

Spectacula. de spec-
taculis.
cantu ⁊ cytharis. ⁊ huius. sup
ludus ⁊ iocus. §. 3. ⁊ sequētib⁹
⁊ ā corca.

Sponsalia quid sint
§. o. sunt
saturarum nuptiarum promissio. ff. e. l. i. ⁊. 30. q. v. n. rates. et dicuntur sponsalia a spondēdo. i. promittendo.

Quo contrahuntur sponsalia
§. o. quattuor modis. Aliquan-
do quidē nuda promissione ut
cū dicit vir. accipia te in meaz
uxorem ⁊ illa rñdet. accipiam
teī meū virum vel alia equipo-
lētia. ut ducā te in uxore. ⁊ hī⁹
Et ista sūt proprie sponsalia: que
p vba de futuro fiūt. Si vero
fiunt per vba de presēti ut si di-
cāt. Accipio te. vñ aliqd hui⁹
erit veruz matrimoniu. ut. sup
matrimoniu. 3. §. i. ⁊ qtuor se.
Itē. 2º contrahunt sponsalia da-
tis arris sponsaliciis. sicut hī s.
arra. Itē 3º per annuli subar-
rationē. eodē modo sicut de q
bu. cūqz arris sponsaliciis dici-
tur s; sine subarratiōe anulli si
alīf adiūgat. pñsus xpñ⁹ d pñ
ti scm est matrimoniu. Item
4º cōtrahunt sponsalia non so-
lū promissioe. ut i pº modo di-
ctū ē. s; etiā si apponit iuramē-
tum ex. co. de illis. ⁊. c. pñtea.

Quid si quis accepta manu
mulieris dicat. Do tibi fidem
de te in uxore accipiendo. ⁊ illa
nihil rñdet. nūqd sic cōtracta
sunt sponsalia? §. o. fm Smil. Re-
uera nō pñt cōtrahi ex altera
parte tantū. nec claudicā pos-
sunt. Ille tamē qui talitē dedit
fidē tenetur eaz ducere: si illa
voluerit. Si at noluerit nō est
cōpellēda: nisi aliquo mō estē
derit mulier acceptare qd age-
batur. puta si ante fidē datam
tractabāt inter eos de sponsa-
libus vel matrimonio. ⁊ ipa re-
quisita spōte manū dedit ad fi-
dem recipiendam ⁊ hui⁹. tūc
n. essēt contracta sponsalia.

In qua etate possūt cōtrahi
§. o. Post septenniu. quia tūc
placere incipiūt. ⁊ ex tunc va-
lent. ex. co. litteras. ⁊ ex de de
spon. impube. si infātes. li. vi.
Si vero ambo vñ alter sint mi-
nores septēnio ⁊ cōtrahāt spō-
salia ipi vel parētes pro eis ni-
hil agitur: nisi pº ratificēt. ut ā
impedimentum. 13. §. antepñ.
Quod si non plene compleue-
rint septem ānos. dicendū fm
Tho. in 4. di. 27. Si multuz
adpropinquant ad tempus se-
ptēni tenent sponsalia. Nec at
appropinquo determinan-
da est fm conditionem cōtra-
hentium: cum in quibsdā cū

rius in quibusdam vero tardi
us proveniat intentio siue com
placencia nuptiarum. L. concoz.
Hosti. tamē expresse de iure nō
habetur q̄ t̄pus septēni p̄ene
niri possit. Et nota hic q̄ si alī
fuit maior septēniō alī minor.
licet sponsalia nō tenuerint et
ex parte maioris. q̄ claudicat
nō debēt. tamē quia iste maiō
ex parte sua fidē dedit. tenetur
expectare minorē: si forte velit
in eodē proposito perdurare. 7
si nō expectat. tenet agere peni
tentiam de fide mēta.

Utrum sponsalia possint 7
trahi inter absentes. ut per nū
cium vel litteras? R. o. fm Do
sti. Possūt si abīcs hoc sciat. ut
quia nuncium misit vel de sua
cōs cia fit. uel postea ratū habz
ff. de sponsa. l. vlt. 3. q. 2. hono
rantur. ex de mfi. cōtrac. p̄tra
iterdic. ec. c. 2. De sponsalibus
factis a parētibz pro filiis vi
de supra impedimentū. 13. §. fi.

Quid si absens misit nunciū
vel procuratorem ad cōtraben
dum spōsalia. 7 postea revocat
R. o. fm Hosti. Si revocatio p
venit ad procuratorem ante q̄z
puella cōsentiāt. nihil postea a
git. ar. ex de procu. in nostra et
c. mandato. Immo etiā si
revocatio pervenit ad procura

rorem post q̄z puella consensit.
sed tamen procurator ante re
vocatus fuerat. nihil actum est
fm eum. Hosti. Leterū de ma
trimonio per procuratores ha
bes supra matrimonium. 2. §.
quarto.

Quid si quis ante pubertatē
contrahit matrimonium? R. o.
Sponsalia esse intelligunt. ut
s̄ impedimentum. 13. §. p̄st.

Nunquid illi qui contraxe
runt sponsalia tenentur contra
here matrimonium? R. o. Si spō
salia tenuerunt. ut q̄ in etate d
bita contracta fuerunt tenent
contrahere siml. nec pōt alter
eorum contrahere cum alia p
sona. 7 si contraxerit tenet qui
dem secundum matrimonium
ex eo. sicut sed agere d̄z penitē
tiam de fide mentita. 7 multo
magis si prius intervenerat iu
ramentum ex eo. ex litteris. 2.
c. sicut 2. c. si inter.

Sed utrum ille qui non vlt
debeat cogi per censuram ec
clesiasticam? R. o. Primus et
principaliter debet moneri. ut
ex e. requisivit. demum potest
cogi. ut i predicto. c. ex litteris
Et intellige nisi probabiliter ti
meatur difficilis exitus. puta
vtraxidū vel huiusmodi. ut
in dicto. c. requisivit. Et sic ex

ponunt et intelligunt predictas
decre. quasi omnes doc. Tho.
etiam in. 4. di. 27. dicit qd in
sponsalibus nō solū s promi-
sum p ccat mortaliū. nisi legiti-
mum impedimētū iteruēiat. et
iungēda est penitentia pro pec-
cato. itē in foro cōtentioso nō p-
pellatur. qz matrimonia coac-
ta cōtineuerunt malos exitus
habere.

Quid si iurasti mihi dā vna
de filiabus tuis nō noīari? Ho.
fm Hosti. dare quidē teneris.
sz quācūqz des liberaberis. qz
promissoris ē electio. sicut i ali-
is promissionibus. vt s. promis-
sio. §. 2. et si omnes moriatur p-
ter vnam ad illam dandā tene-
ris. ar. ff. de eo. qd cer. lo. da. o3.
l. 2. §. qui stichum. Sed si vnaz
mihi obtuleris et ego nō accep-
to eam liberatus ei ēt a iuramē-
to. ar. ff. de pdi. inde. cū is. Qd
si vna ex illis carnaliter cogno-
ui nullā aliam hēre potero qz
cum omnibus cōtracta est affi-
mitas. vt supra impedimētum.
i 4. §. i. 2. 2. Inno. qd plus est si
cōtemplatione pcedēis ptrac-
tus facta fuit cōmixtiō esset fac-
tu n mīmonū vt s. mīmonū3
4. §. 2. et eo. qui dux. in mi i.
significauit 7. c. veniens.

Quid si iurasti mihi dā vna
de filiabus filia tuā. et si illā hēre

nō possē promissisti mihi dare
aliā? Ho. fm Hosti. Teneris
dare primā. et ad hoc laborare
bona fide. ex de sponsa. ad au-
dientiaz. Quod nō potes tūc
distinguedum est. qz si prima p-
sensit sponsalibus expresse v. l.
tacite. vt puta qz vel ipa presen-
te et nō cōtradiciente contracta
fuerūt ipōsalia. vel ipa postmo-
dum ratificante sorore suaz ha-
bere non possū qz cū prima cō-
traxi spōsalia ut i. c. ad audienti-
am. et si illa prima spōsalia for-
te pp panguinitatē aliquā cū
ill prima nō tenuisset. ut s im-
pedimētū. 13. §. 3. Si vō prima
nullatenus consenserit ipōsali-
bus. teneris ad fam. ex de iō.
ex lris. p. et d resti. sp. ex pte.

Quid si spōsalibus appositum
sit. ipsa infra qd deat fieri matri-
moniū? Ho. Elapso tpe ille per
quem nō sterit ipūc nubit sz alij
datur pnia de fide mentita. ex
eo. si ut.

Quid de pēis q iterdū appo-
nunt ipōsalibus? Ho fm Ray. 13
spōsalia ptrahi possint sō condi-
tōe promisse pecūie. n tū pōt pe-
cūia pōmitti i modū pene et si
promissa fuerit n t3 promissio.
nec peti pōt ut si dicat. nūc te/
cū ptraxēo dabo tibi cētū mar-
chas. nā cōiugia debēt eē liba.
ex e. regisuit. 7. c. gēma. Idem

Iho. in. 4. d. 7. Nō tamē q
arre spōsalia de date ab ea pre
q cāz pstat q nuptie nō sequā
tur amittūt. recepte vō restitu
unt in duplū. L. de spō. l. arris
et l. mlier. vide s̄ arra. § i. et. 2.
Quin ē i qz uellet spōsalia fir
mit alligare pōt. sic facē s̄z Do
sti. l. ut det magnā quantitatem
pro arris. et stipulet ipas i qua
duplū. qz tñ pōt stipulari et n̄
āpli. et tūc si steterit p recipien
tē q min⁹ m̄rimoniu seq̄t in q
duplū reddet. L. e. l. si. §. que
oīa. cessat tñ pēa arraz i qb dā
cāib⁹. ut si tps appositū lapsū
sit. tūc. n. is p quē stetit ipone
nubit. ut i pcedē. §. dcm ē. Itē
cessat si spōsus ipedi⁹ fuerit dū
tñ cā ipediūti n̄ pbuerit. cessat
et pp cām legib⁹ infdictā. puta
si de iure matrimoniu seq̄ n̄ po
test. L. e. l. vi. §. patrem.

In qb⁹ cāib⁹ soluiūt sponsa
lia: s̄z o s̄z Ray. In octo. p⁹ si al
ter spōsōz trāseat ad religionē
qd p̄t facē et ptracto m̄rimōio
et alio iuto: dū tñ añ carnis co
pulā. et ille q i seculo remanet
absoluit a l̄ spōsalib⁹. et a m̄ri
mōio. ex de puer. p̄iu. vez. et. c.
ex publico. et ex eo. p̄missū. nec
p̄dit arras q̄s dedit. et illas q̄s
recepit restituet solū i simpluz
L. de epi. et cle. deo nob. fo sol

uūtur spōsalia qñ spōsus n̄ inue
nitur. qz trātulit e ad aliam f
gionē. Si tñ fuit a. i. q culpa ei⁹
q p̄ns ē. d. 3. recipere p̄nam de
perurio: et de promissione non
fuata. ex eo. de illis. Et quidē s̄
si termin⁹ i spōsalib⁹ nō fuit ap
posit⁹ de cōtrahēdo. tūc fm le
ges p̄ns tenet expectare ablē
tem p bienniu si in eadē p̄cui
cia p̄ns fuerit. ut. L. e. l. 2. Tam
fm Hosti. iudex inf̄ecta qua
litate p̄sōz pōt ipus abbre
uiare vel prorogare. 3⁹ soluiūt
si alī spōsōz p⁹ ptracta spōsa
lia icurrat lepra vel palisiz. seu
amittat oculos vel na ū. ex qe
qz ei turpi⁹ eueniat. ex de cōu.
lepro. litteras. et de iur iuran
do. quemadmoduz. Ubi innu
itur q etiaz si iurauit non tene
tur. ductaz tamen ante dimit
tere non potest. quarto si sup
ueniat affinitas. puta quia spō
sus cognouit consanguineam
sponse. uel econuerso. et 7. que
stione. 2. quidam desponsauit.
et. capitulo sequenti. extra de
eo qui cognouit consanguine
am uoris sue. c. 2. et. c. frater
nitati. Et ad hoc probandum
sufficit. sola tama. et. de p̄an.
et affm. super eo. Itē fm Hosti.
sufficit unus testis. ex de testi.
super eo. Sec⁹ tñ si pri⁹ fuit s̄

matrimoniu confirmatū ut sibi
dī. quanto solunt sponsalia si
se mutuo absoluūt. sicut qui so
cietatē fide interposita contra
hant. et postea eā sibi remittūt
et eo. preterea. Quidā tñ istuz
cāuz non recipiūt sed vītas vī
q̄ possint se absolvere s̄z Ray.
Bof. Al. Tho. et De. sexto si al
ter eoz fuerit fornicatus i quo
cāu l3 alteri repellere fornican
tem. et de iureiurā. quēadmo
dū. sed quid si sponsa ab alio vi
olenter fuerit cognita? Bof. fin
Hosti. nō d3 cogi talem ducē.
Sz tñ ducere h3 eo q̄ nō fu
it in culpa. Letez si fornicatio
fuit añ sponsalia nō pōt opponi
ut in dcō. c. quēadmodū. nili se
cundū Hug. si tpe desponsatio
nis credebatur eā eē v̄ginē et añ
carnalē copulā cōstituerit sibi
eam eē corruptam. pōt dimit
tere eam. Et sicut pro fornica
tione carnali sponsa dimitri po
test: ita et multo magis pro fō
nicatione spūali. s. heresi v̄l i fi
delitate quia tūc nullū eēt m̄i
mōiū qd fieret. ut s̄ impedimē
tum. q. 5. i. 7° solūū et soluta
sunt spōsalia qñ spōsus vel spō
sa cū aliquo p̄trahit per verba
de p̄nti. vel etiā per v̄ba de fu
turo et segtur carnalis copula.
S3 tñ talis agere d3 p̄nīaz de
fide vel promiss. one mērita. ex

tra eo. si inter uīz. et et de spō.
duoz. c. i. Qd si cū prima p̄tra
xerit sponsalia de futuro sine i
terpositione fidei vel iuramēti
et cū s̄a s̄i de futuro sed eaz iu
ramēto fin Ray. d3 cōtrahē cū
prima et agere p̄nīam de p̄rū
rio qd cōmisit circa fam. Iura
mentū. n. nō pōt esse vinculum
iniquitatis. extra de iureiurā.
q3to. et de spon. sicut ex litteris
22. q. 4. in malis. Lon. Hosti.
i. qñ impubes qui cōtrahit spō
salia venit ad etatem adu. tam
et petit absolui a vinculo spōsa
lium et dari sibi licentiā nubē
di alteri. extra de spō. impu. de
illis 2. c. a nobis. Qēs predcōs
cāus ponit Ray. et etiā Host.
qui addit nonum. s. si fama ha
beat q̄ inter eos sit canonicuz
impedimentum. et de fama do
ceatur. ex eo. cū in tua. et de cō
sang. c. 2. et de testi. super codē
Et nota q̄ in predictis duobus
cāibus sponsalia ipō iure solū
tur. s. in primo. s. quando tran
sit ad religionē. et in 7° quan
do contrahit matrimoniu cū
alia. Quin etiā in 6° scilicet
propter fornicationem. si forni
catio sit notoria ut Hosti. dicit
In ceteris uero cāibus s̄z eun
dem absoluenda sunt auctori
tate epi. ar. et de despō. impu.
accessit. 2. c. continebatur

Quid si fiant sponsalia sub
conditione? & o fm Tho. i 4°
di. 27. Distinguendum est. qd
aut conditio est honesta sū vti
lis. ut cum dicitur accipiam te
si parentibus placebit vel si da
bis centum. et tunc existente p
ditione stat promissio. aut ē in
honestā. et hoc dupl. qz aut ē
contraria bonis matrimonij:
ut accipiam te si venena sterili
tatis procures. Et tunc non cō
trahuntur sponsalia. Aut nō ē
contraria: ut accipiam te si fuz
tis meis consentias. et tunc sta
bit promissio. sed tollēda ē con
ditio. de sponsalibus etiam vi
de sū impedimentum. 13. Item
circa hoc vide sū matrimoniuz
5° per totum.

Stipulatio est quedā
verborū
conceptio quando aliquis iter
roga vs promittit se aliqd da
turum vel facturū. ff. de vbo.
obi. v. §. stipulatio.

Studium clericorum
et religioso
rum prelati et ca. itula. debēt
aliquos habiles mittere ad stu
diūz theologie. qui postmodū
valeant alios erudire: quibus
si proprii obuentus ecclesiastici
non sufficiunt ipsi prelati et ca
pitula necessaria misstrabūt. et
ipsi docentes in theologia et stu

dentēs dum in scholis studie
rūt per annos quinque recipi
unt proveniūs prebendarum et
beneficioꝝ suorum non obstā
te aliqua contraria consuetudi
ne vel statuto. extra d magis
super specu. Et nota qd loquitur
tantum de doctoribus et stu
dentibus in theologia. Et hoc
intelligendum in studio gene
rali non speciali alicuius castri
vel ville. et de lnia prelatorum
suorum. extra de cle. non resi
den. tue. 7. c. relatum. Ceterū
in. §. se. dicitur de studio litte
rarum communiter: sed tamē
audire leges vel medicinas pro
hibetur sacerdotibus et religi
osis. et habētibus ecclesiasticas
dignitates. sū excoicatio p^o. §.
2. v. 6. Consimiliter et doctori
bus eorum sū excommunicatio
primo. §. 3. v. 14. Clerici obri
nentes ecclesias parrochiales i
sistendo studio per se partem
annos habent gratias de qui
bus vide sū ecclesia. 2. §. 2.

Quis potest clericis dare li
centiam eundi ad studiūz? & n
deo fm Inno. Non solum epi
sed etiam inferiores prelati dāt
licentiam eundi ad scholas et
ad alia loca pro honestis cāis.
Quod si episcop^o malitiose dif
ferat lniām. poterit peti a supi
ori secundum Hosti. extra de

ture pa. nullus. Et si epus non
vult dare licentiā nisi data sit
pecunia. licet non sit simonia ē
tamen turpe lucrū. ar. i. q. 3. rē
dentes. Sed et Buil. addit q
si pro pecunia daret licenti
am de quinquēnio a iure con
cesso simōia esset. ex de magis.
super spe. Eset etiam simonia
pro alio tēpore: si intenderz vē
dere sibi hoc q' absoluit eum.
a faciendo officiū eccl'ie sue. idē
dicendum de septēnio. conces
so prochialib'. ut in precedēti.
§. tractum est.

Studium vtriusqz iuris di
vini et humani canonici et civil
legi d3 in curia Romana. et stu
dentes ibi gaudent privilegijs
libertatibus et immunitatib' qui
bus gaudēt studētes in studio
generalī. et recipiūt itēgre suos
proventus ecclesiasticos: sicut il
li. ex de privile. cū de diversis
li. sexto.

Stulticia vtrum sit
peccatum
Ro. fm Tho. secūda secūde. q.
46. Stulticie nomen a stupore
videtur esse sumptū Unde 3ii
dor' p' ethymol. Stultus est q
propter stuporē nō movetur: et
differt stultitia a fatuitate sū
ibidē dicit q' stulticia iporat
hebitudinem cordis: et obtusio
nem sensuum. fatuitas autē im

portat totaliter spūalis sensus
privationē. Stultitia ergo ipō
rat quendam stuporē lēius in
iudicando. et precipue circa al
tissimā cām que est finis ultī
mus. Et si quidem hec sit ex
dispositione naturali licet p3
in amētibus nō est peccatum.
Si autē contingat ex eo q' ho
mo imergat sensum suum in r
bus terrenis ex quo redatur
eius sensus ineptus ad percipiē
dum divina. fm illud. i. ad Co
r. 2. Animalis homo nō perci
pit ea que sūt sps dei sicut et ho
mini habēti gustum infectum
malo humore non sapiunt dul
cia. Tal' stulticia est peccū. pro
verb. p'. Prosperitas stulto
perdet illos.

Stuprum. vide s for
nicatio. §. i
Starratio s a rra. et
spon'a
lia §. 2. et §. 12. qui incipit. Quid
de penis.

Studelegare supra
delegare. §. 2.

Stitutio i testam
tū. 2. §. fi.

Successio ab inte
stato Quot mōis dī aliqs dce
dere itestat' Ro. q. tuor mōis
s. si n' lūz testamētū fecit. l. si fez

is nō iure vlt iure fecit is postea
ē ruptū vtrūq; nato ei filio. vlt
nō ē ruptū s; hēs noluit adire
hēditatē. ut istitis. de here. q;
ab intestato. in prin.

¶ Quis succedit alicui ab inte/
stato? Rō. Jure cōi laico mori
enti p̄us succedūt descendētes.
2° ascēdētes. deinde collatera/
les proximiores. ut i antē. d. be
re. ab testa. ve. circa p̄n. coll.
9. His aut oib⁹ deficientibus
succedit vir vxori 7 eo⁹. ut. L.
vñ vir et vxor. l. i. Ultio succe
dit fisc⁹. ut. L. d. bo. vacā. l. i. li.
x^o. Lico quoq; intestato moriē
ti succedūt cognati s̄m ordinē
p̄notatū i hīs bōis q; sibi p̄sone
fructu obuenerūt. i. q. vl. c. vl.
timo

¶ Quib⁹ oib⁹ deficientib⁹ succe
dit ecclesia q̄si fiscus. ex. e. c. p^o.
i. q. 5. c. vl. Et hoc itelligē ubi
res clīci dēdēt s̄ m̄ifeste di
sticte a reb⁹ eccl^e. i. q. i. m̄i/
festa. Nā si fuerāt res p̄fuse. tē
si dubitē an cleric⁹ habuerit
aliq̄d propriū p̄sumit pro eccl^a
7 totū sibi vēdicat. ar. i. q. 3. q.
cūq; 7. ff. de reb⁹ du. l. ciuib⁹.
S; ubi cētū sit q; clic⁹ hūerit:
is nescit qd r̄q̄zū. dicūt qd q;
sic locū h; disticte q; pōit. ex. e.
c. 2. S; nō est verum qn potius
ibi loqr̄ de clericis qui sue
rant serui ecclesie ut ibi notat

Sed de aliis clericis debet in
dicto casu fieri equalis 7 istri
butio inter ecclesiam 7 consan
guineos. i. q. 4. c. p^o. Cl^{erici} ri
ci q^o q; idubitant succedūt suis
cōsanguineis 7 etiā religiosi. vt
s; hereditas. §. 2.

¶ Quō succedunt descendē/
tes In successione ab intestato
p̄ia causa est descendentiū. vt
in precedenti. §. dēi est. Nam
in successione mortui 7 f̄famil^{is}
seu filijfamiliasliberi eius si sūt
omnib⁹ aliis preferūt. primi q;
dem grad⁹ equalit^{er} nepotes et
viteriores in stirpes. nō distin
guēdo sexū vel ius patrie pote
statis. Succedūt ergo p̄io filij
si sunt siue mascul⁹ siue femia
equaliter. Nepotes aut succe
dunt i stirpem. i. in eam partē
quā parentes eorū habitū
ri erant si viuerent. L. de suis
7 legit. here. l. secunda. 7 in Au
ten. in successione ibi posita:

¶ Quomodo succedunt ascen
dentes? Rō. De facientib⁹ de
scendentibus succedunt ascen
dentes hoc modo. q; defuncto
filio sine liberis parentes si so
li sunt succedunt salua preroga
tiua gradus. Et si pari gradu
sunt pari er succedunt. paterni
in dimidia 7 materni i alia di
midia lic; dispar sit numerus

Sed si cum parentib⁹ sint fra-
tres vel sorores. vocatur cum
ascendentibus i gradu proximis
in virile portionē. *L. ad tertul.*
Auten. defuncto.

¶ Quo succedunt collaterale
R. o. Cessantibus ascendentibus
et descendentibus. primo vocan-
tur fratres. Similiter et filii ali-
cuius fratris prius mortui. Di-
co de fratre illo et eius filiis. qui
quidem frater de viroq³ parē-
te prigit eū de cuius heredita-
te agitur. et veniunt i heredita-
tem dicti fratres et eorū filij cū
parentibus defuncti. et cū proxi-
mis gradu ascendentibus. Et dic-
ti filij fratris preferuntur illis
fratribus defuncti q³ sunt ex vno
tū parente. coniuncti defuncto.
L. de legit. here. Auten. cessante
Post fratres ex viroq³ paren-
te et eorum filios admittuntur
fratres. sorores. et eorum filij
qui sunt ex vno latere tantū. et
isti et fratrum filij preferuntur
patris defuncti et alijs similib⁹
Post fratres et fratrum filios
admittunt qui sunt gradu proxi-
miores. Et si pares sunt parit⁹
admittuntur. *L. ad legit. heredi.*
Auten. post fratres. Et extrin-
secus computatio vsq³ ad decimum
gradū vt dictū est s. hereditas. §. 3.

¶ Utrum nāles filij succedat
patri ab intestato? *R. o. Si legi*

timi non supsunt nec legitima
cōiunx. tūc naturales ab intesta-
to succedunt i duab⁹ vncijs. ita
tamē q³ si mater superē virilis
ei portio de ipis detur. Qui vō
sūt ex dānato coitu ab omi. proz
sus bñficio excludūtur. vt. *L. ad*
nā. libe. Auten. l. 3. De hi⁹ natu
ralibus et etiā spuris. vide s. fi-
lius. §. 4. et 5. Et hec de successi
onibus sufficiant licet i multis
locis alie p̄uetudies hēantur.
¶ Sed quid de p̄uetudie aliq³
rum terraz q³ mortuo aliquo
sine filiis dñs terre totū accipit
R. o. fm Hosti. Dico talem cō-
suetudinē obseruādaz si p̄scrip
ta sit. pōt enim domus allega
re q³ ab initio hoc pactū fuerit
quia terra sua erat. Levit. 25.
Terra nō vendetur ip̄perpetuū
quia mea est. et vos aduene et
coloni mei estis.

¶ Suffragium. *defun-*
ctorū

Utrum suffragia facta pro de-
fūctis prosint existētibus i pur-
gatorio. hēs s. purgatoriū. §. f.

¶ Utrum suffragia facta per
ministros malos prosint defū-
ctis? *R. o. fm Tho. et De. in. 4*
di. 45. Suffragia per malum
ministrum fiunt tripliciter. p^o
scilicet velut per actorem sicut
quando fiunt ex proprio motu
et sic non prosunt nisi forte ex p^o

sequeri et per accidens inquantum
per elemosinam mali hominis pa
uperes excitati orant pro defunc
tis. 2° possunt fieri per malum ut
ministerium publicum dei et totius
ecclesie. sicut sacerdos qui cele
brat missam vel exequias mor
tuoꝝ in ecclesia. Et quod ille intel
ligitur facere sub cuius nomine
sive cuius vice fit. ut patet per Di
onysium. 13. c. celestis Hierarch
Unde est quod suffragia talis sacer
dotis quousque sit peccator: profunt ad
functis. 3° possunt fieri per ma
lum ut ministerium privatorum. sci
licet private persone de manda
to eiusdem. scilicet existens in charita
te. siue sit defunctus siue vivus.
et talia profunt. sicut cum scrup
i peccato existens quocumque opus
misericordie facit ex precepto
domini charitate habens. Mag
gis tamen prodesse si et ministri in
charitate essent quod tunc illa opa
essent meritoria ex duabus par
tibus. Et de ista materia videtur
missa. §. 7.

Utrum suffragia facta pro de
functis profint et faciant? Respondeo. secundum
Thomam. ubi dicitur. Opus suffragii quod
pro altero fit potest conside
rari dupliciter. Uno modo ut
est expiatorium pene per modum
cuiusdam recompensationis. et
hoc modo opus suffragii repu
tat quasi e^o pro quo fit. et ita ab

solvit eum a debito pene sue quod
non absoluit facientem a debi
to pene proprie. Alio modo potest per
siderari in quantum est merito
rium vite eterne. quod hoc inquan
tum procedit ex radice charitatis
et secundum hoc non solum prodest ei
pro quo fit. sed etiam facit ma
gis. Unde in psalmo. oratio mea in
sinu meo convertetur. Et 30.
Damascenus in sermone de his
qui in fide moriuntur. dicit. Qui
cumque pro proximi salute agitur
zarat primum proximum sibi prode.
deinde proximo.

Quibus suffragiis iuvantur
anime defunctorum? Respondeo. secundum Gregorium.
Anime defunctorum quatuor mo
dis absoluntur. Aut oblationi
bus sacerdotum. Aut precibus san
ctorum. Aut carorum elemosy
nis. Aut ieiuniis cognatorum. 12.
q. 2. non extimemus. 7. c. anie.
Quos modes distinguit Raymundus. di
cens sic. Suffragia quidem pro
sumt defunctis ad absolutionem
pene. a qua possunt absolvi quatuor
modis. primo modo per i
tercessionem ipsius capitis. scilicet
Iesu Christi et sic iuvatur per oblati
ones altaris. 2° per intercessionem
quali privatam membrorum. id est per
orationes sanctorum. tertio mo
do per modum redemptionis
pene. scilicet per elemosinas
largitionem. 4° per modum

solutionis pene. s. per ieiunior
et ictione. Et ad dictos quatuor
modos omnes alij reducun
tur.

Que suffragia sint meliora?
Ro. fm Ray. Quia melius est
op⁹ charitatis qd dirig^r i de
um qz qd in hoiem. o duo pri
mi modi qz in deum dirigunt
meliores sut qz deo vltimi: ni
si p actus inqz tum. s. elymosi
na imp^rtrat factorum ofones
Quia vero melius e opus cha
ritatis cois qz priuate et spalis
ideo melius est suffragiu acra
menti altaris qz ofomes. Et ite
rum qz bonu qzto cois tanto
melius. ideo elymosina melior
est ieiunio.

Utrum missa pro defunctis
equalit valeat dsucto sicut alia
Ro fm Tho. in 4. di. 45. In
officio misse non solu est sacri
ficiu sed etia sut orationes. et
io suffragiu misse p^rinet duo d
predictis. s. oratione et sac^rifici
um. Quartu ergo ex parte sacri
ficii oblatis missa d quocuzqz vi
catur equalit prodest defuncto
et hoc est precipuu qd fit in mis
sa Sed ex pte orationu magis
prodest illa i q sut ofones oes
ad hoc determinate. Sz in iste
profectus recop^rsari pot p ma
iore deuotione vel eius qui dic
missam vel eius q facit dici. v^r

iteru p deuotione sine intercessi
one s i cuius si suffragiu iplorat.
De materia misse. hes supra
missa.

Quibus defunctis p osint suf
fragia? Ro. fm Tho. et Pe. vbi
s. Illis solum prodesse pnt qui
sunt in purgatorio. Na vt dicit
Pe. ad h⁹ vt aliquis defunctus
iuuet. duo reguntur ex parte ip
sius. Unu e indigenta. et io non
proslut btis. Alteru est coditio
le meritum. s. vt hoc meruerit
sibi prodesse vt dicit Aug⁹. Et
io non proslut danatis i inferno.
Vtzqz vero in his e q sut i pur
gatorio idcirco proslut illis. Et
sic loquit illa auctoritas Aug⁹
i enchiridio. 13. q. 2. tepus. Et d
materia purgatorii habes sup
purgatoriu.

Utz suffragia spalit pro ali
quo sca eque proslut alij. Ro.
sz Pe. et Tho. i. 4. di. 45. Cu
suffragiu sit vtutis finite. et de
rinet per intetione facietis q⁹
voluerit. valet ei pro quo fit qn
tum ad liberatione a pena. tn
quantu ad cōgratulatione et in
teriore consolatione fm q vn⁹
in charitate existēs de bonis al
terius gaudet sic valet oibus i
charitate existentibus. et plus
ei qui in maiori charitate est.

Utz suffragia sca pro multi
equaliter proslut singulis? Ro.

fm Tho. 7 De. ubi d. Si valor
suffragioꝝ p̄sideretur h̄z q̄ va
lent ex v̄tute charitatis. sic tñ
p̄sūt singul̄ ac si pro vno tantū
fieret. q̄ charitas nō minuitur
si distribuatur affectus in multos
imo magis auget. Et similiter
et gaudium ex charitate proce
dens q̄nto plurib⁹ est cōc̄ tāto
fit maius. vt dicit Aug⁹. in li. 2.
fessionū. 7 sic q̄ntū ad congra
tulationē p̄i intelligi de cōse.
di. 5. nō mediocriter. Si autē p̄
sideretur valor suffragioꝝ iqn̄
tum sunt satisfactiōes quedā p̄
intentionē facientis trāslate in
mortuos sic mag⁹ valēt ei pro
q̄ ip̄aliter fiūt. Sic. n. effectus
suffragii diuiditur ex diuina
iusticia inter eos pro quibus
fiunt.

Superbia. vix sit pec
catū m̄r
tale. fm Tho. 2a 2e. q. 162.
Superbia p̄sistit in hoc q̄ ali
quis extollit se supra id qd̄ ē si
bi p̄ficiū a diuina regula cōtra
qd̄ ap̄ls dicit. 2. Cor. 1. Nos at
nō i mēsūm gloriāmur. sed fm
mēsūram quā mēsus est nob̄
deus. Et ideo dicitur Eccl. 1.
Iniciū superbie hoīs ē apostā
tare a deo. In hoc. n. radix su
perbie p̄sid. rat q̄ homo aliq̄lī
nō subditur deo 7 regulis ip̄i

Hoc ip̄sū autē qd̄ ē non subiecti
deo h̄z rationem p̄cti mortal̄s
Unde superbia fm genus suū
est mortale. Sicut tñ in aliis q̄
ex suo g. nere sunt peccata mō
talia. puta in fōnicatiōe 7 adul
terio sunt aliqui motus q̄ sunt
peccata veniālia propt̄ r̄ corū
imperfectionē. q̄. i. perueniūt in
dictū rationis. 7 sunt preter ei⁹
consensum. Ita etiam circa su
perbiā accidit q̄ aliqui motus
superbie sunt p̄ccata veniālia
dum eis homo non consentit.
De superbia ornatu. supra or
natu. Et de vestibus. infra ve
stis.

Suspensio. h̄z Sui.
suspensio
dicitur aliquis quandoq̄z qui
dem quo ad se. 7 quo ad alios
quando. s. licet per sententiaꝝ
canonis vel hominis suspensio
est. et talis tenetur abstinere ab
officio. 7 illi qui hoc sciunt te
nentur eum vitare quo ad exe
cutionem officij. Si tamen oc
culte sit suspensio dicto modo
per sententiam canonis. ille q̄
hoc scit si nen posset eum vitare
sine scandalo credo q̄ nen
tenetur. Suspensio vero quo
ad se tantum ille dicitur qui
non est prohibitus abstinere
ab officio et huius per sen

sentiam canonis vel hominis
sed per simplicē prohibitionē
iuris absq3 lata sentētia sicut q
libet existit ns i peccato morta
li tenetur abstinere a celebratō
ne. Si tamē celebret non tene
tur subditis eius eū vitare. vel
quicūq3 alius etiā si sciret ei⁹
peccatum. Large quoq3 dicit
quis suspensus quo ad alios n
quo ad se vt clericus peregrin
us qui permittitur celebrare
in occulto ⁊ ex deuotione sed
nō in publico vt s peregrinus.
2. §. tertio.

Quid si quis sit suspē⁹ a pō
ntificalib⁹? R^o. fm Hosti. Etia3
si celebret in pōntificalib⁹ nō est
irregularis. q3 pontificalia nō
sunt de substantia celebratiōis
nec debemus aliquē iudicare
irregularē nisi inueniat expres
sum. ar. de pe. di. i. pene. ⁊ ex. d
sen. exco. is qui. in pri. li. 6.

Quid si quis suspendit ab i
gressu ecclie sit ei interdictus?
R^o. Cū tali p pns cēseat in ipa
ecclia diuinorū celebratio inter
dicta irregularis efficitur si p
tra interdictū diuis h⁹ se scien
ter igerat i suo agēs officio sic
prius. Talis quoq3 si hoc iter
dicto durate decedat nō dz in
ecclia nec in ecclastico cimiterio
nisi penituerit sepeliri. ex d
sen. ex. 18. is cui li. vi. Et de h⁹

s interdictū. 4. §. p^olt.

Utrū suspensio possit suspēdi
per appellationē? R^o. Sicut ex
cōicatio. sic ab officio i gressu
ecclie lata suspensio per appel
latōne sequentē minime su pē
ditur. ex de se. exco. is cui. li. 6.

Utrū suspensio a participa
tione vel collatiōe sacramētorū
si cōtrafacit sit irregularis?
R^o. fm Inno. ⁊ Hosti. Nō ex.
de cle. exco. mi. si celebrat. Ta
lia. n. nō sūt ordinis. q3 ⁊ laici
participāt sacris ⁊ conferūt sa
cramēta. vt p3 in baptismo. et
q3 sine solēnitare alic⁹ officij p
ferunt aliquādo sacra.

Utrum suspensio a diuisi
ab officiis seu a celebratione
misse vel aliquo h⁹ sit irregu
laris si cōtrafaciat? R^o. fm In
no. Irregularis sit. Nā tales ac
tus sunt proprie actus ordinis
ex de sen. ⁊ re iudi. cū eterni. li
bro. 6. xi. q. 3. si qs ep̄s damna
tur. ⁊ fm Guil. et si ex eccliam
dicat horas officiādo populū
sicut in exercitu ⁊ huiusmodi.
S3 si dicat cum uno socio vel
duobus. non officiādo in ec
clia vel in populo. licet morta
liter peccet sic communicādo
cum alijs non contrahit tamē
irregularitatem. Debet etiam
abstinere ab illis verbis que p
solis sacerdotibus dici solent

ut dominus vobiscum. Iterum minus malum faceret si ab alio etiam non sacerdote faceret horas incipere. Idem Guil. Duran. in Spe.

Utrum suspensus ab officio tamen possit percipere prouentus beneficiorum suorum? R. o. fin. In no. Non est. de appel. pastoral. Sed hoc intelligit Hosti. quando ex gravi causa suspensus est. ex de pur. ca. inter sollicitudines. Secus si ex leui causa puta propter populi scandalum. vel infamiam solam nec diu stetit contumax. Idem Hosti.

Susurratio. Qui dicitur susurrator? R. o. fin. Tho. secunda secunde. q. 7. 4. Sic dicit glossa super Ro. p. Susurratores dicuntur inter amicos discordiam seminantes. Detractores qui aliorum bona negant vel minuunt. Contumeliosi qui intendunt honorem auferre. Et de his duobus est detractio et est contumelia.

Sed quod horum est grauius? R. o. fin. Tho. secunda secunde. q. 7. 4. Susurratio grauius est. Nam tanto aliquod nocuum grauius est quanto bonum quod tollitur melius est. Melior autem est amicitia quam fama que tollitur per detractionem. quia fama ad hoc maxime necessaria est: ut

homo idoneus habeatur ad amicitiam. Item amicitia est melior quam honor qui tollitur per contumeliam: sicut et amari est melius quam honorari. fin. philosophum. 8. et bicezum. unde beatus dicitur Ecc. 6. Amico fidei nulla est comparatio. Et Ecc. 5. de notatio pessima super bilingue Susurratori autem odium inimicitia et contumelia.

Tabellio est publica persona habens officium scribendi instrumenta ad faciendum fidem.

Utrum clerici exercere possint officium tabellionatus? R. o. fin. Ray. Clericus in sacris ordinibus constitutus est penitus interdictus officium tabellionatus. et si illud habeat ad dimittendum sunt compellendi per subtractionem beneficii appellatione postposita. ex ne clerici. v. l. mo. sicut. Et ideo credo si sunt in minoribus et habeant sufficientia beneficia. ar. ex. de postu. clerici. Sed ut addit Innocentius si illi qui sunt in sacris instrumenta conficerent antequam eis interdicere valeretur aliter non. et intelligitur fin. Hosti. quod non valerent in secularibus negociis ut docet Rubrica predicti. c. sicut. sed in ecclesiasticis valeret.

Utrum episcopus possit et

ecclesiasticis constituere clericos
tabelliones? & sic fin. Hosti. Pot
per totam suam diocesim. cui
cura omnium est commissa. i. q.
1. regenda. 12. q. 1. ep. 7. c. preci
pinus. Et si fecerit poterit ille
vocari ad scribendum acta ec
clesiastica fori. Als ibi tabellio
non habetur. due homines per
sone subrogabuntur. extra de
probatio. quoniam contra fal
sam. Et sic intellige qd clerici
possunt esse notarii pape. v. que
stione. 1. quidam. Sed tamen
constitutus a papa poterit con
ficere instrumenta ubique. co
stitutus autem ab episcopo non
habet potestatem extra dioce
sim illius qui ipsum constituit.
ff. de iurisdictione omnium iur
dicum. l. finali. sed tamen si sim
pliciter constitutus sit tabellio
maxime ab episcopo qui habe
ret super hoc privilegium. po
test etiam iste ubique. Et nota
qd tabellio ecclesiasticus non de
bet conficere instrumentum in
secularibus. nec secularis in re
bus pur ecclesiasticis. quia ho
rum conversatio non debet esse
permixta. 2. questione. 7. laic
cos. Unde notarii clerici in cu
rijs principum prohibentur
esse scriptores extra ne clerici
vel monaci sententiam. §. ne
quisqz.

Utrum religiosi possint ex
cere officium tabellionatus? Re
spondeo secundum Joan. an.
super. c. vi. officium. de heret
cis. li. vi. qui sic dicit. per hanc
litter. in bene patet qd tabellio
factus monachus non potest
exercere tabellionatus officium
in alijs qz contra hereticos. ut
dictum est supra hereticus. 2. §.
18. qui incipit in examinatione.
Et hoc idem patet in quadam
extra. Bonifacii octavi ad of
fici. or. in decre. superioribus.
circa medium. Et idem proba
tur olim per decre. ex ne clerici.
vel. mo. sicut. l. de sacro sanc.
ec. l. antepe. 16. q. 1. novarum.
l. de epis. 7. cle. l. placet. Tam
sicut notat Eul. an. sp. cu. l. te
ra. instrumenta complebit: sed
nova non assumet. ff. fami. her
ci. l. alienation. s. et extra ad iu
dis iudei. cum in illis.

Tallia siue exactio. in
collecta sua qsta
Utr dñi ipsales licite possint
imponere subditis suis siue exi
gere tallias. & sic Ray. Illam
pōt dñs sponē vlt exigē de q p
uenerūt secū vel antecessoribus
suis bōa fide 7 s. ne vlla coactō
ne sicut solet fieri cā mansi vel
ville qñ de nouo concedūt. q
dat aliqd vel promittit cēlus
annu⁹ 7 bñ. oia ci go bñ. dum

enñ nō sūt pacta turpia vel con-
tra deū licite exigunt. Nā qui-
libet i traditōe rei sue pōt ipō-
nere lege quā vult. ex de con-
di. app. uex. i. 3. q. 2. eleutheri⁹.
Nā si sciūt et volūt nō inferūt do-
lus. L. de transac. cū donatio-
nis. et pacta custodienda debent
ex de pac. antigonus. Quicquid
ergo subdit⁹ de h⁹i subtrahet
furtū faceret. verūtū si i iustro
positum ē indifinite q̄ soluet
questas vel tallias. intelligit q̄
dñs d3 eam moderate petere
in. pectis cōditionib⁹. ex de cē-
si. cum apla. in fi. io. q. 3. c. ult.
Immo fm Buil. si dicatur q̄
dñs possit imponere questam
vel talliam s3. beneplacit⁹ su-
um. nihilominus modēanda
est ad arbitrium boni viri. Si
vero dominus ultra predicta.
exigat coacte p se vel per suos
directe vel indirecte tenetur r̄-
stituere. distinctione. xvij. de
eulogijs. i. questione. 2. placuit
r. c. q̄pio. Et dicitur cogere i-
directe quando negat subdit⁹
iusticiam. vel non defēdit eos
et sic aliquid extorqueat. vel
insinuari facit q̄ vult aliqui d
habere. Secus esset si recipe-
ret aliquid sponte oblatum nō
la fraude adhibita. Itē scē ē
de his qui mere sunt serui. ga-

res eorum sunt domini. Pec-
cat tamē dñs si nimis grauat
eos. sed nō tenetur ad restitū-
tionem. De materia dcc. q. vi
de s. dñs. §. 2. Et ibi agitur de
casib⁹ in quib⁹ dominus pōt
a subdit⁹ exigere ultra cōsuetū
¶ Quid de quibūdā dñis qui
nihil percipiūt nisi tallias? Ro-
fm Ray. Si tallia est antiqua
et creditur probabiliter q̄ ex cā
iusta iposita fuerit: potest exigi
ita tamē q̄ ipse dñs impleat si
quid ex illa cā implere debeat
Si vero ē noua nescitur iusta
cā nō d3 ex gē et si recepit d3 r̄-
stituere. i. 4. q. 6. si res.

¶ Qualiter sciri potest talliaz
et iusta cauā fuisse impositam
Respondeo secundū Buil. po-
test hoc sciri vel per instrumē-
ta inde confecta vel si ita serua-
ta est a tempore a quo non ex-
tat memoria. quia tunc presu-
mitur iusta causa. ar. iz. di. illa
nisi violentia sit presumptio in
cōtrarium. sicut de prescriptō-
ne. sicut dicit s. prescriptio. §. 8
¶ Quid de quibūdā qui al-
legantes consuetudinem acci-
piunt a subditis de mobilib⁹
quicquid volūt. et precipue ex-
poliant eos quando suspican-
tur illos uelle transire ad ali-
um? Ro. fm Buil. Tales domi-
ni peccāt et tenent ad restituēd⁹

ut tactū est in. §. 2. nūm qd si cer-
tū forsitan eēt qd a principio in
concessione terre fuisset expse
impositum tale onus tolerari
posset. nō tñ ultra modū non g-
uant eos nec manentes nec re-
cedentes.

Utrū dñs possit vendere ba-
liuū & h'i tallias et officia i s-
ditos? R'o fin Tho. in qdā epi-
stola ad ducissā barbatie. Apo-
stolus dicit sic. Multa licent s-
z non oia expediūt. Cū autē ba-
liuū & officialibus vestris nihil
committatis: nisi spalis officii
potestatem: nō video quare nō
liceat vobis vendere hui' offi-
cia. dū talibus vendatis d' qd
possit presumi qd sint utiles ad
h'i officia. exercenda: & non tā-
to precio vendat offiū: ut recu-
perare non possint sine grava-
mine subditorū. S'z tñ talis vē-
ditio oīo expediēs non vī. p'rio
qz frequentē cōtingit qd illi qui
essent magis idonei ad h'i of-
ficia sunt pauperes. ut officiū
emere nō possint. qm̄ etia' si ta-
les diuites sunt. tñ qz boni sunt
non ambiunt officia nec ibiāt
ad lucra. Sequitur ergo qd ut
p'lmū illi officia emūt qui sūt
peiores et subditos vestros op-
primētes. Uñ magis expediēs
vī ut bonos & idoneos ad offi-
cia vestra eligatis quos etiam

inuitos. si necesse fuerit ad su-
scipiēda illa officia compellat
qz per eorū bonitatē et idustri-
am magis accretet vobis & s-
ditis vestris qz de predicta of-
ficio venditione acquirēt va-
leatis. Et hoc consiliū dedit
Moysi cognatus suus. Provi-
de inquit de omni plebe viros
sapientes et timentes deum &
qui oderint auariciam. & cōsti-
tue eos tribunos et centuriones
quingenarios et decanos
qui indicent populoz omi tpe.

Utrū liceat dñs recipē mu-
tuū a talibus officiatis. ita qd sa-
tisfaciant sibi de offō? R'o secū-
dum Tho. i predicta ep'sta. Ad
hoc vī dicendū qd si pacto mu-
tuūz deēt ut offiū recipiant abs-
qz dubio pactum est usurariū
qz pro mutuo accipiunt officii
prātem. Unde in hoc datis eis
occasionē peccandi. Et ipi ēt re-
nuntur resignare officio taliter
acquitto. Si tñ offiū grātis d-
derit. et postea mutuum rece-
peritis ab eis qd de offō ſcipe-
re possent hoc absqz omni pec-
cato posset fieri.

Utrum persone ecclesiastice
debeant persolvere exactiones
vel tallias? R'ndeo nullo modo
nec licet laicis exigē ab eis eti-
am rōne possessionum iuratum
demon. aut predioz. extra de

de Anu. ec. q. nonnulli. li. 6. Ad materiam talliarū potest competere s. pedagium.

Imperātia Vide s. iobricas et s. ebrietas.

Testamentum priso cōf
Quis potest facere testamen-
tum? &c. fm Sof. Quilibz. pōt
facere qui non prohibet. Pro-
hibetur aut primo filiis famili-
as. nisi de peculio castresis v. q. i.
et de sepul. licet. li. 6. Nec pōt
relinquere aliquid pro anima
sua sine p. ris assensu. Sed bene
potest eligere sepulchrā si sup
pubertate sit. ut habet s. sepul-
tura. 2. §. 4. Itē prohibetur im-
pubes. Itē furiosus. Itē
non habēs lucidū intervallū
Itē prodigus cui est ad mini-
stratio bonorum interdicta. Itē
mutus qui nihil loquit. Sord⁹
qui omnino nihil audit. ut in i-
sti. quib⁹ non est p. fa. testa. per
totum. Tercus autem pōt cū so-
lemnitate que habetur. L. qui
po. fa. testa. l. hac consultissima
Itē et illi qui proprijs renun-
ciaverunt et nihil habent. ut in
gressi monasteria. in Auten. de
mona. §. illust. L. de sacroian.
ecc. Auten. ingressi. i. q. 3. ga i-
gredientibus. Sed si quis fili

os habens monasterium igre-
diatur nullo condito testamen-
to permittitur ei dividere cū
filijs et inter eos participare.
ut in Auten. de sa. epi. §. si qua
mulier. xviii. q. 3. si qua mul.
Potest etiam facere testamen-
tum quādoq. ante professio-
nem. cū ad seculum reverti pos-
sit. ex de regu. statuimus. Ut
aut clericus possit facere testa-
mentū. habes s. clericus. 4. §.
2. Deremite quoq. si non renū-
ciaverūt proprijs nec se alicui
ecclesie tradiderūt vitā mutado
testari possūt. al. nō. xviii. q. 3.
§. contra paulus. Itē testamē-
ta publicorum vltimiorū sunt
irrita ipso iure. ex d. vltim. q. 3.
libro. vi.

Utrum religiosus in epum
promotus possit testamentum
facere? &c. fm Tho. secūda le-
cunde. q. 185. Nullo mō potest
quia sola dispensatio rerum ec-
clesiasticarum ei cōmittitur. q.
morte finitur ex qua testamen-
tum incipit valere. Si tamen
ex concessione pape testamen-
tum faciat non intelligitur de
proprio testamentū facere. sed
apostolica auctoritate intelligit
ampliata potestas sue dispen-
sationis. ut possit valere post
mortem.

¶ Quid si quis aliquem testari prohibuerit? *¶* Ab eius erit hereditate repellendus *¶* *l. si quis alii testa. prohib. l. i.*

¶ Quot testes oportet quod sint in testamento? *¶* Regulariter 13 leges septem testes requirunt in *Insti. co. §. si. 1. l. eo. l. hac* consultissima. hoc tamen fallit. quia quandoque valet sine testibus. ut si miles in bello scribat et moriatur. *l. de mili. testa. l. milites.* Quandoque sufficiat unus ut si fiat coram imperatore. *l. eo. l. omnium.* Quandoque duo ut inter filios. *l. eo. l. hac* consultissima. §. ex imperfecto. vel si in territorio. testetur miles. *ff. de mili. testa. l. lotius.* Similiter etiam in his que sunt ad pias causas. extra *co. cum esset. 7. c. relatum.* Quandoque tres vel quatuor. ut ex speciali privilegio. *l. eo. l. si non speciali. 7. l. si unus.* Quandoque quinque vel in testamento rustici. *l. eo. l. si.* Quandoque etiam octo requiruntur. ut quando testator vult testari in scriptis. et nescit litteras. ut in. *d. l. hac* consultissima.

¶ Quid si testator non vult quod testes sciant. tenore testamenti sui? *¶* Potest facere testamentum quod dicitur in scriptis. id est quod ipse primo testamentum conscribat. vel etiam sibi faciat. et

postea chartam clausam representet testibus dicens. Hec est testamentum meum. rogo quod si iussisset et subscribat. vos. *l. eo. l. hac* consultissima. Sed tamen per hunc modum facere testamentum non est tutum. quia nisi talis observantia requiritur que frequenter cum non serventur oportet quod non valeat testamentum melius est quod fiat sine scriptis. scilicet quando scribitur per notarium tantum

¶ Quibus verbis debeat fieri testamentum? *¶* Non refert si dicat. Petrum heredem instituo vel voluntatem meam eius disponi committo. quod non videtur decedere intestatus. extra *co. cum tibi.* Nec cura dum est de verbis testatoris. dummodo sint talia per quod de voluntate constet. *l. eo. l. si.*

¶ Utrum in secundo testamento oporteat fieri mentionem primi? *¶* Non. ut non. *ig. di. quoniam.* dicendum quod non oportet nisi in duobus casibus. Unus si factum sit testamentum inter liberos. *l. eo. l. hac* consultissima. §. ex imperfecto. et autem ibi posita. sed inter liberos. Alius si testator ipse legem sibi imposuit. puta si in priori testamento dixit. si fecero aliud testamentum non valeat. vel non valeat nisi dixerit pater noster et sic. tunc enim

faciendo secundū. oportet q̄ fa-
ciat mentionē de primo. ut. ff.
de lega. 3. l. si quis in principio
Quod si quis velit cassare testa-
mentū primum et nō facere sūm
non pōt nisi iam post conditūz
primum sit lapsū decēniū. et
corā tribus testibus dixerit nol-
le valere primū. L. eo. l. i. i. c. i. m.
Qual ē confirmatō testamē-
tum. R. o. Per mortē testatoris
ut habetur Heb. 9. Sed ante
mortem quādoq; mutari pōt
etiam si pacto cōuenerit ne mu-
tetur. L. de pac. l. pactū quod
dotali.

Testamentum. ii.
q̄stū ad institutionē hēdis et
substitutionē. In testamēto te-
netur quilibet istituere sibi he-
redem aliquē vel aliquā colle-
gium. et hī. Si ē institutione
heredis non esset factū testamē-
tum. ut. L. eo. l. i. iubemus. §. q̄
si non fuerit Et si quidem testa-
tor habeat descendētes vel as-
cendentes illos tenetur here-
des instituere saltem in eorum
legitima. L. de i. offi. testa. Au-
ten. nouissima. de qua habes.
supra legitima. Quod si nec dē-
scendentes nec ascendentes
habeat tunc secundum leges
potest istituere alios quoscūq;

Tamen ut ait Tho. in quada-
questiōe. de quolibet si propin-
qui indigerent illa hereditate
indigētia manifesta. tūc tenet
eis hereditatē diuinitere nisi al-
sent mali. et hī bonis indigni
Et dico tenetur ex debito ho-
noris pentalis. q̄ cum precipi-
tur honorare p̄rem et matrem
precipitur etiam honorare pa-
rentelā in his que ad pentalaz
pertinēt. Si autē nō indigerēt
manifeste pōt libere i alios re-
fundere dicente saluatore. Da
pauperib; et sequere me. Nun-
quid testator potest substituere
alium herede; qui d. beat suc-
cedere primo heredi? Respon-
deo Si testator habeat filios
impuberes potest eis substituere
re quoscūq; velit. qui succedet
eis si non uenerint ad puberta-
tem. ut. L. de impu. et alijs sub-
sti. l. si testō. Si uero uenerint
ad pubertatem. potest eis sub-
stituere si moriantur sine libe-
rie. Et intelligitur substitutio
deducta legitima filiorum et
deducta quarta totius que di-
citur trebellianica. quāz dedu-
cit quilibet institut⁹ heres cui
alius substituitur. ut extra d. te-
sta. Raynurius. Et de hac ma-
teria ista sufficiāt. et que dicta
sunt supra hereditas.

Testamentum 3°.

Quod ad executionem. Utrum testator possit heredibus suis per testamentum penam imponere si non paruerint voluntati sue? Respondeo. Sicut in f. de le. §. pene. dum in qua testamentorum precipit non sit turpe vel inhonestum. ff. de co. insti. quidam

¶ Per quem cogit heres testamentum siue voluntatem defuncti adimplere? Respondeo. Heredes infra annum cogendi sunt per episcopum adimplere et si neglexerit. tunc ipsemet episcopus exequatur. ex eo. nos quidem. et c. si heredes. Nec obstat si forte testator interdixerit ne episcopus se intromitteret extra co. tua.

¶ Ut defunctus sentiat detrimentum quod tardant elemosine quas legauit? Respondeo secundum Thoma. in quolibet. Dicendum quod quantum ad meritum elemosine nullum. detrimentum patitur ex predicta tarditate maxime si quantum in ipso fuerit. causam adhibuit ut huiusmodi elemosine cito darentur. quod meritum principaliter ex voluntate et intentione dependet. Sed quantum ad effectum elemosine patitur detrimentum non quidem ut pro huiusmodi tarditate puniatur. Sed quia remedium ei non adhibetur dum suffragia differuntur quibus plimum iugaretur. Similiter non patitur detrimentum si differatur

restitutio quam ipse mandauit fieri. et licet tardet et in morte. tamen fecit quod potuit.

¶ Utrum executor debeat retardare distributionem elemosinarum ad hoc quod res defuncti melius vendantur? Respondeo secundum Thoma. in quolibet. Dicendum quod in mora modici temporis non videtur esse magnum periculum. Unde si executor per modicum tempus elemosinas differat ut rebus defuncti melius uenditis ampliores elemosinas dare possit. laudabiliter hoc facit. Si uero e contrario per multum tempus differat elemosinas distribuere ut in modico ampliores elemosinas faciat. non videtur esse sine culpa. quia forte defunctus interim a purgatorio liberatur. in quo dum ipse esset remedium suffragiorum maxime ei necessarium fuerit. Hoc autem relinquitur prudentis executoris examini. ut. scilicet. consideratis dilatione temporis et conditione persone que citius vel tardius liberanda est. et etiam quantitate augmenti elemosinarum faciat quod uiderit expedire defuncto. De legatis alia quedam heredes legatorum. Quid si de pluribus executoribus testamenti unus moriatur? vel est in remotis. uel non uult crequi. Respondeo. Alius potest

executionem implere nisi testa-
tor aliud exprefferit. extra co.
religiosus libro. vi. Utrum re-
ligiosus possit esse executor tes-
tamenti. habes s̄ religio. pri-
mo. §. penel.

Estis primo. Quis possit
esse testis. siue que conditiones
requirantur in teste. §. o. Pri-
cipaliter quidem requiruntur
que in his versibus continent
Condicio. sexus. etas. discretio
fama. Et fortuna. fides in testi-
bus ista requirunt. primo ergo re-
quiritur condicio. s. ut n̄ sit fu-
ga fu? si recipitur ad testimo-
nium. C. e. l. qm̄ liberi. Nam ser-
vus sepe metu dominantis tes-
timonium supprimit veritatis
extra de verbo. signi. forus. §.
testes. 4. q. 3. §. item in crimi-
nali. 3. q. v. accusatores. Fallit
tamen hoc cum de facto serui
queritur. nō tamen pro domi-
no vel contra dominum. ut in
§. item in criminali. v. itē fu-
s. requiritur sexus. qz semina
non admittit ad testimonium
in cā criminali. 33. q. v. mulierē.
nisi cum de crimine civili agi-
tur. tunc. n. admittitur etiaz p-
trā clericos. extra co. quoniam.
2. c. tā lris. In civilibus autem
admittit. xv. q. 3. §. ex eo. Non
admittit et in testis. ut i Insti.

de testa. §. testes. Et nō qz mlie-
res cā ferendi testimonium non
debēt iute ad iudiciū trahi. 13
cū necessarium fuerit testimo-
nium earū in dex in expensis pro-
ducendis mittat tabellionem
aut aliā personā idoneam. vel
si hoc iure prohibēte in cā nō
possit personaliter ipse uadat. Et
si non deceat ire alium mittat.
Hoc explicite habetur ex d iur-
di. muli. res. li. vi. tertio requi-
rit etas. Nā i civilibus non ad-
mittitur minor. i. 4. annis. 4.
q. 3. c. l. In criminalibus vō nō
minor. 20. ut ibidē d. §. in cri-
minali. v. item in testimonio. 3
quarto requirit discretio. qz nō
recipitur ad t. testimonium furio-
sus siue mēte caprus. sicut nec
ad iudicandū. 3. q. 7. §. tria. qz
non ē cōpos sue mentis. ff. qui
testa. fa. po. l. qui testō. §. nec fu-
riosus. quinto requiritur fama
Nam infames a testimonio re-
pelluntur. extra de testi. cogē.
preterea. Nec prodest pnia. qz
lzanias p pniaz salu. f poss. m?
infamia in non possumus abo-
lere. q. 3. c. hinc colligit. Nam
actus legitimi sunt infamib?
interdicti ex eo. l3 ex qdā. et in
gl. ibidem. Et hoc intellige ni-
si prius fuerint in integz rstru-
ti. 4. q. 3. §. item in criminali.
v. item. l. iur. 2. q. 3. prevarica

forem. in fi. Itē adeo dē esse te
stis sine omni infamia q si gra
uata fuerit eius opinio ad testi
moniu admitti nō dē ex de ex
cep. deniq. 2. q. 7. testes. 7 p
cipue in criminali cā ex eo. testi
monium. Itē debz esse sine cri
mine. Nā crimosus repellit
ab omni testimonio qz diu i cri
mine pauerat. Si v. ro sit cū
datus nō repellit. in cā civili.
Sed in criminali talis repellit
si de crimine fuerat prius con
uictus vel cōfessus: vñ nūc p ex
ceptionē conuincat vel grauata
est eius opinio pro eo q ali
quādo sic fuit repulsus. Alii ve
ro qui emendatus ē recipit et i
criminali. Nec omnia in pdcō
c. testimoniu cum his que ibi
notantur. Sexto requirit fortuna
san sit locuplex vel egen⁹ vel
lucris cā quid faciat. Hoc iudici
cōsiderandū est. 4. q. 3. testes
v. itē testiu. 7° requit fides.
qz infidelis cōtra fidelem nō ad
mittit. 2. q. 7. si hereticus. 23.
q. 4. ipa pietas. Nec ergo sūt
pācipalia i testibus piderāda
Sunt 7 alia quedam confide
randa que hic statisequūt. p^o
videlez vtrum sit inimicus ei⁹
cōtra quem dat testimonium vel
amicus eius pro quo testificat
4. q. 3. testes. v. iōqz i persona
Itē obscuri 7 ignoti nō admittit

tuntur vel solum admittūt eoz
tormentis aut verberibus. vñ in
Auten. e. s. lancinus. Itē nec
executores negotioz aut pro
curatores q i ipa cā fuerūt ac
tores vel rñsales ex eo. insuper
Immo etiā qui fuit procuratō
vel aduocatus i priori iudicio
non recipitur i testem in cā
appellatiōis ex. codez. Rōana.
li. vi.

Utrum quis possit admitti
ad testimonium in sua cā? Rō.
Non neqz principaliter neqz
secundario. L. eo. l. oibus. Vñ
venditor in cā rei vendite non
admittit pro emptor. qz causa
propria venditoris esse videtur
neqz venditor in causa pignoz
pro creditore. ff. de ap. l. ab exe
cutore. s. alio cōdenato. Fallit
hoc in legatariis et fideicōmis
sariis qui ferūt testimonium in
cā testamēti cum agitur de he
reditate. nō de legatis 7 fidei
cōmissis suis. bñ tñ possunt iuri
bi et esse testes in eo testō i q^o
aliquid eis legatū est. L. de te
sta. l. dictantibus. Item fallit
in collegiis et corporibus in q
bus singulares eoz psona pro
cā vniuersitatis ferre possūt te
stimonium. xiiij. q. 2. si per pru
dentiā. extra. e. insuper. 2. c. cā
nuncius. Et hoc ideo quia cāe
vniuersitatis non sunt singulo

rum. et si commodum contin-
gat singulos. ut. 12. q. 2. qui ma-
nuntitur. Et intellige nisi fu-
erint actores vel rñales in ipa
cā. ut in precedenti. §. dictum
est.

Utrum in causa communi
duorum alter admitti debeat
ad testimonium? Rñdeo. Non
quia causa communis duorum
utriusque est. ar. ff. de i. u. nup.
l. illud. Et idem in socio crimi-
nis. et particeps. iij. q. 3. §. item
in criminali. v. item liberi. ex.
eo. c. veniens. Nec ob. extra. e.
qm̃. Nam illud est spale in cau-
sa denunciatiois. vel ibi admit-
tuntur socii criminis ad preliup.
ex de adul. significasti. Credit
etiam sociis criminis in exēptis
et in crimine lese maiestatis. et
hi. 79. dis. si quis papa vivente
6. q. 1. si quis cū mulieribus. 25.
q. 3. nemini. ex. de confes. cap.
primo.

Utr̃ parentes vel liberi possint
pro vel cōtra se testimoniū fer-
re? Rñdeo. generalit̃ per rectā line-
am ascēdentes vel descēdētes
pro vel cōtra se idonei testes n̄
sunt. 4. q. 3. §. item i criminali.
v. itē test. 2. v. item parentes
ff. eo. l. testis. Idē est de mīe.
s̄ tamen ambo parentes in ca-
sa admittuntur pro filio. s. cum

queritur de etate vel natiuita-
te. ex qui si. sint. le. transmissē.
7. c. per tuas. Item obi agit de
impedimēto matrimonij ratio-
ne consanguinit. us vel affini-
tatis. ex eo. quotiens. Ceterū
si agitur an matrimonij sit cō-
tractum vel nō. tunc mater iui-
pecta est. si uir sit superior. ex.
eo. super eo. Quem ca om hēs
s̄ matrimonium. 7. §. si. Sunt
āi quedāz persone que aduer-
sus cōiunctos suos testimoniū
dicere non coguntur. ut aduer-
sus socerum generū vitūcum.
preuigum. sobrinū. sobrināz
sobrine natum. eoqz qui ipso
ri gradu sunt. Item aduersus
patronum et patronā. et liberos
eius. et. 4. q. 3. §. itē in crimi-
nali. v. item. l. iulia. Et alie ē
psone q̄ ibidem computantur.
que ḡ neraliter a ferēdo testi-
monio sunt exēptē.

Utrum testes produci pos-
sint de domo actoris? Respon-
deo. Nec de domo actoris nec
accusatoris nec in causa civili
nec criminali testes produci d̄-
bent. quia eorum testimonij
suspectum est. tertia questione
quinta per totum. quarta que-
stione. tertia. §. item. i. crimi-
nali. versiculus. item etiam iure
civili. Omnes autem predicti

qui repellendi sunt debent ad
mutu si is contra quem producū
tur eoz testimonio in alio iu/
dicio sit vñs. nisi inimicias post
modum exortas docuerit. vel
aliquod aliud legitimū post e/
mergens seu corruptionē. vt in
predicto. §. item in criminali. v.
item si quis testibus. 7. l. eo. l.
si quis testibus. Nō q̄ sacerdos
nō debet esse testis in instrumē
tis cōfectis totaliter iter secu/
lares. i. 4. q. 2. q̄ 3. Hoc intel
lige de honestate 7 nō d̄ necess/
sitate.

Testis. ii. de numero
testium. Et
quidē duo testes r̄gulariter s̄
necessarii. 7 sufficiūt. ff. eo. l. vbi
numerus. 4. q. 3. §. item in cri
minali. v. vnus vero.

Utrū i aliquibus causis suf
ficiat vn⁹ testis? R̄o. Licet cō/
muniter nō sufficiat vt nūc dic
tum est. statur tam testimonio
vnus in his in quibus alteri p̄
iudic. um non inferē. puta si du
bitatur de aliquo an fuerit bap
tizat⁹. vel an ecclesia cōsecrata d̄
consec. di. 4. puulos 7. c. euz ita
q̄ 3. Item statur testimonio vni
us vbi de cōsensu priū ita cōue
nit. cum 7 testimonio aduersa
rii stari possit. l. d̄ fideicomis.
l. fi. Item q̄ndo queritur utrū
aliquis sit emendatus de crim

ne statur testimonio sacerdoti
et. eo. testimonium. Itē i cor
rectione fraterna super prima
correctione charitativa p vnus
solum probatur. q̄ nec aliter
potest et. eo. in omni. Idem ē
quādo testamentum valet vni
us testimonio quādoq̄ nulli⁹
quādoq̄ requiruntur p̄res vt
s̄. testamentum. i. §. 4. Itē i
vnus testis non faciat probati
onem facit tñ p̄sūptionē et. d̄
suc. ab intest. c. fi.

Utrū in aliquibus requirā/
tur plures testes q̄ duo? R̄o.
In multis plures requiruntur
Nam in testis plures requirun
tur vt s̄. testm. i. §. 4. Itē i do
nationibus causa mortis reg/
runtur quinq̄ testes. l. de do
natis. causa mor. l. fi. 7 in codi/
cill. l. de codicillis. l. fi. in. fi.
Similiter requiruntur quinq̄ testes
quādo debitor vult probare so
lutum debitum qd̄ in scriptis
fuit factum. l. eo. l. testiu. Itē
requiruntur quatuor testes cum
dantur ad reprobandū instrumē
ta. ar. et. de fide. instru. cū 30/
hes. Item contra qualdā p̄dās
vt in. §. se dicitur.

Utrū contra aliquas perso
nas requiratur maior numerus
testiu? R̄o. s̄ 3. Tho. 2. 2. q. 70
Sic. 2. q. 4. p̄sul. nō dāntur
nisi. 72. testibus. Presby. aut

cardinal nisi. 4. 4. testib⁹ Di-
aconus cardinalis vrb⁹ Roine.
nisi. 18. testibus. Subdiaconus
accolitus. exorcista. lector. hosti-
arius. nisi septem testibus. Et
h³ locū specialiter in ep⁹s. pres-
byteris. diaconibus. 7 clericis
eccl^e romane propter eius di-
gnitatem 7 hoc triplici ratioe
primo quidē q³ in ea tales insti-
tuti debent quorū sāctitati plus
credatur q³ multis testibus. 2°
quia homines qui habēt de ali-
is iudicare sepe propter iustiti-
am multos aduersarios hēnt.
vnde 7 nō passim credendū est
testibus cōtra cōs. nisi magna
multitudo cōueniat. 3° q³ ex p⁹
dēnatione alicuius eorū dero-
garetur in opinioe hominū di-
gnitati 7 auctoritati illius eccl^e
sue. q³ est periculosius q³ in ea
tolerare aliquem peccatorem
nisi valde publicum ā quo gra-
ue scādalum oriatur.

Testis. 5° q³ tuz ad ac-
tum testifi-
cādi. Utz testis q³ se subscribit
alicui negotio preiudicet sibi?
R^o. Si sciēnt hoc facit piudi-
cat sibi. ita q³ p⁹tra illud nō pōt
postea rēclama^r. q³ approbasse
p⁹sumit. Sec⁹ si subscrit it noie
aliēo. q³ p⁹ hoc nō itelligitur p⁹
sentire. vt nōtur ex. de his que
fiūt a p⁹la. sine consen. ca. q³nto.

Quotiens possūt testes pro-
duci? R^o. Tres tū productiōes
fieri pōt in cāis ecclesiasticis v⁹
civilibus. s³ non q³ta nisi iuret
q³ non didicerit testificata. q³ta
nulle modo cōceditur. ex. e.
in causis. Et hoc itelligas nisi
aliquis testium i p⁹mis produc-
tionibus impeditus fuisset. nā
probato impedimento sine ali-
quo sacramēto dabitur alia di-
latio etiāz cētesima fin. J⁹no.
Et sic itellige ex. eo. vltra t⁹na.

Quot sunt que tollūt copā
probādi per testes? R^o s³ Bos.
Quatuor. Videlicet publicatō
attestationū. ex. eo. de testibus
7. c. intumuit. Itē renunciatio
sive conclusio. ex. eo. fraternita-
tis. itē quarta productio. vt i p⁹
cedenti. s³. item numerus testiu
effrenatus. ex. eo. significauit
7. c. cum causaz.

Utz testis teneat iurare et
qliter. R^o. Nulli testi quātūcūq³
q³ religiōis sit creditur nisi iu-
rauerit. ex. eo. nuper. Pōt tamē
remitti iuramētū de p⁹leu par-
tium. ex. eo. tuis. nisi in cā m⁹v-
mōiali. q³ tūc nec p⁹fessioi cōia-
gū stat ex. de eo. q³ cog. p⁹ ā. v⁹.
sue sup. eo. 7 iurabūt tact⁹ sacro-
sāctis euāgeliis nisi esset ep⁹s q³
iurabit solū propositis euange-
liis ex. de iura. calū. c. si.

Sed quid debet testis iura

entire. fi.

U Sed quid debet testis iurare? R. debet iurare qd dicit totam veritatem quam novit de illa re. 3. q. 9. hortamur. et qd non admisceat falsum. nec aliquid de suo adiciat. 3. q. 9. pura. ite additur de quorundam consuetudine qd nulli pandet testimonium et hoc bñ. 4. q. 3. §. ite i criminali. v. item qui. falso est eo. fraternitatis.

Quid iurant testes quando procedit per inquisitionem? R. si fiat inquisitio contra personam si gularem de aliquo crimine. iuratur testis qd super illo dicit plenam veritatem est. de limo. l. 3. Dely. Si vero fiat inquisitio super statu ecclesie. iuratur dicere veritatem de omnibus que scit vel credit in ecclesia reformanda. exceptis dico occultis. est ad accus. oli. Vel iuratur qd respondet veritatem ad interrogata est de accus. cum dilectus. Et intellige qd occultum hic dicitur crimine qd non est manifestum vel de quo aliquis non est infamatus. Nam si de occultis de quibus non precessit infamia aliquid dixerit testes non valebit dictum eorum. est de accus. inquisitionis. vt et Tho. dicit in se. x. §. g. incipit. Utz hō

Utrum liceat testis aliquid recipere? R. Proferendo te-

stimonio nihil debet recipere i. 4. q. 5. non sane. nisi tantum expensas ab eo qui eum producit. 4. q. 3. venturis. Et si accipit turpiter accipit et restituet ei a quo accipit. nisi ille redierit ad corruptendum testem. tunc enim debet dari ei in cuius iniuriam accipit.

Qualiter testis deponere debet? R. Testis tamque communis persona debet dicere puram veritatem quam si super facto nulla adiecta falsitate. 3. q. 9. hortamur. 4. q. 4. nullus. i. 4. q. 5. non sane. nam et si iuravit. vt s. m. 6. §. dictum est.

Quid cum testis non est de facto certus? R. s. m. Tho. fa. se. q. 70. in testimonio ferendo non debet homo pro certo asserere id de quo certus non est. s. 3. dubium debet sub dubio proferri et de quo certus est pro certo asserere. Sed quia contingit ex labilitate humane memorie qd quis reputat se quandoque certum de eo quod falsum est. ideo cum aliquis cum debita sollicitudine cogitans extimet se certum esse de eo quod falsum est non peccat mortaliter asserens. qd non dicit falsum testimonium per se ex intentione sed per accus. contra id quod intendit. Propter hec et huiusmodi solent testes in

interrogari unde et quomodo sciatur
et si interrogati de causa sciencie
non dicant. non valebit testimo-
nium. 1. q. 3. §. item sola 2. 24.
q. 3 si habes. et in Auren. de tes-
tibus. §. et licet dudum.

Utrum homo teneatur ad
testimonium ferendum? Ro. fm.
Tho. ubi est. Distinguedu n est
qz si testimonium alicuius sub
diti requiritur auctoritate superi-
oris. cum in his que ad iustici-
am pertinent obedire teneatur
non est dubium quin teneatur testi-
monium ferre in his in quibus
fm ordinem iuris testimonium
ab eo erigitur puta in manife-
stis et in his in quibus infamia
precessit. Si autem erigatur in
non manifestis et de quibus infamia
non precessit non tenetur
ad testificandum. Si vero requi-
ratur testimonium non auctori-
tate superioris cui obedire tenetur
tunc siquidem requiratur ad li-
berandum hominem ab iniu-
sta morte. seu quacunque pena. vel
falsa infamia. vel aliquo damno
tenetur homo ad testificandum
et si et testimonium non requiratur
tenetur facere quod i se est ut veritatem
denunciet alicui qui ad hoc pos-
sit prodire. unde in p. s. Eripi-
te pauperem et egenum de manu
peccatoris libera. Et pro. v.
24. Erue eos qui ducuntur ad

mortem et Ro. p. Digni sunt
morte non solum qui faciunt. sed
etiam qui consentiunt facienti-
bus. Unde dicit glo. Conienti-
re est tacere cum possis arguere
eos. Super his vero que perti-
nent ad condemnationem alicuius
non tenetur aliquis ferre testimo-
nium. nisi cum a superiore com-
pellitur fm ordinem iuris quia
circa hoc si veritas occultatur
nulli ex hoc speciale damnum na-
scitur. et si imineat periculum accu-
satori non est curandum. quia
ipse se in hoc periculum iniecit
Ad hec predicta potest facere.
1. questione. 3. quisquis. Et in
casu predicto de damno etiam
sacerdotes et alij clerici et re-
ligiosi tenentur. xliij. q. 2. qua-
rta. Sed non tenentur si talis est
causa in qua non liceat eis fer-
re testimonium ut in dicta cau-
sa sanguis ut dictum est in homi-
cidium. iij. §. i.

Utrum liceat homini testi-
monium ferre de eis que in se-
creto commissae sunt? Respon-
deo secundum Thomam s. cu-
da secunde questione. lxx. De
his que commissae sunt homi-
ni in secreto per confessionem
nullo modo debet testimonium
ferre. quia huiusmodi non scit ut
homo. sed tanquam minister dei
et maius est vinculum sacri quo

libet hominis precepto. Circa
vo ea que aliter homini sub se
creto committuntur distinguen
dum est. Quandoq3. n. sunt talia
que statim cum ad noticiam ho
minis venerit homo ea mani
festare tenet. puta si pertinent
ad corruptionem multitudinis spi
rituale vel corporale. vel si gra
ue damnum alicuius persone. vel si
aliquid aliud est huiusmodi quod
quis tenet propalare vel testi
ficando vel denunciando. Et con
tra hoc debitum obligari non po
test per secreti commissum. quia in
hoc frangeret fidem quam alteri da
bet. Quandoq3. vero sunt talia
que quis prodere non tenet. unde
potest obligari ex hoc quod sibi sub
secreto committuntur. et tunc nullo
modo tenet ea prodere et ex pre
cepto superioris. quia secretum ser
uare est de iure naturali. nihil
autem potest precipi homini contra id quod
de se est naturale.

Utrum discordia testium infir
met testimonium? &c. secundum Tho.
ubi. e. Discordia testium in aliq
bus principalibus circumstantiis
quarant substantiam facti. puta in
tempore loco vel in persona de quibus
principaliter agitur. auferit efficacia
testimonij. quia si discordant in
talibus videtur singulare esse in
suis testimoniis et de diversis fa
ctis loqui. puta si unus dicit hoc

factum esse tali tempore vel loco. a
lius alio tempore vel loco. non vi
dentur de eodem facto loqui.
Non tamen preiudicat testimonio
si unus dicat se non recordari: et
alius asserat determinatum tempus
vel locum. Et si in talibus omnino
non discordauerint testes et oratores
et rei. si sint equales numero et
pares dignitate. statim pro foro
quod iudex facilius debet esse ad ab
soluendum quam ad condemnandum
nisi forte in causis favorabili
bus sicut in causa libertatis et huiusmodi.
Si vero testes eundem peris dis
senserint. debet iudex ex motu sui
animi percipere cui parti sit standum
vel ex numero testium. vel ex di
gnitate eorum. vel ex conditione
negocii et dictorum. Multo autem
magis unus testimonium repellitur
si sibi diffideat interrogatus
de visu et scia. non autem si deinde
at interrogatus de opinione et
fama. quia potest secundum diversa vi
sa et audita diversimode mori
esse ad respondendum. Si vero sit
discordia testimonij in aliq
circumstantiis non pertinentibus ad
substantiam facti. puta si tempus fu
erit nebulosum vel serenum. si do
mus fuerit picta aut non. vel aliq
huiusmodi. talis discordia non
preiudicat testimonio. quia ho
mines non consueverunt circa ta
lia multum sollicitari. unde faci

le a memoria elabuntur. quia
fimo aliqua discordia in talib⁹
facit testimoniu credibilis. ut
dicit Chrysostomus super Math. ga
si in omnibus concordaret etia
minimus. videretur ex contra
dicto eundem sermonem profere.
quod tamen prudentie iudicij
relinquitur discernere.

Quid de teste falso? 8o. fm
Tho. secunda secunde. q. 70.

Peccat mortaliter inquitur p
iurus est et inquitur facit contra
iusticiam. de quo est speciale
preceptum in decalogo. Et
talit indubitanter tenetur ad
restitutionem omnium que pro
ximus ei amiserit per eius te
stimonium. 14. q. 5. non sane. et
q. 6. si res aliena. et 2. q. 1. notu.

Timor. vtrius sit pecca
tu. 8o. fm Tho. 3. Th.

secunda secunde. q. 125. Timor
peccatu est fm q est inordina
tus. prout. s. fugit quod non est
fm ratione fugiendu. Nec aut
inordinatio timoris quandoq
constitit in solo appetitu sensitivo
non superveniente consensu rationali
appetitus. et sic non potest esse
peccatu mortale sed solum veniale.
Quandoq hec inordinatio
timoris pertingit usque ad appe
titu rationale q dicitur volun
tas. q. 1. s. voluntas refugit ali
quid ex libero arbitrio non se

cundum ratione. et talis inordi
natio timoris quandoq est pec
catum mortale. quandoq veni
ale. Si. n. quis propter timorem
quo refugit periculu mortis vel
quodcuq aliud tale malum sit
dispositus ut faciat aliqd pro
hibitu vel premitat aliquod
quod est preceptu in lege divi
na. talis timor est peccatu mor
tale. alioquin veniale.

Utrum aliquis timor excu
set a peccato? 8o. fm Tho. uni. 5.
Sicut preactum est timor in tan
tum habet rationem peccati inquit
tu est contra ordinem rationis. Ratio
aut iudicat quedam mala ma
gis esse fugienda quam alia sicut ma
gis est fugienda mors corporalis
quam amissio rerum. Unde si quis
propter timorem mortis latroni
bus aliquid promitteret aut da
ret excusaretur a peccato quod i
curreret si sine causa legitima
pretermissis omnibus bonis pec
catoribus largiretur. Si quis ve
ro incurrat mala magis fugien
da. ut puta mala anime i pec
cata. fugiens mala corporis pu
ta flagella vel mortem. aut ma
la exteriorum rerum puta dam
num pecunie. non excusatur to
taliter a peccato diminuitur tamen
peccatum. quia minus voluntari
um est. nam ex timore imponi
tur quasi quedam necessitas.

Uⁿ phūs h^oi que fiūt ex timo
re dicit esse non simplr volūta
ria sed mixta ex voluntario et
involuntario.

Utrū intimiditas sit peccm?
R^o fm Tho. 2a 2e. q. 126. Inti
miditas pōt contingere triplr
Uno^o qñ quis min^o timet mō
re qz deat. uel aliqua mala tpa
lia. prop^r hoc q minus debito
amet bona eis contraria. s3 q
nihil eoz timeat non pōt ex ta
li defectu amoris cōtingere. 2°
pōt intimiditas contingē eo q
quis extimat mala opposita bo
nis q amat sibi superuēire non
posse. Quod qñqz contingit ex
superbia animi de se preiūme
tis 7 alios p^rēntis fm q dicit
Job. 41. Factus ē ut nulluz ti
meret. omne sublime uidet. 3°
contingit ex defectu rōis sicut
phūs dicit. 3. ethicoz. q celte
pp stulticiam nihil timent. Uñ
p3 q esse impavidum est uicio
sum. siue cauſetur ex defectu a
moris. siue ex elatione animi.
siue ex stoliditate. que tam sto
lidas excusat a peccato si sit
omnino inuincibilis. De mate
ria timoris quere infra vis. et
s^o metus.

Torneamentum.
Torneamenta dicuntur in qui
bus milites ex condicto conue

niri solent. et ad ostentationez
virium suarū et audacie tēme
cōgredi ex eo. c. 1.

Utrum torneamenta facer
sit peccatum? R^o ideo s. cunduz
Buil. Tales mortali er. peccāt
quia faciūt p^rtra prohibitionez
ecclie. ex eo. c. 1. Si autem nō
essent prohibita et fierent cau
sa di cendi vsū armoz ad ipu
gnandū infideles. 7 ob defensi
onem patrie. uel rei publice. n
essent peccata. Sed intellige se
cundum Hosti. q prohibēda
sūt qñ mores et corporis 7 ani
me iminēt in eis. Naz debz co
gitari hoc euenire posse. ff. ad.
l. acq. l. qui occidit. §. 1. hac. et
ff. locati. l. si quis domū. Et lu
dus noxius i culpa est. ff. ad. l.
acq. l. nā ludus. Et si quis eos
ludos appellet ex quibus crīa
oriūtur. ut in probemio. ff. cir
ca fi.

Que pena pugnantium i tō
neamentis. R^o ideo s3 Ray. pe
na est q si aliquis. ibi aliquem
occiderit etiam cā reus homi
cidij. et irregularis erit. quia
ludus talis noxius est et illicitus.
et ideo quicquid ex eo seg
tur imputandum est. ar. ex de
p^ru. c. 1. 7 ex de homicidio. c. fin.
Itē qui in torneamento mori
tū d3 in cimiterio sepeliri. ut s
sepultura. 4. §. 1.

Quid de his qui ad torne-
meta accedunt ad pugnam. non
enim ipsi pugnant sed aliqui ibi oc-
cisi fuerunt? Respondeo secundum Bonifacium. Non
oportet tales ad ordines promo-
ueri eo quod ad rem condempnatam
et prohibitam accesserunt. idem
Bonifacius.

Transactio est de re
dubia li-
cite incerta necdum finita non
tuta pactio. ff. de l. i. Item pu-
tem intelligas presentem vel futu-
ram. quod est ante litem potest fieri tra-
sactio. ff. de condi. inde. l. elega-
ter. §. si quis potest.

Utrum transactio sit licita in spi-
ritu? Respondeo secundum Innocentium. Licita est
dummodo ex utraque parte tamen spiritua-
le et non temporale interueniat ex-
co. statumimus. et c. de cetero.
et de dec. ex multiplici. et c. sug-
gestu. et de re permut. ad que-
stiones. Idem in beneficiis in-
petant iure patris. puta quod una
ecclesia petit ab alia prebendam
quam dicit ad suam collationem pri-
mario. Sed si aliquis clericus pe-
tat sibi beneficium non est licita
transactio. etiam si utrique de-
tur spirituale est. extra eodem
constitutus. Compositio autem
interuenire potest. extra eodem.
super eodem talis. scilicet quod il-
le clericus qui ius non habet.
vel non habere creditur peni-

tus renunciet iuri suo sine ali-
quod datione vel etiam quod ius ha-
bens recipiatur in canonicum
sine datione.

Transitus. ^{sive trans-}
latio. qui
bus de causis potest clericus vel se-
cularis transire de una ecclesia
ad aliam? Respondeo secundum Ray.
Tribus de causis. primo scilicet cau-
sa necessitatis puta propter ho-
stes et huiusmodi. et in hoc ca-
su etiam si quis auctoritate pro-
pria transeat non puniatur cum
causam habeat. Et cessante ne-
cessitate debet recuperare ec-
clesiam suam. 7. q. i. pastoralis. se-
cundo causa utilitatis. scilicet quando potest
esse magis utilis in alia ecclesia
et tunc potest transire auctoritate superi-
oris. vii. q. i. mutationes et tri-
bus. c. seq. 3. causa humilitatis sua
sanctitatis. puta cum transit ad re-
ligionem. et tunc postquam pro-
fessus est non potest petere pri-
mam ecclesiam aut redire ad
seculum. 7. questione prima hec ne-
quaquam.

Quid si clericus causa cu-
piditatis vel ambitionis teme-
re transit de una ecclesia ad a-
liam? Respondeo. Debet ca-
rere utraque scilicet habita et
ambita. Prima quia superbe
eam contempsit. Secunda quia
eam auare percipuit. 7. q. i. si quis

ep̄s. et. §. ambitōis. ex de trāsl
la. q̄. 3. to. S3 in ecclia pōt eū re
petere. 7. q. i. non oportet. 7. c.
si quis. v̄o.

Quero q̄ h3 bñficiū cū cura
si recipit ille vacat primū. hēs
s̄ bñficiū primo. §. 4. Quero
et teneat. Secus siue prelatus
in beneficio residere. hēs s̄ re
sidentia. §. primo et s̄ clericus
primo. §. si.

Quod trāseūdū sit de una ec
clia ad aliam. h3 Ray. Si ē
ep̄s nō pōt trāfire sine exp̄sa
lnia pape. vij. q. i. mutationes.
siue sit p̄latus siue electus 7
p̄firmatus. ex de trāsla. inter
corporalia. Si v̄o sit inferior 7
trāsit ad aliā eccliam eiusde3
ep̄atus. sic sufficit tacitus cōse
sus ep̄i. ar. 33. q. v. g. vxorē. Si
v̄o p̄e subest inferiori prelato 7
trāsit ad eccliam non ibiditaz
illi. tūc p̄sensus expressus req̄
rendus est. ar. 58. di. c. 2. et. 9.
q. 3. cōquestus. Cū at trāsit ad
eccliam alterius ep̄at⁹ necessa
rius est exp̄sus p̄sensus ep̄i. et
etiam alterius si h3 aliū s̄ se p̄
ter ep̄m. 7. di. per totū. 85. di
sti. florentinū. vij. q. i. c̄ps a loco
ex de renū. ad mo. et. hodie tñ
de consuetudinē lnia nō pentur
Porro de trālitu uni⁹ religi
onis ad aliam hēs s̄ religio. v.
per totū. Nō q̄ g trālit de una

ecclia ad aliā de minori ad ma
iorem trāfire d3. 93. di. legim⁹
ex de trāsla. c. i. Et tūc aliq3
platus or trāslatus cū est p̄fir
mat⁹ et obtinuit corporalem
possessionem. 21. q. 2. si quis 183
trāslatus. Et tūc nihil d3 h̄re
cōe cū priori ecclia. ut ibi dicit
Secus si nō hab3 corporalem
possessionē. 93. di. si q̄ ep̄i. Et a
hoc etiam extia de elec. cum i
cunctis.

Treuga. Qui t̄pe t̄ren
ge bona sua
per mare siue p̄ter rā auferunt
sarracenis. rapinā cōmittunt 7
ad restōem tenent. 7 p̄nt p̄uri
ri a principe cuius t̄reugaz frā
gūt q̄ fides et hosti frāda ē.
23. q. 1. noli. 22. q. 4. Innocēti⁹

Tutela. Triplex ē tute
la. i. testaria. ut
qñ p̄r dat tutore filio i testō. sic
legitima ut q̄ deferat a lege. ut
cū nullus est tutor per testamē
tum tunc qui primo loco deb3
succedere huic ab intestato te
netur suscipere tutelā hui⁹ mo
di. Item dativa. ut qñ nullo tu
tore dato in testō. uel nō extan
tibus consanguineis ad tutelā
idōeis iudex ex officio suo dat
tutorem. et durat tutela usque
ad completum. i. 4. annūm pu
illi et inde incipit cura. que
durat usque ad. 25. annūm.

Utrum clerici teneantur suscipere aliquam tutelam? Responsum. fin Jo. distin. 86. c. fi. Nullam coguntur recipere. legitimam tamen possunt recipere si voluerit ut in dicto. c. fi. Et est hoc privilegium clericorum quod licet possint succedere alicui ab intestato. non tamen tenentur recipere tutelam. licet in laicis aliud obtineat. L. de legit. tuto. Autem. sicut hereditas.

Utrum episcopus vel monachus possit recipere tutelam? Respondeo secundum Joannem. ubi supra Episcopus vel monachus. etiam volens non potest recipere tutelam legitimam. ut in Autem. de sanctis episcopis. §. deo autem. amabiles. Vel dic quod illi autentice derogatur per illud decretum. di. 86. pervenit. ita quod si velint possint recipere legitimam. sed non dativam vel testamentariam. Sed ad tutelam communem miserabilium personarum omnes clerici vel monachi tenentur. ut in dicto. c. pervenit. 7. 88. distin. c. i. 7. c. episcopus gubernationem.

Utrum lucrum. via elemosyna primo. §. ultimo et restitutio. 1. §. antepr.

Una gloria. requiritur supra

gloria parva. Item de vestibus infra vestis.

Uallus dicitur ille qui habet feudum ab aliquo ut s. feudus

Uelatio virginum vide infra virginum consecratio. §. primo.

Uenatio. utrum sit licita? Respondeo secundum Hostien. Venatio si fiat tempore quo debent homines esse in ecclesia et orare est omnibus interdicta. 86. di. §. an putatis. de consecra. dist. 3. irreligiosa. et distin. §. ieiunium Et intellige nisi esset necessitas ut si fames urgeret vel bestie vastarent homines vel segetes L. de fere. l. 3. Aliis autem diebus licita est laicis. sed clericis illicita. tamen causa sanitatis et recreationis esset licita nisi esset nimis frequentata aut clamorosa ex de cle. uena. c. i. 7. 2. episcopis vero omnino prohibita est. ut ibidem notat plura contra venatores clericos. 86. di. c. qui venatoribus. et. c. se.

Utrum servi teneantur obedire dominis venari volentibus temporibus prohibitis? Respondeo deo secundum Guil: Non tenentur servi obedire dominis in

bus illicitis quale est hoc contra illud. Primum querite regnum dei.

Enditio. Utrum liceat uendere arma uenena. ornamenta. tarillos scachos. ferra. et huiusmodi. uide supra negotiatio §. v. et sequentibus. De auro archi. nico supra emptio. §. v. in medio de venditione facta sub modo vel sub condicione. supra donatio. primo. §. v. Utrum liceat emere vel vendere nunc ad certum terminum dande rei. vel dadi precii. et multa talia. uide infra usura tertio per totum. et supra emptio.

Enficium. uide supra maleficium et supra sortilegium. 2°

Eniale peccatum uide §. peccatum tertio.

Erberatio uide supra percutere.

Estis. Utrum circa exteriorem apparatum vestium siue aliorum huiusmodi possit esse uirtus et uirtutum. Et deo secundum Tho. secunda secunde. q. 169. In rebus exterioribus potest esse peccatum immoderantie dupliciter. Uno modo per comparationem ad consuetudinem hominum

cum quibus aliquis uiuit. Unde dicit Augu. 3°. confess. Que contra mores hominum sunt flagitia pro morum diuersitate fugienda sunt. ut pactum inter se ciuitatis et gentis consuetudine vel lege firmatum. nulla ei uis aut peregrini libidine uoletur. Turpis est enim omnis pars uniuerso suo non congruens. Alio modo potest esse immoderatio ex inordinato affectu mentis. ex quo quandoque contingit quod homo nimis libidine se talibus utatur. et hoc siue secundum consuetudinem eorum cum quibus uiuit. siue etiam preter consuetudinem eorum. contingit autem et ista inordinatio affectus tripliciter quantum ad supererabundantiam. Uno modo per hoc ut homo ex superfluo cultu vestium gloriatur hominum querat. prout. scilicet vestes et alia huiusmodi homini pertinent ad ornatum quendam. Unde Grego. dicit in homilia. Sunt nonnulli qui cultum subtilium preciosarumque uestium non putant esse peccatum quod uidelicet si culpa non esset nequaquam sermo dei tam uigilanter exprimeret quod diues qui torquabatur apud inferos byssa et purpura indutus fuisset. Nec quippe uestimenta precipua uel preciosa. scilicet excellentia statum proprium nisi ad inanem gloriam que

rit. Alio modo fm q homo p
superfluum cultum uestium q
rit delicias fm q vestes ordi
nantur ad corpōis fomentum.
tertio modo fm q nimiam sol
licitudinem apponit ad exteri
orem cultum uestium etiam si
non sit aliqua inordinatio ex p
te finis. Ex parte quoq3 de fec
tus potest esse duplex inordina
tio secundum effectum. Uno
ex negligentia hominis qui nō
adhibet studium vel laborem
ad hoc q exteriori clu utat3 s3
q oz. unde phūs. vii. ethicorū
dicit q ad molliem pertinet
q aliquis trahat uestimentū
per terram ut non labores ele
uando ip3. Alio modo ex eo q
ipm defectum exterioris culi
ad gloriam ordinet. vñd dicit
Aug. de sermone dñi in mōte.
Nā non in solo rez corporaliū
nitore atque pempa. sed etia3
in ipis sordibus et luctuosis eē
posse iactantiam et eo pericu
losiorem quo sub noie seruitu
tis dei decipit. Et phūs dic q
superabundantia et defectus in
ordinatus ad iactantiam perti
net.

Utrum aliquibus liceat vri
vilibus. aut semper sit peccatū
s3ñdeo secundum Thomā vbi
supra peccat qui vilioribus ve

stibus utitur q3 ceteri si hoc fa
ciat propter iactantiā vel sup
biam ut se ceteris preferat.
Vtium enim superstitionis ē
Si autē hoc faciat propter ma
cerationem carnis. vel humi
liationem spiritus. ad virtute3
tēperantie pertinet. Precipue
autem competit vilibus vri hīs
qui alios verbo 7 exemplo ad
penitentiā hortantur. sicut fue
runt prophete de quibus apo
stolus dicit ad Hebr. xi. Luce
erunt in melitis 7 pellibus ca
prinis. Et glo. Mat. 4. dicit
Qui penitentiam predicat ha
bitum penitentie pręferat.

Utrum constituti in dignita
tibus vel ministri altaris debe
ant vri preciosioribus vestibus
Rspōdeo secundum Tho. vbi s
In eis non est vitiosum sed po
tius debitum ad significandā
excellentiā sui mitteri v3 cul
tus diuini. De vestibus 7 sacer
dotum paramētis consecrat3
habet supra consecrat. o. 7.

Utrum mulieri liceat vri ve
ste virili? Rspōdeo secundū3
Tho. s3ñecūde. quęstioe. 16. 9.
Non nam cultus exterior ut p
dictum est. in. 8. primo compe
tere debet conditioni persone
secundum consuetudinem cō
munem. et ideo de se vitiosum

est q̄ mul̄ er̄ utatur veste virili
vel econuerlo. Quod ⁊ sp̄aliter
prohibet. Deut. 22. q̄ gētilē
tali habitu utebantur ad idola
triā. Pōt tñ hoc qñq̄ fieri sine
peccato propter aliquaz̄ neces
sitatem. uel cā occultandi se ab
hostibus. uel propter defectuz̄
alterius vestimenti aut aliud
h^o. De ornatu vō mulieruz̄ s̄
ornatus.

Vicarius. In quibus
cābus quis
possit ecclie per vicarium des
uere. s̄o s̄m Hosti. Regularit̄
residere d̄z. ut dictū est s̄ r̄idē
tia. s̄. penul. et vl. Potest tamē
in calibus per vicarium deser
uire. Primus est rōe occupati
onis. Hac occasione excusatur
ep̄us qui in ecclesia cathedra
li habet aliquem loco sui. ⁊ ip
se in camera sua dicit horas et
postea expedit occurrentia. h^o
idem intelligo de quol̄z l. giti
me occupato ē de cele. misse
c. i. Debet tamen ep̄us celebra
re in ecclia die dñico. et alijs p̄
cipuis festiuitatibus nisi excu
set necessitas. vij. q. i. t̄p̄is in fi.
2° est rōe statuti siue cōsuetudi
nis. ar. ex de consti. cū oēs i fi.
3° est rōe privilegij siue dispē
sationis. ex de si. presby. propo
sunt. Hunc casū frequent̄ cōce
dit papa hūm̄ p̄sitate bñficio

rū ⁊ addit. dū tñ cura animaz̄
non negligatur. et ecclesijs fa
ciat per vicarios idoneos des
uire. Et nota q̄ b̄ cāus cuz̄ p̄ce
denti nō habet locū si ecclia fu
erit seruitorib⁹ destituta ex de
cle. nō resi. cū ad hoc. Ex quo
enim cōsuetudo cepit ē irrati
onabilis et ecclie onerosa tenē
da non est. ex de cōue. c. i. ⁊ fi.
4° qñ ep̄us habet s̄b se hoies
diuersoz̄ rituum et linguaruz̄.
Nam illie habet per vicarium
deseruire extra de offi. ord. qñ
5° qñ quis habet prebendam
in ecclesia cathedrali cui anne
xa est ecclia parochialis. Nā
talis in ecclesia cathedrali des
uiet et in annexa deseruiet per
vicarium. ex de prebē. ext̄pā
de. s̄. qui vō. et. c. exposuisti. 6°
est rōe defect⁹ siue debilitatis
superuenientis. vij. q. i. c. i. ex d
cle. egro. c. i. pen. et ulti. 7° qñ
necessario habet proficisci. ut
q̄ cruce signatus ē. ex de voto
c. fi. Et si qñ proficisci habet
vtiliter et honeste. ut cā studio
rum siue peregrinationis. ⁊ de
luis prelati. ex de cle. non resi.
relatū de conse. di. v. non opor
tet. Aliqui ponunt plures cāus
sed isti videntur esse principali
ores.

Quis est vicarius perpetu⁹
s̄o. Talis est qui curā habz̄ ce

clesie cuius vicarius est. extra
de offi. uica. ex parte. Un̄ qua
si ius habet in ecclesia. ex de fid
instru. perpetuo. Et hñs ppe
tuam vicariam aliam habet n̄
pōt. ex de offi. uica. provideas.
extra de rescrip. postulasti. nec
sine cā potest amoueri. ex de of
fi. uica. ad hec. Itē si talis vica
rius accipiat aliquam eccliam
cum cura perdit vicariā. et dñ
habere. xlv. annos. et promo
ueri ad sacerdotiū sicut si esset
rector ordinarius. Al. priuat⁹ ē
ut in cle. q. de eccl'is. ex eo. de
ordinario autem rectore habe
tur supra ecclesia secundo.

¶ Utz prelati possint vices su
as sub anno censu concedere?
R. nec ep̄s nec archidiacon⁹
nec alius prelat⁹ hoc pōt. ex
ne prela. vi. su. c. i. et. 3. Cum
enim tale ius spūale sit non est
dubium q. pro eo aliquid dare
vel recipere simōia est. Sed q.
ep̄s cōmittat alicui pure et sim
pliciter vices suas. et tali vica
rio constituat salariū. non ē
peccatum. sed poti⁹ ad hoc te
netur. i. q. 2. charitatē. et ut di
cit Host. sicut pro cōmissiōe iu
risdictionis non licet recipere cer
tam pecunie quantitātē. ita n̄
ro minus licet recipere quotq.
id est partem proventus.

¶ Utrum rector eccle. possit p

ductor fructuūz committē vi
cariam siue curam animarum
vide supra simonia. iij. §. pen.

¶ Utz vicarius ecclesie possit
alteri cōmittere vices suas? Re
spondeo. Nō pōt nisi sicut et de
legatus subdelegare. de q. vi
de s. delegare. §. penl. Vicari
us quoq. ep̄i non posset alteri
cōmittere absolutionem a pec
catis. et alia q. i. d. §. dicūt. q. itel
ligenda sūt q. nō pōt ex iure cō
muni. sed bene potest ex specia
li commissione: ut habetur sup
cōfessor p. §. antepe. in fine

¶ Vidua. Quot modis di
citur vidua? Re
spondeo s. Alb. Quattuor mo
dis. Nā est quedā vidua corpo
re: sed inhonesta mente. i. Thi
mot. 5. Vidua que i delitijs ē
vivēs mortua est. Et est vidua
corpore. sed nupta mēte. hec p
parat cōiugatis. Et est vidua
corpore et mēte. et de talibus
apostolus. i. Thimot. 5. Vidu
as honora q. vere vidue sunt.

4. etia. mō dicitur vidua qn
do talis est terreno auxilio de
stituta. Et istis duob⁹ ultimis
modis dictis viduis debet fru
ctus. 6o. d. quo habent. Mat
thi. 13. Nam virginibus com
petit fructus centesimius. et
cōiugatis tricesimus. vt et Th.
ponit. in. 4. di. xlviii.

Vindicatio dñum sit
licita? R. o
fm Tho. ecclia secūde. q. 108.
Dicendū q si intētio vindicā/
tis feratur principalit i maluz
aliēus de quo vindictā sumit
7 ibi quiescat nō est licita: quia
hoc pñet ad odium qd repu/
gnat charitati qua oēs hoies
debemus diligere. Nec excu/
satur aliquis si maluz illi⁹ intē
dat qui pri⁹ malum iuste i ru
lit sicut non excusat aliquis q
odit odientes se. hoc. n. esset vi
ci a malo qd apostolus probi
bet. Ro. 12. Si vero intētio vin/
dicantis feratur pñcipalit ad
aliquid bonū. puta ad emēda
tionē peccantis. vel saltē ad cō
rectionē eius. 7 quietem alioz
7 ad iusticie conservationē. et
dei honorē pōt vindicatio esse
licita. alijs seruatis debitis cir
cūstātijs. Nec Tho. 8. q. siat
p illū cui licet utputa p iudicez
observato i omnibus iusto pro
cessu. 7 iusta condēnationē. Qñ
maloz iniurie tolerāde sunt. vi
de 3. patiētia. 8. 2. Et quō intelli
gat. q te percussit i vna maxil
la 7c. ibidē. 8. 3. Quātr ēt vidi
candū sit aduersus multitudi
nem. vide 3. correctio. 1. 8. pñt.

Virginitas quid sit?
R. o. secū/
dū Amb. in. li. de virginitate. v

ginitas est exps cōtagionis in
tegritas. Secundū vō Aug. in
li. de nuptijs 7 concupiscētia.
Virginitas est in carne corru/
ptibili ppetua incorruptionis
medicatio.

Utrū violētū passe amittat
virginitatē? R. o. fm Th. 1. 4. di.
33. Que per violētiā corrum
pūnt siue ab hoīe siue a demōe
in cubo virginitatē nō amittunt
si qzū pñt renitant. 7 qzū pñt
cōeruent corpus a corruptiōe
vñ saltē mēte a pñsensu. 3dē Al.

Utrū sola mēte possit amit
ti virginitas? R. o. fm Tho. 8a se
q. 152. Cōtingit interdum ex ac
tu mentis cog tantis de corru
ptione carnis 7 intēdētis dele
ctationē ipi⁹ experiiri. q calor
excitetur 7 semē distiller. 7 tūc
sine dubio virginitas est amissa
Si autē corruptio sistat in actu
mentis cōsētientis. amittit q/
dem virginitas fm illud forma
le qd hēbz i mēte nō aut ratioē
eius qd est mālē i ipā. Vñ talis
nō pōt dici vgo nisi mālī. Et
iō hec virginitatē amissio pōt re
cuperari. nō aut illa in qua ēt
illud qd ē mālē subtrahit.

Utrū puelle in annis pueri/
lib⁹ aliqd carnale pñmittētes p
dāt virginitatē. R. o. 83 Al. Nō qz
nō est i eis pñlij delibatio nec
etas patit talē dlectatiōis ipetū

Utrum a patientibus fluxum
seminis pdatur v̄ginitas? s. o.
fm Tho. secūda secūde. q. 152.
Seminis resolutio si proūeriat
preter propositum mēis vel in
dormiendo. vel p violentiā il-
latam cui mens nō cōsentit q̄z
uis caro delectationē experiat
vel etiam ex infirmitate. ut in
his qui fluxū seminis patiunt
nō perditur v̄ginitas. qz tal pol-
lutio nō accidit p impudiciā
quā v̄ginitas excludit.

Utrū cognite in ebrietate et
sōno pdant v̄ginitatem? s. o. s.
Tho. in. 4. dist. 33. Sicut per
pollutionē in somno nō admittit
v̄ginitas. ut nunc deū est si
milis rō est de mulierib⁹ q̄ in
ebrietate vel dormiētes a viris
cognoscunt. nisi forte hac intē-
tione iuerit dormitū ut a viris
cognoscerentur.

Virginum cōsecra-
tio. q̄
re solus ep̄s v̄gines p̄secrat? s. o.
fm Th. i. 4. di. 38. Sic p n̄ ri-
monū carnale represētāt m̄ri-
monū spūale int̄ christū et ec-
clīā q̄z tū ad secūda tātē. ita p ve-
lationē v̄ginū represētāt idē
m̄rimoniū spūale q̄z tū ad eius
integritatē. ut p̄z per omnia q̄
ibi proferunt et gerūt. Et pro-
pter hoc solus ep̄s v̄gines ve-
lando disponat. nō sibi s̄z chri-

sto quasi sp̄s o panymph⁹ et a-
micus. Et qz int̄ gnt. t̄ signi-
ficatio plene p̄t esse solū in cō-
tinētia v̄ginali s̄z semp̄ena i-
uiduali prop̄ hoc vidua. dat
aliq̄d veitū s̄z nō cū illa solēnita-
tē qua v̄ginib⁹ dat.

Utrū vidēt corrupte debe-
ant cōsecrari? s. o. fm Al. Licet
tales v̄ginitate nō amittat nec
virginitatis aureolā. nō tñ con-
secrant. Et rō est. qz i illo actu
difficile est ita remitti q̄ volūtati
nō alliciat aliquale cōueniēz.
Uñ cū de pleno diffēsu p̄stat n̄
possit et clic. id statutū est vt ta-
les hūiliter abstineāt a p̄secra-
tiōe. 32. q. 5. ille familie et. 15. q.
1. si quis non iratus. 2. o. Tho. i.
4. di. 33. et fa fe. q. 152.

Utrū possint comecrari cer-
culte corrupte q̄rū consecratio
sine scādalo intermitti nō p̄t?
s. o. s̄z Tho. in. 4. di. 33. occulte
corrupte. siue a viris. iū alio
quocumqz modo nullatenus
velande sunt. quia propter scā-
dalum vitandum non debent
sacramenta ecclīe vel sacraua
variari. Sed sicut quidam di-
cūt potest aliqua cautela adhi-
beri ad vitandum scandalum
vt. nulla que non sunt de substā-
tia v̄ginali neli fit. vt est accē-
sio candelarum et hi⁹ vit. ut oc-
culte illis que sunt de substātia

puta verba que dicuntur i veli
ipositione. et qd nome virginita
tis in castitatem mutet. et hi.
Con. Al. similis et Host. et Sof.
Nec est tenenda snia Guil. que
aliud dicit.

Utrum in consecratione virginum
detur gratia? Ro. fm Tho. ubi
supra. In consecratione virginum si
cut et in unctione regum et hi. be
nedictionibus aliis datur gratia
nisi sit impedimentum ex parte
suscipientis. Sed hec tñ no dicu
tur sacra quia no sunt instituta
ad curationem morbi peti sic
sunt sacramenta.

Quo tpe possit fieri virginum
consecratio? Ro. fm Hosti. i die
apostolice et in tota hebdomada re
surrectionis. in natalibus apostolorum
et in diebus dominicis. sz tamen
necessitate puta languore imi
nente possit quolibet tempore con
secrari. 20. q. 1. deuotis. extra ad
temp. ordi. c. 1.

Is et metus. **U**is e
maio
ris rei ipetus qui repelli non po
test. ff. q. metus ca. 1. 2. De metu
aut quid sit. vide s. metus. §. 1.
Utr. liceat vi vi repellere hēs
s. bellum. i. §. 2. et s. excoica. 2.
§. 2. v. 9. et s. homicidium. i. §. 5.
Que e vis vel metus excusās. et
metus q cadit i ostēte viz. s. me
tus. §. 2. et quō impedit mīmonī

um s. impedimentum. x.

Visitatio Archiepiscopus et
piscopus vel
alius prelatus visitans ecclesias
p. proponet verbum dei. et querit
de vita et puerlatione ministran
tium in ecclesiis absq. coactio
ne iuramenti sed salubriter ino
nendo. Si quos inuenerit infame
s. si ipse non est ordinarius
denūciat ordinario. Notoria si
inuenerit corrigat extra de cen
si. Romana. li. 6.

Utrum visitans possit reci
pere et exigere procurationes a
locis visitatis? Ro. Sic. extra ad
cen. li. 6. Et pot. reci
pere a volente dare pecuniam pro
sumptibus moderatis diebus quibus
visitat sed non licet nisi vna
procurationem recipere vna die
etia si plura loca visitet et quilibet
locus sit sufficiens. et de cen.
felicis li. 6. Qd si episcopus visitet p
aliis visitatis etia tenetur mini
strare expensas isti visitanti et
de offi. ordi. si episcopus. li. 6. Sz episcopus
nil prorsus pot. et exigere ab his
quos non per se visitat. vt ibi
dem dicitur.

Utrum visitans possit recipere
pecuniam? Ro. Si ipsi vel sui fa
miliares reciperent pecuniam
vel munera preter id qd nunc
dictum est. seu etiam procurati
onem reciperet non visitando ipse

tenetur. duplum restituere illi ecclesie. infra mensem. alioqui epi & superiores & differentes sic restituere sunt interdicti ab ingressu ecclesie: inferiores sunt suspensi ab officio & beneficio quo usque plenarie satisfaciunt & nulla remissio hic valet. extra de cens. exigit. li. 6.

Quomodo & quoties archiepiscopus possit provinciam suam visitare? **R.** Primo tenetur visitare diocesim propriam erga ecclesias maiores & minores & earum populos saltem convocando de pluribus locis ad unum congruam. Postea licet ei visitari suffraganeos & eorum dioceses: sed una diocesi visitata in toto vel in parte non potest ad eam visitandam reverti nisi omnes & sua iterum fuerint visitate. Sed si forte aliqua ecclesia visitate diocesis indignerit iterum prius predictis alijs visitari. tunc potest redire ad illam si a diocesano fuerit requisitus vel de consilio & assensu omnium suffraganeorum aut maioris partis. aut si difficultatem adhibuerit confidenter petatur inia a papa. Sed post visitationem omnium diocesum licitum est ei visitari neminem iterare prius tamen requisito suffraganeorum consilio & deliberatione & diffinitione ipsius super hoc habita coram eis. Que sunt redigenda

in scriptis. & tunc poterit visitari etiam si non interveniat suffraganeorum assensus. ita tamen quod illa loca prius visitet que in prioribus visitatione non fuerint visitata. Decretalia extra de cens. Romana. li. 6. Et hanc formam etiam episcopus visitandi servabit. ut ibi dicitur. Visitari debent per ordinarios monasteria monialium et exempta ut sunt. exceptus. §. si.

Vitia capitalia sunt. 7. ab una radice procedentia. Nam secundum doctrinam Gregorius 31. moralium. radix totius malicie superbia. & de hac nascuntur. 7. vitia. scilicet inanis gloria. Invidia. Ira. Tristitia. Avaritia. Gula. Luxuria. De inani gloria secundum eundem 3. 7. filie oriuntur. inobedientia. iactantia. hypochrisis. potentio. pertinacia. discordia. novitatu. presumptio. de invidia nascuntur quique. odium. invidia. detraction. exultatio in adversis proximis. & afflictio in eius prosperis. De ira nascuntur 6. scilicet rix. tumor mentis. contumelia. clamor. indignatio & blasphemia. De tristitia siue accidia oriuntur. 6. scilicet malicia. rancor. pusillanimitas. desperatio torpor erga precepta. vagatio mentis circa illicita. De avaritia nascuntur. 6. scilicet proditio. frans. fallacia

periurium. inquietudo. et contra
misericordiam obduratio cor-
dis. De gula oriuntur. 5. i. iep-
ta. leticia. i. uiriliter. immunditi-
a. multiloquium. et hebetudo ien-
suum. De luxuria nascuntur. 8. i.
cecitas mentis. inconsideratio
inconstantia. precipitatio. amor
sui. odium dei. affectus presen-
tis seculi horror et desperatio fu-
turi. Dec Breg^o. De materia
vicii. habes supra peccatum. et
supra crimen.

Vitiatus corpore

Multa vitia corporalia olim in
veteri testamento repellebant
ordinandos. ut patet Leviticus. 21.
ut si aliquis habebat grandes
vel paruum vel tortum nasum
si gibbum. si lupitudines. iugē
scabrem impetiginem. vel pon-
derosus. sed ista hodie non re-
pellunt. 7. q. 1. qualiter in fi. ni
si forte secundum aliquam significatio-
nez intellecta. ut di. 49. hic et
enim et c. sacerdotes. Et secundum quod
ponit Ray. quicumque culpa sua
vitiatus est corpore repellitur
ab ordine. qui vero sine culpa
non repellitur nisi scandalum
timeatur ex nimia deformitate
vel periculum ex nimia debili-
tate.

Quid de mutilatis viris pos-
sint ordinari? 80. Mutilati spo-

te line iusta causa. ut ex indigna-
tione. impatientia vel superbia
indistincte in quocumque membro
sive a se sive ab alio. repelluntur
a promotione. et denegantur pro-
mota etiam si credebant se ob-
sequium prestare deo. ut quia
se castraverunt. extra eo. signi-
ficavit. ut dictum est supra hor-
miciu. n. 5. §. fi. Et 83. Inno.
idem est si non amittit membris
totum. sed talem partem que ad
formitatem generaret unde sca-
dalum esset extra eo. c. 1. vel et
inhabilem redderet ad officium
exequendum extra eo. Tho. si
vero ex iusta causa. puta propter
lepre periculum aliqui fecerunt
sibi membrum aliquod amputa-
ri seu amputaverunt ne alia sa-
na putrescerent. hi si membrum
erat occultum vel etiam mani-
festum. sed parvum. ut puta unus
digitus. non de illis cum qui-
bus sit signum crucis. non repel-
luntur nec ducuntur. Similiter
si taliter sint nati vel multi sic
mutilati sunt. aut casu fortuito
cum darent operam rei licite.
Secus si rei illicite di. 55. si quis
absciderit et c. qui partem et c.
si quis a medicis. et c. eunuchus
et c. si quis pro egritudine et c. la-
tor. et c. precepta. et extra de cor-
pore vitia. significavit et c. ex p-
te. Si autem ex culpa sua incur-

diffet in modicam deformita-
tem. ex misericordia toieratur
in susceptis. scilicet ex dispensa-
tione epi. fm Inno. 7 Ber. Si
autem membruz erat magnū
7 in. infectum etiam si sine cul-
pa sua amisit quis impeditur a
promotione propter deformi-
tatem 7 scandalum. 7 si promo-
tus est debet cessare a missa 7
alijs solēib⁹ officijs prop^t eā
dem causam. A beneficio tamē
non remouebitur. quia non d^o
bet addi afflictio. di. 55. si euā-
gelista. 7. q. i. cum percussio.
dabitur tamē sibi coadiutor: si
esse beneficium est cui ipsi def-
uire non possit ex. de cle. egro.
c. secundo.

Utrum claudus naturaliter
7 alij huiusmodi possit promo-
ueri? R^o. Claudum admittit
suetudo. nisi talis sit q^d sine ba-
culo ad altare stare non possit
ar. de cōse. di. i. null⁹ 7 di. 45.
disciplina. Tecum vel habentē
in vno oculo maculam que ge-
neret deformitatē nec ius nec
consuetudo admittit extra eo.
cuz de tua. De sacerdote lepro-
so vide supra leprosus. §. fi. De
gibbosis sciendum q^d non r^epel-
luntur ab ordinibus nisi nimia
sit debilitas aut deformitas.
Qui habet sex digitos in pede
promouetur: et secūdu Hosti.

si in manu. vel si habet digitos
coniunctos tummodo ex his
non sit impedime- tum in v^o u
membri. ff. de edili. edic. l. idēz
offilius.

Quid de furiosis lunaticis
7 caducis? R^o. fm Guil. Nullus
talis debet promoueri etiam
postq³ fuerit liberatus. sed si
promotus fuerit ex toto libera-
tus. poterit exequi officium iu-
um. Si uero nō oīo ex toto. sed
frequēter ei accidit. oīo debet
cessare ab officio misse. 7. q. 2.
i litteris. Idēli raro sed cū ipu-
me iactatione 7 vocis cōfusiōe
Si vero raro 7 sine talibus. nō
prohibetur ab officio misse dū
tamen habeat iuxta se aliquē
sacerdotem. vt si ille cadat vel
deficiat iste suppleat. 7. q. i. il-
lud. Quāto autē tēpore debeat
expectāi ad probādū tales vtz
sint liberati 7 qualiter. colligit^r
q^d per annum. 33. distinctione
cōmuniter. Anbi per. 30. dies.
7. q. secūda. c. fi. Sed 7 potest
dici q^d tempus probationis ar-
bitrarium est pen^antis cōditio-
nibus morbi 7 persone.

Quid de demoniaco? R^o. se-
cundum Guilhelmuz Eodem
modo talis non debet promo-
ueri vel ordinari et si ordina-
tus erat etiam liberatus mis-
sam celebrare non debet

nisi plene et indubitanter curatus sit. 33. di. cōiter. 7. c. vsq3 adeo De tempore aut expectationis dicendū ut in priorio. §. dictus est. De illo aut qui nullo modo potest bibere vinum. hēs s ordinandus. §. i8.

Epūs senio vel valitudie cōporali gravatus. vel al' adeo impeditus perpetuo q' officiū suū nequeat exercere. pōt de consilio sui capituli vel maioris partis assumere auctoritate apostolica vnum vel duos coadiutores ad officiū exequendū. Si vero epūs fuerit demens tunc capitulum vel due ipsius ptes vnu v' duos coadiutores ei assūent eadē auctoritate. Qd si episcopus gravatus ut dictum est p'us nollet sumere nec habere coadiutorem. licet a capitulo requisitus sit. nihil per capitulum innovetur. sed in hoc casu et in casu quo esset demens capitulum significet pape conditionem eiusdem epi et ecclesie pōro coadiutor predictus debet de proventibus prelatorum recidere sumptus moderatos ab alienatione qualibet abstinendo. Et que dicta sunt de episcopo habent etiam locum in superioribus prelatīs extra de clerico egro. pastoralis libro sexto.

Actio extrema. Extrema unctio sacramentū est q' pertigit ad efficiē qui est curatio morbi peccati. ut ex v'bis Jac. vlti. ca. patet Et est vnus sacm licet plures actiones sint de eius perfectione. que tam cōveniunt ad vnu significandum et curandum. Idē est snia Tho. in. 4. di. 23. Que est materia hui' sacramenti? R'o. fm Tho. ubi s. Materia est oleum olivae ab epō cōsecratū. et tale oleū et eius cōsecratio sunt de necessitate hui' sacramenti.

Que est forma hui' sacramenti? R'o. fm Th. ubi s. Forma ē orō deprecatoria dicendo. Per istam sanctā unctionē et suā piissimā misericordiam indulget tibi dñs quicqd deliquisti per visum tē. Verba etiam indicationis modi que fm morem quarrundā ecclesiarū p'mittūt orationi. nō sunt de suba sacri. ut p'mittēdo sic. Vngō hos oculos oleo scificatō. i. noie p'ris et filij et spiritus sancti.

Quis sit effect' extreme unctionis? R'o. f3 Tho. ubi supra Effectus eius principalis est qdā sanatio spūalis q' datur contra quādā debilitatē v' iectitudinem que in nobis relinquitur ex peccato actuali vel origina

li. contra quā debilitatē homo
roboratur per hoc sacramētū.
Et qz hoc robur gratiā facit q
secum non cōpatitur peccatū
iō ex cōsequētī si inuenit pec-
catum aliqd veniale vlt mortu-
le quo ad culpā. tollit ipm dū
modo nō ponat obex ex parte
recipiētis. Secundarius etiā
effectus est sanitas corporalis.
Hanc tamen nō inducit nisi se-
cundum qz expedit ad finem
principālē. s. spūalē sanationē
tūc semp eaz iducit dūmodo
non sit impedimentū ex parte
recipiētis. Et lz in ipō fiant mlti-
te vñctiones. vltia tñ est forma-
lis respectu omniū precedentiū
et agit in vñte eaz. et iō in
vñtima vñctione grā infundit
que effectum sacramēti prebz
Characterē aut hoc sacramen-
tum nō imprimūt. qz per ipm nō
deputatur hō ad aliqd sacrum
agendū vel suscipiendum.

Quibz conferri dz vñctio
extrema? Rō. fm Tho. ubi sup
A solis sacerdotibus. nec alius
potest iniungere etiā in arti-
culo necessitatis. Sacerdos at
pferre potest pñte vno clerico
et etiam solus in necessitate se-
cundum Ber. et Hostien.

Quid faciendū sit si sacerdos
infra vñctionem deficiat? Rō.
secundum Tho. i. 4. di. 23. Si

hom aliquē pres iniuncte sunt.
quod factū est iterari non de-
bet. sed vñctiones que restant
per alium sacerdotem cōpleā-
tur. Idem. Al. et Pe.

Quibus pferenda sit extre-
ma vñctio? Rō. fm Pe. nō nisi
adultis infirmis. in piculo mō-
tis constitutis ex ipā infirmita-
te. unde nec datur euntibus ad
bellū aut nauigātibus seu his
qui mox occidendi sunt: quia
talis mors non iminet ex afec-
tu nāc: sed ex euētū fortūe. Dis-
autem qui pre senio deficiūt et
sine actuali infirmitate tñ. pu-
eris non: quia nō habent infir-
mitatem spūalem contractam
ex pctō actuali. nec dispositio-
nem deuotionis habere possūt
ad hoc sacramētū. Cō tho. ubi s.

Utrum extrema vñctio de-
beat dari freneticis et amentis-
bus? Rō. fm Pe. Si i sana mē-
te cōstitui non petierint: nō de-
bet dari. Si vero petierit dari
debet. Tñ hic addendum fm
Tho. et Al. qz illi furiosis et ame-
tis precipue dari nō debet ga-
visimiliter sacro pñt facē: irre-
uerentiam per aliquam imun-
ditiam. nisi ipsi haberent luci-
da intervalla in quibus sacramē-
tum recognoscerent.

Que partes corporis inun-
gi debeant? Rō. fm Al. Pe. et

Tho. Inunguntur instrumen-
ta quinqz i. n. l. i. u. m. r. a. q. z. p. r. i. m. e.
radices peccandi. Oculi prop-
ter uim. Aures propter auditu.
Nares propter odoratum. La-
bia propter gustu. Man⁹ prop-
ter tactum. qui maxime uiget
in pulpis digitor. Pedes uo
propter uim motiuam. Genes
vero propter uim appetitiuaz
a quibusdam inunguntur. Itēz
in mutilatis aut cecis debent i-
ungi loca magis propinqua.

Utz vinctio extrema possit
iterari? **S.**o fm **Tho.** in. 4. di.
23. Iterari potest sine aliqua i-
iuria sacri. qz non hz effectum
perpetuū eo qz sanitas corporis
z mentis qui sunt effectus ei⁹
amitti possunt. In eadem quo
qz egritudine iterari potest. si
primo quidem sit in periculo
mortis et euadat ac etiā po-
stea reciditum patiatur. quia
erit quasi alia infirmitas. et li-
militer si sit egritudo diutur-
na. ut hydroplis. quia tunc a-
bet fieri. quando videtur pdu-
cere ad periculum mortis. z si
illū articulum euadat eadem i-
firmitate durante. z postea ad
simile statū reducat. iterū pōt
inūgi. qz iā ē ali⁹ ifirmitas. Ita
qz uis sit eadem infirmitas.

Voluntas. **U**truz ho-
mo tenea-

tur conformare voluntates su-
am voluntati di. ine inuolito?
S.ndeo secundum **Pe.** in. 4.
di. xlviii. Secundum sen uali-
tatem non tenemur nec etiam
voluntate natural. quia deter-
minatum est ad unum sed vo-
lūtate deliberata id quod de⁹
uult absolute et congruit nos
velle tenemur velle. Quod uo
non cōgruit nobis velle qz uis
fit bonum in se. non tñ quo ad
nos. et ideo non uult deus illū
nos uelle: nec velle tenemur.
Satis **Lon.** **Tho.** in prima se-
q. 19. dicens qz tenemur cōfor-
mari formalr. s. qz homo uelit
in cōi iusticiam dei et ordinem
nature seruari. sed materialr
conformari non tenemur ut in
morte patris et huiusmodi.

Utrum voluntas et op⁹ ex-
terius sit unum peccatum. **S.**n
deo supra peccatū primo. s. i.
Quam primo. **Cōi**
quid sit? **S.**o fz magist^r iniarū
in. 4. di. 38. z **Hug.** de sancto
victore. Noum ē testificatio q
dam promissionis spontanea.
que deo et de his que dei iūt
fieri debet. Et hec diffinitio ē
voti expressi. quod et i facie ec-
clesie obligat. ut dicit **Pe.** the-
ologi vero sic diffiniunt. votū
est conceptio melioris propo-

fit antequam deliberatione firma
ta. Et hec est definitio voti ta
citi. Et licet aliquod votum ta
citur. fiat sanctis. tamen pro
pter deum fit eis.

Que requiruntur ad votum
¶ **R**esponsum finis Tho. ubi dicitur. Tria ex ne
cessitate. primo quid est delibe
ratio. hoc propositum voluntatis
tertio promissum qua perfici
tur tractatione. Superadditur
autem quicquid alia duo ad quan
dam voti confirmationem. scilicet pronu
tiationis oris et testimonium aliorum
Solum ergo propositum non
obligat.

Quot sunt species votorum? Respon
deo. Due. Nam quoddam est votum
simplex. et quoddam est solenne. ut tunc
est impedimentum. item. §. 1. et quoddam est
peccatum quod fragit votum solenne de
et 7. si vir. et 7. q. 1. v. §. 1. et quoddam est
necesse scilicet quod dicitur et quod de. hoc. rursus
scilicet quod votum simplex non minus obli
gat quam solenne. exponendum est finis
Tho. ubi dicitur. quod utriusque transgres
sor mortaliter peccat. Est et alia
divisio votorum. scilicet quod aliud est purum
sive absolute ut cum quod absolute
et sine conditione novit aliud est
conditionatum ut cum addit
si hoc erit vel illud.

Ut novens teneatur statim
adimplere. Responsum secundum Guil.
votum est absolute teneatur sta
tim cum potest. nisi novendo

aliud in mente haberit. Et da
tur et tempus ad arbitrium boni
viri ad disponendum et votum
impleri possit. Et de implendo dicitur
Deuter. 23. Cum votum voveris do
mino deo tuo. non tardabis red
dere. quia requirit illud dominus de
tuus. et si moratus fueris repu
tabitur tibi in peccatum. Unde finis
Tho. i. 4. di. xxiii. si is qui vo
verat intrare religionem tunc et
mora impedimentum. teneat non dif
ferre. Unde a hoc casu est religio
3. §. 3. Si vo votum est conditio
natum vide. i. §. 13. qui incipit.
Ut votum conditionatum.

Ut votum licitum semper ob
ligeret. Responsum finis Tho. i. iii. di. 38.
Sic nulli quod quicquid votum facie
dum impediret si prius esset etiam
voto facto aufert obligationem.
Unde si quod possibile cum novit
fiat postea impossibile: tollit obli
gatio. ut si quis dives novit edi
ficare ecclesiam quam postea
paupertate superveniente per
ficere non possit non obligatur
Hoc tamen sic est intelligendum quod si
factus est oio impotens abso
lutus est a voto. Si autem ex parte ita quod
votum perficere non potest tunc
remanet obligatus solum ad
id quod potest.

Utrum vota que fiunt in an
gustis obligent? Respondo secundum
Guilielmum. Adulieres in pte

Uouentea vel quicūq; aliū
in angustia constituti si hēant
deliberatā itētiōē obligandi
se. obligati sunt. ar. xxvii. q. 4.
sūt qui opes. Secus si subito et
indeliberate.

De quo dicitur fieri votū? s. se
cundum Tho. 2a 2e. q. 88. Vo
tū nō pōt fieri de malo. nec de
indifferenti. sed tñ de bono et
ad qd quis al' nō tenet. Illū at
qd in aliquo euentu est bonū.
et in aliquo malū nō obligat ni
si pro euentu bono ut votū. 3e
pte iudi. xi.

Utz liceat vouē nimā cānis
macerationē? s. fm Tho. ubi
s. Si ipa ex voto promissa sit i
plēdaē rōnabilr. ita q; natura
nō nimis grauet. sed q; in his
q; ad emētiūm pertinet. de faci
li hō fallitur: iō talia vota pgru
ētius fm arbitriū iupioz sunt
seruanda vel pretermittenda.
ita tñ q; si magnū grauamē im
mineret et non eēt facultas re
currendi ad iupiozem nō de
beret homo votū obseruare.

Quid de votis stulti? s. se
cundū Tho. ubi s. Vota stulta
ut nō de pectinādo caput in sab
bato et similia potius sunt de
ridēda q; obseruanda. et addit
Al. q; et si pro honore scōz fiat
suād' nō sūt. q; similitudinē qndā
habent cum idolatria.

Utrum expediat vouē? s. o.
fm Tho. ubi s. Sic. dū tñ rati
onabilr fiat notū q; p hoc volū
tatem nrām immobiliter ap
plicamus ad bonum.

Utz meli' sit aliquqd facē
ex voto q; sine voto? s. o. secun
dū Tho. ubi s. Sic p tres rōes
p^o q; vouere ē actus latric q; ē
nobilissima vr^o. Illud autē q;
opatur a nobiliozi vrtut. meli'
est. 2° q; qui vouet plus deo se
subiicit q; qui nō vouet. 3° q; p
votū volūtas immobiliter firma
tur ad bonū. Facē at aliqd ex
volūtate firmata pertinet ad p
fectionē virtutis. ut patet per
phum. 2. ethicor.

Quō per votū impediā spō
salia siue matrimoniū habes
supra impedimentum. 4. s. 2.

Utz votū conditionatū ob
liger? s. o. fm Ray. siue conditō
sit generalis. ut si uixero. si po
tero. si deus voluerit. que sem
per intelligūtur et si non appo
nant. 2. 7. q. 2. beata maria siue
spālis. puta si intrauero lōbar
diam ibo ad scū Marcū. v' si
filius meus fuerit liberatus fa
ciā hoc vel illud. si conditio nō
exiterit nō obligatur quis ex
voto al' sic. 32. q. 8. non soluz ex
de cond. appo. vez ex de resti.
spo. oliz cāz. Et itelligas nō ob
ligari si tota obligatio poneba

tur in eventū cōditōis. Et itez
nisi pp scandalū tollēdū ip en/
dū in votum. ex eo. magne. ex
de puer. cōiu. ex pte circa finez
Lon. Jun. 7 Host.

Quid de voto qd fit ex dua
bus cāis? Rō fm R. 7. Si quis
vovit ex duab⁹ cāis. ut puta ne
ad ianctū Jacobū. qz ibi puta/
bat invenire germanū suū. 7
pp redimēda peccata sua. i hoc
cāu qzuis sciverit germanū su
ū decessisse etiā anqz iter arri
piat. nihilominus tenetur pro
pter aliam cām si nihilominus
se intendisset obligare.

Quid si quis emisit duo di
versā vota? Rō fm Tho. i. 4°.
di. 38. Si utrūqz est cōpossibi
le cu alio utrūqz dē servare ni
si forte auctoritate superioris vo
to pcedens in meli⁹ sequens p
mutet. Si at abo vota sint ut i
cōpassibilia dē servare qd ma
ius est. et de minoribus fm ar
bitrium prelati satisfacere.

Utr p mortēs possit unū
gere filio quē pstituit heredes
ut impleat votū eius? Rō fz Ray.
votū pegrinādi n pōt p iūger
filio quē cōstituit heredē nisi 7
ipe filius approbaret. ex eo. l3.
Sed pecūariam sat fractionez
bñ pōt iūger ex de viū. tua. d lo
lu. c. i. Quin et fz Hosti. si fili⁹

vult eē heres tenet implere vota
pñs si hēditas hoc paciatur. 7
maxime si iponte suscepit ut
in dicto. c. l3. si at n vult adire n
tenet. qz nec hēs est. nisi forte
promiserit. qz tunc si in omni
cāu intellexit plonā uā obliga
re debet tuare. sed si promisit
tāqz heres et postea mutato p
filio ab hereditate abstineat n
tenetur extra de elec. venerabi
lē. §. fi. Et sic pōt intelligi. c. l3.
Sed quicūqz hereditatē adi
erit obligat. extra de solu. c. i.
7 ex de viū. tua. ita tñ q si votū
transmarinū sit 7 aliqz ipedi
atur morte vel alio impedimē
to cogit alij cōmittē. ut Inno.
dicit. Qui et si nō cōmittat he
redes cōpelli pñt ut vel ipi. cō
pelli pñt ut vel ipi cōpleant v^l
subsidium siue expensas quas
testatō vel ipi facturi essent ex
hibeāt. Secus tñ si vouerāt n
pro subsidio sed pro deuotione
vidēdi terrā scām. qz tales sup
ueniēte ipe dimēto nō tenēt ire
ul mittē. Qd transgressio voti ē
mai⁹ peccā qz trāsgressio iura
mēti. vide si iuramentū p^o. §. 7.

Votum secundo.

quis uovere pōt lñ. Utr epus
possit uouē? Rō fz Hosti. Non
pōt sine lnia pape votum emit

tere per qđ dissoluatur vinculu
matrimonii. quod est inter ipz
et ecclesiam. et de regu. l. 3.
Item nec aliquod p quod gra
ue p. iudiciu fiat eccle. vt d lo
ga peregrinatione et hi. et eo.
magne. Notum tñ abstinentie
et elemosine emittere pōt. ar. 8
q. i. clemens. et de testa. relatu
2. §. 13. auct. 3.

Quamvis qui sunt subiecti vo
luntati alterius possint nouē? Rō
fm Tho. fa se. q. 88. Nullus pōt
se firmiter obligare ad id qđ est
in voluntate alterius. Quicūqz
autē est subiectus alicui. q. nūqz
ad id in quo subiectus est nō est
sue ptatis. et iō nō potest se per
votū firmiter obligare ad id in
ne cōsensu superioris. Nō tamē
peccat nouendo: vt hic. i. §. pñ.

Quamvis pueri possint vouere
Rō. fm Tho. ubi ē. Pueri ante
annos pubertatis duplici ratō
ne vouere non pñt. p. qz vt in
pluribus patiūtur ratiois afec
tum. Hoc tñ contingit i aliqui
bus accelerari. 2. qz sunt in po
testate patrum. et iō eoz vota
non habēt effectū. Et fm Guil.
si pñ vel tutor. p. tradidit et po
stea pñsit non reuincit votū

Quamvis filius familias postqz p
uenit ad pubertatē vouere pos
sit? Rō. fm Tho. fa se. q. 88. Is
qui venit ad annos pubertatis

si libere cōditionis est quidē
sue potestatis qntū ad ea que p
tinet ad suam psonā. puta qz p
votum obliget ie religiōi vñ qz
matrimoniu cōtrahat. Nō ē at
sue ptatis quātū ad dispensatio
nem domesticā vñ circa hoc nō
pōt aliquid vouere quod sit ra
tum sine cōsensu patris. Et idē
est de filia que ē in domo pñs
sine eius cōsensu. vt dicitur.
Numeri. 30.

Quamvis seruus possit vouere? Rō
fm Tho. ubi ē. Seruus est i po
testate dñi et qntū ad psona
les operatiōes. Vñ non pōt se
voto obligare ad religionē per
quā ab obsequio dñi sui abstra
hāt. Idē d pigriatione et iñs.

Quamvis religiosus possit nouē
Rō. fm Tho. ubi ē. Cum nullū
tempus exceptum sit in quo p
latus non possit subditus circa
aliquid occupare. iō nullus vo
tum religiosi firmū est nisi de
cōsensu prelati: quia nō est sue
ptatis. Vñ et fm Ray. si vouēt
nō debet exeq lñ lñia pñti ne
forte sup eum alij scādalizētur
li eoz cōsuetudines voluēt ex
cedere. vñ ne detur occasio eua
gādi. 20. q. 4. monachū. §. vñ
4. di. quibz. Addit ē Inno.
qz si voueret dicere pñalmū vel
altam orationem ubi nullū pre
iudiciū contingere posset. ser

vet uotum. quia licitum ē. Sed
dictum Tho. periri vñ. Seruā
dum est ēt uotum strictoris re
ligionis. ad quā si transire vñ
et non ex leuitate vñ iactura sui
ordinis: sed ex diuina inspirati
one debet lñiam petere a prela
to. et postea siue fuerit cōcessa si
ue non pōt transire. et de r̄gu.
13. Et hūc casum hēs sup̄ reli
gio. 5. §. i.

Utrum clericus possit nouē
80. fm̄ Hosti. sine licētia sui p
lati non pōt uouere peregrina
tionē. de conse. di. 5. non opor
tet. et eo. magne. §. verum. nec
aliud uotum per qd̄ oporteat r̄
linquere eccliam suā. et de re
nun. admonet. sed uouere pōt
religi. nem intrare. us̄ aliquod
uotū nō peregrinatiōis s̄z cha
ritatis abstinentie vel orōnis fa
cerē. Dicūt etiā quidā qd̄ uotum
ultramarinū potest facere sine
lñia prelati. et eo. ex multa. c.
p̄st. 7. c. fi. Alij autēz intelligūt
de lñia prelati vel sed. s̄ aplice.
et de cle. non resi. fraternitati.
et in predicto. §. uerū. Nā et clēci
maxie bñficiati s̄n lñia ep̄i per
griari n̄ debēt. ut i. d. c. magne
Utr̄ p̄sone q̄ s̄t s̄biecte alte
ri⁹ uolūtati peccēt uouendo. ut
puta uxor seru⁹. filiū famulias
monachus. et hī⁹ 80. f3 Tho.
ubi ē. Licet uotum hī⁹ peridā

rum nō sit firmum sine consen
su ip̄oz quibus subiiciūtur. nō
tamen peccant uouendo: quia
in eorū uoto intelligitur de bi
ta conditio. s̄. si ius superiorū
bus placuerit.

Utrum p̄r. tutor. marit⁹. ab
bas. et hī⁹ peccent reuocādo uo
tū s̄biectorū sibi⁹ 80. Nō pec
cant: sed utuntur suo iure a dō
et a canone sibi cōcesso. nec uo
uentes peccant nō impledo. 33
. q. 5. uoluit. 7. c. manifestū. De
uoto aut̄ uxorū. uide in. c. se. et in
alio imediate.

Utrum. 3⁹ de uoto 2⁹
iugum in
cōmuni. Utrū uxor uouere pos
sit? 80. secundum Ray. Si uxorēs
emiserint uotum abstinentie.
uel peregrinationis. uel conti
nentie. uel quodcunqz aliud n̄
debent auctoritate sua contra
uenire. sed uiri p̄stunt irritāe
etiam si ante matrimonium p̄
tractum emiserant uotum. 33.
questione quinta uoluit. Pro
babilior uidetur opi. Hug. 33. q.
quinta manifestum. scilicet qd̄
uir illa sola uxoris uota reuo
care potest que ipsa imple
re non potest sine scandalo
uiri: ut de ieiunijs. de surgē
do ad matutinas. et huius
modi. Alij uero non ut si uo
tū

ueret q̄ daret aliquid de propositio:
ubi cōiunctio est q̄ mulier ha
beret pōt bona parafernalia. l.
si uouerit aliquā orationem. et
h^o. Non tñ q̄ nō peter debitūz
ut in se. §. dī. Nec q̄ non consē
tiat adulterio. q̄ nō pōt fieri votū
de eo ad quod q̄s alī tenet. ut
dī s̄ uotū. p^o. §. 7.

¶ Utz alē cōiugū possit uouē
q̄ nō peter debitū. R^o fm Th.
l. 4. di. 32. Un^o nō pōt sine cō
sensu alterius uouere q̄ nō red
dat debitū: q̄ hoc eēt sacrifici
um offerre de alieno. et si tale
votum factū fuerit non debet s̄
uari. qñ ē fm De. in uouendo
mulier peccauit. Sed de peri
tione dⁱ bitū quidā dicunt q̄ vn^o
pōt uouere sine cōsensu alteri^o
q̄ in hoc uterq̄ sui iuris est.
Alii dicūt probabili^o q̄ nō. quia
nimis onerosū fieret matrimo
nium alteri quē semp oportet
subire verecūdiam in petendo
debitum.

¶ Utz cōiūx si dederit līniam
coniūgi q̄ uoueat castita ē pos
sit datā līniam reuocare? R^o fm
Tho. i. 4. di. 32. exponendo
līam. Si xp̄s cōsensit et licē
tia dedit. nō pōt votū cū comu
ge emissum reuocare. 33. q. v.
§. fi. Si at vir ad tps dissimulat
uxoris votū. et postea habita dⁱ
liberatōe reuocat. mulier non

tenet implere. Lō. Al. Sed ad
dit Inn. q̄ ē cōiūx q̄ dat licē
tiaz uouēdū. si p̄ nō uoueat ipe
dī exigere debitū. ar. ex de cō
uer. pū. c. l. Idē Hosti. et Ber.
Alia vō uxoris uota in quibus
requiritur cōsensu viri. vir
ē postq̄z consensit reuocari pō
t. s̄ ut in predcō. §. fi. sed tamē
peccat reuocādo qd cōsentit.
33. q. v. manifestū. Uxor tñ obe
dire viro dī. ut ibi habetur.

¶ Quid si ambo pūges in do
mo uouerūt continentia et alter
velit frangere? R^o fm Ray. Si
ambo pari cōsensu emiserūt uo
tū: tunc ē si maritus uelit per
tere et votū frangere. p̄a instā
ter debet p̄uenerare in uoto qd
fecit. 33. q. v. qd deo. r. c. una so
la. r. c. manifestū. r. §. et p̄mis
sis. Con. Inno. et Hosti. addēs
q̄ pp h^o i votū utriusq̄z nō pōt
vnus sine līnā alterius religio
nem intrare.

¶ Utz in uotis perficiendis r
dimittēdis vir et uxor ad pa
ia iudicentur? R^o fm Ray. q̄z ruz
ad uotū continentie fm omēs
vir et uxor ad paria iudicāt. 32.
q. i. si quis uxor. r. q. v. precepit
r. c. christiana. In uoto aut ab
stinētie dicunt qdā q̄ cūz vir
caput sit mulieris. pōt tale uo
tum facere inuita uxore. 33. q.
v. manifestum. r. c. noluit. r. c.

hec imago. Quod intelligen-
dum fm Hug. nisi per tale vo-
tum fieret vtori p iudiciu in de-
bito reddendo. qd satis videtur
probabile p iura predicta. ut p
c. si quis uxore. 7. c. precepit. 7.
c. christiana. In voto vero pe-
grinationis dicendu q neut
coniuguz altero invito pot fa-
cere. ar. 27. q. 2. si tu. 23. q. v. q.
deo. Fallit hoc i voto hieroso-
limitano. qd in favorem terre sa-
cte 7 fidei christiane potest vir
sine lnia uxoris facere 7 implere
Uxor tamen ut cōsentiat est at-
tenti⁹ admonenda. ex co. ex ml-
ta. Vel si non vult remanere se-
quatur viru. ex co. q sup. in fi.
Lon. Inno. sistr 7 Hosti. dicē
q preter votu ultramarinu neu-
ter iugum peregrinari pot si
ne cōsensu alteri⁹. imo si aliqn
cō. enlit. pot revocare qzuis pec-
cet hec Inno. in qztum ad mo-
dicā pegrinationē etiā sine vo-
to propi disponēdam domū
vl etiā qzruz ad transferēdum
domiciliū alio. vñ tenēda snia
Tho. i. 4. di. 38. ubi dicit q in
dispositōe dom⁹ 7 in regimie
vit. mulier subiecta ē viro 7 n
ecōverso. 7 iō in talibus vir pot
sine lnia uxoris nonē. sz nō c⁹
Et de hoc ē habes infra uxoz
§. quarto.

Etrum vir timens de inco-

tinencia uxoris possit facere vo-
tum ultramarinu 28. o. 33. Th.
in quolibet. Ea que sunt neces-
sarias nō sunt pretermittenda
propt ea que sunt proprie volū-
tati. Un 7 dñi Matb. 15. rephe-
dit phariseos q dicebāt p mī-
tēdū mādarū dñi de honoratō-
ne pentum ut aliqne obligatio-
nes voluntari deo offererentur.
Et necessitate autē viro iminē
ut gerat curā uxoris qz capud
mulieris vir est. ut dñ p⁹ Cori
xi. Sz q accipiat crucē ad tras-
ferendum se ultra mare subia-
cet proprie volūtati. Unde si
uxor sit talis que sequi non pos-
sit 7 de eius inordinetia timeat
nō est cōsulende ei qd accipiat
crucē 7 dimittat uxore. Secus
autē si uxor voluntario pñet
proponat. vel si velit. 7 possit se-
qui vir. Lō. Al. dicēs q vir uxo-
ris timens piculū mel⁹ facit n
pegrinari ē pro subsidio sacro
Uxor quoqz invito viro fm ho-
sti. pot votu hierosolimitanuz
emittere. Sz m si sit suspecta vel
nimis iuvēis nō exequet pōa
liter. sed votum redimet eo q
inhabilis est ad eunduz. extra
co. q super his. §. rursus. Si ve-
ro processit in diebus suis et
non est suspecta. vadat nec vo-
tum redimat maxime si talis ē
q possit secum bellatores du-

cere. De uoto viri qđ fit recipi
endo ordinē sacrum. vide ā or
dinatio coniugatorū. De uoto
vō coniugū circa religionem
hic statim sequitur.

¶ **Item: iiii.** ^{¶. cōiugū}
^{circa reli}
gionē. **¶** Alter coniugatorū
possit se uoto obligare siue igr
di religionē sine alio? **¶** No. Si
non interuenit carnalis copula
pōt alter uouere 7 ingredi reli
gionē ēt inuito altero. **¶** Et ā cō
uer. cōiu. verum. 7. c. ex publi
co. Postqz uero interuenit cā
nalis copula: si vult religionē
intrare 7 uxor intret sibi. vel si
iam est antiqua ita qđ non sit
suspecta de icontinentia. det li
centiam viro 7 ipā promittat
perpetuā continētā. 7 sic pōt
uir intrare. alit nō. **¶** Et de cōi
uer. cōiu. cum sis pedit? 7. ca.
vroratus. Eodem mō si vxor
vult transire ad religionē viro
in seculo remanēte.

¶ Sed nūquid alter cōiugus
ā carnalē copulā possit transi
re ad heremū vel ad reclusori
ū. vel uouere in domo perpe
tuam continētiam. **¶** No. secūdu
Buil. Nō potest nisi obliget se
ad regularem obseruantiam 7
ad ista tria vīitata que sunt i q
libet religionē. s. ad cōtinētiaz
ad remissionem propriorum

et obedientiaz. ar. **¶** Et ā cōuer.
coniu. ex parte in fine.

¶ Done qđ uxor fecit uotū pri
nentie ad ipsā et interim mari
tus fecit se religiosum? **¶** No. **¶** fm
Buil. Debet induci ad intran
dum monasterium. aut si non
est suspecta qđ uoueat continē
tiā. Si ad hoc induci non pōt
poterit reuocare maritum. ni
si ipā nō ignara iur tacui qđ
maritus religionē intrauit. qz
tūc secundum quosdam cog. ē
religionē intrare. vel cōtinētā
uouere nō exns suspecta

¶ Quid si coniunt an carnalē
copulam dic se uelle intrare re
ligionem 7 procrastinād. dis
fert? **¶** No. fm Ray. Epā debz sta
tuere tpus. i. qđ igrediat. quo
elapso si nō fuerit igressus co
gat p excōicationē satisfacere
piugi. Sile ā ābitū piugale. **¶** s. i

¶ Quid si fūino elapso igres
diatur mōasteriū? **¶** No. **¶** fm Ray.
Nihilomin? si igressus fiat an
carnalē copulā valebit. ar. **¶** Et.
de uer. piu. ex publico. Et sic
dic No. cōiunt relict? i seculo
expectabit intrantē religionē
p annū qđ ius cōcedit ei. 7 pri
uat? h? i tps pmodū auferre
nō pōt. 28. di. de his. postea q
fūmāsit i seculo pōt cū alio libe
cōtrahē. ut i. c. ex publico. Si
miles ā i pedimētum. i. **¶** s. 2.

¶ Quid si uxor datū est tps
ad ingressū. 7 iterim marit⁹ eā
per uolennā cognoscit? R. o. f. 3
Sui. Si matrimoniū fuerit fa
ctum de pūri non potest itraz
contradicte marito. qz consu
matuz est mīmoniu. Idē Ho
sti. Et idē qñcūqz añ professio
nē cognoscit uolūtāie a maito
¶ Quid si ambo cōiuges itrat
religionē et alterum uel ābos
peniteat et uelint exire añ pro
fessionem? Respondeo fm Al.
Nisi obstat eis aliud qz uotum
probationis sicut est continen
tie perpetue. tales salua cōsciē
tia redire possūt ad priores am
plexus. Quid si alter coniuguz
intrauit religionē sine licen
tia alterius. 7 alter repetit? Re
spondeo secundum Raymun
dum tenetur redire ad coniu
gez nisi i duob⁹ casib⁹. Un⁹ ē
si illa q̄ rperit fornicata fuerit.
et ipse caste uixit. Ita q̄ illa nō
habeat exceptionem contra il
lum. Alius est si forte inter cos
fuisse lata sententia diuortij
ad separationem thori. xvij.
questione. 7. agathosa. extra d
diuor. significasti. vij. questio
ne. i. qz periculosum. Vir autē
sic uxorē redditus tenebit red
dere debitum: sed non poterit
exigere propter uotum emissū
23. q. 5. vna ex. de conuer. con

iu. intrauit. 7. c. placet. Quādo
autē vn⁹ cōiugū tranlit ad reli
gionē propt̄ fornicationē a. fi.
ille q̄ rmasit i seculo potit p⁹ mō
te itrat. p̄rabē. qz nihil con t.

¶ Quid si moritur uxor q̄ tra
terat viz de monasterio. quia
sine eius lnia intrauerat? R. o.
fm Ray. Adonend⁹ est uir redi
re ad monasterium. 7 si hoc n̄
facit peccat. ar. 17. q. 2. nol no
uimus. Nō tñ est cogendus ad
petitionem monasterij. qz pro
fessio quā fecit nō solēntat uo
tū propter impedimentum qd
erat. s. ex uxorē. ex de conuer.
coniu. placet. Nec tñ potest lici
te contrahere cū alia ipediēte
tali professione. ar. ex de puer.
piu. ex pte abbatif. 7 si p̄rahit
peccat. 7 d3 agere p̄niam. sed
matrimoniu tenebit. ar. ex qui
cle. vel uo. tñ. Nec a tali uxo
re pōt exigere debitum sic nec
a prima. Ep̄s quoqz potest illū
anteqz cum alia p̄rabat coge
re redire ad monasteriu. qz si
nō reddit peccat mortaliter.

¶ Done q̄ uir sciēte 7 cōfē
tiente uxorē intrauit monaste
rium. et postea illa euz sit uue
nia: et merito suspecta reuocat
eū. quid faciet uir p⁹ mortem
uoris. Respondeo secundum
Ray. Cogitur redire ad mona
steriu. et si d̄ fco p̄rabit cū alia

Quid si uxor vi vel metu co-
acta dedit viro iniam intrandi
Ro. 6. Hosti. si fuit vis per me
tum qui caderet in constanter
viriū nihil nocet ei. 33. q. 5. no
tificasti. nisi forte post repus ip
sa ratificet. ex qui cle. vel vo. in
sinuante.

Quid si ambo cōiuges forni-
cati sunt nūquid pōt alter: alio
inuito religionem intrare? 820.
83 Guil. Nō pōt. sic ē nōt hug.
27. q. 2. agathosa. Quod credo
verū esse siue occulta fuerit si-
ue publica vtriusq; forni-atio
siue etiam alterius occulta alte-
rius publica.

¶ Quid si utraqz credens alte-
rum mortuum intrat monaste-
rium. nūquid cōperta veritate
pōt alterum repeterē? § 20. fm
Iunio. Siue ignorant s siue sci-
entes alterum viuere ingressi
sunt monasterium. ambozum
votum ratificatum videtur per
professionem voluntariāz si se-
cuta est. generaliter de voto in
trādi fligione plura s fligio. 3.

Quoniam. v^o quo ad 2^{am} mutationem seu dispensationem. Utrum in votis possit dispensari vel commutari. 820 fm Ray. Notum 2° continentie non commutatur maxime per ep^{os} quia vix vel nunq^m posset aliquid melius inueniri in quo fieret commutatio. vt patet Ecclⁱ. 6. Et nihilominus si post votum continentie simplex contrahit matrimonium tenet sed prahendo mortaliter peccat. Alia vero vota sicut 7 p^ont Tho. 2a 2e. q. 88. p^ont commutari

Nam ut idem subdit votuz de
bet esse melioris boni. Id autē
quod uouetur aliquando ē ma
lum vel inutile vel melioris bo
ni impeditiuuz. quod est cōtra
rationem eius quod cadit sub
voto. 7 ideo necesse est q̄ deter
minetur votum in tali casu nō
esse seruandum. Et si quidem
absolute determinetur aliquod
votum non esse seruandum. dici
tur esse dispensatio voti. Si at
pro hoc quod seruanduz erat ali
quid aliud impōatur. dicitur p̄
mutatio. Unde minus ē votuz
cōmutare q̄ in votis dispensa
re. Utrumq; tamen in potesta
te ecclesie consistit.

Quis pōt in votis dispensarē
vel cōmutare? Rō. fm Ray. Di
ocesanus ep̄s. ex eo. c. i. nisi in q
busdā que sunt ei expresse pro
hibita. ut est votum cōtinentie
prout dictū est ā. in precedēti. §
Item votum terre lacte. ex eo.
ex multa. Adde etiam de voto
uilitandi limina ap̄lorū Petri
7 Pauli. similiter 7 beati iaco
bi. In quibus solus papa dispē
sat. 7 ita obseruat curia. Utrū
autē in voto p̄tinentie possit papa
cum clericis 7 religiosis dispē
sare. vide s. religio. i. §. 15. q. i. ci
pit. Utrū cū religiosis.

Utruz prelati pro libito suo
possint in uoto dispensare? Rō

fm Tho. ubi supra. Sicut pre
latus non potest precipere ma
lum: ita nec impedire bonuz. s.
opera virtutis. Sed ad prelatū
spectat diiudicare quid sit ma
gis virtuosum etia; deo magis
acceptum. Et ideo in manue
stis dispensatio prelati nō excu
sat a culpa. puta si dispensaret
euz aliquo super uoto de igrel
su religionis nulla apparente
causa. Si autē in esset causa ap
parens propter quā ialter i du
bium uerteteretur. tūc posset sta
ri iudicio prelati dispētantis vl
cōmutantis. non tamē iudicio
proprio nisi esset aliquid mani
feste illicitum. aut nō posset q̄
facile ad ueriores recurrere.

Sed que est causa sufficiens ut
dispensetur in votis vl ut omit
ti possit votum? Rō. fm Al. in.
4. Sufficiens causa ē pauper
tas. ut si uouit ieiunium 7 mendi
cans nō inuenit hora una q̄zū
sufficiat. similiter 7 infirmitas.
ut si uouit abstinentiam a uino
7 a carnibus 7 incurrit languo
rem 7 hī.

Sed quōd debet fieri p̄mutatō
voti? Rō. fm Ray. Debz supior
hēre p̄sideratōne ad facultates
uouentis 7 expensas quas fac
turus erat si uotum impluisset.
7 etiam ad laborem 7 similia.
Et si uotum erat Hierosolimi

tatum seu al' cōtra hereticos ⁊ infideles. omnia sine diminutione transmittat. ex co. magne. ⁊. c. q' super his. In alijs autē peregrinationibus. pua facti Jacobi ⁊ similitū. eedē expense cōsiderande sunt. ⁊ in alios pios uis cōvertende. ex co. c. i. ⁊. c. scripture. sed ⁊ ad locū peregrinationis mittere habet oblationem quam ibi erat factur⁹. ⁊ h' ultimum intelligendū est de honestate non de necessitate. Nam neq; decretales allegat aliquid dicunt d' h' oblatione. nec illi eccl'ie. p hoc ē acquiritū aliquid. ut i. c. se. §. 4. In uoto autē abstinētie habenda est ratio asperitatis ⁊ aliorum que i uoto pprehensa fuerunt. Idem de affluentia uonētis. ex co. c. i. Unde cuidam committi qui uouisset q' singulis sextis feriis in pane ⁊ aqua ieiunaret. non sufficeret pro pmutatōne pstruere unum altare. ⁊ allegat hic Ray. ex co. perpendim⁹ Que decretal' non est in modēna cōpilatiōe. sed in priori que currebat eo tempōe quo Ray. sūmam composuit. ut dictū ē. s' nouitine. §. 3.

Pone q' qdā hñs aliena icēta uouit ea in subsidium terre sacre. nūquid tale uotū pōt ad epō pmutari? R'o. fm Guil. Nō cre

do q' sine licētia pape possit ea in alios usus uertere.

Utrū uorum defestādo i sabbato semper sit mutandū? R'o. fm Guil. Mutari pōt. sed. nō ē necesse q' mutetur. q' uicū ē nisi forte persona in pecta esset q' uellet iudaizare.

Votum. vi. qā soluitur per ingressū religionis. Et generalit' quidē omne uotū siue terre sacre siue aliud cōmutari potest i uotū religionis ēt sine arbitrio superioris. q' illud indubitanter melius est. ex co. scripture. sed tamen de aliquo rege siue impatore uel alio ppotēte qui fecisset uotum terre sancte ex quo penderet totus exercit⁹. uel ēt de aliquo qui uouisset p aliq's annos esse in tali uoluntate cum centum uel mille militibus. ⁊ si milibus. ubi probabiliter dubitatur. utz pcederari debeat cōis utilitas uel priuota. credo q' papa consulendus esset.

Sed quid si quis uouit magnam quantitatem pecunie i subsidium terre sacre. nūquid liberatus est p ingressū religionis? R'o. scd' Guil. q' uis si uouit tre libarus sit a labor eūdi v' aliū mittēdi nō tñ liberat⁹ est quo ad pecuniam quā uouit. nec pōt tale uotū per alium q' per papā solui

pel cōmutari.

¶ Quid i q3 pro patre v' m're
incepit votū iplendūz. nūqđ
liberat' est per ingressū religio-
nis? & o. fm Tho. in quolibz.
Ex quo ingress' sufficit pro se.
sufficit 7 pro p're 7 matre sua. Et
q'zuis in ingressu de hoc nihil
intenderit.

¶ Quid si quis uouit magnaz
elemosynā dare paupib' in ge-
nerali. vel Et in spāli aut q' con-
strueret monasteriū. nūqđ lib-
atur p' ingressū religionis? & o.
fm Guil. Si ex tali promisside
v' voto acquisita esset actio ali-
cui v' aliqb'. q' forte donauit
v' promittit eis. nō liberat' nisi
de cōsēsu illoz. Secus est si nō
la est acq'sita actio. q' nulli do-
nauit nec promittit nec se obli-
gauit aliqb'. sed t'm deo. q' tūc
liberat' p' ingressū dū tam fiat
auctoritate epi. Nō. n. credo suf-
ficere auctoritatē propriā. Suf-
f. cit etiā lnia abbat' ut i se. §.

¶ Utz abbas v' platus possit
absoluere religiosa votis fact'
an ingressū? & o. fm Ray. Ipsa
religio i ipō igressu soluit hi'
vota. q' soluit iuramētū: utpu-
ta infimonii 7 hi'. ex de regu.
sane. i9. q. 2. due. ex eo. scriptu-
re. Et dico p'cipue si ipē i igres-
su itendebat cōmutare. Addit
Tho. in quolibz. q' cū obediē-

tia sit maximū votoz p' o'm'
ni voto iuramentissime recōpen-
sat. Et q' ingrediens religionē
nihil pōt retinere sibi proprie-
tatis. nullū votū propria
volūtate sc'm retinere o3. sed id
debz ostēdere p'ri monasterij
7 se in hoc ei' subicere volun-
tati.

¶ Sura p' cōter quid
lit? & o. fm
Ray. Usura est lucrum ex mu-
tuo pacto debitū v' exactū. i. id
n. puto usurā si g'rat' oblatum
g'nis accipit. ar. i. 4. q. 4. v. u-
ra. di. 18. de eulogis. i. q. 2. li. c.
Unde Boss. sic diffinit. Usura
est quicqđ s'ori accedit it. nō
ne p'cedēte vel pacto.

¶ Utz sola ipes lucri faciat
usurā? & o. Sic. ex eo. c. i. 7. c. 2.
solut. i. 4. q. 3. si feneraueris.
Qd inteligit fm Boss. qn p'ri-
cipalit' cau. a mutādū ponit i ex-
pectatiōe lucri vel emolumētū
Alias si p'cipalit' moueat ad
mutuādū prop' charitatē 7 t'm
credit q' ille r'ribuet. nō ē vitō-
sū. ar. 77. di. i. singul. §9. d. 1.
si officia. 7. 61. di. qd proderit.
Cum. n. qu. i mutuū dat libali-
ter scire potest debitorem sibi
naturaliter obligari ad antido-
ta extra de testa. cum in offici-
is. ff. de peti. herē. sed i lege.
psoluit. Con. Inno. 7 Bossiē.

Quando vō sub spe recipiendi
mutuat pecuniā. precipue si al
n̄ erat mutuatur⁹ q̄qd postea
etiā gratis accipit vsura est
siue sit pecunia vel alia res. ⁊ si
nō cōsistat in dādo siue in faciē
do aliqd. i. 4. q. 3. c. i. 2. ⁊ 3.

Utrū homo possit pro pecu
nia mutuata aliquā cōmodita
tē accipere? Rō. fm Tho. fa se
cunde. q. 78. Sicut si aliquis
pro pecunia mutuata vel pro q̄
cūqz alia re que vīu consumit
accipit pecuniā ex pacto expres
so vel tacito peccat contra iusti
ciā. ita etiā quicūqz ex pacto ta
cito vī expresse accipit quodcū
qz aliud cui⁹ precium pecunia
mensurari possit simile pecūi i
currit. s. tamē si accipiat aliqd
nō quasi exigēs nec quasi ex a
liqua obligatiōe tacita vel ex
pressa s. sicut gratuitū donum
nō peccat. qz anteqz pecuniam
mutuasset licite poterat aliqd
donū gratis recipere. nec peio
ris cōditionis efficitur per hoc
qz mutuauit. Itē licitū est pro
mutuo exigere seu recipere re
compensationē eoz que pecu
nia nō mensurantur ut puta be
niuolentiā ⁊ amorē ei⁹ cui mu
tuauit vel aliud hui⁹i.

Utrum pro pecunia mutua
ta possit licite peti munus a li
gua vel ab obsequio? Rō. secū

dum Tho. ubi ā. Sicut non li
cet expectari vel exigi munus
a inanu pacto tacito vel expres
so. ita nec munus a lingua vel
ab obsequio. qz vtrumqz pecu
nia estimari potest. ut p3 i his
qui locant operas suas quas
māu vel lingua exercēt. Si vō
munus a lingua vel ab obsequio
non quasi ex obligatiōe rei ex
hibeatur. sed ex beniuolentiā q̄
sub estimatione pecunie non
cadit. tunc licet hoc accipere.
exigere ⁊ expectare

Sed quare est peccatū acci
pere vsurā? Rō. fm Tho. ubi ā
Accipere vsuram pro pecunia
mutuata est fm se iniustum. qz
venditur id qd non est. Ad cu
ius euidentiā sciendum ē qz
quedam res sunt quaz vīus ip
sarum est consumptio sicut vi
num cōsumimus utendo eo ad
potum. ⁊ panē ad cibū. vñ i ta
libus nō debz seorsuz pputari
vīus rei a re ipā. s. cuiūqz cō
ceditur vīus ex hoc ipō cōcedi
tur res. ⁊ propter hoc in talib⁹
p mutuum transfertur dñium
Si quis vō seorsum venderz
vinum. ⁊ seorsum vinū. vñ
deret eandem rem bis. vel vñ
deret id quod non est. Unde
manifeste per iusticiam pecca
ret. Et simili ratione iniustici
am cōmittit qui mutuat vinū

aut triticum petens sibi duas
recompensationes. unam qui
dem restitutionem equalem rei
altiam vero precium usus quod
usura dicitur. Quedam vero
sunt quarum usus non est ipse
rei consumptio. sicut usus domus
est inhabitatio. non autem dissi-
pacio. et ideo in talibus seorsum po-
test utrumque concedi. puta cum
aliquis tradidit alteri domini-
um domus reservato sibi usu
ad aliquod tempus. vel ecce-
so. cum quis concedit alicui usum
domus reservato sibi dominio
Et propter hoc homo licite potest
accipere precium pro usu domus
et preter hoc petere domum com-
modatam sicut patet in condu-
ctione et locutione domus. Pe-
cunia autem secundum philosophum 5° ethicorum
et in 1° politico. principaliter est
inventum ad commutationes fa-
ciendas. et ita proprium et principalis
usus pecunie est ipsius consum-
ptio seu distractio secundum quod in com-
mutationes expenditur. et pro-
pter hoc secundum se est illicitum
pro usu pecunie mutuate
accipere precium quod dicitur
usura. Et sicut alia iniuste ac-
quisita tenetur homo restituere ita
pecuniam quam per usuras ac-
cepit. Quod autem lex moysaica
concessit iudeis accipere usuras
agentibus permixtum fuit ad vi-

tandum maius damnum. scilicet
ne a iudeis deus coleretur usuras
acciperent propter avaritiam
cui erant dediti. Et addit
22. quod illa acceptio usure a gen-
tibus inter quas iudei habita-
bant potius erant rei sue recu-
peratio quam usura. quia illa terra in
deus tota data fuit a domino. Sed
ad hec respondunt iudei dicentes.
quod non permittit deus usuras pro-
pter istos sed propter alias ge-
tes. De illis enim mandavit ut
quod nec fuarentur in vita. Ideo
solutio Thome melior videtur.

Utque concedere pecuniam si-
gnatam ad ostentationem vel ad
ponendum pignus sit usura? Respon-
sum Thomae ubi dicitur. Talem usum pe-
cunie licite quia vendere posset.
sicut homo licite vendit usum vasorum
argenteorum. quia retinet sibi domi-
um. Idem Hostiensis et habetur. ff.
comodati. l. 3. §. pe. et l. le.

Quod aliqui conati sunt probare
quod usura non esset peccatum? Respon-
debant quidam sic. Cum credi-
tor mutuatur pecuniam suam debi-
tor obligatur ei ad recompen-
sandum. extra de testamento. cum in
officiis Ergo et hanc obligati-
onem potest creditor deducere
in pactum vel saltem sperare
eius effectum. Sed sciendum quod
quicumque hoc pertinaciter te-
neret esset hereticus. ut in cle. ex

gratū est eo. Ad illud dō q̄ i cō
trariū conat. dicēdū ēz Tho.
2a 2e. q. 78. q̄ ille qui accipit
mutuū ex debito iusticie non
tenet ad plus recompēsandū
q̄ mutuū acceperit. An cōtra
iusticiā ē si ad plus reddēdū
obligetur.

¶ Utz mittat usuraz qui sub
eo pacto mutuat: ut ille sibi re
mutuet. s̄o fm Tho. ubi supra
pro pecūia mutuata nihil exi
gendū vel expectandū est. ni
si benivolentie affectus qui ibi
extirpatione pecūie non cadit.
Ex illo aut pot procedere spon
tanea mutatio. Repugnat autē
ei obligatio ad mutuū faciendū
in postez. q̄ ē talis obligatio
pecunia extirpāri posset. et iō li
citū ē q̄ mutuū vnū siml mu
tuatur aliud. sed non licet obli
gare debitorem ad mutuū i
postez faciendū. Idē rō. 4.
q. 3. si feneraueris in glo. Lon.
Hosti. Quid si dñi molendino
rum mutuēt pistozibus ita q̄
molant solum in eorum molē
dinis? s̄o deo secundū Guil.
Usuram committunt. Accipiūt
enim vltra sortem aliquid q̄
consistit in faciēdo. et auferūt
debitoribus libertatem molē
dinis voluerint. Si item ipsi
debitorē propter hoc nō sunt
damnificati. non tenentur illi

domino ad restitutionem ali
quam nisi quatenus extirpāri
deberet libertas molendi vbi
uolebat pensatis circumstanti
is laboris et expensaz

¶ Quid de creditoribus q̄ ter
mino ueniente solutiōis nō. ut
concedere prōrogationem ter
mini nisi data sibi pecunia vel
alio equipolenti? s̄o deo. tales
etiam si non expresse exigunt
usurarij sūt. ex eo. conuoluit

¶ Sed nunquid est v̄ura si q̄
dederit. x. vlnas p̄ni. pro alijs
x. vlnis in futuro dandis? s̄o se
cūdū Guil. Verius iste contrac
tus est permutationis q̄ mu
tui. et ideo nō cadit usura hic.
Posset tñ fieri in fraudem v̄u
rarum vide hunc casum hic in
fra diffusius. s̄. 21. qui incipit. nū
quid committitur.

¶ Utz usurarij sint infames?
s̄o fm leges distinguendū ē
q̄ aut quis est ita usurarius q̄
exerceat improbū fenus. i. q̄ p̄
terminū etiā de usurario lucro
prouentū p̄putat et petit v̄sas.
aut ē si exerceat v̄surā cēti simā
i. q̄ i capite anni usura adequa
tur sorti. et isti tales infames s̄t
3. q. 7. infames. in fi. L. et q.
cau. infā. irro. l. improbū. Sed
fm iura canonica in q̄libet v̄su
ra cōmittitur peccū mortale et i
curritur infamia. 6. q. 1. infā

mes. maxie si publice sint usu-
rarij. Nam et e. stamēta eoruz
ipso iure sint irrita. extra code
q3q3 li. vi.

¶ **U**trum dona et elyne licite
possint recipi ab usurario data
h'o. fm Ali. sic nū propter hoc
efficiatur non soluendo. Nam q
tunc reciperet ab eis teneret
eis restituere vel illis a quibus
ipī acceperūt. secus itaq3 si ha-
bent alia preter usural. et p hoc
non efficiuntur non soluendo.

¶ **U**trum in usura transferat
dñum? h'ndeo fm Ali. Sic. cū
et ois voluntaria datio faciat
transferre dominium. Nā usu-
re dantur voluntate conditiōa-
ta. s. q3 potius vlt aliquis ultra
sortem dare q3 mutuum non
accipere. Concor. glo. 14. q.
4. si quis usuram

¶ **D**one q laicus tenet iuste
aliquā possessionē ecclie et ipi-
gnorat ipam possessionē rectōi
ecclie ipi. nunquid iste rector
poterit recipere fructus illi? pos-
sediōis ultra sortem? h'o s3 Ray.
Sic. nā et clericus i hoc cāu non
recipit usural. sed recipit q sibi
debetur. ex. e. c. i. si. Quod au-
tem dicit Ray. q i ipa decreta
li dī q hoc fit ut res de manu
laici redi. nā q3uis bñ dictum
sit. tñ eodē mō quilibet laicus
posset recipere fructus sue rei.

sen alius qui iniuste teneret eā
pignoreret sibi ut nō. in dicto.
c. i. Al vero fructus pignoris et
etiam usus in sortem cōputari
d3. ut s3 pignus. §. 7.

¶ **U**trum usure possint peti q
si interesset? h'o fm Ray. Sic. ut
si fideiussor soluit usuras credi-
tori pōt eas repetere a debitor-
re q3 non sunt usure. sed iteres
se. i. non est lux sed vitatio dā-
ni. De hoc casu Tho. fa se. q.
78. dicit sic. Ille qui mutuum
dat pōt absq3 peccato in pactū
deducere cum eo qui mutuum
accipit recompensationem dā-
ni per quod subtrahitur sibi a
liquid quod debet hēre. h'o. n.
n est vendere usum pecunie. s3
damnū uitore. Et pōt esse q ac-
cipiens mutuum maius dānu3 cui
tet q3 dans incurrat. Unde ac-
cipiens mutuum cum sua utili-
tate damnū alterius recom-
pensat. Recompensationez ue-
ro dicti damni quod considera-
t rex hoc q de pecunia nō lu-
eratur non potest in pactu3 de-
cernere: quia non debet vendē
quod nondum habet. et potest
impediri multipliciter ab ha-
bēdo. bec Tho. Et adde quod
idem Tho. dicit secunda secun-
de. questione. 62. q. ille qui de-
tinet pecuniam alterius uide-
tur eum damnificare ipediēdo

ne edificatur q̄ erat i via ha
bendi. 7 tale damnu non o3 ex
equo recompensare. tenet in a
liqua recō. ematione fa ere se
cundum conditionē personaz
et negotioz et circa hūc cāuz
facit qd dicitur i. §. 26. qui ici
pit. ed nū quid est u. ura. 7 hic
i. post tres. §.

¶ Non quidā gener habz re
cipere dotē a socero. mō locer
dat ei in pignus aliq̄s poss. fi
ones d quibus gener percipit
fructus. Querit vtz possit sine
usura. uel teneat fructus cōpu
tare in sortē? §. 10. Qñ maritus
sustinet on. ra matrimonii nō
tenetur pputare fructus i sor
tem. al. sic. extra eo. salubriter.
7. ff. de doli excep. l. pater.

¶ Done q̄ gener dictā posses
sionē cum omni iure qd ibi hz
cōcedit alteri recepta ab eo sū
ma q̄ sibi pro dotē debebat: nū
quid poterit ille lucrificā fruc
tus perceptos sicut poterat ge
ner. Ro f3 gnil. Si gener antio
donādi trāferat totū ius quod
habebat in pignore. 7 ho. fac
nō pp pecūiā. quā recipit ab eo
sed qz cōiuctus vel amicus ei? ē
ille amicus n̄ ut lucret fruct?
mutuat pecūiā. sed prop̄ cha
ritatem aut grām abiqz piclo
usure pōt fructus lucri facere.
al. non.

¶ Quid si post mortē viri her
des eius obligant vxori posses
sionē pro dote. nunquid fruc
tus cōputabūtur in sortē? §. 10.
fm 10. sti. Dicas q̄ sic. ff. d. so
lu. ticia. Idem Inno. Sit ergo
causa mulier ut nō recipiat rez
in ob igationē. sed vel faciat eā
distrabi vel recipiat in solutus
ff. de re indi. a. diuo pio. aliogn
fruct? extenuabūt sortem.

¶ Vtz usure sint licite ratiōe
more. §. 10 fm Ray. Sic ut puta
debuiſti mihi centū. et qz i ter
mino nō soluisti opōtuit me ac
cipere pecūiā ubi usuris. tu te
nens mihi restituere illas usu
ras si solui vel liberare me ab
ipā obligatione. et de fideius.
peruenit. 7. c. cōstitutus. tūc. n.
petūſt quasi intereſt. ut in pce
denti. §. 16. dictum est. qui ici
pit. utz usure possint peti. 7 h.
l3. l. 4. q. 4. qm. 7 idem nō. ibi
7. 12. q. 2. li quis de clericis. Idē
Doſti.

¶ Nunquid cōmittitur usura
qñ absolute creditur pecūia
proſiſi pecūia. uel res pro re.
ut granū pro grano 7 h. 1. §. 10.
fm gnil. Si viſile est q̄ pecūia
vel argentū vel alia res erunt
cariora tpe redditionis qz sint
nunc tpe dationis. 7 creditō il
lā pecūiā nō erat suaturus vs
qz ad tps illud. usura ē. Si vō

erat seruaturus. ut sic fruendo
lucraretur. distingue: qz si cre-
ditor aufert debitori libertate
soluendi quādocūqz velit. usu-
ra est: qz presumitur qz iō credi-
derit ut debitorē oneraret peri-
culo. et se exoneraret. sz si con-
cedat ut reddat quando velit.
nulla usura est. Similiter nō est
usura quādo visimilit dubitat
utrum argentum vel res alie
debeat valere plus vel minus
et eo. nauiganti.

¶ Quid si quis mutuet pecuni-
am recepturam ad certum termi-
num alteri? generatim monetam
vel in alio loco. vel aliam rem?
§.o. fm Hosti. Si hoc iō facit
ut in extirpatione lucratur usu-
rarius est. sicut et bi qui de nū-
diis in nundinas mutuāt. et qz
tuncūqz sub ipse venditionis
vel alterius contractus palliatur.
quicquid accedit sorti usura est.
et eo. cōsultuit. 14. q. 3. pleriqz
1. q. 4. si quis clericus.

¶ Quid si peca appolita ē i ptra-
ctu mutui nūqd pōt peti absqz
usura? §.o. fm Ray. Si pena fu-
it a iudice imposta propē puni-
endam contumaciā debitoris
qz nō soluit i termino cū posset
nō est usura. ar. 23. di. qz qz. ff. d
iudi. q. aucte. Si etiam pena a
consensu partiū sit in cōtractu
appolita ad hoc. s. ut saltem in

tu pene debitū soluatur usura
nō cōmittit. nisi a principio fue-
rit praua intentio. ar. dci. c. qz
qz de arbi. dilecti. Si tñ pū-
mit i fraudē si ille al pūeuit eē
usurarius. ff. de ac. emo. et ven.
l. iulianus. ff. de pig. ac. l. vel
vniuersorum. Itē presumeret
usura si p singulos mēses vel a-
nos dicatur pena pūtti. ar. L
eo. Autē. ad hoc. Sz tamen in
iudicio aie stabitur eius pfectio-
ni. Lon. Hostien. Tamē in om-
ni euentu nō videt honestum
petere penam: imo ē nec licitū
qm debitor sine sua culpa
factus est ipotens ad solvēdū
iō puniri non d3.

¶ Quid de eo qui occasiōe mu-
tandi laborē subit? §.o. sz Do-
sti. Talis in compensationem
laboris fructus pignoris vsqz
ad cōueniens pmiuz facit suos
aut aliquid pro labore licite p-
cipit. et de re eccle. nō alie ad
nostra.

¶ Quid de eo qui mutuat na-
uigari vel eūti ad nundias re-
cepturam aliqd ultra sortem pro
eo qz suscipit i se periculū. i. si
pecunias s merces inde cētas
portauerit saluas alias nihil re-
cipiat de sorte? §.o. Sie dubio
est usura. et eo. nauigari. quia
propter hoc qz suscipiat piculū

nō sit licit⁹ ptract⁹ vsurarius
s. q. posset recipere ultra sortez.
sed tamen forte posset recipere
precium periculi. q. si nihil eti
am mutaret ei ⁊ ipse vellet i se
recipere periculum navigātis
vt. s. si perdat merces uel pecu
niā pro promissore restaurabit
ei. certe iste promissor licite ob
hoc posset pciū recipere: ⁊ eo
de3 modo si mutuatur dūmodo
nil plus exigit in fraudē vsur.

Sed nunqd est vsura si dū3
emerem vel emere vellez mē
ces. ⁊ tu ad tuā instantiam feci
sti me cessare a pte ēptionis vt
tibi mutuares. ⁊ ego dico. volo
q. tu reddas mihi tārum quan
tum esset in tali loco habiturus
de mercibus si eas illuc defer
rem. recipio tñ in me piculuz.
R. o. fm Ray. Non ē vsura si rei
pitur inde lucrū predictū tāq3
interesse. Cō. Hosti. Et sifr fm
Buil. si volebā emere terrā va
lentem singulis ānis. x. libras.
⁊ ad instantiā tuā cessavi ⁊ mu
tuavi tibi hoc modo q. soluas
mihi tantū uel tantum sicut fē
deret expedire illa terra adue
tis sūptibus ⁊ labōe ⁊ etiā picu
lo si quod eēt. Cō. Hosti. Et vī
de h. s. §. i. 6. qui icipit. vtz vsur
possint. ⁊ s. restō. i. §. 5.

Quid de his qui dāt nūc gra
num ⁊ hi⁹ vetus. vt postea reci

pāt nouū? R. o. fm Ray. Usurā
cōmittūt. q. meliorē rem reci
piunt. qd intelligit Hosti. quā
do aliquis propi hoc facit vt il
lam meliorationē lucratur ex.
eo. consuluit. ⁊. c. in ciuitate. si
vero facit ne suū frumentū per
reat. ⁊ inde accipiētī grātiā fa
ciat non cōmittit vsurā. Sed ⁊
tunc sine dubio exculatur quā
do presumit q. nouum debeat
minus valere. Secus si presū
tur q. pl⁹ valebit ex. e. navigāti

Quid de legibus illis que p
mittunt vsuras? R. o. fm Ray. et
dico breuiter q. non valēt nec
tenent. Et hoc probō multipli
citer. Primo quidē q. vsur pro
hibite sunt auctoritate dei q. su
per omnes leges est. Nā cū par
i parem nō habeat iperū. ex.
de elec. innotuit. multo min⁹ mi
nor i maiorē. ergo iperator ter
renus non potuit cōdere leges
contra deum. De hac mā ps.
i. 4. Qui pecuniā suam nō addit
ad vsuras. Et luc. 6. Date mu
tuum nihil inde sperātes. cum
multis silibus. ⁊ q. sunt cōtra
naturālē iusticiam. q. veditur
id quod nō est vt s. in. §. 5. dic
tū est. Unde naturalit̄ illicite
sūt sed cōtra ius naturale nō la
lex ualet. di. 8. que ptra mores
⁊ di. 6. §. his. 32. q. 7. flagitia.
3⁹ quia ⁊ in iure civili dicit lex

q̄ sacre leges non dedignatur
sacros canones imitari ip̄alit̄ i
matrimonijs ⁊ usuris: vt dicit̄
supra lex. §. pest. ⁊ an̄pest. ⁊ ha
betur in auten. vt cle. apud pro
pri. epi. coll. 6. sed fm canones
non possunt exigi. ergo nec fm
leges. 4° quia dicit̄ ip̄erator se
amplecti quattuor cōcilia vni
uersalia a deo ut p̄ ea suis legi
bus derogetur. S3 in Niceno
cōcilio quod ē vnu de illis p̄pro
bant̄ vsure di. 47. qm̄. Et sic
leges oēs in hac parte abzoga
te sunt. Ille tñ que p̄mittūt vsu
ra exigi ratione itereffe vs̄ mo
re stare possūt si sane intelligā
tur vt dictū ē. §. i. §. i. qui inci
pit vtz vsur possint. ⁊. §. i. §. i. qui
incipit vtz vsure sint licite.

¶ Vtz liceat accipe mutuū s̄
vsura? R̄o. f3 Tho. 2a 2e. q. 78
Nō licet iducē aliquē ad mutu
andū sub vsura. Licet tñ ab eo
qui paratus ē facere ⁊ qui exer
cet vsuras mutuū accipe s̄ b̄ vsu
ris prop̄t̄ aliqd bonū: ut ē s̄bue
tio lue necessitatis vs̄ alteri. sic
ēt i3 ei q̄ incidit i latrōes m̄aife
star bona q̄ h3 ad hoc ut n̄ occi
dāt. q̄ tñ latrōes diripiēdo pec
cāt. Et intelligit̄ Buil. nō solū ā
necessitate absoluta: i3 ē ā ne
cessitate vtilitatis. quā aliquis
p̄sequitur agēdo negocia sua:

sed hac cessante puta cū accipe
rēt proter ludum alce ⁊ h̄i. tē
fm eundē accipere ad vsuā ē
peccatū mortale.

¶ Vtz accipe s̄b vsur̄ pro alio
sit licituz? R̄o. Si hoc facio in
seruitiū vsurarij ut ip̄e uel mu
tuet uel lucret̄ teneor: qz fauto
eius sū. Si vero facio i furtiuū
accipiēte. tūc p̄ illū modū i3 q̄
dicit̄ in precedēt. §. ⁊ maxie si
causa mei mitiores vsure exigā
tur ab illo.

¶ S3 qd si ego rogatus ab illo
qui vult accipere sub vsuris siā
inbeo siue promitto pro ip̄o ad
hoc ut mitiores vsure exigant̄
nunquid in hoc casu possū acci
pere aliquid ab eo? R̄o. non qz
sic es3 particeps vsure i ea par
te quam recipio. Alij cōtra. qz
uti fideiussione alicuius non est
us⁹ pecunie. sicut nec uti pigno
ratione. Unde sicut pro pigno
ratione rei mee possū aliquid
accipere. ut §. i. vi. §. dcm̄ ē. ita
v̄ q̄ possū recipere pro fideiuss̄
sione. sed primū tñ tutius.

¶ Vtz m̄aito liceat recipe do
tē a patre uxoris q̄ ē vsurarius
R̄o. f3 Buil. Si p̄r nō suffic̄ ad
soluēdū ea q̄ h3 ā vsur̄. ⁊ mari
t⁹ ietēs v̄itate uel habēs igno
rantia crassam cōtraxit cū filia
nō d3 recipe dotem a tali pa
r 2

tre. Si autē n̄ putabat soceruz
esse usurariū. uel al' esse soluen-
do: qui tñ non erat. potest do-
tem insolidum recipere licet p̄
modū sciat ueritatē. hec Guil.
Tutius tamen dicitur q' scies
ueritatem non recipiat dotem
aut si recipit restituat illis qui-
bus pater tenebatur. Si autē
in ueritate socer de alijs bonis
erat sufficiens ad soluendū tūc
gener indubitanter potest reci-
pere dotem.

¶ Utz liceat creditori recipe-
re debitum qd ei usurarius de-
bet? Rō fm Guil. Si bona fide
credit ei pecuniam. ut ex illa p̄
modū suū faceret ⁊ lucrādo
forte ex ea se liberaret. recipere
pōt q' mutuauit et si ille al' non
sufficit u'bras soluere. Si uero
alia cā credidit. puta ad luden-
dum in alea. uel ad dandū me-
retrici. aut histrioni non debet
debitum ab alio recipere q' nec
usuras extortas sufficit restituere

¶ Utz illi quibus debetur ex
cōtractu uel quasi. aut ex male-
ficio uel quasi possint hoc reci-
pere ab usurario? Rō fz Guil.
Sic. dū tñ rem ipsam usurariā
non recipiāt. Et idem dicēduz
de quocūq' raptoze uel fure.

¶ Quid de cōitatib' q'ūdā
ciuitatum que dāt pecuniā ad
uictā? Rō fm Ray. omēs illi ci-

ues quoz auctoritate ⁊ cōsilio
fiūt. usurarij ūnt. Et eode mō
si ciuitas uel cōtas recipet ali-
quod pignus ⁊ fructus eius n̄
computaret in sortē eē eo. con-
q̄stus. ar. 7. q. i. sicut uir. 2. 4.
q. 3. si habes. ff. quod me. cā. l.
merū. §. cū aduertendū. Trez
ē de his qui prohibere possūt
⁊ non prohibēt. et de sen. exc.
quante. Et licet omnes consen-
tientes prout dictum est com-
mitant usuram. tamen secun-
dum Guil. non tenentur ad re-
stitutionem nisi quantum ad
eos peruenit. uel quantum re-
leuati sunt ab expensis quas fe-
cissent de suo. Illi tamen qui p̄-
stituerunt auctoritatem uel pre-
ceptum ad usuras et huiusmo-
di. ita q' al' ciues non fecissent
eam. insolidum tenentur.

¶ Quid si iudeus accipiat usu-
ras a christiano? Rō fm Ray.
Mortalit' peccat. et potest ab
ecclesia cōpelli ad restōem. idē
recte. i. subtrahendo cōtionem
christianorum. extra eo. post
miserabilem. uel saltem tales
coercendi sunt a principibus ⁊
etiam a prelatīs predicto mo-
do ne exigant imoderatas usu-
ras. extra eo. quāto. Sed chri-
stianus licite recipit usuras ab
hostibus contra quos iustum
bellum gerit. maxime si sint in

fideles. 4. q. 4. ab illo quia
accipit quod suum est. De psta
tis que sunt in civitatibus ui
de infra usura. 3. §. p. e. 7 si.

Sura secundo ^{ca}
animalia. Utrp liceat loca aia
lia pro certo frumeto. vel alia
re annua? §. o fm guil. Licitus
est contractus dmmodo cōduc
tor non grauetur ex immode
rata mercede. Licitum est eti
am apponere pactum de dam
no 7 lucro rei locati q utruq
sit cōe. sed non licere t appone
re pactum q damnum sit solū
conductoris nisi damnum qd
esset ex culpa sua

Quid si unus habeat. 20. ca
pita ovium et alius. x. et cōcāt
ras ad invicem et periculum 7
emolumentum et expensas cō
municant pro rata? §. o secundū
guil. Non est contractus usure
sed societatis. et possunt etiam
convenire q de fetibus rēupe
rentur capita mortua. vel q d
uelleribus et pellibus emātur
capita ad augendū gregē.

Quid si quis hns. 20. capita
tradat alicui custodiēda et pa
licenda sibi certa mercede vs sub
certa participatione proventuū
gregis? Rñdeo fm guil. si dñs
tenet sibi piculū aialiu n ē con
tract⁹ usure sed locationis. Se

cus si nō retineret periculū s
iparet conductor.

Quid si quis hns. 20. capita
tr. dat alicui rustico custodiē
da hoc mō q sint firma. q illa
dat ei extimata tanto precio. 7
lucrum 7 camnū sit tñ rustici
Rñdeo fm guil. non est contra
ctus usure sed mutui. q idem
est ac si mutuaret ei pecuniam
de qua emeret tot aialia.

Quid si quis dat certa capi
ta ovium extimata certo pō
hoc pacto q rusticus non acci
piat prius aliquam utilitatem
donec qui dederit recipiat pri
us totam sortē? Rñdeo fm guil.
Iniquū ē valde pactū: sicut eti
am si qs paciscatur q añq ru
sticus accipiat aliquid restau
rabit de fetibus oia mortua.
Dis. n. pactis ē quali tradere
oves immortales. Et nō gene
raliter q qñ cōis est conditio.
licitum ē. Sec⁹ ubi melior viā
tur pōitio vni⁹ qz alterius.

Quid si quis tradat oves mo
nasterio 7 sub hoc pacto q de
qualibet ove recipiat annuatim
solidos duos cū fructus earū
valent longe plus: sed addit q
etiaz si oēs moriantur ipse vult
tñ fructū 7 si valde multiplicē
tur omnes sint monasterii? Rñ
deo fm Hosti. Dico q licitū
est nec potest ecclesia restōem

petere ex quo in traditiōe lesa
non fuit quāvis mortalitas se
quatur. ⁊ hoc nisi oues infecte
essent ad mortē parate ⁊ hoc
ignorauit monasterium. ff. de
mino. l. verum. §. si locupleti.
Cōsulo tamē tradenti q̄ in tali
casu sentiat partē dāni. ne cū
sactura monasteria velūt locu
pletari. ex de regu. iur. locu
pletari. li. 6. ⁊ caueat sibi tra
dēs. q̄ nisi cōuētus consentiat
nō tenetur monasteriū de ouī
bus abbati vel cellerio ⁊ hu
iusmōi cū predicto pacto dat.
ex. de deposito. c. i.

V Sura 3° in emptiōi
nib^o. Quid
si ematur aliquid vt precū sol
uatur ad certum terminū? Rō
Si propter hāc dilationē res
vendatur maiori precio. l. 3. tal
contractus nō possit dici vsura
rius ex forma. est tamen vsura
rius ex fraude. Et ideo vendi
tor tenet qui hoc facit q̄i vsurā
fecisset. nisi dubiū sit q̄ merces
vēditē tēpore solutionis debe
ant plus v^l minus ualere. ex.
eo. in ciuitate. q̄ tūc licite pos
sent vendi tū plus q̄ tū extia^l
q̄ plus debeāt ualere tpe solu
tionis. dico si iste vēditōr nole
bat vēdere nūc s̄z intendebat
suare usq̄ ad illud tpus ex. c.
nauiganti. Qd si fiat ecōuer so

puta dat nunc. ⁊. ut circa autū
num reddantur sibi tot mēsu
re frumētū vel vini tunc atten
dendum est q̄ l. 3. nūc plus va
leant vtrum tamē q̄n dari de
bent sint ualiture pl^o uel min^o
si v^l similitur dubitatur non est
vsura. Si autē extimatur q̄ pl^o
ualebūt. certe emptor vsuram
cōmittit. vt i. d. ca. nauigati.

Quid de mercatorib^o q̄ hūc
pro statuto q̄ quicūq̄ emit v^l
vendit tales merces intelligat
talis uel talis dilatio solutiōis
Rō. Si venditor propter hoc
nō apponat ad precū nō ē vsu
ra. al^l sic. vt ex precedenti. §. po
test notari. Qd si post concor
diam ⁊ de p̄cio ⁊ dilatiōe ve
lit emptor nūc soluere ⁊ sic de
precio minnere. p̄z q̄ p̄ia ven
ditio vsuraria est. s. ultra preci
um. nisi forte talis minutio p̄
cij fiat ratione alicuius intereē
de quo vide s. vsura p^o. §. i. 6. q̄
incipit utrum vsure possint. ⁊.
§. 26. qui incipit s̄z nūquid vsu
ra est.

Quid si aliq̄s vēdat res pro
p̄cio quod nunc currit. ⁊ addit
pactū qd si pl^o ualebūt vsq̄ ad
pascha v^l illud pl^o. si v^o min^o
ualebūt nō ual^l min^o? Rō. Sm
do. Proculdubio est vsurari
us iudicādus. cū i pacto clau
dicet. gr. l. de solu. l. pl^l. Con

cor. 21.

¶ Quid si uendā prediū tali p
ditione q vsqz ad tot annos i
reddā precium rebabeā p diu
s. o. s. Ray. Dic nō est mutū
vnde nec usura. 7 emptor facit
fructus suos qz uenditio est. 7
hoc intelligas nisi talis condi
tio facta fuerit in fraudē usu
raz. qd potest presumi si modi
cum est precium respectu valo
ris rei. ex de emp. 7 ven. ad no
strā. Itē si sit in pacto q resti
tuatur aliqd plus qz fuit preci
um. 7 emptor consuet⁹ sit fene
rari. ex de pigno. illo vos. Idē
Hosti. 7 Ber. Quid si qs emat
fructus seu segetes proventu
ras hoc āno de agro seminato
s. o. fm Guil. Non est usura ex
forma contractus. Pōt tamē
fieri in fraudē usuraz. ut si visi
mile est q fructus colligendi
etiā cōputato dubio q possunt
impediri. valebūt tūc pl⁹ qz id
q nūc datur. Si aut probabili
ter dubitat utrū plus v⁹ min⁹
debeāt valere: nō est usura. Idē
Ho. 7 Li. Et eodē mō dicēdū
si emat fruct⁹ proventuros vsqz
ad tres v⁹ quattuor v⁹ plures
annos.

¶ Quid si qs emat a cōitate l⁹
a collegio mōasterio seu ēt a p
uata psona certos ānnos red
dit⁹ i vita emptoris l⁹ ad aliud

quodcūqz tempus usufructum
alicui⁹ possēssiois: s. o. s. Guil.
Non ē usura ex forma cōtract⁹
Pōset autē esse illicitus ex pte
uenditorum: qz assūmunt mās
desiderandi mortē eius. aut ex
parte ēptoris. quia forte nimis
paruo precio emit pensatis cir
cūstantiis de uerilimilitudinē
uite eius 7 qntitate precij. 7 ua
loris ipsius usufructus. Si uero
quādo emit a priuata persona
dicatur in uita ipsius uenditōis
esset tūc magis claz quāruqz ad
hoc q nullus mors desidera
retur hoc casu.

¶ Quid de his q gremunt a pau
peribus boues uel oues quas
illi forte nō hēnt 7 locāt eis: s. o.
fm Guil. Si ēptor scit ul⁹ cre
dit q uēditōr illa nō hz 7 locat
eis pro ānuā pēsiōe usura ē. uel
saltē i fraudē usure sit. si vō cre
dit eū hēre 7 line fraud emit nō
ē usura.

¶ Quid de his q nūc emūt cer
tos eq⁹ s tradēdos ēptori ab ip
so uēditōr i certis nundis: s. o.
s. Guil. Si emādāt mior pēcio
qz estimētur eos ibi eē tūc ua
lituros. usura ē. si āt de valore
visilr dubitet nō est usura.

¶ Quid de his qui emūt fru
mentū 7 unum 7 hi⁹ tpe q⁹ col
ligitur ut postea uendāt cari⁹:
s. o. Hoc multipl⁹ pōt fieri. p⁹ q

de propter cōe bonuz. sicut Jo
seph emit frumenta vt habeat
unde prouideret populis terre
tēpore famis et hoc meritoruz
est. 2° propter prouisionē suam
et suorum. sicut si aliquis nunc
emat timens ne postea oportet
at eū carius emere pro se et suis
et postea qd non indiguit vendi
dit sicut cōiter in foro vendeba
tur. et hoc licitū est. 3° propter
pietatem vt. l. de lucro prouide
at pauperibus. 3° iterū. licet
dūmodo ita moderate hoc fa
ciat qd cōitas per charistiaz nō
ledatur. 4° propter exercitiā
iustam cōmutationem per mo
dū mercationis: vt nō intendat
charistiam inducere sed poti⁹
artem suam siue negociationē
exercere qd potissime locū ha
bet quādo hec ē propria nego
ciatio eius: ita qd pro opera sua
recipit lucrū. vt dictum ē supra
ēptio. §. 4. 5° propter auaritiā
scilicet ut carius vendat nulla
aliā necessitate vel utilitate pē
sata. aut ut charistiā inducat et
cōgreget. ita qd hoies cogātur
ab eo emē et ipse posset ad libitū
vendere. et isti tales enor: mī⁹ pec
cāt ut ē dictū est. §. 8.
Hec breuiter supra sūt de Ray.
Sui. Inno. et Hosti. Et addit
Ray. qd tales prop⁹ hoc nō sunt
cogēdi ad restōem certe perso

ne s; paupibus. et s; Sui. hoc ē
telligit de honestate et p̄silio n̄
aut de necessitate. Et itelligen
dū idē si quis emat alia q̄z vic
tualia. vt aurū vel argētū et hī⁹
vt de talibus charistiā inducat et
ipse lucret. Et de hac matia ha
bes supra. §. 4.

Pone qdā h; recipere cetū
ab aliquo in certo tēpore. vnt ē
tius emēs ipā iura p̄tra debito
rē pro p̄cio nonagita q̄ nūc sol
uit: nūqd ēptor cōmittit vsuraz
§. 20. Si iste emit tū min⁹ quā
tū vere ē itereffe sūū. aut q̄ntuz
vere ē extimādū siue timēdum
ne ille debitor soluat. aut q̄tēus
est futur⁹ labor rehabēdi nō ē
vsura. Si vero alit vult dimi
ere p̄ciū solū prop⁹ hoc qd nē
soluit: s; in futuro plus re hēbit
est manifeste usura. Et nō qd ta
lis emptio iuriū p̄sertim q̄n de
hoc imin: ret litigiū si fiat pro
miori p̄cio nō valet nec iste em
ptor poterit plus petere ab ipō
debitore q̄z in veritate soluerit
ēt si residuū fuerit ei donatum.
L. mādātū. l. p. diuersas et. l. ab.
Anastasio. qd pro bono cōi sta
tutū ē ne lingia emerentur vel
mouerentur.

Pte pone qdā cōitas indiget
pecūia et iponit ciuib⁹ p̄statiā
s. mutuo promittēs et obligās p̄
stātib⁹ certa pignora et certū lu

crū. nūqd p̄stātes p̄mittūt vsu-
ram? **R**o. Ex quo coacte faciūt
et prop̄ hoc forte multā icōno-
ditatē incurrūt. ita q̄ ab hoc li-
benter cessaret si p̄ficeret nō ē vsu-
ra. S3 iuxta hoc ē alia dubita-
tio q̄ si postq̄ quis p̄mus p̄sti-
tū veniat secūdus et emat iura
a p̄o pro minori precio eo q̄ nō
soluit ei. nūquid iste secūdus p̄-
mittit vsuram? **R**o. ut in prece-
dētī. §. dicitur.

Vrsura. iiii^o a vsura
manifestis. Quis dicat manifestus
Ro. fm Hosti. Uno mō dī ma-
nifestus p̄ evidētiā facti puta
quia mensā tenet aratā ad vsu-
ras. ar. ex. de coha. cle. et mu-
tua et c. fi. Alio mō si sit de hoc
in iure cōfessus vel cōiunctus.
S3 sola fama nō sufficit ut māi-
festus dicatur.

Que pena publicorū vsurari-
orū? **R**o. fm Ray. Ip̄o iure sūt
excoīcati. non dico simpliciter
sed quātū ad tria. v3 q̄ nō debēt
recipi ad cōiōnē altaris. nec de-
bēt recipi eorū oblationes. nec
debēt recipi ad ecclīasticaz se-
pulturā si in hoc peccato deces-
serint. ex eo. quia in omnibus.

Quid si sacerdos recipiat obla-
tione manifesti vsurarii? **R**o. Red-
dē p̄pellit. ex c. q̄ i oib⁹. et fm
Do. dari d3 ep̄o. ut s3 ei p̄roui-

dētā r̄stituāt illi a q̄ vsura ex-
torta ē si iuxta. aliqñ paup̄ibus
ar. 20. q. 3. p̄stuit. et d3 sacerdos
māere iulpeī ab executione of-
ficii dōc. at̄sfaciat arbitrio e-
piscope. Eadē penā incurrit qui
eos tradit ecclīastice sepulture
i dicto. c. q̄ i oib⁹. s3 hodie sepe
liētes sūt excoīcati ip̄o. acto ut
i c. e. eos. ex de sepulturis.

Que pena p̄cedētū dōmos
vsurariis alienigenis? **R**o. Nec
collegiū nec alia vniuersitas.
aut singlaris p̄sona d3 p̄mitter
q̄ vsurarij aliē gene. s. nō orun-
di de terris ip̄oz publice vsu-
rā exēcētes vel exēcē volentes
hēant dōmos p̄ductas seu aliē
habitēt in terris suis. s3 oēs. i.
tres mēses expellēdi sūt a ip̄is
terrīs. Itē nō d3 eis locare vel
alio titulo p̄cedere aliquaz dō-
mū ad sen⁹ exercēdū. al si iunt
p̄iarche. archiepi. vel ep̄i iur-
rūt ip̄o facto suspēsiōnē. Si aut
sūt miores clīci singlares incur-
rūt excoīcationē. Si ē collegiū
vel vniuersitas iurātū interdic-
tū. Et si talē sniaz p̄ mēse susti-
muerit. ex tūc terre ip̄oz sūt
interdicte. q̄3 diu ibi vsurarij
morātur. Si dō sūt laici. debēt
p̄ ordinaros ecclīastica cēlura
p̄pelli. ex eo. c. i. li. 6.

Quomodo vsurarij manife-
sti possunt recipi ad confessio-

nem vel ad sepulturā? & nō
sufficit q̄ in ultima voluntate
mandent de usuris satisfieri. s̄
oportet q̄ vel de ip̄is sit satisfi-
ctum prout eorum facultates
patiuntur vel saltem q̄ illis qui
bus facienda est restitutio si p̄-
sto sint. aut aliis qui illis p̄nt
acquirere vel illis absentibus
ordinario loci vel p̄ces ei⁹ ge-
renti. aut rectori parrochie ip̄-
sius usurarij. coram aliquibus
fide dignis idonee de restōne
sit cautum siue provisum. ita. s̄.
q̄ si quantitas sit manifesta il-
la exprimatur. alioquin ē mod-
randa arbitrio recipiētis eam
Ipse tamen si scienter modere-
tur minorem tenetur ad resti-
tutionem residui. Nullus inter-
esse debet testamentis manife-
storum usurariorū vel eos ad
confessionem admittere ul ip̄-
sos absolvere nisi fecerint satisfi-
factionem ut dictum est. Testa-
menta quoq; eorū ip̄o iure sūt
irrita. ex eo. c. quāq; li. vi.

Sura quinto. ^{scilz de f-}
uientibus procuratoribus. fau-
toribus. & familia usurariorū.
Queritur ergo quid de servi-
tibus usurariorū qui nihil ha-
bent preter vsuras? Respōdeo
secundum Guilielmum. Cre-
do q̄ possint licite accipere ab

usurariis mercedem suam si s̄
uiunt utiliter in licitis & hone-
stis aut necessariis. Nam utili-
tas quam consequuntur usura-
rij ex opere seruentium com-
pensatur cum mercede quam
dāt seruentibus illis. nec pos-
sunt dici pauperiores propter
mercedem datam. cum loco
mercedis habuerint cum mo-
dum operarum. Si autem ser-
uerint in illicitis non credo q̄
debeant recipere mercedem d̄
huiusmodi. Idem de cultori-
bus & alijs eorum mercenari-
is.

Quid de eo qui consulit ali-
cui ut feneretur. uel qui mutu-
at gratis feneratori. ut feneretur.
uel qui contrahit societate
cum aliquo ad fenus exercen-
dam. uel qui mutuat usurario
ut feneretur. et iste participet
lucrum. unquid omnes ta-
les in solidum tenentur. Respon-
deo fin. guil. Quidam dicūt q̄
qui inducunt illos ad feneran-
dum qui al. non erant fenera-
turi. tenentur in solidū. Si vero
al. eēt feneraturi non tenent
nisi q̄tum ad eos puenit. & sub-
dit ego credo sine preiudicio
q̄ in neutro taliter inducentes
teneant nisi q̄tum ad eos pue-
nit. Et q̄tum ad hoc conditio
eorū est melior q̄ eorū q̄ pstant

favorem in rapina vel in furto
qz ipsi tenentur etiam si nihil p
venit ad eos. et hoc ideo. quia
rapina vel furtum sit simplici
ter contra voluntatem domi
ni. sed usura pervenit ad credi
torem de voluntate domini nec
invenio iura dare actionem de
bitori contra huiusmodi induc
tores seu fautores ad repeten
dum ab eis illas usuras quas ip
si debitores soluerunt illis indu
ctis sicut dant actionem contra
illos quorum opere vel consilio
fiunt furta vel rapine. et nihil
ad eos perveniat. prima autem
opinio tutior est saltem quando
principales non essent soluen
do. Ques. n. tales indubitanter sunt
participes culpe.

¶ Quid de eo qui accipit usas
noie alieno ut tutor. curator vel
procurator? Res. fm Ray. Sicut
prohibetur aliquis accipere usuras
nomine suo. ita et alieno. disti.
46. sicut non suo. Et si accipit
alieno noie tenetur ad restitucio
nem. si ille cuius nomine accepit non
est solvendo vel non vult resti
tuere. Nam facientes et consentien
tes pari pena puniuntur. 2. q. i.
notum in fine. Sed fm q. addit
Hosti. ille in cuius utilitatem
usus est. p. et principaliter tenetur.
alius in subsidium. ff. de eo per
quem fac. erit. l. ex hoc edicto.

Et hec indubitanter vera sunt
de tutore. curatore. et procura
tore. eo quod prestant auctoritatem
talibus. Secus de eo qui nu
dum prebet ministerium. ut
dicitur in. c. se. Item sciendum quod si
ille solvit cuius nomine accepit sit
usura ceteri liberantur.

¶ Quid de illis famulis qui de
mandato domino dant pecuni
am ad usuram debitoribus et su
scipiunt postea ab eis. Respon
deo fm Guil. Si nihil ad eos p
venit non credo quod teneantur. p
rimo si illi dominus et per se ipsos exer
cent usuras vel per alios exer
cerent si non per istos.

¶ Quid de eo qui gerendo negoci
um alienum sine illius mandato fe
nerat ad opus eius? Res. secundum
Guil. tenetur ad restitutionem us
uras sed ad eum nihil pervenit. fuit
in actum et minus peratur usurarius.

¶ Quid de illo qui cum velle mutu
are gratulatur me ut dare sit usu
rarius? Res. fm Guil. tenetur sic et ille qui
in precedenti. s. dicitur. quod debitor
ipse dunt utilitatem proximi et ei
damnum adduxit.

¶ Quid de notariis qui super usu
rariis faciunt ista? Res. fm Do
sti. piuri sunt qui non creant solent in
re quod talia non faciunt. licet et per prius sit
istae. nec de cetero prius testificati.
nec ista perficiunt. ex de testa. l. ex
daz. s. i. ad h. Si tamen ob hoc re

ciunt pecuniā nō tenet resti-
tuere: quia recipiūt eā pro ope-
re suo q̄zuis illicite de quo vid
supra restitutō. i. §. p̄t.

¶ Quid de prelati qui subscri-
būt 7 sigillāt cedulas usurarias
§.o. fm. Hosti. Si prelat⁹ nō le-
git tenorē uel ē si legit 7 usura
nō apparebat: q̄z ibi forte posi-
ta est maior q̄zitas q̄z sit mu-
tuata. 7 ipe prelatus nō dilige-
ter p̄siderat. farue facit: s̄z tam
fm. ueritatē non cōfērit. Si vō
legit 7 ueritatē p̄cipit princeps
est peccati 7 nō cōmodi usura-
rum. Nā subscriptio in multis
approbationē inducit ex d̄ sen.
7 re indi. cum inter vos Idem
Goffr.

¶ Quid de vxor 7 familia usu-
rari: §.o. Dic ut s̄ restō. i. §. 2.

¶ **U**surar. vi. sc̄z de resti-
tutione vi-
raruz. 7 p̄ querit. Utz si non
fuerit intentio creditoris ali-
qd recipere s̄z postea debitor
aliquid dat. teneatur creditor ad
restitutōnē: §.o. fm. Guil. Si
probabiliter credit q̄ ex reluc-
tione sola gratis ei dederit nō
teneatur. Si uero credit ul pro-
babiliter estimat q̄ propter mu-
tuum acceptum uel ulterius i-
tinendum dederit tenet.

¶ Done q̄ debitor nō gratis
usuras soluit postea ad manus

hī⁹ debitoris uenerunt aliqua
de bonis creditoris. nunqd po-
tēst de eis satisfacere sibi pro
usura quā ei soluit. De hoc cāu
dic ut s̄ bellū. i. §. 4.

¶ Quid si creditor gratis qui-
dem mutuass̄: sed tamē iducit
ad mutuādū q̄z h̄z ipem recip-
ere ultra sortē. nō ex dilectio-
ne: sed propter mutuū. nūquid
teneatur: §.o. fm. Guil. Sic ga-
sola spes facit usurariū ut dcm ē
s̄ usura. i. §. 2. 7. 3.

¶ Quant⁹ usurarius cōpelli-
t restituere: §.o. fm. Ray. Si est
public⁹ p̄peditur p̄ diuersas pe-
nas iuris q̄s h̄es s̄ usura 4°.
per totū. Itē omnis usurarius
potest cogi ad restituendū per
excoicationē. ex eo. quoniam
nō solum. Itē 3°. modo cōpelli-
tur quia si usurarius repetat
ab aliquo usuras repellitur p̄
exceptionē donec 7 ipe restit-
uerit usuras uel fecerit posse su-
um. ex eo. q̄z frustra. Et ei⁹ de
modis compelluntur heredes.
ex eo. tua. 7. ca. michael. Con-
Host. 7 Goff.

¶ Quid si quis repetat usuras
7 excipiat⁹ contra eum q̄ ipe
nō restituit usuras quas extor-
sit. 7 ille respondet se esse pa-
ratur⁹ restituere quō procedet
iudex ecclesiasticus: §.o. secun-
dum Goff. faciet preconizari

q̄ quicūq; soluit tali usurari ve
niat ⁊ ostendat ⁊ satisfaciat ei.
⁊ si non veniat aliq; procedet
prior petitiō. si veniat ⁊ probet
fieri eis restitutio. Nec sufficit i
hoc cāu dari pignora vlt cautō
nes. ex de sen. ⁊ re iur. cū aliqui
bus. ff. de pigno. ac. l. q̄ si non
soluēt itellige nisi magna cā
forſan inueniat. ut dicit host.
⁊ In. sup. c. q̄ frustra ex c. Qd
si is a quo acceperat viſuras n̄
ſit ſupſtes nec eius heres. mā
dabit iuder pauperib⁹ eroga
ri. ex eo. cum tu. Et poſtq; hoc
factum fuerit petitiō procedet.
al nō. Et idē dicendū ſi uiuat
ſed neſciat ubi ſit. vel ſi ſciat ⁊ ad
eum mitti nō pōt. tunc ſi deſ
pauperibus. ex de iudeis. cum
ſit niſi ſperetur de ipſius aduen
tu. tūc. n. pecunia cōlignabitur
⁊ deponetur. Et procedet priō
petitiō. Et hec ſunt intelligen
da ſm Hoſti. de uſurario no
torio.

Quō cogetur reſtituē cleri
cus ſi fuerit forte uſurarius vlt
hēs uſurarii. ſm Ray. Si
nō vult ſatisfacere v3 ſuspendi
ab officio. ⁊ ſi nō emendet v3 d
ſoni. ex eo. preterea. di. 47.
c. p̄us. ⁊ c. h. quis cleroꝝ. ⁊ po
ſtea ſi eſt incorrigibilis cogendus
eſt p̄ potentiā laicale. ex de iur.
di. cū nō ab homine. di. 17. nō

licuit. Nec debz reſtituere d̄ re
bus eccleſie. ſ3 de ſuis ſi habet
ſed ſi nō h3. tūc ſ3 Bul. de fruct
rib⁹ quos ultime percipit pōt
ſe liberare.

Quid ſi debitor iurauit ſol
uere viſuras. ſm Ray. Dōr d̄
nūciare eccleſie mōitionē p̄miſſa
vt p̄pellat illū ad relaxādū iur
ramētum. vlt ſi uult ſoluat vt ſa
tisfaciat deo d̄ iuramēto ⁊ po
ſtea pōt it repetē. ex de iureiur
ex adminiſtratiōis ⁊ c. debito
res. Qd ſi iurauit n̄ repetere. di
co q̄ non repetet directe prop̄
iuramentū. ſ3 idirecte bene re
petet. ⁊ denūciādo eccleſie crim
illius. vt ſic ad ſatisfaciendū cō
pellat eum. Si v. ro iurauit q̄
nō denūciaret. nō tenet iuram
tū cū ſit illicitū. vtpote. contra
proximi ſalutē. Un̄ hoc nō ob
ſtate pōt denūciare ex eo. tuaf
⁊ de iureiurā. quēadmodū. Lō
Boſſ. ⁊ Hoſti. Addēs q̄ ſi ē iu
rauit debitor nō repetere nec
ſcicere uſuras. nihilominus de
bz cogi ad reſtitutiōē ⁊ erit pe
cūia pauperibus erogāda.

Quid ſi de duob⁹ hēdibus
uſurarii alī fact⁹ ē nō ſoluēdo
ſm Ray. Tūc alī tenet ſoli
dū. ſ. viq; ad q̄ntitatē q̄ de hē
ditate ad eū p̄uenit. Nā oēs res
hereditarie obligate ſūt. ex e.
cum tua. ſ. ſi.

Pote q^o usurari⁹ emit equū
vel prediū de pecunia usuraria
et donat h^o alteri postea efficit
nō soluēdo. queritur vix debi-
tor qui soluit usuram possit pete-
re re illā a possessor⁹ et ille tenea-
t⁹ restituē. R^o fm Ray. et ille pōt
petē et iste tenet restituē. c^o. eo
cū tu. Succedit. n. b. res loco p^o
cū sic e^o p^o p^ociū loco rei. ff. d. pe.
bet. l. si rē. et h^o v^oz ē f^o Guil.
qñ talē rē hūit ex lucratiā cā.
sec^o si emisset. uel alia cā nō lu-
cratiā et bōa fid^o hūisset. cū hoc
cō. Bof. et No. et addit Bof. q^o si
res illa ex cā lucratiua prouēi-
at pōstea ad aliū ex sili cā et iste
ultim⁹ fuit ille q^o potuit petere
usuras. libat⁹ est ille cui res p^o
data fuit ut p^ora eū agi nō possit
ff. de ac. et ob. l. omnes. debito-
res. Idē Host.

Quid d^o regib⁹ et p^oncipib⁹ q^o
cū possint nō p^opellūt. ad restitu-
endū viures. R^o f^o Guil. Dico
q^o tenet et simbul ad eos p^ouit

Utr⁹ usurari⁹ teneat restitu-
ere q^oqd de pecūia usuraria lu-
crat⁹ sit. R^o f^o Ray. Si usurari-
us ex pecūia usuraria negocia-
t⁹ sit et lucrati⁹ vel emit ide pre-
diū et fruct⁹ p^ocepit nō tenet hoc
restituē. L^o. Al. et Tho. fa. fe. q.
78. eo q^o tale lux⁹ nō ē fructus
pecūie. s^oz būane idustrie et pos-
sessio c^opta de tali pecūia est res

emēt⁹ et nō ei⁹ a quo accepta fa-
it usura s^oz ei sit obligata. S^oz se-
cūdū q^o ponit Guil. si hūit d^o usū
ra terrā l^o pec⁹. tūc q^oqd d^o fruc-
tib⁹ illis p^ocipit tenet restituere.
q^oz ex re alterius habuit.

Utr⁹ usurari⁹ teneat debito-
ri ad dāna. R^o f^o Ray. Tenet
ad oīa dāna q^o ille p^o solutionē
vsure passus ē. ut si domū suā
p^o hoc vili⁹ v^odidit. et si aliam
p^oduxit. aut si p^o hoc ab alio s^o
usura quesit⁹.

Cui restituēda sit usura. R^o
fm Hostien. Generalit⁹ reddi-
t⁹ ei a q^o q^o extorsit l^o eius he-
redi. et si nō iuueniat ē paupib⁹
errogāda. c^o. eo. cū tu. Quod si
absēs ē eo q^o usurari⁹ trāstulit
se ad aliū locū. tenet ei mittere
suis propriis sūptib⁹. Qd si ille
q^o hēbat recipe ab usurario uel
hēs ei⁹ trāstulit se alio. tūc mit-
tet ei sūptib⁹ illi⁹ cui mittit nisi
expēse excederēt totā lūmam.
tūc. n. d^oz paupib⁹ errogari. et q^o
6. añrioz. c^o. de iudeis cū sit.
nisi q^o si d^o proxiō e^o aduēt⁹ spāt
tūc fiet ut dcm ē s. s. v. L. d^o vsu-
ris acceptā. De mā ista plura
pōt colligi s^o restō p^o totū. Quō
et iudei compelluntur restituē.
s^o usura primo. s. fi.

Not⁹. Utr⁹ uir possit irri-
tare vota vxoris.
hēs s. uotū. 3. s. l. p^o totū. Utr⁹

uxor possit facere elymam sine li
cencia viri. s. elyma. 2. §. 3.

Utruxor i. 2. mrimoio pos
sit de rebus coib⁹ providere fi
liis ex p^o matrimonio? & o. fin
Sui. Si filii predicti non hnt
aliqz actione cōtra matrē. non
pōt illa cōtra prohibitionē ma
riti aliquid eis dare. Sz si hnt
actione contra matrē. ut qz ob
ligata est eos alere cū sint im
puberes. v^l quia ābo cōiuges
possidēt bona illoz. uel ex alia
iusta causa. maritus quidem
tenetur eos alere. qz mater cū
suis oneribus ad marituz trā
sivit secundum aliquoz cōsue
tudinem. Sed tamen qz mari
tus habet administrationem.
uxor contra illius prohibitiōez
nō debet eos alere nisi i extre
ma necessitate. Potest tamen
procurare qz maritus ad hoc
per iudicem compellatur.

Quid si uxor habens viruz
prodigum celat aliquid de re
bus coibus cū uiro? & o. scdm
Sui. Si bona fide hoc faciat
ut sibi z uiro loco z tpe provid
at q eas male psumeret nō pec
cat nec tenet obedire uiro si pro
hibeat. aut sibi tradi petat: cū i
tradēdo iuu. ruz etiā ad pecm.

Utruxor teneat sequituruz
quociqz fuerit? & o. sz Inno.
vir tē tenet uxore seq. qn ex ne

cessaria cā abest. sz uxor tenet
sequi virū ex quacūqz cā rece
dat. s. domiciliū trāsserēs: nisi
vellet eā trahē ad pecm. ex de
diuor. q. sūt. Sec^o m si essz vaga
būdus. 34. q. 2. siqz necitate.
Idē Ber. z Do. Et addit Do.
qz i voto ultramaris uxor pōt
sequi virū v^l rmanē si voluerit:
lic ē in omni itinē volūtāt cū
proposito fuerit dēdi. Sz ubi trā
fert domiciliū pāse tenet euz
seq. 13. q. 2. vnaqz. Et facit ad
hoc s. vorū. 3. §. p^lt. 7. se. Utrū
liccat uiro occidere adulteraz
habetur s. impedimentū. 8. §.
1. 7. fi. 2. s. lex. §. 9. v. 4.

Utrū magis peccet occidēs
uxorem qz matrem? & o. scdm
dum De. in. 4. Si plicif mar
itus peccatum est occidere ma
trem qz uxorem: quia magis r
pugnat nature. sed tamen quo
ad aliquid maior pena impo
nitur occidenti uxorem: eo qz
maior est prouitas ad eius oc
cisionem. Idem notatur. 33. q.
stione fa admonere. Quid si
uir q petit uxore ē suspectus qz
velit eā occidē. uide s. mrimoio
uz. 9. §. 2. 7. fi. de rdditiōe diti
quere supra debitum coniuga
le. Item de matrimonio quer
s. matrimonium. cum adiunc
tis. Itē de impedimēto matri
monii quere s. impedimentuz.

com suis additionibus.

Xpus christ. anuſ. de fide christiana uide a fides. Quō christianus se debeat hñe erga iudeos a iudeus p°. §. 2. Et quomodo erga sarracenos a sarracen°. qđ christus idem qui de uirgine natus et pro nobis passus ē in sacramento eucharistie continetur a eucharistia. p°. §. v. an noie christi possit fieri baptis- mus a baptismus. p°. §. 2.

Vypocrisis utruq sit peccatum mortale? Rō f3 Tho. se- cunda se. q. cxi. Si ypocrita di- cetur ille cuius intentio fertur ad duo. s. q non curet sanctita- tem habere: sed solum sanctus apparere. sicut cōuenit accipi in scriptura sacra. sic māifestū est q peccatum mortale ē. Nul- lus enim totaliter priuatur sā- ctitate nisi per peccatū mortle. Si autem dicitur ypocrita ille qui intendit simulare sanctita- tem a q deficit per peccatum mortale. non semper illa simu- latio est ei peccatū mortale qđ discernendum est ex fine. qui s. si repugt charitati dei vl pro- ximi erit peccatuz mortale. pu- ta cum simulat sanctitatem ut falsam doctrinam disseminet vel ut adipiscatur ecclesiasticā

dignitatem indignus vel que- cūq3 alia bona temporalia i q- bus finem constituit. Si uero finis intentus n̄ repugnat cha- ritati erit peccatum ueiale. pu- ta cum aliquis in ipā fictione delectatur. de quo pbūs dicit 4. ethicoz q magis uidet̄ ua- nus q3 malus. Contingit tamē quandoq3 q aliquis simulat perfectionem sanctitatis q nō est de necessitate salutis. Et ta- lis simulatio non semper ē cuz peccato mortali. et uide supra simulatio.

Ronia. Uide supra i littera. J.

Strio. Uide supra in littera. D.

Zelus quid est? Rñdeo fm Tho. fa se. q

30. Zelus dicitur proprie quā- do aliquis tristatur de bono al- terius non ex eo q ille habet. sed ex eo q sibi deest bonum q ille h3 bonū ut dic pbs lectū do ethi. 4 si iste zel⁹ sit circa bo- na. hōesta laudabil ē f3 illd. i. Cor. i. 4. Emulamini spūalia si at d bōi tpalib⁹. i. q hō triste- tur qz tpalia dñt pōt eē cū pec- cato. sic p3 a uaritia. §. i. si v3 aliq3 doleret de bono alteri⁹. i q3rū alī excedit ip3 i bōis. tūc est inuidia. ut dictum est supra inuidia. §. 2.

Incipit brevis et utilis tractatus domini Archiepiscopi florentini de septē uirgī capitalibus.

Nota q̄ tres sunt species infidelitatis.

Primo paganismus: secundo iudaismus: tertio omnis heresis. Negare christum ore et aliam legem actibus ostendere. Seruare aliquam ceremoniam pagani vel iudei in quantum est contra ius legis. Inuocare demones aliquo modo per artē magicā ad aliquid faciendum.

Tres sunt māerīes superstitionū. **1.** Sapere aliquod iudicium de occultis per considerationem moris uel situs rei non secundum rationē. **2.** Facere aliquid fortuito ut exide qd̄ exemit capiat notitiam rei occulte. Qui aliquo modo cooperatur vel habet partē in arte magica. Rector qui nō exterminat tales magicos de cōfinibus suis. paranti siue incantationes que sunt innumerabiles. Breuia in quibus est aliquid superstitiosum uana obseruatio temporis et superstitiosa.

3. Quattuor sunt species superbie. prima qui habet aliquod bonum excellens nature fortune uel gratie et credit illud ha-

bere a se ipso deliberate. secunda si credit illud habere ex suis meritis deliberate. tertia qui se existimat habere bonum notabile quod non habet et in eo complacet sibi. ac si haberet a se ipso. deliberate. quarta qui speretis aliquid in aliquo notabili bono singulariter excedere. et in eo complacet sibi. ac si haberet a se ipso deliberate.

Ingratitudo pertinet ad superbiam et est peccatum mortale tribus modis. primo cum deliberate et notabiliter despiciat beneficium notabile dei uel dominum. secundo qui retrahit officium notabile quod debetur benefactori ex debito necessitatis sicut deo uel nature. sicut filius parenti.

Presumptio procedit ex superbia. Si quis presūit facere rem magne importantie et periculosam: non habens sufficientiam. Si quis presumit facere qd̄ ē longe a sua conditione.

Curiolitas procedit ex superbia et est duplex. scilicet intellectiua et sensitiua. Qui adiscit aliquid ad hoc ut honoret et reputetur ponens ibi finem suū ultimū. Qui adiscit illicita: superstitiosa: uel turpia et q̄ facit peccata moralia in tamen alio bono fine. Qui pro-

pter adiscere que ad ipm nō p-
tinent impeditur a stu^o eorum
que ad se pertinent talit^r ut ex
h^o notabiliter deficiat i offō suo
qui adiscit a quo non debet. si
a demonibus uel per artēz no-
toriam que est prohibita. qui
adiscit per proprietates rerum
finem suum ponens in sciendo
qui uult scire ea que sūt supra
facultatem suā et in quibus est
manifestū periculū fidei u^t ali-
nd. qui ex curiositate sentit illū
vnde inducitur ad peccatū. q
tm delectatur in sciendo ex cu-
riositate q mens eius nō soluz
actualiter sed etiā habitualiter
recedit a deo ponēs ibi finēz su-
um. qui ex curiositate et volun-
tarie sentit illud qd est proba-
bile piculuz peccati mortalis.
qui ex curiositate sētū a. t. q est
pccm mortale in illo q fac. et ta-
liter q nisi ille astaret ille non
faceret.

Iudiciū temerariū procedit
ex p̄sūptōe et ex curiositate. q si
ne signis evidētib⁹ iudicat pro-
ximū suū peccare mortāl^r. p̄la-
t^r si ex suspitōe cōdemnat sub-
ditū suū in actu iudicii. scilz
ex signis tm q nō sufficiunt ad
probandū in iudicio. Iudex se-
cularis si uult iudicare clericū
Iudex si iudicat nō suato ordi-
ne iuris uel priuato iniqz.

Ambitio procedit ex super-
bia. qui cupit honorem tempo-
ralē talē q sit multū p̄ditōez
et naturam suam deliberare.
qui habet aliquod bonum no-
tabile. und qrit dignē honorez
et non querit q deus auctor il-
lius boni principalit^r ide hono-
retur.

Vana gloria est peccatum
mortale quattuor modis. qui
deliberate cupit famam et glo-
riam de re falsa: et que est cōtra
gloriam dei. qui illud unde cu-
pit gloriam mundi plus amat
qz deum. qui amat plus suam
famam qz gloriā dei. qui ope-
ra sua et bona dirigit ad uanā
gloriam. et pro hac sequenda
non timeret peccare mortāl^r
finem in ea ponendo.

De ornatu uestimentorum
In portatura uestimentorum
sepe committitur vana gloria.
qui ex uestimentis taliter que-
rit uanam gloriam q pro ea
p̄nda non curaret fa ere cōtra
precepta dei uel ecclesie. qui
tantum studium et tempus po-
nit in se ornando q pro hoc n̄
curat dimittere missam quan-
do tenetur audire. qui ornat
se ut inducat maritum extra
honestum matrimoniūz quat-
tuor modis potest esse morta-
le in ornando. qui ornat se ad

prouocandū alios ad actum
luxurie. et matrimonium. qui
ornat se propter superbiaz. bi
ponens finem suum. qui cum
tanta vanitate ornat se qd si sci
ret qd alijs iūerit ide ruinam
peccati mortalis n̄ prop̄ hoc
mitteret Religiosus vel q̄ rei
gio us qui vane ornat se cū sit
ira statum suum.

Iactantia est prima filia va
ne glorie. qui ex supbia pecca
ti mortalis se iactat. qui iactat
se de eo quod est cōtra dei bo
norem vel proximi.

Adulatio que hz similitudi
nem cū iactantia est peccatū mō
tale tribus modis. qui adulatur
alicui ut faciat ei damnum tē
porale siue spirituale. qui tals
adulat alicui qd dat ei sufficie
tem cāz peccati mortalis. Pro
nia est cōtraria iactantie. pre
sumptio est fa filia. Ypocrisis
est tertia filia. qui simulat se f
ligiosum et sc̄m causa interdu
cendi aliquem errorem vel ac
quirendi dignitatem vel diu
tias in quibus finem suum cō
stituit vlt̄ magnas elemosynas
Pei tinatiae quarta filia. Dis
cordia est quinta. qui in his q
sunt ad honorem dei et iustam
utilitatem proximi per super
biam contradicit. Scisma pro

cedit et discordia et est contra
unitatem ecclesie. Et seditio p
tra unitatem civilem. Qui re
cedit ab unitate ecclesie et ab
obedientia capitis eius peccat
mortaliter et est excommunica
ta illa pars civitatis que est p
tra rationem insurgit contra
aliam partem turbando bonū
commune. qui tantum unam
partem amat qd veller videre
aliam destructam vel sine ra
tione veller nocere ei. qui af
firmat se cum aliquo ita qd in
omni casu iusto vel iniusto
vult iuvare eum

Contētio est sexta filia. qui
in iudicio scienter contradicit
vritati vlt̄ et his q̄ sūt fidei et bo
noz mox et i re spali ipotatie
vlt̄ vritati aliaz doctrinaz. Si
aligs estz notabil̄ fame scitat
vlt̄ alteri bōi et ptēderet ita pro
terue qd audientes grauit̄ scan
dalizarent in eo.

Inebia est septia filia. qui p
ptemptū dei et casū licitū et ex
pressū p bonū spaciū temporis
opaf in festo. q sine legitia cā q
excuset fragit ieiuniū pro quo
libz die sel. qui nō cōfiter̄ sel in
āno sine cā neccia. qui nō cōkat
omni anno semel cū ad annos
discretionis peruenit. qui sine
cā legitia q excus̄z n̄ audit missā

integrā in die festo. Qui facit
aliquid eorum quod est positum scilicet ex
comunicationis et spiritualiter quando
hoc scit. Qui scienter facit contra
libertatem ecclesie. Qui scienter
comunicat in divinis officiis cum eo
qui est excommunicatus et denuncia-
tus. qui per contemptum comuni-
cat cum excommunicato in aliis causis
prohibitis vel contra speciale
preceptum sui prelati. qui sine
causa que excuset comedit can-
nes vel ova vel caseum in diebus
quibus non est usus comeden-
di. qui contravenit interdicto
vel inducit alios ad frangen-
dum quando est positus ab eo
qui potest. Qui facit torneamen-
ta cum sit prohibitum. qui non
biliter est inobediens patri vel
matri: vel facit notabile iniuriam
vel non subvenit in notabili ne-
cessitate cum possit. qui negli-
git filium corrigere et docere
taliter quod per negligentiam suam
efficitur sceleratus non tantum
semel. qui in his que sunt expressi
se contra precepta dei obedit
prelato vel domino suo etiam
propter vitare quodcumque scan-
dalum vel damnum. qui propter
temptum transgreditur in his
ad que tenetur obedire.

Invidia potest aliquis tristari
de bono alterius quatuor mo-
dis. qui tristatur de prosperi-

tate mali hominis et letatur de
adversitate quod est malus et timet
de eo. si etiam hoc facit quia
odit eum notabiliter. qui videt alium
quod bonum in proximo suo
quod ipse non habet taliter tristatur quod non
curaret si nunquam natus fuisset.
qui videt aliquid bonum in aliquo
quod non meretur: et dicit quod deus ut ac-
ceptor personarum vel non habe-
at providentiam. qui videns se
equari vel superari in aliquo bo-
no nobiliter et deliberate tristatur
quod sibi videtur quod tale bonum sit
diminutio sui.

Odiū est prima filia invidie. Qui
cupit proximo notabile malum.
qui defert alicui odiū mortale
quotiescumque recordatur cum il-
lo eodem animo delibato semper denovo
peccat mortaliter.

Exultatio in adversis proxi-
mi est tertia filia. qui deliberate le-
tatur de nobili malo proximi.

Afflictio in prosperis est quarta filia
Detractio est quinta filia. qui
scienter dicit malum notabile quod
non est verum ut infamet proxi-
mum. qui audit malum de aliquo
et adiungit plus dicens quam audi-
vit ut infamet eum. qui malitiose
negat bonum quod audit de aliquo
qui. vel tacet malitiose quod
deberet confirmare. qui dicit bo-
num alicui et scilicet mala intentione
ut tollat ei famam. qui etiam sine

mala intentione sed male gāru
lando dicit malū nōbile d' ali/
quo quod ē falsū. qui maluz
notabile alicui⁹ dicit ei qui ne
scit: unde potest sequi infamia
ei⁹. etiam si hoc nō intendebat
maxime si ille cui dixit est gar
rulus. et māifestabit. q' denunti
at ad curiaz ecclesiasticā vel ci
vilem malū alicui⁹ p'cipalitē
cā infamandi. Qui de malo al
terius facit cautionem. qui
stat ad audiendū dicentē ma
lū peccati mōtalis d' alio li pro
pter suū stare ille talia dīc' ul' d'
liberate ei placet. Si stat ad
audiendū tales detractiones
de alijs: et credit q' si rēda' guer
ret detractorē taceret: sed stat
propter verecundiaz v' timo
rem mundanū vel negligētiā
si est prelatus: si ē non est pla
tus suus et credit q' sine scan
dalo posset tollere illam detra
ctionē. qui propter timorem ali
quem esset dispositus facere
contra preceptū dei.

Ira est peccatū mōtale sex
modis qui propter irā cupit
aliquid cōtra honorē dei. qui
propter irē cupit nocere sibi
ip̄i notabiliter. qui ita irascitur
proximo q' delibate cupit euz
puniri plus q' mereat. nec mo
vetur zelo iusticie sed appetitu
mal' eius notabilis. qui ita ira

scitur q' in casu necessitatis nō
subueiret proximo.

Indignatio est p'ia filia ire
qui non vult parcē petēti vēiā.
nec reddē act⁹ cōis pueriatiōis

Tumor mentis est secunda
filia. **C**lamor est tertia. qui
imoderate et cōfuse clamat nō
tus ex ira: si est ira mortal' vel
dat grave scādālū audientib⁹

Contumelia est q'arta filia. q'
studiose dicit verba iniurioia
ut iniuriē et tollat honorē pro
ximi. v' dicit verba ita turpia
q' sunt ei ad magnum vitup'ū
nisi sit ei subditus

Maledictio est quinta filia
qui maledicit deo v' sac'is. qui
maledicit sibi v' alitē cū intē
tōe ut veniret illa maledictio
si sit voluntas deliberata. Qui
etiam maledicit brutis i' odiū
creatoris v' damnū possessorū
suorum.

Rixa ē sexta filia. q' insurgit
p'ra aliquem cū intētiōe nocēdi
ei notabiliter in corpore. Qui si
ne cā et periculo facit nōbilem
excessū in defēsiōe sua cum ani
mo maligno et odio v' vindicā
di de agresso' suo. Bellū seu
guerra reducitur ad rixā et oīs i
iuria p'sonalis. Qui dat consili
um auxiliū vel fauorē ad bellū
iniustū. Qui occidit vel muti
lat mēbrū: vel. incarcerat: vel

fert vel uerberat cū iudiciū o-
dinariū ⁊ iustū: uel cū iustam ⁊
repatā defensionē. Iuxta bellū iu-
stū l' cū cāuz iprouisū sū cū pa-

Accidia sū q est uitium spe-
ciale importat tediū bonorum
spūaliū. quāta tristat pē quan-
cūqz cām q ratione consenti-
ente uēit deliberare i honorez
⁊ fastidium uel detestationem
bonorum spūaliū

Malitia est prima filia acci-
die. qui deliberate despiciat ⁊ d-
testatur bona spūalia.

Blaspheia in spū sctum
committitur. vi. modis. qui de-
liberate spectat gloriā sū me-
ritis ⁊ remissionē peccatorum
sine indulgentia. qui delibate
desperat remissionem peccato-
rum faciendo penitentiā. qui
deliberate tristatur de gratia
fraterna. v. quia tedet eū q
gratia dei crescat in mundum
qui deliberate impugnat veri-
tatem agnitam fidei ut liberi⁹
possit facere ea que fides pro-
hibet. qui deliberate obstina-
tur in peccandi proposito. qui
delibate propōit nunqz penitē

Rancor est secunda filia.

Desperatio est tertia. qui de-
liberate desperat credens q d-
us nunqz debeat eū iuuare nec
possit benefacere

Lo: por causa obseruationē

mādatoz. ē qrtatilia et h3 qua-
tuor modos. qui ex sola tristi-
tia dimittit aiquid necessariū
ad salutem qui ex sola pigritia
ita tardat facē aliqd p eptū q
ex illa transgredit aliquod ne-
cessariū ad salutē. q ex delibato-
ne uel negligentia dimittit ali-
quod necessariū ad salutē.

Pusillanimitas est quinta
filia ⁊ potest esse mortale. Rec-
tor ⁊ alius habēs offm qui nō
punit maleficos sū ius et rati-
onem: nisi desistat rōne magni
scandali uitandi. qui scit d cer-
to peccatum proximi in quo p-
seuerat uel dīpōit facere uel cre-
dit firmiter q si admoneat eū
desistet: ⁊ non admoneat.

Euagatio mētis est sexta fi-
lia que aliqñ ē pēcm mortale.

Auaritia tribus modis com-
mittitur. In acquirendo. cōf-
uando ⁊ utēdo. qui ita appetit
diuitias q omni modo querit
eas: quando talis appetitus ē
in acta. qui per aliquem modū
particularem contra legem di-
uinam uel humanā querit di-
uitias per furtum. u. uraz. ludā
⁊ c. etiam si tantum hoc delibe-
ret. qui tenet diuitias alterius
nōbilitate ⁊ sciēte ptra uolunta-
tē suā stat p̄tinere in peccō inorta-
li: et semper quando recordat
⁊ firmat se proposito non resti-

tuendi. qui plus amat diuitias
q̄z d̄ ū in cuius signum parat⁹
esset facere cōtra aliquod pre-
ceptum q̄z proderet eas q̄n tal'
calus eueniret. q̄ est ita tenax
q̄ prop̄ nō expendere sicut d̄z
7 potest p̄mittit se d̄currē in
magno discrimine corporis sui
v̄l familie sue: uel in magno in-
conuenienti conditionis sue: 7
h⁹ fac̄ cā thesaurizādi diuitias

Pro digalitas est uitiū p̄tra-
riū avaritie. q̄ nōbilit̄ dissipat
opes suas i p̄uiuis: hastiludis
7 pompis 7 cetera excessiue.

Auaritie septem sunt species
Sionia sēp ē p̄c̄s mortale 7 q̄
ē medi⁹ in cōmittendo eam.
Sacrilegium cōmittitur trib⁹
modis. qui inicit manus violē-
tas 7 iniuriōsas in personam f̄-
ligiosam v̄z uerberando 7 cete-
ra. qui aufert aliquid de loco
sacro uel frāgit fores uel muz
uel effundit ibi sanguinem: uel
cōmittit ibi f̄pia. 7 eripit ide ali-
quid uolenter: uel ludit: uel cō-
rizat. qui abutitur sacramentis
uel aliquid aliud ad qd̄ sunt in-
stituta: 7 maxime per incanta-
tiones 7 alia dyabolica. qui dat
de oleo sācto uel chrismate cā
ponendi ad plagas. qui cōicat
principaliter propter sanitates
qui dicit missam principaliter
propter elemosynas. Clericus

qui utitur aliquo proprio ordi-
nis sui existens in peccato mor-
tali nisi forte baptizādi i cā ne-
cessitatis.

In iusticia est tertia spēs
auaritie. Dominus qui aufert
opes sui uasalli. s̄n iusta causa
quando etiam imponit exactō-
nes subditis. sup̄a illud quod
volunt statuta terre uel impo-
nit nouas gabellas s̄n magna
causa 7 utilitate reipublice. q̄n
do ē colligit q̄ exactōes suas
7 tam̄ n̄ facit id pro quo statuta
sūt dari. v̄z n̄ defendit patrias
nec tenet eā securā 7 uias ei⁹. q̄
mouet guerrā iustā: oē dānuz
qd̄ fit p̄ti tenet̄ restituere. qui
dat iniūz iniquā siue per igno-
rantia crassā siue p̄ malitiam
qui mouet litē scient̄ iniustam
7 q̄ p̄tratus cū p̄scia ē i ea aduo-
cat⁹ procurator: uel testis.

Rapia ē q̄rta spēs avaritie. q̄
uolēt̄ 7 scient̄ r̄cipit res aliēas
ip̄o ei⁹ cū ēt scient̄ sic faciūt de
p̄datores.

Furtū est q̄nta spēs avaritie
q̄ furat̄ rē nōbile 7 p̄uā cū uolū-
tate 7 itētōe āpl⁹ furādi si possit
q̄ r̄tineat pro se rē aliēā 7 nōbile
quā iuēt̄ 7 n̄ expōit eā ita q̄ ex
pre sua n̄ r̄maneat q̄n hēat ille
cuius est.

Misura ē. vi. spēs 7 ē sp̄ pecū-
niē i eo q̄ rapit eā. q̄ accipit

usuram ut faciat inde rem peccati mortalis.

Turpe lucrum est septia species. Qui facit lenocinia propter pecuniam et qui est medi⁹ in committenda luxuria propter pecuniam. Qui facit mercatias non aliquo bono respectu nisi causa thesaurizandi et coadunandi diuitias constituens sibi finem suum. Qui facit arte illicita v³ rerum quarum usus communiter est peccatum: ut puta taxillorum: vel balistarum: vel prohibitam sibi ut clericus mercatiam. Qui acquirit pludum vel buffonariam in casibus illicitis. Qui ludit marie ad ludum fortuitum p⁹ auariciam. Qui vendit taxillos vel balistas idiferenter omnibus: sciens q⁹ aliis v³itur eis i peccato mortali.

Immia est prima filia auaritie. Qui scit extremam necessitatem proximi et potest ei subuenire: si non subuenit secundum q⁹ potest. Qui scit extremam necessitatem proximi cui si non subueniatur secutura est mors corporalis vel spiritualis. Medicus qui scit q⁹ infirmus non visitatur ab alijs propter paupertatem. si non visitat eum et medeatur. Aduocatus qui scit litem iustam pauperis non habentis qui defendat eum.

et credens se posse defendere et liberare et non facit

Inquietudo mentis est secunda filia. Qui ponit finem suum in diuitijs: et inquietatur plus illas amando quam salutem suam. Qui propter diuitias dimittit necessaria ad salutem.

Proditio est tertia filia. Qui prodit hominem. civitatem vel castellum: dando in manus inimicorum nisi faciat zelo iusticie tollendo de manibus tyrannicis: et dando vero domino. Qui ponit se cum aliquo tyranno ad tenendum aliqua contra voluntatem veri domini. Qui revelat tractatus et secreta domini inimicis.

Fraudulentia est quarta filia et committitur tribus modis. scilicet in quantitate qualitate et substantia. In quantitate male ponderando: mensurando et apreciando. In qualitate malam rem pro bona dando vel rem vnius qualitatis pro alteri⁹. In substantia vna rem pro alia dando sicut aquam pro vino. Qui sciens et nobiliter decipit in emendo vel vendendo vel etiam in iurisdictione. Qui rem vendit q⁹ habet occultum defectum ita q⁹ emptor non poterit uti ea nisi cum periculo: et non manifestat defectum

Fallacia ē quinta filia. Mendacium ē sub fallacia et est triplex. scilicet perniciosū iocosū et officiosū. Qui seriose dicit mendacium in his que sūt fidei vel bonorū morū. Qui dicit mendaciū in iudicio quā proceditur secundum ordinē iudicarium vel predicator qui in predicatione dilibere dicit mendaciū. Doctor cuiuscūque facultatis qui dilibere dicit mendacium unda se qui potest damnum notabile. vel animabus vel corporibus. Qui iocando vel ābulādo dicit mendaciū unda sequitur magnū scandalū. qui promittit alicui rem notabile cū intēione obsequandi per modū. nulla causa impediēte non obseruat.

Perjuriū ē sexta filia et habet tres modos. scilicet iurare mendaciū iurā facere peccatū vel impedire maioris boni. et iurā vane et inhoneste. qui iurat mendacium sciēter quocūque modo. Qui iuramento affirmat id ad quod dubitat. qui iurat facere rem peccati mortalis. et non facere rem que ē magne utilitatis quod ad animam. qui iurat facere id quod non intendit obseruare. qui non obseruat id quod iurauit obseruare et potest. qui per cōtempum iurat vane et inhoneste. qui inducit aliquem ad iurandum

credens ipsum iuraturū eē mendacium. qui adiurat aliquē si intēdit eum necessario obligare i cut obligat seipm quādo iurat si talis non est ei subditus aliquis modo vel in eo in quo piurat euz. Qui cōiurat demones ut ieiāt ab eis aliquid.

Violentia ē septia filia. qui precipit vel psulit vel quomodo cūque inducit depredari. qui recipit latrōes vel eorū furta. propter quod illi pseuerāt in malo. qui hēratam rapinam factā noie suo. Qui videt facere depredationē et tacet vbi loquēdo posset eam impedire sine scādalo. qui scit de predationē factam et nō manifestat eam cū possit sine suo dāno. vel sine maiori periculo aliorū vbi si manifestasset talis res impediretur. Rector qui scit de predatores et non facit eis resistētiā cum debeat et possit sine periculo vite sue. Qui emit rem quam scit vel dubitat esse depredatam solummodo pro utilitate et lucro suo et non multum ea indigendo.

Bula promittitur quocūque modis. Qui diebus ieiunij cōedit multum ante horam debitam sine causa rationabili. qui supra id quod requirit natura et conditio sua vritur cibis nimis delicatis nō aliquo bono respectu

finē ibi cōstituēdo. Qui vñtur
cibis multum nutritiuis ⁊ cali
dis cauſa luxuriādi extra ma
trimonium. qui comedit putās
q̄ debeat ſibi facere magnum
nocumētuz. nec ceſſat propter
delectationem gule. qui credit
vel multum dubitat q̄ tale co
medere debeat eum inducere
in vitium luxurie ⁊ tamē come
dit. Qui tantum bibit q̄ manī
ſeſte inebriatur. qui tñ bibit q̄
probabiliter dubitat incurreſ
ebrietatē. ⁊ exponit ſe periculo
Qui dat alij cām iebriandi ē
ſi faciat cauſa ſolatii. q̄ hēt ap
petitum gule ita inordinatum
cauſa aliquē cibum q̄ prop̄ co
medere eū paratus eſt facē cō
tra aliquod preceptū. qui pōit
quaſi totum ſtudiū ſuum ⁊ cu
rā cauſa exquisitam probatio
nē ciborū finez. ibi cōſtituēdo.

Eberudo mentis eſt prima
filia gule. qui propter carnalia
ita ingroſſatur ⁊ ſaſtidit ſpiritu
alia q̄ dimittit cōſiderationez
⁊ noticiam neceſſarioz ad ſa
lutem. qui propter nimiam cō
meſtionem ⁊ potationem ha
bet ita groſſatum intellectum
q̄ non poteſt dare bonum iu
diciū vel cōſiliū de re alicu
ius importantie ſicut officiū
ſuum requirit.

Inepta leticia eſt ſecunda fi

lia. qui ita dat ſe inepte ⁊ vane
leticie q̄ mens recedit totalit̄
a deo deliberate.

Multiloquiū eſt tertia filia
qui infra comeſtionez vt ſolet
vel etiam extra dic̄ verba in d
riſionez aliorum ſi per illa ver
ba intendit notabiliter diſpli
cere alicui. ⁊ tñ credit q̄ aliq̄
trahat ea ad iniuriam. ⁊ verba
ip̄a ſunt ſufficientia. qui dic̄ ta
lia verba deriſoria taliter q̄ ip
ſe retrahat aliquem a propoſi
to bene faciendi.

Scurrelitas eſt quarta filia.
qui per ſcurrelitatez facit geſt⁹
⁊ actus ita triſtes. q̄ ſunt ſuffi
cientes prouocare alios ad lu
xuriam. vel ſi hoc intendit de
actibus ſuis

Inmundicia eſt quinta filia
qui ſtudioſe comedit propter
delectationem gule intēdens
p̄ea euomere. qui euomit ſtudi
oſe ut iterum poſſit comedere
propter delectationez gule nul
la alia bona cauſa. qui nimiz
comedit vñ comedit calida ad
hunc finem ut poſſit habē pol
lutionē quocūqz modo ē prop
ter ſanitatē tñ. qui prop̄ de
lectationem luxurie ē delibate
cōtentus ſe habuiſſe corruptio
nem ſive i vigilia ſive i ſomno
Corrigare ſaltare ⁊ cetera i du
cuntur ad inepta leticiam. q

talibus intedit provocat alios
ad luxurias vel philocaptionē
extra matrimonium. qui talia fa-
cit propter vanā gloriā que sit
peccatū mortale. qui in his ha-
bet tantā delectationē. 3. que ē
si esset cōtra preceptum dei vel
quando inde rueret quis mor-
taliter. non tamen desisteret.
qui facit tales gestus aut dic-
taliam verba q. est sufficiens cau-
sa peccati mentibus debiliū
qui corrūpat in ecclesia. Vel p/
sōa ecclesiastica in presētia ma-
xime secularium.

Luxuria quatuor modis pmit-
titur. scilicet cogitatione loquēdo
tangendo absq. actu luxurian-
di. 7 in ipso actu cōpleto. q. hēt
cogitationem carnalem 7 ē cō-
tentus habere 7 non curat spēl-
lere eam propter delectationē
etiam si deliberet non cōmittē
actum. qui habet cogitationē
carnalem 7 deliberat vēire ad
actum ex matrimonio. qui dic-
tū inhonestū taliter q. inde incur-
rit aliquis peccatum mortale
sufficiens etiam si hoc non in-
tēdebat. qui ē nō lograr mltū
inhonestū. 3. tñ talia dic- vel tali-
ter q. inde ruit aliq. sufficiens
in peccato mortali. qui tāgit v/
pmittere tāgere partes inhōe-
stas. vel peccat. vel viliū v/
ma-
nus. vel alias partes prop. de

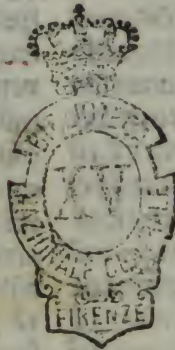
lectationē luxurie ex matrimo-
niū. qui ē in matrimonio facit
morā in talibus cōtactibus nō
intēdēs prop. hoc vēire ad ac-
tum matrimonij. 3. finire i eis
delectationem suam.

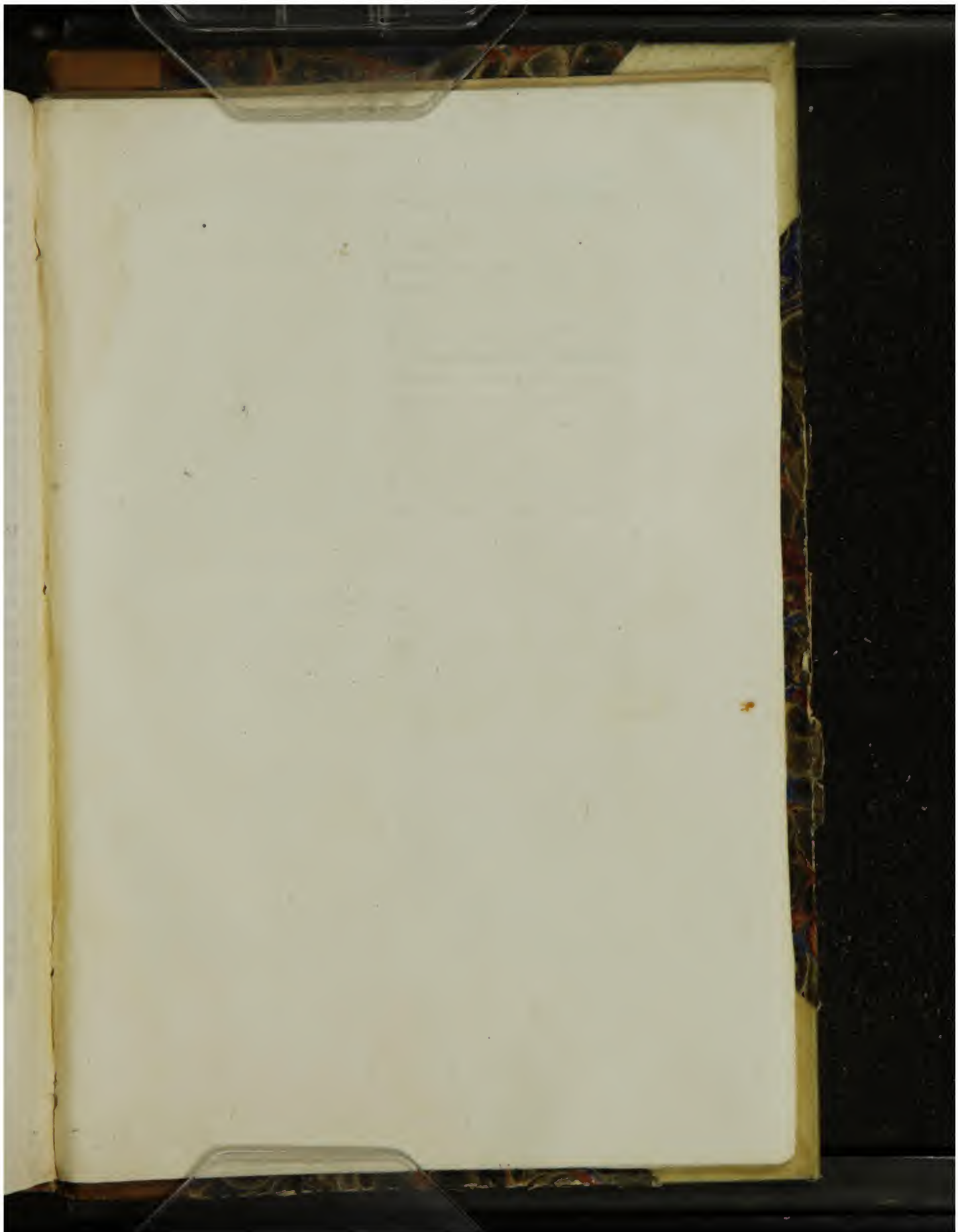
Fornicatio stuprum raptus
adulteriū ices. sacrilegiū mol-
lities sodomia cōtra naturā be-
stialitas in matrimonio pmitte-
mltis modis peccat. v. 3. q. ad
ptrahendū matrimonium quo ad
mōum quo ad intentionē q. ad
tēpus. qui ptrahbit sciēt i casu
vetito sū dispēlatōe ubi pōt di-
spēsari. qui ptrahbit nullo presē-
te. qui celebrat nuptias i tēp. f/
vetito. q. nō facit publicari in fi-
mōnū ptrahēdū ubi ē reflex v/
psuetudo. q. frāgit pontalia ex
casu a legib. p. cessū. q. vñ actu
mīimōn ex locū nālē. q. vñtur
actu mīimōn non mō hūano
nālī vñtur. 7 hoc prop. maio-
re delectationē nō i ca. u. neces-
sitat. s. q. iñ iusta rōne negat d/
bitū. talr q. ide. q. iñ scādaliat
q. cū vñ actu mīimōn h. 3. p. a-
ginatōez cū itētiōe dlibata stā-
di cū alia p. sōa. Dñ aliq. prium
mīimōn ē i adulterio publico si
alia ps ei dbitū reddat sciens. o/
diationē eccle. 1. q. n. d. 3. f. adē
si alia ps q. n. ei adulterio sifr que-
rat debitum nisi hoc faciat cā-
rmediādo. q. vñ actu mīimōn

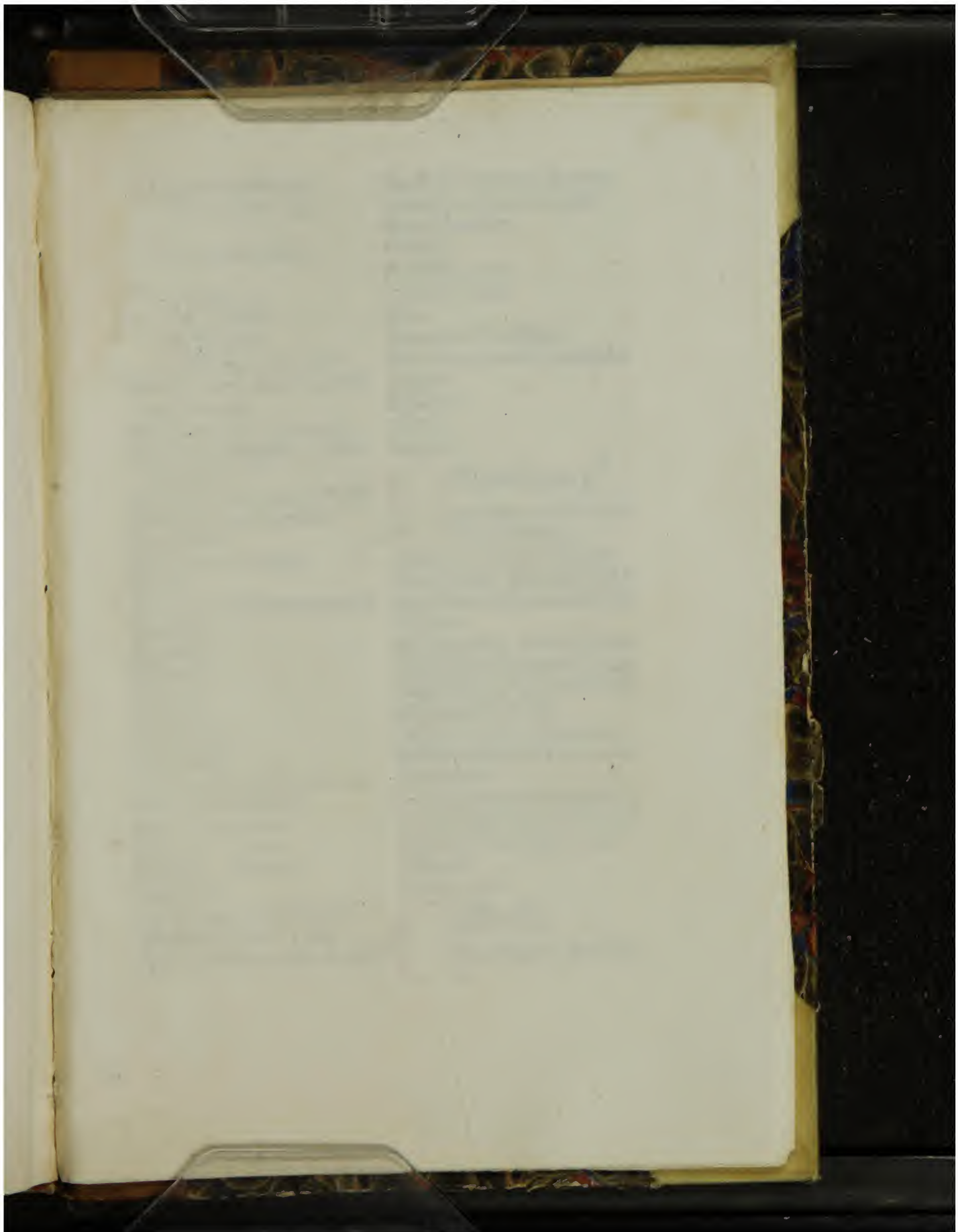
dom mōller patitur mēstruo
fm quosdam.

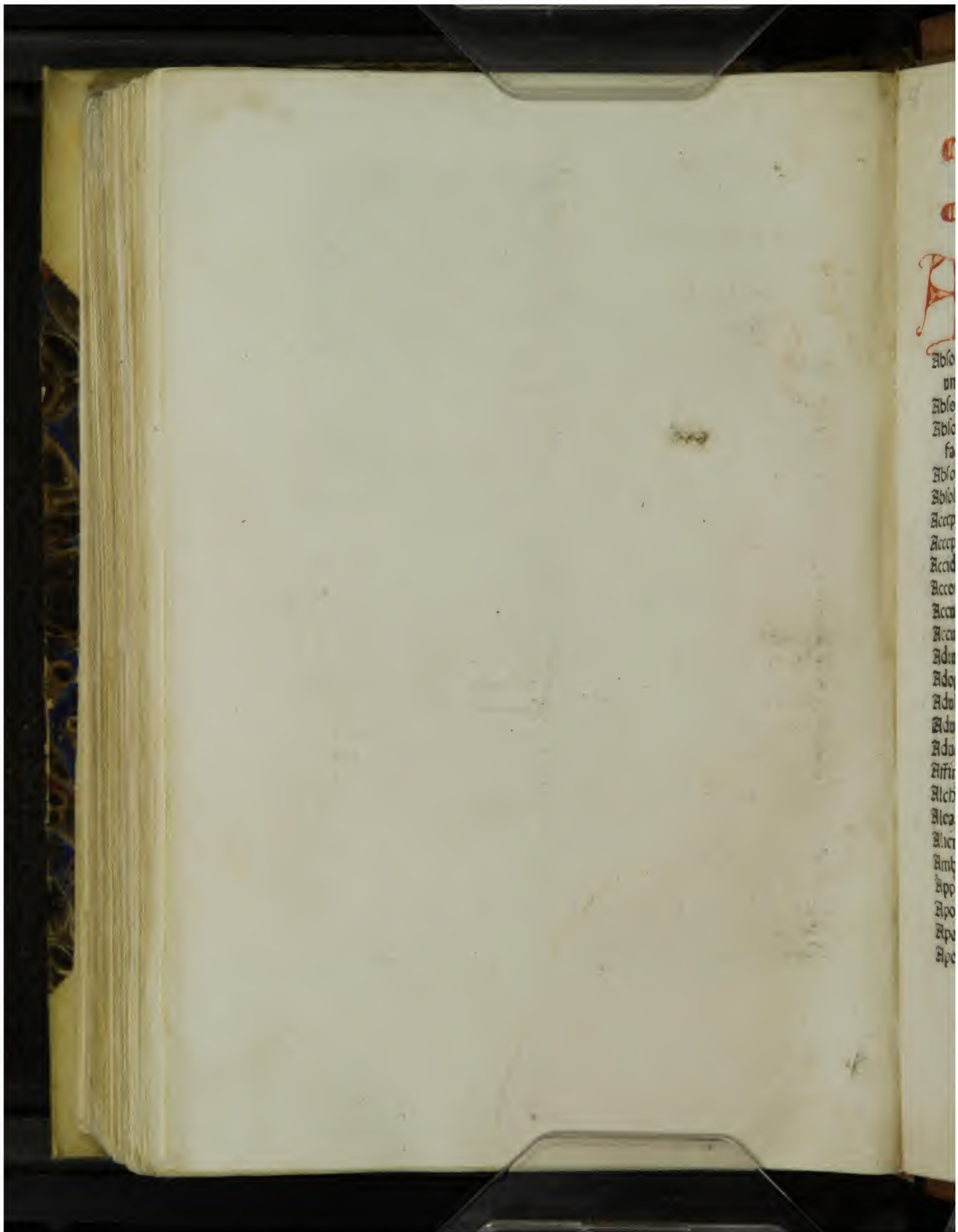
Tēptare deum studiose est
peccatū mortale. qui scandali
zat aliquem studiose si intēdit
eum facere ruere in peccatum
mortale. qui facit vel dicit ali
quid sciēs q̄ aliquis capit ide
magñū scandalum: et nō curat
nec desistit propter hoc. quo
uet facere aliquid qđ ē peccm.
et implet tale votum. qui non s̄
uat iura iusta et rōabilia extra
casus bene declaratos siue et
am dispēatos vel cōmutatosi

Finis :

Incipit tabula capi-
tuloꝝ huius libri.

Et primo de lra. A.

Abbas.

Abbatissa

Absolutio. p^o cōiter

Absolutio secundo percucienti
unū clericos.

Absolutio tertio regularum

Absolutio quarto quo ad satis-
factionem

Absolutio quinto quo ad modū

Absolutio sexto a peccato

Acceptilatio

Acceptio personarum

Accidia.

Accommodatio. &. cōmodatū

Accusare

Accusatus

Adiuratio

Adoptio

Adulatio

Adulterium

Aduocatus

Affinitas. &. i. pedimmētū. 4.

Alchimia. &. emptio

Alca. &. ludus alce

Alienatio Altare

Ambitio Angaria

Appellatio

Apostasia primo i generali

Apostasia secundo a fide

Apostasia tertio inob. dientie

Apostasia quarto a clericatu

Apostasia quinto a religiōe

Aqua benedicta

Arbiter.

Archidiaconus.

Archiepiscopus

Arra

Arrogatio. &. adoptio

Ars notoria. Ru. sortilegiū fo

s. primo

Assasinus

Astutia.

Avaritia

Baptismus p^o.
quantum ad substanti-
am et formam

Baptismus fo quo ad mām

Baptismus 3° quo ad ministrū

Baptismus quarto quo ad su-
scipiētes

Baptismus 6° quo ad tēpora

Baptismus sexto quo ad ritū

Baptismus 7° quo ad effectū

Bellum. i. cōmuniter

Bellum fo quo ad clericos

Bellū tertio qd ecclesias involuit

Benedictio

Beneficium prio communiter

Beneficiū fo quo ad fructus

Bñficiū 3° qñ iniuste tenet

Bigamia

Blasphemia.

Oabella

&. pedagiu. Itē callia.

Calix
 Calūniari. & accusare. §. 4.º.
 Canonica portio. Rubrica septi-
 tura tertio.
 Canonizatio
 Canonicus
 Character. & ordo itio
 Carcer
 Charitas
 Casus episcopales. & confes-
 sor primo
 Cathecismus
 Cautio
 Cecitas mentis
 Cēiura ecclesiastica
 Cessatio a diuinis
 Cimiterium
 Clavis
 Clericus primo cōiter
 Clericus 2° ab actib⁹ seculari-
 bus remot⁹
 Clericus tertio quo ad cōba-
 bitationē mulierum
 Clericus quarto quo ad tem-
 pōalia
 Coadiutor. & uitiatus corpo-
 re. §. fi.
 Cognatio
 Commenda ecclesie. & bene-
 ficiū p^o
 Comittere vices suas. & dele-
 gare. Itē uicarius
 Comodatum
 Compaternitas. & impedimē-
 tū. G.
 Conicere. & infra eucharistia.

et infra missa
 Concussio
 Condemnatus. & accusatus
 Conditio
 Confessio sacramentalis p^o io
 cōiter
 Confessio 2° quāliē teneamur
 ad eam
 Confessio tertio cui confiten-
 dum
 Confessionis scelatio
 Confessor primo quos et a qui-
 bus possit absoluerē
 Confessor se. vndo quid habe-
 at agere
 Confirmatio electorum
 Confirmatio sacramēti
 Consanguinitas. & .impedimē-
 tum quinto
 Conscientia
 Consecratio primo episcopoz
 et supra
 Consecratio secundo ecclesie.
 vel recōciliatio
 Consecratio tertio altaris
 Consecratio quarto cimiterij
 Consecratio. §. uestiū et h^oi
 Consecratio virginum. & .vigi-
 num consecratio
 Cōseruator
 Constitutio. & .lex.
 Consuetudo Cōtentio
 Contractus
 Contritio
 Cōtumacia
 Contumelia

Choreas
 Correctio primo. s. punitio in
 sticie
 Correctio fo. s. fraterna.
 Corpora sacroꝝ. Ru. reliquie
 Corporeale
 Corpore uitiatus. Ru. uitiatus
 corpore
 Corpus christi. & cōscare. Itē
 eucharistia. Item missa
 Crimen
 Chrisma. & oleum sacrum
 Cruce signat⁹. & indulgentia
 §. p̄. & fi.
 Cupidus. & ordinandus. §. xi.
 Curialis. & ordinandus. §. i.
 Curiositas

TO Annificatus

Ru. bellum. p. §. 4. Itē
 depositum. §. fi.
 Debitum coniugale
 Decanus. Ru. archidiaconus.
 Decime. p. cōmuniter
 Decime. 2. a quibus dari abet
 Decime. 3. cui
 Decime. 4. de quibus
 Decime. §. quo ad laicos
 Defunctus. Ru. suffragiū. Itē
 mortu⁹. Itē purgatorium.
 Item sepultura
 Degradatio
 Delectatio
 Delegare
 Denunciatio
 Depositum

Denisio
 Desperatio
 Detractio
 Diaconus
 Dignitas
 Discere
 Disciplina
 Discordia
 Dispensatio
 Divinario. Ru. sortilegiū. p.
 Divortium
 Doctor. vel docere. Ru. magi
 ster. Item discere
 Dolus
 Domiciliū
 Dominica dies
 Dominus temporalis
 Donatio. p. inter viuos
 Donatio. 2. causa mortis
 Donatio. 3. propi nuptias
 Dos
 Dubia
 Duellum

O Brietas

Ecclesia. p. cōmuniter
 Ecclesia. 2. parochialis
 Electio. p. cōmuniter
 Electio. 2. p. cōpromissum
 Elemosyna. primo comuni
 ter
 Elemosyna. 2. quis potest face
 re eam
 Emphiteosis
 Emptio & venditio
 Eunitas ecclesie

Emūitas cōfugiētū ad ecclia
 Enormia.
 Episcopus.
 Equitas. & ius.
 Eucharistica p^o cōit. 2. de eius
 forma.
 Eucharistia. 2. quo ad mām.
 Eucharistia. 3. quo ad iacēdo
 tem 2. missā.
 Eucharistia. 4. quo ad effctū
 Extractio. & dñs. Item tallia
 Item pedagium
 Excōicator.
 Excōicatio. p^o cōiter
 Excōicatio. 2. de pcutientibus
 clericos
 Excōicatio. 3. de falsariis
 Excōicatio. 4. de incēdiariis
 2. de effractoribus
 Excōicatio. 5. de statuentibus
 contra ecclesiam
 Excōicatio. 6. de picipatibus
 Excōicatio. 7. de minori
 Excōicatiois absolutio. & ab
 solutio
 Excusatio. & pena p^o. §. 3.
 Exemptus
 Exorcism^o. & cathecismus
 Expositus
 Extrema vinctio. & vinctio ex
 trema

Allum
 Fama
 Familia
 Femina

Serie. siue festus
 Secundum
 Fides
 Filius
 Flagella Ru. satisfactio. §. 7.
 item pena. i. §. v.
 Fornicatio
 Fraus
 Frigiditas Ru. impedimētū. xv.
 Funus Ru. sepultura. i. §. 7. 2.
 8. Item restitutio. 2. §. 5.
 Furtum

Gloria uana

Gradus consanguinitatē
 Ru. impedimentum. v.
 Guerra. & bellum
 Gula

Habitus. Ru. clericus
 primo. §. 1. se
 cundo. Item apostasia quarto
 §. i. 2. fl.

Hebetudo
 Hereditas
 Heremita
 Hereticus prio cōiter
 Hereticus. 2. per librum sex
 tum
 Hereticus tertio per clemen
 tinas
 Hermofroditus
 Hyronia quere in littera. 3.
 Distrio
 Homicidiū p^o cōiter
 Homicidiū. 2. pūlio lmadato
 Homicidium. 3. de casuali

Domicidiū. 4. quo ad penas
7 irregularitatem
Domicidium quito de se ipso.
Dore canonice
Hospitalitas
Humilitas

Actantia

Jeuniuz
Ignorantia
Illegitimus
Illicite acquisitū. R. elyna p^o. 5.
fi. 2. restitutio. i. 5. ātept
Immunitas. Ru. emunitas
Impedimentū mairrimenii
primo coiamuniter
Impedimētū. 2. de error p^ose
Impedimentū tertio de erro
re conditionis
Impedimentum q^oto de uoto
Impedimentum. 5. de cogna
tione carnali
Impedimentum. 6. de cogna
tione spiritali
Impedimentū. 7. de cogna
tione legali
Impedimētū. 8. de crimine
Impedimentum nono de dis
pari cultu
Impedimentum decimo de
violencia siue metu
Impedimentum. xi^o ordinis
Impedimētum. 12. ligationis
Impedimentum decimotertio
publice honestatis iusticie
Impedimentū. 14. affinitat

Impedimentum decimoquim
to de impotentia coeundi
Impedimentum. 16. de inter
dicto ecclie
Impedimentum. 17. feriaruz
Impubes
Incantatio. Ru. sortilegiuz fo
§. 5. 2. 6.
Incendarius
Incertorum restitutio. Rubri.
restitutio. 6
Incestus. Ru. luxuria
Indulgentia
Infamis
Infidelis
Ingratitudo
Iniuria
Iniusticia
Inobedientia
Inquisitio
Institutio
Interdictum. p^o cōmuniter
Interdictū. 2. s. specialiter
Interdictū. 3. s. i aliquā eccliaz
Interdictū. 4. qd prohibetur
Interdictū. 5. de relaxatione
Intestatus. Ru. successio
Intimiditas. Ru. timor. §. fi.
Inuenta
Inuidia
Ipotheca. Ru. pignus
Ipochrisis. Ru. similitatio. Itē
Ipochrisis
Ira
Irregularitas. p^o. s. hōicidaz
Irregularitas. 2. qñ mīstrat

Zromia

Zstrio. Ru. hystrio

Zudeus primo cōmuniter

Zudeus. 2. quo ad seruos

Zudeus. 3. de conuersione

Zudicare

Zuder. p^o cōmuniter

Zuder. 2. s. ecclesiasticus

Zudicium

Zurare

Zuramentum. p^o cōmunif

Zuramentū. 2. s. vniuersitatis

Zurisdicō

Zus

Zustificatio

Aracter ^{charitas}

Ailia. Ru. in littera. L.

Atro

Legare

Legatus

Legitimus

Legitima

Leprosus

Lex 7 constitutio

Livellarius contract⁹. Ru. em
phiteosis

Libellus famosus

Libertus

Littere

Litigium

Locatio 7 conductio

Ludus 7 iocus

Ludus alec

Luxuria

Magister. p^o cōiter
Magister. 2. s. quantū ad
scientiam docendi

Maioritas

Maior pars

Maledictio

Malefactor. Ru. accusatus

Maleficium

Manumissio

Matrimonium. p^o cōmuniter

Matrimoniu. 2. q pnt ptaber

Matrimoniu. 3. quō ptabitur

Matrimonium. 4. s. contra in
tentionem

Matrimoniu. 5. sub cōditione

Matrimonium. 6. quo ad der
bitum

Matrimoniu. 7. s. accusatum
propt impedimentū

Matrimonium. 8. s. accusatū
propter adulterium

Matrimonium. 9. s. quādo pe
titur coniunct

Medicus vel chirurgicus

Mendacium

Merchator

Meretrix

Merituz

Metus **M**ilitia

Miserabilis persona

Missa

Mollicies

Monachus

Monialis

Mortuus **M**ulier

Mitudo. Ru. correctio. i. s. s.

Mun?

Mutilare

Mutuz

Nufragus

Negligentia

Negociacio

Neophitus

Notorium

Novitius

Nuprie

Obedientia p^o:

cōmuniter

Obedientia. 2. laicorum

Obedientia. 3. clericorum

Obedientia. 4. religiosorum

Oblatio

Obligatio

Obligatus ad ratiocinia

Oculta. & correctio. 2. Item
revelatio

Odium

Officiū ecclesie. & missa. Itē
hore

Oleum sanctum. siue chrisma

Opinio

Oratio

Oratorium

Ordo p^o cōmuniter

Ordo. 2. quo ad ritum

Ordo. 3. quo ad characterem

Ordinandus

Ordinator siue ordinans

Ordinatus. p^o cōmuniter

Ordinatus. 2. per saltum

Ordinatus. 3. negative

Ordinatio coniugatorū

Ornatus

Pactum

Palla

Pallium Papa

Paraferna

Parentes

Paricida

Parochianus

Paterfamilias

Patientia

Patriarcha

Patronus

Peccatum. p^o cōmuniter

Peccatum secundo. scilicet
mortale

Peccatum. tertio scilicet ve
niale

Peculium

Pedagium 7 guidagium

Pena p^o scilicet iudicial. aut
divina

Pena. secūdo scilicet q̄ provēit
leso.

Penitētia p^o cōmuniter

Penitentia. 2. quam imponit
sacerdos

Penitentia tertio solemnīs 7
publica

Penitentia quarto impedita
vel falsa

Percutere siue verberare

Peregrinus. p^o cōmuniter

Peregrinus. 2. qñtū ad clericos.
 Perjurium
 Permutatio
 Perplexitas
 Personatus. &. dignitas
 Pertinacia
 Pignus
 Pirata
 Placere. &. adulatio
 Pollutō
 Populus
 Portio canonica
 Postulatio
 Prebenda
 Preceptum. &. obedientia
 Predicator
 Predo
 Prelatus
 Presbyter. &. sacerdos. cōfes
 sor. p̄fessio. eucharistia. missa.
 Prescriptio
 Presumptio
 Prinas. &. patriarcha
 Primitie
 Princeps. &. papa. Item dñs
 Privilegium
 Probatio
 Professio. &. novitius. Item
 religio. 4
 Promissio
 Prudentia carnis
 Pubes. &. impubes
 Publice hōestatis iusticia. &.
 impedimentum. 13.
 Pudicitia
 Punitio. &. correctio. i. Item

disciplina. Item pena

Purgatio

Purgatorium

Purificatio

Pusillanimitas

Quarta.

Questuarij

Raptor p^o. scilz rerū

Raptor. 2° s. personarum

Ratōcinij obligati. Ru. obliga
 tus ad ratiocinia

Recōciliatio ecclie. Ru. p̄seca^o
 2. 7. 3.

Religio. p^o cōmuniter

Religio. 2. quo ad ingressum

Religō. 3. q^o ad votū igrediēdi

Religio. 4. q^o ad professione

Religio. 5. q^o ad trāsītū ad aliā

Reliquie. 7. corpora sanctorum

Renunciatio. i. cōmuniter

Renūciatio. 2. qualiter fit

Renunciatio. 3. quis potest re
 nunciare

Renunciatio. 4. que possunt f
 nunciari

Represalie

Residentia clericorum

Res inter alios acta. Ru. sentē
 tia. 5. 9. 7. 1.

Restitutio. i. cōmuniter

Restitutio. 2. quando quis non
 est soluendo

Restitutio tertio quantum ad
 fautores

Restitutio. 4. q̄tū ad emētes
Restitutō. 5. q̄tū ad edētes
Restitutio. 6. s. incertorum
Resuscitatus
Revelatō
Rigor. Ru. ius
Rixa

Sacerdos

Sacramentum
Sacrilegium
Sagittarius
Sanctorū corpora. Ru. fliquit
Sarracenus
Satisfactio
Scandalum
Sciētia ⁊ studium clericorum
Scisma
Secretorum revelatio. Ru. re
uelatio
Seditio
Sententia
Sepultura. i. cōmuniter
Sepultura. 2. quo ad electōnē
Sepultura. 3. quo ad canonicā
portionem
Sepultura. 4. qñ prohibet
Seruus p^o cōiter
Seruus secundo quo ad ordi
nationem
Seruus tertio quantuz ad ma
trimonium
Simonia primo communiter
Simonia fo quo ad ordines
Simonia 3° quo ad beneficia
Simomina. 4. quo ad fruct⁹

Simonia. 5. circa funera
Simonia. 6. quo ad religionē
Simonia leptimo de pēa ⁊ dis
pensatione

Simulatio
Sobrietas
Societas primo scilicet pectūe
⁊ operarum
Societas secūdo scilz f̄spectu
quarūdam mae questionuz
Sodomia
Sollicitudo
Sortilegiū. i. s. diuinatio
Sortilegiū fo. s. supersticio
Spectacula. Ru. ludus ⁊ ioc⁹.
Item chorea

Sponsalia
Stipulatio
Studium clericorum
Stulticia
Stuprum. Ru. fornicatio
Subarratio Ru. arra
Subdelegare
Substitutio. Ru. testamētū. 2.
Successio ab intestato
Suffragiū defunctorum
Superbia Suspendi
Sulurratio

Tabellio

Tallia
Temperantia. Rub. sobrietas
Item ebrietas
Testamentuz primo cōiter
Testamentum. 2. quantum ad
institutionem heredis

Testamētum. 3. q̄ztum ad ex-
cutionem
Testis p̄ quis non p̄t esse
Testis. 2. de numero
Test. 3. q̄ ad actū testificādi
Timor
Torneamentū
Transactio
Trāitus huc trālatio
Treuga
Tutela
Turpe lucrum Ru. elemosyna
primo. §. si.

Vana gloria

Ru. gloria vana
Vasallus. §. feudum
Velatio virginū. §. virginū
consecratio
Vnatio
Venditio
Veneficium. §. maleficium.
Item sortilegium
Veniale pecū. §. pecū. 3.
Verberatio. §. pcutere
Vstis
Vncarius
Vidua Vindicatio
Virginitas
Virginum cōsecratio
Vis 7 metus
Visitatio
Vitium
Viciatus corpore
Vinctio extrema
Voluntas

Votum p̄ cōiter
Votū. 2. q̄s potest uouere
Votū. 3. de voto coniugum in
communi
Votum. 4. de voto coniugū
circa religionem
Votū. 5. quo ad cōmutatiōem
Votum sexto quod soluitur p
religionem
Usura p̄ cōiter
Usura. 2. circa animalia
Usura. 3. in emptionibus
Usura q̄rto de vsurarijs ma-
nifestis
Usura. 5. de seruitoribus fan-
toribus 7 familia vsurarij
Usura. 6. de f̄stitutiōe vsurap̄
Usurarij Uxor

Xpus. christiani.

Xpocrisis

Yronia. §. in littera. 3
Ystrio. §. §. in littera. 10.

Zelus

Tabula abbreviaturarum.

Ac. accursius
Al. Albertus
Ala. Alanus
Albri. Albricus
An. Antonius de butrio
An. Angelus de pusio
Auten. Autentica

Ar. Argumētū vel argumēto
 Archi. archidiaconus
 Az. Azō
 Ber. Bernardus glosator de/
 cretalium
 Bar. Bartolus Bal. Baldus
 Bartho. Bartholomeus gloia
 tor decreti
 L. Lodice
 c. capitulum. seu capitulo. vel
 capituli. vel centum
 Ly. Lynus
 Lon. Confessor. vel cōcordat.
 vel concordant
 Conse. Consecratione
 Dy. Dynus
 Dis. distinctione
 Eo. eodē titulo. vñ capitlo. vñ §
 Ea. eadem lege. seu distinctio
 ne. seu cā uel questioe
 Eē. extra decretum. in decre/
 talibus. ff. digestis
 fi. finali. vel in fine
 Glo. Glosa
 Goff. Goffredus
 Her. Hermānus
 Hosti. Hostiensis
 Hugl. Hugolinus
 i. prima. vel. i. idest
 i. infra
 Insti. Instituta
 Inno. Innocentius
 Ja. de are. Jacobus de arena
 Jo. Joannes glosator decreti
 Jo. an. Joānes andreas
 Ja. Jacobus de beluio. vel de

Rauēna
 l. lege Li. libro
 Lau. Laurentius
 Nō. nota. vel notat se i notatur
 Op. opinio
 Pe. Petrus
 plit. per. lūmo
 Pla. Placentinus
 q. questioe
 Ray. Raymundus
 R. rñde. uel respōsio. vñ regre
 s. scilicet
 se. sequenti uel sequentibus
 s. supra
 Sū. sūma. 7 in dubio intellige
 de sūma confessorum
 Tancre. Tācredus
 Ti. titulus. vel titulo
 Tho. Thomas
 Ul. Uldricus
 Guil. Guilielmus. s. glosator Ray
 aliter Guilielmus
 Guil. durā. Guilielmus durātī
 Vin. Vincētius
 §. paragrāpho. seu pagrāphus
 vñ paragrāphi. seu pagrāphis

¶ Explicit sūma pisana edita
 per venerandum patrem fra
 trem Bartholomeum de pisis
 almi ordinis predicatorum.
 Impressa Venetijs p Nicolau
 girardenguz de nouis. 1481.
 die. xij. mensis Maii Ad lau
 dem illius qui regnat trinus
 & vnus in secula

